AVGVSTINI
BARBOSÆ,
I. V. D. LVSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,
Olim Sacræ Congregationis Indicis Consultoris, & insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurarij maioris,

NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI, ET A CONSILIIS D. PHILIPPI IV. Hispaniarum Regis Catholici.

VOTORVM
DECISIVORVM ET CONSVLTIVORVM CANONICORVM,
TOMVS SECVNDVS.

Cum SVMMARIIS, & triplici INDICE, vno Votorum, altero Iurium quæ explicantur, tertio Rerum & verborum copioso.

VLTIMA EDITIO AVCTA ET EMENDATA.

LVGDVNI,
Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, & CLAVDII RIGAVD,

M. DC. LIII.
CVM PERMISSV SVPERIORVM.

EXCELLENTISSIMO DOMINO
D. LVDOVICO MENDEZ DE HARO ET GVZMAN,
COMITI DE OLIVARES,
DVCI DE SAN LVCAR LA MAYOR, REGI NOSTRO A SANCTIORI CVBICVLO,
&c Principis (heu quondam nostri) Hyparcho, seu Equilis summo Præfecto.

AVGVSTINVS BARBOSA S. & P. F. E.

CVM singulari studio, paríque diligentia, EXCELLENTISSIME DOMINE, dubiis ex variis Hispaniæ partibus mihi hactenus propositis respondere, & quamplurimos casus vltrò, citróque occursantes diiudicare, non propriæ vtilitatis, sed publicam iuuandi studio ductus, contenderim, ex illis vota quædam decisiua & consultiua in lucem emittere constitui, vt in similibus casibus, & causis posteri ex meo hoc qualicumque labore proficiant. Vno eorum volumine paucis abhinc annis typis à me dato, alterum modò cum selectioribus Iuris Canonici interpretationibus in lucem prodit. In aliis meis lucubrationibus componendis, & edendis, quas plurimas plurimorum annorum professio mihi peperit, quanti qualésve fuerint à me transacti labores, quæ susceptæ pro his finiendis vigiliæ, studia, & peregrinationes in Italiam, Galliam & Germaniam, ipsamet opera manifesta faciunt. Non mediocriter sanè auget meorum studiorum vires, quòd viderim quanti sub tali moderatore excitentur animi, robúrque nouum assumant generosiora ingenia, quæ inter tot bellorum tumultus miseræ huius tempestatis nonnihil remiserant. Ratus quòd te gubernante, sedatis ventorum turbinibus nostra Hispania diu desiderata pace & tranquillitate conquiescat, quod vt oro, exopto, ita spero, & confido. Id certò nobis pollicetur summa tua vrbanitas, & innata humanitas, qua benignè omnes excipis, & foues, tua in

ā 2 consi

consiliis prudentia, in rebus dubiis & periculosis præuidendis dexteritas; in nouis æmulorum fraudibus, & dolis retegendis ingenij tui perspicacia; in continendis in officio, & clientela prouinciis industria; in adornandis classibus peritia; in prouidendis necessariis ad militiam sedulitas; in demerendis populorum animis facilitas; in procurandis militum stipendiis promptitudo; quæ præclarissimæ animi tui dotes Regis nostri semper Augusti animum, omniumque voluntatem & amorem conciliarunt. Quidni ego sub tanto Duce & Auspice tam bene ominoso, litterarum, litteratorumque Mœcenate ingenij mei fœtus in lucem emittam? Neque ipse opus hoc solum in publicum dabo, alia longè grauiora sub auspiciis tuis prodibunt, si laborem hunc meum grato animo admiseris. Sequentur enim septem præter duo impressa Collectaneorum volumina in vniuersum Ius Ciuile. Neque facilè dixerim, vtrùm alius quispiam inter insignes Hispaniæ nostræ scriptores tot volumina vnquam in lucem emiserit; & superstite Auctore in variis Europæ partibus intra tam breue temporis spatium alia toties recusa fuerint, & impressa. Inter tot litterarias acclamationes, & plausus, lucubrationes hæ meæ illam habere prærogatiuam meritò gloriari poterunt, quòd tuo gaudere patrocinio meruerint, si illas solita tua benignitate affeceris, ac summa tua auctoritate protexeris, tuóque fauore commendaueris, earumque me licèt indignum Auctorem ecclesiasticis meis redditibus infelici sorte destitutum, ac honore nullo miserè iacentem susceperis. VALE.

AD LECTOREM.

Prodeunt in lucem alia mea vota decisiua, & consultiua, quorum liber hic tertius numeratur: & licet (vt ab amico accepi) sit aliquis, qui mordicus contendit mea hæc posteriora opera, nec stylo, nec methodo prioribus conuenire: vellem clarius dixisset quænam ex meis operibus emortua sibi visa sunt: nam præterquamquod mihi ex his, quæ edidi, ab quo plausu, & communi acclamatione acceptum fuerit, nouissima mea scripta sunt Collectanea in Codicis aliquos libros duobus voluminibus diuisa, & priora vota consultiua, & decisiua ab omnibus laudata, expetita vtraque manu, & expansis vlnis arrepta; indicio sit difficultas inueniendi illa, & immane pretium, quo æstimantur, omnibus iam exemplaribus diuenditis, neque immerito vsurpabo de illis, quod olim Martialis de suis carminibus cecinit, Lib. 14. epigr. 194.

Sunt quidam qui me dicunt non esse poëtam,
Sed qui me vendit Bibliopola putat.

Et si quæ posteriora deteriora etiam sunt, hunc tertium votorum librum malum sydus afflauit antequam lucem aspexerit: sed non credo, amice Lector, me adeo à via, & ratione communi deflexisse, vt vltima & maturior ætas, quæ vt ille ait, semper aliquid apportat noui, *neque rerum vsu, & experientia validior, in me minor facta fuerit, & scitum est, vt Cicero scribit,* posteriores cogitationes sapientiores esse. *Solatur me etiam hanc censuram ab eo profectam esse, qui etsi humanioribus litteris exultus videatur, non multos tamen in iure & foro profectus fecit, cum olim ambitione potius, quàm inanæni studij amore Suadam in seueram Themidem commutauit, aut si fecit, tædio temporis malè perditi omnem memoriam subitarij illius exercitij iam abiecit. Quare prouoco ad iudicium tuum, erudite Lector, & si, quæ modò damus, aliis omnibus hucusque editis non responderint orationis perspicuitate, rerum ordine, atque dignitate, calamum deinceps deponam, emeritúsque miles rud. donatus pugnas euitabo, etsi non paucis; dum vires mihi nondum emortuas reputabam, aggredi animus erat; sed reprimat ardorem meum fatumque huius operis, & alterius insimul edendi, qui inscribitur,* Selectæ Iuris Canonici interpretationes, *expectabo, antequam periculosæ aleæ manus denuo admoueam, e qua incertum lucrum, damnum autem euidens apparet. Et tamen quod gratias huic agerem ob laudes in patriam meam Lusitaniam bonarum artium semper altricem congestas, & ob eas, quas largiter effudit in parentem meum Emmanuelem Barbosa, & insignem meum virum Barbosa, duo iuris lumina, & in totam meam nobilem familiam, nisi vererer ne hæc adeo in speciem magnifica de industria ab eo præmissa fuisse, vt cùm ad me ventum esset, vti tanta arbor si non æqualiter fœcundum ramum produceret. Et licèt nunquam tantum facinus animo præsumpserim, vtrum his doctissimis Heroibus doctrina, aut alia quauis re componi velim, quibus cedere, quàm antistare gloriosius duco, tamen non est ferenda animi parum candidi malignitas, quæ scorpionis more cauda blanditur, vt ecreius feriat, nec vlla perniciosior accusatio est quàm ab eo profecta, qui laudatoris partes sumpsit, vt Tacitus ait* Qui quo incautius decipiat, palàm laudat. *Non accipio quod in me industriam, memoriam, morum suauitatem, & animi innocentiam commendat, cum insufficientiam meam apprime cognoscam, summe optans doctior & melior fieri, quo desiderio quatuordecim ferè annos Romæ exegi non in taberna diuersoria, sed in tota & sola domo ac satis ampla Baldi Baldelli, à quo eam per totum illud tempus non parua mercede conduxi, ita vt nemo ferè æqualium meorum liberalius aut splendidius ageret, etsi censu, & patrocinio superiores: non deerat mihi Bibliotheca, etsi non instructissima, nec mole librorum grauis, studiis meis accommoda, quæ non paruo mihi constitit, & quàm plusquam ducentis Philippæis distraxi, postquam mihi in has oras reuertere animus fuit, reseruatis prius rarioribus codicibus, quo-*

Terent. in Adelph. act. 5. scena 4.
In Philipp. orat. 12.

rum non paucos mecum attuli, & alios Romæ penes amicum reliqui, vt eos, cum opus foret, ad me mitteret. Fateor tamen me itaße ad Bibliopolarum officinas, atque libros, quibus carebam, consuluiße: neque ad Bibliopolas tantum, sed ad alias bibliothecas, quæ frequentes Romæ ex conditione patent, inter quas eas, quæ fuerunt Stephani Gratiani apud S. Stephanum in Caco, & Angeli Rocchæ in Conuentu sancti Augustini multum frequentaui, multisque in eis dies, & menses contriui. Abbatiam, Dignitatem, Canonicatum, beneficia, & pensiones adeptus è Romana Curia in patriam reuersionem feci, & statim prosequendæ litis causa ad Madritum redij, ibique post Lusitanici Regn. mutationem cum mihi ad illud reuertendi locus non fieret, studiis, & deuotis Curialium Confraternitatum exercitiis, necnon aliis summæ charitatis operibus me totum tradidi, ac plures alios ad eadem mecum attraxi, quæ in causa fuerunt, vt Rex noster verè Catholicus, & pius Philipus 4. *motu proprio, non ad alicuius petitionem decretum sua Regia manu subscriptum ad supremum Italiæ Consilium transmiserit tenoris sequentis, videlicet.* El Dotor Agostin Barbosa se halla en Madrid sin empleo ni commodidad de hazienda para poder viuir respeto de auerle faltado con la rebelion de Portugal quatro mil ducados de renta ecclesiastica que alli gozaua, quando sus prendas, virtudes, y letras le hazen muy digno de aquellas cosas, y por esto y auer entendido que en Italia ay Iglesias vacas, cuya prouision se emplearia dignamente en este sugeto, he resuelto recommendarle al Consejo de Italia para que me le proponga en las vacantes de Obispados que al presente hubiere, o en las que adelante se offrecieren. De Zaragoça a quatro de Setiembre 1646. *Ego verò qui tantæ dignitatis indignum me reputo, qui tanto oneri humeros subiicere non audeo, approbationem ex Regio ore prolatam ad maiorem librorum meorum honorem accipiens decretum prædictum obliuioni dandum curaui, & curo, vt sic maioribus non implicatus negotiis, & mei tantum curam agens septem præter duo impreßa Collectaneorum volumina in vniuersum Ius Ciuile quamprimum in lucem edere poßim. Vale, & me tui amantem redama. Madriti die 2. January 1647.*

Approbationes Theologorum.

VOta Decisiua, & consultiua Canonica, tam secundum ius Canonicum, quam ciuile, de nouo, subtili stylo in hoc secundo Tomo, a perito in vtroque iure Augustino Barbosa edita, Nos infrà scripti Doctores in Theologia Almæ Facultatis Parisiensis legimus & approbauimus: in quorum fidem manuale chirographum præsenti testimonio Lugduni die Februarij nona 164[illegible] apposuimus.

Fr. STEPHANVS MOLIN, Carmelita.

[illegible] PAVLVS LOMBARD, Carmelita.

PERMISSIO.

EGo Procurator Regius in Præfectura Lugdunensi consentio, vt Liber inscriptus in Approbatione præmissa, ab Hæred. Prost, Philippo Borde, & Laurentio Arnaud, Bibliopolis Lugdunensibus excudatur, peculiari licentia ad id ipsis concessa. Datum Lugduni die decima Februarij, anno Domini quadragesimo septimo, supra millesimum sexcentesimum.

LORIN.

VIso Procuratoris Regij consensu, Ego non impedio supradictum priuilegium. Actum Lugduni eodem anno & die quo suprà.

DV SAVZEY.

SERIES
VOTORVM DECISIVORVM,
& consultiuorum Canonicorum, quæ hoc tertio libro continentur.

REGEN

RECENSIO

Legum, Capitulorum, & Iurium, quæ in hac ſecunda parte Votorum Deciſiuorum referuntur, ponderantur, & declarantur.

De

AVGVSTI

VOTORVM DECISIVORVM, ET CONSVLTIVORVM CANONICORVM,

Liber Tertius.

Toletana Congregationis sanctissimi Sacramenti.

Monasteria & Conuentus Fratrum, Monialiúmque, tenentur obseruare pacta, & conditiones in eorum fundationibus appositas, & alibi cum illis initas, & celebratas, & quæ facta fuerint in vim præcedentium instrumentorum, non cadunt sub materia facultatiua: nec Ecclesia in hoc reperitur priuilegiata. Quòd hæc Congregatio est Ecclesiastica, & coram Ecclesiastico Iudice conueniendas & interim manutenenda in quasi possessione celebrandi festiuitates sui deuoti, & nobilis Instituti in assignatis diebus, necnon & agendi exercitia Rosarij, orationis mentalis, & disciplinæ deputata Aula.

Votvm LXXVI.

1 *Venerabilis Eques de Grassis quibus pactis, & conditionibus Monasterium S. Ioseph Monialium strictioris recollectionis Seraphici P. Francisci fundauit, ostenditur.*

2 *Quid in suo vltimo, quo decessit, testamento statuit, & circa hoc ordinauit.*

3 *Congregatio post mortem fundatoris quas capitulationes, & conditiones cum Monialibus statuerit.*

4 *Litis inter Congregationem, & Moniales mota causa.*

5 *Pactorum, & fides data obseruantia in sacris litteris commendata.*

6 *Iuri naturali nihil magis conuenit, quàm pacta & conuentiones seruare.*

7 *Conscientia ius nihil à naturali demat.*

8 *Iustitia nulla maior est, quàm pacta, & conuentiones seruare.*

9 *Viro bono non conuenit quod simel dixit postea reuocare.*

10 *Ferdinandi de Mendoza verba referuntur.*

11 *Fides est fundamentum iustitia.*

12 *Iniustitia est non implere fidem datam, & promissum.*

13 *Æquitas, & bona fides in contractibus seruanda.*

14 *Ratio naturalis omnes comprehendit.*

15 *Ecclesia multo magis quàm alij, iustitia, & æquitatis naturalis cultrix esse debet.*

16 *Pacta nuda de iure Canonico seruantur.*

17 *Obligatus de iure Regni manet quilibet quocumque modo se obligare voluerit.*

18 *Principes in contractibus obseruandis tanquam priuati reputantur.*

19 *Meliores qui nobis sunt, tanto minus quàm nos deficere debent.*

20 *Pactorum conditiones referuntur.*

21 *Donans potest in donatione quam fecit, apponere conditiones, & grauamina sibi beneuisa.*

22 *Rei suæ quilibet liber est moderator, & arbiter, dummodo de illa malè non disponat.*

23 *Conditiones in limine fundationis apposita magis obligant.*

24 *Fundator in limine fundationis potest apponere conditiones sibi beneuisas, etiam contra ius.*

25 *Contractus ab initio voluntarij, ex post facto fiunt necessarij.*

26 *Pœnitentia locus non est in contractibus tam nominatis, quam innominatis, postquam res desiit esse integra.*

27 *Ius per pactum parti acquisitum ei sine facto illius auferri non potest.*

28 *Priuilegium ex gratia alicui concessa non potest in alterius damnum, & præiudicium redundare.*

29 *Agens ex contractu debet priùs adimplere pro sua parte.*

30 *Contractum adimplere recusans, tenetur pati rescissionem illius, & restituere quod recepit.*

31 *Contractus est vltro citróque obligatorius.*

32 *Contractus aut in totum approbandus, vel reprobandus est.*

33 *Factum quis ratificare non potest, & non ratificare eius qualitatem.*

34 *Conuentiones in contractu apposita sunt pars illius, & ei formam imponunt.*

35 *Qui differt facere quod debet, non potest facere quod ei debetur.*

56 *Qui non facit quod debet, non recipit quod oportet.*

37 *Contractus correspectiuus si ab vna parte non impleatur, non producit obligationem contra alteram ad fauorem non implentis.*

38 *Donatione vtens visus est approbare omnia in ea contenta.*

39 *Ex qua persona quis lucrum capit, eius factum probare tenetur.*

40 *Contrahens vnus actionem non habet ad rescindendum contractum ob non sequutum implementum nisi fiat per viam exceptionis, aut replicationis.*

41 *Agendo potest quis precisè ob defectum implementi agi ad rescissionem quando id non impletur quod dedit causam finalem contractus.*

42 *Contractus initus pro pace, & concordia inter partes conseruanda debet perpetuo seruari, nec in eo de apicibus iuris disputandum.*

43 *Pax grande bonum est.*

44 *Effectus, qui ea pace & concordia producuntur, remissiue.*

45 *Transactio, vti remedium dirimendarum litium, est admodum fauorabilis.*

46 *Transactio etiam ex rescripto Principis instaurari non potest.*

47 *Transactio non retractatur per instrumenta nouiter reperta.*

48 *Iurgium nouum ex sopita materia non debet suscitari.*

49 *Iudices per transactionem quodcumque incidens dubium decidere debent.*

50 *Transactio habet vim sententiæ, quæ transitum fecerat in rem iudicatam.*

51 *Via executiua competit pro contentis in transactione.*

52 *Res iudicata paratam habet executionem.*

53 *Executionem paratam habet quod virtualiter in transactione percipi potest.*

54 *Transactio vbi cœpta est practicari, eius executio non suspenditur etiamsi aduersus eam restitutio petatur.*

55 *Transactionum impugnationi resistendum.*

56 *Actio iuratiue semper potentius cooperatur.*

57 *Iuramentum speciale præstantes ar[illegible]iori vinculo ligari videntur.*

58 *Iuramenti præstatio stringit magis, & efficaciorem reddit obligationem.*

59 *Contractibus etiam natura sua reuocabilibus, si iuramento confirmentur, non potest contrauenir.*

60 *Iuramentum operatur idem quod clausula derogatoria, & ex certa scientia.*

61 *Pœna peierantium in transactionibus, remissiuè.*

62 *Obligatio ad peccatum mort. obligans oritur ex iuramento promissorio.*

63 *Peccatum non adimplentis iuramentum tanto grauius est, quanto maior fuerit eius dignitas, Religio, & præminentia.*

64 *Congregationis fundatio cum suis statutis, & ordinationibus confirmata per Sedem Apostol.*

65 *Graue est fidem fallere.*

66 *Ingratitudo dicitur ventus vrens, siccans fontem misericordiæ, rorem pietatis, & fluenta gratiæ.*

67 *Periurij crimen omni iure prohibitum.*

68 *Periurium est transgressio iuramenti.*

69 *Fundatoribus Monasteriorum, & Ecclesiarum multa conceduntur, vt eorum exemplo alij ad similia prouocentur.*

70 *Detractionis crimen est genere suo peccatum mortale.*

71 *Turpe non est mutare, sed in malo hærere perniciosum.*

72 *Malum consilium est quod mutari non potest.*

73 *Bellicosus, quòd fugit in bello, artis est, non timoris.*

74 *Veritas res est solidissima, nunquamque inexpugnabilis.*

75 *Veritas superat omnes astutias, & cauillationes.*

76 *Veritas calumniis oppugnata tanto clarior nebulis expulsis progreditur in lucem.*

77 *Veritas aduersus calliditates per se ipsam defenditur.*

78 *Veritatem non defendens cum videat illam opprimi, iram Dei prouocat.*

79 *Victoria illa est magis gloriosa, vbi fuêre laboriosa certamina.*

80 *Confraternitas etiam laicorum authoritate Ordinarij erecta ad opera pia est ecclesiastica.*

81 *Solemnitates requisitæ præsumuntur interuenisse ex diuturnitate temporis.*

82 *Cognitio super aliqua materia spirituali semper pertinet ad iudicem Ecclesiasticum.*

83 *Iudex Eccl[illegible] semper est competens ad cognoscendum de rebus, quæ tangunt spiritualitatem.*

84 *Controuersia inter Confraternitates etiam laicorum semper præcedentiis in processionibus semper spectant ad forum Ecclesiasticum.*

85 *Iuspatronatus eo ipso censetur acquisitum fundanti, vel dotanti, si expressè illud non remiserit.*

86 *Iuspatronatus tribus modis acquiritur.*

87 *Dos in prima fundatione assignata, in dubio sufficiens præsumitur.*

88 *Patronus ratione fundi adhuc est patronus in Ecclesia readificata.*

89 *Patronus primus ratione dotis est patronus in Ecclesia diruta & readificata.*

90 *Festiuitatum celebratio non est de præeminentiis pertinentibus ad patronos.*

91 *Processionis honor est debitus patrono.*

92 *Præeminentia secunda debita patrono consistit in [illegible]re consequendi alimenta quatenus deueniat ad inopiam.*

93 *Præeminentia tertia debita patrono est vt possit defendere Ecclesiam.*

94 *Abbatissa in electione an requiratur assensus patroni.*

95 *Solemnitates necessariæ ad contractus validitatem si omittantur, tunc ex eo nec ciuilis, nec naturalis obligatio oritur.*

96 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum iuramento non firmatur.*

67 *Contractus inualidus ex defectu solemnitatis substantialis, est inualidus in vtroque foro.*

98 *Contractus versus in vtilitatem Ecclesiæ adimplendus est in foro conscientiæ, etiamsi non adhibeantur solemnitates iure præscriptæ.*

99 *Minor in sibi proficuis, & beneuolis non eget alterius authoritate.*

100 *Minor ciuiliter, & naturaliter obligatur vbi ex contractu aliàs nullo factus est locupletior.*

101 *Iuri naturali repugnat vt quis cum alterius damno bona sua augere curet.*

102 *Actus quando valet de iure gentium, licet non sit seruata forma a iure positiuo, obligat in foro conscientiæ.*

103 *Soluens*

103 *Soluendum est necessariò quod naturaliter debetur.*

104 *Contractum rescindi petentes in foro exteriori, non sunt audiendi, quin prius omnia restituant.*

105 *Minoris iure gaudentes si pretexta læsionis, aut metus contractum rescindere prætendant, non sunt audiendi, nisi prius accepta restituant.*

106 *Læsio e [illegible] seu dolo [illegible] contractus etiam [illegible] restitutionem inducit.*

107 *Iuramentum non operatur ubi interuenit enormissima læsio.*

108 *Transactio in dubio præsumitur utilis.*

109 *Villitatem habere quis dicitur eo ipso quòd à lite discedatur.*

110 *Tractatus unus tantum in alienatione rerum Ecclesiæ exigitur.*

111 *Transactio, quæ finem liti imposuit, non rescinditur prætextu læsionis, quæ multum excedit dimidium iusti pretij.*

112 *Contractus claudicat in pupillo & minore in eo quòd [illegible] tenentur in sibi proficuis.*

113 *Contractus claudicare potest in Ecclesia.*

114 *Argumentum valet de pupillo, & minore ad Ecclesiam.*

115 *Ecclesia tenetur stare contractui, quando necessaria solem[illegible] interuenerunt.*

116 *Contractus [illegible] Ecclesia celebratus, aut totus approbandus, aut totus repudiandus.*

117 *Donatio facta Ecclesiæ non minus quam facta aliis, [illegible] requirit.*

118 *Ecclesiarum interest promissa seruare alias enim nullus [illegible] contrahere.*

119 *Cap. verum 4. de condit. appos. refertur, & intelligitur.*

120 *Priuatio præ[illegible] habitum.*

121 *Particula conditio, quando importet pactum, siue modum in contractu.*

122 *Modus [illegible] Ecclesiæ intelligitur inducere causam impulsiuam, & non finalem.*

123 *Quando agitur inter æquè priuilegiatos, potior est causa illius, qui agit de damno vitando.*

124 *Præscriptio non adquiritur ex actibus facultatiuis.*

125 *Actus meræ facultatis nunquam præscribuntur.*

126 [illegible]

127 *Actus sequentes præsumuntur facti [illegible] actus [illegible].*

128 *Actus subsequens præsumitur factus secundum formam contractus præcedentis.*

129 *Actus præsumitur [illegible] eorum, quæ præcesserunt.*

130 *Præsumptio facultatiua ex[illegible] ex multiplicitate actuum per [illegible] semper [illegible] gesterum.*

131 *Actus manutenibilis non adquiritur ex diuturna [illegible].*

132 *Possessionis iure familiaritatis præsumptio excluditur, ex multiplicitate actuum, & continuata possessione.*

133 *Contractus inter Archiepiscopum D. Bernardinum de Almansa, & Moniales [illegible] refertur.*

134 *Res inter alios acta aliis nocere non potest.*

135 *Nemo dat quod non habet.*

136 *Res transit cum suo onere ad quemcumque vadat:*

137 *Legem, quam [illegible] imponere quis non potest in re sua in qua alius ius habet.*

138 *Tertio in præiudicium re propria abuti nemini licet.*

139 *Contractus à principio voluntarij, deinde fiunt ne[illegible].*

140 *Verba debent intelligi ne maneant sine effectu.*

141 *Verba debent aliquid operari.*

142 *Dictio nec, est implicatiua casus contrarij ad expressa.*

143 *Dictio, alia, diuer[illegible] à suprà expressis denotat.*

144 *Verba contr[illegible] iuxta mentem contrahentium [illegible].*

145 *Malè [illegible].*

146 *Congregatio [illegible] Sacramenti sita in Ecclesia Conuentus Monialium [illegible] atur, in quibus [illegible].*

147 *Moniales Regij Conuentus D[illegible], & Incarnationis, cum [illegible] celebrant diuina Officia.*

148 *Congregationis seruorum sanctissimi Sacramenti [illegible] deuota exer[illegible].*

149 *Co[illegible] Saluatoris, deuota [illegible].*

150 *Manutentionem [illegible] debet probare suam possessionem de tempore [illegible].*

151 *Actus duo possessorij sunt probandi ad obtinendam manutentionem.*

152 *Possessio [illegible] si possessor [illegible] cum protestatione [illegible] animo illam retinendi.*

153 *[illegible] pro omnibus actibus, in quibus [illegible] possidere de tempore litis mo[illegible].*

154 *Po[illegible] ad obtinendam manutentionem [illegible] concedatur.*

155 *T[illegible] consideratione in summarissimo possessorio.*

156 *Præsumptio tituli ex lon[illegible] possessione sufficit pro obtinenda manutentione.*

157 *Possessor lite pendente est manutenendus.*

158 *Possidens non debet supersedere in sua possessione, quamuis immineret scandalum.*

159 *Lite pendente nihil est innouandum.*

160 *Possessio non acquiritur ex actu mere facultatiuo.*

161 *Possessio quando verificatur ex titulo præcedenti, sine dubio manutentio debetur.*

162 *M[illegible] vt excludatur, debet euidenter constare materiam esse facultatiuam.*

163 *Manutentio non est de facili deneganda sub prætextu [illegible] facultatiua.*

164 *Possessio acquisita dicitur in actu etiam merè facultatiuo quando præcessit prohibitio, seu con[illegible] subsequuta acquiescentia.*

165 *N[illegible] contractus non potest impedire possessoriam manutentionem.*

166 *Possessio in alium transfertur ex quolibet contractu, & actu inutili, & nullo, nisi nullitas sit adeo clara.*

167 *Exceptio nullitatis non relouat ad impediendam manutentionem.*

168 *Exceptiones contra teste[illegible] non admittuntur [illegible] summari[illegible] iudicio.*

169 *Exceptio [illegible] quod sit interessatus, non admittitur in summarissimo possessorio.*

170 *Exceptio quod Monachus non sit admittendus in testem pro suo Monasterio, non admittitur in hoc summarissimo possessorio.*

171 *Manutentionis decretum pro Congregatione refertur.*

172 *Libellus maledicus contra Congregationis informationem editus & prohibitus.*

173 *Opus nullum est tam perfectum quod non vellicare malignitas possit.*

174 *Maledicentes, & mentientes nihil magis curant, quàm occultare quod prædicant.*

1\. VENERABILIS Eques Iacobus de Gratiis ex Mutina vrbe Galliæ Cisalpinæ ad viam Æmiliam, clara olim, & nuper Ducatû, titulo ornata, oriundus, à Gregorio XIII. in Hispaniam missus, in oppidoque Matritensi commoratus, Moniales Ordinis Seraphici Patris Francisci ad propriam [illegible] habitationem adduxit, in [illegible] Monasterii [illegible] collectionis solita pietate fundauit, & [illegible] elapsis annis, die [illegible] 1616. eis liberali manu donauit omnia [illegible], bona tā mobilia, quàm immobilia [illegible] pectore [illegible] supellectilia, & [illegible] tamen, pacto & conditione [illegible] vt ipsæ Moniales in Ecclesia sui Conuentus ædificata, vel de nouo [illegible] tenerentur locum dare, & patientiam præstare [illegible] Congregationi [illegible] venerabilis Eques [illegible] ad perpetuo [illegible] celebrandas festiuitates sui nobilis & deuoti [illegible] cum alio pacto & conditione, quod si aliquando ipsæ Moniales præfatæ obseruare renuerint, eo ipso præmissa [illegible] certa monitione, donatio huiusmodi reuocata censeretur, bonaque donata spectarent ad [illegible], seu ad illos, quos in suo testamento nominatos reliquisset.

2\. Sub eodem die & anno idem Venerabilis Eques de Gratiis, suo vltimo, quo decessit, testamento ordinauit, vt casu quo dictæ Moniales conditiones in donatione præfata expressas obseruare noluissent, in omnia sua bona eis, vt præfertur, donata, succederent Fratres Ordinis Prædicatorum Prouinciæ Castellæ ad effectum fundandi ex illis Collegium eiusdem Ordinis in quo locus & commoditas Congregationi dari posset ad suas festiuitates celebrandas, ac ad Rosarij, Orationis mentalis, & disciplinæ exercitia agenda.

3\. Post sanctissimum e vita discessum huius Venerabilis Equitis in oppido Matriti die duodecima [illegible] 19. Congregatio fundatore, & Præf[illegible] [illegible] cum Monialibus conuentionem [illegible] [illegible] ente Superioris licentia) sub die 5. [illegible] eiusdem anni & præcipuè inter alia, vt post [illegible] quibet festiuitate ordinaria, vel extraordinaria celebrari facere per vnum ex suis Sacerdotibus [illegible] decantatam cum Diacono, & Subdiacono in Capella & Altari maiori, & exponi [illegible] Altari decenter & curiose ornato [illegible] sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, pen[illegible] quoque [illegible] tota [illegible] Sacrarij ad effectum vt Vesperis in eodem Sacrario sanctissima Eucharistia includatur [illegible] ipsæ Moniales dare tenerentur Congregationi ad [illegible] um & ornatum suarum festiuitatum, [illegible] albas, ornamenta, & alia ad earum celebr[illegible] necessaria. Sed orta lite inter ipsam Congregationem ex vna parte & Conuentum Monialium ex alia de & super nonnullarum conditionum obseru[illegible] pro [illegible] inchoatione litis deuentum ad transactionem [illegible] de anno 1624. in qua vltra conditiones primis contractibus, & capitulationibus oppo[illegible], fuit concordatum, vt omnia [illegible] calendæ, quæ ex Altari multis luminariis orna[illegible] peressent, semper spectarent ad ipsas Moniales. Et quòd Congregatio in diebus celebrationis [illegible] ad Ecclesiæ ianuas eleemosynas petere posset [illegible] loco Capellæ B. Virginis [illegible] natæ pro exercitiis agendis, aulam earum [illegible] fabricandam Congregationi dare [illegible] qua dicta exercitia [illegible] & aliæ conuentionis per viam transactionis [illegible] per Moniales admi[illegible], iurantes se [illegible] omni tempore seruaturas, promdeque [illegible] iuramenti relaxationem [illegible] petitionas; [illegible] bus ad contractus validitatem [illegible] tractatibus a [illegible] quibus [illegible] Superi[illegible] [illegible], cum interuentione dictarum, aliarumque conditionum [illegible] ad rem, de qua agitur, non faciunt [illegible] omittuntur.

Iuxta formam [illegible] huiusmodi 4. Congregatio in [illegible] tatibus [illegible] & in prædictis exercitiis agendis pacifice [illegible] in dicta Ecclesia, & assignata aula vsque ad annum præteritum 1644. in quo [illegible] tunc Congregationis Præfecto [illegible] Patre maiore ex [illegible] dictæ Moniales [illegible] quo ductus [illegible] pac[illegible], fidem datam, ac [illegible] in eam [illegible] Congreg[illegible] [illegible] in Ecclesia celebrare, [illegible] celebrationis [illegible] modi impedire [illegible] quod de facto [illegible] in quadragesimæ [illegible] processione [illegible] tes, lite iam pendente in prædictis [illegible] deliberant, & [illegible] resolutione pertinaci perseuerantes. [illegible] exemplar [illegible] mandata Superiorum [illegible] probatas censuras non [illegible] iuratione contem[illegible] quam ob causam compulsis [illegible] ratione [illegible] obstrictas in causam [illegible] Congregationis [illegible] quod duplicat [illegible] comprehendi [illegible] [illegible].

CONCLVSIO I.

Abbatissa & Moniales [illegible] Monasterij Sancti [illegible] oppidi Matriti [illegible] & [illegible] obseruare tenentur pacta, conditiones, & grauamina ab eodem Venerabili Equite apposita in donatione, quam de omnibus suis bonis liberali manu [illegible] Conuenti [illegible] fecerat, proindeque locum dare & patientiam præstare, vt Congregatio sanctissimi Sacramenti in vim earumdem conuentionum in Ecclesia eiusdem Monasterij festiuitates sui nobilis, & deuoti instituti concelebret.

PActorum & fidei datæ obseruantia in sacris litteris satis commendata reperitur, & constat 5. pluribus S. Scripturæ locis, vt Deuteron. [illegible] *Custodite ergo verba pacti huius, & implete ea* [illegible] 59. *Et auerterunt pactum quemadmodum patres eorum conuersi sunt in arcum prauum.* Et Ecclesi. 5. 1[illegible] *Et in perpetuum fidem placitam facere.* Num. 3[illegible] *promisit, implebit.* [illegible] Iosue 3[illegible] *opere quod promisit.* Idem omnino [illegible] Ecclesiastes 5. 3. *Displicet enim ei* [illegible] *& stulta promissio, sed quodcumque voueris* [illegible] *multòque melius est* [illegible] *uere quam post votū promissa non reddere*, &c. [illegible] in mille aliis. Idem nos iura [illegible] affirmantur [illegible] naturali magis conueniens [illegible] & conuen[illegible] seruari [illegible] *Nihil tam congruum fidei humanæ* [illegible] *quod inter contrahentes* [illegible] 1. [illegible] [illegible] volu[illegible] e. [illegible] Surd. [illegible] 183.

cons. 183.*n.*11. Mich. Reinoso *observat.* 57. *n.*6. quod quidem iuris naturalis præceptum in conscientia obligat, nam ius conscientiæ in nihilo à naturali demat, Couarr. *in cap. cum esses, num.*9. *de testam.* Menoch. *de præsumpt. lib.*1. *præs.* 10.*n.*18. Burg. [illegible] Paz. *l.*5. *Tauri, num.*146. *cum seqq.* Fontanel. *de pact.* [illegible] *gloss.* [illegible] *p.*1. *numer.*9. 12. & 13. Sanchez *de matrim. lib.* [illegible] *disp.* 7. *num.* 14. & 15. Cancer. *var. lib.*2. *cap.*1. *numer.* [illegible] 6. & 110.

8 Vnde dici solet nullam esse maiorem iniustitiam, quam pacta & conventiones seruare. *l.* 1. §. *conuenit* [illegible] *depositi*, in tantum quod [illegible] qui [illegible] in conuentione [illegible] *fortis* [illegible] *si quis maior* 41. *C.* [illegible] *cum* [illegible] Escobar *de puritate & nobilit. probandis* [illegible]

9 & 15. cum viro bono non [illegible] quod [illegible] dixit, postea reuocet, aut a [illegible], capitula, de-ci. 190. *n.*2. *part.*1. [illegible] *Gratian.* [illegible] *discept. forens.* [illegible] 419. [illegible]

10 Sunt ad hoc propositum notatu dignissima verba D. Ferdinandi de Mendoça *de pac.* [illegible] *quæst.*4. *ar.*

11 ibi, *Quarta ratione* [illegible] *tuere fides, vel promissiones, quam tradit Tullius lib.* [illegible] *Officior. dicens quod est fides fundamentum iustitiæ, id est dictorum, & conventorum constantia, & veritas. Si ergo fides implementum non solum pertinet ad* [illegible] *tum, sed est ipsum iustitiæ fundamentum,* [illegible] *Tul.* [illegible] *inquit, cui omnia hominum pacta, & conuentio* [illegible] *erit* [illegible] *fundare iustitia, quod est fides, vel promissio, destruit etiam virtutem ipsam iustitiæ. Ego enim* [illegible] *fundamentum* [illegible] *ergo iniustitiæ est non implere fidem datam, vel promissionem, & res* [illegible] *tanquam* [illegible] *cardine in iustitia violatione consistit, ut dictum, quia* [illegible] *velitia* [illegible] *mort. & restituendi* [illegible] *non implet promissum, ipsum iustitia violat fundamentum,* &c.

12 Ratio omnium consistit in æquitate & bona fide, quæ in contractibus seruari debet. *d. l.* 1. *ff. de constit. pec.* ibi, *Hoc edicto Prætor fauet naturali æquitati, qui constituta ex* [illegible] *f. la custo* [illegible] *grave est fidem fallere*, &c. [illegible] *de pactis*, ibi, *Iuliani edicti æquitas naturalis* [illegible] *quid enim tam congruum fidei humanæ, quam* [illegible] *placuerit* [illegible] *uare*, &c. *l.* 3. [illegible] *regul. iuris* [illegible] *debe* [illegible] *dare* [illegible] *obliga* [illegible]

13 [illegible] *habeat*, [illegible] ait idem esse ven [illegible] tra iuramentum, [illegible] *lib.* 1. *c.*6. *n.*12. *in fine*, & *l.* 6. 2. *c.*4. [illegible] *Sep* [illegible] *tian. forens. discept.* [illegible] 4. [illegible] 72. *n.*15. *C.* [illegible] *Machad. resp.* 81. *n.*7. & 78. *p.*1.

14 Quæ quidem ratio tanquam naturalis, & à iure gentium dimanans, à quo proueniunt contractus, omnes æqualiter comprehendit, & obligat, *l. omnes populi* 9. *ad* [illegible] *de iustit. & iure*, ibi, *Quod vero naturalis ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes gentes peræque custoditur*, &c. *l. vot accusare* 13. §. *si accusator nec* [illegible] *de accusat.* ibi, *Sed cum natura omnibus communis sit*, &c. *l. quod autem* 31. *ff. de regul. iuris*, ibi, *Nam quod ad ius naturale attinet, omnes homines æquales sunt*, &c. cum similib.

15 Et sic non minus comprehendit Ecclesias, monasteria, aliaque sua loca, quàm cæteros, immò multo plus Ecclesiam, [illegible] magis quàm alij, iustitiæ & æquitatis [illegible] debet, *c.*1. §. *sed diuersum, tit.* [illegible] 3. *de alienat. feudi* [illegible] *usibus feudor.* ibi *Ecclesia* [illegible] *cultrix & amatrix iustitia non patitur contra in-*

stitiam aliquid fieri in se, vel in alterum, &c. *per tuas* [illegible] *de donatio.* [illegible] *fieri* [illegible] *non debet aliquam.* [illegible]

Ius enim Canonicum, quod [illegible] ad Ecclesias & personas [illegible] magis quàm Ciuile, quod [illegible] Vnde propter eam vult pacta [illegible] nuda obl[illegible] *de pactis* [illegible] *versus* [illegible] *totum æquitate, de dolo & contum.* Marti. Anton [illegible] Molin. *de iustit. tom.*4. [illegible] ubi [illegible] promissionem [illegible] naturalis [illegible] Tu[illegible] *in exposit. Decr.* [illegible] 16. *d.*b. 2. § 3. Machado *en* [illegible] *Co.* [illegible] *Ciencia de* [illegible] *lib.* 5. *par. tract.*1. *document.* [illegible] ubi [illegible] differentiam [illegible] ad & estatuto [illegible] deseruite ad exercitia versantium [illegible] iam hodie in Canonicum, quod maxi- [illegible] naturalem conscientiæ ex pactis [illegible] nullam admittit, & fidam hodie apud H[illegible] *tit.* 16 *lib.* 5. *nouæ Recopilatæ* [illegible] in foro exteriori [illegible] obligatum te- [illegible] quocunque modo se obligare voluerit, tenoris [illegible] Ciuilis subtilitatibus, & hodie tam attento [illegible] Canon co, quàm Regio, de quo supra, omnia pacta etiam nuda actionem, & obligationem producant. 16 17

Ob [illegible] ex contractibus in iis [illegible] Principes contrahentes quoad illos [illegible] obligent. [illegible] *C. unde liberi, col.* [illegible] *post* Bald. & Magistrum [illegible] *Dei Opt.* [illegible] Bel- [illegible] *cons.* 54. *p.*1. *vol.* 3. Petra *de potest.* [illegible] *vers.* [illegible] *principalem dubitationem* [illegible] Decian. *cons.* 25. *n.*2. *lib.*4. A Ponte *cons.* 54. *n.*6. Carol. Tapia *in l. fin. ff. de constit. Princip. p.* 2. §. 9. *n.*2. & *decis. fin* 3. 18

Ex quibus omnibus iam rectè infertur in vtroque foro interiori & exteriori Moniales prædictas teneri & obligatas esse seruare promissa, contractus, & capitulationes cum Venerabili Equite de Gratiis initas, nec non transactionem, & conventiones scripturas cum deuota Congregatione nostra celebratas, aliàs enim tenentur [illegible] contractuum, capitulationum, & concordie sibi [illegible] restituere vnà cum fructibus [illegible] ita formam earundem scri- [illegible] pacta enim non stare [illegible] mortale est, quod probatur ex *d.* [illegible] *pactis, in illis* [illegible] ibi, *Aut initia pacta suam obtineant firmitatem* [illegible] no Concilio [illegible] *sui conuentus, si se non celebrauerit* [illegible] *excommunication* [illegible] *c.* 2. [illegible] *verb.* [illegible] *Ecclesiæ* [illegible] *de statu Regul. etiam* [illegible] *non nisi pro mortali* [illegible] *pœna* [illegible] quæ ab Ecclesia [illegible] *Ep.* [illegible] 39. [illegible] *Matrim. lib.* 1. *disp.* 5. *n.* 40. Say[illegible] *Regia lib.* 1. *c.* [illegible] Quare infringentem pacta mortaliter peccare resoluit Carol. Ma- [illegible] *resp.* 72. *n.*12. & 7. *p.* 1. 8 *part.* 2. & *respon* 52. [illegible] 19

In quibus obseruandis pactis Moniales deberent magis promptas se exhibere, vbi [illegible] correspondent, & opera recollectioni non detraherent, a qua sperare poterat Congregatio institutæ complementum, quia quanto meliores nobis sunt, tanto minus quàm non deficere debuerant, vt aduertit S. Aug. *tract.* 110. *in Ioan.* *Vt nouerimus quod tanto admirabilior*

eorum indicata sit culpa, quanto erat natura sublimior, tanto enim minus quam nos peccare debuerunt, quanto meliores nobis fuerunt, &c. Et tanto maius peccatum esse cognoscitur, quanto maior, qui peccat, habetur, dicit Isid. *lib.* 1 *c.* 18. *de summo bono*, & Iuuen. *Satyr.* 8.

Omne animi vitium, inquit, *tanto conspectius in se*
Crimen habet, quanto maior qui peccat, habetur,

& concinit non inepte text. in [illegible] *homo Christianus* 5. vbi glos. notabiliter, & *in cap. si Papa* 6. *dist.* 40. Robert. Maranta *cons.* 47. *n.* 7. [illegible] quoniam eminentioris gradus dignitas maioris eum criminis [illegible] dignum efficit, arg. *tex. in c. cum quidam* 12 vbi *glos. verb.* [illegible] *de iureiur. cap. sicut dignum.* 6. *de homic.* Rodolphin. *de absoluta Principis potest. cap.* 6. *n.* 183. [illegible] ex sequentibus.

20 Primo, quia dictus Venerabilis Eq[illegible] quo decessit, testamento, & in donatione, quam M[onia]libus fecit, de omnibus suis bonis, & redditibus, expressam conuentionem & conditionem apposuit, [illegible] tenerentur ipsæ Moniales absque [illegible] admittere in earum Ecclesia Congregantes ad effectum celebr[illegible] celebrari [illegible] deuot[illegible] sui instituti, [illegible] formam Bullæ P[illegible] confirmantis statuta [illegible] Congregationis [illegible] pacto quòd si eædem Moniales condition[illegible] prædicta apposita, vel earum quamlibet, non [illegible] fundum, Ecclesiam domum & habi[illegible] que bona & redditus ab eodem Venerab[illegible] de Gratis Monialibus relicta, & Patribus [illegible] adquirerentur, itaque exinde [illegible] de illis collegium [illegible] locus assignaretur Congregantibus ad [illegible] celebrandus; quæ qui[illegible] pacta, & conditiones per ipsas Moniales acceptata & [illegible] fuerunt, ac [illegible] illorum per eas capta possessio bonorum [illegible] est constans in facto.

21 Nec de iusti[illegible] contractus & co[illegible] in eo appositarum dubitari potest, quia [illegible] cedens, & donans in donatione [illegible] re potuit conditiones & grauamina [illegible] sibi beneuisa, ad *l.* 1. *§. conueniat. ff.* [illegible] *ad l. si quid*
22 *possessorem, §. sit autem*, & [illegible] *eisi lege.* § *consul* 10. *ff. de petit. hæred.* & *ad l.* [illegible] *de p*[illegible] milibus per me [illegible] *Axi*[illegible] bonis dicere [illegible] & pa[illegible] cunque atque condition[illegible] *c. E*[illegible] 18. *quæst.* 2 glos. *in c.* [illegible] *ltima voluntas.* [illegible] *quæ*[illegible] 2. Perez de Lara *de capellan. lib.* 2. *cap.* 1 [illegible] *cum seqq.* Sanctar. *var. q.* 66. *num.* [illegible] Io. Bap[illegible] Thoro in *sum privileg.* [illegible] *prim.* 23 [illegible] Carol. Marant. *p.* 1. *resp.* 2 [illegible] *n.* [illegible] Quilibet enim [illegible] rei suæ liber est moderator, & a[illegible] v[illegible] lit fa[illegible] re quidquid velit, *l. in tradi*[illegible] *l. in re mandata. C. mandati*, iunctis ali[illegible] per me adductis *d. Axiom.* 199. *n.* 1. dummodo d[illegible] male non disponat, quia Reip. interest ne [illegible] re sua male vtatur, Boër. *decis.* 320. *n.* 12. *vers. ex quo secundum*, quem refero *d. Axiom.*

23 99. *n.* 4. Eo maximè, quia validiora fiunt grauamina & conditiones prædictæ, magisque obligant ad earum obseruantiam, cum apposita sint per Venerabilem Equitem fundatorem in limine fundationis Conuentus dictarum Monialium, iuxta decretum S. Concilij Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 5. ibi, *Quando igitur ex beneficiorum quorumcunque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliqua requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta in beneficiorum collatione, seu in quacunque alia dispositione, iis non derogetur*, &c.

24 Nam fundator in limine fundationis apponere potest conditiones sibi beneuisas, etiam contra ius, nisi sint natura impossibiles, turpes, aut aliàs à iure impro-

batæ, Lambertin. *de iure patron. lib.* 1. *p.* 1 *art.* 3. *quæst.* 9 *in n.* 32. & *n.* 52. Mieres *de Maiorat. p.* 1 *quæst.* [illegible] *n.* 2 Otalora *de Nobilit. p.* 3 *in princ.* [illegible] 26. Molin. *de primog. lib.* 2 *c.* 12. *n.* 34. *cum sequentibus*, Perez de Lara *de anniuers. & Capell.* [illegible] *lib.* 2. *c.* 4 [illegible] & 10. & *c. num.* 31. Escobar. *de puris* [illegible] *& nob.* [illegible] *proband. p.* 1. *quæst.* 4. §. [illegible] *num.* [illegible] 12. & *q.* 13. § 4. *num.* 23. [illegible] go *de iure Eccle. vniuerso lib.* [illegible] *c.* 15. [illegible] 80. & 81. Rota in *Romana Iuris patron.* 31. *Maij* 16[illegible]. *coram Card. Sacr*[illegible].

Cum [illegible] con[illegible] conu[illegible] & conditiones 25 i[illegible] part[illegible] acceptatæ, [illegible] ex [illegible] ab [illegible] non potest vna pars altera [illegible] recedere quia licèt [illegible] contractus ab initio [illegible] voluntatis, ex [illegible] facto fiunt n[illegible] *l.* [illegible] *abierit C. de* [illegible] vbi plu[illegible] citaui in [illegible] *C*[illegible] *commun. quæst.* 168. *n.* [illegible] *p.* 1. Rebell. *de oblig.* [illegible] *iustit. lib* 1. [illegible] *contractib.* [illegible]

n. 1 tum quia in omnibus contractibus ta[illegible] 26 na[illegible] innominati [illegible] [illegible] verbis non [illegible] *quando recedi ab* [illegible] Peterta *de empt.* [illegible] *cap.* 3 [illegible] *n.* [illegible] Ste[illegible] 27 *disceptat.* [illegible] 6. [illegible] per pactum pa[illegible] autem non potest. *l. si* [illegible] *n.* 11. *ff. de reg. iuris*, [illegible] tur quòd alter cum a[illegible] *item hæc verba* 14 *ff. de condict.* [illegible] *c.* [illegible] *ple* arg. *de regul. iuris* 28 *lib.* 6. tum denique, quia pr[illegible] & gratia aliquibus [illegible] cessa numquam tam [illegible] esse potest, vt in alterius damnum [illegible] valeat, arg. *c. ex tenore* [illegible] *nos attent* [illegible] *de foro comp.* ibi, *sic siunt vidu* [illegible] *iniusta de* [illegible] *alius* [illegible] *etiam facere non de*[illegible] *emus*, & [illegible] de ordinaria potestate id efficere [illegible] *l.* 1. *§. merito*, & *§. si* [illegible] *quid in loco publ.* [illegible] *de precib. Impe*[illegible] *enim* 4. *C. de emanc.* [illegible] 16. cum la[illegible] *lib.* 3 *tit. de iu*[illegible] *quæst* [illegible] Vela *dissert.* 16, *num.* 3.

[illegible], quia [illegible] qui [illegible] ex co[illegible], debet 29 [illegible] pro sua part[illegible] exceptio[illegible] n [illegible] plerum *l. Iulianus* [illegible] §. [illegible] 1, vbi omnes *ff. de action. empti, l. quæro.* 58 §. *inter locatorem*, vbi notat Bartr. *n.* 1. & alij *ff. locati.* Ita qui conuenit [illegible] contractum adimpleat, & implere recusat, tenetur pati 30 rescissionem illius, & restituere quod recepit *l. si diuersa* 14. ibi, *Si diuersa pars contra placitum gere[illegible] tur, æquitatis ratio suadet res[illegible], pecunia[illegible] cum & tu hoc desidera[illegible] ansa ex [illegible] tegro agi*, &c. *l. cum proponas* 17. ibi, *Vel pacto stari, vel data re* [illegible] 40. ibi, *Aut subsequutis se vndum leg*[illegible] *dus est consensus, aut pœna* [illegible] *his, qua datu probantur, inferenda est C. de transact. l. non s*[illegible] 4 [illegible] *C. de præd.* [illegible] *aliis reb. minor.* [illegible] *cons.* 34. [illegible] Marc. Anton. N[illegible] *cons.* 36 [illegible] *n.* [illegible] *lib.* 4. *c.* 6. *n.* 43. Barbos. *in sel.* [illegible] 44 [illegible] Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glo.* 2 [illegible] 56. *n.* 104. Fontanel. *de pactis nupt. tom.* 1 [illegible] *p.* 1. *n.* 50. Valenzuel. *cons.* 1[illegible] *n.* 4 [illegible] *quenti*[illegible], *maximè n.* 49.

Tertio, quia con[illegible] & conu[illegible]nes inter Mo- 31 niales ex vna parte, & V[illegible] quit in de Gratis ex altera initæ [illegible] conditionibus, & grauaminibus, de qu[illegible] a [illegible] sua reciprocæ fuerunt, & vltr[illegible] q[illegible] ex leg[illegible] *l. Labeo* 19. *vers. contractum. ff. de verb. signif.*, cum traditis à *glos. ibi. verb. Vltro citroque*, & ab alia simili *verb.*

contrahens

contractus, *in l. contractus 16. C. de fide instrum. & verb.* [illegible] *contrahendarum, in fine, in §. conuentionales* [illegible] *Inst. de diuis. stipulat.* & vbique communi, quam resoluunt Nicol. Mozz. *de contract. in genere art. 4.* [illegible] 4. Ferdin. de Mendoça *de pactis lib. 1. cap. 4. num. 29.* Molin. *de Instit. com. 2 disp. 252. num. 4.* [illegible] August. Mosla *in emporio iuris Ciuilis tit. 9* [illegible] *conclud. num.* [illegible]

32 Et consequenter sunt individua, ita, vt in toto [illegible] approbari, vel reprobari [illegible] beret [illegible] non conuenirent, *l. cum eiusdem 34. §. interdum*, ibi, *Vbi nisi omnes quasi emptorum vel venditorum* [illegible] *ff. de ædilit. edicto. l.* [illegible] *quarat 41* [illegible] ibi, [illegible] *d vero* [illegible] *putare posse tutore* [illegible] *conditionem ad* [illegible] *vt id quod* [illegible] *tutor in contract* [illegible] *non* [illegible] *aut* [illegible] *non agno* [illegible] *et, aut à* [illegible] *recuperet.* [illegible] *tutor. l. si quis* [illegible] *46* ibi, *nam non* [illegible] *integram creditor nisi pro solid.* [illegible] *fieret ff. de soluti.* [illegible] *à Tira. de retractu conuent.* [illegible] *a n. 1.* Pinel. *in l. 1. C. de bonis mat. p. 3. n. 12.* Surd. *cons. 52. n. 40. & 41* vbi cum Baldo *in* [illegible] *ob erupere §. post hæc*

33 *n. 6. ff. de* [illegible] *Procon.* [illegible] anter [illegible] quod non potest quis ratificare [illegible] ctum, & [illegible] qualitatem, quia [illegible] mis, & [illegible] em actus [illegible] potest [illegible] qualitatibus & pactionibus separar[illegible] dem *cons. 576. n. 31. lib. 4. & decis. 33. n.* [illegible] *6.*

34 Quod & [illegible] probatur, quia [illegible] in contractibus [illegible] sunt [illegible] *partem* [illegible] *n. 1.* & [illegible] formam & [illegible] imponunt [illegible] vtraque [illegible] impossibilem [illegible] *quinimo, &* [illegible] *idem* [illegible] *ff. de pact. l.* [illegible] *4. vers.* [illegible] *2. ff. de* [illegible] *trah.* [illegible] *1. §.* [illegible] *l.* [illegible] *ff. de depo.* [illegible] *cum ea conditione* [illegible] *qua* [illegible] *contra* [illegible] *vers. sed* [illegible] *contractus 85. eod. tit. in 6.* [illegible] DD. vbique [illegible] Bald. *in l. pacta conuent.* [illegible] *2. notab.* [illegible] *quam* [illegible] *b. d. l.* [illegible] *sequentium* [illegible] *§.* [illegible] *C. de donat. quæ sub modo* [illegible] *ad,* [illegible] cum

35 [illegible] dicit quod [illegible] quod [illegible] non po[illegible] [illegible] *in fine,* [illegible] *in vsib.* [illegible]

36 q[illegible] *con* [illegible] *4.* [illegible] *vers.* [illegible] *5.* [illegible] *lib. 2.* An[illegible] *cons.* [illegible] *n.* [illegible] *p. 1.* [illegible] *cons. 50. num. 4.* [illegible] An[illegible] *12.* [illegible] *lib. 1.* Rol. [illegible] *vol. 1.* Franc. Becc. *cons. 45.* [illegible] *maxime num. 38. vol. 1.* S[illegible] *d. cons. 52.* [illegible] *maxime num. 3* [illegible] Tusch. *pract.* [illegible] *conc.* [illegible] *conc.* [illegible] *13. n. 4.* [illegible] Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent.* [illegible] *3. tit.* [illegible] *n. 5.* Achil. Pelinchia *in resp. pro resolut. contractus n. 8.* [illegible] *to respondetur, & n. 78.* Leand. Galganet. *de*

37 *condit.* [illegible] *p. 2. c. 4. q.* [illegible] *n. 2,* late Valenzuela, [illegible] *12.* [illegible] *70* [illegible] *Cum sit* [illegible] *de* [illegible] *contractus corr.* [illegible] *sub vna parte non* [illegible] *non produ* [illegible] *obligationem contra* [illegible] *non imple* [illegible], &c. Ioan. Al. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. p. 3. dec. 210* Mari. Giurba *de* [illegible] *10.* Ex [illegible] verum est stan[illegible] Monial[illegible] casu donationis prædictæ, in [illegible] onus, quod debeant [illegible] ad [illegible] ad suas festiu[illegible] fit illas teneri illud onus agnosc[illegible] *l. qui tutelam 28. ff. de testam. tutel.*

l. cum ab vno 55. in prin. & l. Imperator 7 [illegible] *vero ff. de legat. 2.* Surd. *de aliment.* [illegible] *5. quæst.* [illegible] *tit. 7.* [illegible] *n. 10. n. 6. & cons. 143. num. 10.* Marta *de success. legali p. 4. q. 19. art. 2. num. 1. cum seqq.* quia etiam legatarius [illegible] agnoscere absque iniuncto eidem onere non potest, *l. 4. & 5. ff. de legat. 2.* Marta *d. art. 2. n.* [illegible] *& 3*

Quartò, [illegible] Moniales [illegible] donationis à Venerabili Equite factæ in [illegible] appoſita erat supradicta conditio, possessionem bonorum donatorum apprehenderunt, & omnem ceram, quæ supererat post finitam festiuitatem, exegerunt, & ideo [illegible] omnia in dicta donatione contenta, cum suis conditionibus & pactis approba[illegible] *text. in* [illegible] *Mania 26. § fin. in fin. ff. de* [illegible] *l. cum pretium C. de liber. causa, c. cum olim 29. de censib.* Alex. Rauden. *Bi.* [illegible] *decis. 10. n. 4. vers. præterea* [illegible] confirmatur ex iuris regula, qua cauetur, qui [illegible] ex qua persona qui lucrum capit, eius factum probare tenetur, *l. ex qua persona 149. ff. de regul. iuris.* 38

qui enim successor emolumentorum est, ille quoque onerum successor esse debet, *l. 1. §. pro secundo, vers. sed omnes personæ. C. de cadu. tollendis.* Carol. Maranta *resp. 20. num. 155. p. 1.* Alias [illegible] foret Moniales actionem habere ad res & bona petenda virtute donationis sibi factæ, non tamen illas obligari posse per donatorem ad implementum conditionum in ea appositarum [illegible] *mandati, ibi, Na* [illegible] *que* [illegible] *esse* [illegible] *cum illo singulis,* [illegible] *verò* [illegible] *meum esse.* &c. 39

Quintò quia non solum vigore contractus, sed etiam attento iure [illegible] tenentur Moniales ad seruandum, vel [illegible] dum ipsum contractum, & omnia restituere [illegible] quamuis enim vnus contrahens actionem non habeat ad rescindendum contractum ob non sequutum implementum, *l. incivile 12. vers. sanè de pretio,* [illegible] *de rei vend. l. ea conditione 14. C. de rescind. vendit.* ibi, *non ex eo quòd emptor non satis conuentioni fecit, contractus irritus constituitur.* &c. Ioseph. Ludou. *Perus. decis. 53. n. 4. p. 1.* Surd. *cons. 38. n. 8. & cons. 52. num. 36. vers. quia in contractibus lib. 1. & decis. 18.* [illegible] *n. 4. & decis. 22* [illegible] *7.* Carol. de Graffis *in tract. de* [illegible] *except. 13. n. 57.* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 6. gloss. 2. p. 3. n. 8.* Stephan. Gratian. *discept. forensium tom. 2. cap. 327.* [illegible] *23. & Merlin. decis. 159. num. 8.* Nihilominus hoc procedit quoad præcisam contractus rescissionem ob implementi defectum, non quando per viam exceptionis, aut replicationis opponitur illi, qui ex parte sua adimplere [illegible] ut in casu nostro, quod adimpleat, aut patiantur contractus rescissionem, vt resoluunt A[illegible] *5. num. 1* [illegible] *in fine vol. 3* Surd. *d. cons. 52. n. 37.* [illegible] *Sed per exceptionem non implementi admittitur* [illegible] *de* [illegible] *&c. & decis. 220. n. 18.* Roland. à Valle *cons.* [illegible] *num. 3* [illegible] *4.* Stephan. Gratian. *discep. forens. tom. 3.* [illegible] *1. n.* [illegible] *c. 926. n. 3.* ibi, *Nam* [illegible] *in monumento* [illegible] *promissum facere* [illegible] *Moniales, & non apparet de huiusmodi adimplemento, prout erat de* [illegible] *dum per implere debentes, bene iudex processit,* [illegible] *& cap. 100. n. 25. & in addit. ad Merlin. decis.* [illegible] *3. n. 1.* Carol. de Graffis *d. except. 13. n. 5.* Fontanel. *d.* [illegible] *18. vers. Verum si id faciat,* Giurba *decis. 115. n. 10.* 40

Maxime stante illorum resolutione, qui tenent etiam agendo posse præcise ob defectum implementi agi ad rescissionem quando vel non impletur, quod dedit finalem causam contractui, per [illegible] *l.* [illegible] *§. fi. vers.* [illegible] *decem. ff. de donat. l. 1* [illegible] *de donat. quæ sub modo, l. cum te fundum 6. C. de pact. inter empt.* vbi notat gloss. *verb. contemplatione,* [illegible] *verb. conueniat* [illegible] *2.* [illegible] gloss. magna *circa fin. vers.* [illegible] *an reuocatio in* [illegible] *pacta conuentionis 72. ff. de contrah. empt. & gloss. vlt. in d. l. ea conditione. C. de rescind. vendit.* vtrobique communis, quam sequuntur 41

K 4 quuntur

quuntur Berengar.Fernandez *in d.l.pacta conuenta 9.p. glos.in 3.capit vers. vlt.in 10.differ.sub num.97.* Aym. Cranet.*cons.19 .n.12.p.2.& cons.146.n.2.p.2.* Cephal. *cons.674 n.67.vol.5* Pinel *in rub.C.de rescind.vendit. p.2.c.2.n.19.* Emman.Suarez inter communes opin.*tom. 1.lib.4.tit.30.n.60.* Alex.Trentacinq.*var. resolut. lib. 1.t.40 à n.7* Hermosil.*ad Greg. Lop l.58 glos.* .*per tot.tit.5 p.5* Quòd autem Moniales prætendunt contractus supradictos fuisse,& esse nullos ex defectu solemnitatum,& ex aliis rationibus mendicatis, & admodum futilibus,quatenus tales essent,attamen obligatur ad restituendum omnia,quæ eorum virtute habuerunt, vnà cum fructibus perceptis,*l.cum quis emit,in prin. cod. item quod dictum est,l.Imperatores ff.de in diem addict. l.in qua §.si fundus ff.quod vi,aut clam,l.si-ff. de iure fisci. l.cum quis ff.de condict.ob causam.* Franc.Crems.*sing.15. si legatum soluitur,* Tiraq.*in l.si vnquam,verb.reuertatur n.168.* Quia si titulus cuius [illegible] ore Moniales possident,ad non titulum redactus fuerit,necesse est vt bona habita vna cum fructibus percepti restituantur,ex text. opt.*in l fideiussum.§.contra tabulas ff.de inoffic. testam*,vbi omnes. Afflict.*decis. 218 & decis. [illegible] & decis. 339.* Natta *cons.335.n.12.* Aluarez *cons.168.n.10.* Mazol. [illegible] *209.n.4* Tornbl. [illegible] *9.n.9.* Sfort.*cons.96.* Bursat *cons. 73.& cons.210* Bardel.*cons.19.* [illegible] *8.n.14.* Rimin.iun. *cons.335.n.19.* Aldobran. *cons.* [illegible] *38.&* *cons.51.n.37.* Gabriel. *cons.15.* [illegible] *11.* Mozol. [illegible] *58.* 8.Cephal.*cons.198.n.2.* Simandecus *co* [illegible] *n.19.* Pereg.*cons.3.n.71.vol.1.* Surd.*cons.14.n.11.* [illegible] *cons. 115 n.11.* [illegible] *cons.168.n.20.& cons.3* [illegible] *21.* Ozasc. *Pedem.decis.160.n.10* idem Surd.*decis.45 à n. 10.& decis.25.à num. 23* Gutb. *decis.* 89. Mastrill. *decis. 29. n.4.& 5.* Lambertengh.*de contract.* [illegible] *glos. 1. n.223.* Menchaq.*controu.vsufruct.lib.3. quæst.79.n.3.* Ioan.Garc.*de expens.c.23.n.24.* [illegible] *ad* [illegible] *log.c.17 n.109.* Cumia *ritu 17.* [illegible] *num seq. & ritu 91.n.17.* Stephan.Gratian.*discept.* [illegible] *c.157.n.27.* & ad fructus qui percipi potuerunt , hanc obligationem extendunt Arim.*Tapia* [illegible] *1.* [illegible] *7. 5. 25.* Mastrill.*d. decis.29.n.5.* Gutb.*d.decis.89.sub n.2.* Pacific *de Salu.* [illegible] *suff.4.cap.* [illegible] *fructus 34 & in l.cum,in rem 64 & in l.* [illegible] *ff.de rei vendic.*

42 Sextò, quia hodie Conscrutatio petit [illegible] em transactionis & concordiæ [illegible] cum & [illegible] tam ac perpetuò obseruatam,per quam [illegible] cta lis olim mota inter easdem [illegible] cuius [illegible] onis virtute per multos annos sub [illegible] floreruit,ideoque talis transactio & concordia [illegible] da,si [illegible] quod curetur de apicibus iuris,vt [illegible] amplissimè docuit Socin. iun.*cons.60.n.49.cum* [illegible] *3* ibi : *quando contractus,fuerit initus pro pace & concordia inter partes conseruanda,debet perpetuò obseruari,neque in eo de apici-*

43 *bus iuris disputari debet:pro pace enim mala toleranda sunt c.1.23.q.* [illegible] *quippe.3.q 6.* quia pax adeò grata homini est,*vt in rebus humanis nihil gloriosius, nihil delectabilius audiri,aut concupisci, possiderique soleat,* veluti ex Augustino, *lib.2.de ciuitate Dei,* refert Alberic.*in l.1.in princ. C.de caduc.tollen.* Angel.*in l. Imperatores n.4 ff.de pact.* Abb.*in c.nisi essent n. 5. & 6. de prabend.* Nihil enim esse potest partibus vtilius,quàm à litibus se eximere.*l. 4. §.1.de alienat. iudic. mutandi causa facta,iunctis his quæ eleganter ad hoc proposi-*

44 *tum cumulaui de officio,& potest. Episcopi.p.3.allee.79. n.8.cum seqq.* Plures namque [illegible] fini effectus producuntur ex pace & concordia,de quibus *in c.1.23.q. 4.& in c.hac qui.23.q.6.l.congruentius.* [illegible] *de patria potest.l. fin. quod §. si quas serui operas ff. de donat.inter virum,l. cùm pater.§.dulcissimis.ff.de legat.2.* Doctores *in proœmio Decretal.in verb.Rex pacificus,vbi Ego* [illegible] *glos.in Auth.de armis,in princ.& in l.1.C de offic.Pra-*

fecti Prat.Africa, Guilielm. Rub.*in tract.de iustit. & iniust.§.15.* Martin.Laudè [illegible] *tract.de confœderat.Principum per tot.* Bassan *in catal.* [illegible] *16.* Burg.*de Paz in proœm. legum Tauri n.1* [illegible] Roland.à Valle [illegible] *1 n.51 vol.1.*

Vnde pater [illegible] an [illegible] onem [illegible] dam causam annexam habet quod intendarum [illegible] ergo in eductà est,*glos.verb maximum in* [illegible] *ff.de iureiur.* [illegible] *verb. nullus,in l.fratris 10.C.de* [illegible] Ioseph. Ludou. *Perus.decis.18 n.38.* Canalet.*dec.* [illegible] *7 in princ Greg.XV. de* [illegible] *186.n.5* [illegible] Moant [illegible] *n.13.1.* illique [illegible] dium [illegible] imendarum [illegible] admodum fauorabilem [illegible] DD. [illegible] semper [illegible] *C.* [illegible] *ff.ita* [illegible] *sc.§.l.quamuis* [illegible] Vincent.de Franc [illegible] *cis.39.n.6.* [illegible] & prat [illegible] òd transitio valeat,& sustineatur, [illegible] *rabilis de dolo & contum.c.con* [illegible] *cons.28.* [illegible] *10.* [illegible] *4.Surd.co* [illegible] *451* [illegible] *& 39 n.* [illegible] quod nec [illegible] incipis [illegible] instaurari va- [illegible] debeat, [illegible] *causa* [illegible] *de tr* [illegible] *Imperi* [illegible] *&c.* [illegible] *quamuis* [illegible] *cod.tit.* Bald [illegible] *in 2. notab. C.de* [illegible] Stephan.Gratian.*discep.* [illegible] *21.n.* [illegible] retractetur [illegible] differ reperta. *l.* [illegible] *C.* [illegible] enim aliter fieret,nunquam [illegible] nitur lites, *d.l.* [illegible] *Nam enim erit* [illegible] *bonâ fide interp.* [illegible] ta namque materia non debet nouum [illegible] Greg.XV *de cis.15* [illegible] Rot. *decis.8.* [illegible] pedit [illegible] ing effium,duc [illegible] ans sunt,*ex op. 2.de* [illegible] *in 6.* Surd.*cons.45* [illegible] *6.* Seraph.*decis. 279.n.3.& decis.1059* [illegible] *414.* [illegible] *recent. & in Romana* [illegible] *de Matthæis 11. Maij 16:7* [illegible] *Card.Vbi* [illegible] in præsenti casu, in quo plurimum facit [illegible] [illegible] Rot. *d. decis.86.n.8.* & plus [illegible] ex recep [illegible] que superaretur [illegible] *5.n.11* Rot. [illegible] *5.p. 2.n. posthumo in allis p.* [illegible]

47

48

49 Pe [illegible] m concordiam & transactionem iudices hodie quodcunque [illegible] dubium decidere debent,*c.si quando*,vbi communiter Doctores,*de offic. dele* [illegible] *c. causàde testib.ibi,concordia,vel iustitia mediante decidat,* &c.*c.de mutuis petitabi cōcordia,vel iudicij vi rimu*[illegible] *negotiū terminetis,* &c.Executiuè scilicet procedēdo,habet enim transactio vim sententiæ,quæ transitum fecit in rem iudicatam,*l.non minorem.C.de trans act.* ibi: *Non minorem auctoritatem trans* [illegible] *nem quam rerum iudicatarum esse recta ratione placuit ,siquidem nihil ita fidei humanæ congruit,quàm ea,quæ placuerunt,custodiri,* Rot.R [illegible] *decis.119.n. 6.* [illegible] *de Camerali obligat.*& constat ex iure R [illegible] Castellæ *l.4.tit.21.lib.4.Recop.* vbi omnes Regnicolæ , quos refert & sequitur Rodriguez *de execut. cap. 1. art.5. num.18.*

50

51 Quod autem pro contentis [illegible] tat via executiua,est comm [illegible] *cons.685.n.27.vers.* [illegible] *post rem iudicatam* [illegible] *ter.in rep.l.nemo potest,* [illegible] Stephan. Gratian.*de c* [illegible] *6* [illegible] Card. Sauaelt.*decis. 23 sub n.1* Rot. [illegible] *in l.* [illegible] *30.coram bona me* [illegible] Et ratio est, quia transactio,vt supra [illegible] habet [illegible] *caux,d.l. non minor m.C.* [illegible] Roland.*cons.28. n.* [illegible] *lib.4.* [illegible] Res autem iudicata paratam habet exceptionem *l.si se non obtulit.§.si*

52

ex

ex conuentione, vbi Bart. Iaſ. & alij ff. [illegible] *indic. l. ſi*
cauſam.C. de ex[illegible]cut.rei iud. R[illegible] *ſupra*
num. 1
53 E[illegible] non ſolum executionem paratam [illegible]ber quod ex-
preſſe in ip[illegible] tranſactione compr[illegible]henſum eſt, [illegible]
quod virtualiter ex ea percipi potest, aut in ſocin[illegible] illius
interpretari, Galleſ. *de obligat. Cameralis quæ*[illegible]
13. & ibi Zac[illegible]ias *a numer.* 14. [illegible] *decis.* [illegible]
7. *& decis.* 111. *n.* 1 [illegible] poſt dictum [illegible] Roth, *de*
54 *cut.c* 1 *art.* 4 [illegible] [illegible]to magis [illegible] procedun[illegible] &
locum habent, quia concordia & tra[illegible]act[illegible]
practicari, & ea ex parte ſua viæ fuerunt. M[illegible]
[illegible] exec[illegible] ſuſpendenda non eſt, etiam[illegible]
ſi[illegible] reſtitutio petatur, [illegible] Bur-
ſat. co[illegible] 74. [illegible] *lib.* 1 Lancel *de attentatis* [illegible] 18. *n.* 131.
Maximè quia [illegible] cauſa fuit lis præcedens,
quæ re vera, & per duos fere annos durauit inter di-
ctas M[illegible]ales ex vna parte, & Congre[illegible]nem ex alia,
n[illegible]n pro[illegible] fuiſſe la concordia [illegible] futuræ
litis, [illegible] receſſus ab ea Mohedan. *decis.* [illegible] *de tranſact.*
Nat[illegible] *con* 36 [illegible] *n.* 1 Becc[illegible] *numer.* 6. [illegible] S[illegible]
[illegible] *num.* 3 [illegible] Gregor. XV *decis.* 149. *numer.*
2 [illegible] litis. Seraph. *decis.* 618 *n.* 7 Et
p[illegible] litis, quamuis non d[illegible] præſenti, Rot. *decis.*
447 *numer.* [illegible] *ent*, Et ſufficit aliquis timor pro-
babili[illegible] [illegible] negationi, quæ non eſt ex
ca[illegible] *conſ.* 148 *num.* [illegible] *lib.* 3. [illegible] Mang
tie *de* [illegible] *ambig. conuent. lib.* 6. [illegible] *numer.* 6.
[illegible] Seraph[illegible] *numer.* 5. Rot. *decis.* 235.
numer. 107. [illegible]. Et extenditur etiam controuerſia
extra[illegible] [illegible] & *ib.* glo[illegible] Rhin.
[illegible] 7 [illegible] *num.* 24 *in fine*
[illegible] occaſio dubitandi, &
pr[illegible] Paris. [illegible] O[illegible]
ce[illegible] R[illegible] 4 [illegible] *in poſ* [illegible]
al[illegible] *recen*[illegible]
55 E[illegible] Aym Granet. co[illegible] 852 *n.* 15. [merito indi-
gna[illegible] [illegible] qui tranſactionum impugna-
tionibus [illegible] Paul. Pari[illegible] *conſ.* 113 *n.* 1[illegible] *lib.*[illegible]
Seraph[illegible] *conſ.* 584. *n.* 17. *&* 28. vbi ad[illegible]andum
lau[illegible] effectum tranſactionis ſubiungit quod ſi-
cut [illegible] a lite iudiciali tranſactio dicitur, ita [illegible]
[illegible] dicitur pax, & [illegible] natura ip[illegible]
[illegible] pax & tranſa[illegible]
56 S[illegible] Mon ales [illegible] dona[illegible]
rem [illegible] tranſa-
ctioni [illegible]
initam & celebratam [illegible] cm-
pore [illegible] ab eo
vnquam relaxa[illegible]
tiones initæ arbitr[illegible] po-
tentiis cooperatur actus [illegible]
re[illegible] patium [illegible]
chus decezt [illegible] 6 [illegible]
8. *numer.* 60. Aym. *conſ.* 241. *numer.* 1[illegible] *& con.*
276. *numer.* 7. *&* 8 Surd. *conſ.* [illegible] *numer.* 8. *&* [illegible]
Mand[illegible] Albi *conſ.* 185 *num.* 26. [illegible]. E[illegible] iuramentum
ſpeciale præſtantes arctiori vinculo ligati videntur, vt
57 argumento *legis vnicæ ff de hered. inſtit. &* [illegible] *ſi uer* [illegible]
[illegible] *vero. C. de adopt.* aduertit Ioan. de So-
lorzano *in ſuo doctiſſimo trac. de Indiarum gubernat.*
lib. [illegible] *num.* 46 Nam iuramenti præſtatio ſtrin-
58 git magis & efficaciorem reddit obligationem, quia a-
[illegible] non præſtito, tenebantur, Grat. *reſp.* 35.
numer. 4. [illegible] Seraph. *de priuileg. iuram. priuil.* 73 *&*
74. [illegible] *numer.* 8 *&* 9. Sodozan *de tract. de In-*
diarum [illegible] *lib.* 3. *cap.* 6. *numer.* 63 & vbi inter-
[illegible] deliberate venire ad actum,
Carol. Maranta [illegible] *p.* 49 [illegible] 3 *c. p.* 2. Et his con-
59 tractibus etiam natura ſua reuocabilibus, ſi iuramento
confirmentur, contrauenire non poteſt, per tex. *in Auth.*

de [illegible] *ſtionis,* [illegible] 9. deſcendit
ci[illegible] Cephal[illegible] 42. [illegible] 6 [illegible] Surd.
10[illegible] 419. *numer.* 6 [illegible] Baxc[illegible] 12 [illegible]
33. [illegible] 2. B[illegible] *numer.* 4 [illegible] 3. ſciens quod iu- 60
ramentum operatur [illegible] qu[illegible] [illegible]ula deroga[illegible] &
ex eo tale [illegible] de quo E[illegible] *tra* [illegible] *conſ.* 43.
num. 3 Et quod [illegible] pretium [illegible] antum in tranſactionibus 61
eſt expreſſum [illegible] *ſi* [illegible] *maior.* 41. *C. de tr*[illegible]
vo[illegible] dic[illegible] qu[illegible] v[illegible] [illegible] onem iuratam
infirmam [illegible], pœn[illegible] ſibi data ſoluit, &
actionem perdit.
Hinc fit ex huiuſmodi iur[illegible]o promiſſorio oriri 62
obligationem, quæ ea ſe obligat ad peccatum, mortale
[illegible] C[illegible] *tot. de iur*[illegible] *alijb. in* [illegible] *in. tom.* 2.
tra[illegible] 36 [illegible] *num.* 1. M[illegible]hado *en ſuo eſpejo de Con-*
feſſ. [illegible] *Gara de Alima. lib.* [illegible] *p.* 3. *trat.* 8 [illegible] *num.* [illegible] 63
& tanto grauius erit peccatum non adimplentis iura-
mentum, quanto maio[illegible] eius dignitas, religio, &
p[illegible] iuxta textum *ſu cap.* [illegible] *quidam de iur.*
ibi, [illegible] *iuſiurandum tranſgreſſi ſunt iuramentum*
eſt tanto [illegible] *vnde* [illegible] *quò eo maiori præemi-*
nent dignitate, [illegible] *exemplo ſcelus alij poterunt*
ad ſimilia prouocari, &c. Origenes homil. [illegible] *in Geneſ.*
Id[illegible] *ſunt* [illegible] *quæ cum vir-*
tus pater [illegible] *filiorum,* [illegible] *ſeruare*
[illegible] *patr*[illegible]
Vlt[illegible] Congregationis fundatio cum ſuis 64
ſtat[illegible] exercitijs,
[illegible] per [illegible] V felicis re-
cordationis [illegible] p. Ex debito mini-
ſterij, vbi [illegible] apud S. M[illegible] maiorem anno
Incar[illegible] decimo ſeptimo Calend.
Auguſti, & p[illegible] Vrbanum VIII. *in con-*
ſtit. ſua [illegible] *p. Ratione* [illegible] *Dat. Romæ apud*
S. Petrum anno [illegible] *Dominica* 1623.
Idib. Auguſti. V[illegible] contra fundationem & eius
ſtatuta venire quis non poſſit, iuxta ſupra addu-
cta.
Hæc ſunt principaliora fundamenta, quæ Congre- 65
g[illegible] poſte in h[illegible] cauſ[illegible] adduxit, ſatis ſufficien-
t[illegible] ob[illegible] nendum in ea, & ad [illegible] conuincendam contra-
riæ partis peruicaciam, quæ obſtinato animo erroris
[illegible] addicta contra omnium conſilia pertina-
citer [illegible] hærendum ducit. Quis proiectæ auda-
ciæ ho[illegible] [illegible] datam denegaret ei, qui bona non
pa[illegible] copioſeque donauerat? quia graue eſt fi-
dem fallere, *vt* [illegible] *de* [illegible] *pœn*. Cum alijs
per ine[illegible] *axiom* 98 *numer* 1. quibus addo Ca-
rol Marant[illegible] *numer.* 40 [illegible] Cicero *in lib.* [illegible]
[illegible] *quæ enim per*[illegible] *eſt fidem*
[illegible] *ſociam* [illegible]
[illegible] *conſ.* [illegible] *fallere*
grau[illegible] *eſt* [illegible] *&*
exti[illegible] Q[illegible] auderet, non 66
ob[illegible] promiſſam compenſationem tanti mune-
ris [illegible] ingratitudinis vitij, quod di-
citur ve[illegible] vrens, ſiccans fontem miſericordiæ, rorem
pietatis, & fluenta gratiæ, Gulielm[illegible] Rhinnteus, *de*
teſtament. [illegible] *eodem teſtamento in* 2. *numer.* 15.
Cenc[illegible] *ad Decretal. collect.* 57 *numer.* 3. Quis proſti-
tutæ frontis homo auderet obligationem quater repeti-
tam & promiſſam impugnare, contradicendo æquitatem
& bonam fidem, quę in h[illegible] contractibus interuenire
debet, iuxta ſupra adducta *numer.* 5. *cum ſeq.* Quis
in tantam prorumperet audaciam vt reſciſſionem con-
tractus petens, nollet omnia occaſione illius accepta re-
ſtituere, contra infra ſoluenda *numer.* 16. Quis auda-
ciæ & poſtpoſita conſcientia contra iuramenta quin- 67
quies præſtita venire, aliquo infringere non timeret,
propter grauiſſimum periurij crimen omni iure prohi-
bitum, *cap. vlt. ibi, ſcientes hoc grande ſcelus eſſe, & in*
lege,

lege, & in Prophetis, & in Euangelio prohibetur 22.
68 *quæst.* 2 *gloss. verb. deserauit, post princ. in cap.* 2. *vers. sed licet, de sent. & re iudic. lib.* 6. Est enim periurium trans-
69 gressio iuramenti, *gloss. verb. pro periurio, in cap. etsi nos* 11. *de iureiur.* Quis tam pessimo & pernicioso exemplo auderet efficere vt fideles retraherentur à similibus fundationibus; in iure enim multa permittuntur & conceduntur laicis & clericis fundatoribus, vt eorum exemplo alij ad similia fundanda prouocentur. Valenz. *cons.* 118. *numer.* 13. *vol.* 1. & subsequentes ex deuotione, affectuque erga [illegible]num cultum, & res sacras excirentur magis, magisque incendantur, & afficiantur ad eas. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol. c.* 109. *vario dubia circa capellas numer.* 2. *cum seqq.* Carol. Marant. *resp.* 16. *numer.* 45 *p.* 5. aliàs enim si testatorum dispositiones non obseruarentur, vtique retraherentur fideles à piis rogandis legatis, Ecclesiisque fundandis, construendisque, vel dotandis secundùm *los. pen.* & receptam *in c. cum dilectus* 28. *de surep.* & sequutam per Rotam *decis.* 442. *numer.* 5 *lib.* 3. *p.* 3 *diuers. & in decisione* impressa apud Mollesi. *ad cons. fuet. Neapol. p.* 1. *cons.* 31. *numer.* 21. Alovl. Ricc. *p.* 1 *decisione* 2[illegible] Carol. Marant. *p.* 1 *resp.* 20 *numer.* 15. *& resp.* 32. *numer.* 16. vbi citat Franc. Marc. & Spin. Quis tam periculose actione non timeret offendere, & lædere non vereretur famam & bonam opinionem d[illegible] huius Congregationis falsò & perperam contra [illegible]us pen[illegible]male loquendo, & aliquos defectus imputando, cum essent extra omnem culpam; incurreret enim detractionis crimen, quod ex genere suo est peccatum mortale
70 Lessi. *de Iustit. lib.* 2. *c.* 11. *dub.* 1. *numer.* 11 Diana *in sum p.* 1. *verb. detractio pag.* 257. Sed iam detecta veritate gloriosior euasit Congregationis opinio, iuxta dictum Cassiodori *lib.* 4. *epist.* 44. *Multò maior est opinio purgata quàm si desinentibus querelis non fuerit impetita.* Quis tam promptæ audaciæ, & effrænatæ conditionis dicere auderet contra tot [illegible] in actis producta & iuramento confirmata, nolo vt deinceps Congregatio festiuitates suas celebret Ecclesiam monasterij non intret, licet ad id obtineat sententiam, aut Superioris præceptum habeat. Hic loquendi modus Christianæ charitati multùm contrariatur, & minimè conuenit humili & sanctæ recollectioni & quod [illegible] est, contrarij in sua obstinatione perseuerantes [illegible] & furiosè vsque adhuc multò peiora & [illegible] proferunt verba, nec vnquam ab incepto malo desistere voluntnt, iam, vt dicit Magnus N[illegible]zenus *orat.* 15 *ad*
71 *Episcopos. Non turpe est mutare, sed in malo hærere*
72 *perniciosum.* Et Aul. Gell *lib.* [illegible] *c.* [illegible]4. *Malum consilium est quod mutari no[illegible]st.* Qui bellum aggreditur, & postea [illegible]perit inimici potentiæ resistere
73 non posse, artis est & prudentiæ fugere. *Bellicosum quod fugit in bello, artis est, non timoris*, ait Chrysol. *ser.* [illegible]o.
74 Vide [illegible]odò quæ obiiciant Moniales contra iura Congregationis, & quibus motæ fundamentis tantam sustineant proteruiam, vt sic iustitia Congregationis elucescat, & veritas in lucem progrediatur, quæ res
75 est solidissima, murusque inexpugnabilis, Afflict. *decis.* 25 *numer.* 7. vbi refert illud Isidori. *O quàm magna est vis veritatis, quæ omnia ingenia, astutias, & cauillationes superat.* Polyb. *historiar. lib.* 6. *Ignis, quo pluribus lignis obruitur, eo magis accenditur, sicut & veritas, quo magis oppugnatur, eo magis emicat atque illustra-*
76 *tur.* Esdr. *lib.* 3. *super omnia vincit veritas.* Cacheran. *decis.* 30. *numer.* 1. cum aliis, latè Carol. Marant. *resp.* 39. *à num.* 1. inquia veritas oppugnata & contrita calumniis tanto clarior, nebulis expulsis progreditur in lucem, sicut aromata, quæ magis redolent, quandò magis conteruntur, *cap. graue* 35. *quæst.* 9 *gloss. verb. postquam, in cap. cum Ioannis, de fide instrum.* Crauet.

cons. 185. *n* 1. Roland. à Valle *cons.* 6. *n.* 1 & *cons.* 80. *n.* 2 *lib.* 1. [illegible] *cons.* 66. *n.* 1. *lib.* 2. Marc. Anton. de Amatis *Marchia de* [illegible] 4 *rat.* 6. Ludou. [illegible] *in resp. pro vxore n.* 2. Ioan. Nevizan. *in princ.* [illegible] *nuptialis n.* 4. *cum seqq.*

Nec contra veritatem valent aliquid hominum calliditates, aduersus [illegible] ipsa per se ipsam defenditur, 77
Cicero *in orat. in Vat. Tantam semper vim etiam veritas habuit, vt nullis machinis, aut cuiusquam hominis ingenio, aut arte subruì potuerit.* & [illegible] *in causis nullum patronum, aut defensorem obtin[illegible], tamen per se ipsam defenditur.* Et *in orat. pro Marco Cælio. O magna vis veritatis quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraque fictas omnium insidias facilè per se ipsam defendat,* &c. Ioan. Andr. *in c.* [illegible] *de summa Trinit.* Fl[illegible] de S. [illegible] *n.* 11 Petr. Greg. *de Republ. lib.* [illegible] *c.* 3. *n.* 8. Menoch. *de præsumpt. lib.* 1 *præs.* 7 *num.* 4. N[illegible] g[illegible] v[illegible] Conant. *commentar. lib.* 9. *c.* 4 Roland. à Valle *cons.* 4. *n.* 19.
& cons. 31. *n.* [illegible] *lib.* 4. Ludou. Morot. *resp.* 29 *n.* 14. Et 78
iram Dei prouocat super se qui veritatem o[illegible] contemspiciens, eam pro viribus [illegible] d[illegible] fuerit *quæ* [illegible] *se* [illegible] *tre.* 11. *quæst.* 3 Dec. [illegible] Paul. de Castro *cons.* 254. [illegible] Iacob. Philip. Port. [illegible] Nevizan. *in silua nup.* [illegible] *n.* 17. *& cons.* 34 [illegible] Ioan. *cons.* 76 *n.* 1. *& cons.* 12 *n.* 1 *lib.* 1. [illegible] 41. *n.* [illegible] *cum seqq. & cons.* 31. [illegible] 2. *lib.* 3. Ludou. [illegible] *resp. pro vxore n.* [illegible] 6 *& seq.* Videant [illegible] ipsæ Moniales videat quoque earum Aduocatus [illegible] iure qua conscientia & quo animo facti veritatem negant, & offuscare intendunt, vt inde contra iustitiam [illegible] obtineant, non aduertentes quia iniustè labor[illegible] & expensis defatigetur Congregati[illegible] & interim deuotionis exercitia, & solennes festiuitates omittantur, seu saltem suspenduntur, cum tanto animarum [illegible]pendio. Eia ergo
deuotissimi Congregantes & aman[illegible] Collegæ 79
mei, diabolo quærenti quem deuoret, resistite fortes in fide, scientes eam esse magis glor[illegible] sibi fuere laboriosa certamina [illegible] S. A[illegible] *lib.* 1 *Offic.* [illegible] *c.* 15. Valenz. *co*[illegible] *n.* [illegible]6 [illegible] de Solor[illegible] *de* [illegible] *iure lib.* [illegible] 4. *n.* [illegible] Escobar. *de nobil. & puritate probanda, p.* 2. *quæst.* 11. § [illegible] *numer.* 44.

Obiectio. I.

Quod deuota hæc Congregatio non est ecclesiastica, nec Venerabilis Eques de Grottis illam erexit, aut illius, seu Conuentus, aut Ecclesia patronus esse voluit.

Communis omnium resolutio, de qua nullus, ex
iis quos videmus, dubitauit, tenet quamcunque Cō- 80
fraternitatem, seu Congregationem etiam laicorum, auctoritate Ordinarij erectam ad opera pia, esse ecclesiasticam, & à laicorum iur[illegible]dictione exemptam. Ita Fusch. *de Visitat. lib.* 2. *cap.* 14. *numer.* 3. & 5. Alitar. Valasc. *cons.* 105. *num.* 28. Cardos. *in praxi iudicum, verb. Confraternit. n.* Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1 *eod. verbo*, Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 5. *n.* 60. Mari. Antonin. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 66 *num.* 3. Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 1. *c.* 1. *n.* 8. Ego *de Officio* [illegible] *Episcop. p.* 3. *alleg.* 75 *à numer.* 25 & *de iure eccl. vniuerso lib.* 2. *cap.*
11. *n.* 80. Cum ergo in spiritualibus exercitiis se tota 81
dicasset hæc deuota Congre[illegible]atio per spatium quadraginta quinque annorum ex decursu tanti temporis præsumi[illegible] interuenisse omnia requisita & necessariæ solemnitates, vt resoluunt Roch. *de Iurepatron. verb.*

verb. pro eo n. 19. Lotter. *de re benef. lib. 2. quæst. 14. n. 10.* Ego *d. alleg. 70. n. 22.* Rot. *decis. 517. n. 3. p. 1. recent.* & ad abundantiorem cautelam fuit producta Bulla Apost. erectionis & confirmationis, de qua *suprà* memini *n. 64.*

82 Et in omnē euentum quotiescunq; contentio versatur super aliqua materia spirituali, seu celebratione diuinorū Officiorū, sēper cognitio pertinet ad iudicē Ecclesiasticum, vt optime resoluit Azeued *l. 10 n. 26. tit. 1. lib. 4. nouæ Recop.* ibi, *Secus vero si materia esset spiritualis, vel annexa, vel quatenus tangeret diuinum obsequium vt inquit Alex. relatus, & sequutus per Rebuff. in tract. in quibus casibus sed. sec. cogn. super Eccles. n. 81.* ubi se remittit ad Barbat. *cons. 1. vol. 4. nam tunc etiamsi omnes collegij personæ essent laicæ (casu quo ita esse posset) conueniendi forent coram Ecclesiastico, prout conueniretur si talē collegium esset pium, & religiosum, & ad pia constructum, & nulla esset profanitas ibidem mixta, præsertim si Episcopi esset constructa, & confirmata au-*
83 *ctoritate*, &c. Iudex enim Ecclesiasticus semper est competens ad cognoscendum de rebus, quæ tangunt spiritualitatem, Marant. *de ordine iudic. p. 4. dist. 11. n. 8.* Carol. de Grassis *de effect. cleric. effectu 1. num. 400.*

84 Ex quo fit vt controuersiæ inter Confraternitates etiam laicorum super præcedentiis in processionibus spectent ad forum ecclesiasticum ex Bulla Gregorij. XIII. quam referunt Quarant. *in sum. Bullarij, verb. præcedentia*, Piasec. *in praxi Episcop. p. 2. cap. num. 48.* Salgado *de Regia protect. p. 1. c. 9. num. 26. & 27.*

85 Non obstat quòd Venerabilis Eques de Gratis in erectione Confraternitatis, & Monasterij Monialium patronatum ipsius sibi nō reseruauit; Quia ex fundatione & dotatione eo ipso sibi fuit acquisitum ius patronatus, cum inibi expressè illud non remiserit, Abb. *cons. 59. vol. 2.* Roch *de iurepatr. verb. dotauit numer. 4. & 12.* Campan. *in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 13. numer. 355.* Viuian. *in praxi iurispatron. p. 1. li. 2. cap. 1. numer. 9.* Rota *decis. 5. de iurepatron. in antiq. & decis. 167. n. 4. p. 1. diuers. & decis. 517. num. 2. p. 1. recent. & decis. 674. num. 1. p. 2. eiusdem recent.* Remanet namque patronus idem Venerabilis Eques, & quia fundauit suum fundum dederit, vbi situm est monasterium, & quia construxit, cum & Ecclesiam veterem, & domum ac habitationem Monialium, construxerit, & quia dotauit, cum pro dote plures annuos redditus reliquisset eisdem Monialibus, ac pretiosa ornamenta, & supellectilia, ex quibus tribus modis, & eorum quolibet patro-
86 natus acquiritur, glos. *verb. essi itur autem, in cap. piæ mentis 16. quæst. 4.* Viuian. *in d. praxi p. 1. lib. 2. cap. 1. & 2.* Ego *de officio & potest. Episcopi p. 3. alleg. 70. à*
87 *princ.* quæ dos in prima fundatione assignata in dubio sufficiens præsumitur, Rota apud Viuian. *post suam praxim iurispatron decis. 112. n. 7.*

88 Nec obstat quòd ipsæ Moniales patronatum Ecclesiæ & Monasterij paucis abhinc annis pro certa pecuniarum summa pretio appretiato vendiderint D. Bernardino de Almansa S. Dominici Archiepiscopo in Indiis occidentalibus, quia respondetur Moniales hac asserta venditione Confraternitati tempore & iure priori præiudicare non potuisse, nec ipsi Venerabili Equiti quoad grauamina & conditiones, quibus bona sua, redditus, Ecclesiam, & domum, ac fundum Monialibus donauerat. Et nihil refert quòd ex pecuniis per dictum D. Archiepiscopum persolutis alia Ecclesia noua fuerit constructa, quia vel constructa & fundata fuit in antiquo solo vbi erat prima quæ destructa fuerat, & adhuc ex fundi collatione remanet patronus; vel in alio loco, & alieno solo, & nihilominus ratione dotis primus patronus semper remanet patronus, ita Lambert. *de iurepatron. lib. 1. p. 1. quæst. 6. princ. art. 4. num. 15. pag. 40.* ibi, *Ego circa istum articulum multum dubito an procedat conclusio glossæ, & Doctorum in d. c. 3. voluit enim primum patronum ratione dotis adhuc esse patronum in Ecclesia readificata, & eadem ratione fundi si super eo fundo Ecclesia readificetur* &c. & *in num. 16* ibi, *Aduerte tamen quòd si vnus esset qui construxisset, fundasset, vel dotasset Ecclesiam, quæ in totum destrueretur, sine licet non remaneret patronus ex constructione, remanebit tamen ex fundi collatione, & dotatione*, &c. Viuian. *d. p. 1. lib. 2. c. 4. n. 7. & 8.* ibi, *Primus patronus ratione do-* 89
tis est patronus in Ecclesia diruta, & readificata, & si super antiquo fundo sit readificata, patronus antiquus, qui dedit fundum, erit adhuc patronus, &c.

Et quicquid sit, Congregatio hodie non contendit 90
super patronatu, sed super celebratione festiuitatum, quas ab hinc quadraginta annis solita est celebrare in Altari & Capella maiori Ecclesiæ dicti Conuentus, iuxtà tenorem dictarum Bullarum Apost. de quibus *supra* memini *n. 64.* Vnde fit quòd nullus siue verus, siue falsus patronus possit celebrationem harum festiuitatum impedire, cum illæ non sint de præeminentiis pertinentibus ad patronos, vt censuit Rota *coram Card. Cauallerio decis. 21. in vna Calaguritana Monasterij sanctæ Crucis de Pictoria*, in qua ad instantiam Monialium illius Conuentus fuit resolutum patrono tres tantum præeminentias competere, de quibus *in d. decis.* cuius verba refero.

Primo dicitur fuit competere honorem processionis, 91
quem honorem Domini intelligebant respectu sessionum, vt etiam patronus in Ecclesia præferatur cæteris laicis, Abb. *in d. c. nobis, n. 5. in fine vers. item debetur honor, de iurepatr.* Roch. *in eod. tract. in verb. honorificum n. 94. & & respectu aliorum actuum qui in Ecclesia fiunt, vt in danda pace, thurificatione, & aliis similibus* Lambert. *lib. 5. 1. quæst. princ. n. 11. Secunda præeminentia debita patrono consistit in iure consequendi alimenta quatenus deueniat ad inopiam, d. c. nobis, ubi* Abb. *n. 5.* Lambert. *d.*
lib. 3. q. 3. Hoc autem Domini intelligebant extractis 92
prius expēsis necessariis pro Ecclesia, vt per Abb. *ibidē n. 6. & quando patronus summa laborat egestate*, Surd.
de alimen. tit. 1. q. 54. n. 15. cum seqq. Tertia est præemi- 93
nentia vt possit defendere Ecclesiam, & denuntiare personas dilapidantes eius bona, vt dicit idem Abb. *num. 7.* 94
Quarta est, vt facta electione Abbatissæ requiratur consensus patroni, vt colligitur ex d. c. c. nobis. vbi Anchar. *n. 8.* Roch. *in verb. in Ecclesia sub n. 7. vers. & vnus effectus. Verum hoc intelligitur ex honestate solum, vt apparet ex verbis textus, ibi, honestius, &c. Et ideo non potest patronus petere cassationem electionis præcedentis, vt per* Ioan. Andr. & Anchar. *n. 10. & facit textus in cap. sacrosancta, in fine, de elect. Et hæ sut præeminentiæ quas Rota censet in casu proposito deberi patrono huius Ecclesiæ.*

Obiectio II.

Quòd Moniales per vim & metum compulsæ ad transactionem, & concordiam deuenerint, absque debitis solemnitatibus à iure requisitis.

PRæsupponit pars aduersa, obligationem ex transa- 95
ctione resultantem, ex defectu solemnitatis fuisse & esse nullam, proindeque ad nihilum deseruire; vbi enim ob publicam vtilitatem lex resistit contractui cum mitando, nisi quibusdam solemnitatibus adhibitis, tunc nec ciuilis, nec naturalis ex eo oritur obligatio si negligantur dictæ solemnitates, *l. cum lex 46. ff. de fideiussor.* resoluunt Gou. *in reg. peccatum p. 2. § 3. num. 11. & in cap.*

cap. quamuis pactum p.2.§.4.num.6.& 7.de pact.lib. 6.
Fr.Emman.*in sum.p.2.c.40.sub. num.1. circa fin.*Lessi.
de Iustit.lib.2.c.17.dub. 7.subn.num.56.& dub.8. num.
61.Franc.Molin.*de ritu nupt.compar.19.ex numer.*Ste-
phan.Gratian.*discept.forens tom.4.c.647.n. 1.& cap.*
613 *num.*65 *&* 66.Fontanel *de pactis nupt.glos. 7.p.*
2.*num.*57.Trulench. *in Decalog.lib.7.c.28.dub.3.sub*
96 *num.* 8. Nec huiusmodi contractus iuramento firma-
tur, Franc. Molin.*de comp.19.n.68.cum seqq.* Stephan.
Gratian.*Marchia decis.*102 *n.*11.Cancer.*var.resolut.*
*lib.1.resol.7.numer.*145. *& lib.2.c.1.num.* 13. Roder.
97 Xuar.*in tit.de las arrhas n.* 24. *&* 25.Ratio est, quia
quotiescunque contractus ex defectu alicuius solemni-
tatis substantialis inualidus est in foro exteriori, inuali-
dus quoque erit in foro conscientię, Menoch. *de præ-*
*sumpt.lib.1.prof.*80.*ex num.*36.Lessi.*d.lib.2.c.19 dub.*
3.*n.*35.Azori.*instit. moral.p.3.lib.6. c. 9.* Trullench.
d.lib.7.c.18.dub.8 n.3.& c 18.dub. 3. n.8. Antonin.
Diana *Moral.resolut.p.1.tract. 8. de contractib.resol.*
75.*in fine.*

98 Sed respondetur totum id fundari in falso præsup-
posito, cùm in transactionis & concordiæ scripturis a-
bundè interuenerint solemnitates requisitæ, hoc est,
Superiorum licentiæ cum insertione capitulationum, &
tres tractatus, vt ex illius constat inspectione, item in
ea Moniales fatentur, & Superiores earum asserunt præ-
dictam transactionem illis fuisse & esse vtilissimã, quo
casu, vbi scilicet contractus versus est in vtilitatem Ec-
clesiæ, quidquid in eo promittitur, in foro conscientiæ
adimpleri debet, etiamsi non adhibeantur solemnitates
à iure præscriptæ, secundùm Rebuff. *tract. de rebus Ec-*
cles. non alien. num. 14 Hieron.Gabr.*cons.* 71. *num.* 11.
cum seqq.lib. 1. Fabian. de Monte *de empt & vendit.*
*quæst.*5.*num.* 116.Capic.*decis.*16.*num.*4.Menoch.*cons.*
561.*num.* 8.*vol.*6.Mascard.*de probat. concl.*75.*num.*7.
*cum seqq.*Filliuc.*tract.*14.*c.*7.*quæst* 6.Ego *de officio, &*
*potest. Episcop.p.3 alleg.*95.*num.*25.*in fine*; quia etiam
99 minor in sibi proficuis, & beneuolis, non eget alterius
auctoritate *l.1.C de auctor.præst. Instit. de tutel &*
Institut. de auctorit. tut. Mandol. *in tract. de minori æta-*
*te, quæst.*30 Flamin.Paris.*de resignat.benef.lib.*4 *quæst.*
9.*numer.*53.& eo ipso quòd donatio cum solemnita-
te fit, præsumitur vtilis Ecclesiæ.Card.Mantic *decis.*101
Gregor. X V. *decis.* 243 vbi Adden. *numer.*4. Rota
apud Posti. *in fine sui tract. de manut. decis.* 333. *nu-*
mer. 7.

100 Deinde negari non potest Moniales ex vltima do-
natione Venerabilis Equitis de Gratiis effectas fuisse
locupletiores, cùm vigore illius, redditus annuos qua-
dringentorum ducatorum, & alia bona obtinuissent,
& ideo in foro conscientiæ eas teneri adimplere con-
ditiones, & grauamina, ob quæ ea donatio facta fuit,
nemo est qui dubitet, sic etiam minor ciuiliter, & na-
turaliter obligatur, vbi ex contractu aliàs nullo factus
est locupletior, *l. fin. C. de vsucap. pro empt. l. præ-*
diorum C. de præd. minor Cancer. *var.lib.* x *resol.*1. *n.*
101 212. Iuri enim naturali repugnat, vt quis cum alterius
damno bona sua augere curet, vt eleganter aduertit
Cicer *lib.*1. *Offic.*ibi, *Detrahere aliquid alteri, & ho-*
mini eum alterius incommodo sua augere commoda, non
minus contra naturam videtur, quam mors, quàm do-
lor, & reliqua, quæ possunt aut corpori accidere, aut re-
bus externis; refert D.Ioan.de Solorzan. *in tract. de In-*
102 *diarum gubernat.tom.*2.*lib.*1.*c.*2.*num* 16. Facit doctri-
na Innocentij *in c. quia propter, de elect. & in c. qui*
celebrat, de clerico excom. minist. resoluentis quòd
quando actus valet de iure gentium, licèt non sit ser-
uata forma à iure positiuo, obligat in foro conscientiæ,
quem sequitur Panorm. *in c.1 in fine, de restit. in in-*
teg.& Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum.*
in prælud.n. 24 *cum seqq.* Necessariò enim soluendum
est, quod naturaliter debetur, Bart. *in constit. Ad re-* 103
*primendum, verb. denunciatio.num.*90. Couar. *in c. cum*
*esses.n.*6 *de testament.*

Vnde fit Moniales nullitatem allegantes, aut per 104
viam restitutionis petentes contractum rescindi, nullo
modo esse audiendas in foro exteriori, quin priùs om-
nia restituant, quæ virtute talis contractus ad eas perue-
nerũt: vt in minore probant tex. *in l. quod si minor.§. re-*
stitutio.ff. de minorib. & in l cum te fundum. C. de pact.
*& in l.*11.*C. de reput. quæ fiunt in iudic. rest. in integ.*
Molin. *de primog.lib.*4.*c.*9.*n.*43. Giurba *de lis.*103.*n.*
10.Rot. *decis.*440.*n.*1.*p.*1.*diuers.*& in alio quocunque
iure minoris gaudente, qui prætextu læsionis, aut metus,
vel quauis ex causa aliquem contractum rescindere 105
prætendit, resoluunt. Afflict. *decis.* x30.*n.*4.*&* 5. Surd.
*cons.*34.*n.*24.*& cons.*181.*n.*47.Menoch. *cons.*644 *n.*1.
Giurba *d.deci.* 103 *n* 5.Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.*
27.*n.*22.*& glos.*56 *n.* 1 4.*&* 105.

OBIECTIO. III.

Quod Moniales ex transactione, & concordia enormi-
ter, seu enormissime læsæ fuerunt.

HÆc obiectio fundatur in quorundam sententia,
qui videntur asserere læsionem enormissimam 106
contra his etiã transactionis rescissionem inducere. de
qua ita putant Roder. Xuar. *alleg.* x2. Matienz. *in dialo-*
go Relator.p.3.c.20 a n.3.& in l.2 glos 8.n.56.tit. 11.
lib.5 Recop. vbi Azeued. *n.*27.Burg.de Paz *cons.*19.*à n.*
11.Mauric. *de restit. in integrum c.*211. Guttier. *de iu-*
*ram. confirmat.p.*3.*c.*2.*n.*24.*& lib.*2.*practic.quæst.*141.
*n.*4.Molin. *de primogen.lib.*4.*c.*9.*n.*53.alt.Molin.Theo-
log *de Iust.disp* 556.*n* 20. Surd *cons.* 45 *à n.* 9.Men-
chaq. *controu.* *sufreq.c.*61. *num.* 10. Cenall. *commun.*
contra commun.quæst. 72. *à num.*1. Fontanel. *de pactis*
*nupt.claus.*4.*glos.*9.*p.*5.*à n.*202.

Et hinc nonnullorum aliqui affirmant iuramentum 107
non operari vbi interuenit enormissima læsio, Brun.
*cons.*25.*n.*3 *& cons.*2 *à n.* 12. vtpote, quia tollit illa vi-
res iuramenti, ita vt necessaria non sit absolutio, Hie-
ron.Gabr. *cons.*9.*n.* 2.*vol.* 2. Paul Galerat. *de renunciat*
*cent.*2.*casu* 102 *n.* 3. quos refero *in votis decisiuis Ca-*
*non.lib.*2.*voto* 62.*n.*46.

In facto & in iure à veritate prorsus aliena est hæc 208
læsionis enormissimæ enarratio; in facto, quia illa nul-
libi iustificatur, nec in processu de ea articulum, aut pro-
bationem aliquam fecerunt Moniales, aut ex alia parte
constat, aut constare potest eam interuenisse in contra-
ctu transactionis, quam Moniales ipsę cum Congrega-
tione celebrarunt; nam cùm ibidem Moniales se obli-
gauerint ad præstandam patientiam, vt Congregatio
celebraret in Ecclesia Conuentus festiuitates nobilis
sui Instituti per Sedem Apost. approbati; in vim præ-
cedentium aliarum obligationum in anterioribus capi-
tulationibus initarum, pro quibus Venerabilis ipse E-
ques de Gratiis res suas, bona, redditus annuos, &
pretiosa supellectilia Conuentui dedicauerat, illique
liberalem de omnibus donationem fecerat, non est
tanti æstimanda hæc patientia, aut festiuitatum hu-
iusmodi celebratio ad solius Congregationis expensas
facienda, vt ex ea dicantur Moniales enormissimè læsæ,
non ostendentes in quo consistat hoc damnum, immo
venientes contra propriam confessionem in tractatibus
eiusdemmet transactionis factam, quòd scilicet esset vti-
lis, & facientes contra iudicium Superioris licen-
tiam ad transigendum concedentis, & in ea asseren-
tis declarationes, & conditiones in dicta transactione
insertas

[illegible] videre vtiles, & conuenient[illegible], & redun[illegible] in spiritualem animarum salutem, & licet tam[illegible] de hac vtilitate constare non posset, vt plenè & concludenter per supradicta constat, in dubio tr[illegible]
109 præsumenda erat vtilis arg. *l. [illegible] C. [illegible] pactis. [illegible] C. de vsur.* vbi dicitur, satis lucrari, qui [illegible] mitur, Roland. *cons. 15. num. 51. vol. 1.* B[illegible] *num. 8. vol. 1* Alex. *cons. 226. num. [illegible] lib. [illegible] ipso quòd à lite discedatur, dicitur quis habe[illegible] commodum, & vtilitatem ex actu per quem di[illegible]ceditur*, &c. R[illegible] *t. decis. 86. n. 20. cum seqq. p. 6.* [illegible]

110 Parum refert dicere quòd tres tractatus in[illegible] ne interuenientes vno die facti fuerint, quia [illegible] reperitur in iure cautum quòd tribus distinctis [illegible] interuenire debeant, immò [illegible] tantum in alienatione rerum Ecclesiæ exig[illegible] & sufficit, *cap. [illegible] 12. quæst. 2.* ibi, *[illegible] cum totius Cleri [illegible] consensu*, &c. vbi [illegible] *in collect.* [illegible] *lib. 1. var. cap. 17. n. 1.* Bonacin, *[illegible] de ali[illegible] nat. bonor. Eccles. disp. 2. quæst. [illegible] 4. n. 1.* Ego *in votis decis. Canonic[illegible] 2. voto 30. [illegible] 12.* E[illegible] quicquid sit non stamus in contractu alienationis bonorum monasterij, nec in noua obligatione facienda, sed in antiqua præstandi patientiam ad celebrationem festiuitatum prius [illegible] alijs præcedentibus contractibus, & donatione [illegible] impositæ, & modò [illegible] peuta.

111 Et quicquid sit, verius & certius est [illegible] quæ [illegible], vt in casu no[illegible]o, imposuit [illegible] prætextu læsionis, quæ m[illegible] di[illegible] pretij. Ita, Cunard. Alex. & [illegible] *de verbor. [illegible]*. Dec[illegible] *216. num. 35.* G[illegible] *8. num. 9. vol. 1* Ludoui. Gom. *in reg. de [illegible] quæst. 2.* Gail. *lib. [illegible] obs. [illegible] 20. num. 9.* P[illegible] *3. C. de rescind. vendit.* Menoch. *cons. 4[illegible] 5.* Ludou. Schrader. *cons. 1. num. 466 vol. 1* P[illegible] *cons. [illegible] n. 41. vol. 4* optime Anton. Fab. *[illegible] error 20. fol. mihi 209. num. [illegible] error nobis rescindendus est, qui nobis omnium maximus videtur, quod etiam [illegible] ex causa immodicæ transactionis rescindi p[illegible] arbitrantur. Q[illegible] quid dici potest non dicam absurdius, sed [illegible] etiam R[illegible] perniciosius? Nam si R[illegible] interest [illegible] gui sanumtera emergunt, aut ind[illegible] finiri, [illegible] autem [illegible] est [illegible] dolo nunquam restau[illegible] locu[illegible] Quis [illegible] ex ca[illegible] modi a [illegible] transa[illegible] cedatur. Et [illegible] Pand[illegible] sus inspiciat, [illegible] non pot[illegible] di prætextu læ[illegible] nec si ad qu[illegible] ne [illegible] teruenit, [illegible] l. Lucius [illegible] 8. [illegible] C. Treb[illegible]* Et paulo inferiùs, *n. 7. [illegible] fine.* ibi, *Comparatur au[illegible] tras[illegible] auctoritate res iudic[illegible], vt [illegible] gumus non minorem auct[illegible] esse transa[illegible] quam rerum iudicatarum quod [illegible] expressum est [illegible] l. non minorem 2[illegible] C. [illegible] esse transact[illegible] scrip[illegible] Itaque constat sententiam [illegible] prætextu quantacumque læsion[illegible] toto tit. C. sententiam res[illegible] non posse,* &c. & [illegible] de §. errore 10 num [illegible] *fol. 11.* E[illegible] nunc apatim de læsione enormissima. Rot. *decis. 102. num. 2. p. 1. [illegible] decis. 19. [illegible] in posthum.* Farin. alias *p. 4. [illegible] de. [illegible] 51. [illegible] 2. i. p. 4. recent.* vbi quòd læsi[illegible] esse enormissima in magno excessu, & vltra dimidiam, & allegat Cótn[illegible] Dec[illegible] C[illegible] gnol. Odd. Mantic. [illegible] Puteum, ibi, *vt propter [illegible] dari possit, de læsione, quæ tamen probanda esset enormis [illegible] l. [illegible] 34. [illegible] 14 part. 5* ibi, *E [illegible] de [illegible] que l[illegible] aue [illegible] el pleito que alte[illegible] fecho que deue er guardado tambien por la vna parte, como por la [illegible] que so quier que [illegible] aquella parte que quitasse al demandador no [illegible] podera despues de-*

mandar, & [illegible] in [illegible] Gregori[illegible] Lopez *ibi, in [illegible] n. [illegible] in parte [illegible] etiam [illegible] in transactione [illegible] latur, cum [illegible] seu quantacumque sit pars*, &c.

Obiectio. IV.

Quòd Ecclesia [illegible] stare tenetur in sibi proficuis & vtilibus, non verò in damnosis.

112 Sicut in pupillo & minore claudicat contractus, in hoc quòd [illegible] tenentur in sib proficuis, & vti[illegible]bus, *[illegible] 7. §. fin. ff. de rescind. vendit. l. Iulianus 13. § [illegible] de [illegible] si q[illegible] minorem, [illegible] §. præcedenti, [illegible] pupil[illegible] conceptis*, plura refert Car[illegible] *in l. si [illegible] minorem, verb. cum non absimilis. num. 2[illegible]* Donel. *commen. iuris C[illegible] lib. 12. c. 22.*
113 *vbi* Osvvald. *lit. K. cum seqq.* Ita etiam in Ecclesia videtur posse contractum claudicare, ad hoc vt ei ipsa stare teneatur in quantum ibi fuerit vtilis, & non alias, *cap. si quæ de rebus 4[illegible] vers. in iudicio [illegible] erit. 12. quæst. 2.* vbi notarunt omnes secundum Mathesil. *sing. 155. incip. [illegible]*, Tiraquell. *ad l. [illegible] 92. & de [illegible] commun. ad fin. [illegible] n. 152. in [illegible]* Rodoan. *de rebus Eccles. non alien. quæst. 20. n 19[illegible] quæst 5 cap 7. n. 18* Surd. *cons. 69. n 93[illegible] 20[illegible] 3.* Steph. Gra[illegible] *[illegible] 1. 22 & [illegible] 3* Cardin. M[illegible] *c. de [illegible] lib. 25. [illegible] n. 48*
114 *in fine, & num. 49.* Valet enim argumentum de pupillo & minore ad Ecclesiam, Ego *de locis communib. loco 72 [illegible] num. 1.*

115 Sed hæc resolutio, in qua obiectio fundatur, nullo modo contractui nostro accommodari potest, in cuius celebratione de transactione loquor, licentia Superioris, & tres tractatus, ac cæteræ necessariæ solemnitates non defuerunt, quo casu nullus dubitauit Ecclesiam teneri stare contractui, & ad illius obseruantiam obligari posse: in hoc tamen priuilegiata solùm reperitur Ecclesia, vt si a principio contractum aliquem celebrauerit sine Superioris auctoritate, vel sine debitis suis solemnitatibus, possit, si ibi vtilius videbitur, interueniente auctoritate, vel solemnitate, quæ defecerat, contractui stare, vel illum reprobare si damnosus sibi videatur, vnde fit vt agi valeat aduersùs Ecclesiam, sicut aduersùs minorem, vt declar[illegible] an velit contractui stare, an ab eo recedere. Ita G[illegible] Sar[illegible] *ad* [illegible] *d. sing. 155. num. 20. ver. quod etiam*, Bernard. Diaz *reg. 219. in 7. similiter [illegible]*, F[illegible] Sarmiento *de redditib. eccles. p. [illegible] cap. 2. num. 17.* P[illegible] *[illegible] p. 3. n. 3 [illegible] num. 36. vers. quod etiam vrgenter*, *C. de [illegible]* S[illegible] *de [illegible] 6 [illegible] num 23. etiam a l fi.* Perez de Lara *de [illegible] cap. 18. num. 50.* Canc[illegible] *var. resolut. lib. 2. resol[illegible] 13. c. 4[illegible]* Tr[illegible] *lib. 1 [illegible] de minorib. re[illegible] 8. num. 25.* Fontanel. *de pa[illegible] nupt. lib. 4. [illegible] 3. p. 1. num. 13.* Gonzal *ad reg. 8 Cancel. glos. 56. nu[illegible] 9.* Nicol. G[illegible] *de benef. p 2. cap. 1. n 75.* Beltramin. *[illegible] reg. [illegible] V. decis. 467. num. 6 lit. B. ad fin.*

116 Et licèt supponeremus transactionem prædictam à principio fuisse nullam, adhuc Moniales eam pro parte admittere, & pro parte reprobare non possent, sed in totum approbare, vel in totum reijcere tenerentur, arg. *l. cùm quæritur 26. ff. de admin. [illegible]*, ibi, *[illegible] in totum agnoscere, aut à tot[illegible] recedere*, &c. *l. si ita [illegible] 39. ff. de operis libert.* ibi, *Quia non debet ex parte obligationem comprobare, ex parte tam[illegible] de [illegible] queri*, &c. *l. iniam absurdum 7. ff. de bonis libert.* ibi, *Nam absurdum*

videtur licere eidem partim comprobare iudicium defuncti, partim euertere, &c. Treuis. decis. 46. num. 10. lib. 2. Capitaq. decis. 186. num. 2 p. 1. & de contractibus cum Ecclesia & Religiosis agens idem resoluit Bald. cons. 400. num. 3 d. lib. 1. vbi ait quòd donatum Ecclesiæ non simpliciter factum est Sanctum Sanctorum, vt putabat Innocentius, sed cum onere suo, & cons. 379. quod est sub cons. 377. num. 5. eod. lib. & cons. 201. n. 2. vers. si autem nihil. lib. 4. Alberic in l. 4. §. si ab ignoto, ff. de manum. & alij, quos refert & sequitur Tiraq. de retractu conuent. ad finem tit. num. 6. & 14. Cou. var. lib. 2. c. 16. num. 5. per tot. qui loquitur in contractu emphyteutico Ecclesiæ, qui vel in totum debet valere, vel in totum non valere, apertiùs Greg. XV. d. decis. 467. n. 3. ibi, Et quod dicitur iudicium sicut contractum posse claudicare fauore Ecclesiæ, procedit quantum ad hoc vt possint eligere an velint stare iudicio, & contractui, necne, non autem possint actum diuidere, pro parte illum approbando, & improbando pro parte, sed debent totum approbare a[illegible] reprobare, &c. Beltramin ad eumd. lit. B. n. 16. vers. [illegible]

117 E[t] facit quòd aliud agens docet cũ pluribus Thom. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 6. num. 16. nempè quòd donatio facta Ecclesiæ non minùs quàm facta aliis illius acceptationem requirit, vt fiat irreuocabilis, quia non fit immediatè Deo, sed homini, vnde more humano debet fieri, & consequenter leges aliarum donationum in ea seruandæ sunt.

118 Denique cùm absque dubio in omnibus contractibus id obseruetur, nulla potest esse ratio, qua d[ict]æ Religiones, cum quibus contractus, & conuentiones fiunt, velint se eximere à regula generali, de qua suprà n. 95. Tum vel maximè, quia illarum interest promissa seruare, aliàs enim nullus vellet cum illis contrahere; ratio in iure ad multa deseruiẽs, l. 2. §. sed dominorum interest ff. de his, qui sunt sui vel alieni iuris, §. sed hoc tempore, sub eod. vers. Instit. eodem l. diuus 24. vers. nec vllorum magis interest quàm ipsorum. ff. de milit. testam. §. 1. sub eod. vers. Instit. eodem, l. ratas 7. ibi, Vestra etiam interest, Cod. de rescind. vendit. vbi ea ratio traditur pro firmitate contractus cum milite celebrati, iunctis quæ in simili circa contractum cum Principe, vel Rep. gestum expendunt Hubert. Giphan. & Ioan. à Sande, quorum meminit Ioseph. Vela assert. 13. num. 36. ad fin.

Obiectio V.

Quòd Ecclesia priuilegio gaudet, ne donans donationem illi factam reuocare valeat.

HVius priuilegij fundamentum innititur dispositioni text. in cap. verum 4. de condit. appos. cuius hæc sunt formalia verba. Verùm cum alicui Ecclesiæ possessio quælibet interposita conditione donatur, à donatore donum postea reuocari non potest, nisi fortè talis sit conditione collatum, quòd ea cessante debeat reuocari. Quæ videntur limitare regulam suprapositam, videlicet quòd etiam iure actionis potest agi præcisè ad rescissionem contractus, vel donationis modalis ob non impletum modum, qui donationi ipsi causam dedit: & sic videtur textum locum non habere in donatione facta Ecclesiæ sub aliquo onere, vel modo, ad hoc vt iure actionis reuocetur talis donatio, & res donata ei tollatur ob defectum adimplementi onerum, & modorum impositorum, licèt finalem causam contractui dedisset, & nihilominus textus non negat Ecclesiam obligari non posse ad ea integrè adimplenda; cùm tamen id indecisum remanserit; ac proindè in puris terminis iuris communis, ex reg. l. præcipimus 32. §. fin. Cod. de appellat. cum similibus. Priuilegium ergo solum in eo consistit, quod licet contra alios donatarios sub modo finalem causam continente, ob non adimplementum posset agi præcise ad rescissionem; contra Ecclesiam non æquè, vt planè constat ex d. cap. verum, in quo illa particula conditione, idem importat quod modum, seu pactum, vt notaui in collect. ad illum text. num. 6. Ex ea ratione, quia textus præsupponit donatum Ecclesiæ adquiri, & postea onus esse implendum, quo casu censetur modus, & non conditio: tum etiam, quia si dicta particula posset intelligi de conditione propria suspensiua actus, nullo modo Ecclesia posset possessionem rei donatæ sub tali conditione ingredi, nisi post eam adimpletam, ex regula text. in l. cedere diem 213. vers. vbi sub conditione. ff. de verbor. signif. l. vnic. §. sin autem aliquid sub conditione, C. de [illegible] caducis tollen. §. ex conditionali, Instit. de verbor. signif. l. 1[illegible] in prin. [illegible] tit. 11. part. 5.

Sed ex d. cap. verùm, clarè ostenditur Ecclesiam in possessionem rei donatæ ingressam fuisse, siquidem ibi agitur an ea possessio ob non adimplementũ conditionis, seu legis cum qua facta fuit donatio, reuocari possit necne, quæ [illegible] supponit præexistentiam illius, priuatio enim præsupponit habitum, l. [illegible] etsi sub conditione 5. vers. [illegible] de [illegible], ibi, [illegible] non rumpet, quia nullus est. ff. de [illegible] testam. l. non potest 208. aliàs 109. ff. de regul. iuris, ibi, Non potest videri desijsse habere qui nunquam habuit. &c. cap. ad dissolutionem 13. vers. quibus [illegible] desponsat. impub. Et sic dicta particula conditione posita in dispositione, vbi vnus possessionem rei prius in[gred]itur, idem importat quod pactum siue modum in contractu, aut alia dispositione appositum. l. societatem 76. aliàs 77. vbi gloss. 1. quam ad hoc præ aliis notat Bald. ff. pro socio, l. qua sub conditione 8. §. mortuo, vers. idem est. ad fin. vbi notat Gotofred. verb. conditioni. ff. de condit. instit. l. liberto 21. §. Lucius, ibi, conditione suprascripta, & ibi, conditionibus testamento adscriptis iuncto textu ibi, parere compellendam & ibi, vsi repetitione hæredes adiuuandos. vbi notat glos. vlt. in fine, ac Doctores communiter, & Gothofred. ad verbũ conditionibus. ff. de annuis leg. l. Titio centum 71. §. 1. ibi, conditio non remittetur, vbi notat glos. & l. liberum 108. [ff.] de condit. & demonstr. d. l. 12. §. fin. ibi, ea conditione vt Stichum sibi emeret. iuncto textu, ibi, mortuo Sticho conditione repetam, & l. 3. ibi, si conditio repetitioni locum fore, & vtrobique Doctores. ff. de donat. l. Gaius 23. vers. Paulus. ff. de manumiss. l. Mænia 44. vbi notarũt omnes, ff. de manumiss. testam. & vltra eos obseruarunt Bart. num. 5. & cæteri communiter in l. quibus diebus 40. §. Termilius. ff. de cõdit. & demonstrat. Tiraq. alia iura & Doctores congerens, de retractu conuent. §. 1. glos. vnica n. 76. Anton. Gom. var. resolut. tom. 1. cap. 12. num. 70. vers. & in tantum, Greg. Lop. in l. 21. glos. 7. tit. 6. part. 6. Ludou. Molin. de primog. lib. 2. cap. 12. n. 5. & c. 15. n. 3. post alios Ioan. del Castillo cõtrouers. tom. 4. c. 55. n. 34. Eodem modo accipitur & intelligitur, particula illa, conditione, in d. c. verum, significans, & denotans donatum, & traditum Ecclesiæ sub certo pacto, vel modo, ei reuocari non posse iure actionis ob non implementum sed tantùm ad obseruantiam eam compellendam, vt intelligit ibi glos. verb. sub conditione, & omnes communiter, vt præ aliis videre est apud Tiraq. de vtroque retractu, ad finem tit. num. 14. & 15. Cou. lib. 3. var. cap. 14. num. 9. Greg. Lopez l. 6. glos. 1. vers. & nota, tit. 4. par. 5. & ad eum Hermosil. à num. 26.

Ratio fundatur in fauore Ecclesiæ ad hoc vt ob non implementum modi, seu pacti, sub quo illi aliquid donatur, etiamsi causam finalem donationi dedisset, ita donatum & traditum Ecclesiæ minimè valeat reuocari, prout reuocaretur aliis donatariis, ex d. l. 2. §. fin. ff. de donat. cum similibus, & sic obligatio ad implementum 122

remaneret

remaneret tantū:quapropter modus fauore Ecclesiæ intelligitur inducere causam impulsiuam,& non finalem, vt resoluunt Rip. *in l. fin. Cod. de reuocand. donat. quæst.* 52. *num.* 173. Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 14. *num.* 6. Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæst.* 48. *num.* 7. Ex quibus rectè infertur iustè posse Congregationem prætendere, si Moniales nolint obseruare conditiones & capitulationes,propter quas Venerabilis Eques de Gratiis omnia bona sua,annuísque redditus illis donauerat, vt ea restituant, in quo nullibi Ecclesia reperitur priuilegiata ad hoc vt inuito interesse habentē bona habeat, & conditiones sub quibus illi fuerunt donata, renuat ac adimplere recuset,& inter interessatos locum primum obtinet Congregatio, cum ante conditiones in contractibus appositas ad sui fauorem vna adsit,quòd scilicet Moniales tenerentur admittere in Ecclesia monasterij Congregationem ad suas festiuitates celebrandas, & casu quo id facere recusent,donans reuocat in totum donationem illam,& vult quòd ea bona Patribus Prædicatoribus deferantur , vt ex illis Collegium studentium Fratrum illius sacri Ordinis fundetur in quo Congregationi concedatur locus ad prædictas festiuitates celebrandas , *vt supra* dictum est. Et quicquid sit , eodem priuilegio potius gaudere deberet ipsa Congregatio cui locus pius & Ecclesia [illegible] cùm agit de bonis & iuribus suis conseruandis , [illegible] de damno vitando quod iniustè passa est [illegible] quando enim agitur inter [illegible]

123 est causa illius, [illegible] agit de damno vitando, [illegible] *de contr.* [illegible] *cis.* 64. *n.* 6. [illegible] 473. *n.* 3. 5. R. *decis.* [illegible] *diuers. & rec. decis.* 218. *n.* 6. *p.* 2. [illegible] 39. *p.* [illegible]

Obiectio VI.

Quòd Congregatio festiuitates suas in Ecclesia Monialium celebrauit,præcedente illarum licentia & permissione,& non iure proprio.

124 Præsupponunt,licet falsò,vt infrà ostendetur , Moniales facultatem fuisse omnes [illegible] Congregatione [illegible] circa [illegible] celebrationem, proindéque [illegible] non posse [illegible] quid,seu præscriptione acquirere, quia [illegible] facultatis sunt,certum [illegible] lo tempore [illegible] acquiritur, nec præscriptionem causatam, *cap.* [illegible] *quæst.* 1. [illegible] *re fami* [illegible] *acqui* [illegible] *de offic. Proconf.* Grauet. *de antiquit. temporum* [illegible] 4. *est. fin. n. num.* 13. [illegible] 11. *num.* 22. [illegible] *seqq.* Budel. *conf.* 143. *num.* 18. [illegible] Decian. *conf.* 43. *num.* 13 [illegible] *aur. decis.* [illegible] 3. Va [illegible] *conf.* 94. *num.* 64. C. [illegible] 2.

125 *cap.* 2. *Re iurid. mm. audic num.* [illegible] 9 ex generali regula, quæ docet actum meræ facultatis numquam præscribi, *l.* 2. *ff. de via publica, l.* 1. §. *denique ff. fin* [illegible] *qua plurid ar.* [illegible] *quomi.* [illegible] vbi Bart. [illegible] *num* 98. *ff. de flumin.* Balb. *de præscript. p.* 4. [illegible] *p. quæst.* 4. *num.* 4. Anton. Gabr. *commun. opin. lib.* [illegible] *tit. de præscript. concl.* 10. D. Barbos. *ad l. cum* [illegible] *de præscript.* 30. *ex num.* 77 latè Castill. *controuers. tom.* 7. *de tertiis, cap.* 32. *à princ.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 1293. *in fine,* Card Mantic. *decis.* 267. *num.* 2. Posti. *de manutent. obseru.* 53. *num.* 1. plures per me citati *in collect. ad cap. vt priuilegia* 24. *num.* 8. *de priuileg.*

126 Verùm his non obstantibus obiectio prædicta fundatur in falso præsupposito,quòd scilicet actus celebrationis festiuitatum dependeret à voluntate & permissione Monialium,cuius tamen contrarium euidenter apparetitum ex testamento Venerabilis Equitis de Gratiis, quod in casu de quo agitur vim legis habet, ex vulgari [illegible] ctério Disponat testator, & erit lex. *l. verbis legis ff. de verbor.* [illegible] *disponat. in Auth. de nupt. collat.* 4. late Carol. Molanta *resp.* 20. *num.* 1. *cum seqq. p.* 1. Lambert. *de iurepat.* [illegible] *p.* 1. *quæst.* 9. [illegible] *num.* 2. Mieres *de maiorat. p.* 1. *quæst.* [illegible] *ex num.* [illegible] tùm ex scripturis donationum, & capitulationum, necnon transactionis , & concordiæ inter dictas Moniales, & Congregationem initæ; ex quibus euidenter apparet Congregationem tandem iure proprio prout præsumitur quis possidere, & non alieno, *l. Titia. ff. de solut.* Surd. *cons.* 133. *num.* 24. Rot. apud Post. *in fine d. tract. decis.* 40. *num.* 3. & nō sunt [illegible] ea, ad quæ non necessitas adstringit, *cad.* Rot. *dec.* [illegible] 702. *num.* 4. *in fin. p.* 1. *in posthum.* Farin. [illegible] 3. [illegible] & ex multiplicatis Monialium [illegible] obligationibus titulo oneroso publica auctoritate [illegible], stabilisse & habere radicatum in se ius ex tot præcedentibus titulis celebrandi festiuitates suas in dicta monasterij Ecclesia , per annos ferè quinquaginta cum multiplicitate actorum quolibet anno continuatorum sine aliqua contradictione. Vnde succedunt duæ iuris conclusiones ab omnibus communiter [illegible] receptæ quarum prima sequitur. Non 127
est [illegible] facultatis [illegible] cedit titulus , quia tunc [illegible] facti in vim tituli præcedentis ad exclusionem actus volunt. *ad* [illegible] Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 161. quem refert & [illegible] Ludou. Post. *de manut.* [illegible] 38 per [illegible] *l. ut in alt.* [illegible] *ff. de* [illegible] vbi probatur 128
actus [illegible] quoniam [illegible] præsumi [illegible] secundum formam contractus præcedentis , Alex. [illegible] 5. *n.* 9. *cum seqq.* 2. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præs.* 49. *num.* 4. *cum seqq.* Duran. *Rota dec.* 588. *num.* 10. *& decis.* 587. *num.* 19. Surd. *decis.* 71. *num.* 9. vbi quòd præsumitur gestus in executionem præcedentis contractus, *& decis.* 1. [illegible] 3. *& decis.* 185. *& decis.* 28. *num.* 33. *& decis.* 325. *n.* 7. vbi quòd præsumitur gestus in executionem contractus,quæ præcesserunt; Valasc. *cons.* 174. *n.* 20. 129
tom. 1. Mesch. [illegible] *obseruat. aurn. lib.* 1. *obseru.* 71. *n.* 1. Rot. *d.* [illegible] 589. *n.* 4. *p.* 3. *recent. & decis.* 566. *n.* 2. *e. ad. p.* 3. Ex solutione per præsumitur ex causa præcedentis obligationis facta, *l. quædam mulier. ff. de re iudic.* Rot. *decis.* 47. *n.* 6. *d. p.* 3.

Alia iuris conclusio non minus certa est, quòd ex 130
multiplicitate actorum per continuatum temporis spatium gestorum præsumptio facultatiua excluditur, Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina, num.* 5. *de causa possess.* Cæs. de Grassis *decis.* 1. *num.* 3. *& dec.* Seraphin. *decis.* 232. *n.* 1. *& decis.* 325. *num.* 4. Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 61. *num.* 1. *vers. secun* [illegible] Rot. *d. decis.* 3. 9. *num.* 4. *p.* [illegible] singulum actus facultatiui cessat vbi [illegible] immemorabilis. Rota *decis.* 224. [illegible] *p.* 6. *recent.* eadem Rot. apud Ludou. Posth. *in fine* [illegible] *de ma* [illegible] *dec.* 42. [illegible] *& in recent. de* [illegible] 3. *decis.* 40. *num.* 3. *p.* 1. Cacheran. *Pedem.* [illegible] 9. *num.* 19. vbi quòd ex diuturna præstatione [illegible] animus obligandi, Caualer. *decis.* 286. *n.* 6. Steph. [illegible] an. *discept. forens. cap.* 681. *num.* 6. latè Ludou. Posti. *de manutent. obseru.* 53. *num.* 20. vbi redditur ratio, quia toties multiplicata gratia non est præsumenda : necnon quòd ex diuturna possessione 131
acquiritur actus considerabilis, & manutenibilis , & *num.* 27. quòd vbi agitur de fauore diuini cultus (prout in casu nostro) non præsumitur materia facultatiua. D. Ales. Raphael. apud me suprà *voto* 49. *num.* 28. *&* 29.

Sic etiam excluditur præsumptio possessionis iure fa- 132
miliaritatis ex multiplicitate actuū & continuata possessione, Beltramin. *ad Gregor. XV. decis.* 571. *n.* 8. Rot. apud Ludou. Posti. *in fine dicti sui tract. de manutent. decis.*

decis. 32. *n.* 9. Vel per exhibitionẽ tituli præcedentis, Seraph. *decis.* 342 *n.* 2. Greg X . . *decis.* 9 . *n.* 3 Etiamsi titulus esset nullus, idem Greg. X V. *decis.* 92. *n.* 4. & Beltramin *d. decis.* 572. *eiusdem n* 7.

133 Non obstat quòd in scriptura conuentionis initæ inter D Bernardinum de Almansa Archiepiscopum insulę S. Dominici in Indiis occidentalibus ex vna parte, & dictas Moniales ex altera *sub die* 9. *Februarij* 16 1. reperitur sic inter dictas partes conuentũ. *Item porquanto en la Iglesia del dicho monasterio an hecho y hacen sus fiestas los Esclauos del santissimo Sacramẽto cõ permissiõ del dicho Monasterio, agora su Señoria Illustrissima como tal patrõ perpetuo à instãcia y pedimiẽto de las dichas señoras Abbadessa y Monjas por si y sus patrones, su señoria Illustrissima da permission y tiene por biẽ que los dichos esclauos del sãtissimo Sacramento continuen en la dicha Iglesia, capilla y Altar mayor del dicho monasterio sus fiestas de primeros domingos del mes, octaua y carnes tolendas, dias de toros, y demas que su Bula les concede. loqual su señoria Illustrissima ni sus patrones no impediran, y esta permission se la hacen con la calidad que si a el dicho monasterio se le ofreciere hacer alguna fiesta que sea tan precisa que no lo puedan diferir a otro dia que [illegible] de preferirla del monasterio a la de los dichos esclauos, y ellos podrã hacer la suya en la capilla de nuestra señora de Gracia o diferirla para otro dia; y por esta permission, ni otra, sea visto auer acquirido ni adquiera adelante ningun derecho de costumbre, possession, temporal ni ordinaria, ni otra de ningun genero, ni para dar lugares, antierros, ni tener otra autoridad alguna de ninguna manera en la dicha capilla mayor, y no ha de ser de perjuycio a lo vno ni otro las dichas sus fiestas, ni acer daño en la dicha capilla mayor, grados, ni altares cõ tablados ni adornos que pusieren, y los que se hiciere ha de ser de tal manera que lo susodicho este y que se libre de todo daño, perjuycio, y nueuo reparo.*

134 Quæ quidem conuentio inter dictas partes inita aliis præiudicium inferre non potest, qui in ea non interuenerunt, nec illi consensum aliquem præstiterunt, aut postea eis notificata fuit, ex vulgari regula quòd res inter alios acta aliis nocere non potest. *l. de vnoquoque. ff. de re iudic. l. res inter alios. de regul. iuris, toto tit. C. res inter alios acta*, cum multis per me citatis *Axiom.* 199. *n.* 11. tum quia tam Moniales, quàm Archiepiscopus non poterant legem imponere Congregationi super iuribus suis, quæ per titulos præcedentes & anteriores obligationes & transactiones inter ipsas Moniales & Congregationem ex causa onerosa initas, illa iustè obtinebat, nec pariter illi præiudicare in suis festiuitatibus celebrandis, & cum hoc onere facienda erat
135 conuentio, aut facta cum illo præsumi debet, aliàs enim daremus quòd possent ipsæ Moniales dare quod non habebant contra reg. tex. *in c. nemo plus. de regul. iuris in* 6. *&* l. *nemo plus ff. eod tit.* cum similibus à me adductis *Axiom.* [illegible]4. *n.* 1. nam res transit cum suo onere ad quemcunque vadat. *l. si cui opus. ff. de noui ope-*
136 *ris nunciat. l. si conuenerit.* §. *si fundus. ff. de pignorat. act. c. ex litteris, de pignor. c. pastoralis, de decim* cum similibus citatis per me *Axiõ.* 199. *n.* 5. Et in re sua, in qua alius ius habet, non potest quis ponere legem, quam
137 velit, Anchar. *cons.* 155. *Optimus rationibus, n.* 7. *&*
138 *seq.* Boër *decis* 320. *n.* 12. *vers. ex quo secundùm.* Et in præiudicium tertij re propria abuti nemini licet, Menoch. *de præsumpt lib.* 4. *præs.* 83. *n* 8. *& cons.* 226. *num.* 50. *&* 51 Ioan. Maria Nottar. *quæst. forens. lib.* 1. *quæst* 63. *n.* 8 Tum denique, quia illa conuentio habet duas partes inter se distinctas, vnam quæ respicit celebrationem festiuitatum in Capella & Altari maiori, & vult ipse Archiepiscopus quòd Congregatio illas ibidẽ omnino celebrare valeat, ita vt nec per se, nec per suos in eodem patronatu successores dictarum festiuitatum celebratio impediri possit: & quamuis videatur insinuari id fieri ex permissione Monialium, cùm postea dicatur quòd dicta celebratio impediri non valeat, illa permissio iam non potest esse voluntaria, sed deinde fit necessaria quoad hunc effectum, arg. *l. non* 139
idcirco, in fine ff. de contrah. empt. l. si mandauero. §. *sicut, ff. mandati, l. sicut ab initio, C. de action. & oblig.* alias enim ad nihilum deseruirent verba illa, *loqual su señoria, ni sus patrones no lo impediran*, si vtique liberum foret & permissum dicto Archiepiscopo aut suis pro tempore ex [illegible] in patronatu successoribus festiuitates Congregationis impedire; quia verba debent 140
intelligi ne inania sint sine effectu. *l. si stipulatus fuero. ff. de verb. oblig.* Menoch. *cons.* 11 *num.* 48. *& cons.* 373. *num.* 8 Surd. *de aliment. tit.* 9. *q.* 16 *num.* . cum 141
debeant aliquid operari. *l.* 3. *in princip. ff. de iureiu.* . *si quando* 109. *ff. de legat.* . cum aliis per me citatis *Axiom.* 222. *n.* 11. Alteram habet partem illa conuentio incipientia versiculo: *I por esta permission*, & vbi habetur quòd ex hac permissione nullum ius consuetudinis seu possessionis ordinariæ, vel temporalis, vel cuiusl[illegible] ius generis Congregationi acquiritur, nec ad d[illegible] a adsepu[illegible] h[illegible] hominum, nec ad aliam au[illegible] habendam in dicta Capella maiori, ex quibu[illegible] colligitur consuetudinem & possessionem [illegible] ri no C[illegible] egat[illegible] eam acquirere præ[illegible] Con[illegible] ttes, vt ad aliam au[illegible] ctor[illegible] habendam, [illegible] noto in prima exceptione dic[illegible] illam. *ni para dar lugares ni entierros*, & in secunda, *ni tener otra autoridad*, quæ in vtraque parte accipitur, pro neque, Cicer. *lib.* 5. *epist.* 1. *Nec ep. bis fa-* 142
ta firma, nec voluntate sinis. Idem *lib.* 3 *epist. Nec enim obscuris personis, nec paruis in causis res agetur;* post Paris. & Boui. aduertit Cened. *sing.* 63. *n.* 3. Et ita vult hæc dictio sic repetita vt possessio circa illa duo non operetur, non tamen vult vt eundem effectum habeat circa expressa antea in prima parte, quia est implicatiua casus contrarij ad expressa, vt *in l. milites sta.* §. *muli[illegible] de milit. testam. & in l. sacra loca.* §. *per. ff. de reru[illegible] in l. ec no[illegible] ff. de capt.* cum similibus per me [illegible] *n.* [illegible] sine dubio procedit in c[illegible] o attentis verbis[illegible] eiusdæ exceptionis, ibi, *ni tener[illegible] autoridad, &c.* vbi [illegible] o, *otra*, hoc est, *alia* 143
diuersitatem à suprà expressis denotat, & diuersa ab expressis includit, *l. si fundus sub conditione.* §. *libertus. ff. de legat.* 1. Cened. *sing.* 4. *n.* 13. Giurba *cons. crimin.* 99. *n.* 7. vbi quòd diuersos modos ab expressis designat, plures per me citati *dict.* 26 *n.* 17. Et attenta mente ipsius D. Archiepiscopi, qui publicè dicere solebat, se maximè optare quòd Ecclesia reædificaretur, & Capella maior illius, capax fieret vt in ea Congregatio suas festiuitates commodiùs celebrare posset, & ad hunc effectum potius, quàm ad alium creditur ad fabricam faciendam pecunias dedisse, & sic verba prædicta in ea conuen-
tione siue contractu apposita ex hac mente D. Archie- 144
piscopi contrahentis sunt interpretanda. *l. in conuentionibus ff. de verbor oblig.* Perez *ad tit.* [illegible] *b.* 5. *Ordin. pag.* 188. quia in contractibus potius mens, quàm verba sunt attendenda, Molin. *de primog lib.* 1 *c.* 4 *num.* 20. Quod & fortius confirmatur ex obseruantia subsequuta post Ecclesiam reædificatam vsque ad tempus litis motæ, per quam quælibet dispositio declaratur, ad tollendum omne dubium, vt cum pluribus probaui *suprà, voto* 47. *numer.* 48. *& voto* 52. *numer.* 47. *cum seqq.*

Sed proh dolor! dicere non erubesco me non se- 145
mel doluisse quòd in illa conuentione inter D. Archiepiscopum & Moniales inita nulla facta sit mentio de

patronatus

patronatu Venerabili Equiti ex rationibus in prima obiectione allatis competenti, & forsan Deus Opt. Max. noluit vt ei tam enormiter præiudicaretur, quando permisit vt pecuniæ a D. Archiepiscopo oblatæ, & cum effectu illis persolutæ ad eum statum peruenissent, vt nec ex minima illarum parte Moniales ipsæ ad fabricam Ecclesiæ se iuuare possent, & aliæ in torno Conuentus fuerunt deperditæ, quod in causa fuit, vt de iusto adquisitionis titulo dubitauerint aliqui, ob quam rationem credunt adiumento illis non fuisse, per ea quæ tradunt Butr. *cons.* 33. *n.* 2. *&* 3. Card. Tusch. *practic conclus. tom.* 5. *lit. M. concl.* 25. & eleganter Ioan. de Solorzano *de Indiarum gubernat. tom.* 2. *lib.* 1. *cap* 5. *n.* 101, *&* 102. vbi ad hoc propositum refert Solonis locum apud Cœli. Rhodig. *lib* 20 *c.* 35. *Diuitias habere quidem cupio, per iniuriam verò cõsequi nolim, subsequitur enim mox supplicium.* Ouid. *lib.* 1. *Amor. eleg.* 10.

Non habet euentus sordida præda bonos.

Euripides *in Erichtheo.*

Opes legitimas magisquàm rapinas
Colere decet, neque enim diuitiæ iniustæ
Vnquam constantes sunt.

Obiectio VII.

Quòd festiuitates per Congregationem in Ecclesia Monialium celebratæ, & celebrandæ, illarum religiosæ recollectioni impedimento sunt.

146 VEnerabilis Congregatio mancipiorum sanctissimi Sacramenti sita in Ecclesia Conuentus Monialium S. Francisci strictioris Obseruantiæ in ea assolet certis diebus in Bullis Apostol. assignatis festiuitates solemnes celebrare in laudem & venerationem sanctissimi Sacramenti magno Fidelium vtriusque sexus concursu ad generalem Communionem accedentium, ibique prædicatur Dei verbum, & tota die in tabernaculo curiosè & deuotè ac multis luminariis præparato publicè exposita est sanctissima Eucharistia, ac pro deuotis Fidelibus ante illam orantibus, & hanc sanctam Congregationem intrantibus, plenissimæ à Sede Apost. conceduntur Indulgentiæ: quæ festiuitates summa omnium spirituali consolatione ab hinc quadraginta annis ibidem sunt celebratæ, absque vllo Monialium incommodo, imò verò cum multis earũ vtilitatibus, & commoditatibus; participant enim de Indulgentiarum concessione, & de prædicationibus, videntque earum Ecclesiam tanto fidelium deuoto concursu vbique plenam, vbique Communionibus sacris abundantem, concomitante de manè & vesperi suauissimo multarum vocum concentu, absque vlla ipsarum Monialium expensa, nam omnia Congregatio supplet ex collectis à Fidelibus liberali manu datis eleemosynis. In aula verò ad exercitia deputata, & ab Ecclesia multum distanti, congregantur quotidie Confratres, in eaque recitatur Rosarium Beatissimæ Virginis, habetur oratio mentalis per horam, & quandoque sumitur disciplina verberum, ad expiationem peccatorum, & pro occurrentibus necessitatibus, Quis dicet ex his grauari posse Moniales, aut conqueri quòd interturbentur, aut eis molestia aliqua inferatur.

147 In Ecclesia Regij Conuentus Monialium discalceatarum huius oppidi Matritensis, in quo Moniales perpetuò à carnibus abstinent, & in summa pœnitentia ac ieiunio sanctissimam vitam degunt, Officia diuina solémniter, & cum excellenti cantu celebrantur, vt refert Ludou. Munoz *en la vida y virtudes del Padre Maestro Fray Luis de Granada. pag.* 166 *in princ.* vbi idem de Religiosissimo monasterio Incarnationis eiusdem oppidi Matritensis dicit.

Deuota Congregatio indignorum seruorum sanctissimi Sacramenti, quæ sita est in Conuentu sanctæ Mariæ Magdalenæ eiusdem oppidi per annos viginti & septem in illius Ecclesia festiuitates suas solemni apparatu celebrat ex permissione Monialium, cum magna earum approbatione & spirituali consolatione, in aulaque prope eundem Conuentum accommodata exercitia sua deuotissime agunt Congregationis Confratres, & a tempore, quo illi pro suis festiuitatibus celebrandis, & exercitiis agendis Ecclesiam, & aulam occupant, Moniales ipsæ magna in temporalibus & rebus monasterij augendis commoda sentiunt non contemnenda. 148

Nouissimè Venerabilis, & pia Congregatio Sacerdotum indignorum ministrorum Saluatoris mundi, quæ primam sedem habuit in Ecclesia Conuentus Monialium Conceptionis B. Virginis, Ordinis S. Hieronymi huius oppidi Matritensis, fuit per me & aliquos deuotos Presbyteros instituta, & primam illius Præfecturam habui, occupatur quotidie in Oratorio propriis eleemosynarum pecuniis empto, in Rosario Beatissimæ Virginis recitando, in oratione mentali habenda, in disciplinis sumendis; extra verò eius Sacerdotes carceres, & hospitalia huius Curiæ visitant, confessiones omnium infirmorum confiteri volentium audiunt, illosque consolantur, & aliquibus dulciariis reficiunt, & eleemosynas libenter condonant, in carceribus etiam confessiones accipiunt, prædicant, & sermocinantur, ac nonnullas eleemosynas, & refectiones portant. Extra hoc oppidum ad loca circumuicina vadunt peregrinantes, & in eorum quolibet per quatuor vel quinque dies commorantur, absque vlla habitatorum expensa, prædicantes pœnitentiam, Confessiones plures etiam generales audientes, inimicitias conciliantes, & afflictos in Domino consolantes. In Ecclesia prædicti Conuentus Monialium Conceptionis in omnibus Apostolorum festiuitatibus conueniuntur, ibique eas celebrant, conuenientes omnes laici ad generalem communionem, & alia opera pia exercenda, quæ à Sacerdotibus illis commendantur: qualibet Dominica die post Vesperum ad Oratorium opera & diligentia aliquorum laicorum confratrum adducuntur rustici homines, qui ad operas suas locandas per plateas conueniuntur, & alij famuli inferioris ministerij, vt addiscant doctrinam Christianam per Sacerdotes edocendam, ex quibus plures tam rudes inueniuntur, vt adhuc primæ Christianæ ipsius doctrinæ elementa ignorent, & pro eo tempore, quo in his edocendis occupantur, solet expensis Congregationis aliquid his pauperibus erogari, ne occasione lucrandi aliquid pro quotidiana sustentatione retrahantur ab addiscenda doctrina Christiana; plures etiam eo tempore confitentur peccata sua, & solent ad ducentorum numerum aliquando peruenire: de illo gratias Deo reddere nunquam prætermitto, quòd ad hoc insigne opus instituendum, & fundandum me tam fragile, & vile instrumentum elegerit, cùm in hac nostra Congregatione adsint Sacerdotes Religiosissimi in oratione perpetuò perseuerantes, in his operibus piis exercendis continuò assistentes, in missionibus peragendis promptissimi, & obedientes, ac vltrò ad labores sponte se offerentes, in confessionibus audiendis, & in prædicando assidui, doctissimi, & piissimi viri. Moniales, quod nostrum est intentum, his festiuitatibus, & ad eorum exemplum, multùm consolantur in Domino, & hoc diuinum donum ab illo peruenire referunt. 149

Conclvsio II.

Congregatio ab immemoriali, & de tempore mota litis fuit & erat in pacifica possessione celebrandi festiuitates omnes nobilis, & deuoti sui Instituti in Ecclesia monasterij Monialium strictioris Obseruantiæ S. Francisci, quod vulgo dicitur del Cauallero de Gracia, & faciendi actus accessorios & concernentes celebrationem earundem festiuitatum, necnon exercitia Rosarij, Orationis mentalis, & disciplinæ in Aula ad hoc destinata, in qua possessione manutenenda est.

150 Dandum est mandatum de manutenendo Congregationi in possessione celebrandi festiuitates sui
nobilis, & deuoti Instituti in Ecclesia dicti monasterij, & omnes actus illi accessorios, & concernentes maiorem earum decorem, ac faciendi dicta exercitia in aula pro illis deputata, quia decet de sua possessione de tempore litis motæ, §. *retinendæ, Instit. de interdict.* plures refert Rotæ decisiones & Doctorum allegationes Ludou. Posti. *in tract. mandati de manutenendo obser.* 17. *n.* 1. quibus addo per me citatos *supra voto* 11. *n.* 1. *& voto* 52. *n.* 1.
151 Et licet ad obtinendum sufficeret probare ad summum duos actus possessorios ex multis quos refert & sequitur Ludou Posti. *d. tract. obseru.* 18. *a princip.* & sic vnam instantaneam siue momentaneam possessionem, Bereg. *de fideicom. art* 48. *n.* 38. Mastril. *decis.* 52. *n.* 1 *p.* 1 idem Posti. *l. obseruat.* 18. *n.* 2 nihilominus tamen ex abundanti Congregatio vniformes, continuos & pacificos actus ad mille fere deuenientes spatio quinquaginta annorum gestos plenissimè probauit, nihil referente quòd duobus annis in alia Ecclesia easdem festiuitates celebrauerit, quia hoc fecit præmittendo necessarias protestationes;
152 animo enim retinetur possessio si possessor discedat cum protestatione, vel cum animo illam retinendi, §. *possidere, vers. quin etiam, Instit. de interd.* Crescent. *decis.* 3. *aliàs* 53. *n.* 3. *de caus. possess. & prop.* Ludou. Posti. *d. tract. obseru* 17. *numer.* 18. *&* 19. Et quamuis, sine veri præiudicio, in protestationibus deficeret Congregatio, quod
153 non est dicendum, adhuc illi concedenda erat manutentio, pro omnibus actibus, in qua illa reperiebatur possidere de tempore motæ litis, idem Posti. *d. tract. obseru.* 7. *à num.* 50 præcipuè cum possideat virtute contractus antea initi, Cæs. de Grassis *decis.* 4. *de causa possess. & prop.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 1261. *vers. amplia etiam*, quos refert, & sequitur Posti. *d. tract. obseru.* 11. *num.* 6.
154 Cùm ergo sit titulata possessio Congregationis in vim instrumentorum, donationis, capitulationum, & transactionum acquisita & obtenta maiorem exinde adepta est iustificationem pro manutentione concedenda, Rota apud Post. *in fine d. tract. decis.* 139. *num.* 3. *& decis.*
155 251. *num.* 1. semper titulus multum habeatur in consideratione etiam in hoc summariissimo possessorio, Caualer. *decis.* 379. *n.* 5. Rota apud Postium *decis.* 5.
156 *n.* 5. vbi ad hoc refert Bald. Verallum, & Thesaurum; sufficiatque præsumptio tituli orta ex longæua possessione pro manutentione obtinenda, vt ex Rota & Cons. resoluit Ioan. de Solorzano *de Indiarum gubernat. lib.* 2. *c.* 28. *num* 85.
157 Vnde succedit certa in hac materia conclusio, & vulgare axioma, quòd possessor in sua possessione manutenenri debet à Iudice lite pendente, non solùm de iure, cùm omnia iura clament vt possessor lite pendente manuteneatur, sed etiam de stylo omnium Curiarum, ita cum
158 multis Ludou Posti. *d. tract. obseru.* 2. *n.* 9 *cum seqq.* Et possidente Congregatione, non debet interim supersedeil in celebratione festiuitatum, quamuis immineret scandalum, quod non adest, ad notata per Cut. *in. cons.* ... *n.* 2. *vol.* 5. Benintend. *decis.* 73. *num.* 6. *&* 7. Scacc. *de appellat. quæst.* 1 *limit.* 6. *memb.* 2. *n.* 20. Baz *de tenuta lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. *&* 4. non enim lite pendente poterat 159
aliquid innouari, *toto tit. vt lite pend. nihil innouetur, c. non solùm, de appellat. in* 6. Lancel *de attent. c.* 4. *limit.* 10. Menoch. *cons.* 35. *num.* 14. Rota apud Posti. *in fine d. tract. decis.* 305. *n.* 1. Azor. *instit. moral. p.* 2. *l. b* 5. *c.* 24. *quæst.* 9. *vers. deinde lite pendente*, Carol. Maran *resp.* 21. *n.* 11. *p.* 1.
Non obstat quòd celebrare dictas festiuitates in Ec- 160
clesia dicti Conuentus, est & fuit semper meræ dependens a voluntate Monialium, atque ex actu meræ facultatis non acquiritur possessio, seu status manutenibilis, ac per consequens nec datur mandatum de manutenendo, Stephan. Gratian. *discept. forens.* *c.* 55. *n.* 49. Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 262. *n.* 16. Card. Caualer. *decis.* 186. *n.* 1. *& decis.* 418. *n.* 9 Ludou. Post. *d. tract. obseru* 53. *n.* 1. hinc inferens *n.* 3. diuturnum hospitem, seu illum, qui ab aliquo amico in hospitio, & domo recipitur, nullo temporis cursu acquirere quasi possessionem hospitij & domus. Ergo, &c.
Quia respondetur negando maiorem ex dictis *supra* 161
num. 126. *cum seqq.* cùm dare locum Congregationi ad celebrandas suas festiuitates, & ad exercitia facienda sit debitum in vim obligationum, & titulorum præcedentium Moniales ad patientiam præstandam obligantium, vnde quando possessio verificatur ex titulo præcedenti, sine dubio manutentio debetur, Cenci. *de censib. in addit. p.* 2. *cap* 2. *quæst* 3 *art.* 9. *n* 17. Posti. *d. obseru* 53.
numer. 19. Ad quam excludendam debet euidenter 162
constare materiam esse merè facultatiuam, Seraphin. *decis.* 323. *numer.* 3. Beltramin. *ad Greg. XV. decis.*
161. *in fine*, vbi reddit rationem, ne scilicet sub prætex- 163
tu materiæ facultatiuæ de facili sit manutentio denegata.
Quicquid sit, planè constat olim Moniales celebra- 164
tionem dictarum festiuitatum impedire voluisse Congregationi, & hac de re litem mouisse coram Vicario generali huius oppidi Matritensis, de qua mentio fit in instrumento transactionis & concordiæ, vnde succedit conclusio quòd in actis etiã meræ facultatiuis dicitur acquisita possessio quando præcessit prohibitio, seu contradictio cum subsequuta acquiescentia, Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 161. *sub n.* 16. Melch. Lotter. *de re benefic. tom.* 1. *lib.* 2. *quæst.* 31. *num.* 29. Rot *decis.* 297 *sub numer.* 4. *&* 5. *p.* 2. *diuers.* Posti. *d. tract. obseruat.* 53. *num.* 28.
Nec obstat quod ex aduerso allegatur, videlicet titu- 165
los in quibus Congregatio fundatur esse nullos, vtpote quia per vim & metum gesti dicuntur, & ex defectu solemnitatum, ac proinde nullitate hac stante, debebat retardari mandatum de manutenendo. Quia respondetur totum negando. Primum constat ex dictis *supra n.* 106. *cum seqq.* Secundum patet, quia nullitas contractus non potest impedire possessori manutentionẽ, vt de possidente vigore contractus reprobati in terminis Cæs. de Grassis *decis.* 4. *de causa possess.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 1261. Posti. *d. tract. obseru.* 61. *n.* 8. Et de possidente vigore donationis, contra quam opponitur de illius nullitate, & inualiditate. Rot. *decis.* 270. *n.* 4. *p.* 1. *recent.*
Ratio duplex assignari potest, generalis scilicet, & 166
specialis; generalis est, quia ex quolibet cõtractu, & actu inutili, & nullo transfertur possessio in alium, *l.* 1. §. *si vir vxori, l. quod vxor* 16. *ff. de acquir. possess. l. nec vllam* 13. §. *in omnibus ff. de petit. hæred. l. si donata* 36. *ff. de donat. inter virum & vxor. l.* 1. §. 1. *in fine ff. pro donato. l.* 1. § *deiicitur vers. denique ff. de vi & vi arm.* Matienz. *l.* 8. *glos.* 2. *n.* 32. *tit.* 7. *lib.* 5. *Recopil. & glos.* 6.
num. 2

*n.*1.Mastrill.*decis.*253.*numer.*13.*p.*3.Surd. *cons.* 276.*à num.*1.*vsque ad* 5.Paz *de tenuta tom.*1.*cap.*28.*ex* .. & *tom.*2.*c.*54.*n.*17 Posti.*de tract.obseru.* 37.*n.*1. quod tantùm limitatur quando nullitas est adeò clara & euidens, vt non egeat probatione, quo casu omnes doctrinas in contrarium citari solitas intelligit Posti. *d. tract. obseru.*62.*n.*12.

167 Secunda ratio specialis est, quia vbi instrumentum obligationis fuit executioni demandatum (prout in præsenti casu) exceptio nullitatis non releuat ad impediendam manutentionem, Sigism. Scacc. *de appellat.*1.*c.*2.*quæst.*19.*remed.* *cõcl.*5.*n* 20.& 21.Posti.*obseru.*62.*n.*1.quia illa respicit petitorium, & non est in manutentione discutienda, Rot.*apud eundem Posti. decis.*226. *n.* 8 vbi quòd exceptio nullitatis transactionis respicit petitorium.

168 Denique non obstant exceptiones contra testes oppositæ, quia non admittuntur in isto summariissimo iudicio Cou.*pract.cap.*17.*numer.*4.Christoph. de Paz *de tenuta cap.* 7. *numer.* 7. & 9. Seraphin. *decis.* 342. *in fine.* & *decis.* 3 2 *num.* 2. & *decis.* 561. *num.* 2. Gregor. XV. *de* *s.*449. *num.* 10. Vnde Beltramin. ad ipsum *decis.* 449. *n.* 11. ait quòd ideo non admitti-
169 tur exceptio quòd testis sit interessatus, & Card.
170 Caualer. *decis.* 223. *numer.* 2. resoluit propterea non obstare exceptionem aduersus Monachum testem, quòd non sit admittendus in hoc iudicio pro suo
171 monasterio.

Quibus fundamentis in iure & facto irrefragabilibus fuit ad fauorem Confraternitatis promulgatum decretum de manutenendo, tenoris sequentis, videlicet.

En la Villa de Madrid à 23. dias del mes de Iulio de 1645.años visto este processo y autos del por el señor Licen. Don Diego Osorio Protonotario y Iuez Apostolico de la causa que es entre partes de la vna, el Doctor Agustino Barbosa Padre mayor, y demas Hermanos y Congregacion de los esclauos del sanctissimo Sacramento, sita en la Iglesia del Conuento de Monjas descalças de la Concepcion francisca que llaman del Cauallero de Gracia desta Villa de Madrid, y de la otra la dicha Abbadessa, Monjas y Conuento de Monjas descalças franciscas de la Concepcion, que ansi mismo se dicen de Iesus Maria Dixo que sin prejuycio del derecho de las partes en el Iuyzio petitorio y possessorio plenario; y en el interim, y hasta tanto que otra cosa se prouea y mande deuia de manutener, manutenia, y manutubo, amparaua y amparò al dicho Hermano mayor, y demas Hermanos y Congregacion del sanctissimo Sacramento sita en el dicho Conuento y Iglesia en la possession en que ha estado y estaua al tiempo y quando se mouio este pleito de celebrar sus fiestas, los primeros Domingos de cada mes, y otros dias extraordinarios en el discurso del año, como]o la octaua del Corpus, por ocho dias continuos, quando los señala la Congregacion, y los tres dias de carnestolendas, y todos los dias de toros por las tardes, y las exequias de sus defuntos en la Iglesia del dicho Conuento, Capilla y Altar mayor, y tener creencia con las insignias del sanctissimo Sacramento, y de poner en la Capilla y Altar mayor de la dicha Iglesia andamio de madera para el Altar y su peana, armandole como les parece, y todo lo demas conuiniente, adornando la Iglesia, Capilla y Altar maior y parte que quiere poniendo muchas luzes, y otros adornos: y de que las dichas Monjas por el sacristan de la Congregacion les den los vestuarios y ropa blanca que fueren necessarios para la celebracion de todas las dichas festiuidades, y para las Missas cantadas, y pulpito, y de tener la llaue cada vno de aquellos dias el sacerdote que ha de desir la Missa mayor cantada, del sagrario del Altar mayor hasta encerrarse el sanctissimo Sacramento a la noche; y de desir por persona deputada por la [illegible] *en todas las festiuidades ordinarias y extraordinarias, y exequias la Missa mayor con Diacono y subdiacono, y* [illegible] *y en otras à los es*[illegible] *del* [illegible]*, y de traer musicos e instrumentos de fuera para oficiar la dicha Missa mayor y completas, y de combidar y traer predicadores que prediquen en la dicha Iglesia a voluntad de la Congregacion en todas las dichas festiuidades, y de poner los bancos de respaldar y sin respaldar para asentarse los Hermanos de la Congregacion y las personas combidadas y otros deuotos que binieren à la Iglesia, diuidiendo con gradas en caso necessario los hombres de las mugeres, y de tener el vso libre de la Capilla de nuestra Señora de Gracia, y la llaue del sagrario della y copon y de comulgar en ella en todo tiempo à los esclauos: y de lleuar tambien para este effetto con su llaue por vn Sacerdote Congregante el santissimo Sacramento de la dicha Capilla de nuestra Señora de Gracia a el Altar mayor para la Comunion general de los esclauos en todos los dichos dias de fiesta ordinarios y extraordinarios, y de boluer despues el copon à la dicha Capilla y Sagrario de nuestra Señora de Gracia: y de pedir limosna con mesa y fuente y libro de escriuir los esclauos, y assentar las limosnas que ello dan à las puertas de la dicha Iglesia de la parte de adentro y poner estandarte de la dicha Congregacion en todas las festiuidades della, y en el lunes y viernes santo de cada vn año, y que en la dicha possession no sean inquietados molestados, ni perturbados por persona alguna, para lo qual se den y despachen los mandamientos de manutencion necessarios en forma con penas y censuras, y ansi lo proueyo, mando, y firmò. El licenciado Don Diego Osorio.*

Nimiam post hæc scripta insectandi, ac reprehendendi licentiam assumpsit quidam, qui se prodere non est ausus, in quodam libello furtim in hac Curia sine nomine Auctoris impresso, in quo multũ insudare videtur, non in hac nostra iuris allegatione improbanda, sed in ea rabiosè diffamanda prorumpens in quandam maledicendi audaciam. 172

Quid non audebis perfida lingua loqui?

ex Mart.7 *epigr.* 22.quæ in causa fuit vt Illustrissimus & Reuerendissimus D. meus Iulius Rospillosi in Hispaniarum Regnis Nuntius Apostolicus ex officio sub censuris dicti libelli lectionem prohibuerit, prout etiam prohibuit Supremum Castellæ Consilium, datis litteris & speciali commissione D. D. Augustino del Yerro, dignissimo Curiæ Regalis Præfecto, ad inquirendum, & procedendum, contra omnes culpabiles repertos.

Non est cur ego doleam, cum certum sit nullum esse tam perfectum opus, quod non vellicare malignitas posit, vt dicit Seneca *lib.* 2. *de benefic.*..2. 173

Magnus Tertulian. *lib.*4.*contra Valent.* duo nobis proponit; vnum circa notitiam Valentini, his verbis: *Sperauerat Episcopatum Valentinus, quia ingenio poterat & eloquio, sed alium ex martyri prærogatiua loci potitum indignatus, de Ecclesia authenticæ regulæ abrupit (vt solent animi pro prioratu excitati præsumptione vltionis accendi) ad expugnandam conuersus veritatem, & cuiusdam veteris opinionis semini, actu colubroso viam delineauit.* Alterum circa Valentinorum desiderium ne eorum scripta publicarentur. *Nihil magis curant* (vt dicit *cap* 1.) *quam occultare quod prædicant;* quia *nihil veritas erubescit* (addit *c.* 3. *nisi solummodo abscondi. Ego autem neminem nomino, quare irasci mihi nemo poterit nisi qui ante de se voluerit confiteri, nec de illo queri poterit quisquis de se bene senserit,* vt loquar cum Cicer.*pro leg. Manil.* 174

Non possum non summè dolere, quòd Moniales, quæ strictiorem religiosam vitam ducunt, hac via de me vindictam sumere intendant, & in defensionem 175

prætensi sui iuris talem publicent libellum, prætendentes Congregationem de facto expellere, eam iniustissima lite vexantes, cùm deberent plusquam alij lites effugere, & prorsus euitare, vt admonet Cardinalis Hugo super illa verba Psalmi 84. *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam*; qui diuidens tria Populi Dei, secularium scilicet, Clericorum, & Religiosorum, & pacis quoque genera. Pax reconciliationis ad Deum, pax peccatoris ad se ipsum, & pax temporis ad proximum. Concludit, dicens: *Tertiam autem propriè loquitur Religiosis, quibus propriè competit lites nullas habere.* Quod Apostol. 1. *ad Corinth. c. 6.* innuit, dum dicit: *Iam quidem omninò delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini?* Et *ibi in glos.* S. Augustinus ita ait ad propositum: *Perfectis igitur licet sua repetere simpliciter, id est, sine causa, sine lite, sine iudicio, sed non conuenit eis inde mouere causam ante iudicem.* Et Lyra in sensu literali idem declarat: *Licèt enim*, ait ille, *cuilibet licitum sit rem suam in iudicio repetere etiam Religiosis, tamen repetere rem suam in iudicio peccatum est in aliquo casu, vtpote quando de tali repetitione surgat scandalum vel aliud magnum malum.*

176 In hoc casu adest vniuersale scandalum cunctorum, qui vident Moniales non repetere quod suum est, sed denegare quod Congregationi euidenter debetur, & nulla potest tergiuersatione occultari, & quod peius est, paruipendent Apostolicorum Iudicum mandata, nec illis obtemperare valent, contra quas est danda declaratoria. Cassador. *decis. 6. de causa possess. & propriet.* Cre-
177 scent. *decis. 1. de sequestrat. possess.* Graue enim delictum, & deterrimi exempli est inobedientia, & contumacia, gloss. *in c. duo sunt, 96. dist.* Abb. *in c. 1. n. 10.* & *ibi* Rip. *n. 29. de iudic.* Cou. *in c. alma mater, part. 1. §. 9. n. 3.*
178 *de sentent. excom. lib. 6.* vtpote quæ ex contemptu proficiscitur, & alios ad contemptum prouocat, & ideo censuris coercenda, vt censuit Rota *in Cordubén. dimidiæ portionis 1. Iulij 1630. coram bonæ mem. Merlino.*

179 Nec de me possunt Moniales conqueri, cùm ratione officij obligatus essem iura Congregationis pro meo posse defendere, ne illa esse desineret eo tempore, quo ego illius essem Præfectus; quanta vigilantia, quanto studio obtinuerim ostendit causæ exitus, & satis indicat aduersaria potentia, in quo negotio opus fuit plus pro conseruatione iuris quæsiti quàm in eo adquirendo laborare, quia difficilius est Prouincias obtinere, quàm facere, viribus parantur, iure retinentur. Et, vt inquit Ouid. 1. *de remed.*

Non minor est virtus quàm quærere, parta tueri:
Casus inest illic, hic erit artis opus.

180 Imò, vt dicit Claudian. 2. *Stilich. Paneg.*
—— Plus est seruasse repertum.
Quàm quæsisse nouum.

181 Et Cassiodor. 1. *var. epist.* 25. *De custoditis autem acquiritur laudata perfectio.*

Conchen. nullitatis Ordinis.

Ordinatus sacris Ordinibus per vim, & coactionem præcisam, & absolutam, non recipit characterem, nec tenetur ad obseruantiam voti castitatis; si verò per vim causatiuam, seu conditionalem ordinetur, characterem recipit; sed tamen non tenetur continere, nec prohibetur contrahere matrimonium.

Votum LXXVII.

1 *Casus contingentia proponitur, & n. 2.*
3 *Dubia disputanda proponuntur.*
4 *Vis alia præcisa & absoluta, alia causatiua, seu conditionalis.*
5 *Ordinatus per vim præcisam, & absolutam non recipit characterem, nec tenetur ad obseruantiam voti castitatis.*
6 *Baptismus non confertur patienti vim præcisam, & absolutam.*
7 *Ordinatio vbi non valet, nec etiam valere potest præceptum, aut votum quod valide ordinationi annexum est.*
8 *Character imprimitur ordinato, vel baptizato per vim conditionalem, seu causatiuam.*
9 *Voluntas coacta voluntas est.*
10 *Voluntas coacta sufficit ad impressionem characteris.*
11 *Actus omnis, in quo reperitur non solum simplex voluntas, sed cum qualitate libertatis, & spontaneitatis si fiat coactè, non valet.*
12 *Matrimonium si fuerit metu contractum, est ipso iure nullum.*
13 *Electio metu facta est nulla.*
14 *Dos metu constituta est nulla.*
15 *Castitatis promissio de sui natura requirit qualitatem libertatis à coactione.*
16 *Castitas est voti, non præcepti.*
17 *Continentia suaderi potest, sed non præcipi nolenti.*
18 *Votum vi & metu graui extortum ipso iure est nullum.*
19 *Votum castitatis tacitum à coacto emissum non tenet sicut expressum.*
20 *Puer qui non sit doli capax, si promoueatur ad Ordines sacros, non tenetur continere.*
21 *Potestas in Ecclesia est compellendi puerum sacris Ordinibus promotum vt continentiam seruet, nisi compos factus velit in Ordine permanere.*
22 *Character cuiuslibet Ordinis sacri potest imprimi infanti vnius diei, modò sit baptizatus.*
23 *Castitas non est de substantia & essentia Ordinis Subdiaconatus.*
24 *Ecclesia quandoque dispensat super castitate in ordinato.*
25 *Subdiaconis de tempore primitiuæ Ecclesiæ licebat contrahere matrimonium, & post Ordinis susceptionem anterioribus vti coniugijs.*
26 *Ordo per se ingressus non impedit matrimonium, sed constitutio Ecclesiæ.*
27 *Canonistæ, & Iureperiti referuntur qui tenent Subdiaconum Ordinem suscipientem per vim causatiuam non teneri continere.*
28 *Theologi referuntur idem sentientes.*
29 *Rota Romana idem sensit.*
30 *Concilij Toletani VIII. cap. 7. intellectus.*
31 *Subdiaconus per metum & coactionem ordinatus, est verè & propriè Subdiaconus.*
32 *Subdiacono prohibitum est contrahere matrimonium.*
33 *Castitas indicta Ordini sacro ex immediata constitutione Ecclesiæ, secundum aliquos.*
34 *Continentia obligatio sacris Ordinibus annexa est directè & immediatè ex præcepto Ecclesiæ, secundum nonnullos.*
35 *Obligatio continentiæ Ordinibus annectitur mediante voto proprio ordinatorum secundum alios.*
36 *Subdiaconi sunt adstricti voto continentiæ simul ex lege*

lege Ecclesiastica immediatè, secundùm aliam opinionem.

37 Ordo ex adiuncto voto castitatis quomodo dirimat matrimonium?

38 Concilium Trid. asserit Subdiaconos vel ex voto, vel ex constitutione Ecclesiæ ad continentiam teneri.

39 Votum seruandi castitatem in Subdiacono deriuatur a iure positiuo.

40 Ecclesia non intendit grauare fideles inuitos ad perpetuam castitatem.

41 Statutum Ecclesiæ de seruanda castitate sacris Ordinibus annexa, ex quibus componatur.

42 Doctores referuntur, qui tenent suscipientem Ordinem Subdiaconatus per vim coactiuam teneri continere.

43 L. Regia 32 tit. 6. part. 1. declaratur.

44 Doctrinæ ad matrimonij nullitatem facientes benè adaptantur ad similes Professionum, & Ordinum nullitates.

45 Metus definitio, & eius natura declaratur.

46 Metus debet esse talis, qui cadere possit in constantem virum ad hoc vt Matrimonium, Professionem & Ordinis susceptionem annullet.

47 Metus vt dicatur cadens in constantem virum quæ que requiruntur conditiones.

48 Matrimonium per vim co tr nm est ipso iure nullum.

49 Professio per vim emissa est ipso iure nulla.

50 Metus grauitas diiudicatur ex circumstantiis, & qualitate ætatis, sexus, & imbecillitatis animi.

51 Metus est difficilis probationis.

52 Probationes leuiores sufficiunt in metu.

53 Indicia, & coniecturæ ad prob um metum admittuntur.

54 Probatio difficilis sufficit fieri per coniecturas, & indicia.

55 Testes domestici admittuntur in probatione metus.

56 Testes singulares in probatione metus reiiciendi non sunt.

57 Historia narratur ex qua metus initium sumpsit, & num. 58.

59 Persona interposita ad metum incutiendum, & quomodo probetur, n. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. & 71.

72 Metus mortis, aut cruciatus corporis, v abscissionis membri dicitur cadens in constantem virum.

73 Reuerentia quam filius præstare debet patri, quando sit sufficiens ad inducendum metum, qui caderet in constantem virum.

74 Metus reuerentialis per se solum non est sufficiens ad reddendum irritum contractum.

75 Timor rationabilis grauis mali simul cum metu reuerentiali sufficiens est ad annullandum contractum.

76 Metus reuerentialis cum verberibus, aut minis sufficit ad irritandum contractum, quamuis non probetur minicantem solitum esse minas exequi.

77 Terribilitas personæ cum metu reuerentiali sufficiens est pro nullitate contractus.

78 Timor incurrendi parentum indignationem sufficit ad matrimonium annullandum.

79 Existimatio prudens, & rationabilis dubitatio de inferendo sibi malo aliquo sufficit ad matrimonium annullandum.

80 Qualitas personarum, quæ metum patiuntur, & incutiunt, multùm inspici solet in eius probatione.

81 Testis vnus iunctâ aliquâ præsumptione metum probat.

82 Antonius aduersam semper habuit ad statum Ecclesiasticum inclinationem.

83 Auersio & repugnantia multum confert ad metus probationem.

84 Antonius fuit instantissimis precibus à parentibus inductus vt Subdiaconatus Ordinem susciperet, & n. 85.

86 Preces importunæ, & instantissimæ persuasiones aptæ sunt metum incutere cadentem in virum constantem.

87. Paria sunt obtinere per importunitatem, & obtinere per metum.

88 Persona inducta ad contrahendum per suasionem instantissimam, dicitur contrahere per vim & metum.

89 Matrimonium per nimiam importunitatem contractum annullatur.

90 Preces importunæ à patre, aliòve Superiore adhibitæ matrimonium annullant.

91 Preces, & persuasiones ac periculum grauis indignationis in patr interuenerunt in præsenti casu.

92 Antonius cùm ad Su diaconatus Ordinem traheretur cum lacrymis acerbum sui animi sensum exprimebat.

93 Lacrymæ & suspiria metus continuationem probant.

94 Protestationes & reclamationes Antonij.

95 Causa ex qua indebitè pater filium vexabat, quomodo cessauerit.

96 Protestationes nihil aliud sunt quàm declarationes voluntatis eius, qui protestatur.

97 Protestationes declarant animum, & remouent consensum à recepto.

98 Protestationes concludenter non probant metum.

99 Protestationes multum coadiuuant & opitulantur, præsertim stan aliis adminiculis.

100 Protestatio præcisè non requiritur quid fiat in eodem actu.

101 Principium meticulosum attendi debet, vt exinde sequuta ab eo regularda sint.

102 A imus qui qualis fuerit in præteritum, declaratur bsequentibus.

103 Fama & communis vox multum opitulatur ad probationem metus.

104 Antonij perpetua repugnantia exercendi actum Ordini sacro annexum, & scendendi ad superiores O es, & numer. 105. 106. 10 . 108. & 109.

110 Coniectura simul iunctæ m tendunt ad eundem fi m, metum plenissimè p b .

111 Singula quæ non prosunt, mulcta iuuant in materia probationum.

112 Vocem in Capitulo non habent nisi ij tantùm Canonici, qui in Sacris sunt constituti.

113 Vox perdet à Canonia.

114 Canonici dicuntur de Capitulo, licèt non sint in Sacris.

115 Vocem in Capitulo habere potius est præeminentia, & fructus Canonicatus, quam Ordines.

116 Suspensus ab officio est pariter suspensus ab vsu & fructu dandi vocem.

117 Suspensus ab Ordine non est suspensus à iure, & præeminentia dandi vocem in Capitulo.

118 Irregularitatem non incurrit priuatus iure dandi vocem, si nihilominus illam in Capitulo det.

119 Decisiones in Causa Parmen. nullitatis Ordinis declarantur.

120 Ordinum

120 *Ordinum distributio nulla facta fuit in Ecclesia Conchensi.*
121 *Metus causa durante nullus consensus præsumi- libera voluntatis.*
122 *Pater pro filio testificari prohibetur.*
123 *Confessio patris probat metum intercessisse in matrimonio filij.*
124 *Confessio propria est maior omnium probatio.*
125 *Parentum depositiones admittuntur in causa matrimonij spiritualis, & carnalis filiorum.*
126 *Parentes in causis filiorum quando testificari posse sint.*
127 *Testium nonnullorum integerrima fides aliorum supplet defectum.*
128 *Testes singulares probant metum.*
129 *Minæ probantur per testes singulares.*
130 *Domestici & familiares, qui tales non erant tempore depositionis, rectè probant.*
131 *Familiares produci possunt in casibus difficilis probationis.*
132 *Familiares bene admittuntur quando ex natura rei veritas aliter haberi non potest.*
133 *Familiares rectè admittuntur ad probandum ea, quæ in domo peraguntur.*
134 *Metus præsens qualiter requiratur.*
135 *Suspicio metus contractum irritat sicut & metus, intellige vt num. 136.*
137 L. metum autem 9. ff. de eo quod metus causa, *declaratur.*
138 *Concil. Trid.* sess. 25. de regular. c. 19. *quo in casu loquatur.*

1 DOminus Antonius Nuñez Treuiño de la Vega, Miles militiæ Sancti Iacobi de Spatha, ac Thesaurarius & Canonicus Sanctæ Ecclesiæ Conchensis felicis recordationis Vrbano VIII. exposuit, quod aliàs ipse dum vigesimum primum suæ ætatis annum ageret, ad sacrum Subdiaconatus Ordinem se promoueri passus fuit, ad id inductus per vim & metum, qui cadere poterant in constantem virum; cumque nullitatem suæ talis promotionis intenderet, eidem Pontifici supplicari fecit; quatenus D. Episcopo Conchensi committere dignaretur, vt si inquisita per illum super præmissis diligentius veritate, ad Subdiaconatus Ordinem huiusmodi suscipiendum per vim & metum, qui caderent in constantem virum, cui [illegible] repererit, præmissorum [illegible] sione ad continentiam seruandam non teneri, sed præmissis non obstantibus matrimonium cum quauis muliere [illegible] aliàs iure sibi prohibita contrahere, illudque in facie Ecclesiæ solemnizare, ac in eo postmodum remanere, nec non in paternis, & maternis, aliisque sibi legitime obuenientibus bonis succedere liberè, & licitè posse, prolémque exinde suscipiendam legitimam fore declaret. Quibus supplicationibus Sanctissimus idem Pontifex, modo aliquo annuere volens dicto D. Episcopo per suas litteras in forma Breuis *sub dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 28. Nouembris 1643.* committere & mandare de Apost. benignitatis fauore dignatus est, quatenus vocatis ad id, qui fuerint euocandi, in præmissis omnibus, & singulis, dummodo dictus D. Antonius Nuñez Treuino susceptionem dicti Ordinis tacitè, vel expresse non ratificauerit, in illoque non ministrauerit, ac data per eum cautione de stando iuri, & iudicato parendo, auctoritate Apost. faciat, & declaret, prout de iure fuerit faciendum & declarandum.

2 Præsentatis Apost. litteris huiusmodi coram Illustrissimo & Reuerendissimo D. Enrico Pimentelio, dignissimo Episcopo Conchen. ac per eum acceptata iurisdictione in illis sibi concessa, coram eo proposuit dictus D. Antonius Nuñez Treuiño se ab hinc quatuordecim annos Subdiaconatus Ordinem suscepisse, & tamen nullo continentiæ voto eidem Ordini annexo adstrictum remansisse, eo quòd dictum Ordinem susceperat per vim & grauem metum cadentem in constantem virum incussum ab eius parente Emmanuele Suarez Treuiño, sine animo & intentione se obligandi dicto voto, in qua semper immotus perseuerauit, ante & post actum ordinationis, sæpius protestando de vi, & metu huiusmodi sibi illato, cum animo statim reclamandi vbi, & quando occasio sé obtulerit, & causa metus cessauerit, continuò se abstinendo ab exercitio dicti Ordinis, & à qualibet alia expressa, vel tacita illius approbatione. Sed Promotori Fiscali data copia eorum omnium pro nullitate huiusmodi allegatorum, & facta ex officio contradictione, fuit coram eodem Illustrissimo Domino Episcopo deuentum ad Informationes, quibus omnibus perspectis consultus pro veritate dubitatur an constet de vi & metu sufficienti ad annullandum contra votum Subdiaconatus Ordini annexum, taut dictus D. Antonius Nuñez Treuiño continere non teneatur, & ad nuptias libere, ac licite conuolare possit?

Materia ista duas continet inspectiones: prima, quæ respicit fundamentalem quæstionem, *An D. Antonio Nuñez Treuiño per vim & metum sacris Ordinibus initiato fuerit character impressus, taliter quod teneatur ad obseruantiam voti castitatis eidem annexi?* 3
Altera quæ dubij principalis resolutionem comprehendit, petit, *Vtrum vis, & metus eidem D. Antonio incussi ad hoc vt dicto Subdiaconatus Ordine initiaretur, sufficienter probetur ad effectum, vt non teneatur ad obseruantiam prædicti voti?*

Primæ inspectionis Quæstio.

Vtrum D. Antonio Nuñes Treuiño per vim & metum sacris Ordinibus initiato fuerit character impressus taliter quod teneatur ad obseruantiam voti castitatis eidem annex?

HAnc quæstionem arduam appellat Rota *in decis. 56. sub numer.* 11 *p.* 1 *diuers.* & subtilissimam, a de apicibus Iuris dicit Nau. *cons.* 4. *sub num.* 11. *de his qua vi.* Pro terminorum verò cognitione præsupponendum est magnam quoad propositum reperiri differentię rationem inter vim, & coactionem præcisam & absolutam, & inter illam, quæ causatiua, seu conditionalis appellatur: nam quando coactio promoti ad sacros Ordines fuit præcisa & absoluta, vt euenit in eo, qui per vim, aut ligaminibus tenetur, non imprimitur character, nec teneatur ad obseruantiam voti castitatis, prout nec confertur Baptismus, *cap. maiores, §. item quaritur, de Baptismo, cap. Presbyteros.* 50. *dist.* Et talis dicitur inualide ordinatus, & vbi non valet ordinatio, nec etiam valere potest præceptum, aut votum, quod validæ ordinationi annexum est noué Auersa *de sacram. Ordin. q.* 1. *sect.* 8. *versic. satis tamen, & seqq.* Cùm verò vis est conditionalis, seu causatiua, vt in eo, qui vt euadat periculum, vel mortem, consentit se ordinari, vel baptizari, tunc imprimitur character *cap. de Iudæis.* 45. *dist. cap vbi ista* 74. *dist. cap. quod quidem.* 1. *q.* 1. adest enim voluntas licèt indirectè, & voluntas coacta voluntas est, *l. si mulier, §. si metu, ff. de eo quod met. causa, cap. merito* 15. *quæst.* 1. cum aliis per me citatis *Axiom.* 203. *numer.* 8. Quod sufficit ad impressionem characteris, secundùm glos. *verb. honorem in d. cap. vbi ista.* 74. *dist.* Rot. apud Cæs. de Grat. *decis.* 1. *num.* 1. *de his, qua vi,* aliàs

4 5 6 7 8 9 10

aliàs *decisione 560. p. 1. divers. & decis. 40. p. 6. recent.* & resoluunt per me relati suprà *voto 57. numer. 11. lib. 1.*

11 De causatiua & conditionali vi D. Antonio facta hic à nobis agendum est, cùm non prætendat se fuisse compulsum, aut coactum coactione præcisa, & absoluta suie pere Subdiaconatus Ordinem, quia non fuit ligaminibus tentus vt ordinaretur, sed coactione causatiua, seu condi: onali, & sic dubitari non potest de legitima characteris impressione. Difficultas ergo est, an teneatur ad obseruantiam voti castitatis Ordini sacro annexi, quod est præsentis inspectionis intentum. De hac quæstione latè a me actum fuit *d. voto 57. à num. 13. lib. 1.* vbi tria fundamenta pro negatiua parte, cui tanquam probabiliori adhæsi, in medium adduxi. Alia in eadem causa, pro qua etiam consuluit eleganter, & copiosè cumulauit concollega, & amicus meus D. Doctor Don Gabriel Martinez. Et primum, quia omnis actus inquo reperitur non solum simplex voluntas, sed cum qualitate libertatis, & spontaneitatis, si fiat coactè, siue per voluntatem coactam, non valet, iuxta tex *in cap. nouissimè 33. quæst. 5.* & *ibi* glos. communiter recepta *in verb. licentiam*, quam commendat Abb. *in cap. cum locum, num. 6. de sponsal.* prout videmus in matrimonio, in quo requiritur ista voluntas libera, & spontanea, *d. c. cum locum, cap.*

12 *gemma, de sponsalib.* Quod si fuerit metu contractum, est ipso iure nullum, *cap. significauit, de eo qui duxit in vxor. glos. penult. cap. veniens. de sponsal.* cum citatis per me *in voto decis. lib. 1. voto 17. num. 04.*

13 quibus addo Auersa *de matrim. quæst. 4. sect. 2.* & in electione metu facta, quæ pariter est nulla, *cap. vbi periculum, §. cæterum, de elect. in 6.* Ego *in votis decis. lib. 2. voto 47. n. 29.* & in dote metu constitu-

14 ta, *l. si mulier, §. si dos. ff. de eo quod metus causa*, & in testamento metu condito, *l. qui testamento, §. vlt. ff. de*

15 *testam.* Castitatis autem promissio de sui natura requirit qualitatem libertatis à coactione, *c. perlatum. de his quæ vi, cap. ad aures, de ætate, & qualit. c. 1. 31. dist. cap. præsens. 20. quæst. 3.* glos. *in cap. vbi ista, verb.*

16 *honorem. 74. dist.* Et est voti, non præcepti *cap. integritas. 32. q. 1.* Innoc. communiter receptus *in c. vel non est compos. de tempor. Ordin.* S. Thom. *in 4. sen-*

17 *tent. dist. 25. q. 3* Continentia enim suaderi potest, sed non præcipi nolenti, *d. c. integritas. 32. q. 1.* nam, vt inquit Apostol. *ad Corinth. 7. de virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do*, & infra de viduis, ibi, *beatior autem erit, si sic permanserit, secundum meum consilium*, & hanc rationem esse irrefragabilem, dicit Rot. *d. decis. 561. n. 2. p. 3. diuers.*

18 Deinde, quia omne votum vi, & metu graui extortum, ipso iure est nullum, *c. perlatum, & c. cum dilectus, de his quæ vi*, S. Thom. *2. 2. quæst. 89. art. 5. & 7. ad 3.* Raphael Auersa *de Ordinis sacram. q. 4. sect. 8. vers.*

19 *probari solet.* Vnde quemadmodum non teneret votum castitatis expressum à coacto, siue metu emissum, ita nec tacitum tenet, in quo minor ratio obligatio, nis inesse videtur, vel saltem par, & æqualis; non maior, ad *l. expressa nocent. ff. de reg. iuris*, & bene considerat Rota *d. decis. 561. n. 14.* Et arguendo de voto expresso ad votum tacitum Ordini annexum, tenet hanc sententiam in similibus terminis Innoc. in *d. c. vel non est com-*

20 *pos, v. 1. de tempor. ordin.* vbi dicit quòd si puer, qui non sit doli capax, promoueatur ad sacros Ordines, sicut non potest se obligare expressè ad votum castitatis, ita nec etiam tacitè, & propterea non tenetur continere, nec impeditur contrahere matrimonium, & Innocentium sequuntur Host. *ibi*, & Anchar. *in Clem. fin. in fin. n. vlt. de ætate & qual.* Nau. *c. nul 4 num. 4. de his quæ vi*, vbi allegat S.Thom & pulchram illius rationem *in 4. sent. dist. 25. quæst. 2. art. 1.* Bonacin. *de matrim. quæst. 3.*

punct. 9. §. fin. num. 14. & 15. & innumeros pro hac sententia cumulat Sanchez *de matrim. lib. 7. d. p. num. 4. 4. & 8* vbi tenet expressè non esse potestatem in Ecclesia compellendi, post tum factis Ordinibus promotum vt continentiam seruet, nisi compos factus velit in Ordine permanere, latè Auersa *de sacram. Ordinis quæst. 4. sect. 8. vers. secundo, cum seqq.* 21

Vnde infertur non omnem impressionem characteris sacri Ordinis facere ordinatum inhabilem ad matrimonium, cum alias etiam infanti vnius diei, modò sit baptizatus, possit imprimi character cuiuslibet Ordinis sacri, vt per Guillelm. de Monte Lauduno *in Clem. 1. de ætate & qual.* tenent alij, quos refert, & sequitur Nau. *d. cons. 4. numer. 4.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 7. cap. 3 num. 8. & seqq.* & tamen talis infans non tenetur continere ex dictis, & hæc ratio multum placuit Dominis de Rota *in d. decis. 561. num. 6.* 22

Denique, quia castitas non est de substantia, & essentia Ordinis Subdiaconatus, sed tantùm ex constitutione Ecclesiastica, vt probaui *d. voto 57. sub numer. 5. vers. in* Et videmus quandoque quòd Ecclesia dispensat super castitate in ordinato, vt de Syro Cancellariæ refert Hieron. Paul. *in sua pract. fol. 14.* & de praxi Pœniten. tiæ Apost. Sarnen. *in tract. eiusdem*, quos allegat Rot. *d. decis. 561. numer. 7. & in fine.* Etenim à tempore primitiuæ Ecclesiæ Subdiaconis licebat contrahere matrimonium, & post Ordinis susceptionem anteriorbus vti coniugijs, prout vtuntur hodie Græci, vt colligitur ex Gregorio Magno *lib. 1. epist. 42.* & refertur *in cap. ante triennium, cum alijs seqq. 31 dist* Et propterea Doctores antiqui, videlicet Archid. & Turrec. *in cap. in præsentia, de probat.* docuere quòd Ordo per se inspectus non impedit matrimonium, sed constitutio Ecclesiæ facta ratione Ordinis, vt refert & sequitur Rota *d. decis. 561. numer. 11.* 23 24 25 26

Ex his & alijs fundamentis hanc negatiuam opinionem, videlicet quòd non teneatur continere, nec prohibeatur contrahere matrimonium, qui coactione causatiua, seu conditionali Subdiaconatus Ordinem suscepit, tenent.

Ex Canonistis, & Iurisperitis, glos. celebris *verb. honorem vers. sed hoc non credo, in d. c. vbi ista 74. dist.* glos. *verb. conditionaliter, vers. Ioannes dixit quod non cogitur in cap. maiores, §. item quæritur, de Baptismo*, vbi sequitur in opinionem Glossatoris antiqui. Ordinarij *in d. cap. vbi ista*, & præcipuè Hugo *num. 1.* Archid. *numer. fin.* Gemin. *in fine*, & Ego *numer. 4.* Et in *d. cap. maiores, §. item quæritur*, Host. *numer. 38.* Henric. *numer. 7.* Card. *numer. 1.* & Ego *numer. 18.* Turrec. *in cap. 1. numer. 7. dist. 71.* Imol. *in cap. Ioannes numer. 21. de cleric. coniug. & in cap. sacris numer. 7. de his quæ vi*, Petr. de Rauenna *in compendio Iuris Canon. tit. de Baptismo numer.* Calder. *cons. 1. in fine tit. qui cleric. vel vou.* Barbat. *cons. 60. numer. 5. & seqq. vol. 1.* Greg. Lop. *l. 31 verb. que lo tomar à tit. 6. part. 1.* Rebuff. *in concord. rub. de Regia nominat ad Prælat. §. 1. verb. sponte*, Mogol. *tract. de iis, qua vi, cap. 8. §. 2. numer. 5. & 23* Nau. *in man. cap. 22. numer. 52 & seqq. & cons. 3. num. 4. & 5. & cons. 4. numer. 1. in 1. edit. sub tit. de his, qua vi, aliàs cons. 1. num. 3 & 3. & cons. 4. numer. 4. & cons. 5. numer. 2. in 2. edit.* Gonzal. *ad reg. 8.* Cancel. *glos. 31 numer. 34. & seqq.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p. 5. collect. 1597.* Gutier. *de matrim. cap. 94. numer. 12. & 16 in fine*, Vgolin. *de potest. Episcopi c. 13 n. 4.* Paul. Squilante *de obligat. cleric. p. 3 numer. 3.* Balboa *in c. si vero n. 21. cum seqq. de iureiur.* D. Acuña Archiep. Brachar. *in c. innotamus n. 1 dist. 60* Cabreros *de metu lib. 3. c. 16. n. 100. & seqq.* Ego *de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 15. num.* 27

rum 5. vers. negatiua verò pars, & in votis decisiuis & consult. lib. 2. voto 37. à num. 13.

28 Ex Theologis Asten. *in sum. verb. Ordo 3. numer.* 6. Angel. *eod. verb.* 3. [illegible] Rosel. *eod. verb. 3. num.* 6. Hurburg. *in sum. tit. de atate & qualit. Ordin. q.* 5 [illegible] *seqq.* Ricard. *in 4. dist.* 5. *art 4. q.* [illegible] *ad* 3. Maior etiam *in 4. dist. 24. q.* [illegible] *in solut. ad* [illegible] Sot. sibi contrarius etiam *in 4. dist. 25. q. 1. art. 2.* [illegible] *ad* 3. Vitalis [illegible] *amico p. 1. de sacram. Ordin.* [illegible] *numer.* 26. Emman. Sa [illegible] *aphori in verb. Ordo. n.* 24. Henriq. *in sum. lib. 10 de sacr. in Ordin. c.* 14 §. 3. *& lib.* 12. *de matrim. c.* [illegible] *num 9 lit. Q.* Vega *in sum tom. 2 cap 57. casu* 6. Fr Emman. Rod. *In sum.* [illegible] *cap.* 22 4. *numer.* 5. *& tom.* 2 *cap.* 96. *numer.* 4. Villalob. *in sum. tom.* 1. *tract.* 14. *diff.* 14. [illegible] Rebell. *de oblig. Iust.* [illegible] *p. 2. lib.* 1 [illegible] 5. Sayr. *in claui Regia lib. 6. cap.* 4 *num.* 20. Azor. [illegible] *moral p.* 1. *lib.* 13. *c.* [illegible] 14. *q.* 8. Ægid. *de Sacrament. p.* 2. *disp.* 20. *dub.* 14. *num.* 145 Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disp.* 29. *numer.* 5. Bonacina *tract.* [illegible] 3. *puncto* 9. *num.* 11. *& seqq. & in Decalog. super* 2. *precept. disp.* 4 *puncto* 3. *numer.* 9. [illegible] Cæsar Madius *de* [illegible] *Ordin.* [illegible] M[illegible]hin *de sacram. Ordin.* [illegible] 6. *diffic.* 9. [illegible] Raphael Auersa *de Ordine* [illegible] *q.* 4. [illegible] *dum, cap.* 165 [illegible] *Confess. y* [illegible] *de* [illegible] *lib* 3. *p.* 1. *tract.* [illegible] 4. *docum.* [illegible] *numer.* 3. & Iamin [illegible] *lib.* 4. *p.* 1 *tract.* [illegible] *docum.* 13. *num.* 5. Trullench. *in exp.* [illegible] *De* [illegible] *lib.* 2. *cap* 1. *dub.* 3. *n.* 11 nouissimè Hieronym. Garcia *en la suma Mor.* [illegible] *de las excelencias del Sacerdocio trat.* 1. *diffic.* 1. *dubio* 5. *puncto* 6. *à num* 58.

29 Item Rota Romana, vt constat, ex *dedecis.* [illegible] *n. 1. in fine p. 1. diuers.* [illegible] intulata, *Valentin.* [illegible] *nullit.* [illegible] *Ordinis*, quæ est *dec.* [illegible] 1. apud Cæs. de Grassis *sub tit. de his quæ vi*, vbi prætio discursu in [illegible] positione extenso, & multis, rationibus, & auctoritatibus mature consideratis (verba sunt decis.) [illegible] æquior visa est Dominis & iustior opinio negatiua, quod non teneatur continere. Eadem Rota *in causa C*[illegible]*hen. nullit.* [illegible] *Ordinis* 27. *Ianuarij* 1606. *coram bon. mem. Penia Rota Decano*, quæ est *decis.* 105. *p.* 3. *recent.* [illegible] *in posthum. Farin.* vbi *num.* 2. *&* [illegible] *in fine* [illegible] apponitur hæc opinio negatiua; eadem Rota *in Parmen. nullitatis Ordinis*, quæ est *decis.* [illegible] 30. *numer.* 8. *par.* 6 *recentior.* vbi censuit suscipientem O[illegible] per [illegible] coactiuam, quamuis sit charact[illegible], non teneri continere.

30 Rationes verò consideratæ à D[illegible] opinionem t[illegible] facilem [illegible] in specie ad exemplum de [illegible] aut coactionem caus[illegible] suus characteris impressi teneatur omni[illegible] legis Christianæ, *c. de* [illegible] 4 [illegible] *voto* 37. *n.* 14. Ad Co[illegible] VIII. [illegible] verba fert Sanchez *d. dis.* 19 [illegible] 4. [illegible] etiam respondi *eod. voto* 37. *n.* [illegible] & nouissime Raphael Auersa *de Ordine* [illegible] 8. [illegible] *auctoritatem*, & vltra ib[illegible] verba illa non inueniri in prædi[illegible] alia affinia, ex quibus vix est qui[illegible] possit, vt patet ex *tom.* 3. *Conc.* [illegible] *& seqq. an impress. Venetiis anno* 1585. & ex [illegible] *Concilij, Hispania impress. Matriten. anno* 159[illegible] 41 [illegible] & ex textu eiusdem Concilij, q[illegible] transcribit Basil. Pont. *de matrim. lib.* 7. *cap.* [illegible] 19. *n.* 11. E[illegible] ad illud de regula accessoriorum pariter respondi *eod. voto* 37 *num.* 1[illegible]

31 Aliæ sunt minus principales, & quæ non tantum vrgent; sed ne aliquid intactum relinquatur, breuiter sunt proponendæ, & breuissimè adducendæ responsiones: & ad illud quod Subdiaconus per metum [illegible] & coactionem ordinatus, est verè & propriè Subdiaconus, *arg. c. quod quidem, in princ. & in Suppenitur.* 1 *q.* 1. *& d. c. maiores*, [illegible] *item quæritur, de Baptism.* cuique huiusmodi Ordini sit prohibitum contrahere [illegible] monium [illegible] *c. in præterito*, iuncta glo. *in* 84. *dist.* [illegible] *c. nemo* 31. *dist.* [illegible] *cum multis, de ætate & qualit. c. eos de* [illegible] *nemo, & c. placuit*, 32. *dist.* Videtur præterea [illegible] qui quòd teneatur vincere in perpetua continentia tanquam verus Subdiaconus. Respondetur quòd licet negari non possit Subdiaconatum metu susceptum esse verum Subdiacon[illegible] non tamen inde sequitur quod præcise sit illi annexum continentiæ votum, cum alias ad susceptionem Ordinis sufficiat voluntas etiam coacta [illegible] votum autem necessariò requirit voluntatem liberam saltem a metu, vt dixi *supra numer.* [illegible]

32 Sunt qui existiment [illegible] eo quòd castitas est indicta 33 Ordinis sacris ex immediata constitutione Ecclesiæ [illegible] videri requiri [illegible] tatem ordinati, cum Ecclesia potuerit apponere [illegible] rei hæc, [illegible] per Innoc. *i. d. cap. Diac.* [illegible] *num* 2. *dist.* 2 [illegible] *in cap. vlt. num.* 1. *&* 2. [illegible] & eo [illegible] quòd [illegible] characteris ordinatus [illegible] adstrictum ad perpetuam continentiam [illegible] propter [illegible] ordinaretur in Diuinis ministeriis [illegible] non obligatur [illegible] eandem continentiam [illegible] in [illegible] tenere, c[illegible] Pe[illegible] tr. de [illegible] *dist.* [illegible] & videtur [illegible] D. Antonin. *in sum. p. 3. de* [illegible] *matrim.* [illegible] *p.* 8 [illegible] reddit rationem, quia taliter ordinatus obligatur ex statuto Ecclesiæ, non voto [illegible] quasi quòd votum [illegible] vo[illegible], non autem constitutio Ecclesiæ: & hanc opinionem defendit Basil. Pont. *d. lib.* 7. *cap.* 1 [illegible] *n.* 3 *&* 15. & alij, quos cumulat Sanchez *d. lib.* 7. *disp.* 30 *n.* 1.

Verum nec sustineamus opinionem eorum, qui asse- 34 runt obligationem continentiæ sacris Ordinibus annexam esse [illegible] & immediatè ex præcepto Ecclesiæ supponentis talem obligationem iis, qui ordinantur, de qua Scot. *in* 4. *dist.* [illegible] Palud. *quæst.* 1. *art* 2. Valent. *de Ordine quæst.* [illegible] 5 *& lib. de cælibatu, quæst.* 1. Paleoth. [illegible] 1. Cano *lib.* 2. *cap.* 7 A[illegible] *de sacram.* [illegible] *quæst.* 4. *sect.* 7. *vers.* [illegible] *pag.* [illegible] 4 & 2 [illegible], pro qua opinione solet allegari Concil. Illibertanum *can.* 33. & receptum [illegible] Ecclesia Latina, vt per Hurtad. *de sacram. Ordin. diff.* 26.

[illegible] tenemus aliam opinionem affirmantem hanc 35 [illegible] onem Ordinibus annecti, mediante voto proprio ordinatorum ex auctoritate D. Gregorij *lib.* [illegible] *epist.* 42. vbi expressè præcipit, vt nullus deinde Subdiaconus ordinetur, nisi prius se castè victurum promiserit, relati *in cap. nullum.* 28. *dist.* & ex Concil. Tolet. II. relato *in cap. de* [illegible] *ead. dist.* & ex Concil. Toletano IV. *cap.* 26. relato *in cap. quando, ead. dist.* Caiet. *tom.* 1 *tract.* 27. Medina *in lib. de continentia cap.* 2. Vazq. [illegible] 247 Ban. 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 1. *concl.* 1. Bellarm. *lib.* 1. *de* [illegible] *cap.* 18. *& lib.* 1. *de Matrim. cap.* 21, Suar. *tom.* [illegible] *de relig. lib.* 9. *cap.* 17. Marchant. *tract. de Ordine, p.* 6 *cap.* 8. *diffic.* 6.

Sine etiam amplectamur aliam quod Subdiaconi 36 sint adstricti non solum voto, Ordinibus sacris ex lege Ecclesiastica annexo, sed etiam simul ex eadem lege Ecclesiastica immediatè, vt per Ægid. *de Sacram. Ordin. disp.* 20. 13 *part.* Rebel. *de obligat. Iustit. lib.* 3. *q.* 10. Bonacin. *de matrim.* [illegible] *punct.* 9. *numer.* 14. vbi ex pluribus Conciliis, & auctoritatibus tenet promotum non posse contrahere tam in Ecclesia Latina, quam in Græca.

Sine etiam aliam [illegible] videlicet Ordinem ex 37 [illegible] castitatis habere quòd impediat matrimonium [illegible] ex eo quòd [illegible] voto castitatis annexa est ea solemnitas, quæ inhabiles reddit ad matrimonium

matrimonium Sacris initiatos, prout expressè illam tenent D.Thom. *in 4. dist. 37. quæst. art. 1.* Card. Bellarm. *lib. 1. de matrim. cap. 24* Richard. Capreol. [illegible] Valent. quos refert, & sequitur Basil. Pōt. *d. lib. 7. c. 17 n. 7.*

38 Siue denique sequamur alias opinione, quas lato calamo refert Basil. *loco proxime citato*, & Sanch *d. lib. 7. disp. 27. n. 9. & 14.* ac Machado *en su perfeto Confesso lib. [illegible] p. 3. trat. 7. docum. 13. n. 3.* & superuacaneum esset discurrere, cum sacrosanctum Concil. Trid hoc determinare noluerit, vt patét *sess. 24. can. 9.* ibi: *Non obstante lege ecclesiastica, vel voto, &c.* & Rota *in d. decis. 560. & 561.* promiscue dicat vel ex voto, vel ex constitutione Ecclesiæ esse adstrictos.

39 Hoc tamen verum est quòd votum istud siue obligatio seruandi castitatem derivatur à iure positiuo, id est, à sacris Canonibus, & legibus Ecclesiasticis, non autem à iure diuino, cùm Apostolus dicat epist. 1. ad Corinth. c. 7. *De virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do*, & inferius loquendo de viduis, ibi: *Beatior autem erit si sic permanserit, secundum meum consilium*, & [illegible]. & passim agnoscunt tam Iuristæ, quam Theologi, quos plena manu refert, & sequitur Raphaël Auersa *de sacram. Ordin q. 4. sect. 3. vers. nunc præ [illegible] pag. 13[illegible].*

40 Ex quo infero quòd cùm Ecclesia sancta Dei non intendat grauare fideles inuitos ad perpetuam castitatem, vt egregiè materiam discutit, & hanc partem defendit Turrec. *in d. c. Diaconi, per eos. [illegible] dist. & in d. [illegible] c. nullum, [illegible] 28. dist.* quē refert Raphaël [illegible] *d. q. 4. sect. 4 [illegible] pag. 136* Si Subdiaconus fuerit coactus [illegible], inscipiens non tenetur ad perpetuā continentiam, nec prohibetur contrahere matrimonium. Ratio est, quia non resistit constitutio Ecclesiastica, cum Ecclesia id non intendat, & similiter resistit votum, cùm stante metu, & coactione sit ipso iure nullum, vt bene ratiocinatur Bonac *de matrim. q. 3. pu[illegible] 9 [illegible] 11.*

41 Nam licèt Ecclesia potuerit imponere legem, & conditionem [illegible], ad *l. in traditionibus, ff. de pactis, l. iure mandati, C. mandati*, hoc tamen noluit facere nisi in sponte, & liberè volentem, vt repetitis verbis dicit Turrec *in d. c. Diaconi [illegible] 28. dist. & in dicto cap. nullum, num. [illegible] 28. d. [illegible]* vbi ait quòd statutum Ecclesiæ de seruanda castitate sacris Ordinibus annexa componitur [illegible] duobus videlicet de auctoritate Pontificis, & de voluntate [illegible] libenter obtem[illegible] statutum, sipe quo mei [illegible] Latinis, qui [illegible] se dubitecentur, & [illegible] alu [illegible] qui pr[illegible]tibus vtuntur coniugio post Sacerdotia [illegible] quòd dederunt tergum [illegible] sunt vel Turc [illegible] ematæ, & quia non consenserunt in tam nobile statutum, vt vasa sua seruarent munda, ablatum est eis Regnum [illegible], intelligentia Scripturarum, & datum est genti facienti fructum eius.

42 Ex quibus apertè colligitur hanc negatiuam opinionem tot fundamentis, & Doctorum auctoritatibus [illegible] roboratam verissimam esse, & in praxi tenendam, [illegible] affirmatiua non sit penitus rationibus, & scriptorum decisionibus destituta, quin pro ea plures adduci possint [illegible] non contemnendæ auctoritatis receptæ, quos cumulat Sanch *d. lib. 7. disp. 29. num. 4.* Rota *d. decis. 560 num. 6. & d. decis. 561. sub num. 1.* & Azor *instit. moral p. 1. lib. 1. cap. vlt. quæst. 8.* Sed si bene considerentur, non multùm vrgent, vt *suprà* dicebam; nam eorum aliqui, quos reprehendit Rota *d. decis. 561 sub num 11.* nimis inaduertenter, & inconsideratè mouentur exemplo baptizati per metum, cui respondi *dicto voto 3[illegible] 14.* Quidam autem videntur sibi contrarij, vt per Sot. *d. [illegible] Instit. lib. 7. quæst. 2. art. 5. ad fin.* Alij verò mouentur ex friuolis admodum & nudis rationibus, vt Basil Pont. *de Matr. d. lib 7. cap. 29 per tot.*

Cæteri denique (inter quos annumerari possunt Paul. Comitol. *resp. moral. lib. [illegible] quæst. 55. [illegible] num. 3 cum seqq.* Sot. *de Iustit. lib. 7. quæst. 2. art. 5.* Vazq. *disp. 246. c. 3.* Siluest. Tabiena, Armil & alij *ex Summistis in verb. Ordo*, Petr de Ledesma *de matrim quæst. 5[illegible] art. 4.* citati à Diana *tom. 1 tract. 4. resolut. 193.* ouium instar alios sequuntur sine vllo doctrinarum examine, quorum nonnulli moueri videntur ex his, quæ decidit Rota *d. decis. 560. sub num 5. cad. p. 1. diuers.* dum tenere videtur partem affirmatiuam, quòd scilicet taliter ordinatus teneatur continere, esse magis communem, & dum *n. 6.* asserit quòd domini de Rota magis inclinabant pro prædicta opinione affirmatiua, & dum *n. 11* affirmant hanc opinionem prouidere magis saluti animæ, & esse magis conuenientem honestati Ordinis sacri, & propterea Dominos de Rota securius existimasse, quòd taliter ordinatus omnino peteret dispensationem à Papa. Sed, salua eorum pace loquuntur vt parum practici in extendendis Rotæ decisionibus, & de stylo Curiæ; quem si scirent, vtique dicerent allegatam *decisionem 560.* non esse vere decisionem Rotæ, sed [illegible] Cæsar. de Grassis, tunc Auditoris, & illius causæ Ponentis, vt patet ex voti illius contextu: Rota enim habet hunc stylum quòd in materiis arduis, quando ob difficultates occurrentes non potest capi fixa resolutio, commendatur Ponenti vt pro [illegible] materiæ, & faciliori resolutione capienda, extendat desuper discursum problematic. Et patet euidenter, quia allegata *decis. 5[illegible]* Vbi est [illegible], *in causa Valentina nullitatis [illegible] Ord[illegible] Subdiaco [illegible]* fuit extensa *sub die 15 [illegible] 1574.* postea verò fuit repropolita eadem causa, & capta resolutio pro negatiua opinione, *sub die 21. Martij eiusdem anni in d. decis 561. d. p diuers.* vt videre est apud eundem Cæs. de Grassis *decis. 1. & 2. de his quæ vi.*

Et eorum aliqui, quorum numerum implet Gutier. *de matrim. cap 94. num 16 in fine*, ita mouentur *lege Regia 32. tit. 6. part. 1*, vt exist[illegible] quòd licèt de iure communi sit tenenda opinio negatiua quòd taliter promotus non teneatur continere, nihilominus, stante dispositione istius legis in his Hispaniarum Regnis, proculdubio videtur tenenda, & obseruanda opinio affirmatiua: verba autem legis, quibus innitutur, sunt quæ sequuntur, *de [illegible] el derecho de la santa Iglesia de [illegible] manera que si alguno fazen premia que reciba orden, amenaçandole que le tomar an el beneficio sino se ordenasse, maguer aquel consi[illegible], que por tal miedo como este, pues recibio la orden de fuer[illegible] ya [illegible] el alma dentro [illegible] por ella, de manera que es tenudo de viuir sin [illegible]*. 43 Sed [illegible] parum, aut nihil viget, quia omisso [illegible] legis Principum sæcularium non posse [illegible] di ponere circa res Ecclesiasticas, minusque circa Sacramenta, nec quatenus adest dispositio C[illegible] in hac materia, quam inuenire non potui, esset desumenda interpretatio (vel subsidiaria dispositio quatenus deficeret) ex legibus Regni, iuxta text. *in cap. Ecclesia S. Mariæ. de Constit. & cap. nouit, de iudic.* Vera solutio est quòd prædicta *lex Regia 32.* loquitur de iusta compulsione, videlicet quando ob non susceptionem sacri Ordinis Prælatus vrgente necessitate, vel statuto Ecclesiæ comm[illegible] beneficiatum ad illum assumendum sub pœna priuationis beneficij, quo casu cùm compulsus nullam iniuriam passus fuerit (qui enim iure suo vtitur, nemini facit iniuriam, ad *l. iniuriarum, §. 1. ff. iniur*) tenetur omnino ad continentiam, & ad cætera Ordinis onera, vt bene in proposito dicit Henriq. *lib. 10. de sacram Ordin. cap. 14. num. 3. lit. F.* quem sequitur Sanch. *d. lib. [illegible] disp. 29 n. 10.* Vel, vt non inepte dicit Gregor. Lop *[illegible] d l. 32. verb.*

que le temavan el beneficio, in fine, loquitur de leni metu, qui cadere non poterat in virum constantem, veluti si incutiatur de perdendo beneficio, si non ordinetur, qui dici non potest grauis metus mortis, cruciatus corporis, aut similis, qualis requiritur ad hunc effectum, iuxta notanda *infrà n.27*.

Secundæ inspectionis Quæstio.

Virium vis & metus D. Antonio Nuñez Treuiño incussus ad hoc vt sacro Subdiaconatus Ordine initiaretur, sufficienter probetur ad effectum, vt non teneatur ad obseruantiam voti castitatis dicto Ordini annexi?

44 PRo præsentis quæstionis resolutione aliqua sunt à me breuiter præmittenda, & in primis præsupponendum omnes doctrinas, & decisiones ad matrimonij nullitatem facientes, bene adaptari ad similes professionum, & Ordinum nullitates, cùm ab omnibus ferè vtriusque Iuris, & sacræ Theologiæ Professoribus æquiparentur, nec verisimilis differentiæ ratio inter eas assignari possit, vt ex Suar. & Sigismundo de Bononia dixi *supra lib.2, voto 37.n.7.*

45 Secundò præsupponendum est, metum esse quandã voluntatis passionem contrà naturam, & voluntatem meticulosam esse quandam tacitam contradictionem, quæ magis accedit dissensui, quàm consensui, Bald. *in rub. de his quæ vi, in Decretal. n.6, & 8. & in cap. super hoc, de renunciat. n.3. vers. & nota, & in c. cum terra 14. n.6. de elect. & in c. cum inter R. num.5. eod. tit.* Noguerol *allegat. Iuris tom.1. alleg.29. n.* 13. Et sunt pulchra verba eiusdem Baldi, quæ naturam metus mirificè declarant, *in tract. schismatis*, ita loquentis. *Est enim meticulosa voluntas, pregnans, impura, & multiplicans quandam dissensum cum consensu, & quandam cum affirmatione negationem: habet enim in superficie volitionem, in medulla nolitionem, & scinditur cor hominis in duas partes, & vna pars est velle, altera non velle; prima superficialis, secunda realis*, &c.

46 Tertiò præsupponendum est, ad effectum inducendi nullitatem matrimoniis contractis, professionibus emissis, & Ordinibus receptis ex causa metus, requiri quòd metus illatus fuerit talis, qui in virum constantem cadere possit; vt colligitur ex text. *in c. cùm locum*, & ibi glos. *in verb. metus, & in c. consultationi, in fine, de sponsal. & in c. significauit, de eo, qui duxit in vxor. & in l. metum, ff. quod metus causa*. Doctores communiter *in cap.2. de his quæ vi.*

47 Ad hoc autem vt metus dicatur cadens in constantem virum, quinque requiruntur conditiones, de quibus Baldel. *lib.1. moral. disp.27.* Ioan. Machado *en su perfeto Confessor, y Cura de Almas lib.2. p.1. trat.3. docum.5. num.2. cum seqq.* Prima est quòd malum, quod timetur, graue sit, ex *l. metum la 1. ff. quod metus causa*, ibi: *Metum accipiendum Labeo dicit non quemlibet timorem, sed maioris mali*, quod glos. explicat, id est, magni mali. Secunda vt timés non vanè, leuiterque credat illud malum sibi imminere, sed probabiliter, & rationabiliter, ex *l. metus la 2. ff. eod. tit.* ibi: *Metum autem non vani hominis timorem, sed qui merito*, &c. & ex *l. nec timorem, §. proinde el 1. ff. eod. tit.* Tertia vt metum incutiens sit potens minas executioni mandare, ex *l. famosi. ff. ad leg. Iuliam maiest.* ibi: *Nam & persona spectanda est an potuerit facere, & ante quid fecerit*, &c. Quarta vt metum incutiens minas exequi solitus sit, ex *d. l. famosi*, in citatis verbis, ibi, *& ante quid fecerit*, & *in l. vnic. C. si quis Imper. maled.* ibi, *& personis hominum dicta pensemus*, &c. Quinta & vltima, vt non possit timens de facili occurrere malis, quæ timentur, nempe implorando auxilium alicuius, vel Superiorem consulendo, ex ex *l. fin. ff. de eo quod metus causa*, ibi, *Cùm potuerit in publicum inuocare, & adire aliquem potestate præditum, qui vtique vim eum pati prohibuisset*, &c. quas conditiones recensitt meus amicissimus D. Alexander Raphaelius apud me *voto 16. num. 7.* qui Auditoris generalis Nunciaturæ Hispaniæ officio functus fuit, ex Cingulo oriundus, Piceni Vrbe à Labieno Pompeianarum partium Duce exædificata, vt Cæsar scribit, in colle sita, cuius latus Misco amnis, qui nunc *Muson*, alluit, Leandro teste. Olim Episcopatu insignis fuit, nunc Auximati Antistiti subest.

Quartò, præsupponendum est matrimonium per 48
vim contractum; & professionem, ac Ordines metu receptos ipso iure nullos esse, deficiente enim libero consensu, deficit quoque efficiens causa illius, vt in matrimonio probant *cap. sufficit. 27. quæst.2. cap. 2. de his quæ vi, cap. cum apud, cap. cùm locum, de sponsal. d. c. significauit*, Sanch. *de matrim. lib.4. disp.12. n.16.* Farin. *in fragm. crimin. part.2. verb. metus n.18. & n.26.* Matta *in votis nouiss. decis. votum 64. n.1.* Gutierr. *de matrim. c.77. n.21.* Et in professione Rot. *decis. 275. n.5. p.1. re-* 49
cent. & in Toletana professionis 19. *Nouembris 1614. coram Vbaldo sen.* Et in susceptione Ordinis, vt diximus *suprà in quæstione prima inspectionis*.

Quintò præsupponendum est in diiudicanda metus 50
probatione attendendas esse circunstantias & qualitates ætatis, sexus, seu imbecillis, aut fragilis animi, *l.3. ff. ex quibus causis mai.* Nauar. *in man. c.22. n.51.* ibi *Sextum quod etiam omnis rectus Iudex considerabit in alio aliy generis metus, non solum obiectum, sed etiam circunstantias fortitudinis, vel fragilitatis non solum sexus, vt dicit prædicta glossa, sed etiam ætatis, annuæ magnitudinis, vel paruitatis animi*, &c. Menoch. *de arbitrar. casu 136. n.4.* ibi: *Iudex ergo noster, prudens, ac diligens, iustum metum arbitrabitur iuxta personarum qualitatem*, &c. Noguer. *alleg. Iuris tom.1. alleg.29. n.69.* nouissime Auersa *de sacram. Matrim. quæst.4. sect.3. vers. porrò, pag.281.* ibi: *Porrò ex diuersitate personarum, quibus metus incutitur, facilè contingere potest vt metum, qui non esset grauis in vno, sit grauis in alio, & qui non esset sufficiens ad labefactandam constantiam vnius, sit validus in altero*, &c. Vide *infrà n.34.*

Sextò præsupponendum est, metum esse difficilis 51
probationis, Paril. *cons.53. n.63.* Seraph. *decis.771. n.1.* tam ex parte illum patientis cùm in eius animo sit reconditus, *l.1. ff. quod metus causa*, Anchar. *cons.299. n.18.* Alciat. *cons.5. n.25. lib.1.* quàm ex parte incutientis, cùm secretò & clam inferatur, glos. *verb. ignorans, in l. item si cum exceptione. §. in hac, ff. eod. tit.* Menoch. *de arbitrar. casu 116. n.17.* Seraph. *decis.818. n.3.* Valenz. *cons.29. n.40. tom.1. & cons.173. n.71. tom.2.* Gregor. XV. *decis.326. n.2. cum seqq.* Rot. *decis.242. n.1.* apud Farin. *tom.2. cons.*

Hinc est quòd in eo sufficiunt leuiores probationes, 52
Corn. 124. *num.4. lib.3.* Alban. *cons.79. n.9.* Gail. *obseruat.93. n.19. lib.2.* & ideo indicia, coniecturæ, præsumptiones, & argumenta, ac verisimilia ad eum probandum admittuntur, Bald. *in rub. de his quæ vi n.2. & 3.* 53
& cons.364. n.5. vol.3. Seraphin. *d. decis.771. n.2.* Gregor. XV *d. decis.326. num.5. & seqq* Noguerol *alleg. Iuris tom.1. alleg.29. num.15.* Ratio autem communiter traditur à Doctoribus quòd quando à communiter 54
accidentibus probatio est difficilis, sufficit eam fieri per coniecturas, & indicia, quæ aliàs tanquam imperfectæ reiicerentur, Ias. *in l. de pupillo. §. si quis ipsi Prætori, ff. de noui oper. nunciat.* Honded. *cons.29. num.21. lib.1.* Ioan. Franc. à Ponte *cons.44. num.17.* Vnde 55
admittendi sunt testes domestici, cùm ad hunc effectum probatio testium domesticorum habeatur efficacior, Greg. Lop. *l.3. glos.3. tit.16. part.6.* Surd. *de aliment. tit.6. q.23. n.9.* Valenzuel. *cons.173. num.75.* Nec

reiiciendi

reiiciendi testes singulares, Farin. *de testib. quæst.* 64. *n.* 276. Anton. Gabr. ... *commun. tit. de testibus concl.* 2. *num.* 50. Marta *in votis nouiss. decis. voto* 64. *n.* 4. Fontanel. *de pactis nupt. glos.* 2. *part.* 5. *n.* 81. Valenzuel. *cons.* 29. *n.* 41. *tom.* 1. & *d. cons.* 173. *n.* 74. Noguerol. *d. allegat.* 39. *n.* 16. Greg. XV. *decis.* 326. *n.* 47. & *decis.* 374. *n.* 20. Rota *decis.* 242. *num.* 33. & *decis.* 260. *num.* 21. & 22. apud Farin. *tom.* 2. *cons.* & *decis.* 779. *num.* 1. & 7. *p.* 1. *in posthum.* Farin. licèt inhabiles sint, & alias non admitterentur, Alex. *cons.* 575. *num.* 11. & 12. *lib.* 2. Gregor. XV. *decis.* 149. *num.* 4. & 10. Vide *infrà à num.* 94.

57 Quibus pro faciliori materiæ intelligentia in iure præhabitis, in facto sciendum est quòd cum D. Antonius Nuñez Treuiño in coadiutorem, & futurum successorem D. Christophori Treuiño Thesaurarij & Canonici in sancta Ecclesia Conchen. auctoritate Apost. designaretur, eius parentes ab eo tempore in illo spem omnem nationem suam augendi positam habuerunt, existimantes, cessante coadiutoria, & facto futuræ successioni loco, ex Ecclesiasticis redditibus, quibus Dignitas illa, & Canonicatus multum abundant, posse dictũ D. Antonium sororem in matrimonio locare, & fratribus subsidio esse; sed nouitate quadam procerto habuerunt felicissimam hanc spem iam fallere, cùm intelligerent eum Salmanticæ, vbi iuri Canonico operam dabat, cum quadam puella communicationem habere, cuius soror nobilem, & ingenuum alium virum fraudulenter, & captiosè in maritum sibi arrogauerat, & cum eo matrimonium cùm summo illius dedecore contraxerat, vt ipsismet parentibus constitit ex nonnullorum relationibus, & ex epistola cuiusdam familiaris dicti D. Antonij, qui Salmanticæ feriali tempore ab eo relictus fuerat, ex quo illi ardentiùs, & acceleratiùs procurare cœperunt promotionem filij ad Subdiaconatum, vt sic tuti redderentur ne illam puellam ducere posset in vxorem, cuius rei historiam, vnde initiũ sumpsit vis, & metus de quibus *infrà*, narrat eius mater D. Maria de la Vega, testis in processu *fol.* 86 *ad* 2. & 3 *art.* ibi: *A la segunda pregunta dixo, que es verdad que el dicho señor Capitan Treuiño, y esta testigo, como padres del dicho don Antonio, con grande afecto, y todas diligencias desearon que el dicho don Antonio su hijo se ordenasse de Orden Sacro, assi por assegurarse en el estado ecclesiastico, por las muchas conueniencias que dello se le seguian, por hallarse con otros dos hijos barones, y vna hembra, que eran los dichos don Christoual, don Manuel, y doña Mariana Treuiño, por las esperanças que tenian de que por el dicho estado tendriã mayores aumentos, y tendrian amparo sus hermanos como por assegurar de que no se perdiessen los gastos de las Bulas de la Dignidad de Tesorero, y prebenda de la santa Iglesia de Cuenca, y del dicho beneficio, y por los grandes gastos que con el auian tenido en las escuelas de Salamanca en sus estudios, donde le tuuieron con el lucimiento, y estimacion de su hijo, y de la dignidad de Tesorero: y esto fue cosa publica, y notoria, y que lo diran todas las personas que por conocimientos tuuieron dello noticia. A la tercera pregunta dixo, que auiẽdo venido el dicho dõ Antonio desde la ciudad de Salamanca a esta villa de Madrid, para passar a la Ciudad de Cuenca, por el año passado de 1629. auiẽdo visto a sus padres passò à la dicha Ciudad de Cuenca, y auiendose ausentado desta dicha villa, esta testigo recibiò vna carta que al dicho dõ Antonio su hijo escriuia Iuã Rodriguez Ximenes criado suyo, que auia quedado en la dicha Ciudad de Salamãca, y curiosa esta testigo, como carta que venia para su hijo, la abriò, leyò, y viò venia firmada del dicho criado, lo que en particular cõtenia era darle cuenta de que auiendo estado en la Iglesia mayor de la dicha Ciudad, auia llegado a hablarle la tia de vna muger moça, que las palabras que dezia la carta eran, la tia de aquella niña, diziẽdo estauã ambas cõ mucho cuidado de saber de su salud, y como auia llegado, y que no le auia escrito la niña por no saber como lo recibiria, y auiendola leido esta testigo, le dio tan gran cuidado, creyendo que el dicho don Antonio su hijo tendria algun grã empeño con la dicha muger, y trataria de casarse, y no ser ecclesiastico, que fue a visitar a don Martin del Castillo Arcediano de Medina, y Canonigo de la dicha Ciudad de Salamanca, grande amigo del dicho Capitan Treuiño, y por cuya orden en la dicha Ciudad de Salamanca se le auia buscado casa, y corria por su cuenta el darla a esta testigo, y al dicho su padre de como procedia el dicho don Antonio, y le enseño la carta que el dicho criado escriuia, y le dio algunas quexas, que como le auia dado cuenta, si el dicho su hijo tenia algun galanteo, y el dicho Arcediano respondio que era verdad que el dicho don Antonio, y el dicho don Martin estando juntos en su casa, auian hecho señas, y parlado con la dicha señora, que escriuia el criado que viuian frontero, y esto auia sido algunas vezes, y que le parecia no era mas que por entretenimiento, y por esso no le auia dado cuenta, pero que agora se la daua, de como la dicha muger tenia otra hermana, y auia cogido entre puertas vn Cauallero, y hechole casar con ella; y con esto boluio mas cuidadosa esta testigo, y enseño, y dio la carta al dicho su marido, y refirio lo que le auia dicho el dicho Arcediano, conque ambos recibieron mas cuidado, disgusto, y pesadumbre contra el dicho don Antonio, y procuraron con todos medios de assegurarle, conque se ordenasse de Orden Sacro, &c.*

58 Idem affirmat, & se vidisse & legisse litteras dicit D. Antonij parens Emmanuel Suarez Treuiño in processu *fol.* 113. Et se idem scire asserit D. Franciscus Treuiño *fol* 62. *B.* Et de hoc notitiam habuisse referunt Doctor Ioannes Gonzales *fol.* 73. *B.* & Gaspar Ceron *fol.* 91. *B.*

59 Hinc parentes occasionem sumpserunt ad obligandum eorum filium D. Antonium Nuñez Treuiño, vt illico ad Subdiaconatus Ordinem promoueretur, id prætendentes per interpositas personas eorum nomine, deinde personaliter eum includentes, & strictè alloquentes in Camera non solùm ad explorandam eius voluntatem, sed etiam vt modis omnibus illum inducerent etiam per vim, & metum, ac minas dictum Ordinem sacrum suscipere.

60 Inter personas per parentes ad hunc effectum interpositas, testes nominant don Christophorum Treuiño parentis D. Antonij consobrinum, qui eundem D. Antonium sibi in coadiutorem designauerat, & in cuius domo, & sub cuius degebat obedientia quando ad Conchensem ciuitatem se conferebat: ita Ioannes Gutierrez Aguado fol. 25. ad 4. art. Licentiatus Petrus Garcia de Olmedilla Presbyter, *fol.* 33. etiam *ad* 4. & itẽ D. Franciscus Treuiño *fol.* 63. *etiam ad* 4. *art.* ibi: *Y sabe que el dicho Capitan Treuiño como lleua dicho hizo las instancias que tiene en ello con el dicho don Christoual su primo, para que hablasse al dicho don Antonio su hijo, y le dixesse que de presente auia Ordenes de las temporas de san Mateo, y que pues tenia ya los veinte y vn años cumplidos, se dispusiesse para que se ordenasse, para que le assegurasse de la sospecha que tenia de la dicha muger de Salamanca, y que a el no lo podria perder el respeto por ser su tio, y de quien auia recibido muchos beneficios, y dabale sus prebendas, y sin embargo de auer hecho lo possible con el para que se ordenasse, no lo quiso hazer, diziendo no lo queria hazer, porque no tenia inclinacion a ello &c.*

61 Doctor Ioannez Gonçalez *fol.* 73. *B* ibi: *Y este testigo sabe que el dicho Capitan, padre del dicho don Antonio, auia escrito en razon dello à don Christoual*

Treuiño su tio, que es en cuya casa estaua el dicho don Antonio, diziẽdole le instasse, y persuadiesse a que se ordenasse de Orden Sacro, que con esto se assegararia de la sospecha que tenia de la dicha muger, y ayudaria a los dichos sus hermanos, y al dicho don Antonio el dicho dõ Christoual Treuiño, assegurandole que todo lo tenia dentro de su casa lodaria, se ponia en execució lo que el dicho su padre le mandaua, ordenandose; y el dicho don Antonio siẽpre estuuo remisso en hazerlo, por no apetecer el estado ecclesiastico, iuzgando no le conuenia el dicho estado. A la quarta pregunta dixo, que dize lo que dicho tiene en la pregunta antes desta, y que sabe como persona que estaua detro de la casa del dicho Tesorero, que el le hizo muchas instancias y persuasiones para que se ordenasse a las ordenes de S. Mateo, que auia al presente, poniẽdole delante el gusto que a el, y al dicho su padre daria, y como el que daria obligado siẽpre a fauorecerle; y siepre el dicho don Antonio, no obstante las dichas persuasiones, y ruegos, estuuo de contrario parecer, y no quiso hazerlo, &c. D. Gasp. Ceton *fol. 91. B. ad 4. art.* idem affirmat de auditu a parentibus, & dicit fuisse publicum & notorium.

62 Emmanuel Suarez Treuiño D Antonij parens, *fol. 113. B. ad 3. art.* postquam narrauerat casum, & qualiter D. Christophoro Treuiño scripserat vt omnibus modis suaderet eius filium ad Subdiaconatus Ordinem suscipiendum, tandem concludit ab eodem Don Christophoro Treuiño talem recepisse responsionem. *El dicho don Christoual Treuiño respondio a este testigo como auia hecho quantas diligencias auia podido con el dicho don Antonio su hijo para que le obedeciesse, y se ordenasse, y que aunque le auia propuesto las conueniencias que se le seguian, y el enojo, y indignacion de sus padres, no le auia podido reducir, antes siepre auia respondido que el no obedecer a sus padres, y ordenarse, era por no tener inclinacion al estado ecclesiastico,* &c.

63 Annumerant etiam testes D Martinum del Castillo Archidiaconum de Medina in S Ecclesia Salmanticensi, & deponit D. Emmanuel Suarez *fol. 114. ad 5. art. Que hablo a D. Martin del Castillo Arcediano de Medina, y Canonigo de la santa Iglesia de Salamanca, que era muy su amigo, y del dicho don Antonio su hijo, para que significasse al dicho su hijo el enojo que este testigo, y su madre tenian, de que no les huuiesse obedecido, ordenandose en Cuenca, y que la carta que les auia mouido a escriuir a su tio lo hiziesse ordenar, era el auer recibido la carta contenida en la tercera pregunta, y auerse informado del empeño que tenia con la dicha muger, y de su calidad, y hazienda, y como otra hermana de la susodicha auia cogido, y casadose con otro Cauallero casado, y que assi temian no le sucediesse lo mismo, y perdiesse las rentas ecclesiasticas, y los aumẽtos que esperauã auia de tener, y los grãdes gastos que auian tenido en el despacho de las bulas, y que todo aquello que no fuera matarle haria con el, sin que se acordasse de que era su hijo, y que escusasse el no darle mas enojos, y que no le sucediesse vna desdicha, y el dicho dõ Martin del Castillo le respondio a este testigo como auia hablado al dicho don Antonio, y significadole lo contenido en la pregunta, propuestole las conueniencias que se le seguian de ordenarse, y los daños de lo contrario, y que no auia podido cõuecer al dicho don Antonio, por que respondia no tenia inclinacion al estado ecclesiastico, y que assi no se auia de ordenar,* &c. Idẽ refert D. Maria de la Vega D. Antonij mater *fol. 88. ad 5. art.*

64 Et Doctor Ioannes Gonçalez testis *fol. 74.* etiam ad *5. art.* ibi: *En la quinta pregunta dixo, que sabe que passando este testigo con el dicho don Antonio desde la Ciudad de Cuenca, a la de Salamanca a sus estudios, vinieron por la villa de Madrid a ver al dicho su padre, donde encõtraron a don Martin del Castillo Arcediano de Medina, y Canonigo en Salamanca, amigo del dicho Capitan, y del dicho don Antonio, y con quien el se comunicaua en la dicha Ciudad; y auiẽdo estado parlãdo gran rato el dicho Arcediano, y el dicho don Antonio al salir de Missa de la Parroquia de san Saluador de la dicha villa de Madrid, y pareciendo lo a este testigo que era cosa de pesadũbre lo que entre los dos se comunicaua, auiendose despedido este testigo, y el dicho don Antonio se fueron a casa del dicho Capitan su padre, y en ella le preguntò que era lo que auia pasado con el dicho Arcediano, que se era a gã enfado, a lo qual le respondio, y dixo que el dicho Arcediano, respeto de la amistad que tenia con el dicho su padre, y como el le dezia de su parte, el mucho gusto que tendria de que se ordenasse, proponiendole las razones de congruencia que para ello auia, y lo que el dicho su padre le auia dicho, y que de no lo hazer le auia de suceder vn gran desayro con su padre, y que temia mucho, respeto del grande enojo que tenia el dicho su padre, no le sucediesse alguna desgracia con èl que mirasse lo que hazia, que con ordenarsse lo aquietaua todo.* Garsp. Cerõ *fol. 92. ad 5.* refert de hoc facto notitiam habuisse, & eo tempore publicũ & notorium fuisse, & audiuisse ab eodem D. Antonio Nuñez Treuiño attestantur omnes fere testes examinati *super 5. articulo.*

65 Verùm cùm parentes intelligerent, intentum consequi non posse interponendo aliorum preces, & instantias eorum nomine factas, deuenerunt ad eam resolutionem de personaliter filium alloquendo ad effectum illum obligandi sacrum Ordinem suscipere, cuius locutionis modum & euentum narrat dictus Emmanuel Suarez Treuiño D Antonij parens in processu *fol. 115. ad 6. art.* his verbis. *A la sexta pregunta dixo, que viẽdo este testigo que el dicho su hijo no le obedecia, aunque por diferentes partes le auia dado a entender el enojo con que estaua de no auerse ordenado, por su misma persona lo llamò, en compañia de D. Maria de la Vega su muger, y cogiendole en casa, con grandes ruegos procuraron persuadirle a que se ordenasse, proponiendole los grandes gastos que auian tenido en el despacho de las Bulas de la prebenda, beneficio, y pensiones, y con el grã cuidado que les tenia la carta que auian recibido, contenida en la tercera pregunta, y que no le sucediesse lo que al otro Cauallero con la hermana de la muger con quien el hablaua, con que se perdiesse todo, y el se hallasse pobre respeto de tener este testigo los dichos otros hijos, haziendole grandes amenazas, y dandole a entẽder que si no les obedecia, demas de incurrir en su indignacion, no le embiarian a Salamanca, ni le tẽdrian con el luzimiẽto con que le auian tenido, sino a vn pupilaje en la villa de Alcalà, en que no le tendrian por rico, ni nadie le codiciaria para casar se con el; y aunque lo representò todo lo que llaua dicho, y su enojo, y indignacion, viẽdo no les daua el si de que se ordenaria, le dixo este testigo que el veria el modo que auia de tener para salir del cuidado en que estaua, haziendole otras grandes amenazas.* Idem refert D. Maria de la Vega mater *fol. 88. B. ad 6. art.*

Doctor Ioannes Gonçales *fol. 75.* etiam ad 6. idem affirmat, ibi: *A la sexta pregunta dixo, que este testigo como persona que assistia en casa del dicho Capitan, en cõpañia del dicho don Antonio, no lo podiã reducir, ni el dicho dõ Martin del Castillo, ni otras personas que auiã entrado de por medio, se determinaron a dezirselo ellos mesmos, y con efeto lo hizieron, diziẽdole las razones que auia para ordenarse, y el mucho gusto que dello recibiriã, y que sus hermanos tendrian en el arrimo, y les podria socorrer; y que si no lo hazia le embiarian a Alcala de Henares a vn pupilaje, donde no tendria el lucimiẽto, y ostentaciõ que auia tenido en Salamãca, ni se haria caso del, vnas vezes cõ persuasiones tal vez de padres, y otras con amenazas que le hazian, y el dicho don Antonio* 66

tonio nunca venia con la voluntad de los dichos sus padres en ordenarse, diziendo que aquel estado no le conuenia. y los dichos sus padres le dezian con resolucion, y enojo, auia de ser aunque no quisiesse, que ellos tomarian medio en la materia, &c.

Et hoc idem audiuisse à D. Antonio Nuñez Treuiño,
67 & ab eius parentibus ab hinc decem annis & vltra, attestantur Franciscus Gomez de Arze 40. B. *ad* 6. Illust. & Reuerendissimus D. Antonius Paynus Episcopus Auriensis *fo*. 62. *B. ad* 6. D. Franciscus Treuiño *fol*. 65. etiam *ad* 6. qui refert ita de eo tempore sibi scripsisse, Emmanuelem Suarez Treuiño, D. Gaspar Ceron *fol*. 92. *B* etiam *ad* 6. Franciscus Garai Castelejo *fol*. 98. etiã *ad* 6. Doctor Nicolaus Rodriguez Hermosino *fol*. 102. Don Martinus de Aduna Auendaño *fol*. 106. Don Sebastianus Guillamas *fol*. 110. & cæteri omnes *super sexto articulo*.

Habito sine fructu tali parentum colloquio cum D.
68 Antonio Nuñez Treuiño, per eos deuentum postea fuit ad executionem mandari, eidem tunc temporis Salmanticæ degenti, cum deliberatione, & imperiosè ordinantes, vt ab Episcopo Abulensi in oppido de Areualo habitante absque mora Subdiaconatus Ordinem reciperet, filius præfatus accepta parentis epistola cum magna vultus mœstitia, & lachrymarum effusione cœpit timere asperam, & terribilem parentis conditionem, & sic metu correptus, & per vim adductus tandem Ordinem suscipere, sine voluntate constituit, vti historiam narrat testis oculatus Doctor Ioannes Gonçalez *fol*. 76. *B. ad* 9. *art*. ibi: *En la nouena pregunta dixo, que estando este testigo con el dicho don Antonio en la Ciudad de Salamãca en sus estudios, le lleuò carta de su padre para que se fuesse a ordenar a la villa de Arebalo deste Obispado (donde al presente estaua el señor don Francisco Marques de Gaceta, Obispo del) y el dicho don Antonio dio cuenta dello a este testigo, diziendo auia de ir con el a acompañarle, y para ello le lleuò a su aposento, a donde empeçaron a conferir en la materia, diziendo a este testigo como el no tenia gusto de ordenarse, y esto con lagrimas, y otros sentimientos, que demostrauan su poco gusto; mas que temia la aspereza, y condicion del dicho su padre, y que si no lo hazia, auia de hazer con el alguna demasia, y exesso; y este testigo le dixo, que pues no la hazia con su gusto, no fuesse que no era justo violẽtar su natural, y tomar estado por fuerça, al qual respondia siempre note ner voluntad dello, mas que su padre le apretaua de tal forma, que por esa y por el riesgo en que se ponia si no la hazia, auia de ir, y con efeta pusieron en execucion la jornada, y en ella el dicho don Antonio siempre mostraua en el rostro, y acciones el poco gusto que lleuaua para ordenarse: y auiendo llegado a la dicha villa de Arebalo, este testigo le procurò animar, y persuadir a que se ordenarse, respeta del empeño del dicho su padre y su condicion, y el dezia estaua de tal forma, que mas quesiera echar se en vn poço, que fuera mas facil salir del sin ahogarse, que de la ordẽ que auia de tomar: y auiendole ordenado el dicho señor Obispo, le persuadia mucho a que cãtasse la Epistola, y el nũca quiso; y en todas las acciones que este testigo le vio hazer, durante el dicho tiempo que estuuo en las ordenes, demostraua el poco gusto que tenia en ordenarse: y auiendolo hecho, boluierõ a la dicha Ciudad, de Salamanca, y en el camino el dicho don Antonio iva diziẽdo el poco gusto con que se auia ordenado, y el que auia de tener en aquel estado, por lo auer hecho contra su voluntad; y en Salamanca el tiẽpo que estuuieron, y se trataua desta materia, siempre dezia, y significaua el poco gusto con que la auia hecho, y que el no se tenia por Clerigo, que por los temores, y persuasiones de su padre la auia hecho, y no por otra cosa, y esto mismo le via dezir muchas vezes despues de ordenado, y por auer estado mas de ocho meses despues cõ el, de que se ordenò, y esto responde.*

Alius testis Franciscus Garai Castelejo Presbiter 69
fol. 99. *ad* 9 *art*. refert quòd audierit à D. Antonio Nuñez Treuiño, quando ordinandi causa ex ciuitate Salamantina ad Areualum se contulit, ibi: *A la nouena pregunta dixo, sabe que viẽdose oprimido el dicho dõ Antonio de los cõtinuos ruegos, y amenaças de su padre, temiẽdo su aspereza y condicion, que no le sucediesse vna desgracia, sabiẽdo que el dicho Capitan Treuiño su padre le auia escrito la recibiesse, y se ordenasse de Epistola, y no lo dilatasse mas; porque de lo cõtrario, el trataria del remedio. El dicho don Antonio tem ẽdo las resoluciones del dicho su padre dixo, yo me voy a ordenar por gusto de mis padres, pero no con la voluntad mia, ni de quedar ordenado, y assi partio de la dicha Ciudad de Salamanca a Arebalo, donde residia el dicho señor Obispo, lleuando en su compañia a Iuã Gonçalez criado, que a la sazon lo assistia, que al presente es Medico de Medicina en Alcalà, y se ordenò de Epistola, boluiẽdo a la dicha Ciudad de Salamanca con los mismos desabrimiẽtos que siempre auia mostrado, publicando que aunque se auia ordenado, no se tenia por tal, y esto lo sabe, porque como lleua dicho, le assistia en la dicha Ciudad de Salamanca, y lo vio, y oyo ser, y passar assi.*

Omnes testes in processu examinati vno ore acclamant D. Antonium Nuñez Treuiño per vim, & metum sibi à parente, viro aliàs asperæ, & terribilis conditionis, incussum Ordinem Subdiaconatus suscepisse. 70
Ita Andreas Rufato Presbyter *fol*. 22 ibi: *A la nouena pregunta dixo, que tiene por cierto que el ordenarse de Epistola el dicho D. Antonio Treuiño, fue por las grandes instancias, ruegos, y amenaças continuas que sus padres le hizieron para que se ordenara, y por la aspera condicion del dicho su padre, y por la reuerencia que les deuia, y no darles disgusto, y por temor de que el dicho su padre lleuado de su aspereza y resolucion con alguna colera repentina hiziesse con el algun excesso*, &c. idem attestantur Blasius de la Plaça Presbyter *fol*. 30. *B ad* 9. & Petrus Garcia de Ormedilla Presbiter *fol*. 35. & cæteri *ad* 9. *art*. interrogati.

Ex contextura depositionum testium suprà citato- 71
rum clare deprehenditur iustam adfuisse in parentibus causam, vt D. Antonium Nuñez eorum filium solicitarent, & per vim attraherent vt se sacro Subdiaconatu ordinari pateretur; deinde apparet ad id consequendum eos interposuisse personas Christophori Treuiño, & Martini del Castillo, qui illi significauerunt indignationem patris, & quòd inde malum graue sibi obuenire posset. Postea patet ipsos parentes eum personaliter alloquutos cum magna resolutione, quòd nisi illis obediuisset in faciendo se Sacris initiari, eum cum graui pudore suo non ampliùs mitterent ad Salmanticensem Vniuersitatem, sed ad studium Complutense, vt ibi degeret in domo pupillari vulgò *pupilaje* nuncupata, alias minas vexationum iactantes iustum, & rationabilem metum inducentes; & quòd si adhuc eis parere noluerit, modum exquirent opportunum intentum assequendi, & curam, quam habebant, deponendi. Vlteriùs ex duorum testium depositione constat dictum D. Antonium Nuñez Treuiño coactione huiusmodi impulsum, & metu perterritum, inuitum Ordinem Subdiaconatus suscepisse, attestantes de actu proximè præcedente, & subsequente ipsam ordinationem; & omnes asserunt de credulitate vis, & metus huiusmodi à patre incussi, & quòd dictus D. Antonius Ordinem susceperit metu reuerentiali patris ferocis obstrictus.

Quid amplius? Sufficiens omnibus videri debet hæc 72
probatio; nam licèt ex ea non appareat dicto D. Antonio Nuñez Treuiño vllum mortis, aut cruciatus corporis, vel abscissionis membri metum fuisse incussum

qui dicitur cadens in constantem virum, iuxta tex. *in l. nec timorem, ff quod met. causa; & in l metus 3. ff. quibus ex causis mai. & in l. interpositas, C. de transact. & in l. si donationis, C. quod metus causa, & in cap. cum dilectus, de his quæ vi*, cum notatis per glos. *verb. in constantem, in c. consultationem, de sposal.* Alex. *cons.* 99. *n.* 3. *lib.* 1. & *cons.* 156. *n.* 6. *lib.* 5. Ferret. *cons.* 340. *n.* 5. *p.* 2. Trullẽ. *in Decalog. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 3. *n.* 1. Machado *en su perfeto Confessor lib.* 2. *p.* 1. *trat.* 3. *docum.* 6. *n.* 2 Sanch. *de matrim. lib.* 4 *disp.* 5 *num.* 4 Palao *d. tom.* 1 *tract.* 2. *disp.* 1. *p.* 7. *numer.* 2. Baldel. *d. lib.* 1. *disp.* 17. *num.* 4. nihilominus euidenter constat ex aliis pluribus timoris speciebus illum passum fuisse vim & metum, qui cadere poterant in constantem virum, cùm concurrerint quinque illæ conditiones, de quibus *suprà numer.* 27. Adest namque timor grauis mali, quod dictus D. Antonius rationabiliter credere poterat sibi verè inferendum à parente terribili, austero, rigido, & repentinæ resolutionis, quem indignatum, & infensum sciebat, nam iusta imminentis mali, & sic metus suspicatio sufficit pro metu, vt infra probam *n.* 97. *cum seqq.*

73 Et licet reuerentia, quam filius præstare debet patri ob quam non audet illi contradicere in eo, quod sibi proponit, poterat esse per se sufficiens ad inducendum metum, qui caderet in virum constantem, secundùm glos. *verb. patrem, in c. præsẽs.* 20. *q.* 4. Cabreros *in tract. de metu lib.* 2 *cap.* 29. *num.* 74. Antoni. Diana *resolut. moral. p.* 3. *tract.* 5. *miscel. resolut.* 20. & Basil. Pont. *de matrim. lib.* 4 *cap.* 5. *num.* 6. arg. *l.* 4. *ff. de regul. iuris*, ibi: *Velle non creditur, qui obsequitur imperio patris, vel domini, & l.* 1. *ff. quarum rerum actio*, vbi rescinditur promissio facta à liberto ob metum, vel nimiam patroni reuerentiam: & ratione etiam suaderi videtur, quia similiter hæc reuerentia, & verecundia minuit libertatem dum quis non audet suis Maioribus contradicere in eo, quod alioqui sua sponte non eligeret: attamen securior & verior opinio tenet solam reuerentiam, siue metum reuerentialem non sufficere ad reddendum irritum contractum, vt probatur ex *l. fideiusser, § pater, ff. de pignor. l. ad inuidiam.* 9. *C. de his quæ vi, c. litteris* 11. *de despons. impub* glos. *verb consensus in c.* 1. *eod. tit. & verb. metu in c. consinauit, qui clerici, vel vou.* Pereira *decis.* 30. *n.* 2. Sesse *decis.* 60 *n.* 11. *tom.* 1. Fontan. *claa.* 7. *glos.* 2. *p.* 5. *n.* 34.

74 Nisi simul adesset rationabilis timor grauis mali, vt ex Soto, Ludou. Lop Henriq. Coninc. & Sanch. resoluit Raphael Auersa *de Sacram. Matrim quæst.* 4. *sect.* 5. *vers. asserendum pag.* 188. sequitur Baldel. *lib* 1. *disp.* 21. *ex n.* 3. Machado *en su perfete Confessor, y Cura de Almas lib.* 2. *part.* 1 *trat.* 3. *docum.* 7. *à princ.* Trullench *in Decalog. lib.* 7. *c.* 13. *dub.* 4. *n.* 6. Rota *decis.* 242. *n.* 11. apud Farin. *lib.* 2. *cons.*

57 Vel nisi præcedant verbera, aut minæ, quamuis non probentur minitantem solitum esse minas exequi, Ioan. Garc. *de nobilit. glos.* 27. *num.* 12. 18. & 19. Marta *de success. legali tom.* 2. *p.* 4. *q.* 1. *art.* 6. *n.* 29. & 31. Trentacinq. *var. resol. tit. de his quæ vi, resol.* 1. *num.* 7. *lib.* 1. Pereira *decis.* 30. *n.* 7. Cacherani. *decis.* 179. *num.* 3. & 5. Thesaur. *lib.* 1. *quæst.* 51. *n.* 7. Matiens. *in dial. relat. p.* 3. *c.* 20. *n.* 2. & 3. vbi etiamsi minæ, aut verbera ex maximo interuallo ante contractum præcedant, Palao *tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 1 *p.* 7. *n.* 9. Machado *en su perfeto Confessor, y Cura de Almas lib.* 2. *p.* 1. *tract.* 3. *docum.* 5. *n.* 5. ibi: *Pero el Padre Castro Palao prueua, y defiende que no es necessario que el que amenaza tenga costumbre de executar las amenazas en semejante, o en desemejante caso; porque puede no auer amenazado otra vez, y con todo ser temido iustamente, &c.* Castill. *controu. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 153 Rot. *coram Buratto decis.* 205. *n.* 13. *tom* 1. & apud Theodos. de Rubeis *singul. Rota tom.* 1. *pag.* 520. *col.* 2. ibi: *Quòd communis, & vera est illa opinio, quod matrimonium sit nullum, si contractum fuit propter metum reuerentialem, & præcesserunt verbera, vel minæ. Et quòd non requiruntur strictè illa tria de magno periculo, de potestate inferentis, & quod sit solitus exequi minas*, &c.

Vel nisi concurrat cum reuerentia terribilitas personæ minas iactantis, Sanch. *de matrim. lib.* 4. *disp.* 6. *n.* 11. Cancer. *var. resol. lib* 3. *c.* 1. *n.* 88. Castill. *d. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 156. *cum seqq.* Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 54. *n.* 7. Greg. X V. *decis.* 326. *n.* 13. & *decis.* 374. *n.* 16. Baldel. *d. lib.* 1. *disp.* 22. *n.* 13. 76

Vel nisi accedat timor incurrendi parentum indignationem. Sigism. à Bononia *d. dub.* 54. *n.* 8. vbi quòd reuerentia cum indignatione plurimum confert ad iustum, & sufficientem metum, Sanch. *d. lib.* 4. *disp.* 6. *sub n.* 14. vbi reddit rationem, quia quis vir constans, aut prudens non reputauit graue malum semper coram oculis habere patrem infensum, à quo pendet, & cum quo semper versaturus est, Raphaël Auersa *d. q.* 4. *sect.* 5. *vers. asserendum, in fine*, ibi: *immo in filiis respectu parentum, & similibus sufficeret, si non aliud malum timerent quàm perpetuam indignationem eorum, & apud eos inuisos haberi, quia sane hoc esset grauissimum incommodum tandiu subeundum, vt per se apparet*, &c. 77

In præsenti casu adsunt prædictæ quatuor limitationes, in primis *rationabilis timor grauis mali*, vt patet ex relatione personarum, quę per parentes interpositę fuerunt, & ex dictis, & depositionibus ipsorummet parentum, qui verba multum prægnantia de opportuno remedio quærendo, de non mittendo ad Vniuersitatem Salmanticensem, cum comitiua, & familiaribus qualitati suæ conuenientibus, de omni graui malo præter mortem illi indicendo, cum similibus; vnde D. Antonius Nuñez Treuiño rationabiliter timere potuit verè inferenda sibi talia mala, iactata à parente rigido, austero, solitóque male tractare sibi non obtemperantes, licèt non requireretur in eo certitudo de his malis inferendis, cùm sufficiat periculum, sufficiat probabilis, & prudens existimatio, imò & rationabilis dubitatio, quia hæc verè constituit hominem in periculo, & apta est mouere virum constantem ne se exponat tali periculo, ita sumitur ex *l. nec timorem, ff. de eo quod metus causa*, & resoluit Raph. Auersa *d. quæst.* 4. *sect.* 3. *vers. vlterius pag.* 281. Nihilominus ex depositione duorum testium, de quibus *supra n.* 38. & 39. satis apparet D Antonium habuisse certitudinem de his malis inferendis, ac rationabiliter timuisse sibi verè inferenda, si ordinari nolet, vt patet. 78

Non defuerunt minæ, de quibus in numero præcedenti: accessit deinde terribilitas parentis illas iactantis, qui rigidus, austerus, & potens ad inferendum malum semper extitit, solitusque minas exequi, vt abundè probant omnes testes examinati *super* 7. *art.* Et è contrario rara fuit, & est modestia, & suauissima consuetudo D. Antonij Nuñez Treuiño, qui parentibus obediens eorum semper voluntatem spectabat, sicut affirmant omnes testes examinati *super* 8. & 14 *art.* ex qua personarum diuersitate dijudicanda est metus huiusmodi probatio, ex dictis *suprà n.* 29. Multum enim inspici solet qualitas personarum, quæ metum patiuntur. & incutiunt, glos. & Innoc. *in c. dilectus, de eo quod metus causa*, Honded *cons.* 29. *n.* 28. *in fine lib.* 1. Menoch. *de arbitrar. casu* 135 *n.* 4. & 5. Surd. *decis.* 194. *n.* 29. & 30. Seraph. *decis.* 771. *num.* 3. Rot. *decis.* 202. *n.* 5. *part.* 6. *recent.* Machado *en su perfeto Confessor, y Cura de Almas, lib.* 2. *p.* 1. *trat.* 3. *docum.* 5. *n.* 7. & *lib.* 3. *p.* 2. *trat.* 9. *docum.* 3. *n.* 2. ibi: *Ay hijos tan obedientes, y deseosos de dar gusto a sus padres, que passaràn qualquier descomodidad por no disgustarlos; y otros al contrario tan soberuios, y sobre si, y tan hechos a desobe-* 79

deccer

decor à sus padres, que en ellos ya no viene à ser temor reuerencial el que lo fuera en otros, &c. Denique certum est magnum habuisse timorem incurrendi indignationem parentum, tum quia parentes ipsi eam indignationem sæpius illi proposuerunt & iactarunt, vt affirmar in suis depositionibus, & testes referunt *num.* 62.

81 Nec in hac metus probatione diminutionem aliquã patiuntur parentum, consanguineorum, & domesticorum depositiones in testes examinatorum, iuxta ea quę dixi *sup. n.* 30. *&* 31. & dicentur *infr. n.* 122. *cum seqq.* Nec tam plane probatio requiritur in metu sicut in aliis materiis, cum vnus testis iuncta aliqua præsumptione metum probet, Mogol. c. 10. § 3. n. 11. Selfe *decis.* 66. *à num.* 8. Surd. *cons.* 513. *num.* 32. Alciat. *de præsumption. reg.* 3 *præs.* 7. *n.* 5. *in fine*, Mascard. *de prob. concl.* 1057. *num.* 1. 5. *&* 7 vbi de vnico teste cum aliis deponentibus de auditu, Honded. *cons.* 29. *n.* 35. *vol.* 1. Franc. Monald. *cons.* 5 *n.* 9. *&* 10. *p.* 2 Farin *fragm. crimin. p.* 2 *lit. M. n.* 170. Rot. *in decis.* 779. *n.* 8. *p.* 1. *in posthum. Farin.* Imò vt dixi *suprà n.* 52 sufficiunt probationes per coniecturas, præsumptiones, indicia, argumenta, & verosimilia, huiusmodi:

I. Ex nimia animi auersione ad statum Ecclesiasticum.

II. Ex instantissimis, importunis, & sæpiùs inculcatis precibus, & persuasionibus parentum, & aliorum per eos interpositorum.

III. Ex mœstitia & lachrymis circa actum suscipiendi Ordinem emissis.

IV. Ex iteratis & sæpiùs repetitis protestationibus, & reclamationibus.

V. A communi voce, & fama.

VI. Ex assidua & continuata per 14. ferè annos, ac perpetua repugnantia exercendi actum aliquem Subdiaconatui annexum, & ascendendi ad superiores Ordinès.

Coniectvra I.

Ex nimia animi auersione ad statum Ecclesiasticum.

PLures testes in processu examinati attestantur de ni-
82 mia auersione D. Antonij Nuñez Treuiño ad statum Ecclesiasticum; ita Petrus Garcia de Ormedilla *fol.* 34. vbi ait eundem D. Antonium respondisse D. Christophoro Treuiño instanti, & persuadenti vt Ordinibus sacris initiaretur, *que no lo dexaua de hazer por el rezo, sino por que no tenia inclinacion de ordenarse*, &c. Doctor Alphonsus Suarez *fol.* 38. *B.* ibi: *Y por conocer su inclinacion contraria al estado ecclesiastico* Illust. & Reuerendissimus D. D Antonius Paynus Episcopus Auriensis *fol.* 53. ibi. *Mostro siempre mucha auersion ellos*, &c. D. Franciscus Treuiño *fol.* 63. *B.* dize *que respondia don Antonio quando le hablaua su tio que se ordenasse, que no queria hazerlo, porque no tenia inclinacion a ello*, &c. & *fol.* 67. ibi: *Y que totalmente repugnaua en su condicion el estado eclesiastico*, &c. Doña Maria de la Vega *fol.* 88. *B.* ibi: *Auia respondido el dicho don Antonio como no se auia de ordenar, porque no tenia inclinacion*, &c. Nicol. Rodrigues Hermosino *fol.* 102 ibi: *Diziendo no se ordenaua por no tener inclinacion*, &c. D. Martinus de Ordeña *fol.* 105. *B. ad* 3. *&* 6. *articulos.*

Quæ nimia animi auersio in D. Antonio ad sta-
83 tum Ecclesiasticum, & ad faciendum se sacris Ordinibus initiari, arguit metum in Ordine suscepto, Hippol. Rimin. *cons.* 77. *num.* 24. inter matrimonialia Ziletti, Rota *coram Gregorio XV.* inter eius impressas *decis.* 326. *n.* 7. & apud Farin. *decis.* 260. *n.* 1. *post tom.* 1. *consil.* ibi: *Maximum autem indicium videbitur nimia auersio animi Marchionissæ erga huiusmodi nuptias.* Eadem Rot. *decis.* 779. *n.* 1. *p.* 1. *in posthum.* ibi: *Quæ auersio & repugnantia Renati multum confert ad metum probandum*, &c. cum aliis per me adductis *suprà lib.* 2. *voto* 17. *n.* 155.

Coniectvra II.

Ex instantissimis, & importunis ac sæpiùs inculcatis precibus, & persuasionibus parentum, & aliorum per ipsos interpositorum.

NOn defuerunt plures instantissimæ, & continuæ 84
preces, & persuasiones ex parte parentum ad inducendum, & obligandum D Antonium Nuñez Treuiño sacrum Subdiaconatus Ordinem suscipere, de quibus deponunt testes, videlicet Licentiatus Blasius de la Plaça Presbyter *fol.* 30. *B.* ibi: *A la nouena pregunta dixo, que es cosa cierta que el ordenarse de Epistola el dicho don Antonio, fue contra toda su voluntad, y lleuado de los grandes ruegos, instancias, y persuasiones de los dichos sus padres*, &c. Idem affirmant Petrus Garcia de Ormedilla Presbyter *fol.* 35. Doctor Alphonsus Suarez *fol.* 37. *B.* Doctor Ioannes Gonçalez *fol.* 73. ibi: *En la segunda pregunta dixo, que este testigo estuuo en compañia del dicho don Antonio, y en casa del dicho Capitan Treuiño yendo a la Ciudad de Cuenca, y boluiendo della a la de Salamanca, y a esta Ciudad por espacio de tres meses poco mas, o menos; y en este tiempo este testigo VIO que el dicho Capitan Treuiño, y la dicha su muger hazian grandes instancias con el dicho don Antonio su hijo para que se ordenasse de Epistola, porque por aquel camino le asseguranan en el estado eclesiastico*, &c. D. Maria de la Vega *fol.* 89. deponit de colloquio, quod illa, ac eius maritus habuerunt cum D. Antonio Nuñez Treuiño vt ordinari vellet, & cùm viderent non posse eum conuincere, ac ad suum velle reducere, dixerunt *que si no lo hazia, y les daua gusto, que ellos verian el modo que podiã tener para salir deste cuidado, haziẽdole otras muchas persuasiones con ruegos y amenaças, y auiẽdo rehusado con todas veras el dicho Dõ Antonio el ordenarse; fueron tantas, y tan continuas las persuasiones desta testigo, y del dicho Capitan su padre, y amenaças, que temeroso de caer en su indignacion, despues de auer passado muchos dias resistiendose, concedio en que se ordenaria, y se ordenò con efeto.* &c.

Doctor Nicolaus Rodriguez Hermosino Canonicus
Pœnitentiarius in sancta Ecclesia Vallisoletana, *fol.* 102. 85
ad 6. *art.* ibi: *Y los dichos sus Padres en muchas ocasiones le dixeron tambien las grandes instancias que le auian hecho al dicho don Antonio para que se ordenasse de Orden Sacro*, &c. Martinus de Orduña, y Auendaño Presbyter beneficiatus *fol.* 107. *ad* 9. *art.* ibi: *Dixo que continuamente en todas las ocasiones que se ha ofrecido tratar con el dicho don Antonio, el ha dicho a este testigo como por las grandes instancias que los dichos sus padres le auian hecho para ordenarse, y amenaças, y ruegos continuos*, &c.

Cùm ergo ex depositionibus supradictis importuni-
tas parentum valde D. Antonium Nuñez Treuiño vr- 86
geret, ne dicam opprimeret, interuenientibus persuasionibus, & aliis instantissimis precibus tam per ipsosmet parentes, quàm per interpositas personas graues, & auctoritate pollẽtes ad hoc per ipsos destinatas, vt eun-

Aguado *fol.26 B.ad* 10. *art.*ibi *Y protestando en presencia deste testigo, y de otras personas que no le pudiesse prejudicar para tomar otro estado, que auia de reclamar en teniendo ocasion*,&c.& *ad* 11 *art.*ibi : *Y assi lo ha protestado en presencia deste testigo*, & ibi : *Y que solo deseaua ocasion para dezir de nulidad contra dicha orden de Epistola iudicialmente*, &c. Licentiatus Blasius de la Plaça *fol.* 30. *B. ad* 9. *art.*ibi: *Protestando que auia sido contra toda su voluntad, y sin animo de obligarse al Voto ni otra cosa qual le pudisse prejudicar para otro estado*,&c.& *ad* 12. *art.*ibi : *Sino que antes ha estado reclamando, diziendo que no està ordenado*, &c. Licentiatus Petrus Gomez de Ormedilla *fol.* 35. *ad* 9. *art.*ibi ; *Porque antes y despues de dichas Ordenes ha visto que ha mostrado el dicho D. Antonio el gran disgusto con que lo auia hecho, protestando que auia sido contra toda su voluntad*, &c. Licentiatus Franciscus Gomez de Arce *fol.* 31. *B.ad* 9. *art.* ibi. *Y le ha oido dezir, y protestar que auia sido contra toda su voluntad*, &c Gaspar Ceron *fol.* 94 *ad* 12. *art.*ibi: *Continua y ordinariamente ha estado reclamando*. &c. Emmanuel Suarez Treuiño *fol.*116. *ad* 9.*art.*ibi. *Mostrando siempre ordenarse contra su voluntad, y sin animo de quedar obligado al Voto, ni a otra cosa que le pudiesse impedir el tomar otro estado, y assi lo manifestò a este testigo, y a otras muchas personas antes, y despues de auerse ordenado*,&c.& *ad* 12. *art. fol.*117.ibi: *Protestando reclamar por dezir no auer quedado obligado al voto de continencia, ni al dicho Orden*,&c.

Occasiò autem reclamandi, & cessatio causæ ex
95 qua in[illegible] pater [illegible] opprimebat, processit ex eo quòd cum D. E[illegible]manuel Suarez Treuiño D. Antonij parentis eo [illegible] pore, q[illegible] procurabat eum ad Ordinem Subdiaconatus promouendum, tres alios filios viuos habebat, optabatque vt in eo statu ecclesiastico D. Antonius perseueraret, dum vnus & alius ad[illegible] aqui in maioratum succederet, & matrimonium contrahere posset. Sed [illegible] mortuis alijs filiis, & remanente solo vnico herede dicto D Antonio Nuñez Treuiño, cessauit causa, qua metus pater volebat eum in statu Ecclesiastico permanere, & sic potuit D. Antonius reclamare & protestari iudicialiter contra meticulosam Ordinis susceptionem, absque periculo incurrendi paternam indignationem, [illegible] cum illius beneplacito, & approbatione ob c[illegible]nem causæ, vnde vis & metus prouenieba[illegible]. Ita affirmant Licentiatus Andreas Rusato Presby[illegible]. 2 B.ibi: *A la de [illegible] pregunta dixo, que sabe que de[illegible] que se ordenò de Epistola el dicho don Antonio [illegible], murieron los dichos don Manuel, D. Mariana, y don Ch[illegible]stoual Treuiño sus hermanos; el dicho don Christoual en Flandes, y la dicha D. Mariana en Madrid, y dicho don Manuel aura tres años en la guerra de Cataluña, todos sin auer tomado estado, ni dexado succession; y que viendo [illegible] dicho don Antonio que a sus padres no les quedaua otro hijo, con que cessaua el motiuo que auian tenido para hazerle ordenar: luego tratò de hazer diligencia en Roma, y [illegible] el Breue, en virtud de que se procede [illegible] la causa*, &c. Ioannez Gutierrez Aguado *fol.* 27. *B.*ibi: *Y luego el dicho don Antonio, viendo que a sus padres no les quedaua otro hijo, con que cessaua el motiuo, y causa que tuuieron para hazerle ordenar, y que assi no tendrian a mal que reclamasse, sabe que escriuio sobre ello a Roma*,&c.& sic omnes 13 *art.* vniformiter testantur.

Cùm igitur protestationes huiusmodi nihil aliud
96 sint quàm declarationes voluntatis illius, qui protestatur, Seraph. *decis.*1168. *num.*9. Rot *decis.*567 *num.*7. *apud Farin.p.*1.*recent.* sicut declarant animum D. Antonij alienissimum à recipiendo Ordine, *l. si quis*; §. *plerique*, *ff. de relig. & sumpt. fun. l. si mihi & tibi*, §. *interdum*, *ff. de legat.*1. Rot. *coram Gregor. XV. decis* 326. *num.*9. ita remouent consensum a recepto, *l. si quis à principio testamenti*, *ff. de legat.*3. Seraph. *decis.*859. *num.*3. *cum seqq.* Rot. *coram Greg. XV. d. decis.*326. *num.* 9. Et licèt concludenter non probent metum, *l.* 98
metum, C. de his quæ vi, Mogol *in tract. huius tit. c.* 16. §. *num.*16. *vers. resoluto* Honded. *cons* 29. *num* 54. *lib.*1. Surd. *cons.*395. *num.*26. Rot. *decis.*295. *num.*6. *apud Farin. lib.* 2. *cons.* multum tamen coadiuuant & opitu- 99
lantur, vt facilius probetur, Nat. *cons.*50. *num.*18. Cou. *de sponsal. p.* 2. *cap.* 3 § 5. *n.* 12. præsertim stantibus aliis adminiculis, Angel. *in l. metum in* 3. *ff. de eo quod metus causa*, Gregor. XV. *d. decis.* 326 *num.* 5 & *ibi Adden. lit. e.* Card. Tusch. *verb. metus, concl.* 223. *num.* 22. *cum seqq.* Mascard. *de probat. concl.* 1051. *n* 10. & 11. Mogol. *citato loco num.* 16. vbi ampliat siue protestatio præcedat, siue sequatur, Honded. *d. cons.* 29 *num.* 55. Surd. *d. cons.* 395. *n.* 36. Pereira *decis.* 30 *n.*8. Thesaur. *lib.* 1. *quæst.* 51. *num.* 14. *cum seqq.*

Non obstat quòd D. Antonius nullam protestatio- 100
nem, & animi manifestationem fecerit in eodem actu suscipiendi Ordinem, quia respondetur sufficientem fuisse eam, quam fecerat paulo ante coram familiaribus suis, & protestatio præcise non requiritur quòd fiat in eodem actu, Gemin. *cons* 15. *n.* 11. Paris. *cons.* 60. *num.* 14. *lib.* 4. Cou *vbi supra sub n.* 12. optimè Gregor XV. *de-* 101
cis. 326 *n.* 30. Natura enim metus est vt non solùm arguatur à præcedentibus, cùm in hac materia attendi debeat principium meticulosum, vt exinde sequuta ab eo regulanda sint, Nouar. *collect.* 34. *n.* 3. Euerard. *cons.* 4. *n.* 21. Greg. XV. *decis.* 391. *n.* 1. Barbat. *cons.* 54. *col.* 12. *vol.* 1. Hippol. Rimin. *d. cons.* 77. *num.* 29. cum aliis per me citatis *voto* 17. *num.* 145. *cum seqq.* sed etiam à subsequentibus, per quæ declaratur quis, & qualis fuerit 102
animus in præteritum, *l. sed Iulianus*, §. *sed & ab initio*, *ff. ad Maced. l. si quis, C. de adult.* Paris. in terminis *cons.* 53. *num.* 36. *lib.* 4. cum aliis, quos citat, & sequitur Rota *coram Gregor. XV. d. decis* 326. *num.* 43.

CONIECTVRA V.

A Communi voce, & fama.

MVltum opitulatur probationem metus commu- 103
nis vox & fama, publicum & notorium, de quo deponunt teste plures examinati *super vndecimo art.* & præcipuè Ioannes Gutierrez Aguado *fol.* 27. ibi : *Lo qual es publico y notorio*, &c D. Petrus de Billos Lada *fol.* 136. *ad* 5. & 6. *art.* ibi: *A la quinta y sexta pregunta dize el dicho testigo, que lo que sabe es, que auiendo venido este testigo a la villa de Madrid de la dicha ciudad de Lerena, no està bien acordado si fue por el dicho año de 29. o el de treinta, visitando a algunas señoras vecinas del dicho Capitan Manuel Suares Treuiño, y de la dicha su muger, contandole las nouedades del barrio, le dixeron con palabras de ponderacion y escrupulo, se sabia como el dicho Capitan Treuiño, y la dicha su muger auian obligado con amenaças a que se orde[illegible] de Epistola el dicho don Antonio su hijo, no queriendo el, por assegurarle en la renta eclesiastica, diziendole que en esto auia auido mucho. y como vieron que este testigo se lastimò por lo que queria a los dichos Capitan Treuiño, su muger, y hijos, cessaron por menor el dezirle las circunstancias, y con algun cuidado despues preguntò al dicho Capitan Treuiño, y a la dicha su muger si estaua ordenado el dicho don Antonio, le dixeron que si, con mucho gusto dellos, y con esto acomodados sus hijos, el mayor con ser dueño de su casa, y los otros con el amparo del dicho su hermano.* Et concludunt omnes *in vlt. art.* de omnibus prædictis

prædictis fuisse publicam vocem, & famam, quæ ad metum probandum est multùm considerabilis, Menoch. *de præsumpt.lib.2.præs.4.n.21.& præs.126.n.21. & lib.3.præs.26. n.22.* Cæpol. *cons.2. num. 3. & 8.* Alciat.*in resp.504. num.5. vers.confirmatur etiam*, Seraph.*decis.859.in fine.* Rot.*decis.779.num.8 apud Farin.p.1.in posthum.*

CONIECTVRA VI.

Ex assidua & continuata per 14. ferè annos, ac perpetua repugnantia exercendi actum aliquem Subdiaconatui annexum, & ascendendi ad superiores Ordines.

104 Illud est speciali consideratione dignum quòd cùm D.Antonius Nuñez Treuiño, sacrum Subdiaconatus Ordinem susciperet de anno 1629. ab eo tempore vsque ad præsens perseuerauit constanter in deducendo nullitatem suscepti Ordinis per vim, in nolendo actum aliquem exercere, per quem videretur ratificare suam nullam ordinationem, in protestando se nullo modo, nec vllo casu Ordinem alium deinceps suscipere, aut Clericum heri velle; id testes omnes referunt, & exemplificant in casibus occurentibus vidisse. Ita Ioannes Gutierrez Aguado Clericus fol.27. *A la vndecima pregunta dixo, que sabe que el dicho don Antonio desde que se ordenò, nunca ha exercido dicho Orden en manera alguna, antes sabe por lo auer oydo dezir al dicho don Antonio en muchas ocasiones del dicho tiempo a esta parte, que no se tiene por tal ordenado, y que no ascendiera a otras ordenes, ni se ordenara de Missa, por quanto tiene Dios criado, y assi lo ha protestado en presencia deste testigo, y de otros sus criados muchas y diuersas vezes, &c.*

105 Blasius de la Plaça Presbyter *fol.31.* ibi: *A la vndezima pregunta dixo, que no obstante que el dicho don Antonio recibiò el dicho Orden de Epistola, nunca la ha exercido, antes sabe que no se tiene por tal ordenado, ni ha querido ascender a las demas Ordenes, y sabe que en muchas ocasiones ha dicho que no se ordenarà de Missa pro quanto tiene Dios criado, y esto con tanto estremo, que en particular puede dezir, que al tiempo que vino por Canonigo Magistral desta santa Iglesia, el señor don Antonio Payno, que oy es Obispo de Orense teniendo por posada la casa del dicho don Antonio, por no estar el suso dicho suficiente en la cantoria para los oficios le iua a dar licion el Licenciado Zaragoça Presbytero desta Ciudad y quando se ofrecia cantar la Epistola, le dezian al dicho don Antonio Treuiño que la dixesse, y nunca lo quiso hazer, ni cantarla, ni fue possible, diziendo que no cantara vna Epistola por quanto tiene el mundo: y que en otra ocasion auiendole presentado vnos Corporales, no fue possible que los quisiesse descoger, y mandò à Andres Rusato Presbitero que los descogiesse, como les descogiò en presencia deste testigo.*

106 Petrus Garcia de Ormedilla Presbyter *fol. 35.* ibi: *Afirma que en particular vn dia que la dieron el Breuiario para que rezara, aurà catorze años, se disgustò tanto, que le arrojò.*

107 Franciscus Gomez de Arce *fol.42.*ibi: *Y diziendolo este testigo en algunas ocasiones, que por que no las proseguia, le ha respondido que no lo hiziera, ni exerciera dicho Orden de Epistola, por quanto tiene Dios criado; lo qual sabe por auerlo visto, oido, y entendido de los dichos. de doze años a esta parte, y en particular aurà seis años poco màs, o menos, que este testigo se hallò en la Capilla del señor Santiago, sita en la Catredal desta Ciudad, donde estaua diziendo Missa el Licenciado Iorge Lopes Presbytero, Vicario en dicha Capilla Parroquial, y queriendo comulgar el dicho don Antonio, este testigo por constarle estaua de Orden Sacro, llegò a darle vna Estola, y dicho don Antonio no la quiso, &c.*

D.Martinus de Orduna Presbyter *fol.107.B.*ibi: *A* 108
la onzena pregunta dixo, que aunque el dicho don Antonio recibiò el Orden de Epistola, nunca le ha exercido, ni se ha tenido por tal ordenado, ni querido atender a otras ordenes, diziendo en diferentes ocasiones que no se ordenara de Missa, ni exercitara la Epistola por quanto Dios tiene criado; ni aunque le dieran el Arçobispado de Toledo, y Capelo: esto lo sabe este testigo, porque se lo ha oido dezir continuamente de doze años a esta parte, que ha que le conoce y comunica, y replicandole admirandose de su resolucion, respondia que no se ajustaua con su conciencia por auer recibido dicho Orden contra su voluntad, &c.

Tanta igitur ex parte D. Antonij repugnantia erat 109
ascendendi ad altiores Ordines, vt nec eius mater auderet toto eo tempore illi dicere, vt Diaconatus Ordinem susciperet, aut Presbyter fieri vellet, cùm ad hoc vt Subdiaconatu initiaretur, renitens admodùm inuentus semper fuerit, ita sibi retulisse eius matrem asserit Ioannes Gutierrez Aguado fol. 29. *super 2.art.*ibi. *Por que aura cinco años que residiendo este testigo en la villa de Madrid, en seruicio de dicho D. Antonio, casa de sus padres, estando vn dia tratando a cerca del dicho don Antonio este testigo, y doña Maria de la Vega su madre, diziendo este testigo: Valgame Dios que no quiera don Antonio mi señor proseguir las Ordenes? Y respondio dicha doña Maria, en que nos vimos de que se ordenasse de Epistola, &c.*

Quæ quidem coniecturæ ita singulariter conside- 110
ratæ sufficiunt ad probandum D. Antonium suscepisse Subdiaconatus Ordinem per vim & metum, multò magis, & quidem indubitanter ex illis simul iunctis, & accumulatis elicietur plena, & indubitata metus probatio, quia omnes simul iunctæ, cùm tendant ad eundem finem, plenissime illum probant, *l. si stipulatus, in fine, ff. de vsuris, cap. preterea 27. de testib.* Rimin.*cons.52. num. 12. lib.1.* Cephal. *cons.608. num.58. & 89. vol.5* Petr de Barbobus *cons.24. num. 30. & 31. inter consilia Ziletti p.1.* Card.Mantic.*de coniect.lib.7.tit.5. num.5.* Anton.Gabr.*comm.lib.1. tit.de probat.concl.1. n.23.* Menoch.*de præsumpt.lib 1. præs.36. num.3. & præs.48. num.4. & præs.40. num.13.* D.Barbos.*in l.2. ff. solut.matr.p.1. à num.79.* Seraphin *decis.978. n.5.* Rota *decis.453.num.7.p.1.recent. & decis.114. num.4 & decis.135.n.12.p.5.recent.*

In qua metus probatione singula quæ non prosunt 111
multa collecta iuuant, Honded.*cons.29. num.23.& 49.* Card.Tusch. *verb. metus concl 224. num. 5. & 19.* Hermosil.*ad l.56. glos.1. num.73. tit.5.part.5.* optimè Franc. de Rauena *cons.64. n.10. inter consil. Zileti*, ibi: *Aduertas dominus iudicans quòd in materia probationum iudex non debet applicare animum suum ad vnam speciem probationis.* l.2. §.idem diuus, ff.de testib. *vt pulchrè declarat* Bald. in l.spadonem § qui pulchra, ff. de excusat. tutor. *habet enim in probationibus locum illud, quæ non prosunt singula, multa iuuant, vt notatur* in l. 2. in princip. ff de excusat. & in cap. cum causam, de probat *&c.* Et paulo inferiùs *num.12. Et ideo dixit Ioan.de Immola* in cap. ex ore, de his, quæ fiunt à mai. parte Cap. *quia qui habet plures rationes illas adducat, quia quæ non prosunt singula, multa iuuant, vt est text.etiam in materia, & ibi Abb.* in cap præterea, de testib. *& ideo si multa deducerentur coram se, quæ per se considerata non probarent, debet illa simul iungere, quæ simul iuncta poterunt plenam probationem facere,*

&

& sic ferre sententiam: ex multis enim deductis coram se potest animi sui motum informare, ut dicit tex. in cap. cùm ad Sedem in fin. de restit. spoliat. *Nam, vt ait Bald.* in cap. cùm causam, in princip. ante num. 1. de probat. *ex multis imperfectis fit una probatio perfecta, sicut ex multis membris inuicem cohærentibus fit perfectum corpus, & ex multis consonantiis fit perfecta harmonia*, &c. sequitur Molin. *de primog. lib. 2. c. 6. n. 35.*

112 Sed obstat quòd aliquando D. Antonius Nuñez Treuiño in Capitulo vocem dedit: ex quo videtur exercuisse actum Ordini Subdiaconatus annexum, cum vocem illam in Capitulo non habeant nisi ij tantùm Canonici, qui in sacris, saltem Subdiaconatu, fuerint constituti, *Clem vt ij 2. de ætate & qualit.* Concil. Trid. *sess. 22. de reform. cap. 4.* Ego latè vtrobique, *& de Canon. & dignitat. cap. 37. num. 3.* vbi plures ex modernis refero. Augetur difficultas ex decisionibus factis *in causa Parmen. nullitatis Ordinis*, in qua videtur Rot. decidere quòd ex quo quis per tempus considerabile Canonicatum retinuerit, & resignauerit, reseruata ad sui fauorem pensione, inficiari non potest quin in hoc casu adsit ratificatio, cùm actus illi fieri non potuissent citra approbationem, & ratificationem suscepti Ordinis, ita Rota *in d. causa, decis. 40. num. 9. & decis. 325. num. 5. & decis. 343. n. 21. & 22. p. 6. recentior.*

Verùm ex actu dandi vocem in Capitulo non cen-
113 seri purgatum metum, nec fieri ratificationem suscepti Ordinis probabilius est, præcipue in Ecclesiis, vbi nulla Ordinum distributio facta reperitur, prout in Conchensi, quia vox pendet à Canonia, glos. *verb. recepetas, in prin., in cap. cum M. de constit.* Seraphin. *decis. 474.* Ego *d. cap. 5 ... 1.* ita vt statim quòd quis obtinet Canoniam, vocem habeat in Capitulo, *cap. dilectus el 1. de præbend.* Mon. *de distrib. p. 2. q. 4. num 13. & quæst. 20. num. 1.* Et Canonici dicuntur de Capitulo,
114 licet non sint in Sacris, Rota *in Abulen. iurisdictionis 6. Februarij 1586. coram bonæ mem. Card. Pamphilio Sen.* & qui Canonicali Præbenda carent, licet Dignitatem cum sede in Ecclesia habeant, & Subdiaconi sint, vocem non habent, Ego cum multis *d. cap. 37. n. 14.* & solùm vt Canonici in posterum ad suscipiendos sacros Ordines propensiùs inducerentur, de nouo statutum fuit *in d. Clem. 2.* vt de cætero nullus in Capitulo vocem haberet, nisi in Sacris constitutus esset, cuius decisionem innouauit Concil. Trid. *citato loco*, Quod est ... ostendere, vocem in hoc casu non procedere ab Ordine, sed a nouo iuris statuto, per quod solum intenditur Ordinum susceptio; & negligentes ac nolentes se ordinari, puniri, glos. *verb. legitimè, in d. Clem vt ij*, Ego *d. tract. de Canon. c. 37. ub n. 13.*

115 Vnde infero primò habere, & dare vocem in Capitulo, potius videri pertinere ... am, & fructum Canonicatus, quàm Ordinis, glos. & Doctores *in cap. cum venissent*, vbi Abb. *num. 11. cum seqq. de restit. in integ.* Ego *d. tract. de Canon. cap. 40. n. 2.*

116 Secundò infero suspensum ab officio, esse pariter suspensum ab vsu & fructu dandi vocem, glos. *in cap. cùm dilectus, de consuet.* Deci *in cap. Apostolica n. 5. de except.* suspensum verò ab Ordine, non esse suspensum
117 à iure, & præeminentia dandi vocem in Capitulo; signũ euidens est illud non ratione Ordinis, sed Officij & Præbendæ Canonico competere. Mari. Alter. *de censur. tom. 2. disp. 4. de effectibus suspens. cap. 4. fol. 60. lit. E.* Ex quo patet Moniales Ordinum incapaces, vocem dare posse, vt probat *cap. indemnitatibus, de elect. lib. 6.*

118 Tertiò infero, suspensum ab Ordine, si in eo ministret, irregularem fieri; non ita irregularitatem incurrere priuatum iure dandi vocem, si nihilominus illam in Capitulo det. Ita Suar. *de censur. disp. 26. n. 6.* Bonacin. *eod. tract. disp. 3. de suspens. puncto 4. n. 6. vers. rursus*, Mari. Alter. *d. to. tom. 2. disp. 6. de suspens. c. 3 pag. 91. lit. D.*

Hinc patet responsio *ad d. Clem. vt ij*, & ad decretum 119
Concilij Trid. *citato loco*; decisiones verò Rotæ *in d. causa Parmen. nullitatis Ordinis*, loquuntur quando qui per vim, & metum Sacris initiatum fuisse procurauerat, postea Canonicatum, cui ex statuto annexus erat Subdiaconatus Ordo, obtinuit, & retinuit, ac resignauit, reseruata ad sui fauorem pensione, vt colligitur ex *d. decis. 40 p. 6. recent.* & nihilominus, Doctores *ibi citati* loquuntur eo casu, quo semel indutus cantauerat Epistolam; & *in decis. 325. num. 5.* dicitur ex retentione Canonicatus, perceptione fructuum per plures annos, nec non ex resignatione cum pensione prætendi purgatum metum, quia testes de metu deponunt de tempore assecutionis Canonicatus, non autem de susceptione Ordinis; & *in decis. 343. à num. 6. eod. p. 6. recent.* vltima resolutio in ea causa capta fuit, quia nihil releuans deposuerunt testes circa metum respectu susceptionis Ordinis sacri, sed solum de persuasionibus, & minis in genere, non autem cum qualitatibus de quibus *in l. interpositas* cum *ibi notatis, C. de transact.*

In præsenti autem casu res alio modo se habuit, 120
nam D. Antonius Thesaurarius erat de tempore, quo Ordinem suscepit, & Canonicatui sacer Ordo non annectebatur, cum in sancta Ecclesia Conchen nulla Ordinum distributio facta sit; & demum abundans extat probatio circa metum respectu Ordinis sacri suscepti, cuius defectus in causa fuit, vt non obtineret ille Parmensis prætendens nullitatem sui Ordinis, in tribus decisionibus citatis, quæ habentur impressæ *part. 6. recentior.*

Denique durante eadem causa metus, hoc est, vi- 121
uente patre D. Antonij, qui per vim & alios extraordinarios modos filium induxerat, vt Subdiaconatus Ordine initiaretur, nullus consensus præsumitur liberæ voluntatis, & quicumque actus etiam ex longo interuallo, initi censentur ob præcedentem metum facti, & illum purgare non valent, Alex. *cons. 98. lib. 3.* Surd. *cons. 313. à num. 41.* vbi inquit metum illatum non purgari ex gestis post metum, quando eadem subsistit causa metus, siue statim, siue ex interuallo facta sint; Cacheran. *decis. 179. num. 11. & 22.* vbi alios referens dicit, quòd quando post inductum metum aliquis actus exterior superuenit ad purgandum metum idoneus, eadem causa subsistente non purgatur. Ioan. Garc. *de nobil. glos. 17. num. 47.* vbi quòd durante causa metus, nullus consensus præsumitur liberæ voluntatis; & quòd nouus consensus, non consensus, sed dissensus est, etsi externus actus sit spontaneæ voluntatis declaratiuus. Montez a Cueua *decis. 32. à n. 32.* vbi quòd durante eadem causa metus, contractus, quantumuis ex longo interuallo initi, censentur ob præcedentem metum celebrati, Thesau. *lib. 1. quæst. 51. n. 19. cum seqq.* vbi quòd subsistente eadem causa metus, geminatio actuum contractus per metum etiam ex interuallo factos non confirmat, & metus purgationem non inducit, Seraph. *decis. 851. & 881. & 873. n. 1. cum seqq. & decis. 1166.* vbi quòd initium malum influit in omnes sequentes actus, & tempora, Pereira de Castro *decis. 30. n. 7.* Rota *decis. 263. n. 3. apud Farin. lib. 2. consil.* vbi quòd quando metus causa durat, quicunque actus fiant, etiamsi præ se ferant liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum, nedum metum purgant, sed potiùs eum magis confirmant.

Respondetur ad obiecta per Promotorem Fiscalem

Nihil obstant alia, quæ Promotor Fiscalis, contra 122
D. Antonium Nuñes Treuiño opponit ad eius probationem eneruandam. Et primò dum ait repelli debere testimonia parentum dicti D. Antonij, cùm pro filio

filio testificari prohibeantur ex dispositione iuris communis *in l. testis idonei, ff. de testib. & in l. parentes, C. eod. tit.* vbi plures refero Doctores *in collect. num.* 2.

123 Quia respondetur eorum dicta in hac materia plenam & concludentem efficere probationem; nam si illa vti confessiones eorum sumamus, vtique multùm attendi debent, & per eas sufficientes probari metum necesse est dicamus, Rota *decis. 643. num. 18. p. 1 recent.* eleganter Petr. de Barbosbus *cons. 14. num. 23. inter consilia matrimon. Ziletti p. 1.* ibi: *Vltimo probatur ex confessione patris, qui confessus est per vim compulisse dictum Ludouicum ad desponsandum Vrsolinam, vt plenè patet ex attestatione dicti Angeli, ex qua quidem confessione probatur sufficienter matrimonium fuisse meticulosum, vt est casus* 20. quæst. 3. cap. præsens, *vbi habetur quod sola confessio patris probat metum plenè intercessisse in matrimonio spirituali, si filius alleget se per metum illud contraxisse. Si igitur confessio patris probat plenè metum intercessisse in matrimonio spirituali eo casu, quo filius stat contra matrimonium, multò fortius in casu nostro confessio facta per patrem dicta Victoria, qua stat contra matrimonium, debet probare plenè metum intercessisse* &c.

Et tantò magis hæc resolutio locum habet, quia D.
124 Antonius totus est in probanda vi, & metu sibi incusso à parentibus, vt Subdiaconatus Ordinem susciperet, vnde eorum confessio quoad hoc erit omnium maior probatio, *l. cum te, C. de probat. l. cum à matre, C. de rei vend. l. generaliter, C. de non num. pecun. cap. per tuas, de probat.* & vtrobique Ego ipse *in collect.* refero plures Doctores, quos in præsenti longum esset recensere; præcipuè cum parentes proprium delictum detegant, studentes semper omni conatu propriam turpitudinem tegere, vt dicit Menoch. *de arbitrar. casu 102. num. 9.*

125 Si verò parentum dicta vti testium depositiones habeamus, pari modo dicendum est eas admittendas esse, tum quia sumus in causa matrimonij spiritualis, in qua admittuntur, *cap. sicut. 20. quæst. 3. cap. præsens. 20. q. 3.* gloss. *verb. testis in cap. si testes, §. testis idoneus, 4. quæst. 3.* Auffrer. *de reprobat. testium, num 77. vers. fallit secundo*, Anton Gabr. *commun. tit. de testibus concl. 16. num. 12.* Mascard. *de probat. concl. 1153. n. 15.* Menoch. *de arbitr. casu 102. num.* ..., prout etiam in causa matrimonij carnalis admitti solent in fauorem filiorum, *c. videtur, qui matrimon. accus. poss.* & ibi gloss. *verb. coniungendo, in fine, vers. conueniunt tamen* plures citati à Farin. *de testib. q. 54. limit.* ... 191.

126 Tum etiam, quia parentes in causis filiorum testificari possunt, si præsum... sit eos rem illam, de qua interrogati sunt, meli... re quam alios, *cap. videtur, qui matrim. accus. poss.* Ant. Gabr. *d. tit. de testib. concl. 17. num. 8.* Farin. *de testibus q. 54. num. 194.* Rota *coram Gregor. XV. decis. 351. n. 7. 8. & 28.*

127 Tum denique, quia supersunt multi alij testes omni exceptione maiores, idem attestantes, quorum integerrima fides aliorum supplet defectum si quis fortè adesset, ad not. per Doctores *in l. si quis ex argentariis, ff. de edendo.* gloss. *verb. numerus in l. 1 ff. de testib.* Farin. *de testib. quæst. 62. à num. 128.* Cæs. de Grassis *d. decis. 5. n. 8. & 9. de spons.* Ioseph Sessè *Aragon. decis. 60. n. 7. p. 1.* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 7. gloss. 2. p. 5. n. 82.* Præsertim cùm pro maiori parte sint Sacerdotes, & maiori fide digni, Rota *coram Gregor. XV. decis. 351. num 10.* Et vltra numerum trium, Cæs. de Grassis *d. decis. 5. n. 9. de sponsal.* eadem Rota *coram Gregor. XV. d. decis. 351. n. 5.*

128 Nec aliquid valent quæ obijcit contra aliorum testium dicta, nam ea quæ de singularitate eorum adducit, parum aut nihil vrgent, cùm omnes sint contestes, & quatenus singulares essent, nihilominus in hac materia probationis metus concludentem efficerent probationem, Mogol. *cap. 10. §. 3. num 8. & 9.* Ioan. Garc. *d. gloss. 17. à num. 38.* Valençuela *cons. 29. num. 41. tom. 1. & cons. 175. num. 74. tom.* ... Fontanel ... *2. p.* ... *num. 81.* Farin. *de testib. quæst. 64. num. 27*... Nogarol. *alleg. 39. num. 16.* Rota *decis. 241. n. 35. & decis. 26*... *num. 21. & 22. lib. 2. co*... *rim. Farin. & decis. 779. n. 1. & 7. p. 1. in posthumis eiusdem Farin. & coram Greg. XV. decis. 316. num. 47. & decis. 374. num. 2*... *& coram Buratto* inter eius impressas *decis. 205. n. 17.* plures refero *in collect. ad cap. in nostra ... n. 58. de testib.* Et minas quoque singularibus testibus probari quando
agitur ... ... metu, docet Rota *a decis. 242. n. 21.* 129
lib. 2 ... Farin.

130 Idem dicendum de oppositione quod aliqui ex testibus sint familiares dicti D. Antonij, ... suorum parentum; quia licet olim fuerint alias domestici & familiares, de tempore tamen depositionis non erant in suo seruitio, & ideo rectè probant, Mont. *in emporio Iuris p. 1. tit. 11. in prælud. n. 41. in fine*, Farin. *de testib. q. 55. n. 31.* Rot. *decis. 147. num. 24. apud Farin. p. 4. diuers.* plures per me ... *collect. ad cap. in literis 24. num. 4.*
de testib. tum etiam, quia bene probare possunt in ca- 131
sibus difficilis probationis, qualis est metus, Mascard. *de probat. concl. 224. num. 45. & conclus. 533. num.* ... Farin. *quæst. 55. num 35.* Rota *decis. 772. num. 1. apud*
Farin. ... *recent.* tandemque quia bene admittuntur 132
quando ... veritas aliter haberi non potest, vt in iis, quæ non nisi occultè fiunt, Ioan. Bapt. Costa *de remed. subsid. remed. 70 num. 6.* Rot *d. decis. 772. n. 2.*
Vel quæ in domo peraguntur, *l. consensu. §. si plagiis, C.* 133
de repud. l. quoties 3. Cod. naufrag. lib. 10. cap. veniens 38. in fine, de testib. Alciat. *de præsumpt. reg. 2. præs. 47.* Rojas *in Fides sing. 167. in princ.* ... *sing. 202. num. 2.* Ferdin. de Ottero *Roman lucubrat. disp. 22. n. 2.* Rota *coram Buratto* inter eius impressas *decis. 777. num. 10.*

Secundò opponit idem Promotor Fiscalis non 134
posse D. Antonium allegare, & multò minus probare Ordinem Subdiaconatus per vim, & metum ab eius parente incussum in Areualo recepisse, cùm in eo loco præsens non esset, sed ab eo longe distaret, iuxta *l. metum autem 9. ff. de eo quod metus causa*, vbi Bart. & gloss. *verb. causa in cap. ad audientiam, de his, quæ vi* Hostien. *in sum. sub hoc tit. n. 1.* quatenus metum præsentem exigunt, nec suspicionem inferendi sufficere ad contractus inualidationem docent.

Probabilem verò metus suspicionem sicut & me- 135
tum, contractus irritare verius & receptius est, quia non solum metus accipitur prout est vere de præsenti, sed & prout est res, ad hoc verisimiliter tendit, nec quod offensionis spectetur initium postulatur, *l. habitatores. §. fin. ff. locati*, ibi: *Si iusta causa fuisset cur periculum timeret, quamuis periculum verè non fuerit, tamen non debere mercedem; sed si causa timoris ... non fuit, mercedem nihilominus eum debere*, &c. *l. nonissime, & ibi gloss. verb. excusatus, ff. quod falso tut. l. si d... nationis 7. de his quæ vi*, gloss. *verb. metum mortis, in cap. cum dilectus, eod. tit. & verb. metuebant in cap. bonæ 23. de elect.* Mogol. *de metu, cap. 2. §. 6. num.* ... *cum seqq. & cap. 10 §. 1. num. 5.* Grammat. *decis. 5. num.* ... *7. & 9.* vbi dicit iustum metum esse iustam suspicionem, & *decis. 18. n. 16 & 17.* quòd non debet quis spectare periculum, & se periculo committere, Hippol. Rimin. *cons. 77. num. 29. tom. 1.* Philip. Paschal. *de viribus patriæ pot. part 3. cap. 2. num. 3*... Card. Mantic. *de coniect. vltim. vol. lib. 1. tit. 7. num. 6.* vbi dicit iustam metus causam sufficere, et si ipsemet metus non probetur, Cacheran. *decis. 170. num. 3* Rebuff. *tom. 2. tract. de rescis. contractus gloss. 22 num. 6.* Mascard. *de probat. concl. 1055. num. 26. & 49.* Ioan. Garc. *de nob. lit. gloss. 17. num. 13. in fine, & num. 14.* vbi ait idem esse si quis

faciat

faciat aliquid compulsus aut metuens ne compellatur, Surd. *cons.* 267. *num.* 14. & *decis.* 194. *num.* 24. vbi ex Angelo dicit paria esse quòd fiat aliquid per metum, vel per probabilem metus suspicionem. Fontanel. *de pactis nup. claus.* 7. *gloss.* 2. *n.* 75. Gabr. Pereira *Portug. decis.* 30. *num.* 4. Greg. XV. *decis.* 374 *num* 17.

136 Quod locum habet etiamsi probabilis timor, seu suspicio non ob proximam illationem, sed ob illationem futuram & longè distantem adsit, modò tamen certum ac perspicuum sit graue malum à longè extiturum, aliter euadi non posse, nisi præsentem ineundo contractum Ita Sanch. *de matrim. lib.* 4. *disp.* 1. *num.* 16. *in fine*, eamque adducit rationem, quod enim non potest non euenire, iam euenisse videtur, *l. in diem*, 10. *l. sub conditione*, *l. quod si*, *ff. de con. indeb.* ibi *Quod ea conditione debetur, quæ omnino extitura sit, solutum repeti non potest.*

137 Qua quidem opinione retenta ad tex. *in d. l. metum autem* 9. in contrarium adductum respondetur procedere secundùm Raph. Auersi *de sacram. Matr. quæst.* 4. *sect.* [illegible] *vers. rationibus, pag.* 81. quando quis antequam aliquid sibi dicatur ex se suspicatur sibi inferens eas esse minas: quoniam verum est, metum præsentem exigi, sed sufficere dicimus metum præsentem ex malo, vel damno iam existente prouenientem, vel ex iusta & probabili metus suspicione ob malum futurum, quod non obscurè colligitur ex definitione metus, quam adducit Vlpian. *in l.* 1. *ff. quod metus causa*, dum ait esse instantis periculi, vel futuri causa mentis trepidationem, referunt citati per Cabetos *de metu lib.* [illegible] *cap.* 2. [illegible] *cap.* Vnde rectè infertur ex illa dictione [illegible] vt damnum præsens sit, sufficit enim metum [illegible] ex quo damnum sit [illegible] timeatur, per text. in *l. nec timorem* 7. §. *proinde ff. de eo quod metus causa*, & [illegible] 15 *tit.* 2. *part.* 4. ibi: *O le quisieren dar algunas penas*, vbi Gregor. Lopez. Sanch. *de matrim. lib.* 4. *disp.* [illegible] *num.* 16. Gabr. Pereira *decis.* 30. *num.* 4.

138 Tertiò opponit idem promotor Fiscalis quòd iuxta dispositionem Concilij Trid. *sess.* 25. *de Regularib. c.* 19. non est audiendus D. Antonius Nuñez Treuiño, dicens vse per vim & metum. Subdiaconatus Ordinem suscepisse, post lapsum quinquennij ab Ordinatione huiusmodi [illegible]: sed hæc obiectio caret fundamento, [illegible] potest Concil. *citato loco*, quia clarè [illegible] de Regularibus Religionem ingressis, [illegible] ibi. [illegible] *quicunque regularis prætendat se per vim & metum* [illegible] *aut etiam dicat ante ætatem debitam* [illegible] & ne verbum quidem de [illegible] contra matrimonium contractum, vel Ordinem susceptum opponi possunt, nec vnquam de hac re [illegible] dubitatum à quis ex Doctoribus quos vide [illegible] communis intelligentia, & vsque adhuc incon[illegible] praxi in ecclesiasticis Tribunalibus.

139 Quartò opponit idem Promotor Fiscal D. Antonium Nuñez Treuiño videri tacitè ratificasse dicti Ordinis subdiaconatus receptionem in illoque ministrasse dum in Capitulo vocem dedit: sed hoc etiam caret fundamento, nec in iure probatur, vt dictum est *suprà n.* 112 *cum seq.*

Quare, &c. Matriti die 15. Ianuarij 1645.

Pampilonen. dimidiæ Epistolaniæ.

Præsentatio facta de inhabili, non potest reualidari ex superueniente habilitate. Durante lite inter compræsentatos non possunt patroni aliquem in demortui locum præsentare.

Barbosa Vot. decis. Pars II,

VOTVM LXXVII.

1 *Casus contingentia proponitur, & n.* 2.
3 *Clericatus requiritur de eo tempore, quo præsentatus coram Ordinario sistitur ab eo institutionem accepturus.*
4 *Indignum præsentans priuatur pro illa vice iure præsentandi.*
5 *Si scienter indignum præsentet, secus si ignoranter.*
6 *Ignorantia in præsentante ante indignum præsumitur.*
7 *Præsentatio facta in personam illius, qui Ordinem non habet, non potest reualidari ex superueniente Ordine intra quadrimestri temporis spatium recepto.*
8 *Collatio facta non existenti in ætate non validatur, licèt ex tempore efficiatur habilis ætate.*
9 *Incapax reputatur pro mortuo, & habetur ac si præsentatus non fuisset.*
10 *Patroni laici ante Episcopi institutionem intra quadrimestre variare possunt.*
11 *Electio facta aliquo ex electoribus contempto, non est annullanda nisi petente ipso contempto.*
12 *De contemptu agere potest solus is, qui neglectus, & non vocatus fuit ad electorem.*
13 *Patroni non præsentant vt vniuersi, sed vti singuli.*
14 *Patroni in dubio non censentur præsentare vt vniuersi, sed vt singuli.*
15 *Cap.* 1. *vt lite pend. lib.* 6. *habet locum in præsentatione, & beneficiis iurispatronatus.*
16 *Patronus, si inter duos præsentatos lis moueatur, & vnus moritur, nulliter alium præsentat in præiudicium superstitis.*
17 *Præsentati tam à patronis ecclesiasticis, quàm laicis, si litem inter se moueant, & contingat vnum mori, vel litem cedere, non potest alius eligi, seu præsentari, & n.* 18.
19 *Patroni durante lite inter compræsentatos non possunt aliquem in demortui locum præsentare.*
20 *Superstes præsentatus ex duobus compræsentatis litem inter se mouentibus, vt suo & defuncti iure innititur.*
21 *Ad effectum regulæ de subrogandis sufficit litem fuisse iustam saltem coloratè.*
22 *Lites sopiuntur per prohibitionem a' teriùs præsentationis.*
23 *Præsentationes contra decretum irritans factæ nullæ sunt, & habentur pro infectis.*
24 *Decretum irritans inducit formam.*

CVm per obitum quondam Ioannis de Vzcanga 1 Presbyteri Beneficiati in Parochialibus Ecclesijs oppidi Sancti Sebastiani Pampilonen Diœcesis, vacarent quatuor dimidiæ Epistolaniæ de iurepatronatus beneficiatorum, & Iuratorum dicti oppidi, ad illarum vnam præsentatus fuit Pelagius de Gamboa, qui pro Clerico se gerebat, sed inde repertus quòd in nullo Ecclesiastico Ordine constitutus esset, iidem patroni inhabilitates huiusmodi ignorantes, ac postmodum illius certiores effecti intra quadrimestre ad præsentandam patronis laicis concessum, Augustinum de Segasti clericum in minoribus præsentarunt, qui talis præsentationis vigore collationem, & possessionem dictæ dimidiæ Epistolaniæ ab Ordinario sibi dari obtinuit: sed interim, forsan intra eiusdem quadrimestre tempus, dictus Pelagius iam prima clericali Tonsura initiatus collationem & possessionem ab Augustino obtentam impugnare cœpit, tum ex eo quòd quidam ex beneficiatis patronus Ecclesiasticus non fuerat vocatus; tum etiam quia edi-

cta in similibus vacationibus apponi solita collationem
in personam dicti Augustini factam non præcesserunt.
Lite inter eos ad dictam Epistolaniam compræsentatos
pendente e viuis ereptus fuit dictus Gamboa, per cuius
obitum existimantes patroni illam vacare, & se ad eam
præsentare posse, de facto nominarunt Ioannem Lopez
de Burgoa, qui causam in statu & terminis, quibus eam
reliquerat Gamboa, assumens, & prosequens, sententiam
fauorabilem ab Ordinario reportauit, qua declarauit
collationem, & possessionem in personam Segasti fa-
ctas fuisse & esse nullas, proindeque in personam dicti
de Burgoa vti melius ius fouentis faciendas esse; sed
cùm ab hac sententia siue decreto vim diffinitiuæ ha-
bēte, ad Sanctissimum, siue eius Illustrissimum D. Nun-
tium appellatum esset, & quoad vtrumque effectum
admissa appellatio fuisset, ac in Tribunali Nunciaturæ
Hispaniæ coram ista causa, litteris ordinariis citationis,
& inhibitionis expeditis, & intimatis, per partes nihil
amplius in ea per decem ferè annos factum fuit, ipso
Augustino de Segasti per totum illud temporis spatium
in possessione remanente, ac fructus omnes percipiente.

Verùm cum tractu temporis dictus Augustinus de
2 Segasti è viuis decesserit, patroni iidem in eius locum
præsentarunt Martinum de Ben, qui virtute suæ præ-
sentationis ab Ordinario institutionem, & collationem
impetrare intendens, surrexit dictus Ioannes Lopez de
Burgoa, & institit sibi, & non Martino collationē huius-
modi faciendam fore & esse. Ordinarius verò, vt ab im-
portunis vtriusque partis allegationibus se eximeret,
causam, & causas huiusmodi ad dictum Nunciaturæ
Tribunal, in quo inter dictum Ioannem Lopez de Bur-
goa ex vna, & Augustinum de Segasti partibus ex alte-
ra in gradu appellationis introductæ existebant, remisit,
quas quidem in statu & terminis in quibus reperie-
bantur, præuia illarum à quibuscumque iudicibus op-
portuna auocatione, Illustrissimus & Reuerendissimus
D. meus IVLIVS ROSPILLOSI in his Hispaniarum
Regnis Nuntius Apost. mihi committere, & mandare
dignatus fuit, & auditis sæpiùs vtriusque partis Aduo-
catis acerrimè informantibus, dubitaui cui eorum in-
stitutio, & collatio dictæ dimidiæ Epistolaniæ facienda
esset? & Martino de Ben fieri debere censui.

3 Nam certum est propter incapacitatem Pelagij de
Gamboa præsentationem de eius persona factam fuisse
nullam, siue illorum opinionem sequamur, qui resol-
uunt attendendam esse capacitatem de tempore præ-
sentationis, quos sequitur Rota *decis. 9. lib. 1. p. 3. &*
uers. quam citat Mari. Anton. *var. resol. lib. 1. resol. 19.*
num. 1. siue adhæreamus sententiæ aliorum magis benè
requirentium Clericatum de eo tempore, quo instru-
mentum nominationis patronorum præsentatur Supe-
riori, videlicet quando præsentatus coram Ordinario
personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus, vt
per Aloys. Ricc. *in praxi fori eccles. resol. 140. n. 3. in 2.*
edit. & Alphons. de Leone *de officio Capellani q. 4.*
praxi 6 numero decimosexto prope fin.

4 Nec dubitari potest de iure potuisse eosdem pa-
tronos loco Gamboæ inhabilis, & incapacis ex defectu
Ordinis Augustinum de Segasti præsentare; quia licèt
indignum præsentans priuetur pro illa vice iure præ-
sentandi, *cap. cum in cunctis, de elect.* Crescent. *decis. 11.*
de iur. patron. Caputaq. *decis. 62. n. 2. & decis. 191. p. 2.*
Lambert. *de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 10. princ. art. 4. num. 23.*
5 Ego *de offic. & potest. Episcop. alleg. 72. n. 105.* nihilo-
minus tamen id verum est in præsentante scienter in-
dignum, secus si ignoranter: Lambert. *citato loco*, dicti
6 autem patroni ignorabant Gamboæ inhabilitatem: &
ignorantia præsumitur, *c. præsumitur, de reg. iuris in 6.*
Duran. *Rot. decis. 426. n. 9.*

7 Cùm ergo Pelagij de Gamboæ præsentatio inuali-
da existeret, tanquam facta de inhabili ob defectum
Ordinis Ecclesiastici, etiā de eo tempore, quo instrumē-
tum suæ præsentationis corā Ordinario fuit exhibitum,
vt ab eo institutio obtineretur, cumque illa non potue-
rit reualidari ex superueniēte Ordine etiā intra quadri-
mestris temporis spatium recepto, iuxta reg. text. *in l.*
quod initio 30. & l. pen. ff. de reg. iur. c. non firmatur 18.
eod. tit. in 6. in terminis Zabarel. *cons. 104. n. 5.* vbi quòd 8
collatio facta nō existenti in ætate, aut Ordinem nō ha-
benti, non validatur, licèt ex tempore efficiatur habilis
ætate, aut Ordine, refero *Axiom. 164. n. 9.* cumque etiā
Pelagius, præsupposita sua incapacitate, reputandus sit
pro mortuo, arg. *l. 1. §. sed si patronus*, ibi: *Pro mortuo* 9
habetur, ff. de coniung. cum emanc. l. [illegible] neci, §. deportatus,
ff. de bonis libert. & ad not. per Molin. *de primog. lib. 1.*
c. 9. n. 27. cū seqq. Iacob. Cancer. *var. tom. 3. c. 22. n. 109.*
Ramon. *cons. 3. n. 47.* & habendus ac si præsentatus non
fuisset, per *l. 1. §. qui habebat, ff. de bonor. possess. contra ta-*
bul. l. si pater filium, vbi glos. *ff. de inoffi. testam.* post
plures Molin. *d. lib. 1. c. 13. n. 69. & 70.* Cumque etiam
patroni iidem inhabilitatem Pelagij ignorantes pro illa 10
vice præsentandi ius non amiserint, ex dictis. Cumque
denique patroni laici ante Episcopi institutionem intra
quadrimestre variare potuerint, *§. quod autem, cap. cum*
autem, c. pastoralis, de iurepatro. cum aliis citatis per
me *de officio, & potest. Episcopi part. 3. alleg. 72. n. 151.*
meritò dicendum, & pro indubitato tenendum Augu-
stinum de Segasti solum, & vnicum præsentatum fuis-
se, eique obesse non posse, quæ contra illum à Pelagio
fuerunt deducta.

Nam ad illud quod in præsentatione Segasti desi- 11
deratus fuerat vnus ex patronis Ecclesiasticis, respon-
detur minimè constare quod nō fuerit vocatus, & qua-
tenus contemptus esset, præsentatio absque eo de per-
sona Augustini de Segasti facta non veniret annullan-
da, nisi petente ipso contēpto, Lauor. *var. lucub. tom. 1.*
tit. 4. c. 17. n. 17. quem refero *lib. 2. voto 47. n. 175.* &
dummodo ille petat, opponatque de contemptu ante in-
stitutionem, Biax. *in direct. elect. p. 3. c. 7.* Cuch. *in instit.*
maior. tit. de elect. num. 58. quia de contemptu agere po- 12
test solus is, qui neglectus, & non vocatus fuit, vt ex
Cuch. tradit idem Lauor. *d. c. 17. n. 15.* quem refero *de*
iure Ecclesiast. [illegible]

Vnde cùm dictus [illegible] patronus de con- 13
temptu nunquam egisset, nec aliquid opposuerit contra
Augustinum de Segasti ante, nec post ab eo obtentam
dictæ Epistolaniæ collationem & possessionem, fit cō-
sequens hanc obiectionem nullum habere fundamen-
tum; tum etiam, quia patroni non præsentant, vt vni-
uersi vniuersitatem repræsentantes, sed vti singuli, quo
casu possunt singulariter præsentare, & non vocati de
contemptu agere non valent, Rota, cuius meminit Vi- 14
uian. *in praxi iurispatron p. 2. lib. 8. c. 2. n. 10.* & in du-
bio patroni non censentur præsentare, [illegible] vniuersi, sed vt
singuli, eadem Rota apud eundem Viuian. *citato loco.*

Excluso propter suam inhabilitatem Pelagio de 15
Gamboa, & legitimè præsentato Augustino de Sega-
sti, fit euidens litem à Pelagio contra Augustinum mo-
tam iniustam, & calumniosam fuisse, vnde Pelagio mor-
tuo, Augustinus superstes collitigans, vti legitimè præ-
sentatus, & institutus tam sui quam demortui collliti-
gantis, si quod haberet, iuri innitens, remansit solus, &
vnicus præsentatus, nec potuerunt patroni collitigan-
tem ei dare in demortui locum alium præsentando,
prohibente decisione text. *in c. 1. vt lite pend. lib. 6.* qui
ob paritformem rationem locum habet in præsentatio-
ne, & beneficiis iurispatronatus, vt cum Flamin. Paris.
de resign. benefic. lib. 12. q. 3. n. 17. tenui in *collect. ad il-*
lum tex. n. 1. Vnde ex duob. præsentatis collitigātib. vno 16
mortuo patroni in præiudiciū superstitis aliū, hoc est,
Ioān. Lop. de Burgoa præsentantes, nulliter, & de facto
præsētarunt, propter decretū irritās in eo textu apposi-
tum; ita per illum tenent Lap. *alegat. 22. n. 3.* latè Lu-
dou. Gom. *in reg. de subrogandis collitigantibus q. 13.*

per

1 tot. Mandos. *super eadem regul. 2, q. 11. à num. 1.*

17 Ex modernis idem resoluit Iulian Viuian. mei olim Romæ amicissimus, *in sua praxi iurispatron. lib. 5. c. 5. n. 146.* ibi: *Etsi pendente lite inter duos electos, seu præsentatos contingat vnum vel alterum mori, vel liti cedere, non potest alius eligi, seu præsentari, qui sumat illius iura, c. 1. vt lite pend. lib. 6. quod etiam indistinctè locum habet in præsentatis à patronis Ecclesiasticis, cùm eorundem præsentationes censeantur electiones, vt per* Abb. in c. cùm autem n. 3. & in c. pastoralis n. 4. de iurepatron. & tex. in d. c. 1 *habet etiam locum in duobus præsentatis à patronis laicis, quando vnus ex eis moritur, vel renunciat post tempus quadrimestre datū laicis ad præsentandum, & ideo si alius tunc fuerit præsentatus, non tenet præsentatio,* cap. 1. vt lite pend. lib. 6. *&c.*

18 Melchior Lotter. in Romana Curia quondam amicus meus, *de re benefic. lib. 2. q. 20. n.* 2. ibi, *Quæ ratio cùm militet etiam in præsentationibus ad beneficia iurispatronatus, ad has quoque vim eiusdem Constitutionis extendit, siue tractetur de iurepatronatus Ecclesiasticorum, siue etiam laicorum, & siue contingat mors, vel casus aliquis ex præmissis post tempus datum ad præsentandum, vt sentit* Ioan. Andr. in d. c. 1. ante n. 1. in princ. *siue ante tempus huiusmodi, vt per* Lap. ibidem *n. 2. & latissimè firmat* Lambertin. de iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 6. art. 12. ex n. 3. *&c.*

19 Rota Romana apud Farin. *in posthumis p. 1. decis. 336. n. 3.* aliàs *p. 3. recent.* ibi: *Itaque existimarūt Domini eidem Donato dandam esse subrogationem in iuribus dicti Lauri colitigantis, qui lite in Rota pendente obiit, tam vigore regulæ, quàm ex dispositione Iuris communis* in c. 2. vt lite pend. lib. 6. *maximè quia durante ista lite inter compræsentatos, non possunt patroni aliquem in demortui Lauri locum præsentare, &c.*

20 Quod adeò verum est, vt vnanimiter sentiant omnes procedere, licet superstes præsentatus non iustè obtinuerit beneficium, & litem calumniosam sustinuisset contra verum beneficiatum, quia adhuc patroni non poterunt præsentare alium, & subrogatio deberetur tali superstiti, non obstante quòd ex hoc videretur sequi inconueniens, quòd scilicet altero ex præsentatis colligantibus decedente, ille superstes, qui non haberet concurrentem compræsentatum, posset obtinere in illa lite iniustè; nam illatio non sequitur, cùm non debeat præsumi illum iniustè obtinere posse; quia iste colligans superstes propter subrogationem innititur iuri suo, & mortui colligantis, & verum est dicere penes aliquem illorum remanere ius saltem resultans ex clausulis generalibus. Ita Ludou. Gom. *d. q. 13.* quem referunt & sequuntur Lotter. *d. q. ... n. 2.* vbi affirmat superstitem hoc casu non iure suo tantum fui, sed etiā defuncti, ex dispositione tex. *in d. c. 1.* & propterea ab

21 hac sententia non esse recedendum dicit Rota *d. decis. 336. n. 3.* vbi addit ad effectum regulæ sufficere litem fuisse iustam saltem coloratè, vnde cùm dictus Augustinus de Segasti innitēs iuri suo, & demortui colligātis Pelagij de Gamboa, quale quale fuerit, subrogationē in iure concessam obtinuerit, nō est disputandū de iustitia vnius, vel alterius iuxta supra resoluta; sed insistendum in eo quòd patroni nullo modo potuerunt in Pelagij locum Ioannem Lopez de Burgoa præsentare, Augustino compræsentato superstite.

22 Nō obstat quòd Ioānes Lopez de Burgoa in locū Pelagij de Gāboa demortui colligitāti de facto nominatus fuit, & per Ordinariū vti colligāts admissus, & pro tali in lite habitus, ita vt ad effectū de quo agitur, meruisse videatur colligātis nomē respectu Augustini de Segasti, cōtra quē litē & causā prosequutus fuit, & sententiā fauorabilē reportauit, proindeq; debuerat impedire patronos in eius locū Martinū præsētare, iuxta suprà resoluta, in quo Aduocatus dicti Ioannis Lopez de Burgoa multum insistit. Quia respondetur dictum Ioannem de Burgoa colligantis nomen non meruisse, nec institutā causam vnquam habuisse, quæ illum talem constituat tum quia causa quæ in vita Pelagij de Gamboa pendebat, & post eius mortem cum dicto Ioanne Lopez prosequuta fuit per prohibitionem alterius præsentationis sopita extitit: vt dicit Ludou Gom. *d. reg. 13.* ibi *Pre cæterum in casu nostro in quo per prohibitionem alterius præsentationis lites sopiuntur, &c.* Tum etiam, quia pro- 23
pter decretum irritans contentum *in d. c. 1.* ibi, *aliàs attentata contra hoc electio ipso iure viribus non subsistat Et in d. c. 2.* ibi: *quòd si secus actum fuerit, eo ipso irritum habeatur*, præsentationes contra illius formam factæ nullæ sunt, & habentur pro infectis, ad not. per Anton Gabriel. *commun. lib. 6. tit. de clausulis concl. 5. n.*
56. Card. Tusch. *pract. concl. tom. 2. lit. I. concl. 115.* hoc 24
enim decretum inducit formam, ex multis quos refero *claus. 40. n. 32.* adeò vt illa non seruata actus ipso iure corruat Bald. *cons. 351. n. 9. lib. 5* Dec. *cons. 532. num. 4.* Rota *in Romana Societatis officij 14. Ianuarij 1653.* coram Sanctissimo D. INNOCENTIO X. Sublata igitur de medio præsentatione in personam dicti de Burgoa facta, tanquam irrita, & viribus non subsistens, non potuit ei acquiri ius aliquod prosequendi litem à Pelagio introductam, cùm iam fuerit sopita, nec aliam ex dictis de nouo introducendi cum ex persona sua actione careat ob nullam & inualidam suam præsentationem, ad not. per Bart. & alios *in l. vbi pactum, C. de transact.* & sic cum dictus Augustinus de Segasti solus, & vnicus præsentatus remanserit, nullo existente colligante, qui talis de iure dici valeat, consequens fit per eius obitum dictam dimidiam Epistolaniam vacare, & ad eam patronos ritè præsentasse dictum Martinum de Ben, illique institutionem, & collationem faciendam esse, & ita iudicaui Matriti hac die 24. Decēbris 1644

Toletana redemptionis census.

Ad extinctionem census, & ad impediendum cursum vsurarum, qualiter depositum faciendum respectu pretij census, & pensionum decursarum?

VOTVM LXXIX.

1 *Facti contingentia refertur, & n. 1. 3. 4. & 5.*
6 *Oblatio præcedere debet obsignationē & depositionē.*
7 *Census dominus antequam depositum fiat, citandus est ad recipiendum pretium census vnà cum redditibus decursis, & ad reuendendum censum cum comminatione quod aliàs fiet depositum.*
8 *Depositum pretij census nunquam fieri debet ex abrupto, sed debet prius requiri dominus, & ei offerri debitum coram testibus saltem extraiudicialiter.*
9 *Depositum pretij census faciendum citatione præmissa.*
10 *Depositum pretij census debet fieri integrè.*
11 *Defectus pretij census in deposito etiam in vno nummo facit ne census extinctus, & redemptus maneat.*
12 *Minores, mulieres, & rustici non excusantur si depositum pretij census defectuosum faciant.*
13 *Pensiones decursæ census vnà cum sorte principali deponenda ad impediendum cursum vsurarum.*
14 *Integritas depositi pretij census consideratur non solùm respectu illius, sed etiam fructuum decursorum, & non solutorum pro rata temporis.*

15 *Census parte innita non potest redimi pro parte.*
16 *Depositum pretij census debet fieri cum vera & reals numerationo.*
17 *Notarius si confiteatur se recepisse pecunias oblatas, exinde non probatur vera numeratio quæ relenet in casu vbi ea requiritur.*
18 *Numeratio vera & realis requiritur in deposito.*
19 *Depositum fieri debet loco congruo.*
20 *Locus ircongruus est ad depositum faciendum si illud fiat in loco non conuento.*

1 DIdacus de Lucena emit officium scribæ de numero ciuitatis Toletanæ à Francisco de Touar die 8. Iunij 1601. & pro residuo pretij, quod erat ducatorum duorum millium, & quingentorum, super aliquibus bonis suis ad fauorem dicti Francisci censum ex conuentione pensitantem quolibet anno morabatinos 36118 59 cum dimidio, eo scilicet pacto: *Y con condicion que siempre, y cada y quando que yo, y los dichos mis fiadores, y otra qualquiera persona en nuestro nombre quisieremos redimir este dicho censo lo podamos hazer, y el dicho Regidor Francisco de Touar, o quien por el lo posseyere, sea obligado a recibirlo, dandole, y pagandole el principal deste dicho censo con los reditos corridos, y que estubieren por pagar, otorgandonos carta de pago, y redempcion en forma, entregandose à la persona que lo hiziere, el traslado original desta escritura, y no lo queriendo recibir, que depositandolo en el depositario general desta ciudad, ante la iustieia della, sea visto quedar el dicho censo redimido,* &c.

2 Census iste cum aliis bonis ab illius domino applicatus fuit pro dote certæ capellaniæ, cuius patrona extat deuota, & illustris Confraternitas hospitalis sancti Petri ciuitatis Toletanæ, & Capellanus Doctor Andreas de Herrera in huius autem Capellaniæ fundatione de anno 1619. repetitur ita cautum. *Yes condicion que todas las vezes que los juros, y censos de que va dotada esta fundacion se redimieren, se ponga el principal en la orca de tres llaues, que ay en la dicha confradia, hastaque con acuerdo de la dicha confradia se buelua a hazer nueuo empleo,* &c.

3 Hinc D. Hieronyma de Fontechada dicti census debitrix volens illum redimere, comparuit coram Vicario generali Toletano, & petiit deponi penes personam per illum nominandam partem ducatorum duorum millium, & quingentorum pro extinctione residui huius census, & dictus D. Vicarius generalis mandauit eas pecunias deponi penes Franciscum de Miranda y Paz Regium Capellanum, qui in vim huius decreti dictas pecunias in depositum recepit, sub hac obligatione, videlicet. *En la ciudad de Toledo a ocho de Mayo 1642. años ante mi el Notario publico, y testigos, parecio presente el señor don Francisco de Miranda y Paz, Capellan de su Mag. en su Real Capilla de los Reyes nueuos desta santa Iglesia de Toledo, y Colector general del subsidio, y escusado desta dicha ciudad, y dixo que en virtud deste auto proueido por el señor Doctor don Andres Fernandez de Hypença, Inquisidor, y Vicario general en ella, y su Arçobispado, en dos deste presente mes, y año, de pedimiẽto de doña Geronima Fontechada, viuda de Diego de Lucena Valdes, escriuano que fue de Toledo, y vezino desta ciudad, recebia, y recibiò en deposito veinte y vn mil y seiscientos y sesenta y siete reales de vellon del principal, del censo que pagaua la susodicha a la Capellania que dotò, y fũdò doña Ines Sedeño difunta, de que es Capellan el Dotor Andres de Herrera, y patron la hermandad de san Pedro desta dicha ciudad, de cuya cantidad se ha de otorgar redempcion, y boluer a emplear en fauor de la dicha Capellania, de cuyo entrego del, al dicho dõn Francisco de Miranda y Paz yo el presente Notario doy fee, y el susodicho a mayor abundancia se dio por entregado della, y sobre ello renunció las leyes de la non numerata pecunia,* &c.

4 Die verò 10. Maij eiusdem anni 1642. D. Vicarij decretum, & factum depositum, intimatum fuit Confraternitatis prædictæ Officialibus, & Capitulo; necnon dicto Doctori Andreæ de Herrera Capellano. Transacto aliquo tempore, die scilicet octauo mensis Augusti subsequentis, Confraternitas, ac Capellanus notificationi præcedenti respondentes depositum prædictum non legitimè factum, vti contra formam instrumenti impositionis illius, ac de quantitate non integra, proinde census redemptionem operari non posse dixerunt, & protestati fuerunt sibi tale depositum non præiudicare, nec censum per illud extingui, sed de hac responsione, & protestatione facta copia dictæ D. Hieronymæ de Fontechada, asseruit in iudicio, illis non obstantibus, depositum pro legitime factum habendum esse; necnon se consentire proposuit, vt Confraternitati, & Capellano prædictis, mandante iudice, deposita quantitas traderetur, & consignaretur; id tamen replicarunt Confraternitas, & Capellanus præfata opera, & diligentia dictæ D. Hieronymæ de Fontechada faciendum esse; & sic non solum non consenserunt, sed expresse depositum semper impugnarunt.

5 His sic stantibus die 16. Septembris eiusdem anni 1642. fuit promulgata lex minoratoria monetæ, & cum dubitaretur an depositum illud esset ritè, & rectè factum, cuiusque damno minoratio huiusmodi cederet, ipse D. Vicarius suum tulit definitiuum decretum sub die 15. Ianuarij 641. per quod declarauit dictum depositum legitimè factum, censúmque extinctum existere, necnon Confraternitatem dictæ Capellaniæ patronam ad scripturam redemptionis prædicti census rogandam condemnauit. Sed introducta causa in gradu appellationis coram DD. Iudicibus Consilij gubernationis Archiepiscopatus Toletani, ipsi pro indaganda veritate circa integritatum summæ debitæ, & depositæ, mandarunt, vt dicta D. Hieronyma ex sua parte computatorem, seu calculatorem vnum, & alium dicta Confraternitas eligerent, & nominarent, prout de facto elegerunt, & nominarunt, qui facto computo iudicialiter retulerunt in deposito sortis principalis (census redditibus exceptis) deficere summam morabatinorum duorum millium quadringentorum, & octuaginta duorum cum dimidio, & conclusa causa ad suam definitiuam deuenerunt sententiam, in qua D. Vicarij decretum in omnibus, & per omnia reuocandum esse censuerunt, sed cùm pro parte dictæ D Hieronymæ fuisset appellatum, & causa appellationis huiusmodi per Illustrissimum, & Reuerendissimum D. meum D. IVLIVM ROSPILLOSI Archiepiscopum Tarsensem, & in his Hispaniarum Regnis Nuncium Apost mihi commissa esset, dubitaui an dictum D Vicarij generalis decretum esset confirmandum, vel infirmandum? & infirmandum esse censui.

6 Ex ea ratione quia depositum, de quo agitur, non fuit legitimè factum, nec sufficiens ad extinctionem census, & ad impediendum cursum vsurarum, quod euidenter apparet ex facti contextura, & sequentibus fundamentis.

Primò, quia nullibi constat Confraternitatem citatam fuisse ad recipiendam sortem principalem cum pensionibus decursis, & ad faciendum retrouenditionem in forma, prout tenebatur ex dispositione iuris communis requirentis quòd oblatio præcedat obsignationem, & depositionem. *l. 2. §. l. acceptam C. de vsuris*, vbi Ego *in collect. num. 6. cum sequentibus*
7 vbi plures retuli Doctores. Gutier. *pract. lib. 2 q. 160. n. 1. vers. his tamen. ibi, Consignatio, & depositio pecu-*

nia nihil prodest, nisi prius oblata fuerit ei, cui solui de-
bet, &c citandus est enim dominus census antequam
depositum fiat, ad recipiendum pretium census vnà
cum redditibus decursis, & ad reuendendum censum,
cum comminatione, quòd aliàs fiet depositum Felician.
de censib. tom. 2. lib. 4. c. vnic. n. 2. vers secundo requiri-
tur, Ludou. de Auendan. *eod. tract. c.* 102. *n.* 12. Cenci. *in*
simili tract. p. 3. c. 1. q. 3 art 9. n. 23. & videtur hoc idem
sentire Duard. *eod. tract. tom. 2. in commento ad §. 6. q. 7.*
8 *num. 4. in fine*, dum concludit nunquam hoc depositum
fieri debere ex abrupto, sed debere prius requiri domi-
num, & ei offerri debitum coram testibus saltem extra-
iudicialiter, & deinde eo recusante, fieri depositum, iuxta
text. *in l. si creditrici. C. de vsuris.*
9 Secundò, quia ex actis non apparet vllam citatio-
nem, aut intimationem, siue protestationem Confrater-
nitati ante depositum fuisse factam: licet enim, sine veri
praeiudicio, oblatio praecedere nó deberet prout debuit,
adhuc tamen non poterat depositum fieri nisi citatione
praemissa, id enim tanquam indubitatum recipitur à
Rota, & signanter *in Romana Census* 4. *Iunij* 1610.
coram *sanctae mem. Gregorio XV.* apud Duard. *in fine d.*
tom. 2. decis. 295. ibi: *Sed contrarium fuit resolutū, quia*
depositum factum fuit, hospitale non citato, quod tamen
citari debuit, Ias. *cons. 9. col. pen. vers. secundo, & melius*
lib. 2. latè Roland. *cons.* 61. *n.* 32. *lib.* 1. &c. Eadem Rota *in*
Acontana Census 24. *Maij* 1611. *coram Voaldo*, apud
eundem Duard. *citato loco decis.* 84. *n.* 11. ibi: *Accedit*
vltimò, quia dec et um emanatum vigore dictae interpel-
lationis de deponendo fuit factum cum intimatione, qua
tamen non fuit facta nisi post depositum, ex quo videtur
resultare inualiditas dicti decreti, Pute *decis.* 174. *lib.* 1.
ex quibus resultat secundus defectus principalis, videli-
cet depositi,
10 Tertiò, quia depositum non fuit integrum, non so-
lùm ex defectu sortis principalis, vt patet ex relatione
data per computatores à partibus electos, qui vnanimi-
ter affirmarunt depositum sortis principalis defecisse in
dictis 2U482. marabatinis cum dimidio, qui defectus
11 sufficiens videri debet ne census extinctus, & redemptus
maneat, licèt in vno solum nummo verificetur, Felician.
d. tom. 1. lib. 4. c. vnic. n. 3. Cenci *d. art. 9. num. 38. & 49.*
Duard. *d. q.* 6. *n.* 7. Giurba *decis.* 87. *n.* 15. Greg XV. *decis.*
480 Ego *in collect. ad d. l. acceptam, n.* 10. qui omnes id
extendunt etiamsi deponentes essent minores, rustici, &
12 mulieres. Sed etiam ex defectu pensionum decursarum
vsque ad diem depositionis, & consignationis, quae vnà
cum sorte principali deponendae erant, *d. l. acceptam*, vbi
Ego *n.* 11 Bald. *in 6. opposit. n.* 19. & Castr *n.* 2. Rota *in*
auct. Romana Census, coram Gregorio XV. Felician.
13 *de censib. lib. 4. c. vnic. n. 3. & 7* vbi resoluit quòd reddi-
tus vsque ad id tempus decursi, soluendi sunt simul cum
14 sorte principali, Cenci. *d. art. 9. n.* 42. vbi quòd integritas
depositi consideratur non solùm respectu pretij census,
sed etiam fructuum decursorum, & non solutorum pro
rata temporis: constat autem pensiones huiusmodi eo
tempore nec solutas, nec depositas fuisse tum, vt dixi, ex
relatione computatorum, tum etiam ex declaratione
Doctoris Andreae de Herrera Capellani ad instantiam
dictae D. Hieronymae Fontechada medio iuramento exa-
minati, qui deponit pensiones decursas post factum &
notificatum depositum sibi per eandem D. Hierony-
mam persolutas: his verbis: *Dixo, que despues de auer*
depositado la dicha D. Geronima de Fontechada por
orden y mandado del señor Vicario general los marauedi-
ses contenidos en el deposito a que se refiere, y se le no-
tificò el deposito, y se le pagò a este declarante todos los
reditos que como tal Capellan se le deuian, &c. Non
15 obstat quòd saltem pro quantitate pecuniae depositae
debet reputari census extinctus, quia semper fuit peti-
tum censum redimi pro tota summa; & quicquid sit,
certum est parte insita non posse censum extingui pro
parte, *l. incer. §. Lucius, ff. de vsur.* Iason *in l. quadam*
n. 4 ff si certum pet. Villalob. *in sum. p. 1. tract. 23. diffic*
11. *n.* 3. post Bonacin Trullench. *in Decal. lib. 7. c.* 21.
dub. 7. n. 6 Rota *in vna Romana Census* apud Duard *in*
fin. d tom. 2. decis. 283. *n.* 9.
Quartò; quia in deposito non interuenit vera, & 16
realis numeratio, nam dictus D. Franciscus de Miranda
y Paz Capellanus Regius, assertus depositarius fassus
est in obligatione, de qua *sup. n.* 3. se recepisse in depo-
situm eam pecuniarum summam: & licet Notarius ibi
fidem faciat de recepto, non tamen dicit coram testi-
bus fuisse numeratam, cùm de vera & reali numera-
tione fidem facere teneretur, vt resoluit Tiraquel. *de*
retractu conuent. §. 4. gl. 6 n. 8. qui dubium in fortiori-
bus terminis sic proponens: *Sed in hac tractatione con-*
signationis illud quaestionis est, si iudex statuerit pecu-
niam consignari in manibus Titij, qui postea fatetur id
pretium sibi à venditore numeratum, nec tamen aliter
constat de numeratione an satis erit, vt venditor dica-
tur, consignasse ad fundamenta vtriusque partis deue-
niens, tandem concludit satis non esse, & de contrariis
agens, ita dicit: *Sed certè haec omnia vera sunt in praeiu-*
dicium eorum, qui ipsum actum ita conficiunt, sed in
hoc casu vbi agitur de praeiudicio tertij, non crederem
id satis esse, nisi appareat de vera numeratione, &c. Ne- 17
uizan. *cons.* 10 *num.* 15. vbi tenet non sufficere si Nota-
rius recepisse pecunias oblatas confiteatur, Card. Tusch.
pract. concl. lit. D concl. 203. *num.* 23. ibi: *Amplia*
quia numerationem requirit depositum ad hoc vt rele-
uet. Matienz. *l. 4 glos. 9 n. 7. tit. 11. lib. 4. Recop.* & *ibi*
Azened. *num.* 14. Auend. *de censib. cap. 44. num.* 5. Vera
semper & realis numeratio in his depositis requiritur.
Caroc. *de deposito part. 1. tit. de probat. depositi, num.* 5. 18
Marta *in votis nouiss decis.* 87. *num.* 35. Ego *in collect.*
ad d. l. acceptam, num. 15.
Quintò, quia non fuit factum depositum loco con- 19
gruo, videlicet penes depositarium generalem, apud
quem in instrumento impositionis census (cuius clau-
sula refertur *suprà num.* 1.) deponi iubetur sors prin-
cipalis, si eam dominus census recipere noluerit, ad
hoc vt redemptus exinde habeatur vnde depositum
diuerso modo factum, scilicet penes dictum D. Fran-
ciscum de Miranda y Paz, non potest dici legitimè
factum, nec deponenti prodest ad impediendum an-
nui redditus censum, Ludou. Cenci. *de censib. part. 3.*
cap. 1 quaest. 3. art. 9. n. 50. vbi subdit locum incon- 20
gruum esse si depositum fieret in loco non conuento,
Duard. *d. q. 7. n.* 3. Ego *in collect ad l. acceptam, à n.* 42.
Rota *in Ianuen. Census* 25. *Nouembris* 1613. coram
Dunozet apud eundem Duard. *in fin. dict. tom. 1. decis.*
173 *num. 4. & 5.* Et ita iudicaui Matriti die 17. *De-*
cembris 1644.

Granaten. Redemptionis census.

Oblatio & depositum vt releuet debitorem, quale? Et quid si fuit factum de pecunia, quae de proximo erat reprobanda, seu minuenda; Et de Regia Pragmatica minorationis monetae publicata Matriti 16. Septembris 1642.

Votum LXXX.

1 *Personae actoris & rei debent ante omnia legitimari in quolibet iudicio.*

2 *Debitor census qui paratam habet pecuniam pro illius redemptione, quid agere debeat.*

3 *Vniuersitas aliud est, aliud singuli de vniuersitate.*

4 *Negligentia ac omissio cuiuslibet particularis de vniuersitate, non praeiudicat ipsi vniuersitati.*

5 *Procurator constitutus ad exigendum redditus census, cum plena, seu libera administratione, non potest census redemptionem sibi à debitore oblatam recipere.*

6 *Claus.* cum libera & generali administratione: *plerumque absque dominorum consensu apponunt Notarij.*

7 *Procurator ad negotia absque substituendi facultate datus, potest alium suo nomine liberè deputare.*

8 *Substituendi facultas cessat si in mandato dato industria persona electa fuerit.*

9 *Substitutio locum habet etiam vbi industria persona electa fuerit quando certa forma fuerit praestituta, nisi negotium graue sit.*

10 *Oblatio debet praecedere obsignationi, & depositioni.*

11 *Oblatio vera & realis debitorem liberat, & cursum vsurarum impedit.*

12 *Debitor per oblationem realem excusatur à mora.*

13 *Oblatio realis quando dicatur?*

14 *Oblatio verbalis idem operatur quod realis, & vera quoad euitandam moram & poenam, si creditor expressè recusauerit accipere.*

15 *Pecunia quando est debita non potest offerri tot de bonis immobilibus, vel mobilibus.*

16 *Pactum de redimendo censu in eisdem speciebus monetae, quibus constitutus fuit, valet.*

17 *Depositum vt releuet debitorem debet fieri authorizante iudice.*

18 *Depositum habetur pro non facto si fiat coram iudice incompetenti.*

19 *Debitor offerre & protestari debet coram honestis personis quando iudex non habetur copia.*

20 *Depositum faciendum est de mandato eius iudicis qui de causa illa aliàs cognoscere valet, si inter contrahentes nihil actum sit.*

21 *Depositio debet fieri parte citata.*

22 *Creditor secundùm praxim citari debet ad recipiendam sortem cum redditibus consignatam & depositam.*

23 *Citatio ad recipiendam sortem cum reditibus depositam debet fieri personis legitimis, qua liberè possint recipere solutionem.*

24 *Marito potest fieri census redemptio.*

25 *Praelato, orphanotropho, vel administratori ciuitatis fieri potest census redemptio.*

26 *Census venditor, ex quo maioratus fuit institutus, vel capellania fundata, quomodo illum redimere valeat?*

27 *Depositum in quo deficit vnus nummus, non liberat debitorem.*

28 *Depositum, in quo per errorem vnus nummus deficit, non causat plenam liberationem, maximè ad redituum extinctionem.*

29 *Erroris excusatio, propter quem in deposito vnus nummus deficit, non admittitur etiam in muliere, & rustico.*

30 *Depositum fieri debet loco congruo.*

31 *Depositum debet fieri in loco in citatione expresso.*

32 *Locus incongruus pro deposito erit si oblatio fieret creditori peregrinanti, vel in loco non conuento, vel non destinato solutioni expressè, vel tacitè.*

33 *Depositum debet fieri tempore congruo.*

34 *Depositum factum ante tempus adiectum solutioni fauore creditoris dicitur fieri tempore congruo.*

35 *Depositum dicitur factum tempore incongruo quando est appositum pactum quòd non possit soluere debitor, nisi quando creditori placuerit.*

36 *Creditor recipere non tenetur pecuniam, quae de proximo secundum rumorem est minuenda, vel reprobanda, maximè sciente debitore.*

37 *Depositum, aut oblatio pecuniae non valet, quae de proximo est reprobanda sciente ipso debitore.*

38 *Constitutio noua ligare non potest ante promulgationem etiam scientes.*

39 *Constitutio ligat priusquam promulgetur si cum scientia concurrat fraus in alterius detrimentum.*

40 *Oblatio, & depositio non erit sufficiens ad liberandum debitorem si constitutio de breui foret promulganda.*

41 *Scientia futurae pecuniarum reprobationis in quibus personis praesumatur?*

42 *Pragmatica minorationis monetae publicata sub die 16. Septembris 1642. refertur, & de eius intellectu, n. 43.*

44 *Animal mortuum intra biduum post venditionem censetur ex infirmitate illam praecedente mortuum.*

MVlta pro nullitate depositi fuerunt per Abbatem 1 & Capitulum sacri Montis Granatensis contra Augustinum Mendez debitorem deducta, quae indicant redemptionem census, de quo agitur, nullam fuisse. Et primò conuincitur depositum non legitimè factum ex eo quòd cùm in quolibet iudicio ante omnia debeant legitimari personae actoris & rei, Bart. communiter receptus *in l. fin. in fine, C. de edicto D. Hadriani toll.* Auendan. *resp. 1. num. 12.* Matiens. *in dial. Relatorum p. 3. cap. 43. num. 10.* Azeued. *l. 3. num. 4. & 5. tit. 2. lib. 4 Recopil. & l. 10. num. 29. tit. 17. eod. lib.* Lancel. *de attent. p. 3. cap. 28. num. 36.* Parlad. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 3. §. 1. num. 7. &* 8. Amat. Roderic. *de modo videndi process. cap. 1. à numero primo, & capite secundo, num. 1. & 2.* In praesenti causa non apparet legitimata persona Augustini Mẽdez debitoris, nec Abbatis & Capituli praedicti creditoris, nec procuratoris venientis ad causam, & praetendentis habuisse mandatum legitimum ad redimendum: nec denique constat qualis sit iste census, nec indicatur instrumentum illius, prout praecedere debebãt, sicut in terminis Monet Ludou. Cenc. *de censib. p. 3. quaest. 3. art. 9. num. 20.* ibi, *Debet igitur debitor* 2 *census, qui pecuniam paratam habet pro redemptione annuae responsionis censualis, quam grauatus reperitur, adire Iudicem competentem, vt per semetipsum, vel mediante persona sui legitimi procuratoris, & ex illius decreto ad notitiam, vel ipsiusmet domini census, vel alterius legitima persona pro eo deducere, qualiter ipse comparens est paratus redimere censum, exprimendo qualis sit iste census, & indicando instrumentum, annum, mensem, & diem, quo confectum fuit, & nomen Notarij, cuius manu confectum fuit,* &c.

Nec releuat quòd depositum fuerit factum citato 3 vno ex Capitularibus dicti sacri Montis, & quod oblatio eidem facta praecederet: Quia aliud est vniuersitas, aliud singuli de vniuersitate, *l. in tantum, §. vniuersitas, ff. de rerum diuis. l. sicut, §. si quid, ff. quod cuiusque vniuers. nomine,* Ant. Gabr. *commun. opin. lib. 6. tit. quod cuiusq; vniu. nõ. concl. 1.* Bero. *cons. 19. n. 3. vol. 1.* Et negli- 4 gentia ac omissio cuiuslibet particularis de vniuersitate

non

non præiudicat ipsi vniuersitati, Felin. in c. enim accessis-
sent, n. 29. de constit. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præs.
41. num. 7. Surd. cons. 128. n. 104. cum seqq. & cons.
323. à n. 10. & cons. 365. n. 63. Cancer. var. resol. lib. 3.
cap. 3. num. 21.

5 Minus releuaret quòd oblationis & depositi causa
facta fuerit cum procuratore constituto ad exigendum
redditus census, cum plena etiam ac generali, seu libera
administratione. Quia virtute huius mandati nõ pote-
rat talis Procurator census redemptionem sibi à debito-
re oblatam recipere; hæc enim adeò nihil commune
habet cum redditus exactione sibi tantùm commissa, vt
imò ei planè contraria sit, cùm ipsam omnino cessare
faciat. Seraph decis. 831. Ludou. Cenc. de censib. p. 3. c.
1. quæst. 3 art. 7. n. 53. Basil. Pont. de matrim. lib. 2. c. 15.
n. 4. Ratio etiam potest esse, quia certum non erat
quòd dominus, qui reditus exactionem de procuratore
confidit, sortis quoque principalis redemptionem con-
sideret, quæ res tum principali mandato contraria est,
vt diximus: tum etiam longè maioris ponderis & præ-
iudicij, ad quam mandatum vtcunque generale & am-
plum non extenditur, & nihil facit quòd dicto Procu-
ratori non solùm simpliciter totorum, seu vniuersorum
negotiorum administratio permissa fuerit, sed etiam li-
bera, hoc nominatim addito, cum liberali & generali
administratione, quo casu videbatur ei concessum, vt
posset ille facere quæcunque dominus posset, c. qui ad
agendum, vers. vlt. de procurat. ibi: Procurator quoque
absque speciali mandato iuramentũ deferre, transigere,
vel pacisci non potest, nisi ei bonorum, vel causæ ad-
ministratio liberè sit concessa, &c. Nam clausula illa æ-
quipollet alteri, videlicet, dans potestatem exercendi ea,
quæ posset ipse constituens, & ita operatur, vt quis pos-
sit omnia facere, quę principalis, vt pluribus citatis Do-
6 ctoribus dixi de clausulis vsufrug. claus. 35. n. 5. Quia
nihilominus Procurator siue cum libera administratio-
ne constitutus, siue mandatum generale simpliciter ha-
bens, nihil potest circa res valde domino præiudiciales,
propter abusum nempe Notariorum, qui passim absque
dominorum consensu, & eis prorsus ignorantibus iuxta
ipsorum communem stylum clausulam illam, cum libe-
ra, & generali administratione, inserere solent, quemad-
modum resoluunt Cou. lib. 1. var. c. 6. n. 3. vers. 5 in fine,
& in rub. de test. in p. 2. n. 14. vltrà 42. Greg. Lop. l. 19.
glos. 8. & 9 tit. 5. part. 3. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. c.
50 n. 2. Matienz. ad l. 7. glos. 14. n. 6. tit. 11. lib. 5. Recop.
Salzed. ad Bernard. Diaz reg. 147. limit. 8. vers. id tamẽ,
Gondis. de Paz in praxi annotat. 4. num. 17. & 18. Ego
d. claus. 35. n. 1.

7 Et quatenus in priore mandato substituto ad fa-
uorem præsentis procuratoris ampla facultas ad nego-
tia, & ad bona distrahenda, & vendenda concessa esset,
adhuc substitutus ea facultate vti non poterat: licèt
enim procurator ad negotia etiam simpliciter, & abs-
que vlla substituendi facultate datus posset alium suo
nomine & periculo liberè deputare, l. si procuratorem 8.
§. si quis mandauerit, vbi glos. verb. non potest, ff. man-
dati, Barth. Socin. reg. 606. l. Hisp. 19. vers. mas los otros,
tit. 5. part. 3. Cardin. Tusch. pract. conclus. tom. 6. lit. P,
concl. 849. ex n. 3. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 2. tit.
de procurat. resol. 3. à n. 15. Cardos. in praxi iudicum,
8 verb. procurator, n. 75. in princ. Nihilominus tamen si
in mandato personæ industria electa videri possit, sub-
stituendi facultas cessat, vt per Alex. n. 1 & Ias. n. 2. in l.
quod quis 8. C. de procur. Alex Trentacinq. d. resol. 3. à
n. 26. Cessat autem si certa in mandato forma designa-
ta non fuerit, veluti si mandatum sit de re distrahenda,
nullo designato pretio, in quo quidem mandato ob eã
causam substitutioni locus non est, & sic ex defectu assi-
gnationis certæ formæ, mandatarij industria semper
electa censetur, vt argumento text. in c. is cui 11. de of-
fic. deleg. lib. 6. docet Bart. in l. 1. in lectura n. 7. & in
repet. n. 13. ff de offic. procur. Cæsaris, sequuntur Ias. ibi n.
24 vers. si verò, & Alex. n. 6. vers. ante loquimur, Bertaz.
de clausul. instrum. claus. 5. glos. c. n. 5. Pinel. in l. 2. C. de
rescind. vend. p. 2. c. 1. n. 17. Trentacinq. d. resolut. 3. n.
27. vers. in primo casu. Secus autem, si certa fuerit for- 9
ma constituta, quia tunc substitutio locum habet, que-
admodum post Bart. & alios resoluunt Ias. in d. l. 1. n.
24. Marcabrun. cons. 90. n. 13. cum duobus seqq. Cardos.
in praxi Iudicum, verb. procurator n. 73. vers. si autem
data. Alex Trentacinq. de resol. 3. n. 27. vers. in secundo,
Steph. Gratian. discept. forens. tom. 2. c. 201. n. 12. 23. &
26. nisi negotium commissum graue, & arduum fuerit,
argumento text. in l. liquet, ad fin vers. nam tanta causæ
pondus, C. de summa Trinit. notat. Felin. in c. fin. sub n. 4.
de officio deleg. considerata natura negotij continen-
tis maximam summam, & ponderositatem, Paul. Paris.
cons. 47. n. 88. & 89. lib. 1. Matienz. l. 1 glos. 8. n. 17. tit.
11. lib 5. Recop. Cald. Pereira de empt. c. 50. n. 15. Vnde
cùm in proximo mandato, quod substituit procurator in
eo constitutus, illius personæ industria electa fuerit, vt-
pote quia in eo certa forma citra bonorum distractio-
nem præfixa non fuerat, negotium certè arduum &
graue, meritò dicendum est procuratorem substitutum
legitimam facultatem non habuisse depositum recipiẽ-
di, aut oblationem admittendi, quæ sufficeret ad impe-
diendum cursum vsurarum, & redditum census, de
quo agitur.

Secundò deprehenditur depositum non legitimè fa- 10
ctum, quia oblatio non præcessit obsignationi, & depo-
sitioni, vt requirebatur, iuxta text. in l. 2. l. si creditori, &
l. acceptã 19. C. de vsur. l. Hisp. 8. tit. 14. part 5. Tiraq.
de retractu lig. §. 9. glos. 3. n. 4. ibi, Sed quod plus est, cùm
oblatio necessaria est, ea facienda est ei, qui potest solu-
tionem recipere, & offerentẽ liberare, & nõ alij, &c. A-
uẽdau. de censib. c 106. n. 1. Felician. de censib. to. 2. lib. 4.
c. vnic. n. 12. Cancer. var. resol. lib. 3. c. 8. n. 17. Gutier.
pract. lib. 2. quæst. 160. n. 1. vers. his tamen, ibi, Consigna-
tio & depositio pecuniæ nihil prodest, nisi priùs oblata
fuerit ei, cui solui debet, &c. Intellige de oblatione vera 11
& reali, qua debitorem liberari, & cursum vsurarum
impediri, per text. in l qui Romæ, §. Seia, ff. de verb. oblig.
l. si debitor, & l qui decem, ff de solut. l. pen. C. de vsuris
& fœn. resoluunt Marsil. sing. 479. Cazan. cons 41. Ro-
deric. de ann. redditib. lib. 2. quæst 15. n. 4. Cald. Pereira
de empt c. 23. n. 62. Ratio est, quia per oblationem rea- 12
lem debitor excusatur à mora, l. illud, ff. de peric. &
comm. rei vend. l. si seruum, § sequitur, ff. de verb. oblig.
Negusant. de pignor. 3. p. memb. 5 p. n. 2. vers. tertius ef-
fectus, Carot. de oblation. p. 1. quæst. 7. §. de reali oblat.
n. 10. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 3. n. 55. in fine. Dici- 13
tur autem oblatio realis quando offerens habens pecu-
niam in manibus, illam offert numerando, & ostenden-
do coram testibus, vel si habeat cedulam banchariam,
Ludou. Cenci. de censib. part. 3. c. 1. quæst. 3. art. 9. n.
37. Rota apud eundem decis. 131. & 291. nisi creditor
acceptare recusauerit, cùm Rota in locis citatis videa-
tur se fundare in acceptatione creditoris. Idem quod 14
oblatio realis & vera, operabitur verbalis quoad eui-
tandam moram, & pœnam, si creditor expreisè recusa-
uit accipere. l. 8. tit. 14. part. 5. Ioan Bapt. Lup. in l. 2.
comm. 1. §. 3. n. 1. C. de pactis inter empt. Bened. Bon.
de censib. art. 94. Felician. eod. tract. to. 2. lib. 4. c. vn. n. 1.
Auendan. in simili tract. c. 102. n. 9. Vincent. Carot. in
tract. de oblat. part. 1. q. 7. §. de oblat. reali, & de depo-
sito, quæst. 5. n. 1. Surd. cons. 86. n. 14. & 29. & cons. 331.
n. 39. & decis. 6. n. 4. Anton. Gabr. commun. tit. de solut.
concl. 8. n. 2. cum seqq. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 206.
n. 6 Sigism. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 3. num. 160. &
163. Boër. decis. 124. n. 26. Ioann. Bapt. Larea disp.
19. n. 7. vbi tenet quòd illius erit detrimentũ, qui num-

mos recipere iniustè recusauerit, arg. l. qui decem, in
princ. & l. creditor 10 a. ff. de solut. idem Larea disp.
13. num. 35. vbi notata circa moram creditoris procede-
re ait quando ipsi potest mora imputari, aut cùm ex iu-
sta causa recipere pecuniam, recusauerit, & quòd tunc
nec morosus censendus creditor, nec periculum ad eum
pertinebit, ex d. l. qui decem.

15 Et quatenus oblatio vera & realis facta fuisset, nihil
releuaret, quia cùm esset debita pecunia, non potuit of-
ferri tot de bonis immobilibus, vel mobilibus, vt resol-
uunt Menoch. de arbitr. casu 232. à n. 23. Anton. The-
saur. decis. 153. Gutier. de iuram. confirmat. part. 1. c. 29.
16 n. 1. & pract. lib. 1. q. 148. n. 16. Castill. controuers. lib. 4. c.
10. n. 47. præcipuè stante pacto de redimendo censu in
eisdem speciebus monetæ quibus fuit constitutus; quod
validum esse per text. in l. semper in stipulationibus. ff.
de verb. oblig. resoluunt Pinel. in rub. C. de rescind. vēd.
part. 1. c. 3. n. 17. in fine, Surd. cons. 242. n. 3 Palad. re-
rum quotid. lib. 2. c. fin. part. 5 § 17. n. 21. Morl. in em-
porio iuris, tit. 8. in præl ud. n. 3. & 4. Roder de annuis
redditib. lib. 1. q. 18. n. 40. & 43. Steph. Gratian discept.
forens. 10. 2. c. 9; n. 76.

17 Tertiò ex eo apparet depositum huiusmodi non fuis-
se legitimè factum, quia non fuit authorizante iudice
factum, & ita non potuit releuare debitorem, d. l. accep-
tam, C. de vsuris, Tiraq de retractu conuent. §. 4. glos 7.
n. 11. Ioan. Bapt. Lup. de vsur. comm. 2. §. 4. n. 12. Surd.
cons. 285. n. 4 Matiens. l 9. glos. 4. n. 14 tit. 11. lib. 5. Re-
cop. Menoch. de arbitr. casu 232. n 28. Felician. de cen-
sib. to. 2. lib. 4. c. vnic. n. 3 vers. quintò requiritur, Steph.
Gratian. discept. forens. to. 2. c. 260. n. 15. Cancer. variar.
18 resol. to. 3. c. 8. n. 13. vbi ait depositum haberi pro non
facto si non fiat coram iudice incompetenti, vel coram
non legitima persona. Quamuis depositum operari ta-
lem effectum etsi fiat extra iudicium, dummodo apud
idoneam, & honestam personam debitor deponat in
præsentia honestorum virorum, itavt culpa ipsi adscribi
non possit, per l. obsignatione, C. de solut. & l. creditor, C.
de pignor. existimauerint Tiraq. d. §. 4. glos. 6. n. 34. Ca-
rot. de deposito. p. 2. q. 69 D. Barbos. in l. mora n. 81. ff. so-
luto matr Cornazan. decis. 76. n. 27. Marescot. var. reso-
lut. lib. 1. c. 7. n. 6. & 7. Alex. Trentacinq. d resol. 20. n 1.
vers. primo, Card Mantic. de tacitis, & ambig. conuent.
lib. 10. tit. 5 n. 16. Giurba decis. 98. n. 3. Scacc. de com-
merc. §. 2. n. 176. nisi eorum opinionem intelligamus eo
casu, quo iudicis non habeatur copia, cùm tunc debi-
tor offerre & protestari debeat coram honestis personis,
19 & videtur sentire Menoch. d. casu 232. n. 28. Iudex au-
tem de cuius mandato fieri debet depositum, dependet
à conuentione contrahentium, Auēdan de censib. c. 102.
20 n. 15. in fine. Si autem inter contrahentes nihil actum
sit, faciendum est de mandato eius iudicis, qui de causa
illa alias cognoscere valet, Capic. decis. 18. Boer. decis.
114. n. 9 Auendan de consib. c. 102. n. 14. Ludou. Cenc.
eod. tract. part. 3 c. 1. q. 3. art. 9. num. 26. Carot. de oblat.
part. 2. q. 70.

21 Quartò, quia defuit citatio creditoris, & sic notifica-
tio facta domino census, requiritur enim quòd parte ci-
tata fiat depositio, Carpan. ad statuta Mediolan. c. 417.
n. 610. Surd. cons. 86. n 21. Anton. Gabr. commun. opin.
tit. de citat. concl. 1. n. 256. Roder. de annuis redditib. lib.
2. q. 15. n. 53. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 3. tit. de so-
lut. resol. 22. n. 2. vers. tertio, Auendan. de censib. c. 12. n.
21. Felician. eod. tract. tom. 2. lib. 4. c. vnic. n. 12. vers. se-
22 cundò requiritur, ibi, Praxi verò quotidiana recipitur,
vt citetur creditor non ad depositum faciendum, sed ad
recipiendum sortem cum redditibus consignatam, & de-
positam, &c. Ludou Cenc. in simili tract. part. 3. c. 1. q.
3. art. 9. num. 52. ibi, deposito autem per debitorem cen-
sus illum redimere volentem legitimè facto, illud no-
tificabit domino census, vel alteri legitima personæ pro
eo, &c. Rota apud Pacif. de Saluiano interdicto decis.
146. n 4. & apud Ludou. Cenc. post de tract. 295. num.
1. & decis. 197. num. 6. Quæ quidem citatio semper fie- 23
ri debet personis legitimis, quæ liberè possint recipere
solutionem, l. si reus paratus, ff. de procurat. l. 2 C. de v-
sur. Petr Gregor. de censib q. 5. n. 393. Auend. eod. tract.
c. 106. n. 1. Vnde colligitur marito posse fieri census re- 24
demptionem, quia debitum dotale marito rectè solui-
tur, Parlad. rerum quotid. lib. 2. c. fin. §. 17. n. 4. Petr. Gre-
gor d. tract. de censib. q 5. n. 297. Roder. d. q. 15. n. 88 Et 25
similiter potest fieri Prælato, orphanotropho, vel admi-
nistratori ciuitatis, quia huiusmodi administratoribus
rectè soluitur, l. quod si fortè §. 1. ff. de solut. Petr. Gregor.
vbi supra, Felician. d. c. vnico n 8. Hinc etiam prouenit 26
quòd venditor census, ex quo maioratus fuit institutus,
volens redimere census, debet de mandato Iudicis sor-
tem deponere apud idoneam personam, & possessorem
maioratus citare vt eadem auctoritate in emptionem
bonorum immobilium conuertatur, aliter redemptio est
nulla, iuxta l. 3 ff de nouat. & l. nomen, ff. qua res pigno-
ri, Molin de primog. lib. 2. cap. 10 num. 6 P. Gregor. d.
quæst. 5. num. 297. Roder. d. quæst. 15. num 89. idemque
obseruatur in censibus redimibilibus, ex quibus Capel-
lania fuit fundata.

Quintò, quia depositum non fuit integrum, deficiē- 27
te enim vno nummo, non releuat debitorem, nec impe-
ditur cursus vsurarum, siue redditnum, l. quandiu C. de
distract. pign. l. obsignatione C. de solut. Cou. lib. 1. var.
cap. 15. numer. 7. & 10. vbi quòd etiam pro rata tempo-
ris & sortis redditus annui deponendi sunt, Felician.
de censib. lib. 4. cap. vnic n. 3. & 7. vbi idem dicit Baez.
de decima tut. c. 28. n. 14. Gutier. Canon. lib 1. c. 33. n. 29.
Carot. de deposito, part. 2 q. 5. n. 9 Alex. Trentacinq. lib.
3 tit. de solut. resol. 22. n. 2. vers. vndecimo, Roder. d. q.
15. n. 76. Auendan. de censib. c. 10. n. 12. Ludou. Cenc.
eod. tract. part. 3 cap. 1. q. 3. art. 9. n. 42. Cancer. var. lib.
3. c. 8. n. 5. Scacc. de commerc. §. 2 glos. 5. n. 171. Mastrill.
decis. 148. n. 56. & 25. Monter. à Cueua decis. 18. Muta
decis. 59. n. 3. Giurba decis. 98. à n. 16. Rota apud Cenc.
post d. tract. decis. 84. n. 14. & decis. 295. n. 5. & decis.
215. n. 1. & decis. 297. n. 5. Greg. XV. decis. 480. à n. 4.
quod procedit in quacunque persona priuilegiata, Fe-
lician. in append. ad d. cap. vnic. sub n. 3. Milan. Sicilia
decis. 28. n. 35. lib. 1. Cenc. d. art. 9. n. 40. Sed quid si per 28
errorem vnus nummus deficiat? Giurb. d. decis. 98. n. 18.
tenet quòd etiamsi per errorem vnus nummus deficiat,
depositum non causabit plenam liberationem, nec red-
ditus vsurarum extinguentur, idem docet Felician. d.
lib. 4. c. vnic. n. 3. & 7. dicens quòd licet hic error suffi-
ciat quoad pœnæ excusationem, non tamen ad reddi-
tuum extinctionem, Pereg. cons. 75. n. 41. vol. 4. Milan.
decis. 18. n. 35. vbi ait erroris excusationem non admit-
ti etiam in muliere, & rustico, Cenc. d. art. 9. n. 40. &
41. vbi tradit illis denegandam non esse restitutionem 29
Quamuis Didac. Perez ad Seguram in l. vnum ex fa-
milia, §. sed si fundum, n. 9. in fine, ff. de legat. 2 & Aze-
ued. ad l. 9. n. 17. tit. 11. lib. 5. Recop. vbi Matiens. glos. 4.
n. 12. existimauerunt ex defectu vnius nummi, vel al-
terius prauæ quantitatis minimè dici non fuisse inte-
grè factum depositū. Et licet Roderic. de annuis reddi-
tib. lib. 1. q. 18. n. 45. asserat quòd si debitor esset obliga-
tus soluere debitum in pecunia argentea, & deponatur
quantitas debita in magna summa, & vnus aureus
aut tres, aut quatuor deponantur in alia moneta viliori,
valet depositum.

Sextò, quia depositum non fuit factum loco con- 30
gruo, vt requirebatur, Tiraq. de retract. conuent. §. 4.
glos. 7. n. 2. Menoch. de arbitr. casu 232. n. 21. & cons.
756. n. 12. Carot. de deposito, part. 2. q. 5. n. 8 Giurba de-
cis. 98. n. 1. Ludou Cenc. de censib. part. 3. c. 1. quæst. 3.
art. 9. n. 51. vbi addit debere fieri in loco in citatione ex- 31
presso.

32 presso. Vn ... congruus erit, si oblatio fieret creditori pert... in loco non conuento, vel non destinato lo... precise, vel tac tè *l. qui Romæ ff. de verb. obligat.* Negusant. *de pignor. 2. p. 3. memb. 5. p. n. 9.* Quare cùm depositum fuisset factum extra locum cõuentum, qui erat penes depositarium generalem, non est dubium quòd per illud non fuit impeditus cursus redditium.

33 Septimò, quia depositum non fuit factum tempore congruo, vt erat præcisè necessarium ad faciendam census redemptionem, & impediendum cursum redditium. Negusant. 2 *part. 3. memb. 5 part. n. 9.* vbi limitat nisi nox esset vltima pars temporis adiecti, Menoch. *d. casu 232. n. 31* Carot. *de deposito, part. 2. quæst. 5. n. 2.* Alexand. Trentacinq. *à lib. 3. tit. de solut. resol. 22. n. 2.*
34 *vers. secundo.* Dicitur autem depositum factum tempore incongruo quando est factum ante tempus adiectum solutioni fauore creditoris, text *in l. cum qui*, alias *Iabolenus, ff. de annuis leg. l. si ita relictum, §. Pegasus, ff. de legat. 2* Gom. *var. to. 2. c. 17. n. 27.* Morl. *in emporio iuris tet. 8. q. 2 e. n. 5.* Pyrrh Maur. *in tract. de solut. 1 91. n. 2.* Cardin. Mantic *de tacitis & ambig. conuent. lib. 14 tit.*
35 *40. n. 6.* Vel quando est appositum pactum quòd non possit soluere debitor, nisi quando creditori placuerit, *l. à Titio, in fine, ff. verb. oblig.* Paul. *in l. qui Romæ n. 5. & 6 ff. eod. tit.*

36 Octauò, quia depositum fuit factum de pecunia quæ de proximo erat minuenda, vel reprobanda, stante rumore quòd constitutio minorationis, deteriorationis, seu mutationis monetæ de proximo erat promulganda: seu quando debitor sciebat, seu fumum habebat quòd de proximo erat minuenda, aut reprobanda: quibus casibus creditor eam recipere non tenetur; negari enim non potest depositum fuisse factum animo decipiendi, ac fraudandi creditorem. Quod probatur, primò ex *l. creditor oblatam 102. ff. de solut.* vbi oblatio pecuniæ per debitorem facta creditori, & per eum recusata, si paulo pòst a Præside pecunia tollatur, non cedit periculo creditoris recusantis sed debitoris, & hoc non alia ratione, nisi quia creditor iustè recusauit receptionem pecuniæ propter suspicionem eius mutationis. Secundò ex *l. eleganter. 24 § qui reprobos. ff. de pignorat. act.* vbi qui soluit reprobam pecuniam, ab obligatione non liberatur; iuncta *l. pen. ff. de milit. testam.* quia cauetur quòd quæ de proximo fieri spectantur, pro factis habentur. Quare sic resoluunt Caualcan. *de tes. 16. n. 42. cum seqq. p. 2* Tiraq. *de retract. l. g. §. 1 glos. 10. n. 11.* Ioan. Baptista Costa *de rata port. q. 121. n. 9. & cons. 64. n. 21.* Sig. Scacc. *de commerc. §. 1. quæst. 7. p. 2. ampl. 10. n. 16.* Menoch *de arbitr. casu 231. num. 26.* ibi, *Quinimò nec etiam offerri, deponiue potest pecunia, quæ adhuc non est reprobata, sed de proximo reprobanda, sciente ipso debitore,* &c. Carot. *de deposito p. 2. quæst. 5 num. 5.* ibi, *octauò non debet deponi pecunia, quæ statim reprobabantur,* &c. *& de is. 3. num. 20.* ibi, *Quòd licèt constitutio in loco non esset promulgata, tamen si debitor habet aliquem fumum, quod de proximo erat promulganda, dicitur deposuisse in fraudem,* &c. Vrsill. ad Afflict. *decis. 90 in fine,* ibi, *me non teneri ad capiendum depositum, ex quo fiebat ante terminum, & hoc eatum vt haberem pecuniam diminutam, & breui mutandam,*
37 *prout fuit,* &c. Giurba *decis. 87. n. 17.* ibi *Tertiò in fraudem deposuisse censetur debitor si aliquem saltem habeat fumum, aut rumor erat quod mutata moneta constitutio de proximo fuerit promulganda,* &c. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 2. cap. 260. num. 19.* ibi, *Immò neque valeret depositum, aut oblatio pecuniæ, quæ licèt adhuc non sit reprobata, tamen de proximo esset reprobanda sciente ipso debitore,* &c. Ego ipse in *collect. ad l. acc. ptam ex ... 18. C. de vsuris.* Ioan. Bapt. Larrea *tom. 1. disp. 15. n. 8. cum seqq.*

Et quamuis constitutio noua ligare non possit ante 38 promulgationem etiam scientes, *l. si ... C. de decret. ab ordine faciend.* Menoch *de arbitr. casu 18.* Menchaquen. *illustr. cap. 114. à princ.* Anton. Gabr. *commun. tit. de legib. concl. 4. num 6.* Nihilominus quandò cum scientia 39 concurrit fraus in alterius detrimentum, Constitutio ligat priusquam promulgetur, ex doctrina Bart. *in l conventa, in fine, ff. de legib.* vbi tenet quòd si aliquis sciebat æstimationem frumenti esse minuendam, eo quòd audiuit factam esse reformationem super pretio grani, & id latens, emptori vendit, tenetur ad interesse, per tex. *in l. si vinum ff. de pericul. & commodo rei vend.* & sic est certum hoc casu depositum nullum esse, & pecuniam deteriorari periculo debitoris; & resoluunt Afflict. *decisione 399. numer 1.* Mexia *in tract. taso panis concl. 63. numer. 6.* Pinel. *in l. 2. C. de rescind. vend. p. 3. cap. 2. numer. 22.* Carot. *decis 63. num 6.* Stephan. Gratian. *d. tom. 2. cap. 160. num. 21.* Giurba *d. decis. 87. num. 18.* Salas *de contract. lib. tract. de empt. & vendit. dub. 22. n. fin.*

Cùm breuitas temporis verisimilem arguat scien- 40 tiam futuræ pecuniarum reprobationis, longitudo autem ignorantiam, dicendum & tenendum est in hac materia quòd si constitutio de breui promulganda fuerit, hoc est, intra duos menses, tunc oblatio, & depositio non esset sufficiens ad liberandum debitorem. Ita Pinel. *d. n. 22.* ibi, *quæ in re non ineptè Hippolytus hoc intelligit quando publicanda est constitutio intra breue spatium, tunc enim versatur fraus, non ita in constitutionibus longius deferendis, quia tũc poterit emptor interim distrahere, & sibi cauere,* &c. Carot. *de deposito. p. 2. q. 131.* ibi, *Si constitutio non esset promulgata, sed tamen si debitor habebat fumum de proximo promulgationis faciendæ,* &c. *& decis. 63. n. 11.* ibi *Declaratur tertiò in constitutione de breui promulganda, secus si in longiori tempore, quia tunc licita est depositio,* &c. Giurba *d. decis. 84. n. 33.* ibi, *Secus si in longiori tempore, vt si post duos menses, aut multos dies,* &c.

Et præsumitur scientia futuræ pecuniarum reproba- 41 tionis non solum in Principum Consiliariis, & illis, qui ei assistunt, & eius decretis faciendis & promulgandis operam nauant, sed etiam in particularibus, qui aliquam scientiæ causam habere possunt, Bald. *in l. 2. de C. de periculo, & commodo rei vend.* Afflict. *decis. 399. num. 9.* Pinel. *in d. l. 2. p. 3. cap. 12. num. 22. in fine,* ibi: *Similiter quod inquit Paulus, Romanus, & alij de Magnate, vel alio de consilio Regis, vel Reip. intelligas id dictum gratia exempli, & frequentioris euentus: sed à paritate rationis idem dicendum videtur in alio, cui reuelatum fuerit* &c.

Sed quamuis supradicta procedant attento iure cõ- 42 muni, aliter dicendum videtur stante constitutione, siue pragmatica minorationis monetæ, publicata *sub die 17. Septembris 1642.* qua fuit dictum, contractus, deposita, & solutiones intra præcedentes duos dies à sua publicatione facta, fuisse, & esse nulla, & inualida; verba autem sunt hæc *Y por escusar los fraudes que se hazen pagando deudas y redemiendo censos suponiendo depositos y por otros muchos modos, ordenamos y mandamos que las pagas, redempciones de censos, depositos y otros qualesquier actos y pagas que se hizieren dos dias antes de el de la publicacion de esta ley, no obren effeto alguno, y sin embargo dello el acreedor o acreedores puedan pedir su derecho, y cobrar enteramente sus reditos en moneda corriente,* &c. Ex quibus verbis videtur colligi deposita & solutiones ante illos duos dies factas validas fuisse, nam exceptio firmat regulam in contrarium, ex *l. nam quod liquide. § fin. ff. de penu leg.* Et inclusio vnius est exclusio alterius. *l. cum prætor, ff. de iudic.* cum vulgaribus.

Verùm illud videtur defendi posse quòd dicta Pra- 43 gmatica

gmatica expresse non approbat solutiones, & deposita ante illlos duos dies facta, sed eorum validitas, vel inualiditas de illo tempore relinquit dispositioni iuris communis, vt argumento tex in l. commodissimè. ff. de liberis, & posth. tradit in simili Mandel. Alben. cons. 164. dum eleganter resoluit quòd vno permisso, alij non sunt prohibiti, sed in dispositione iuris remanent, quem sequutus fui Axiom. 120. n. 17 Nam ratio & causa finalis decisionis illius Pragmaticæ ea assignatur ad euitandas fraudes, ibi, y por escusar los fraudes que se hazen, &c. quæ æque militat ante illos duos dies si probetur scientia de illo tempore in debitore quod moneta esset minoranda, aut rumor esset quòd mutatæ monetæ constitutio de proximo erat promulganda. Et cóprobatur ex illa communi & recepta Doctorum resolutione, quæ dictat seruum, vel animal mortuum intra biduum post venditionem præsumptione iuris ex breuitate temporis censeri mortuum ex infirmitate, illos duos dies præcedente, & redhibitioni locus est, vt argumento l. si ventri §. fin. ff. de rebus auctor. iudic possiden. tenent Cyn. & Bald. in l. 1. C. de euict. quos refert sequitur Guzman de euict. quæst. fin. n. 21. Ioseph Ludou. Perus. decis. 118. Mascard. de probat. concl. 92. n. 1. & 2. vbi quòd animal venditum intra triduum mortuum, præsumitur tempore venditionis fuisse infirmum, & concl. 616. n. 8. & concl. 643. Bonacos. de equo q. 113. & nihilominus non excluditur probatio quòd illud animal multo ante illos duos dies venditionem præcedentes erat morbosum, & post venditioné morbum durare, ad hoc vt venditor actione redhibitoria teneatur. l. 1. § si quid autem. ff. de ædil. edicto, l. actione redhibitoria 54. l. quæro 58 §. fin. ff. eodem tit. Anton. Gom. tom. 2. var. c. 2. n. 49. vers. adde tamen, Mol. in emporio iuris, tit. de contrah. empt. in prælud. n. 42. Gabr Pereira decis. 74. num. 33.

Quare ex iis & aliis iudicaui depositum non fuisse legitime factum, proindeque Augustinum debitorem non liberari. Matriti die 23. Decembris 1644.

Toletana adiectionis.

Bona spoliorum ad Papam & ad R. Cameram. Apost. spectantia iure adiectionis, gaudent etiam post perfectam venditionem priuilegiis, quibus potiuntur bona Regij fisci. L. congruit C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. loquitur de conductoribus temporalibus.

VOTVM LXXXI.

1 Licitator post subhastationem perfectam & extinctam candelam a futuris licitationibus & oblationibus etiam maioris summæ est securus.
2 Bona spoliorum ad Cameram Apost. pertinentium gaudent priuilegiis, quibus potiuntur bona ad Regium fiscum spectantia.
3 Bona fiscalia adiectionem admittunt.
4 Pactum addictionis in diem validum.
5 Licitator nouus admittetur quando adest læsio vltra sextam partem.
6 Fraus & dolus quando interuenit in subhastatione facit admittere nouum licitatorem.
7 Creditorum interesse vbi vertitur, admittitur nouus licitator etiam post subhastationem perfectam.
8 Citationis, & notificationis defectum supplet comparitio partis.
9 l. 5. & fin. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. intelligitur.
10 Tempus certum fuit præstitutum de iure Authenticorum subhastationibus, & adiectionibus fiscalibus.
11 Atellio in subhastationibus fiscalibus, attento iure Regio Hispanico, nulla admittitur minor quarta parte, & transactis tribus mensibus.
12 Terminus datus retrahere volentibus est nouem dierum.
13 Et contra eum non competit minoris fauore, restitutio pupillo, vel absenti.
14 Pretium adiectum debet consignari coram Iudice, vel illius auctoritate deponi.
15 Consignatio, & depositio nihil prodest nisi prius pretium sit oblatum ei, cui solui debet.
16 Nummus vnus si deficiat in consignatione pretij, non videtur fuisse satisfactum formæ legis consignare mandantis.
17 Retractus, & adiectionis ius pari passu ambulant.
18 Retractus ius est odiosum, & exorbitans à iure communi.
19 l. Lutius §. fin. ff. ad municip. intelligitur
20 l. congruit. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. loquitur in conductionibus temporalibus vectigalium, non in perpetuis.
21 Glos. verb. possessores in d. l. congruit refertur, & ponderatur.
22 l. congruit procedit ex ratione l. cotem ferro § fin. ff. de publican. & vectig. & n. 25.
23 Conductores fiscales aliquando inuiti detinentur in conductione.
24 Conductores veteres præferuntur nouis.
26 Conductores veteres si tantum dare velint, quantum offertur per nouos, illis præferuntur.
27 Conductor primæ conductionis potest secundam habere iam alteri datam, si tantum dare velit quantum offertur per nouum.
28 Conductiones vectigalium publicorum vltra triennium non sunt faciendæ.
29 Leges Regiæ disponentes circa ius retractus etiam de iure Canonico sunt obseruandæ.

VAcante Ecclesia Caurien. per obitum Episcopi D. Antonij Gonzales de Azeuedo, fuit per R. Cameram Apost. venditum, seu cessum spolium Gaspari de Herrera pro pretio quadringentorum ducatorum; postmodum comparuit D. Ioannes de Azeuedo dicti D. Episcopi frater, & petiit admitti adiectionem ab ipso oblatam duorum milium ducatorum. Sed exortum dubium, an dicta adiectio admittenda esset, pro illius exclusione, & ad fauorem dicti Gasparis de Herrera fuerunt deducta fundamenta quæ sequuntur. Primum, 1
quia licitator post subhastationem perfectam, & extinctam candelam à futuris licitationibus, & oblationibus etiam maioris summæ est securus, ex Glos. in l. si tempora C. de fide instrum. & iure hastæ fiscalis lib. 10 Alber. in l. etsi sine § quæsitum. ff. de minor Capic. decis. 6. n. 5. Mastrill decis. 84. Secundum, quia non apparet fuisse Gaspari Herrera notificata (vt requirebatur) legitimo tempore & loco adiectio à Ioanne de Azeuedo oblata, cùm certum foret meliore conditione allata venditorem debere de ea certificare emptorem; ad hoc vt si nolet illam præstare spolium possit eidem Ioanni secundo licitatori vendi, ex Gregor Lop. ad l. 40. glos. 2 per tex. ibi tit. 5. part. 5. Tertium, ex l. 5. & fin. C. de locat. præd. ciuil lib. 11. ibi, Sed nec locabitur alteri, licèt ingenti superari videatur augmento possessio, &c. ex quo videtur probari post venditum, vel cessum spolium huiusmodi non esse admittendam adiectionem. Quartum

ex

ex *l. Lacius.§.fin.* vbi Bart.*ff.ad municip.* ibi, *Idem respond. si ciuitas nullam propriam legem habet de adiectionibus admittendis, non posse recedi à locatione, vel venditione prædiorum publicorum iam perfecta* &c. Quintum, *ex l.congruit.C. de locat. præd. ciuil. vel fiscal.lib.11.* ibi, *Congruit æquitati vt veteres possessores fundorum publicorum nouis conductoribus præferantur, si fiscalia per alios augmenta suscipiant*, &c.

2 Sed his non obstantibus adiectionem à D. Ioanne
de Azeuedo oblatam debere admitti fuit dictum ex eo
solum fundamento, quòd bona spoliorum ad Papam &
ad R. Cameram Apostolicam pertinentium gaudent eisdem
priuilegiis, & exemptionibus, quibus potiuntur
bona ad Regium fiscum spectantia, Abb. *in cap. quia
diuersitatem, de concess. præd. & in Clem. 2. de heret.*
3 Petr.Greg *syntag.iuris lib.32.c.31.num. 9.* Bobadill. *in
sua politica lib.2.cap. 17.num. 199.* Sed sic est quòd
bona fiscalia adiectionem admittunt *l.1. C.de vendendis
rebus ciuit.lib.11.d.l. Lucius.§. vlt.* in finalibus verbis,
ibi, *tempora enim adiectionibus præstituta ad causas
fisci pertinent*, &c. Azeued. *in rub.tit.13. de las pujas y prometidos, n.5.lib.9.Recop.* Parlad. *rerum quotid.
lib 2.fin.p.5.§.13.n.14* Ergo idem dicendum, & resoluendum
in bonis ad Papam, seu ad eius R. Cameram
Apost. spectantibus.

4 Et vltra à iure communi statuta circa materiam adiectionis
huiusmodi, fit quandoque pactum inter emptorem,
& venditorem hoc modo conceptum, *Vendo tibi
domum pro centum sub tali pacto, quod si aliquis mihi
infra mensem meliorem conditionem offerat, sit inempta*,
tale pactum valet, & dicitur addictioni in diem, &
non adiectionis, *l.1. & 2 ff.de in diem addict.* Cout. *lib.
3 var.c.8.n.1.* Cald. Pereira *in l.si curatorem, verb. sua
facilitate num.54.C.de integ.restit.minor. & de empt. c.
28.num.11* Felician. *de censib.lib.1. c. 6. num. 1.* Card.
Mantic. *de tacit.& ambig. convent.lib.4.tit.28.* Morl.
*in empor. iuris Ciuilis p.1.tit.9.de contrah.empt.q.14.
n.3.* ideo nihil mirum quòd possit priuilegium operari
effectum illum quem pactum in particulari persona efficere
potest

5 Non obstant quæ pro parte dicti Gasparis Herrera
suprà adducta fuerunt, & primò ad illud quòd post perfectâ
subhastationem, & extinctam candelam non admittitur
nouus licitator [illegible] iuxta est secutus respondetur
tripliciter, & pri[illegible]ò non procedere quando adest
læsio nedum vltra dim[illegible] sed vltra sextam partem,
ex Bart. *in l. si duo societ.* [illegible] *ff. pro socio*,
Mastrill. *decis.84.n.8.* Franch [illegible] 224 *num.2.* Ponte
de potestate Pro[illegible] *lib.5. 5.num.8. 56
& 57.& num.62.* [illegible] decisum per Regiam [illegible]
meram Summariæ in [illegible] Consilio Regni Neapolis
in arrendamento vini. Plures refert [illegible] sequitur
Antonin. de Amato [illegible] *5.num.12.* Læsio autem enormissima
resultat ex adiectione dicti Ioannis de Azeuedo
a quadringentis ducatis à Gaspare oblatis, & pro
spolio ex causa venditionis & cessionis datis, ad duo
millia ducata, vt constat.

6 Secundò, quia in subhastatione adfuit fraus, & dolus
in reiicienda oblatione alterius, qui idem spolium emere
volebat pro pretio ducatorum sexcentorum qua
fraude stante certum est subhastationem fuisse nullam,
Gregor. Lop. *l.5.tit.19.part 6.* vbi testatur obtinuisse in
ardua causa Regis contra conductorem regalium redituum
Regni Granatæ, Auiles, Maurit. Sfort.
Cald. Pereira, & alij, quos refert Antonin. de Amato
d. resol. 38. num. 20. qui pluries fuisse iudicatum
refert.

7 Tertiò, quia agebatur de interesse creditorum cùm
D. Ioannes de Azeuedo se obligauerit ad debita, & funeris
expensas, ac alia legata per Episcopum relicta persoluere,
ad quæ dictus Gaspar noluit attendere, quo casu
etiam candela extincta, & oblatione sequuta, alia
melior oblatio admitti debet, secundùm Marsul. ad Capic.
decis.36. num. 6 qui testatur ita in sacro Consilio
decisum, quem refert Aloys. Riccius *col. ccll. de is. collect.1726. vers. limita tertiò*, cùm pluribus citatis ab
Antonino Amato *d.resol.38.n.3.*

Ad secundum de non facta notificatione Gaspari 8
Herrera de adiectione oblata per D. Ioannem de Azeuedo,
respondetur citationem in tempore & loco congruo
sibi factam fuisse, & adhuc re integra, & quatenus
hoc aliquam pateretur difficultatem, per comparationem
tunc factam dicti Gasparis fuit sublata & extincta
nullitas ex defectu notificationis resultans, ad glos.
verb. sententia, in fine in l.1.ff.de feriis quam *ibi* sequuntur
Bald. Angel. Alber. Alex. & Ias. idem Alex. *cons.
123. Viso processu, vol.2.* Boer. *decis. 235. col. pen.* Roman.
cons.410.col.2. Rot. *decis.409. n.1.p. 1. & decis.
41.n.2.p.3.recent.*

Ad tertium ex *d.l.3.fin. C de locat. præd. ciuil. lib.* 9
11. respondetur illius decisionem procedere datis terminis
habilibus, nempe transacto iam tempore concesso
subhastationibus & adiectionibus fiscalibus; quod
licèt de iure Digestorum non esset certum constitutum,
sed arbitrio iudicis relinqueretur, nihilominus
de iure Authenticorum certum tempus fuit præstitutum,
vt ea glos. *verb. edictis in l. locat. C. eod. tit. de locat.* 10
*præd. ciuil. lib.11. & ex Auth hoc ius porrectum C. de
sacros. eccles.* notat Azeued. *l.1.tit.11.lib.9. Recop.* qui
vltra dictam glos. & Auth. hoc comprobat ex Bart. &
Angel. citatis per Bertach. *in. de gabell. p. 2. num.17.* Idē
Bart. *in l. si tempora, C. de s. de instrum. & iure hastæ fisc.
lib.10. num. 2.* ita loquitur *Sed si alieni facta esset tunc
si esset facta simpliciter, adhuc admitteretur alius
plus promittens; intelligitur enim esse facta sub conditione,
nisi meliorem conditionem attulerit intra tempus
appositam in subhastatione* &c. Et tempus, quod iure 11
Authenticorum præstitutum fuerat subhastationibus,
& adiectionibus fiscalibus, hodie lege Regia redactum
est ad tres menses, ea conditione vt nulla admitteretur
adiectio minor quarta parte, nec transacto eo tempore,
vt constat ex *l.6.tit.13.lib.9.Recop* quod procedit etiā
si fiscus velit ad hoc vti restitutionis remedio, vt decisum
refert Azeued. *d l.6. num. 4. super verb. se a recebida
la puja, a falta los dichos tres meses.* & *n. 5.* concludit
quòd si de facto admitteretur, talis admissio nulla esset.
Prout in simili terminus datus retrahere volentibus, 12
vt intra illum possint emptori soluere, & rem retrahere,
est nouem dierum, iuxta *l.7.tit.11.lib. 5. Recop. & l.8.*
ibi, *la pueda sacar tanto por tanto dentro de nueue dias*,
& Azeued. *in d.l 7. num. 61.* & Matiens. *ibi glos.6.
num.10.* Parlad. *differ.109.§.5.num.3.* Gutier. *pract. lib.
2.quæst. 152.* quiquidem terminus ita est præcisus, vt
contra eum non competat minoris fauore restitutio, vel
pupillo, vel absenti, vt probatur *in d. l. 8.* ibi, *Porende
declaramos y ordenamos y mandamos que los nueue
dias contenidos en la dicha ley del fuero corran contra
los menores de veinte y cinco años quier sean en edad
pupilar o adulta y esse mismo corra contra los ausentes.* &
ibi, *y que nos les sea otorgado sobre esto restitucion, ni
rescision del tiempo, saluo que à la letra se guarde la dicha
ley del fuero contra los vnos y los otros*, &c.

Intra prædictos nouem dies non solùm deduci de- 13
bet ius prelationis, vulgo *tanteo*, sed etiam requiritur,
vt intra id tempus priuilegiatus offerat emptori pretium,
& petat vt ei rem remittat, & si nolit recipere
quod consignetur coram iudice, seu illius authoritate 14
deponatur; *d.l.8* ibi, *y que requiere con el precio y sino
le quiere recebir ponerle en deposito.* &c. & *l.9.* ibi, *con
tanto que consigne el que la saca el precio.* nihil enim
prodest consignatio & depositio, nisi prius pretium sit
oblatum ei, cui solui debet, nisi sit absens, *l. 2.* & *ibi*

Salicet.

Salicet.*in 1.actab C.de usur.gloss.fin. post princ.in l. acceptam.C.eod.* Tiraq.*de retractu lig.§.9. gloss.3.& vlt. num.5.* Azeued.*l.9. n.11.tit.11. lib.5. Recop.* Gutier. *lib. 2. pract. q.160.n.2.vers.his tamen*, Matiens. *d.l.8. glos.6.n.1.& l.9.glos.4.n.1.* vbi addit quòd requisitio
16 cum pretio est quid formæ, cùm lex loquatur conditionaliter,& *n.10.*concludit quòd si in consignatione pretij deficiat vnus nummus, videtur non fuisse satisfactum formæ legis, cùm omissio formæ etiam in minimo totum vitiet.

17 Quæquidem bene ad casum de quo agitur adaptantur, cùm ius prælationis, & adiectionis pari passu ambulet cum iure retractus huiusmodi, & ambo eisdem regulis & iuribus gubernentur, ex Greg. Lop. *in l.4. gloss.3.tit.13.part.7* Montalu.*l.2.tit.24.part.5.*Tiraq. *de retractu in præfat.num.2.*Perez *l.14.super verb. todos aquellos tit.11.lib.4.Ordin.*Sigism.Scacc. *de re iudic. gloss.14. quæst.29.n.3.* Vnde cùm Gaspar Herrera intra nouem dies non obtulerit D. Ioanni de Azeuedo idem pretium, quod ille plena manu obtulerat, & debebat admitti, nec item deposuit iudice auctorizante, nullum prælationis ius ei debebatur, eo maximè, quia
18 nullibi reperitur dispositum illud deberi hoc casu, maximè cùm hoc ius retractus sit odiosum,& exorbitans à iure communi, ac proinde non concedendum, nisi in casibus à iure communi permissis,ex *l.dudum C.de contrah. empt.* vbi Ego ipse *in collect.n.16.* notant Anton. *l.70.Tauri num.1* & Gutier.*pract.lib.2.quæst.145.n.2.* & constat ex traditis per Tiraq. *de vtroque retractu in præf num.16.& num.60* Burg.de Paz *cons.30.num.13.* Azeued.*l.7.n.33.tit 11.lib.5.Recop.*

19 Ad quartum de dicta *l. Lutius § fin.*respondetur,imò ex ea colligi adiectionem concedendam in causis fiscalibus, vt *suprà* tetigi *in vers.sed his non obstantibus.*

20 Ad quintum, de *d.l.congruit*,respondetur illam procedere & loqui in conductionibus temporalibus vectigalium tractum successiuum habentibus, ex particulari ratione, *l.cotem ferro §.qui maximos,ff de publican. & vectigal.*ibi, *Qui maximos fructus ex redemptione vectigalium consequuntur, si postea tanto locari non possunt, ipsi ea prioribus pensionibus suscipere compelluntur*; & sic locum non habet in locatione, seu venditione perpetua; vt in vtroque casu de conductione temporali, & perpetua probat & distinguit *d.l.prædia*, quæ subsequitur *d.l.congruit*,dum adiectionis ius in hoc casu denegat temporali conductori, his verbis. *Si verò pro tali prædio ab altero conductore offeratur augmentum, sit in arbitrio conductoris prioris, cui res ad tempus locata est, vt si ipse quod alter adiecit, obtulerit, maneat penes eum temporalis illa conductio*, & & statim deueniendo ad secundam distinctionis partem, quæ tractat de conductore perpetuo, ei denegat adiectionis & prælationis ius, vt videre est ibi, *Si vero idem hanc ipsam rem aliquando meruerat iure perpetuo possidere, habebit & ipse superius expressam perpetuam firmitatem*, &c.

21 Et quòd *d.l.congruit* loquatur in conductione temporali, non autem in perpetua, notat *ibi* glos.*verb.possessores*, sic loquens. *Possessores, id est.detentatores, nam de conductore temporali dixit, non de perpetuo emphyteuta.* Et Ioan. de Platea *in ead.l.congruit*, idem tenet his verbis. *Et nota hìc, quòd conductores temporales, de quibus hìc loquitur, dicuntur possessores.sed improprié ponitur, id est,detentatores, vt dicit gloss.possident enim pro domino, non sibi; sed secus in conductoribus perpetuis, qui sibi possident,suprà l.proxima,cum similibus.* Idem dicit Lucas de Peña *in d.l.prædia*, *in fine.*

22 Quæ quidem genuina & propria dictæ *l. congruit* interpretatio, procedit ex ratione *d.l.cotem ferro.§. fin.* vt expressè aduertunt Greg. Lop. *in l.5.glos.3.tit.19. part.6.* ibi: *Quod si veteres conductores tantum dare velint, quantum offertur per nouos, quod præferuntur nouis, per d.l.fin.C.de locat.fund.ciuil. ex ratione l. cotem ferro § fin.ff.de publican.*

Anton.Gomes.*var.tom.2 cap.3.num.5* ibi, *Quia est* 23 *speciale in illis conductoribus, loquitur de conductoribus fiscalibus, quia aliquando multi detrimentum in conductione*, &c. quæ est ratio *d.l.cotem ferro §.fin.*

Gutier.*pract.lib.1.quæst.38.num.6* ibi, *Conductores* 24 *veteres præferuntur nouis, per l.fin.& l.congruit C. de locat.præd ciuil.lib.11.ex ratione l.cotem ferro.§. fin. de publican. & vect.* Idem *de gabell.q.140.num.1.& 2.* vbi *num.7.*refert *d.l.cotem ferro.§.fin.*

Ceuallos *commun. contra commun. p. 3. quæst. 756.* 25 *num.64.* ibi, *cuius decisio procedit ex ratione l. cotem ferro.§.fin.ff.de publican.& vectig.*

Bobadil. *in sua politica p.2.lib.5.cap.4.num.21.* ibi, 26 *Porque assi como al arrendador que en el arrendamiento passado gano en ellas, le pueden compeler a que las arriende en el año siguiente, quando se espera que tendran quiebra, segun la doctrina del Tercero alto Paulo, por el consiguiente parece que tambien pueda pedir el arrendador que se le den por el tanto quando espera ganar*; & ad marginem refert doctrinam Pauli *in d. l. cotem ferro §. fin. & Doctores in d.l.congruit, & in d. l. fin.*

Curia Philippic.*p.2.lib.1.c.15. del arrendamiento* 27 *Real num.42.* ibi, *No auiendo ponedor en las rentas Reales, el arrendador dellas del año precediente puede ser compelido a arrendarlas el año siguiente por el mismo precio, conforme a vn texto*, refert *d.l.cotem ferro § maximos*; & paulo pòst *in num 43.* sic ait. *Y por la misma razon el arrendador del primer arrendamiento fenecido, puede tomar por el tanto al segundo arrendador del arrendamiento siguiente la renta Real, que se le arrendo, y se le ha de dar segundo el Texto*, &c. & allegat *d. l.congruit, & d.l. fin. C.de location. præd. ciuil. lib.11.*

Ex quibus satis colligitur *d.l cotem ferro. §. fin.* loqui de conductoribus temporalibus; nam cùm loquatur in conductione vectigalium, bene infertur de temporali loqui, cum conductiones huiusmodi vltra triennium fieri non possint, ex *l.penes 4. C. de vectigal. & ex l. H. 7. tit.7. part. 5.* ibi, *Otrosi dezimos que estos portasgos, y los otros derechos, y las rentas del Rey deuen ser publicamente arrendadas, metiendolas en almoneda, e qual mas diere por ellas esse las deue auer. Pero qualquier que las arrendare no las deue tener mas de tres años*, &c.vbi Greg Lop *in glos.verb.tres años*, notat Azeued. *in l.1. tit.11. de los arrendamientos de las rentas Reales lib.9.Recop.n.1.& in l.2.num.7.*.ibi, *Et nota quòd secundum d.l.7.tit.7. part.5. solum per tres annos redditus Regij locandi sunt; & idem esse de iure communi inquit* Bertachin.*de gabell.2.p.n.16.*& Chassan.*in consuet.Burg.tit.de gabellis n.30.& hodie id disponitur,& quando fieri debeat per cap 6.nouarum punctuationum*, &c.Et quidquid sit in præsenti casu nec de perpetua, nec de temporali conductione cogitur, sed de cessione,& venditione bonorum fiscalium, quæ iam D.Ioanni de Azeuedo iuxta adiectionem per eum factam ei adiudicata erat,contradicente Gaspare, qui eo tempore adiicere noluit,sed postquam ad fauorem Ioannis perfecta iam erat venditio, & sic extra terminum concessum & datum retrahere volentibus, qui iuxta suprà resoluta in his adiectionibus, & prælationibus attendi debet,maximè cum leges Regiæ disponentes circa hoc ius retractus, y del tanteo, etiam de iure Canonico 29 sunt obseruandæ, vt notant Gutier. *pract. lib. 2. quæst.156. num.fin.* Azeued. *l.7.num.24.in fine tit.11. lib.5. Recop.*

Quare, &c.

Toletana Syndici Ordinis S. Francisci.

Bona Syndici Ordinis sancti Francisci nullibi sunt tacitè hypothecata pro solutione pecuniarum, quas eleemosynarum titulo collegit, & recepit à fidelibus ad sublevandas necessitates Fratrum pro tempore occurrentes: & an & quando harum pecuniarum summæ priuilegiis depositi, & prælationis respectu aliorum creditorum gaudere possint?

VOTVM LXXXII.

1 *Facti narratio.*
2 *Dominium, ius, & proprietas eleemosynarum, quæ titulo eleemosynæ colliguntur à Syndicis Ordinis S. Francisci spectat ad Romanam Ecclesiam.*
3 *Depositariorum ratio primo loco habetur quoties numularij loco cedunt.*
4 *Principes prælationem habent in bonis sui Thesaurarij, & exactorum publicorum vectigalium.*
5 *Res extantes dicuntur si conuertantur in proprios vsus.*
6 *Ecclesia habet tacitam hypothecam in bonis Prælati propter malam administrationem.*
7 *Syndicus debet nominari à Generali, & deinde à Papa institui.*
8 *Titulus præcedens quando ex diuturno vsu præsumatur?*
9 *Syndicis conceditur facultas administrandi, vendendi, & alienandi.*
10 *Syndicus potest omnia, quibus vtuntur Fratres, nomine Sedis Apost. commutare, tractare, & expendere.*
11 *Syndicis est permissum eleemosynas pecuniarias recipere.*
12 *Syndici in prouincijs Hispaniæ possunt vendere, administrare, & permutare bona Religiosorum, non vero recipere eleemosynas pecuniarias.*
13 *Ordo Fratrum Minorum S. Francisci de Obseruantia minimè possunt recipere oblationes, & eleemosynas pecuniarias vt in sequentem diem eas conseruet.*
14 *Fratres S. Francisci nullo modo denarios, vel pecuniam recipere possunt.*
15 *Facta contra legem pro infectis haberi debent.*
16 *Scripturæ priuata de recepto subscripta à debitore alijs creditoribus non præiudicant, nisi alia via de numeratione constet.*
17 *Creditor posterior, de cuius debito legitimè constet præferendus anteriori, de cuius debito constat per scripturam priuatam recognitam, vel confessatam.*
18 *Religiosis fauendum sine præiudicio alicuius.*
19 *Ecclesiæ priuilegium ad iniquum compendium trahi non debet.*
20 *Æquitas in rebus Ecclesiæ non est seruanda, sed rigor, si vergit in damnum alterius.*
21 *Fauor Religionis, de quo in* l. sunt personæ, ff. de Relig. *intelligi debet in dubio, & quando cum pari iure creditores concurrunt.*
22 *Religiosi S. Francisci in recuperatione pecuniarum, quas penes Syndicum deposuerunt, non sunt præferendi cæteris creditoribus anterioribus, seu tacitas, aut expressas hypothecas habentibus.*
23 *Deponens quando omnibus creditoribus præferatur?*
24 *Pecuniam vel rem aliquam in sacco deponens, si res extet, præfertur cæteris creditoribus.*
25 *Deposita res si est perempta, seu pecunia consumpta, nec in bonis depositarij inueniatur, nulla prælatio exinde datur.*
26 l. quod priuilegium, ff. depositi, *intelligitur.*
27 *Deposito datur priuilegium propter frequentiam contractuum, & necessarium vsum.*
28 *Creditores priuilegiarij præferuntur depositariis, si non extat pecunia deposita.*
29 *Depositarius præfertur in personalibus actionibus, creditoribus non habentibus hypothecam, nec priuilegium.*
30 *Creditor habens hypothecam siue expressam, siue tacitam, præfertur omnibus creditoribus habentibus actiones personales etiam priuilegiatas.*
31 *Actio depositi est personalis.*
32 *Creditores depositi inter se prælationem non habent, quamuis quidam ex illis antiquiores sint aliis.*
33 *Creditores hypothecarij etiam posteriores præferendi sunt depositariis vbi res non extat, & n. 44. & seq.*
34 *Depositum nullum aliud habet priuilegium quàm ius quoddam prælationis respectu creditorum personalium.*
35 *Bona Syndici Seraphicæ Religionis non censentur tacitè hypothecata pro pecuniis à Fratribus penes illum depositis.*
36 *Depositum irregulare quando dicitur?*
37 *Depositum irregulare non concurrit cum creditoribus hypothecariis nisi essent personales.*
38 *Deponens pecuniam numeratam non consequitur prælationis priuilegium.*
39 *Dominium transfertur in recipientem pecunias ex sola numeratione.*
40 *Deponens vbi aliquod interesse ex pecunia deposita consequitur, eo ipso censetur renuntiare prælationis priuilegio.*
41 *Depositarius quando dominium transtulit pecunia, etiamsi illa reperiatur in bonis decoctoris, nullam habet prælationem.*
42 *Deponens regulariter præfertur aliis creditoribus habentibus priuilegia personalia.*
43 l. Lucius 24. ff. depositi, *concordatur cum* l. diè sponsaliorum §. qui pecuniam, ff. eod.
44 l. Certi condictio §. vlt. ff. depositi *declaratur.*
45 *Depositum magis quàm mutuum in dubio præsumendum est.*
46 *Mercatores nunquam habent otiosas suas pecunias.*
47 *Minister qui pecuniam fiscalem animo negotiandi ad suum commodum intercipit, quas pœnas incurrat?*
48 *Perceptores Regij & Thesaurarij, qui in proprios vsus pecunias conuertunt, quas pœnas incurrant.*
49 Ruini *doctrina refertur.*
50 *Decius* cons. 6. *declaratur.*
51 *Alciat.* cons. 100. *in quibus terminis loquatur.*
52 *Dominium pecuniæ depositæ penes Thesaurarium ad illum transit.*
53 *Argumentum à tutore ad thesaurarium an valeat?*

54 *Eleemosynas Fratribus S.Francisci offerentes, possunt earum dominium sibi retinere, vel in Syndicum transferre.*

55 *Dominium rerum, quæ Fratribus S.Francisci offeruntur, quo casu in Romanum Pont. transferatur.*

56 *Mutuum, & non depositum quando factum videatur à deponentibus pecunias penes Syndicos ordinis S.Francisci?*

57 l.1.ff.de in rem verso, & l.1.§.non autem ff.de exercit.act. *declarantur.*

58 *Possessor bonæ fidei tenetur restituere fructus perceptos extantes, non extantes verò nullo modo, quamuis illos in eius vtilitatem consumpserit.*

59 *Creditor anterior posteriori præferendus etiam in bonis emptis ex eius pecunia.*

60 *Religio S.Francisci non habet prælationem in bonis Syndici ad pecunias etiam extantes, nisi probetur eas fuisse depositas in sacco signato, & vt eadem corpora redderentur.*

61 l. 1. § idem Pomponius il 1. ff. depositi, *declaratur.*

62 *Procurator si ex mandato exigat pecunias, & retineat penes se, datur actio mandati non depositi.*

63 *Actum semper aliquid censetur ex causa magis principali.*

64 *Contractus perfectus quando præcedit, & adiicitur conuentio, quæ potest cadere in nomen contractus, potius inducitur informatio primi, quàm nouus contractus.*

65 *Actor probare tenetur reum dolo desiisse possidere quando possidebat de tempore litis contestatæ.*

66 *Dolo desinens possidere habetur pro possessore ac si verè possideret.*

67 *Mutuum non reconciliatur si consumptio pecuniæ, vel commixtio sit mala fide.*

68 *Dolus vnius non potest in damnum alterius redundare.*

69 *Prælatus æquiparatur tutori, & Ecclesia minori.*

70 *Prælatus æquiparatur marito & Ecclesia vxori.*

71 *Ecclesia res Prælati tacitè obligatas habet pro mala administratione, prout mulier obligata tenet mariti bona.*

72 *Administratores Ecclesiæ, qui eius non sunt Prælati, aut Rectores, tutori, & marito non æquiparantur.*

73 *Ecclesia æquiparatur ciuitati, & non fisco.*

74 *Hypotheca non datur nisi in casibus à iure expressis.*

1 FRanciscus Rodericus mercator Matritensis, & Syndicus monasterij sancti Francisci eiusdem oppidi foro cessit, & decoctus remansit eo tempore, quo multas pecuniarum summas ab eodem monasterio in depositum receperat, vt eas legaliter & fideliter dispensaret in necessitates Fratrum pro tempore occurrentes. Insurrexerunt post decoctionem huiusmodi multi alij creditores anteriores expressam vel tacitam hypothecam habentes. Inter quos & monasterium prædictum. Fuit mota lis super prælationis iure in suis debitis exigendis de bonis à Francisco Roderico relictis, & plura hinc inde pro vtraque parte, & ad fauorem cuiusque prælationis fuerunt deducta.

2 Pro parte monasterij & Fratrum prædictorum allegabantur Apostolicæ nonnullæ Constitutiones, quæ formam nominandi Syndicum præstant, & quomodo debeant recipere, & consummare pecunias, quæ ex fidelium eleemosynis fuerunt collectæ ad Fratrum necessitates subleuandas, vt etiam continetur in statuto confirmato per Martinum V. vt refert Fr. Emman. *quæst. Regul.tom.3.quæst.39.art.4.in princ.*ibi, *Statuimus, & ordinamus iuxta declarationem Nicolai III. & Clementis V. & Martini IV. & V. quod quilibet Conuentus, seu locus habeat suum procuratorem, œconomum, seu Syndicum, & auctorem, cui omnis eleemosyna pecuniaria & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, integraliter dignetur easdem dispensare, debeat legaliter, & fideliter pro reparatione conuentuũ & locorum, ac alias quoque necessitates Fratrum pro tempore occurrentes,* &c. Quarum quidem pecuniarum dominium, ius, & proprietas spectat ad Ecclesiam Romanam, illarum verò collectio, & depositum pertinet ad eundem Syndicum, ex declaratione Martini V. & Pauli IV. vt in Bulla, quam refert Fr.Emman. *d.q.39 art.4.v*[illegible] *circa quam,* ibi, *Et prædictas eleemosynas* [illegible] *nomine Romanæ Ecclesiæ (ad quam rerum omnium mobilium & immobilium, quibus Fratres vti possunt ius, proprietas, & dominium nullo medio spectat) recipiant, & recipere possint,* vel nomine fidelis eam offerentis, vt ipse notat *d.art. 4.in vers.*[illegible] *d.relat.*ibi, *Pecunia enim prædicta nomine dantis apponitur, qui prædictis necessitatibus prouidet secundum declarationem Nicolai III.*&c.& ibi, *Cum prædictus Syndicus nomine dantis prædictam pecuniam teneat, & recipiat, & c*[illegible]*sumat,*&c.

Vnde videtur deduci hos Syndicos pecunias huius- 3
modi ex eleemosynis collectas, tenere & recipere in depositum, ac proinde deponẽtes Fratres omnibus creditoribus præferend[illegible], per *l.si hominem.§. quoties ff. depositi,* ibi, *Quoties nũmularij foro cedunt, solet primo loco ratio haberi depositariorum, hoc est, eorum, qui depositas pecunias habuerint, non quas fœnore apud nũmularios, vel cum nummulariis, vel per ipsos exercebant,*&c.

Secundò ex citatis constitutionibus colligitur domi- 4
nium pecuniarum ad Romanam Ecclesiam spectare, cuius nomine Syndicus recipit, & ita summus Pontifex præferendus omnibus aliis creditoribus in recuperandis pecuniis huiusmodi, vt videmus in Principum thesaurariis, & exactoribus publicorum vectigalium, ex *l. 1. & 2. C.de his, qui ex publicis ration.lib. 10. l.1. & 3. C.de his, qui ex publ.collat.eod.lib.*cum traditis à Ponte *decis.7.* Surdo *cons.39* post Ruin.*cons. 145 vol.5.*

Tertiò ex eo, quia pecuniæ, quæ per Fratres consig- 5
natæ fuerunt dicto Francisco Rod[illegible], debent reputari tanquam extantes, cum certum sit illis vsum fuisse ad emendas res quæ domo sua vt venderentur publicè expositas, habebat; dicuntur autem res extantes si conuertantur in proprios vsus, quia expendens locupletatus est. *l.1.ff.de in rem verso, l.1.§. non autem.ff.de exercit.act.* cum aliis per Menoch.*de præsumpt.lib. 6. præs. 27.* Et maximè constando prout constat eundem Franciscum Rodericum dictas pecunias dolosè, & mala fide consumpsisse, quo casu habentur ac si fuissent consumptæ, ex traditis à Ias.*in l.regulis. §.fin.n.4.ff.si certum pet.*& à Surd.*cons.4.ex n.43.*

Quartò & vltimò, quia Ecclesia habet tacitam hy- 6
pothecam in bonis Prælati propter malam administrationem, ex glos. communiter recepta *in c. similiter 16. q.1.& in c.ex litteris,* vbi Abb.*n.11.de pignor.* Neguzãt *de pignor.5.memb.2.p.n.120.* Palat. Rub.*in rub.de donat.§.66.n. 21.* Molin.*de Iustit. tract.2.disp.536.n.6.* Nouar.*de priuileg miserabil. priuil.107.* Gaito *de credito c.4.q.11.ex.n.2019.* Et hoc idem tacitæ hypothecæ ius in quolibet alio administratore agnoscunt Escobar *de ratiocin.c.39.n.13.*& Amat. Roderic.*de creditorum concursu p.1.art.5.ex n.9.*

Verùm his non obstantibus certius & verius mihi videtur nullam tacitam hypothecam, aut quodcunque aliud prælationis priuilegiũ Religioni S. Francisci concedi contra bona Francisci Roderici asserti Syndici, ad hoc vt aliis creditoribus sit præferenda.

Et

7 Et in primis nullus dicet Franciscum Rodericum fuisse vere Syndicum, quia enim in talem non nominauit Generalis Ordinis, nec deinde successit institutio Pontificis, vt requirebatur, vt ex citatis Bullis colliguni Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 39. art. 1.* Alphons. de Casarubios *in compendio priuilegiorum in verb. Procuratores Fratrum, seu Syndici, num. 3. pag. 491.* Luengo *super regulam Fratrum Minorum c. 4 contron. 14. sect. 2. num. 2. fol. 295.* vbi *num. 3.* tradit quòd quidquid aliter fit, faciunt Fratres per interpositam personam, & 8 contra regulam. Et nihil releuat quòd dictus Franciscus per plures annos syndici officio vsus fuerit, ex qua temporis diuturnitate præsumitur titulus administrationis sufficiens, ad tradita per Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 39. vers. aduertendum etiam*; quia eius opinio in hac parte contrariatur iuris communis dispositioni; nam Doctores, qui asserunt ex diuturno vsu præsumi titulum præcedentem, fundantur *in l. cùm de in rem verso. ff. de vsur.* ex qua probatur præcedentem titulum præsumi quando cum diuturno vsu concurrit factum personæ, contra quam præscribitur, vt validissime defendit And. Fachinæ. *lib. 8. controu. cap. 30.* communiter receptus ab omnibus, quos in vnum congessit Castill. *de tertijs cap. 3. num. 27. cum seqq.* & facit quòd tutor non probatur ex eo quòd quis pro tali haberetur ex *l. 1. in princ. ff. de eo qui pro tut.* gloss. *in l. 2. §. si mater, ff. ad Tertul.* Cravett. *cons. 339. num. 7. vol. 3.*

9 Et quatenus dictus Franciscus legitimè in syndicum crearetur, adhuc ille non poterat pecunias recipere, cùm id sit contra regulam, nam Syndicis iuxta Bullam Martini IV solùm conceditur facultas administrandi, vendendi, & alienandi, vt constat ex illius verbis, ibi, *Et decreuit quòd tales personæ sint verè & legitimè administratores, ac e. omn. Syndici, & actores, q. ô res prædictas, & rerum prædictarum pretium nomine Romana Ecclesiæ recipiant, & per eosdem in Fratrum prædictorum vtilitatibus, prout eis licet ex regula, vel declaratione regulæ conuertant*, &c. refert Bart. *in tract. Minoritar. lib. 1 dist. 8. cap. 2.* Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 19.* 10 *art. 1.* vbi *art. 3.* dicit quòd ipse Syndicus nomine Sedis Apost. potest omnia, quibus vtuntur Fratres, commutare, alienare, tractare, expendere, & permutare; refert etiam eadem verba Alphons. de Casarubios *in compendio priuileg. Fratrum Minor. in verb. Procuratores Fratrum, seu Syndici num. 5. 7. & 8.* vbi adducit confirmationem Martini V. comprobant Miranda *en la exposicion de la regla c. 7. fol. 45 . & cap. 7 8 fol. 456.* Hier. Rodriq. *in compendio quæst. Regul. re ol. 119. n. 3.* Fr. Francisc. Luengo *super reg. Fratrum Minorum, cap. 4. controu. 1 sect. 1. num. 3. pag. 94.* Et quamuis per constitutiones, quæ vulgò dicuntur Martinianæ, quarum supra memini, Syndicis fuerit permissum eleemosynas pecuniarias recipere, Sorb. *in compendio, verbo Procuratores*, Carol. Marant. *resp. 41. n. 81. p. 1.* id tamen fuit concessum cum ea qualitate quod possent monasteria, si vellint pro maiori regulæ perfectione, huiusmodi facultate non vti, & in vim huius permissionis prouinciæ 11 Hispaniæ illas Martinianas constitutiones non receperunt, & ita eorum Syndici possunt tantum administrare, vendere, & permutare bona, quorum vsus permittitur Religiosis, non autem recipere eleemosynas pecuniarias, vt per citatam Bullam Martini V. resoluunt Alphons. de Casarrub. *dicto verbo Procuratores, seu Syndici num. 3 pag. 491 in fine, & pag. 492 in princ.* & Sorb. *in addit. ad eundem pag. 494. vers. quoad quintum.*

13 Et quidem iure optimo, cum non minus certum sit Ordinem Fratrum Minorum sancti Francisci de Obseruantia iuxta illius sanctum institutum, minimè posse recipere eleemosynas, & oblationes pecuniarias tam per se, quàm per interpositam personam ad hoc vt in sequentem diem eas conseruet, vt est expressum *in cap. 4. Regul.* his verbis. *Præcipio firmiter Fratribus vniuersis vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam*, &c. refert Francisc. Luengo *vbi supra*, & Fr. Ludou. de Rebolledo *p. 1. chronicæ S. Francisc. lib. 1 c. 4. fol. 2.* Quòd enim per dictas 14 Martinianas constitutiones concessum fuit Conuentibus apud quos receptæ sunt, illud solum est quod Syndici recipere possint pecunarias eleemosynas de manu illas offerentium, remanente tamen earum dominio ad illorum dispositionem; & penes summum Pont. quando de illo non disposuerunt, cum hoc tamen vt nullo casu ipsi Religiosi illas recipere valeant, vt patet ex ipsa Bulla Martini V. quam refert Casarrab. *vbi supra*, & Francisc. Luengo *super reg. cap. 4. controu. 15. sect. 2. n. 12 pag. 316.* vbi dicit quoad quartum capitulum regulæ quod Fratres non recipiant pecuniam. *Statuimus & ordinamus iuxta declarationem Nicolai III. & Clementis V. & Martini IV. quod quilibet Conuentus, seu locus habeat suum Syndicum, cui omnis eleemosyna pecuniaria & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, integraliter assignentur, qui easdem dispensare debeant legaliter, & fideliter ad necessitates Fratrum pro tempore occurrentes, & quòd Fratres nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant*, &c. Et sic ex Bulla Gregorij XIII. quam refert Emman. Rodrig. *d. tom. 2. q. 126. art. 4 vers. ad primum*, possunt Syndici Conuentuum Missarum, ac diuinorum officiorum stipendia etiam in iudicio petere, Ricciul. *de iure personar. extra gremium Ecclesiæ existent. S cap. 9. n. 27.* Carol. Marant. *resp. 41. num. 67. p. 1.*

Ex quo infero quod cum fuerit prohibitum per di- 15 ctam Martinianam Constitutionem ne pecuniæ huiusmodi ab ipsis Religiosis reciperentur etiam titulo eleemosynæ, consequens fit eas esse Syndicis tradendas de manu illas offerentium, iuxta regulæ, institutique dispositionem: aliter enim quicquid gestum fuerit, vti contra regulam pro non facto haberi debet, nec exinde priuilegium induci potest, ad not. per Abb. *in cap. in præsentia n. 63. de probat.* Bald. *in auth. ingressi n. 59. C. de sacros. Eccles.* Anchar. *in cap 1. n. 50. de testam.* & cum aliis Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib 7. c. 2. n. 49.* Et sic confessiones de recepto & instrumenta, quibus dictus Franciscus asseruit se recepisse à Fratribus certas pecuniarum summas, non possunt exequi, cum ex illis vti contra legis, & regulæ prohibitionem factis nulla ciuilis, aut naturalis nascatur obligatio, & stante constitutione, & regula actum annullante vtique omnia, quæ sequuntur ex illis nulla etiam, & inualida censeri debent, ex *l. non dubium §. penult. C. de legib.* ibi, *Sed et si quid fuerit subsequutum ex eo, vel ob id quod interdicente lege factum est, illud quoque cassum ac inutile esse præcipimus*, &c. Alderan. Mascard. *de stat. interp. concl. 9. n. 34.* Farin. *fragment crimin. p. 2. lit. L. num. 176.*

En maximè, quia de debito non constat nisi per ali- 16 quas priuatas scripturas à Francisco Roderico debitore subscriptas & recognitas, quæ ab iis creditoribus præiudicium aliquod inferre non possunt, nisi alia via de numeratione constet, quia alias esset in potestate debitoris, quando vellet, veris creditoribus præiudicare, *glos. in c. 9. de fide instrum.* Socin. *cons. 67. num 2. lib. 4.* Bart. *in l. post contractum in fin. ff. de donat.* Rebuff. *de chirog. recog. n. 81.* Bursat *cons. 159. num. 21 lib. 2.* Surd. *cons. 547. n. 7.* Capyciaq. *decis. 217 p. 1.* Coler. *de process. execut. p. 1 cap. 20 n. 96.* Flores de Mena *var. lib. 1. q. 6. §. 3. n 34.* Rot. Genuen *decis 13. n. 21. & decis. 188.* 17 Gaito *de credito cap. 2. tit. 3. à n. 512. & tit. 8. n. 3107.* Noguerol *allegat. Iuris alleg. 36. num 37.* quod procedit etiamsi de debito constet per chirographum recognitum cum hypotheca, quia semper illi præferendus

est posterior de cuius credito constat. Ita Greg. Lop. l.
27 *tit. 13. part. 5. glos. 1. vers. & signanter nota*, Ioan.
Gutier *de iuram. p. 3. c. 15. n. 21.* Carot. *de remed. except.*
123. à n. 144.

19 Et quamuis Religionis causa debet esse fauorabilis,
id tamen verum est, quando exinde non inducitur præ-
iudicium Iuris tertio acquisiti, quia Ecclesia nunquam
patitur contra iustitiam aliquid fieri in damnum tertij,
iuxta *in cap. 1. de alien. feudo*, ibi, *Sed diuersum obser-*
uatur in Ecclesia quàm in priuato: Ecclesia enim cul-
trix, & auctrix iustitiæ non patitur contra iustitiam
aliquid fieri in se, vel in alterum, priuatus verò semper
obuiat iustitiæ, cap. per tuas, & ibi, glos. in verbo frau-
dem, de donat. Non enim ad iniquum compendium tra-
hi debet priuilegium Ecclesiæ, vel minoris, vt tradit
Pinel. *in l. 2. C. de rescind. vend. p. 2. c. 4. n. 79. in fine per*
glos. in l. pen. §. fin. de rebus eorum, & per *l. fin. C. de vsu-*
20 *cap. pro empt.* & tradunt Marc. Anton. Genuens. *in præ-*
cticab. eccles. q. 177. in fine, quod æquitas in rebus Ec-
clesiæ non est seruanda, sed rigor, si vergit in damnum,
& interesse alterius, per *cap. 1. de dolo, & contum.* sequi-
tur Nouar. *de priuil. miserab. person. priuil. 75. n. 13.*
Fauor enim Religionis, de quo *in l. sunt personæ 43. ff.*
de relig. intelligi debet in dubio, & quando cum pari
iure, & absque vlla prælatione creditores concurrunt;
prout videmus in personalibus, inter quos tantum præ-
21 ualet fauor Religionis, & piæ causæ, vt ex D. Thom.
Nau. Valent. Rodrig. Sayro, & Rebello, probat late
Molfes. *post consuet. Neapol. cons. 13. n. 10.* Honded.
cons. 29. num. 95. quos sequitur Gaito *de credito cap. 4.*
q. 11. num. 1047.

22 Vnde nil releuante Ecclesiæ fauore, quippe qui in
hac materia cum tanto præiudicio, & damno locum
habere non potest, & stando in meta iuris communis
dispositione, resoluendum est Franciscum Rodericum
vti Syndicum Seraphicæ Religionis non fuisse, nec esse
depositarium pecuniarum, quas Religiosi illi tradide-
runt, & ipse de manibus eorum recepit, ac proinde il-
los in pecuniarum huiusmodi recuperatione præferen-
dos non esse cæteris creditoribus anterioribus, taci-
tas, seu expressas hypothecas habentibus, vt ex sequen-
tibus apparet.

23 Nam certa est Iuris conclusio in hac materia quòd
tunc deponens indistinctè omnibus creditoribus præ-
fertur, si depositum fiat earum rerum, quæ in pondere,
numero, & mensura consistunt, & dominium in deposi-
tarium non sit translatum, & res, seu pecuniæ extent, vt
probat text. *in l. si ventri § in bonis, ff. de priuil. credit.*
ibi, *si tamen nummi extant, vindicare eos posse puto à*
depositariis, & futurum eum qui vindicat ante priui-
legia, &c. vbi *glos. verbo à depositariis*, dicit, id est, à
deponentibus. Notant DD. *per text.* ibi *in l. si is qui C.*
depositi, in illis verbis ibi, *nisi nummi extent*, &c. *l. 11.*
in fine tit. 14. part 5. ibi, *Pero si entre los bienes de tal*
deudor como este fuere fallado alguna cosa agena que le
vuiesse dado alguno en guarda, en saluo dezimos que
finque à su señor, y que los debdores no ge lo puedan
embargar, notat Greg. *in glos. verbo à su señor*, vbi
ponderat *d. l. procuratoris §. plane, vers. quod si dedi*
ff. de tribut. & *licum fundus §. seruum tuum, ff. si cer-*
tum pet. cum aliis citatis à Matienz. *l. 7. glos. 5. num. 1.*
24 *tit. 15. lib. 5. Recop.* ibi, *Quoties causa prælationis credi-*
torum agitur, in primis præfertur qui rem aliquam, vel
pecuniam in sacco deposuit, si res extat, eam siquidem
poterit vindicare tanquam dominus, qui eam deposuit,
hic enim præfertur omnibus hypothecariis, & priuile-
giariis, vt in l. si ventri §. in bonis, ff. de priuil. cre-
25 *dit.* &c. Rodriguez *de concursu creditorum art. 6. de*
priuileg. depositi, num. 46. ibi, *Si verò res deposita est*
vendita, seu pecunia consumpta, nec in bonis depo-
sitarij inueniatur, ac propterea actione depositi ad
æstimationem agatur, tunc depositor quatenus est tem-
pore prior, aliis priuilegiariis creditoribus præfertur,
etiam si habeant expressas hypothecas tempore poste-
riores: si autem habeant creditores alias hypothecas
tempore priores, præferentiam habent in bonis depositа-
rij, quod secus esset si solum chirographarij creditores
fuissent; nam tunc depositoribus inter personales actio-
nes manus exigendi ius competit, quo modo intelligi de-
bet text. in d. §. in bonis. in princ. quando scilicet apud de-
positarios nummi, vel alia res deposita non extabant, &c.
Cui resolutioni non opponitur text. *in l. quod priuile-* 26
gium, ff. depositi, dum videtur decidere priuilegium com-
petens deponenti, intelligendum esse non solum si pe-
cunia extet, sed etiam vt præferatur in omnibus frau-
datoris facultatibus, quia procedit, vt notat Greg. *in d.*
l. 9. verb. primeramente tit. 3. part 5. in deposito, quæ
fiunt coram nummulariis, seu argentarius publicis præ-
positis a Rege propter ipsorum necessarium vsum, &
frequentiam contractuum; vt videre est in deposita-
rio generali, & patet ex verbis Gregorij Lopez *citato*
loco, ibi, *Illud priuilegium datur deposito propter* 27
frequentiam contractuum & necessarium vsum, vt ff.
depositi l. si hominem §. quoties, cum l. seq. quæ est 41.
priuilegium, ipsamet lex priuilegium hoc expresse di-
cit, ibi. *Idque propter necessarium vsum argentario-*
rum ex vtilitate publica receptum est, &c. Et ita cum
constat penes dictum Franciscum Religiosorum pecu-
nias non extare, sed ab ipso consumptas fuisse, nullam
in hoc capite prælationem ipsi prætendere possunt, vt
patet.

Præcipuè quando adest hypotheca in certis, & de- 28
terminatis bonis, vel si adsint creditores priuilegiarij,
vt in præsenti casu, quia tunc præferuntur depositariis,
si non extat pecunia deposita, in quibus terminis etiam
potest intelligi *d. l. quod priuilegium* & ne videatur con-
trariari dispositioni alterius *l. ventri §. in bonis*, insinuat
d. l. 9. tit. 3. part. 5. ibi, *Fueras ende si antequе aquellas*
cosas hubiesse recebido en guarda hubiesse fecho algun
debdo porque hubiesse obligado señaladamente todos sus
bienes o parte dellos, ca entonce antes pagaria el debdo
que hubiesse que aquello que assi hubiesse recebido en
guarda, &c. cuius decisionem intelligit Greg. Lop. ibi *in*
glos. verb. contar, quando non extat pecunia deposita.
Et resoluit Strach. *de decoctor. p. vlt. num. 3.* ibi, *sed si* 29
vsuras deponens non accipiebat, & alij creditores erant,
qui hypothecas habebant, & hi ratione iuris realis præ-
ferendi sunt, l. Procuratoris §. si plures, vers. planè ff. de
tribut. l. pro debito, C. de bonis auctor. iud. possid. Si verò
alij creditores non habeant hypothecam, nec priuilegium
in personalibus actionibus, depositarius præfertur. l. si
hominem §. quoties, in princ. citata. At vbi priuilegium
in personalibus actionibus habebant, & siquidem im-
pensæ funeris, & hac causa, cum bona soluendo non sunt,
præcedit l. pen. ff. de relig. & sumpt. fun. Idem in alijs ca-
sibus notatis ab Accurs. in d. § qui hominem, vers. depo-
sitariorum, vt illi creditores priuilegiarij præferantur,
& ita intelligendus est §. in bonis, dum dicit deposita-
rios post priuilegia admitti, & extra illos casus depo-
nentes admittuntur, sic etiam est intelligendus d. §. quo-
ties, &c.

Certum est enim quòd creditor habens hypothe- 30
cam, siue expressam, siue tacitam, præfertur omnibus
creditoribus habentibus actiones personales etiam pri-
uilegiatas, *l. eos, C. qui potiores, l. 1. C. si propt. publ.*
pensit. l. procuratoris, §. si plures, ff. de tribut. l. pro de-
bito, C. de bonis auctor. iud. possid. Molin. *de iustit.*
tract. 2. disp. 526. vers. quod attinet, Carot. *de depo-*
sito part. 2. quæst. 47. num. 12. Felician. *de censib. lib. 3.*
cap. 5. num. 70. Flores de Mena *var. lib. 1. quæst. 6. art. 3.* 31
num. 38. Amat. Roderic. *d. art. 4. num. 3.* & non minus
certum quòd actio depositi est personalis, prout sunt
omnes

omnes actiones, quæ ex contractu nascuntur, quando nulla adest hypotheca; ex §. *omnium, iuncto § item Seruiana, Instit. de action.* Et comprobatur ex eo quòd creditores depositi inter se prælationem non habent, quamuis quidam ex illis antiquiores sint aliis, vt est expressum *in d. l. si hominem §. quoties ff. depositi*, & docent plures, quos citat Castill. *quotid. contron. lib. 3. cap. 16. num. 78.* nam si inter eos daretur ius aliquod hypothecæ, certò præferendi essent iuxta depositorum prioritatem, ex regula, *Qui prior est tempore, potior est iure.*

33 Vnde cùm actio depositi sit personalis, vbi res non extat, creditores hypothecarij omni iure præferendi sunt, quamuis tempore posteriores, vt considerat Peguera *decis. 38 num. 12.* Est enim communis omnium

34 ferè Doctorum sententia quòd depositum nullum aliud habet priuilegium, quam ius quoddam prælationis respectu creditorum personalium, vt magistraliter docuit Paul. de Castro *in d. l. si hominem §. quoties numer 2.* quam sequuntur Strach. *de decoctorib. p. vlt. numer 3. p. 441.* Moz *de contract. de deposito cap. de natural. depositi numer. 22.* Meyrer. *lib. 2 de priuileg. credit. tit. 8. à numer. 1.* Petr. Gregor *syntag. iuris lib. 24. cap. 3. numer. 19.* Matiens. *l. 7. glos. 5. numer. 13. tit. 16. lib. 5. Recop.* Parlad. *in sesquicent. differ. 58. §. 2. num. 6.* D. Barbos. *in l. si cum dotem §. fin. à numer. 36. ff. soluto matr.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 10. tit. 10. numer. 38.* Carot *de deposito part. 2. quæst. 47. numer. 70.* Amat. Roderic. *de priuileg. cred. artic. 6. numer. 44.* Pichard. *in §. quædam actiones 20. numer. 41. cum seqq. Institut. de actionib.* qui omnes vno ore tenent creditores hypothecarios etiam posteriores præferendos esse depositariis, exceptis Herman. Meyrer *d. lib. 2. tit. 8. numer. 6.* & Amat. Roder. *d. p. 1. art. 6. n. 46. ad med.* qui contrarium in hoc articulo minus bene tenuerunt.

35 Et in puncto quòd bona Syndicis Seraphicæ Religionis non censeatur tacitè obligata & hypothecata, & quòd alij creditores hypothecarij debent præferri Religioni & eius Fratribus in debitis suis exigendis, resoluit Alex. *cons. 104. n. 2. vers. quantum vero ad tertiũ, & n. 3. in fine vol. 6.* quem solum auctorem potui inuenire in nostris terminis & casu loquentem.

36 Et licet essemus in terminis veri depositi (quod non est ità, ex infra dicendis nullus negare poterit, hoc depositum esse irregulare, quod tale dicitur quando datur pecunia vel quid aliud, in pondere, numero, & mensura consistens post habitam numerationem, vt non idem, sed tantundem [illegible], iuxta text. *in l. Lucius l. die sponsaliorum § 1. l. Publ. à Menia [illegible] 1. ff. depositi* cum traditis ab Amat. Roder. *de concursu credit. p. 1. art. 6. à n. 39.* Castill. *controu. lib. 3. c. 16. ex n. 31.* Ioan. Bapt. Larea *Granat. decis. 14 n. 3. & 4. & ex n. 22* Nihilominus tamen huiusmodi irregulare depositum non

37 concurrit cum creditoribus hypothecariis, nisi essent personales, illi enim qui habent hypothecas, semper præferuntur, *l. eos C. qui pot. d. l. si ventri § in bonis l. 9. tit 3 part 5.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 526. num. 6. & disp. 536. n. 25.* Castill. *d. lib. 3 cap. 16. n. 65.* & latiùs *n. 70.* In tantum quòd de iure Regni ex *d. l. 9.* deponens pecuniam numeratam penes aliquem, non ob id con-

38 sequitur prælationis priuilegium; quamuis illa existat, quia ex sola numeratione dominium fuit translatum in recipientem, & ita illam *l. 9.* intelligit Greg. Lop. *ibi in glos. 1.* vbi requirit in deponente ad hoc vt in re deposita extante prælationem obtineat, quod sit talis, ex qua non possit dominium transferri in depositarium, Paul. de Castro *in d. l. si hominem §. quoties num. 2. ff. de priuileg. cred.* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 5. glos. 8. p. 7. num. 12.* Castill. *d. lib. 3. cap. 16. num. 72.* Larrea *decis. 14. num. 25.*

Nec forma obligationis chirographariæ à Francisco 40
Roderico factæ potest induci eò talem formam contraxisse, vt exinde nascatur ius ad prælationem obtinendam ex vi depositi irregularis contra creditores priuilegium personale obtinentes: quia principalis huius priuilegij ratio in eo consistit quòd fiat depositum absque vllo deponentis interesse, seu imaginaria vtilitate, nam depositum datum gratia rei custodiendæ, vt in *l. 1. & l. cum seruus 11. ff. depositi*, est gratuitum, Abb. *cons. 62. in fine vol. 1.* Crauet. *cons. 145. n. 6. & 17.* Roland. *cons. 72 n. 2. vol. 1.* Surd. *cons. 307. n. 7.* vbi enim deponens aliquod interesse ex pecunia deposita consequitur (vt in nostro casu) eo ipso censetur renunciare dicto priuilegio, ex text. *in d. l. si hominem § quoties ff. depositi, d. l. si ventri §. in bonis.* Vnde aduertit Angel. *ibi numer. 1.* quòd sit cautus Aduocatus vt faciat inspici libros campsoris, seu depositarij, vel argentarij, vt ex illis apparere possit an ob aliquod interesse, vel ob quam causam pecunia deposita fuisset: Ita docent Paul. de Castro *in d. l. si hominem §. quoties numer. 2. ff. depositi*, ibi, *si nullam vtilitatem sentiebant, debet primò eis satisfieri, & residuum distribui inter alios. Si autem recipiebant commodum, licet adhuc diceretur depositum, tamen excedit naturam depositi, & accedit ad naturam mutui, nec debent esse melioris conditionis quam alij, sed venire per solidum, & libram sicut alij, & prædicta quando translatum fuit dominium in depositarium, quia non fuit deposita pecunia signata in sacculo*, &c.

Stracha *de decoctor. b. p. vlt. tit. qui potiores in bonis decoctorum habeantur, numer. 3.* ibi, *Si verò dominium depositarius transtulit, etiamsi pecunia reperiatur in bonis decoctoris, idem de ea, quod de aliis bonis est iudicandum, quoniam in creditum abiit, paragraph. si plures, in vers. sed si dedit, & hoc casu cum decoctione personali tantum tractandum sit, siquidem deponens recipiebat commodum vt putà vsuras, eius causa potior, meliorve aliis creditoribus non est, nec is separandus est à cæteris aliis creditoribus, & meritò, aliud enim est credere, aliud deponere. d. §. quoties, & §. in bonis*, &c. 41

Castill. *contron. lib. 3. cap. 16. numer. 64.* ibi, *deponens ergo in summa si recipiat vsuras vel fœnus, aut aliud interesse, separandus non est à cæteris creditoribus, nec aliis præfertur. Cæterùm si vsuras non recipiebat, nec commodum aliud, tunc regulariter præfertur aliis creditoribus habentibus priuilegia personalia; quod ita concludunt præfata iura, & cum aliis* Barb. *in d. l. si cum dotem 2 § §. fin. numer. 33. ff. soluto matr.* Vincent. Carot. *de deposito p. 2. q. 47. numer. 5. & num. 13* &c. 42

Item excluditur prætensum depositum, quia, vt con- 43
stat ex carta de recepto à Syndico subscripta, per illam obligatur restituere Religionis non eandem pecuniam, sed tantundem in moneta, quolibet tempore vsuali, ex qua forma obligandi colligitur hoc non esse depositum, nec posse depositi priuilegiis & prælationis iure gaudere, ex *l. Lucius 24. ff. depositi*, vbi cùm responderet Papinianus in terminis illius text. depositi actionem locum non habere, id tamen postea declarat his verbis: *Quod ita verum est, si id actum est vt corpora nummorum eadem redderentur, nam si vt tantundem solueretur, conuenit, egreditur ea res depositi notissimos terminos*, &c. Cui decisioni licèt videatur opponi idem Papinianus in *l. die sponsaliorum §. qui pecuniam. ff. eod* ibi, *Eum qui pecuniam apud se non obsignatam, vt tantundem redderet depositam, vel ad vsus proprios conuertit, post moram in vsuras iudicio quoque depositi condemnandum esse*, &c. nihilominus tamen lex ista non procedit quando expresse conuentum fuit vt tantundem solueretur,

ea conuentione siue permissione, vt depositarius si vellet, posset vti pecunia deposita, ad glos. verb. condemnandus in d. l. Lucius §. qui pecuniam, ibi, si verò expressè conuenisset, vt si vellet, vteretur, demum cum vtitur fit mutuum, & de mutuo agitur, l. quod si ab initio ff. si certum pet. &c. Probatur etiam ex l. certi condi-
44 ctio §. vlt. ff. eod. tit. si certum pet. vbi resoluit Iurecõnsultus quòd licèt à principio pecunia deueniret in alicuius potestatem titulo depositi, attamen si postea permisit deponens depositarium ea vti, tale depositum in mutuum conuertitur; vt constat ibi, Deposui apud te decem, postea permisi tibi vti, Nerua, & Proculus, etiam antequam moueantur, condicere, quasi mutua, tibi hac posse aiunt, & est verum, vt & Marcello videtur, animo enim cœpit possidere; ergo transit periculum ad eum, qui mutuum rogavit, &c.

45 Comprobat Amat. Roderic. de concursu credit. d. artic. 6. de priuileg. depositi num. 53. ibi, Vltimò colligitur ex iis, quã latè adduximus circa interpretationem l. Lucius, & l. die sponsaliorum, & l. Publia Mania ff. depositi, quòd si deponatur res, quæ pondere, numero, mensurave constat, velnti pecunia, aut alia similis res, & talis pecunia dissoluta, aut dissipata sit, aut res consumpta, & non appareat, si hoc à principio actum est, vt non eadem, sed tantumdem redderetur, aut saltem contrarium non appareat, locus erit priuilegio, de quo in d. §. in bonis, & in d. §. quoties, quia id inspicitur quod principaliter agitur, ex l. si quis 4. ff. si certum pet. cùm in dubio magis depositum, quàm mutuum præsumendum sit, vt ibidem resoluimus; quasi diuersi Iuris esse censeatur, cùm pacto similis à contrahentibus depo-actetur ex interuallo, veluti quod tantumdem redderetur, aut ea pecunia vteretur accipiens, quo casu transfundi depositum in mutuum intelligitur ex dispositione l. certi condictio §. vlt. ff. si certum pet. tunc enim ad huiusmodi contractus depositi genus non extenderetur priuilegium depositi, de quo in d. cap. quoties, & d. l. si ventri §. in bonis, quod ita notabiliter do. uit Accurs. in d. l. die sponsaliorum §. qui pecuniam in glos. verb. condemnandus est, & in l. 3. verbo, obnoxium, vbi latè Sali-
46 cet. C. eod. tit. depositi, &c. Vnde cùm expressè Syndicus se obligauerit pecuniam titulo depositi acceptam postea restituere in moneta quolibet tempore viuali, tacitè videtur ei permitti, & facultas concedi ea vtendi, prout visus fuit cùm esset mercator, cuius pecuniæ nunquam solent otiosæ remanere, vt ponderauit Rot. Genuens. decis. 139. numer. 9. ibi, Adeò negotiis cambiorum, & mercium incumbunt, vt vnusquisque pecunias suas quantacumque vel quantulacumque fuerint illa, nec momento quidem temporis patiantur otiosas remanere, sed omnes indifferenter pro viribus, & facultatibus negotia, vel cambiorum, vel mercium præ manibus semper habeant frequentissima, &c. Thesaur. decis. 160. n. 10. ibi, Nam non præsumuntur huius generis homines tenere pecuniam otiosam, &c.

47 Ex quibus patet responsio ad primum fundamentum alterius partis & deueniendo ad secundum respondetur Doctores, qui tenent dominium pecuniæ nomine domini Thesaurario persolutæ, minimè transire in ipsum Thesaurarium, loq... in casu d. l. 1. & 3. C. de his, qui ex publ. coll... quando scilicet pecunia ad custodiam tantùm datur: sed quando recipiens alienam pecuniam est administrator, & facultatem habet de ea disponendi, seu in se periculum recipit, tunc & eo casu iidem Doctores fatentur ad eum dominium transferri, & absque incursu alicuius pœnæ posse illam in proprios vsus conuertere, vt testatur Ponte decis. 7. num. 19. ibi, Quod quando minister pecuniam fiscalem animo negotiandi ad suum commodum intercipit, tenetur pœnis statutis in dictis titulis de his qui ex publ. ration. & de his qui publ. collat. & infert ad perceptores

Regios (quorum onus est exigere publicam pecuniam, 48
& solum ad vsus destinatos, vel ad Regium Thesaurariam transmittere) qui si in proprios vsus ... conuerterint ... concludit inquam) contra eos habere locum pœnas prædictarum legum, & pœ... peculatus ... in se receperint periculum pecuniæ, & sic expr... e sit ... periculo tradita, &c.

In eisdem terminis loquitur R... d. cons. 143. n. 2. 49
& 3. & defendit Thesaurarium quendam, qui in proprios vsus dom... pecunias conuerterat, vt videre est, ibi, Ex alio etiam non potest The... urarius puniri, ... etiam in themate declaratur quod pecunia... exactionem perti... res exigunt per a... per suos notarios au... depu... & ... ab ... domino Mar... tone, & qui in absentia necessar... Thesaurarii, dictas pecunias possunt contrectare ... pe... sicut ipse præsens potuisset, &c.

Optimè Surd. d. cons. 391. num. 28. ibi, Dec... tetus ... d. cons. 6. loquitur in terminis penitus diuersis, 50
accipit in exactore, qui tenebatur solum soluere in ... certum terminum, non autem in eo, qui debet ... tenere pecuniam publicam ... separatim, & ... promptam, &c. & paulo infer... Ale... tus cons. 100. loquitur in 51
Thesaurario, longè diuerso a nostro, ... qui erat argentarius ... vel trapezita, & conatur probare quòd non fuerit deputatus ad solam custodiam, &c. Vnde cùm D. Franciscus Rodericus se obligauerit, restituere illam pecuniam in suo valore, & in se transfuderit illius periculum, bene sequitur quòd eam fecit suam, vt expressè probat idem Alciat. citatus à Surdo in d. cons. 100. quod in noua editione est cons. 12. num. 8. lib. 5. ibi Comprobatur hoc ex eo, quod semper gestum est, quia casus fortuiti periculum semper fuit apud ipsos Vincentios, nec ex furti ... perpetratu, voluit aliquid damni sentire ... vnde apparet quod id agebatur vt dominium transiret in ipsos, l. in nauem, vers. idem iuris. ff. locati, & quod notat Dec. cons. 474. &c.

Cùm ergo dictus Franciscus fuerit, vt dictum est, 52
administrator, ac potuerit omnia, quibus vtuntur Fratres, nomine Sedis Apost. tractare, & expendere, nil mirum si illorum dominium in eum transierit, vt in tutore, & cæteris administratoribus probat Bart. in d. l. Titium, & Mæuium §. altero numer. 1. ff. de admin. tut. Bald. in l. si patruus. C. commun. vtriusque iudic. Dec cons. 6. col. 2. Alcia. d. cons. 100. numer. 6. alias cons. 12. num. 10. lib. 5. in noua imp. & ad propositum Surd d. cons. 391. num. 28 in fine. ibi Nec mouet
argumentum à tutore ad thesaurarium, quia respondeo 53
terminos esse longè diuersos, quia tutor generalem habet administrationem, vt toto tit. ff. & Cod. de administrat. tutor. & ideo potest, imò aliquando debet pecuniam conuertere in species, aliquando species in pecuniam: at thesaurarii administratio tota consistit in recipiendis, custodiendis, & soluendis pecuniis, nihil autem ex se facere potest, &c.

Nec dici potest Syndicum recipere has pecunias ad 54
custodiam, & sic in eum dominium transire non posse; cum illud sit penes Romanum Pontificem tantùm, quia respondetur eleemosynas offerentes Religiosis huiusmodi posse quando illas, aut alia bona hoc titulo Sindico consignant, dominium earum rerum sibi retinere, aut in Syndicum transferre, vt ex Bulla Nicolai III. aduertit Fr. Franciscus Luengo super regula Fratrum Minorum cap. 4. controuers. 15. sect. 3. num.
6. & 7. & solùm eo casu, quo offerens voluerit à se ab- 55
dicare rerum donatarum dominium, & nihil hac de re per illum fuerit dispositum, in Roman. Pont. earum rerum dominium transit, & penes illum remanet, vt docent Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. quæst. 39. art 4. Portel. in dub. Regular. verb. Syndicus num 5.

Sanch.

Soch. *in precept. Decalogi tom. 2. cap.* 18. *n.* 12. & 14.
& plures relati à Fr. Francisco Luengo *d. cap.* 4. *contr.* 5.
sect. . *n* 8. & 9. *pag.* 303.
56 Imò stante conuentione facta inter deponentes &
dictum Franciscum de restituendis pecuni[illegible] in moneta
quolibet tempore vsuali, videtur hic me[illegible]us contrahen-
di non facere recipientem Syndicum, nec administrato-
rem, sed mutuatarium, qui sicut quilibet alius illas pe-
cunias de manu dantium mutuo suo accepit, *ex l. sicut
§. non tantum ff. de admin. tut.* ibi, *sed que mutua pecu-
nia poterit oblig are sibi mutuam praescribendo,* &c *l. non
existimo si, ff. eodem tit.* ibi, *& multum refert palam
apertéque debitorem se vt extraneum, & quemlibet
facere [illegible],* &c & in vno eodemque [illegible] poteſt
duarum personarum ius concurrere, *l. si paterfamilias,
§. q[illegible] duos, vbi glos ff. de adopt. l. post mortem, ff. quando
ex facto tut.* cum vulgaribus, & hoc casu solum attendi-
tur effectus, & prospicitur quod magis conueniens est
actui, de quo agitur, quicquid eidem personæ alio titu-
lo & respectu videatur diuersum nomen & officium
conuenire, *l. debitor sub pignore §. fin. ff. ad Trebell. c.
postulasti, de concess. prab.* latè Euerard. *in loco à Tan-
quam, seu correspectiuis n.* [illegible] .8. & 12. vbi plura adducit
exempla, & bene in proposito probat text. *in l.* 3. *§. sed
& siquidem ff. iudic. solu.* ibi, *siquidem tutor sit, non ta-
men quasi tutor negotia administret. vel dum ignorat,
vel ex alia causa, dicendum est non committi stipula-
tionem,* &c.

Ad tertium fundamentum respondetur per *d. l.* 1. *ff.*
57 *de in rem verso,* & per *d. l.* 1. *§ non autem ff. de exercit.
act.* minimè probari pecunias consumpta, in vtilitatem
illius, qui consumpsit, tanquam extantes reputari, sed
illic ob illarum actionum naturam pater obligatus re-
manet quatenus in eius vtilitatem versum est, & exer-
citor, quatenus ad nauem armandam mutuatum sit. In
58 aliis verò quoad effectum, de quo agitur, nulla ratio ha-
betur de bonis consumptis in vtilitatem eius, qui con-
sumpsit, etiamsi locupletior factus fuerit. vt videre est in
bonæ fidei possessore, qui tenetur restituere fructus per-
ceptos extantes, iuxta *l. certum C. de rei vind. l. & ex
diuer o ff. ead. tit. l.* 39. *tit.* 28. *part.* 5. & tamen si non
extent, & illos consumpsit in eius vtilitatem, & ex eis
locupletior factus sit, ad restitutionem non tenetur,
gloss. magna *in vers. de consumptis in d. l. & ex diuer-
so.* Bald. *in l* 3. *C. de vsur.* Angel. & Imol. *in l sequitur,
§* 1. *ff. de vsucap.* idem Imol. *in c grauis,* & *ibi* Abb. *n.* 6.
de restit. spol. Corneus. *cons.* 50 . [illegible] Socin. *cons.* 251.
lib. 2. Ratio est, quia ius [illegible] ad fructus extantes actio-
nem concedit, nulla habita ratione vtrum possidentes
fuerint, aut non fuerint eius illis locupletiores effecti,
quia hoc solum pertinet ad [illegible] vniuersalia, vt latè
obseruant Ioan. [illegible] *in pe[illegible] n.* 40. & 41. qui
dicit in Hispania nunquam de hoc dubitatum, Pinel. *in
l.* 2. *C. de rescind. [illegible]* 4. *n.* 60.

59 Vlteriùs creditor anterior non desinit talis esse ob
id quòd debitor emerit & adquisiuerit alia bona de pe-
cuniis, quas acceperat a posteriori, quia etiam in his
bonis semper præferendus est prior, [illegible] in fortioribus ter-
minis resoluunt Bart. *in l. interdum ff qui potiores.* Ne-
guiant. *de pignor.* 2. *memb.* 5. *p.* [illegible] 3. & [illegible] à Cou. *lib.* 1.
var. c. 7. *n.* 3. Villar. *resp.* 10. *n.* 14. Parlad. *rerum quotid.
lib.* [illegible] *c.* 8. Accedit quòd Religio non habet prælationem
60 ad pecunias etiam extantes, nisi probaretur eas fuisse
depositas cum sacco signato, & cum expresso pacto vt
eadem corpora redderentur, aliter enim etiam in pe-
cunia extante non datur priuilegium prælationis, &
vindicationis, iuxta doctrinam Pauli de Castro *in d. l.
si [illegible] §. quoties num.* 2 Peguera *decis.* 38. *num.* 13.
[illegible] Fontanel *de pactis nupt. claus.* 5. *glos.* 8. *part.* 7.
num. [illegible] E[illegible] requiritur quòd illæ pecuniæ
actiuè [illegible] peterentur, quæ in hoc casu penitus

cessat, cùm principalis contractus mandati attenden-
dus sit, ex eo quòd Syndicus vti Pontificis mandata-
rius, & nomine Romanæ Ecclesiæ à qua facultatem
accepit, prædictas eleemosynarum pecunias recipit, ad
text. *in l.* 1. *§. idem Pomponius* 13. *il primo ff. depositi,* 61
vbi probatur actione depositi rem petendam non esse,
quam quis accepit vt custodiret de alicuius mandato,
eius autem verba sunt quæ sequuntur. *Idem Pomponius
quærit, si tibi mandauero, vt rem ab aliquo meo nomine
receptam custodias, idque feceris, mandati an depositi
teneatis, & magis probat mandati esse actionem, quia
hic est primus contractus,* &c. per quem text. vt resoluunt
Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. lib.* 10. *tit.* 1.
n. 8. Capit Galeota *tom.* 1. *contrau.* 56. *n.* 4. *cum seqq.*
bene Stephan. Gratian. *d. scept forens. tom.* 1. *cap.* 174. 62
n. 9. vbi dicit quòd si ex mandato procurator exigat
pecunias, & retineat penes se, datur actio mandati,
non depositi, cùm contractus mandati sit principalis,
& custodia veniat in accessorium; ratio est, quia sem- 63
per censetur aliquid actum ex causa magis principali.
glos. in l. non verè, & *ibi* Bald. *in fine ff. ex quibus caus.
maior.* Dec. *in cap. dilecto in* 3. *notab. de appell.* Aym.
Crauet. *cons.* 108. *vers. tertio in ind canda causa n.* 5. Et
facit doctrina Bart *in d l.* 1. *§. sed si non docentis,* per il-
lum text. quòd quando præcedit contractus perfectus, 64
& adiicitur conuentio, quæ potest cadere in nomen
contractus, potius inducitur informatio primi, quam
nouus contractus.

Et ad confirmationem huius tertij fundamenti, 65
quatenus habet pecunias cum dolo & mala fide con-
sumptas, in odium consumentis haberi ac si consumptæ
non fuissent, respondetur Franciscum Roder. cum pa-
lam & bona fide eas pecunias consumpsisse, & ad acto-
rem spectat probare reum dolo desiisse possidere quan-
do possidebat de tempore litis contestatæ, ex glos. *verb.
sine dolo, vers. vel dic, in cap. pen. de except.* vbi Abb.
n. 8. & F[illegible] in. *n.* 2 Mascard. *de probat. conclus.* 192. *a n.* 5.
latè Borgal. *de dolo lib.* 6. *reg.* 17. *n.* 15. Vnde licet du- 66
bio prorsus careat regula illa, quòd qui dolo desiit pos-
sidere, habetur pro possessore, ac si verè possideret, *l.
qui dolo ff. de regul. iur l. is qui dolo, l. qui restituere, l.
quod si possessor. ff. de rei vend.* teneturque rei vendica-
tione ex *l. sin. autem § si homo ff. de rei vindicat.* & ad
hoc [illegible] quod dixit Ias. *in d. l. rogasti §. fin. n.* 4. quod 67
non re[illegible] conciliatur mutuum, si consumptio pecuniæ, vel
commixtio fit mala fide, cuius doctrinam sequitur
Surd. *cons.* 4. *n.* 43. Nihilominus Iasonis & Surdi doctri-
næ procedunt vbi inter pecuniæ dominum, vel ante-
riorem creditorem, & inter illum qui eam mala fide
consumpsit, lis tantum vertitur, quia hoc casu licet pe-
cunia non extet, nec possideat, qui eam consumpsit,
dolus pro possessore est, vt dicitur *in d. l. qui dolo,* in
pœnam illius, qui dolum commisit, *l. quod te,* vbi Do-
ctores, *ff. si certum pet. l. si ex legati causa,* vbi Scriben-
tes, *ff. de verb. oblig.* & tradit Bargal. *d. reg.* 17. *num.* ..
Veruntamen rei vendicatio non datur, perinde ac si
extaret quod petitur ab illo, qui dolosè alienauit, in
præiudicium alterius creditoris, qui bona obligata ha- 68
bebat. cùm dolus vnius non possit in damnum alterius
redundare, *l. & eleganter ff. de dolo, l electio, in fine ff.
de noxalib. l* 3 *§.* 1. *ff. de transact. cap. non debet aliquis,
de regul iuris in* 6. quam regulam exornant Ias. *in l. si
quis in suo §. legis autem n.* 1. *cum seqq. C. de inoff. te-
stam.* Card. Tusch. *pract. concl. lit. D. concl.* 582. Borgal.
de dolo reg. 36. *per tot.*

Ad quartum fundamentum de tacita hypotheca, 69
quam habet Ecclesia super bonis Prælati ob malam
administrationem, respondetur id procedere ob æqui-
parationem Prælati ad tutorem, & Ecclesiæ ad mino-
rem, *cap.* 1. *de restitut. in integ.* & ita eius bona ita
sunt obligata & hypothecata, prout sunt bona tutoris

respectu pupilli *l. pro efficio C. de administ. tut.* tum
70 etiam, quia Prælatus æquiparatur marito, & Ecclesia vxori, *cap. sicut vir, & cap. sicut alterius. 7. q. 1.* & ob id habet Ecclesia res Prælati tacitè obligatas, prout mulier obligata tenet mariti bona, ex *l. vnic. §. vt plenius C. de rei vxor. act.* Quas quidem rationes afferunt Doctores ad hanc tacitam hypothecam inducendam, vt tradunt Negus. *de pignor. 4. memb. 7. p. n. 110.* Palat. Rub. *in rub. de donation. §. 66. n. 21.* Gaita *de credito. cap. 4. quæst. 11. n. 2019. cum seqq.* Molfes. *cons. 13. n. 9.* latè Nouar *de priuileg. miserab. priuil. 107. per tot.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 536. n. 6.*

71 Quod quidem tacitæ hypothecæ priuilegium in aliis Ecclesiæ administratoribus locum habere non potest, cùm his tutori, & marito non æquiparentur, Bald. *in l. fin. n. 15. C. de sacros. Eccles.* Trentacinq. *var. resol. tit. de pignor. resol. 7. n. 4.* Greg. Lop. *l. 25. glos. 6. tit. 13. part. 5. & l. 19. glos. 5. tit. 8. part. 5.* Gaita *de cap. 4. quæst. 11. ex n. 1040.* optimè Negusant. *de pignorib. 4. memb. 2. part.*
72 *num. 121.* ibi, *Sed non in aliis, quia Ecclesia æquiparatur ciuitati, & non fisco, & sicut ciuitas non habet tacitam hypothecam, ita nec Ecclesia nisi in casu præmisso,* &c. Quicquid illud extendant ad Prælatum, & quemcunque alium administratorem, Escob. *de ratiocin. c. 39. n. 13.* & Amat. Roder. *de concursu credit. p. 1. art. 5. ex num.* . . Magna enim versatur differentiæ ratio quoad effectum de quo agitur, inter Prælatos Ecclesiarum, & inter cæteros earum administratores, quia Prælati vt Domini, & Ecclesiarum Rectores administrant cum plena facultate per seipsos de earum bonis disponendi, cùm alium non habeant qui eorum curam teneant, & ideo quæcunque eorum bona pro mala administratione sunt tacitè hypothecata: at verò alij administratores, œconomi, & Syndici non administrant vt Domini, sed vti illorum præpositi, & eorum voluntati subordinati, vnde nil mirum si non habeant illam ta-
73 citam hypothecam sicut ipsi Prælati, quæ non datur nisi in casibus à iure expressis, ex glos. *verb. à priuilegio in l. 2. ff. de priuil. cred.* Ripa *in l. 4. §. 1. n. 9. eod. tit.* Vitti. *decis. 451. num. 6.* Surd. *decis. 30. num. 9.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit. 12.* Noguer. *alleg. 1. num. 5.* Huius autem secundi generis sunt Syndici Ordinis Sancti Francisci, cum illius gubernium ab eorum cura non dependeat, nec distributio pecuniarum, quæ apud illos deponuntur, eorum voluntati subest, sed ipsi tenentur ad dispositionem Religionis ea in proprios ipsius vsus expendere, vt constat ex Bulla Martini IV. ibi, *Quando à prædictis ministris, vel aliis Fratribus de assensu eorundem ministrorum fuerint requisiti,* &c.

Toletana nullitatis matrimonij.

Separatio thori ex sæuitia viri quando inducatur? Copula carnalis quomodo probetur? Dispensatio obtenta à Papa non facta mentione præcedentis copulæ incestuosæ, est subreptitia.

VOTVM LXXXIII.

1 *Facti series narratur, & n. 2.*
3 *Diuortium propter sæuitias datur, vbi tanta est quod nulla securitatis cautio sufficiat.*
4 *Iudicis arbitrio committitur an & quando sæuitia sufficiat ad diuortium.*
5 *Diuortio causam iustam quæ tribuant.*
6 *Metus solus futuræ sæuitiæ, & alicuius grauis mali sufficit ad diuortium.*
7 *Metus minor requiritur in muliere quàm in viro.*
8 *Fœmina si fuerit teneræ ætatis, magis timore præsumitur.*
9 *Copula carnalis quando dicatur probata?*
10 *Copula carnalis non potest directè & concludenter probari per testes de visu.*
11 *Copula carnalis est difficilis probationis.*
12 *Probatio præsumptiua, habetur pro vera in his quæ sunt difficilis probationis.*
13 *Dispensatio non, facta mentione copulæ precedentis incestuosa, est subreptitia.*
14 Petrus Andreas Gammarus,
15 Franciscus Sarmiento,
16 Melchior Gallego,
17 Petrus Ochogauia,
18 Ioannes Gutierrez,
19 Petrus de Ledesma,
20 Ioannes Aloysius Riccius,
21 Thomas Zerola,
22 Thomas Sanchez.
23 Marcus Antonius Genuens.
24 Nicolaus Garcia,
25 Ferdinandes Rebello,
26 Paulus Comitolus,
27 Valerius Reginaldus,
28 Paulus Layman.
29 Martinus Bonacina,
30 Vincentius Filliucius,
31 Antonius Sanctarellus,
32 Robertus Cardinal. Bellarm.
33 Ego ipse,
34 Rota Romana,

Doctores, qui tenent dispensationem non valere nisi facta mentione de incestu.

35 *Rota Romana laudes & encomia.*
36 *Sacra Cong. Concil. declarauit dispensationem reddi nullam, si in ea de copula incestuosa præcedenti non fiat mentio.*
37 *Declarationes Sacræ Congr. quam vim habeant obligandi in vtroque foro.*
38 *Rota semper plurimum detulit decretis sacrarum Congreg.*
39 *Decreta S. Congr. vt hodie vim habeant obligandi, quæ requirantur.*
40 *Stylus Romanæ Curiæ obtinet vt hodie copula præcedens exprimatur in dispensationibus matrimonialibus.*
41 *Stylus Curiæ facit ius, & pro lege obseruatur.*
42 *Interpretatio Breuium sumenda est ex communi stylo, & vsu Curiæ.*
43 *Gratia redditur subreptitia si omittantur aliqua, quæ de stylo Curiæ exprimi debent.*
44 *Dispensatio semper est subreptitia si in dispensatione dictum fuerit nullam præcessisse copulam carnalem.*
45 *Dispensatio semper vitiatur ex causa expressa falsitate.*
46 *Expressio falsa semper dispensationem vitiat.*
47 *Causa impulsiua vitium semper vitiat etiamsi concedens esset concessurus.*
48 *Causa finalis defectus semper reddit actum nullum.*
49 *Causa quælibet in concessione apposita à Principe præsumitur finalis.*
50 *Dispensationis in materia falsitas etiam causæ impulsiua reddit gratiam nullam.*
51 *Respondetur ad contraria.*
52 *Declaratio contraria veritati nihil valet.*
53 *Veritas præferenda est opinioni & reputationi.*
54 *Confessio per vim & metum facta non nocet.*
55 *Dispensationum preces si probentur falsis testibus, detecta veritate cessanda est ea dispensatio irrita.*

56 *Dispen*

36 Dispensatio in sacra Pœnitentiaria tacitis impetrantium nominibus expediri solet.

57 Absolutio expedita in sacra Pœnitentiaria non suffragatur in foro contentioso.

38 Attestationi Confessoris dicentis absolutionem concessisse vigore litterarum S. Pœnitentiariæ, non est credendum in foro externo.

1 D. Alphonsus de Cespedes, & D. Mariana de Contreras & de Valdes; in secundo consanguinitatis gradu in linea æquali adinuicem coniuncti, data opera, & vt dispensationem Apost. ad matrimonium inter se contrahendum facilius impetrarent, prius carnaliter se cognouerint, & deinde mandatum de dispensando Officiali Toletano directum a S. Sede Apost. obtinuerunt, quatenus cum eis dispensaretur, vt dicto impedimento non obstante, matrimonium inter se, publicè seruata forma Concil. Trident. contrahere, illudque in facie Ecclesiæ solemnizare, ac in eo postmodum manere libere & licite valerent; cum ea tamen falsa eorundem impetrantium relatione, quòd scilicet carnalis copula inter eos minime subsequuta esset; sed per informationem ab eodem Officiali factam, precibus etiam quoad dictum de carnali coniunctione non subsequuta, licet falsò, iustificatis, & asserta dispensatione in vim talis iustificationis obtenta, matrimonium iuxta formam dicti mandati contraxerunt.

2 Verùm cum dictus D. Alphonsus de Cespedes de huiusmodi matrimonij validitate dubitare inciperet, ac in eo remanere sine peccato non posse existimaret, pro parte viri, & mulieris latorum suppresso proprio nomine, dispensationem, & absolutionem pro foro conscientiæ tantùm, ex se (D. Mariana inconsulta, & nihil tale suspicante) impetrauit; sed cùm eidem D. Marianæ postea constaret D. Alphonsum eius assertum maritum nimis dubium esse de suæ dispensationis validitate, illiusque nullitatem, obtenta prædicta secunda dispensatione, seu absolutione, per viam sacræ Pœnitentiariæ sanare intentasse; vltra diuortium, quod propter sæuitias viri fieri procurauerat, ad nullitatis quoque matrimonij causam, ob non factam in dispensatione præcedentis copulæ mentionem, copulauit. Causa super dictis diuortio, & nullitate coram Vicario huius oppidi Matritensis, seruatis seruandis, & promotore Fiscali pro matrimonio accedente, ad conclusionem vsque perducta, ipse Vicarius per suam diffinitiuam sententiam diuortium, ac separationem huiusmodi fieri mandauit, sed dictum matrimonium firmum, & validum fuisse, & esse declarauit. A qua sententia dicta D. Mariana in parte, & partibus sibi præiudicialibus ad sanctam Sedē Apost. ac aliàs legitime appellauit, & causa appellationis, & appellationum huiusmodi ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. meo Nuntio mihi commissa, dubitaui, an præfata Vicarij sententia esset confirmanda, vel infirmanda? & quoad diuortium esse confirmandam, quod verò ad secundam partem, quatenus validitatem matrimonij respicit, esse infirmandam censui.

3 Super separatione thori confirmari debere sententiam non videtur in dubium posse reuocari, quia certa est conclusio, quòd vbi sæuitia viri tanta est, vt nulla securitatis cautio sufficiat, rectè pronuntiatur super diuortio, *cap. ex transmissa, §. si autem capitali odio, & cap. litteras. §. si verò tanta, de restit. spoliat.* vbi Abb. *num. 7.* Aldobrand. *consil. 71. num. 1. cum seqq.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 24. num. 7.* Farin *in prax. crim. quæst. 143. num. 129. & 225.* Sanch. *de matrim. lib. 10. disp. 18. num. 32.* Rot. *decis. 193. num. 5 post vol. 2. cons.* Farin.

4 Et quoniam arbitrio iudicis positum est dignoscere, an, & quando hæc sæuitia viri tanta sit, vt trepidantem vxorem non deceat committere fragilitati cautionum, Gutier. *d. cap. 24. num. 10.* Sanch. *d. disp. 18. num. 32* Basil. Ponti. *etiam de matrim lib. 5. cap. 23. num. 5. ad fin.* Card. Seraph. *decis. 226. num. 1.* Rota *decis. 39. num. 2. & decis. 156. num. 3. post tom. 2. consil. Farin.*
Facilè in hoc casu interposui arbitrium pro 5
separatione thori, quoniam ex multis, & acribus iniuriis, malis tractamentis, notabili asperitate, & magnis sæuitiis, vsque ad effusionem sanguinis, etiam inflicto illi vulnere, non ambigitur, quin non solùm odia, & simultates intercesserint ferè implacabiles, quæ tribuunt iustam causam diuortio, *l. consensu, & authent. sed nouo iure, C. de repud. d. cap. ex transmissa, & d. cap. litteras in fine,* Gutierr. *d. cap. 24. num. 8. cum seqq.* Sanch. *d. disput. 18. n. 6.* Basil. Pont. *d. cap. 23. num. 5.* Farin. *d. quæst.*
143. *num. 145* Rot. *d. decis. 156. num. 1.* Sed etiam erat 6
dens necis dictæ D. Marianæ periculum, & quod Alphonsus solitus esset contra eam insæuire, cùm imò ad hunc effectum solus metus futuræ sæuitiæ, & alicuius grauis mali sufficiat, *l. metum. ff quod met. causa,* glos. *verb. capitales, in l. licet, de recept. arbitr.* Aldobr. *cons. 71. num. 17.* Sanch. *d. disput. 18. num. 10. & 19.* Farin.
d. quæst. 143. num. 140. Et in muliere tanquam sexus, & 7
ingenij imbecillioris, minor metus requiritur, quàm in viro, glos. *verb metus, in c. cùm locum, de sponsal.* Menoch. *de arbitr. casu 135. num. 4.* Gutierr. *de matrim.*
cap. 77. n. 2. Et multò minor si fœmina fuerit teneræ 8
ætatis, vt in casu isto, cùm hic concurrant duæ qualitates, nempè sexus, & ætatis teneræ. Seraphin. *decis. 771. num. 4.* Rot. *decis. ––9. num. 9. p. 5. recentior. aliàs part. 1. in posthum* Farin.

Quod ad nullitatem attinet, satis superque in pro- 9
cessu probatum est, prædictos DD. Alphonsum & Marianam dispensationem impetrantes, esse in secundo consanguinitatis gradu in linea æquali adinuicem coniunctos. De copula autem ipsam dispensationem præcedente, per plures testes omni exceptione maiores plenè constat: illi enim vno ore affirmant se vidisse Alphonsum, & Marianam ante obtentam dispensationem, solum cum sola, & nudum cum nuda insimul in lecto iacentes, ex quo dicitur plenè probata carnalis copula, *cap. litteras 14. de præsumpt.* Mascard *de probat. concl. 59. à num. 6. & concl. 312. à num. 1. & concl. 452. num. 1. & 8. & concl. 810. num. 5. & 7.* Menoch. *de arbitr. casu 244. n. 8 & de præsumpt. lib. 5. præs. 41. n. 12.* Sanch. *d. tract. de matrim. lib. 10. disp. 12. num. 43.* Fa-
rin *d. q. 136. num. 178.* Copula enim carnalis non po- 10
test directè, hoc est, concludenter, & per necesse probari per testes de visu, quia tale opus visus sensui non patet, sed tantùm præsumptiuè. Farin. *d. q. 136. num. 58.* Ma-
scard. *conclus. 57. num. 3. in princ.* Camil. Borrel. *in sum.* 11
decis. p. 3. tit. 1. de matrim. n. 944 Rot. *decis. 995. n. 12. p. 2. diuers.* Cùm sit difficilis probationis, Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præs. 41. num. 12. & de arbitr. casu 116. num. 11.* Polyd. Ripa *in tract. de nocturno tempore, c. 36. num. 1.* Mascard. *d. concl. 57. num 3.* D. meus Pet. Barbosa Portugalliæ maximus Cancellarius, *in l. 2. in princ.*
p. 1. n. 78. vers. Item adulterium ff. solut. matrim. Seraph. 12
decis. 893. num. 7. Et in his, quæ sunt difficilis probationis, præsumptiua probatio habetur pro vera, & concludenti. Mascard. *d. conclus. 57. n. 3. & concl. 810. n. 21* Farin. *d. q. 136. n. 4. in fine.*

Constito igitur de consanguinitate in gradu prohi- 13
bito, ac de copula ipsam dispensationem præcedente, superest videndum vtrùm dicta dispensatio (non facta mentione antecedentis copulæ incestuosæ) sit valida, an verò reddatur subreptitia? Esse validam affirmarunt plures, quos retuli *in collect. ad cap. super eo, num. 12. de condit. apposit.* Verùm subreptitiam reddi, magis communis, & verior tenet opinio, quam sequuta est sacra Rota, sacraq; Congregatio Eminentissimorū DD. Cardinalium sacrosanctii Concil. Trid. Interpretum, &

vbique

vbiqne obseruat stylus Romanæ Curiæ, vt ex infra referendis apparebit.

14 Petr. Andr. Gammar. *de auctoritate Legati à latere, lib. 7. tit. de dispensat. Legati circa matrimonia, n. 49.* vbi ait dispensationem tacito præcedente coitu esse subreptitiam.

15 Franciscus Sarmiento *select. iuris interpret. lib. 1. c. 9. n. 3.* vbi dicit, quòd in dispensatione opus est facere mentionem de incestu, quia incestuosus prohibetur matrimonium contrahere, *capite 1. de eo, qui cognouit co usang.*

16 Melchior Galleg. *in tract. de cognat. spirit. cap. 24. à numer. 3.* vbi testatur Romæ in Prætoriis & summæ Pœnitentiariæ & Datariæ copulam carnalem habitam exprimi consueuisse, vel in eadem dispensationis supplicatione, quando incestus est publicus, vel in alia occulta facta vtriusque impedimenti mentione, quando est secretus.

17 Petrus Ochogauia *de Sacram. tract. 4. de matrim. q. 11. n. 4* vbi tenet non valere dispensationem non facta mentione de incestu.

18 Ioannes Gutierez *canon. lib. 1. c. 15.* vbi dicit, quòd licet antea contrariam tueretur opinionem, id sane fecit sine notitia decisionis Rotæ, & decreti sacræ Congreg. Eminentissimorum Cardinalium, & ideò in ea secunda eiusdem libri impressione, suam primam corrigit sententiam, & idem repetit *de matrim. cap. 124. numer. 12.*

19 Petrus de Ledesma *de matrimonio, q. 65. art. vlt. dub. 2. difficult. 2. concl. 2. & 4. & in summa Sacram. c. 27. circa primam conclusionem, dub. 3. & 4.* vbi ait rem esse certam ob declarationem Cardinalium.

20 Ioannes Aloysius Riccius *in decisione Curiæ Archiep. Neapol. par. 4. decisione 308.* vbi refert ita fuisse iudicatum.

21 Thomas Zerola *in praxi Episcop. par. 1. verb dispensatio, ad 4. vers. Tertiò*, vbi resoluit non valere dispensationem, suppresso, seu tacito, vel non narrato incestu.

22 Thomas Sanch. *de matr. lib. 3. disp. 15. n. 5. & lib. 8. disp. 25. n. 8.* vbi multis comprobat reddi dispensationē subreptitiam tacito incestu inter consanguineos, vel affines volentes matrimonio copulari, siue is contigerit ante Pontificis dispensationem, siue post, antequam Ordinarius illam expediat.

23 Marcus Antonius Genuensis *in pract. Archiep. Neapol. c. 25. n. 4.* vbi concludit non valere dispensationem non facta mentione de incestu.

24 Nicolaus Garcia *de benefic. tom. 2. p. 7. c. 3. n. 52.* qui probat dispensationem matrimonialem super impedimento consanguinitatis, vel affinitatis non facta mentione de copula inter impetrantes habita, esse subreptitiam, & nullam.

25 Ferdinandus Rebellus *de obligat. iustit. p. 2. lib. 3. q. 5. n. 24.* vbi affirmat non valere dispensationem si reticeatur copula habita ante confectionem litterarum Apostolicarum.

26 Paulus Comitolus *respons. moral. lib. 1. q. 104.* vbi hoc idem resoluit, & probat.

27 Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib. 31. n. 200. vers. Simulque*, vbi tradit quòd si consanguinitate, aut affinitate in gradu prohibito coniuncti volentes contrahere matrimonium, debent exprimere suum illum incestum.

28 Paulus Layman *in Theolog. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 22. numer. 18.* vbi ait impetrationem dispensationis super impedimento matrimonij intra gradum prohibitum, nulla facta mentione antecedentis copulæ incestuosæ, subreptitiam esse, iuxta probabiliorem sententiam.

29 Martinus Bonacina *in tract. de legib. disput. 1. quæst. 2. puncto 5. numer. 9.* vbi similiter tenet inualidam esse dispensationem obtentam ad contrahendum matrimonium cum consanguineo, vel affine, tacito incestu, id est copula inter affines, vel consanguineos habita.

30 Vincentius Filliucius *in quæst. moralib. tom. 1. tract. 10. p. 2. cap. 4. n. 136.* vbi affirmat copulam in dispensationibus consanguinitatis, & affinitatis esse exprimendam, quando copula contigit ante dispensationem Papæ.

31 Antonius Sanctarellus *var. resolu p. 1. q. 52. per tot.* vbi existimat dispensationem super impedimento consanguinitatis, vel affinitatis esse subreptitiam, non facta mentione de copula habita inter impetrantes dispensationem.

32 Robertus Cardinalis Bellarminus *in nouis declarat. ad Decreta Concil. Trid. sess. 24. de reformat. matrim. c. 5. in declarat. pag. 358* quo loci affirmat dispensationem esse subreptitiam si committens incestum illam obtinuerit, non facta mentione copulæ.

33 Ego ipse *in meis collect. ad Concil. Trid. sess. 24. de reform matrim. c. 5. n. 17.* post multos, quos refero, teneo dispensationem super impedimento consanguinitatis vel affinitatis, non facta mentione copulæ habitæ inter impetrantes, esse subreptitiam.

34 Rota Romana *decis. 72. n. 1 apud Farin. tom. 2. suorum consil.* censuit subreptitiam fuisse dispensationem obtentam non facta habitæ copulæ mentione, & illam sic decidisse testantur Ioan. Gutier. *d. lib. 1. cap. 15. num.*
25. Nic. Garc. *d. p. 8 cap. 8 num. 72. in fine.* In quo sacro 35
Tribunali oculatissima semper cognitione, & pleno examine causæ deciduntur per duodecim Patres iuris nostri lucernas, qui continuis laboribus, studiis, & vigiliis insudantes, iustitiæ cultoribus ex variis, confusisque nostrorum scribentium opinionibus, mel & fauū, & aquam limpidissimam distillant, de quibus plura alia cumulant Mascard. *de probat. concl. 485. numer. 11.* Marchesan *de commiss. tom. 1. p. 2. cap. 8 num. 5. pag. 296. & ead p. 1 §. 8. de commiss. appel. diuers. n. 100. & 101* Melch. Lotter. *in apparatu ad suum tract. de re benef.* Theodos. de Rubeis *in singul. Rotæ tom. 1. in princ*

36 Sacra Congregatio Eminentissimorum, & Reuerendissimorum D D. Cardinalium sacrosancti Concilij Trident. Interpretum, declarauit dispensationem reddi nullam ex copula eam præcedente, si de ea non fuerit facta mentio in supplicatione: quam declarationem referunt, de illaque mentionem faciunt Additio ad Nauarr. *cons. 9. de consang. & affinit. in nouis*, Quaranta *in summ Bullar. verb. Matrimoniales dispensationes, num. 13. vers. Quibus expletis*, Marcus Anton. Genuens. *d. cap. 15. num 4.* Petr. de Ledesm *d. tract. de matrim. quæst. 56. art. 5. concl. 4* Zerola *d. verb. dispensatio, versic. Tertiò si quis consummaret*, Nicol. Garcia *d. p. 8. cap. 3. num. 70. in fin.* Sanch. *d. lib. 8. disp. 25. num. 7.* Ferdin. Rebell *d. p. 2. lib. 4. de sponsalib. in declarationibus sacræ Congreg. num. 121. & 149.* Hurtad *de matrim. disp. 26. num. 22.* Ego ipse *in collect. Bullary, verb. dispensatio redditur nulla, pag. 276.* Quod qui- 37
dem sacræ Congreg. Decretum tot Doctorum testimoniis fulcitum non solum probabilitatem pro sua parte importat, sed etiam vim habet obligandi in vtroque foro, tam pro illis personis, ad quarum instantiam fit, seu in illo casu speciali, cui Congregatio respondet, sed vt leges generales in similibus omnibus, vt testatur Gamb. *de casibus reseru. cap. 3. n. 6* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. quæst. 11. art. 1. & 2* Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæst. 26. art. 11.* Zerol. *in praxi Episc. p. 1. verbo studnitas, & p. 2. verbo absolutio. 2.* Zypæ. *in analytica postremi iuris enarrat. in epist. ad Lectorem*, Narbona *de appell. à Vicario ad Episcopum, p. 3. n.*

num. 189. Cochier de permut. benefic. p.2. cap.38.
Marchin. de Sacram. Ordinis, tract.1. p.1. cap.12. n.16.
Salas de legib. tract.14. disp.21. sect. 12. Nicol. Garc.
in praefat. sui tract. de benef. Belloch. de casibus reseru.
p.1. q.2. num.81. nouissimè Steph. VVeyns in Consti-
tutiones 24. ex Iure antiquo desumptas, & per Con-
cilium Trid. specialiter innouatas in coronide quae est
post 24. Constitutionem, vers. Quantum verò attinet.
38 Et ob summam huius sacrae Cong. decretorum aucto-
ritatem, illis Rota semper plurimum detulit, nec illa in
dubium vllo modo reuocare solet, vt ipsamet saepiùs
attestatur, & praecipuè coram Card Caualer. decis.
627. num.8. & in Panormitana Archipresbyteratus
5. Iunij 1620. coram bona mem. Buratto, & in Nicien.
Parochialis 20. Maij 1624. coram bona mem. Vbal-
do sen. & in Tiburtina Parochialis 27. Iunij 1629 co-
ram recolenda mem. Pironano: ita vt necessarium non
sit illa in processu authenticè producere, sed sufficit
allegare adinstar legis communis, iuxta textum in §.
responsa prudentum, Instit. de iure natur. Rota in
Auersana Beneficiorum 3. Iunij 1606. coram bona
mem. Card. Sacrato, & in Meten. Abbatia 19. Iunij
39 1628. coram R.P.D. Dunozetto. At hodie eadem sa-
cra Congr. iussu S.D.N.D. Vibani VIII. praecipit
& mandat huiusmodi decretis tam impressis, & im-
primendis, quam manuscriptis nullam fidem esse in
iudicio, vel extra à quoquam adhibendam. sed tantum
illis, quae in authentica forma, solito sigillo, & subscri-
ptione Eminentissimi Cardinalis Praefecti, ac Secreta-
rij eiusdem Congregationis pro tempore existentium
munitae fuerint, de quo me citato meminere Antont
Diana moral. resolut. part.5. tract.2. resol.96. & Ma-
chado in perfetto Confessore tom.1. lib.3. p.7. tract. 3.
docum. 1. in fine, & ideo illam sacrae Congr declara-
tionem, quia de ea non constat authenticè, tanquam
probabilem, & doctrinalem, & vti sententia à tot Do-
ctoribus communi calculo receptam, & approbatam in
eorum fide citamus, nec in re clara, maiori indigemus
probatione.
40 Stylus Romanae Curiae iam hodie obtinet, vt co-
pula exprimatur in obtinenda dispensatione huius im-
pedimenti vt attestantur Melch. Galleg. d.c. 24. num. 3.
Gutier. d.lib.1. Canon. cap.15. num.13. Marc Anton.
Genuens. d. cap. 25. num.4. Aloys. Ricc. in decis. Curia
Archiep. Neapolit. p.3. decis.134. num.1. & p.4. decis.
38. num.5. Tilliuc. d. tract. 10. p.2. cap. 10. num. 336.
Bonacin d. tract. de legib. disp. 1. q.2. puncto 5. n.9.
vbi num. 13. agens de incestu occulto, subdit copulam
exprimi debere, rationemque assignat, non quia ince-
stus sit impedimentum Pontificium, sed quia stylus
Curiae postulat, vt incestus coniunctus cum impedi-
mento consanguinitatis vel affinitatis exprimatur in
petenda dispensatione, ne subreptitia & inualida effi-
ciatur, Sanctarel. d. q. 52. nnm. 1 ad med. Antonin.
Diana moral. resol. p.4. resol.135. in fine.
41 Et sic huius Curiae stylus, de quo grauissimi praedi-
cti viri attestantur, facit ius, & pro lege obseruari de-
bet, cap. ex litteris, vbi Felin. num.4. de constitut. cap.
quam graui, de crim. falsi, Cacheran. Pedem. decis.22.
num.7. Alex. Raudens. Pisana decis. 6. num.67. Ste-
phan. Gratian. Marchia decis.137. n.18. Flamin. Pa-
ris. de resign. benef. tom.2. lib.10. quaest. 2. num.17. Pe-
teg. Iannin. de reali citat. lib.2. cap 1. num.19. Nicol.
Garc. de benefic. p.1. cap.5. num.87. & p.8. cap.8. n.65.
Camill. Borrel. in sum. decis. tom.1. tit.14. de consuet.
num. 108. Antonin. Diana d. resol.135. in fine, Phi-
lib. Marchin. de Sacram. Ordinis tract.1. p.9. cap. 5.
42 num.7. pag. 157. Etiam quòd opinio esset controuer-
sa, cùm soleat Rota eam sequi, quam praxis Curiae
Romanae magis amplectitur, vt ipsamet S. Rota de se
testatur decis.656. num.2. p.2. recentior. quia à com-
muni stylo, & vsu Curiae Breuium interpretatio su-
menda est, Verall. decis. 84. num.3. & 4. p.2. Rota de-
cis.196. num.2. p.1. recent. Ego ipse de Canon. & Di-
gnitatib. cap. 3. n.35.
Vnde succedit doctrina quòd vbi aliqua exprimi de- 43
bent de stylo Curiae, si omittantur, gratia redditur sub-
reptitia, & nullius valoris, Ioan. Selua de benefic. p.3.
q.72. num 51. Cassad. decis.12. num 14. de praebend.
Mascard. de probat. concl.846. num.8. Sanctarel. var.
resolut. p.1. q.90. num.9. Gutier. canon. lib.1. cap.15.
n.12. & lib.2. cap.13. n.38. optimè Paul. Laym. in sum.
Theolog. moral. tom.1. tract.4. cap.22. num.18. ibi: Ta-
citurnitas qualitatis, cuius expressionem iura, vel stylus
Curiae specialiter requirunt, reddit dispensationem, &
quoduis gratiae rescriptum, quod ob petitionem concedi-
tur, subreptitium, etsi constet Principem etiam expressa
illa qualitate verisimiliter concessurum fuisse, &c.
Et tantò magis in casu nostro praedicta procedunt, 44
cùm non solum in dispensatione de copula habita, nul-
la facta fuerit mentio, in quibus terminis citati Docto-
res loquuntur; sed etiam in ea expressè relatum fuit
nullam praecessisse copulam carnalem, ibi: Carnali ta-
men copula inter eos minimè subsequuta, &c. in quo
casu vtriusque sententiae Auctores conueniunt dispen-
sationem esse subreptitiam, vt tetigi, in collect. ad
Concil. Trid. sess.24. de reformat. matrim. cap.5. n.18.
Illa enim semper vitiatur ex causae expressae falsitate, 45
glos. verb. falsa in cap. quia circa, de consang. & affin.
& ibi Abb. num.5. Gozadin. cons. 51. num. 42. Me-
noch. cons.385. num. 31. vers. Non etiam obstat, Gu-
tier. d. lib. 2. cap.15. num.10. & num.98. quia falsa ex- 46
pressio semper vitiat, etiamsi concedens esset concessu-
rus sine expressione illius falsitatis, Verall. decision.
254. n.4. part.2. Azeued. consil 34. n.21.
Iuuat quòd licet impulsiuae causae vitium in ea ex- 47
primenda, seu tacenda non noceat concessioni Princi-
pis, Cou. lib.1. var. cap. 20. num.1. vers. Contrarium
sententiam, Surd. cons.143. num.52. Hurtad. de ma-
trim. disp. 26. num. 19. Stephan. Gratian. discept. fo- 48
rens. cap.725. num. 54 cum solum defectus causae fi-
nalis semper reddat actum nullum, cap. cum contingat,
de rescript. cap. susceptum, eod. tit. in 6. Pereg. cons.8.
num. 4. vol. 1. & cons.87. num. 8. vol. 3. Hurtad. d. 49
disp. 26. num. 18. Nihilominus tamen cum quali-
bet causa, quae in dispensatione apponitur à Principe
ex concessione Concilij Trid. sess.24. de reformat. ma-
trim. cap. 5. cum qua se videtur conformare, praesu-
matur finalis, Azeued. d. cons.34. num.34. & 38. ideò
eius defectus reddit dispensationem nullam ex dictis,
& iuxta notata per Bonacin. de legib. disp.1. quaest. 2.
puncto 10. §.1. n.5. vers. Prima sententia, & n.7.
Denique facit quòd in materia dispensationis, non 50
solùm falsitas causae finalis, sed etiam impulsiuae reddit
gratiam ipso iure nullam, etiamsi sine dolo facta esset,
Oldrad. consil.256. vers. Ad primum videtur, Dec. in
cap. cum cessante notab. 2. de appellat. Tiraq. in tract.
cessante causa limit. 1. num.12. & 14. Nau. in cap. si
quando except.3. num.3. de rescript. & cons.1. q. 19.
num.50. de constit. & cons.14. num.3. de rescript. Fr.
Emman. quaest. Regul. tom.2. quaest.46. art.6. Menoch.
de arbitr. casu 201. num.21. Marta in compilat. totius
Iuris contron. tom.6. tit. dispensatio cap.28 Aloys Ricc.
in collect. decis. part.5. collect.1551. vers. Quem amplia
procedere, optimè Verall. decis.274. n.8. Azeu. d. cons.
34. n.34.
Non obstat quòd D. Mariana in sua declaratione, 51
quam fecit pro dispensationis narratiuae iustificatione,
testatur cum iuramento nullam inter ipsam, & D. Al-
phonsum carnalem copulam praecessisse, dupliciter enim
respondetur.
Et primò quia per plures testes contrarium liquidò 52
constat;

constat: vnde eius declaratio vti contraria veritati nihil valeret, August. ad Angel. *de malefic. in verb. comparuerunt dicti inquisiti, & confitentur totum, num.* 15. Mascard. *de probat. conclus.* 384. *num.* 1. plures refert, & sequitur Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 81. *num.* 21. Non enim veritas rei mutari potest per nostrum affirmare, vel negare, *l. cum falsa, C. de iuris & facti ignor.* Menoch. *de arbitr. casu* 336. *num.* 29. *& de præsumpt. lib.* 3. *præs.* 113. *num.* 9. arg. *l. præscriptione C. si contra ius, vel vtil. publ.* ibi: *Pro tenore veritatis non deprecantis datum iudicem cognoscere debere, & secundum hoc de causa conuenit ferre sententiam*, &c. quia semper veritas præferenda est opinioni, & reputationi, *cap. cùm Bertoldus, vers. Licet, de re iudic. cap.*
53 *consuetudo.* 8. *dist.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 12. *tit. vltim num.* 4. Rot. *decis.* 687. *num.* 20. *in fine part.* 2. *recentior.* Et omne illud, quod à veritate deficit, subreptitium est, Sanch. *de matrim. lib.* 8. *disp.* 21. *n.* 41. *in med.*

54 Secundò, quia ex aliis testibus in hac instantia examinatis, satis apparet D. Marianam inductam fuisse per vim, & metum, & importunias, ac fraudulentas persuasiones ad sic declarandum; & ideò hæc confessio illi non nocet, *cap. si quando, & seq.* 15. *quæst.* 6. Sebast. Medices *de casibus fortuit. part.* 1. *quæst.* 7. *n.* 26. Cardin. Tusch. *pract. concl. verb. metus, concl.* 216. *num.* 16. Farin. *fragment. crimin. part.* 2. *lit. M n.* 38. Et præcipuè cùm esset tam teneræ ætatis, vt facilè, non solum propter sexus fragilitatem, sed etiam ob suæ ætatis teneritatem, trepidaret, vbi non esset timor, ad notata suprà *num...*

55 Nec etiam obstat quòd coram Officiali Toletano in verificatione narratiuæ dictæ dispensationis fuit per alios testes probatum inter D. Alphonsum, & Marianam eam dispensationem impetrantes nullam copulam præcessisse, quia eleganter huic obiectioni respondet Sanch. *d. lib.* 8. *disp.* 21. *num.* 33. cuius verba subnecto. *Quòd si in foro externo veritas precum in dispensationibus allegata probetur falsis testibus, quando posteà constaret veritas, censenda est ea dispensatio irrita. Nec obstat iudicem inuenisse ita esse, atque ita videtur verificari clausula, si ita inueneris, quia fundatur in falsa præsumptione*: sic Petr. de Ledesm. *in sum. Sacram. vbi de matrim. cap.* 27. *diffic. vlt. atque idem intelligo, etiamsi illa vera essent, quia putabant se verum testificari*, &c. Accedit, quia per testes in hac instantia examinatos constat alios ad iustificationem dispensationis data opera fuisse adductos, qui de impetrantium communicatione notitiam non haberent, & sic quamuis putarent se verum testificari, nihilominus huiusmodi bona fides dispensationem validam efficere non poterat, vt Sanchez concludit *loco citato.*

56 Nec denique obstat dicta asserta dispensatio, seu absolutio per sacram Pœnitentiariam obtenta, & in actis pro parte D. Alphonsi præsentata, quia nihil probat cum ex illa constare non possit de nominibus impetrantium, nec vere dici potest pro hac causa fuisse obtentam; tacitis enim impetrantium nominibus huiusmodi litteræ expediri solent in sacra Pœnitentiaria, vt referunt Sanch. *de matrimon lib.* 8. *disp.* 6. *numer.* 27. & Trullench. *in exposit. Bulla S. Cruciata lib.* 2. §. 4. *dub.* 2. *num.* 10. Tum quia dicta dispensatio agit de copula & impedimento occulto; hic autem prædicta omnia, pluribus, qui in hac causa examinati sunt, notissima fuere, & publicè sciuntur, vt ex eorum dictis apparet. Tum etiam, quia non constat de aliqua absolutione, & quatenus probaretur dicta dispensatio, siue absolutio à Confessario obtenta vigore dictæ facultatis à sacra Pœnitentiaria sibi concessæ non tamen suffragaretur in foro contentioso, sed tantum in foro conscientiæ quoad Deum, & de Cruciata quòd non suffragetur in foro fori, tradiderunt Martin. de Ledesma *in* 1. *part.* 4 *sentent. q.* 26. *art.* 1. *in fine*, Nau. *cons.* 47. *de sentent. excom.* Gutierr. *canon. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 10. & 15. Cou. *in cap. alma mater, p.* 1. §. 11. *num.* 36. Ludou. à Cruce *in exposit. Bulla Cruc. disp.* 1. *cap.* 4. *dub.* 3. *n.* 3. Trullench. *in simili expos. lib.* 1. §. 7. *cap.* 1. *dub.* . *n.* 2 & in nostris terminis expressè cantant litteræ dispensationis, de qua agimus, ibi: *Ita quod huiusmodi absolutio, & dispensatio latoribus in foro iudiciario nullatenus suff[...]e[...]t[...]r*, &c. quia tantùm pro foro conscientiæ conc[...]ditur, vt testantur Sanch. & Trullench *citatis loc.* Tum quia etiamsi 57
latores vigore istarum litterarum à Confessario absolutionem obtinuissent, nihilominus illius attestationi in foro externo non erat credendum, ex iis, quæ plena manu cumularunt duo illi bonæ mem. eruditissimi, ac magni nominis Rotæ Auditores, & Decani, Peña scilicet *in direct. Inquisit.* 2. *p. ad Conc. comm.* 25. & Merlinus *in Oxomen. Canonicatus* 2. *Martij* 1622. Tum denique, quia litteræ dictæ dispensationis, licèt penes D. Alphonsum reperirentur, & in actis per eum productæ sint, illi nullatenus suffragari debent, ex speciali earundem litterarum clausula, in qua ita dicitur: *Ita vt nullum illarum exemplum extet, nec eas latoribus restituas, quod si restitueris, nihil ipsis præsentes litteræ suffragentur*, &c. habentur enim ac si non. Tent quoad hunc effectum, ad *l. eius qui in Prouincia §. quoniam, ff. si cert. pet* . 4. §. *condemnatum, ff. de re iudic.* cum aliis citatis per me. *Axiom.* 162. *num.* 1. & uit tactum *in Corduben. Portionis* 14. *Ianuarij* 1635. *coram Illustrissimo Domino meo Panzirolo Patriarcha Constantinopolitano, nunc Summi Pont. eiusdemque S. Sedis in Hispaniarum Regnis Nuntio cum potestate Legati de latere*, qui graui morum suauitate, acri iudicio, ieiunæ, & sterilis auaritiæ contemptu ac incorrupta iustitiæ administratione ornatissimus, tanquam splendidum benigni Solis nostri Vrbani iubar Hispaniam externis, intestinisque malis fatigatam recreat, fouetque, ardua certè Cedro, & Purpura dignus. Ex quibus ita censui, & iudicaui die vltima Octobris 1641.

Toletana Fideiußionis.

Fideiussor qui intercedit pro Officiali, seu administratore, tenetur tantùm ad interesse, & non ad pœnam, in quam principalis debitor incidit ex sua culpa. Pœnales actiones non transeunt ad hæredes quando lis cum defuncto non fuit contestata, nisi quatenus ad eos peruenit.

VOTVM LXXXIV.

1 *Facti series.*
2 *Fideiussor intercedens pro officiali, seu administratore, tenetur tantùm ad interesse, & non ad pœnam in quam principalis debitor incidit ex sua culpa.*
3 *Obligatio quæ sonat ad interesse, & in simplum, extensionem non patitur ad augmentum.*
4 *Fideiussor non tenetur pro eo quod venit ratione incidentis negotiationis.*
5 *Fideiussor non tenetur pro eo quod accreuit ob moram debitoris.*
6 *Institor principalem obligat ad interesse tantùm ex*

vo

vi contractus, non autem ad pœnam ratione culpæ, seu delicti.

7 *Institor non habet facultatem faciendi incidere principalem auctorem in pœnam negotiationis.*

8 *Substitutus propter suam malam administrationem quando obliget substituentem?*

9 *Substituens non tenetur ex culpa & mala administratione substituti quando eum nominauit cum Superioris approbatione.*

10 *Actiones pœnales quãdo non transeunt ad hæredes?*

11 *Actio transit contra hæredes in pœnalibus quando lis cum defuncto non fuit contestata.*

12 *Actio in hæredem datur vt iniustum lucrum restituat quando ex delicto defuncti ad eum aliquid peruenit.*

13 *Actio pœnalis non datur aduersus hæredes, nisi quatenus ad eos peruenit, etiamsi contineat rei persecutionem, dummodo sit nomine pœnæ.*

14 *Quadrupli pœna, quam incurrit gabellarum defraudator, peti non potest eius hæredi, quando lis cum defuncto non fuit contestata.*

1 PEtrus Dafonseca se obligauit vti fideiussor pro certa persona, quæ publica vectigalia susceperat administranda, mortuo deinde dicto Petro, & in eius bonis succedente Antonio hærede, fuit per Regium fiscum contra illum petita certa pœna, in quam ex vi contractus inciderat principalis debitor & administrator ob quoddam in administratione commissum delictum. Dubitatum fuit an dictus fideiussoris hæres ad dictam pœnam teneatur, vel potius à Fiscalis Regij petitione veniat absoluendus, & absoluendum esse dixi ex sequentibus.

2 Primò, quia certum est in iure fideiussorem qui intercedit pro officiali seu administratore, teneri tantùm ad interesse, & non ad pœnam in quam principalis debitor forsan incidit ex sua propria culpa, vt probat text. *in l. fideiussores 68 ff. de fideiuss.* docens fideiussores Magistratuum in pœnam, vel mulctam, quam non spopondissent, non debere conueniri, vbi Bart. ait, *Qui intercedit pro officiali simpliciter, videtur intercedere in interesse, non in pœnam ex maleficio impositam*, probat etiam text. *in l. libertus 17. §. fin. ff. ad municip. l. vnic. C. de periculo eor. qui pro Magist. interu. l. 2. C. ad Tertul.* Hering. *de fideiuss. cap. 24. num. 172. cum seqq.* vbi resoluit quòd delictum debitoris fideiussoris obligationem per se augere nullo modo potest. Vvesemb. *in paratit. ad tit. ff. de fideiuss.*

3 Secundò, quia obligatio facta sonat ad interesse, & in simplum, quæ proinde extensionem non patitur ad augmentum, seu in duplum, aut triplum vt probat glos. *in l. siue in duplum 3. ff. qui satisd. cog.* dum ait quòd si ab initio erat simplum sed postea creuit per inficiationem, non teneri fideiussorem nisi in simplum, Ioannes Andreæ *ad S. ecclat. tit. de fideiuss. §. 1. in vlt.*

4 *addit.* Roman. *cons. 270 num. 7* vbi ait non teneri fideiussorem pro eo quod venit ratione incidentis negotiationis; idem Roman. *cons. 507.* plenè Surd. *decis. 212.* vbi reddit rationem, quia videtur fideiussorem se obligasse pro originali, non pro accidentali debito, ex *l. 1. ff. de in litem iur.* glos. *in §. sequens, Instit. de actionib.* vbi Aret. *num. 3.* & idem probat text. *in l. centum Ca-*

5 *pua. ff. de eo, quod certo loco,* vbi omnes Doctores dicunt quòd non tenetur fideiussor pro eo, quod accreuit ob moram debitoris, prosequitur latè Ias. *in d. l. 1. ff. de in litem iur.* Bacc. *de inope debit. cap. 5. num. 12* Pyrrhus Maur. *in tract. de fideiussorib. p. 2. princ. sect. 5. cap. 1. num. 7. cum seqq.*

6 Tertiò, quia institor principalem obligat ad interesse tantùm ex vi contractus, non autem ad pœnam ratione culpæ, aut delicti, vt probat expressè text. *in l. 1. ff. de institor.* & in specie resoluit Menoch. *cons. 300. n. 53. vol. 3.* dum ait institorem facultatem non habere fa- 7
ciendi incurrere in pœnam negotiationis principalem auctorem, ex *l. si procurator. ff. de condict. indeb.* & ex his quæ tradit *ibi* latè Ias. *not. 3.* Curt. iun. *cons. 149.* Crauet. *cons. 54. n. 6.* Seraph. *decis. 1239.* Guazin. *de defens. reorum, def. 32. cap. 30. n. 3. & 5.* Rota *decis. 507 num. 8. p. 1. diuers.*

Quartò, quia ad hoc vt substitutus propter malam 8
administrationem obliget substituentem, requiritur quòd administratio periculo ipsius substituentis subiaceret, in quibus terminis loquitur text. *in l. 1. C. de præp. agent. in reb.* vbi DD. *l. neminem, C. de decurion.* Carauit. *ad rit. Sicilia ritu 2. n. 16.* Thoro *in addit. ad Ponte de potestate Proregis tit. 10. §. 1 de potest. substituen. in officijs num. 1. pag. 174* nisi substituti nominatio cum Su- 9
perioris approbatione facta fuerit, quia tunc ad nihil teneretur substituens ex culpa, seu mala administratione substituti, vt eleganter probat Aret. *in l. continuus 137. § si ab eo, num. 18. ff. de verb. oblig.* Rouit. *cons. 87. n. 3. lib. 1* Ponte *cons. 85. n. 1 & 4. lib. 2* Giurba *cons. 36. n. 14.* Card. Tusch. *pract. conclus. lit. P. concl. 852. n. 8.* Et nihilominus substituens, seu nominans administrationis dominus licet teneatur ad interesse pro mala substituti, seu nominati admini ratione, nullo casu tenetur ad pœnam in quam ex sua culpa incidit sobstitutus, vt est text. expressus *in l. libertus 17. § fin. ff. ad municip.* ibi, *Fideiussores, qui saluam Remp. fore responderunt, & qui magistratus suo periculo nominant, pœnalibus actionibus non adstringuntur, in quas inciderunt hi, pro quibus interuenerunt, eos enim damnum Reip. præstare satis est, quod promitti videtur, &c.*

Quintò, quia pœnales actiones non transeunt ad 10
hæredes, quando lis cum defuncto non fuit contestata, nisi in quantum ad eos peruenit, *l. quod diximus, §. fin. ff. quod metus causa.* ibi, *In heredem autem, & cæteros in id, quod peruenit ad eos, datur non immeritò: licèt enim pœna ad hæredem non transeat, attamen quod turpiter, vel scelere quæsitum est, ad compendium hæredis non debet pertinere, &c. l. in hæredem 26 ff. de dolo.* ibi, *In hæredem eatenus daturum se eam actionem Proconsul pollicetur, quatenus ad eum peruenerit, id est, quatenus ex ea re locupletior ad eum hæreditas venerit, l. sicuti 58. ff. de regul. iur.* ibi, *Sicuti pœna ex delicto defuncti hæres teneri non debeat, ita nec lucrum facere, si quid ex ea re ad eum peruenisset, &c.* probant etiam iura *in l. 1. ff. de priuat. delict. l. pen. ff. de noui oper. nunt. l. pupillum 111. §. in hæredem, ff. de regul. iur. l. vnic. C. ex delict. def. l. 25. tit. 1. part. 7.* ibi, *Mas si se muriesse el demandado ante que el pleito fuesse començado por demanda, e por respuesta, estonce sus herederos no seran tenudos de responder à la demanda, sino por quanto fallassen, que vino en poder del finado de aquel furto, o robo que auia fecho, ni les pueden demandar que pechen otra cosa ninguna por pena de aquel yerro, pues que en su vida non ge lo demandaron, &c.* item *l. 3. tit. 16. p. 6.* ibi, *Estonces los herederos de el que lo fiziesse no serian tenudos de fazer emienda del, fueras ende en tanto quanto se acreciento lo que ellos heredaron por razon del engaño, e non en mas,* & [illegible] latè distinguens *in l. ciuilis, ff. de priuat. delict.* Federic. de Senis *cons. 21. num. 5. & 6.* Clar. *§ fin. quæst. 51. vers. vlterius quæro,* Anton. Gom. *tom. 3. var. cap. 1. n. 85.* Cuiac. *in l. sicuti 38. de regul. iuris, & lib. 7. obseru. 37.* Donel *comment. iuris lib. 15. cap. 51.* Anton. Fab *in suo Codice lib. 4. tit. 12. definit. 2. & lib. 4. coniect. cap. 1.* Fachin. *contron. lib. 9. cap. 5.* Farin. *in praxi crimin. p. 1. quæst. 10.*

Dixi *quando lis cum defuncto non fuit contestata,* 11
quia si fuit contestata contra defunctum, tunc actio transit contra hæredes in pœnalibus, *l. omnes, l. sciendum, ff. de act. & oblig. l. 1. ff. de priuat. delict. l. pœnalia 125.*

ff. de regul. iuris. l. inde Neratius. § hanc. ff. ad leg. Aquil. l. vlt. C. rerum amot. Anton. Gom. *d. cap.* 1 *n.* 85. Menchaq. *lib.* 3. *controu. illustr. c.* 96. *num.* 25. Richard. *in §. non autem omnes, Instit. de perpet. & temp. action. num.* 45.

12 Dixi, *in quantum ad eos peruenit*, quia quando ex delicto defuncti ad hæredem aliquid peruenit, actio in eum datur vt iniustum lucrum restituat, ne scilicet alieno scelere ditetur, *d. l. in hæredem, l. illud. 7. ff. de tribut. act. l. 3. §. ex re furtiua ff. de pecul. l. 1. §. fin. ff. de vi bonor. rapt. l. vi pulsos C. vnde vi,* Mench. *d. cap.* 96. *n.* 26. Pichard. *vbi suprà n.* 50. Farin. *d. quæst.* 10. *num.* 5.

13 Nec actio pœnalis datur aduersùs hæredes, nisi quatenus ad eos peruenit, etiamsi contineat rei persecutionem, dummodo sit nomine pœnæ, *l. fin. C. rerum amot. l. 5. §. vlt. cum duabus seqq. ff. de alien. iudic. mut. causa facta*, Anton. Gom. *d. cap.* 1. *num.* 85 Phanuc. *de inuent. p. 7. n.* 70. Farin *d. q.* 10. *à n.* 64. Donel. *d. lib.* 15. *cap.* 51. Fachin. *d. lib.* 9. *cap.* 5.

14 Et de quadrupli pœna; quam incurrit gabellarum defraudator, quòd peti non possit eius hæredi quando lis cum defuncto non fuit contestata, probat text. *in l. fin. §. pœna, ff. de publican.* Lalarte *de decima vendit. cap.* 18. *n.* 46. & 49. Pereg. *de iure fisci lib.* 4. *tit.* 5. *n.* 1. Guazin. *de confiscat. concl.* 19. *n.* 2.

Ex quibus consului Antonium hæredem illius, qui intercedit vt fideiussor pro officiali, seu administratore publicorum vectigalium, non teneri ad pœnam, in quam fortè ipse debitor principalis inciderat. Matriti 20. *Maij* 1645.

Hispalen. Matrimonij.

Matrimonium per Procuratorem habentem speciale mandatum ad contrahendum cum certa & determinata persona celebratum, valet etiam post Concil. Trid. dummodo ante mandatum reuocatum fiat, etiamsi Procurator, vel alter coniux reuocationem ignoret. Plura in materia vtilissima.

Votvm LXXXV.

1 *Matrimonium propriè & verè, ac ex ipsa eius natura contractus est, qui solo consensu perficitur.*

2 *Contractus naturam non immutauit Christus Dominus, qui matrimonium ad esse Sacramenti eleuauit.*

3 *Contractus omnes per Procuratorem iure celebrantur.*

4 *Matrimonialis contractus vt valeat, consensus internus sufficiens [illegible] est, sed oportet eum signis, vel verbis exp[illegible].*

5 *Matrimonium vt Sacramentum consideratum etiam externum consensum requirit.*

6 *Verba ad rationem matrimonij non sunt præcisè necessaria, sed sufficit consensum aliquo exteriori signo, vel facto declarari.*

7 Cap. tuæ 25. cap. consultationi 28. cap. si inter 31. de sponsal. *cum similibus, quæ videntur in matrimonio requirere de necessitate verba à valentibus loqui, in matrimonio contrahendo, loquuntur exemplificatiuè, & factum narrando:*

8 *Matrimonium per Procuratorem contractum fuit validum ante Concilium Trid.*

9 *Procurator non est minister Sacramenti matrimonij, sed potiùs principales contrahentes.*

10 *Procurator constitutus ad matrimonium contrahendum nec gratiam, nec Sacramentum recipit, nec ministrat, sed principalis contrahens illum constituens.*

11 *Procuratores vtriusque matrimonium contrahentes possunt esse ambo viri, vel fœmina.*

12 *Consensus si fictus fuerit tempore constituti Procuratoris ad contrahendum matrimonium, nihil obstabit si quo tempore ille nomine constituentis contrahit, verus intercedat.*

13 *Matrimonium per Procuratorem contractum physicè gratiam producit in contrahente.*

14 *Pœnitentiæ Sacramentum neutiquam absenti impendi potest.*

15 *Matrimonium per Procuratorem contractum etiam hodie post Concil. Trid. valet, & Sacramentum est.*

16 *Mandatum, seu commissio de matrimonio contrahendo non est necesse præstare Procuratori coram Parocho, & testibus.*

17 *Matrimonium per epistolam contractum valet tam in ratione contractus, quam in ratione Sacramenti.*

18 *Matrimonium per epistolam contrahi quibus modis dicatur.*

19 *Mandatum speciale requiritur ad contrahendum matrimonium.*

20 *Mandatum speciale ad contrahendum matrimonium non dicitur nisi nominatim detur ad contrahendum cum certa & determinata persona.*

21 *Periculum & preiudicium maius, vbi vertitur, ibi cautiùs agendum.*

22 *Matrimonium antea contractum virtute mandati dati ad contrahendum cum qualibet muliere conualidari possit subsequuto speciali ad contrahendum cum eadem ignara secundi mandati.*

23 *Procurator ad matrimonium contrahendum non potest alium substituere.*

24 *Procurator datus ad rem magni ponderis & momenti, non potest alium substituere, nisi talis facultas sibi specialiter fuerit concessa.*

25 *Procurator constitutus ad matrimonium contrahendum non potest illud contrahere post mandatum reuocatum, quamuis Procurator, vel alter coniux reuocationem ignoret.*

26 *Procuratoris reuocatio etiam tacita nullius est momenti, nisi ad illius peruenerit notitiam.*

27 *Actus facti à nuntio post mittentis pœnitentiam ei non intimatum statim viribus cadunt.*

28 *Nuntius & epistola sunt tanquam merum instrumentum, & organum, per quod Dominus verba profert, quæ proinde in eius persona concipiuntur.*

29 *Ratio specialitatis cur matrimonium contractum post mandatum reuocatum, cum ignorantia tamen reuocationis sit nullum, non ita alij actus*

30 Cap. fin. de procurat. lib. 6. *ratio decidendi.*

31 *Verba, quibus debent matrimonia celebrare Procuratores nomine constituentium illos.*

32 *Mandati reuocatio tacita sufficit signis vel factis aliquibus declarata ne matrimonium per Procuratorem etiam reuocationis ignarum contractum, sit validum.*

33 *Matrimonium contrahens cum alia muliere post ... datum ad contrahendum cum certa persona*

persona ante illius executionem, visus est illud reuocare.

34 *Procuratoris reuocatio siue tacita, siue expressa per testes probari potest.*

35 *Procuratoris ad matrimonium dati reuocatio etiam ignorata effectum sortitur; quamuis iuramentum de non reuocando promissum sit.*

36 *Procuratoris ad matrimonium dati reuocatio mera interna quoad forum conscientiæ valet.*

37 *Matrimonium contractum per Procuratorem, qui neque tacitè, neque expressè reuocatus fuerit, an validum sit, si tempore, quo contrahitur consensus positiuus mittentis Procuratorem realiter non concurrat? & num. 38.*

39 *Matrimonium valere non desinit per superuenientem furorem illum constituentis.*

1 BReuiter de matrimonio per Procuratorem contracto ad plures occurrentium casuum in ecclesiasticis tribunalibus decisiones tractaturus: Primò præsuppono matrimonium propriè, & verè, ac ex ipsa eius natura contractum esse, qui solo consensu perficitur, *l. nuptias 30. alias 32. ff. de regul. iuris, cap. 1. & 2. 27. quæst. 2. cap. 1. cap. cum locum 14.* iuncto *cap. fin.* ibi,
2 *ex forma contractus, de sponsal.* & quam contractus naturam non immutauit Christus Dominus, qui matrimonium ad esse Sacramenti eleuauit, sed eandem postquam Sacramentum est, semper retinuit, arg. *l. sancimus 28. vers. quod enim non mutatur, C. de testam. l. præcipimus 32. in fine, C. de appellat. l. 1 quando 35. C. de inoff. testam.* docent Thom. Sanch. *de matrim. lib. 1. disp. 11. num. 1.* Didac. de Medrano *in tract. de consensu connub. cap. 12. num. 1.* licet in aliis Sacramentis, quæ diuersam habent naturam, id non procedere certum sit, vt rectè aduertunt Gutier. *de matrim. cap. 43. sub n. 8.* Bonacin. quondam mei amicissimus, *de magno matri-*
3 *monij Sacram. q. 2 puncto 5. num. 1.* Cùm ergo contractus omnes, qui solo consensu perficiuntur, cùm in his nulla verborum, aut scripturæ proprietas desideretur, inter absentes, & sic per procuratorem iure celebrentur, *l. 1. in fine, ff. de contrah. empt. l. 2. ff. de oblig. & act.* Meritò igitur matrimonium inter absentes, eoque per procuratorem validè, & legitimè contrahitur, & probant *l. mulierem 5. & l. generali 34. in princ. ff. de ritu nuptiar. l. sufficit 4.* ibi, *Sufficit nudus consensus ad constituenda sponsalia*; denique constat & absenti absentem desponderi posse, & hoc quotidie fieri, *l. fin.* ibi, *In sponsalibus constituendis parui refert per se, & coram, an per internuntium, vel per epistolam, an per alium hoc factum sit, ff. de sponsalib. cap. nec illud 8.* vbi *glos. 30. q. 5. cap. vnico 5. qui clerici, vel vou. c. 2. de matrim. contract. contra interd. Eccl. f. cap. ex parte 14. in princ.* vbi *glos. verb. internuntius, de conuers. coniug.* text capitalis *in cap. fin. de procurat. lib. 6 l. 1. vers. e tal prometimiento*, vbi notat Greg. Lop. *gl. . in fine, & l. 10. vers. o que sean otros dos, tit. 5. & l. 5. circa fin. vers. e puedesse fazer*, vbi Greg. *gl. vlt. tit. 2. part. 4.* Cou. *de sponsal. p. 2. cap. 4 in princ. num. 8. alias n. 11.* Ildephons. à Veracruce *in speculo coniugiorum p. 1. art. 16 dub. 4.* plures citati à Cened. *ad Sextum, collect. 3. num. 1* & à Sanch. *d. lib. 2. de matrimonio disp. 18. per tot.* quibus addo Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 1. compar. 25.* Ferdin. Rebell. *de obligat. Instit. p. 2. lib. 1. q. 5.* Petr. de Ochogauia *de Sacrament. tit. de Sacram. matrim. tract. 2. q. 3.* Ioan. Gutier. *de matrim. cap. 34. art. 1.* Vincent. Filliuc. *in quæst. moral. tom. 1. tract. 10. de Sacram. matrimon. p. 1. cap. 1. ex num. 11.* Martin. Bonacin. *vbi supra q. 2. puncto 5.* Basil. Pontius Legionensis *in suo tract. de matrim. lib. 1. cap. 10. & lib. 2. cap 15. per tot.* Didac. de Medrano *in d. suo tract. de consensu connubiali cap. 12.*

Secundò præsuppono ad hoc vt matrimonialis con- 4
tractus valeat, consensum internum sufficientem non esse, sed oportere eum signis, vel verbis exprimi: quia si matrimonium consideretur tanquam contractus cùm celebretur inter homines, interiora cordis, quorum Deus tantùm scrutator est, ignorantes, omninò desiderat vt signo aliquo externo internus consensus aperiatur, arg. *l. Labeo 7 §. Seruius, vers. Id Tubero, ff. de supellect. leg.* resoluunt Sanch. *d. tract. de matrimon. lib. 1. d. p. 3.* & Basil. Pont. *de impedim. matrim. cap. 19. §. 2. vers. verior*
tamen, & §. 3. in princ. Si verò Matrimonium vt Sa- 5
cramentum consideretur, cùm de eius ratione sit esse signum sensibile rei sacræ, hoc etiam ex capite externum consensum requiri consequens est, vnde iura solum consensum ad rationem veri & legitimi matrimonij desiderantia, *d. l. nuptias*, cum aliis suprà allegatis, sic necessariò accipienda sunt, vt non excludat concomitantia consensus, & sic expressionem per signa externa, quæ ipsum consensum comitatur in omni humano contractu. Quare sic resoluunt plures, quos refert & sequitur Sanch. *d. lib. 2. disp. 30. num. 1.* quibus addo Ochogau. *de Sacram. tract. 2. de matrim. q. 9. num. 4.* Medran. *d. tract. de consensu connub. cap. 13. n. 15.* Basil. Pont. *in tract. de matrim. l. 2. cap. 6. n. 2.* Vincent. Filliuc. *d. tom. 1. tract. 10. de Sacram. matrim. p. 1. cap. 3. num. 77.* Villalob. *in sum. tom. 1. tract 12. diffic. 3. n. 1.* Basse. *in flor. verb. matrimonium 3. n. 5.* Ioan. Machado *en su perfecto Confessor y Cura de Almas lib. 3. p. 1. trat. 9. docum. 1. num. 2.*

Tertiò præsuppono ad rationem matrimonij verba 6
non esse præcisè, & omninò necessaria, sed sufficere consensum aliquo exteriori signo, vel facto declarari, non tantùm in mutis, qui verba proferre non possunt, in quibus id expeditissimum est, *cap. cum apud 23. de sponsal.* sed etiam in valentibus loqui, quod insinuat *cap. is qui fidem 30. de sponsal. cap. fin. de desponsat. impub. in 6.* ibi, *nec verbo, nec facto consensit*, &c & in specie resoluunt Nau. *in man. cap. 22. num. 10.* Cou. *de sponsal. p. 2. cap. 4. in initio n. 1.* Mascard. *de probat. conc. 1014. num. 3.* & plures, quos refert & sequitur Sanch. *d. lib. 2. disp. 31. n. 51.* quibus addo Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 1. comp. 3. num. 66.* Ceuall. *commun. contra commun. tom. 1. q. 406. n. 5. & tom. 3. q. 750. ex n. 22.* Medrano *d. tract. de consensu connub. cap. 11. num. 2 sub his* F. Gutier. *d. cap. 63. num. 21.* Ochogauia *d. tit. de Sacram. matrim. tract. 2. q. 9. num. 5.* Filliuc. *d. tract. 10. de Sacram. Matrim. p. 1 cap. 1. n. 80. & 81.* Basil. Pont. *de matrim. lib. 2. cap. 7. num 5. & à num. 7.* Basse. *d. verb. matrimonium 3. num. 5.* Ioan Machado *d. trat. 9. docum. 1. n. 3.*
Quamuis verba in matrimonio à valentibus loqui con- 7
trahendo pro forma necessaria esse existimauerint citati à Sanch. *d. l. 2. disp. 31 n. 2.* & a Franc. Molin. *d. comp. 3. num 67.* & à Medrano *d. cap. 11. num. 1.* & ab Ochogauia *d. q. 9. num. 2.* & a Basil. Pont. *d. cap. 7. num. 3. & 4.* & à Ioan. Machado *d. docum. 1. num. 4.* per iura *in cap. tuæ 25. cap. consultationi 28. cap. si inter 31. de sponsalib. & in cap. licet 3. vers. ita vt, de sponsa duorum*, quia his iuribus adductis per proximè citatos respondetur procedere exemplificatiuè, & factum narrando, frequentius enim est in valentibus loqui quàm per alia signa matrimonium contrahi. Et quod *in d. cap. tuæ*, verba esse in matrimonio necessaria, traditum est, non simpliciter dicitur, sed addito, *quoad Ecclesiam*, hoc est, quoad faciliorem probationem in foro externo Ecclesiæ, vt expendit rectè Medran. *d. cap. 11. num. 2. in fine*, id quod apertiùs significauit, *l. 5. tit. 2. part. 4.* ibi, *Conuiene que lo fagan por palabras para que se pueda prouar.* Vnde credo mortaliter non peccare signis contrahentes, quia nullibi cautum reperitur verba esse necessaria de necessitate præcepti, vt aduertunt Sanch. *d. disp. 31. num 9. & 10.* Filliuc. *d. cap. 1. num. 82.*

8 Quartò præsuppono matrimonium per procurato-
rem contractum ante Tridentinum Concilium vali-
dum fuisse, iuxta *d.cap.fin.de procurator.in 6.* non tan-
tùm in ratione contractus, sed etiam in ratione Sacra-
menti; nam cùm Christus Dominus eleuans matri-
monium ad esse Sacramenti, contractus naturam non
immutauerit, vt suprà dixi, per consequens voluit vt
matrimonium quod per procuratorem contractum, ve-
rus est contractus naturalis, & validus, sit etiam vali-
dum, & verum Sacramentum, proindeque si vt contra-
ctus celebrari potest per Procuratorem, & valet, pote-
rit etiam & valebit vt Sacramentum. Quare ita reso-
luunt vterque Sot. Dominicus, & Petrus, Cou. Henriq.
Matiens. & plures alij, quos lato calamo refert & se-
quitur Sanch. *d.lib.2. disp. 21. num.27.* quibus addo
Gutier. *d.cap.43.ex num.10.* Rebell. *de oblig.ut. Instit.
lib.2.quæst.5.n.2.& 9.* Bonacin. *de magno matrim.Sa-
cram.quæst.2.puncto 5.num.3.* Basil. Pont. *de impedim.
matrim.c.29 § 3.vers.ex quo inferes, & de matrim lib.
1.c.10.n.3.* Filliuc *d.tract 10.de Sacram.matrim.p.1.c.1.
n.21.& 26.* Villalob. *in sum tom.1. tract.13 dif.9.n.3.*
Diana *moral. resol. p.3.tra.t.4. resol.250.* Ochogauia
d tract.2.de Sacram. matrim.q.3.num.7. Ioan. Macha-
do *d.lib.3. p.1. tract.8.docum 4. n.1. & 3.* Quidquid
contrarium, imò matrimonium per procuratorem, iux-
ta *d. cap.fin. de procuratorib. lib.6.* decisionem, contra-
ctum Sacramentum non esse, minus bene tenuerint
Durand. Caiet. Melch. Canus, & alij, quos modò citati
congerunt. Pro quibus non facit quòd matrimonium,
sicut omnia alia Sacramenta nouæ legis, causat gratiam
necessariò in subiecto disposito per modum instrumen-
ti physici, ex D. Thom. *in 3. p.q.62. art.1* Suar. *t.in.3.
disp.9.sect.2.* quod in matrimonio per Procuratorem
contracto procedere nequit, cùm omne physicum in-
strumentum operetur per contactum in passo, qui qui-
dem contactus considerari nequit in absente qui per
procuratorem contrahit. Quia respondetur procurato-
rem non esse ministrum Sacramenti, nec in se illud re-
9 cipere, sed potiùs principales contrahentes esse mini-
stros, eosque recipere gratiam, atque ipsorum consensus
per procuratorem declaratos esse materiam, & formam
huius Sacramenti, vt cum pluribus tradunt Sanch. *d.
disp.21.n.28.* & Gutier. *d.cap.43.n.23.*

10 Hinc prouenit quòd cùm procurator nec gratiam,
nec Sacramentum recipiat, nec ministret, sed principa-
lis contrahens illum constituens, ideo iste mortaliter
peccabit, non ille si eo tempore quo per procuratorem
ipsius nomine matrimonium contrahitur, in gratia non
sit, propter defectum dispositionis ad Sacramentum: ita
Sanch. *d.disp.21.num.29.& 30.* Rebell. *d.* [illegible] *num 11.*
Gutier. *d.cap.43.n.23. vers.vnde i fertur*, Bonacin.
d q.2. puncto 5.num.12. & 13. Ochogauia *d.tract. de
Sacram.matrim.tract.2.q.3.n.8.ad* [illegible] Basil. Pont. *d.c.10.*
11 *num.vlt.vers. fit etiam.* Hinc etiam non obstabit am-
bos vtriusque contrahentis procuratores viros esse vel
fœminas, ex Sanch. *d.disp.21.num.15* Gutier. *d.cap.63.
n.17.* Basil. Pont. *d.lib.1.cap.10.num 6. vers. fit deni-
que*, Filliuc. *d. cap.2. num.25. vers.tertiò non requiri.*
12 Prout nec obstabit consensum tempore constituti pro-
curatoris præstitum fictum esse, si quo tempore ille no-
mine constituentis contrahit, verus intercedat. Sanch.
num.23. Gutier. *num.15* Bonac *num.6.* Filliuc. *num.25.
vers. secundo, & cap.3.n.84. citatis locis.* Rebell. *d.
lib 2.q.5.num.5.vers.obseruat etiam.*

13 Deinde respondetur matrimonium per procurato-
rem contractum, physicè gratiam producere in contra-
hente eo respectu, quòd etsi ipse præsens non sit, est
tamen præsens eius consensus per procuratorem decla-
ratus, vt docet Ludou. Lop. *in instructorio conscientiæ
sub tract. de matrim.p.2. cap.* 5. vel aliter non longè
dissimiliter, cum Petro de Ledesma *in tract. de ma-
trim. q.41.art.1.dub.7. concl.3.* Sanch. *d.loco num. 32.
ad 4.* quorum responsionem breuitatis causa omitto.
Nec contra facit, quòd Pœnitentiæ Sacramentum iu- 14
dicium quoddam spirituale est, & licet de iudicij essen-
tia non sit reum esse præsentem, quia etiam cum absen-
te consistit, *cap.cum sit Romana 5.§.vlt. in fine, de ap-
pellat.* nihilominus Pœnitentiæ Sacramentum nequi-
quam absenti impendi potest, adeò vt contrariam pro-
positionem ad minus vti falsam, temerariam, & scan-
dalosam damnauerit Clemens VIII. *tom.3. Bullarij
constit.8* [illegible] quare & in matrimonio inconueniens non
erit, vt [illegible] nquam contractus non respuat procura-
toris interu[illegible]um, [illegible]m tamen respuat, nec admittat vt
Sacramentum. R[illegible]pondetur enim intrinsecè contra-
ctus matrimonij naturæ ade[illegible] non [illegible] repugnare per pro-
curatorem contrahi, vt [illegible] m[illegible] ei repugnet post-
quam ad Sacramentum [illegible] Christo [illegible] eleuatum
est: cùm ipse D[illegible] [illegible] formam iux-
ta contractus natura[illegible], quod in Pœ-
nitentiæ Sacramen[illegible] non procedit [illegible] quippe quod non
est ex iudicio ad S[illegible]amentum [illegible], itaut iudicij
naturam re[illegible] debe[illegible], [illegible] Sacramenti insti-
tutione spirituale quoque iudicium [illegible] sit, peculiarem
proinde naturam haben[illegible] [illegible] videlicet Christus
Dominus [illegible], eiusdemque [illegible] toris, & spiritualis
Iudi[illegible] præsentiam nominatim præ[illegible] formam [illegible]ulanit,
dum eam esse [illegible]luit, *Ego te absoluo à pec[illegible]*,
&c.

Quintò præsuppono ma[illegible]monium per procurato- 15
rem [illegible] contractum [illegible] post Concilium [illegible] va-
lere, & Sacramen[illegible]um esse q[illegible] Tridentinum contra-
ctus matrimonialis naturam m[illegible]mè alterauit, sed so-
lùm voluit vt consensus contrahentium non aliter le-
gitimus esset, quàm si coram Parocho, & testibus si-
mul præstaretur, quod sane verifica[illegible], vbi consensus il-
le per procuratorem eo modo declaratur, ibique enim
principalium partium consensus moraliter intercedit.
Sic docent Henriq. *in sum. lib.11. cap.2. num.2. & in
comm. lit. B.* Petr. de Ledesma *eod. tract. q.42.art.1.
dub.7.* Sanch *d.disp.21.num.19.& 20* Bonacin. *d.pun-
cto 5.num.1.* Villalob. *d.tom.1.tract.13.diffic.9.& 10.*
Ceuall. *commun. contra communes tom.3.q.750.n.63.
cum seqq.* Gutier. *d c.41.num 10 ve*[illegible]*bis tamen non ob-
stantibus, & n.11.* Filliuc. *d tract.10. de Sacram.ma-
trim.p.1.cap.1.num.23.* Ioan. Machado *d.docum.4.n.2.* 16
Ego *in collect. ad d. cap.vlt. de procurat. in 6.num.4.*
Nec est necesse mandatum, seu commissionem de ma-
trimonio contrahendo procuratori præstare coram Pa-
rocho, & testibus, vt sentiunt Sanch. *d.disp.21.à nu-
mer.22* Rebell. *d.p.2.lib.1.q.5.n.1.ad fin.vers.nec item
opus*, Ochogauia *tract.2.de matrim.q.3.n.5.*

Denique præsuppono quemadmodum per procura- 17
torem, sic & per epistolam contractum Matrimonium
hodie similiter valere tam in ratione contractus, ex
Glos. verb.vxor, in cap.nec illud.30.q.1. recepta com-
muniter ex pluribus, quos referunt, & sequuntur Cou.
de sponsal.p.2.c.4.in initio num.11.in fine, & Sanch.
d.lib.2. disp.12.n.1. quàm in ratione Sacramenti. Ita
contra vtrumque Ledesmam, Fr. Emman. & alios reso-
luunt Sanch. vbi *proximè num. 3.* Gutier. *de matrim.
c.45.* Rebell. *d.p 2. lib.2.q.5. num.12.* [illegible] *13.* Villalob.
tom.2. tract.13. diffic.10. n.1. Basil Pont. *de impedim.
matrim.c.19.§.3.vers.deinde ceruna, & vers.ex quo in-
feres, & de matrim.lib.1.c.10.num.vlt.in fine, & lib.2.
cap.15.n.1.* Diana *moral.resol.p.3 tract.4.resol.50.* Fil-
liuc. *d.tract.10.de Sacram. matrim.p.1. cap.1.num.28.
& 29.* Ochogauia *d. tract.2.de ma*[illegible]*m. q.3.num. vlt.*
Nicol. Genua *de scriptura priuata* [illegible]*.3.quæst.30. &
31.* Ioan Machado *d. docum.4.num.4.* Quòd duobus 18
modis id accidere possit concludunt omnes ferè ci-
tati *suprà*, scilicet, si vel epistolam mittens scribat
se

se non solùm facere sui corporis traditionem, sed etiam traditionem per alterum sibi faciendam ex tunc, acceptare; qua epistola coram Parocho, & testibus lecta, is consentiat, vel si secundam epistolam recipiat is, qui prius scripsit, in qua alterius acceptatio contineatur, & ea coram Parocho & testibus lecta, similiter ipse suum consensum nominatim exhibeat, vt de Villalob. d. tract. 13. diffic. 10. n. 2. Nicol Genua d. quæst. 31. num. 12. 13. 20. & 21. Ioan. Machado d. docum. 4.
19 n. 5. His ita præsuppositis, sit prima conclusio Ad contrahendum matrimonium speciale requiritur mandatum, nec aliter eius virtute contractum valet; probant expressi textus in l. generali 34. ff. de ritu nupt. & in d. cap. fin. de procurat. lib. 6. cum expressione scilicet personæ, cum qua matrimonium contrahi debet; ad-
20 huc enim ad contrahendum matrimonium id mandatum speciale non dicitur, nisi nominatim detur ad contrahendum cum certa, ac determinata persona, d. l. generali, ibi, itaque personam eius patri demonstrari oportet, &c. glos. verb. speciale in d. cap. fin. quam sequuntur Domin. ibi num. 2. in fine, Anchar. in 2. notab. n. 1. Philip Franch. num. 4 ibidem Tiraq. ad leges connub. glos. 7. n. 111. vers similiter. Rebuff. in concord. tit. de electionis derogat. in glos. verb. speciale vers. quintum, Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 4. in initio num. 8. alias 11. Viuald. in candel. aureo tit. de matrim. num. 44 vers. secundum. Gomes de Leon in cent. decisionum decis. 84. Fr. Emman. quæst Regul. tom. 3. quæst. 17. art. 3 Cald. Pereira in l. si curatorem, verb implorandum n. . vers. non obstat, Flamin. Parit. de resignat. benef lib. 10. q. 8. num. 52. plures citati à Cened. ad Sext. col ect. 3. n. 2. & Sanch. d. lib. 2 disp. 11. num 3. & 4. quibus addo Ioseph. Ludou. tom. . commun. opin. tit. de mandato cont. 1. vers. duodecimo, Camill. Borrel. in sum. decis. tom. 1 tit. 66. num 262 Alex. Trentacinq. var. resolut. lib. 2. tit. de procur. morib. res. 3. num. 3. vers in hac materia, Card. Mantic. de contractib lib. 7. tit. 1. n. 25. Molfan. de consensu connub cap. 12. n. 3. Card. Tusch. pract. conclus. lit. M. concl. 52. n. 20. & concl 124. n. 1. Anton Cardoso in praxi Iudicum & Aduocat. verb. procurator n. 33. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compar. 25. ex num. 5. Rebell. de oblig. at. iustit. lib. 2. q. 5. num. 1. Gutier. de matrim. c. 43 n. 3 Bonacin eod. tract. q. 2 puncto 5. num. 8. Basil. Pont. in simili tract. lib. 2. cap. 15. num. 3. & 4. Fillliuc. tract 10. de Sacram. Matrim. p. . cap. 2. in 1. & 2. condit. Ioan. Machado d. tract. 8. d. m. 5. num. 1. Ego in collect. ad d. cap. fin. n. 2.
21 & clari. 3. num. 23. Ratio est, quia cùm matrimonium res sit ad eò grauis ac præiudicialis, per consequens notabilis ac singularis eius expressio necessaria est, alias illa sub simplici de contrahendo matrimonio mandato non veniet; & quia vbi maius periculum, & præiudicium vertitur, ibi cautius agendum, magisque prouidendum est, l. 1. §. sed & si quis. ff. de Carbon. edicto, cap. quiescamus. 42. dist. c. vbi periculum, de elect. lib. 6.
22 Quæstio insurgit in hac materia non inelegans, an si post mandatum in genere præstitum ad matrimonium cum quolibet contrahendum, cuius virtute cum certa muliere contractum est, speciale subsequatur mandatum, siue potiùs singulare ad contrahendum cum eadem muliere, dum ipsa huiusmodi secundi mandati ignara in consensu à se virtute primi generalis præstito perseuerat, matrimonium antea contractum conualidari possit, quasi ex ratificatione mandati minus legitimi? In qua quæst. affirmatiuam defendit partem Alex. cons. 146. vol. 5. cui accedit Card Tusch. pract. conclus. lit. M. concl. 52. num. 20. vers. si tamen, & concl. 124. n. 2. 3. & 4. Contrarium tamen longè verius consuluerunt Anton. Butr. cons 64. & Anchar. qui ipsum transcribit, & separatim sequitur, cons. 228. cum duobus seq. ex eo potissimum quòd matrimonium ab initio nullum ex defectu legitimi consensus in vtroque coniuge, vtpote præstiti virtute generalis mandati contra . . . de procurat. in 6. non potest ex post facto conualescere ob legitimum vnius dumtaxat coniugis consensum.

Secunda sit conclusio. Procurator ad matrimonium 23
contrahendum datus, per seipsum hoc mandatum exequi tenetur, neque alium substituere potest, nisi specialiter sibi huiusmodi facultas in ipso mandato concessa sit. Hanc concl. probant d. c. fin. & plures, quos refert & sequitur Sāch. d. lib. 2 di p. 11. n. 5. quibus addo Bo . d. q. 2 puncto 5. n. 8 Gutier. de m tr m. 34. n. 4. Basil. Pōt. eod. tract. lib. 2 c. 8. n. 5. & 6. Fran Molin. d. lib. 1. comp. 5. n. 60. Basse verb. matrimonium 1. n. 3 vers. tertia, Ioan. Machado d. lib. 3 p. 2 tract. 8. n. 4. vers. la tercera condicion. Ego in collect. add. cap. fin. n. 6. Rebell. d. lib. 2. quæst. 5. n. 1. vers. secundum, Filliuc. d. tract. 10. de Sacram. matrim p. 1. c. 8. n. 24. vers. tertia. Alex.
Trentacinq. d. resol. 3. n. 33. Ratio est, quia cùm matri- 24
monij contractus res sit magni ponderis & momenti, & quæ non nisi intimo amico familiari, vel propinquo committi solet, ad quam mandans talem fortan de alio fiduciam non haberet, ideo ad rem huiusmodi datus procurator, alium suo nomine substituere non poterit, nisi talis sibi facultas specialiter fuerit concessa: quia nempe illius industria in dubio electa censetur propter magnum quod ex facto tam arduo posset periculum imminere: vt ratiocinantur Auctores proximè citati.

Tertia sit conclusio Procurator constitutus ad ma- 25
trimonium contrahendum non potest illud contrahere post mandatum reuocatum, quamuis procurator, vel alter coniux reuocationem ignoret. Probat expressè tex. in d. cap fin. de procurat. in 6. gl. f. v. r. in l. sufficit 4. ff de sponsal. glos. verb. tenent ver. sed illud specialis mū, in Clem. vn. de re nuntiat. Ildeph. à Vera-cruce in speculo coniug. p. 1. art 16. dub. 5. cum seqq. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 4. in initio num. 8. alias ex num. 12. Anton. Gom. var. tom. 2. c. 4. num. 3. vers. secundo intellige, Salon de Pace cons. 6. n. 8. plures alios refert Sanch. d. lib. 2. disp 11. n 6. quibus addo Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 6. num. 18. & glos. 63. num. 37. Mozz. de contract. tit. de matrim. §. de naturalib. matrim. n. 32. Rebell. d. lib. 2. q. 5. num. 1. vers. tertium, & ex n. 14. Molin. d. lib. 1 comp. 25. ex num. 10. Gutier. de matrim. cap. 43. ex n. 5. & à num. 24. & cap. 44. per tot. maximè num. 31. 100. & 101. Bonacin. d q. 2. puncto 5. Basil. Pont. d. lib 2. cap. 15. ex num. 7. Ioan Machado d. docum. 5. n 5.

Quod quidem speciale est in Matrimonio, contra 26
notissimam iuris regulam, qua constitutum est procuratoris reuocationem etiam tacitam nullius esse momenti nisi ad illius peruenerit notitiam, imò & eius cum quo negotium in iudicio, vel extra fuerit peragendum. l. si procuratorem 6. vers. vltimo. ff. de procurator. l. si pecuniam. 5. §. 2. ls. vers. item si quis. ff de condict. causa data, l. 1. vers. sed ego quæro, ibi, & me certiorasset. ff. quod iussu, l. si mandassem 15. l. inter causas 26. in princ. l. si fideiussor 29. vers. si cum debitor. ff. mandati, l. 1. § fin. ff. de contrah. empt. cap. ex parte Decani, de rescript. cap. 3. & 4. c. mandato 13 de procurator. Capra commun. opin. tom. 1. lib. 2. tit. 8. num. 90. & 100. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 9. q. 21. n 12. Camill. Borrell. d. tom. 1. tit. 66. à num. 379. Gonzal. ad reg. 8.
Cancel. glos. 63. n. 51. Stephan. Gratian. discept. forens. 27
tom. 1 c. 18. n. 37. cum seqq. & c. 191. num. vlt. in quo hi actus differunt ab his, qui per nuntium, vel epistolam celebrantur qui si post mittentis pœnitentiam etiam nuntio vel epistolam recipienti non intimatam fiant, statim viribus cadunt, nec aliqua ex eis oritur obligatio, vt contra glos. vlt. in fine in d. l. 1. ff. de cōtrah empt. communiter improbatam longè verius docet

glos. verb. teneat, vers. quare dicunt, alij in d. Clem. vnic. de renunc. vbi Zabarel. n. 9. latè probant Ioan. Andr. & Anchar. n. 1. Franc. n. 7. & Dominic. sub § sanè num. 2. in d. cap. fin. de procurat. in 6. Felin. in cap. ex parte 33. n. 18. vers. fallit. 6. de rescript. Anton Gom var. tom. 1. cap. 4. n. 3. Gonzal. ad reg. 8. glos. 16. num. 36. & 17. & glos. 63. n. 42. cum seq. Sanch. d. disp. 11. n. 7. Medran. d. cap. 12. num 7. Card. Tusch practi. concl. tom. 6. lit. P.
28 concl. 862. n. 32. & 33. Illam differentiæ rationem commendantes quòd nuntius, & epistola sunt tanquam merum instrumentum, & organum, per quod dominus verba profert, quæ proinde in eius persona concipiuntur, text. opt. in l. qui autem 14. §. fin. cum l. seq. vbi glos. verb. ministerium, ff. de constit. pecun. l. multum interest 6. C. si quis alteri vel sibi. quare deficiente domini consensu tempore, quo verba eo modo profert, nihil epistola, aut nuntius operatur etiam data pœnitentiæ, seu reuocationis ignorantia, elegans text. in l. si pœnituit. 4. ff. de diuers.

29 Ratio verò specialitatis est, quia in cæteris contractibus potest ius supplere consensum contrahentium, illisque renitentibus dominium transferre; in matrimonio autem minimè potest; nam cum ex reuoca[...] plane colligatur deficere consensum consentientis, sine quo matrimonium consistere nullo modo potest, [...]p. gemma, cap. cùm locum, de spons. consequens fit matrimonium postea subsequutum nullius esse momenti. Ita Sanch. d. lib. 2. disp. 11. num. 6. Rebello d. p. 2. lib. 2. q. 5. num. 1. Franc. Molin. d. comp. 25. num. 16. cum seq. Ioan Machado d. trat. 8. docum. 5. n. 5. Gutier d. cap. 43. num. 6. & 7. Filliuc. d. tract. 10. de Sacram. matrim. p. 1. cap. 1. n. 24. vers. quarta. Alia ratio decidendi ad d. cap.
30 fin. de procurat. in 6. assignari solet quòd scilicet procurator ad matrimonium contrahendum datus, censetur tanquam quidam nudus minister, & sic velut merum instrumentum, & organum, per quod dominus consensum exprimit, adeoque verba plerumque concipit nomine domini. imò id pro forma desiderarunt Host. in sum. tit. de sponsal. §. qualiter contrahatur, & Franch. num. 4. in d. cap. fin. quamquam longè verius sit sufficere si vel in sua, vel domini persona verba concipiat, di-
31 cens: Recipio te in vxorem nomine Titij. vel, Titius te accipit in vxorem me mediante, vt tradunt post alios Cou. de sponsal. p. 2. cap. 4. num. 3. alias 11. Henriq. in sum. lib. 11. cap. 2. Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 12. n. 16. Card. Tusch. d. tom. 5. lit. M. concl. 124. n. 5. Rebell d. lib. 2. q. 5. n. vlt. in fine, Bonacin. d. q. 2. punct. 5. num. 11. Si igitur hic domini consensus iam [...]lauerit, seu reuocatus fuerit, licet reuocatio procuratori, & ei, cum quo contraxit, intimata non fuerit, matrimonium debet esse nullius momenti.

32 Tacita mandati reuocatio, hoc est, pœnitentia, signis, seu factis aliquibus declarata sufficit ad hoc vt matrimonium per procuratorem reuocatum huiusmodi reuocationis ignarum contractum, sit etiam in foro exteriori nullum, argumento l. pœnituit 4. iuncta l. fin. vers.
33 illud rectissime, ff. de diuers. Tacitæ reuocationis mandati exemplum est, si ipse dominus post mandatum ad contrahendum cum certa persona datum, cum alia postea ante illius executionem contraxerit; nam cùm ad contrahendum cum secunda, necesse fuerit a voluntate contrahendi cum prima recedere, quia cum vna tantùm consistere matrimonium potest, inde necessariò consequitur vt dicto mandato ad contrahendum cum secunda, vel de facto cum illa domino contrahente, prioris volunta[...] reuocat[...], [...] pœnitentia veluti præambulum necessarium præcessisse censeatur. Ita Æmil. Ferret cons. 181. n. 12. Gutier. de matrim. cap. 43. art. 2. ex num. 24. & ex num [...] & cap. 44. per tot. maximè § 51. Franc. Molin. d. lib. 1. comp. 25. ex n. 14. 23. & 56.
34 Ioan. Machado d. trat. 8. docum. 5. n. 7. Ad probandum verò huiusmodi reuocationem, siue tacitam, siue expressam non est necessaria scriptura, sed sufficiunt testes, qui ad cuiuslibet rei probationem regulariter parem vim obtinent cum illa, l. in exercendis 15. C. de fide instrum. quamuis aliàs mandatum in publica scriptura datum sit, vt sentit Panorm. in cap. ex insinuatione 32. num 1. not. 1. per text. ibi, quem ad hoc quotidie allegari dicit, de procurat. Quales autem testes ad prædictam procuratoris reuocationem requirantur, latissimè explicat Gutier. de matrimon. cap. 44. a num. 9. & à num. 68.

Neque procuratoris ad matrimonium dati reuocatio 35
etiam ignorata effectum suum sortiri desinet, etiamsi iuramentum de non reuocando præmissum sit: hoc enim in his, quæ sunt natura a mera alicuius voluntate pendent, quale est procuratorem reuocare, vel non, solum efficit, vt reuocans periurij reus sit, cæterum adhuc reuocatio valet, & consequenter matrimonium post huiusmodi reuocationem vi[...] validam, tametsi i[...]ratam, contractum, nullum quidem erit: ita glos. verb. reuocatus in d. cap. fin. de procurat. in 6. vbi Domin. num. 5. & Franch. num. 5. & 6. Cou. d. cap. 2. cap. 4. in initio n. 10. & cap. 6. n. 2. plures quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 2. disp. 11. n. 8. quibus addo Alex. Trentacinq. var. resol. l[...] 2. tit. de procurat. resol. 3. n. 33. §. in hac, Medran. d. cap. 12. num. 10. Franc. M[ol]in. d. lib. 1. comp. 25. a num. 52. Rebell. d. lib. 2. quæst. 5. num. vlt. Basil. Pont. d. cap. 15 [n]. 12. Filiuc. d. cap. 1. n. 24. in 4. cor. dict. vers. quod etiam est verum.

Quoad forum conscientiæ, in quo sola veritas at- 36
tenditur, cap. veritate 8. dist. valet reuocatio procuratoris merè interna, licèt quoad externum Ecclesiæ, quæ de occultis non iudicat, cap. erubescant 11. in fine, 32. dist. incumbat reuocanti onus, testibus, vel aliàs legitimè probandi, aliàs pro matrimonio iudicetur, quod nihilominus apud Deum nullum erit. Sic docent plures, quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 2. disp. 21. num. 9. quibus addo Gutier. de matrim. cap. 43. num. 9. ad fin. Filiuc d. cap. 1. n. 24. vers. quarta, ad fin. Ioan Machado d. trat. 8. docum 5 num. 6.

Sed quæret aliquis an matrimonium contractum per 37
procuratorem, qui neque tacitè neque expressè reuocatus fuerit, validum sit, si tempore quod contrahitur, consensus positiuus mittentis procuratorem re[...]iter non concurrat, eo quòd in aliis forsan negotiis tunc temporis occupatus maneat, aut superueniat furor? Negatiuè respondent Salon de Paz cons. 6. num 6. cum seqq. Basil Pont. d. l. 2. cap. 25. n. 14. dum probare contendunt matrimonium per procuratorem eo tempore contractum, quo dominus ipsum constituens demens factus est, quasi ex eius dissensu nullum esse. Et pro hac parte facit illud, quod traditum est de Sacerdote, qui audita confessione amens fit, & sic pœnitentem absoluit, nempe vt eius absolutio nulla sit, eo quòd ministri actus debet esse humanus: vnde cùm matrimonium per procuratorem contrahentes, ipsi sint ministri huius Sacramenti, non verò procurator, vt suprà dixi; consequens videtur vt si tempore, quo procurator consensum explicat, is qui mandatum dedit, rationis vsu destitutus sit, irritum matrimonium reddatur.

Verùm, contrarium, imò tale matrimonium vali- 38
dum quidem esse, & receptius, & [ver]ius quidem iudico, quoniam ad valorem huius matrimonij sufficit durare priorem consensum, saltem in vi[rt]ue, cùm non sit obex contrariæ voluntatis, adeoque meritò ex eius voluntate iam semel explicata contractum dicitur matrimonium, sicut si eo tempore dormiret, vt in simili de eo, qui Baptismum sic recepit, cùm prius baptizari voluisset, quod validè illum recipiat, respondit text. in cap. maiores 3. § item quæritur. vers. dormientes, de Baptismo. Et in specie quòd per superuenientem furorem 39
constituentis

constituentis procuratorem ad matrimonium contrahendum eius voluntas non magis quam [illegible] tente somno cesset, quia potius duret saltem in virtute, adeoque non impediat quominus matrimonium eo tempore per procuratorem contractum validum sit, ac teneat, prout in terminis docent Ildephon. a Veracruce *in speculo coniug. p. 1. art. 16. dub. 6. sub vers. sed quid si primo consensit*, Henriq. *in sum. lib. 11. c. 4. n. 4.* Sanch. *d. lib. 2. disp. 11. n. 11. & 12. ac n. 32. ad 3.* Gutier. *de matrim. c. 43. n. 14.* Bonacin *d. q. 2. puncto 5. n. 13. & 14.* [illegible] *d. p. 1. c. 1. n. 25. in princ.*

40 Et ideo cauendum est a Salon de Paz & Basilio Pontio *locis proxime citatis*, falluntur enim ex adductis per Doctores numero praecedenti citatis. Et ad difficultatem, de Sacerdote, qui audita confessione amens fit, quam mouet Sanchez *d. num. 12. vers. obiicies tamen*, recte idem satisfacit dicens argumentum procedere, vbi aliquis per seipsum ministrat, vt contingit in Sacerdote absoluente, secus in medio instrumento, vt in contrahente per procuratorem, quia in specie consensus semel illi procuratori datus durat in virtute, licet quo tempore ab eo exequitur, is, qui dedit mandatum propter dementiam vel alias consensu careat, iuxta regulam *l. furiosi 41.* [illegible] *regul. iuris*, cum similibus.

Vallisoletana Fideiussionis.

Instrumentum conditionale non habet executionem [illegible] purificata conditione, resoluto contractu ob defectum adimplementi, fideiussor ab obligatione liber remanet. Prorogationi consentire debet fideiussor, aliàs ei [illegible]re non potest.

Votvm LXXXVI.

1 *Facti series.*
2 *Executio contractus conditionalis fieri non potest nisi liqueat iudici de purificata conditione.*
3 *Instrumentum conditionale conditione non adimpleta deficit.*
4 *Conditio donec pendet, non potest dici parti ius quaesitum.*
5 *Promissio habetur pro non facta, non adimpleta conditione.*
6 *Pars [illegible] al quid non fuit effectum, vel factum [illegible] non adimpleta.*
7 *Conditionis adimplementi verificatio incumbit petenti [illegible] em.*
8 *Fideiussio data [illegible] certo tempore, tran[illegible] lo retra[illegible] ext[illegible]a.*
9 *Fideiussor ab obligatione liber remanet tran[illegible] tempore, intra quod purificanda erat conditio.*
10 *Obligatio extincta non potest renasci, absque nouo omnium consensu.*
11 *Donatio facta Ecclesiae sub conditione post rei conditionem reuocari non potest.*
12 *Actus resolutus actus dici non potest.*
13 *Instrumentum nullum non meretur executionem.*
14 *Fideiussor liber remanet ab obligatione resoluto contractu ob defectum adimplenti conditionis.*
15 *Obligatione extincta, extincta quoque dicitur fideiussio [illegible] ea inserta.*
16 *Reconductio praesumitur facta cum omnibus qualitatibus, dummodo non dependeant à tertij voluntate.*
17 *Prorogationi debent consentire fideiussores, aliàs non obligantur.*
18 *Fideiussio semel extincta non potest postea validari sine facto fideiussoris.*
19 *Vincentius Carot. alleg. 54 intelligitur.*
20 *Fideiussor intelligitur promittere rebus in eodem statu, & terminis permanentibus.*
21 *Fideiussio est [illegible], & non extenditur.*
22 *Fideiussor non tenetur quando variatur res, causa, vel actio.*
23 *Fideiussor, qui in certam causam fideiussit, non obligatur vltra consensum proprium.*
24 *Conditio apposita in contractibus vltro, citroque obligatorijs, censetur apposita respectu omnium.*
25 *Conditionis implementi defectus in contractu conditionali operatur defectum [illegible] respectu omnium.*
26 *Conditio ab omnibus in contractu apposita ab vno illorum relaxari non potest.*
27 *Contractus consistens ex copulato consensu.*
28 *Contractus quando dependet à voluntate duorum, non statur voluntati solius promittentis.*
29 *Conditionis adimplementum ante vel post tempus, non est admissibile.*
30 *Fideiussionis natura est vt illius effectus, nunquam extendatur, [illegible] in quantum se extendunt verba.*
31 *Fideiussor in dubio semper videtur se restrinxisse ad id, de quo verisimiliter fuit actum inter partes.*
32 *Fideiussor solum praesumitur fideiussisse pro causa, pro qua [illegible] tractatur.*
33 *Conditio quae in principio, & praefatione contractus fuit apposita, influit in omnes eius partes.*
34 *Pacta plura quando posita sunt in eodem instrumento, [illegible] omnia [illegible] obur eodem tempore.*
35 *Actus vt possit dici approbatus ab [illegible] quam ob causam, causa illa debet interuenire ob illum actum.*
36 *Solatio facta in vim alicuius, contractum illum non ratificat, nisi respe[illegible]a ipsius soluentis.*
37 *Soluens ob causam celebrati contractus censetur illum approbare, & ratificare, habita illius notitia.*

ANtonius in quibusdam capitulis matrimonialibus se obligauit vti fideiussorem ad promissae dotis solutionem, ea tamen conditione ad hoc vt matrimonium desideratum effectum sortiri posset, quòd prius per [illegible] sententiam, aut concordiam lis super concursu creditorum per illos contra dotantem mota praefixo termino finiretur; [illegible] de purificata conditione imò ante [illegible] extinctam, & [illegible] termino praefixo iam [illegible] petitum fuit mandari relax[illegible] contra personam & bona [illegible] respondi dictam [illegible] non esse relaxandum, ex sequentibus. 1

Primò, quia ad hoc vt ob[illegible] instrumentum [illegible] qui posset, tenebatur doc[illegible] creditor prius ostendere purificatam conditionem; non potest enim executio contractus conditionalis fieri nisi liqueat iudici de purificata conditione, Bald. Angel. Imol. Alex. Ias. & Alciat. *in l. fin. §. totum, ff. de vulgari*, idem Alex. *in l. illa, ff. de verb. oblig.* Bart. *in l. proinde. § notandum, ff. ad leg. Aquil.* Parlad. *rerum quotid. lib. 2. p. 1. c. fin. § 12. n. 39.* Stephan. Gratian. *discept. forens. p. 2. c. 325. n. 7.* Cou. *lib. 1. var. c. 11. n. 2.* dicens quòd prius debet constare iudici citato reo, quòd iam euenerit conditio, & postea debet fieri executio, aliàs non potest, ad quod allegat text. *in l. hoc iure, ff. de verb. oblig. & in l. Fulcinius. ff. quibus ex caus. in possess. eatur.* 2

3 Ratio est, quia instrumentum conditionale conditione non adimpleta deficit, & habetur pro non facto. *l. si quis fundum fide contrah. empt. l. qui haeredi. §. Plautius*, vbi omnes, *ff. de condit. & demonstr. l. pecuniam quam. ff. de rebus cred. l. necessario. §. quod si pendente, ff. periculo & commodo rei vend.* Dec. *cons.* 485 *num.* 4. Cephal. *cons.* 395 *num.* 20. & *cons.* 554 *num* 11 Tiraq.
4 *in l. si vnquam, verbo reuertatur num.* 277. Et donec pendet conditio, non potest dici ius parti quaesitum. *l. si quis sub conditione, ff. si quis omis. causa testam.* Menoch. *cons.* 451. *num.* 42. *lib.* 5. Surd. *cons.* 186. *num.* 12. *lib.* 2. And. Galgan. *de condit. & demonst. p.* 1. *c.* 8. *n.* 9. &
5 cessat obligatio *c. fin. de sponsal. in* 6. Et non adimpleta conditione habetur promissio pro non facta, extincta, & annullata, Bald *in l. pactum quod dotale C de collation. & in l. fin. C. de pact.* Aretin. & Paul. de Castro *in*
6 *l. superstitis ff. de acquir. hered.* Et in iure pacificatur aliquid non fuisse factum, vel factum sub conditione non adimpleta, Crauet. *cons.* 15. *numer.* 3. *lib.* 1. Surd. *cons.* 381 *num.* 1. *lib.* 3. Viui. *decis.* 34. *numer.* 6. Carthar. *decis.* 58.
7 Et ad hoc vt impediatur mandati executiui relaxatio, sufficit sola allegatio fideiussoris quòd non fuerit adimpleta conditio, & tunc adimplementi illius verificatio incumbet petenti executionem Cephal. *cons.* [illegible] *n.* 4. *lib.* 5 Alex *co f.* 91 *num.* 9 *lib.* 7. & *cons.* 123 [illegible] *eod. lib.* Franc. Monald. *cons* 81. *n.* 6. *lib.* 1. Magon. *Luces. decis.* 21 *numer.* 26. & interim à iudicio repellenda petitio. *l. hac venditio, in princ. ff. de contrah. empt.* Tiraq. *de retractu lig.* §. 1. *glos.* 2. *num.* 240. Surd. *cons.* 186. *num.* 12.
8 Praecipuè cùm iam transierit terminus praefixus, intra quem non fuit finita dicta lis super concursu creditorum mota, vt requirebat conditio, & sic eo ipso remansit obligatio extincta vnà cū fideiussione in ea praestita, iuxta text. *in l si fideiussor* 17. *C. de fideius. ibi, nisi in tempus certum data sit fideiussio, tunc enim in tantum eam extendi in quantum etiam attestatio fuerit expressa*, &c. *l. si vnus* §. *si enim reo ff. de pact. ibi, Si cum reo ad certum tempus pactio facta sit, vltra nec reo, nec fideiussori prodesse*, &c resoluunt Pyrrh Maur. Aretin. *de fideius. sect.* 10. § 44 *per tot.* Hering. *eod. tract. c.* 20. §. 18. *numer.* 1. 2. & 3. vbi *numer.* 5. ait quòd licèt tempus non sit capax terminandi & finiendi obligationem, nihilominus adiectio temporis certi operatur quominùs in futurum vlterius quis obligari queat; & concludit quòd si fideiussor post tempus conuentum ratione futuri temporis, potest exceptione debitorem summouere, ex *l. obligationum, paragraph. placet, ff. de obligat. & act.*
9 Vnde cùm non fuerit purificata conditio, & iam transactum sit tempus, intra quod [illegible] erat, fideiussor ab obligatione liber remansit, vt bene docet Socin. sen *cons.* 273. *n.* 3 *vers. ex quibus* [illegible] *l.* 1. ibi, *Et hoc maximè in casu nostro, in quo fideiussores intercesserunt, sub conditione, si transactio sortiretur effectum, quae non fuit purificata, igitur non tenentur, d. l. cedere diem*, &c. Et inferius *num* 8. ibi, *Et hoc maximè procedit quando fideiussores non intercesserunt simpliciter, sed sub conditione, casu quo concordia sortiretur effectum, si ergo non fuit sortita effectum, quia non fuit satisfactum omnibus, ad rationem solidorum* 16. *pro libra, dicitur conditio defecisse, & fideiussores non teneri, d. l. cedere diem*, &c. Et resoluta ob id scriptura, ac extincta obligatio in ea facta, non erat amplius in facultate vnius partis contractum perficere, absque nouo om-
10 nium consensu, vt expressè deciditur *in l. Sabinus, ff. de in diem addit.* ibi, *Quid tamen si hoc erat nominatim actum, vt liceret resilire emptori meliore conditione allata, dicendum erit dissolutam priorem emptionem,*
11 *etiamsi venditor sequentem non admittat*, &c Et confirmatur ex decisione text. *in cap. verum, de condit. appos.* vbi probatur donationem factam Ecclesiae sub conditione, post [illegible] traditionem reuocari non posse, quamuis conditio defic[illegible]at, ibi, *nisi fortè talis fit conditione collatum, quod ea c[illegible]nte de[illegible]eat reuocari*; quia tunc ex defectu conditionis remouetur ab actu, fauor Ecclesiae non attenditur. Ita Bald. *in l. dictam, numer.* 5. *vers. hoc omnia* [illegible] *C. de condit. ob causam*, Card. *in d. cap. verum num.* 5. vbi Abb *num* 2. Praepos. 6. R [illegible] *in l. vlt. n.* 124. *in fine C. de reuoc. donat* Tiraq. *de retractu conuent. ad fin* [illegible] 14. & 15. Cou. *lib.* 1. *var. c.* 14. *n.* 6. Card. Man[illegible] *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 13. *tit.* 44. *num.* 13.

Remanente [illegible] matrimonialium capitulationum [illegible] ob non adimplementum conditionis, [illegible] potest; 12
quia actus resolutus, [illegible] *l.* [illegible] *paragraph.* [illegible] *ff. de verbor.* [illegible] & si reuocatur actus reuocat[illegible] ef-
fectus ab eo venientes. *Clem.* 1. *de immun* Crauet. *cons.* 30 *numer.* 19 Menoc. *cons.* 212 *numer.* 33. & *seq.* Vnde sic consequens mandatum executiuum in vim illius [illegible] relaxari non [illegible] instrumentum nullum non meretur ex[illegible] *n. l.* 4. §. *cer demnatum*, [illegible] Deci. *cons.* [illegible] *numer.* 1. Cephal. *cons.* 13
118. *numer.* 11. Bart. *in l.* [illegible] *Tractatum ff. de testam. mil.* Ansaldus *de commerc. per* [illegible] *raph.* 1. *c.* 33. [illegible] 3 Roder. Xuarez *d. post rem iudicatam, declar.* [illegible] *Recap.* 2 §. [illegible] *pro euidentia num.* 51 [illegible] *quarto*, Cancer. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 3. *numer.* 22. Valenzuel. *cons.* 32. *num.* 63 *vol.* 1.

Hinc etiam prouenit vera & legalis conclusio, quòd 14
resoluto contractu ob defectum adimplementi conditionis, sub qua celebratum fuit, quamuis matrimonium celebraretur non expectata conditionis purificatione, nihilominus ab obligatione liber emansit fideiussor, per text. *in l. fin* [illegible] *de pact.* ibi, *Si reus post quam pactus est a* [illegible] *non peti pecuniam, ideoque coepit id pactum fideiussori quoque prodesse, pactus sit, vt à se peti liceat, an vtilitas prioris pacti sublata sit fideiussori, quaesitu est, sed verius est semel acquisitam fideiussori pacti exceptionem, vlterius ei inuito extorqueri non posse*, &c. vt ait Franciscus Niger Cyriacus *tom.* 1. *controu* 101. *num.* 31. extincta fideiussione, illa amplius ad praeiudicium fideiussoris sine nouo eius consensu reuiuiscere nequit, & post eum Noguerol *alleg.* 2 *num.* 28. Et extincta obli- 15
gatione extincta quoque dicitur fideiussio in ea inserta, cùm illa stare non possit sine obligatione principali. *l.* 2. *ff. de fideiuss.* §. *fideiussor. Instit. eod.* Menoch. *d. cons.* 2011. *n.* 19. & 40. Facit text. *in l. item quaeritur* §. *qui impleto. ff. locati*, ibi, *Si non alius pro eo in priori conductione res obligauerat, huius enim nouus consensus erit necessarius*, &c. cuius argumento Cancer. 16
lib. 1. *var. resol.* 14. *n* 40. tenet quòd quamuis reconductio praesumatur facta cum omnibus qualitatibus, vinculis, & clausulis accessoriis positis in primo contractu, quae dependent à mera partium voluntate, vt pignus hypotheca, termin[illegible] [illegible]utionis, & similia hoc non procedit, si vincula, & alia id genus dependetent à tertij voluntate, quia talia in eius praeiudicium non censentur repetita in reconductione.

Hinc quoque prorogationi compromissi, seu termi- 17
ni assignati in contractu principali debent consentire fideiussores, aliàs non noceret eis, si damnum daretur termino prorogato, etiamsi à principio fuisset actum de prorogatione, quia fideiussore non censentur se obligasse nisi ad damnum quod daretur in primo tempore. Ita per text. *in* [illegible] *princip. iuncto paragraph. fin. ff. de recept. arb* [illegible] Paul. de Castro *in l. die cautionis num.* [illegible] *de damno infecto*, Tiber. Decian. *cons.* 71. *numer.* 14. *vol.* 2. Surd. *cons.* 460. *num.*

r. 73. *vers. quatenus vol. 4.* Anton. Hering *de fideiuss. cap. 20. § 18. num. 5.* Cardin. Mantica *de tacit. & ambig. conuention. lib. 16. titul. 21. per tot.* & præcipue *num. 3.* Facit quod in simili tenet Donat. Anton. de Marinis *quotid. resolut. cap. 133. num. 21* v[...] dicet quòd fideiubens filiosam, in mutuo quod [...] cepit sine patris consensu, quamuis pater postea con[...] [...]im ratificet, adhuc tamen potent fideiussor vti excep[...]ne Macedoniani, quia licet ratificatio illa retrotrahatur ad tempus contractus, & illum approbet in [...]dicium filij, & eiusdem patris, *ex l. fi. C. ad [...] Maced.* nihilominus in damnum fideiussoris n[...] [...]peratur nisi nouus illius consensus interueni[...] [...] [...] in pręsenti casu non obligatur fideiusso[...] [...] [...] prius conditione, quamuis postea matrimonium celebraretur: nam limitati temporis e[...] vis vt lapso tempore contineat depositionem co[...] Ita Bart. *in proœmio Digestor. in §. hæc autem tria* [...] *num. 116. n. 2 & cons. 294. num. 9. & con[...] num. 18* & post eos

18 Galgan. [...] *p. 1. cap. 1. q. 56. num 6.* Se[...] extincta fideiussio, non potest postea valida[...] fideiussoris, vt agnoscit Hering. *de [...] cap. 20. §. 18. num 4.* ibi, *si obligatio [...] per vnum aliquem supra citatorum modorum [...] & firmiter sit sublata, finita, [...] non possint in [...] reduci [...] facto fideiussoris, l. qui res § aream ff. de solut.* [...] & DD. *in l. vlt. C. de pactis.* [...]

19 Licet autem Donat. Anton. de Mari[...] *c. 133.* referat in casu de quo agebat, [...] eunt. Ca[...] *decis.* [...] attamen si A[...] attentè legatur, facilè deprehendetur causa in ob quam Senatus in casu illius decisionis condemnauit fideiussorem, eam fuisse, quia contractus non fuit nullus, sed elidibilis, nam si nullus esset, [...] consensus sequens non noceret fideiussori, vt [...] est per Cator. *ibid. n.* [...] *18. & num. 27. & 28.* addit quòd quando con[...]sus præstari debet intra certum tempus, si [...] non præst[...] licet postea superueniat, sequens ratificatio nihil operatur, nisi fiat intra illum certum tempus. Et facit ad propositum quod dicit Surd. *cons. 460. num. 73. vers. respondeo secundò*, [...] quòd licet virtu[...] fideiussores videantur [...] prorogationi factæ per principales obligatos, nihilominus tamen obligati non remanent ipsi fideiussores quando tempus administrationis alio modo prorogaretur non æquè idoneo, & cauto.

20 Maximè quia fideiussor intelligitur pro[...] [...] bus in eodem statu, & termi[...] perma[...] [...] autem eis mutatis, Menoch. *cons.* [...] *cons.* [...] *num. 48.* Cyriac. [...] *controu.* 85. [...] *controu. 101.* [...] *32.* Don[...] An[...] Marinis *d.* [...]

21 *per tot.* Noguerol *d. al. eg. 21. num. 9.* Et fideiu[...] stricti iuris, & non extenditur, [...] *stipulatio num al.* [...] *satis acceptio. ff. de verb. oblig.* [...] *tuum. §. pro Aurelio, l. si ita pro[...]* [...] *cons. 103 n. 3.* Natta *cons. 202. num. 5.* [...] *3. n. 20 vol. 1.* vbi ait quòd fideiussi [...] quando

22 do variatur res, causa, vel actio, Bald [...] *vol. 2.* Anchar. *quæst. famil. 63. num. 3. lib. 1.* Val[...] *cons. 9. ex n. 20. cum seqq. tom. 1.* Vbi dicit quòd fideiussor,

23 qui in certam causam fideiussit, non obligatur vltra consensum proprium, sed solum ad ea, quæ per stipulationem promisit, & *num. 13.* tradit quòd nec aliquo modo extendi in suum potest præiudicium dicta obligatio, cùm actus agentis contra, vel præter agentis intentionem extendi nequeat. & *num. 19.* ampliat vt ne extendatur vltra quam in ea fideiussione continetur.

24 Contra suprapositam resolutionem aliquæ obiectiones sunt adductæ, quæ licet eam non impugnent, nullatenus tamen euertunt, aut dubium faciunt. Imprimis opponitur conditionem illam de extinguenda ante matrimonium l[...] mota super creditorio concursu, fuisse appositam ad fauorem c[...]trahentium, & ideo eos illi renuntiare potuisse, prov[...] renunciarunt: sed excluditur hæc obiectio, quia conditio prædicta fuit apposita in fauorem contrahentium, & in contractibus vltro citroque obligatoriis conditio apposita vni eorum, censetur etiam apposita respectu aliorum, vt aduertit Alex. *cons. 40. in princip. vol.* [...] ibi, *Circa primum videtur prima consideratione dicendum, quòd illud pactum adiectum ex parte Anton[...], [...] reddere contractum transactionis conditionalem ex parte sua, reddat similiter contractum conditionalem [...] sub conditione ex parte Nicolai, quia contractus claudicare non potest, & non potest ab i[...] ex conuentione fieri quod alter contrahentium sit liberatus, & alter obligatus, & alter non*, &c. Et licet in casu de quo agit, aliud resoluere videatur, nihilominus tamen *num. 2. vers. non obstat*, prædictæ nostræ resolutioni assentitur; ali[...] enim sequeretur absurdum quòd vnus, & idem actu pro parte sit purus, & pro parte conditionalis, ex Crauet. *cons. 2[...]3. num 12. vers. sexto*, ibi, *& absurdum*, Rota apud Farin. *decis. 567. num. 5. cum seqq. p. 1. in posthum.* ali[...] *p. 3.* [...] quòd si non fuisset ita, non fu[...] contractus v[...]troque obligatorius, [...] *obstantia requiritur ex l. 1. in fine, ff. de a[...] c[...] empto 11. ff. de action. empti.* Vnde 25 [...] adimplementi conditionis in contractu [...] omnium operari defectum co[...]sus [...] a[...] si contractus nunquam fuisset initus, *ex l. necessario §. quod si pendente. ff. de periculo, & commodo rei vend. l. si* [...] *ff. de contrah. emt. c.* Cephal. *cons.* [...] *num.* [...] *cum seqq. vol. 1.* & alij [...] per Rot. *d. dec.* [...] *num. 9.*

Cum ergo d[...] conditio in fau[...]rem contrahentium 26 omnium apposita fuerit, nullo modo potuit vnus illorum efficere [...] con[...]sus perfectus remaneret, licèt conditio non fuerit adimpleta, ex duobus. Primò. quia apposita ab omnibus conditio in contractu, ab vno illorum relaxari non potest, nisi omnium consensus concurrat, ex *l. 1. C. de pact.* vbi Bald. *num. 3.* expressè requirit remissionem fieri ab eo, qui est obligandus, nam remissio sola vnius, cui obligatio debebat quæri, non sufficeret, Galganet. *de condit. p. 2. cap. 1. q. 61.* Secundò, quia cum actu existente nullo ex defectu consensus contrahentium, qui ad obligationem promissæ dotis tantum teneri voluerunt, conditione con[...] adimpleta, & non alias, non po[...] [...]rum [...] con[...] [...] & efficere [...] [...] vne [...] [...]fu[...] [...]aret, ac[...] sola [...] [...] valid[...] [...] [...] *in vendit. C. de contrah. empt.* vbi o[...] [...]lla [...] eo, quia vis contractus collata est in [...]antatem vniu[...] contrahentis: ita [...] *d. [...] 114. n. 2.* & contra doctrinam Baldi 27 *in d. l. in v nde* [...] *num. 19. vers. octauo quæro*, vbi eam adducit rationem, quia contractus consistunt ex copulato extremo, id est, ex copula voluntatum, non ex voluntatibus tempore separatis, prout considerat R[...]a *d. decis. 567. num. 10. vers. quibus.* Et contra 28 aliam doctrinam Bart. *in l. si mihi, & Titio 120. §. si stipulatus, ff. de verb. oblig.* dum dicit quòd quando contractus dependet ex voluntate duorum, non statur voluntati solius promittentis, vbi Paul. de Castro, & Donel. *num. 3.*

Et nihil releuat conditionis adimplementum cùm 29 fuerit factum post tempus, nam quotiescunque intra tempus præfixum, & limitatum non adimpletur conditio, non est admissibile si ante vel post tempus fiat, vt tradunt Azo *in sum. C. de condit. insert. num. 7.* Bart.

*in l.si in diem,ff. de condit.& demonstr.*Pereg.*de fidei-*
50 *com.art.*15.*num.*8.Galganet.*de condit.p.*2.*cap.*1.*q.*36.
*num.*5.nam hoc insinuant verba contractus in quo in-
teruenit fideiussio , cuius natura hæc est , vt illius effe-
ctus nunquam extendatur nisi in quantum se exten-
dunt verba , ideoque fideiussor non obligatur nisi in
quantum est specificatum.Mari.Muta *cons.*100.*per tot.*
51 præcipuè ex *numer.*8.vbi *num.* 17.addit quòd in dubio
semper videtur fideiussor se restrinxisse ad id , de quo
verisimiliter fuit actum inter partes, & non voluisse suã
obligationem ampliare,Card.Mantic. *de tacit. lib.* 14.
*tit.*42.*numer.*17.ibi *nec in dubium venit quin imple-
mentum conditionis debeat etiam considerari cum effe-
ctu de quo fuit cogitatum , itaut si ille effectus non se-*
52 *quatur, non possit dici impleta conditio* , &c. Valen-
zuel. *cons.* 158.*num.*24.*vol.*2.vbi dicit quòd fideiussor
solum præsumitur ,fideiussisse pro causa,pro qua fuerat
tractatum, & ideo non obligatur in causas futuras &
simulatas , vt resoluit Bald. *cons.* 143.*vol.* 5. quem re-
fert & sequitur Mari. Muta *d. loco numer.* 19. *& nu-
mer.*30.vbi assignat rationem , quia confessio prin-
palis ad augendam obligationem fideiussionis non
nocet fideiussori , maximè post contractam fideius-
sionem.

53 Nec obstat quod secundo loco opponitur , videlicet
quòd dicta conditio nõ cadit super effectuatione matri-
monij subsequuti,sed supper alimentis promissis matri-
monio subsequuto:Quia respondetur totum illum con-
tractum effectum fuisse conditionalem , itaut nihil ex
eo deberetur ea conditione non adimpleta , quæ in
principio & præfatione illius apposita influit in omnes
eius partes,ex text. expresso *in l. Titia* 134 *§.idem res-
pondit,ff.de verb.oblig.* ibi, *Plerumque ea,quia præfatio-
nibus conuenisse concipiuntur , etiam in stipulationi-
bus repetita creduntur*,&c.quam sic summat Bart. *Ea
quæ in præfationibus dicuntur, in sequentibus repetita
intelligitur.*Et maximè,quia de matrimonio conditio-
naliter fuit actum in capitulis matrimonialibus,in qui-
bus etiam promissa fuerunt alimenta ex causa matri-
monij , & quamuis respectu illorum pura videatur
promissio,nihilominus vt conditionalis habenda, quia
etiam conditionale fuit matrimonium, & in hoc est tex.
expressus *in l.item quia §.idem Iuliano. ff. de pact.* vbi
contractus procemium fuit conditionale,ibi , *Cum con-
uenisset vt donec vsuræ soluerentur, sors non peteretur,*
& stipulatio fuit pura, ibi , *& stipulatio pure concepta
fuisset*, & nihilominus Iurcconsultus decidit conditio-
nem inesse stipulationi, ac si hoc expressum fuisset. Et
demum,quia cùm conditio in vno instrumento apposi-
ta fuerit, nihil refert an in vno, vel in alio illius capi-
tulo inserta sit;totum enim quod in vna scriptura con-
tinetur,censetur vnum constructum, vt dicit Bald. *in l.
peremptorias numer.*12.*ad med.C.sentent. rescindi non
posse*; & in eodem contractu non datur prius. nec po-
54 sterius,Surd. *cons.*457. *numer.* 22. *vol.* 4. vbi aduertit
quòd quando plura acta posita sunt in eodem instru-
mento , sumunt omnia robur eodem tempore,licèt vnũ
in principio , alterum verò in fine sit positum , tamen
iuris censura non datur inter ea prius,vel posterius , &
meliùs *decis.*157.*n.*5.*&* 6.vbi dicit quòd in dubio tra-
ditio censetur conditionalis quando fit in executionem
contractus conditionalis,nec interest quòd traditio se-
quatur,vel præcedat reseruationem, quando vtraque fit
in eodem contractu,& instrumento, quia tunc non da-
tur prius nec posterius.

55 Minus obstat quod tertio loco opponetur , videlicet
quòd partes contrahentes contractum approbasse visi
sunt , dum ad illius complementum tum attendentes
plura ex vi illius adimpleuerunt, quia respondetur non
constare an solutiones factæ fuerint ex causa dotis pro-
missæ;nam vt actus dici possit approbatus aliquam ob
causam,causa illa debet interuenire ob illum actum,*l.*2.
ff.de condit. & demonstr.l.cum seruus , ff. de verb. oblig.
& vtrobique adnotauit Bart. quòd non sufficit dicere
aliquid esse factum,nisi constet factum fuisse ob eam
causam ob quam fieri debuit,Corn.*cons.*75.*col* 2.*lib.*3.
*& cons.*283.*in fine lib.* 4. Crauet. *cons.*197.*numer.*12.
*cum seqq.*Debebat etiam constare quòd expresse solu-
tio facta fuerit in vim dictæ scripturæ , & cum scientia
quòd illa esset nulla,Menoch.*cons.* 389.*per tot.*& præ-
cipuè *numer.* 20. *cum seqq.* Deinde illa solutio facta 56
fuit à principali debitore , quæ si haberet vim ad ra-
tificandum contractum , hoc esset tantum respectu ip-
sius soluentis , non verò fideiussoris , vt in terminis
resoluit Menoch. *d.cons.* 389. *numer.* 10. *vers. re-
spondetur & tertio* , ibi , *A lunejo quod esset pecunia
exacta à Prouenciale post illam mutationem factam à
D. Aliprando , non tamen ex hoc infertur ratificatio
D.Valentini re[illegible] fideiussionis se præstita, sed tan-
tùm infert praiu[illegible] in ipsi Prouenziali , qui semel ob
eam mutationem liberatus , noluisset se ipsum intro-
mittere in ipso ve[illegible]gali , non tamen inferre quoad Va-
lentinum quod ratificauerit, ex quo ei numerata non
fuit hac pecunia.*

Quare conclusio illa quod soluens ob causam cele- 57
brati contractu censeatur eum approbare , & ratifica-
re, *l. si filium,ff de minor.*25.*annor.l.cum fidem,C.de non
num pecun.*.Menoch.*remed.*15.*recup. num.*1[illegible]9. Salon.
de Pace *cons* 33.*num.* 20 Intelligitur si [illegible] tur illum,
qui [illegible] solutionem [illegible] epit , habuisse plenam no-
titiam dicti contractus,ob cuius causam se [illegible] disse, aut
solutionem recepisse dicitur,nam alias non diceretur ra-
tificasse id , quod ignorauit, seu de quo plenam noti-
tiam non habuit , nec sufficit habuisse qualem qualem
scientiam in genere, Natt. *cons.*162. *num.*31.Menoch.
*d.remed.*15.*num.*123. Seraphin. *de priuil. iuram. pri-
uil.*83.*num.*69 Cæs.Barz *decis.*57.Cancer.*var.resolut.
lib.*2.*cap* 6.*num.* 103. qui omnes concludunt, allegan-
tem ratificationem debere probare dictam scientiam.
Et ratione huius tacitæ approbationis non potest
contra fideiussorem mandatum executiuum relaxari ,
nisi denuo fideiussorio nomine se obligauerit. Cardin.
Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 16. *tit.* 5. *nu-
mer.* 16.ibi, *Ex hoc autem regula deducitur, quòd si fi-
deiussor, qui accessit obligationi principalis vsque ad
certum tempus, & eo transacto contractum approbaue-
rit,non possit intelligi tanquam fideiussor obligatus,
quia cum fuerit liberatus , non potuit sine stipulatione
rursus fideiussorio nomine obligari; nam obligatio semel
extincta ex pacto non resuscitatur,l. qui res §. aream ff.
de solut.& l.si vnus §. pactus ne peteret , ff. de pactis,*
&c. & allegat Menoch.*d.cons.* 389. *n.*14.ibi, *Quintò
confert,quòd* (vt diximus) *obligatio D. Valentini pro fi-
deiussione ob eam mutationem factam à D. Aliprando
extincta fuit:atqui obligatio semel extincta amplius nõ
reuiniscit. l. qui res, §. aream , ff. de solut.quod procedit
etiamsi consensus partium vt reuiuiscat,præcederet , l.si
vnus §. pactus, vers. sed si pactum, ff. de pact.quin in
specie ita intellexit Dec.in l.cum mota in 3.notab.C.de
transact.ergo ex ea approbatione fideiussionis obligatio
extincta non potuit reuiuiscere;& si dicatur,noua
obligatio exorta est , respondetur, esse fal-
sum , quia fideiussor non obligatur ni-
si mediante stipulatione l.* 3. *§.
satis accepto, ff. de
verb.oblig.*&c.

Toletana Renuntiationis.

Iuramentum secundum contra primum, an & quando sit validum? Renunciatio futuræ hæreditatis filij à matre factæ, an reuocari possit? & ex capite enormissimæ læsionis quando sit nulla?

Votum LXXXVII.

1 *Dubij propositio.*

2 *Legitima descendentium ex legitimo matrimonio sunt omnia bona parentum, deducto quinto.*

3 *Parentes in tertio quod deducto quinto superest, possunt aliquem ex filiis, vel descendentibus meliorare; sed extraneo illud relinquere non valent.*

4 *Legitima parentum est omne filiorum parentum deducto tertio.*

5 *Filij vltra tertium disponere non possunt in damnum parentum.*

6 *Successio descendentium, & ascendentium equiparatur.*

7 *Ascendentes possunt agere ad supplementum legitimæ sicut ipsi filij.*

8 *Ascendentibus in legitima nullum grauamen imponi potest.*

9 *Ascendentes si exhæredentur, possunt agere querela inofficiosi contra testamentum filiorum.*

10 *Renunciatio, seu pactum inter patrem & filium per quam ipse filius impeditur à petitione legitimæ, non valet.*

11 *Renunciatio inter patrem & filium facta in præiudicium legitimæ paternæ, vel maternæ non valet.*

12 *Pactum de non succedendo est reprobatum ascendentibus, & descendentibus.*

13 *Licentia siue renunciatio legitimæ iuramento confirmata valet.*

14 *Iuramentum primo præstitutum facit quòd secundum iuramentum contrarium non valeat.*

15 *Filia iurans patri non alienare, nec alienationi fundi dotalis consentire, si postea etiam cum iuramento consentiat dictæ alienationi illa non valet.*

16 *Cautela contra Auth. Sacramenta puberum.*

17 *Iuramentum factum contra primum iuramentum licitum, iuridicum, & honestum non valet.*

18 *Mulier iurans non alienare bona dotalia sibi donata propter nuptias, si postea alienet, & iuret non contrauenire non valet alienatio.*

19 Cap. licet, de sponsalib. *intelligitur.*

20 *Actus, qui sine iuramento erat pro ipso iure nullus obstante prohibitione legis, non potest sustineri ratione iuramenti.*

21 Cap. quamuis pactum, de pact. lib. 6. *non habet locum quandocunque primo filia iurasset nunquam renunciaturam hæreditati paternæ.*

Fideiubere si mulier iurat, talis fideiussio non valet contra primum iuramentum.

23 *Cautela pro filia renunciante vt non obligetur.*

24 *Mulier si iurauit non alienare in futurum rem dotalem, & postea alienet cum iuramento, nihil valet alienatio iurata propter iuramentum primum.*

25 *Procuratorem iuramento præstito de non reuocando constituens, periurus est si reuocet.*

26 *Licentia ad testandum futuræ hæreditatis, nihil aliud est quàm hæreditatis futuræ renunciatio.*

27 *Protestatio in actu dependente à voluntate solius protestantis contraria actui subsequenti facit hunc actum contrarium nihil operari.*

28 *Protestationi quando inest metus propter scientiam aduersarij, non est necesse quòd fiat notificatio.*

29 *Renunciationis pœnitentia in solo animo, & voluntate consistit, & ideo voluntatis declaratio fieri potest parte absente.*

30 *Pater qui dedit licentiam filio liberè testandi, an possit eam reuocare?*

31 *Pactum negatiuum de non succedendo bene iuramento confirmatur.*

32 Cap. quamuis pactum, de pactis in 6. *non procedit quoties renuncians ex sua renunciatione, seu licentia iurata ad testandum enormiter læderetur.*

33 *Sub distinctione hæc materia resoluitur.*

24 *Læsio non attenditur in renunciatione, quæ donationem importat.*

35 *Donatio dicitur quasi doni datio.*

36 *Donatione ob causam habet locum remedium rescissorium ob enormem læsionem.*

37 *Renunciatione facta ob benemerita; videndum an merita æquiualeant valori talis donationis.*

38 *Benemerita generaliter enunciata videntur pro colore apposita.*

39 *Donata filio à patre propter benemerita, & vice versa præsumuntur potius facta ex affectione quam ex causa meritorum.*

40 *Seruitia præstita parentibus per filios debent esse obsequialia & reuerentialia.*

41 *Læsionem enormissimam excludunt periculum mortis, & vita incerta.*

42 *Læsionis ad probationem regulariter debet attendi tempus conuentionis, seu actus qui geritur.*

Mulier quædam nobilis sub die 26. Februarij 1621. filio maiori licentiam iuramento firmatam concessit vt posset per viam testamenti, aut ex quauis alia inter viuos dispositione, cuicunque voluerit omnia bona sua relinquere, cum antea per diem, scilicet 25. eiusdem Februarij protestata esset se per vim & instantissimas, ac importunas filij prædicti persuasiones eam licentiam pro redimenda sua vexatione paratam esse concedere, quod etiam mediante iuramento affirmauit, atque etiam prædictam licentiam non concessuram iurauit: & postea die, scilicet 1. Iunij 1625. eam licentiam in forma reuocauit, & iuramento reuocationem firmauit. Dubitatum fuit, vtrum hæc licentia effectum sortiri debeat, an vero illa non obstante mater in bonis filij deducto tertio succedere valeat? 1

Ad quod dubium resoluendum primò præsupponendum est, legitimam descendentium ex legitimo matrimonio esse omnia bona parentum deducto quinto, de quo ad libitum pro anima vel extraneis disponere possunt, *l. 28. Tauri, quæ est l. 1. tit. 6. lib. 5. Recop.* Anton. Gom. *l. 17. Tauri lib.* 1. vbi tradit quantam fuisse de iure communi, Matiens. *l. 10. n. 20. tit. 4. & l. 1. tit. 6. lib. 5. Recop.* Et præter dictum quintum possunt parentes etiam in tertio, quod deducto quinto superest, aliquem ex filiis, vel descendentibus meliorare, sed extraneo illud relinquere non valent, Anton. Gom. & Matiens. *citatis locis*, per *l. 17. Tauri* quæ est *d. l. 1. tit. 6. lib. 5. Recop.* 2 3

Secundò præsupponendum parentum legitimam esse omne patrimonium filiorum deducto tertio, de quo ad libitum etiam in extraneos filij disponere possunt, *l. 6 Tauri*, quæ est *l. 1. tit. 8. lib. 5. Recop.* Si verò vltra eam quantitatem, filij disponant in parentum damnum, 4

&

& præiudicium suæ legitimæ, per querelam inofficiosæ donationis reuocatur vsque ad ad debitum bonorum subsidium, vt per Roder. Xuar. *in l. quoniam in prioribus, ampl. 16. C. de inoff. testam.* Emman. Costa *in cap. si pater p. 3. verb. priuare non possit, à num. 1. de testam. lib. 6.* Mangil. *in tract. de imput. q. 93. n. 54.*

6 Tertiò præsupponendum est successionem descendentium, & ascendentium æquiparari, *l. nam et si parentibus ff. de inoff. testam.* ibi, *Non minus parentibus quàm liberis piè relinqui debet,* &c. *l. 6. Tauri,* quæ est *l. 1. ti. 8. lib. 5. Recop.* ibi, *Que los ascendientes legitimos por su orden, y linea derecha succedan ex testamento, y abintestado a sus descendientes, y les sean legitimos herederos, como lo son los descendientes a ellos en todos sus bienes de qualquier calidad que sean en caso que los dichos descendientes no tengan hijos descendientes legitimos, o que ayan derecho de los heredar; pero bien permitimos que en la tercia parte de sus bienes puedan disponer los dichos descendientes en su vida, o hacer qualquier vltima voluntad por su alma, lo qual mandamos*
7 *se guarde,* &c. vnde notat Azeued. *in d. l. 1. n. 11. in fine,* quòd cùm ascendentes necessarij sint hæredes descendentibus suis legitimis, possunt ascendentes agere ad supplementum legitimæ, sicut ipsi filij possunt, vt per Roder. Xuar. *in prælud. l. quoniam in prioribus num. 12.* Anton. Gom. *var. tom. 1. c. 11. n. 24. in med.* & communem dicit Mench. *de successionum creatione § 30. numer. 83.* Crass. *recept. sentent. verbo legitima quæst. 35.* Vnde Gutier. *in rep. l. pater filium n. 14. ff. de inoff. testam.* per tex. *in l. 1. in fine tit. 8. part. 6.* illis competere
8 ius dicendi nullum testamentum filij, & *num.* 18 aduertit quòd sicut in legitima filij non potest imponi per patrem grauamen; ita ob id quod ascendentes eis necessarij sunt hæredes, nullum grauamen in legitima per descendentes imponi quoque potest. Roder. Xuar. *in d. l. quoniam in prioribus ampl. 6. per tot.* Castill. *d. l. 6.*
9 *Tauri, verb. succedunt ex testamento,* ibi, *Quòd si ascendentes exhæredantur, possunt agere querela inofficiosi contra testamentum filiorum,* tradunt omnes *d. l. 6.* &c.

10 Ex quibus rectè infertur quòd sicut non valet renunciatio, seu pactum inter patrem, & filium, per quã, seu quod filius impediatur à petitione legitimæ, & eius supplemento, *l. si quando. §. illud C. de inoff. testam.* Anton Gom. *tom. 1. var. cap. 11. num. 14. prope fin.* Aluar. Valasc. *de partit. cap. 16. num. 35. cum seqq.* Castill. *quotid. tom. 5. cap. 107. n. 75. vers. secundo,* Cancer. *var.*
11 *resol. lib. 3. cap. 17. de renunciat. ex n...* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 80. à num. 9.* Ita è contra non valebit renunciatio, seu pactum inter eos factum in præiudicium legitimæ paternæ, seu maternæ, vel eius supplementi. Sic Roder. Xuar. *in repet. d. l. quoniam in prioribus ampl. 16. num. 3.* vbi refert ita sentire glos. *in d. l. si quando § & generaliter,* Guti. *de iuram. confirm. p. 1. c. 19. num. 1. & 2.* Anton. Gom. *l. 22. Tauri n. 4.* ibi, *Sed dico quod prædicta opinio Baldi est falsa, imò teneo quòd sicut filius, vel descendens non potest renuntiare successioni patris, vel ascendentis; ita è contra pater, vel ascendens non potest renuntiare successioni filij vel descendentis,* & *in d. §. illud dicta l. si*
12 *quando,* dicit, & tenet formaliter Petr. de Bellapert. *quòd pactum de non succedendo est reprobatum ascendentibus, & descendentibus,* vbi Iacob Butr. Cyn. Alberic. Fab. Paul. & communiter Doctores.

13 Quibus præsuppositis, videbatur resoluendum quod cùm fuerit hæc licentia, siue reuocatio iuramento confirmata, propter religionem iuramenti, regulariter loquendo, dicta licentia siue renuntiatio valere debeat, per text. expressum *in cap. quamuis pactum, de pactis in 6.* cum ibi adductis per Roder. Xuar. *citato loco,* & Gutier. *in verb. omnino seruari, & de iuram. confirmat. p. 1. c. 19. n. 3.* Menoch. *cons. 335. in fine,* Valasc. *de partit. c. 16. n. 3. cum seqq.* Azori. *instit. moral. p. 1. lib. 6. cap. 28. q. 1.*

Sed iuramento non obstante fuit conclusum dictam licentiam & renunciationem fuisse & esse inualidam, ex sequentibus.

Primò, quia in protestatione, quam mulier per diem 14
ante fecit, expresse dixit, & protestata fuit se esse per vim & metum compulsam renuntiare, & dictam licentiam concedere, iuramento promittentem eam se nunquam facturam, aut concessuram; quo casu renunciatio subsequens iam iuramento confirmata non valet, nam primum iuramentum præstitum in dicta protestatione præualuit secundo iuramento præstito in dicta licentia seu renunciatione. Ita resoluit Angel. Aretin. *cons. 39. num. 36 & 37.* ibi, *quarto per tres dies antequam dicta Catherina faceret finem, & liberationem de dictis bonis patri suo, ipsa protestata fuit cum iuramento quod si contingat liberationem aliquam facere patri suo de dictis bonis, illam faceret non volens reuerentia paterna contradicere, & propter metum mariti, qui minatus fuit sibi, ideo iuramentum prædictum primo præstitum facit quod secundum iuramentum contrarium præstitum per dictam Catherinam in dicta renunciatione, & liberatione non valeat, vt est text. cum* glos. *in cap. licet mulieres, de iureiur. lib. 6. & hoc tenet* Host. *in cap. cùm contingat, de iureiur. vt refert illa* glos. *vbi dicit quòd similiter si iurat patri non alienare, nec alienationi fundi dotalis consentire, si postea etiam cum iuramento consentiat dictæ alienationi, quòd non* 15
valet alienatio, nec secundum iuramentum: facit c. intellecto, de iureiur. & hoc etiam tenet Archidiac. *d. c. licet mulieres, &* Specul. *in tit. de empt. & vendit. §. 1. tertio loco, vers. & nota consilium, ex quo dixit dominus meus,* Ioannes *in cap. cùm contingat, quod potest dari cautela contra auth. Sacramenta, quod minor iuret non con-* 16
trahere; nec alienare sine curatore, & decreto iudicis, vnde licet postea alienet etiam cum iuramento, non valet alienatio, quia cum primum iuramentum fuerit ex iusta causa, & secundum ius commune, quod sint seruandum, & præualet secundo iuramento: ita in casu nostro cùm dicta Catharina iurauerit quod id faceret propter metum, & sit clarum quod si fecisset per metum quod in effectu iuramentum non ligaret, & non valuisset renunciatio, vt in d. cap. 2. de pact. in 6. Ergo dictum suum iuramentum præstitum in dicta sua protestatione valuit, & præualet dicto secundo iuramento in dicta renunciatione, ergo iuramentum præstitum in dicta renunciatione non valuit, &c.

Idem Angel. Aretin. *n. 40. dicto loco* respondet ad a- 17
liquas obiectiones, quæ contra dictam Catharinam renunciantem deducebantur, vt videre est ibi. *Et primo non obstat primum argumentum quod tale iuramentũ possit seruari sine interitu salutis æternæ: Quia posito quod dictum iuramentum teneat ipso iure in dicta causa, tamen quia enormiter læsit, vel quia dicitur factum metu, & reuerentia: vel quia contra primum iuramentum licitum, iuridicum, & honestum; ergo necessariò sequitur, quod non est secundum, vt patet per supradicta,* &c.

Eandem resolutionem tenet Abb. Panor. *in c. intel-* 18
lecto 33. n. 8. de iureiur. ibi, *Vltimus aduerte, allegatur communiter iste tex. quod alienatio facta contra iuramentum non tenet, etiamsi sit iurata; vnde glos. notabilis in c. licet infra eod. lib. 6. per istum text. dicit quod si mulier iurat non alienare bona dotalia sibi donata propter nuptias sine legali solemnitate, si postea alienat, & iurat non contrauenire, non valet alienatio, quia vltimũ iuramentum fuit primo licito contrarium,* &c.

Et licèt *ibidem numer.* 8. opponat de textu *in capite* 19
sicut, de sponsalib. vbi valet iuramentum contra iuramentũ, & ex aliis iuribus, in quibus resoluitur quòd nõ

obstante

obstante primo iuramento actus valet, licèt remaneat
periurus contraueniens iuramento, nihilominus intelli-
git hos textus prout colligitur ex sequentibus verbis.
20 *Ego dico sic, quod quandoque actus dispositio dependet
à mera voluntate, seu facultate iurantis, & tunc pro-
cedit contrarium vt alienatio etiam non iurata valeat
contra iuramentum prius præstitum, licet iurans sit
periurus. Quando verò actus dispositio non dependet
à mera facultate iurantis, vt quia interdicitur à le-
ge fauore ipsius iurantis, exemplum in muliere, &
minore, cap. cum contingat supra eod. & in auth. Sa-
cramenta puberum, C. si aduersus vendit. & tunc
actus etiam iuratus contra primum iuramentum non
valet; ratio est quia actus sine iuramento erat ipso iu-
re nullus obstante prohibitione legis: ratione autem iu-
ramenti sustineri non potest, quia iam obligauerat se
Deo per prius in contrarium, & sic secundum fuit illi-
citum*, &c.

21 Idem tenet Menchaq. loquens de renunciatione
hæreditatis quòd non valeat etiam cum iuramento, ca-
su quo ante illam adesset aliud iuramentum de non re-
nunciando, *in tract. de success. creat. tom.* §. 18. *requis.*
29. *limit. 1. n.* 148. ibi, *Sexta limitatio & principalis vt
d. c. quamuis pactum, non habeat locum est quandocun-
que prius filia iurasset nunquam renunciaturā hæredita-
ti paterna per pactum, quia licet postea renuntiaret,
etiam cum iuramento talis renunciatio esset nulla prop-
ter iuramentum præcedens, ita eleganter reperio tenere
Alexan. d. l. stipulatio hoc modo concepta 2. casu col. 1.
post med.* &c.

22 Ad quam resolutionem comprobandam idem Men-
chaq. infert ad alios casus similes, eos resoluens iuxta
distinctioné Abbatis, de qua *supra n.* 19. & sic *n.* 158.
docet quòd si mulier iurat non fideiubere, quod iura-
mentum concordat cum prohibitione iuris, vt *Cod. &
Dige. l. ad Velleianum*, quod si postea fideiubeat etiam
cum iuramento, talis fideiussio non valet contra pri-
mum iuramentum, & ita limitat textum in capite ex
rescripto, de iureiur. vbi fideiussio mulieris valet, quan-
do est iuramento firmata: & *n.* 159. tradit quòd si quis
iurat non apponere *pactum l. commissoria*, quod iura-
mentum est consonans iuri, vt *Cod. de pactis pignor.
per tot.* quod si postea iuret, tale pactum iuratum non
valebit contra iuramentum primum: & ita singulariter
limitat textum *in cap. significante, de pignor.* vbi pa-
ctum legis commissoriæ reprobatum in pignoribus fir-
matur iuramento, & *numer.* 160. subdit quòd si mu-
lier iurauit non donare marito, quod iuramentum
cum prohibitione iuris concordat, vt *Cod. & ff. de do-
nat. inter virum & uxor.* quòd si postea donat etiam
cum iuramento; talis donatio non valet contra iura-
mentum primum, & ita limitat conclusionem singu-
larem, quæ habet quòd donatio inter virum & vxo-
rem firmatur iuramento: & *num.* 161. tenet quod li-
cèt donatio excedens 500. solidos, firmatur iuramen-
to sine insinuatione, tamen si quis iurat non donare vl-
tra legitimam sine insinuatione, quod iuramentum est
secundum ius *in l. sancimus. C. de donat.* postea sequuta
etiam cum iuramento, erit inualida, quia contra iura-
mentum primum.

Et hanc opinionem sequendo cautelam ex ea ponit
23 vt filia renuntians cum iuramento non obligetur, Car-
din. Tusch. *practic. conclus. verb. Renunciatio concl.* 181.
n. 44. ibi, *Cautela contraria pro filia renuntiante vt non
obligetur, est, quòd antequam renunties, secretò faciat
rogare protestationem quod ipsa compellitur minis à pa-
tre & marito etiam metu mortis cedere successioni pater-
na, vel materna, & fraterna, & ideo quòd si deuenire
contingat ad talem liberationem, & renunciationem
protestatur & iurat quod dolo, metu, & inuita faciet,
& non voluntate, & ita iurat, quia tunc iuramentum
secundum non operatur contra primum, & læsa poterit
reclamare, & repetere*, &c.

Comprobatur expressè ex *glos. verb. compellendos* 24
vers. quid dices in d. c. licet mulieres, de iureiur. lib. 6. quæ
dicit si mulier iurauit non alienare in futurum rem do-
talem, & postea alienet cum iuramento, nihil valere a-
lienationem iuratam propter iuramentum primum, &
eam sequuntur Bernard. *regul.* 479. Bellacomb. *tom.*
1. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 1. *num* 52. *pag.* 437. Palat *in
rep. rub. de donat. inter virum.* § 54. *num.* 6 Cou. *in d. c.
quamuis pactum p.* 2 § 2. *n.* 2. Marchard *de probat. concl.*
1241. *num.* 17. Corduba de Lara *in l. si quis à liberis.* §.
parens num. 103. *ff. de liber. agnos.* Gutier. *de iuram.
conf. p.* 1. *cap.* 1. *n.* 79. Azor. *instit. moral p.* 1. *lib.* 11. *cap.* 6.
q. 1. Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 2 *de iuram. cap.* 30. *num.* 1.
Sanch. *de matrim. lib.* 6. *disp.* 13. *n.* 1. Franc Molin. *de ri-
tu nupt. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 2. Cui resolutioni videtur opponi 25
alia glos. *verb. reuocatus in c. fin. de procur. lib.* 6. dum ait
constituentem procuratorem iuramento præstito de
non reuocando, periurum esse si reuocet, at valide re-
uocare, cuius dictum videtur fundare *in l. duobus.* §. *fin.
ff. de iureiur.* ibi, *posterior causa iurisiurandi potior ha-
bebitur*, &c. & *in cap. intellecto, de iureiur.* sed reiecta
earundem glossarum conciliatione, de qua per Cou. *d.*
§. 2. *num.* 4. Gutier. *d. c.* 1. *n.* 81. illa magis placet, quam
tradit Sanch. *d. disp.* 13. *n.* 5. distinguens inter actus iurè
validos, ac licitos, quorum valor ab agentium potestate
pendet, vt hoc casu valeat secundum iuramentum, licet
sit contra prius factum, & inter actus iure inualidos, nec
pendentes ab agentis voluntate, & tunc si iuret quis se
non facturum id si postea faciat, iuramentoque confir-
met, hic posterior actus contra primum iuramentum
inualidus est.

Cum ergo renunciatio futuræ hæreditatis filij in bo- 26
nis paternis prohibita sit de iure tam fauore ascenden-
tium, quàm descendentium, & actus renunciationis hu-
iusmodi solus valere non posset sine iuramento ob dictā
legis prohibitionem, bene sequitur quod ratione iura-
menti in ea appositi sustineri non potest, quia iam, vt
dixit Abb. & notant DD. obligata erat Deo per prius
iuramentum in contrarium, & sic secundum illicitum
fuit. Nec releuat quòd resolutio de qua suprà, & do-
ctrinæ pro hac parte citatæ procedunt in renunciatione
hæreditatis futuræ, non verò in licentia ad testandum
futuræ huiusmodi hæreditatis liberè concessa, quia hæc
nihil aliud est quam hæreditatis futuræ renunciatio, vt
dicit Gutier. *pract. quæst. lib.* 5. *q.* 75. *num.* 1. ibi, *Sequi-
tur D. Molina, ex hoc dicens quod in hac licentia ab as-
cendente præstita descendenti vt possit ex eius legitima
liberè testari eoque pacto primogenium ex vniuerso pa-
trimonio instituere, iuramentum interuenire debet, cùm
effectu sit renunciatio hæreditatis viuentis, quæ absque
iuramento non valet*, &c. & ibi, *Vbi facultas concessa li-
bere testandi à filio patroni liberto, non liberat eum
quin legitimam relinquat, ille enim consensus continet
pactum de non succedendo, & ideo nisi confirmatur iu-
ramento, non valet*, &c. Et ideo Molina *de primog.
lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 49. hoc ipsum firmat, conclu-
dens in hac hæreditatis viuentis renunciatione debere
interuenire iuramentum, itavt absque illo non valeat:
& aduertit hæc omnia mente tenenda esse, quia fre-
quenter in practica in opulentissimis hæreditatibus
contingunt.

Hinc etiam colligitur quòd cum renunciatio hære- 27
ditatis futuræ filij à matre facta ab animo solius prote-
stantis pendeat, bene sequitur quòd actus licentiæ, seu
renunciationis postea præstitæ contrarius ipsi pro-
testationi fuit nullus, Bart. & Doctores *in l. qui
in aliena, paragraph. Celsus. ff. de acquir. hæred. & in
l. non solum.* §. *morte, ff. de noui oper. nunciat.* Simon
de Pretis *cons.* 179. *num.* 6. *cent.* 2. ibi, *Nam prote-*

statio in actu dependente à voluntate solius protestantis contraria actus subsequentis, facit hunc actum contrarium nihil operari l. qui in aliena §. fin. de acquir. hered. & ibi Bart. & Alex. & in d.l. pacta nouissima, & Bart. in d.l. si quis col. 3. nisi in actu subsequenti dicatur expressè velle recedere à prima protestatione. Ita in terminis d.l. si quis, tenet, Bart. in l. non solum. §. morte col. 4. vers. & tunc quaero, de noui oper. nunciat. Gozadin. cons. 9. n. 26 Bald. cons. 165. vol. 2. num. 6. vbi quod protestatio praecedens in actu sequenti contraria facit vt subsequens actus nihil operetur. Ideo protestatio non tollitur, quia praesciens se cogendum ad euitandam iniuriam compulsionis fuit protestatus, Surd. cons. 356. n. 21.

28 Nec requirebatur vt ille contra quem facta fuit protestatio, illius scientiam haberet, quia quando in protestatione inest metus propter scientiam aduersarij, non est necesse quod fiat notificatio, l. de pupillo. §. ipsi Praetori, ff. de noui oper. nunciat. cap. si iustus metus, de appellat. l. fin. C. de his qui per met. iudic. non appel. resoluit Bald. d. cons. 165. num. 6. Menoch. cons. 308. num. 21. ibi, Ita enim secretis his protestationibus consulere sibi solent, qui palam loqui & suam declarare voluntatem timent, sicuti scribunt Bart. in d.l. qui in aliena, & Socin. sen. in consil. 263. numero 8. lib. 2. respondit in filia, quae patri suo non audet contradicere, vt scilicet clam protestetur, &c.

29 Nec item requirebatur quòd reuocatio dictae licentiae postea subsequuta intimaretur filio, cui praedictam licentiam mater concesserat, vt in terminis reuocationis renunciationis, notat Surd. cons. 136. num. 49 ibi, Secundò respondeo intimationem non fuisse necessariam quia poenitentia, & reuocatio renunciationis consistit in solo animo, & voluntate, & ideo voluntatis declaratio fieri potest parte absente. l. Pomponius. ff. de negot. gestis, &c. vbi citat Alexand. Crauet. & alios

30 Et omni difficultate caret quòd valida sit dictae licentiae reuocatio, nam in ea quaestione resoluenda an pater, qui dedit licentiam filio liberè testandi, possit praedictam licentiam reuocare? Gutier. pract. lib. 5. quaest. 75. per tot. ad vtramque partem plura adducit fundamenta, & tandem concludit in haec verba. Ego profectò hanc secundam opinionem veriorem esse iudico, ac proinde tenendam, eo nempe casu, quo filius viuente praedicta licentia, & facultatis à patre sibi data in forma sufficienti, iam fuerit testatus in fauorem alterius, vel aliorum, tunc enim pater minimè poterit illam licentiam, & facultatem reuocare in vita filij absque eius consensu, & à fortiori nec post mortem filij qui virtute illius licentiae iam testatus fuit in praeiudicium illorum, quibus iam erat ius quaesitum. At verò antequam filius ipse testetur, & sic re integra, crederem profectò reuocationem validam esse, ac proinde filium postea minimè in praeiudicium legitima patri debita per nostram l. Regiam testari posse, &c.

31 Nec limitatio, quam adducit idem Gutier. d.q. 75. num. 7. nempe quòd renunciatio iurata, ratione iuramenti & ob implementum ipsius, nec etiam re integra, reuocari potest, ibi, nisi renunciatio praedicta parentis esset iurata, tunc enim reuocari non poterit, &c. praesenti casui accommodari potest, in quo licentia & iuramentum in ea appositum, erat contrarium praecedenti protestationi, & iuramento in ea inserto, & ideo nil mirum iuxta supradicta, si secundum iuramentum non possit operari nec liget contra iuramentum licitum antea factum; limitatio autem procedit quoties iuramentum oppositum in ipsa licentia ad testandum, seu in renunciatione legitimae filij obligat, & obseruari debet, nempe in casu, in quo talis licentia cùm renunciatio, confirmatur iuramento, in quibus terminis loquitur Gutier. d. quaest. 75. num. 8. vt videre est ibi, Attamen cum id esset in pacto negatiuo de non succedendo, bene iuramento confirmatur, &c.

Secundò probatur dictam licentiam & renunciationem fuisse & esse inualidam ex eo, quia renuntians enormissimè laesus fuit; nam text. in d. cap. quamuis pactum, de pact. in 6. non procedit quoties renuntians ex sua renunciatione, seu licentia iurata ad testandum enormiter laederetur. Ita in terminis Matth. de Afflictis decis. 322. num. 8. cum seqq. vbi refert ita fuisse votatum, & determinatum in consilio Neapolitano, Deci. cons. 180. num. 2. & 3. vbi dicit quòd sicut in d. cap. quamuis pactum, excipitur dolus, ita pariter quando quis enormiter laesus reperitur; & licet in casu de quo consuluit, teneret contrariam sententiam, se motum asserit quia renuntians non videbatur ita enormiter laesa, vt contrauenire posset. Idem Deci. cons. 379. num. 15 tom. 2 resoluit Hippolitam de qua ibi tanquam circumuentam propter enormem laesionem contrauenire posse non obstante renunciatione facta cum iuramento Marian. Socin. cons. 53. numer. 2. & 3. & cons. 48. num. 23. lib. 1. vbi testatur non solum esse communem, sed ab ea non esse recedendum in iudicando, & consulendo, Curt. iun. cons. 141. numer. 8. tom. 1. Petr. de Anchar. cons. 38. vbi concludit textum in d. cap. quamuis pactum, habere locum prout loquitur, nempe quando recepta fuit dos competens vsque ad legitimam in bonis patris; cui filia renunciauit, secus quando haereditati patris, vel matris, ex quorum bonis legitimam non recepit, quia tunc cum sit enormiter laesa, reclamare potest. Gutier. in Auth. Sacramenta puberum. C. si aduersus venditi num. 92. dum tenet enormissimam laesionem esse iustam causam rescindendi contractum iuramento firmatum, & de iuram. confirm. part. 1. c. 19. num. 3. vbi post fundatam resolutionem, quòd renunciatio haereditatis filij facta per patrem, vel matrem cum iuramento, vel è contra, valeat & subsistat ex vi iuramenti, ex d. cap. quamuis pactum, limitat eam, scilicet quando filius ex praedicta renunciatione iurata enormissimè laederetur optimè Cou. in d. cap. quamuis pactum p. 2. §. 4. num. 8. vbi post relatam vtriusque partis sententiam ita concludit: Etiam maior, iuramento praestito, renuntians haereditati acquisita, vel acquirenda, aut contractum emptionis vel venditionis perficiens: si laesio grauissima admodum enormis, multoque maior quam vltra dimidiam contigerit, ex aequitate absoluendus est à iuramento vt agere valeat ad rescissionem contractus, vel ad laesionis compensationem. Haec conclusio conuenit priori opinioni, cuius modo mentionem fecimus, & plane traditur à Guillelm. Cassad. in d. decis. 1. idem notant Aym. cons. 7. num. 5 Paul. Paris. cons. 75. lib. 3. Corn. cons. 27. col. 5. lib. 4. & cons. 133. col. pen. idem cons. 214. col. 3. & cons. 288 col. 9. lib. 3. Hieron. Grat. cons. 88. lib. 1. Franc. à Ripa lib. 3. respons. cap. 15. col. 3. quorum ea est concors ratio quod iurans non videatur in tantam laesionem consensisse, nec de ea praecogitasse, praesertim quia ita grauis laesio non potest absque vero dolo alterius contrahentis contingere, atque ita respondet Corn. saepissime se consuluisse; & Cassad. testatur frequenter in Praetorio Rotae ita Romae iudicatum fuisse, &c. Eandem opinionem tuentur Surd. cons. 395. num. 28. ibi, Haec verò dubio carent stante enormissima laesione D. Claudij, qui habito respectu ad integrum patrimonium, modico recepto renunciauit opulentae haereditati, &c. Anton. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 6. de dotis promiss. definit. 7. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 97 num. 15. Fontanel. de pactis nuptial. gloss. vnica p. 1. n. 16. 32

In hac etiam materia non defuerunt, qui sub distinctione rem hanc componere voluerunt, videlicet inter

dona

donationem simplicem & absolutam in fauorem alicuius factam, & non respectu alicuius dati, seu remissi per illum cui renunciatur, & donatur, quoniam tunc
33 læsionem attendendam affirmant; & inter donationem, seu iurium remissionem factam per maiorem ex mera liberalitate, non respectu alicuius dati vel recepti, & tunc læsionem non esse attendendam dicunt. Ita glos. *in verb. contractibus in auth. Sacramenta puber. C si aduersus vend.* Bart. *cons.46. num.6. vol. 2.* Aretin. *in l. qui superstites. ff. de acquir. hered.* Barbat. *cons.90. num.2. lib.1.* Anton. Gabr. *cons.129. num. 29. vers. quartus casus*, Scip. Rouit. *cons.44. num.30. lib.1.* Capic. *ad consuet. si moriatur p.3.§.10. num.6. pag.310.* Thesaur. *decis.66. num.1.* Cancer. *var. tom.2. cap.5. de renunciat. num.226.* Castill. *lib.3. controuers. cap. 2. num.96.* Noguerol *alleg. 6. ex num. 56. vsque ad 51.* præcipuè quando in terminis primæ partis distinctionis fit donatio ex causa paupertatis, vt obseruat Cou. *in d.cap. quamuis pactum. §.2. num.6. in vers. etenim*, ibi, *Etenim si filiam diues admodum ex bonis maternis, aut aliunde hereditati paternæ renuntiauerit, nulla dote recepta, & iuramento præstito, vt patris hereditas diuidatur inter fratres pauperes, profectò pia est hæc renunciatio, nec aliquam iniquitatem habet, nec grauissimæ læsionis ratione rescindi potest, cum nulla vere in hac specie contigerit læsio*, &c. Molin *de primog. lib.2. c.3. n.30.* ibi, *In secunda specie quando scilicet nullo accepto nec recepto, ea renunciatio facta fuerit à filio maioribus consulto, & ex causa donationis eis, quibus aliunde alimenta superfint, nulla actio ei danda erit ad petendam ex enormissima læsione renunciationis rescissionem*, &c.

34 Ratio omnium supradictorum est, quia in renunciatione, quæ donationem importat non attenditur læsio, præcipuè si donatio ex liberalitate procedat, Crauet. *cons.160. num.1. & cons.162.* Curt. iun. *cons.141. numer.14 & seq.* Mandel. Alba *cons.81. num.55. & seq.* Hieron. Gabr. *cons.156. num.17.* Cancer. *d. tit. de renunciat. cap.15. num 223. & 225.* Cabreros *de metu lib 3. cap.3. num.29.* consistit enim donatio in mera liberali-
35 tate, ex *l.1. ff. de donat.* & ideo dicitur quasi doni datio, ex *l. senatus 35. §.1. ff. de donat. causa mort.* Mendoç. *de pactis lib.2. quæst 1. num. 6. in vers. tertio qui promittit* Solorzan. *de iure Indiarum lib.2. cap.2. num. 43.* Mari. Cutel. *de donat. inspect.6. num. 4 & tract.2. insp.10. num.5.* Et maximè, prout in nostro casu, quando donationi a patre filio factæ fuisset appositum iuramentum, quia ea donatio statim valeret, ad quod plures refert Doctores Fontanel. *de pactis nupt. claus.4. glos.7. n.57.*

36 Hanc resolutionem limitant, & bene aliqui, in donatione ob causam, in quo habet locum remedium rescissorium ob enormem læsionem. Ita Crauet. *cons.192. num.1. cum seqq.* Curt. iun. *cons.141. num.4.* sed in casu præsenti non videbatur applicari, attentis verbis enunciatiuis à matre prolatis in dicta renunciatione, ibi, *por las buenas obras y seruitios que del tengo recebidas*; quia videndum est an merita & seruitia æqui-
37 ualeant valori talis renunciationis. Oldrad. *cons. 226.*
38 *col. pen.* Surd. *decis.290. num.4* tum quia vbi donatio fit personæ coniunctæ ob benemerita, non intelligitur donatio ob causam, sed simplex, quia merita generaliter enuntiata, videntur pro colore apposita. Oldrad.
39 *cons.5. incip. Titius dedit*, Caroc. *decis.86. num. 19.* tum etiam, quia donatum filio à patre, & vice versa propter benemerita & sanguinis affectionem præsumitur potius facta ex affectione, quàm ex causa meritorum, Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.254.*
40 *num. 17.* Fontanel. *d. claus.4. glos.1. num. 24.* tum denique quia seruitia præstita parentibus per filios debent esse obsequialia, & reuerentialia, non verò similia illis, quæ dominis præstant famuli & serui *l. veluti ff. de iustit. & iure l. nullum, pen. ff. de obseq. parent. præstan.* ibi, *nam pietatem liberi parentibus non operas debent*, Afflict. *decis. 308. num.4.* Gutier. *de iurament. confirmat. part... cap 5. num. 3. & 4.* vbi reprehendit Albericum, & Angel. contrarium tenentes.

Prædictam resolutionem declarant non procedere 41
quando nulla adest læsio, quæ possit in consideratione venire, quia mater renuntians nullam habebat securitatem posse superuiuere filio, & in eius bona succedere, imò iure naturæ contrarium potius præsumendum erat, ex *l. nam etsi parentibus. ff. de inoff. testam.* ibi, *turbato ordine mortalitatis*, &c. immo & multo magis læsio excludebatur ex verosimili timore & suspicione, ac contingentia quòd potuisset filius bona sua prius consummare, & de illis ad libitum disponere, antequam ad matrem deuenissent si illa superuixerit, Angel. *cons. 213. in fine num.4. in vers. restat igitur*, Paul. de Castro *cons. 174. incip. Contra col.2. num.3. in vers. Neque obstat.* Ioan. Anton. Rub. *cons. 12. num.7 & 11.* Paul. Paris. *cons. 29. num.81. cum seqq. lib. 3.* Crauet. *cons. 114. num.13. cum seqq.* Socin. iun. *cons. 50. num. 3. cum seqq. lib. 2.* Burg. de Paz *cons.5. num. 7.* Periculum enim mortis, & vita incerta excludunt læsionem enormissimam, & contractum legitimum efficiunt, vt in censu ad vitam resoluunt Molin. *de iustit. tract. 2. disput. 388. num.4.* Felician. *de censib. part.2. lib.2. cap 1. num.10.* Auendan. *eod. tract. cap. 14. num 38.* Bonacin. *de contract. lib. disp.3. q 4. puncto vnic. n.18. vers. ferme tamen* Noguerol *alleg.19. n.8.* Et in contractu assecurationis propter periculum, & incertitudinem, Molin. *d. tract.2. disp.507. n.1. & 2.* Aluar. Valasc. *cons. 64. n.1.*
Quia ad probationem læsionis, regulariter loquendo, 42
debet attendi tempus conuentionis seu actus, qui geritur, ex *l si voluntate C. de rescind. vendit. cum similibus, de empt.* Crauet. *cons.11 n.17. & cons.151. num.7.* Hippol. Rimin. *cons.97. num.14. lib.1.* Sfort. *de restit. in integ. p.2. q.57. art.3. n.18.* Abb. *cons.56. in fine lib.2.* Afflict. *decis.316.* nisi quando effectus seu executio negotij confertur in futurum, quia tunc non debet attendi tempus conuentionis, sed executionis vt ex Panorm. Dec. Ias. & aliis resoluit Pinel. *in l.2. C de rescind. vendit. p 3. c.2. n.16.* & magis in terminis Cephal. *cons.34. tom.1* vbi *num.18.* sic ait *Et hoc maximè verum est inspecto tempore mortis patris, quod magis est considerandum quàm tempus renunciationis, quæ prius effectum non sortitur, quàm hereditas potuerit renunciantibus esse delatam, vt pulchrè Rum.* &c. Anton. Natt. *cons.548. num.36. tom.3.* ibi, *Respondetur quòd læsio verum interuenerit consideratur tempus contractus, vbi contractus perficitur vnico momento, & non habet tractum successiuum; & ita loquitur d l. si voluntate; secus vbi habet tractum successiuum, vel est explicandum aliquid de futuro, quia tunc intelligitur rebus sic stantibus, & succurritur etiam ex æquitate læso & grauato*, &c.

Salmantina Lectionis.

Presbyteris licet in aliqua Vniuersitate ius ciuile publicè legere. Et tales docentes, vel addiscentes fructus suarum præbendarum, non tamen distributiones in absentia causa studij percipere valent.

VOTVM LXXXVIII.

1 Cap. non magnopere 3, ne clerici vel monachi, adducitur.

2 Cap. super specula fin. ne clerici vel monachi *loquitur de Presbyteris secularibus.*
3 Cap. super specula, de priuileg *allegatur.*
4 L. culpa C. de malefic. & l. omnes C. hæret. *citantur.*
5 *Indecentia an resultet ex eo quod Sacerdos cathedram iuris ciuilis moderatur.*
6 *Doctores referuntur qui tenent non licere Presbyteris ius ciuile publicè legere.*
7 *Leges audire prohibitum est clericis.*
8 *Doctorari potest Presbyter in iure ciuili sine priuilegio.*
9 *Abbas regularis potest doctorari in iure ciuili, & leges docere si eas studuit ante monachatum.*
10 Cap. non magnopere, & cap. fin. ne clerici vel mon. *loquuntur in audientibus, seu studentibus addiscendo.*
11 Cap. non magnopere, qui cleric. vel mon. *intellectus.*
12 *Monachis solum vetatur auditio publica legum, non autem prælectio.*
13 *Iuri ante clericatum operam dans post illum ad Doctoratum in eodem iure poterit promoueri.*
14 *Presbyteri docentes leges, vel Physicam etiam extra domum, nullam incurrunt censuram.*
15 *Legem vel Physicam docentes Presbyteri non comprehenduntur sub dispositione d. c. super specula, ne clerici, vel mon.*
16 *Presbyteris quamuis non liceat audire leges, licet tamen eas docere.*
17 *Excommunicationem non incurrunt Presbyteri leges vel Physicam etiam extra domum docentes.*
18 *Decisio* cap non magnopere, & cap. super specula, qui clerici vel mon. *est pœnalis, & odiosa.*
19 Eugeniana Bulla *Salmantina Vniuersitati concessa refertur.*
20 *Permissum censetur quod non inuenitur prohibitum.*
21 Cap non magnopere, qui clerici vel mon. *intellectus.*
22 l. Hispana 28. tit 7 part. 1, *refertur.*
23 Cap. super specula fin. qui clerici vel mon. *intellectus.*
24 Cap. super specula, de priuileg. *declaratur.*
25 L. culpa C de malef & l. omnes C. de hæret. *intelliguntur.*
26 *Forenses disceptationes quæ dicantur?*
27 *Iulianus apostata ad quid studia litterarum prohibuerit?*
28 *Scholarum erectio ex qua causa?*
29 *Ecclesia Dei regitur & sustinetur litterarum scientiis.*
30 *Docentes & studentes in Theologica facultate integrè percipiunt fructus suarum Præbendarum.*
31 *Studiorum causa absentes Reip. causa abesse existimantur, proindeque pro præsentibus habentur.*
32 *Doctores referuntur asserentes docentes & addiscentes S. Scripturam percipere posse fructus suarum Præbendarum.*
33 *Bulla Eugeniana concessa Vniuersitati Salmantinæ extenditur ad quamlibet aliam Vniuersitatem approbatam.*
34 *Legentes, seu studentes iuri canonico, aut ciuili, fruuntur priuilegio de percipiendis fructibus suarum Præbendarum in absentia.*
35 *Facultati cuicunque licita & honesta etiam Philosophia & Logica operam dantes in vniuersitate Salmantina fruuntur Eugeniana.*
36 *Docentes, seu studentes, ad hoc vt causa studij in absentia fructus percipiant suarum Præbendarum, debent esse in studio generali, seu celebri Vniuersitate.*
37 *Studium generale quod dicatur?*
38 *Studium non sufficit quod non est Vniuersitas, quamuis in eo optime & publicè legatur.*
39 *Cathedratici an debeant docere conducti, & salariati vt in absentia suarum præbendarum fructus percipere valeant.*
40 *Parochi docentes causa studij in absentia fructus beneficiorum suorum percipiunt.*
41 *Parochus post Concilium Trid. non datur studendi licentia.*
42 *Parochus ciuitatis potest ibi in publica Vniuersitate S. Scripturam legere.*
43 *Docentes in absentia fructus suarum Præbendarum percipiunt, quamuis Præbendæ sitæ sint in Cathedrali eiusdem ciuitatis.*
44 *Canonici plures causa studij fructus suarum Præbendarum in absentia percipiunt, dummodò id status Ecclesiæ patiatur.*
45 *Docentes nullam habent temporis determinationem ad percipiendos fructus suorum beneficiorum in absentia, secus in studentibus.*
46 *Licentia Episcopi non requiritur in docentibus ad hoc vt priuilegio de percipiendis fructibus in absentia gaudeant, secus in studentibus.*
47 *Distributiones quotidianas non percipiunt absentes causa studiorum nisi consisterent in tota grossa, & massa communi, vt n. 48.*

IN gratiam docentium & studentium iuri Canonico & Ciuili, fui non semel interrogatus de duobus dubiis multum curiosis. Primò, an Presbyteris liceat ius Ciuile publicè legere, & interpretari, Secundò an docentes, vel studentes Theologiæ, Iuri Canonico, vel Ciuili semper & omni tempore fructus suorum beneficiorum in absentia percipere valeant.

DVBIVM I.

An Presbyteris liceat ius Ciuile publicè legere, & interpretari?

PRo parte negatiua primò adducitur text. *in cap. non magnopere 3. ne clerici vel monachi*, in illis verbis, ibi, *Statuimus vt nulli omnino post votum Religionis & post factam in aliquo loco religioso professionem ad physicam, legesve mandanas legendas permittantur exire*, &c. 1

Secundò allegatur tex. *in cap. super specula fin. eod. tit. ne clerici, vel monachi*, quo loci prohibitio citat cap. *non magnopere*, quæ tantum loquitur, de Religiosis, extéditur ad Presbyteros seculares, & ad alios clericos dignitates, vel personatus habentes; & licèt hic tex. *in d. c. super specula*, loquatur de audientibus leges, vel Physicam, cum tamen inferiùs agat de studentibus, ibi, *in quorum diœcesibus huiusmodi studens*, negari non potest verbum hoc esse commune etiam docentibus, iuxta Senecæ dictum *epist 7. Mutuo hæc duo fiunt, doctores dum docent discunt.* Ad quod respexit versiculus ille, quem refert Rebuff *de priuil. scholast. priuil. §. 1. n. 136.* 2
Discere si quæris doceas, sic ipse doceris.

Tertiò ponderatur tex. *in cap. super specula. de priuileg. ibi, Ne Parisius, vel in ciuitatibus, seu aliis locis vicinis quisquam docere, vel audire ius ciuile præsumat*, &c. ex quo colligunt nonnulli esse prohibitum in ordine Presbyterali & ecclesiastica dignitate constitutis 3
non

non solùm audire, sed etiam publicè interpretari ius ciuile legendo.

4 Quartò ad idem allegantur text. *in l. culpa C. de malef. & mathem.* ibi, *Culpa similis est tam prohibita discere quàm docere*, &c. & *in l. omnes C. de haeret.* ibi, *vel docere, vel discere.*

5 Quintò pro eadem opinione negatiua aliquæ rationes decidendi in dictis iuribus considerantur, & in primis ex *d. c. non magnopere*, ibi, *ne occasione scientiæ spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur*, &c. iuncta D. Pauli auctoritate. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* Deinde ex *d. c. super specula* ibi, *Quia Theologiæ studium cupimus ampliari*, &c. Deinde ex indecentia quæ resultat ex eo quòd Sacerdos Cathedram iuris ciuilis moderetur, & leges doceat, argum. *l. repetita C. de Episcop. & cleric. & l. consulta diualia C. de testament.* ibi, *Absurdum clericis est, immo etiam opprobriosum si peritos se vellent ostendere di[s]ceptationum esse forensium*, &c.

6 Ex quibus, & [illegible] hanc partem negatiuam sustinêt, vel sustinere videntur Host. *in d. c. magnopere*, Ioan. Monach. *in c. 1. n. 3. ne clerici vel monachi lib. 6.* ibi, *Et sic Monachus non potest iura ciuilia audire, ita neque docere. C. de malef. & mathem. l. culpa.* Archidiacon. *in cap. non dicatis, 12 q. 1. num. 1.* Ioan. Andr. *in lectura ad d. cap. super specula.* Siluest. *in sum. verb. excommunicatio 9. num. 2[illegible].* Marol. *de irreg. lib. 2. cap. 1. num. 13. vers. [illegible]*, Rebuff. *in tract. nominat. q. 5. n. 18. cum [illegible] qq.* M[illegible] *de arbitr. casu 42[illegible] n. 33.* Quintil. Mandos. *in prax. tit. licentia audien[di] leges & Physicam v[er]s. [it]em Honorius*, vbi [illegible] quòd Monachi professi, & Presbyteri, & a[li]i supra n[illegible] leges audire prohibentur, illasque aliis publ[icè leg]ere, & declarare & *in vers. necessariò.* Refert Apostolicam dispensationem esse necessariam vt legere possit, Cardin. Tusch. *pract. concl. tom. 5. lit. M. concl. 319. vers. [illegible]ra quia.*

8 Verùm his non obstantibus contraria opinio affirmatiua, quòd scilicet liceat Presbyteris ius ciuile publicè legere, verior & receptior est à pluribus non contemnendæ auctoritatis Doctoribus qui in duas classes diuiduntur, primam eorum, qui dixerunt solum esse prohibitum audire leges, sic intelligentes textus, quos supr[a] tau[i]. Aliam eorum qui expresse & in indiuiduo resoluunt licitum Presbyteris esse ius ciuile publicè interpretari. Ex numero illorum, qui primam classem occupant, sunt [Gl]os. *in d. c. non magnopere. in verb.* [illegible] vbi [illegible] illo t[extu] [illegible] cogitari [illegible] tant[um] prohiberi, & nihil de prohibitione doctrinæ adiicit. De auditu etiam tantummodo summau[i]t Host. *in princ.* ibi sic dicen[s]. *Prohibetur ne Religiosi [illegible], vel Physicam audiant.* Sequuntur per eadem ferè verba loquentes Ioan. Andr. Henric. Boich. Co[illegible]. Card. Zabarel. Anchar. Anton. de Butrio, Abb. Panorm. & Boët. Eponfrisius. Idem probant glos. & omnes *in d. cap. super specula, fin.* vbi de auditu tantùm acceperunt, & summarunt illum textum, glos. *etiam in d. cap. 1. notab. 1. eod. tit. lib. 6.* vbi Ioan. Monach. Franchus, Anchar. & Domin. Idem etiam probant Host. *in sum. tit. ne [cler]ici vel monachi num. 11 vers. & religiosi, & tit. de sentent. excom. §. quis possit excommunicare vers. 22. & 23.* Idem Archid. *in cap. 2. ne clerici vel monach. lib. 6. verb. dimisso*, Greg. Lop. & Montaluus *l. 28. tit. 6. part. 1. & in l. 2. tit. 9. [illegible] vers. la onzena*, Gambara *de officio, & potestate Legati de latere, lib. 2. tit. de variis Ordinarij nominibus n. 282. cum seqq.* Sebu. *de benefic. 3. p. q. 5. fol. mihi 394.* Ildef. Gom. *ad reg. de non tollendo iure quæsito q. 3. in fine*, Bernard. Diaz *in praxi c. 59.* Albert. Troc. *de vero & perfecto clerico lib. 2. cap. 35.* Marol. *de irregul. lib. 3. cap. 5. num. 8.* Petr. Greg. *syntag. iuris p. 2. c. 7. n. fin. & [c.] 9. in fine, & de partit. iuris canon. lib. 4. tit.* 8. *c. [1]0. n. 3.* Zerol. *in prax. Episcop. p. 1. verb. studium. §. ad 5. cl. 1. vers. primum dubium*, Marta *de iurisdict. p. 4. cent. 2. ca[s]u 168. num. 2.* Ex Theologis S. Antonin. *in sum. tom. 3. tit. 24. c. 51.* Siluest. *in sum. verb. irregularitas ver. 22.* Armil. etiam *in sum. verbo excommunicatio 48.* Caietan. etiam *in sum. verb. excommunicatio c. 50.* Aluar. Pelag. *de planctu Ecclesiæ lib. 2. c. 69. col. 22. fol. mihi 199.* Pedraça *in sum. c. tit. excommunicationes Papales vers. contra Religiosos pag. 142.* Fr. Ludou. Lopez *in instructorio conscientiæ tit. de clauibus Ecclesiae c. 20. de excommunicationibus nulli reseruatis pag. 944.* Viuald. *in candelabro aureo tract. de excommunicat. n. 132. vers. 6.* Læl. Zechi. *de republ. eccles. tit. de clericis vers. 3. n. 88. pag. mihi 466 & tit. de relig. ingred. c. 4. vers. hi verò à multis cauere debent pag. 605.* Clipet. *in sum. ecclesiasticæ discipl. verb. monachus interdicitur, pag. 127.* Fr. Emman. Roder. *qq. regul. tom. 3. q. 67. art. 3.*

Alij item qui secundam conficiunt classem, & expressè tenent licere Presbyteris leges publicè docere, sunt qui sequuntur

Ioan. Andr. *ad reg. cum quid vna via, de regul. iuris in 6.* post longam disputationem, & responsionem ad omnia argumenta, concludit circa fin. *Doctrina legum non est prohibita, & quod sic de iure communi etiam sine priuilegio possit Presbyter doctorari, & docere; nec esse simile quod dicitur de patrocinando in iure ciuili, quia illud specialiter & expressè inuenitur prohibitum, docere verò ius ciuile minimè.* 8

Gaspar Calderin. *cons. 2. de magistr.* inter consilia Ioannis Calderini, vbi consuluit Abbatem Regularem posse doctorari in iure ciuili, & leges docere, si eis studuit ante monachatum, & ait non obstare opinionem eorum, qui dicunt Religiosos non posse etiam priuatim incumbere studio iuris ciuilis, quia illud procedit in eo qui de nouo incipit studere, non in eo qui studuit ante Monachatum, & post Monachatum, & dignitatem Abbatialem, & vult licentiari, & doctorari in iure ciuili. 9

Angel. de Clauasio *in sum. verbo excommunicatio, 5. casu 7. n. 4.*

Abbas Panorm. *in d. c. super specula, ex n. 16.* & tandem post longam disputationem ita concludit. *Concludo quod c. non magnopere, & istud solùm loquuntur in audientibus, seu studentibus addiscendo, & isti sunt, qui incurrunt pœnas prædictas; legentes autem, id est, docentes non puto incurrere has pœnas, nec etiam illos, qui non student, vt addiscant, quia verba illis non conueniunt, & à verbis constitutionis pœnalis non est recedendum*, &c. Et licèt illum loqui de legentibus in Camera aliqui existimauerint, nihilominus ferè omnes, qui eum allegant, inter quos expressè Syluest. *d. verb. excommunicatio 9. n. 26.* illum intelligunt loqui de legentibus publicè. 10

Boët. Eponfrisius *lib. 5. quæstionum heroicarum iuris Canonici in comment. ad tit. ne clerici vel mon. ad lectionem d. cap. non magnopere numer. 27.* hoc idem resoluit & intelligit his verbis. *Ait Pontifex, ad legendas leges, & paulo post. Legesuè mundanas legendas. Legendas, id est, audiendas. Auditores enim quoque legunt, & relegunt audita. Sic præter Interpretes alios hæc Alexandri III. verba boni Pontifices interpretantur, Honorius III. videlicet, & Bonifacius VIII. vbi pro legere (quod hic ponitur obscurius) ipsi ponunt audire. Seruiunt hæc ad varias quæstiunculas de monacho, vel alio clerico studere ciuilibus legibus prohibito dissoluendas. vt exempli gratia, qui non audiat quidem profitentes Doctores, ac per sese studeat, ac leges ciuiles legat, relegatque, tametsi præ studio suo principali sit ne videlicet ob tale studium censendus anathemate per huius cap. decisionem percussus: quia cum constitutiones* 11

pœnales restrictam recipiant interpretationem, nec ab ipsis earundem verbis, & quidem syllabis recedendum sit, stant proprium casum non excedant, quantumlibet fortè ratio videretur eadem, proprium est, vt hac excommunicatio talem non tangat: quemadmodum nec illos tangit, Monachos, vel clericos, qui leges ciuiles vel priuatim, vel etiam publicè docere aggrederentur, &c. Et licèt paulo infra videatur insinuare peccare tales legentes, & egere in dubio absolutione ad cautelam, quia in dubio id sequi debemus, quod animarum saluti magis expedit, nihilominus cùm non adsit legis alicuius præceptum, cuius transgressio inducat peccatum, tecuisse tenendum nullum in hoc casu reperiri; quia peccatum nihil aliud est quam legis transgressio iuxta definitionem peccati, de qua per *glos. final. c. ille Rex, de pœn. dist.* 3 S. Thom. & alij 1. 2 *q.* 71. *art.* 6. & ideo peccatum non cognoscitur nisi per legem, iuxta illud D Pauli. *Peccatum non cognoui nisi per legem* facit *cap. qui peccat.* 23. *q.* 4. & quæ notant omnes *in c. p. nam concupiscentiam, de constitut.*

12 Nauarrus vir pius & doctus *in manu.c.* 27. *n.* 116. vbi quòd nemo ex contentis *in d. c. super specula* incurrit pœnam illius textus, eo quod doceat ius ciuile, etiam extra domum suam, iuxta Innocent. & Panorm. quicquid dicat Siluest. *in cap. non dicatis n.* 2. *vers. tertio dico*, vbi insurgens contra Rebuffum, tenet esse verius esse contrarium eius quod Rebuffus ait, nempe quia sola auditio publica, & studium audientium publicè vetatur monachis, sed non auditio priuata, nec prælectio, seu, vt ita dicam, doctio publica, vt efficaciter probat Panorm. *in d. cap. super specula* per contextum illius adiuncto contextu cap. *non magnopere*, quod solide confirmatur per prædictam determinationem Calderini *cons.* 1. *de magist.* &c. Et *cons.* 2. *ne clerici vel mon.* ait quòd Presbyter etiam sine alicuius licentia & incursione pœnæ potest doctorari in iure ciuili, & *cons.* 5. *num.* 2. *eod. tit.* dicit quòd non vetatur prælectio legum ciuilium etiam constitutis in dignitate, sed tantum auditio, & quòd legens non debet timere incursionem irregularitatis, eo quod prælegat materias criminales, quia illa non incurritur propter prælectionem legum criminalium, nec propter commentarios super illis compositos, & *num.* 3. asserit quòd non est necessaria ad hoc dispensatio, & quòd potius consuleret ei, qui dispensationem petiuit, vt citius eam eiiceret à domo, & non haberet in arca, quia ad nihilum prodesset, & veniens in manus alicuius parum eruditi, posset nocumentum afferre.

13 Salzedo *in addit. ad Bernard. in practic.* 59. *in vers. illud tenet*, tradit quòd is, qui ante clericatum iuri ciuili operam dedit, post clericatum ad Doctoratum in eodem iure poterit promoueri, & similiter reprehendit Rebuffum, qui de contrario citriæ stylo testatur, & rursus *in vers. fin.* ait quòd *in d. cap. super specula*, tantùm legum auditio clerico prohibetur, non tamen ipsarum prælectio, vt egregie post Innoc. scribit Nauar. quem ibi refert & sequitur.

14 Iacobus de Graffiis *in aureis decisionibus casuum conscientiæ lib.* 4. *c.* 21. *n.* 3. de eodem agens sic concludit. *Non tamen incurrunt si doceant leges, vel Physicam etiam extra domum suam*, &c.

15 Card. Toletus (de cuius eruditione non solum Vrbs, sed totus Orbis testimonium reddit, teste Philiarcho *de offic. Sacerdot. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 30) *in sum lib.* 1. *cap.* 57. *num.* 4. tenet non comprehendere docentes dictas scientias.

16 Stephanus de Auila *de censur. p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. *dub.* 10. *vers. si opponas*, vbi referens & sequens Panormitanum ait quòd quamuis non liceat Presbyteris audire leges, licet tamen eas docere.

17 Vega *in sum. Hispana tom.* 1. *cap.* 85. *verbo descomunion caso* 179. ibi, *lo quarto y vltimo que se ha de notar es que ninguno destos incurre por ensañarlas aunque sea fuera de su casa, segun Innocencio y Panormitano aunque Siluestro diga lo contrario.*

Franciscus Suarez vir vsque ad miraculum doctus, 18 *tom.* 5. *de censuris disp.* 23. *sec.* 3. *ex n.* 17. cum in hoc Panorm. & Nauar. tenet quòd docentes non comprehenduntur, & quòd verbum legendi, de quo supra, intelligendum est vt non sit idem quod docere, sed quod studere huiusmodi doctrinis, & *n.* 18. tradit quod ita declaratum est a sequentibus Pontificibus, & quod decisio *cap. super specula*, & *d. cap. non magnopere* est pœnalis & odiosa, nec valet in ea argumentum ob similitudinem rationis, & quod est maxima disparitas in exitu ad docendum has disciplinas quia rarissimus est, & vix moraliter contingit, & ideo non oportuit legem condere.

Denique iuuat Bulla Eugeniana Salmanticæ Vniuersitati concessa; quam refert Nicol. Gar. *de benef. cap* 2. *num.* 58. quatenus loquitur de studentibus & legentibus, vt videre est, ibi, *In qua cunque facultate licita & honesta per ellos in ipsis scholis, vel interpellatim legendo, aut aliàs huiusmodi litterarum studio insistendo fructus, redditus, & prouentus omnium & singulorum suorum beneficiorum ecclesiasticorum, quæ ad præsens obtinent, & in posterum obtinebunt, etiamsi Canonicatus, & Prebenda, Dignitates, Personatus, perpetua administrationes etiam maiores post pontificales cum cura, & sine cura, &c. cum ea integritate (quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis) ... percipere valeant*, &c. Dum ergo legentibus in dicta Vniuersitate concedit priuilegium percipiendi fructus suorum beneficiorum in absentia, videtur præsupponere tales Beneficiarios & Præbendatos posse in ea legere, aliàs dictum priuilegium nihil deseruiret. Facit etiam pro hac parte tex. in *c.* 2. *de priuileg. lib.* 6. vbi Bonifacius VIII. constituit vt in Romana Curia haberetur studium iuris canonici, & ciuilis, & quod ibi studentes in altero eorum lucrarentur fructus ... beneficiorũ.

Tantò ..., quia ... in iure ... prohibitum Presbyteris publicè ... legere, vt ex responsionibus infra adducendis ad iura supra pro contraria parte negatiua adducta patebit, & sic intrat vulgaris regula & notum iuris axioma quòd permissum censetur quod non inuenitur prohibitum, *l. cenon, vers. quæ clausula, ff. ex quibus caus. maior. l. mutu. § si quæritur, ff. de procurat. l.* 1. *§. fin. ff. de test. b.* cum ci... per me *Axiom.* 178 *n.* 1. & *Axiom.* 193. *num.* ... Quod non est Sanctorum Patrum decreto sancitum. & nõ est superstitiosis a linuentionibus præsumendum, *cap. consuluisti*, 2. *q.* 5. Surd. *cons.* 173. *num.* 72. & *cons.* 222. *num.* 5. Ego *d. Axiom.* 178. *num.* 2 Et quod Canones non definierunt, nec à nobis definiendum est. *cap. quod si dormierit.* 31. *q.* 1 Et quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, *l. dissentiemus. C. de repud. l. illam C. de collat. auth. de non eligendis secundo nubentib. § sponsus itaque, collat.* 1. & sic intelligitur id quod vulgo dici solet, *Erubescimus cùm sine lege loquimur. Auth. de triente & semisse § cõsideremus collat.* 3 cum pluribus per me citatis *Axiom.* 83. *num.* 1. Et valet argumentum, non est ita, quia iure cautum non reperitur, *cap.* 1 *lit., ne Sede vacante, cap. Romana, de suppl. negl. Prel. lib.* 6. text. optimus, vbi notat glos. *in Extrauag. antiqua, de voto, Ioannis XXII.* Et ideo temere & superbè præsumit, qui sine lege præsumit, glos. *verb. præsumptione in Auth. de nuptiis. § sic itaque.* & glos. *verb. ... in cap. Iudei, de testib.* vbi late Felin alia glos. *verb. non inuenitur, ... corporalia per text.* ibi, *in cap. nam concupiscentia, de constitut.* ibi *Ne ciebam esse peccatũ nisi lex diceret.* Ratio desumitur ex *l. statuas C.*

de

de religios. & sumpt. funer. ibi, *cum iure suo eorum, qua interius prohibita sunt vnicuique fit aliis non denegetur*, &c. Et ex iuris præsumptione quod quilibet actus in dubio præsumitur permissus, de qua late Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 16. per tot.*

21 Qua quidem affirmatiua opinione retenta non obstat text. *in d. cap. non magnopere, supra* citatus n. 1. quia respondetur in eo Religiosis minimè prohiberi tanquam magistris leges interpretari; docendo illas alios secrete, aut publicè, sed solum vetari illis vti discipulis legere, studendo, vel discendo de nouo leges, vt patet ex eodem textu, dum ait Religiosos, de quibus ibi è monasteriis egressos fuisse ad legendas leges, & confectiones Physicales ponderandas sub obtentu languentium fratrum consulendi corporibus, & ecclesiastica negotia Fidelibus pertractandi; & deinde rationem prohibitionis huiusmodi præstat, dicens, *ne occasione scientiæ spiritualis viri*, &c. Cui intelligendi modo non contradicit verbum, *legendas*, quia respondent omnes ferè secundæ classis pro hac parte citati, in dicto *cap. non magnopere* ex mente & verbis ipsius, particularis lectionis accipi pro lectione discipuli, vna magistri, prout in multis aliis iuribus, *cap. 1. de elect. cap. cum ex eo, eod. tit. in 6. cap. fin. 36. dist. cap. fin. de ætate, & qual. cap. post translationem, de renunciat.* vt dicit in terminis Ioan. Andr. *ad reg. cum quid vna via num 8. in mercurialib.* quem refert & sequitur Abb. *in d. cap. super specula n. 16.* Et sic concludens dico quòd *d. cap. non magnopere*, minimè loquitur de legentibus, sed de addiscentibus; quia ponitur ibi *legere* tertio modo, omnis enim qui studet, vt proficiat, legit.

22 Et quatenus difficultatem haberet ea expositio ad illum verbum, *legendas*, cessaret vtique ex declarationibus deinde factis per Romanos Pontifices deinceps succedentes, & præcipue per Honorium III. *in d. cap. super specula, fin. eod. tit. ne clerici vel mona*[illegible] 1. vbi verba referens *dicti cap. non magnopere*, loco verbi *legendas*, semel & iterum vsus fuit verb. *audiendas*; similiter per Bonifacium VIII. *in cap. 1. eod. tit. lib. 6* vbi referens decisionem Honorij *in d. c. fin. eodem verb. audiendas* vsus est, & eodem modo idem Pontifex *in cap. vt periculosa 2. eod. tit.* ibi, *Religiosos leges, vel Physicam audi*[illegible], &c. Ad quod respexit *l. 11 sp. 28. tit. 7. p. 1.* quæ vt nullus dubitandi locus hac de re deinceps remaneret [illegible] ando d[illegible] ositionem *d. cap. non magnopere*, in [illegible] m sermonem Hispanicum vertit, non vtitur de la p[illegible] *leer*, ni de la palabra [illegible] r, si no muchas [illegible] de la palabra *aprender* ibi, *Physica ni Leyes no tu*[illegible] *por bien santa Eglesia que aprehendiesse ningun home de Religio*[illegible] &c. & ibi, *l*[illegible] *uos que euan a aprender physi*[illegible], *po*[illegible] *ne* [illegible] *sse e mantener l*[illegible] *F*[illegible] *en salud y qu*[illegible] *curlos quando enfermassen en sus monasterios, e l*[illegible] *otr*[illegible] *las leyes porque pudiessen amparar las cosas de sus mismos lugares*, &c. & ibi, *Que no aprendan ningun destos saberes, e si les demandassen licencia para yr aprender*, &c. & ibi, *con atencion de aprenderlo*, &c. & ibi, *fuere a estudiar*, &c. Et quicquid sit *d. cap. non magnopere* agit de Religiosis & nullum quidem verbum de clericis secularibus, & sic in hac materia prohibitiua appellatione Religiosorum non comprehenduntur clerici seculares. Ego *appellat. 2*[illegible] *num. 2.*

23 Nec obstat text. secundo loco allegatus *supra n. 2. in d. cap. super specula fin. eod. tit. ne clerici vel monachi*, quia [illegible] letur per illum, si rectè inspiciatur, non prohi[illegible] clericis secularibus tanquam magistris legere, & al[illegible] ere priuatim, aut publicè ius ciuile; sed solum prohiberi [illegible] is tanquam discipulis illud audire, & addi[illegible] odo verbo *audire* quod propriè ad discipulum refertur. Et vt bene aduertit Ioan. Andr. *ad d. reg. cum quid vna via, n. 14.* Concilium Turonen. *in d. cap. non magnopere*, cum de Monacho loquitur vtitur verbo *lectionis*, & Decretalis *super specula*, quæ loquitur de clericis secularibus, illud verbum non ponit, sed vtitur verbo *audiunt*, vt ita tolleret quoad clericos omnem difficultatem, quæ oriebatur per verbum *legere* in alio textu appositum quoad Religiosos: diuersa enim sunt inter se legere, audire, & docere, quod tripliciter probat Ioan. Andr. *d. loco num. 9.* Primò ex diuersitate nominum arg. *l. si idem, C. de codicil.* Secundò, quia diuersis membris actus illi conueniunt, quod per se patet, *vt 1. ad Corinth. cap. 12. & cap. singula 89. dist.* Tertiò, quia iura ponunt hæc pro diuersis, vt colligitur ex *proœm. Decretalium, & libri Sexti, & ex cap. 1. de locato, & d. cap. super specula, de priuileg.* ibi, *discere, vel docere, l. secunda culpa, C. de malefic. l. omnes, C. de hæret.* cum similibus. Cui intellectui non obest verbum *studeant*, de quo in *d. cap. super specula fin.* quia licet Host. ib. ex eo colligat in eo textu, quantum ad verba, damnari non solum studium, sed & lectionem, & auditum, quia verbum *studere*, commune videtur magistris, & discipulis; nihilominus decipitur Host. quia verbum *studere*, & *studiosus*, magis propriè in iure applicatur discipulo in quantum distinguitur à Magistro, cui potius conuenit nomen Doctoris, & docentis, vt probat Ioan. Andr. *vbi supra num. 13.* per text. *in d. cap. super specula, de magistr. cap. ex studijs, de præsumpt.* & dubitari non potest quod *in d. cap. fin.* verbum, *studeant*, accipiatur pro discipulis audientibus; quia ad eosdem retulit illud verbum, de quibus prius dixerat exiisse de claustris ad audiendas leges, vt ponderat idem Ioan. Andr. *vbi supra*, & post eum Panorm. *in d. cap. super specula*, vbi reprobat quoad hoc Hostiensem, & conformiter ad supradicta ait poni pro ipsis studentibus, scilicet addiscentibus: nam studium magis conuenit addiscentibus, quàm docentibus. studere enim est valde cupere, sic litterarum studia dicta sunt à cupiditate lectionum, vt notat Archid. *in cap. in nona. 16. quæst. 7.* Vnde quod prius hic dixerat de audientibus, postea subiicit de studentibus, quasi audientes sint studentes, sic insinuat *l. 2. tit. 9. part. 1.* quæ cùm referat casus, in quibus quis incidit in excommunicationem à iure Canonico impositam; ita ait. *La onzena* (scilicet *escomunion*) *es si algun monge o Canonico reglar o clerigo que sea de Missa o otro que aya dignidad, o persona, e fuere Escuelas para estudiar en Physica o en Leyes* &c.

24 Minus obstat text. tertio loco citatus *supra num 3. in d.* [illegible] *super specula, de priuileg.* respondetur illud non esse constitutionem generalem, sed solum continere prohibitionem specialem circa ciuitatem Parisiensem & alias vicinas, in quibus Pontifex absolutè prohibuit, ne quisquam docere, audireve ius ciuile præsumeret; cùm ergo sit constitutio, & prohibitio localis, extra eius limites egredi non potest: nec est nouum inter Decretales aliquas esse speciales, vt indicat gloss. *verb. indicius*, & ibi Scribentes *in proœmio Decretal.* & nonnullas locales, vt *in cap. 1. & ibi* Abb. *num. 10. de locato*, notat D. Barbos. *l. 1. part. 7. num 52. ff. soluto matr. & in cap. solim, de cleric. coniug.* vt notant omnes *ibi*. Ratio verò specialitatis *in d. cap. super specula*, ea fuit, vt plenius sacræ Paginæ insisteretur; nam cùm de anno 1127. vt scripserunt Balduin. *in proœm. Instit. in prolegomen. de iure ciuili §. cum verò, cum seqq.* & Posseuin. *in sua bibliotheca sacra tom. 2. lib. 13. de iurisprudentia cap. 17.* & alij, qui de historia iuris scripserunt, in Italia iuris ciuilis libros iam penè obliti apparerent in lucem, qui propter Longobardorum bella in desuetudinem abierant, & quasi in totum deperdi cœperant, exinde publicari, & in scholis legi cœperunt; Et sic Imperatores Lotharius & Fredericus primus & secundus, ac alij, abrogato Longobardorũ iure,

 statuerunt;

statuerunt, vt ius ciuile seruaretur, & publicè in scholis doceretur, & addisceretur; & ab eo tempore fuit in magno pretio habita Iurisprudentia, propter quam cùm intelligeret Pontifex in studio Parisiensi sacræ Theologiæ studium posse minus frequentari, concurrentibus omnibus ad ius ciuile addiscendum, vel docendum, ideo meritò Pontifex idem dictam prohibitioné fecit comprehendentem vniuersaliter tam Ecclesiasticas, quam seculares personas, nam, vt aduertit *ibi* Abb. ante *num.* 1. bene hoc potuit facere Papa fauore sacræ Scientiæ, habet enim occasionaliter iurisdictionem in laicos.

25 Et multo minus obstat text. quarto loco allegatus *in d. l. culpa C. de malefic. & in d. l. omnes C. de heret.* quia respondetur eos loqui in reprobatis & prohibitis scientiis qualis est magia, de qua *in d. l. culpa*, & hæreses, de quibus *in d. l. omnes.* Scientia verò legalis laudata ab omnibus, & approbata est, *l. 1. ff. de iustit. & iure, l. 1. ff. de var. & extraord. cognit.* ibi, *Est quidem res sanctissima ciuilis scientia*, *d. cap. super specula, de priuileg. cap. 1. & 2. de noui operis nunciat.* cum pluribus aliis adductis à Rebuff. *in tract. nominat. q. 3. ex n. 14.*

26 Vltimò nihil obstant rationes decidendi, quas quinto loco supra adduxi *num.* 5. nam ad primam desumptam ex *d. cap. non magnopere* in illis verbis ibi, *Ne occasione scientia, spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur*, respondet Abb. *in d. cap. super specula num.* 16. quod procedit in eo, qui de nouo vadit ad discendum, nam iste id facit vt rursus inuoluatur actionibus secularibus, sed ille, qui prius scientiam iam discitam docet, non inuoluitur de nouo, sed communicat aliis scientiam in se bonam & necessariam ad regimen Orbis terrarum. Ad auctoritatem D. Pauli & ad alia ibi adducta respondetur tam Clericos, quàm Monachos non debere se immiscere negotiis secularibus; sed respectu clericorum quædam talia non dici, quæ quoad Monachos secundùm regulæ districtionem illis prohibentur, *cap alia. 16. q. 1. cap. nunquam de manu, de consecrat. dist.* 5 ibi, *Ecce illi* (scilicet Presbyteri seculares) *fruuntur suis rebus, ministrant Ecclesiæ, adeunt balnea, vnguenta non spernunt, & in omnium flore versantur. Ad quod & ante respondi, & nunc breuiter respondeo me in præsenti non de clericis disputare, sed monachum instituere*, &c. Et ad rationem, quæ colligitur ex *d. c. super specula*, ibi, *quia Theologia studium cupimus ampliari*, &c. respondetur cum Panormit. ibi, *num.* 16. aliud esse in audiente, qui est in actu discendi, qui potest ad arbitrium suum eligere studium scientiæ quam maluerit, & aliud in docente, qui docere tenetur scientiam quam didicit, in quo non potest considerari Theologicæ facultatis detractio, eo maximè, quia vt dicit Suar. *tom. 5. de censur. sect. 23. disp. 3. num. 18. in fine*, exitus ad docendum has disciplinas rarissimus est & vix moraliter contingit, & ideo non oportuit de illo specialem legem condere, quia ad ea, quæ frequentius accidunt, potius iura adaptantur, *l. nam ad ea. ff. de legib.* Denique ad indecentiam consideratam respondet gloss *verb. si periti, in d. l. repetita C. de Episcop. & cleric.* ibi, *vt clerici prohibita non faciant, permissa autem à lege faciunt, vt supra eodem, l. placet, & idee scire leges debent; vt infra de legibus, & constit. l. leges.* Et ad verba relata *d. l. consulta diualia*, ibi, *forensium disceptationum*, respondemus esse intelligenda de ministerio iudicandi inter laicos, & super rebus temporalibus iuxta propriam verbi significationem, de qua *in cap. forus, de verb. signif.* & de ministerio aduocandi, quia Aduocati disceptant in foro *l. quisquis*, cum aliis: *C. de postul. l. 1. l. aduocati C. de aduoc. diuers. iudicior.* & ad hæc duo disceptationum genera referunt sacri Canones indecentiam prædictam, *cap. sed neque procurationes.* ibi, *procurationes villarum, aut iurisdictiones seculares sub aliquibus Principibus secularibus viris, vt neque iustitiarius eorum fiat*, *cap. clericis.* ibi, *Neque Sacerdos officium habeat Vicecomitis, aut præpositi secularis, cap. 1.* ibi, *in placitis secularibus postulare, ne clerici, vel mon. cap. 1.* ibi, *coram seculari iudice Aduocati in negotiis secularibus fieri non præsumant, cap. Sacerdotes, de postulando.*

DVBIVM II.

An & quando docentes, vel studentes Theologiæ, Iuri Canonico, vel ciuili, fructus suorum beneficiorum in absentia percipere valeant?

Litterarum studia, tam in addiscentibus, quam in docentibus ad vtilitatem publicam, & Catholicæ Fidei defensionem & incrementum, sanæque doctrinæ conseruationem instituta fuisse, non est qui ignoret; & vt frustrarentur commoda quamplurima ex talibus studiis prouenientia Iulianus ille Imperator apostata edictum publicum promulgari fecit, quo prohibuit Christianis; quos Galilæos vocabat, ne scholas frequentarent, in quibus scientiæ docentur; futurum sperans vt absque liberali eruditione Religionem suam tueri non possent, vt post Amianum Marcellin. *lib.* 22. & 25 & Theodoret. *ecclesiasticæ histor. lib.* 3. refert Francisc. Duaren. *de sacris Ecclesiæ minister. lib. 4. cap 2 prope med.* & addit Theodor. tyrannum illum impatienter lamentari solitum fuisse his verbis crudelitatis, & auaritiæ plenis, *propriis pennis configimur, ex nostris enim libris arma capiunt, quibus in bello aduersus nos vtantur.* Erat enim, vt de eo refert Ioannes Baptista Egnatius, *puer ingenio subtili, callido, & litterarum ardentissimo*; postea, vt idem Ioan. Baptista testatur *lib. 8. pag.* 371 Christianos improbo quodam odio adeò insectatus, vt studia hisce interdixerit; S. Gregor. orat 1. *in Iulianum*, vbi hoc eius factum appellat scelus, & tyrannidem, optimè Franc. de Monçon *en el espejo del Principe Christiano lib. 1. cap. 6. fol. 86.* ibi, *De la qual* Iglesia Romana) *como se aparto el apostata Emperador Iuliano luego entiendo tambien en hacer destruir Vniuersitades y Colegios porque no huuiesse sabios*, &c. 27

Pontifices verò tanquam veri Catholicæ Ecclesiæ parentes, & Imperatores, ac Principes Christiani illius defensores, & protectores, paterna solicitudine procurarunt ad scientiarum studia plurimis priuilegiis, & præeminentiis iuuentutem allicere, & scholas fundare, & erigere: & colligitur ex ratione tex. *in cap. 2. d. priuileg. in 6.* vbi Innocentius in erectione studij generalis Romanæ Curiæ hoc ipsum insinuat, dicens, *Nos ad communem tam ipsorum, quàm aliorum omnium commodum, & profectum paterna solicitudine intendentes*, &c. Quæ quidem studia si defecerint, id sine dubio vergeretur in grande vniuersalis Ecclesiæ, (quæ ad sui regimen viris litteratis permaximè noscitur indigere) dispendium & iacturam, vt legitur *in c. cùm ex eo 34. de elect. lib. 6.* 28

Hinc fit quòd licèt summi Pontifices statutis pœnis vsque ad beneficiorum priuationem ad residentiam omnes induxerint, vt videre est in titulis *de clericis non residentibus in Decretalibus, & in Sexto*, nihilominus tamen iudicantes quàm vtile & fructuosum esset Ecclesiæ Dei addiscere & docere litterarum scientias, quibus regitur, & sustinetur, *d. cap. super specula, de priuileg. d. cap. cum ex eo.* Perett. *ad Extrauag. Ambitiosæ, verb. ex quibus Ecclesia num. 21. de rebus Eccles. non alien.* Redoan *de spol. quæst. 9. §. vlt. numer. 20. cum seqq.* Carol. de Graffis *in tract. de effectib. clericat. in prælud. num. 63.* cum aliis per me cita- 29

tis

tis de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 46. n. 1 sta-
30 tuerunt vt tam docentes in Theologiæ facultate dum in scholis docuerint, quàm studentes in ipsa, integre percipiant prouentus & fructus suarum Præbendarum, & beneficiorum. Ita Henricus III. *in d. cap. super specula, fin. de magistr.* ibi, *Docentes vero in Theologica facultate dum in scholis docuerint, & studentes in ipsa, integre per annos quinque percipiant de licentia Sedis Apost. prouentus Præbendarum, & beneficiorum suorum, non obstante aliqua contraria consuetudine, vel statuto, cum denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes, cap. licet 32. de præbend. & dignit.* Concil. Trid. *sess. 5. de reformat. cap. 1. in fine*, ibi, *Docentes verò ipsam sacram Scripturam dum publicè in scholis docuerint, & scholares, qui in ipsis scholis student, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia a iure communi concessis, plene gaudeant, & fruantur.*

31 Ratio est, quia studiorum causa absentes, Reip. causa abesse existimantur, glos. *in cap. de quibusdam. 37. dist.* glos. *in d. cap. cum ex eo*, & indulto Principis abesse censentur, *l. si cui 38. ff. ex quibus causis mai.* ibi, *Si cui in prouincia sua Princeps assidere ex speciali beneficio permiserit, puto eum Reip. causa abesse*, &c. & constat in nostris terminis ex *d. c. fin. de magistr.* ibi, *de licentia Sedis Apost.* Proindeque pro præsentibus haberi debent, & præsentium commodis frui, *l. quæsitum 28. ff. de legat. 3.* & ibi copiosa additio marginalis, Iacob. Cuiac. *ad responsa Scæuolæ in l. Seia 20. §. Pamphilia, ff. de* [illegible] *doinstr.* ibi, *vnde verò non malè constituit in c.* [illegible] *14. de cleric. non resid. in E* [illegible] *lesijs, & in cap. vlt. de* [illegible] *ste. pro absente non habendum, qui ad tempus studiorum causa alibi degit*, &c. Luc. *in tract. de priuil. scholar. priuil. 10. & 11.* vbi ait studiosos quoad commoda pro præsentibus haberi, quoniam absentia studiorum causa dicitur iusta, iustissima, probabilis, honesta, rationabilis, priuilegiata, legitima, publicæ vtilitatis.

32 Quare in docentibus, & addiscentibus sacram Scripturam quod percipere possint in absentia prouentus & fructus suarum Præbendarum, & beneficiorum, resoluunt Horat. Luc. *d. trac. de priuileg. scholar. priuil. 99. & 100.* Rebuff. *in suo tract. priu. l. 29.* [illegible] *31* Petr. Lenaud *de* [illegible] *uileg. Doctor. p 2. §. 22.* Iacob. Benni. *de priuileg. Iu* [illegible] *stor. vlt. p. 1. priuil. 15.* vbi *num. 6.* inquit quod non minus seruire dicitur Ecclesiæ qui docet [illegible] el studet, quàm cæteris Diui [illegible] is interessentes, Fulch. *de visitat. lib. 2 cap. 9. num. 1* [illegible]. Nau. *in man. cap.* [illegible] *num. 120.* Felin. *cons. 8.* Fr. Emman. Rodr. *in sum. tom. 1, cap. 33. num. 2. & tom. 1. cap. 36 num. 2.* Didac. Perez *ad l. 1. tit. 1. lib. 1. Ordin. & l. 8. tit. 2. glos. 2. col. 74. eodem lib. 1. Ordin.* Anton. Gom. *in explicat. Bull. Cruciata cap. 7. ad 4. claus. num. 17.* Carol. de [illegible] raffis *de effectibus clericat. in prælud. à n. 106.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap. 19. in princ. num. 6. & cap 43. §. 2.* Azori. *institut. moral. p. 2. lib. 7. cap. 4 quæst. 3. & cap. 5. quæst. 1. & 6.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. num. 150.* Alex. Moneta *de distribut. quotid. p. 2 quæst. 10. à princip.* Sanctarel. *var. resolut. quæst. 3. num. 9. cum seqq.* Solorzan. *de iure Indiarum tom. 1. lib 3. cap. 14. num. 26.* Bonacin. *de Horis Canon. disp. 1. quæst. 6. puncto 3. § 9. num. 3.* Nicol Garcia *de benefic. p. 5. cap 2. num. 54 cum seqq.* Trullenck [illegible] *sit. Decalogi lib. 1. cap. 8. dub. 12. §. 9. num. 2.* [illegible] *ficio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 56. num. 18. &* [illegible] *onic. & dignit. cap. 27. num. 46. & 47.* Machado *en su perfetto Confessor y Cura de Almas lib. 4.*
33 *p. 4. trat. 4 docum. 9.* Et magis corroboratur extante Eugeniana constitutione cuius litteram præter alios recenset Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 58.* & de ea meminerunt Didac. Perez *d. l. 1. vers. vnde infero, & d. l. 8. vers. inter alia*, Ioan. Ocoit. *in cap 1. de cleric. non resid. lib 6. num. 37.* Solorzan. *d. cap. 14. num 24.* Machado *d. docum. 9. num. 5* quæ legentibus, vel studentibus, etiamsi ob hanc causam non residerant, indistinctè concedit omnes fructus, redditus, & prouentus, & cum ea integritate, qua illos perciperent, si in suis Ecclesijs personaliter residerent; quæ quidem Eugenij IV. Bulla concessa Rectori Vniuersitatis, & singulis DD. Magistris, Licentiatis, Baccalaureis, Scholaribus ecclesiasticis tam Regularibus, quàm secularibus Vniuersitatis studij Salmantini præsentibus, & futuris, confirmata fuit per aliam Nicolai V. *sub Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1407. quartodecimo Kalend. Aprilis, Pontificatus sui anno primo*: Eamque Eugenij constitutionem ad quamlibet Vniuersitatem approbatam extendunt Solorzan. & Machado *citatis locis*, & benè explicat Cened. *practic. & Canon. quæst. 1. num. 31.*

Primò amplia procedere non solùm in docentibus, 34
& addiscentibus sacram Scripturam, vel Theologiam scholasticam, aut expositiuam, sed etiam in legentibus, seu studentibus iuri Canonico, aut Ciuili, *cap. vna fraternitatis, de cleric. non resid. d. cap. 2. de priuileg. in 6.* glos. *verb. litterarum in cap. cum ex eo, de elect. in 6.* Iacob. Benn. *de priuil. 15. num. 4.* vbi reddit rationem, quia hodie ad benè Ecclesiam regendam non minus prodest ius Canonicum, quàm Theologia, Moneta *d. cap. 10. num. 10.* vbi *num. 21.* id declarat in audientibus ius Ciuile, qui si fuerint Sacerdotes, Archidiaconi, Decani, Præpositi, Cantores, vel personatum habentes, non poterunt in absentia fructus habere suorum beneficiorum, cum illis prohibitum sit leges & Physicam audire, *in cap. sup. ne clerici vel mon.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 65.* Quintanad. *lib. 4. Ecclesiasticor. num. 51. & 52.* Didac. Perez *d. l. 1. vers. vnde infero, & d. l. 8. verb. Estudios generales, vers. inter alia*, Vasq. *in opuscul. tract. de benefic. cap. 4. §. 2. art. 2 dub. 2. num. 184.* Couar *var. lib 3. cap. 13. num. 2.* Lorich *in thesauro nouo vtriusque Theolog. lit. L. verb. Lector, vers. secundo lectores*, Anton. Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Studium num. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30 tract. 3. cap. 5. num. 54.* Lessi. *de iustit. lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 163.* Solorzan. *d. cap. 14. num. 26.* Trullench *d. dub. 12. num. 4.* Machado *d docum. 9. num. 5.* Palao *in opere morali tract. 7. disp. 3. §. 9. num. 3.* Ego *d. alleg. 56. num. 26.* Et conducit dicta Bulla Eugeniana ibi, *Indulgemus*, &c. *vt eorum singuli etiam perpetuis futuris temporibus ibi in quacumque facultate licita & honesta per octo menses continuos vel interpolatim legendo*, &c. per quam ita nuncupatim 35
resoluunt Perez *d. l. 1. vers. vnde infero*, ibi, *quod etiam cuicunque facultati operam dantibus in nostro insigni Studio Salmanticensi per Eugenij indultum competit*, &c. Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 66.* ibi, *Et idem erit in dicta ciuitate Salmantina in qualibet facultate honesta ex dicta Eugeniana*, &c. *num 104.* ibi, *In Vniuersitate tamen Salmantina ex priuilegio Eugeniana supra adducta poterit quis operam dare etiam Philosophiæ, & Logicæ, & alij cuicunque facultati licitæ, & honestæ*, &c.

Secundò amplia, seu potiùs declara procedere in do- 36
centibus, & studentibus in Studio generali, seu celebri Vniuersitate, *cap. vn. de cleric. non resid. d. cap. 2. de priuil. in 6.* ibi, *Vbi generale regitur studium*, Didac. Perez *in d. l. 1. vers. est etiam aliquando*, Lael. Zechi. *de Republ. eccles. tit. de cleric. num. 7. vers. 28.* Horat. Luc. *ad fin. tract. de priuileg. scholar. tit. de his qui gaudent priuilegiis scholar. n. 23.* Nicol. Garcia *d. c. 1. n. 55.* Flores de Mena *var. q. 34. n 19.* Trullench *d. dub. 12. §. 9. num. 3. in princ.* Castro Palao *d. §. 9. n. 1.* Machado *d. docum. 9. n. 3.* Ego *d. alleg. 56. num. 21.* Studium autem 37
generale

Rhetor. *in orat. pro instaurandis scholis Augustodunensibus, litera omnium fundamenta sunt virtutum, vtpote continentia, modestia, vigilantia, patientia magistra; qua vniuersa cum in consuetudinem tenera atate venerunt, omnia deincepi officia vita, ad ipsa qua diuersissima videntur, militia, atque castrorum munera conualescunt.*

Et rectè Cassiodor. 10 *var. epist. 3.* ait quòd *desiderabilis ornatus litterarum naturam laudabilem eximiè reddit ornatam; ibi prudens inuenit, vnde sapientior fiat; ibi bellator reperit vnde animi virtute roboretur, inde Princeps accipit quemadmodum populos sub aqualitate componat nec aliqua in Mundo potest esse Fortuna, quam litterarum non augeat gloriosa notitia.* Et idem, Tertullian. *de idololatria cap. 10. non minus rectè dicit litteraturam instrumentum esse ad omnem vitam.*

Quæ vt facilius assequi possint, necesse est vt præmiis, & priuilegiis ad scientias & studia iuuenes incitentur, scimus enim bonas artes honore nutriri, atque hoc specimen esse florentis Reipubl. vt disciplinarum professoribus præmia opulenta pendantur. Symmach. *lib. 1. epist. 73. & epist. 57.* Cassiodor. *lib. 9 var. epist. 21.* præmium artes nutrire scripsit, & *lib. 7. epist. 5.* manus larga artium nutrit ingenia, quando qui de victu non cogitat, perficere institutu festinat, & *epist. 15. in princip.* Claud. *de laudibus Stilichonis panegyr. 2.* In eodem sensu Cassiodor. *lib. 1. epist. 16* Nutriuntur enim præmiorum exempla virtutes: nec quisquam est qui non ad morum summa nitatur ascendere, quando remunerationem non relinquitur, quod scientia teste laudatur.

Vt enim, inquit Iustin. Episcop. *in Cant. Cantic. fruges non tam suo ingenio, quam Cœli beneficio & temperie lati proueniunt, ita quoque artes bona, eximiaque ingenia Principum, ac Magist. ratuum benignitate excitantur.*

Nullius Abbatia sancta Anastasia.

Abbas benedictus, & perpetuus, ac titularis in Abb. Ordinis S. Benedicti, Prælatitio habitu incedere, & Regentiam Consilij supremi [illegible] obtinere potest.

VOTVM LXXXIX.

1 *Facti [illegible].*
2 *Dubiorum propositio.*
3 *Abbatia Co[illegible] [illegible]icatur.*
4 *R[illegible], F[illegible] estasti de essentia est perpetuitas.*
5 *Congregationes reformata S. Benedicti quaque sunt.*
6 *Congregatio Italica S. Benedicti dicebatur olim S. Iustina: nunc appellatur Cassinensis.*
7 *Abbatia Congregationum reformatarum S. Benedicti sunt temporales.*
8 *Prioratus S. Augustini, & S. Dominici sunt potius nuda officia quàm ecclesiastica beneficia.*
9 *Abbatia perpetua in reformatione an reperiantur?*
10 *Abbatia claustralis qua sit, remissiuè.*
11 *[illegible]eficium quod confertur, dicitur etiam committi.*
12 *Abbates benedicti & perpetui possunt idem quod Episcopi Religiosi circa bona temporalia, fru[illegible], ac redditus Abbatiarum.*
13 *Religiosi in Episcopum electi, & illi qui ad aliquod benefi[illegible] promoti equiparantur.*
14 *Abbates quibus a summo Pont. collatio facta est, habent ius administrandi, & dispensandi fructus suorum beneficiorum.*
15 *Religiosi obseruantes, qui sub Prælatorum obedientia existunt, ius non habent dispensandi fructus beneficiorum, quibus præsunt.*
16 *Abbatis benedictio in iure aliquando vocatur ordinatio, aliquando consecratio.*
17 *Abbatis benedictio siue consecratio auctoritate Apost. collata tres operatur principaliores effectus.*
18 *Abbatis benedictio non est iterabilis.*
19 *Benedictio Abbatis est ornamentum & quasi admiratio, & consecratio persona perpetua, & indelebilis.*
20 *Benedictionis Abbatis auctoritate Apost. collata effectus est collatio Ordinum minorum.*
21 *Benedictionis Abbatis alter effectus versatur circa vsum omnium ornamentorum, & insignium Pontificalium.*
22 *Papa potest simplici Sacerdoti facultatem concedere Ordinem Subdiaconatus conferendi.*
23 *Benedictio Abbatis est quoddam ornamentum spirituale consecratione Episcopi inferius.*
24 *Episcopi consecratio non imprimit characterem.*
25 *Vnctio in Episcopo non est de essentia consecrationis, sed est quadam caremonia accidentaria.*
26 *Consecrationis Episcopi essentiale consistit in impositione manuum, verborum forma non exclusa.*
27 *Abbatia in multis æquiparatur Episcopatui.*
28 *Abbas temporalis non est benedicendus.*
29 *Pontifi. alia insignia ex vi priuilegiorum conceduntur Abbatibus temporalibus, perpetuis verò reipsa benedictione accepta.*
30 *Abbas auctoritate Apost. benedictus, insigniis & ornamentis Pontificalibus vtens præcedit omnibus Prolatis Ecclesiasticis non benedictis, nec consecratis.*
31 *Abbas, cui in titulum perpetuum Abbatia confertur, tenetur sicut Episcopus ad faciendum processum informationum de genere, vita, & moribus, & ad professionem Fidei.*
32 *Mensam Abbatialem, & sigillum cum propriis armis habet Abbas, cui in titulum perpetuum Abbatia collata fuit.*
33 *Abbas contrahit Matrimonium spirituale cum Ecclesia.*
34 *Abbates ad Concilia generalia vocandi sunt sicut Episcopi.*
35 *Legato qui non sit à latere minimè subijciuntur Abbates benedicti, & titulati.*
36 *Abbas, qui cura & conuentu caret, non tenetur resid[e]re.*
37 *Monachi nigri S. Benedicti qui? remissiuè.*
38 *Religiosus professus in vna Religione, ex qua assumitur ad Prælaturam alterius auctoritate Papæ, non tenetur in secunda expressam professionem emittere.*
39 *Essentialia ad veram professionem emittendam quæ? remissiuè.*
40 *Habitus monachorum S. Benedicti reformatorum in quo differat à claustralibus non reformatis, ostenditur.*
41 *Habitus S. Benedicti essentialis in quo consistat, ostenditur.*
42 *Scapulare habere sufficit vt monachus S. Benedicti cum habitu dormire dicatur.*
43 *Scapulare portans retento colore habitus quamuis peccaminosè addat partem aliquam indecentem, nullatenus facit contra obligationem portandi habitum S. Benedicti.*

44 *Habitus*

44 *Habitus Abbatum S. Benedicti reformatorum, & claustralium qui?*
45 *Abbates reformati temporales in priuilegio Apost. gestare possunt habitum Prælatitium.*
46 *Verba in dubio iuris ita interpretanda sunt vt naturæ contractus & dispositionis non repugnent.*
47 *Abbat in fauorabilibus venit nomine Monachorum.*
48 *Monachi non obligantur sub peccato mort. nisi quoad tria substantialia vota, quantum est ex iure & virtute regulæ.*
49 *Abbas potest secum dispensare in illis casibus, in quibus potest cum subditis.*
50 *Clericis prohibetur cupiditatis negotia suscipere.*
51 *Monachorum nullus forensis negotij susceptor, vel executor existat.*
52 *Religiosi & clerici communem obtinent prohibitionem circa negotia secularia exercenda.*
53 *Episcopis & Sacerdotalibus olim licebat inter seculares iudicare causas ciuiles.*
54 *Reges in Hispania olim causas tam ciuiles quàm criminales Episcopis iudicandas committebant.*
55 *Clerici possunt exercere iurisdictionem temporalem annexam Ecclesiasticæ iurisdictioni, dummodo non infligant pœnam mortis, aut truncationis membrorum.*
56 *Clericis & Regularibus personis prohibitum est munus iudicandi causas ciuiles non exceptis natura actus, quia per se malus est, sed ex speciali iuris prohibitione.*
57 *Monachorum nomine in Decreti & Decretalium libris veniunt illi qui Religionem S. Benedicti professi sunt.*
58 *Canonicorum Regularium appellatione in Decreti & Decretalium libris veniunt professi regulam S. Augustini.*
59 *Religiosus poterit esse arbiter, & forensis negotij susceptor exposcente monasterij vtilitate, & præcedente Superioris licentia.*
60 Cap. eos,qui: 20. q. 3, *declaratur.*
61 *Monachorum appellatione in odiosis non comprehenduntur Abbates.*
62 Cap. Sacerdotibus 2. ne clerici, vel monachi. *declaratur.*
63 *Clericus laico deseruire non potest in domo vel extra pro suis negotiis peragendis.*
64 *Regum ministri speciali nota digni sunt.*
65 Cap. sed nec 4. ne clerici vel monachi, *declaratur.*
66 *Iustitiarius quid significet in iure Canonico.*
67 *Clerici an possint esse Consiliarij, seu ministri in Curiis Principum & Regum?*
68 *Ecclesiastica persona dicuntur tam Clerici quàm Regulares.*
69 *Curiales qui dicantur, ostenditur.*
70 *Curialium irregularitas lucis imposita durante officio.*
71 *Clerici post Ordines susceptos, licet Curialitatis officia exercuerint, nullam irregularitatem incurrunt.*
72 *Irregularitas aliquando impedit solam susceptionem, non vsum.*
73 *Clerici sine metu alicuius irregularitatis occasione Curialitatis contractæ possunt esse iudices Principum in causis ciuilibus.*
74 Cap. clericis, §. iubemus. ne clerici vel monach. *declaratur.*
75 *Sacerdos potest Principis vices agere in iurisdictione seculari exercenda.*
76 *Propositi secularis appellatione quis veniat?*
77 *Sententiam sanguinis nullus clericus dictare, aut proferre potest.*
78 *Clericus ex commissione Principis bene potest cognoscere de causis criminalibus, dummodo non deueniat ad condemnationem sanguinis.*
79 *Ecclesiastica persona si fuerit alicuius Principis secularis consiliarius, cum eo absque metu irregularitatis concurrere potest in lege edenda qua delinquentibus imponatur pœna sanguinis.*
80 *Clerici & Religiosi prohibentur grauissimis pœnis in bello militare.*
81 *Clerici & Religiosi quando possint ad bellum iustum persuadere, & hortari?*
82 *Clericus potest esse de consilio rerum bellicarum.*

Reuerendissimus D. M Fr. Alphonsus Vasquez de Miranda Ordinis S. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum fuit ad præsentationem Regis Catholici promotus ad Abbatiam sanctæ Anastasiæ Ordinis sancti Benedicti in Regno Siciliæ, ad cuius fauorem mediante dicta præsentatione expeditæ fuerunt Bullæ Apost. sub dat. Romæ 3. Id. Martij 1636. in quibus hæc repetiuntur verba. *Prædicto monasterio, quod Conuentu caret, &c. de persona tua Apost. auctoritate prouidemus, teque illi in Abbatem præficimus, & pastorem, curam ipsius monasterij, ac huiusmodi regimen & administrationem tibi in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo*, &c. Deinde facultas ei conceditur ad benedictionis munus recipiendum, vt videre est ibi. *Nos enim tibi vt à quocunque malueris Catholico Antistite gratiam & communionem sanctæ Sedis habente munus benedictionis recipere licitè valeas, ac eidem Antistiti vt illud tibi impendere possit per præsentes licentiam, & facultatem concedimus*, &c. Postmodum cum Abbatia prædicta sit Ordinis S. Benedicti, illi ordinatur vt post captam possessionem habitum istiusmet Ordinis gestet, necnon cum statutis & ordinationibus illius se conformet; prout apparet ex sequentibus verbis. *Volumus autem vtque tu cum primum possessionem, seu quasi regiminis, & administrationis prædictorum fueris pacificè assequutus, illum gestes habitum, qui per Monachos dicti Ordinis geritur & habetur, & ipsius Ordinis S. Benedicti regularibus institutis te conformes*, &c. Denique additur, *Nullumque aliud monasterium dicti, seu alterius Ordinis, aut beneficium Regulare, vel seculare in titulum vel commendam obtinere possis*, &c. Et sic in prædictorum executionem idem Reuerendissimus D. Abbas possessionem dictæ Abbatiæ, nec non solemnem benedictionem cum cæremoniis in Pontificali Romano insertis sub *tit. de benedictione Abbatis* auctoritate Apost. obtinuit, & habitum d. Religionis sanctæ Mariæ de Mercede in habitum monachalem Ordinis sancti Benedicti commutauit, & in actu benedictionis Abbatialis à consecrante insignia, & habitum Prælatitium ab Abbatibus perpetuis, titulatis, & benedictis auctoritate Apost. illius Ordinis gestari solitum, recepit, & de præsenti portat. 1

Nunc verò de duobus fuit dubitatum. Primò an liceat dicto Reuerendissimo D. Abbati prælatitio habitu incedere? Secundò, an illi obstet aliquid vel ratione primæ professionis in Ordine S. Mariæ de Mercede, vel occasione Prælatitiæ dignitatis Regularis, quam modo obtinet, quin possit obtinere Regentiam Consilij supremi Italiæ, de qua fuerat dignissimè prouisus per Regem Catholicum, absque alia Apostol. dispensatione? 2

Ad primum dubium, & pro veriori illius resolutione est aduertendum quòd Abbatia de qua agitur, est & dicitur consistorialis, quia ad præsentationem Regis Catholici, & ad institutionem sanctæ Sedis Apost. spectat, Nicol. Garcia *de benefic. p. 5. cap. 5. num. 214.* Ascan. Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. quæst. 21 & disp. 7. quæst. 1.* Est etiam perpetua, proindeque beneficium, 3

beneficium, cum hæ qualitates sint de essentia beneficij
4 Ecclesiastici, Rota *in Palestina Abbatia de Beneju-nois 14. Aprilis 1627. coram bona mem.* Coccino,
quam refert Tamburin. *de iure Abbatum in fine tom.3.
dec f.15.* Doctores agentes de diuisione beneficij in
secularem & Regularem, præsertim Nicol. Garc. *de be-nef. p.1, cap.6. a num.2.* Tamburin. *d. tom.3. disput.9.
q.2. num 9.* Ego *de iure eccles. vniu. lib.3. cap.4. n.84.
& 85.*
5 Et ideo nulli Congregationi reformatæ & obser-uanti sancti Benedicti subiicitur, quæ quinque nume-rantur, & sub quinque etiam Generalibus, & cum di-uersis constitutionibus gubernantur, & reguntur, de
quibus Franc. Suarez *de Relig. tom.4. tract.9. lib.2. c.3.*
Tamburin. *de iure Abbatum tom.2. disp.24. quæst. 5.
num.49.53 54.57. & 58.* Ego *de iure eccles. lib.1. cap.
41. num.38.* Et de Congregatione Hispann. seu Valli-
6 soletana Ouiedo *de Repub. Regu p.2 tract.10 cap.1.*
Nam licèt Abbatia, de qua agitur, sita sit in Regno Si-ciliæ, est tamen independens & prorsus exempta a Con-gregatione Italica quæ olim dicebatur sanctæ Iustinæ
de Padua, nunc verò appellatur Cassinensis, eo quòd
vnita fuit Abbatiæ Montis Cassini, vt constat ex Bulla
Iulij II. apud Tamburin. *de iure Abbatum tom 2. di-spat. 24. quæst. 5. num. 54.* ibi, *Necnon Congregationem
ipsam propter nomen & dignitatem monasterij huius-modi (quod aliorum monasteriorum dicti Ordinis ca-put est, vt præferiar) de cætero Cassinensem Congrega-
7 tionem alias sanctæ Iustinæ nuncupari debere,* &c. Om-nes enim huius Ordinis Abbatiæ quæ vnitæ reperiun-tur alicubi ex Congregationibus reformatis, temporales
sunt, & ad electionem generalium Capitulorum, seu
ipsorum Monachorum vt plurimum spectant, Ascan.
Tamburin *d. tom.1. disp.1. q.* vbi à *num* 17. refert
omnes Abbatias Congregationis Cassinensis esse
temporales, & ad electionem Capitulorum generalium
spectare, ex Bulla Alexandri VI. confirmatoria alterius
8 Eugenij IV. quam quidem Alexandri VI. Bullam re-fert Tamburin. *in fine tom.1. p.484.* Et sic tales Abba-tiæ temporales potius nuda officia quàm Ecclesiastica
beneficia, dici possunt; prout nec esse possunt Prioratus
sancti Dominici, & sancti Augustini, ac similes, ita do-cent Renat. Chopin. *lib.1. monast. tit.1. n.4.* Emman.
Roderic. *quæst. regul. tom.1. q.14 art.3.* Gonzal. *ad reg.
8. Cancel. glo. 8. n. 51. cum seqq* Antonin. Diana *moral.
resol. p.4 tract.4. resol.156.* Tamburin *d. tom.1. disp. 7.
q.1. num.162.* Ego *de officio Episcopi p. 3. alleg. 57.
n.175.*
9 Sunt quoque Abbatiæ quædam beneficia Regularia
perpetua, nulli Congregationi vnita, & de præsentatio-ne Regis Catholici, quam tamen monachi vniti refor-mationem receperunt, & Congregationi tanquam eius
membra sunt, qui non ab Abbate, sed per Vicarium aut
Priorem eiusdem reformationis gubernantur & regun-tur, vt in Regno Siciliæ aliquæ Abbatiæ & monasteria
monachorum reperiuntur, quorum meminit Ascan.
Tambur. *d. tom.1. disp.14. q.6. n.2. & 3.*
10 Ex dictis primò infertur Abbatiam, de qua agimus,
esse claustralem, & nulli dictarum Congregationum
subiici; de qua materia videas Nauarr. *commento 2. de
Regular. à num 6.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.1. q.34.
art 7.* Lessi. *de iustit. lib.2. cap.41. dub.11. à num.90. &
dub. 12. à num.98.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.5.
cap.19.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.2. lib.6. cap.6.
à n.36. & lib.7. cap.32. n.71.*
11 Secundò infertur ex verbis dictæ Bullæ collationis
Abbatiæ de qua agitur, ibi, *Prædicto monasterio de per-sona tua Apost. auctoritate prouideamus, teque illi in
Abbatem præficimus, & Pastorem curam ipsius,* &c.
plenariè committendo, constare dictam Abbatiam esse
collatiuam, ac in titulum conferri solitam, & colligitur
ex Rota *deci. 7. p. 2. diuers.* vbi concludit beneficium
quod confertur his verbis, *de illo tibi prouidemus, vel,
illi de te prouidemus,* &c. *teque illi,* &c. propriè dici in
titulum conferri, non obstante verbo, *committimus,*
quia beneficium, quod confertur, dicitur etiam com-mitti, *cap. cùm in illis, de præbend. in 6. Clem.1. de suppl.
negl. Clement. in agro Dominico, de statu monac.* Nicol.
Garc. *de benefic. p.4. cap.4 num.2* & constat ex forma
creandi Abbates perpetuos apud Cæremoniale sanctæ
Romanæ Ecclesiæ *sect.10. c.4 & 5.* quam transcribit
Tamburin. *d. tom.1. disp.8. quæst.3 pag.84. col.2 ad fin.*
quæ quidem forma prouidendi ampliora priuilegia &
præeminentias concedit, ad not. per Fr. Emman. *quæst.
Regul. tom. 1. q.7. art.10.* Tambur. *d. tom.1. disp.16. q.4.
& disp.10. q.3 à num.26.*
Tertiò infertur Abbatibus huiusmodi plenam con- 12
cedi Abbatiarum & beneficiorum suorum administra-tionem, vt colligitur ex verbis dictæ Bullæ, *curam ipsius
monasterij, ac bona eiusdem regimen & administrationem
in spiritualibus & temporalibus plenariè committen-do,* &c. eo modo quo concedi solet Religiosis ad Epi-scopatum assumptis, nam & istis cum similibus verbis
conferuntur Episcopatus; & sic nulli dubium esse po-test Abbates de quibus agitur, circa bona temporalia,
fructus, ac redditus Abbatiarum suarum posse idem
quod potest Episcopus Religiosus; & beneficiatos Re-gulares circa prædicta posse omnia, quæ gerere valent
beneficiarij seculares; vt docent Zabarel. *in Clem. 2.
§. ad & tales, de vita & honest. cleric.* Nau. *commento 2.
de Regul. à num.6. vsque ad 12. & de redditib. q.1. mo-nito 8 & lib.3. tit. de solut. cons.7. num.7. & 12. & tit.
de donat. cons.6. num. 4. & de statu monach. cons.13.
num.4. & 8* Lessi. *de iustit. lib.2. cap.41. dub.11. à nu-mer 92* Azori. *instit. moral. p.1. lib.12. cap.7. quæst.2. &
cap.10. q.6.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.1. q.34 art.5.
6. & 7. & q.58. art.8.* Anastas. Germon. Rodoan. &
alij, quos referunt & sequuntur Iacob. de Graff. *in aur.
decis. p.1. lib.3. cap.5. num.45* Sanch *in præcepta De-calogi tom.2. lib.7. cap.31. num.4. & 76* Suar. *de Relig.
tom.4. tract.8. lib.3. cap.19. à num.2.* Layman. *in Theo-logia morali lib.4. tract.2. cap.3. num 1.* Villalob *in
sum. p.2. tract.35. diffic.40. num.12.* Ego *de officio &
potest. Episcopi p.3. alleg.114. num.22.* Rot. *decis.172.
n.4. p.1. diuers.*
Æquiparantur enim Religiosi in Episcopum electi, 13
& illi qui ad aliquod beneficium sunt promoti, quasi
idem ius de vtrisque esse videatur; sic colligitur ex ad-ductis per Nau *cons.13. de Regular. num.8* & per Azo-ri *d. p.1 lib.12. cap.10. q.6. & p.2. lib 3. cap.19. q.2.* vbi
de Abbatibus, qui insignia Pontificia gestant, Lessi. *d.
lib.2. cap.41. dub.5. num. 29.* vbi quòd Religiosi bene-ficiarij, vti Abbates, Priores, Commendatores haben-tes beneficia Regularia vel secularia, habent ius admi-nistrandi, & dispensandi fructus suorum beneficiorum,
& possunt eos expendere in proprios vsus necessarios,
& decentes; & idem docet de Abbatibus, quibus à 14
summo Pont. collatio facta est, *eod. lib.2. cap.41. dub.11.
à num.91.* præsertim *num.94. & dub.12 à n.95* Franc.
Suarez *d. tom.4. tract.8. lib.3. cap.19. à num.24.* Laym.
d. lib.4. tract.2. cap 3. num 21. & tract.5. cap.1. num.9.
Fr. Emman. *d. tom.1. q.27. art.1.* Secus autem dicendum
de Religiosis obseruantibus, qui sub Prælatorum
obedientia existunt, vt per Nauar. *commento 2. de* 15
Regular. à num.1. & cons.13 de statu monach. Fr. Em-man. *d. tom 1. quæst.27. art.2.* Sanch *d. lib.7. cap.18.
num.25.* Suar. *tom.3. de Relig. tract.7. cap.15.* Ouiedo
p.1. tract. 9. cap.1. q.1. & 3. Anton. Perez *ad regul. S.
Benedicti cap.33. commento 2. à n. 25. & dub. 3. per
tot.*
Quartò infertur gratiam concessam à Pontifice in 16
dicta Bulla dicto Reuerendissimo Abbati recipiendi

auctoritate Apost. benedictionem, importare nouam
aliam prælatitiis vestibus similiter vtendi; pro cuius
conclusionis clariori & facillori explicatione sciendum
est benedictionem Abbatis auctoritate Apost. impar-
tiendam, seu impositam aliquando in iure nostro vo-
cari ordinationem, vt *in cap. Abbas, & in cap. Abba-
tem el 1. & in cap. Abbatem el 2. & in cap. quam sit
necessarium. 18. q. 2.* nonnunquam appellari consecra-
tionem, vt *in cap. alienationes 37. 12. q. 2.* ibi, *Abbas
qui secundum Ecclesiæ sua vsum consecrandus est*, &c.
Et licèt magis communiter & propriè scriptores illam
vocent benedictionem, nihilominus plures expressè il-
lam consecrationem dicunt, & ita loquuntur inter
alios Oldrad. *cons. 14 num. 4.* Felin. *in cap. inter mona-
steria in princ. de re iudic.* Henriq. *in sum. lib. 10. de Sa-
cram. Ordin. cap. 7.* Auila *de censur. p. 1. cap. 3. disp. 1.*
Suar. *tom. 3. in 3 p. disp. 13. sect. 2.* Villalob. *p. 1 tract. 4.
diffic. 11.* Ego *de offic. Episcopi p. 2. alleg. 3. num. 4.* In
Pontificali Romano sub diuersis titulis agitur de bene-
dictione Abbatum auctoritate Apost. & de benedi-
ctione Abbat. auctoritate Ordinarij, inter quas bene-
dictiones plures reperiuntur differentiæ, quarum vna &
principalis est quod Abbates auctoritate Apost. bene-
dicti ornamentis Pontificalibus vti possunt, non sic qui
benedicuntur auctoritate Ordinarij.

17 Benedictio, siue consecratio Abbatis auctoritate
Apost. collata tres operatur principaliores effectus Pri-
mus est, & consistit in constituendo aliquem in Abba-
tem & Prælatum per modum status & perpetuitatis,
qui quidem etiam conuenit Abbatibus auctoritate or-
dinaria benedictis, ita colligitur ex Pontificali Roma-
no *in rub. de benedict. Abbat. auctorit. Apost.* cùm
Episcopus benedicens & manus imponens super bene-
dicendi caput, dicit, *Vt qui per nostræ manus impositio-
nem Abbas hodie constituitur sanctificatione dignus*,
&c. Et alibi in eodem Pontificali dicitur per hanc be-
nedictionem acquiri dignitatem, ibi, *Da huic famulo
tuo prosperum suæ dignitatis effectum*, &c. & deinde:
*Tribue huic famulo tuo adeptam bene gerere dignita-
tem*, &c. & alibi. *Vt huic famulo tuo, quem ad Pasto-
18 ralis officij culmen subire voluisti*, &c. Vnde fit certum
Abbatis benedictionem non esse iterabilem, nec etiam
tradi propter officium temporale; sic Nauarr. *cons. 2. de
statu monach. & cons. 2. de Sacram. non iter.* Fr. Emman.
d. tom. 1. q. 12. art. 3. & q. 16. art. 3. cum duobus seqq.
Suar *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 19. n. 2.* Ouiedo
de Republ. Regul. p. 2 tract. 2. cap. vnico q. 2. n. 81. Tam-
burin. *d. tom. 1. disp. 11. q. 3. num. 5. vers. præterea*, vbi
refert hac de re determinationem Eugenij IV. & sub-
19 dit Suar. *d. c. 19. n. 2.* quòd benedictio Abbatis est or-
namentum, & quasi ordinatio, & consecratio personæ
perpetua, & indelebilis, & eodem *tom. 4. de Relig.
tract. 8. lib. 2. cap. 30. n. 6.* addit in ipsa benedictione
Abbatis dici per eam ordinari Abbatem, & constitui in
Ordine Prælatorum Ecclesiæ, & quodammodo partici-
pare dignitatem Episcopalem. Secundus effectus bene-
20 dictionis Abbatialis auctoritate Apostolica, qui com-
munis est etiam illis, qui auctoritate Ordinarij in Ab-
bates sunt promoti, est collatio Ordinum minorum, vt
constat ex *cap. quoniam 69. dist. & ex cap. cum contin-
gat. de ætate & qual.* nisi quòd si Episcopus tertiò re-
quisitus benedicere Abbatem sine causa renuerit, pos-
set ipse Abbas non expectata benedictione Ordines
minores conferre, ac omnia quæ sui sunt muneris præ-
stare, *cap. 1. de suppl. negl. Præl.* citati per me *de iure ec-
21 cles. vniu. lib. 1. cap. 17. num. 46.* Tertius effectus dictæ
benedictionis, & solùm auctoritate Apost. benedictis
competere videtur, versatur circa vsum omnium orna-
mentorum, & insignium Pontificalium, Mitræ scilicet,
annuli, & cæterorum similium, *cap. vt Apostolica, de
priuileg. in 6.* & constat ex Pontificali, vbi cum il-
lis orationibus & benedictionibus, quibus hæc or-
namenta Episcopis conferuntur, dantur eadem etiam
Abbatibus auctoritate Apost. benedictis, vt aduertit
Tamburin. *d. tom 1 disp. 11. quæst. 1 num 4. & disp. 10.
quæst. 1. & 2. & disp. 11. 23. & 24.* quamuis iam hodie
omnes ferè Regularium Abbates, vel priuilegio, seu
permissione summorum Pontificum, licet benedictio-
nis munus non acceperint, vti valent Baculo, & cæteris
Pontificalibus, ac insignia deferre, vt notaui *d. lib. 1.
cap. 17. n. 47.*

Et licèt, vt suprà diximus, Abbas etiam non benedi- 22
ctus Ordines minores conferre valeat, Episcopus tertiò
requisitus benedicere Abbatem renuerit, non ex eo se-
quitur benedictionem ex se & de iure non producere
illum secundum effectum, quia quod ante diximus, pro-
cedit ex speciali Pontificis concessione, nam secundùm
probabilem opinionem, vt tenent Victoria *de Sacra-
ment. Ordinis n. 234. & 237.* Fr. Emman. *d. tom 1. quæst.
13. art. 1, & in sum. c. 13. num 9. tom. 2.* Suar *d. tom. 4.
de Relig. tract. 8. lib. 2 cap. 29. num. 3.* potest Papa sim-
plici Sacerdoti facultatem concedere Ordinem Subdia-
conatus conferendi, & nihilominus non desinit ob id
hæc potestas ordinandi subdiaconum esse proprium ef-
fectum consecrationis Episco[illegible]

Quintò infertur errasse non [illegible] existimantes Ab- 23
batum benedictionem, esse solam deprecationem, in
qua deprecatur vt Abbas suum officium ritè & rectè
obire valeat, id enim conuincitur manifestè tum ex
tex. *in cap. manus. 1. q. 18.* dum ait manus impositionem
aliud non esse nisi orationem super hominem, & se-
cundum glos. Turrec & alios ibi loquitur ille tex. de im-
positione manus reconciliatoria, non verò ordinatoria,
tum etiam ex Pontificali Romano, quo attento, & eius
verbis perspectis per benedictionem, & manus imposi-
tionem constituitur Abbas in suo gradu, & dignitatem
accipit; ac consecrationem lato modo sumptam, quæ
habet certam connexitatem cum vera consecratione
Episcopi; quia licèt absque dubio illa Abbatis sit quod-
dam ornamentum spirituale consecratione Episcopi
inferius, in eo tamen conueniunt quod benedictio Ab-
batis characterem non imprimit, plures apud Tambur. 24
d. tom. 1. disp. 1. q. 4. prout illud nec imprimit Episcopi
consecratio, iuxta sententiam S. Thomæ *in addit. ad 3.
p. q 40 art. 5.* Henriq *in sum. lib. 10. . 2. in princ.* Valer.
Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 1. n. 5.* Bona-
cin. *de Sacram. disp. 8. q. vnica puncto 1. n. 3.* Villalob. *in
sum. p. 1 tract. 11. diffic. 2.*

Et quamuis in consecratione Episcopi vtatur vn- 25
ctione sancti Chrismatis, non verò in benedictione Ab-
batis, id non procedit quia vnctio sit in Episcopo de es-
sentia consecrationis, sed est quædam cæremonia acci-
dentalis, vt expresse docet Card. Bellar. *lib. 1. de Sacram.
Ordinis cap. 12.* ibi, *Vnctio non est quidem cæremonia
sacramentalis, sed accidentaria*, & colligitur ex *c. 1. de
sacra Vnct.* & ideo idem Card. Bellarm. *d. lib. 1. c. 9* cum 26
Siluest. & aliis resoluit in impositione manuum, verbo-
rum forma non exclusa, consistere essentiale consecra-
tionis; & idem dicendum de benedictione Abbatis, vt
apparet ex Pontificali, & expressit tex. *in cap. quoniam
69. dist.* ibi, *Si dumtaxat eidem Abbati manus impositio
facta nescatur ab Episcopo, secundum morem præficien-
dorum Abbatum*, &c. Et ideo nil mirum si Abbatia in 27.
multis æquiparetur Episcopatui, Oldrad *cōs. 14 vers. nō
obstat, circa fin. n. 10.* Card. Tusch. *pract. concl. tom. 1 lit.
A, concl. 29. n. 1* Ego *de iure eccles lib. 1. c. 17. n. 5.* & per
illā participari quodāmodo dignitatē Episcopalem dicit
Suar. *citato loco.* Nā ex multis iuribus colligitur hæc æ-
quiparatio, vt videre est *in c. si quis deinceps 16. q. 7.* ibi,
*Episcopatum, vel Abbatiā, & in c. cum illorum 32. de
sentent. excom.* ibi, *aut in Episcopum, aut Abbatē*, &c. &
in cap. præsenti, de offic. ordin. lib. 6. ibi, *Episcopi, vel*

eorum

eorum superiores, & Abbates, & quiuis alij prælati, &c. cum aliis adductis per Franc. Viuii. *decis.* 414. Fr Emman. *d. tom.* 1. *q.* 17. *art.* 3. Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *num.* 4. Aloyf. Ricc. *in collect. decis. p.* 6. *collect.* 1414. Malder. 2. 2. *tract.* 9. *cap.* 2. *dub.* 1. Tamburin. *d. tom.* 1. *disp.* 9. 5. *num.* 4. & *disput.* 5. *q.* 20. *num.* 4. & *disp.* 13. *q.* 1. *num.* 18. Ouiedo *de Republ. Regular. p.* 2. *tract.* 1. *cap. unic. q.* 2. *à num.* 74. Ego *de iure Eccles. lib.* 1. *c.* 17. *num.* 3. 4. & 7. & *in collect. ad cap. vt Abbates num.* 6. *de ætate & qual. & ad cap. tuam in Domino, eodem tit. num.* 2.

28 Sextò refertur de iure nullum Abbatem temporalem esse benedicendum, quia, vt supra dixi, hæc Abbatia solùm Abbatibus, qui in titulum perpetuum Abbatias obtinent, conferenda est, nam id insinuant diuersa priuilegia, quibus conceduntur Abbatibus temporalibus prærogatiuæ benedictionis, licet illius munus non acceperint, vt notauit Tambur. *d. tom.* 1. *disp.* 12. *q.* 2. *n.* 2. & tale in specie concessit Eugenius IV. Monachis Cassinensibus quod refert idem Tamburin. *in fine d. tom.* 1. *pag.* 493. per hæc verba. *Volentes insuper quod Prælati Congregationis præfatæ, licèt munus benedictionis non acceperint, perinde tamen monasteria ipsius Congregationis regere & administrare, ac omnes actus in ipsis valeant exercere, ac si munus huiusmodi fuissent consequuti*, &c. quod quidem priuilegium operatur hunc effectum in temporalibus Abbatibus, quem natura ipsa & iure attento inducit benedictio ipsa auctoritate Apost. collata, absque noua alia concessione, vt constat ex Pontificali, & notauit Tamburin. *d. tom.* 1. 29 *disput.* 11. *quæst.* 1. *num.* 5. aduertens insignia Pontificalia ex vi priuilegiorum concedi temporalibus Abbatibus, perpetuos verò ea consequi re ipsa benedictione accepta

30 Septimò infertur Abbatem auctoritate Apost. benedictum, insigniis & ornamentis Pontificalibus vtentem præcedere omnibus prælatis Ecclesiasticis non benedictis, nec consecratis tam in consiliis, quàm in quibuscunque aliis functionibus, & locis, Protonotariis de numero participantium, ac Nuncius sanctæ Sedis Apost. exceptis. Ita Nau. *cons.* 1. 3. & 4. *de maior. & obed.* Azor. *instit moral. p.* 1. *lib* 12 *cap.* 20 *quest.* 18. Lotter. *de re benef. lib.* 3. *quæst.* 17. Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 6. & 40. Tamburin. *d. tom.* 1 *disp.* 25. *q* 2. & 6. Ouiedo *de Rep. Regul. p.* 2. *tract.* 1. *cap. unic. q.* 2. *n.* 79 Ego *de iure eccles. lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 58 & 72. & habetur *in Caremoniali Episcoporum iussu Clementis VIII. edito lib.* 1. *cap.* 13. & 23 ibi, *Abbates benedicti, & post eos, si erunt, aliqui Protonotarij supranumerarij, Generales Ordinũ post Abbates, & Protonotarios supranumerarios*, &c. & ita fuisse in Concil. Trid. & in aliis obseruatum refert Ascan. Tamb. *d. tom.* 1. *disp.* 25. *q* 4. *n.* 9. *cum seqq.*

31 Octauò infertur, Abbatem, cui in titulum perpetuum Abbatia confertur, & beneficiatus duplex dicitur, teneri & obligatum esse sicut Episcopum ad faciendum processum informatiuum de genere, vita, & moribus, & 32 ad professionem Fidei emittendam, ex Tamburin *d. tom.* 1. *disp* 8. *q.* 1. & *q.* 3. & ad Bullas Apost. expediendas, vt beneficij possessionem consequi valeat, idem Tamburin *eod. tom.* 1. *disp.* 9. *q.* 1. & ad habendam propriam mensam; quæ dicitur Abbatialis, Ego *de officio, & potest. Episcopi, p.* 3. *alleg.* 58. *n.* 16. Rota *decis.* 204. *p.* 2. *recent.* Et posse habere sigillum authenticum cum propriis armis, resoluit idem Tambur. *d. tom.* 1. *disp.* 20. *q.* 4. *num.* 11. quod solùm in Abbatibus immediatè Sanctæ Sedi Apost. subiectis agnoscunt Franc. Marc. *decis.* 1078. *num.* 3. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p* 6. *col-* 33 *lect.* 1414. Contrahere Matrimonium spirituale cum Ecclesia tenent Nicol. Garc. *de benefic. p* 1. *cap.* 6. *n.* 18. Tambur. *d. tom.* 1. *disp.* 10. *q.* 1. *num.* 7. Ego *d. lib.* 1. 34 *cap.* 17. *num.* 9. Ad Concilia generalia vocandi sunt Abbates sicut Episcopi, in eisque votum decisiuum habent, Iacobat. *de Concil. lib.* 2. *pag* 85. Card. Bellarm. *tom.* 1. *lib.* 1. *de Concil & Eccles. cap.* 5. Malder 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. *tract. de Concil. dub.* 4. Tamburin. *d. tom.* 1. *disp.* 24. *q.* 1. Cùm renuntiant, debent facere sicut Episcopi in manibus Romani Pont. & cum assensu Regis Catholici Tamburin. *d. tom.* 1 *disp.* 13. *q.* 1. Cùm deponuntur vel priuantur, à Papa prout Episcopi deponi & priuari debent, Azor. *p.* 2. *lib.* 4. *cap* 20. *vers. secundum est* Legato qui non sit a latere minimè subiciuntur sicut Episcopi, Fr. Emman *quæst Reg. tom.* 2. *q.* 59. *art.* 5. & *q.* 63. *art.* 4. Tambur. *d. tom.* 1. *disp.* 13. *q.* 1. *n.* 7. Ego *de iure eccles. lib.* 1. *cap* 5. *num.* 77. Vocantur 35 Pontifices, & vtuntur Pontificali Romano, & Cæremoniali Episcoporum in functionibus, quæ illis tanquam Episcopis incumbunt, Tambur. *d. tom.* 1 *disp.* 1. *quæst.* 6.

Cùm ergo Abbatia, de qua agitur, non habeat subditos Regulares, nec seculares, nec aliquam iurisdictionem, aut curam conuentualem exerceat, quia conuentu caret, eiusdemque generis est illarum, de quibus mentio fit *in Clem vnic. de rebus Eccles. non alien.* fit consequens Abbatem non teneri residere, vt resoluit Nicol. Garc *de benefic p* 3. *c.* 2. *à num.* 1. & declarauit Sacra Congreg. Concilij his verbis. *Quando Abbatia curæ & conuentu caret, non est Abbas cogendus residere.* cuius meminere Nicol. Garc *d. cap.* 2. *num.* 179. *declar.* 9. Amendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib.* 1. *tit.* 13. *l.* 2 § 2. *sub tit. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis n.* 41. Ego *in collect. ad Concil. Trid. sess.* 24. *de reformat. cap.* 1. *n.* 46. & *de officio, & potest. Parochi c.* 1. 8. *num.* 6. 36

Tenetur tamen iste Abbas translatus ex ordine Fratrum B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum, 37 in quo erat expressè professus, vt fuit Pontifici narratum, gestare habitum Ordinis S. Benedicti, vt colligitur ex verbis ipsiusmet Pontificis, ibi, *Volumus vtque tu cum primum possessionem, vel quasi regiminis & administrationis prædictorum fueris pacificè assequutus, illum gestas habitum, qui per Monachos dicti Ordinis S. Benedicti geritur, & habetur, & ipsius Ordinis S. Benedicti Regularis istis te conformes*, &c Intelligitur autem Pontificia hæc constitutio de Monachis nigris ad differentiam aliorum, qui alterius coloris habitum portantes, regulam S. Benedicti etiam sequuntur; vide *Clem. ne in agro Domini* §. *de statu monach.* Siluest. *in sum. verb. Religio* 1. *n.* 7. Bonacin *tom.* 3 *disp* 3. *q.* 8. *puncto* 14. Anton. Perez *ad reg. S Benedicti, c.* 5. *commento.* 1. *num.* 9. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 1 & *tract.* 9. *lib* 2. *c.* 3. *num.* 11. & 12. Tamburin. *d. tom.* 1 *disp.* 10. *q.* 1 *num.* 9. Ex qua habitus S. Benedicti gestatione & benedictione sequitur etiam, Abbatiam huiusmodi esse collatiuam, & fuisse Reuerendissimo D. Alphonso Vasquez in titulum collatam: aliter enim statuerat Pontifex si Abbatiam in commendam prouideret, ex notatis per Nicol. Garc *de benef p.* 4. *cap.* 4. *num.* 17. & 18 Tamburin. *d. tom.* 1. *disp.* 4. *quæst.* 9. Ego *de officio, & potest. Episcopi p.* 3. *q.* 59. *n.* 26.

Circa quam decisionem Pontificiam de tribus dubitari conuenit.

Primum dubium est an dictus Reuerendissimus D. 38 Abbas ex ordine B Mariæ de Mercede ad ordinem Monachorum S. Benedicti translatus, teneatur in hoc ordine ad quem fuit assumptus, professionem emittere? Et videtur resoluendum quod non, est enim in hac materia certa Iuris conclusio quod Religiosus professus in vna Religione, ex qua assumitur ad Prælaturam alterius auctoritate Papæ, non tenetur in secunda expressam professionem emittere, quia iam in prima essentialia Religionis vota emisit. Ita Federic. de Senis *cons.* 5 Nauar. *cons.* 60. *n.* 2. & *cons.* 64. *n.* 1. *de Regul.* Azor. *p.* 1. *lib.* 12.

cap. 14. q. 13. Less. de Iustit. lib. 2. c. 41. dub. 13. n. 108. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 11. art. 22. & in quocunque alio transitu auctoritate Apost. facto de vna Religione ad aliam, agnoscunt Rebuff. in praxi tit. de translat. Monach. num. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 8. à num. 87. Rot. decis. 115. n. 7. p. 2. recent. Et in nostro casu procedit absque dubio hæc resolutio attenta dispositione Pontificalis Romani in rub. de benedict. Abbatis, dum statuit quòd quando benedicendus in Abbatem non est illius ordinis, sub quo est Abbatia, statim & immediatè emittit Monachi Abbatis professionem, sine vllo nouitiatu, aut maioris partis
39 monasterij consensu, nec faciens eam in manibus Prælati illius Ordinis, quæ omnia vti essentialia ad veram professionem emittendam necessariò requiruntur, & sine illis valere non potest, de quo Nau. cons. 30. & 40. de Regul. Vasq. 1. 2. disp. 165. cap. 4. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 37. num. 47. & in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 74. Vasquez 1. 2. disp. 165. cap. 4. Azor. p. 1. lib. 12. cap. 14. q. 13. Less. d. lib. 2. c. 41. dub. 7. num. 6. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 31. art. 22. Suar. de Relig. tom. 3. lib. 2. c. 18. num. 2. tract. 7. & lib. 1. c. 11. Anton. Perez ad reg. S. Benedicti cap. 58. commento 1. num. 28. & 29. c. 13. dub. 3. num. 71. Tamburin. de iure Abbatum tom. 3. disp. 6. q. 4. Ego de iure eccles. vniuerso lib. 1. cap. 32. à num. 141. & in collect. ad Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 15. quo decreto attento requiritur, & est essentiale in nouitio, quòd ante professionem sit per integrum annum in nouitiatu, cuius dispositio limitatur per c. 21. eiusdem sess. 25. de Regul. dum inibi deciditur quòd Commendatarij Abbatiarum, seu monasteriorum, quæ capita sunt Ordinum, teneantur intra sex menses Religionem illorum Ordinum solemniter profiteri, & ita possint statim in initio primi mensis huiusmodi professionem facere, Cordub. in sum. q. 38. Henriq. etiam in sum. lib. 13. de excommun. c. 40. § 2. & in commento lit. Q. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 6. n. 10. Gonzal. glos. 8. n. 88. Sanch. d. lib. 5. cap. 4. n. 15. non est enim idem sentiendum de his Prælatis ad Abbatialē dignitatem assumptis, & immediatè S. Sedis Apost. subiectis, quod de cæteris sub alterius Superioris obedientia degentibus, vt exempli gratia videre licet in decisione cap. 2. ne clerici vel monachi, vbi excommunicationis sententia imponitur Religioso, qui dimisso habitu vagatur extra claustra, cuius dispositio comprehendit tantum Religiosos, qui sub obedientia Prælatorum degentes sine ea dimisso habitu vagantur, non tamen intelligenda de Religiosis iam ad dignitatem assumptis, vt aduertunt Paul. Fusc. de Visit. lib. 1. cap. 11. post num. 11. Iacob. de Graff. in sum. cap. 57. num. 11. Cou. in cap. 1. de testam. num. 18. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 58. Catol. Tapia in auth. ingressi, C. sacros. Eccles. n. 61. Azor. d. p. 1. lib. 12. c. 7. q. 4. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 6. c. 6. n. 23. & c. 8. n. 85. Bonacin. tom. 3. disp. 2. q. 8. puncto 6. n. 27. Villalob. in sum. p. 1. tract. 35. diffic. 40. n. 19. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 17. n. 11. Tambur. d. tom. 1. disp. 20. q. 3. n. 4. Ego de officio, & potest. Episcopi p. 3. tit. 1. c. 13. n. 17. & de iure eccles. vniu. lib. 1. cap. 43. n. 103.

Secundum dubium petit quem habitum Abbates
40 huiusmodi ex aliquo ordine assumpti gestare debeant? Ad quod dubium resoluendum aduertendum est, Monachos nigros sancti Benedicti in duplici esse differentia; quidam sunt obseruantes & reformati sub quinque illis Congregationibus reformatis degentibus: alij dicuntur claustrales, quorum plures Abbatiæ reperiuntur in Catalonia, Aragonia, & Sicilia; qui inter se plurimum differunt. obseruantes enim sunt triennales, & beneficia possidere non dicuntur; claustrales verò perpetui sunt & in titulum illis Abbatiæ conferuntur: habitus quoque licet in colore & materia idem sit in omnibus, cùm ex qualibet lanæ materia fieri possit, Anton. Perez ad reg. S. Benedicti c. 55. commento 1. n. 16. diuersificatur tamen in forma, quia obseruantes supra tunicam sotanam nigram (non dissimilem à tunica clericorum, vt aduertit Anton. Perez d. c. 55. commento 1. n. 5. & commento 2. n. 7. & 9.) portant extra claustra scapulariū, & caputium cum mantello, & intra claustra, præcipuè in choro cuculla, & aliquando ad maiorem obseruantiam ea vtuntur cum foras exeunt, vt constat ex Clem. 1. §. statuimus, de statu monach. Claustrales verò intra claustra portant scapularium supra tunicam, colare, & birretum sine caputio, & in choro vtuntur quodam habitu longo, quem dicunt cogullou, extra conuentum cum mantello incedunt, prout notat Fr. Anton. de Yepes in chronica generali S. Benedicti tom. 3. cent. 4. anno Domini 796. en San Felin de Ryoles, donde dize que los Monges de San Benito en Cataluña y en Aragō vsan de escapulario con bonete y sin capilla, loquitur de claustralib.

Ratio est, quia essentiale habitus S. Benedicti consi- 41
stit in cuculla ad chorum, & in scapulario absque cuculla cùm monachi extra monasteria vadunt, vt expressè colligitur ex regulæ c. 55. & ex d. Clem. 1. §. statuimus, vbi glos. verb. habitus, & verbo cappa, Panorm. ibi n. 9. & 10. & aduertit Anton. Perez ad reg. c. 55. commento 1. n. 6. quod scapulare est habitus breuis, & monasticis ad vsus quotidianos accōmodatus, & commento 2. n. 9. ait quòd scapulare indumentum est non quidem ad fouendum, vel tuendum corpus, sed ad monasticè circumducendum, vt quod Vicarium cucullæ & supplementum est.

Vnde cùm in cap. vidua. 27. q. 1. statuatur habitum 42
Regularem nec diu nec noctu relinquendum, bene inde infertur sufficere scapulare habere, vt dicit Anton. Perez d. c. 55. commento 1. n. 5. aduertens conuersos aliàs veros Religiosos solum scapulare cum tunicæ, & sotana portare; & ideo dum in c. 22. regulæ dicitur quòd monachi vestiti dormiant, illud intelligit Anton. Perez ad regul. S. Benedicti c. 22. commento 1. n. 9. vt sufficiat & adimpleat præceptum si cum scapulari dormiat. Ex quo se- 43
quitur quòd portans scapulare retento colore habitus quamuis peccaminosè addat partem aliquam indecentem, nullatenus facit contra obligationem portandi habitum sancti Benedicti, vt expressè docet Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 5. num. 11.

Quoad Abbates verò differentia versatur inter illos 44
qui reformati seu obseruantes dicuntur, & inter eos qui claustrales appellantur. Reformati siue obseruantes Abbates, qui ad tempus eliguntur, eundem habitum cum aliis monachis sibi subditis gestare solent, sed meliorem, vt ex Bald. in l. sed etsi quod. §. sufficit. ff. de vsufructu, notat Tamburin. d. tom. 1. disp. 27. q. 1. n. 3. & hoc optimis rationibus ostendit Anton. Perez ad reg. S. Benedicti c. 55. commento 2. num. 17. & 19. Claustrales verò Abbates benedicti perpetui, & beneficiati titulati Prælatitio vtuntur habitu, supra tunicam & scapulare: portantes mantelletum, & Mozzetam cum collari, & barreto nigro, quandoque cum foras exeunt cappam portant: de quo latè Michael Leon Estensis in speculo sacrorum Rituum verbo Abbatis vestes, & insignia, Tamburin. d. tom. 1. disp. 10. quæst. 2. Ego de iure eccles. vniuerso lib. 1. cap. 17. num. 56.

Eundem Prælatitium habitum, quem de iure portare 45
possunt claustrales Abbates, de quibus supra, ex speciali sanctæ Sedis Apost. priuilegio gestare quandoque valent Abbates reformati temporales, vt in Hispania, Gallia, Italia, & Germania plures adsunt tali priuilegio vtentes, quorum aliquos referunt Michael Leon Estensis, Ascan. Tamburin. & ego ipse in locis proximè citat.

Ex quibus rectè infertur dictum Reuerendissimū D. 46
Abbatem benedictū, claustralem, & perpetuum, & titulatum de iure posse, & debere Prælatitio habitu vt suprà incedere. Non obstāt verba Bullæ Apost. de qua sup. n. 1.

ibi,

ibi, *illum gestes habitum, qui per monachos dicti Ordinis S. Benedicti geritur, & habetur*, &c. ex quibus videtur colligi eidem Reuerendissimo Abbati habitum monachalem, & non Prælatitium dari; quia respondetur ea verba de habitu congruenti statui Abbatiali, qui collatus fuit mediante benedictione, intelligenda esse, cùm in dubio iuris interpretanda sint verba, itavt naturæ contractus, & dispositionis non repugnent, imò potiùs iuxta naturam, *l. si vno, in princ. l. in lege. ff. locati*, Alciat. *resp.* 46. *num.* 2. Sanch. *in precepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 6. *n.* 8. Rot. decis. 69. *n.* 5. *p.* 1. *& decis.* 415. *n.* 5. *p.* 1. *recent.* repugnat enim benedictionis actui, vt quis non accipiat traditum sibi habitum huiusmodi Prælatitium in ipsa benedictione, & eum cære-
47 moniis in ea assignatus, tum etiam, quia nomine Monachorum in fauorabilibus venit Abbas; quia est ipse monachus monasterij, cuius est Abbas, *cap. ex ore, de priuil. c. fin. de simon* Fr. Emman *quæst. Regul. tom.* 1. *q.* 9. *art.* 11. Ego *in collect. ad d. c. fin. n.* 2 *& in tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. verbo Monachus num.* 1.

48 Minus obstant alia verba eiusdem Bullæ ibi, *& ipsius Ordinis S. Benedicti Regularibus institutis te conformes*, &c quia intelliguntur salua dignitate officij & beneficij prærogatiua, nam, vt dixi *d. lib.* 1. *de iure eccles. c.* 17. *n.* 93. Abbas tenetur ad ea omnia vitanda, vel seruanda, quæ de Regularibus tenuit, salua eius dignitate, & officij prærogatiua; ad regulam namque obseruandam tenentur Abbas & Monachi, cum hac tamen differentia, subditi obediendo, Abbas rectè imperando & Trithem. *ad reg. S. Benedicti cap.* 3 *n.* 1. dum docet Abbates teneri obedire suis Superioribus, hos declarat esse summos Pontifices, cum nullum alium in Superiorem recognoscant. Illud aduertere oportet Monachos non obligari sub peccato mort. nisi quoad tria substantialia vota quantum est ex iure, & virtute regulæ, Anton. Perez *ad regul. S. Benedicti in prologo diuis.* 5. *n.* 122. *& cap.* 12. *n.* 9. *commento* 1 Suar *tom.* 4 *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 6. *cum seqq.* Tamburin. *de iure Abbatum tom* 3. *disp* 4 9 4 Oniedo *de Republ. Regul. tract.* 7. *cap. vnico*
49 *q.* 5. Deinde aduertendum est Abbatem ipsum posse secum dispensare, vel per personam sui Confessoris, in illis casibus in quibus potest cum subditis dispensare, Villalob. *in sum. p.* 1 *tract.* 2. *diff.* 49. Sanch. *d. tom.* 2. *lib* 6. *cap* 11. *& cap.* 13. *n.* 18. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 17. *q.* 6. *num* 1. *& disp.* 4 *q.* 8. *&* 12 Ego *d. lib.* 1. *cap.* 41. *n.* 44. Anton. Perez *ad reg. S. Benedicti cap.* 55. *comment* 20 *num.* 25. vbi dicit quòd in omnibus præter essentialia Abbas est prorex, imò Pontifex regulæ.

50 Deueniendo ad secundum quæstionem quæ petit, an Reuerendissimo D. Abbati aliquid obstet, vel ratione primæ professionis in Ordine B. Mariæ de Mercede emissæ, vel occasione Prælatitiæ dignitatis in Ordine S. Benedicti quam modò obtinet, quin consequi possit regentiam supremi Consilij Italiæ, de qua fuerat dignissimè prouisus per Regem Catholicum, absque aliqua Apost. dispensatione?

Pro cuius quæstionis resolutionē præmittendum est in iure clericis prohiberi cupiditatis negotia suscipere, & iam ex septimo Canone Apostolorum id erat statutum, vt refertur *in cap.* 3. *dist.* 88. ibi, *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus nequaquam seculares curas assumat, sin aliter deijciatur*: & eodem tempore Apostolorum Episcopis prohibebatur ne mundialibus negotiis se implicarent, vt habetur *in epist.* 1. *Clementis ad Iacobum Fratrem Domini*, & refertur in *cap. te quidem* 29. 11. *q.* 1. ibi, *Te quidem oportet irreprehensibiliter viuere, & summo studio niti, vt omnes vitæ huius occupationes abijcias, ne fideiussor existas, ne Aduocatus litium fias, néve in vlla aliqua occupatione prorsus inueniaris mundialis negotij occasione perplexus; neque enim iudicem, aut cognitorem secularium negotiorum hodie te ordinare vult Christus*, &c. Et *in Concilio Chalcedonensi cap.* 3. relato *in cap. peruenit* 26. *dist.* 86. ita legitur. *Decreuit ergo sancta & magna Synodus neminem horum deinceps, hoc est, Episcopum, siue clericum, aut monachum conducere possessiones, aut misceri secularibus procurationibus*, &c. eandem prohibitionem innouant, & aliquando de nouo constituunt, *cap. quia Episcopus* 5. *q.* 3. *cap. cum simus* 9 *q.* 1. *cap. clerici, cap. Canonum* 14. *q.* 4. *cap. denique* 14. *q.* 5. *cap. obseruandam vatic.* 15. *q.* 2. *cap. Monachi* 35. *cap de presentium* 20 16. *q.* 21. *cap. eos qui* 20. *q.* 1. quod loquitur de honoribus spiritualibus, atque de clerici, & Monachis, *& cap. credo.* 21. *q* 3. In Decretalibus etiam eadem reperitur prohibitio, vt per *toc. tit. ne clerici, vel Monachi secularibus negotiis se immisceant, cap. clerici officia, & cap ex litteris, de vita & honest. cleric. cap.* 2. *de testam. in* 6. *clem. Religiosus. de procurator. & clem. vnic. de testam* Concil. Trid. *sess.* 22. *de reform. cap.* 1. *& sess.* 24. *de reform. cap.* 11.

Et quoad Religiosos augetur prohibitio ex *cap. Mo- 51
nachi el* 2. 16. *q.* 1 *& ex c.* 2. *de postulando*, quod primum confirmauit & ad Canonicos Regulares extendit, ibi, *nullus Monachorum forensis negotij susceptor, vel executor existat*, &c. & licèt ibi glos. Turrecr. Innoc. Host. Ioan. Andr. & Cardin. explicent verbum *susceptor*, id est, Aduocatus, *executor*, id est, procurator nihilominus idē Ioan. Andr. Host Abb. Anton. Cardin. & Anchar *in c.* 1. *de postulando* intelligunt sub illis nominibus omnes iudiciales occupationes, & officia ad causarum forum spectantia, & sequitur Sanch. *in precepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6 *c.* 13. *n.* 1. vbi *n* 55. cum aliis docet per supradicta quod in iudicem arbitrum eligi non potest Religiosus, & nouissimè Fr. Anton. Ximenes *in tract. de periciæ curatione statuts languentis Religiosi p.* 4. *tract.* 7. *artic.* 8. vbi probat alienum esse à nomine, & instituto Monachi, & Religiosi implicari se negotiis secularium. Et ideo in Religione Societatis Iesu, *p.* 6 *suarum Constitut. cap.* 3 § 7. ad hoc vt pleniùs rebus spiritualibus iuxta suum institutum vacare possit, statuitur quòd eius Religiosi a negotiis secularibus abstineant, qualia sunt testamentorum, vel executorum, vel procuratorum rerum ciuilium, aut id genus officia, nec ea vllis precibus adducti obeunda suscipiant, vel in illis se occupare sinant.

Secundò præmittendum est relatas prohibitiones 52
quoad secularia negotia in iuribus citatis, & aliis de materia agentibus communes esse clericis omnibus tam secularibus, quam Regularibus, S. Thom. 2. 2. *q.* 187. *art.* 2. Suar *de Relig. tom.* 4. *tract.* 10 *lib.* 9. *cap.* 8. & de actionibus quæ specialiter Religiosis, & non aliis prohibitæ reperiuntur, idem Suar *d. tom.* 4. *tract* 8. *lib* 2. *c.* 11. cum aliqua tamen differentia quoad actus aliquos secularis negotij, qui absolutè conceduntur clericis secularibus, Religiosis tamen non permittuntur nisi præmissa Superioris licētia, & interueniente Conuentus vtilitate; vt in casu exercēdi officiū executoris testamentarij, quod clericis secularibus absolutè conceditur *in cap. nos quidem nobis, de testam* & in Religiosis licentia Superiorum exigitur in *cap. Religiosus eod. tit. in* 6. *& in Clem. vnic. eod. tit.* Idem videmus in exercendis officiis Aduocati, & procuratoris, arbitri, & assessoris, necnon vt testes esse possint, quia has actiones clerici exercere benè valent, Religiosis vero sine licentia Superiorum, minimè licent, de quibus Sanch. *in precepta Decalogi tom.* 2 *lib.* 6. *cap.* 11. 12. *&* 13. qui *in d. c.* 11. *n.* 4 benè aduertit præfatas iuris prohibitiones, quæ de Religiosis mentionem faciunt, intelliguntur de illis qui sub Prælatorum obedientia degunt, non verò de illis, qui extra claustra sunt, vt beneficiis perpetuis præsint.

Tertiò præmittendum est quoad iudicandi ministeria, 53

olim Episcopis & Sacerdotibus per longum tempus licuisse inter seculares, causas ciuiles iudicare, vt constat ex S. Clemente *lib. 2 constit. 49. 50. & 51.* & *ex epist. 1. ad Iacobum fratrem Domini*, refertur *in c. si qui ex fratribus 31. 11. q. 1.* ibi, *Si qui ex fratribus negotia habent inter se, apud cognitores sæculi non iudicentur, sed apud Presbyteros Ecclesiæ, quidquid illud est, dirimatur*: vbi verbum illud *fratribus*, interpretatur, id est, Christianis, vt ibi notauit glos. & colligitur ex *c. ad mensam 11. q. 13.* Idem constat ex *cap. quæcunque 7. 11. q. 6.* & iuxta hanc consuetudinē Episcopis & Sacerdotibus illo tempore concessam iudicandi causas laicorum Christianorum ciuiles, intelliguntur *c. Presbyter 2. q. 5. cap. ecce. §. presbyteri, 95. dist. c. relatum 4. & c. placuit 43. 11. q. 1.* quod optimo iure pro tunc fuit vsitatum, vt scilicet Fideles à tribunalibus paganorum iudicum retraherentur ob periculum subuersionis: & etiam Imperator Constantinus idem eo tempore quo Iudices Christiani erāt, statuit in appellationum causis, vt scribit Sozom. *lib. 1. c. 9.* ex quo desumpsit Genebr. *lib. 3. chrono.* ibi, *Prouocationes à ciuilibus iudiciis ad Episcopos concessit, sed & potiores eorum quàm aliorum sententias esse voluit*, &c. Idem quoque successiuis temporibus Theodosius Imper. extendit ad primas instantias ex vnius partis arbitrio, *lib. 16. de Episcop. iudic. l. 1. §. quicunque in Cod. Theodos.* & refertur *in cap. quicunque 35 11. q. 1.* &

deinde confirmauit Carolus Magnus, vt constat ex *cap.*
54 *volumus 37. 11. q. 1.* & vtriusque mentionem fecit *Innocentius III. in cap. nouit, de iudic.* & in Hispania olim Reges causas tam ciuiles quam criminales Episcopis iudicandas committebant, vt constat ex *Concil. Toletano IV. cap. 30* & refertur *in cap. sæpè Principes 29. 23. q. 8. & ex l. 48. tit. 6. part. 1.* Idem in Sicilia iuxta *cap. in Archiepiscopatu, de raptorib. & cap. pessimam 32 23. q. 8.* Ob idque inter seculares iudex fuit sanctus Gregorius Thaumaturgus in ciuitate Neocæsariensi, vt in eius vita refert Gregorius Nyssenus; & etiam S. Ambrosius, vt videre licet *lib. 2. offic. c. 29.* Et S. Augustinus *in opere monachor. cap. 10.*

55 Quartò præmittendum est prohibitiones hoc tempore inductas ne munus iudicandi causas ciuiles Clerici suscipiant, intelligi debere quando officium, seu iurisdictio est aduentitia personæ nam si iurisdictio temporalis annexa sit, vel de nouo annecteretur ecclesiasticæ dignitati (vt contingit in Episcopis, vel aliis Prælatis habentibus vtramque iurisdictionem) tunc eam per se exercere poterunt, dummodo non infligant pœnam mortis, aut truncationis membrorum, Ego *in collect. ad cap. clericis 5. num. 6 ne clerici vel monachi, & num. 8.* post glos. *verb. aut iudicent*, & plures ibi citatos Doctores, resolui quòd Episcopus, seu Prælatus habens temporalem iurisdictionem non incidit in irregularitatem, quamuis alteri committat causam in qua postea ingeratur pœna sanguinis, vt iustitiæ debitum exequatur, per tex. *in cap. Episcopus, ne clerici vel monach. in 6.*

56 Ex quibus rectè colligitur officium iudicandi causas ciuiles inter seculares minimè statui ecclesiastico repugnare, nec per se & ex natura sua importare periculum proximum peccandi, aut distrahendi a ministeriis & Ecclesiasticis obligationibus, cùm in primitiua Ecclesia, & primis illis temporibus tale munus permissum fuerit; & nunc in clericis temporalem iurisdictionem habentibus agnoscimus, ex supradictis: & ideo non ex natura ipsa actus qua per se malus sit, sed ex speciali iuris prohibitione munus iudicandi causas ciuiles clericis & Regularibus personis prohibitum esse: necessarium est vt ostendamus, iura ipsa percurrendo, quæ de materia agunt, & solent ad eam quotidie allegari.

57 Primò igitur infertur intellectus ad text. *in cap. monachi, il 2. 16. q. 1. & cap. 2. de postulando.* in quorum primo prohibetur vt nullus monachorum forensis negotij susceptor, vel executor existat, nisi quod monasterij exposcit vtilitas, Abbate sibi nihilominus imperante; & in secundo eadem verba referuntur, & deciditur quod idem iudicium de Canonicis Regularibus, quod de Monachis quantum ad supradicta obseruandum est, licet de Monachis tantum in d. c primo loco citato specialiter sit expressum: & aduertit Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 9. lib. 2. cap 3. num. 11.* quòd omnia antiqua Decreta in Decreti & Decretalium libris inserta
de monachis loquentia intelliguntur de illis, qui Reli- 58
gionem S. Benedicti professi sunt, & agentia de Ca-
nonicis Regularibus intelligi debent de profitentibus 59
regulam sancti Augustini. Ex quibus iuribus colligitur quòd exposcente monasterij vtilitate, & præcedente Superioris licentia poterit Religiosus esse forensis negotij susceptor, & sic arbiter qui iudex est, vt per Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 13. num. 55. cum seqq* & potest esse cubicularius non solum Episcopi, iuxta *c. Pastoris 2 q. 1.* sed etiam alicuius magni Principis, vt post Abb *in c. quæ stio n. 3 de offic. ordin.* tenet Deci *in c. in præsentia n. 73. de iudic. in noua edit.* veluti si hoc in magnam monasterij vtilitatem cedat, sequitur Sanch *d. c. 13. n. 98.*

Secundò infertur intellectus ad *c. eos qui. 20. q. 3.* 60
cuius verba ita se habent. *Eos qui semel in clero taxati fuerint, siue in monasterio deputati, decreuimus neque ad militiam neque ad honores seculares venire Eos autem, qui hoc ausi fuerint facere, & non eius rei pœnitere maluerint, vt ad hoc idem reuertantur, quod ante obtentu Dei sibi proposuerunt, conuenit anathematizari.* Quæ verba clericis conueniunt & Religiosis, non tamen comprehendunt Abbates, Prælatos, & Episcopos, cùm in pœnalibus clericorum, seu Religiosorum appellatione hi non veniant, nec comprehendantur, in Episcopis quod in stricta interpretatione, & in odiosis, clericorum appellatione non veniat, agnoscunt plures per me citati *de appellatiua verborum signif. appel. 51.*
n. 4. Et in monachis quòd eorum appellatione in odio- 61
sis non comprehendantur Abbates, tenent Panorm. *in c. vlt. nu. cum seqq. de priuileg.* vbi Felin. *in princ.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 1. q. 7. n. 4.* Ego ipse *d. tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. appel. 154. n. 1. in fine.* Et circa verba illa, *honores seculares*, doctè glos. *eod. verb* intelligit, de honoribus in quibus exercetur iudicium sanguinis, vel in quibus turpia lucra exercentur: & ita constat textum non agere de iudicio causarum ciuium.

Tertiò infertur intellectus ad *cap. Sacerdotibus. 2.* 62
ne clerici vel monachi, cuius hæc sunt formalia verba. *Sacerdotibus, & clericis tuis denuncies publicè ne ministri laicorum fiant, nec in rebus eorum procuratores existant, quod si postmodum facere præsumpserint, & occasione ipsius administrationis propter pecuniariā cumulum deprehendantur in fraude, indignum est eis ab Ecclesia subueniri per quos constat in Ecclesia scandalū generari.* Ex quo colligunt non posse clericos deseruire alicui laico in domo, vel extra pro suis negotiis peragendis,
Bernard. Diaz *in pract. c. 57 aliàs 60. in nouiss. edit.* Fa- 63
rinac. *fragm. crimin p. 1. verb. clericus n. 184.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c. 61. n. 20. in addit.* vbi quòd non potest officium Maioris, domus alicuius Principis exercere, & alij per me citati *in collect. ad hunc tex. n. 1* sub. qua dispositione minimè comprehenduntur Religiosi in materia stricta & odiosa, vt cū multis notaui *in tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. appell. 51. n. 7.* & sic etiam iuxta subiectam materiam, & specialissimam dispositionis rationē ex Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 15. n. 74.* & dictio illa *Sacerdotibus*, intelligenda est de subiectis

Episco

Episcopo, vt colligitur ex illo pronomine *tuo*, quod significat loqui textum de clericis & Sacerdotibus Episcopo
64 Lucano vt Ordinario subjectis. Et quãuis expresse ✝his prohibeat textus ne ministri laicorum fiant, eius verba ita generaliter prolata non sunt apta comprehendere ministros Regum, qui speciali nota digni sunt, iuxta *c. ne aliqui, de priuil. in 6. c. vlt in print. vers. ne aliqui, de offic. deleg. lib. 6* & quæ notant Cai. *pract. c. 36. n. 2.* Cenod. *ad Decretal. collect. 79. n. 2.* Cenall. *commun. tom. 4. q. 897. n. 49* Azeued. *cons. 34. n. 6* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel gl. 9 §. n. 36.*

65 Quartò infertur intellectus ad *cap. sed nec 4 eod. tit. de clerici vel monachi*, cuius verba ita se habent. *Sed nec procurationes villarum, nec iurisdictiones etiam seculares sub aliquibus Principibus, aut secularibus viris, vt iustitiarius eorum fiat clericorum quisquam exercere præsumat; si quis autem aduersus hoc venire tentauerit (quia contra doctrinam Apostoli dicentis nemo militans Deo, implicet se secularibus negotiis secularitur agit) ab ecclesiastico fiat ministerio alienus, pro eo quod (officio clericali neglecto) fluctibus seculi, vt Potestatibus placeat, se immergit. Districtius autem decernimus puniendum si Religiosorum quisquam aliquod prædictorum ausus fuerit attentare.* Aliqui per hunc text. probare intendunt negotiationem tam clericis, quam Religiosis prohibitam, ex quorum numero sunt Angel. *verb. clerici 9. n. 3.* Medina *de restit. q. 30. art.* Conrad. *de contract. q. 52. concl. 4.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 342.* Villalob. *in sum. p. 2. tract. 21. diff. 2* Renat. à Valle *in tract. n scripto, Hipparcus, siue de cojtatio de Religioso negotiatore. §. 3 num. 87.* Sed Ego non inuenio in eo text. tale quid probari, debebant allegare *cap. secundum instituta, d. tit. ne cle-*
66 *rici vel mon.* Verba autem, *vt iustitiarius eorum fiat*, intelligenda sunt de ministro criminali, qui de causa sanguinis cognoscit; nam licet originem trahat verbum illud *iustitiarius* à particula iustitia, & videatur intelligendum de illo, qui exercet officium iustitiæ ciuilis, aut criminalis; nihilominus in iure nostro vt plurimum sonat in criminalitatem, vt expresse colligitur ex *cap. ex literis 5. de pignorib.* vbi iustitiarius appellatur minister quidam Regius, qui cognouit de quodam delicto, & ex *Clem. 1. de Pœnit. & remiss.* vbi postquam Romanus Pontifex statuerat sacramentũ Pœnitentiæ vltimo supplicio damnatis non esse negandum, ita de illis qui tales condemnarunt, loquitur. *Iustitiarios omnes, & dominos temporales vt ab huiusmodi desistant abusu in Domino hortamur*, &c. insinuat glos. *verb. iustitia mediante, in cap. Præsenti, ne clerici vel mon. lib. 6.* dum ministrum illum qui commisit ne Episcopi secularem iurisdictionem habentis cognoscere de causa sanguinis, appellat iustitiarium, nam cum text. ita decidisset. *Quãuis ipse Balliuus, vel alius contra malefactores ad pœnam sanguinis processerit iustitia mediante.* Sic quærit glossa. *Quid si contra iustitiam? Dic idem: nam Episcopus, qui mandauit iustitiam fieri, non est in culpa si iustitiarius delinquat.*

67 Huius tex. *in d. c. sed nec*, nonnulli meminerunt in disputanda illa quæstione an clerici possint esse Consiliarij, seu ministri, aut Iudices ordinarij causarum ciuilium in Curiis Principum & Regum ✝de qua vide Azeued. *l. 1. tit. 4. lib. 2 Recop.* & ... *ad Curiam* ... *lib. 2 cap. 21 in fine*, Menoh. *de su cess. creat. lib. 3. §. 30. n. 312.* Bobadil. *in sua pol tica lib. 2. cap. 17. num. 25. cum seqq. & num.* ... F. Borrel. *de præst.* ... *Regum Cathol. cap. 73. num 6 & de magistr. lib. 1, cap. 10.* Mastrill. *eod. tract. lib. 2. cap. 6.* Franc. Zypæ. *in sua le tract. lib. 1. cap. 37.* Martin. Maget *de aduocatia armata cap. 7. n. 207* F. Laurent. Landmet. *de Veteri clerico lib. 2. c. 15. pag. 47.* In primis P. Suarez *tom. 5. de censur disp. 51. sect. 3. num. 16.* ita ait. *Statim vero occurrere potest practica difficultas: nam videmus in Curiis Principum & Regum clericos esse ordinarios iudices causarum ciuilium & huic muneri esse deputatos, ac propterea censeri irregulares, etiam durante tali munere, & tamen ministerium illud non minus implicat negotiis secularibus, quam officium Aduocati, & similia?* Cui difficultati respondent communiter Doctores excipere ab hac regula Consiliarios Principum, vt videre licet in Panormitano *in cap. sed nec, ne clerici vel monachi, & in c. clericus, eod. tit.* vbi idem sentit Ioan Andr. idem Panor. *in cap. non est. de voto*, Dec. & Bald. quos referunt, & sequuntur Bernard. Diaz & Salzedo *in pract. cap. 61.* cui sententiæ fauet lex Hispaniæ *part 1. tit 6 l. 48.* vbi Gregor. Lop. id aduertit citans ad hoc *cap in Archiepiscopatu, de raptor.* Et nihilominus eidem Suarez videtur hæc iura non conuincere, quia aliud esse videtur esse iudices ordinarios, in publico Regni Tribunali, quod videtur prohiberi in dictis iuribus, videlicet *in d. cap. sed nec, & in d. cap. clericis*; aliud verò adesse Regi ad ferendum consilium; sed tandem sic concludit. *Nihilominus vsu receptũ est siue ex concessione Pontificum, siue quia consuetudo ita interpretata est ipsa iura vt clerici absque vlla nota irregularitatis, vel alterius impedimenti Canonici possint esse Consiliarij Regum in huiusmodi iudiciis, siue Tribunalibus, in quibus de conuenienti Regum gubernatione, & prouidentia, vel ad summum de ciuilibus causis agitur.* Paul. Layman. *in Theologia morali tract. 5 p. 5. cap 8. num. 5.* omnes ecclesiasticos comprehendit, dicens. *Per ecclesiasticam consuetudinem concessum est vt personæ ecclesiasticæ in Principum etiam secularium Curiis fungi possint officio Consiliarij, Cancellarij, imo etiam iudicum in causis ciuilibus, vt notat Abb. in cap. sed nec, ne clerici, vel mon. non autem in causis criminalibus, excepto casu si Fidei defendendæ causa, aut bonum spirituale animarum id exigat, vt notat* Molin. *tract. 3. disp. 8. num. 10. argum. text. in cap. in Archiepiscopatu, de raptorib.*
&c. Dixit, *persona ecclesiastica*, vt comprehenderet tam 68
clericos, quam Religiosos, iuxta doctrinam Vgolini *de censur. Pontifici reseruat. p. 2. cap. 12. num. 1.* dum tenet ecclesiasticam personam eam esse quæ aut per Ordinis susceptionem, aut per Religionis ab Apost. Sede probatæ ingressum se Deo dedicauit, vt habetur *in capite duo sunt genera hominum 12. q. 1. & in cap. si quis suadente diabolo 17. quæst. 4.* siue igitur clerici sint, siue Religiosi, ecclesiasticæ personæ habentur, ac sunt.

Quintò infertur resolutio ad illam quæst. An Con- 69
siliarij seu iudices ordinarij Principum secularium Curiales dicantur, ad hoc vt irregularitatem ✝incurrant contra tales positam in *c. p. 1. 2. & 3. dist. 51.* & aliis in locis? Ad quod præmittendum duxi cum glos. communiter recepta *in princip. dist. 51.* dici Curiales, omnes, qui aliquo modo sunt obligati Curiæ siue milites, siue Aduocati forenses, siue Iudices siue officiati, Suar. *tom. 5. disp. 47 sect. 4. num. 3.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de discipl. cleric. §. 11. n 6.* qui ad effectum irregularitatis contrahendæ Curiales appellant illos qui
sæua, turpia, seu vilia in Curia exercuerunt, vel qui fue- 70
runt officiales in causa sanguinis. Deinde præmitto hanc Curialium irregularitatem laicis impositam fuisse, ne scilicet eis ordinari permittatur: ita colligitur ex *c. præcipimus, dist. 34* ibi, *Præcipimus ne vnquam*, &c. *vel Curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium ad sacros Ordines permittat accedere*, &c. & ex pluribus decretis *dist. 51.* præcipuè ex *cap. 1. & cap. 4.* item *dist. 53* ex quibus bene probatur hanc Curialitatis irregularitatem siue impedimentum arcere laicum ab Ordinibus suscipiẽdis durante officio, post illud namque finitum si de cau-
sa sanguinis non cognouit, cessat impedimentum, vnde 71
clerici post ordines susceptos, licèt Curialitatis officia

exercuerint, nullam irregularitatem incurrunt, nec impedimenta contrahunt, ita Syluest. *in sum. verb. Curialis, & verb. Ordo* 4. Tolet. etiam *in sum. lib.* 1. *cap.* 56. Henriq. *etiam in sum. lib.* 14. *cap.* 5 *num.* 5. Vgolin. *de irregular. cap.* 58. § 1. *num.* 8. Suar. *d. tom.* 5. *disp.* 49. *sect.* 4. *& disp.* 51. *sect.* 3. *num.* 15. Bonacin. *de censur. disp.* 7. *q.* 2. *puncto* 4. Villalob. *in sum. p.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 37. Non obstat doctrina Suar. *d. tom.* 5. *disput.* 40. *sect.* 1. dictans irregularitatem impedientem Ordinis susceptionem, impedire etiam illorum vsum, quia seipsum meliùs declarat *eadem disp.* 40. *sect.* 3. *num.* 24. ibi, *Omnis irregularitas priuans Ordinis susceptione, priuat etiam vsu eius, si cum tali irregularitate sumatur, quamuis non necessariò priuet vsu Ordinis suscepti ante talem irregularitatem*, &c. & antea sæpe citata *disp.* 40. *sect.* 1. *num.* 11. constituerat regulam certissimam quod in moralibus longe aliud est non recipere personam ad aliquem gradum, & deiicere illam a tali gradu postquam semel quis admissus est, quod mora-
72 liter contumeliosius est, quod insinuat Emman. Saa *in aphorism. verb. irregularitas num.* 1. quatenus dicit quod irregularitas est impedimentum accipiendi Ordines, aut acceptis vtendi, impedit verò aliquando solam susceptionem, non vsum, aliquando vsum vnum, & non alium. Et inueni plura exempla apud Doctores: Cou. *in Clem. si furiosus p.* 1. *in initio n.* 9. loquens de exposito cuius parentes omnino ignorantur, resoluit secundùm suam opinionem, quod talis ordinari non potest absque dispensatione, sed si fuerit ordinatus, quod potest in ordine suscepto administrare: Auila *de censur. p.* 7. *disp.* 4. *dub.* 5. tenet quòd licèt histriones ex officio prohibeantur ordinari, nihilominus si ordines suscepissent, illis vti possent per *cap. cùm decorem*, iuncta glos. *de vita & honest. cleric.* Bonacin. *de censur. disp.* 7. *q.* 2. *puncto* 4. postquam docuit obligatos ad ratiocinia ordinari non posse, per tex. *in cap. vnic. de oblig. ad ratiocin.* asserit sibi videri eos ordinibus susceptis vti posse.

73 Quibus in materia præhabitis resoluendum est à regula in principio quinti corollarij præscripta excipi illos, qui sunt Consiliarij Principum, ita Suar. *d. tom* 5. *disp.* 51. *sect. vlt.* vbi ad hoc allegat Panorm. Ioan. Andr. Dec. Bald. Bernard. Diaz & Salzedo, ac Greg. Lopez, concludens consuetudinem adesse quòd sine metu alicuius irregularitatis occasione Curialitatis contractæ possint Clerici esse iudices Principum secularium in causis ciuilibus, cuius verba suprà retulimus *num.* 67. *cum seqq.* Fr. Henric. de Villalobos *in sum. p.* 1. *diffic.* 38. agit de hac irregularitate quæ colligitur ex dictis *cap.* 1. 2. *&* 3. *dist.* 51. & cum Maiolo *de irregul. lib.* 2. *c.* 5. *n.* 9. tenet laicos Curiales ordinari non posse; & in præcedenti *diffic.* 37. idem Villalobos tractans de obligatis ad ratiocinia, & de Curialibus, qui causas agunt, vel quibuslibet publicis functionibus occupantur; addit: *que los clerigos que tienen estos ministerios no quedan irregulares, porque solo habla de los legos*: & paulo post. ibi, *y tambien se aduierte en especial que los clerigos sin nota de irregularidad pueden ser Consejeros en causas Ciuiles, y donde se trata de gouierno, como dizen Bernardo Diaz, y Salzedo, seguiendo a Decio y Baldo, y lo tiene* Gregorio Lop. *l.* 48. *tit.* 6. *part.* 1. *y consta de la costumbre*, &c. Hanc eandem exceptionem de Cōsiliariis Principum modo laicis, modò ecclesiasticis, tenent Mercer. *in* 3. *p. D. Thom. q.* 24. *dub.* 3. Petr. Cornejo *in eandem* 3. *p. tract. de irregularit. disp.* 24. *dub.* 2. *num.* 3. Filliuc. *in quæst. moral. tom.* 2. *tract.* 19. *de censur. in particulari cap.* 7. *n.* 157. Paul. Laymann. *in Theolog. morali tract.* 5. *p.* 5. *cap.* 8. *num.* 5. P. Ludou. de Torres *de censur. lib.* 9 *disp.* 72. *dub.* 6. qui attestatur illam consuetudinem Pontifici notuisse; Gaspar Hurtado *de censur. tract. de irregular. disp.* 2. *dub.* 18. vbi expressè de Consiliariis laicis, Anton. Diana *moral. resol. p.* 4. *tract.* 2. *resol.* 98. vbi de Consiliariis Principum, qui sunt Regentes, Præsides, & Magistri Rationales.

Sextò infertur intellectus *ad cap. clericis. §. iube-* 74
mus, ne clerici vel mon. vbi postquam Pontifex Alexander III. statuerat ne clerici per se truncationes membrorum inferant, aut iudicent inferendas, addit: *Iubemus etiam sub interminatione anathematis, ne quis Sacerdos officium habeat Vicecomitis, aut Præpositi secularis. Si quis autem contra hoc venire præsumpserit, & commonitus emendare noluerit, excōmunicationi subiaceat.* Ex quo textu Doctores passim colligunt Sacerdotibus interdictum esse ne possint esse Vice-Reges, seu Vicecomites, vel locum tenentes Principum secularium in iurisdictione seculari exercēnda, nec gubernatores Regni, vel administratores Prouinciæ, tanquam Officiales Principum secularium, vt per Nau. *in man. cap.* 27. *num.* 117. *vers. septima*, Maiol. *de irregul. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 3. *& ca.* 5. *n.* 15. Bernard. & Salzed. *in pract. cap.* 60. Aze- 75
ued. *ad Curiam Pisanam lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 1. *cum seqq. & l.* 1. *à princ. tit.* 4. *lib.* 2 *recop.* & nuncupatim Panor. *in d. § iubemus*, & Siluest. *verb. excommunicatio* 9. *n.* 18. postquam docueraot non posse Sacerdotem per hunc text. Principis vices agere in iurisdictione seculari exercenda, quamuis nullam pœnam mortis, aut mutilationis imponat; addunt quòd Prælati possunt esse Cōsiliarij Principum licet esse non debeant officiales exercendæ iustitiæ, hoc est, criminalis: Caietanus *in sum. cap.* 76. existimauit in excommunicationem huius cap. incurrere Gubernatores, seu Vice-Reges, quoniam appel- 76
latione Præpositi secularis, omnis huiusmodi præsidentia iurisdictionem habens secularem venire videtur: cum Caietano sentit Nauarrus; Tolet. *in sum. lib.* 1. *cap.* 37. *excom.* 7. tradit sub appellatione Vicecomitum & Præpositorum secularium comprehendi Gubernatores, Vicegerentes, & Præsidentes iurisdictionem à secularibus obtinentes; & deinde loquens de Sacerdotibus, Diaconis & Subdiaconis subdit: Possunt tamen esse Consiliarij Principis secularis, vt notat Abb *in d. cap. clericis, num.* 10 post Host. ibi *num.* 4. dummodo à pœna sanguinis se abstineant, secundùm Host. & Abb. *ibi suprà*, quamquidem pœnam sanguinis esse debere grauem dicit Boich *ibidem in fine.* Bonacin *de censur. extra Bullam Cœnæ disp.* 2. *q.* 4 *puncto* 5. docet non videri in illo textu interdictum Sacerdoti munus Consiliarij apud Principem secularem suscipere, modò illud non exerceat in causa sanguinis in particulari. Villalob. *d. p.* 1. *trat.* 17. *diffic.* 18. *num.* 5. ait textum illum loqui de Sacerdote officium Vicecomitis, aut Iudicis secularis exercente; & postea addit: *Mas aduiertase con el mismo Abad in d. c. clerici num.* 10. *despues de Host. ibi num.* 4. *que pueden los dichos ser Consejeros de Principe seglar conque no den pena de sangre*, &c. Et quicquid sit, certum est in Hispania, vel ex consuetudine legitimè præscripta, vel aliquo Apostolico priuilegio passim Episcopos fieri Proreges, aut Præsides, Senatus Regij, vt testatur Enriq. *in sum. lib.* 14. *de irregul. cap.* 5. §. 5. *in commento lit. Q.*

Septimò infertur nullum clericum dictare, aut pro- 77
ferre posse sententiam sanguinis, *cap. sententiam sanguinis, ne clerici vel mon.* cum ibi per me citatis *in collect. num.* 2. *cap. ne clerici eod. tit. in* 6. & addo Machado *en su perfetto Confessor y Cura de Almas lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 18. *docum.* 2. vbi ait intelligendam esse resolutionem prædictam de quacunque sententia mortis siue mutilationis membrorum, sequuta scilicet cum effectu morte seu mutilatione in vim dictæ sententiæ ad hoc vt talis irregularitatem incurrat, etiamsi mere laicus sit. Ita contra Maiol. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 3. docent Siluest. *verb. homicidium* 3. *q.* 1. Sot. *de Iustit. lib.* 5.

q. 8.

q. 1. art. 9 Medina *in sum. lib.* 1. *c.* 10. §. 1c. Villadieg. *de censur. cap.* 6. *num.* 10. Suar. *d. tom.* 5. *disp* 47. *sect.* 1. *num.* 3. *& sect.* 4. *num.* 2. Bonacin. *de censur. disp.* 7. *q.* 4. *puncto* 1. *prop. vnic. num* 25. Auila *eod. tract p.* 7 *disput.* 2. *dub* 1. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 10. *num.* 239. Villalob. *in sum. p.* 1. *tract.* 21. *diff.* 25. *n.* 2. quod quidem procedit quamuis miraculosè mors, seu mutilatio cum effectu non sequatur, vt declarat Auila *d. tract. de censur. p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 1. *notab.* 3.

78 Vnde benè deducitur clericum posse ex commissione Principis cognoscere etiam de causis criminalibus; dummodo non deueniat ad condemnationem sanguinis, mutilationis, aut deformationis membrorum, vt docent Con. *in Clem. si furiosus p.* 2. §. 5. *num.* 9. Fr. Emman *in sum. p.* 1. *cap.* 169 *concl.* 5. ex text. *in c. sapè* 23. *quaest.* 8. *& ex d. cap. in Archiepiscopatu, de raptorib.* non obstante *cap. nullus Episcoporum* 15. *quaest.* 4. vbi videtur ecclesiasticis personis prohiberi causa criminales iudicare, quia *ibi* glos. *verb. iudicari*, ait prohibitionem
79 locum habere cum agitur de effusione sanguinis. Similiter poterit Ecclesiastica persona absque metu irregularitatis si fuerit alicuius Principis secularis Consiliarius, cum eo concurrere in lege seu constitutione edenda, qua delinquentibus in certo crimine poena sanguinis imponatur, quia proximè non concurrit ad causam sanguinis. Ita Henriquez *in sum. lib.* 14. *cap.* 12 *num.* 6. *& cap.* 16. *num.* 4. Auila *d. p.* 7. *disp.* 5. *sect* 1. *dub.* 5.
80 Octauò infertur tam clericos iuxta *cap. clerici*, *cap. quicunque* 23. *q* 8. quàm Religiosos, vt constat *cap. eos.* 20. *quaest.* 3. grauissimis prohiberi poenis in bello militare. Bañez 2. 2 *quaest* 40. *art.* 2. Molin. *de Iustit tom.* 1. *disp.* 108. Auil *de censur p.* 7 *disp.* 5. *sect.* 3. Cand d. *disquis. moral.* 17. *art* 9. *dub.* 1. Machado *d. lib.* 1. *p.* 3. *trat.*
81 27. *docum.* 10. Poterunt tamen ad Bellum iustum persuadere, hortari, & ad illum milites inducere, vt strenuè dimicent, dummodo talis inductio non dirigatur ad particularem aliquem occidendum, absque irregularitatis periculo, iuxta doctrinam S. Thomae 2. 2. *q.* 40. *art.* 2. *ad* 1. & constat ex *cap. igitur, cum seqq.* 23. *q* 8. & resoluunt Bonac. *de cens. disp.* 7. *q.* 4 *p.* 4. *n.* 11. Molin. & Auila *citatis locis.* Henriq. *d. lib.* 14 *c.* 12. *num.* 4. *lit. R.* Filliuc. *tom.* 2 *tract.* 29. *n.* 166 Candid *dicta disquisit.* 17. *art* 4 *dub.* 4 Villalob. *in sum. p.* 2 *trat* 5. *diffic.* 8. *n.* 2. Machado *d. trat.* 27. *docum.* 10. *n.* 5. Praecipuè si faciat pro defensione Ecclesiae, vel Reipub. vel Fidei, quamuis sequantur ex vtraque parte homicidia & mutilationes, nisi ipse occidat, vel mutilet. *cap. Dominus.* 23. *q.* 2. *cap. hortatu* 23. *q.* 8 Suar. *tom* 1 *disp* 47. *sect.* 6. *num.* 8. Sayr. *de censu. lib.* 7 *cap.* 19. *num* 3. Bonacin. *eod. tract. disp.* 7. *q.* 4. *puncto* 4. *num.* 7. Rota *deci* 3. *in fine p.* 2. *recens.* Bellet. *disquisit. clerical p.* 1. *tit. de discipl. cleric.* §. 5. *num.* 141 vbi *num* 142. secus dicit si bellum iniustum esset, quia tunc clericus fieret irregularis praestans fauorem, vel auxilium, vel consilium, dummodo inde sequuta fuerit mors hostis, aut membri mutilatio etiam per alios, latè D. Roder. à Cunha *in comment. ad princ.* 21. *dist. ex num* 5. Et idem Bellet. *vbi suprà n.* 143. aduertit quòd si clericus intersit in bello iniusto ad pacem componendam, seu ad Confessiones audiendas, quamuis ex hoc per accidens augeatur animus militi-
82 bus, non fit tamen irregularis. Ex quo igitur quod clericus dans consilium vt inducatur bellum iustum non manet irregularis, sequitur esse posse de consilio rerum bellicarum, vt expressè docent Henriq. *d. lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 1. Auila *d. p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 3. *dub.* 2. *ad finem.*

Ex quibus omnibus colligitur circa cognoscendas & iudicandas causas ciuiles in consilio Principum secularium nullam inueniri in iure prohibitionem, quae clericos depellat a tali cognitione, & quod plus est, nec vlla adest, quae Regulares ex hoc capite excludat si id faciant de Superiorum suorum licentia, & debito modo; imò maiorem libertatem in illis cognoscendis & diiudicandis habere dicimus Episcopos, & Abbates, ac Praelatos, qui nulli subsunt ordinario Superiori, sed immediate S. Sedi Apost. subiecti sunt, non enim ita indigent speciali licentia, sicut alij. Et ad omnem dubitandi ansam tollendam Portugaliae & Algarbiorum Rex Sebastianus obtinuit a summo Pontifice Pio IV vt pro administratione iustitiae in Regnis, Insulis, & dominiis eidem, & pro tempore existenti Regi subiectis, posset quasvis ecclesiasticas, quam cuiusvis Ordinis Regulares personas, quamuis etiam Pontificali dignitate pollentes (si alias cum eis, si extra eorum monasteria, aut alia Regularia loca degere possint, legitimè dispensatum fuerit) consilio suo adhibere, ipseque in omni consilio pro tempore adhibitae personae in quibusvis criminalibus, prophanis, & mixtis causis, etiam poenam sanguinis concernentes consulere, & votum dare, seu suffragium ferre, ac causarum earundem decisioni, & terminationi interuenire, necnon personae ecclesiasticae cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existentes per ipsos Portugaliae Reges ad secularia officia Regnorum, insularum, & dominiorum huiusmodi pro tempore deputatae officia ipsa acceptare, & regere, eoque tempore durante cognitioni, & decisioni quaruncunque causarum, & quaestionum criminalium contra quoscunque incumbere, & quibusvis negotiis criminalibus se immiscere liberè & licitè valeant; absque aliquo conscientiae scrupulo, aut irregularitatis, seu inhabilitatis, vel aliarum sententiarum, censurarum, & poenarum contra se in praemissis ingerentes latarum incursu, vel infamiae nota, etiamsi exinde sanguinis effusio, & mutilatio membrorum, aut mors hominum subsequatur, dummodo per se ipsos sententias non ferant: vt plenius in dictis litteris in forma Breuis expeditis, Pij Papae IV. continetur, incip. *Pro salubri*, sub Dat. Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae 1559 Kalend. Martij, quae impressae circumferuntur in libello priuilegiorum, facultatum, & gratiarum, quas summi Pontifices Regibus Portugaliae & ad eorum instantiam concesserunt. Vlyssipone ex officina Petri Crasbeeck 1609.

Seguntina priuilegij.

Priuilegij vsus, & obseruantia, ex quibus inducatur, & confirmetur? Priuilegium immunitatis à collectis, gabellis, & alcaualis concessum, de quibus intelligatur? & vtrum comprehendat impositas post earum concessionem?

VOTVM XC.

1 *Potestas concedendi immunitatem à collectis residet penes supremum Principem.*
2 *Principis etiam secularis assertio plenè probat.*
3 *Confirmatio nouam concessionem, & nouum titulum operatur.*
4 *Confirmatio in forma specifica qua dicatur.*
5 *Confirmatio pluries repetita per diuersos primi concedentis successores extinguit defectum.*
6 *Priuilegium ex causa onerosa, & quod transit in vim contractus, est irreuocabile.*
7 *Immunitas concessa mercatoribus nauigantibus ad aliquem portum pro augenda illius habitatione, non potest reuocari.*

§ Priuile

8 *Priuilegium immunitatis obtinentes non comprehenduntur sub constitutione Principis iubentis collectam soluendam nemine excepto.*

9 *Voluntas Principis non præsumitur extendi ad ea, quæ de iure facere non potest.*

10 *Statutum semper sumit interpretationem à potestate statuentium.*

11 *Princeps semper dicitur disponere prout ius disponit.*

12 *Priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa non comprehenduntur in generali reuocatione priuilegiorum.*

13 *Priuilegia reuocabilia solùm comprehenduntur sub generali reuocatione priuilegiorum.*

14 *Doctrina Bart.* in l. Antiochensium ff. de priuil. credit. *declaratur.*

15 *Immunitatis priuilegium per legem generalem non tollitur.*

16 *Contractus cum Principe gesto derogari non potest per legem generalem ab eo latam.*

17 *Confirmatio Pragmatica dennò censetur impetrata post centum annos ab eius editione.*

18 *Prescriptio quæcunque etiam immemorabilis contra tributa, & vectigalia excluditur.*

19 *Materia quando est imprescriptibilis ad acquirendum dominium, sufficit titulus insufficiens iuncta obseruantia quadraginta annorum.*

20 *Materia prescriptibiles ex incapacitate possidentis desinunt esse tales.*

21 *Laici sunt incapaces possessionis, & prescriptionis in materia decimarum, nisi cum prescriptione allegetur priuilegium ante Conc. Lateran. obtentum.*

22 *Iurisdictio ecclesiastica est imprascriptibilis respectu laicorum.*

23 *Consuetudo obtinendi duas Dignitates in eadem Ecclesia, improbatur, nisi cum illa concurreret allegatio priuilegij.*

24 *Bona & loca ad vsus communes vicinorum deputata sunt imprascriptibilia nisi cum immemorabili allegetur titulus priuilegij.*

25 *Præscriptione immemorabili prohibita ex incapacitate possessoris, admittenda nihilominus si allegetur priuilegium.*

26 *Vectigalia prescriptibilia sunt respectu particularis ordinario decem, vel viginti annorum spatio.*

27 *Decimæ contra laicum præscribuntur ordinario tempore.*

28 *Tertia Regalis contra primatum præscribuntur ordinario tempore.*

29 *Pecho, Pedido. & Alcauala sunt synonyma.*

30 *Alcauala est nomen generale comprehendens omnia tributa.*

31 *Vectigal nomen comprehendit omne quod fisco soluitur.*

32 *Generalis loquutio omnia comprehendit.*

33 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*

34 *Exemptio vectigalium concessa generaliter exceptis certis casibus, est generalissima in casibus non exceptis.*

35 Claus. Prout constitutum est solui, *non stat conditionaliter sed causatiuè.*

36 *Solutionem consuetam probare non requiritur quando conceditur vectigal tanta quantitatis, prout consuetum est soluere.*

37 *Stipulatione luminibus officiatur comprehendit lumina tam tempore contractus existentia quàm futura.*

38 *Priuilegium immunitatis extenditur ad decimas futuras.*

39 *Immunitas per verba generalia concessa comprehendit. collectas de nouo impositas ratione belli superuenientis.*

40 *Immunitas ex causa onerosa concessa comprehendit collectas futuras.*

41 *Ex obseruantia subsequenti declaratur quòd ius exigendi vectigal comprehendatur.*

42 *Immunitas à gabellis comprehendit onera, & gabellas futuras.*

43 *Priuilegium concessum villis, extenditur ad villas de nouo auctas.*

44 *Castrum cum territorio si nobili concedatur, debet habere territorium postea auctum*

45 *Priuilegium immunitatis extenditur ad bona post priuilegium quæsita.*

46 *Immunitatis priuilegium comprehendit incolas de nouo superuenientes.*

47 *Priuilegium concessum collegio 16. virorum extenditur ad septem collegas postmodum auctos.*

48 *Priuilegium de percipiendis gabellis extenditur ad gabellas superadditas.*

49 *Familaria de nouo aucta comprehenduntur in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis.*

50 *Doctores* in l. si ex toto ff. de legat. 1. *declarantur.*

DVbitaui an priuilegium immunitatis à collectis & gabellis concessum oppido de Sendin hodie sit in vsu, & debeat obseruari etiam quoad collectas post eius concessionem impositas? Materia præsentis voti diuidetur pro faciliori illius explicatione, in hunc qui sequitur, modum.

Priuilegio immunitatis à gabellis & tributis an aliquid obstet quin obseruari debeat?

§. I.

NIhil impedire hodiernum vsum, & obseruantiam huius priuilegij, ostendam multis: & primò quòd 1 supremus Princeps (penes quem residet latissima potestas concedendi immunitatem à collectis, *l. sunt munera, ff vacat. muner. toto tit. C. de immun. nem. conced. l. immunitas. C. de agricol. & cens. lib. 11. cap. super quibusdam. § præterea, de verb. signif. l. Hisp. 1. tit 11. lib. 6. Recop.* Sacca *cons.* 15. *num.* 7 Mastrill. *de Magistr. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 127. *cum seqq.* Glorit. *resp.* 2. *p.* 2. *num.* 12. & 45. Gutier. *de gabell. q.* 4. *num.* 4. & 5.) in concessione dicti priuilegij & deinde in illius confirmatione affirmat illud in vsu esse, ac obseruari debere, quæ quidem Principis assertio plenè probat, *Clem. litteris, de probat.* 2 *c. nobilissimus* 95. *dist.* Mascard. *de probat concl.* 1227. Carol. Tapia *in decis. supremi Consilij Italiæ decis.* 23. *num.* 63. Mastrill *d. lib.* 3 *c.* 4. *num.* 51. *cum seqq.* Et procedit etiam in Principe seculari. Cardin. *cons.* 128. Deci. *cons.* 606. *incip. Serenissimus Imperator num.* 1. *vers. & primo facit,* Tapia *d. decis.* 23. *num.* 73. Aliàs enim si Principi aliquid asserenti non crederetur, esset illum de mendacio redarguere, quod non est dicendum, vt notatur *in d. Clem. litteris,* & concludunt Franc. *in cap. si motu proprio num.* 8. *de præbend. lib.* 6 Menoch. *cons.* 100. *num.* 13. Mastrill. *d. cap.* 4. *num.* 54. Et hæc opinio totius Mundi praxi recipitur. Menoch. *d. cons.* 100. *num.* 26. Tapia *d. decisione* 23. *num.* 74. Fontanel. *de pactis nupt. claus.* 4. *glos.* 10. *p.* 2. *numer.* 18. Mastrill. *d. cap.* 4. *numer.* 51.

Secundò, quia dictum priuilegium deliberatè, & ex 3 certa

certa scientia confirmarunt diuersi & pro tempore existentes Castellæ Reges, quæ confirmatio nouam concessionem, & nouom titulum operatur, *cap* 1. & ibi glos. *verb. confirmata, de transact.* Bart. *in l. more, ff. de iurisd. omn. iud.* Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 8. *cum seqq.* Georg. *alleg.* 6. *n.* 3. *cum seqq. & alleg.* 46. *n.* 39. *&* 40: *& in repetit. feud. lib. cap.* 16. *num.* 33. *&* 34. Rouit. *in pragm.* 4. *de possess. non turb. num.* 20. *&* 21. Costa *cons.* 1. *num.* 23. *& cons.* 2. *n.* 43. *cum seqq.* Cabed. *Lusit. decis.* 21. *num.* 5. *p.* 2. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 992. *num.* 11 Castill. *controu. tom.* 5. *cap* 89.
4 *num.* 206. *&* 307 Dicitur autem confirmatio in forma specifica quando fit inserto tenore priuilegij confirmati, provt in nostro casu, *cap. venerabilis, de confirmat. vtili,* & *ibi* Abb. *num.* 1. *&* 2. Dec. *in cap. inter dilectos n.* 1. *de fide instrum.* Paschal. *de patria potest. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 59. *&* 60. vbi *num.* 58. addit priuilegium confirmatum dici ex certa scientia quando fuit confirmatum à pluribus retro Principibus, Petra *de potest. Princip. cap.* 32 *num* 37. Castill. *d. tom.* 5. *cap.* 81. *num.* 209. Lanar. *cons.* 21. *num.* 2. Rota apud Farinac. *decis.* 192. *n.* 3. *p.* 1. *recent.*

5 Ex qua quidem confirmatione pluries repetita, & facta per plures primi concedentis successores, fuit quicunque sic existeret defectus, extinctus, & tacite dispensatus, vt in simili tradit Fraccia *de subfeudis lib.* 2. *in cap. quis dicatur Dux, in alleg. pro Regente Albertino num.* 68. *vers. secundò quia Princeps per suas litteras, pag. mihi* 138. vbi loquitur de pragmatica Regni Neapolitani, hodie est 1. *tit. de priuil. infra annum registrand.*, in qua ipso iure anoullantur & cassantur priuilegia non registrata, quem defectum suppleri ait si Princeps illo non obstante iubeat obseruari priuilegium, Ponte *cons.* 3. *n.* 30. *lib.* 1. Rouit. *in pragmat.* 1. *de priuileg. infra annum præsentandis num.* 5. Idem etiam operatur clausula perinde valere, Gemin. *cons.* 11. *num.* 2. *vers. quo ad rescriptum, & cons* 128. *n.* 3. *&* 4. *vers. nam gratia,* Mart. *de claus. p.* 1. *claus.* 225.

6 Tertiò, quia dictum priuilegium ex causa onerosa fuit concessum, & sic transiit in vim contractus, ac proinde est irreuocabile, Bart. *in l omnes populi n* 30. *ff. de iustitia de iure,* & *ibi* Bald. *q.* 3. *& in l. si cum mihi num.* 1. *ff. de dolo,* Alex. *cons.* 54. *Viso puncto num.* 11. *cum seqq. lib.* 4 *& cons.* 101. *num.* 1. *post princ. lib.* 1. *& cons.* 1. *num.* 11. *& cons.* 116. *num.* 6. *vol.* 2. Bertachin. *in repert. p.* 4. *lit. P. vers priuilegium si est conce[...]m, pag.* 1[...]4. *col.* 3. Petra *de potest. Princip.* [...] 32. [...] *secundam principalem dubitationem num.* [...] *pag. mihi* 182. Muta *ad pragm. Siciliæ priuit.* 16. *num.* 34. [...] 197. Tortus *ad statut.* [...] *Papiæ statuto* 23. *de* [...] *pote[...] num* 27 *pag.* 71. *& statuto* 40. *n.* 15. *&* 35. *pag.* 91. Tapia *cons.* 8. *n.* 8. *&* 9. Provt quilibet alius contractus cum Principe celebratus reuocari non potest, Bald. *in l. qui se patris num.* 33. *&* 34 *vers. hoc sciat, C. vnde liberi,* Aretin. *in cap.* 1. *de constit. n.* 16. *&* 17. Gomez de Leon *alleg.* 34. *num.* 3. *&* 4. Ioan. Andr. Georg *alleg.* 49. *num.* 4. *&* 5. Muta *ad c. Regni Siciliæ tom.* 1. *in proœm. num.* 25. *cum seqq. pag. mihi* 10. *&* 11. Paschal. *de patria potest. lib.* 1. *cap.* 1. *num* 49.

7 Et in terminis immunitatis concessæ mercatoribus, nauigantibus ad quendam portum pro augenda illius habitatione, quòd non debeat, nec possit reuocari, tradit Berard. senior *cons.* 21. *num.* 1. *cum seqq.* sequitur Petra *d. tract. cap.* 24. *num.* 255. *fol. mihi* 130. *col.* 3.

8 Ex quo fit quòd vbi Princeps imponit aliquam collectam, & iubet soluendam ab omnibus, nemine excepto, nullo modo intelligitur voluisse comprehendere obtinente priuilegium immunitatis, vt per Rendin. *in promptuario tit. de priuileg. num.* 6. & plures citatos à Glorido *resp.* 1. *p.* 1. *n.* 9. Et procedit etiamsi collecta imponatur per legem generalem. Menoch. *cons.* 110. *n.* 19. *cum seqq. lib.* 12. vbi dicit quòd non præsumitur Principem voluisse derogare priuilegiis nisi id in lege specificè expresserit, sequitur Bonacin. *de legib. disp.* 1. *q.* 3. *puncto* 8 §. 3. *n.* 11. *vers. secundò non extenditur.*

Et in his terminis non dubitatur de potestate Prin- 9
cipis, sed de eius voluntate, quæ præsumitur non extendi ad ea, quæ de iure facere non potest, *l. Lucius, §. pen. ff. ad municip. cap. à nobis, de sentent. excom.* Mart. *cons.* 40. *num.* 29.

Et statutum semper sumit interpretationem à pote- 10
state statuentium, Bart. *in l. si quis sub conditione in fine. ff. de condit. & demonstr.* Ioan. Monach. *in c.* 2. *de constit. lib.* 6. Mart. *cons.* 40. *num.* 30.

Et Princeps semper dicitur disponere provt ius dis- 11
ponit. Gozadin. *cons.* 101. *n.* 10. & cum aliis Marta *d. cons.* 40. *num* 51.

Et in specie quòd in generali reuocatione priuile- 12
giorum non comprehendantur priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa concessa, Lap. *alleg.* 95. Roman. *cons.* 436. *n.* 14. *vers. septima ratio,* Card. *cons.* 147. *n.* 2. *vsque ad fin.* Putc. *decis.* 314. *lib.* 1. *in nouis,* Pinel. *in rub. C. de rescind. vendit. p.* 1. *c.* 2. *col. vlt.* Roland. *cons.* 13. *num.* 21. *lib.* 3. Boisat. *cons.* 16. *num.* 57. *lib.* 1. Seraph. *decis.* 1082. *num.* 3. Hercul. Marescot. *lib.* 2. *var. cap.* 40. *num.* 28. Marta *d. cons.* 40. *ex num.* 22. *& cons.* 145. *num.* 16. *cum seqq.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 36. *num.* 36. *cum seqq* vbi quòd per derogationem generalem non censeatur derogatum priuilegiis per viam contractus concessis, Paschal. *de patria potest. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 97. *cum seqq.* Tortus *statuto* 41. *num.* 20. *&* 21. Muta *ad cap. Regni Siciliæ tom.* 1. *in proœm. n.* 86. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 5. *cap.* 845. *num.* 17. *& cap.* 891. *num* 61. Tapia *decis.* 8. *num.* 7. Bonacin. *in tract. de legib. q.* 3. *puncto* 8. §. 3 *num.* 12.
& 13. Et quòd sub generali reuocatione priuilegiorum 13
solum comprehendantur priuilegia reuocabilia, tradunt Menoch. *cons.* 1007. *num.* 79. *vol.* 11. Marta *d. cons.* 40. *num.* 25.

Non obstat doctrina Bart. *in l. Antiochensium, ff. de* 14
priuileg. credit. per quam habetur reuocationem priuilegiorum factam in lege generali præiudicare particularibus illa obtinentibus, ac proinde quòd quando per legem generalem iuri tertij præiudicatur, non ob id nascitur obligatio restituendi subdito damnum ex tali præiudicio proueniens: quia contrarium verius, & receptius est, ex ea ratione, quia cum subditus iure naturali rerum suarum dominium & proprietatem habeat, ac proinde à Principe eis priuari non possit, nihil interest quòd per rescriptum, aut per legem generalem, priuationem inducere velit, cùm in vtroque casu eadem reperiatur incapacitas, & idem ius offendatur: ita aduertit Ias. *in l. Barbarius num.* 44. *ff. de offic. Prætor.* sequuntur Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum num.* 26. *&* 28. *de constit.* Matth. de Afflictis *in prælud. ad Constit. Neapol. q.* 4. *num.* 7. *& decis.* 321. *num.* 16. Roch. de Curte *in cap. fin. de consuet. fol.* 46. *col.* 3. *iuxta paruam impress.* Mastrill. *de magistrat. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 355. *& seqq.* Rodolphin. *de suprema Principis potest. cap.* 6. *n.* 165. *vers. contrarium tenet,* & *n.* 166. & in priuilegio immunitatis ita aduertit Syluan. *cons.* 66. *num.* 24. Adductus auctoritate Crauettæ, qui pariter loquitur materia immunitatis *cons.* 276. *sub num.* 7. *vers. si dicatur, & cons.* 308. *num.* 1. *lib.* 1. In eisdem terminis hoc etiam voluit Cephal. *cons.* 451. *num.* 306. & cum aliis pluribus Glorit. *resp.* 1. *p.* 3. *num.* 134. *cum seqq.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 36. *num.* 36. *&* 38. Petr de Gregorio *in concessione feudali p.* 1. *q.* 7. *n.* 27. *&* 28. Muta *ad cap* 38. *Siciliæ tom.* 1. *num.* 10. *&* 12.

cum

cum seqq. pag. 250. Menoch. *cons.* 1105. *num* 19. *cum*
15 *seqq. lib.* 12 vbi resoluit priuilegium immunitatis,
per legem generalem non tolli, Lancelot. Gallia. *cons.*
44. *numer.* 43. *&* 44. Stephan. Gratian. *d. tom.* 5. *c.*
991. *num.* 58.

16 Et quatenus derogatio facta per legem generalem
comprehenderet ius quæsitum ex contractu, hoc posset
procedere quando contractus inter partes fuit celebra-
tus, non ita si cum Principe sit gestus, cui per legem ge-
a neralem ab eo latam derogatum non censetur, Butr.
cons. 59. *num.* 1. *&* 2. Paul. de Castro *cons.* 317. *num.* 5.
vol 1. Felin. *in cap. quoniam num.* 3. *de constitut.* Man-
del Alben *cons.* 185. *num.* 18 *cum seqq. vol.* 1. Cravet.
cons. 933. *num.* 9. *vol.* 5. Siluan. *cons.* 66. *num.* 13. *&* 24.
& post Butr. & Deci. tradit Tusch. *pract. conclus. tom.* 6.
lit. P. concl. 680 *num.* 8. Petra *de potest. Princip. cap.* 31.
§. *capio nunc secundam principalem dubitationem num.*
145 *vers. ad duodecimum.* Præcipuè cùm ab initio con-
cessionis vsque ad præsentem diem, ea reuocatione non
non obstante priuilegium fuerit obseruatum, per quam
obseruantiam confirmatum remansit, & dictæ legi de-
rogatum per tolerantiam Principis, Pereg. *de iure fisci*
tit. 8 *de præscript. fiscalib. num.* 26. Mieres *de maiorat.*
p. 4 *q.* ... *num* 50 *in* 2. *edit.* Ponte *cons.* 155. *num.* 8 *cum*
17 *seqq. vol.* 1. vbi notabiliter dicit quòd, si omnia priuile-
gia per nouam pragmaticam reuocentur, nisi sint con-
firmata, quod stante cursu centum annorum post dictã
pagmaticam censetur denuo impetrata confirmatio,
& quòd ita fuit iudicatum in Regia Camera Summa-
riæ, sequitur Capiblanc. de Baronib. *pragmatica* 11.
num. 172.

18 Quartò, quia dictum priuilegium magis corrobora-
tur, & firmum manet ... eius obseruantia, & vsus iã ho-
die in vim præscriptionis allegatur, nam licèt per *l. Hisp.*
1. *tit.* 18. *lib.* 9. *Recop.* contra tributa & vectigalia exclu-
datur quæcumque præscriptio etiam immemorialis, ni-
hilominus titulus etiam insufficiens iuncta possessione
quadraginta annorum sufficeret ad confirmandum di-
ctum priuilegium, & ad præscribendam eius obseruan-
tiam, vt amplius de eo dubitandum non sit, vt per *l. vlt.*
§. *fin. C. de fundis patrim. lib.* 11. notant Ioan. de Platea
in ead. l. fin. num. 3. *vers. secundò nota,* Salicet. *in l. com-*
perit. C. de præscript. triginta num. 2. Alex. *cons.* 50. *num.*
21. *&* 12. *lib.* 5. Bart. *cons.* 196. *n.* 7. *lib.* 1. vbi quòd si
concessio priuilegij in aliquo deficiat, cursus temporis
id roborat, & ita hanc materiam explicat D. meus Petr.
19 Barbosa *in d. l. comperit à num.* 46. *cum seqq.* vbi quòd
quando materia est impræscriptibilis, titulus insufficiẽs
iuncta obseruantia quadraginta annorum sufficit ad
acquirendum dominium. Et in indiuiduo, & in materia
d. l. Hispana 1. tradit Gironda *de priuilegiorum, & ex-*
emptionum explicat. num. 75. dicens sufficere titulum,
seu priuilegium non plenum cum possessione quadra-
ginta annorum, quod prius dixerat Auiles *ad. c.* 13. *Præ-*
tor. verb. Alcaualas sub n. 5. *ad finem.*

20 Sextò, quia possessio quæ allegatur est plusquam
immemorialis, & adest dictum priuilegium loco titu-
li, vnde succedit Iuris conclusio quod materiæ impræs-
criptibiles ex incapacitate possidentis, desinunt esse ta-
les, si cum immemoriali concurrat allegatio tituli, se-
cundùm Menchaq. *quæst. illustr. cap.* 84. *num.* 13. *&* 14.
D. Barbos. *in l. omnes C. de præscript.* 30. *num.* 47. *&*
48. legendus ex *num.* 41. *& in d. l. comperit. num.* 24.
vers. limita tamen prædicta non procedere; & in termi-
nis *d. l. comperit.* vectigalium Principis præscriptionem
prohibentis, idem tradit Mieres *de maioratu p.* 4. *q.* 20.
21 255. & 257. *in* 2. *edit.* Et probatur à simili in materia
decimarum, quarum possessionis & præscriptionis inca-
paces sunt laici, *cap.* 1. 16. *quæst.* 7. *cap. causam, de præs-*
cript. cap. tua nobis. cap. prohibemus, de decim. & tamen
si cum præscriptione allegaretur priuilegium ante Con-
cilium Lateranen. obtentum, sufficeret vtique, Ioan.
Andr. *in cap. cum Apostolica num.* 9. *ad fin. vers. aut*
videtur, & ibi Abb. *n.* 12 *de his quæ fiunt à Prælat.* Felin.
in d. cap. causam quæ num. 3. & ibi Alex. de Neuo *num.*
Burg. de Paz *cons.* 50. *num.* 5. Gutier. *practic. lib.* 1. *quæst.*
16. *per tot. & lib.* 3 *quæst.* 14. *num.* 59. *&* 60. Pereg. *cons.*
8. *n.* 27. *lib.* 6. Moneta *de decim. c.* 5. *q.* 3. *num.* 74. Ego *de*
officio, & potest. Parochi p. 3. *cap.* 28. §. 2. *num.* 52. Rota
decis. 115. *sub n.* 4. *p.* 2. *diuers. & decis.* 474. *num.* 3. *&* 22
decis. 701. *num* 1. *p.* 1. *recent. & decis.* 193. *n.* 6 *p.* 2 *etiã*
recent. Et idem videmus in iurisdictione ecclesiastica,
quæ licet sit impræscriptibilis respectu laicorum, Carol.
de Graffis *de effect. lib. clericat. effectu* 1. *ex n.* 372. si tamẽ
iudex secularis priuilegium aliquod allegasset ad cog-
noscendum de clericorum causis, & immemorialem
probasset, vtique obtineret. Pute. *decis.* 353. *lib.* 1. *in no-*
uis, Carol. de Graffis *d. effectu* 1. *num.* 381. *cum seq.* De- 23
cian. *in tract. crimin. lib.* 4. *c.* 9. *num.* 14. *&* 15. Mieres *d.*
p. 4. *quæst.* 20. *num.* 153. *&* 154. *in* 1. *edit.* Sic similiter
videmus quòd licet per *cap* 1. *de consuet. lib.* 6. reprobe-
tur consuetudo etiam immemorialis obtinendi duas
Dignitates in eadem Ecclesia, nihilominus si cum illa
consuetudine concurreret allegatio priuilegij, sufficeret
vtique ad obtinendum contra talem prohibitionem, vt 24
per Pute. *decis.* 57. *num.* 5. *vers. potest tamen lib.* 1. *in no-*
uis. Eodem modo constat bona & loca ad vsus com-
munes vicinorum deputata impræscriptibilia esse per
l 7. *tit.* 29. *part.* 3. vbi notat Gregor. Lop. *glos.* 1. & ni-
hilominus si eorum possessor vna cum immemoriali,
allegasset titulum priuilegij, vtique sufficeret ad obti-
nendum, Rip. *in l. quo minus num* 101. *ff. de flumin.*
Gregor. Lop. *d. l.* 7. *glos.* 3. Azeued. *in l.* 1. *num.* 64. *tit.* 15.
lib 4. *Recop.* Mieres *d. p.* 4. *q.* 21. *num.* 50. *&* 51. *&* 52. 25
in 2. *edit.*

Denique in iure nostro conclusio communiter rece-
pta tenet quòd prohibita immemorialis ex incapacitate
possessoris, illa nihilominus admitti debet, si allegetur
titulus, Alex. *cons.* 74. *ex n.* 17. *vsque ad* 22. *lib.* 4. Cra-
uet. *de antiquit. tempor. p.* 4. §. *absoluetur n.* 96. Olibari. *de*
iure fisci c. 13. *n.* 8. *cum seqq.* Pereg. etiam *de iure fisci*
6. *tit.* 8. *num.* 22. Gutier. *pract. lib.* 1 *q.* 14. *n.* 51. Cancer.
var. lib. 3. *c.* 4. *n.* 43. *cum seqq.* Auendan. *de exequendis*
mandat. p. 1. *c.* 6. *n.* 7. *vers. prima conclusio,* quicquid, di- 26
cat *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 2.

Septimò, quia in casu nostro non agitur de præscri-
bendis vectigalibus aduersus fiscum, sed contra quen-
dam particularem prætendentem illa ad se pertinere,
quo casu cessat omnino illa prohibitio præscriptionis,
quæ talia vectigalia impræscriptibilia faciebat, & respe-
ctu dicti particularis præscriptibilia sunt ordinariè de-
cem, vel viginti annorum spatio, vt per Bart. *in l. si pu-*
blicanus. §. *in omnibus ante n.* 1. *vers. & hoc intellige*
quando quis, ff. de publican. & ibi Imol. *n.* 8. Abb. *in c.*
super. quibusdam. §. *præterea n.* 2. *ff. de verb. signif.* Cou.
in reg. possessor. p. 1. §. 3. *num.* 5. *vers. secunda conclusio,*
Cabed. *Lusit. decis* 41. *n.* 6. *& decis.* 17. *n.* 6 *p.* 2. D. Bar-
bos. *in d. l. comperit n.* 13. *&* 86. Vasquez *in opuscul. mo-*
ralib. tract. de restit. c. 6. *dub.* 1 *num.* 10. *&* 11. Fontanel.
de pactis nupt tom. 2. *claus.* 5. *glos.* 8 *p.* 15 *num.* 35. *pag.* 27
mihi 601.

Similiter decimæ, quæ sunt impræscriptibiles contra
Ecclesiam, vt suprà dixi, benè contra laicum præscribi
possunt ordinario tempore, Zabarel. *cons.* 146. Cuman.
cons. 83. *aliàs* 84. Felin. *in c. causam quæ n.* 4. *de præs-*
cript. Paris. *cons.* 15. *à n.* 11. *lib.* 4. Valasc. *de iure emphyt.*
q. 17. *n.* 13. Menoch. *cons.* 1092. *n.* 6. *cum seqq. lib.* 11. Et
quod in hoc casu tempus ordinarium sufficiat ad præs-
cribendum probant Bald. *cons.* 180. *n.* 2. *lib.* 1. Crauet.
cons. 479. *n.* 4. *& cons.* 496. *num.* 11. *lib.* 3. Paris. *cons.* 25.
n. 11. *lib.* 4. Balb. *de præscr.* 5. *p.* 9. 7. *n.* 22.

Item Tertiarum Regalium Tributum contra priua-
tum

tum præscribitur tempore ordinario, cùm tamen contra
Regium fiscum absque immemoriali præscribi non
possint, ut post Menoch. & Gutier resoluit Azeued. *l.*
2. num. 41. tit. 21. lib 9. Recop. Et idem in iurisdictione
Regali præscribenda agnoscunt Bald. *in l. 2. col. 5. q. 7.*
num 31. Cod. de seruit. & aqua, Alex. *cons. 16. num. 27.*
lib. 5. Franchis *decis. 131. num. 35* Greg. Lop. *l. 6 glos.*
3 ad fin. tit. 29 part. 3. Bobadil. *in sua politica lib. 2. c.*
16. n. 204.

Priuilegium immunitatis à collectis, gabellis, & Alcaualis concessum, de quibus intelligatur?

§. II.

29 MVltum amplè loquitur priuilegium de quo agitur, io immunitate huiusmodi concedendi, ibi,
de todo pecho, e te todo pedido, &c. *Pecho* propriè dicitur quod penditur, & *Pidido*, quod petitur, & sub his
nominibus comprehenditur *Alcauala*, nam tributum,
pecho, Alcauala, datio, sunt synonyma, Parlad. *rerum*
quotid. lib. 1. c. 3. n. 1. Molin. *de Iustit tract. 2. disp. 661.*
30 *n. 11.* Gutier. *de gabell. q. 1 n. 6.* Salon *de Iustit. tom. 2.*
tract. de vectigalib. art. 4. controu. 5 vers huiusmodi ga-
31 *bella pag. 41* vbi quòd Alcauala est nomen generale
comprehendens omnia tributa. Et omne quod fisco soluitur, comprehendit nomen Vectigal, Cumá *cons. 161.*
loquens de tributo salinarum, Gig. *de gabell. in pralud.*
n. 3. Vasq. *in opusculis moral. tract. de restitut. c. 6. dub. 6.*
n. 88 ibi, *Rex I[illegible] es II. statuit quod publicanus, qui*
colligit gabel[illegible], alno cari fargos, tercias, y pedidos, y
otras mo[illegible]das, quibus vt reor, comprehendit omnia Regia tributa. Et ad inducendam hanc comprehensionem
moueor sequentibus fundamentis.
32 Primò, quia dicta exemptio fuit concessa per verba generalia & geminata, ibi, *de todo pecho, e de todo pedido,*
&c. & ideo comprehendere debent genera omnia tributorum, quia generalis loquutio omnia comprehendit,
l. cum quærebatur. ff. de verb signif. Ioseph. Sesse *Arag.*
decis. 48. n. 12. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 5 num.*
4. Et verba geminata magis operantur. *l. Ba[illegible] ff. ad*
Trebell. plures per me citati *[illegible] n. vlt.*
33 Secundò, quia in eodem priuilegio excipitur certum
genus tributi vulgò *[illegible]*, quæ exceptio firmat regulam in contrarium quoad alia genera tributorum ibi
non expressa. *l. prætori[illegible] §. fin. ff. de præuaricator.*
l. illam C. de [illegible] cum ad lucem per Tapiam *in decisionibus sup[illegible] C[illegible] decis. 24. n. 57. & 58.*
34 Tertiò, quia in [illegible], concessa exemptione Vectigalium, generaliter [illegible] casibus, est generalissima in casibus non [illegible] probat Bolognet. *cons.*
1. n. 12. & 13 ibi, *Ex quibus [illegible] paret quod [illegible] hoc regno*
Rex non potest pro quacumque causa etiam vrgentissima
& insolita, & per necessitatem belli & rebellionis, vel
alia quacumque necessaria & improuisa causa imponere
collectam, seu gabellam, exceptis di[illegible] quatuor casibus
cum suis qualitatibus expressis, &c. Alex. Raudens. *resp.*
1. n. 188. cum seqq. vol. 2. & de analogis p. 4. n. 61. vbi
voluit quòd in concessione immunitatis facta per viam
transactionis inter Dominum, & vasallum in omnibus
casibus excepto vno, quod ex ea exceptione illius casus
expresse Princeps non possit collectare pro quacunque
causa, etiã prætextu belli, & notabilis inuasionis etiã in
quocunque casu concernente publicam vtilitatem tam
cogitato quàm incogitato; & cum aliis hoc etiam latè
tradit Tapia *d. decis. 13. n. 8. & cons. 15. n. 17.*
35 Non obstat transactio postea facta super Alcaualis
à priuato exigendis cum claus. *prout consuetum est solui*,
quia illa verba clausulæ non stant conditionaliter, sed
causatiuè & apta sunt transferre ius irreuocabile & fixum, vt colligitur ex *cap. Abbate, de verb. signif.* & ex

doctrina Bart. *in l. cum qui §. Iulianus* per illum tex.
ff de constit. pecun. vbi quòd si sententia dicit, Con- 36
demno te ad vnum par caponum omni anno secundùm
quod tui antecessores consueuerunt, ista verba non stant
conditionaliter sed causatiuè; Aretin. *cons. 76. n. 5 vers.*
circa tertium, vbi quando conceditur vectigal tantæ
quantitatis, prout consuetum est soluere, quòd non sit
necessarium probare consuetam solutionem, Felin. *in c.*
2. de rescript n. 10 & 11. Bologn *in l edita num. 42. &*
143 C. de edendo, Grammat *decis. 58. num. 22. cum seq.*
Mandos. *de priuileg. ad instar, q. 5. num. 4. cum seqq.* Pereg. *de fideicom. art. 16. num. 111.* Cancer. *var. lib. 3. cap.*
3. num. 119. cum seqq Thoro *in compendio p. 1. tit. P.*
vers. Possessor feudi pag. 461. 9. 2. Amat. *lib. 1. var. cap.*
41. num. 12. & 13.

Priuilegium exemptionis à tributis, & vectigalibus, an comprehendat imposita post eius concessionem?

§. III.

COmprehendere ex multis, & solidis comproba-
tur fundamentis; & primò ex *l. si seruitus. ff. de* 37
seruit. vrban. vbi stipulatio ne luminibus officiatur, cõ-
prehendit tam lumina tempore contractus existentia
quàm futura; & ex *l. pen. ff de fundo instructo* vbi quòd
in concessionibus vniuersalibus veniunt augmenta.
Secundò ex *cap. quia circa, de priuileg.* vbi priuile- 38
gium immunitatis extenditur ad prædia de nouo ad-
quisita, & ad decimas futuras, & ibi hoc notat Abb. *n.*
5. vers a primo membro, vbi quòd quando in priuilegio
est dispositio indefinita, & præiudicat tantum conce-
denti, licèt præiudicium sit graue extenditur ad futura.
Tertiò, quia exemptio de qua agitur, concessa fuit 39
per verba generalia, ac proinde extendenda ad gabellas
postea inductas, Siluan *cons. 66. num. 13 ad fin. & num.*
14. vbi quòd immunitas per verba generalia concessa
comprehendit collectas de nouo impositas ratione belli superuenientis, Sacca *cons. 15. num. 1. cum seqq.* Deci.
resp. 44. n. 96. cum seqq lib. 4. Lancel Gallia *cons. 44 n.*
16. cum seqq. & num. 34. Tapia *decis supremi Consilij 8.*
n. 2. cum seqq. Glorit. *resp. 1. p. 2. n. 184. cum seqq. & p. 3.*
num. 197.
Quartò, quia immunitas prædicta fuit concessa ex 40
causa onerosa, & ideo comprehendere debet collectas
futuras, vt per Menoch. *cons. 1105. n. 14. vol. 12.*
Quintò, quia licèt super comprehensione verborum 41
dictæ immunitatis aliqua insurgeret dubitandi ratio,
nihilominus ex obseruantia per tot annos subsequuta
non soluendi tributa & vectigalia de nouo & post priuilegij concessionem imposita, elicitur resolutio ad dubium propositum, vt in specie priuilegij immunitatis
docent Siluan *cons. 66. n. 20 cum seqq* Decian *resp. 44.*
n. 18. tom. 4. Tapia *decis. 8. supremi Consilij n. 10. &*
12. Et generaliter in concessione Regalium quod ex obseruantia subsequenti declaretur quid fuerit comprehẽsum in titulo, tenent Cuman *cons. 261. n. 1. vers. prætere. a terminus*, Roman. *cons. 271. n. 5.* vbi quòd ex obseruantia subsequenti declaratur quòd ius exigendi vectigal comprehensum fuit in inuestitura, Ioseph Ludou.
concl. 38 illat. 2. fol. mihi 85. Menoch. *cons. 648. n. 18.*
cum seq. vol 8. Lanar. *cons. 54. n. 1. ad fin. & n. 2. & 3.*
Mastrill. *de Magistr. lib 1. c. 14. n. 7.*
Sextò, quia ab omnibus est receptissima conclusio 42
quòd immunitas à gabellis, comprehendit onera, &
gabellas futuras, Alex. *cons. 193. Ex themate, dub 1.*
num. 8. vol. 2. Natta *cons. 100. n. 17. & cons. 525. n. 19.*
Bursat. *cons. 16. n. 77. vol. 1.* Tapia *in l. fin. ff. de constit.*
Princip. p. 1. c. 4. n. 5. Aloys. Ricc. *decis. 167. n. 9 p. 3. &*
in collect. decis collect. 2727 ad fin. p. 7. Modit. *in suis*
dubitat. iuris §. plebiscitum dubit. 18 p. 2. Glorit. *resp.*

p.3.n.196.& n.264. plures refert Bellon.iun. *cons.69. num.7.*

43 Septimò, quia si Imperator concedat priuilegium villis ciuitatum, extenditur ad villas de nouo auctas, vt tradit Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de censibus. §. nunc dicendum in addit. magna circa prin.col. & in reg. qui sentit, de regulis iuris in 6. in mercurialib* Bald. *in l. cum fundum.ff. de legat.1.* Cou.*pract.c.2.* Gironda *de priuil. n.116.* Muta *ad pragm. Sicilia tom.1.tit.16. num.33.& 34.*

44 Octauò, quia si alicui nobili concedatur castrum cum territorio, debet habere territorium postea auctum, Imola *in d. l. damni infecti §.si is qui,ff. de damno infecto, num.16.vers & predicta etiam faciunt,*& ibi Roman.*num.7.* Menoch.*cons.101.num.147.lib.3,* Ancl. Amat.*cons.39.num.12.*

45 Nonò, quia priuilegium immunitatis extenditur ad bona post priuilegium quæsita, Bart.*cons.59.n 4 lib.1.* Viui. *opin.79.num.2.& opin.641.n.3.* Nouar.*tom.1. q.127.num.26* Matescot. *var.lib.2.c.85* Franc.Anton. Costa *cons.80.num.16*

46 Decimò, quia simile priuilegium immunitatis comprehendit incolas de nouo superuenientes, Bald. *in cap.1. §. si quis de manso col.3. num.7.* Nouar.*d.q.127. ex num.8.* Aloys.Ricc.*post decis 250.p 2. in allegat. ibi posita num 4.* Muta *ad pragm Sicil. tom.1.tit.10.n.33. & 34.*

47 Vndecimò, quia priuilegium concessum collegio sexdecim virorum extenditur ad septem collegas postmodum prædicto collegio additos, Alex *cons.178 numer.8.lib 1* Bertach. *p.1.lit.A. vers. Augmentum consulum fol. mihi 183.col.1.* Cabed *Lusit. decis.113.numer.:.p.2.*

48 Duodecimò, quia priuilegium de percipiendis gabellis extenditur ad gabellas superadditas etiam ex facto Principis, Bald.*in l. vtrum, tam in 1.quam in 2 lectura, ff.de petit. hared.* Brun.*de augmento concl. 36. num.5.& 6.* late Menoch.*cons.201.num.150. lib 3. & cons.1105.ex num.5.lib.11.* Aloys.Ricc.*decis.167. n.9.post princ.p.3* Fab.de Anna *cons.61.n.20. & 21.* Camil.de Medicis *cons.31.n 42.*

49 Decimotertiò & vltimò, quia in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis, comprehenduntur focularia de nouo aucta, vt per Fab. de Anna *d. cons.61.* Iacob. Gali. *cons.21.* Rouit.*ad pragmat.1.de iuribus & exactionibus fiscalib.ex num.8. vsque ad 63.* Camil. de Medices *d. cons.51.* Nouar.*d.q.127.num.15.* Aloys.Ricc *decis.250. in allegat. ibi posita num.9.p.2.& in collect.1717. vers. amp in conclusionem,* Petra ad Grammat *decis.4.num.9.* Thoro *in compendio tom.1.lit.A. vers. Augmentum focularierum, & ver. Augmentum functionum fiscalium, & p.2.lit. A.ver. Augmentum focularierum pag.34.*

50 Non obstant quæ resoluunt DD. *in l. si ex toto.ff. de legat 1.* quia loquuntur in simplici immunitatis priuilegio, non verò quando conceditur per viam contractus, vt traditur à S.Seuerin.*in l omnes populi n.181.de Iustit.& iure,* qui loquitur in terminis *l.1.C.vt nemini liceat ab empt. lib.10.* & refert quòd cùm ciuitas Senensis superueniente magna ac graui penuria imposuisset collectam pro emptione frumenti, fuit consultum, & obtentum quod licèt exemptus per priuilegium tali casu non gaudeat, gaudet tamen immunis ex contractu, & quod ita limitantur tradita per DD. *in d. l. si ex toto,* idem tenet Neuiz.*cons 12.sub num.29.* inter consilia Bruni. Siluan. *cons.66. num.18.* Bolognet. *cons.1 n.138.* Glorit.*d.resp.1.p.3. num.258.& n.266. & n.271.cum seqq.* vbi hoc optimè declarat. Et adhuc in terminis quæstionis quam disputant DD.*in d.l.si ex toto,* immunitatem illam ad gabellas de nouo imposita ex causa belli extendendam, resoluunt ibi Paul. de Castro, Imol. Aretin. Socin. sen *num.5. Rip. n.13. cum seqq.* & ad hoc sunt *cons.66.* Siluani, *& 44.* Rancelloti Galliæ.

Toletana Pensionis.

Pensio infanti reseruata auctoritate Apost. cum claus. *Ex nunc prout ex tunc, cùm clericali charactere insignitus fueris*, debetur à die suscepti Ordinis clericalis, non à die datæ Bullæ Apost.reseruationis illius.

VOTVM XCI.

1 *Casus intelligentia.*
2 *Claus.* Ex nunc prout ex tunc, *operatur vt actus postea factus censeatur iam à principio factus.*
3 *Et quòd vnum tempus videatur alteri inesse.*
4 *Claus.* Ex nunc prout ex tunc, *est retrotractiua ad tempus data.*
5 *Gratia expectatiua cum claus.* ex nunc prout ex tunc, *concessa, retrotrahitur ad tempus data ipsius gratia.*
6 *Claus.* Ex nunc, *in dispositione conditionali non operatur retrotractionem nisi iustificata conditione.*
7 *Claus.* ex nunc, *in gratia conditionali refertur ad diem conditionis.*
8 *Conditio etiam casualis non retrotrahitur, sed tempus conditionis inspicitur, in rescriptis. & gratiis, qua imitantur naturam vltimarum voluntatum.*
9 *Retrotractio non conceditur defecta extremi ad quod.*
10 *Retrotractio nusquam admittitur vbi extrema desinunt esse habilia.*
11 *Retrotractio vt fieri valeat, terminus à quo debet esse habilis.*
12 *Translatio pensionis si fiat in laicum cum claus.* ex nunc prout ex tunc, cùm clericali charactere insignitus fueris, *transferens potest exigere pensionem vsque ad diem initiationis.*
13 *Pensio translata cum claus.* ex nunc prout ex tunc cùm clericali charactere insignitus fueris, *extincta manet si medio tempore dum translatarius initiatur clericatu, moriatur transferens.*
14 *Renunciatio facta ad fauorem laici cum claus.* ex nunc prout ex tunc, cùm clericali charactere insignitus fueris, *antequam resignatarius clericus fiat, renuntians à se aliquid non abdicat.*
15 *Claus.* cùm clericali charactere insignitus fueris, *intelligitur de charactere exequibili.*
16 *Clericus qui non habet characterem exequibilem non est capax beneficij, nec pensionis.*
17 *Pensionis reseruatio facta alicui, qui tunc temporis clericus non erat, nulla est.*
18 *Habilitate persona in consideranda debet attendi tempus, quo actus ad personam applicatur.*

NOn semel consultus an pensio à Papa reseruata 1
cum hac claus. *Tibi ex nunc prout ex tunc, & è contra postquam atate legitima tibi suffragante clericali charactere insignitus fueris,* &c debeatur à die datæ Bullarum reseruationis, vel à die suscepti Ordinis clericalis? sæpissimè Rex Catholicus pro infantibus nondũ ætatem legitimam, & clericalem characterẽ habentibus pensiones

pensiones designat super mensis Episcopalibus, quando
ad Cathedrales Ecclesias sui iurispatronatus idoneas
personas summo Pont. præsentat, & ipse Papa ad suam
nominationem personas easdem de talibus Ecclesiis
prouidet, & pensiones huiusmodi cum dicta clausula
in fauorem infantium prædictorum reseruat.

2 In qua quæstione multi existimarunt conditionem
suscipiendi ordinem retrotrahi ad diem gratiæ conces-
sæ, ac perinde habendam ac si fuisset pensio reseruata
clerico iam effecto; quia de natura illius clausulæ, *ex
nunc prout ex tunc*, est vt actus postea factus censeatur
iam à principio factus, glos. *verb. ex nunc, in Clem. vo-
lentes, de heret.* & ibi Zabarel. *in 1. opposit.* Tiraq. *de re-
tract. conuent. §. 2. glos. unica num. 86. & de iure con-
stituti p. 3. limit. 2. num.* 16 Cosin. *in pragm. sanct. tit. de
collat. § vt verò in verb. prout ex tunc* Rebuff. *ad l. unu-
3 lieris 23. vers. præterea. ff. de verb. signif. pag.* 91. Cened.
sing. 14. num. 1. Operatur enim quòd vnum tempus vi-
deatur alteri inesse, Doctores *in l. huiusmodi la 2. ff. de
verb. oblig.* Marchesi *de commission. p. 3. pag.* 352. *n.* 89.
in vlt. impress. Mascard. *de probat. concl.* 1239. *num.* 3.
Mari. Antonin. *var. resolut. lib. 1. resol. 76. num.* 3. Ste-
phan Gratian. *discept. forens. cap.* 239. *num.* 18. Duran.
decis. 238. *num.* 10. Theodos. de Rubeis *in singularib.*
4 *Rota tom. 2. p. 4. claus.* 398. *num. 9. &* 25. Et ideo est re-
trotractiua ad tempus datæ, Brunor. à Sole *in locis com-
munib. verb. clausula* 20. Camill. Borrel. *in sum. omnium
5 decis. tom. 1. tit* 10. *num.* 383. vt in gratia expectatiuæ
cum illa concessa, quæ ad tempus datæ ipsius gratiæ re-
trotrahitur, Felin. *in cap. licet causam num. 6. de probat.*
Alex. *cons.* 111. *num.* 23. *lib.* 6. perinde ac si Papa tempo-
re datæ gratiam contulisset, Crescent. *decis.* 14. *lib.* 2. *&
decis. 7. num. 13. de concess. preb.* Rota *in Anconatana
Canonicatus* 9. *Octobris* 1592. *coram Peña.* Duran. *de-
cis.* 265. *num.* 39.

6 Verùm his non obstantibus contrarium censui esse
resoluendum, ex eo quia aduerbia *ex nunc, de cætero,*
&c. prolata sunt solum respectu gratiæ puræ, Fontanel.
de pactis nupt. claus. 4. glos. 3. num. 27. Et ideò in dispo-
sitione conditionali non operatur retrotractionem nisi
iustificata conditione, Cassad *decis. 5. num. 15. de præ-
bend.* Put. *decis.* 383. *lib. 2. in correct.* Honded. *cons.* 18.
num. 43. *& 64. tom. 1.* Aloys Ricc. *collect.* 753. *in medio,*
7 Greg. XV. *decis.* 428. *n.* 14. Quia in gratia conditionali
hæc verba referuntur ad diem conditionis, glos. & Do-
ctores *in d. Clem. 1. de concess. preb.* vbi Card. *num.* 9.
8 Imola *num.* 10. Oldrad. *cons* 119. *num. 4. &* 27. Paris.
cons. 82. *n.* 12. *vol.* 4. Secundò hæc eadem sententia
comprobatur, quia in rescriptis & gratiis quæ imitan-
tur naturam vltimarum voluntatum, conditio etiam ca-
sualis non retrotrahitur, sed tempus conditionis inspici-
tur, & perinde est sicut si tempore conditionis fuisset
9 gratia facta, *cap. si pro te, de rescript. in* 6. Tertiò, quia
hoc casu retrotractio non conceditur defectu extremi
ad quod, quia tempore expeditionis Bullarum, is, cui
10 pensio cum hac clausula reseruata fuit, erat inhabilis, est
enim in iure indubitatum nusquam retrotractionem
admitti vbi extrema desinunt esse habilia. *l. necessariò.
§. quòd si pendente, ff. de peric. & commodo rei vend. l.
bonorum, ff. rem ratam haberi,* Menoch. *cons.* 946. *nu-
11 mer.* 35. Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 14. num.* 64. Et re-
trotractio ad hoc vt fieri valeat terminus à quo debet
esse habilis, ita vt intra illum potuerit actus fieri, *d. l.
bonorum,* vbi Bart. *num. 1. in fine,* Surd. *cons.* 157. *n.* 17.
& decis. 206. *n.* 2. Duran. *decis.* 265. *n.* 41.

12 Ex quibus, & aliis in materia latissimè adductis hanc
partem sustinent Hieron. Gabr *cons.* 185. *à n. 5. & cons.*
186. *per tot. lib.* 1. Flamin. Paris *de resign. benefic. lib. 6.
q. 4. num.* 55. *&* 60. Lotter. *de re benefic. lib. 1. q.* 40.
num. 21. vbi resoluit quòd si translatio fiat in laicum
cum claus. *ex tunc cum fuerit clericali charactere in-
signitus*, vsque ad diem initiationis posset transferens
exigere pensionem, perinde acsi nihil actum foret, ex
quo semper ante diem illum, vel conditionis euentum
nihil actum censetur, *cap. si per eo, de rescript. in* 6.
quod in tantum procedit, vt interim translatarius ne-
que possit petere pensionem, vt sentit Hieron. Gabr.
cons. 189. *ex num. 6. lib.* 1. Flamin. *d. q. 4. sub num.* 23.
vers. & huiusmodi translatio, Lotter. *d. lib. 1. q. 40. nu-* 13
mer. 132. neque si medio tempore dum initiatur cleri-
catu, moriatur transferens, fiat retrotractio; sed rema-
neat pensio extincta, vt benè defendit Hieron. Gabr.
d. cons. 186. *n.* 13. *lib.* 1. vbi *n 16 cum seq.* eam rationem
assignat, quia etiam conditio casualis non potest hoc
casu retrotrahi propter defectum extremorum.

Hinc etiam inferunt idem Hieron. Gabr. *d. cons.* 186. 14
ex num. 17. quem probatit Rota *in Burgen. Canonica-
tus* 27. *Aprilis* 1597. *coram bona mem. Cardin. Pam-
philio sen.* & refert Lotter *d. tract. de re benef. lib. 3.
q. 14. num.* 73. quòd si renunciatio fiat ad fauorem lai-
ci cum *claus. ex nunc prout ex tunc cum clericali cha-
ractere fuerit insignitus*, antequam resignatarius cleri-
cus fiat, renuntians à se aliquid non abdicat, & interim
si dictus resignatarius moriatur ante initiationem, non
dicitur consumpta vacatio, sed resignans remanet cum
suo beneficio.

Quæ quidem clausura tam in pensionibus reser- 15
uandis quam in illis transferendis, semper intelligitur
de charactere exequibili, idem Hieron. Gabr. *d. cons.*
186. *ex num. 7. &* 8. Lotter. *d. lib. 1. q. 40. n.* 131. quia
sicut clericus, qui non habet clericatum exequibilem, 16
non est capax beneficij, ita nec idem erit capax pensio-
nis, vt contra Nauar. *cons.* 21. *num. 5. de tempor. ordi-
nat.* censuit Rota, vt annotatum est in fine illius consi-
lij, Hieron. Gabr. *d. cons.* 186. *sub num 6. ad fin. vers. ta-
men puto, & num. 12. vers. tamen quia Papa,* Lotter. *d.
tract. de re benef. lib. 1 q. 36. n.* 21.

Et semper intelligitur, vt suprà dicebam, de clerica- 17.
tu tempore gratiæ obtento, itaut reseruatio pensionis
alicui facta nulla sit si tunc temporis clericus non erat,
Rota *in Zamoren. pensionis* 29. *Octobris* 1601 *coram
Reuerendiss.mo Atrebaten.* nec conualidetur si post-
modùm clericatus superueniat. Gig. *de pensionib q.* 12.
n. 16. Rot. *decis. 20. lib. 3. p. 3. diuers. & decis.* 158. *n.* 3.
p. 1. recent. præterquam si ageretur de gratia respectu 18
personarum, quibus applicetur, ambulatoria, & imper-
fecta, vt in casu indulti nominandi personas easdem,
quo sat est clericatum adesse de tempore, quo fit nomi-
natio, quamuis non adesset tempore indulti, vt censuit
Rot. *in Abulen. pensionis* 27. *Iunij* 1608 *coram bonæ
mem. Cardin. Lancelloto*, recedendo à decisis *in eadem
causa* 11. *May* 1607. *coram bonæ mem. Card. Sacrato*,
ex ea ratione quòd in consideranda habilitate personæ
debeat attendi tempus, quo actus ad personam applica-
tur, iuxta doctrinam Felini *in cap. post cessionem sub n.* 8.
de probat. quam sequitur Rot. *in Burgen. Abbatiæ de
Sobarzo* 19. *Decembris* 1598. *& in Aurien. Parochia-
lis de Pao* 22. *Aprilis* 1621. *coram Pena.*

Toletana Iurisdictionis.

In criminibus mixti fori iudex, qui præue-
nit per capturam rei delinquentis; co-
gnoscit de causa, licèt alter iudex priùs
verbaliter, & iudicialiter de eadẽ cogno-
uisset. Laicos incarcerare potest iudex ec-
clesiasticus in casibus ad suã iurisdictionẽ
spectãtibus, & ad hoc carcerẽ & familiam
armatã habere, & quid in hoc possit cõtra-

ria consuetudo. Laicus punitus à iudice Ecclesiastico in casibus mixti fori, an & quando iterum puniri valeat à iudice seculari.

Votum XCII.

1 *Iudex qui praeuenit per capturam rei criminosi, cognoscit de causa, licet alter Iudex prius verbaliter & iudicialiter de eadem cognouisset.*

2 *Praeuentio realis per capturam personae praefertur anteriori verbali praeuentioni.*

3 *Iudex qui ex negligentia vel dolo capturam de delinquente facere distulit, cùm posset, praeuenitur ab alio qui aliam realem fecit, etiamsi primus in citatione & monitione praeuenisset.*

4 *Doctores referuntur qui tenent licitum non esse ecclesiastico iudici in casibus mixti fori, haeresis crimine excepto, laicos capere & incarcerare.*

5 *Iurisdictione concessa ea omnia videntur concessa sine quibus iurisdictio explicari nequit.*

6 *Laici in delictis ecclesiasticis non minus sunt subditi Episcopo quam clerici.*

7 *Haeresis de crimine conuicti laici ab Inquisitoribus capi & incarcerari possunt.*

8 *Doctores referuntur qui sustinent ecclesiasticum iudicem in casibus mixti fori laicos capere posse.*

9 *Clericos incarcerare non posse Episcopos per suos ministros qui teneant.*

10 *Territorium Episcopi vocatur eius dioecesis, seu prouincia.*

11 *Consuetudo quae vbique recepta circa capturam laicorum in criminibus mixti fori.*

12 *Consuetudo specialis vt ecclesiastici iudices incarcerare valeant laicos delinquentes, illa seruanda est.*

13 *Consuetudine induci potest in ciuilibus causis vt ecclesiastici contra laicos iure aliquo cognoscentes, eos incarcerare valeant.*

14 *Iurisdictio ecclesiasticorum Iudicum ad spiritualem correctionem principaliter tendit, ciuilis ac secularis ad vindictam publicam.*

15 *Laicus puniens à iudice ecclesiastico iterum condigna poena puniatur à seculari in delictis mixti fori saltem atrocioribus.*

16 *Iudex vnus quando ex defectu iurisdictionis non potest certam poenam imponere, recurritur ad alium, qui eandem imponere valeat.*

17 *Sacrilegum ab Ecclesiastico Iudice praeuentum, & punitum, poenis spiritualibus, & temporalibus, potest iterum à seculari Iudice condigna iuris Ciuilis & Regij poena puniri.*

18 *Delinquens si puniatur pro delicto mixti fori à seculari Iudice praeueniente maiori Iuris Ciuilis quam Canonici poena, non poterit iterum puniri à Iudice ecclesiastico.*

19 *Ecclesiasticus Iudex simul cum seculari concurrere poterit in punitione delinquentis in aliquo ex criminibus mixti fori, si spiritualibus poenis vti velit.*

20 *Laici delinquentes si condigna poena de aliquo delicto mixti fori ab ecclesiastico Iudice puniti fuerint, non poterunt postea à seculari puniri.*

21 *Poena duplici puniri quis non debet.*

ANtoninus laicus pro quodam delicto mixti fori fuit captus, & carceribus mancipatus per iudicem ecclesiasticum, cùm prius à iudice seculari pro eodē crimine citatus & monitus ac forsan in contumaciā condemnatus fuisset; mota litè seu controuersia inter vtrumque iudicem super competentia iurisdictionis, & pro veritate consultus censui causae cognitionem spectare ad iudicem ecclesiasticum.

Ratio fundamentalis ea est, quia semper iudex, qui 1
praeuenit per capturam rei criminosi, cognoscit de causa; licet alter iudex prius verbaliter & iudicialiter de eadem cognouisset, *l. 3.* & *ibi* Bart. *ff. de custodia reorum*, Ægid. Bossi. *in tract. crimin. tit. de foro compet. numer. 97.* vbi assignat rationem, quia captura praeponderat citationi verbali, Afflict. *Neapol. decis. 219. num. 3.* Hippol. de Marsil. *in l. fin. num. 106 ff. de iurisd. omn. iudic.* Mascard. *de probat. concl. 1227. n. 8.* vbi quòd citatio realis praefertur verbali, & simplici citationi, Tiber. Decian. *in tract. crimin. tom. 1. lib. 4. c. 21. num. 8.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. c. 13. num. 74 & c. 17. n. 164.* Azeued. *l. 10. num. 7. tit. 13. lib. 8. Recop.* Mart. *de iurisd. p. 2. c. 2. num. 20.* Petr. Caball. *cent. 2. casu 117. num. 7.* Ceuall. *commun. contra commun. tom. 2. q. 678. ex n. 20. & de cognitione per viam violentiae q. 81. num. 1. cum seqq.* Bayo *lib. 3. praxis verb. praeuentio num. 146* Farin.
in praxi crimin. p. 1. q. 7. n. 53. vbi resoluit realem prae- 2
uentionem per capturam personae praeferri anteriori verbali praeuentioni, proindeque secundùm iudicem, qui reum habet in manibus, posse illum punire etiam quod alius iudex primò illum citasset, & monuisset, siue etiam in contumaciam condemnasset. Vnde nil mirum si iudex ecclesiasticus, qui apprehendit reum, & in carcere suo detinet, in cognitione & punitione delicti praeferendus sit seculari, licet iste praeuenisset in citatione,
& monitione: praecipuè data negligentia vel dolo in 3
laico iudice, qui capturam distulit, seu noluit facere cum posset, iuxta doctrinam Auendan. *de exequendis mand. p. 2. cap. 26. num. 5.* Bobadill. *in sua polit. lib. 5. c. 16. n. 21. & 22.* & Ceuall. *commun. tom. 4. q. 897. n. 196.*

Sed opponitur quòd nunquam Ecclesiastico iudici 4
potest ex hoc capite realis apprehensionis praeuentio concedi in hoc casû, cùm illi licitum esse non possit, haeresis crimine excepto, laicos capere & incarcerare, nisi temporalem iurisdictionem haberent: vt sentiunt Oldrad. *cons. 86. in fine*, Abb. Panor. *num. 10. vers. ex his infero*, Felin. *ibi contrarius, num. 4.* & August. Berōi. *num. 33 de officio deleg.* Iul. Clar. *§ fin. q. 37. n. 8.* Palat. *in repet. cap. per vestras, notab. 2. §. sed est pulchra dubitatio num. 18. & 25. de donat. inter Virum*, Auilés *ad c. 20. Praetorum verb. vsurpan. n. 14. & 15.* Oliban. *in comment. ad vsaticum c. 15. num. 50. vers. sed quia familia*, Iacob. Berret. *cons. 4. 5. 6. & 7.* Auendan. *de exequendis mand. p. 1. cap. 1. num. 22.* Menchaq. *de success. creat. lib. 3. §. 22. num. 18. ad fin.* Tiber. Decian. *in tract. crimin. lib. 4. cap. 20. num. 15. & lib. 8. c. 3. num. 47. ad fin.* Suar. de Paz *in pract. tom. 2. pral. 2. num. 54.* Petr. Cened. *Canon. quaest. lib. 1. q. 39.* Amat. Rodenc. *de execut. c. 2. num. 18.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 167. ante med. & 170.* Ceual. *commun. contra commun. lib. 4. q. 897.* Franc. Salgado *de Regia protect. p. 1. c. 4. à num. 36.* Anguian. *de legib. lib. 3. controu. 30. à n. 12.* Ioan. Bapt. de l'Arrea *Granat. decis. 1. n. 20.* Franc. Hieron. Leo *Valent. decis. 154. n. 9 lib. 2.* Franc. Amaya *ad l. 2. n. 36. C. de exactorib. tribut. lib. 10.*

Verior nihilominus & sanior sententia apud no- 5
stros semper illa visa fuit, quae tenet Episcopos, & reliquos Ecclesiarum Praelatos non solùm contra laicos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere, sed etiam eos personaliter capere, & in carcerem detrudere posse: quod multis probatur, & primò ex tex. *in cap. attendendum 13. in fine, 27. q. 4.* ibi, *Et carceri tradatur,*
aut exsilio perpetuae deportationis seruetur, &c. cap. con- 6
tra idolorum 10. 26. q. 5. ibi, *inclusione digni, districtamque sunt in poenam dirigendi, &c. cap. 1. de adulter.* ibi, *corporaliter castigatus, &c.* Secundò, ex regula

l. 2.

l. 2. ff. de iurisd. omnium iud. & cap. praeterea 5. in fine. de offic deleg. quia traditũ est cõcessa iurisdictione ea omnia videri cõcessa sine quibus iurisdictio explicari nequit, vnde cùm *in c. 1. de offic. iud. ordin.* Episcopis, & aliis Praelatis concessa sit iurisdictio ad inquirenda & punienda crimina in suis dioecesibus commissa, consequenter & eis concessa videtur ea, quae sunt huius iurisdictionis consecutiua, veluti incarceratio, captura, & similia.

6 Tertiò, quia laici in delictis ecclesiasticis, vel mixti fori, non minus subditi sunt Episcopo, in illis quidem priuatiue, in his verò data praeuentione, quàm clerici in omnibus delictis à se commissis: at Episcopus clericos delinquentes potest incarcerare, *cap. nullus clericus 6. in fine* ibi, *triginta dierum inclusione mulctetur*, &c. *11. quaest. 1. cap. cùm Episcopus 7. de offic. iud. ordin. lib. 6.* ibi, *personas ecclesiasticas, cùm earum excessus exegerint, capere, ac carceri deputare*, &c. Ergo & laicos ob delictum ecclesiasticum, vel mixti fori, in quo Episcopus praeuenit, sibi subditos poterit in puncto iuris incarcerare, vel ad custodiam, vel ad poenam, similibusque poenis afficere. Vltimò, quia in crimine haeresis quod merè ecclesiasticum est, id ipsum apertè probat

7 *cap excommunicamus 13. §. fin. de haeret. c. commissi 12. vers. & contra illos, c. vt inquisitionis 18 post princ. eod. tit. in 6.*

8 Quibus & aliis fundamentis moti hanc partem meritò sustinent glos. *in d. cap. contra idolorum*, Aegid. Bellam. *num.* 8. Ioan. de Imola *ad fin.* & Guid. Papae *num. 7. in c. significasti 7. de offic. deleg.* Domin. *n. 9. vers. mihi nunquam*, & Franch. *de cap. cùm Episcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* Ioan. de Anania *in cap qualiter & quando 24 §. ad corrigendos, num. [illegible] de accusat. & in rubr. de [illegible] leg. num 5. vers. & sic patet quòd Episcopus* Felin. *in cap cùm sit generale 8. num. 10. vers. contrarium, de foro compet.* vbi M[illegible]nan Socin. *in fine*, Dec. *in d. c. significasti, num. 19 vers. vnde infert, & num. 21. & in cap. cùm non ab homine n. 29. de iudic.* Steph. Aufrer. *de potest. eccles. super laic. num 1. & 18.* Gondisalu. *de haeret. p. 11 num. 70.* Lael. Iord. *in tract. de Romanae Sedis origine p. 2. cap. 8* P[illegible]a *in direct. Inquis. p. 3. commento 105. vers postremò, alias commento 116.* Anton. Cucch. *institut. lib. 1. tit. 6. num. 112.* [illegible] *pract cap 26. num. 1. circa fin. princ. vers contrarium plane, & vers. secundo quaeritur*, Segura Daualos *in direct. iudic. p. 2. c. 13. num. 13* Martin. Vran. *con[illegible] num. 5 vers. septimo, & num. 13. & 14. lib. 1* Anton. Scapp. *in tract. de iure non scripto lib. 5. cap. 209. n. 8* [illegible] ad Bernard. *reg. 397. vers. sed nouam, post med* [illegible] *in praxi Canon. cap. 153. num. 7. vers contraria* [illegible] [illegible]noch. *de arbitr casu 394. num.* [illegible]o. Sbr[illegible] *de* [illegible] *lib. 2. quaest. 191.* Ioan Aloys. Leo *in* [illegible] *num. 24.* [illegible] *Eccles.* Anastas. Germon. *de* [illegible] *crorum immun. lib. 3. cap. 12. num. 78. vers item si iudex*, Ioan. Vela *de modo procedendi in causis crimin. cap. 6. num. 18. ad fin. vers. licet contraria sententia*, Didac Sahagun. *in cap. praeterea 5. num. 15. de offic. deleg.* Incertus Auctor apud Iacob. Berettam *cons. 3. num. 13. cum seqq. maximè ex num. 18.* Ioan. Gutier. *canon. lib. 1. quaest. 45. num. 2. in princ* Fr. Mich. Aggia *de exibend. auxi[illegible] fundam.* [illegible] *per tot.* Marc. Anton. Genuen[illegible] *in pract. Archiep. Neapol. cap. 12. num. 3.* Franc. Leo *in thesauro fori ecclesi p. 1. cap. 8. à num. 19. & p. 2. cap. 16 numer. 16.* Vgolin. *de potest. Episcopi cap. 4. §. 12.* Cardin. Tusch. *practic. concl. lit. E. concl. 256. num 3. & lit. F. concl. 153. num.* [illegible] Mari. Antonin *var. resolut. lib. 3. resol. 14. à princ.* C[illegible]ol. de Grassis *de effect. lib. clerical. effectu 1. num. 129* Ambr. Roderic. sibi contrarius *de execut. cap. 2. numer. 20.* Marta *de iurisdict. p. 1. cap. 50 num. 5. cum seqq. & p. 2. cap. 19. ex num. 1.* Iacob Cancer. *var. resolut. lib.* [illegible] *c. 19. num. 57. cum seqq* Hieron. Campanili. *in di*[illegible] *Canon. rub. 11. cap. 13. num. 85.* & latiùs *n. 87. post med. vers. sed perlegi etiam, & num. 88* latè & eleganter Franc Molin. *de brachio secul. lib. 1. c. 12. 4. per tot. & c. 18.* Alzed. *de potestate Episcopi. p. 1 c. n. 63. & 72.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de fauore clericor. reali § 1. n. 18. & tit. de bonis cleric. §. 14 num. vlt.* Bonacina *in Bullam Coenae disp. 1. q. 10. puncto 3. §. 1.* Duardos *etiam in Bullam Coenae lib 2. can. 1. q. 3. concl. 2. n. 23. & 16.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori ecclesi. cap. 41. n. 48* Antonin. Diana *moral. resol. 1 tract. 2. de immun. eccles. resol 88.* Ioan Baptista Ciarlin. *controuers. forens. c. 15. à n. 31. vers. & sanè non est dubitandũ*, Melch. Lotter. *de re benef. lib. 1. q 9. n. 93. cum seqq.* vbi *n. 96.* asserit hodie non longè esse ab errore, qui contrarium teneret, Alexand. Sperell. *in decis. fori eccles decis. 3. num. 10. & 16. & decis 4. num 3 cum seqq.* vbi testatur ita pluries censuisse sacram Cong. Eminentissimorum D D. Cardinalium sacri Concilij Trid interpretum. Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 107. num. 2. & de iure eccles. vniuersi lib. 1. c. 39. §. 4. n. 49. cum seqq.*

Contra quam resolutionem communi tantorum virorum calculo receptam non obstat primò quòd sentiunt à veritate toto caelo aberrantes nonnulli existimantes ideo ecclesiasticos iudices non solùm non posse laicos capere, & incarcerare, verùm neque clericos alioqui sibi subditos, quippe in quos neque merum imperium, neque aliquam propriam iurisdictionem illos habere putant, argumento *l. pupillus 239 §. territorium. ff. de verb. signif.* sed solùm notionem, & simplicem audientiam, iuxta tit *Cod. de Episcopali audientia*, ac proindè armatam familiam Ecclesiae omnino negantes; ex quorum numero sunt Cyn. *notab. vlt.* & Bald. *num 3 in l. Episcopale 9. C. de Episcop. aud.* Alciat. *in d. §. territorium n. 4.* Bellug. *in speculo Principũ rub. 14. vers. nunc videamus, à n. 39.* Duaren. *lib 1. de sacris Eccles. minist. cap. 4.* Cuiac. *in paratitlis ad d. tit. C. de Episcop audient.* Ioan. Bodin. *de Republ. lib. 3. c. 5.* Anguian *de leg. lib. 3. controu. 30 n. 6.* Ioan. Bapt. de Larea *Granat. decis. 1. n. 17.* Franc. de Amaya *in d. l. nemo carcerem 2. num. 36. C. de exactorib. tribut. lib. 10.* Contrarium enim mihi magis probatur, ex text. *in cap. omnes Basilicae 16. q. 3.* vbi cum dicitur Ecclesias esse in potestate eius Episcopi, in cuius territorio positae sunt, patet, Episcopum habere territorium, *& in cap. vt animarum, de constit. lib. 6.* vbi cùm Bonifacius Pontifex constituisset excommunicationem latam in fures non ligare subditos furantes extra dioecesim excommunicantis, eam suae constitutionis rationem esse assignat, quia 10 extra territorium ius dicenti non paretur, quare inde infertur, dioecesim, & territorium idem esse: quia territorium ipsum, intra quod iurisdictionem [illegible] administrationem habent sibi a Canonibus concessam, dioecesis, vel prouincia appellatum est, *cap. Concilia 6. dist. 16. cap propter ecclesiasticas 4. cap peruenit 6. cap. quoniam 7. cap. si Episcopus 11. cap. annic 15. & cap. fin. dist. 18. cap. studeat 39. dist. 50. cap. peruenit 20. c. placuit 21. cap. Episcopus de dioecesi 26. cum aliis 7. q. 1. cap nullum 6. cap. Episcopi 8. cum seq. 9. q. 1. cap. 1. c. decreuimus 10 cum seqq. 10 q. 1. cap. 1. cap. vnio 3. cum aliis 10. q. 3. cap. Episcopi 8. 11. q. 3. d. c. omnes Basilicae 10. 16 q. 7 c. sane 3. de foro comp.* Et sic contra praecedenti numero citatos sentiunt omnes ferè, quos retuli suprà *in vers. quibus.*

Nec obstat secundò quod vbique ferè moribus est 11 receptum, & practicatum vt ad laicorum delinquentium in criminibus mixti fori capturam ecclesiastici non procedant, vt testantur Con. Iul Clar Gutier, & alij suprà citati, & Anastas. Germon. *de sacrorum immun. lib. 3 cap. 12. num. 77. vers. quicquid sit* Sigism. Scacc. *de iudic. lib. 1. cap. 12. num. 80.* qui tali consuetudini omnino deferendum esse docet, & ad cautum esse reperitur

in l. Hispana 14. & 15. lib. 4. noua Recop. vbi contra-
ria etiam consuetudo improbatur. Quia respondetur id
procedere in causis ciuilibus, vel criminalibus ciuiliter
intentatis, in quibus improbatur consuetudo, quæ ante
illas nouæ Recop. leges vigebat vt ecclesiastici Iudices
aduersus laicos ad capturam procederent, vt rectè no-
tarunt Cou. *practic. cap. 10. num. 2. vers. tertio illud
erit.* Anastas. Germon. *d. cap. 12. num. 80.* Azeued. *in d.
l. 14. num. 7.* Gondis. de Paz *d. prel. 2. num. 55. & 56.*
Secus autem dicendum in criminalibus causis crimina-
liter intentatis ad Ecclesiasticum forum quomodolibet
pertinentibus, in quibus possunt ecclesiastici, etiam stan-
te consuetudine, contra laicos ad capturam procedere:
quia imò iure communi, illa remota poterant ante ge-
neralem consuetudinem, qua contrarium fuit rece-
ptum, vt apertè supponit Concil. Trid. *sess. 25. de re-
form. c. 3. vers. in causis verò iudicialibus*, dum consti-
tuit, in huiusmodi causis licere iudicibus ecclesiasticis
contra laicos procedere per mulctas pecuniarias, captio-
nem pignorum, & personarum districtionem, per suos
proprios, aut alienos executores faciendam.

12 In illis verò locis in quibus non solùm illa consue-
tudo minimè viguerit, sed etiam alia contraria obten-
tum fuerit, vt Ecclesiastici iudices incarcerare possint
laicos delinquentes, in quos ex præuentione cognitio-
nem habent, ea vti specialis, & iuri communi confor-
mis seruanda erit, qualem in tribunali Salmantino vi-
13 gere testatur Gondis. de Paz *d. prel. 2. num vlt. in fine.*
& in puncto quòd in ciuilibus causis consuetudine in-
duci possit, vt Ecclesiastici contra laicos iure aliquo co-
gnoscentes, eos incarcerare valeant, arg. *cap. cùm con-
tingat 13. vers. nisi fortè*, & ibi glos. *verb. consuetu-
dine, de foro comp.* resoluunt Cou. Iul. Clar. Salzed.
& alij supra citati. Franc. Molin. *d. cap. 4. n. vlt.* Amat.
Roderic. *d. cap. 2. n. 19.* Anguian. *d. contron. 30. n. 16.*

14 Cùm Prælatorum & aliorum iudicum ecclesiastico-
rum iurisdictio ad spiritualem correctionem principali-
ter tendat, neque proinde ad sanguinis pœnam extendi
possit, *cap. pen. ne clerici vel mon.* & ciuilis ac secularis
iurisdictio ad vindictam publicam magis tendat, non
inconuenit quòd in delictis mixti fori saltim atrociori-
15 bus, & quibus sanguinis pœna iure Ciuili est imposita,
laicus punitus à iudice Ecclesiastico, iterum condigna
16 pœna puniatur à seculari; quando enim ex defectu iu-
risdictionis, non potest vnus iudex certam pœnam im-
ponere, recurritur ad alium, qui eandem imponere va-
leat; *l. si quid erit 13. ff. de offic. Proconf. l. 3. §. cognoscit.
ff. de officio Præfecti vigil. l. 2. vers. sin autem, C. de spor-
tul. Auth. de defensorib. ciuit. §. audient. coll. 3. auth.
de sanctiss. Episcop. §. si verò crimen collat. 9.* Quare ita
sentiunt Abb. *in cap. 1. de offic. ordin. & in cap. tua n. 5.
post med. vers. vnde in proposito, de procurat.* Felin. *in
cap. de his 6. num. 1. de accusat. & in cap. cùm sit gene-
rale 8. num. 44. de foro comp.* Menoch. *de success. creat.
lib. 3. §. 26. num. 67. & 68.* Clar. *§. fin. q. 57. num 14.
in princ.* Anton. Gom. *tom. 3. var. cap. 1. n. 40. in 4. concl.*
Cou. *lib. 2. var. cap. 10. num. 6. & in cap. Raynutius in
princ. n. 19. alias 27. de testam.* Simanch. *de Cathol.
instit. c. 8. num. 6. vers. nisi fortè*, Auendan. *de exequend.
mand. p. 1. cap. 5. n. 8.* Auiles *ad cap. 25. Prætor. glos. 1.
num. 22.* Didac. Perez *ad rub. tit. 8. lib. 8. Ordin. pag. pen.
circa fin. vers. & punitus per iudicem Ecclesiasticum*,
Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. n. 94. & cap. 18.
num. 234 & 238.* Farin. *in praxi crim. tom. 1. q. 4. n. 7. 8.
& 10.* Ioan. Montealegre *in praxi ciuili lib. 1. cap. 9.
num. 166.* Anastas. Germon. *de sacrorum immunit. lib. 3.
cap. 12. n. 83. cum seqq.* Aggia *de exhibend. auxil. fun-
dam. 25.* Ceuall. *commun. contra commun. tom. 1. q. 11.
n. 19. & 21. & tom. 4. q. 897. num. 576. & tom. 5. q. 85.
num. 5.* Scacc. *de iudic. lib. 1. cap. 12. n. 85. & 88. iuncto
num. 92.* Cancer. *var. resolut. lib. 3. c. 19. n. 61. cum seqq.*
Thom. Valasc. *alleg. iuris tom. 1. alleg. 13. n. 96.* Gondis.
de Paz *d. prel. 2. num 49* Valenzuel. *cons. 131. n. 15. 16.
& 17* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. cap. 10. n. 12.* 17
& in sacrilegio ab Ecclesiastico iudice præuento & pu-
nito nedum pœnis spiritualibus, sed & temporalibus,
quod possit iterum secularis iudex condigna iuris Ciui-
lis, ac Regij pœna illis maiore plectere, tenent Ca-
cheran. *Pedem. decis. 103. n. 8.* Zerol. *in praxi Episcop.
p. 1. verb. sacrilegium vers. 2.* Hinc eo casu in quo pro
delictis mixti fori regulariter maior est iure Ciuili im- 18
posita pœna, si illa puniatur delinquens à seculari iudice
præueniente, non poterit postea ab Ecclesiastico regu-
lariter puniri, resoluunt Anton. Gom. *d. tom 3. cap. 1.
num. 40. in fine*, Clar. *d. q. 57. n. 34 vers. addit tamen*,
Montealegre *d. cap. 9. n. 167.* Scacc. *d. cap. 12. n. 83.*
nisi spiritualibus pœnis, puta excommunicatione, vel 19
salutaris pœnitentiæ impositione velit procedere: quia
ad illas Ecclesiastici simul cum seculari concurrere po-
tentes; vt resoluunt Clar. *d. §. fin. q. 36. n. 47. vers. mihi
magis placet*, Octau. Cacheran. *Pedem. decis. 103. num.
vlt. ad fin. vers. fateor tamen*, Salzed. *in [illegible] Canon.
cap. 87.* Alias [illegible] *lit. B §. vlt. vers. [illegible] iuncto
vers. nec mihi displicet*, Azeued. *ad l. 2. num. 10. circa
fin. vers. verùm tamen est tit. 2. lib. 1. noua Recop.* & in
sacrilegio videtur firmare Ceuall. *de cogn. per viam
violent. q. 59. num. vlt.* Et denique si in aliis crimini- 20
bus, quæ atrociora non sunt, & quibus iure quoque
Canonico pœna condigna est imposita, laici delinquen-
tes eâ condigna pœna ab Ecclesiasticis sunt puniti, non 21
poterunt postea à secularibus [illegible] bus puniri, ne du-
plici pœna indebitè puniantur. *l. licet 6. §. vlt. in fine*,
ibi; *ne sæpius de eiusdem hominis ad [illegible] ipso quæratur, ff.
nautæ, caupones, l. Prætor edixit. § si tibi [illegible] in fine*,
ibi, *cogendum iniurias, quas simul passus est, coniungere.
facit insuper l. senatus 14. ff. de accusat. l. [illegible] leg. 4.
in fine*, ibi, *Ne sanè verisimile est delictum vnum ea-
dem lege varys extimationibus coerceri, &c. ff. de
pœnis, l. ciim collatores 18. §. quoniam verò 7. & §. idem-
que 8. C. de re milit. lib. 10 cap. at si clerici 4. §. de adul-
teriis, de iudic. cap. de his 6. de accusat.* & ad varia ex-
pendunt Menoch. *de arb. [illegible] lib. 2. [illegible] 416. num. 12. &
de præsumpt. [illegible] præs. 11 [illegible] 2. & cons. 674. num. 18.
vol. 7.* Valenzuel. *cons. 145. num 4. tom. 2.*

Toletana puritatis sanguinis.

Præmia & honores benemeritis de iure debentur, & quisquis secundùm propriam virtutem remunerandus est. Officiorum, honorumque omnium Christianæ Reip. de iure capaces sunt, qui Fidem Catholicam fideliter amplectuntur, & in ea immobiles persistunt, etiamsi à Iudæis conuersis originem duxerint. Purgata suspicione tales sanguinis puritatem, & antiquam suæ gentis nobilitatem & splendorem consequuntur, habilésque & capaces efficiuntur ad omnia consequenda præmia suis meritis æquiualentia.

VOTVM XCIII.

1 *Quæsiti series.*
2 *Honoris & famæ causa, vita, & rebus præferenda.*
3 *D[illegible]endum existimationis præferendum damno patrimonij.*

4 *Principij*

4 *Principes debent iubere ut nihil prius decidatur in Consilio Status quin prius discussum fuerit in alio Consilio conscientia.*

5 *Gratia si sine causa denegetur, fit eadem gratia iniuria.*

6 *Existimatio minuitur quando quis ab officio remouetur.*

7 *Vulgus procax est, & in conuicia semper armatum.*

8 *Populus ignarus est, morosus, credulus, inuidus, immodestus.*

9 *Infamia facti quae?*

10 *Improborum probra aeque ut praeconia bonorum immortalia manent.*

11 *Infelicitas est ut quis incurrat in inspectionem delicti, quamuis sit innocens.*

12 *Ingenuus vir debet agere de conseruando suo statu, & honore.*

13 *Ditissimis eligibilius est mori quam vilipendi.*

14 *Honorem proprium non curantes qualiter reprehendendi.*

15 *Fama bona, & honor ob quinque fines desideranda.*

16 *Fama integra cuius quae est necessaria Reip.*

17 *Intentio excusanda si opus excusari non potest.*

18 *Bonus malum nunquam suspicatur, malus ab bonum difficile inclinatur.*

19 *Sapientis est non cito facili credulitate ad falsum prolabi.*

20 *Veritas non opprimenda.*

21 *Veritas quanto magis oppugnata tanto clarior nebulis expulsis progreditur in lucem.*

22 *Natum e e ex bonis felicissimum e inter mortal*

23 *Nobilitatem suam quis seruat si dedignetur seruire vi .*

24 *Gener io clara non prodest ei, quem mores fordidant.*

25 *Turpe est alienis ornare decoribus quem propria virtus non venustat.*

26 *Genitorum ignob l tas nihil obest filio.*

27 *Benemerentem remunerari est obligatio naturalis.*

28 *Principis obligatio e honores, & beneficia benemerentibus concedere.*

29 *Romanus Senatus iu. ta valorem cuiuscunque meritorum premia, & honores pendebat.*

30 *Paul ater propter obsequia Romanis exhibita penu m a Romanis accepit.*

31 *Vir bonus amore virtutis & Reip. potius, quam commodi, aut premi spe adductus bene aliis facere debet.*

32 *Virtus nu h nestamento et a & magnum sui decus e .*

33 *Naturale est nem em R benemereri velle nisi fructum aliquem ret.*

34 *Animus ad ardua auge ur a tis honoribus.*

35 *Gloria cupidit acu i dustriam animosque ad res acriter & animo e gerendas.*

36 *Magistratus quos onera portent*

37 *Benef sub confidentia vnusquisq e seruitio Princip e dedicent.*

38 *Bona non dicu tur quae plus incommodi quam commodi habent.*

39 *Remuneratio est Reip. praesidium.*

40 *Premiorum exempla virtutes nutriunt.*

41 *Compensatio meritorum tribuenda est iustis laboribus.*

42 *Sa ti viri etiam spe premij Deo seruire alliciebantur.*

43 *S nd m meo torpescit dilatione:*

44 *Patriarchae seminando Apostoli metendo laborauerunt.*

45 *Officiis prouidendum est de bonis personis, non antem personis de bonis officiis, nisi cum vtrumque simul fieri potest.*

46 *Cardinalis Bellarmini responsio ad consultationem Clementis VIII.*

47 *Bulla Nicolai V. refertur.*

48 *Conuersi tam ex Gentilitate quam ex Iudaismo, eorumque posteri catholicè viuentes ad officia, & dignitates sunt admittendi.*

49 *Segregationes inter conuersos à Gentilitate, & conuersos a Iudaeis facientes sunt contemptores vnitatis ecclesiasticae: in Hispania multi Iudaei, & plures ex iis ad Catholicam Fidem conuersi.*

50 *Ecclesia fundata fuit de Iudaeis conuersis.*

51 *Gregorius se optare ait ut omnes Iudaei Christiani fierent.*

52 *Consuetudo, quae non admittit ad Praebendas nisi nobilem, & illustrem, non est sequenda.*

53 *Nobilitatis nulla distinctio est consideranda in prouisione Praebendarum.*

54 *Litterati viri, & idonei vndecunque originem duxerunt, in quibuscunque Ecclesiis etiam maioribus sunt admittendi.*

55 *Religiosi S. Francisci fieri possunt, & ad officia & dignitates in eo sunt admittendi descendentes ex Iudaeorum genere.*

56 *Praedicatores Fratres admittere tenentur ad suum ordinem eos, qui reperti fuerunt originem trahere ab Hebraeis.*

57 *Priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus ciuitatum gaudent qui ad Fidem conuersi baptizantur.*

58 *Conuersi ex Iudaismo ad Fidem Catholicam toto corde, & sine fuco, gaudent immunitate ab omnibus tributis, & nobiles habentur.*

59 *Conuersi nouiter ad Fidem, omnes honores & officia habere possunt, quae habent caeteri Christiani antiqui.*

60 *Christiani noniter ad Fidem conuersi ex voto sancti Ignatij in Societate sunt admittendi.*

61 *Et ex voto R. P. Didaci Lainez.*

62 *Et ex voto R. P. Alphonsi Salmeron Toletani.*

63 *Irregulares non sunt qui iam à natiuitate Christianam Fidem professi fuerint, licet Patrem, aut auum, seu proauum habeant ethnicum, Iudaeum, aut Sarracenum.*

64 *R. P. Alphonsus de Oropesa contra statuta puritatis sanguinis scripsit.*

65 *Differentia noui, veterisque Christicolae vniuersorum animos a Fide distrahit.*

66 *Galli & Itali breui tempore nouiter Conuersos veteribus coaequarunt, vt iam inter eos nulla inueniatur distinctio inter nouos & veteres Christianos.*

67 *Siculi vna die Gentis Iudaicae reliquias è Regno expulerunt.*

68 *Plebes in Hispania ob ignotum ascendentium genus nullam puritatis sanguinis controuersiam patiuntur.*

69 *Nobilissimi ac generosissimi Viri in Hispaniis saepe in puritate sanguinis probanda cauillantur.*

70 *Conuersi ex Hebraeis plures insignes Viri, Christianissimi, ac doctissimi extitere.*

71 *Conuersos ad Fidem, vel ab eo descendentes esse ab officiis & beneficiis excludendos quae asserunt statuta, contrariantur Euangelicae legi, & sacrorum Canonum decretis.*

72 *Distinctio inter nouos & antiquos Christi fideles est quasi haeretica.*

73 *Diuisiones inter nouos, & antiquos Christianos sunt contra charitatem, & vnita-*

tem Christianam, & schismatica, & errenea.
74 Statuta, quibus descendentes ab Hebrais, & infidelibus excluduntur ab honoribus, beneficiis, ac Ordinum Militarium insignis, qua reprebeut, referuntur.
75 Doctores, qui in defensionem statutorum puritatem sanguinis requirentium scripserunt, referuntur.
76 Cap.constituit.17.q.4.ponderatur.
77 Conuersi ex Iudæis aliquando in Ecclesias, personas & bona Christianorum conspirarunt.
78 Paulum Burgensem dixisse fertur, ex Gente Hebræa pregnatis nullam Reip. partem committendam.
79 Suspicio sinistra, quæ communiter habetur contra conuersos ex Gente Hebræa purgari potest vel temporis diuturnitate, vel actibus positiuis maioribus Christianitatis.
80 Filij tales sunt quales parentes.
81 Descendentes ex gente Hebræorum, in gradibus notis & propinquis licitum est excludere ab aliquibus congregationibus propter rationabilem præsumptionem de eorum reditu ad vomitum.
82 Suspecti conuersi ab officiis publicis expellendi.
83 Statuta excludentia conuersos ab Hebræis fundantur in iusto timore dissimulatæ impietatis.
84 Exclusio conuersorum iusta erit si intelligatur de illis, qui paucis abhinc annis ex perfidis Iudæis & Apostatis ad Fidem conuersi fuerunt.
85 Prohibitio ne conuersi ad officia & beneficia admittantur, intra quos gradus possit esse rationabilis.
86 Crudele nimis est innoxios homines occidere.
87 Sanguinem eliciis, qui vehementer emungit.
88 Vnionem Christianam inter vtrumque populū posteafulat Dominus Iesus ab æterno Patre.
89 Effectus admirabiles ex æqualitate prouenientes.
90 Ciues optimi, & de Rep. benemeritè muneribus, honoribusque honestandi sunt.
91 Posteri arcendi non sunt perpetuo à Rep. parentum culpa ne omninè felicitatem desperent.
92 Ciues vt æquali iure inter se viuant summopere laborandum
93 Infideles dubitant propter perpetuam inhabilitatem suis descendentibus obuenturam, Fidem Catholicam amplecti.
94 Exempla referuntur de quibusdam infidelibus, qui propter talem inhabilitatem, & contractam infamiam fieri Christiani nolaerant.
95 Hæreticorum descendentes ad nullum ecclesiasticum beneficium, vel officium admittendi vsque ad secundum gradum per lineam paternam, & vsque ad primam per lineam maternam.
96 Suspicio mala, quæ habetur contra nouiter conuersos ad Fidem tollitur ex actibus positiuis denotantibus Christianitatem, & sanam doctrinam.
97 Hæreticum quem non esse ex quibus actibus probetur.
98 Conuersi duo ex Mauris pro Fide Catholica martyrium passi sunt.
99 Conuersi ex Hebrais nullatenus sunt excludendi à beneficiis, & officiis si procedant de genere Regio, vel sint illustres, aut eruditione litterarum polleuces, aut præclaritate morum, sanctitatis, &c.
100 Lex corrigitur per epikiam.
102 Epiikia quid sit ostenditur.
102 Iustissime à lege, seu statuto recedi potest ex iusta causa superueniente.
103 Pontifices ex iusta causa ius diuinum declarare, & Principes ius naturale limitare possunt.
104 Leges, Canones, & statuta ex magna & euidenti causa transgredi possunt.
105 Periurus dici non potest qui ex causa rationabili transgreditur statutum.
106 Prouisiones generales statutorum recipiunt tacitas exceptiones propter emergentes casus.
107 Edicta prohibentia non sunt edita contra valde meritos.
108 Statuta puritatem sanguinis requirentia stricte, in casu, & in personis, & ob causas de quibus loquuntur, sunt intelligenda.
109 Statuta diuina à Domino promulgata ex iusta causa suspendit ac relaxat.
110 Lex diuina & naturalis quando dispensationem, seu interpretationem admittat.
111 Conuersorum sponte descendentes, qui à ducentis annis Christiani sunt, ad collegia, & Cathedrales statuta puritatem sanguinis exigentia habentes, sunt admittendi.
112 Neophytus qui ordinari & beneficiari prohibetur, dicitur recenter conuersus, seu baptizatus.
113 Neophytus in Episcopum promoueri non potest ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli.
114 Neophytus si talis sit qualem decet esse bonum Pastorem, & humilis inueniatur, ac satis tra Euāgelica legis institutione preditus, in Episcopum eligi non prohibetur.
115 Cap.constituit 17.quæst.4.intelligitur.
116 Henricus Rex cum consilio Petri Thenorij Archiepiscopi Toletani statuit ne aliquis Fidelium conuersus ad Christi fidem repelleretur ab officiis publicis.
117 Nobilitas Christianorum ab Hebrais descendentium omnium antiquissima.
118 Abrahamo Dominus mirabilia promittit.
119 Isaac fuit viua imago filij Dei facti hominis.
120 Patriarcha sancti à Domino magni habiti.
121 Hebræorum natio progenies inter omnes Mundi, selecta, inclyta, & magna fuit.
122 Colloquium refertur venuste quidem & argute habitum inter Inicum Lopes de Mandoça, & Alphonsum de Carthagena.
123 Magnum antiquitus erat ex Iudæis esse.
124 Conuersi ex Iudæis ad Fidem Catholicam retinēt priorem nobilitatem.
125 Populus, à quo nostra redemptio processit est excelsior cunctis gentibus.
126 Hebræa gens habuit Deum sibi vnitum, & appropinquantem secundum carnem.
127 Israelita propter perfidiam amiserunt gloriam, legem, repromissiones, & adoptionem filiorum.
128 Fidelibus reliquis Israelitici populi Petrus annuntiauit honores iure sanguinis illis competentes.
129 Paulus Gentium doctor se gloriatur esse de semine Abrahæ.
130 Fideles ex Gentilitate ad Ecclesiam venientes quomodo se vniuerint cum conuersis à Iudæis.
131 Fideles filij Abraham cæteris paribus anteponendi fidelibus ex Gentilitate prouenientibus.
132 Nobilitatem primæuam non recuperant nisi ex Iudaismo ad Fidem Catholicam conuersi, relicta prorsus infidelitate, & Iudaica perfidia.
133 Excellentiæ de Natione Hebræa referuntur.

134 KK.

134 *RR. PP. Alphonsius de Oropesa, & Hieronymus à Cruce bona mente affirmant desiderare cum hac gente propinquitate coniungi.*

135 *Conuersi ad Fidem ex Iudaismo plures referuntur qui post prima tempora sanctitate & litteris floruere.*

136 *Ioannes Baptista Elianus natione Hebræus vir pius, & qui pro Fide Catholica multum laborauit, & scripsit.*

137 *Iulianus Pomerius Archiepiscopus Toletanus ex genere Hebræorum sanctitate & omnigena virtute præclarus.*

138 *Paulus de Carthagena, alias Burgensis professione antea Iudæus, propter probitatem eruditionémque fuit primum Carthaginensis Præsul, deinde Burgensis Episcopus.*

139 *Consalus de Carthagena Pauli filius fuit Episcopus Placentinus.*

140 *Alphonsus de Carthagena eiusdem Pauli filius, fuit sicut pater Burgensis Episcopus.*

141 *Franciscus Episcopus Cauriensis à Iudæis conuersis originem ducens.*

142 *Cardinalis N. descendens ab auis conuersis.*

143 *Auctoritas illa*, sanguis eius super nos, *& quomodo intelligenda.*

144 *Iudæi omnes, qui Christi morti consenserunt vnà cum suis misere perierunt in obsidione Hierosolymitana.*

145 *Descendentes à Caino in Generali diluuio periere.*

146 *Christianus nullus in obsidione Hierosolym. remansit intra ciuitatem.*

147 *Iudæos mortis Domini consentientes excusat S. Paulus Apost. propter ignorantiam.*

1 CVm quidam N. pro Fide Catholica & pro Rege, ac Christianæ Reip. vtilitate plura indefessus præstitisset seruitia, & de illis debite remunerandis in supremo ageretur Consilio, vnus illius minister, qui ad certum officium, seu dignitatem vacantem, idoneam personam Regi proponere tenebatur, cœpit dubitare an dicto N. omnibus requisitis ad tale officium ornatissimo, & meritissimo, posset in conscientia votum suum denegare eo quod audierat eum à Iudæis originem ducere, licèt id liquidò non constaret. Pro veritate à tali Ministro consultus & rogatus, vt libere sententiam meam profiterer, respondi materiam esse quæ quemlibet etiam timoratæ conscientiæ, & in[illegible] animi virum ab ea decidenda retraheret, si vellet [illegible] maledicentium linguas effugere: sed iterum & [illegible] importune petitus, sciens me exponere pravæ mal[illegible] rum censuræ, & aliorum iudicio, vt amici desideri[illegible] [illegible] tribus conclusionibus [illegible] respondendum duxi.

Conclvsio I.

Præmia, & honores benemeritis de iure debentur, & quisque secundùm propriam virtutem remunerandus est.

2 SVmma tua prudentia. Senator doctissime, primum locum in syncera & Christiana veritate hac de re amplectenda, obtinere debet, ne tu causa esse possis vt proximi honor detrimentum aliquod patiatur, & conscientia tua magis, ac magis lædatur dum volens illi bono animo consulere alteri damnum irreparabile inferas, [illegible] rogo honoris & famæ causam vitæ, & rebus præferendam, vt Iurisconsulti nostri satis nobis demonstrant *in l. isti quidem 8. cum bonis viris iste metus maior quàm mentis esse debeat*, &c. *ff. de eo quod metus causa, & adulterium. §. ibi, Nam cuius jam multo magis vita parcendum est, ff. de adulter. l. codicil. 91. §. mater.* ibi, *Scis filium nostrum occidisse, sed & alia mihi deteriora fecit*, &c. *ff de legat. 2. l. 2. §. 1 ibi*, & *cùm castitatem filiæ vitæ quoque eius præferendam putares, ff. de origine iur. l. Iulianus, ff. si quis omissa causa testamenti, l. iusta. ff de manum. vind. §. suspectus*, vbi glos. *verb. ob culpam, Instit. de suspect. tutor. l. Hisp. 4. & vlt. tit. 13. part. 2.* cum aliis adductis per Valenz. *cons. 91. num. 1. & seqq.* Castill. *controuers. lib. 5. cap. 123. num. 21. tom. 6.* Moreno de Vargas *de nobilit. disc. 2. num. 1. & disc. 12. n. 7.* Mecl h. Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 26. num. 27.*

Ad quod respexit S. Ambros. *lib. 3. offic. c. 4.* dicens, *Quis enim vitium corporis, aut patrimonij damnum non leuius ducat vitio animi & existimationis dispendio?* Et Apost. *1. ad Corinth. 9.* ait, *Expedit mihi magis mori quàm vt gloriam meam quis euacuet*, & Marc. Tull. *Philip. 3. Ad decus, & libertatem nati sumus, aut hæc teneamus, aut cum dignitate moriamur. cap. si non licet 13. q. 5. d. l. Hispan. 4.* ibi, *Tal podria ser el enfamamiento que major le seria la muerte que la vida*, &c. & *d. l. fin.* ibi, *E porende los antigos pusieron esta ferida por mas estraña que de la muerte por que essa no es mas de vna vez, y esta es de cada dia*, &c. Matth. Rader. *in explanat. ad Q. Curtium lib. 7. cap. 2. in fine*, Mieres *de maiorat. p. 1. q. 52. num. 8. & 19.* Amescua *de potest. in se ipsum lib. 2. cap. 1. n. 12. cum seqq. & cap. 12. per tot.* Valenz. *cons. 92. à num. 1. & cons. 142. num. 35. cum seqq.* Escobar *de purit. probanda p. 1. q. 1. proœm. §. 1.* & eleganter Mimographus *Vbi, Non sis qui fueris, non est cur velis viuere.* 3

Iuxta conscientiam rectam, & in foro interiori, vir clarissime, debes prius votum tuum examinare, quia, vt rectè aduertit Ioan. Boter. *lib. 2. de sua liber. stat. cap. pen.* debent Principes cauere, & iubere, vt nihil prius decidatur in consilio Status, quin prius visum, ac discussum fuerit in alio consilio conscientiæ. Ponderare debes quæ & qualis iniuria ex tali denegatione prætendenti sequatur, quia vt bene colligitur ex decisione Iurisconsulti *in l. 1. §. permittitur, ff de aqua quotid. Neque est hoc beneficium, sed iniuria, si quis fortè non impetrauerit*, &c. *Potius enim debitam libertatem præstitit, quàm beneficium vllum*, ait text. *in l. proximè. ff de ritu nupt. quia licèt sit gratia, tamen si sine causa negatur, gratia fit iniuria*, de quo vide plura apud D. Solorzan. *de iure Indiarum lib. 1. cap. 17. n. 20. & lib. 3. cap. 19. num. 21. tom. 2.* Sicut etiam minuitur existimatio quando quis ordine mouetur, vel ab officio remouetur, cùm per hoc videatur ei honorem auferri & iniuriam fieri, *l. fin. in fin. ff de offic. Prætor. l. iudices, C. de dignit. lib. 12. glos. in l. testamento Centurio, in fin. ff. de manum. testam.* Auiles *ad cap. Prætorum verb. fiel n. 42.* Boer. *decis. 149. ex num. 11.* Anton. Fab. *in suo Cod. tit. de reuocan. donat. defint. 18.* Menchaq. *de success. progr. lib. 3. §. 30.* Personal. *cons. 30. lib. 1.* Mastrill. *de magistrat. lib. 1. cap. 27. num. 18.* 4 5 6

Ex denegatione, vel remotione solent plerumque exclusi, vel remoti etiam iniustè, & indebitè infamiæ nota maculari saltem in ore vulgi, quod procax est, & in conuicia semper armatum, ex sententia S. Hieronymi, Tacit. *hist. lib. 1. Plebi non iudicium, non veritas*, & *lib. 2. Municipale vulgus pronum ad suspiciones.* ibi, *Procacia plebis ingenia, ægris oculis alienam felicitatem intueatur.* D. Hieron. *epist. 21. Vulgus habet os barbarum, procax, & in conuicia semper armatum, quicquid nouum insinuauerit, aut auctor, aut exaggerator est famæ.* Plato in *Axioch. Populus ignarus est, morosus, crudelis, inuidus, immodestus, vt qui sit ex colluuie turbæ, & stultis, & insolentibusque collectum.* Seneca *de vita beata cap. 11. Non tam bene cum rebus humanis agitur, vt meliora pluribus placeant, argumentum pessimi turba est.* Et traduntur alia de vulgo non vulgaria. Iust. Lips. 7 8

in

in polit.lib.cap.5.per tot.Pacian.cons.113.num.7.cum seqq.Mench. citato loco ibi. Quia populus semper huius erit opinionis, vt is,cui ademptum esset, ignominia
9 notatus videretur,&c.Nec sufficit restitutio, aut declaratio super fama semel maculata, & purgatio innocentiæ,quia,vt inquit Cassiodor lib.7.epist. 2.nulla potestas est,quæ qualitatem famæ suado ore hominum possit auferre.Sfort.Odd.de restit.in integ.p.2.q. 92.num. 34. Infamia verò facti cum mentibus hominum imprimatur,ibique resideat, non potest inde ab aliquo amoueri, quia opinio hominum de bonitate, vel malitia alicuius non potest ab aliquo etiam maximo, & supremo Prin-
10 cipe remoueri,&c. Et rationem reddit Sidon. Apollin. lib.5.epist.8. nanque improborum probra æquè vt præconia bonorum immortalia manent.& eleganter expressit,l.Hisp.6.tit.6.part.7.ibi, La nombradia e el precio de mal ganan a las vegadas los omes (con razon a las vegadas) no seyendo en culpa,e es de tal natura que despues que las lenguas de los omes an puesto mala nombradia sobre alguno,no la pierde ia mas,maguer no la mereciesse,&c. vbi Gregor. Lop.in glos. 1.notant DD.in c. ex tuarum,de purgat. Canon.cap. Euphemium. §. hinc colligitur, 2.quæst.3.Silua nupt lib.4.num.87.Anton. Fab iurisprud. Papiniani tit. 12. princip.illat. 2.Mastrill.de Magistrat. lib.1.c.27.à n. 6.Laërt.in vita Fi-
11 lolai, vbi asserit infelicitatem esse quòd quis incurrat in inspectionem delicti, quamuis sit innocens, his verbis, Et si nihil commisisti, sed tamen videaris, infelix es.

12 Non mirum igitur si pro viribus ingenuus vir de conseruando suo statu,& honore agat, vt dicit Anhat. cons.188.à num 4.& S.August.de bono vidut.cap. 22. reprehendit eos,qui conscientia sua freti,famam suã ne-
13 gligunt,& subdit.Nobis enim necessaria est vita nostra, aliis fama nostra, Bald. cons. 312. num. 3. lib. 4. vbi quòd diuitibus eligibilius est mori quàm vilipendi, Sebast.Medices de casib.fortuit.p.1.quæst.7.num.7. Amescua d.lib.2.cap.5.à num.11.Testay.alleg.7.num.2.Scip. Theodor.alleg.19.num.2.Cabretos de mein lib. 2. cap. 47.à num.10.Valenzuel.cons.92.num.7.Menoch.cons. 303.num.1.lib.4.ibi, Qui honoris, & dignitatis suæ, Maiorumque suorum tuenda causa, omnem diligentiam,& curam adhibent,non modo damnandi non sunt,
14 sed summopere laudandi, &c.optime tales proprium honorem non curantes improbat Nau. ad cap.cum mulier.23.q.5.de finibus humanor. actuum com. 1.fol.487. num.74.ibi Nona decisio Abulensis super Math. cap. 6.quæst.3.col.2 scilicet dignum esse vituperio eum, qui honorem iam quæsitum non curat conseruare,tum quia, vt ille inquit,honor sicut non potest iuste quæri nisi per virtutem,& aliquam veram excellentiam,ita nec perdi iustè,nisi perdita illa: tum per illud præceptum Eccles.41.curam habe de bono nomine: tum per illud Apost. 2. ad Corinth. 9.melius est mihi mori quam vt gloriam meam quis euacuet: tum quia idem, quod maximè duco notandum,etiam de gentilitia nobilitate se laudauit 2 ad Corinth.11.ibi,Hebræi sunt, & Ego: semen Abrahæ sunt,& Ego. Et illud Machab.9. Absit vt fugiamus ab his,& inferamus crimen gloriæ nostræ: tum quia crudelem esse illum,qui famam negligit, intelligit inordinate,& definit S. Augustin.in c. non sunt audiendi,11.q.3.tum quia licèt magis curandum sit de virtute,vel excellẽtia vera,quàm de honore, vel laude illi debita,eo quod honoris perditio frequẽter sine culpa eius,cui debetur,contingit,c.renouantes 22.dist.nihilominus tamen curandum est de honore, ne vulgus quod nouit effecta, & eorum causas ignorat,videns quem ab honore decidisse,præsumat eum virtutem quoque & excellentiam amisisse, & eius casu præsumpto scandalum accipiat ob speciem mali, à qua vt caueamus Apostolus relatus in c.cum ab omni specie mali,de vita & honest. cleric.præcipit 1.ad Thes.5. tum denique quia ob quin- 15
que fines bonam famam & honorem desiderare conuenit,vt in repet.cap.inter verba, 11 q. 3.concl.5.scripsi, quorum quartus est vt constantius virtutes colamus, reputantes nos tanto esse obligatiores,tantoque plus peccaturos,si contra fecerimus,quanto magis credimus eas colere.Hactenus Nauarrus.

In his ergo tanti ponderis & momẽti negotiis,in qui- 16
bus agitur de re vitâ cariori, debet iudex, vel informationẽ faciens benigniorẽ amplecti partem in fauorem prætendentis, & si fortè eius fama in aliquo læsa fuerit,honorem,si potest, defendat;quia fama integra cuiusque est necessaria Reip.vt aduertit Cou lib.1 var. c. 2.num. 8. & causæ huiusmodi benignè ac blandè tractandæ sunt.Abb.& Deci.num. 33.in cap.veniens, de testib.& in cap.1.num.49.de appellat. Mathes. sing. 51. num.8.Franch.decis.2.num.27 Hòted.de incompat. benef.cap.23.num.143.Menoch.cons.96. numer. 27. Castrill.contron.lib.5.cap 123.num. 27.Seraph.decis.162. num.3. Valenz.cons.90.num.101. Rot decis.153.num. 6.p.1.recent.& sic in conflictu potius errare debet iudex in absoluendo,quàm in condemnando, cap.ad gantiæ vers. deinde 26. quæst.7.Azeued. cons. 6. num.14.Me- 17
noch,& Franch.ubi sup.Valenz.d.cons. 90.n.49. 196. & 202 & eleganter S.Bernard. serm. 40.in cantic.in fine.Etiamsi perperam factum deprehendis,nec si iudices proximum,magis autem excusa,excusa intentionem, si opus non potes, puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum, quamuis vitio naturæ prompti in peiorem partem omnia vitia interpretemur, teste Eucrardo V Veston. de moribus Reip. lib.7.c.27. num.8.

Nec benigno & humaniori animo procedentem sus- 18
pectum te reddere existimes, imò apud timoratæ conscientiæ viros te meliorem haberi, puta; nam qui bonus est, malum nunquam suspicatur, & qui malus est, ad bonum difficile inclinatur. Ita nos docet S. Chrysostom super Math. ibi, Sicut difficile aliquem suspicatur malũ,qui bonus est,sic difficile aliquem suspicatur bonum qui malus est,omnis ex se existimat alterum, fornicarius neminem putat castum,castus de fornicario non facile suspicatur,superbus neminem putat humilem, humilis neminem putat esse superbum, sic qui non est ex Deo Sacerdos, neminem putat ex Deo Sacerdotẽ.Cicero ad Quintum Fratrem ibi,Vt quisquis est vir optimus ita difficillimè esse alios improbos suspicatur. Nilus apud Anton. & Maxim. serm. de Innocent. ibi, Qui ad malum suscipiendum paratus non est his, nec ad malam quidem suspicionem est facilis.

O miserandus humanæ naturæ status,si inimicos ha- 19
buero, ipsi omnem conuitij & infamiæ maculam me habere falsò probabunt;si verò in amicitiam meam eos reduxero,conuitij & infamiæ notam,si quam forte habuero,in honores,& nobilitatis titulos conuertent. Sapientis igitur erit hæc dicta examinare, & non citò facili credulitate ad falsum prolabi,vt Seneca consuluit; 2
est enim veritas modis omnibus perquirenda,& laborandum ne opprimatur, prouocat enim Dei iram super se,qui veritatem opprimi conspiciens, eam pro viribus non defendit,cap. quisquis cap.noli timere 11. quæst.3. Ludou.Zuntus in resp.pro uxore n. 36. & seq. Neuizan.in sylua lib. 5.num. 117. & cons. 34. num. 6. cum seqq. Paul de Castro cons.234.in causa appellationis,ante num.1.vol.2.Socin.iun.cons.76.num.2.& cons. 127.num.1.lib.1. & cons 41.num.1. cum seqq. & cons. 134.num.2.& 2.lib. 3. Illa namque quanto magis op- 21
pugnata,& contrita est calumniis, tanto clarior nebulis expulsis progreditur in lucem, sicut aromata, quæ magis redolent quanto magis conteruntur, cap.grauo 35.quæst.9.glos.verb.postquam in cap.cum Ioannes, de fide instrum Crauet.cons.235.num.18.Roland. à Valle cons.6.

conf. 6 *n.* 1. *& conf.* 80.*num.* 2.*lib.* 1. *& conf.* 66.*n.* 1.
lib. 2.Ioan Neuiz.*in principio sylua nup.n.*4.*cum seqq.*
Ludou Zuntus *vbi sup. num.* 1. Marc. Anton. de
Amatis *Marchia decis.*41.*num.*6.

22 Quibus præhabitis tam circa proprij honoris æsti-
mationem, quàm circa obligationem illum defenden-
di, iam rectè infertur ad responsionem qualiter debeas
in his seruitiis remunerandis te habere. In primis licèt
sit felicissimum inter mortales natum esse ex bonis, vt
protulit Hecuba apud Euripidem, quasi bonum semẽ
degenerare non possit, ex Seneca *epist.* 87. cum aliis
per Roland. *cons.* 1. *n.* 35.*cum seqq. vol.* 3. Frizze apud
Domin. Arumæ. *de iure publico discursu* 16. *de nobilit.*
Sim. de Pretis *cons.* 14.*n.* 5.*vol.* 2. Federic. Marsel. *lib.* 1.
de Legat.cap 9.Barth. legi. *tract. crimin.p.* 9. *num.* 12.
cum seqq. Velasquez *in defens. statuti Tolet. cap.*42.
Valenz.*cons.*163.*n.*52.*tom.*2. quia magnus verecun-
diæ stimulus est laus parentum, dum illis non patimur
esse impares, quos gaudemus auctores, vt aduertit Cas-
23 siodor.*lib.*9.*epist.*22. Nihilominus tamen propria vir-
tus magis æstimanda, *ille enim clarus, ille sublimis, ille
nobilis est, & tunc integram suã nobilitatẽ se seruare putet,
si dedignetur seruire vitiis, ab eisque nõ superari*, vt in-
quit S. Hieron. *ad Demetriadem. Quid prodest ei, quem*
24 *mores sordidant, generatio clara? aut quid nocet illa ge-
neratio vilis quem mores adornant? ipse enim se vacuum
ab omnibus bonis ostendit, qui gloriatur in patribus*, vt
dicit S. Ioan. Chrysost. *in cap.* 8. *Ioan. Nihil prodest car-
nalis generositas*, ait Cyril. *in cat. ad cap.* 3. *Lucæ nisi
consimilibus studiis fulciatur; vanum est igitur extolli
de bonis prædecessorum, & deficere ab eorum virtuti-
bus, & turpe est alienis ornare decoribus, quem propria*
25 *virtus non venustat.* Quare S. Ioan Chrysost. *homil.* 3.
in Matthæ. affirmat quòd si quis propria virtute deco-
retur, parentum suorum non decoloratur opprobriis.
Nolle te vnquam de generis nobilitate præponas dicen-
te S. Hieron. ad Celantiam, *nec obscuriores quoque hu-
miliori loco natos te inferiorem putes: nescit Religio no-
stra personas accipere, nec conditiones hominum, sed a-
nimas suscipit singulorum, seruum & nobilem de mo-
ribus pronunciat, sola apud Deum libertas est non seruire
peccatis, summa apud Deum nobilitas est clarum esse
virtutibus. Ex adulterigo sæpe coniugio*, ait S. Petr. Da-
mian. *opusc.* 6. *c.* 19. *pulchra soboles nascitur, & ex ob-
scæna voluptate parentum, spectabilis oritur species li-
berorum: quid enim certius confirmatum esse potest
quam ex pessimis optimos aliquando generari. Non di-
tis, Pater [illegible] qui est in Cœlis* verba sunt S. Ioan.
Chrysost. *hom.* 2 [illegible] *in Matth. Sed Pater noster: super-
biam remittens, inuidiamque explodens, & introducens
matrem bonorum omnium charitatem, & humanarum
rerum inæqualitatem proscribens, & miram Re-
gis cum paupere æqualitatem honoris ostendens: si ta-
men in maximis [illegible] ad aternum [illegible] necessariis cõ-
munione sociemur. Quid enim noxæ de terrena nobili-
tate timendum est, quando cœlesti omnes nobilitate cõ-
pungimur. Cumque nullus alio amplius de illo honore
possideat, neque locuples paupere, neque dominus seruo,
neque iudex ministro, neque Rex milite, neque Philo-
sophus barbaro, neque sapiens imperito? Cunctis enim
vnam atque eandem nobilitatem donauit Deus, cum
dignatus est omnium pater vocari.* Optimè Pelagius
[illegible] *de planctu Ecclesiæ lib.* 2. *art.* 76. *fol.* 252.
hac de re agens, sic concludit.: *Vera nobilitas Chri-
stiana est Primo, quia sumus filij Dei, & hoc per crea-
tionem Actuum* 17 29 *qui [illegible] omnibus. Ipsius enim, &
genus [illegible] Esa.* 64. *Tu Domine Pater noster es, nos
verò lutum, tu [illegible] tor noster, & opera manuum tuarum
omnes nos. Et in hoc sumus eius filij chari. Secundo per
gratiam adoptionis. Vide* 1. *Ioan.* 3. *in princ. Videte
qualem charitatem dedit vobis Pater, vt filii Dei no-
minemur, & simus. Psalm.* 81. *Ego dixi, Dii estis, &
filii excelsi omnes.* 1 *Ioan.* 4. *In hoc manifesti sunt filii
Dei & filij Diaboli, omnis, qui non est iustus, non est
ex Deo, &* de hoc de *Pœnit. dist.* 2. *§. hoc idem vers. item
vt Corpus ait, & vers. qui natus, & per hoc su-
mus filii chariores. Tertiò per gloriam ratione adoptio-
nis hæreditatis æternæ, Ioan.* 8. *Roman.* 8. *si filii, & hæ-
redes. Galat.* 4. *Et in hoc erimus filii charissimi. Ephes.*
5 *Imitatores Dei estote sicut filii charissimi. Contra
carnis nobilitatem, ext. de præbend. cap. pen. §. nos ergo
Attendentes, quòd non generis, sed virtutum nobilitas.
vitaque honestas gratum Deo faciunt & idoneum ser-
uitorem. Ad cuius regimen non multos secundum car-
nem nobiles, & potentes elegit, sed ignobiles, Matth.* 4.
& pauperes.

Vides igitur qualiter propria virtute decoratus præ-
mia ex se meretur, licèt ab ignobili parente procedat; 26
ideo S. Anton. Abbas *serm.* 79. consultus quid sentiret
de quodam, cui maximè obstabat parentum ignobili-
tas, sic respondit. *Nihil tibi obest genitorum ignobilitas,
si tu ipse probatus sis.* Magis enim resplendet ille, ait
Chrysost. *homil.* 3. *in Matth.* qui ex parentibus à virtu-
te prorsus alienis, ipse tamen sit de virtute mirabilis.
Sic è contrà, parentum sublimitas nihil prodest filiis,
qui eorum opera non faciunt, vt ait Chrysolog. *Qui
genitoris opera non facit, negat genus. Domino dicente,
Si filii Abrahæ essetis, opera Abrahæ faceretis,
ille fidem generis probat qui tantus paterni operis as-
sertor existit.* Et benè ad hoc propositum Philon. *in li-
bro* quem scripsit de educatione Principis, sic ratioci-
natur. *Nemo suam felicitatem in generis nobilitate col-
locans, honestas actiones negligat, reputans grauiori
animi aduersione fieri obnoxium, quisquis ex optimis
progenitus Maiores suos vitiis dedecorat, descendens
à virtutis exemplis domesticis, quorum reliquiis omni-
bus deletis ex animo non potest meritam reprehensio-
nem effugere.*

Vnde merita à qualicunque homine bene & rectè
operante proueniant, pro seruitiorum qualitate remu- 27
nerari debent, & ad id naturaliter princeps obligatur,
l. sed etsi lege 25. *§. consuluit*, iuncta glos. *verb. obliga-
uerunt. ff. de petit. hæred.* ibi, *Naturaliter quis obliga-
tur ad remunerandum benemerentem, ipsique natura
ducimur ad benefaciendum ei, qui nobis bona fecit. l.
etiam* 25 *§. ex præterito, ff. de manum. vind.* ibi, *Ex
præterito tempore plures causæ esse possunt, veluti quod
dominum in prælio adiuuauerit contra latrones tuitus
sit, quòd ægrum sanauerit, quòd insidias detexerit, &
longum est si exequi voluerimus, quia multa merita in-
cidere possunt, quibus honestum sit libertatem cum de-
creto præstare, quas æstimare debebit is apud quem de
ea re agitur.* quæ tex. videtur in materia speciali nota di-
gnus; quia loquitur de præmiis seruis concedendis pro-
pter seruitia magis ex obligatione quàm liberaliter do-
minis præstita. *l. in nomine Domini* 2. *§ hæc autem non
solum, in fine C. de o[illegible] Præf. Præt. Africa*, ibi, *semper
prouidemus vnũquemque secundum labores suos ad me-
liores gradus, & ad maiores dignitates perducere, & du-
ces, ac tribunos secundum labores suos de imperiali lar-
gitate remunerationẽ sperare debere*, &c. *l.* 1. *in princ. ff.
de censib.* ibi, *Huic enim diuus Seuerus, & Imperator
noster ob egregiam in Rempubl. Imperiumque Roma-
num insignem fidem ius Italicum dedit*, &c. *l. semper in
ciuitate. §. negotiatores, ff. de iure immun.* ibi, *nam remu-
neranda pericula eorum, quin etiam & hortanda* (seu
vt glossa legit, coronanda) *præmiis merito placuit*, &c.
l. enim que 58. *C. de Decurion lib.* 10. ibi, *habita conside-
ratione videlicet meritorum, & hoc bene cognitis priuile-
gium consequantur, nec [illegible] indigni*, &c.
l. iubemus 4. *C. de proxim. sa. scrin. l. cornicul.* 3. *C. de
apparit. Præfect. Præt. lib.* 12. ibi, *Pro multis erga Remp.*
sudoribus

ſuderibus ab omnibus iudictionibus tam militarium quàm ciuilium Iudicum ſemper habeantur immunes, &c. *l.* 5 *C.de offic. Magiſtr. milit.* cum aliis adductis per Andr. de Iſernia *lib.* 1. *ad Conſtit. Neapol, tit.* 37. Greg. Lopez *l.* 5 1.*tit.* 18. *part.* 3.*gloſ.fin.* Georg. Accac *lib.* 1.*de priuileg.cap.* 10.*num.* 7. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 4. *num.* 9. Sebaſt Fox. *lib.* 2.*de Regis in-*
28 *ſtit.* vbi concludit Principum obligationem eſſe honores, & beneficia benemerentibus perſonis concedere.

29 Hinc Senatus populuſque Romanus iuxta valorem cuiuſque meritorum præmia, & honores pendebat, ſtatuaſque æneas ad æternam benemeritorum memoriam, qui ciuitates, & prouincias Romano Imperio ſubiecerant, erigere cum ſumma gloria nunquam prætermiſit, vt in *l.defenſorem* §. *qui militia,ff.de re milit.l.* 1. *t. de ſtatuis*, & *imag.l.* 1.*C. de veteran. lib.* 11 Plini. *lib.* 7. *natur.hiſtor.cap.* 28.& *lib.* 33.*cap.* 2. Alex.Sard.*lib.* 3, *de morib & ritib.gentium c.* 30. Patrit.*lib* 9.*de Regno tit.* 6. Lambertin. *de Iurepatron.lib.* 3.*q.* 5. *princ. art.* 4. *n.* 1. Petr. Greg. *ſyntag. iuris p.* 2.*lib.* 9. *cap.* 3.*num.pen.* & *vlt.* & *cap.* 4. *num* 4.*cum ſeqq.* Melch. *in polit.quaſt. p.* 3 *q.* 107.*num.* 2. Ribadeneira *lib* 2.*de Principe Chriſtiano cap.* 7. Iuſt Lipſi. *lib* 3. *de magnit. Roman. cap.* 9. Bobadil.*in ſua politica lib.* 1.*cap.* 2. *num.* 75. & *lib* 5. *cap.* 4. *num.* 13. Iacob Gutier. *lib.* 3. *de veteri iure Pon-*
30 *tif.cap.* 4 Et refert Maſſutius *in vita ſancti Pauli* ex Auctore *hiſtoria ſcholaſtica*, & ex gloſſa & Dionyſio Carthuſiano Pauli patrem propter obſequia Romanis exhibita, & quia eorum Legatis in Ciliciam venientibus cum pace, & coronis obuiam proceſſiſſet, ius & inſigne Romanæ ciuitatis penulam, id eſt, veſtem, vt ipſi interpretantur, ſenatoriam ſibi, ſuiſque filiis ſingulari fauore eſſe conſequutum.

31 Et licet vir bonus amore virtutis, & Reip. potius quam commodi, aut præmij ſpe adductus bene aliis facere debeat, & ſoleat, vt Cicero protulit *Philip.* 4. & non minus eleganter id ipſum dixit Ludou. Gom. *in orat.* quæ legitur poſt *comment. ad reg.* 3. *Cancel.n.* 13. deſumens ex S. Auguſtin. *lib.* 5. *de ciuitate Dei*, dum commemorat quòd ſola virtutis gloria nos debemus eſſe contenti; cui ſententiæ conſonat illud Senecæ
32 *lib.* 1. *de Clementia cap.* 1. & *epiſt.* 63. *Virtus nullo honeſtamento eget ipſa*, & *magnum ſui decus eſt*, & *corpus ſuum conſecrat*; & Sillij Italici *lib.* 3. *bellor. Punic.*

Ipſa quidem virtus ſibimet pulcherrima merces.

Nihilominus rarò, vel nunquam aliquis inueniri poterit, qui gratis, & poſtpoſita omni præmij ſpe ſponte laboret, vt idem *Sillius li.* 13. expreſſit.

Ipſe decor recti, facti ſi præmia deſint,
Non mouet, & gratis pœnitet eſſe probum.

Et Iuuenalis *ſatyra* 10.

—— *Tanto maior famæ ſitis eſt quàm*
Virtutis, quis enim virtutem amplectitur ipſam
Præmia ſi tollas?

Et Cicero *in orat. pro Aulo Cecicna* humanæ naturæ
33 inſitum aſſerit, vt opus aliquod magni ponderis & momenti facere non incipiamus ſi ex eo fructum conſequi non ſperemus, his verbis: *Ea eſt natura nobis inſita, vt neque inter flagitiorum impunitates viuere, neque de Republ. benemereri poſſumus, niſi fructum aliquem ſperemus bonæ noſtræ voluntatis.* &c. & idem aſſerere videtur *in orat. pro Caio Rabirio. Pro ſua patria pauci poſt genus humanum nati reperti ſunt, qui nullis præmiis propoſitis vitam ſuam hoſtium telis obiicerent*, &c. Et fuit ſententia Xenophontis *in tyrannico. Honores eam vim habent quod ipſos appetens non dubitet omnes ſufferre labores, & pericula, vt illos aſſequatur, & in hoc a cætere hominem rationis participem animantibus cæteris, nec erit tam difficile, & inſigne facinus quod homines non audeant ſi eis digna præmia propoſita perſpexerint. In Republica enim in qua maiora præmia,*
& honores fuerint propoſiti benemerentibus, maior numerus reperietur hominum, qui gloria ſtimulis acceſi, & deſiderio conſequendi agitati conatu omni benemereri procurent. nam auctis honoribus augetur animi ad ardua, & inſignia opera; tradit etiam Plinius *in pane-* 34
gyrico ad Imper. Traianum, & Simanch. *lib.* 9. *de Republ.cap.* 20.*num.* 15. Valenzuel.*conſ.* 82.*num.* 58.*vol.* 1. ibi, *Tamen ſic vita hominum eſt, vt quemadmodum ad maleficium nemo conatur niſi ſpe, atque emolumento accedere: ita pauci poſt genus humanum creatum reperti ſunt, qui præfatam philoſophiam deguſtare vellent, & nulla præmiorum ſpe oſtenſa Reip. vtilitatibus, & commodis inſeruierint, quique laboribus ſuſceptis, periculiſque additis, nullam rerum geſtarum mercedem, aut certe gratiam deſiderarent: etenim honos alit artes, omnes que incenduntur ad ſtudia gloria* dicente Tito Liuio *lib.* 4. *nihil non aggreſſuros homines ſi magnis conatibus magna præmia proponantur.*

Eleganter Oſorius noſter *de gloria humana lib.* 1. *in* 35
princ. ibi, Multa ſunt, Rex inuictiſſime, quæ magnam vim habent ad hominum vitam vel rectè conſtituendam, vel funditus euertendam, cum nihil eſt quod in vtramque partem tantum valeat, quantum ardens quoddam laudis, & famæ deſiderium. Primum enim adeo latè patet vt nullus ſit neque tanta humanitate præditus, neque tam agreſtis, & inhumanus, neque tantis honoribus inſignis, neque tam obſcurus, & ignotus, neque tot virtutis ornamentis excultus, neque tam multis flagitiis coopertus, qui non flagret infinita quadam gloriæ cupiditate. Deinde ita eſt id communibus ſenſibus infixum, vt neque vi rationis euelli, neque lege, aut more vllo mutari, neque vllo metu exerceri, & comprimi poſſit; poſtremò tam vehemens eſt vt animum nullo in loco conſiſtere patiatur, sed ſemper incertum trahat & rapiat ad maiora in dies, & altiora inflammato ſtudio conſectanda, ex hoc autem animi motu clariſſima virtutes, ex eodem teterrima vitia naſcuntur. Acuit enim induſtriam animoſque ad res acriter & animosè gerendas exſuſcitat, ita tamen vt alios ad ius humanæ ſocietatis tuendum, patriamque beneficiis immortalibus obligandam, alios ad leges nefarias colendas, & Remp delendam ſolicitet. Vt enim antiquiſſima commemorem, illi primi vrbium conditores, qui homines in ſyluis beſtiarum more diſſipatos vnum in locum compulerunt, & in ciuilis vitæ ſocietatē conuocarunt: omnes, quod ex hiſtoriis conſtat, ardenti gloriæ cupiditate fuerunt in ſtadium tam præclari muneris excitati. Quid qui optimis legibus & inſtitutis, ciuitates ſuas ad ſummam amplitudinem perduxere? Quid qui pro patria caput ſuum in ſummum vitæ diſcrimen intulere? Quid qui maximarum artium diſciplinis ciues ſuos excoluere? Nam obſcurum eſt neminem ſeſe ſine magna ſpe laudis, vel ad homines inter ſe iuſtitia mutua conciliandos, vel ad Remp. virtute & induſtria defendendam contuliſſe? Contra verò qui patrias euertêre, aut ſcelere, & amentia conuulsêre, omnes fuerunt ad tam tetrum & tam immane facinus gloriæ cupiditate compulſi. Vtriuſque autem rei ciuitatis vnius varij caſus infinita exēpla ſuppeditant. Si enim inueſtigare velimus per quos fuerit olim Roma fundata, eiuſque imperium lateſſimè propagatum, vt à Romulo ordiamur, & ſortem illam clarorū hominum vſque ad extrema florentis imperij tempora perducamus, intelligimus omnes adeo appetentes laudis, & gloriæ fuiſſe, vt illius paranda cauſa neque laborem fugerint, neque vitæ periculum recuſauerint. Rurſus ſi naturam ſpectemus eorum Romanorum, qui Romanum Imperium per ſummum ſcelus euerterunt, aut ſaltem de illius pernicie, & interitu cogitarunt, omnes reperiemus ad gloriæ cupiditatem incredibiliter exarſiſſe.

Ioannes Brantius, *de Senatore lib.* 1.*cap.* 8. vbi in prin- 36
cipio incommoda Senatorum ſcitu digna refert, & tandem *fol.* 29. in propoſito concludit, *Quid homini*

poteſt

potest dari maius quàm gloria, laus, & attestatio; ut interim omittã quid sit magistratuũ comitatus, & egressus, qui in publico species, quæ in iudiciis ven... ... & illa salutare, appeti, dedendo de via, de semita assurgi, reduci, consuli. Quæ primo aspectu parua forsitan & leuia memoratu videri non sum nescius: at sunt tamen honorabilia, & apud nos, & in aliis ciuitatibus, ut quæque optima moratã est, & optimè constituta, illa diligentissimè obseruantur. Quid hominibus tam expetendum quam ... moderationem animi temperantiam non latere in tenebris, neque esse abditam, sed in luce ciuitatis in oculis clarissimarum prouinciarũ, atque in auribus omnium gentium ac nationum esse positam? ipsos tanquam in alta quadam specula conspiciendos se monstr. dosque præbere? Pulchrum est digito monstrari, & dicere hic est. Quanquam enim laudabiliora videntur omnia, quæ sine venditatione, & sine populo teste fiunt, omnia tamen bene facta in luce se collocari volunt. Quid inquam tam eximium viro politico quam versari assidue in optimorum ciuium vel flore, vel robore, teneque omnium augeri dignitate, quam bonis æquari gratius. Atqui ordine Senatorio flos nobilitatis, ornamentum ciuitatis, firmamentum Reip. continetur. Pulchrum eminere est inter illustres viros, illustre eorum munus, qui ex tam magna multitudine ciuium tam pauci de hominum fortunis sententiam ferunt, &c.

37 Guillelm. Benedict. *in c. Raynutius de testam. verb. duas n. 44.* ibi, *Postremo est unum peremptorium, quia sub confidentia beneficij unusquisque statu suo derelicto, quibuscumque cæteris viuendi modis, qui plures sunt, seruitio Principis se dedicat, supplantaretur in suis bonis, & tetius familia denegrationem; itaque mandatum Principis imo beneficium sibi foret illusorium, & derisorium contra omnem iustitiam æquitatem, quæ nominem permittit beneficio decipi, sed potius iuuari,* &c.

38 Ioan. Bapt. Valenzuel. *d. consil. 82. n. 50.* ibi, *& confirmatur, nam si munus, vel officium esset cum damno, vel sine honore, non esset præmium, sed è contrario onus & pœna, l. proprie, ff. de verbor. signif. ubi non dicuntur bona quæ plus incommodi quàm commodi habent,* Roman. *cons. 510. n. 3.* &c.

39 Idem Valenz. *cod. cons. 81. n. 43.* ibi, *Quare Cardinalis Contaren. lib. 2. de Repub. Venet. omnino dixit quòd regula conuenientior ad rerum publicarum augmentũ, & conseruationem consistit in præferendo & honoribus afficiendo bene meritos, cum remuneratio sit Reip. præsidium, ut ... in alleg. ... Lepidum,* Petr. Len... *Doctor. p. 49. n. 1. n. 39.* Petr. Bellus *de re mil. p. ... num. 1.* Horat. Luc. *de priuil. Scholar. in pr. ... num. 4 ...* Alia vide apud Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gl. 4. num. 13* ibi, *sunt remunerandi tanquam bene ... qui pro Principe, seu patria laborauerunt, ... ope ... sim ...* &c. Pinel. *in l. 1. C. de bonis mat. p. 3. num. 6. vers. inferius* 14. vbi testatur ita obseruasse antiquam Romani Senatus prudentiam, omneque Rempub. bene institutam. Gabr. Pereira *decis. 4. num. 4.* Buriat. *cons. 343. num. 24. vol. 4.*

40 Optimæ ad hoc assumptum probandum ... sunt auctoritates Cassiodori, & præcipue *lib. 2. var. epist. 28. Nutriunt præmiorum exempla virtutes, nec quisquam est qui non ad maximum summum nitatur ascendere quando irremuneratum non relinquitur, quod conscientia teste laudatur. Graue nimis est ut fructu laboris sui defraudetur industrius, & cui debet pro sedulitate conferri præmium, dispendium patiatur. In illum, & malorum omnium probatur extremum, ut inde quis cogatur detrimenta suscipere, unde credebat auxilia promereri; molestiam puti sine causa, pœnam sine culpa, damna si-*

41 *ne delictis. Tribuenda est iustis laboribus compensatio meritorum, quia exprobrata militia creditur, quæ irre-*

muneratè transitur, ait ... populi palma designat esse ...rem, sudore ... corona testatur. Expectant etiam ... præmi ... sua, & tanta iustitia vis est ut ... pretium, qui ... non ... ita est, ... hominis ... qui per honesta ... quia placuisse. Æquum est enim ... & sicut expendit ... ribus perfectus ... Idem lib. 1. epist. 3. Quamuis proprio satis ... quod ... natura laudabile, nec desinat probitas conscientia sua ... cum generat animo dignitatem, omnia si quid in bona sua fuerit commendat cum fructibus, nec credo post ... virtus, quæ sequitur à præmio &c.

Sancti etiam viri & Dei amici spe præmij ei seruire alliciebantur, & non diffitetur Dauid. *Psalm. 118* ibi, 42 *Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem;* & Princeps Apostolorũ Petrus apud Math. *c. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Super quibus verbis S. Hieronym. *lib. 3. in Matth.* mirari videtur quomodo Petrus præmium tam anhelet quærebat, dicens: *Grandis fiducia, Petrus piscator erat, diues non fuerat, & tamen loquitur confidenter, reliquimus omnia, quid igitur dabis nobis præmij.* Facit Concil. Trident. *sess. 6. de Iustificat. can. 31.* ibi, *Si quis dixerit iustificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis bonè operatur, anathema sit,* &c. S. Thom. *2. 2. q. 27. art. 3. & 4.* Durand. *q. 5.* Syluest. *in sum. verb. charitas q. 7.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 35. ...* Diuus Paulus *ad Hebræos. 11. vers. 6.* de Moyse agens, qui contempsit Ægypti Regnum, & quod hoc fecit. *Aspiciebat enim in remunerationem.* Gabr. Aluarez *de priuileg. pauperum p. 1. q. 6. n. 45. cum seqq.*

Sanctus Ambros. *lib. 1. de Pœnit. c. 1. 6.* id ipsũ manifestat, ibi, *Omne studium torpescit dilatione, & ideo* 43 *Dominus ut præsentiũ fructu cumularetur deuotio Discipulorũ dixit, quoniam qui dimisisset omnia sua, & cum sequutus esset, centies tantũ reciperet, & hic & in futurum prius promisit, ut fastidia dilationis auferret.*

Sanctus Ioannes Chrisost. aureis verbis idem expressit *in cap. 4. Ioannis homil. 33. Nam veteres Patriarchæ seminando, Apostoli autem metendo quodammodo laborauerunt; sicut autem satio longius abest à fructu quam messis: ita Patriarcharum labores longius aberant à premiis vitæ æternæ, quam labores Apostolorum; laborauit igitur Patriarcharum duros ac difficiles reddebat absentia præmiorum: at vero Apostolorum labores, quamuis multo grauiores ... fuerint, tamen ipsa præ... pene nulles efficiebat ... de ... Regum, capite 8. nume ... 2. 5. 3. ...* 1031. Si quæ ... docti ... Pastorem ... fidelissimum, qui ... qui Deum in rebus agendis pro oculis ... habeant, qui mandata Principis ... adimplere curent, ... ntaque & leges ... faciant, de genere nihil cures. Cum ... interrogasset Angelum, qui filium erat ..., de qua domo, aut de qua Tribu esset, respondit ei Angelus. *Genus quæris mercenarij, an ipsum mercenarium, qui cum filio eat?* quasi diceret, non genus hominum, sed personas esse perpendendas. Alia vide in meo *tract. de officio, & potest. Episcopi part. 1. titul. 2. gloss. 17. numer. 63. cum seqq.* Et optime Bion Philosophus. *Cum indiges ô Rex sagittariis, benefacis non interrogando genus, sed scopum proponendo, optimos illorum tibi diligis, sic etiam amicos explora non unde nati, sed qui & quales sint.* Prouidendum est officiis de bonis personis, non vero personis de bonis officiis, nisi cum utrumque simul

fieri potest: legimus enim *in vita doctissimi, ac piissimi Cardinalis Bellarmini lib. 3. c. 5. §. rursus*, ad consultationem Clementis VIII. sic respondisse. *Deberent prouideri Ecclesia de bonis personis, non autem persona de bonis Ecclesiis. Fateor tamen optimam illam esse prouisionem, cùm vtrumque simul fieri potest, vt & persona benemerenti, & Ecclesiæ vacanti vtiliter prouideatur*; cui Pontifex ita respondit: *Scimus; & hoc quantum in nobis est præ oculis habemus, prouidere Ecclesiis, non autem personis, nisi quando & Ecclesiæ, & personæ æquè nos prouidere putamus*, &c. refert D. Ioannes Solorzan. *de Indiarum gubern. to. 2. lib. 3. c. 7. n. 13.*

46

Conclvsio II.

Officiorum, honorumque omnium Christianæ Reipub. de iure capaces sunt qui fidem Catholicam fideliter amplectuntur, & in ea securi & immobiles persistunt, etiamsi à Iudæis conuersis originem duxerint, ita vt notoria illis inferatur iniuria, si præcisa infidelitate ob suam descendentiam, ab illis obtinendis aliquo statuto excludantur.

47 COmmunis humani generis inimicus, diabolum dico; in primitiua Ecclesia zizaniam seminandi causa distinctionem inter Christianos ex omni natione ad eam venientes introducere volens, ab Apostolo Gentium Doctore conuincitur, dum *ad Roman. cap.* 10. ita ait. *Non est enim distinctio Iudæi, & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum*; omnes nos, addit ipse 1. *ad Corinth.* 12. *In vnum corpus baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles.* Quid melius, & ad propositum vtilius in comprobationem huius Catholicæ conclusionis referri potest, quàm Bulla quædam summi Pontificis Nicolai V. quam ad litteram transcribit & se vidisse sub plumbo affirmat Corduba *lib. 1. q. 54. fol. 434.* & illius meminere Ioannes de Mariana *in historia Hispaniæ lib. 22. c. 8.* & P. Hieron. de la Cruz. *in responso apologetico ad discursũ P. Fr. August. Salucy c. 3. §. 2.* cuius tenor est qui sequitur. *Nicolaus Episcop. seruus seruorũ Dei. ad perpetuam rei memoriã Humani generis inimicus [illegible] quo Verbum Dei cadere in terrã bonam conspexit, operam dedit seminare zizaniam, vt conculcato semine nullum fructum produceret, prout vas electionis Apostolus Paulus [illegible] zizaniæ præcipuus extirpator refert quod in [illegible] ter conuersos ad Fidem differentia antelationis e[illegible] orta [illegible] Iudæis cum Gentibus de prælatione contendent[illegible] aliter in Dei Ecclesia scissuram inducere [illegible] cum alii Cephas, alij Apollum esse crearent. Redemptor noster his prouidens ab initio nascenti Ecclesiæ ordinauit qui huiusmodi zizaniam extirparent, humanaque imbecillitate peccantibus, aut lapsis occurrerent; prout ipse Apostolus ad Romanos scribens omne huius antelationis dissidium diuinis verbis euertit. Atque Petrus Apostolorum princeps in singulis diœcesibus ordinatis Episcopis omnem schismatis occasionem submouit. Nos igitur Redemptoris nostri exemplo, cuius vices ad huiusmodi tollenda dissidia, locumque licèt immeriti tenemus in terris, præfatorum exemplis edocti omni vigili cura compellimur operam dare, vt hæc, quæ inter fideles possent aliquam diuisionem parere, nostri Pontificalis officij auctoritate occurramus vt inter fideles charitatis amor, & vnitas vigeat. Nihil enim est quod tam inter Fideles conueniat quam quod in omnibus sit velle vnum, dicente Apostolo: Sicut enim corpus vnum membra multa habet, omnia autem membra corporis cùm sint multa, vnum tamen corpus sunt, ita & Christus. Etenim in vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles, siue serui, siue liberi omnes in vno spiritu potati sumus: vnum corpus, & vnus spiritus. Sicut vocati estis in vnam spem vocationis vestræ, vnus spiritus, vna fides, vnum Baptisma, vnus Deus, & pater omnium. Percepimus quosdam nouos zizaniæ seminatores affectantes huius vnitatis, & Fidei nostræ salutare documentum contemnere, & quod per vas electionis Paulum Apostolum extirpatum fuerat dissidium in diuersis partibus, maxime in Regnis charissimo filio nostro Ioanni Castellæ, & Legionis Regi illustri subiectis renouare ausu temerario asserere, quod qui ex Gentilitate, aut ex Iudaismo, aut alio quouis errore Christianæ Fidei veritatem cognouerint, & baptizati sunt, & quod grauius est, eorum filios propter nouam assumptionem Fidei, non debere ad honores, dignitates, officia, tabellionatus, & ad testimonium in Christico [illegible] causis admitti, & eos verbo, & facto contumeliis afficiendos. Quæ cùm à Redemptoris nostri institutis aliena sint, eodem Paulo Apostolo testante, cum dicat, Gloria, honor & pax omni operanti bonum. Iudæo primum, & Græco, non est enim acceptio personarum apud Deum. Et omnis qui credit, non confundetur. Non est enim distinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium diues in omnes, qui inuocant illum. Et alibi, In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed Fides, quæ per dilectionem operatur. Hos vt à veritate Fidei Catholicæ aberrantes, ad viam veritatis reducere, ac quatenus excesserunt, animaduertere, cupientes: cum non tam auctoritatibus præmissis iisdem contradicant: sed illustrium Principum quondam Alphonsi sapientis cognominati, & Henrici, & charissimi filij nostri Ioannis moderni Castellæ, & Legionis Regum pro Fidei augmento perpetuis sanctionibus, authenticis litteris eorum sigillo munitis grauibus pœnis vallatis per Nos visis, & mature discussis quibus sanxerunt, vt inter nouiter conuersos ad Fidem maxime de populo Israelitico, & antiquos Christianos nulla in honoribus, dignitatibus, & officiis tam secularibus, quam ecclesiasticis suscipiendis, & habendis discretio fiat: ac affectantes, vt quisque, quæ recta sunt, sapiat, & qui contra Christianæ legis normam falsa seminare, & proximos scandalizare quæ veritatis & pacis contraria sunt, præsumpsere, debitis pœnis affecti errores eorum agnoscant, præfatorum Principum ordinationes, & decreta vt Iuri, & sacris Canonibus conformia super his edita, & proprio Motu, & certa scientia approbamus, & Apostolicæ auctoritatis munimine roboramus, ac omnibus, & singulis cuiuscunque status, & gradus, ac conditionis fuerint, ecclesiasticis, vel secularibus sub excommunicationis pœna mandamus, vt omnes, & singulos ad Christianam Fidem conuersos, & in posterum conuertendos seu ex Gentilitate, seu ex Iudaismo, seu ex quauis secta venerint, aut venire contigerit, & eorum posteros tam ecclesiasticos, quam seculares Catholicè, & secundum quod decet Christianum viuentes, ad omnes dignitates, & officia, tabellionatus, testium depositiones, & omnia alia, ad quæ alij Christiani quantumcunque antiqui admitti solent, admittant: nec propter Fidei nouam receptionem inter eos, & alios Christianos discretionem faciant, nec verbis, aut facto contumeliis afficiant, aut affici permittant, sed omni eorum possibilitate contradicant, & opponant & eos cum charitate prosequantur sine personarum acceptione. Omnes Catholicos vnum esse corpus in Christo secundum Fidei doctrinam, quoties tales esse, & pro talibus ab omnibus haberi harum serie decernimus, & declaramus. Verùm*

rum si qui ex eis post baptisma Christianorum fidem non sapere, aut Gentilium, aut Hebræorum errores sectari, vel dolo, vel ignorantia Christianæ Fidei non seruare præcepta inuenti fuerint, quibus casibus, quæ in Toletano Concilio maxime cap. constitut. & alibi contra huiusmodi apostatas à fide non pariter cum aliis Fidelibus bonis ad huiusmodi hon[illegible] dimittendos decreta sunt, locum sibi vendicent (prout præfati Reges rectè sacros Canones intelligentes in præmissis eorum Constitutionibus quasdam eorumdem interpretati sunt) aut illos ad competentem Iudicem, & quod iustum est fieri publica auctoritate legis seruato ordine studeas, nec quisquam propria auctoritate, aut iuris ordine non seruato contra diuinarum, humanarumque legum doctrinam aliquid in eos, vel eorum aliquem audeat attentare. Et venerabilibus fratribus Episcopis committimus & mandamus vt contra eos, qui contraria præmissis in posterum dogmatizare præsumpserint, & præfatis Christi fidelibus, verbo vel facto propter præmissa iniurias intulerint, aut hactenus intulerunt, & contra præstantes auxilium, consilium, vel fauorem, omni Iuris solemnitate omissa, sola facti veritate inspecta, ad priuationes, inhabilitationes, corporalem capturam, & alias pœnas pecuniarias, prout qualitas delicti requirere videbitur, procedant, vel alter eorum procedat. Datum Fabriani Camerinensis diœcesis anno Incarnationis Dominicæ 1409. Pontificatus nostri anno tertio.

Ex quibus omnibus prosequitur idem Corduba, in [illegible] Bulla contentis patet, Nicolaum V. declarasse & [illegible]nisse eos, qui h[illegible]um generum segregationes faciũt, [illegible] contemptores vnitatis ecclesiasticæ, transgressores [illegible]ubt[illegible]um Fidei documentorum, seminatores zizaniarũ, scandalizatores proximorum, contrarios vnitati, & paci Christianæ, errantes à veritate Fidei, seminatoresque falsitatis contra regulas Fidei Christianæ, & contra Sacram Scripturam, vt ex infra dicendis etiam apparebit.

49 Constat enim de tempore promulgationis sancti Euangelij plures in Hispania extitisse Iudæos, nã *Actor. cap. 2.* dicitur. *Erant in Hierusalem habitantes Iudæi viri Religiosi ex omni natione, quæ sub Cælo est*, quarũ nationum vnam esse Hispaniam certum est, in qua, vt dicebamus, plures fuisse referunt Ioseph. *antiquit. Iudaic. lib. 10. c. 11. & lib. 11. c. 5. & lib. 14. c. 1. cum seqq.* Strabo *Geograph. lib. 5.* Garibai *lib. 5. c. 4.* P. Mariana *lib. 4. c. 4.* Fr. Ioan. de la Puente *tom. 1. de la Monarchia lib. 2. [illegible]. 23. & 14.* [illegible] Matrimonia cum Catholicorum filiabus con[illegible]ebant, quæ tamen circa annum Redemptionis nostræ 300 *in Concilio Illiberitano can. 16.* deinceps contrahi prohibita fuerunt, vt affirmat D. Ferdinandus de Mendoça *de confirmation. Conc[illegible] Illiberitani lib. 1. cap. 2.* & Fr. Ioanne de la P[illegible]te *d. cap. 24. §. 1.* de quib[illegible], & al[illegible], qui ad [illegible]em Catholicam conuersi sunt tempore Catholi[illegible] Regum Ferdinandi & Elisabethæ, & vigore *l. H[illegible] 2. 3. & 4. tit. 2. lib 8. Recop.* & de eorum fi[illegible], & descendentib[illegible] minimè loquuntur statuta excludentia à Iudæi originem ducentes, sed tantum de illis qui ab eo tempore conuersi sunt, vt tradunt Didac. V[illegible]squez *in de[illegible]sione statuti Toletani cap. 10.* Fontanel. *de pactis nuptial. lib. claus. 5. p. 1. n. 107.* Tempore etiam Gothorum Catholici cum Iudæis matrimonialiter copulabantur, non obstante ad Arrianam sectam transierunt ab anno 370. & in ea perseuerarunt vsque ad annum 586 in quo eam reliquerunt vt referũt Oros. *lib. cap. 33.* Card. Cæs. Baroni. *annal. Eccles. tom. 3. anno 370. num. 109.* Morales *lib. 12. cap. 1.* Fr. Ioan de Puente *lib. 3. cap. 24. § 1.* Idem Maurorum temporibus vsitatum fuit in Hispania, qui cùm eam irruerent de anno 714. per sexcẽtos fere annos illam inhabitarunt, nam iidem Hispaniæ Reges cum Maurorum fi[illegible]abus ma[illegible]imonia contrahere non inficia[illegible]ntur, ex Serras. *de M[illegible]trim. hæret. c. 1. & 2.* Sanch. *de M[illegible]imon. lib. [illegible] disp. [illegible]* Solorzan. *de iure I[illegible]arum lib. 3. c. 5 n. 13* in omnibus enim præter ea q[illegible] ad R[illegible] [illegible]m[illegible] [illegible]nt, [illegible] & Mauri ita commix[illegible] incedebant, & commer[illegible]ntur, vt v[illegible]lgo dicerent[illegible] M[illegible]abes, [illegible] mix[illegible] Arabibus, deinde Muzar[illegible]b[illegible] vt col[illegible] videtur ex *chronica generali Regis Alphonsi p. 4 [illegible]. 255 [illegible] ex historia Archiepiscop. D. Roderici lib. [illegible] c. 2. & l[illegible]. 6 cap. 26. & ex Alcocer en la historia de Toledo lib. 1 cap. 68. & ex Pisa lib. [illegible] cap. 22.*

Præter hanc Nicolai V. sententiam, idem prius senserunt alij Pontifices eius prædecessores. Alexander enim III. *in cap. cam te. de r[illegible] [illegible]pt.* Episcopum Tornacensem merito reprehendit eo quòd ad Præbendam suæ Ecclesiæ admittere recusabat quendam qui antequàm Christianus fieret, Iudaicam perfidiam professus fuerat asserens non ob id excludendum esse, vt patet ex illis verbis, ibi, *Pro eo quod Iudæus extiterit, ipsum dedignari non debes.* vbi glos. *verb. Iudæus* decidendi rationem præstat, dicens. *Quoniam de Iudæis conuersis Ecclesia fundata fuit, & in nouo. dist 21. & existimandus erat iste dignus fuerit.* 50

Gregorius *lib. 3. epist. 26. ad Iannarium Episcopum Calaritanum*, relatus *in c. quod autem. 35. q. 7* tanquã Pastor vniuers[illegible] Ecclesiæ, Fidei Catholicæ propagandæ zelo accensus, ait se [illegible]ptare vt omnes Iudæi Christiani fierent simulque nobiscum in pace & charitate nostra possideant. 51

[illegible]orius IX. *in c. Venerabil[illegible] 37. de præbend.* refert quòd [illegible]m Capitulum Ecclesiæ Argentinæ admittere ad Præbendas nollet nisi illos in quibus secundum Ecclesiæ instituta, nobilitas, & eminens scientia concurrerent, ibi, *Consuetudinẽ allegans antiquam inuiolabiliter obseruatam, [illegible]xta quam nullum nisi nobilem, & liberum, & ab vtroque parente illustrem honesta conuersatione, ac eminentem scientia in suum consortium hactenus admiserunt;* nihilominus ipse Pont[illegible]fex ita cõsultationi sibi factæ respondit. *Nos [illegible]itur attendentes quod non generis, sed virtutum no[illegible]itas, vita quoque honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem. Discretioni v[illegible] stra mãdamus quod ipsum ad eam [illegible] ipsi faciatis* &c. vbi glos. *verb. consuetudinem* mirab[illegible] e[illegible] ad propositum. *Hæc consuetudo quantumcunque fuerit obtenta & tam antiqua, non est obseruanda, quia in talibus nulla distinctio nobilitatis est consideranda, sed vndecunque nati fuerint legitimè, dummodo honesta vita fuerint, admitt[illegible], cap nos qui dist. 40, cap. vndecunq[illegible] de [illegible] cap. a[illegible] decorem de in[illegible]tit. quia non sanguinis, [illegible] mer[illegible] ne[illegible] con[illegible]cernenda. cap. M[illegible] 1. 8. q[illegible] cap [illegible] 2. [illegible] q. 4. § inuenis qui cum tot[illegible] S[illegible] A[illegible] tract. 11. super Ioan. eius verba [illegible] & not [illegible] ma re[illegible]. Inuenis ibi [illegible] Iacob [illegible]atos de an[illegible] bonos filios I[illegible] b[illegible]tos de liberis, nihil obfuit natiuitas de vtero ancillarum quando in patre cognouerunt semen suum; & consequenter Regnum cum fratribus tenuerunt Quomodo ergo in fi[illegible] Iacob non obfuit illis, qui nati sunt de ancillis, quominus tenerent Regnum, & terram repromissionis cum fratribus ex æquo [illegible]cerent Non illis obfuerunt natales ancillarum, [illegible] valuit semen paternum, sic quicunque per malos baptizantur, tanquam de ancillis videntur nati, sed tamen quia ex semine verbi Dei quod figuratur in Iacob non contristentur, simul hæreditatem cum fratribus possidebunt.* 52 53

Innocentius III *in c. ad decorem, 5 de institut.* reprehendens Constantinopolitanum Patriarcham, quia in admittendis ad suam Ecclesiam, nationum, & generis differentiam faciebat, ita respondit. *Nos attendentes* 54

quod in omni gente, qui facit iustitiam, acceptus est Deo nec sanctuarium Dei conuenit iure hæreditario possideri. Quo circa mandamus quatenus moneatis eundem vt viros litteratos, & alios idoneos vndecunque originem duxerint, in prædictis ecclesiis & maximè in maiori instituere non postponat.

55 Sanctæ mem. Pius V. agens de quadam exclusione, quæ in Ordine Seraphici P. Francisci fieri prætendebatur, ne scilicet in ea admitterentur qui à Iudæis originem ducerent, ita statuit. *His qui ex Iudæorum genere descendunt cum post susceptum Baptisma Græci & Iudæi distinctio esse non debeat, nullatenus defectus generis huiusmodi, quominus in ordinem prædictum recipiantur, & ad consequendum in dicto Ordine dignitates, gradus, & officia Religionis, vel quidpiam alteri concessum, possit, vel debeat.*

56 Cardinalis Caietanus interrogatus à P. M. Fratre Martino de Paz regente monasterij Sancti Stephani Salmanticēsis, an liceat ad religionem suam admittere, vel ab ea iam admissos expellere qui reperti fuerint originem trahere ab Hebræis, *tom. 1. opuscul. tract. 31. resp. 6. ad fin.* ita respōdit. *Et quāuis ita esse mihi videatur, irrationabile tamen mihi videtur perpetuum statutum, aut opus huiusmodi, & refutationes respectu illorum, qui nulla alia suspicionis nota sunt affecti, nisi quòd originem ex Iudæis traxerunt; tum quia salus nostra ex Iudæis est, ex quibus natus est Christus secundum carnem, & Apostoli, & plurimi Patres fidei, & ingrati inueniemur sui generis filios expellendo: tum quia occasio daretur Iudæis ne ad Fidem conuertantur, dum intelligunt Conuersorum filios in generationem & generationes repulsos à Religione: tum quia status Religionis est talis, vt ipsi si in aliquo dubitant solidari in fide possint quàm alios deficere possint. Hæc sunt Pater Reuerende, quæ mihi occurrunt respondenda in die S. Matthæi Apost. Senis 1514.* Idem quoque docet S. Thom. *opusc. 17. cap. 4. tom. 17.* scribens contra nonnullos, qui affectatis doctrinis intendebant à Religionibus euertere Iudæos ad fidem nouè conuersos.

57 Basiliense Concilium generale celebratum anno 1431. in quo omnes Episcopi Hispaniæ, Galliæ, & Germaniæ interfuerunt *se . 19.* statuit vt ad dignitates, Officia, & honores admittantur in qualibet Mundi parte qui ex Iudæis Catholicam Fidem amplexi fuerint. his verbis: *Et quoniam per gratiam Baptismi ciues Sāctorum, & domestici Dei efficiuntur, & hæredes, longéque dignius sit regenerari spiritu quàm nasci carne: hac edicta lege statuimus vt ... ciuitatum, & locorum, in quibus sacro Baptismate regenerantur, priuilegiis libertatibus & immunitatibus ... ant, quæ ratione dumtaxat natiuitatis ... consequuntur.*

58 Concilium T... etan ... ationale XVI. *c. 1.* celebratum anno Domini 643. & in quo interfuerunt Hispani ... piscopi 66 ... ert Mariana *lib. 6. c. 18.* statuit toto corde cō ... ex Iudaismo ad Fidē Catholicā gaudere exemptione ab omnibus tributis, & immunitatibus, & nobiles ac honorabiles haberi his verbis. *Qui ex Iudæis ad Christum plena mentis intentione se conuerterint, & Fidem Catholicam absque aliquo infidelitatis fuco seruauerint, ab omni exactione, quam fisco persoluere consueti sunt, securi, immunésque permaneant, & suis vtilitatibus, vt cæteri ingenui vacent, nam id æquitatis ordo deposcit, vt qui Fide decorantur, corā hominibus nobiles, atque honorabiles habeantur.*

59 Et *lege Regia Hisp. 6. tit. 24. part. 7.* cautum est vt omnes ministri & subditi obseruent, colant, honoresque deferant illis, qui ad Fidem Catholicam sincero animo conuersi fuerint, & tandem concludit. *Los tales recien conuertidos puedan auer todos los officios, y todas las honras que han todos los otros Christianos.*

P. Sanctus Ignatius eiusdem sententiæ fuit, vt appa- 60
ret ex quadam epistola, quam P. Petrus Polancus scripsit ad P. Arauz primum Hispaniæ Prouincialem, sub dat. Romæ die 19. Iunij 1551. tenoris sequentis videlicet. *Ha nuestro Padre visto lo que dize V. R. de las baterias que dan de palacio y de otras partes sobre no admitir Christianos nueuos en la Compañia, y no le parece que los tales aian de ser excluidos, &c.* Idem asseruit P. Petrus de Ribadeneira in alia epistola, quam ex Matritensi oppido ad Romanam Curiam eo tempore quo celebrabatur Capitulum Generale *sub dat. die 19. Ianuary 1608.*

P. item D. Iacobus Laynez, ex eadem Societate Iesu 61
primi sui fundatoris vestigia sequutus ad eundem P. Arauz scribens, idem censuit his verbis. *Digo que a mi parecer, y creo que este sera el comun de la Compañia, no podemos vzar desto remedio (conuiene à saber de no admitir a los notados en la Compañia) y aunque pudiesse mos, no con ven ar: y quanto a lo primero que no podiamos consta porque si se acuerda V. P. ha escrito sobre ello à nuestro Padre Ignacio que esta en el Cielo, y entōces nuestro Padre mirada la cosa, y encommendada à nuestro Señor, se resoluio en lo contrario, y assi lo puso en las constituciones las quales en la Congregacion passada se com compeebaron y se hizo dello vn decreto que no se mudasse nada, &c.*

P. Alphonsus de Salmeron Toletanus ex eadem So- 62
cietate Iesu non minus vitæ sanctitate, quam doctrinæ præstantia celebris in opusculo hac de re inter eius opera impresso, sic loquitur. *Monendi præterea sunt, Religionum Regularium Antistites nullam grauiorem pestem inter Religiosos grassari posse, quam hanc generum distinctionem, quam qui mortui mundo profitentur, iterum ad vitam mundi, & seculi huius pompam diabolico miraculo suscitentur, &c.*

P. Zapata *in tract. de Iustit. distribut. p. 2. c. 11. n. 7.* 63
ibi, *Qui iam à natiuitate Christianam Fidem professi fuerint, & ab ipsa infantia Fidei se addixerint, tamen patrem, auum, aut proauum Ethnicum, Iudæum, ac Saracenum habuerint, irregulares non sunt neque tanquā neophyti à beneficiis, & ecclesiasticis dignitatibus, aut officiis secularibus prohibentur, neophyti non sunt, nec dici debent: c. fin. 49 dist. nec ... iure cōmuni à sacris Ordinibus, beneficiis, dignitatibus ecclesiasticis, & honoribus publicis secularibus repelluntur, vt post alios resoluit Cou. in Clem. 1. de homicid. p. 1. §. 1. n. 7. &c.* refert R. P. Hieron. de la Cruz *lib. 2. de la moderacion de las informaciones cap. 9.*

R. P. Alphonsus de Oropesa, Ordinis S. Hieronymi 64
in Hispania Prior Generalis, ac in Castellæ Regnis Inquisitor etiam generalis, in libro quem scripsit, *Lumen ad reuelationem gentium*, plura pro hac parte syncero animo, & Christiano zelo adducit, maximè *c. 4.*

D. Franciscus Torreblanca Villalpando *de iure spirituali lib. 13. c. 32. à princ.* vbi agit de paritate sanguinis requisita in statutis Hispaniæ, & eius probatione per famam, & latè de hac materia.

D. Marius Cutellius I C. Siculus vir doctissimus, 65
& mei amicissimus, *in suo Codice ad leges Federici cap. 63. nota 73. num. 1.* hanc partem multis defendere conatur, & inter alia quoad propositum hæc verba summorum iudicio refert. *Morem hunc Hispana gens si fortè reuocasset, Agarenos, qui apud eos morabantur, reliquias Granatensis Regni etiamnum incolas, ac Christi veros cultores haberent, nil que nobilissimo, omniumque bonorum referto imperio deesset, quod hodie deserè eum quodammodo accolis conspicitur. Erat profectò obliuiscenda pristina perfidia sponte sua conuersis ad publica munera, honoresve, nullo seruato delectu, nec vllo discrimine admissis, obliuiscendaque noui veterisque Christicola differentia, quæ vniuersorum animos propter*

paucorum

paucorum concupiscentiam, vt ipsi solummodo summa,
præstantiave committerentur, à Fide distraxit, &c. &
66 paulo inferiùs, *num.* 7. ibi, *Moneor secundo cæterarum*
nationum exemplo, qui cùm multos Hebræos incolas ni-
bilominus quàm Hispani habuissent, illis ad Fidem con-
uersis breui temporis curriculo cæteris fidelibus æquarũt,
ne vllum nominis, nec rei discrimen agnosceretur. Galli
enim anno Christi ortus 1395. *Iudæis, qui nostram Fidẽ*
amplexari nollent, eiectis, Genebrardo teste, quamquam
pene omnes perfidiam exuere potius quam exulare delib-
berassent, id tamen multi nomine tenus effecere simula-
tam Religionem professi, vt in suis laribus manerent;
quorum nequitia temporis oblitione ac descendentium
pietate exoleuit. Itali quoque licet etiam nunc sedes Iu-
dæis tribuant, distinctio autem hoc inter veteres ac re-
centiores fideles inter eos non inspicitur, nec vllum vn-
quam ob promiscuã horum ad honores admissionẽ Reip.
periculum cognitum fuit, multoque minus in reliquis no-
stri Regis in Italia prouinciis, Neapolis nempe ac Insu-
lorum, etenim quotidie conuersi ad Fidem fuerunt, nulla
67 *antiqua perfidiæ nota imputati sunt, nam quoad Sicu-*
los attinet certum est nullas apud nos gentis huius reli-
quias remansisse, omnes eandemque quos etiam vno die, vl-
la neque conuersionis pactione concessa, eiecti fuerunt
anno salutis nostræ 1474. *nec mirum sit vllam puritatis*
rationem à nobis scrupulosius exigi ad honores, ac mu-
nera illa eueni contingit quæ nec vetustissimis qui-
busque fidelibus largiuntur, generis tantum ratione ha-
68 *bita, quod Hispania, horrendum dictu, aliter euenit, vt à*
eum plebei qualescunque sint, spurei etiam ordinis
ob ignotum ascendentium genus, nullam ex hoc capite
contronersiam patiantur, nobilissimi tamen, ac genero-
sissimi viri in dies ob remotissimam ac sæpè confictam af-
finitatem cauillantur, ac honoris augenda studio mirificè
dehonorantur, &c.
69 R.P. Fr. Hieronymus de la Cruz sacræ Religionis
S. Hieronymi alumnus, & scriptor nobilissimus, & do-
ctissimus, ac profunda eruditione, morum grauitate, elo-
quentiæque vrbanitate præditus, in tract. quem scripsit,
Defensa de los statutos y noblezas Españolas lib. 2. *de*
la moderacion de las informaciones, per tot. hanc par-
tem multis argumentis, & auctoritatibus strenuè de-
fendit, ibique *in cap.* 8. *prope fin. pag.* 202. eleganter hæc
dictat. *Añado que no solo no tiene inconueniente que*
entren sino que puede tener grande vtilidad por que se
zele la fe con mas rigor. Porque si no estan notados
haran todo lo que hazen los demas, y si lo estan sohan
de procurar resinar celando con mayor voluntad y des
velo las culpas que entendieren se cometen contra la fe,
como lo an hecho otros de la misma Nacion, delatando
de los suyos sin atender a parentesco, à sangre o respeto
temporal, escreuiendo contra ellos apologias y tratados
confirmando con euidentes testimonios nuestra Sancta fe
Catholica y derribando la Synogoga por el suelo, y en-
salçando la Iglesia hasta los Cielos. A de mas de que
en los primeros trecientos años del Euangelio, la pre-
dicacion y conuersion del Mundo corrio por cuenta de
los Hebreos, conuertidos por los Apostoles vniuersalmẽ-
te hablando; y en todos tiempos se han hallado entre el-
los Varones señaladissimos en letras, y virtud, que an sido
causa de la conuersion de otros muchos. En los mas an-
tiguos tiempos fueron muy señalados escritores eccle-
siasticos Iusto Tyberiense, y Iudas Syro, Iosepho Tiberino,
Iudio, y en la Dignidad Conde y gran Cauallero: de-
spues que le conuertio Dios milagrosamente, fue singular
presidio de los Christianos contra la tyrania de Constan-
cio Arriano. Edifico en diuersas partes muchas Iglesias, y
principalmente donde auia Synagogas para atraer à los
Iudios al conocimiento de Christo, como en Tyberiades,
Diocesaria, Nazareth, Cafarnaũ: A el se le deue segun
escriue san Epifanio el descubrimiento del Euangelio
de san Mateo en Hebreo, y otros libros Canonicos que
tenian los Iudios ocultados en el gazofilacio de Scyto-
poli. S. Helian Arçobispo de Toledo escritor nobilissimo
Español, Michael Adam Aleman, Nicolao de Lyra
Ingles, Paulo de Heredia doctissimo defensor de nue-
stra sacrada Religion, Pedro Alfonso declarado ene-
migo de los errores de los de su Nacion, y zelador de la
fe de Christo, Paulo Burgense, Don Alonso de Carta-
gena, y sus hermanos, Paulo Riccio Varon clarissimo en
diuersas facultades, y finalmente el que quisiere ver
mayor nomenclatura de hombres famosos y santos desta
Nacion lea a Eusebio sobre el lib. 4. de la historia eccle-
siastica, y vera que en la fuente Hebrea no vniuersal-
mente assienta mal la fe de Iesu Christo. &c.
Doctor Alphons. de Montaluo *in* . 1. *verb. contradi-* 70
zoria.. *lib* 4. *fori num.* 2. vbi diuini, & humani iuris,
ac Sanctorum Patrum auctoritatibus eandem compro-
bat sententiam, & post prologum incipit suum discur-
sum his verbis. *Itaque cùm quidam nostris temporibus*
maligni spiritus consilio repleti, tanti reatus ponderæ
tradidisset vt ad dismem randam Christianam Fidem
ex Christi fidelibus facere infideles in sana mente per
diuina sophismata & cauillationes niteretur, & sacri-
lego schismate vnitatem Christi nam conscindere nõ tru-
buissent indiscretam, imò verius differentiam inter Chri-
sti fideles ad veram Christi Fidem noniter conuersos
cum antiquis faciendo, temerariéque asserendo quòd no-
ui sunt perpetuò damnati, & quod officia publica, seu
ecclesiasticos ordines in dicta Ecclesia nullatenus habe-
re possunt, antiqui verò saluati. Quæ conclusiones, seu
opiniones sic generales quantum sint detestabiles, quantũ
Deo, Sanctisque sint contraria, diuina, & prophetica,
necnon Euangelica lex, & sacri Canones docent, & ferè
omnibus rectè credentibus manifestum existit. Exurgat
itaque Deus omnipotens, & tam nefanda consilia dissi-
pet indicans causam suam. Quod autem sic generaliter
promulgatum hæreticum, & insanam sapiat doctrinam
per legem, & Prophetas, & Sanctorum Patrum aucto-
ritates liquidò intimatur, &c. Et postquam in suæ opi-
nionis comprobationem plura sua, Doctorum auctori-
tates, & sacræ Scripturæ loca retulit, sic ait. *Quartò* 71
vero quod sit hæretica inter hos, & antiquos Christi fi-
deles sectio, differentia, seu distinctio quoad officia publi-
ca consequenda patet, &c. & in § 8. ita prosequitur. *Pro*
his enim dissensionibus schismaticorum, & hæreticorum,
qui quandam sanctitatis simulata specie hæc faciunt, qui
oculos diuinæ Maiestatis offendunt, & graue in se con-
tinet periculum animarum, nonnunquam Ecclesia Dei
concussa periclitatur: nam cùm isti noui Fideles videant
se sine illa esse à Christi fidelibus segregatos, ab offi-
ciis publicis separatos, necnon & grauissimè diffamatos,
leuiter perpendentes sacri Baptismatis vnda ablu-
tos, nec virtus Baptismi aliquid operari, & esset occasio
vt in hæresim laberentur, & E paulo infra. *Item propter*
hoc scandalum pars generalis Ecclesiæ periclitatur, &
oues Christi dimittuntur, & habeo fugiendo lupus eas
deuorat; vnde laborare debemus eas lucrifacere, vt man-
suetudine, & ratione prouocatæ, sequi nos velint, non
fugere.
Fr. Anton. de Corduba *in quæst.* q. 54. *concl.* 1. *fol.* 72
435. *col.* 1. vbi postquam Bullam Nicolai V. ad litte-
ram retulit, eius decisionem multis exornat, dicens: *Pro-*
inde decreuit prædictus Pontifex quod nulla fiat diffe-
rentia inter hos, & illos Christianos, etiam noniter ad
Fidem conuersos ex hac vel illa Natione Gentilium, vel
Iudæorum in omnibus dignitatibus, & officiis, & aliis
actibus ecclesiasticis & secularibus; Et quidem Papa ita
declarauit, & diffiniuit, & statuit, quia verò ista diui-
siones sunt aliàs contra charitatem & vnitatem Chri-
stianam, & schismatico, & erronea. &c. & antea *fol.*
432. ibi, *Damnabile est non communicare cum hac, vel*

illâ ratione iam fideli extra casus & causas supradictas eos repellendo a collegijs, & communitatibus, officijs dignitatibus, & administrationibus publicis conuenientibus communiter omnibus alijs Fidelibus Christianis si id sola ratione generis sine ulla causa rationabili fiat, &c. & deinde hoc moltis probat mediis, & rationibus.

74 Quorum plures hinc inferunt ad nullitatem constitutionum, & statutorum, quibus descendentes ex Hebræis, & infidelibus ab honoribus, beneficiis, ac Ordinum Militarium insigniis excluduntur, eandem sententiam vel scribendo, vel dictando tenuêre Don Petrus Gonzales de Mendoça Archidiaconus de Guadalaxara, & Don Aluarus de Mendoça Archidiaconus de Talauera in sancta Ecclesia Toletana, qui de anno 1547. statuto Toletano se opposuerunt, & iuridicas informationes contra illud promulgarunt. Cardinalis D. Franciscus de Mendoça Archiepiscopus Burgensis librum scripsit pro statutorum limitatione. Cardinalis item D. Fernandus Niños de Gueuara Archiepiscopus Hispalensis, & Generalis Inquisitor in responso quod ad Philippum III. de anno 1600. transmisit eandem, limitationem approbat Frat. Franciscus de Vzeda Seraphicæ Religionis alumnus hac de re librum edidit, quem vidit, & laudauit Rex Philippus II. P. Ioannes de Montemaior ex Societate Iesu Supremi Consilij sanctæ & generalis Inquisitionis Hispaniæ Qualificator, & Prouincialis Castellæ, ac sacræ Theologiæ Lector tractatu doctum & eruditum hac de re scripsit. P. Ferdinandus de Valdes ex eadem Societate Qualificator similiter, Prouincialis, & Lector, alium de eadem materia tractatum scriptum reliquit, dignum sanè vt prælo mandaretur. D. Ioannes Roco de Campofrio in supremo Consilio sanctæ & Generalis Inquisitionis Hispaniæ Fidei quæsitor postea Episcopus Zamorensis, deinde Pacensis, & demum Cauriensis tractatum satis doctum contra statuta puritatem sanguinis exigentia scripsit. Don Didacus Serranus da Sylua eiusdem supremi Consilij Inquisitor, diuinarum, humanarumque literarum Doctor insignis eloquentiæ flumen & fulmen, latè & eleganter multis adductis argumentis, & rationibus in particulari tractatu, quem Illustr. DD. Andreæ Pacheco Generali inquisitori, & Episcopo Conchensi dicauit, probauit leges & statuta huiusmodi vires hodie amittere, & limitationi locum esse. Fr. M. Ludouicus de Leon in Salmantino studio sacræ Scripturæ cathedram regens in libro quem scripsit *de los nombres de Christo*, eandem sententiam tuetur. Venerabilis F. M. Benedictus de Peñalosa Benedictinos Monachos integræ vitæ, & doctrinæ non vulgaris, vir moribus suauissimis præditus idem defendit in *tract.* quem scripsit *de las cinco excellencias del Español.* P. M. Fr. Alphonsus de Hojeda Dominicanus ... nus Hispalensis Inquisitor eiusdem fuit sententiæ. Doctor Alphonsus de Hojeda *in tract.* quem edidit *de incompatibilitate beneficiorum*, idem sentire videtur. R. P. Fr. Hieronymus de Oropesa Generalis acti Ordinis S. Hieronymi, vir litteris, & virtute insignis, ac regibus Ioanni II. Enrico, & Ferdinando ac Isabellæ eius vxori charis neruosè hoc ipsum defendit. Hanc eandem opinionem tenent Turrecr. *in cap. consideret* 7. q. 4. Tostat. *in Leuit. cap.* 19 *quæst.* 32. Alphons. Carthagena *in defensorio veritatis Christianæ*. Henric. Monroi *in apologia contra Archiepiscopum Toletanum* Christoph. à S. Stephano *in libro*, quem scripsit, *Mar de historias in vita Don Pauli à sancta Maria Episcopi Carthaginensis, & Burgensis*, Auendan. *de exequendis mand. p.* 1. *cap.* 19. *num.* 10. Didac. de Couarruuias *in Clem. si furiosus p.* 1. § 2. *concl.* 5. & 6 Nauar. vir pius, & doctus *in man cap.* 27. *num.* 205. & *conf.* 1. & 16. *de Regular.* & *conf.* 22. *de hæret.* Caiet. *com.* 1. *opusc. tract.* 31. *cap.* 6. Didac. Pèrez *l.* 9. *tit.* 1. *lib.* 8. *ordinam.* & *l.* 4. *tit.* 3. *lib.* 8. *etiam ordinam* Honcala *var. verb. Neophytus*, Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 14. *art.* 2. 6. & 7. & *tom.* 3. *quæst.* 11. *art.* 1. P. M. Doza 2. 2 *q.* 11. *art.* 4.

Et illorum nonnulli ad prædicta statuta impugnanda fundantur in rationibus superius relatis, alij verò pro limitatione pugnant, vt sic probatio possibilis fiat, quæ aliàs difficillima reputatur si ad vnguem obseruentur huiusmodi statuta, de qua materia latè D. Franciscus Torreblaca Villalpãdo *in tract. de iure spirit. l.* 13. *cap.* 22. *à num.* 7. cuius verba cùm sint scitu dignissima ea hic apponere non grauabor. *Probatio autem huiusmodi adeo omnibus difficillima visa est, vt vix vnus ex millibus dari possit, qui in rigorosa statutorum acceptione possit satisfacere, nam ad hoc vt quis dicatur non descendere ex Iudæis, aut Mauris, probare debet antecessores suos, qui primo Euangelium susceperunt, non fuisse ex Iudæorum, aut Mahometanorum prolunie, sed ex Gentilismo, seu Paganismo conuersos, quod omnino est improbabile; tum quia tempore promulgationis Euangelij tota Hispania Iudæis scatebat.* Ioseph. *lib.* 10. *antiq. Iudaic. cap.* 11. & *lib.* 12. *cap.* 5. & *lib.* 14. *cap.* 1. *cum seqq.* & contra Apion. *lib.* Philon. in Flac Strabo *Geograph lib.* 5. Lorin. *in Act. Apo ... cap.* 8. Garibai. *lib.* 5. *cap.* 4. Marin. *lib.* 4. *cap.* 4. Puente *de las Monarchias tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. §. 1. Peñalosa *de las excelencias de España cap.* 4. *Tum etiam, quia post Maurorum inuasiones Fideles adeo in eorum captiuitate oppressi fuerunt (vt multi eorum qui ad Mahometanos ritus non transfierunt) cum eorum filiabus se copulabant, vt temporalibus honoribus potirentur, & qui in eorum inuasione ad Montana Legionis, & alibi se receperunt dum Hispaniam recuperarunt, quamplures eorum cum filiabus Maurorum & infidelium Matrimonia inierunt, cum inter ipsosmet Hispaniæ Reges talia coniugia non fuissent indigna, vt probant Serarius de matrim. hæret. cap.* 1. & 2. Thom. Sanch. *tract. eod. tom.* 2. *lib.* 7. *disput.* 72. *ex num.* 1. D. Ioan. Solorzan. *de iure Indiar. lib.* 3. *cap.* 5. *ex n.* 13. *Tum demum quia licet non sit tam longa successio quærenda (quamuis macula ascendentium ab Adamo impedimentum faciat) quia nec testes, nec instrumẽta de illis reperiri possunt, quãuis ad posteriora secula nos cõuertamus, non minoris difficultatis est probare nullum ex suis progenitoribus maculam contraxisse, nam vt ait Peñalosa in libro relato (quem edidit post Memorialem, quem scripsi D. D. Regi nostro infra referendam) d. c. 4. ibi. Porque es verdad que a doze generaciones biene a tener cada persona quatro mil y noueçientos y seis ascendientes, y es possible que tenga otros tantos linajes por que no auia de casar siempre con dispensacion. I pues en toda Castilla y Andalucia no ai millon y medio de vezinos y por poco que si estiẽda cada linage tendra mas de treinta personas, no se que testigo en el Mundo pueda deponer de semejante calidad, ni que escrituras se puedan hallar que lo allanen todo*, &c.

Idem D. Franciscus Torreblanca Villalpando *in dicto Memoriali*, quod scripsit D. D. nostro Regi, & typis mandauit, *d. cap.* 12 *in fine fol.* 386. ita Regem alloquitur. *De suerte Señor que el mas noble que tratare probar su origen de aquellos primeros Españoles (que es la maior nobleza que puede auer) tẽdra trabajo en probar que de todas estas borrascas escapo libre su generacion, y se tuuo algun defeto, o despues aca hubiere caido no le passa el vulgo en cuenta tanta Nobleza y tan heroicas Virtudes no hallando que decir en el que se leuãto aier del polua de la tierra por no conocer sus ascendiẽtes. Porque si vn Cauallero y vn Plebeio caen en vn mesmo delito, la infamia del primero es eterna, y la otra no llega ni a vn a los hijos, ni ai vezino que lo sepa, ni se acuerde dello. De suerte que el menos noble, y menos conocido satisfaçe meior al Estatuto por la menos noticia*

que

que ai de sus antepassados, de que se sigue que lo que se instituyo para grandes caualleros y personas principales queden priuados dello, y vengan a darse à personas que ni por su linaje son conocidos, ni por su valor merecen serlo; y que no hallando los primeros honra en España por la macula quiza de su sexto o septimo abuelo (que en el plebeio no se conoce la de su padre) la desampararen, y se baian a otros Reynos, donde no se mira tanto en esto, y los hombres baxos que padecen el mismo defecto, y quizas maior, porque no ai memoria del, queden con el officio, dignidad, honra y insignias della, &c. Et paulo inferius. *Y por que las familias mas calificadas por la memoria que ai siempre dellas quando padecen algunos destos defetos por algun mal casamiento, nunca se oluida, aunque le toquemuy lexos al pretendiente, sera iusta pues todas las leyes an puesto fin i termino a estos impedimentos, que la de* [illegible] *de España le tenga siendo assi, que la* [illegible] *de Dios tenia edades para los alienigenas, y las leyes Canonicas y Ciuiles le tienen hasta la segunda generacion, y se a esto no se pone limite es imposible que se pueda (como aora passa) dexar de perder mucha Nobleza de España, y se an de dar los premios de honra y sus insignias a personas que realmente padecen defetos, de los que agora se juzgan por tales, ò se an de venir a dar a los de tan baxa calidad que no tengan origen ni ascendiente conocidos*, &c.

75 Non defuerunt tamen qui in defensionem statutorum puritatem sanguinis requirentium insurgerent contra supradictos, vel eorum aliquos, in primis specialem tractatum in lucem pro defensione statuti Toletani edidit Didacus Velasquez & de eadem materia tractantes hanc partem sequuntur Rojas *sing.* 104. Hoiedla *de incompat. benef. p.* 1. *cap.* 13. Simanch. *de Cathol. Instit. tit.* 47. *num.* 8. Otalora *de nobilit.* 2. *p.* 3. *p.* 9 *num.* 26. Perez de Lara *de anniuersar. & capell.* [illegible] 2. *cap.* 4 à *primo* & præcipuè ex *num.* 57 *& in compendio vitæ hominis cap.* 1. *ex num.* 47. Castill *controuers. tom.* 4. *p.* 2. *lib.* 5. *cap.* 123. *ex num.* 16. Castill. *commun. tom.* 4. *q.* 90 & *ex num* 84. Paz *de tenuta tom.* 1. *cap.* 32. *num.* 89. *cum seqq.* Escobar. *de puritate prob.* 1. *quæst.* 1. *ex numer.* 4. Amaya *obseruationis lib.* 2. *cap.* 6. *numer.* 53. Gonzal. de Salzedo *de lege politica lib.* 1. *cap.* 5. *à num.* 5. Molina *p.* 2. *quest.* 105 *art.* 2. Pacian. *de consilio sapientis lib.* 1. *cap.* 10. Perez de Lara *de anniuers. & capellan. lib.* 1. *cap.* 4. *à princ.* Petr. de la Escalera Gueuara *en* [illegible] *particular tratado que escriuio del origen de los monteros de Espinosa, su calidad, preeminencias y essenciones p.* 2. *cap.* 11. D. Ferdinandus Pizarro y Orellana *in tract. de viris illustribus noui Orbis in vita Ferdinandi Cortes cap.* 5. *observ.* 3. *pag.* 106. latè Ignat. del Vidar *in sylua responsf. lib.* 1. [illegible] *f.* 12 *numer* 37. *cum seqq* Solorzan *de Indiar. gube* [illegible] *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 4.

76 Mouentur ex *cap. constituit.* 17. *quest.* 4. desumpto ex Concilio IV. Toletano *c.* 64. in quo sic statuitur. *Constituit sanctum Concilium vt Iudæi, aut hi, qui ex Iudæis sunt, officia publica nullatenus appetant, quia sub hac occasione Christianis iniuriam faciunt. Ideoque Iudices prouinciarum cum Sacerdotibus eorum subreptiones fraudulenter elicitas suspendant, & officia publica eos agere non permittant*, &c. Cuius meminit P. M. Fr. Ioannes Marques, suo seculo ingeniorum phœnix, in sacro Inquisitionis Hispaniarum Senatu Qualificator, raræ facundiæ, & exquisitæ eloquentiæ vir Philippo III. Hispaniarum Regi à sacris Concionibus, is inquam in libro quem inscripsit el Gouernador Christiano *lib.* 1. *cap.* 3. postquam plura Pontificia decreta, & diuersorum auctoritates adduxerat ad comprobandam exclusionem huiusmodi, addit tandem hæc verba *Atendiendo a estas razones en el Concilio Toledano IV. se ordeno que se quitassen los oficios publicos a los Christianos que descendiam desta gẽte segun la interpretacion que dan aquel Canon algunos Doctores curiosos, y aunque nos pueden responder que virtudes vencen señales toda via hechar mano de hombres sospechosos, sobrando otros sin sospecha, seria peligrar de valde, que todo Principe prudente lo deue escusar.*

Funditur quoque illa Toletani Concilij constitutio, siue decretum in Conuersorum conditione, & naturali inclinatione, quia communiter, suapte natura, vt dixit Rojas *citato loco*, Christiani noui sunt seditiosi, sunt nimis inquieti, & passim Christianos antiquos opprimere nituntur.

77 Plura referuntur accidisse facinora per eos perpetrata, propter quæ indigni efficiuntur officiorum & honorum omnium, proindeque optimo iure qui veteres habentur Christiani, de eis diffidunt, & iam omnem communicationem cum illis habere nolunt; narrari vulgo solet quòd cum Iudæi consulerent aliarum Prouinciarum Synagogas quomodo euerterent Christianorum Ecclesias, personas, & bona, responsum acceperunt, vt refert Didac. Velasquez *d. tract. cap.* 9. in hæc verba. *Dabitis operam litteris, & cum Theologia vestra subuertetis Christianorum fidem, cum iurisperitia eos expoliabitis, cum medicina vestra eos impunè occidetis, præterea consequentes quocunque modo beneficia ecclesiastica Sacramentis eorum abundamini, & Ecclesias peruertetis; ingressi monasteria pacem, & concordiam perturbabitis. Denique artes illas, & officia secularia discetis, & occupabitis, quibus Christianorum bona deuoretis.*

78 Refert D. Ioannes de Mariana *in sua historia Hispaniæ lib.* 1[illegible] *cap.* 8. Paulum Burgensem, de quo infrà, sensisse omnem à Iudæis trahentibus nullum Reip. officium [illegible] di debere, his verbis. *Eiusque illa vox fuit, si fama est, ex ea gente prognatis nullam Resp. partem committendam videri moribus ex fraude, atque mendacio compositis simulare, mentirique natis, neque bello, bonis, neque pace*, &c. Idem refert *in eius vita* Fr. Christophorus de Santotis Ordinis S. Augustini, & Stephan. de Garibai en la historia General. *lib.* 15. *c.* 48. his formalibus verbis. *Este notable Prelado Dom Pablo por auer sido Arçobispo de Burgos es llamado entre los Teologos el Burgense, el qual con ser conuerso aconsejo a el Rey Dom Enrique por causas notables que a ello le deuieron mouer, que a ningun Iudio nò Conuerso recebiesse en el seruicio de su casa Real, ni en el Consejo, ni en otros officios publicos Reales de sus Reynos, ni en la administracion del patrimonio Real. Cosa notable que con ser de ellos el mismo sapientissimo Prelado fuesse deste parecer contra su propria nacion*, &c. Addit & Regem Enricum eo quòd ei fidem non adhibuit, mortuum fuisse à quodam Medico Iudæo.

79 Non auderem his & aliis ponderatis, quæ horrorem cuilibet ingenuo [illegible], [illegible] vnam, nec alteram opinionem sed mediam inter eas tenere viam, vt [illegible] sinistra illa suspicio, quæ contra huius nationis homines habetur, duobus modis purgari possit, vel temporis diuturnitate, vel actibus positiuis maioribus Christianitatis, vt de quibusdam mihi constitit per fidem authenticam Ordinarij de eximio Fidei Catholicæ zelo, quo progrediebatur in partibus vbi proh dolor, aliqui iudaizantes non desunt pessimi homines: verba autem testimonij, quod vidi, sunt quæ sequuntur. *Conuersioni Iudæorum, & apostatarum à Fide totum se dedit suis opibus Sacerdotem Hispanum, hominem pium, & doctum, qui Iudæorum conuersioni operam daret, & vacillantes in Fide confirmaret, cum aliis piis sustentauit, & in paterna domo in conuictu habuit; suspectos de Iudaismo omnes & vbique ita euitauit, vt ne alloquio quidem suo eos dignaretur. Reconciliatos*

*ciliates Ecclesia apostatas multis erogatis pecuniis re-
creauit. Neophytum quendam adultum ex Iudaismo de
sacro fonte suscepit, eique & necessaria omnia ad vitam
& commerciam subministrauit.*

Potissima exclusionis ratio à Doctoribus tam Iure-
consultis, quàm Theologis adducta, qua huiusmodi
Conuersi, & ab eis originem trahentes incapaces sunt
cuiuscunque officij Reip. Christianæ, consistit in iu-
sta suspicione quæ timetur ne ad vomitum redeant, cùm
vulgò dici soleat tales fore filios, quales parentes. Ita
argum. text. *in l. quisquis §. filij, C. ad leg. Iul. maiest.*
ibi, *Paterno enim deberent perire supplicio, in quibus
paterni, hoc est, hereditarij criminis exempla metuun-
tur*, Probant *Chassan. in catal. gloria mundi p. 1. consid.
25. Tiraq. l. 7. connub. p. 7. glos. 1. à n. 2.* Sanch. *in præ-
cepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 27. n. 7.* ibi, *Ratio potissi-
ma harum pœnarum est iura præsumere fore vt filij mo-
res parentum imitentur, & n. 8. in fine* ibi, *Et ob id di-
citur deesse timorem viri constantis non solùm quando
malum timetur in propria personâ, sed etiam quando
in filiis*, &c. Et in nostris propriis terminis Fr. Anton.
81 Corduba *d. q. 54. concl. 3.* ibi, *Sed magis ad particu-
laria descendendo sit conclusio tertia quod legitima in-
ternemente auctoritate licitum est ab aliquibus congre-
gationibus & muneribus supradictis repellere descen-
dentes ex genere Hebræorum in gradibus notis, & pro-
pinquis propter rationabilem præsumptionem de eorum
reditu ad vomitum contra Fidem*, &c. & ibi, *Propter
horum, vel illorum inconstantiam, & relapsum frequē-
tem, & vt plurimum expertum iam communiter censen-
tur, & habeantur viles vel infames in tali patria, vel re-
gione ij, qui ab eis in gradibus prædictis notis originem
trahunt. Nam & ea natura est, vt ramus, idest proles,
vt plurimum suam originem sapiat: quo fit vt oblata
occasione ad priorem suorum, & generis antiqua vitia
redeant*, &c.

82 R. P. M. Augustinus Salucius *in cap. 1. sui discursus*,
ibi, *Ya que en el capitulo 6. vimos que la razon vnica de
hazer los estatutos fue el iusto recelo*, &c. & expressiùs
in cap. 4. §. 3. in fine, ibi, *Mientras no ay seguridad de
que se emplea bien el cargo y la dignidad por auer iu-
sto recelo, razon es que como indignos sean excluidos los
sospechozos, pero donde no corre esta razon no es digno
de grandes Principes exclayr de las honras alguna naciō
de las que estan debaxo de su imperio y prouidencia pa-
ternal*, &c.

83 Mari. Cutellius, *ad leges Federici d. cap. 63. nota 73.
num. 5:* ibi, *Primò propter cessatam statutorum prænci-
paam rationem ad quam & cætera rediguntur, quæ in
iusto timore dissimulatæ impietatis fundabatur, ne gra-
dus, ac honores Christiana Resp. fidefragis, ac consequen-
ter infamibus, & Religionis nostræ proditoribus com-
mitterentur, vt ex Pauli III. diplomate quo Toletanum
statutum probauit ac Saliceï Archiepiscopi scriptis,
quibus editurum per se statutum tuetur cognosci po-
test*, &c.

84 D. Ioan. de Escobar del Corro *in tract. de purita-
te & nobilit. probanda p. 1. q. 4. §. 2. n. 23.* ibi, *Quoad ve-
rò Iudæos intelligendum est de illis, qui paucis abhinc
annis ex perfidis Iudæis & apostatis conuersi ad Fidem
fuerunt, quorum conuersio, prout maximè facta fuit, &
praui mores, & vt plurimum nocini*, &c.

85 Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 1. tit. 2. glos. 17. n.
24.* ibi, *quia intra hos gradus poterit esse prohibitio ra-
tionabilis propter suspicionem, quæ haberi potest ne pa-
rentum crimina imitentur*, &c.

86 Vnde cessante hac suspicione debet & cessare ex-
clusio propter eam inducta, argum. vulgaris illius A-
xiom. cessante ratione legis, cessat ipsa lex. *l. quod di-
ctum, ff. de pact. l. si maritus, §. scripsit, ff. de adulter.* An-
guian. *de legib. lib. 1. controu. 3.* Bonac. *eod. tract. in p. 1.
q. 1. p. vlt. paragr. 2. num. 1.* aliàs esset, iustum capitali
iudicio addicere, & innocentem condemnare contra
Domini mandatum *Exodi cap. 23. Innocentem & iu-
stum non interficies*; nam, vt inquit Dionys. Halicarnas.
*lib. 2. de abstinentia ab vsu immolandorum, eandem ni-
mium videtur innoxios homines occidere*: nihil aliud im-
portat nimius rigor quo in hac materia proceditur, nisi
sanguinem exhaurire, iuxta sententiam Spiritus San-
cti *Prouerb. cap. 30. Qui vehementer emungit, elicit sā-
guinē, & qui prouocat iras producit discordias*, quā sen- 87
tentiam repetit S. Greg. *lib. 21. moral. cap. 11. Plerum-
que enim dum verba quædam sacri eloquij plusquam
debent, discutiunt, in carnalem intellectum cadant, sā-
guinem quippe elicit, qui vehementer emungit quia car-
nale efficitur hoc quòd eximia spiritus discussione senti-
tur.* Vnde inter vtrumque populum non diuisionem, sed 88
Christianam vnionem ad perpetuum Ecclesiæ funda-
mentum Dominus Iesus ab æterno postulat Patre apud
Ioan. *cap. 17. vers. 22. Et ego claritatem, quam dedi-
sti mihi, dedi eis, vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus.
Non pro tis rogo tantùm* (Iudæis scilicet) *sed pro eis, qui
credituri sunt per Verbum eorum in me* (Gentiles vide-
licet) *vt omnes* (Iudæi & Gentiles) *vnum sint, vt credat
Mundus quia tu me misisti.* Quo loco Anton. de Belin-
ghen agens de illius explicatione, ita ait, *Tantam vale
esse inter suos charitatem, vt mundus eam videns, cre-
dat eum esse filium Dei, per quem talis vnio facta est:
nam re vera nemo Fideles tali vnione vnire potuit, nisi
Deus.*

Est enim magna dignum consideratione admirabiles 89
conspere effectus ex æqualitate prouenientes vt inquit
S. Basillius. *Homines ex diuersis Nationibus ac regioni-
bus profectos per exactam morum ac disciplinæ simili-
tudinem, adeo in vnum veluti coaluisse, vt in pluribus
corporibus vnus modo esse animus videatur, vicissim-
que plura corpora mentis vnius instrumenta cernantur*,
&c. & Angelicus Doctor S. Thomas super illa verba
Apostoli ad *Ephesios cap. 2. Ipse enim est pax nostra,
qui fecit vtraque vnum, & medium parietem mace-
riæ soluens, inimicitias in carne sua legem mandatorum
decretis euacuans, vt duos condat in semetipso, in
vno nouo homine faciens pacem, vt reconcilis & ambos
in vno corpore, in lect. 5. pag. mihi 45.* multis sacræ
Scripturæ locis probat vnionem, de qua agimus, esse
Iussi diuini, & Christi Domini intentum fuisse, vt Iu-
dæorum & Gentilium æmulationes inuidiæ, & inimi-
citiæ penitus cessarent. *Quia scilicet*, inquit, *Christus v-
traque populum, videlicet Iudæorum colentium Deum
verum, & Gentiliū ab huiusmodi Dei cultura aliena-
torum coniunxit in vnam, iuxta illud* Ioan. 10. *Alias
oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & fiet vnum oui-
le, & vnus Pastor. Et Ezech. c. 36. Rex vnus erit om-
nibus imperans. Christum autem hunc parietem remo-
uit, vt nullum remaneret interstitium factus populus
vnus Iudæorum & Gentiliū. & soluere pariete maace-
riæ est soluere inimicitias, quæ erant inter Iudæos &
Gentiles, ex quo oriebatur inter eos ira & inuidia*, &c.
Cōprobatur hæc doctrina ex S. Augustino *lib. 18. de
ciuitate Dei c. 28.* ibi, *Propterea sequitur, & dicit, &
congregabuntur filij Iuda, & filij Israel in id ipsum, &
ponent sibimet Principatum vnum & ascendent à ter-
ra. Hoc si adhuc velimus exponere, eloquij prophetici
obtundetur sapor. recolatur tamen lapis ille angularis,
& duo illi parietes vnus ex Iudæis, alter ex Gentibus,
ille nomine filiorum Iuda, iste nomine filiorum Israel,
eidem vni Principatui suo in idipsum innitentes, &
ascendentes agnoscantur in terra*, &c.

Exclusa igitur tali suspicione per vnū ex modis in-
frà referēdis, non videtur iusta inhabilitas totalis de qua 90
suprà, & esset dare causam multis inconuenientibus,
de quibus infrà. Optimè hac de re Franc. Patrit.
Senensis

Senensis in lib. de Regis & Regni institut. tom. 1. Non las dandum censeo quod in plerisque ciuitatibus nostro tempore vsurpari solet, & a non nullis doctissimis viris argumento etiam defendi, vt familiæ complures perpetuo ab omni publica functione excludantur, qua in re eu primis peccatur, & iniusti sumus erga conciues nostros, qui cum onera nobiscum ferant à muneribus omnino excluduntur, & deinde *Optimi namque ciues, & bene de Reipubl. meriti, muneribus, honoribusque honestandi sunt; deterrimi autem omni fœditatis exemplo afficiendi: quocirca qui delinquerunt mul[illegible] sunt, parcendum est tamen eorum posteris, fieri enim potest vt ex optimis parentibus orti pessimi fiant, & ex deterrimis nonnunquam optimi*, &c. Et paulo inferiùs. *Non igitur*

91 *posteri arcendi, qui parentum culpa perpetuo a Republica, ne omnino se ciuitatem aspernent; cum videant nullam veniam sperandam esse, nullaque virtute sese redimere posse. Iis enim sæpe numero vt eorum animi ad res nouandas promptissimi sint, & desperatio aliquando in virtutem conuertitur, facile enim quæ percelluntur, Maronis doctissimi Poetarum sententiam vsurpan.*

Vna salus victis nullam sperare salutem.

92 Optimum puto, vt Aristoteles ad æqualitatem ciuium seruandam inter se si omnes senserint se participes esse publicorum munerum. Laborandum igitur inprimis erit vt æquali iure inter se ciues viuant, & ne alij perpetuò imperent, alij autem perpetuo famulentur: Honori siquidem quisquis studet, prosequitur Senensis, quem cum videt sibi præceptum, speque se esse frustratum, nunquam animo qui[illegible], & vel negligentior in Republica erit, vel male omnino animatus. Ex quo quilibet ingenuus vir potius optaret semel mori, quàm sine culpa, ac contra ius se videre perpetuò inhabilitate maculatum, vt ad aliud propositum aduertit eleganter Dominicus Baudius *induciarum belli Belgici lib. 2. fol. mihi 186. Sanè si tam dura lege viueremus, quis generosa virtutis indole præditus non optaret semel mori, quàm hac perpetua solicitudine consumi?* Hinc etiam prouenit vt propter perpetuam inhabilitatem multi infideles dubitarent nostram Catholicam Fidem amplecti, sicut asserit Caietan. *d. opusc. 1. tract. 31. responsio 6* his verbis Hispano idiomate transcriptis. *Es vn grande impedimiento para que los Iudios no se reduzgan a nuestra santa fe, el ver que despues de conuertidos ellos, sus hijos y des[illegible] nd entes han de viuir sin honra, aunque mas la merezcan, y assi lo que por vna parte hazemos combidandolos que vengan à la Iglesia y se conuertan a Iesu Christo, por otro lo deshazemos, excluyendo de las honras à los que han entrado en ella, bien al contrario [illegible] que hazen los Turquos con los Christianos que se co[illegible] a su impia secta*,

93 &c. *Auctor* quidam modernus [illegible] *tract. de nobilitate cap. 3 num. 18.* hac de re agen., ita loquitur [illegible] *Moros es tan al contrario que si [illegible] guno si [illegible] Christiano y despues retrocede de la fe [illegible] buelue a su mala seta, es preferido a to[illegible] los demas, haziendole infinitas honras, y enriquecie[illegible] ndole [illegible] como si huuiera hecho alguna grande hazaña, y [illegible] la razon [illegible] y es mucho para quien tan poco la conoce como [illegible]) porque dizen que el que no conocio otra ley no es mucho que abrasse aquella en que se crió, pero el que supo y experim[illegible] otras leyes, y mas la de los Christianos que son tan poderosos y sabios, y la dexa por la suya, este les da grande credito y haze grande honra a su seta, y merece ser Alfaqui, y gran señor, y como saben esto los que se han baptizado, y se ven por otra parte inabiles a capara las honras, y [illegible] de los Chresti[illegible] nos antiguos, es vn fuerte enemigo encerrado en su pecho que per[illegible] tuamente les hase guerra para dexar la verdadera ley de Christo, y boluerse a su ley falsa y antigua seta, como se un visto muchos.*

Nota est historia huius temporis de Cigala, qui 94
cùm esset Ch[illegible] tianus ex p[illegible] bus Catholicis & nobilibus Regni S[illegible] procreatus a Christ[illegible] na R[illegible] ione deficiens, ad perfidam Mahumetis sectam se transtulit, ac Turcarum Imperatori admodum charus euasit, ab eoque in Baxam & maris ducem generalem electus fuit, quo in Officio Christianorum terras infestabat, multaque damna [illegible] crudeliter inferebat: sed cum desiderio flagraret in F[illegible] Catholica vitam cùm morte commutare, & Dei ac Regis Catholici ministerio ex toto corde, & ex tota voluntate se dedicare, & cùm jam ad hunc effectum prope Neapolim nauigasset vt illic magnam classem omni tormentorum genere præmonitam in Christianorum manibus tradere posset, retrocessit, ea solùm motus ratione ne post reconciliationem audiret vocari hæreticus, perfuga, & Christianæ Religionis desertor, & perpetua infamia ob id notari vnà cum eius filijs, eligens magis velle in perfida Turcarum secta summis ornamentis insignis obire, quàm apud Christianos cum dedecore & perpetua infamia viuere. Huic casui multum similis est alius, quem mihi retulit Pater quidam Prædicator ex Societate Iesu, qui cum in Orano colloquium haberet cum quodam Iudæo nomine Ibaac Cansino perspicacis ingenij viro, ad hoc vt Christianus fieri vellet, existimans se id facilè consequi posse, eo quòd homo ille cum multis Christianis strictam contraxerat amicitiam, Catholicæque R[illegible] gioni multum semper detulerat, nihilominus quando Pater ill[illegible] Prædicator existimauit Iudæum ad Christ[illegible] m[illegible] reuocatum, ac ad Deum conuersum es[illegible], respondit, ad quid, Pater mi, vis vt Christianus [illegible], statim ego & descendentes mei perpetuam [illegible] & famæ maculam incurrimus, inhabiles ad officia [illegible], & ecclesiasticas dignitates euasimus, non esset [illegible] cursus certus ad honores & gloriam, vt decebat, sed aditum & viam ad eos obtinendos præcludit mihi, qui non solùm inter meos, sed etiàm inter Christianos, & Mauros magni tum habitus, & perhonorificè tractatus.

Videamus modò quo temporis cursu purgetur illa 95
suspicio, seu purgata intelligatur; de Iure Canonico vltra secundum gradum per lineam paternam, & vltra primum per lineam maternam purgata censetur, *cap. quicunque 2. §. hæretici, ibi, vsque ad secundam generationem ad nullum ecclesiasticum beneficium, seu officium admittatur, & statutum 15. iuncto §. hoc sanè, de hæret. lib 6. ibi, ipsorumque filij vsque ad secundam generationem ad aliquod bene[illegible] ium ecclesiasticum seu publicum officium admitta tur, primum & secundum gradum per p[illegible] m lineam compre[illegible] declaramus per mater[illegible] am [illegible] um dumtaxat*, &c. *l. 3. tit. 3. lib.* [illegible] *Rec* [illegible], *A* [illegible] *damos qu*[illegible] [illegible] *liados por el del to de* [illegible] *ber*[illegible] *ia y ap*[illegible] *stasia* [illegible] *los hijos* [illegible] *de* [illegible] *em* [illegible] *ados por el dicho d* [illegible] *por* [illegible] *mas ul na. y* [illegible] *la primera* [illegible] *no pueden* [illegible] [illegible] *ou. ib.* [illegible] *. Cl*[illegible] *5* [illegible] *ept. sententi. §. last.* [illegible] *1. A* [illegible] *tom. 3.* [illegible] *2. n. 4.* Cord[illegible] *q. 54* [illegible] *l 3. cir.* [illegible] Molin. *de Iust.* [illegible] *tom. 3. disp. 58 n. 19. vers. iustamen*, S[illegible] *tom 5 in 3 p. disput. 43 se*[illegible] *1.* Azori. [illegible] *al. p 1 lib.* [illegible] *cap.* [illegible] *q. 8. in* [illegible] *8. hæreticorum*, S[illegible] *præcepta Decal. tom. 1. lib. 2. c.* [illegible] Valenz. [illegible] *6.* [illegible] *69. & 75. Egod.* [illegible] *4. & 5*

Purg[illegible] ur [illegible] am [illegible] la illa [illegible] x actibus positiuis 96
denotan[illegible] bus Chri[illegible] an[illegible] m[illegible] sanam [illegible] nam, vt probat tex. *in c* [illegible] *d* [illegible] *33* in [illegible] m Felix Nocennus Episcopus Papam [illegible] consule-ret, an laici qui [illegible] mpore ma[illegible] Bapt[illegible], vxores habuerint, possint promoueri; [illegible] respondit. *Si se sic vsi fuerint vt opinio eorum in nullo tollet, aut cle-*

ticis

viceriuncti sint, aut monasteriis, & in omnibus operibus bonis vigilauerint, non prohibentur, &c. & faciunt *l. desertorem 5. §. si quis ff. de re milit.* ibi, *Inspecto vitæ eius præcedentis tempore*, &c. *l. non omnes 5. §. à barbaris, ff. eod.* ibi, *& si bonus miles ante æstimatus fuit*, &c. *l. famosi, ff. ad l. Iul. Maiest.* ibi, *nam & personam spectandam esse an potuerit facere, & an te quid fecerit*, &c. Ex ea ratione quia suspicio, quæ poterat considerari cùm sit debilior, & infirmior ipsa præsumptione, vt cum multis probat Menoch. *de præsumpt. lib. 1. præs. 30. numer. 2.* omnino vires suas amittit præsumptione actuum exteriorum Christianitatis. Qui autem hi sint per quos omnis suspicio, & mala præsumptio personæ tollitur, refert Farin. *de hæresi q. 187 § 1. n. 20.* his verbis, *Amplius tertiò quia sicut quem hæreticum esse ex illius factis dignoscitur, ita etiam & è contra quem non esse hæreticum probatur ex actu, vt puta si probetur quotidie*
97 *rem diuinam audire pro animis defunctorum orare, aliaque huiusmodi facere quæ facere solent boni, & Catholici Christiani; non enim potest quisquam subitò fingi, nec cuiusquam repentè mutari, aut natura conuerti, ex allegatis per Simanch. de Cathol. instit. tit. 45. sub. de contumacib. n. 7. Franc. Peña in addit. ad Eymeric, in direct. Inquisit. p. 3. commento 170. vers. sed quomodo fol. mihi 736. vbi quod hæresis præsumptio satis excluditur ex bona, & laudabili vita anteacta, probando præsertim quod Sacramenta Ecclesiæ more Christianorum debito tempore recepit, cæteraque omnia peregit quæ à veris & Catholicis Christianis fieri solent*, &c.

98 Duobus apud nostros exemplis hæc veritas comprobatur, olim proximo Emmanuelis Lusitaniæ Regis imperio quidam Maurus in Africa natus ignobili pago prope montem Benargafate, qui ab Arzilla sex tantùm leucis recedit, Christo nomen dedit, Mahometem detestatus, & vocari voluit Baptismo Gonçalus Vaz, cumque iste post aliquot annos transactos suorum desiderio ad Arzillam voluit pelago remeare, à Mauris inter nauigandum capitur, quem adduxere Titauanum, vbi nulla vnquam prædam maiori cum gaudio excepta est. Mandarinus (is Maurorum omnium crudelissimus id temporis oppido imperabat) vinctum, exutumque medio in foro iussit alligari cruce ad id muneris parata. Multa ad spectaculum confluxerant hominum millia, quos Gonçalus instar victimæ circunspectabat. Aduolat illico mater, germanusque fletibus enixè deprecantes vt in antiquam, & primo cum lacte exceptam Mahometis legem rediret: nullæ tamen vel blanditiarum, vel tormentorum vires Christi militem inflectere potuerunt: quinimò lingu[illegible] quod vnum [illegible] habat expeditum membrum) pr[illegible]ta in Mahometem, illiusque oratores conuitia c[illegible] na totum se Christo deditum strenuè fateba[illegible] s amorem plura identidem sibi tormẽ[illegible]arent, hortabatur, quo simillimum duci [illegible] efficerent, neque sibi maiorem posse [illegible] bat, acerbius infligi supplicium [illegible] inmanibus modum aliquem ad[illegible] ico pro cuiusque studio iacen[illegible] piunt lacerare, ille verò non ce[illegible] um, & religiosè IESV ac MARI[illegible] na fac[illegible] ncta compellare, & infamem Mahom[illegible] conuitiis onerare, nullis deterritus tormen[illegible] ictibus, quæ in loquentem acerbiùs sæuiebant. N[illegible] id amplius passi carnifices linguam conati sunt euellere, forcipibusque & ferreis aliis instrumentis loquentis labia extorserunt, & effractis dentibus disruptum os fœdissimè deturparunt. Vngues statim à pedum, manuumque d[illegible]s extraxerunt, & digitos abscidunt minutatim, tantum in oculo non est [illegible] uiturus, Mandarino ita iubente vt posset visis tormentorum generibus acerbiùs afflictari. Hæc inter supplicia, Christi miles strenuè biduo perdurauit, quin diu nec vtque vlla fuerit intermissio cruciandi, donec exhausto iam sanguine, euanescentéque virtute corporis, integra animi constantia triumphalem accepturus coronam in æternum capitolium euolauit nostræ salutis anno 1516. Huiusce pugnæ, decorique triumphi testes fuere oculati plures Christiani, qui apud Mauros seruitio tenebantur, & mercatores, qui per id tempus in oppido agebant mercaturam, quorum testimonia publice iussa [illegible] ad Regem Emmanuelem missa sunt. Refert P. Anton. Vasconcellos *in descript. Regni Lusitani sub tit. Martyres aliq. p. 453. cum seqq.*

His nostris temporibus ex Tituano ad Ceptensem ciuitatem, quidam Maurus nomine Zaque causa concomitandi alium nobilem Maurum peruenit, sed cum negotio expedito nollet cum domino suo ad patriam redire, in qua vxorem & filium reliquerat, in dicta Ceptensi ciuitate remansit, in eáque Christianam amplectens Fidem, baptizari voluit, & vocatus Didacus de Salado, & vxorem suscepit Christianam nomine Franciscam de Padilla, quæ ex parentibus Mauris procreata, eandem Catholicam Fidem in tenera ætate susceperat. Per plures annos Didacus contra Mauros dimicans, eos insultis damnificare non destitit, sed inopinato euentu ab illis in quodam conflictu captus Tituanum ducitur, & coram oppidi gubernatore sistitur, qui vitam largitus decoram promissis capto offert, si Christum, cui adhærebat, deserens, ad Mahometum, quem deseruerat, verteretur: vt verò pectus inuictum hominis tenerirudine demoliret, vxorem Mauram & filium adduxit coram, si qua possint Christi militem expugnare: at iste Christi strenuus miles semper constanti asserebat animo in Fide Christiana se esse moriturum, & contra Mahometanam perfidiam plura in ejus detestationem loquutus dicebat, sibi ad tolerandum maius inesse robur quàm carnificibus sæuitiem, aut iracundiam, & ad vltimam vitæ periodum fassurum Christi, quam susceperat, Religionem: hanc dicendi libertatem acerbis primum verberibus tortores immanissimi castigarunt, & sæuissimis tormentorum additis generibus, demum clauis affixus, manibus, pedibusque ex alta turri per quinque dies viuus nunquam cessauit Catholicam prædicare Fidem, & perfidam Mahometi sectam detestari, vxorem Mauram & filium viu[illegible], ex alto rationibus inducens vt Christiani fieri vellent, & hoc crudelissimæ mortis genere insignis Christi Miles Imperatori suo vltimam magna cum laude nauauit, opera omnia abunde explens tam Christiani, quam magnanimi militis munera, de mense Ianuarij huius currentis anni 1645. de quo factæ fuerunt authenticæ informationes, quæ ad supremum Portugaliæ Consilium Matriti degens transmissæ fuerunt. Videant nunc lectores an ex his actibus purgata remaneret, mala illa suspicio, itaut horum filij ex Christianis vxoribus procreati tanquam à veris Christianis descendentes ad honores, & officia admitti debeant.

Bene ad propositum Fr. Anton. de Corduba *d. quæst.* 99
54. fol. 438. col. 1. ad med. ibi, *Nam etiamsi sit in gradibus, imo etiamsi ipsamet personæ conuersæ sint ex Hebræis, Sarracenis, aut aliis infidelibus, si tamen sunt adeò excellentes, puta de genere Regio, vel aliàs illustres, aut eruditione litterarum pollẽtes, aut præclaritate morum, sanctitatis, vel fortitudinis, aut alia denique notabili excellentia sufficiente illos apud homines illustrare, & habilitare ad talia munera, & societates, tunc certè videtur cessare vilitas, & ineptitudo ex genere proueniens purgata per talem ipsorum excellentiam. Nam quo enim est inauferibilis, vt supradictum est, ex quo solum cõsistit in accidentali conditione, seu qualitate hominum, & aliorum æstimatione, legumque decreto. Purificari igitur vel auferri potest non solum per diuturnitatem*

tatem temporis, sed etiam per id omne per quod habilitas, seu honestas, & illustratio personæ & generis secundum leges acquiri potest, puta per excellentem litteras, per heroica gesta ad vtilitatem Resp. per notabilem Fidei, vel morum profectum, ex tali persona prouenientem, per quæ & per alia huiusmodi persona alias vilis cum sua etiam posteritate secundum leges, & rectam rationem in Mundo apud homines illustris, aptusque honorabilis, & genus eius ad talem dignitatem, siue [illegible] seu munus obeundum efficeretur. Itaque de his, & aliis huiusmodi excellentibus personis etiam recenter conuersis, ex quacumque secta, vel natione, si aliàs sunt idoneæ, non videtur licitum tales non admittere ad dicta munera, atque collegia omnibus communia etiamsi vniuersaliter, & indistinctè rationabiliter alicubi sit institutum ne de tali genere admittantur. Nam [illegible] cum tali exceptione seu limitatione tale statutum generale est intelligendum secundum glos. in cap. [illegible] dist 70. vel potius facile cum prædictis personis dispensandum est; consonat expresse Turrecr. in decreto dist. 46. c. 1. & facit dist 61. cap. statuimus, cap. Neophytum, & cap. Osium. Hactenus Corduba.

100 Cessante igitur ratione legis, seu statuti, vel occurrente casu aliquo, qui ex circunstantiis non iudicatur à legislatore intentus, cessat & ipsa lex, seu statutum, & per epikiam in casu particulari corrigitur, ex doctrina Martini Bonac. quondam mei amicissimi in tract. de legib. disp 1 q. 1. puncto vlt. § 1. n. 9. vers. quarto, vbi loquens de casibus qui per epickiam, non censentur comprehensi in lege, ita ait. Quarto quando casus aliquis occurrit, qui ex circunstantiis non iudicatur a legislatore [illegible] intentus. & quem legislator excepisset, si eum præuidisset, vt patet ex rationibus mox allatis. Quare optime dicit Aristot. legem corrigi per epikiam quatenus legislator adesset, hoc modo responsurus esset, & ita legem suam moderaturus & interpretaturus esset, vide Suar. lib. 6. de legib. cap. 7. num. 11. Less. lib. 2. cap. 47. dub. 9. num 63. Vasq. 1. 2. q. 96. art. 6. Saa verbo lex 1. Sanch. lib. 2. de Matrim. disp. 41. num. 12. & lib. 7. disp. 37. Salas de legib. disp. 2. sect. 10. Becan. tract. 3. cap. 6. q. 11. & 6. quem locum Aristotelis a Bonacina citatum, refert Layman. in sum. Theologia moralis lib. 1. tract. 4 cap. 9. num. 2. ibi, Altera regula secundum æquum & bonum dicitur epicheia, quæ definitur [illegible]
101 [illegible], Benigna interpretatio significans casum aliquem particularem ob suas circunstantias lege vniuersaliter lata non esse comprehensum, vt ex Aristot. 5 ethic. cap. 10 [illegible] quitur. Æquum, & bonum siue epicheia est emendatio iusti legitimi, nam lex quidem vniuersalis est, ferri autem [illegible] de quibus vniuersaliter rectè dicatur, sed lex id [illegible] quod fit plerumque, non ignorans quodcumque deficere, & est nihilominus [illegible] lex recta, defectus autem [illegible] est in lege, nec in legislatore, sed in ipsa rei natura; [illegible] rerum [illegible], quæ in actione cadunt, materia talis est, cum igitur lex quidem vniuersaliter loquitur, in his autem præter vniuersale quippiam acciderit, tum recte secum habet, vt ea parte qua legislator omisit, atque peccauit absolute loquutus emendetur defectus, quod & ipse legislator, si adesset, hoc modo dixisset, &c.

102 Ex iusta causa superueniente iustissimè a lege [illegible] statuto recedi potest, text. elegans, & valde singularis in l. si hominem 30. ff. mandati, l. 4. §. fin. ff. de re milit. Iaf. [illegible] l. Barbarius à num. 24. ff. de offic Prætor. Felin. in cap. 1. à num. 48. de constitut. tantusque est effectus
103 iustæ causæ, vt ex ea summi Pontifices ius diuinum declarare, & Principes ius naturale limitare possint, vt tradunt Panormit. in cap. quæ Ecclesiarum. de constit. & ibi Felin. num. 19 & 26. & Decius num. 13. & 18 Cou. de sponsal. p. 2. cap. 6. [illegible] num. 4 facit Mynsing. cent. 2. obseru. 44. num. 1. dum dicit quod Iudices etiam

si iusserint seruare leges, Canones, & statuta, tamen ex
magna & euidenti causa possunt ea transgredi iuxta 104
Innoc. in [illegible] Cap. [illegible] statuta [illegible] de constit. &
[illegible] dici non posse, qui ex causa
rationabili transgreditur statuta, ex Baldo in l. quid ergo.
§. pœna grauior, ff. de his, qui not. inf. Iuuat doctrina 105
Parid. de Puteo in tract. de syndicatu verbo Doctor
num. 3. qui dum ageret de statutis requirentibus quod
Potestatis assessor esset Doctor, dicit quod quamuis
hoc gradu insignitus non sit, si tamen [illegible] idoneus, &
eminentis scientiæ esse reperiatur, hoc sufficit ad statuti verba, & mentem explendam arg. l. vnicuique C. de
prox. sacr. scrin. lib. 12. & eorum, quæ tradit Bald. in
l. sed reprobari, ff. de excus. tut. Ludou. Roman. in l.
quid tamen, ff. de arbitr. & in l. cum quid, ff. si certum
pet. quem locum refert & sequitur Ioan. de Solorzano
de Indiarum gubernat. tom. 2. lib. 3. c. 13. n. 45.

Prouisiones generales statutorum, inquit Bald cons. 106
53. lib. 2. recipiunt tacitas exceptiones propter emergentes casus, in quibus oportet specialiter prouideri
vnde succedente causa speciali, cessat prouisio generalis; hinc est quod propter singularia merita singularis
fit prouisio, quæ secundum statuta generalia non possunt fieri. l. 3. § hi quoque, ff. ad Sylan. Et veris & iustis
meritis suffragantibus, & ad antidora communè obligantibus, singularis in honore domino Potestati fieri
potest. l. Aquilius Regulus & l. si pater ff. de donat. nam
contra valde meritos non sunt posita edicta prohibentia l. sed reprobari, ff. de excus. tut. & maxime, quia hu- 107
iusmodi statuta sunt stricte in casu, & in personis atque
ob causas de quibus loquuntur, intelligenda, itaut vbi
non [illegible] ratio in eis expressa, eorum quoque dispositio locum [illegible] habeat. l. semper ff. de iure immun. l. 1.
§. quod autem, vbi Bart. ff. ne quid in loco publ. Solorzan. de Indiarum gubern. lib 1. cap. 27. num. 79. &
lib. 2. cap. 21. num. 5. Elegans ad propositum adduci so- 108
let sacræ Scripturæ locus Regum lib. 1. cap. 14. vers. 45.
vbi refertur quòd cum Rex Saul edictum promulgasset, & contra illud violantes pœnam mortis imposuisset, in illud commisisse eius filium Ionatham postea reperit & volens paterni amoris oblitus in filium illam
pœnam exequi facere, Populus executionem impediuit,
existimans eum, qui gloriosa facinora in Remp. fecerat, mori non debere, vt videre est, ibi, Dixitque Populus ad Saul, ergone Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israel? hoc nefas est; viuit
Dominus si ceciderit capillus de capite eius in terram,
quia cum Deo operatus est hodie, &c. Singularis etiam
ad hoc comprobandum adducitur Eliani locus lib. 5.
variæ histor. cap. 19. ibi, Æschylus tragœdus ob quoddam dramma impietatis damnatus erat, cumque Athenienses iam parati essent eum lapidibus obruere, Amynias iunior frater detecta veste cubitum ostendit manu
carentem; fuerat autem Amynias vnus ex his qui fortissime propugnarant in [illegible] manum amisisset
& primum ex omnibus [illegible] fortitudinis præmium consequutus est [illegible] hominis ærumnam, & [illegible] exerunt [illegible] facinorum [illegible] Æschylum absoluerunt.

Licet Domini [illegible] æterna, firma, & constans sit, 109
iuxta illud, Cælum & terra transibunt, verba autem
mea non transibunt: ipse tamen [illegible] se ipso
vel per Apostolum eius nom[illegible] promulgata nonnunquam suspendit, & ex iusta causa interpretatur, ac relaxat: vt videmus in peccato originali, quod omnes à
primo Parente Adamo incurrimus, ex Apost. ad Roman. cap. 5. Per vnum hominem peccatum intrauit in
mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt & nihilominus Beatissimam Virginem Mariam Dei genetricem à labe huius vniuersalissimi decreti, hoc est originalis

ginalis peccati fuisse præseruatam piissimè, & quasi de Fide omnes Catholici credimus, & acerrimè defendimus. Sic etiam statutum à Domino erat, dicens. *Non enim videbit me homo, & viuet*, *Exodi cap. 33. vers.* 20. & nihilominus dispensatum fuit cum Moyse, cum Apostolo Paulo, & Patriarcha Iacob, qui Genes. c. 32. *vers.* 30. sic ait. *Vidi Deum facie ad faciem, & salua*
110 *facta est anima mea* Lex autem diuina & naturalis licèt in aliquibus casibus particularibus propter circunstantias aliquas, & accidentia de nouo superuenientia, dispensationem, seu interpretationem admittat, eius natura non ideo mutatur, aut variatur, nam semper constat & perpetuò perseuerat, persistente lege in se vt antea erat. Idem dicendum est de decretis peccatoribus supplicia minitantibus, in quibus Dominus pro sua summa pietate & misericordia ianuam apertam suspensioni executionis relinquit pro eo tempore, quo ipsi animum mentemque à vitiis abduxerint, ad bonam se frugem recipientes. Vt de Niniuitis. *Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur*, Iosue *cap. 3. vers. 4. Et vidit Deus opera eorum, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est Deus super malitiam, quam loquutus fuerat, vt faceret eis, & non fecit, vers.* 10. Simile est quod refert Propheta Hierem. *cap. 28. vers. 7. & 8. Et factum est verbum Domini ad me dicens: Repentè loquar aduersus gentem & aduersus regnum, & eradicem, & destruam, & disperdam illud. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, quod loquutus sum aduersus eam, agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitaui, vt facerem ei.*

111 Cùm igitur quamplurimi viri, quorum maiores Iudæi ad Catholicam Fidem ante ducentos annos sponte conuersi sunt, Religione, pace, & bello sanctissimi, præclarissimique euaserint, ex quorum doctissimis scriptis, Respublica Christiana incrementum suscipit, nulli dubium esse potest statuta & prohibitiones quæcunque tales non comprehendere, nec cum illis loqui, iuxta supradicta Et refertur ita censuisse Archiepiscopum Siliceum statuti Toletani Auctorem, & dixisse his verbis. *Este estatuto se ha de entender en todo su rigor perseuerando las cosas en el estado en que oy se hallan, las quales mudadas en mejor no tendra con quien hablar.* Intelligo & Ego de conuersis ex antiquis Iudæis, quorum parentes, aui proaui, & alij ascendentes viri Christiani sine vlla macula, aut infidelitate extiterunt, & in quibus nulla vnquam inuenta fuit perfidia, & in hæresim lapsus, hi enim sicut & ab antiquissimis Gentilibus descendentes, ad Collegia, & Cathedrales, quæ habent statuta, puritatem sanguinis exigentia, sunt admittendi, ad not. per Velasquez *in defensorio statuti Toletani cap. 41. vers. tum & illud adde, & cap. 53. à princ.* Ioan. de Escobar *de purit. & nobilit. probanda p. 1. q. 4. §. 2. n. 24.*

112 Ad cæteras autem Dignitates etiam Episcopales, & alia ecclesiastica beneficia, & officia, quæ sub iuris communis, non autem alicuius particularis statuti dispositione remanent, non tam lat[illegible]tur conuersorum ad Fidem Catholicam [illegible]ogia, sed sufficit quòd ipsi beneficiari cupientes ab [illegible]a Fidei se addixerint, vt colligitur ex his, quæ su[illegible] adduxi *concl. 2. à princ.* neophytus namque [illegible]nari & beneficiari prohibetur, dicitur [illegible] conuersus, seu baptizatus, vt optimè declarat Na[illegible] *in man. cap. 207. num. 205. vers. tertio*, ibi, *Dixi recenter conuersus, & non nouus Christianus, quia vn qui nouos Christianos appellat, etiam abhuc plus decem, viginti, triginta, & quadraginta annis conuersos, in quibus hoc locum non habet, & minus in eorum filiis, quos etiam praua nonnullorum consuetudo nouos Christianos appellat, quamuis statutis aliquarum Ecclesiarum a Sede Apost. confirmatis aliud statutum sit*, &c. & aliquantulum largiùs resoluit Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 28. num. 12.* ibi, *Quamuis etiam non sint ante rationis vsum baptizati, sed post poterunt ad sacros Ordines, & beneficia promoueri, cùm iudicio Episcopi sint satis moribus, & Christiana disciplina instructi, ita quidem vt iam veterani Christiani censeri possint*, &c.

113 Prohibet Apost. 1. *ad Timoth.* 3. Neophytum in Episcopum promoueri ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli, Origen. *lib. 3. contra Celsum* eandem suscitat prohibitionem, dicens. *Qui ex Gentili, vel ex Iudæo fit Christianus, aut ex vita praua ad honestam conuertitur, ne statim Episcopus fiat: indignum est enim vt qui nondum documentum vitæ suæ dederit, aliorum fiat magister. Nec nuper*, inquit Anselmus, *baptizatus, nec nuper à secularibus negotiis, vel a malitia separatus fieri debet Episcopus, quia vtrisque talis est Neophytus.* Sed quando vita neophyti osten- 114
dit illum esse talem, qualem decet esse bonum Pastorem, cessat ratio prohibitionis, & consequenter prohibitio propter rationem inducta, vt sunt expressa verba *cap. Neophytus 61. dist.* vbi Vercellenses vituperabant electionem Ambrosij, quia neophytus erat, quibus respondet idem Ambrosius hoc ideo esse prohibitum ab Apostolo, quia neophyti consueuerant propter honores superbire, sed si humiles inueniantur, & bonis moribus, ac integra Euangelicæ legis institutione prædit, bene possunt ordinari Ita Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij c. 10. paulo post princ. pag. 31.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 1. tit. 2. glos. 17. num. 7* vbi etiam aduerto Apostolum prohibuisse neophytum in Episcopum promoueri non ex præcepto Christi, sed secundùm legem communem, quia ipse hoc pronuntiauit tanquam Ecclesiæ Doctor, non vtique præcipiens nomine Christi.

Optimè Didac. de la Mota *in tract. de confirmat. Ordinis Militia S. Iacobi de Spatha lib. 2. cap. 2. paragr. 2. ad 2. numer. 15. pag. 225.* ibi, *Quòd si placet, candide lector, hîc amplius immoremur, afferamus exemplum ex doctrina eiusdem Apost. 1. ad Timoth. 3. in qua dicit, Neophytus non assumatur ad Episcopatum, iam ex hoc non licet inferre quod nullus Neophytus in Episcopum assumatur, vnde quòd sequitur in littera D. Pauli ne in superbiam elatus in iudicium incidat Diaboli, ecce causam ne superbiat, putans quòd religio Christiana illo indigeat. Itaque D. Paulus loquitur de neophytis, qui non solum sunt neophyti ætate, sed etiam perfectione, vt explicat* D. Thomas *hoc loco, ex quo sequitur quod si sit humilis, & moribus ac integra Euangelica legis institutione praditus aliis se confirmare valens, iam poterit in Sacerdotem, & Episcopum assumi, vt inter alios explicant* Cou. *in Clem. si furiosus part. 1. §. 2. num. 7.* Nau. *cap. 27. num. 205.* Maiol. *lib. 1. cap. 32. Et ratio est, quia cessat causa inhabilitatis text. dist. 61. cap. neophytus: & iure optimo, quia quoad istum effectum iste homo non est neophytus, sed veteranus miles Christiana Religionis, & in Christiana Religione, & disciplina neophytus non est, nec sit appellandus. Facit etiam text. in c. cap. statuimus, edd. dist. 61. quòd laici prohibentur eligi ad Episcopatum: cessantibus autem causis prohibitionis cessat ipsa constitutio, vt si laicus merito sua perfectionis clericalem vitam transcendit, eius electio potest recta haberi*, &c.

115 Non obstat *d. cap. constitutie. 27. quæst. 4.* quod suprà citaui *num. 76.* cui similis text. *in cap. officia. 54. dist.* quia Montalu. *loco citato pag. 185.* duplicem asserit posse recipere sensum illa iura, & præcipuè verba illa *d. cap. constituit*, ibi, *aut hi, qui ex Iudæis fuit.* Primò quoad domesticos, & familiares Iudæorum, quorum consortia sæpè bonos corrumpunt, *cap. sæpè. 28. quæst. 1* Secundò quoad eos, qui sunt eiusdem

erroris

Secundò quoad eos, qui sunt eiusdem erroris participes, & colligitur iste sensus ex *cap. habes 14 quæst. 3.* absurdum tamen esset quòd de illo loqueretur, qui per sacri Baptismatis vndam gratia Dei resurgit à lapsu, & in se ipso ab eo, qui genuit, alter est effectus. Deinde addit ipse Montalu. regulariter loqui de his, qui adhuc in Fide non sunt radicati, & informati, & repentè volunt officia beneficiaque publica habere, quod non licet, Fide doctrina in eis deficiente. Sed si quærimus de istorum filiis fidelibus, tales indistinctè admittuntur, nec possunt repelli, hæreticum namque esset quod allegatum *cap. constitutus*, ad Christianos extenderetur qui sua sponte paternam malitiam detestati sunt, cum neophyti non sint, & in eos causa cessat prohibitionis,
116 vt in allegato *cap. Iudæi 1. quæst. 4.* Et paulo inferius ita concludit. *Et licèt ista distinctio de iure colligatur manifestè per iura suprà allegata; Illustrissimus insuper Rex Henricus Domini nostri Regis Ioannis II. genitor cum consilio laudabilis memoriæ Petri Tenorij Archiepiscopi Toletani, & cum maturitate suorum de consilio dictam legem fori iugo declarando, & hoc scandalum à Regno suo radicitus extirpando, statuit, & priuilegium concessit ne desuper huiusmodi prætextu aliquis Fidelium nouiter ad Christi fidem conuersus repelleretur ab officiis publicis, seu ab aliis priuilegiis, & libertatibus Christianorum, sub certis, grauissimis pœnis: per quæ priuilegia penitus videtur dicta hæretica opinio sublata & destructa.*

CONCLVSIO III.

Purgatâ suspicione per vnum ex mediis conclusione præcedenti adlatis, ij, qui ab Hebræis originem trahunt, sanguinis puritatem, & antiquam suæ Gentis nobilitatem ac splendorem consequuntur, habilesque & capaces efficiuntur, ad omnia consequenda præmia suis meritis æquiualentia.

117 NObilitas Christianorum ab Hebræis descendentium (non loquimur de illis, qui in suis erroribus increduli permanent, ac vti perfidi, pertinaces, & infames nullam habere possunt nobilitatem,) omnium antiquissima est, si recurramus ad vniuersalem generis humani reparationem, quæ post diluuium initium sumpsit à tribus sancti Patriarchæ Noe filiis, Sem, Chain & Iaphet, primus Asiam, secundus Afri cam, Iudæam, Ægyptum, & Arabiam, tertius reliquum Europæ tractum accepere: à quo tempore incœpit descendentia primogeniti Sem communiter pro nobiliori inter alias eius fratrum habita eo quod ea sola cultum & adorationem veri Dei coluerit, quando reliquæ eam dimiserant, & idolorum cultores euaserant, ad quod respexit benedictio Noe eorum patris Genes. *cap. 9. vers. 26. Benedictus Dominus Deus Sem*, [illegible] in Heber, eiusque posteris, à quo Hebræi descendentes appellati sunt, inuenta fuit pura & vera fides, vt obseruat Iacob. Tyri. *in comment. cap. 12.* Genes. §. *pe-tes fol. 109. col. 2. In solo Heber eiusque posteris ab eo dictis Hebræis cum vera fide, Religione & pietate mansisse primæuam Orbis linguam, indeque post nominatam Hebræam in cæteris habitu illius lingua prorsus deletu.*

118 Quod magis resplendet in tribus illis sanctis Patriarchis, Abraham, Isaac, & Iacob typum & figuram trium personarum sanctissimæ Trinitatis gerentibus. Abrahamo ipse Dominus mirabilia promittit, cùm Genes. *cap. 12. vers. 2. & 3.* illi dixit, *Faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisque benedictus, benedicam benedicentibus tibi, & maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicentur vniuersæ cognationes terræ* &c. vt *Apostolus* logit ad Galat. *cap. 3. In semine tuo, quod est Christus benedicentur omnes Tribus terræ.* De Isaac certum 119
est fuisse viuam imaginem filij Dei facti hominis, & à quo sanctum hoc & cælestiale semen principium sumpsit *Quia in Isaac vocabitur tibi semen Genes. cap. 21. vers. 12.* à quo in Iacob productum fuit. Vnde Dominus Patriarchas huiusmodi magnificauit, & multis in locis sacræ Scripturæ verba hæc sæpe sæpiùs repetita inuenimus. *Deus Abraham, Deus Isaac. Deus Iacob, Deus Patrum vestrorum* vt *hos* (*o Sanctos*, dicente *S. Basilio in c. 2. Isaiæ*, *honore afficeret perpetuo, & memorabilis, eorundem seruorum nomina suo ipsius nomini attexuit, vt quoties Dei memoria celebraretur, horum quoque toties commemorarentur & nomina.*

Verebatur Iacob iter in Ægyptum aggredi, & vt 120
animum Dominus illi excitasset, quadam nocte ei apparuit, dicens, *Iacob, Iacob, ego sum fortissimus Deus patris tui, noli timere*, Genes. *c. 46.* Quando ipse Dominus ex rubro Moysem vocauit, ita ei alloquutus est cùm vellet ille declarare quis esset. *Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob*, Exodi *c. 3.* Et paulo infrà *vers. 15. Dixitque iterum Deus ad Moysem, hæc dices filiis Israel. Dominus Patrum vestrorum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, misit me ad vos, hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione & generationem.* Propter merita Sanctorum Patriarcharum huiusmodi, Dominus constituit sanctissimos Apostolos Principes super omnem terram *Pro Patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos Principes super omnem terram.*

Hebræi igitur ab initio nobilissimi extiterunt, quo- 121
rum natio, & progenies inter omnes Mundi selecta, inclyta, & magna fuit propter ritus, & cæremonias, quibus Deum venerabantur. *En Populus sapiens, & intelligens, gens magna, quæ est enim alia gens sic inclyta, aut habeat cæremonias, iustaque iudicia, & vniuersam legem*, Deuteron. *cap 4. vers. 7.* Et Abulens. ibi, *quæst. 4.* exponens verbum illud *inclyta* interpretatur, id est, *nobilis, vel excellens*, & inclytus dicitur ait ille, id est, *famosus, vel gloriosus, & sic iste Iudæi famosi* 122
erant apud alias Gentes. Comprobatur ex verbis cuiusdam colloquij, quod cùm D. Inico Lopez de Mendoza Marchione de Santillana, & Ioanne de Mena Cordubensi Regio Chronista, venuste simul & argute habuit Alphonsus de Carthagena Episcopus Burgensi, qui co[illegible] hunc qui sequitur modum alloquutus fuit. *No pienses correr me por llamarlos Hebreos mis padres, son lo por cierto, y quierolo: a si antiguedad es nobleza a quien tan lexos? si virtud quien tan cerca? o si a modo de E[illegible] riqueza es bida[illegible], quien tan rico en su tiempo? F[illegible] Dios su amigo, [illegible] su legislador, [illegible] Consul, [illegible] Capitan, padre, su [illegible] sin su Redentor [illegible] immortal Dios [illegible] oprobrios son transmutados en gloria, y la gloria conuertida en deanuesto*, &c. Et postquam plura dixerat, quæ ad nostram rem nihil faciunt, [illegible] q[illegible]tur. *Assi tambien los infieles Gentiles idolatras, sin [illegible]os, sin Ley, y sin Religion, a quien [illegible] era pecado [illegible] natura, madre comun les prohibi[illegible] ygual con las be[illegible], y todo en grande vituperio de toda noble[illegible] d[illegible] primados, erã llamados Getas, a ora y a[illegible] uno de[illegible] de dellos, de los Eneidos Troyanos, de [illegible] [illegible]memorias, de los Godos Comuneros, o de [illegible] doze Pares de Francia, sea quan vicioso fuera, es gentilhõbre poco meno[illegible] ygual con Apolo. Y si de los Leuita, de los M[illegible]beos, o de los doze Tribus de Israel sea quan virtuoso, que lozas de vicio sea, vaya, vayaque es maldito marrano, poco mas boxo del*

del polue. O infieles Christianos que tal dizen! marrados tengan los ojos de la cara, llaman marrado al cuẽto perfeto, y errado al que entra en carrera, contrastan callando la verdad Euãgelica, deziẽdo que la verdadera luz no illumina los venientes a ella, la culpa es bien se auya, con su pan se lo comar. Ita reperitur scriptum in libro antiquissimo, curiosè ligato, qui seruatur in bibliotheca Excellentissimi D. D. Gasparis de Guzman, Duce Comite de Oliuares.

123 Idem assumptum probat Modernus quidam Auctor his compendiosis verbis plura comprehendentibus. *Vnde etsi vniuscuiusque laudem in particulari equaliter dixerimus, in publicum tamen & commune illam proferimus, dum hos, vel illos proclamamus Hebraos; nam, vt inquit Theophil. post Chrysost. in epist. ad Colossen. c. 3. magnum quid antiquitus erat ex Iudais esse, & ab illa Hebraorum gente traxisse originem. Iudai enim Orbi vniuerso noti, fama Fidei, & virtutis olim cogniti, celeberrimi sanctitate, summis semper dotati priuilegiis: ex Iudaa enim ortus est Dominus, inquit Apostolus, & rursum in Euangelio legimus, quia salus ex Iudais est Ioan. 4. (vnus quidem tam antiqua nobilitate Iudai adeo gloriabantur, vt particulare efficerent studium ad tenendam ascendentium cuiusque familia memoriam, vt refert Eusebius. Erant autem nonnulli antiquitatis replicanda studiosi, qui nomina auita stirpis, vel tenentes memoria, vel ex scriptis annalibus promentes priuatim, sibi indices eorum conficiebant, magnopereque praterea gloriabantur, quod ipsorum nobilitas ita foret ad posteritatem reseruata.*

124 Et non dissentit Gardiola *in tract. de nobilit. c. 60.* ibi, *Los conuertidos a nuestra Sancta Fè que eran antes nobles segun su ley o secta, retienen la nobleza de su linage despues de Christianos, y no solamente la retienen mas aun la acrecientan todo el tiempo que honestamente viuieren sin entremeterse en officios viles, ni venir a malas costumbres, &c. & paulo inferius. Que entre los Iudios aya assi nobles como entre los Christianos a los sabios es harto manifiesto aun que los ignorantes iuzgan lo contrario por causa de su rudeza y poco saber.*

125 Doctor Montaluus *citato loco fol. 186. §. Ecclesia,* ibi, *Negare enim non possum, quod populus, a quo nostra redemptio processit, scilicet Virgo sanctissima Saluatoris genitrix, necnon & sancti eius Apostoli, Martyres, & Confessores, à quibus Ecclesia Domini est fundata, est excelsior cunctis gentibus quas Dominus creauit in laudem, & nomen & gloriam suam, & est Populus sanctus Domini,* Deuteron. 26 *prope fin. quod asserit* Isai. 60. *circa fin. inquiens. Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum hareditabunt terram.*

126 Quæ gens in Mundo erit, quæ sicut Hebræa, habeat Deum ita sibi vnitum & conglutinatum, secundum carnem loquor. *Nec est alia Natio tam grandis,* vt habetur Deuteron. *cap. 4. que habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster ade[illegible] [illegible] obsecrationibus nostris. Non fecit taliter* (ait Psalm. *Psalm. 147. vers. 9. omni nationi, & in[illegible] non manifestauit eis.* Noluit enim Deus cum An[illegible]gnatione coniungi, sed cum semine Abraham [illegible] dicit Apost. *ad Hebr. cap. 6. Nusquam Angelos A[illegible] adit, sed semen Abraha apprehendit: Q[illegible] [illegible] Deus, in Israel magnum*

127 *nomen eius.* Et [illegible] *Roman. cap. 6.* grauiter sentit quòd Israelitæ [illegible] gratiis, & prærogatiuis sibi concessis [illegible] gloriam, legem, obedientiam, & repromissiones [illegible] adoptionem filiorum propter perfidiam, ibi *Veri[illegible] dico in Christo non mentior testimonium mihi perhi[illegible] co[illegible] scientia mea in Spiritu sancto, quoniam tristitia mihi magna e[illegible] continuus dolor cordi meo. O[illegible]abam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israelita, quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa, quorum Patres, & ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus sæcula.*

Apostolorum princeps Petrus *in prima Canonica* 128
epist. cap. 2. vers. 7. 8. & 9. Fidelibus reliquiis Israelitici Populi annuntiauit honores iure sanguinis illis competentes, hoc modo. *Vobis igitur honor credentibus. Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, Populus acquisitionis, vt virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum.* Et 129
Gentium Doctor pluribus in locis materiam hanc prosequitur, & nimis gloriose seipsum ex semine Abrahæ dicit, *ad Rom. cap. 11. Dico ergo numquid Deus repulit plebem suam? Absit nam & ego Israelita sum ex semine Abraha de Tribu Beniamin, non repulit Deus plebem suam quam prascivit.* Et *epistol. ad* Galat *cap. 2. vers. 15.* loquens cum Principe Apostolorum ait, *Nos natura Iudai, & non ex Gentilibus peccatores.* Et *ad Corinth. cap. 11. vers. 22. Hebrai sunt, & ego; Israelita sunt, & ego; semen Abraha sunt, & ego.* Nihilominus 130
tamen Fideles ex Gentilitate ad Ecclesiam venientes ita alloquitur. *Vobis enim dico Gentibus quandoquidem ego sum Gentium Apostolus ministerium meum honorifico si quomodo ad amulandum prouocem carnem meam, & saluos faciam aliquos ex illis.* Cuius auctoritatem hic dictus Modernus Hispano idiomate conuertit in codicillo quodam impresso, & Regi Catholico exhibito, *Con vosotros hablo Fieles Gentiles, mientras soi vuestro Apostol, procuro honorar mi ministerio, y ver si con la emulacion de engrandeceros y honraros puedo prouocar mi carne (esto es a los Iudios) y hazer saluos algunos dellos. Pero aduertid (prosigue) que si bien algunas de las ramas se quebraron: y vos otros siendo azebuche, os ingeristes en ellas, hechos cõpañeros de la raiz y de lo fructifero de la oliua, no os glorieis ni ensoberuezcais contra estas ramas, por que si lo hazeis sabed que no sois vosotros los que sustentais la raiz mas antes la raiz os sustenta a vosotros, y que vuestros principios, origen y naturaleza son de azebuche (estos es) nacimiento villano y agreste, y que contra naturaleza estais ingeridos en buena oliua (esto es) en Iesu Christo nuestro Señor, por cuya Fe gozais lo ilustre y glorioso que oy tan iustamente posseis, mas no entendais que por cortada perdieron el derecho à su antigua nobleza, ni a las exempciones y priuilegios de que siempre gozaron, por que al punto que se conuiertan boluerán a su lugar como de antes; quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis eius factus es, noli gloriari aduersus ramos, quod si gloriaris, non tu radicem portas, sed radix te. Nam tu ex naturali excisus es oleastro, & contra naturam insertus in bonam oliuam; sed & illi si non permanserint in incredulitate inserentur. Vltimamente concluye el Apostol enseñando que los dones y gracias que Dios hizo y communico a los Fieles desta Nacion, no sõ alquitar ni reuocables, si la culpa y el delito de la infidelidad no lo impidiere: Sine pœnitentia enim sunt dona, & vocatio Dei, por que en llegando la gracia, todo se restaura.* Hactenus Modernus.

Propter quam nobilitatem hi filij Abraham non so- 131
lum vbicumque vixerint, ab omnibus honorari, sed etiã cæteris paribus vti magis digni præcedere aliis debent, si res hæc iudicanda est iuxta Apostoli sententiam *ad Roman. c. 2. Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudao primum & Graco. Gloria autem, honor & pax omni operanti bonum Iudao primum & Graco: & secundum explicationem ad illũ prastitam per* S. Ambros. *lib. 4. de sacram. Semper,* inquit, *Iudaum Gentili anteponit, prarogatiua Patrum, vt aut coronetur primus, aut damnetur, quia credens propter*

Abraham

Abraham honorificentior est: diffidens autem peius tractandus est; quia donum promissum Patribus refutauit.

132 Sed quamuis, prima facie onbilitas hæc præcedentia, ac sanguinis ingenuitas, generalis videatur, comprehédens omnes filios Abraham, nihilominus eam consequi seu recuperare non merentur, nisi qui ex hac natione verè ad Fidem Catholicam conuersi fuerint relicta prorsus infidelitate, & Iudaica perfidia, vt docet *Apost. ad Roman. c. 9. vers. 5. Non enim omnes, qui ex Israel, hi sunt Israelitæ, neque qui semen Abrahæ, omnes filij, sed in Isaac vocabitur tibi semen:* id est, non qui filij carnis, hi filij Dei, sed qui filij sunt promissionis æstimantur in semine. Et *in epistol. ad* Galat. *c. 3. Cognoscito ergo, quia qui ex Fide sunt, hi sunt filij Abrahæ, prouidens autem Scriptura, quia ex Fide iustificat Gentes Deus, prænuntiauit Abrahæ, quia benedicentur in te omnes gentes. Igitur qui ex Fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham, quicunque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt.*

133 Tandem eleganti & succincta methodo rem totam absoluit dictus Modernus his verbis. *Que nacion ha auido en el Mundo que aya merecido tener vn Rey como Dauid, tan valiente y alentado que niño desquixaua leones, vencia exercitos de Philisteos, tan santo y religioso que profetizo clarissimamente todos los misterios sagrados de nuestra redempcion, cuyos vaticinios y alabanças de Dios canta, y cantára la Iglesia Catholica hasta la fin del mundo, y finalmente Varon aiustado al coraçon de Dios con que se dize todo, Inueni seruum iuxta cor meum. Vn Salomon cuya sabiduria y grãdeza ni tuuo igual ni tendra segundo. Vn Ezechias y vn Iosias tan zelozos de la honra de Dios que repararon las quiebras de la Ley, abrieron las puertas del Templo, y reformaran al pueblo de sus Idolatrias. Vn Patriarcha Ioseph condecorado con el titolo de redẽtor de la Monarquia de los Egipcios. Vn Moysen de quien dize la escritura entre otros encomios y alabanças suyas. Loquebatur autem Dominus ad Moysem facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum* Exodi *cap. 33. vers. 11. Vn Iosue a cuya voz detuuo el sol su curso, y la luna su carrera. Sol contra Gabaon ne mouearis, & luna contra vallem Aialon, steteruntque sol & luna donec vlcisceretur gens de inimicis suis. Iosue c. 10. vers. 12. & 13. Y añade en el mismo y en el seguiente. Stetit itaque Sol in medio Cæli, & non festinauit occumbere spatio vnius diei non fuit antea, nec postea tam longa dies obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel. Vn Sanson, cuyas fuerças y valentia no son imitables, si no admirables, como se lee en el libro de los Iuezes. Vna Ester y vna Iudith mugeres tam famosas, y Varoniles como refieren sus historias con otros innumerables de que esta llena la sagrada Scriptura. Qual por mas bellicosa celebrada llego a conseguir las victorias y triunfos de tã barbaras y fieras Naciones como la Hebrea? Treinta y vn Reynos y Reyes sujetaron a su imperio, y obediencia por las armas, como consta del cap. 12. de Iosue à vers. 7. vsque ad 24. Hi sunt Reges terræ, quos percussit Iosue & filij Israel, nombrando cada vno por su nõbre. Y dexando a parte la sãtidad y meritos de los santos Patriarchas, Prophetas, Apostoles y Euangelistas, los del gran Precursor Baptista, los de la santissima Virgen Maria, y de su hijo Iesu Christo nuestro Señor, santo de los Santos, que escogio este linage por el mas noble para que siendo en todo grande su altissima y soberana Magestad assi en la generaciõ eterna como en la tẽporal descubriesse mas los hombres la infinito de su amor, y los tesoros de su liberalidad y grandeza. A quiẽ no admira la constancia y zelo de los santos Martyres Machabeos, la firme y valerosa Fè del santo Protomartyr Esteban, como la valentia del viejo obispo Polycarpo y del anciano Simeon, de quien refiere su historia las palabras siguientes. Quare multis cruciatum tormentis eodem passionis genere, quod Saluator noster subierat, afficitur, mirantibus omnibus quod homo ætate confectus (erat enim centum & viginti annorum) acerbissimos Crucis dolores fortiter constanterque pateretur. A quiẽ la fe, lagrimas y penitẽtia de la Madalena, y las de mas santas mugeres primas del Saluador? A quien la piedad y religion de vn Nicodemus, Ioseph ab Arimathia, Lazaro, Iuliano, Maximino, Celidonio, Gamaliel, y Abibar su hijo todos obispos y gloriosos martyres de la Nacion? A quien las exemplares virtudes de los santos Marcial, Trophimo, Crecencio, Timoteo, Herodiano, Honesimo, Dimas, Narsis, Sila, Epaphra, Erasto, Prisco, Secũndo, Rufo, Apolo, Quarto, Chrispo, Tarcisso, Amplosso, Philemon, Aristion, Simon, Gaio, Fortunato, Achaio, Marco, Demetrio, Dositeo, Ioannes Senior, Manacessen, Ioseph y otros innumerables que la virtud y santidad de su fertilissima y pingue oliua Christo produxo con lucidissimos frutos para gloria y credito de su Iglesia. Gouernaron la de Hierusalem quinze santissimos Prelados desta Nacion, cuyos nõbres refiere Eusebio lib. 4. c. 5. Y presidieron en la Vniuersal los santos Lino, Cleto y Euaristo, el feruor andaua encendido entre los moradores de Alexandria ciudad de las mas populosas del mundo, cabeça de Egipto, Lybia y Tebaida, plantada la Iglesiã por san Marcos, de alli se propago la Christiandad por todo el Oriẽte y Occidẽte, y passo a la Africa, y como los Iudios estauan derramados por toda la superficie de la tierra, y eran los ministros y Predicadores de su Nacion, infinitos dellos abraçaron nuestra santa Fè Catholica, y a centanares se ertauan y elegian obispos todos desta sangre por que erã tan feruorozos espuestos al martyrio y a derramarla por Iesu Christo que no se hallaua a penas alguno que desechar, son palabras del Padre Antonio Posseuino de la Compañia de Iesu, in sua Bibliotheca lib. 9. cap. 2. ibi, Facile vero docenti fuerit petere ex Ecclesiasticis historiis, quæ ad hanc rem faciunt, cum præter multos Apostolicos viros, qui à Iudaismo conuersi diuinum Fidei negotium vsque ad sanguinem propagarunt, quindecim fuerunt Hierosolymitani Archiepiscopi, qui continenter eam administrarunt Ecclesiam, plures Episcoporum decades passim vt Christiana crescebat res, &c.* Hactenus Modernus.

Quis non optaret Abrahæ filius ex fidele esse, aut 134
sanguine cum sanctissimis viris coniungi, quamuis in vulgi opinione hoc non esset gloriam Mundi appetentibus ad illam conseruandam, seu acquirendum mediũ proportionatum, sed penitus oppositum, omnes qui hac de re scripserunt, protestantes imprimis & antè omnia se sanguinis puritate gaudere, nec vlla illius attinentia esse coniunctos, nihilominus bona mente affirmant desiderare cum illis propinquitate coniungi. Sic insinuat P. Fr. Alphonsus de Oropesa omnigena doctrina, & virtute *in lib.* quem inscripsit, *Lumen ad reuelationem gentium, cap. 4. Non me iterum mouet affectus cognationis, & carnis tanquam in hoc agerem propriam causam, existimans defendere genus meum, cum in nulla mihi attineant, aut ego illis in parentela carnali; imò longissimo fine distamus, quia statim vt exstimo post Noe diuisimus genus, adeo vt nullus in quem de me in hac parte cuiusquam suspicionis sit locus apud omnes, qui me nouerint, quamquam non propter hoc in Christi Fide molestius incederem, eo quòd filius essem Abrahæ secundum carnem, cui ex semine suo nasciturum promitti dignatus est Christus, vt in eo totum Mundum redimeret, imo potius si hoc gloriarer, si tamen Apostolus gloriari non prohibuit et in carne,* &c. Idem de se sentire visus est R. P. Hieronymus de la Cruz vir satis doctus, quem pro merito virtutum, & singularis doctrinæ laudare, & extollere

debeo, *in tract. de la defensa de los estatutos lib. 2. de la moderacion de las informaciones c. 4. vers. alguno iuzgara.* ibi, *Desde que nos diuidimos en los hijos de Noe, hecho cada vno de nuestros passados por su parte, ni ay noticia que se boluiessen a juntar nuestros maiores, aun que le tenemos de duzientos años atras. Pero quando la fueran (por quanto a mi noticia) no. viuiera desconsolado en la Ley de Iesu Christo, ni me tubiera por menos hijo de la Iglesia que el que mas se preciara de limpio, ni por mas infelix y desdichado que el mas preciado. Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. Porque nos es mas digno de alabança el que se alabaa si sino el que Dios canifica, y quiça me gloriara con la consideracion profunda de que la carne y sangre de mi lignaje fue derramada como sangre de Dios para redemir al mũdo, y que vn cõtrebulo mio es hijo natural de Dios y dios verdadero.* Ego libenter idem cum tantis viris dicerem, & optarem, nec ob id quicquam diminueretur qualificata de mè apud omnes opinio, cùm de illo gratias Deo referens gloriari oportet, quòd nullus extiterit ex parentibus, auis, proauis, atauis, & plus vltra ex vtroque latere procedentibus, qui Fidem Catholicam non teneret, aut contra diuinam, seu humanam Maiestatem crimen vllum committeret, de quibus, eorumque nobilitate & puritate dixi *de officio, & potestate Episcopi p. 1. tit. 3. cap. 8. num. 1.*

135 Non possum non silentio præterire nonnullos huius nationis viros, qui post prima illa tempora sanctitate & litteris insignes floruere vsque ad hanc tempestatem, Fideique acerrimi defensores extitere; ex quorum numero ad omnium notitiam in medium adduco Iustum Tyberiensem, Iudam Syrum, Iosephum Tyberinum, Michaëlem Adamum, Nicolaum de Lyra, Paulum de Heredia, Petrum Alphonsum, Paulum Riccium, & Sixtum Senensem ad Catholicam Fidem recenter conuersos, viros quidem de Religione Catholica benemeritos. Extant & alij, de quibus apud scriptores mentio habetur, & cum in chronicis & libris, qui circumferuntur impressi, eorum nomina scripta reperiantur, non est cur ea sub silentio prætereamus; plures enim quasi desperati viuunt cum sciant, vel forsan præsumant studia sua, & omnigenam virtutem non esse ad remunerationem adducenda, horum autem exemplo, afflictum animum erigent, & iustum dolorem minuent, si rem non ita desperatam, vt putant, habere credant, & si patienter id sustinuerint, sperent Deum, cum cursum consummauerint, & fidem seruauerint, coronam iustitiæ repositam sibi redditurum, neque eos vnquam, fidelis est enim Dominus in omnibus viis suis, fraudaturum: virtus sola æterna manet, Regna verò, opes, diuitiæ, dignitates, & voluptates huius mundi momentaneæ sunt, & breui dilabuntur: maximum bonum, & longè optimum hominibus est finem & exitum vitæ sortiri bonum, vt rectè scribit Aristot. *in libro de Cale & mundo*, quod etiam dictum, symboli instar, familiare fuit Frederico Pulchro Cæsari, qui summum hominis bonum esse dixit, bonum ex hac vita exitum: significans nimirum illud: morte beata nihil esse beatius. Sed vt bona sit mors, vita bona opus est, si quidem, teste, Augustino, vix benè moritur is, qui malè vixerit, sicut nec potest malè mori is, qui bene vixerit. Hinc rectè Poëta Naso.

Viue pius, moriere pius.

Et Cœlius Calcagninus.

Vt tibi mors felix contingat, viuere disce.
Vt felix possis viuere, disce mori.

Cui congruit alterum hoc epigramma VVolfianum.

Vna est viuendi ac moriendi regula rectè,
Vt moriare pius, viuere disce piè.

Multi, vt suprà dicebam, ex hac Natione præstantes viri euaserunt, quorum aliquos refert Simon Maiol. *in diebus canicular. tom. 3. colloq. 1. de perfidia Iudæorum pag. 858.* & ait quòd circa annum Christi 1412. Hieronymus *de sancta Fide* ex Iudæo nuper factus Christianus, libellum edidit contra Iudæos, ad cuius lectionem 5000. Iudæi conuersi sunt; & quod floruit etiam anno 1568. Elias Leuita Iudæus Germanus eximius, natus in noua ciuitate Eysch. haud procul à Norimberga, qui admonitu Pij V. Pontificis Romani Christianus factus fuit, adductis secum triginta aliis Iudæis ad Baptismum, & meminit etiam de Nicolao de Lyra, & Paulo Burgensi. De quodam Religioso ex Iudaismo ad Fidem Catholicam conuerso scribit P. Ribadenera *in libro scriptorum Societatis Iesu, in verb. Ioannes,* prout infra.

Ioannes Baptista Romanus siue Elianus, natione Ægyptius, patria Alexandrinus, religione Hebræus, Elias nomine ab auo materno Elia Aschenasio puer institutus, & in Germaniã ductus est. Mox aditis Ægypto, Hierosolymis, Constantinopoli, ingenio, & memoria pollens præter Hebraicam, Latinamque linguam, Italicam, & hispanicam, etiam Germanicam, Turcicam, & Arabicam didicerat. Venetias appulsus vt fratrem Christianis sacra complexum retraheret, à Ioanne Baptista Contareno clarissimo viro deductus ad Andream Frusium nostrum vt hominem Hebraicè perdoctum, sanctũque viri conueniret. Hunc vt vidit Elias singularem oris modestiam, & suauissimam grauitatem admirans, Angelum videre sibi visus est. Elias consuetudine & exemplis virtutum excitatus, oculos ad veritatem aperuit, & sacro Euangelista Matthæi die, anno 1551. tinctus est Baptismo nomine Ioannes Baptista delecto, cognomentumque ex veteri nomine Elianus adsciuit; nec multo post Sacrorum magis magisque consuetudine illectus, & Iudicorum lectione litterarum incensus, contendit à Frusio vt in Societatem sese ipsum reciperet, quod sancto Ignatio consentiente ad multorum animarũ remedium impetrauit. Anno 1561. Christophoro Roderico nostro qui a Summo Pontif. Pio IV. Nuncius Melphim legabatur ad Christophorum Patriarcham additus est socius ob linguarum, & nationum peritiam, superexcellentem virtutem, & flagrantissimam charitatem. Vix Alexandriæ Elianus apparuit, cum oculos in eum sibi notum coniecerunt Hebræi, & quia grauissimè oderunt, quod non solùm ipse ad Christũ transierat, sed & fraudes eorum in lucem proferens, redarguensque perfidiam multos alios attrahebat, & magnam Romæ Talmudistorum librorum vim incendendam curauerat: fictis criminibus exitium ei sunt machinati: auctor consilij fuit Ioannis Baptistæ mater anus Hebræa, quæ instigare nũquam Iudæos destitit quoad constituere omnino Ioanni Baptistæ vel Christum, vel vitam eripere. Eum raptum per vim sistunt Iudici, proferunt tabulas, quibus appareret trecentos sibi, ad vigintiquinque ab eo aureos deberi, eum ne soluat Iudæus cùm sit, simulare se Christianum: id facile esse constitutum si nudetur. Hinc illi certa mors impendebat, cùm Turcis ratum sit oportere ad ipsorum transire legem quisque à sua desciscat, cremari si recusat. Mercatores Catholici contra nitis negare Iudicẽ, nolle Sacerdotem suum per contumeliam nudari, conferre in manum Iudici largè munera vt faciat. Interea Ioannes ad fundendum pro Christo sanguinem se latus comparabat. Dum vtrinque res acriter vrgetur, nec apparet, aut impendiis motum, aut periculis fore clam specie mercatoris Ioannes educitur, & naui impositus propere in Italiam remittitur. Verùm illico grauissima maris procella exceptus, fracto ad Cypri latera nauigio, multis vectoribus, nautisque demersis, ipse semianimis, cruentusque vulneribus solo tectus indusio enatauit; vt cùm apprehenderet tellurem nequiret, prorsusque desperant, clementia Dei sese permitteret, vn-

du

illis erectum accurrent, homo unquam ab eo ante, nec postea conspectus arripuerit, tenueritque. Eo tota in discrimine ita sui compos fuit Elianus, ita memor instituto sui, vt copiosam fecerit messem animarum. Demum recreatus, instauratusque ab Archiepiscopi Nicosiensis Vicario Romam rediit incolumis, vbi Hebraam deinceps, Arabicamque linguam publicè explicauit. Iterum verò, iterumque in Ægyptum ad Maronitas in Syria, aliasque Orientales populos ab eodem Pio IV. & Gregorio XIII. Summis Pontificibus missus est, nunc cum P. Thoma Razzio, iterum cum P. Ioanne Bruno, demum cum P. Francisco Gasso, vbi sæpè in vita discrimen adductus est: atque interdum cùm sibi intendi mortem cognouisset, furori cedere, & in loca se tutiora recipere coactus est. Ad extremum multis perfunctis laboribus Romæ cessit è vita die 3. Martij anno salutis 1589 vir omnino pietate, despicentia sui, & in proximos charitate insignis, multarum repertor artium, quibus peccantes arcerentur illecebra, seu pauperes inopia sublevarentur. Sic prorsus vt cùm iis eosdem dies accidisset mors Cardinalis Farnesij, vulgo diceretur duo fulcra paupertatis concidisse. Scripsit Italicè doctrinam Christianam cum iconibus mysteriorum Fidei, quæ in varias linguas translata est. Cathechismum lingua Hebræa, Arabica Maronitica, quo Orientalium errores refutantur. Concilium Tridentinum transtulit Arabicè. Octogiata Canones Concilij Nisseni, primus ex Arabico Codice, quem Alexandria Romam protulit, in Latinum conuertit, vnde eos retulit Alphonsus noster. Hactenus P. Ribadenera.

Alexander de Franciscis, vulgò Hebrainus nuncupatus, cùm esset in Hebraismo natus & altus, ad Fidem tamen conuersus, non solùm Christianam pietatem sinceris fuit amplexatus affectibus, sed sanctissimam Dominicam familiam ingressus ibi euasit homo charitate insignis, & prædicator egregius: ob quæ & alias tanti viri præclaras virtutes, & merita à sanctæ mem. Clemente VIII. ad Episcopatum Foroliuiensem meritò assumptus fuit cuius Pontificis Confessionem non semel excipit; refero ego ipse de officio, & potest. Episcopi part. 1. tit. 2. gloss. 17. num. 9 Et in quodam libello consultiuo, quod Regi Catholico obtulit Eminentissimus D D. Ferdinandus Niño de Gueuara, S R.E Cardinalis, de eo mentionem facit his verbis. Y con el Obispo de Forli Frayle Dominico se confesso el Papa algunos años, siendo assi que fue Iudio de señal y se baptizo de mas de treinta años, &c

In Hispania fuerunt & alij Prælati litteris, & omnigena virtute insignes, qui ab Hebræis genus suum ducebant. Inter quos primum locum obtinet vir Dei Iulianus Pomerius Archiepiscopus Toletanus, cuius meminit Roderic. Archiepiscopus etiam Toletanus in historia Regum Hispaniæ c. 40. ita rem commemorans, Hoc tempore tria Concilia in Toletana Vrbe sunt celebrata sub Iuliano Primate. Hic Iulianus Archiepiscopus dictus Pomerius ex genere Hebræorum, vt flores rosarum inter vepres spinarum productus, omnibus Mundi partibus in doctrina Christi manet præclarus. Non enim perfidia maiorum suorum, qui Fidem Catholicam pertinaciter recipere noluerunt, sed fidelis Abraha, qui credidit Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, vestigia sequutus, rebellium, & incredulorum Iudæorum pertinaciam abhorreas, vt verus Israelita, in quo dolus non est, Christiana veritatis cultor, & prædicator fuit, & inter multos claros Pontifices, qui Toleti fuerunt, vnus hic de clarioribus fulsit. Depingitur quoque in margine Iulianus Pomerius Archipontifex, quia famosus vita & scientia fuit. Non tamen ponitur in Aureolis, quia non legimus eum in catalogo Sanctorum collocatum, licèt Sanctus communiter reputetur, &c. De eodem Doctor Montaluus citato loco fol. 186. col. 2. in fine. Item in chronica per Rodericum Archiepiscopum Toletanum composita legitur, quod Iulianus Pomerius de genere Hebræorum tantum fuit in doctrina Fidei præclarus, quod sua virtute & prudentia fuit in Archiepiscopum decoratus, & in Fidei fauorem librum composuit trina sublantia. Legitur etiam de aliis quamplerimis Prælatis religiosis fidelibus Christianis, qui retro temporibus, & nostris fuerunt, & sunt nationis illius boni fideles, virtuosi diuersorum statuum suis moribus approbati. Non ergo Fideles nouiter ad Fidem conuersi sunt dedignandi, sed suffragantibus meritis ad bonos mores vita eos perduxit. Hi enim sunt, qui venerunt de magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, in sanguine agni, &c. De eo etiam mentionem facit P. Ioan. de Mariana in sua historia Hispaniæ tom. 1. lib. 6. c. 81.

Alter huius nationis Prælatus fuit Don Paulus de 149
Carthagena, de quo insignem memoriam agit idem P. Mariana in d. hist. tom. 2. lib. 19. c. 8. ibi. Henrico V. ... ætate, eruditioneque æqualis Paulus Carthagena suo cognomento Burgensis à patria vnde ortum habuit, & vbi Episcopum egit, professione antea Iudæus, copiis, nobilitate, doctrinæ laude in ea gente facilè princeps. Is Diui Thomæ Aquinatis scripta de Theologia peruolutando facilè intellexit quantum Christiana religio Iudaica superstitioni præstaret, noster effectus, religionis, quam susceperat, placita litteris illustrauit, librosque edidit in suo genere mirandos. Erat enim ingenio facili, copioso, perspicaci, & diuinarum litterarum cognitione præstabat. Treuigni Archidiaconus primum, deinde Carthaginensis Præsul, postremò Burgensis creatus, id probitatis, eruditionisque præmium, fuit addita consequentibus annis scrinij Regij præfectura. Tres filios ex vnis nuptiis reliquit, priusquam noster esset susceptor. Alphonsum ex Decano Segobiensi in defuncti patris locum subrogatum Burgensis Episcopus, cuius extat de Hispania Regibus opus non inelegans, cui Anacephaleosi nomen fecit; Gonzalum virtutum merito Placentinum Episcopum, Alterum Garciam familia propagatorem sanguine vti erant eius tempestatis mores cum nobilibus Hispaniæ familiis confusa; cuius extant commentaria de rebus à Ioanne II. Castella Rege gestis non inelegantèr conscripta.

De Don Gonzalo de Carthagena prædicti Don Petri de Cartagena filio, qui fuit Episcopus Placentinus; & de Don Alphonso de Cartagena Episcopo Burgensi, ab eodem Don Petro procreato meminit Ferdinandus Perez de Guzman in chronica Regis Ioannis II. capite 243. anno 34. folio mihi 135. ita dicens. Fue embiado por Embaxado Don Gonçalo de Cartagena Obispo de Placencia hijo assi mismo de Don Pablo Obispo de Burgos, y alli hubo gran debate entre los Embaxadores de Castilla y Inglaterra como muchos tiempos à que se auia: y por via di putacion que ai hizo el Obispo Don Alonso de Burgos, fue sentenciado deuia ser preferida la silla Real de Castilla a la silla Real de Inglaterra, el qual fue muy señalado seruicio al Rey, y a la Corona destos Reynos: sobre lo qual el dicho Obispo de Burgos hizo vna obra muy solene que se llama el tratado de las sessiones. Fue este Don Alonso tan gran letrado y tan señalado que estando el Papa Eugenio en publico consistorio con todos los Cardenales, como le fue dicho que el Obispo Don Alonso de Burgos auia de ir a le hacer reuerencia, el respondo. Por cierto si el Obispo Don Alonso de Burgos en nuestra Corte viene con gran verguença nos assentarémos en la silla de san Pedro, &c De huius Don Alphonsi singularibus virtutibus, Ferdinandus del Pulgar Catholicorum Regum Chronista in libro, quem inscripsit los claros Varones de España tit. 22. latè agit, & inter alia refert quod fuit

vnus ex electis ad Concilium Basileæ, & quod à Rege Ioanne Castellæ fuit missus Legatus ad Regem Portugaliæ.

141 De Don Francisco Episcopo Caurien. qui ad istum Episcopatum ex Decano sanctæ Ecclesiæ Toletanæ assumptus fuerat, sermonem intexuit idem Ferdinandus del Pulgar *in dicto libro titul. 23.* eius autem verba sunt quæ sequuntur. *Don Francisco Obispo de Coria fue hombre pequeño de Cuerpo, y hermoso de gesto, la cabeça tenia grande. Era natural de la Ciudad de Toledo, sus aguelos fueron de linage de Iudios conuertidos a la Fe Catholica. Desde su menor edad fue honesto, y ouuo inclinacion a la sciencia. Huuo notitia de su abilidad la Reyna doña Maria de Aragon hermana Del Rey Don Iean, y por que le placia mucho ver Castellanos dados a la virtud, le tomo para su capilla, y despues le ambio a estudiar a Paris, donde ob tuuo el grado de Magisterio, supleandole los Rectores de aquel estudio por su gran ciencia y integridad de vida el defecto de la edad. Fue muy gran Predicador, y tenia singular gracia en sermonear y tambien en lengua Latina, como en la suya misma materna. Era obseruantissimo en la Orden clerical que tuuo. Sustento muchas vezes conclusiones de Teologia en Paris, en Corte Romana, donde alcanço honra y fama de gran Theologo. Era de vida honestissima, y no fue visto en ninguna de sus edades iugar ni Iurar. Era hombre iusto no por temor de la pena mas por amor de la iusticia. El Cardenal N.. .... en Roma, visto por experiencia lo que deste claro Varon se dezia por fama, le hizo su Confessor, y al tiempo de su fin le establecio albacea de su anima. Muerto aquel Cardenal el Papa Pio le recibio por su familiar y lo proueyo del Deanazgo de Toledo y de otros beneficios. Embiole diuersas vezes por Embaxador al Rey Don Luis de Francia, y al Rey Don Alonso de Aragon. Fue vno de los Theologos escogidos que el Papa embio dos vezes a reducir a los Boemios hereges, donde trabajo mucho el espiritu y la persona en aumentacion de la Fe Catholica. El Rey Don Enrique quarto le dio cargo de la embaxada y procuracion suya y de sus Reynos en Corte Romana, y el Papa Sixto le hizo su Datario, que es oficio de gran confiança, y le proueyo del Obispado de Coria, y lo embio a Genoua por su Legado dejando pacificar aquella prouincia de las diuersiones y escandalos que en ella se auian leuantado, apareiados a la destrucion de la tierra, y todo lo compuso y pacifico. Puestas en paz las cosas de aquella prouincia y buelto a la Ciudad de Roma estando para ser creado Cardenal en edad de 55 años falecio sus dias, y torno a la tierra tan virgen como salio della. Fue amado de los buenos, y aborrecido de algunos malos, de cuyos mordimientos huuo molestias que sufrio y vencio con verdadera paciencia. Ciertam on le quien considerare la vida deste claro Varon, hallara ser exemplo y dotrina para todo hombre que quisiere bien viuir, y que la fortuna no le fue fauorable para alcançar la honra y estimacion grande que huuo, mas la perseuerancia que tuuo en la vida virtuosa le abrio la puerta para entrar en grandes lugares.*

142 De alio Prælato litteratissimo meminit idem Ferdinandus del Purgar *citato lib. c. 17.* qui talem de eo nobis intelligentiam reddit, his verbis. *Don N. Cardenal de santo Sixto fue natural de la Ciudad de Burgos, sus aguelos fueron de linage de Iudios conuertidos a nuestra santa Fè Catolica, aprendio Theologia siendo moço, offreciose a la Religion, y como crecia en dias assi crecia en virtudes, honestidad y limpieza de su vida, fue elegido por prior de san Pablo de Valladolid, y despues lo fue de san Pedro Martyr de la Ciudad de Toledo. Leuantose contra el tal emulacion de personas de su Orden que lo forço ir a Roma quando fue quitada la schisma que huuo en la Iglesia entre el Papa Eugenio y el que se llamo Felix, y llego a tiempo que se hauia de hacer Congregacion de letrados en Roma, y determinar algunas dudas que de la schisma passada auian resultado, y conocida la fama que este Religioso tenia de gran Theologo, le embio a mandar el Rey Don Ioan que se juntasse con sus embaxadores, y lo hizo y como en aquella Congregacion se esmerasse sobre todos los otros, el Papa le hizo mucha honras y a suplicacion Del Rey Don Ioan le crio Cardenal y quando acaecia alguna duda o question de Theologia de qualquiera parte de la Christiandad todos se referian a la determinacion deste Cardenal Era hombre apartado, estudioso, manso y charitatiuo, y en su buena y honesta vida mostro tener gracia singular, con laqual gano honra para sy, y dio exemplo a otros para vzar de virtud. Hizo vna glossa del Psalterio deuotissima, y otros tratados y declaraciones de la sacra Escritura prouechozos y dotrinables. Fundo en Roma a sus expensas el monasterio de la Mineruа, reedifico ansi mismo todo el monasterio de san Pablo de Valladolid tornolo en obseruancia, y hizo otros labores y reparos en monasterios y casas de Oracion.*

Obiiciant scrupulosiùs procedentes, vel curiosiùs 143
quàm decet materiam particulari respectu tractantes, auctoritatem Christi Domini apud Lucam *cap. 22. Sanguis eius super nos, & super filios nostros*, ex qua videtur hanc Gentem primaeuam suam nobilitatem amisisse, & subiectam fieri velle omnibus pœnis, quas hodie meritò patiuntur. Quia multipliciter respondetur.

Et primò locum illum aliter esse interpretandum, nam verba illa, *sanguis eius*, hoc est culpa & supplicium propter eam obeundum, *super nos & super filios nostros*, intelligenda est de illis descendentibus, qui in affectu maiores suos imitati, eorumque vestigia perfidè sequuti fuerint; & ideo Ioseph ab Arimathia semper suam natiuam nobilitatem conseruauit, nobilem enim decurionem illum appellat S. Marcus Euangelista *c. 15. vers. 28.* & S. Lucas *cap. 23. vers. 50.* ex ea, quam ibi præstat, ratione, *quia non consenserat actibus eorum.* In quem sensum adducenda est alia Christi Domini sententia *Matthæi c. 21. Malos malè perdet, & vineam suam aliis agricolis dabit.* Nam alias deficere viderentur plures auctoritates supra adductæ, à Christo Domino diuino ore promulgatæ, à sanctis Apostolis prolatæ, à Summis Pontificibus statutæ, & à sacris Conciliis generalibus approbatæ ad admissionem vtriusque Populi ad spiritualia, & temporalia bona simul obtinenda, & ad vnionem conseruandam in illis adquirendis.

Secundò respondetur probabile esse quod aliqui 144
probãt Auctores, & sequitur doctissimus Arias Monta-
nus super verba illa *Psalm. 20. Fructum eorum de terra*
perdes, & semen eorum à filiis hominum, quòd scilicet
Iudæi omnes, qui Domini nostri Iesu Christi morti cõ-
senserunt, aut in ea culpabiles reperti fuerũt, miserè cum
suis descendentibus & familiis nullo excepto interie-
runt in obsidione Hierosolymitana tempore Titi &
Vespasiani succedentes quia Datan cum filiis suis periit,
quia rebellauit se contra Moysen & Aaron *Num. c. 16.*
& omnes à Caino descendentes in generali diluuio, te-
ste Glossa ordinaria, periere, quia certum est Noë, eius- 145
que vxorem, filios, & nurum à Seth descendisse: tum si
Dauidis persecutores vnà cum suis descendentibus ex-
tincti fuerint *Ps. 20. & 108.* nil mirum si idem succes-
sisse dicamus in perfidis Saluatoris homicidis: & confir-
mant Euseb. *l. 3. histor. c. 5.* & Card. Cæs. Baron. *annal.*
Eccles. tom. 1. anno Christi 68. n. 10. §. 48. affirmantes in 146
dicta obsidione Hierosolymitana nullum Christianum
intra ciuitatem remansisse, sed omnes ad Pellam confu-
gisse, admonitos à Christo Domino.

Tertiò

147 Tertiò respondetur quòd licèt præsupponatur Iudæos in morte Saluatoris nostri concurrentes, & culpabiles repertos in Hierosolymitana obsidione minimè periisse, sed eos mansisse per diuersas Mundi partes dispersos, & in Hispania eorum descendentes permansisse, & hodie permanere, adhuc excludendi non erunt; nam illos alloquens Apostolorum Princeps Petrus, excusatos illos habere intendit propter ignorantiam, Act. 3, vers. 17. *Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & Principes vestri.* Et S. Paulus Gentiũ Doctor 1. *ad Corinth. c. 2. vers.* 8. eiusdem ignorantiæ prætextu eos excusat, dicens: *Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent*, animum excusatione illis dans ne se de venia obtinenda desperent, & ideo S. Petr. *Act. cap. 2. vers.* 39. Fideles Hebræos alloquens sic eis animum addit, & consolatur. *Vobis enim est repromissio, & filiis vestris, & omnibus, qui longè sunt quoscunque aduocauerit Dominus Deus noster.* Et in sequenti *cap. vers.* 26. illis dicit, *Vobis primum Deus suscitans Filium suum, misit eum benedicentem vobis.*

148 Quartò respondetur infideles Iudæos esse diuersò modo considerandos, quosdam qui Domini Saluatoris nostri morti non consenserunt, sed verè credentes miseratione commoti sequebantur illum flentes, vt patet *Lucæ cap.* 22. ibi. *Sequebatur autem illum multa turba populi & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eum* alios verò ad mortem concurrentes, illico pœnitentiam pro tanto scelere suscepisse, vt constat *Lucæ* 23. *ver.* 48. *Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.* Et ex actis Apostolorum similiter constat quatuor & quinque millia ad Fidem conuersos, baptizatos fuisse. Inde dictus Modernus concludit. *Assi que lauadas las culpas con el Sacramẽto de la regeneracion, y oluidadas con la perseuerãcia en la Fè, se ha purificado la mancha de la infidelidad, y todas las calidades renacen, renueuan, y restauran su valor, y entonces la sangre de los desta Nacion sin mescla de vicios, ni corrupcion de pecados, es tan fiel a Dios, y a los hombres que sin ningun riesgo ni peligro de mal lograr los empleos si no de mejorarlos con conocidos frutos y felices aumentos, se puede con toda seguridad hacer della las confianças mayores. De otra manera seria ingratitud horrible, y agena de toda razon la que vsan los conuertidos de la gentilidad con los Conuersos del Iudaismo, no reconociendo las obligaciones que aquellos tienen a ellos por auer plantado la Fè y enseñadola a la Gentilidad, sacandola de la seguidad y errores de su idolatrias, y dando la luz y conocimiento del verdadero Dios, derramando su sangre y perdiendo sus vidas por ganar y saluar las deste Pueblo, introduziendolos en la Iglesia indistintamente con los del Iudaismo a la communion de los bienes espirituales, y a la participacion de los honores y officios temporales della, de que estuuo en su primitiuo tan reconocida, que testifica el Cardenal Baronio en diuersos lugares del primero tomo de sus Anales, y en special anno Christi 98. §. 4. que porque los Gentiles reconocian a los desta Nacion por sus Maestros de la Fè llamaban a todos los Christianos indistintamente Iudios son sus palabras:* tum quòd è Iudæis Christiani descenderent, tum etiam quòd sicut Iudæi idola omnia execrantes ab illis æquè impij dicerentur; cæterum frequenter Iudaico nomine Christianam Religionem Gentiles esse solitos consignare, multis aliis in locis ante demonstrauimus, &c. Et ibidem referens auctoritatem Dionis agentis de martyrio Flauij Clementis, & Domicillæ eius vxoris, & dicentis cuius rei causa multi, qui in mores Iudæorum transierant, damnati sunt, concludit, *haud dubium de Christianis intelligens, ludibrij enim causa in mores Iudæorum transire dicebantur*, &c.

Denique respondetur nequaquam filios propter delictum patris honores amittere, aut puniri debere, quia peccata parentum non nocent filiis nisi eos imitentur, iuxta sententiam Regis Theodorici apud Cassiodor. *lib.* 2 *epist.* 11. *Omne facinus auctores suos insequitur, & nouo infelicitatis euentu fit dedecus proprium scelus alienum*; & aliam non minus celebrem Bionis, cuius meminit Plutarch. *in libro de sera numinis vindicta*, & in notis ad eundem Fabrius Turretus, & Guillelmus Fornetius. *Punire filium ob scelus patris tam ridiculum existimandum est, quam si ob parentis, aut aui morbum velit imperitus medicus nepoti medicamentum adhibere.* Idem sensisse visus est Marcus Tullius *epist.* 19. *ad Brutum*, & meliùs *lib.* 3. *de natura Deorum, circa fin.* à quo videtur desumere Patrit. *de Regno, & Regis instit. Quocirca qui deliquerunt, mulctandi sunt, parcendum est tamen eorum posteris, idcirco videndum erit ne facinus vnius multos perdat, néve pœnas luant nati natorum, & qui nascentur ab illis, vt ait Ennius.* Facit tex. *in l. diui fratres* 17. *ff. de iurepatron.* ibi, *magis visum est nepotem neque verbis, neque sententia legis, aut edicti Prætoris ex persona, vel nota patris sui excludi à bonis aiuis liberti*, &c. Et rationem præstat *gloss. marginalis, verb. patris, quia iniquum est, vt vnus puniatur pro alio, non enim debet vltra progredi pœna, quàm reperiatur delictum.* Et contra proculi sententiam id ipsum censuit Iurisconsultus Vlpianus, Iuliani dictum sequens in §. *item dicta l. diui fratres. Et Proculus quidem in hac fuit opinione notam aduersam patroni filia liberis eius nocere, Iulianus autem negauit, sed idem quod Iulianus erit dicendum. l. Paulus respondit* §. *fin ff. de bonis libert. l. si abrogator, de adopt. l. iura sanguinis. ff de regul. iuris, lib.* 3. *titul.* 21. *part.* 2. Paul de Castro *in l. adoptionem.* §. *patronum numer.* 3. *ff. de in ius vocando*, Bart. in *l. si constante, numer.* 69. *ff. soluto matrim.* Tiber. Decian. *cons.* 66 *per tot. maximè numer.* 87 *lib.* 3. Tiraq. *de nobilit. cap.* 35. *num.* 4. & 5. Otalora *eod tract.* 2. *p.* 3. *princ. c.* 9. *n.* 7. *cum seqq.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 4. *collect.* 733. quos refert, & sequitur Valenzuel. *cons* 90. *tom.* 1. vbi *num.* 114. ita ait. *Et hoc planius procedit in eo, quod filius non recepit ab eius patre, vt est nobilitas, aut sanguinis puritas Maiorum suorum*, &c. Anton de Corduba *d. quæst.* 54. *pag.* 442. *vers. quod ergo, cum seqq.* vbi latissimè contrariis respondet, & in iure libertorum probant text. *in l. iura libertorum. ff. de iurepatron.* ibi, *Iura libertorum patronorum liberis, cum pater eorum perduellionis esset damnatus, diui Seuerus, & Antoninus rescripserunt*, &c. *l. eorum ff ad leg. Iul. Maiest.* ibi, *eorum, qui maiestatis crimine damnati sunt libertorum bona liberis damnatorum conseruari diuus Seuerus rescripsit*, Bald. *in l.* 1. *C. de bonis libert* vbi Castro *n.* 4. *dicens* id procedere etiam in crimine læsæ maiestatis in primo capite. Dec *in tract. crimin. l.* 7. *tit* 41. *n.* 29. vbi respondet ad text. *in l. cum quis ff. de incerd. & releg.* Molin. *de primog. l.* 4. *c.* 11 *n.* 18. Et in bonis, quæ pater grauatus fuit per fideicomissum restituere posteris, Prob. ad Ioan. Monac. *in c. cum secundum n.* 3. *vers. pœnæ, de heret. in* 6. Simanch. *de Cathol. instit. c.* 9. *n.* 94. Et in emphyteusi acquisita sibi, filiis, & descendentibus, Rinn. *cons.* 149. *n.* 12. & *seqq. lib.* 1. Crauet. *cons.* 859. *n.* 12. Corbul. *de iure emphyt. ti. de causa priuation. ob mortem ciuilem n.* 26 per doctrinã Henric. Boich. *in cap. vergentis in* 2. *col. post med. vers. cum illis vero*, ibi, *In illis verò quæ sunt ventura ad filios aliter quam ex successione, aut persona patris, vt puta, quia sunt concessa patri & suis filiis, vel ea emit, vel alias acquisiuit, vel pater nomine suo, & filiorum suorum, quo casu videtur acquirere* 149

secundum ordinem primò sibi, secūdò filiis, & credo quòd talia nō confiscātur, sed quòd debent ad filios peruenire, &c. Et quicquid sit suspicio, si qua forte sit in hac gente, purgatur temporis decursu, hoc autem de iure restrictum est ad primum & secundum gradum per lineā paternam, per maternam verò ad primum duntaxat, vt suprà diximus *concl. 2. vers. videamus.* Sed hæc computatio ad nihil hodie valet, cùm iam nullus ex conuersis, & descendentibus ab eis sit intra illos gradus, sed omnes fere septimum excedunt à primo conuerso computandum, & tanto magis suspicio purgata censetur. Et ideo concludo ex dictis prædictum N. aliàs benemeritum, & idoneum, non debere excludi propter suum genus; & si aliter fiat, non euitabitur peccati mort. incursus, tum ob denegatum debitum suis laboribus & seruitiis præmium, tum etiam ob notoriam illatam ei iniuriam sine iure, nam licèt officiorum distributio pertineat ad Principem, iure tamen naturæ ea maximè idoneis & Reip. vtilibus conferre tenetur, Less. *de instit. lib. 2. cap. 32. numer* 7. Summum in Regibus bonum est iustitiam colere & sua cuique iura seruare, vt ait S. Gregor. *lib. 7. epist.* 20. Sub censura, &c.

Seguntina Matrimonij.

Ex quibus verbis Matrimonium per verba de præsenti contractum censeatur? & ex quibus contracta dicantur sponsalia de futuro?

VOTVM XCIV.

1 *Facti contingentia.*
2 *D. Didacus Osorio laudatur.*
3 Cap. si inter virum, de sponsal. *refertur.*
4 *Verba* promitto quod nunquam accipiam aliam in vxorem nisi te, *non inducunt matrimonium contractum de præsenti, secundum Alexandr.*
5 *Verba,* prometo deser tuo maritó, *non important matrimonium de præsenti, ex Ferréto.*
6 *Verba quando sonant in futurum, significant sponsalia.*
7 *Sponsalia de futuro per verba,* iuro vel promitto quod tenebo, aut habebo te in vxorem.
8 *Verba non exprimentia consensum de præsenti non inducunt matrimonium, sed sponsalia contracta.*
9 *Verba, volo contrahere tecum matrimonium, inducunt contractum sponsalitium de futuro.*
10 *Sponsalia erunt si verbum,* volo, *adiungatur infinitiuo indicanti initium alius eiusque suspensionem.*
11 *Verba,* volo accipere te in sponsam & vxorem, *indicant censeri contracta sponsalia.*
12 *Verba debent significare consensum de præsenti vt Matrimonium inducant.*
13 *Matrimonij vinculum ex eius firmitate & indissolubilitate proueniens fortius ligat quam iuramentum.*
14 *Confessio oris præsumptionem facit eorum, quæ sunt in corde.*
15 *Matrimonium contrahendum per verba de præsenti præcedentibus monitionibus.*
16 *Obligatio incontinenti contrahitur in materia obligationum si non destinatur dies in contractu.*
17 *Verba,* promitto quod non habebo aliam in vxorem nisi te, *indicant matrimonium contractum.*
18 *Verba,* promitto me non accipere aliam in vxorem, *iuncta responsione mulieris consentientis, important Matrimonium de præsenti.*
19 *Verba, promitto aliam non ducere, iuncta responsione mulieris consentientis, promissionem affirmatiuam inducunt.*
20 *Verba,* habebo te in vxorem, *licet non addatur particula ex nunc, secundum opinionem Basilij, verum efficiunt matrimonium.*
21 *Verba quando sunt dubia ad significandum an matrimonium, vel sponsalia fuerint contracta, ad coniecturas recurrendum.*
22 *Sponsalia si præcesserunt, quod postea fuit contractum, dicitur Matrimonium.*
23 *Tractatio tunc temporis de matrimonio contrahendo est sufficiens coniectura animi contrahendi matrimonium.*
24 *Tractatus sponsæ tanquam vxoris, traductio ad domum, & copula carnalis arguunt matrimonium fuisse contractum per verba de præsenti.*
25 *Determinare idem est quod certo exprimere, & definere.*
26 *Verba,* Volumus contrahere matrimonium, *demonstrant matrimonium, non sponsalia, celebrandum.*
27 *Verba formalia Matrimonij nulla sunt, sed sufficit quoquo modo vt consensus exprimatur.*
28 *Verba,* Volo te accipere in vxorem, *quando proferuntur deliberatè, vt in apparatu matrimonij, vel ad interrogationem alterius partis, inducunt perfectum matrimonium.*
29 *Contrahentes debent interrogari de mutuo consensu.*
30 *Matrimonium potius quam sponsalia in dubio præsumere debemus.*
31 *Sententia in dubio proferenda in matrimonij fauorem.*
32 *Iudicandum est in vtroque foro iuxta communem verborum intelligentiam si de intentione contrahentium constare nequit, & res dubia sit.*
33 *Opinio singularis alicuius Doctoris celebris Matrimonium sustinentis, præferri debet opinioni plurium impugnantium.*

IOannes de Peregrina & Lorençana, & Catharina de Turbica & Lara Seguntinæ Diœcesis coram Vicario Generali comparuerunt die 26. Septembris 1641. & dixerunt se adinuicem de contrahendo matrimonio fidem dedisse, & eam obseruare paratos esse, proindeque dictus Ioannes dixit se fore suum sponsum & maritum, ac aliam non esse ducturum: & dicta Catharina acceptando protulit eadem verba respectiuè dicendo se fore suam sponsam & vxorem, ac alium non esse ducturam, iurantes adinuicem id obseruaturos, nec vnquam reclamaturos, supplicantes insimul dictum Vicarium vt eos ad prædictum contractum seruandum compellat, quem ex nunc celebrare affirmant sine præmisso, siue alio meliori modo, & forma quibus possunt, & de iure efficere valent, præsentibus ad hoc tribus testibus, & Notario. 1

Dubitatum fuit an remaneret contractum matrimonium per verba de præsenti, an verò dicantur contracta sponsalia de futuro? Caussa coram dicto Vicario generali Seguntino introducta prætendente dicto Ioanne per illa verba fuisse spōsalia de futuro contracta, Catharina verò dicente Matrimonium de præsenti fuisse contra- 2

ctum

ctum, deuentum fuit ad sententiam ipsius Vicarij, qua declarauit matrimonium fuisse contractum, & sub certis pœnis iussit eos vt maritum & vxorem cohabitare. A qua sententia fuit pro parte dicti Ioannis appellatum, & causa ab Eminentissimo & Reuerendissimo D. meo Cardinale Panzirolo in Hispaniarum Regnis Nũtio Apost. commissa D. Didaco Osorio Protonotario ac Coniudici nostro Apost. pro causis commissariis in Nunciatura Hispaniæ specialiter deputato, nunc simul supremi Consilij sanctæ Inquisitionis Matriti Relatori, meritissimo, viro sanè doctissimo, & integerrimo, ac qui de se grauia in dies pollicetur, ipse pro vtraque parte omnibus ponderatis fundamentis, & auditis Aduocatis acerrimè informantibus iudicauit sententiam Ordinarij esse confirmandam; & vt veritas clariùs elucescat in suo voto sub die 8. Augusti 1644. edito, vtriusque partis fundamentum protulit in medium, & sequendo partem, quæ Matrimonio fauet, contrariis eodem ordine quo adducta fuerunt, respondet, prout sequitur.

3 Pars quæ tenet per dicta verba solùm sponsalia de futuro censeri contracta, videtur probari *in cap. si inter virum, de sponsalib.* ibi, *Si inter virum, & mulierem legitimus consensus interueniat de præsenti, ita quod vnus alterum mutuo consensu verbis consuetis expresso recipiat, vtroque dicente: Ego te in meam accipio, & ego te accipio in meum, vel alia verba consensum exprimentia de præsenti, siue sit iuramentum interpositum, siue non, nõ licet alteri ad alia vota transire, quod si fecerit, secundum Matrimonium de facto contractum (etiamsi sit carnalis copula subsequuta) separari debet, & primum in sua firmitate permanere. Verùm si inter ipsos accessit tantummodo promissio de futuro, vtroque dicente alteri: Ego te recipiam in meam, & ego te in meum, siue verba similia, si alius mulierem illam per verba de præsenti desponsauerit, etiamsi inter ipsam, & primum iuramentum interuenerit (sicut diximus de futuro) huiusmodi dispensationis intuitu secundum Matrimonium non poterit separari, sed eis est de violatione fidei pœnitentia iniungenda.* Ex quo textu Sanch. *de Matrim. lib. 1. disp. 19. num. 25.* colligit verba illa, *Non aliam ducam nisi te*, non posse inducere matrimonium de præsenti. Et hanc partem videntur tenere qui sequuntur.

4 Alex. *cons. 152. num. 3. lib. 5.* ibi, *Quia dico quòd per hæc verba, promitto quòd nunquam accipiam aliam in vxorem nisi te, non inducitur contractus matrimonij per verba, seu consensum de præsenti, quia illa dictio nisi, posita post orationem negatiuam ponit, & affirmat in exceptione; & denotatur per dictionem, nisi, illud quod in præcedenti oratione fuerat negatum, l. actione, & ibi notatur, C. de transact. & in reg. peccatum, lib. 6. sed præcedentia verba non negant, nisi de futuro, ergo dictio exceptiua,* nisi, *non ponitur pro præsenti*; idem dicit Rot. *decis. 121. n. 10. p. 1. diuers.*

5 Ferret. *cons. 181. num. 8.* ibi, *Ex quibus infero quòd verbum illud*, prometo de ser tuo marito, *non important matrimonium de præsenti, cùm non præcesserint verba inter ipsos importantia matrimonium, d. cap. pen.* &c. Et paulo inferiùs. *Quod si contrahentes vtuntur verbo præteriti imperfecti subiunctiui, vel infinitiui, contractus non dicitur perfectus, sed rem imperfectam significat, & mentem, & desiderium contrahendi, cui contractui datum fuit initium.*

6 Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 3. num. 4.* ibi, *Quartus casus est quando verba sonant in futurum, & significant executionem actus consummati atque perfecti, sed tamen præcedunt verba significantia sponsalia, vt si vir dicit, Promitto quòd ducam te in vxorem, & tenebo te pro legitima vxore, hoc casu censentur contracta sponsalia tantummodo. Ita tradunt* Abb. *in cap. ex parte n. 7. verbo, hæc procedunt, & ibidem* Butr. *num. 10. in vers. secum, in verbo te ducam.*

Gutier. *de Matrim. cap. 3. num. 11.* ibi, *Tertia conclusio communis Canonistarum est quòd per hæc verba iuro, vel promitto quod tenebo, aut habebo te in vxorem, celebratur Matrimonium; sed contraria imò quod tantum celebrentur sponsalia de futuro, est verior, probabilior, & tenenda, prout eam tenuerunt antiqui Canonistæ, & est communis sententia Theologorum, vt latissimè examinauimus d. lib. 1. cap. 21. Canonic.* 7

Basil. Pont. *de Matrim. lib. 2. c. 9. num. 2.* ibi, *Prima ergo sententia docet illis non confici matrimonium, sed sponsalia, quorum fundamentum hoc est, quia illa verba non exprimunt consensum de præsenti, eodem enim modo verè essent, si de futuro intelligerentur, habebo te in vxorem, vera enim erunt, quamuis modo te non habeam,* & ita hanc sententiam tenet Cou. *2. p. cap. 4. §. 1. num. 3. & citatis alijs* Thom. Sanch. *lib. 1. disp. 18. num. 18.* 8

Secundò probatur, quia hæc verba: *Volo contrahere tecum matrimonium, te habere, ducere, & accipere in vxorem,* non inducunt Matrimonium, sed tantùm sponsalia, quia verbum *volo* adiungitur infinitiuo significanti initium actus, Gutier. *d. tract. de Matrimon. c. 3. num. 9.* ibi, *Verba hæc, volo contrahere tecum Matrimonium, te ducere, te accipere in vxorem, inducunt tantum contractum sponsalitium de futuro*, Ioan. Andr. 9
& Abb *in cap. ex litteris, de sponsal.* Idem Gutier. *lib. 1. canon. cap. 21. num. 22.* Sanch *d. lib. 1. disp. 18. num. 24. & 25.* ibi, *Si verbum, volo, vel placet, adiungitur infinitiuo indicanti initium actus, eiusque suspensionem, erunt sponsalia, vt volo contrahere, ducere, accipere te in vxorem,* Menoch. *d. lib. 3. præs. 3. num. 6.* ibi, *Sextus casus est quando vir ita dicit, volo accipere te in sponsam, & vxorem, & in te consentire per verba de præsenti, hoc casu respondit Cor. in cons. 91. num. 10. lib. 3. contracta censeri sponsalia tantùm,* Basil. Pont. *de Matrim. lib. 2. c. 9. n. 7.* Rota apud Farin *decis. 74. n. 2. p. 2. in posthumalias p. 4. recent.* 10 11

Tertiò, quia verba ab his contrahentibus prolata non sunt significantia consensum de præsenti, prout requirebatur, ad hoc vt inducerent matrimonium, *d. cap. Inter virum,* Magist. *sentent. in 4. dist. 27. c. 2.* & ibi Theologi. Sot *q. 1. art. 1. concl. 3.* Gutier. *d. lib. 1. Canon. cap. 21. num. 8.* 12

Quartò, quia cùm in actu celebrationis interuenerit iuramentum, ex illius appositione potest induci sponsalia, & non Matrimonium, fuisse contracta, cùm illud non soluat nec possit cum iuramento celebrari, nam eius vinculum ex firmitate, & indissolubilitate proueniens, fortius ligat, quam iuramentum. 13

Quintò, quia dicta Catharina semper existimauit, & prò certo habuit per illa verba solùm contrahere sponsalia de futuro, vt constat ex mandato procuræ dato ad reuocandum dictum contractum, & promissionem contrahendi factam vt suprà, & ex propria confessione facta in libello eius nomine per procuratorem Vicario generali porrecto, in quo idem testatur: quæ oris confessio præsumptionem facit eorum, quæ sunt in corde. Aristot. *lib. 1. de interpell. cap. 1.* ibi, *Ea igitur quæ voce versantur signa sunt effectuum, quæ in animo sunt, & ea quæ scribuntur, nota sunt earum, quæ in voce versantur.* Bald. *in cap. mandatum num. 1. de præscript.* Socin. sen. *cons. 10. num. 2. lib. 1.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 1. n. 38. & 39.* 14

Sextò, quia idem videtur sentire Vicarius prædictus, dum decreuit vt dicti Ioannes & Catharina præcedentibus monitionibus requisitis à Concilio Tridentino Matrimonium contraherent per verba de præsenti, quæ verum matrimonium efficiant, & ne aliud celebrarent sub censuris & pœnis; ex quo videtur colligi dictum 15

Vicarium

Vicarium pro certo tunc temporis habuisse per illa verba, de quibus suprà, sponsalia tantùm fuisse contracta, cùm iubeat deinde eos Matrimonium per verba de præsenti celebrare, non est enim præsumendum voluisse illos obligare ad iterum contrahendum, si crederet eos iam verè contraxisse.

16 Verùm his non obstantibus contrariam sententiam, immo quòd verba de futuro, *habebo te in vxorem*, vel *promitto quòd non habebo aliam in vxorem quàm te*, vel *non accipere aliam in vxorem nisi te*, faciant verum Matrimonium de præsenti contractum, verior videtur, quia verba illa, *habebo te in vxorem*, significant executionem, & verum Matrimonium efficiunt, *cap. si quis diuinis 30. q. 5.* tum quia in materia obligationum, si non destinatur dies in contractu, incontinenti obligatio contrahitur *l. in omnibus. ff. de regul. iuris*; tum denique, quia id ipsum plures sustinent non contemnendi Auctores.

17 Menoch. *d. lib. 3. præs. 3. num. 8.* ibi, *Octauus casus est quando vir dicit, promitto quòd non habebo aliam in vxorem nisi te, vel quàm te; hoc casu dicitur contractum Matrimonium. Ita post Speculat. & Ioan. Andr. docuit* Abb. *in d. cap. ex parte num. 8. de sponsal. & ibidem Prap. num. 6. testatur communem esse opinionem* Alex. *cons. 52. num. 4. & in cons. 153. num. 3. lib. 5.* Barbat. *in cons. 6. col. 4. lib. 1.* Siluest. *in sum. verb. Matrimonium 10. Vngarel. in addit. ad Angel. in verbo Matrimonium illat. 2. num. 12.* Ias. Deci. & Curt. iun. *in l. actione, C. de transact.* Alciat. *d. resp. 3. num. 5. vers. tamen contrarium*, & Couat. *in epit. de sponsal. 2. p. cap. 4. n. 4* Rot. Roman. *2. p. nouiss. decis. 43.*

18 Seraphin. *Rotæ decis. 270.* ibi, *Cùm ex communi sententia Doctorum verba illa, Promitto me non accipere aliam in vxorem, iuncta responsione mulieris consentientis, importent matrimonium de præsenti*, Ioan. Andr Card. Abb. & *Præpos. in cap. ex parte, de sponsal.* Ias. *in l. actione num. 4 de transact. & ibidem* Deci. & *Præpos. Alex. de Neuo cons. 8. n. 4.* Ioan. Bapt. Ferret. *cons. 79. num. 8.* Cou. *in epit. cap. 4. §. 1. num. 6. quam opinionem tenuit Rota, vt per* Caputaq *decis. 63. lib. 1. & licèt multi per eundem* Cou. *allegati, & ipsemet teneat contrarium, tamen noluerunt domini recedere à communi sententia, maximè in hoc casu, in quo plura concurrunt, vt per informantes, & præsertim tractus per eosdem testes probatus*, &c. Cuius decisionis casus videtur multum similis huic de quo agimus, in eo etiam concurrit responsio Catharinæ acceptantis, vt suprà diximus.

19 Eadem Rota *in Colimbrien. Matrimonij 14. Decembris 1615.* apud Farin. *decis. 772. num. 7. p. 2. recent.* ibi, *Nam etiam verba illa, promitto aliam non ducere, iuncta responsione mulieris consentientis, inducunt promissionem affirmatiuam, iuxta communem, de qua Prapos.* Alex. de Næuo, Ferret. & *alij, quos refert* Card. Seraph. *d. decis. 270. num. 1.* Menoch. *plures congerens præs. 3. n. 8. lib. 3. & hanc Rota approbauit, vt apud Seraph. d. decis. 270.*

20 Basil Pont. *de Matrim. lib. 2. cap. 9. numer. 3.* post aliorum sententias relatas, pro constanti tenet & sequitur quòd illa verba de futuro, *habebo te in vxorem*, faciunt verum Matrimonium de præsenti, vt patet ibi, *Mihi autem verius semper visum est, eam formam, habebo te in vxorem, vel prouidebo tibi vt vxori, licèt non addatur particula, ex nunc, aut alia similis, verum efficere Matrimonium, Innoc. in d. cap. ex parte, de sponsal.* Host. *in sum. de sponsal §. qualiter contractus numer. 13.* Card. *in d. cap. ex parte*, Abb. *ibidem num. 3. 6. & 7* Turrec. *in cap. si quis diuinis 30. q. 5.* Anton. de Butrio *in d. cap. ex parte num. 10.* Petr. Gregor. *syntagm. lib. 9. cap. 5. in princ.* Cou. *loco citato fatetur esse communem.* Et ratio est quia verbum *habebò* denotat executionem, vt idem Basil. *ibidem num. 5.* ostendit, dicens. *Quod sic ostendo expensa & considerata ratione verbi habendi, vt optimè ibi* Abb. *num. 7. nam habere pro legitima vxore, non denotat initium contractus, siue non est idem atque contrahere, sed denotat executionem matrimonij, haberi enim, & tractari pro legitima vxore non potest nisi quæ iam vxor est*: idem antea dixerat Menoch. *d. lib. 3. præs. 3. n. 3.* Vnde si ex istorum sententia verba illa, *te habebo in vxorem*, Matrimonium de præsenti contractum efficiunt, quia verbum, *habebo*, denotat executionem, quanto magis executiua sunt verba à contrahentibus prolata in actu celebrandi matrimonij, vt videre est ibi. *Estan determinados a casarse vno con el otro, porque para ello se dieron palabras, y se reconoce de ambas partes obligaciones de executarlas*, &c. & ibi: *y ambos pedieron y suplicaron a su merced les apremie y compela a la execacion y cumplimiento deste contrato, que desde luego hazen y otorgan en la mejor forma que de derecho lugar aya.* Quid clarius.

Et in omni euentu contrariæ sententiæ assertores & omnes ferè hac de re agentes, eam intelligunt nisi ex coniecturis appareat voluisse contrahentes per ea verba Matrimonium, vel sponsalia inire, veluti si de hoc tunc temporis agebatur. Ita Cou. *d. p. 2. de sponsal. cap. 4. num. 3. cum seqq.* Menoch. *d. lib. 1. præs. 3. n. 2.* Sanch. *d. lib. 1. disp 19. n. 7.* Gutier. *de Matrim. d. c. 3. num. 13.* Basil. Pont. *d. lib. 2. cap. 11.* Rota *decis. 121. n 22. p. 1. diuersor.* Coniecturæ autem plures ab eisdem referuntur, quæ nostro casui accommodatæ ostendunt prædictos contrahentes matrimonium per verba de præsenti celebrasse. 21

Prima; si sponsalia præcesserint, Gutier. *d. cap. 3. n. 11. vers. tandem, & n. 13. vers. intelligendum, &* Canon. *lib. 1. cap. 21. n. 36. vers. vltimo*, Sanch. *d. disp. 19. n. 7* Seraph. *d. decis. 270. n. 2.* Rot *d. decis. 121. n. 23.* Quòd autem in præsenti casu sponsalia præcessissent, fatetur ipse Ioannes de Peregrina. 22

Secunda: si tunc temporis de matrimonio contrahendo agebatur, quia huiusmodi tractatio esset sufficiens coniectura animi contrahendi matrimonium. Ita Palud. Verac. & alij, quos refert Sanch. *d. lib. 1. disp. 19. n. 7.* ibi, *Vt si de hoc tunc temporis tractabatur, & disp. 18. num. 4.* ibi, *Item attendendum est de quo tunc temporis tractabatur; si enim de matrimonio verba dubia, dicendum est constituere matrimonium, & si de sponsalibus sponsalia*, vt colligitur *ex cap. intelligentia, de verbor. signif. &c.* per eadem ferè verba idem tenet Gutier. *d. cap. 3. n. 14.* Rot. *d. decis. 121. n. 23. p. 1. diuers.* Quod autem tunc temporis tractabant hæ partes de matrimonio contrahendo, satis ostenditur tum ex confessione dicti Ioannis de Peregrina asserentis se & dictam Catharinam quando comparuerunt in præsentia Vicarij cum duobus testibus iam determinatos fuisse Matrimonium contrahere: tum quia dictus Ioannes petierat à Vicario Generali vt dignaretur dispensare in monitionibus à Concilio Trid. petitis, quæ petitio insinuat contrahentes agere de matrimonio, cùm ad sponsalia celebranda huiusmodi monitiones necessariæ non sint: tum denique, quia Ioannes & Catharina dicta verba in præsentia Vicarij generalis, & testium duorum protulerunt, cùm certum sit illos eorum præsentiam non requisituros si sponsalia tantùm contrahere intentassent. 23

Tertia. Si subsequuta fuit traductio ad domum, ac tractatus sponsæ tanquam vxoris, & copula carnalis; quæ certissimè arguunt matrimonium fuisse contractum per verba de præsenti. Ita Alex. *d. cons. 152. sub num. 4.* Menoch. *d. libr. 3. præs. 1. num. 6.* Gutier. *d. c. 3. n. 10.* Basil. Pont. *d. lib. 2. cap. 11. n 9.* Rota *d. decis. 121. num. 23.* Et licèt hi Doctores non requirant omnium 24

concur

concursum, sed quidam tractatū, alius copulam, alius verò traductionē etiam non solēnem exigant, nihilominus in casu præsenti omnia verificantur, quia, & cùm Ioannes Catharinam exinde vt vxorem tractauit, ad domum traduxit & ea nocte illam carnaliter cognouit.

25. Vlteriùs hæc secunda opinio magis certa & inconcussa remanet, si benè considerentur verba, quæ ipsi contrahentes dixerunt cùm Vicarij generalis præsentiam inspexerunt, & coram eo comparuerunt, videlicet; *Estamos determinados a casarnos porque para ello nos hemos dado palabras y reconocemos obligationes de executarlas*, &c. quæ verba præcisam denotant deliberationem contrahendi matrimonium per verba de præsenti: quia verbum *determinados* significat omnimodam deliberationem, & animi resolutionem, ac voluntatem determinare enim idem [illegible] quod certò exprimere, & definire. *l.* [illegible] *de usufr.* [illegible] Brison & Caluin. *verb. determinare* [illegible] aliud verbum subsequens, *casarnos*, insinuat deliberationem fuisse ad matrimonium per

26 verba de præsenti contrahendum, Di[illegible] ac Perez *l. 2. in gloss. 2. tit. 1. lib. 5. Ordin.* Azeued. *l. 5. 6. & 7. tit. 1. lib. 5. noua Recop.* Et verba simul iuncta, *Estamos determinados a casarnos*, idem operantur perinde acsi dicerent: *Volumus contrahere Matrimonium*; quæ verba demonstrant Matrimonium, non sponsalia celebrandum, vt per Basil. Pont. *d. lib. 1. c. 9. n. 8.* ibi, *At cùm hæc fere in da sententia* [illegible] *tamen etiam illis verbis volo ducere, contrahere, accipere, etiam matrimonium celebrare, non sponsalia*, &c. Sanch. *d. lib. 1. disp. 18. n. 27.* Gutier. *d. c.* [illegible] Rota *decis.* [illegible] *diuers.* & apud Farinac. *decis. 7* [illegible] *p. 4. recen.* ibi, *Contrarium fuit resolutum* [illegible] *nam verba instrumenti clara sunt* [illegible] *concludendo matrimonio* [illegible] *omnibus hinc inde specialiter expressis* [illegible] *consensum per verba de præsenti* [illegible] *locus videatur, & tamen* [illegible] *& verba accipere ad aptari possint tam ad contractum sponsaliū, quàm ad Matrimonij, ex adiunctis & circumstantiis interpre-*

27 *tatio capienda est*, Corn. *d. c.* [illegible] *9. Nulla enim sūt verba formalia Matrimonij* [illegible] *quoquo modo vt consensus exprimatur* [illegible] *de sponsal.* [illegible]

28 *16. in fine*, Mandos. [illegible] *Lap. 56. in verb.* [illegible] *autem hæc verba, Volo accipere* [illegible] *deliberatè, vt in apparatu matrimonij* [illegible] *interrogant* [illegible] *ad propositum, tunc sunt apta* [illegible] *inducendum perfectum contractum matrimonij*, Butr. *in d. c. ex litteris*, Card. *in d. Clem. vnic. n. 6 ver. solutio, idque efficaciter probatur, ex præcedenti tractatu de contrahendo, qui operatur vt verba dubia intelligenda sint de Matrimonio*, &c.

29 Deinde pro hac parte, quòd tenet Matrimonium per illa verba contractum fuisse, facit quòd testes instrumentales vnanimiter deponunt ipsos contrahentes interrogatos fuisse à Vicario generali de mutuo eorum consensu, in quo, vltius fuit Patochi officio, agere velle in illo actu, iuxta dispositionem Conc. Trid. *sess. 24. de reform. matrim. c. 1.* ibi, *Viro & muliere interrogatis*, & cùm deinde, post dictam interrogationem factā in apparatu matrimonij, contrahentes dicta verba protulissent, & post eā prolata, & matrimonium celebratū, traductio ad domum, & copula carnalis subsequuta fuit, quis dicet aliud quam Matrimonium per verba de præsenti contractum fuisse? maximè, quia tertius quidā testis de interrogatione prædicta deponit, affirmatque Matrimonium contractum fuisse per verba de præsenti, & conducit declaratio ipsiusmet Vicarij generalis idem attestantis.

Denique in Dubio potiùs præsumere debemus Matrimonium contractum fuisse, quàm sponsalia. Ita Menoch. *d. l. 3. præs. 5. n. 9.* ibi, *Nonus, & vltimus casus est, quando verè sumus in dubio, hoc sanè casu præsumitur Matrimonium potius quàm sponsalia. Ita Butr. in d. c. ex parte n. 10. ver. quandoque proferuntur verba dubia, de sponsal.* Lap. *alleg. 56. n. 14.* &c. Et in dubio in Matrimonij fauorem proferenda est sententia, *c. ex litteris, de probat. cap. fin. de sentent. & re iudic.* Lap. *d. alleg. 56. n. 14* Sanch. *d. lib. 1. disp. 18. n. 5.* Basil. Pont. *d. c. 8 num. 15.* Gutier. *d. c. 2. n. 16.* vbi *n. 18. in fine* sic ait. *Quòd si de intentione contrahentium constare nequit, & res dubia sit, iudicandum est in vtroque foro iuxta cōmunem verborum intelligentiam; sed si hæc non adsit, & sit dubium omninò, in tali dubio pro matrimonio est iudicandum in vtroque foro*, &c. & melius *n. 19.* ibi, *Quod adeò procedit, vt opinio singularis alicuius Doctoris celebris Matrimonium sustinentis præferri debeat opinioni plurium impugnantium, nisi textus aperto innitantur, iuxta doctrinam Host. in sum. de cognat. spirit. sup. verb. aliter, Doctores in rub. de sponsalib. Barbat. cons. 6. n. 2. vol. 1. Anton. Gabr. tom. 2. communi. opin. fol. 95. col. 2. in vers. opinio huius Doctoris, Menoch. plura referens lib. 2. præs. 71. n. 30 cum seqq. Anton. Cucch. lib. 5. instit. moral. tit. 11. n. 157. Nauar. in man. latino c. 27. num. 287. Sanch. plures allegans de Matrim. lib. 1. disp. 18. n. 7.* &c. 30

31

32

33

Ex quibus patet responsio ad contraria supra adducta, & ita fuit iudicatum à dicto D. meo Coniudice die 8. Augusti 1644.

Calciaten. Canonicatus.

Promissio facta per Episcopum in suo turno, an dicatur spectare ad suam liberam collationem? Et an, & quando Episcopus & Capitulum in suis turnis gaudere possint beneficio alternatiuæ:

VOTVM XCV.

1 *Casus contingentia, & n. 3.*
2 *Concordia à Sede Apost. confirmata inita inter Episcopum, & Capitulum Calciaten. refertur.*
4 *Alternatiua antiqua olim gaudebant etiam Capitula Cathedralium, & sic extendebatur ad beneficia simultanea, & non liberæ collationis.*
5 *Alternatiua moderna à Sixti V. tempore solum comprehendunt beneficia, quæ ad liberam dispositionem seu præsentationem Episcopi spectant.*
6 *Alternatiua accepta per Episcopum Capitulo olim proderat, non sic hodie.*
7 *Prouisiones Canonicatuum in Ecclesia Calciaten. referuntur iuxta temporum diuisionem facta.*
8 *Paria sunt non esse, & esse sine effectu.*
9 *Gonzales distinctio refertur.*
10 *Turnus non tollit communionem in collatione, sed diuidit exercitium.*
11 *Prouisiones omnes turnatim ex vi concordiæ tam ab Episcopo quàm à Capitulo factæ habentur tanquam simultaneæ, & coniunctim factæ.*
12 *Fratres plures si diuidant inter se comitatum, & separatim vnusquisque iurisdictionem exerceat in portione sibi contingente, non intelliguntur disiunctim*

distinctiõn quidpiam agere respectu ipsius iurisdictionis.

13 *Domus si in partes locetur in vtilitatem domini, non ideo desinet esse eadem domus.*

14 *Senatorum tribunal si gratia commodioris expeditionis diuidatur in diuersas domos siue aulas, talis diuisio non facit diuersum Senatum.*

15 *Interpretatio mentis conseruatiua simultanea capienda.*

16 *Claus.* Saluis reseruationibus, & affectionibus Apostol. *stante, in nullo casu intrat alternatiua.*

17 *Concordia præsupponit praexistentiam vsus alternatiue.*

18 *Papa nunquam facere ex certa scientia videtur nisi id exprimat.*

19 *Concordia non inducit nouam dispositionem concedenda alternatiua.*

20 *Prouisio beneficiorum simultanea Episcopali Sede vacante, spectat ad Capitulum iure proprio, alias ad Papam spectat.*

21 *Dispositio qualibet declaratur per obseruantiam.*

22 *Obseruantiæ multum defertur in interpretandis constitutionibus.*

23 *Contradictor legitimus non est prouisus ab Ordinario ad impediendam prouiso Apost. immissionem in possessionem beneficij vacantis in mense reseruato.*

24 *Protestatio in ipso actu capta possessionis facta operatur, vt illa non sit manutenibilis.*

25 *Protestatio declarat consensum abesse ab animo.*

26 *Possessio turbida & offuscata non est manutenibilis.*

27 *Possessio vigore prouisionis ordinariæ capta de beneficio reseruato dicitur infecta.*

28 *Collatio inferioris nunquam sustinetur stante reseruatione.*

29 *Manutentio non est danda quando constat de improbitate & vitio possessionis.*

30 *Leges & sacri Canones non intendunt tueri vitiosum possessorem.*

31 *Possessio, quæ liti causam dedit, non est manutenibilis.*

1 CVm Episcopus vti caput, & Canonici vti membra constituant in Ecclesia vnum corpus *c. nouit. de his quæ fiunt à Præl.* ideo ad Episcopum & Capitulum simul spectat prouisio præbendarum in Cathedralibus Ecclesiis, quæ ideo dici solet simultanea, quia simul & coniunctim ab Episcopo & Capitulo facienda est, vt habet communis Doctorum sententia & tenet sacræ Rotæ Romanæ firma, & inueterata resolutio, constatque ex infinitis propemodum decisionibus à me citatis de *Canonicu, & Dignitat. quæst. 14. n. 2.*

2 Verùm cùm inter Episcopum ex vna parte, & Capitulum ex alia, super huiusmodi simultaneis prouisionibus quamplurimæ, & diuersæ lites orirentur, seu verò, & oriri formidarentur, partes ipsæ cupientes litium anfractus euitare, & laboribus, ac expensis parcere, ad certam concordiam, & conuentionem in aliquibus Ecclesiis deuenerunt, prout reperi deuentum fuisse in Calciatensi, vt scilicet diuideretur exercitiũ istius iuris prouidendi simultaneè & coniunctim, inter Episcopum, & Capitulum, aut per turnum, aut per genera beneficiorum, vt scilicet Episcopus conferat vnum, & Capitulum conferat aliud genus, seu alium turnum. Et nuncupatim in dicta Ecclesia Calciaten. deuentum fuit ad concordiam & conuentionem sic vt sequitur factam. *Quo autem ad prouisiones vacantes aliarum Dignitatum & Canonicatuum, ac dimidiarum Portionum dictæ Ecclesiæ Calciaten. factũ quod deinceps in huiusmodi Ecclesia Calciaten. Episcopus, & eius in Episcopatu successores, necnon Decanus, & Capitulum prædicti simul, & coniunctim de huiusmodi vacatione siue per obitum, siue alias quomodocũque, & in quocunque mense siue ordinario, siue alternatiuo, aut alias vacan. prouidere deberent; ita quod dictus, & pro tempore Episcopus Calciaten. primo, & deinde Decanus, & Capitulum prædicti, sicque alternatim inciperent, videlicet hoc modo, quod turnus inciperetur ab Episcopo in Dignitatibus, & Canonicatibus, & dimidiis portionibus dictæ Ecclesiæ Calciaten. [illegible] Episcopus de vna Dignitate prouideret, similiter Decanus & Capitulum de alia prouideret, & sic de Canonicatibus & dimidiis portionibus intelligeretur, ita quod quo[illegible] bet vocatio, videlicet de Canonicatibus, D[illegible] itatibus ac præbendis, necnon dimidiis portionibus su[illegible] tu[illegible] haberet, ac quilibet turnus esset de per se, nec vnus alteri, nec alter al[illegible] cum alio se immisceret, & sic tres turni esse deberent: quodque si Episcopus, & successores supradicti aliquam Dignitatem in personam Canonici, [illegible] dimidij portionarij, vel è conuerso Canonicatum in Portionarium, aut quamlibet ex dictis Dignitatibus, Canonicatibus, & dimidiis portionibus in aliquam personam taliter quod per assecutionem secundi primum vacaret, [illegible] dictus Episcopus liberè prouidere posset per seipsum absque Capitulo prædicto de Dignitate, Canonicatu, seu dimidia portione, per sic prouisum vacante personæ sibi benè visæ, & quod idem Decanus & Capitulum in suo turno ita facere possint. & si per prouisionem à dictis Decano & Capitulo faciendã aliqua Dignitas, seu Canonicatus, vel dimidia portio vacaret illos, seu illas personæ benè visa etiã absque dictis & pro tẽpore existente Episcopo Calciaten. prouidere [illegible] ent; nec nõ toties quoties Episcopus, & successores pr[illegible] i, aut Decanus & Capitulum prædicti de aliqua [illegible] itate seu Canonicatu, vel dimidia portione cuicũq; personæ prouiderent, & si super prouisione huiusmodi aliquadis foret, etiam si talis prouisus cũ titulo, seu aliqua parte fructuum, vel pensione respectu cessionis faciendæ remaneret, [illegible] talis prouisio suum sortitam esse effectum non intelligeretur quantum ad complementum turni; quæ quidem concordia, conuentio, & transactio fuit à [illegible] mem. Gregor. XIII. confirmata nono Kalend. Octobris anno 1[illegible]. cum clausula, saluis reseruationibus, & affectionibus Apostolicis.*

Postmodum in vim dictæ concordiæ, conuentionis, 3
& transactionis Episcopus, & capitulum, quilibet in suo turno cum præfata diuisione prouiderunt Dignitates, Canonicatus & dimidias portiones, prout eas vacare contigerat. Denique cum de anno 1611. per obitum D. Gasparis de Mel[illegible]ar de men[illegible] Augusti Episcopo alternatiua gaudente, vacaret Canonicatus in dicta sancta Ecclesia Calciaten Episcopus de illo vti de vacante in suo turno & mense alternato prouidit Don. Ioannem de Sandin, & illico ei collationem fieri, & possessionem dari iussit. Papa verò de eodem vti de vacante in mense Apost. prouidit Don Petrum de Yxea & Manrique. sed orta inter huiusmodi prouisos lite & controuersia super suarum prouisionum validitate, fui consultus, & coactus respondere pro veritate: & pro prouiso Apostol. respondendum esse duxi.

Præsentis dubij resolutio pendet ab alterius decisione, quo quæri solet: an prouisio facta per Episcopum 4
in suo turno dicatur spectare ad eius liberam collationem, vt sit locus alternatiuæ ad fauorem ipsius Episcopi? Et pro faciliori illius resolutione præsuppono olim alternatiuam antiquam non fuisse restrictam ad solos Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, sed ea gaudere etiam potuisse Capitula Cathedralium, siue collatio esset simultanea inter Episcopum & Capitulum,

siue

fine fuissent diuisi menses Ordinarij ex concordia inter Episcopum & Capitulum, quo tempore attento loquuntur & procedunt decisiones Achillis de Grassis, & Puteı, quarum meminit Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gl. 42. n. 34. cum seqq.* Et sic alternatiuæ de illo tempore extendebantur ad beneficia simultaneæ, & non liberæ collationis, quarum verba erant huiusmodi. *Vt de quibuscunque beneficiis ad tuam vna cum dilectis filiis [illegible] Capitulo ipsius Ecclesiæ collationem, prouisionem, præsentationem, electionem [illegible] seu quamuis aliam dispositionem*, & testis Gonzal. *[illegible] 45. n. 14.* Postea verò, & postquam Sixtus V. ad Pontificatus apicem assumptus fuit, & sic in modernis alternatiuis, & regulis declaratum fuit intrasse in illam alternatiuam in beneficiis quæ ad liberam dispositionem, seu præsentationem Episcopi spectarent, & ex eo tempore in eis reperiuntur [illegible] verba illa, *nec etiam cum eo, siue, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus*, vt refert

6 Gonzal. *gloss. 45. n. 25.* & vtrumque clarius dixit idem Gonzal. *gloss. 24. n. 48.* ibi, *Item quia quamuis olim alternatiuam acceptata per Episcopum prodesset etiam Capitulo, vt insimul cum Episcopo posset prouidere in mensibus alternatiuis*, Calderin. *cons. 22. de præbend.* Puteı *decis. 88. incip. In vna Tyrassen. lib. 3.* Achilles *decisio 3. de præben* Simonet *de reseru. q. 21. à n.* Hieron Gabr. *cons. 197. n. 2. lib. 1.* Rota *decis. 11. lib. 3. p. 3. diu. Hodie vero quamuis Episcopus acceptet alternatiuam, & quamuis beneficia sint simultanea collationis, & collatio sit diuisa per menses, alternatiua Episcopi non prodest Capitulo, vt fuit resolutum in vna Salmantina Alternatiuæ 27. Nouembris 1581. coram Robusterio, & in Lucana. Sanct. [illegible] Caronicatus [illegible] Octobris 1598. coram Illustrissimo Card. Seraphino* &c.

7 Iuxta quam temporum diuisionem sunt accipiendæ nonnullæ prouisiones Canonicatuum & portionum in sancta Ecclesia Calagurritan. vacantium, & per Episcopum seu Capitulum illius factæ, videlicet de mense Aprilis anni 1572. & de mense Februarij 1573. & de mense Augusti 1574. quæ erant alternati, expeditæ fuerunt secundum alternatiuas antiquas, nonnullæ verò deinde factæ sunt, vt secundum modernam alternatiuam, postquam etiam Episcopis ea gaudentibus, semper Papa prouidet in suis octo mensibus, vt accidit tempore Episcopi Don Petri Gonzalez de Castillo vacante quodam Canonicatu Calagurritan. mense Augusti 1613. de quo Dominicus de Mendiola a Papa prouisus fuit, & de illo pacificam accepit possessionem; item de tempore [illegible] Don M[illegible] de Ayala vacauit portio de mense [illegible] tobris [illegible] de qua a Summo Pontifice prouisus etiam fuit Don Christophorus de Aguirre. At verò si quæ [illegible] per Episcopum vel Capitulum in [illegible] effectum sortitæ fuerunt [illegible] hæc, non est habenda [illegible] partas sunt non [illegible] effectus. Surd. *decis. 311. n. 21. [illegible] cons. 179. à n. 49.* Marc. Anton. *[illegible] lib. 3. resolut. 61. n. 24.*

8 Restat modò videre an Episcopus & Capitulum in suis turnis gaudere possint alternatiuæ beneficio, vigore dictæ concordiæ non obstante quod hodie in modernis alternatiuis solum illa concedantur, vt vidimus, in beneficijs quæ ad liberam prouisionem, seu præsentationem Episcopi spectant. In quo dubio Gonzalez *gl. 45. §. 1. à n. 12.* qui loquitur stante concordia inter Episcopum & Capitulum inita, & auctoritate Apostolica confirmata habentes vicissim per turnos diuisas collationes beneficiorum vacantium in suis mensibus ordinarijs, distinguit hoc

9 modo *Aut quæritur si Episcopus in casu proposito potest simpliciter, & absolutè frui alternatiua, perinde ac si [illegible] be[illegible] tempore esset liberæ collationis, & in omnibus vacationibus [illegible] contingentibus in sex mensibus ordinariis vigore alternatiuæ, & tunc proculdubio dicendum dicit quod [illegible] quia tam in alternatiuis, quam in regulis concedi[illegible]tur dumtaxat Episcopis alternatiua commoditas in beneficiis spectantibus ad liberam illorum collationem, vt supra dixi. Tum etiam quia si Episcopus gauderet alternatiua, sequeretur [illegible] auferendo Capitulo ius conferendi in duobus mensibus ordinariis, videlicet Martij & Septembris, qui mense mediante alternatiua, ex ordinarijs efficiuntur Apostolici: sequeretur etiam inconueniens quod Episcopus, qui [illegible] potest prouidere, nisi alternis vicibus cum Capitulo, cum omnimoda paritate & æqualitate prouidere posset in quatuor mensibus Februarij, Aprilis, [illegible] & Octobris liberè in omnibus vacationibus, quæ contigissent, in quibus Capitulum habet manus [illegible] obstante reseruatione & postea in duobus mensibus Iunij & Decembris qui semper sunt Ordinarij, posset idem Episcopus similiter prouidere alternatiua cum Capitulo, & [illegible] locupletaretur cum iniuria & iactura Capituli*, quod non licet ex vulgaribus per me citatis *de Axiom. iuris & infreq. Axiom. 139. n.* [illegible] cum aliena enim iactura se locupletari dolosum est. *l. 1. §. an in pupillum, ff. depositi.* Ego eo loco. *Aut quæritur*, inquit idem Gonzal. *vbi sup. n. 13. An Episcopus quando est in turno duntaxat possit gaudere alternatiua cum ipse solus conferat sine consilio [illegible] vel interuentu alterius, & in hoc casu tenet ipse affirmatiuam partem, quod scilicet intret alternatiua acceptata, & allegat sic pluries fuisse in sacra Rota decisum, præstitque rationem, quia Episcopus quando est in turno, stante dicta diuisione, habet liberam collationem, & beneficium pro illa vice [illegible] liberæ collationis, ex quo [illegible] ipse confert.*

Sed hæc ratio pace tanti viri non videtur concludere, 10 quia iam essentia, & ex propria natura sectis prouisiones sic factæ non possunt dici liberæ, quia turnus non tollit communionem [illegible] collatione, sed diuidit exercitium tantum. Collect. *in [illegible] querimoniam n. 3. de iurepatron.* quæ quidem diuisio exercitij solius iuris inter Episcopum, & Capitulum, siue [illegible] seu per genera beneficiorum, vt 11 scilicet Episcopus conferat vacantes in vno turno, & Capitulum in alio non tollit quin omnes istæ prouisiones tam ab Episcopo quam à Capitulo factæ habeantur tanquam simultaneæ, & communiter factæ: nam licet exercitium sit diuiduum, non est tamen diuiduum ius illud potestatis, Nicol. Garc. *de benef. p. 5. c. 1. n. 235.* præcipue *n. 239.* Ego *in d. tract. de Canonic. & dignit. c. 14. n. 4.* & desumpsi ex Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 21. n. 2* [illegible] vbi *num.* 102 12 quoddam simile adducit de pluribus fratribus diuidentibus inter se Comitatum, qui etiam separatim exerceant iurisdictionem in portione sibi contingente, non tamen intelligitur diuisa [illegible] quidpiam agere respectu ipsius iurisdictionis, quæ est indiuidua, adeo vt si alter delinquat in territorio alteri assign[illegible] possit per eum puniri, cum propter indiuisibilitatem [illegible] pars nō habeat imperium, ex doctr. [illegible] Rota *coram Seraph. decis. 980. n. 11.*

Idque alijs [illegible] probatur, nam si domus in 13 partes [illegible] ctur, [illegible] in vtilitatem domini fieri solet, *l. Cuius [illegible] §. fin. ff. de legat. 2.* ibi, *Sed quo facilius conductor [illegible] per duas partes locabat*, &c. non ideo ob talem diuisionem desinit esse eadem domus, *l. [illegible] 4. §. 1. ff. de legat. 1.* ibi, *Nam & pars fundi recte appellatur, l. si quis duas §. plane, ff. communia præd.* cum alijs, quæ ibi notant Bald. & Doctores. Simon de Prætis *de interpret. vltim. volunt. lib. 3. solut. 2. col. 1. num. 6. fol. 23.* Anton. Gom. *tom. 1.* 14 *variar. cap. 10. numer. 4.* & conducit optimus text. *in l. inter tutores 57. ff. de admin. tutor.* ibi; *Nam diuisio tutelæ quæ non iuris, sed iurisdictionis est, modum administrationis facit*, &c. Deinde si Senatorum tribunal gratia commodioris expeditionis negotiorum, in diuersas domus, siue aulas diuiditur, non ideo ista aularum separatio facit diuersum Senatum, sed apud omnes Senatores adhuc tota iurisdictio in solidum remanet, *l. si vt proponis C. quomodo & quando index,*

iudex, l. 1. ff. de officio Consul. vbi Bald. num. 1. in fin. ff. de senator. Felin. per tex. ibi in cap. prudentiam. §. 1. n. 4. ff. de officio deleg. Grammat consil. 66. n. 1. Vincent. de Franchis decis. 252. n. 7. Menoch. consil. 711. n. 54. Valenzu. cons. 94. n. 14. cum seqq. tom. 1. Solorzan. de Indiarum gubernat. tom. 2. lib. 4. c. 3. ex num. 72. Et facit do-
15 ctrina Lotterij d. q. 25. n. 33. quod vbicumque potest capi interpretatio mentis conseruatiuæ simultaneæ, ea omnino est capienda, vt actus valeat, iuxta regulam l. quoties, ff. de rebus dub. Vnde infero adhuc stante concordia & diuisione simultaneæ per turnos verificari clausulam conditionalem, de qua in prouisione D. Petri ibi, dummodo collatio & prouisio pertineat Episcopo, & Capitulo coniunctim, quia iuxta suppradicta adhuc necessariò habenda est tanquam simultanea, & coniunctim facta, licet sit turnolis, & maxime quia supplicantes in concordia simul & coniunctim prouidere referunt stante alternatiua.

16 Et quicquid sit, certum est quod stante clausula illa in fine confirmationis Apost. apposita, Saluis reseruationibus & affectionibus Apost. in nullo casu intrat alternatiua, nec Episcopus eius commodo gaudere potest, Mohedan. decis. 23. num. 2. & 3. de praebend. Gonzal d. glos. 45. §. 1. numer. 67. 68. & 74. vbi secundum consti. Gregor. XV. decis. 95. num. 7. in fin. & decis. 314. n. 4. & 5. Ego de clausulis frequent. claus. 114. n. 2. licet Nicol. Garc. de benef. par. 5. cap. 1. num. 727. contrariũ tenuerit, melius veritatem agnoscens ab ea opinione, quam prius defenderat, recessit in addit. ad dict. num. 127.

17 Non obstat, quod illa præseruatiua clausula reseruationum & affectionum Apost. videtur intelligenda de illis reseruationibus præter in ea confirmatione expressis, in qua reperitur mentionem fieri de vacationibus in quocumque mense, siue ordinario, siue alternatiuo, succedentibus, & sic videbatur insinuari, aut saltem præsupponi concordiam comprehendere menses alternatiuos, illosque ea stante pertinere ad Episcopum. Quia respondetur eam suppositionem presupponere præexistentiam vsus alternatiuæ in Episcopo, quod beneficia huiusmodi simultaneæ prouisionis vigore præcedentis gratiæ, quia nisi eam petierit, & obtinuerit, Papa nullum illius vsum concedit in dicta confirmatione. Cum ergo de illo tempore initæ concordiæ, & obtentæ confirmationis Apost. alternatiua acceptata prodesset Capitulo, illaque extenderetur ad beneficia simultaneæ, & non liberæ collationis, nil mirum, si illa clausula non comprehenderat reseruationes ratione mensium, in eadem confirmatione expressas, sed saluaret eas tantùm, quæ obueniunt ratione personæ. Verùm cum postea, & iuxta modernas alternatiuas, ea Episcopo concessa, non prosit Capitulo in beneficiis simultaneæ collationis, nec illa tam Episcopus, quàm Capitulum gaudere valeant, prout nec gaudere potest Episcopus Calciaten. absurdum esset dicere dictam clausulam non saluare illas reseruationes ratione mensium, sicut & ratione personarum pro tempore succedentes. quia expressio mensium alternatiuorum, vt supra dixi, præsupponit concessionem præcedentem de alternatiuæ vsu, qui iam existere non poterat in persona Episcopi respectu beneficiorum, quæ non sunt eius liberæ, sed simultaneæ collationis in moderna forma, quã nunc omnes alternatiuæ concedi solent.

18 Minus obstant Rotæ decisiones in Salmantina alternatiuæ, & Salmantina Portionis, & in Colimbrien. Canonicatus quarum meminit Gonzal d. glos. 45. §. n. 73. in quibus videtur decidi stante huiusmodi concordia inter Episcopum & Capitulum intrare alternatiuam. Quia loquuntur, vt ipse Gonzal. aduertit, eo casu quo dicta concordia per Sedem Apost. ex certa scientia confirmata fuerit; cum ergo in nostra confirmatione non adsit illa clausula, nec eã facere ex certa sciẽntia Pontifex exprimat, confirmationi inesse non est dicendum, glos. verb. litterarum in fin. in c. statutum in princ. de rescriptis in 6. Rota decis. 191. n. 3. par. 1. recent. Ego in collect. ad cap. cum dilecta in num. 15. in fine, de confirmat. vtili.

Obseruantia autem postquam dictæ modernæ alternatiuæ concedi cœperunt, & in beneficiis non liberæ collationis Episcopi locum minime habere declaratum fuit vacationibus occurrentibus interpretata est deinceps dictam concordiam & confirmationem non inducere nouam dispositionem concedendæ alternatiuæ Episcopo, quoad dicta beneficia simultaneæ collationis, sed dare facultatem eam retinendi quatenus tunc temporis, post scilicet initam concordiam & diuisionem factã per turnos inter Episcopum & Capitulum, eam habere permissũ esset, quæ quidẽ facultas hodie denegata reperitur, & sic non intrat alternatiua, vt vidimus supra in prouisionibus factis per Sedem Apost. succedentibus vacationibus in mensibus Augusti, & Octobris qui debebant esse ordinarij, si Episcopi Calciaten. tunc temporis existentes, & alternatiuam habentes ea respectu horum beneficiorum gaudere, & vti possent. 19

Sicut etiam vidimus in prouisionibus factis à Capitulo Calciaten. sede Episcopali vacante, videlicet vnius Canonicatus ad fauorem Don Petri de Zuñiga de anno 1633. & cuiusdam Portionis ad fauorem Licentiati Ortij de anno eodem, & alterius de anno 1631. ad fauorem Licentiati Vergari, & nouissimè alterius ad fauorem Licentiati Merini Mansi, Ex ea ratione, quia diuisio prouisionum per turnos inter Episcopum & Capitulum illarum naturam non immutauit, & sicut antea stante simultanea, Prouisio Episcopali sede vacante spectabat ad Capitulum iure proprio c. ne sede vac. lib. 6. Rebuff. in praxi benef. tit. de deuol. n. 74. cum seq. Quaranta in summa Bullar. verb. Capitulum sede vac. versi. quæ conclusio pag. 138. Ego de tract. de Canonic. q. 1. quæ. 13. ita post diuisionem factam dicendum erit stante dicta concordia, vt vidimus in exemplis supra relatis. alias enim non posset Capitulum prouidere, sed prouisio sẽper spectaret ad Papam, vt dicitur in reg. 2. Cancel. Gõçal. glos. 51. n. 52. vbi sic limitat, dummodo non sit simultanea cum alio, vel aliis aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem, pertineat. 20

Quæ quidẽ obseruantia attendenda est ad huius negotij decisionem, cùm per eã quælibet dispositio declaretur cùm generalis sit, vbi Butr. n. 12. & 21. & Imol. n. 19. de consti. Cassan. cons. 45. n. 144. cum seqq. Valent. cons. 52. n. 45. cum seqq. Solorzan. de Indiarum iure lib. 2. c. 14. ex n. 84. Castillo tom. 3. de tertiis 31. n. 75. & in interpretandis constitutionibus illi plurimũ deferatur, l. si de interpretat. ff. de legibus, cum alijs Tusch. de Consuet. Aym. cons. 244. n. 6. vers. 21. Menoch. cons. 276. n. 19. Surdus cons. 362. n. 10. Rota decis. 455. n. 1. part. 2. in posth. cum aliis per me citatis lib. 2. voto 31. n. 43. cum seqq. Et sic cùm fuerit interpretatiua dictæ concordiæ, & illius confirmationis, non autem industria non iuris, sufficit aliquando ita obseruatum fuisse. Crescent. decis. 1. de constitut. Pute. decis. 283. n. 3. lib. 1. Seraphin. decis. 1410. n. 17. Rota decis. 497. n. 5. p. 2. in posthum. quos refero voto 47. n. 49. 21

Nec obstat quòd Ioannes Sandin, vigore Ordinariæ prouisionis, & collationis ab Episcopo nulliter sibi factæ possessionem huius Canonicatus acceperit, in eaque se intruserit, quia nihilominus impedimento non esset quin D. Petrus de Yxea prouisus Apost. immitti in illius possessionem debeat, ex seqq. 22

Primò, quia prouisus ab Ordinario non est legitimus contradictor ad impediendã prouisio Apost. immissionẽ, vt possessionẽ beneficij vacantis in mense reseruato, Angel. de legitimo contradicto. q. 25. n. 96. cum seqq. 23

Secundò

24 Secundò, quia eo tempore quo D. Ioannes capitulare possessionem capere intendebat, Capitulum agnoscens bonum ius prouisi Apostol. protestatus fuit his verbis, *Que se la daua sin preiuicio de otro tercero que meior derecho tenga por auer vacado dicho Canonicato en Agosto que era mes Apostolico.* Quæ quidem protestatio in ipso actu captæ possessionis facta operatur vt illa non sit manutenibilis, ex adductis per Post. *de manutent. obseru.* 35. *n.* 36. *cum seqq.* Gregor. XV. *decis.* 352. *n.* 2. ibi, *Possessio data cum clausula, sine præiudicio alterius, nullo modo est possessio quæsita contra eum pro quo facta fuit reseruatio* &c. Nam protestatio declarat
25 consensum abesse ab animo, Socin. sen. *cons.* 27. *n.* 14. *vol.* . . Ayin *cons.* 124. *n.* 6. *in princ.* Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 38 *n.* 105 *cum seqq.*
26 Tertiò, quia ob dictam protestationem possessio cũ illa data remansit intricata, turbida, & offuscata, ac proinde non manutenibilis, Caputaq. *decis.* 200. *n.* 1. *p.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 43. §. 2. *n.* 39. Marescot. *var. resolut. lib.* 1. *c.* 22. *à n.* 21. Post. *d. tract. manutent. obseru* 49. *n.* 1. *cum seqq.*
27 Quartò, quia dicta possessio est infecta, cùm vigore prouisionis ordinariæ capta fuerit de beneficio reseruato, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 45. §. 2. *n.* 44. Rot. *corã*
28 *Duran. decis.* 8. *n.* 3. & 4. Nam collatio inferioris nunquam sustinetur stante reseruatione Gregor. XV. *decis.* 153. *n.* 3. Duran. *decis.* 78. *n.* 3. Rota *decis.* 58. *n.* 1. *p.* 1. *recent.*
29 Quintò, quia stante euidenti mensis Augusti reseruatione iam constat de improbitate & vitio possessionis, ac proinde non est danda manutentio, *l. improba ff. de acquir. possess.* Menoch. *remed.* 3. *retin. n.* 790. Cancer. *var. p.* 3. *c.* 14. *n.* 4. *cum seqq.* Post. *obseru.* 42. *n.* 137.
30 Leges enim, & sacri Canones non intendunt tueri vitiorum possessorem, Vala. *cons.* 76. *n.* 19. citati à Postio *d. obser.* 42. *n.* 150. alias si aliquis in possessione etiã iniusta defenderetur, daretur occasio delinquendi. Cancer. *d. c.* 14. *n.* 56. & via calumniis patefieret, temerarij fouerentur litigatores, & notoria fieret iniustitia, Seccac. *de sentent. & re iudic. glos.* 14. *q.* 19. *n.* 98.
31 Sextò, quia dicta possessio liti causam dedit, & ideo non est habenda in consideratione ad obtinendam manutentionem, late Post. *d. tract. de manutent. obseru.* 17. *n.* 44. *cum seqq.* Rot. *decis.* 30. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* & coram Gregor. XV. *decis.* 4. *n.* 2. & *decis.* 569. *num.* 4. & coram Duran *decis.* 68. *n.* 3. & 4.

Ex quibus, &c.

Toletana Subsidij.

Subsidium an sit soluendum deductis oneribus, & redditibus census redimibilis super bonis ecclesiasticis impositi.

VOTVM XCVI.

1 Extrauag. vnic. §. ratione æris alieni, de decim. *ponderatur.*
2 *Papa non solùm decimas, sed etiam quæcunque alia iura Ecclesiarum & fructus capere potest ad tempus, quandiu necessitas iusta durat.*
3 *Decimas pro mensura necessitatum concedere solent Pontifices Principibus Christianis.*
4 *Decima papalis quæ dicatur?*
5 *Papa respondendo, & definiendo super particulari casu Canonem generalem condit.*
6 *Verba* æs suum, *comprehendunt omne quod est debitum creditori, & eius patrimonium augere potest.*
7 *Dictio* res, *generalis est, continent tam mobilia quàm immobilia.*
8 *Dictio*, a quoquam, *de sui natura nullam exceptionem admittit.*
9 *Subsidium est onus fructuum non verò proprietatis, nec principaliter personæ.*
10 *Decima Papalis accedit potius collectæ quàm tributo.*
11 *Collecta onus respicit fructus.*
12 *Onera supportare debet qui fructus percipit ex re aliqua.*
13 *Fructus colligens functionum grauamina subire debet.*
14 *Pignus in bonis debitoris permanet.*
15 *Census emptor solum emit ius quoddam percipiendi & exigendi à venditore certã pensionem, aut redditus annuos, non verò proprietatem.*
16 *Lex quæ generaliter loquitur, generaliter debet intelligi.*
17 *Legis à verbis in dubio non est recedendum.*
18 *Argumentum valet de decimis consuetis ad decimam Papalem.*
19 *Expensæ pro colligendis fructibus factæ non deducuntur in decima ordinaria.*
20 *Verbum* fructus, *significat omne illud quod percipitur etiam non deductis expensis.*
21 *Gabella quando imponitur in statuto super fructibus, non deducuntur expensæ.*
22 *Expensæ non deducuntur de fructibus qui soluuntur in recognitionem dominij.*
23 *Tributum quando soluitur tempore belli ad defensionem Regni, ex fructibus non deducuntur expensæ.*
24 *Expensæ non deducuntur in decima tutorum.*
25 *Papa est dominus bonorum Ecclesiæ.*
26 *Casus enumerantur in quibus non deducuntur expensæ.*
27. Extrauag. vnic. §. Prælati, de decim. *ponderatur.*
28. Extrauag. suscepti §. in illis, Ne Sede vac. inter communes *ponderatur.*
29 Cap. cùm olim 19. de censib. *adducitur.*
30 *Quarta Canonica an debeat solui absque vlla deductione.*
31 *Argumentum valet de quarta Canonica ad subsidium.*
32 L. neque stipendium, ff. de impens. in rebus dotal. *allegatur.*
33 *Maritus ratione fructuum dotis tenetur ad tributum, & ad collectas.*
34 *Vsufructuarius, cui relictus fuit integer vsusfructus, tenetur ad tributum, seu collectas postea super fructibus impositas.*
35 *Emphyteuta tenetur ad collectas.*
36 *Libellarius est ille, qui ab emphyteuta habente vtile dominium tantum accipit prædium emphyteuticum pro certa annua pensione.*
37 *Libellarius tenetur ad collectam.*
38 *Libellarius de annua pensione quam emphyteutæ soluit non deducit collectam.*
39 *Feudatarius tenetur ad collectas, ob id tamen nihil deducit de seruitio quod præstat domino feudi.*
40 *Feudatarius filius primogenitus tenetur fratri secundogenito vitam & militiam præstare.*
41 *Releuium, & adhoam pro feudo integrè soluit feudatarius, nec ob id quod secundogenito præstat, aliquid deducit.*
42 *Adhoa soluitur integrè per primogenitum sine aliqua deductione.*

43 Beneficiarius in solutione decimæ Papalis, & subsidij charitatiui nullam deductionem facit, propter pensionem quam soluit.
44 Promissa non sunt deducenda in Alcauala, & in laudemio.
45 Census ante omnia solui debet superiori.
46 Papa seu Princeps, cui debetur decima, aut subsidium cæteris creditoribus præferendus.
47 Pro tributis soluendis prædia, vel fructus, super quibus imposita sunt, tacitè, & cum prælatione censentur hypothecata.
48 Papa est summus administrator & dispensator bonorum Ecclesiæ.
49 Administratio plenaria fructuum beneficiorum spectat ad Papam.
50 Papa potest omnes fructus Ecclesiarum, vel aliquam eorum partem ex iusta causa applicare alicui bello pio etiam etiam sine consensu beneficiariorum.
51 Papa de potestate ordinaria potest accipere vni beneficium, & dare alteri.
52 Papa dominus est bonorum ecclesiasticorum, & tanquam talis ea communicat Ecclesijs, monasterijs, & beneficijs.
53 Ecclesia respectu omnes creditores posteriores sunt.
54 Ratio summa est quæ pro Religione facit.
55 Fauor nullus maior quàm Fidei.
56 Subsidium est fauorabile, & latissimè interpretandum.
57 Cardinales quamuis expressè non nominentur, censentur in concessione subsidij inclusi.
58 Gratiæ, quæ aliquibus pijs vsibus applicantur etiam de bonis Ecclesiasticis, quamuis redundent in aliorum dispendium, debent largè interpretari.
59 Valor repartitionum & contributionum subsidij fieri debet secundum quantitatem bonorum cuiusuis ex contribuentibus.
60 Contribuens si ostenderit se grauatum in quantitate distributionis debet audiri, & grauamen tolli.
61 Bona & substantia cuiusque intelliguntur, quæ supersunt deducto ære alieno.
62 Bonorum in promissione non plus est quàm quod superest deducto ære alieno.
63 Æs alienum dicitur quod debemus alijs.
64 Bona propriè dici non possunt quæ plus incommodi quàm commodi habent.
65 Census siue alia onera si reperiantur imposita super rebus, & bonis ecclesiasticis, bona & res illa pro concurrenti quantitate censentur alienata, siue vendita.
66 Census emptor videtur emere fundum, vel domum, super quibus census imponitur.
67 Collecta minui debet in iis, qui lapsi sunt facultatibus.
68 Clericus, qui habet beneficium ex quo soluit alicui annuum censum, non tenetur solidum soluere.
69 Onerum ecclesiasticis bonis, & rebus impositorum tres species.
70 Charitatiuum subsidium personis Ecclesiasticis non imponitur, sed redditibus.
71 Subsidium Regi Catholico concessum quamuis exigatur à personis, ad procedit ratione fructuum.
72 Collecta propriè dicitur quæ imponitur personis pro rebus, & est variabilis secundum casus, & decurrentes necessitates.
73 Tributum imponitur rebus, quum fuerit reale, perpetuum, vniforme, inuariabile, & ordinarium.
74 Decima Papalis potest augeri, diminuiue, auctis, & diminutis fructibus.
75 Bona quorum causa subsidium soluitur, si alienantur in secularem personam, in eam cum hoc onere non transeunt.
76 Fructus Ecclesiarum, & beneficiorum dicuntur deductis oneribus.
77 Onera in computando valore beneficij debent, deduci.
78 Redditus beneficiorum tantum æstimari, debent, quantum valeant, deductis oneribus.
79 Fructus beneficiorum sunt qui supersunt deductis oneribus.
80 Fructuum appellatione venit id dumtaxat quod superest deductis expensis.
81 Lucrum intelligitur omni damno deducto.
82 Mentio vbi fit de integris fructibus, intelligitur deductis oneribus.
83 Dictiones vniuersales restringuntur ad ea, quæ veniunt ex natura sermonis.
84 Relevium an sit integrè fisco soluendum, remissiuè.
85 Onera deducenda sunt quamuis concessio ad fructus dirigatur.
86 Concessio noua debet interpretari secundum terminos legis antiquæ.
87 Cap. cùm venisset, de instit. ponderatur.
88 Censualia onera super bonis Ecclesiasticis imposita deducenda sunt antequam subsidium soluatur.
89 Census super bonis vniuersitatum Ecclesiasticarum impositi an sint Ecclesiastici.
90 Census est ius quoddam reale ad percipiendum annuum redditum, quod inhæret rei, super qua imponitur.
91 Census sine re constitui non potest.
92 Census ad iustitiam requiritur, vt ex fundo, vel re, super quo imponitur, percipiantur fructus, qui pensioni commensurentur.
93 Census redditus loco fructuum sunt deputati.
94 Decima Papalis etiamsi imponatur pro fructibus adhuc in pecunia soluitur.
95 Censuum pensitationes deduci debent in solutione decimæ Papalis.
96 Extrauag. vnic. §. & quia nonnulli, de decimis declaratur, & n. 97. cum seqq.
97 Pecunia ex fructibus prouenient vltra triennium non præsumitur durare.
98 Fructus vltra triennium durare non præsumuntur.
99 Fructus duplici solutione grauari non debent.
100 Pensionarius tenetur in subsidio contribuere pro rata.
101 Pensionarius debet contribuere cum proprietario in solutione decimæ Papalis.
102 Alcauala debetur de pretio, quod re vera exigitur, & ad se trahit venditor.
103 Hypotheca censualis est irregularis, & extraordinaria.
104 Exclusio necessaria est in hypothecis ordinariis vt contra tertium possessorem procedi valeat, non ita in hypotheca censuali.
105 Census non tam hypothecam inducit quàm ius quoddam, & onus reale prædio inhærens quod transit in quemcumque possessorem.
106 Verba potius referenda sunt ad id, quod regulare est, non autem ad irregulare & extraordinarium.
107 Census in constitutione principalius consideratur ius reale, & personalis obligatio est accessoria.

108 Extra

108 Extrauag vnic. … Ratione autem, de decim. declaratur.
109 *Decima Papalis est onus quod pracedit censum postea creatum.*
110 *Collectam in tantum quis soluere tenetur, inquantum fructus percipit.*
111 *Census ex postfacto impositus deducitur in collecta.*
112 *Subsidium an sit soluendum ex redditibus ad fabricam alicuius Ecclesia, vel monasterij designatis, & numeris seqq.*
113 *Ablatiuus absolutus denotat conditionem.*
114 *Conditio dum pendet, dispositio sine effectu manet.*
115 Extrauag vnic de decim *ponderatur.*
116 *Distinctio refertur non inelegans.*
117 *Personam duplicem representans, in his, qua pertinent ad prasentationem, consideratur tanquam procurator, & administrator.*
118 *Possessionis posterior qualitas declarat quid à principio fuerit intentionis.*
119 *Actus sequens declarat voluntatem precedentem.*
120 *Consuetudo interpretatiua rudes sermones, & etiã significata transformat.*
121 *Consuetudo supplet verba omissa in dispositione.*
122 *Instrumentum virtute sequentis vsus extenditur ad illud, ad quod alias non extendebatur.*
123 *Consuetudo vt forenses collectentur pro bonis sitis in alieno territorio, restringitur ad illos tantum, qui consueuerunt soluere.*
124 *Interpretatiua declaratio cedit cuicunque alteri declarationi à Principe concedente facta.*
125 *Declaratio interpretatiua vt introducatur sufficit decem annorum transcursus, cum vno vel duobus actibus.*
126 *Concessum prasumitur sicut prasumitur immediatè obseruatum postquam emanauit rescriptum.*
127 *Animus statuentis qualis fuerit ex eo declaratur quod factum, & obseruatum postea fuit.*
118 *Decisiones Senatus tanquam leges obseruanda.*

1 VIdi non semel dubitari, an de valore redditüum Ecclesiasticorum, ad contributionem subsidij assignato deducendi sint redditus census redimibilis super bonis Ecclesiasticis impositi?

Partem negatiuam huius dubij videtur probare text. *in Extrauag. vnic. in §. ratione aris alieni, de decim.* cuius decisio vt clarior pro hac sententia appareat, sciendum est textum illum loqui de quadam decima, quam Pontifex Bonifacius VIII. super Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum redditibus totius Italiæ imposuit ad fauorem Regis Siciliæ, pro expeditione belli tunc eminentis in suo Regno; quæ quidem decima debitâ est Summo Pontifici loco alterius quam Dominus dari iussit Summo Sacerdoti populi Iudaici *cap. 1. de decim.* cum pluribus allegatis à Monet. *de decim. cap. 9. à num. 1.* & sibi, aut Principi, cui voluerit in casu necessitatis eam decimam applicare valet, vt notat S. Thom. 2. 2. *q. 87. art. 4. in resp. ad 3.* vbi omnes Theologi, & Canonistæ *in d. cap. 1. & in Clem. 2. de decim.* immo & quartam fructuum, seu maiorem illorum partem, vt aduertit Abulens. *tom. 6. in Matth. su-*
2 *per cap. 23 q. 176.* vbi ait quòd quamuis Papa regulariter non recipiat decimas Ecclesiarum, si tamen pro aliqua necessitate capere vult, non solùm decimas, sed etiam quæcunque alia iura Ecclesiarum & fructus accipere poterit ad tempus, quamdiu durat illa necessitas iusta; & *quast. 192. vers. sed dicetur*, addit quòd non solum decimas, sed etiam integros fructus, vel portionem quam voluerit, exigere potest. Et pro mensura 3
necessitatum has decimas Principibus Christianis concedere solent Pontifices, *cap. fin. de voto. cap. ad liberandam, de iudic. d. Clem. 2. de decim. gloss. verb. vacantium, in fine in Extrauag. Suscepti, ne Sede vac. inter communes, & verb. decima in Extrauag. 2. de elect. Ioan. XXII.* refert plura alia exempla Petr. Gregor. *syntagm. iuris p. 1. lib. 2. c. 2. à n. 3.* Et hæc concessio & 4
gratia, quam Summi Pontifices faciunt Principibus secularibus de aliqua parte siue decima, siue maiori, redditüum Ecclesiasticorum, appellari solet decima Papalis, sumpto nomine ab origine & communiter accidentibus, quia frequentiùs in illa quantitate concedi solebat, hodie verò magis propriè subsidium dicitur, quòd scilicet cedat in defectum redditüum Regis patrimonij exhausti, & est vera subsidij proprietas, de qua Remig. *de obseru. subsid quast. 1. & 4.* Et sic quamuis dicta Extrauag. loquatur de decima (quia concessio, de qua in ea, fuit de decima parte) non ideo minus dicendum est quod loquitur in nostris terminis, quia plus, aut minus non constituunt differentiam. *leg. fin ff. de fundo instr. leg. si proprietarius*, vbi gloss. *ff. de damno infecto.*

Deinde præsupponendum est dispositionem *dicta* 5
Extrauag. vnic. in §. ratione aris, ius commune ad omnes similes casus inducere: nam licet in eius principio videatur specialiter loqui de illa decima concessa Regi Siciliæ, & non generaliter de aliis, vt probare nititur Marcus Mantua *cons. 1.* nihilominus tamen certo certius est, quicquid Mantua velit, quòd extendi debet ad casus similes: tum ex eo quod Papa respondendo & definiendo super particulari casu Canonem generalem condit. tex opt. *in cap. ex multa, in princ. de voto* ibi, *Ad hoc igitur respondemus quòd in consultatione nostra inuenitur*, vbi Doctores, *gloss. fin. in cap. consultationi, de tempor. ordinat.* Abb. *in cap fin. col. 3. de iureiur* Felin. *num. 77. in cap. 1. de constit.* Tum quia licèt sit Extrauagans, & olim non haberetur in corpore iuris communis, hodie tamen est in eo inserta, & edita auctoritate Summorum Pontificum, & concurrunt in ea omnes qualitates, quas requirit *caput. pastoralis, de fide instrum.* & ita iudex tenetur eam sequi, & secundùm eam iudicare, aliàs sententia esset nulla, vt post Doctores *in d. capite Pastoralis*, notant optimè Roman. *cons. 266.* & Ioannes Franc. de Panuin. & Hieronym. Clarius Brixian. *in suis proœm. ad Extrauag. communes, & Ioannis XXIII.* Tum quia Doctores omnes quotquot in locis ordinariis & extraordinariis de hac materia tractant quæstiones, quas de iure disputant; & casus similes, in quibus consulunt, decidunt per eam, & hoc antequam inserta esset in corpore iuris, vt videre est per *gloss. 1.* & Doctores *in d. Clem. 2* & Feder. de Senis *cons. 81 numer. 5 & cons. 280* vbi additio, Ioan. Andr. *gloss. in Extrauag. Vas electionis, verb Florenum, de censib. inter commun.* vbi loquendo de prædictis declarationibus, de quibus *in gloss. 1 dicta Clem. 2.* sic ait. *Quas Doctores post gloss. ibi dicunt extendi debere ad casus similes. Quanto magis hodie postquam, vt dictum est, habetur in corpore iuris?* Et ita Rebuff. *in tract. de decim q. 3. num. 6.* monet vt vnusquisque ad eam recurrat, & Alexand. Monet. *vbi suprà à numer. 27. vsque ad 30.*

His suppositis verba textus sunt. *Ratione autem* 6
aris alieni, qua persona soluens decimam obligata consistat, nihil de decima minuetur, etiamsi certa res Ecclesiastica propter hoc à quoquam fuerint obligata, &c. Vbi verba *aris alienum*, generalia sunt, & comprehendunt quicquid vnus alteri quomodolibet debet, &

patrimonium debitoris diminuere potest: prout alia verba, *et suum*, comprehendunt omne, quod est debitum creditori, & eius patrimonium augere potest, siue sit
6 mobile, siue immobile, *l. cedere diem. §. aes alienum. ff. de verbor. signif. l. ob aes alienum. C. de action. & obligat. l. fideicommissum §. 1. ff. de iudic. l. si heres ff. ad Trebell.* & sic text. *in d. § ratione autem*, loquitur generaliter de omnibus, & patet euidenter ex illis verbis. *Etiamsi certae res Ecclesiasticae propter hoc* (scilicet aes alienum) *à*
7 *quoquam fuerunt obligatae* In quibus duo notanda sunt, primum quod particula illa, *res*, generalis est continens tam mobilia, quam immobilia, *l. 1 & per tot. ff. de rebus credit. & toto tit. ff. de rebus eorum, l. res appellatione. ff. de verb. signif.* Menoch. *cons.* 758. *n.* 14 *Ego de appellatiua verbor. vtriusque iuris signif. at. appellat.* 235. *à n.* 1. Se-
8 cundùm quod alia particula, *à quoquam*, (quod generalis est, & sui natura nullam exceptionem admittit, iuxta gloss. celebrem *in Extrauag. Suscepti § fin. verbo etsi quicquam, ne Sede vac. inter communes*) non solùm comprehendit eum, qui pro tunc decimam, sed quemcunque siue praedecessorem siue alium, qui propter dictum aes alienum dictas res ecclesiasticas obligauerit.

9 Secundò eadem pars probatur, quia onus subsidij primò & principaliter impositum est super fructibus, redditibus, iuribus, prouentibus, obuentionibus, & emolumentis omnium Ecclesiarum monasteriorum, & beneficiorum. & secundariò super personis huiusmodi bona Ecclesiastica percipientibus, vt constat ex tenore dictae Bullae impositionis huius subsidij, & sic vt illud debeatur, solum exigitur fructuum perceptio quod est iuri multum conforme, quia subsidium, de quibus agimus, est quoddam munus extraordinarium & mixtum, quod imponitur personis pro fructibus, quos percipiunt, & ita est onus fructuum, nō verò proprietatis, nec principaliter personae. Sic in terminis charitatiui subsidij, & decimae Papalis, allegando plures tenent Bellenein. *in tract. de charitatiuo subsidio q.* 22. *&* 35. Remig. *in eod. tract. quaest. 4. num. 3. & quaest. 15. num. 2.* Alex. *cons.* 68. *in princip.* Calderin. *cons.* 444. *num.* 4 Deci. *cons.* 116. *num.* 2 ideo dixit Bald. *in l. neminem C. de sacros.*
10 *Eccles.* quòd decima Papalis accedit potius collectae quàm tributo, refert & sequitur Bertachin. *de gabell. in praelud. num.* 16. Hug. Cels. *cons.* 34. *num.* 12. Vincent. de Franchis *decis.* 107. *num.* 4. licèt Flores de Mena *var. iur. lib. 2. quaest.* 21. §. 1. *in princ.* videatur defendere collectam non esse munus mixtum, sed patrimoniale, aut
11 reale, quod non est praesentis loci disputare. Onus autem collectae respicit fructus, & onus fructuum est. *l. neque stipendium ff. de impens. in rebus dotal.* Ægid. Tho-
12 mas. *in tract. de collect.* §. *ex aliis num.* 6. Quia onera supportare debet, qui fructus percipit ex re aliqua Bald. *in l. 1. C. de sentent. quae pro eo, & in l. praedia C. de fideicom* Martin. Laudens. *in tract. de fisco quaest.* 214. Nicol.
13 Festas. *de aestim & collect. cap. 3. num.* 4. Et vulgaris regula iuris est quod qui fructus colligit, functionum grauamen subeat, quam ponit Vallasc. *de iure emphit. quaest. 17. num.* 1. Ioan. Garc. *de expensis cap. 11. numer.* 56. Pinel. *in l. 1. p. 2. num.* 72. *C. de bonis matern.* Et ita cùm Ecclesiae, monasteria, & beneficiarij verè realiter ac integrè, & sine aliqua diminutione percipiant fructus huic oneri, & contributioni subiectos, nulli dubium esse potest illos etiam obligatos esse integrae solutioni, siquidem super omnibus indiuidualiter imposita reperitur, argumento textus optimi, & in proposito omnino videndi *in l. certo generi*, §. *si totus*, cum similibus, & quae ibi notantur, *ff. de seruitut. rusticor.*

14 Tertiò, quia licèt fructus obligati, & hypothecati maneant annuis censuum redditibus, non ideo sic obligantes & hypothecantes visi sunt dictos fructus alienare, sed nihilominus eorum dominium & possessionem vt priùs retinent, ac verè & integrè illos percipiunt perinde ac si hypothecati non fuissent; quia pignus in bonis debitoris permanet, *l. pignus*, cum ibi no-
tatis, *C. de pignorat. act. l. neque pign.*, cum vulgaribus, 15
ff. de regul. iur. Et maximè, quia iuxta censuum constitutionem, nec in toto nec in parte venditur, aut alienatur fundus, seu proprietas, aut possessio, vel fructus rei censui suppositae, vt aliqui perperam, & male existimarunt, sed solùm emptor illius emit ius quoddam percipiendi & exigendi à venditore certam pensionem, aut redditus annuos, nullo habito respectu quantum ad hoc ad proprietatem, vel fructus rei hypothecae subiectae, vt post longam disputationem cum Palatio Rubeo, Gregorio Lopez, Couar. Sarmiento, Menoch. & aliis resolut Felician. *de censibus lib. 1. cap. 4. per tot.* & postea *in addit.* alios infinitos allegat, & post enim Gaspar Roderic. *de annuis redditib. lib. 1. quaest. 3. à num.* 6. & ante eos latè Rodoan. *in tract. de rebus Ecclesiae non alienandis rub. 16. n. 6.* quē ideo libentius refero, quia loquitur in cēsibus impositis super rebus Ecclesiasticis, & est etiam Theologorum communis opinio, vt latè per Molin. *de iustit. tract. 2. disp.* 383. Alias enim si ex obligatione soluendi aliquam pecuniarum summam deducenda essent onera, & expensae, deducenda vtique essent etiam de illis, quae fiunt in victu, vestitu, & salariis, seruientium, ac in aliis quotidiano victui necessariis, & sic nihil remaneret super quo onus imponeretur soluendum, vt in terminis decidendo pro nostra parte hoc considerauit text. *in d. Extrauag. vnic. vers. si autē personis, de decimis inter communes, ibi, sicut de aliis prouentibus, quos pro certis suis vtilitatibus expendunt, & in vers. sed expensae officialium.*

Quartò, quia id colligitur ex Bulla huius subsidij, 16
quae verbis adeò generalibus, & comprehensiuis illud imponit super omnibus fructibus, & redditibus Ecclesiasticis, quos percipiunt, qui tenentur soluere, exclusa quacunque deductionis faciendae intimatione: & lex quae generaliter loquitur, generaliter debet intelligi, *l. 1. §. & generaliter ff. de legat. praest. l. regula §. fin. ff. de iuris & facti ignor.* cum aliis per me citatis *Axiom.* 136. *numer.* 1. Et quod lex nōn dicit, nec nos dicere debemus. *l. illam, Cod. de collat. Extrauag. Antiquae, de voto inter com.* & lex si voluisset, expressisset. *l. vnic. §. sin autem ad deficientis, Cod. de caduc. tollen. c. ad audientiam, de decim.* plures per me citati *d. Axiom.* 136. *num.*
5. Et in dubio docet nos legislator quod non recedamus 17
à verbis legis, *leg. 1. § si is qui nauim. vers. sed si sciente. ff. de exercit. action.* gloss. *in cap. humanae aures* 22. *q.* 5. Roman. *cons.* 389. Afflict. *decis.* 319. *n.* 3. & 4.

Quintò, quia *in d. Extrauag. vnic. § in soluendo*, dis- 18
ponitur, quod in solutione facienda de decima Papali, seu subsidij (quod idem est vt infra ostendetur) deducuntur solę expensae necessariae, quae fiunt in re, ex qua fructus percipiuntur, arando; colendo, & colligendo fructus, sine quibus non possunt inde fructus percipi, non tamen aliae; quod quidem cùm sit tam conforme generalibus iuris regulis, & aequitati ac rationi consentaneum fructus non dici, nisi qui supersunt, deductis expensis, nihilominus ad maiorem huius partis confirmationem, seclusa dicta Extrauaganti, solo iure communi attento, probabilius mihi videtur, & ni fallor certum, quòd in solutione huius subsidij potest non admitti similis expensarum deductio, quia certissimum est in iure valere argumentum de decimis consuetis ad decimam Papalem, aut subsidium, de quo loquimur, *cap. 1. de decim. Clem. 2. eod. tit.* cùm vtrobique notatis gloss. *verb. consueuit, in Extrauag. vnic. §. in illis, ne Sede vac. inter commun.* Et satis

colligitur:

colligitur: nam si illam vti decimam consideramus, est quædam species ex relatis *in d.c 1.* & valet argumentum de genere ad speciem, & è contrà, ex citatis per me *de locis communibus argumentor. iuris, loco* 53. & 104. Si verò eam vti tributum consideramus, idem dicendum, quia etiam valet argumentum de tributo ad
19 decimam, & e contra, plures per me *loco* 116. In ordinaria autem decima certum est quòd non deducuntur expensæ prò colligendis fructibus factæ, iuxta textum, & communem *in c.tua nobis, de decim.* celebris glos. *in l. si à patre § fin. ff. de pecu. hered.* notant omnes *in l. fructus 7. ff. soluto matr.* vbi eleganter D. Barbosa, Ioan. Garcia *de expensis c.1.n.17.* Baeza *de decima tutor. cap. 29. in princ.*

Et quamuis dicti Doctores dicant id non procedere nisi in decimis prædialibus, quia in personalibus certum est quòd deducuntur impensæ, ex *cap. pastoralis,* cum ibi notatis, *de decim.* cuius argumento Dominic. *in cons. 83. per tot.* probare intendit quòd in decima Papali deducendæ erant hæ expensæ, quia, vt ipse dicit, est similis decimæ personali, & non prædiali; adhuc tamen contrarium videtur verius, quia subsidium hoc impositum extat super fructibus, & non super personis, vt dictum est. Et sic non est reputanda vtilitas proueniens personæ tanquam in lucro personali, sed tanquam in fructibus, iuxta notabilia verba Innocentij *in d.c. pastoralis n. 2.* ibi, *Cum ergo de fructibus & redditibus integra decima danda sint, nullo modo integrè darentur, si expensæ deducerentur, sed de toto lucro datur benè decima, licet detrahantur expensæ factæ in negotiatione.* Et paulo infrà concludit, sic dicens. *Videtur ergo sic tenendum, quia quando soluitur decima, in lucro deducendæ sunt expensæ, sed vbi soluitur de fructibus, seu redditibus, non deducuntur expensæ;* eadem verba allegando Innocentium refert & sequitur Hostiens. *ibi collect. 2. vers. cum ergo.*

20 Ratio est, quia verbum *fructus* propriè, & secundùm veritatem significat omne illud, quod percipitur etiam non deductis expensis, vt constat ex M. Varrone *lib. 4. de lingua Latina,* ibi, *Fructus dicuntur à ferendo, quia res, quas producit fundus, dominus fert ad fruendum,* notat gloss. *in d. l. fructus,* communiter ibi, & vbique recepta secundùm Barthol. Socin. *ibi n. 4.* Et ideo Bald. sequendo decimarum prædialium æquiparationem *in d. l. fructus,* indistinctè dicit quòd quemadmodum in decimis non deducuntur expensæ, ita nec in tributis, nec in gabellis Principum non debent deduci; & ante eum Innoc. *in d. cap. tua nobis,* Ita dixit. *Sed & decima prædialis tributum est, sicut enim tributum nulla facta deductione soluitur, sic & hæc decima;* sequitur Cuman. *ibi* [illegible] & Salicet. *in l. 1. C. de fructib. & lit.* [illegible] & Albetic. *in d. l. fructus,* circa fin. allegando ad id Ingnibum de Arenis, vbi Barthol. Socin. etiam tuetur opinionem Baldi, & respon-
21 det contrariis & Paul. de Castro [illegible] notabiliter in proposito dicit, quòd quandoquè statuto imponitur gabella super fructibus, non deducuntur expensæ, quia (vt ipse dicit) statutum non intendit vbi aliquid ille lucretur, sed potiùs ad ipsum onerandum gabella, vel decima, aut quarta: vbi notanda sunt duo vltima verba, quæ sunt in nostris terminis, Baldum quoque sequitur *ibi* Carol. Ruin. *n. 6 ad fin.* & Iacob. de Aylli. *in tract. de*
22 *iur. adhoa n. 95.* dicit quòd de fructibus, qui soluuntur in recognitionem dominij, non deducuntur aliquæ impensæ etiam factæ colligendorum fructuum, & allegat ad id solemnem Doctorem Claudium *in d. l. fru-*
23 *ctus,* & Afflict. satis ad propositum *decis. 252. n. 7.* vbi dicit quòd si soluitur tributum tempore belli ad defensionem Regni, tunc ex fructibus non debent deduci expensæ. Idem in tributis Regiis & extraordinariis horum Regnorum notat Auendan. *de exequendis mand. 1. p. 2. cap. 14. n. 15.* vbi ait quòd illo casu fructus considerantur ratione publicæ vtilitatis, non deductis expensis. Idem in gabellis tenet Lalarte *de decima vendit. c. 16. n. 1.* Idem in decima tutorum quod in ea non 24
deducuntur impensæ post longam disputationem concludit Baeza *de decim. tutor. c. 29. n. 11.* vbi dicit hanc esse æquiorem opinionem.

Vnde rationes, quas in contrarium præstant Docto- 25
res, qui ab opinione Baldi recesserunt, sufficientes ex se non sunt, & multo minus in casu proposito. Nam illa quòd decimæ ordinariæ sunt fauorabiles, tributa verò & gabellæ odiosæ, non procedit in nostro subsidio, cuius concessio & præstatio est fauorabilissima, vt statim ostendam. Alia etiam vniuersalis dominij, quòd ad decimas in Deo considerauit *d. cap. tua nobis,* non habet locum in Principe quoad tributa, quia non est dominus, sed protector, vt notatur *in l. benè à Zenone C. de quadri. n. prescript.* multo minus procedere potest in casu nostro, quia Papa, vt infra dicetur, est dominus bonorum Ecclesiæ, si non vt absolutus, tamen vt vnicus, & summus administrator, & dispensator eorum. Alia etiam quod non procedit æquiparatio tributi ad decimam, iuxta *glos. verb. tributa, in d. cap. tua nobis,* est prorsus à veritate aliena, quia Abb. *ibi n. 9* reprobat dictum glos. & dicit quòd fundatur falsis fundamentis, & respondet ad ea euidenter. Et quamuis non desint qui existiment expensas fructuum in decimis Papalibus deducendas esse, vt fuit glos. *verb. taxationem in d. Clement. 2. de decim.* & Aretin. *in d. l. fructus col. 3.* & quos allegant Tiraq. *de retractu lig. § 15. gloss. 1. n. 16.* Gig. *cons. 119.* & Monet. *de decim. c. 9. n. 176.* Attamen eorum dicta procedunt attenta decisione dictæ Extrauag. non verò in strictiori iuris disputatione.

Sextò, quia quando penitus deesset iuris dispositio 26
in hoc casu, quæ non desideratur, adhuc in similibus casibus plures adduci possent resolutiones, in quibus huiusmodi deductiones non admittuntur, licèt ad admissionem prædictam fortiores nos inducerent rationes.

Primum exemplum colligitur ex text. *in d. Extra-* 27
uag. vnic. § Prælati, de decim. vbi beneficiati, qui ex valore suorum beneficiorum tenentur soluere procurationes, in victualibus Prælatis visitantibus non possunt ob hoc in solutione decimæ Papalis facere deductionem, quamuis istæ procurationes ipsorum beneficiorum propria onera sint, vt notatur *in cap. prohibemus § porrò, cum similibus,* vbi glos. *verb. oneribus, de offic. Ordin. lib. 6.*

Secundum *in Extrauag. Suscepti, § in illis, ne Sede* 28
vac. inter communes, vbi diuisio fructuum fit inter habentem annalia beneficiorum ex concessione Apost. ex vna parte, & beneficiatum ex alia: & beneficiatus pro sua medietate tenetur integrè soluere omnia onera incumbentia beneficio, nec ob hanc rationem aliquam facit deductionem in solutione subsidij, quod quidem beneficij onus est, vbi glos. Zenzilini *verb. supportandis,* ait quòd hoc procedit, etiamsi illa medietas fructuum non sufficiat sibi. Et est videnda alia glos. Guillelm. de Monte Lauduno *in eadem Extrauag. Suscepti, verb. alias Ecclesia oneribus, de elect. Ioan. XXII.* vbi latè disputat de hoc.

Tertium ex text. optimo in proposito *In cap. cum* 29
olim 19. de censib. vbi statuitur quod quarta decimarum, & alia iura Episcopalia debent Episcopo persolui, nullis factis deductionibus.

Quartum, ex *cons. 43.* Federici de Senis, ponderan- 30
do illa verba posita *n. 1. & hodie non sunt,* vbi præsupponit quòd quarta legatorum quam vocant Canonicam, debet solui absque vlla deductione, adeò vt si Fratribus

 Prædicatori

Prædicatoribus relinquatur domus, & alicui laico
ad vitam vsusfructus eius, Fratres tenentur soluere
quartam sine deductione alqua ratione dicti vsus-
fructus.

31 Et est aduertendum quòd valet argumentũ de quar-
ta Canonica ad subsidiũ,& è contra, vt per glos. *in d. Ex-
trauag. Susceptı, de elect. Ioan. XXII. verb. soluere con-
sueuit*,& per Bald. *in l. si quis ad declinandam § in om-
nibus n.* 1 *b. C. de Episc. & cleric.*

32 Quintum *in l. neque stipendium ff. de impens. in re-
bus dotalib.* vbi quamuis maritus ratione fructuum do-
tis teneatur ad tributum, & ad collectas, vt per Ægid.
33 Thomat. *in tract. de col. §. pauperes n.* 25. & Nicol. Fe-
stas. *in tract. de æstimo, & collect. c.* 4. *n.* 31. & licet aliàs
impensas omnes deducat, vt *in l.* 1. *& per tot. ff. illo tit.*
nihilominus ob id nihil deducere potest in restitutio-
ne fructuum dotis ex ratione de qua ibi, quę multum fa-
cit ad nostrum propositum, videlicet, *Quia onus fru-
ctuum hec impendia sunt.*

34 Sextum in vsufructuario, cui tametsi relictus sit in-
teget vsusfructus alicuius prædij, & postea impositum
sit aliquod tributum, seu collecta super fructibus, te-
netur ad id soluendum, neque ex hac causa habet actio-
nem aliquam contra hæredem, vel dominum proprie-
tatis, *l hactenus* 8. *l. si pendentes* 34. *§. si quid. ff. de
vsufr.* Festas. *vbi suprà num.* 26. Valasc. *de iure emphyt.
quæst.* 17. *numer.* 1. Ioan. Garc. *de expens. capite* 11.
num. 45. vbi habetur in summario, sed id inuenitur
num. 56.

35 Septimum in emphyteuta, qui tenetur etiam ad col-
lectas, quia fructus rei colligit & suos facit, vt notatur
in l. 2 per textum *ibi*, *C. de iure emphyt.* & allegando
plures dicit communem ex Curt. iun. *cons.* 36. Festas. *vbi
supra n.* 4. latè Valasc. *d. quæst.* 17. *per tot.* præsertim
à n 8 vbi magis in specie loquitur de collectis, quæ
imponuntur personis pro rebus: non tamen ob pensio-
nem, quam domino directo soluit, deducit aliquid de
collecta, etiamsi magna sit pensio, vel magnum onus
collectæ, vt per eundem Valasc. *citato loco*, & Ioan.
Garc. *d. cap.* 11. *num.* 11. & Flores de Mena *lib.* 2. *var.
quæst.* 21. *n.* 132.

36 Octauum in libellario: est autem libellarius ille,
qui ab emphyteuta habente vtile dominium tantum
accipit prædium emphyteuticum prò certa annua pen-
sione, vt definit Valasc. *d. tract. de iure emphyt. quæst.*
31. *n.* 1. Hunc enim, (quia rei fructus percipit) teneri ad
collectas affirmant Socin. *cons.* 119 & Carol Ruin.
37 *cons.* 77. quos allegat, & sequitur Festas. *vbi suprà n.* 25.
Nihil tamen de annua pensione, quam emphyteutæ
38 soluit, posse propter hoc deducere, constat ex eo quòd
in omnibus hic contractus habetur vt emphyteutica-
rius, vt per Valasc. *citato loco.* Cæterùm notandum est
in duobus præcedentibus exemplis quod mero iure at-
tento vterque habebit actionem contra dominum aut
emphyteutam, vel vti poterit iure retentionis pro rata
collectæ pensionem contingente, vt per Valasc *vbi su-
pra*, & Ioan. Garc. *d. c.* 11. *n.* 17 qui plures allegat quam-
uis id quod dictum est (quod absque deductione, & nul-
lo recursu habito debent collectas, & tributa persolue-
re) seruari de consuetudine asserat Ioan. Garc. *d. c.* 11. *n.*
59. & de iure Hispaniæ Auend. *de exequend. mand.
part.* 1. *c.* 14. *n.* 9. *&* 21.

Nonum exemplum sit in feudatario, qui & ipse ad
39 collectas teneri constat ex eo, quòd rei infeudatæ fru-
ctus percipit, & dominus vtilis est, vt probatur *in c.* 1. *§.
rei autem, de inuest, de re alien. facta, in vsibus feudor.*
Valasc *d. q.* 17. *n.* 3. Festas. *d. c.* 4. *n.* 29. Inauditum tamẽ
est vt ob id possit aliquid deducere de seruitio, quod
40 præstat domino feudi.

Decimum rursus in eodem feudatario filio primoge-
nito, qui tenetur fratri secundò genito vitam, & mili-
tiam præstare, quæ quidem præstatio (quod magis facit)
reputatur portio, & onus feudi, Afflict. *decis.* 43. *n.* 2. *&
decis.* 133. *n.* 2. Nihilominus tamen adhoam, & releuiũ 41
pro feudo integre soluit, nec ob id quod secundo geni-
to præstat, aliquid deducit, Afflict. *decis.* 352. *n.* 2. qui 42
licet in fine non videatur se firmare, Cæs. tamen de Vr-
sill. *eius additione ter n.* 5. plures allegat id tenentes, &
vltra eum Iacob. de Ayell. *in tract. de iure adhoa, rele-
uij, ac subsidij n.* 93. dicit quod nunquam in adhoa est
deducta vita & militia, sed soluitur integre per primo-
genitum sine aliqua deductione, quod idem repetit in
releuio *ibi n.* 95. & Baëz. *de decim. tutor. c.* 29. *n.* 13. vbi
in fine ex Boër. *decis.* 244. aliud adducit exemplum,
quod & plura alia consultò omitto.

Vndecimum, in beneficiato, qui ex fructibus sui be- 43
neficij pensionem Ecclesiasticam soluit, nam ob id nul-
la deductio fit in solutione decimæ Papalis, vt probatur
in d. Extrauag. vnic. §. & quia nonnulli, de decim. om-
nes *in d. Clem.* 2. *eod. tit.* Caccialup. *de pension. quæst.*
17. Gig. *eod. tract. quæst.* 58 *& cons.* 18. 100. 119. 135.
Tiraquell. *de primog. quæst.* 74. VVemes. *cons.* 288. *sub
tit de prabend* latè Monet *d. c.* 9 *à n.* 87. Et idem in cha-
ritatiuo subsidio, & decima Papali. Bellencin. *q.* 37. &
Remig. *q.* 44. Et licet verum sit quòd beneficiarius ha-
beat recursum, & ius retentionis pro rata contra pensio-
narium, vt per Doctores suprà allegatos, attamen quo-
ad nos sufficit quòd ipse beneficiatus absque deductio-
ne soluere teneatur subsidium, & quod totius summæ
debitor sit, vt patet.

Duodecimum, & vltimum exemplum sit in decimis 44
ordinariis, tributis, collectis, & gabellis, ac seruitiis or-
dinariis, & extraordinariis, de quibus satis suprà *in vers.
quinto n.* 18. *& seqq.* vbi late probatum est quòd in il-
lorum solutione nulla admittitur deductio ex Auend.
Lasarte, & aliis, qui vltra ibi dicta subdit *n.* 6. in tributo
vulgo *Alcauala* promulsa non esse deducenda, idem in
causa laudemij Amadæi à Ponte *quæst. laudem. lib. q.* 6.
præsertim num. 7.

Septimò, quia pro eadem parte extant plures ita de- 45
cidendi rationes, quæ omnem superant difficultatem.
Quarum

Prima est, quam præstiterunt Bellencin *q.* 62 & Re-
mig. *q.* 53. *in suis tract. de charitatiuo subsidio*, & Mo-
net. *d tract. de decim c.* 9. *n.* 174. quòd ante omnia de-
bet solui census superior, ex doctrina Ioan. Andr. & An-
tonij de Butrio *in c. cum te, de ætate & qualit.* & Archid.
in c. cum in singula, circa med. de prabend. in 6. quorum
auctoritate Bellencin. Remig. & Monet. resoluunt quod
si Papa, vel Princeps cui ex propria concessione debe- 46
retur decima, aut subsidium, concurreret cum aliis cre-
ditoribus, illis præferendus est, idem quoque dicendum
est in tributis, collectis, & aliis impositionibus, quæ su-
per rebus, & earum fructibus imponuntur. *l. fin. C. sine
censu*, cum similibus Bart. *in l. rem quæ nobis C. de ac-
quir. possess.* Quia pro tributis soluendis prædia, vel fru- 47
ctus, super quibus imposita sunt, tacitè, & cum prælla-
tione censentur hypothecata. *l.* 1. vbi glos Bald. & om-
nes *C. si propter publicas pensit. l.* 2. *C. in quibus causis
pignus vel hypoth. l.* 25. *Hisp. tit* 13. *p.* 5. vbi Greg. Lop.
verb. tributo. Et non solùm prædia ipsa tributaria, vel
fructus tali impositione onerati, sed & omnia bona de-
bentis tributum, vel subsidium, sunt pro illis obligata,
vt probat latè Valasc. *de iure emphys. q.* 17. *n.* 20. quod
totum desideraretur, si propter posteriora debita, & mi-
nus priuilegiata aliqua fieret defalcatio.

Secunda ratio est quòd licèt fateamur Summum 48
Pont. non esse absolutum, & verum dominum bono-
rum Ecclesiæ, quia is est Christus Dominus; nihilo-
minus negare non possumus quòd tanquam vniuer-
salis,

falis, & vnicus eius vicarius, est summus administrator,
& dispensator illorum. Ita S. Bernard. *lib. 4. in fine, de*
consid. ad Eugenium, quem refert & sequitur Ar-
chid. *in c. nemo decet 12. dist.* Abb. communiter receptus
in c. constituimus, de relig. domib. S. Thom. communiter
etiam à Theologis receptus *2. 2. q. 100. art. 1.* & Con-
cil. Lateranen sub Leone X. *sess. 9. & cum fructuum*,
dicit quòd fructuum beneficiorum administratio ple-
49 naria pertinet ad Romanum Pont. ideo dominus bene-
ficiorum ab omnibus simpliciter appellatur. vt late per
50 Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 1. proœm. a num. 1.* Vnde di-
xit in nostris terminis Nau. *in manuali cap. 23. num.*
108. *vers. octauò infertur*, quòd potest omnes fructus
Ecclesiarum, vel aliquam eorum partem ex iusta cau-
sa applicare alicui bello pio, etiam sine consensu bene-
51 ficiatorum: immo, & de potestate ordinaria potest Papa
auferre vni beneficium Ecclesiasticum, & dare alteri,
gloss. *verb. coactè in cap. omnis, qui genuinas. 7. quæst. 1.*
quam ad hoc allegat, & sequitur Gemin. *cons. 99.* &
52 Gonzal. *d. §. 1 proœm num. 36.* Et hæc bona Ecclesiasti-
ca Summus ipse Pontifex communicat Ecclesiis, mona-
steriis, & beneficiis, & ab eo tanquam à fonte, & eius
gratia & concessione, ipsæ Ecclesiæ, monasteria, &
beneficia accipiunt, text. opt. *in cap. ita Dominus 19.*
dist. ibi, *Vt ab ipso quasi à quodam capite dona sua ve-*
lut in corpus omne diffunderet. itaut prius quatenus ad
Pontificem spectent dicta bona, & postea mediante
eius concessione fiant eorum, quibus ille donauit, ma-
iore tamen potestate super illis fructibus penes Papam
remanente, arg. *cap. dudum, vers. nos igitur* cum simili-
bus, *de præbend. lib. 6.* ibi, *Penes nos tamen nihilominus*
remansit maior, licet eadem potestatem prædictus, & ideo
nil mirum si Pontifex in sua parte integritatem habeat,
& præferatur omnibus aliis creditoribus anterioribus
& priuilegiatis, quia vtitur iure suo, proindeque ne-
mini facit iniuriam, argumento optimi text. *l. si in meo 21.*
ff. de aqua, & aqua pluuia arc. ibi, *Quia non videtur is*
damnum pati, qui eo veluti lucro, quo adhuc vtebatur,
prohibetur, l. *Proculus 26. ff. de damno infect.* & ita no-
tabiliter glos. *in d. Extrauag. Suscepti. verbo consueuit*,
maximè propriè, quia vtitur verb. *retinere* in similibus
terminis dixit quòd non fit illis iniuria si aliquid sibi
retineat, qui est dominus omnium. Et facit quod
alias dicit text. *in cap. decimæ 16. quæst. 1.* ibi, *Dominus,*
qui dignatus est totum dare, decimam à nobis dignatus
est recipere, non sibi, sed nobis sine dubio profuturam,
&c.

53 Tertia ratio est, quia cùm subsidium huiusmodi im-
ponatur super fructibus, vt sæpè repetitum est, & ipsi
fructus prius de Ecclesia fuerint bene sequitur quòd
primum ipsi Ecclesiæ contribuere debent, quia eius
respectu omnes creditores posteriores sunt, & illa prior
debet esse in exigendo: quam rationem subtilem, &
eleganter considerauit in terminis Bonifac. de Vitalin.
omnino videndus *in d. Clem. 2. num. 46.* & adducit ad
id argumentum text. *in leg. fundi Albucian. ff. de vsu-*
fr. legato. Comprobatur etiam ex communi loquendi
vsu, qui in similibus rebus magni habetur, iuxta text.
in l. librorum § quod tamen Cassius ff. de legat. 3. quia
vulgo dici solet monasterium, aut maioratum reddere
ducata duo millia, habita consideratione tantum ad il-
lius annuum valorem, licèt census quantitates soluat,
vt in simili considerauit Baëz. *de decima tutor. cap. 29.*
num. 10.

54 Octauò, quia etiam pro hac parte stat fauor Religio-
nis Christianæ, & Ecclesiæ Catholicæ, ex eo quòd hu-
iusmodi subsidium semper imponitur pro eius defen-
sione, & ad sustinenda bella contra infideles. Et sum-
ma est ratio, quæ pro Religione facit, *l. sunt personæ*
43 ff. de relig. & sumpt. funer. Fontanel. *de pactis nupt.*
claus. 5. glos. 8. p. 12. numer. 27. Anton. Fab. *decade 35.*
errore 7. Carranza rectè explicans verba illa, *summam*
esse rationem de parte cap. 2. numer. 16. Et nullus maior
fauor quàm Fidei, *cap. in Fidei fauorem, de heret. lib. 6.*
cap. Iudei 2. quæst. 1. cap. 2. de conuers. infidel. Versatur
etiam fauor publicæ vtilitatis, vt mirabiliter in proposi-
to dixit text. cum glos. *in leg. 1. §. si is qui nauem ff. de*
exercit. action. ibi, *quia ad summam Reip. vtilitatem na-*
uium exercitium pertinet. Et salus Reipubl. debet esse 55
lex suprema, Cicero *de legib.* vtilitas publica priuatæ est
præferenda, *l. vnic. §. fin. Cod. de caduc. tollen.* ibi, *Quod*
communiter omnibus prodest, hoc priuatæ vtilitati no-
stra præferendum esse censemus, &c. text. *in l. actione §.*
Labeo ff. pro socio. ideoque propter vtilitatem publicam
multa in iure conceduntur contra strictam disputandi
rationem. *l. ita vulneratus, circa fin. ff. ad legem Aquil.*
Et maximè, quia ex beneficio Principis hoc subsidium
habetur, ac proinde latissimè debet interpretari, *cap. cùm*
olim, de verb. signif. l. fin. ff. de constit. Princip. cum si-
milibus, quo argumento ad id probandum vtitur in ter-
minis Mar. Mantu. *cons. 1 num. 4.* Et in terminis quòd 56
simile subsidium sit fauorabile, & largissimè interpre-
tandum, vltra alios probat latè Bellencin. *in d. tract. de*
charit. subsidio quæst. 66. vbi per hanc rationem contra 57
Ludou. Roman. *cons. 498.* tenet quòd Cardinales quam-
uis expressè non nominentur, censentur in concessio-
ne subsidij inclusi, quod etiam contra eundem Roma-
num tenuit gloss. *in Extrauag. Vas electionis, verb. cha-*
ritatiuum subsidium, de censibus inter communes, & in
fortioribus terminis, quia loquitur in simili, sed minus
necessaria & fauorabili concessione, videlicet quando
Papa concedit aliquibus personis, fabricæ, vel pio loco
fructus beneficiorum primi anni, tenet glos. *in Extra-*
uag. Suscepti. §. cùm itaque verb. vacantium, vers. sed
quid erit, & verb. priuilegio, in fine, & verb. malleret, ne
Sede vac. inter commun. vbi dicit inter alia quòd simi- 58
les gratiæ, quæ aliquibus piis vsibus applicantur etiam
de bonis Ecclesiasticis, quamuis redundent in aliorum
odium, debent largè interpretari, quia ad hoc vt dis-
positio sit fauorabilis, attendi debet, id propter quod
principaliter fit, quamuis minus principaliter, & per
quandam consequentiam vergat in alterius præiudi-
cium, argum. *l. quæritur ff. de statu homin. cap. non du-*
bium, de sent. excom. notant Dominic. & Franch. *in c.*
si eam cuncta de elect. lib. 6. vbi glos. quam reputat
singularem Felin. *in d. c. non dubium*: præcipuè quando
constat voluisse Principem fauore alterius alium præ-
grauare vt in præsenti subsidio, iuxta glos. celebrem in
nostris terminis *in d. Extrauag. Suscepti, verb. consue-*
uit. Et fauor, & publica vtilitas consideratur in hoc
quòd ista gratia ita intelligatur, & extendatur, vt com-
prehendat plures res & personas, quia vt in termi-
nis subsidij dixit Oldrad. *cons. 122. num. 6.* quanto erunt
plures, faciliùs ea, quæ incumbent onera, supportabunt,
in C. de exactor. tribut. l. Auctores C. de priuileg. dom.
August. lib. 12.

Contrarium verò, immò partem affirmatiuam, quòd 59
scilicet subsidium huiusmodi deductis oneribus sit sol-
uendum, multis, sed his potissimum comprobatur fun-
damentis.

Primò, quia valor repartitionum, & contributionum
huius subsidij fieri debet secundùm quantitatem bono-
rum, cuiuslibet ex contribuentibus, text. in simili *in cap.*
cùm Apostolus, ibi, *& facultatibus Ecclesiarum*, *& in*
c. sopita, ibi, *secundò facultates eorum*, vbi glos. & quòd
id semper considerandum est, & *in cap. cùm nuper*, vbi
similis gloss. *de censib. cap. conquerente, de officio Ordin.*
vbi etiam gloss. text. *in Extrauag. Vas electionis, in*
princip. de censibus inter commun. l. cùm possessor, ibi, *vt*
omnes pro modo prædiorum pecuniam tributi conferant,
ff. eod. tit. l. 2. C. de annon. & tribut. l. 10. Quòd tanto 60
verius procedit, vt si contribuens ostenderit se graua-
tum

tum in quantitate distributionis, aut bona sua dimi-
nutionem pati, debet audiri, & grauamen tolli, *l. qui
grauatos*, vbi notant Bart. & Doctores, *C. de censibus
& cens. lib. 11.* optimus & expressius text. *in l. forma,
in princip. & in §. illam enim aquitatem. ff. de censib.*
61 Nam id abesse à bonis alicuius videtur, in quo alteri
obligatus est, text. opt. vbi gloss. *verb. videtur in l. si quis
mandato 29. ff. de negot. gestis.* Et bona & substantia
cuiusque intelliguntur quæ supersunt deducto ære alie-
62 no, *l. subsignatum §. bona*, vbi etiam glos. *ff. de verb. si-
gnif. l. 2 §. illud autem ff. de collat. bonor.* cum simili-
bus. Et in promissione bonorum non plus est quàm
quod superest, deducto ære alieno, *l. mulier bona ff. de
iure dot.* Et idem in collatione bonorum, *l. ea demum
ff. de collation.* Et in hæreditate, & in legato. *l. non am-
63 plius 26. in princ ff. de legat. 1.* Et ideo quod nos aliis
debemus, dicitur æs alienum, & quod alij nobis debent,
dicitur æs nostrum, & in bonis nostris annumeratur.
l. bonorum 49. l. cedere diem 213 ff de verbor. significat.
64 glos. *in l ob æs alienum. C. de action. & obligat.* quia pro-
priè bona dici non possunt quæ plus incommodi,
quàm commodi habent. *l. propriè 83. ff. de verbor. signif.*
65 Secundò, quia cùm super bonis & rebus Ecclesiasti-
cis, Ecclesiarum scilicet, monasteriorum, seu aliorum
contribuentium cum generali & speciali hypotheca,
census, siue alia onera imposita reperiantur, bona seu
res illæ pro concurrenti quantitate onerum prædicto-
rum censentur alienatæ, siue venditæ, vt probare vide-
tur *l. Hisp. 1. tit. 15. lib. 5. Recopil.* ibi; *Las casas y he-
redades que compran.* Et est opinio multorum grauissi-
morum Doctorum, quos referunt Felician. *de censibus
lib 1. c. 4. n. 1. vers. denique* & Gasp. Roderic. *de annuis
66 redditib. lib. 1. q. 3. n 6 in princ.* qui Doctores dicunt
quòd emptor census videtur emere fundum, vel do-
mum super quibus census imponitur, & bona manu
reddere venditori vt in illis census fundetur, & ideo ex
contractu census debetur, Alcauala Lasarte *de decima
vendit. c. 10. n. 18.* Et licèt concedamus horum opinio-
nem certam non esse quoad alienationem, & dominij
directi, & proprietatis rei censui suppositæ, ad minus
admittenda foret aliorum non paucorum opinio, qui
tenent in contractu census vendi, & alienari fructus
prædij, & hypothecæ, super quo fuit impositus, quos
etiam refert Felician. *vbi supra n. 7.* & Rodrigu. *d. n. 6.
vers. quamuis.* Admissa quælibet ex his duabus opinio-
nibus sufficienter hanc partem affirmatiuam probat;
quia si proprietas fuit alienata, res penitus periit, &
tunc intrat expressa decisio text. *in d. §. illam enim a-
67 quitatem*, & doctrina Baldi communiter recepta *in l.
etiam n. 28. vers. nos quidem ff. de except. rei iudic.* vbi
ait quòd minui debet collata in iis, qui lapsi sunt facul-
68 tatibus. Et in terminis quòd clericus, qui habet bene-
ficium ex quo soluit alicui annuum censum, non te-
neatur solidum soluere, tenet Bellencin. *de charitatiuo
subsidio q. 37.*
69 Tertiò, quia pro faciliori materiæ intelligentia scien-
dum est tres species onerum Ecclesiasticis bonis, & re-
bus impositorum reperiri. Prima species illorum est,
quæ imponuntur Ecclesiis, & clericis ab omnibus si-
mul debita, Ecclesiis scilicet propter se, clericis verò
propter Ecclesias, vt in subsidio Episcopis debito, de
quo *in cap. conquerente, de offic. Ordin.* & in procu-
ratione Legatorum, & decima Papali, ac in aliis simi-
libus oneribus, quæ tanquam mixta habentur, nempe
personalia & realia Ecclesiarum, non tamen prædio-
rum. Secunda species munerum est, quæ merè realia
sunt, vt *in l. forma §. si verò quis agrum*, & *ibi* Bart. *ff.
de censib.* & huius distinctionis, ac effectuum ea illa
resultantium meminere Ioan. Andr. *in cap. 1. de im-
mun. Eccles. lib. 6.* & ibi Gemin & Anchar. late Fede-
ric. de Senis *cons. 151.* Paul. de Eleazar. *in Clem. 1.
de iurepatron.* & ibi Zabarel. *q. 7.* idem Anchar. *cons.
141.* Bellencin. *de charit. subsid. q. 35. per tot.* Remig.
de Gonni *eod. tract. q. 25.* Ioan. Bapt. Ferret. *cons. 158.
num. 6.* Tertia onerum species est subsidij scil. à 70
Sede Apost. Regi Catholico concessi ab aliis multum
dissimilis, cùm illius impositio facta reperiatur super
fructibus, & redditibus Ecclesiasticis Ecclesiarum Hi-
spaniæ, & ita onus est fructibus, non verò Ecclesiis, aut
Ecclesiasticis personis impositum, vt patet ex prima
Pij IV. concessione, ibi, *Super omnium & singula-
rium Cathedralium, & Metropolitanarum fructibus,
redditibus, & prouentibus, obuentionibus, emolumen-
tis*, &c. Idem colligitur ex prorogationibus deinde
concessis, vt patet ibi, *Ex fructibus, & redditibus Ec-
clesiasticis ciuitatum, & locorum Regnorum vniuersa-
rum Hispaniarum*, &c. & in specie tradit Lasarte
cap. 19. num. 34. & 35. ibi, *Planissima sane est, &
verissima responsio si animaduertas quod charitatiuum
subsidium est onus immissum non quidem Ecclesiasti-
cis personis, sed redditibus potius, & prouentibus totius
Ecclesiæ*, &c. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom 3. q. 73.
art. 6. in princ.* ibi, *Quia charitatiuum subsidium impo-
situm est non quidem personis Ecclesiasticis, sed reddi-
tibus potius, & prouentibus totius Ecclesiæ*, &c.
Vnde dicta subsidij concessio fuit consignata super 71
fructibus Ecclesiasticis, non verò super personis, &
quamuis ab illis exigatur, id non procedit ex aliqua
earum obligatione personali, sed quatenus fructus Ec-
clesiasticos percipiunt, & sic tantùm tenentur ratione
redditum fructuum Ecclesiasticorum, vt in specie
concessionis subsidij factæ Principi tenent Ferret.
cons. 158. num. 11. Ioan Andr. *in d. cap. 1. num. 6. de im-
mun. Eccles. lib. 6.* & ibi Dominic. *num 7.* Cardin. *in
Clem. 1 §. sanè num. 5. de iurepatron.* Federic. de Senis
d. cons. 151. per tot. præcipue *à numer. 5.* & alij. quos
refert & sequitur Bellencin. *d. tract. de charitat. sub-
sid. quæst. 35.* & omnes conueniunt hanc decimam po-
tius æquiparari collectæ quam tributo: nam collecta
propriè dicitur, quæ imponitur personis pro rebus, vt 72
in d. cap. 1. de immun. & *ibi* Gemin. *num. 3.* & ideo est
variabilis secundùm casus, & occurrentes necessitates,
vt tradit Paul. *in l. Imperatores num. 3. de publican.*
comprobat Francisc. de Claperiis *cent. causar. causa 42.
q. 1. num. 8.* idem tenet Bald. *in l. neminem num 3.
C. de sacros. Eccles.* Bertachin. *in tract. de gabell. in
prælud. num. 1.* Chassan. *in consuetud. Burgund. §. 4. vers.
extraordinarium num. 43.* Hug. Cels. *cons. 34. n. 22.* 73
Vincent. de Franchis *decis. 107. num. 4.* Secus est
quando tributum fuerit reale, perpetuum, vniforme,
inuariabile, & ordinarium *l. 1. C. de vacat. publ. mun.
l. 2. C. de indict. lib. 6. l. omnes C. sine censu*, Abb. *in
cap. fin. num. 12. de vita, & hon. cleric.* Claper. *citato lo-
co num. 8.*
Ex quo fit, hanc decimam Papalem super bonis & 74
fructibus personarum, & vniuersitatum Ecclesiastica-
rum impositam, tanquam subsidium ex causa à Pon-
tifice impositum. Rebuff. *de decim quæst 3. 4. 3.* Franc.
Monald. *cons. 107. num. 1. lib. 2.* & tanquam onus va-
riabile; Bellencin. *de charit. subsid. q. 69. n. 8. & in seqq.*
augeri diminuive posse, auctis, vel diminutis fru-
ctibus, vt in quocunque tributo, cùm onus fructuum
hæc impendia sint, probat *l. neque stipendium ff. de
impensis in rebus dotal. l. quæro ff. de vsufr. legato l.
hactenus, ff. de vsufructu*; & in collecta dicit tex. *in
l. generali, §. inopes, ff. de muner. & honorib. l. forma*, vbi Bart.
ff de censib. l. his oneribus §. acutis, ff. de vac. et. muner.
Franc. de Claper. *citato loco n. 8.* Purpur *cons. 356. lib 1.*
in decima Papali, Dominic. *cons. 185.* Rebuff. *cons. 125.
n. 11.* Et est tex in terminis loquens in *Extrauag. vnic.
de decim. inter communes, in vers. in soluendo, & in vers
de iis quoque, & in vers. Rector.*

Secundò

75 Secun[illegible], vt habetur, quo-
rum cau[illegible] la-
rum peri[illegible] onere non gr[illegible] afcunt,
litt. in te. re [illegible] num. 4. & n[illegible]. &
Honorib. Rom. con[illegible] lib. [illegible] Clapet. causa
7. quaest. 1. princ. [illegible] Lopez 58. [illegible] 4. n. 6.
pri. 3.

78 Tertiò ex dictis oritur Ecclesiarum & beneficiorum
[illegible], ac eorum valorem considerari quatenus ex eis
superest deductis oneribus, vt est text. in ca. praesenti,
[illegible] Ordinarij ibi, hoc de illis bonis [illegible] debet in-
[illegible] latis debiti, &c. Rot. decis. 60. in a[illegible] de
[illegible] rebend. cl[illegible] cap. ex ahre num. 13. vers. duo-
77 [illegible] gestis, de rescript. vbi quòd in computando
[illegible] beneficij debeat deduci on[illegible], & quod hoc est
[illegible], siue fiat mentio [illegible] redditibus beneficij, ex
Bald. in l. cohaeredibus, & in l. neque, in fine C. de com-
pensat. ex text. in l. fundi Treb[illegible]. ff. de vsufr. legat.
[illegible] fiat mentio de fructibus beneficij, intelligitur de-
ductis oneribus, ex text. in l. fructus, ff. soluto matrim. &
ibi Bart. & Doctores idem tradunt dicentes quoad pro-
bandum verum valorem beneficij probationem debe-
re concludere quae onera super eo sint imposita, vt eis
deductis verus valor remaneat, post Ludou. Gom. &
alios Ioan. Bapt. Ferret. cons. 354. n. 15. Crescent. decis. 2.
de probat. & post plures Nicol. Garc. de benefic. p. 5. c. 3.
n. 16. vbi quòd debent deduci onera, & quod aliàs ar-
ticulus super valore est ineptus, quia debet dicere quod
valet tantum oneribus deductis, Felin. Sarmien. Gig. &
alij ibidem citati.

78 Et quod fructus & redditus beneficiorum tantum ae-
stimari debeant, quantum valeant deductis oneribus,
tradunt Bald. in l. 1. num. 1. vers. sed pone, impetrant a
Papa, C. de fru[illegible] lit. expens. Ioan. Bapt. Ferret cons.
356. num. 8. Riminald. iun. cons. 17. num. 45. & seqq.
lib. 6. Gutier. canon. lib. [illegible] quaest. 1. num. 126. cum seqq.
79 Caualcan. decis. 37. sub num. 89. p. 2. vbi quòd fructus
beneficiorum sunt qui supersunt deductis oneribus, &
impensis, & quòd si beneficium esset ita tenue quòd
onera absorberent totos fructus, & tunc ille, qui ex pri-
uilegio Papae debet percipere vel detrahere nihil habe-
bit, quia propter onera fructus non re[illegible]untur, & non
entis nullae sunt qualitates, & quia ex [illegible] nihil fit, &
nemo dat quod non habet, & idem tradit decis. 27. n. 15.
& 16. p. 1.

80 [illegible] enim appellatione in iure venit id
dumtaxat quod superest, deductis expensis, text. in d. l.
fructus, [illegible] § [illegible] quia ex fructibus primo
impensis [illegible] c. [illegible] fin. domino. 4. fructus.
ff. de petit. hered. [illegible] 26. 14. part. 11. part. 4. Reino ono in
obseruat. praeal. obs. 5. [illegible] vbi [illegible] fructuum nomi-
ne continetur qu[illegible] impensis deductis superest.
Ego de appel. [illegible] que iure [illegible] appel.
1. [illegible] n. 22. imò [illegible] deductis [illegible] oneribus, vt probare
81 videtur, tex. [illegible] lucrum quoque in-
telligitur omni damno d[illegible] l. Mutius 36 ff. pro so-
cio, adeo vt nullus casus inuenire possit, qui hoc ge-
[illegible] onis imped[illegible] celebris in l. fundi qui,
[illegible] glos. & Doctores.

82 Quod procedit [illegible] fiat [illegible] de integris fructi-
bus, quia nihilominus inte[illegible] deductis oneribus,
D. Barbos. in d. l. fructus. num. 7. nam dictiones vniuer-
83 sales, omnis, [illegible], & similes, restringuntur ad ea, quae
ver[illegible] ex natura sermonis, vt optimè probat, & decla-
rat Caualcan. d. decis. 27. numer. 15. p. 4. & notatur à Ca-
ro[illegible] Rufino cons. 62. num. 7. vers. nam aliquando vol. 1.
dicens quòd quando res, de qua agitur, diminuitur ve-
rè, vel interpretatiuè mediante aliqua detractione,
tunc dispositio simpliciter loquens de re, vel de inte-
gra, siue de tota re, verificatur in eo quod superest,
facta dicta diminutione, quia totalitas, & integri-
tas ipsius rei remanet in eo quod superest, & ad illud re-
st[illegible].

In puncto huius quaestionis est singularis & nota- 84
bilis decisio Mathaei 112. vbi in releuio debito fisco
Regio soluendo per [illegible] in casu successionis feu-
di quod releu[illegible] consistit in medietate fructuum illius
anni, [illegible] quo haeres successit, facta successione dubitatum
fuit an releuium huiusmodi deberet integrè fisco per-
solui ex medietate fructuum absque deductione onerum;
fuit resolutum, & iudicatum deducenda esse onera, vt la-
tissimè habetur in d. decisione, vbi n. 54. dicitur quòd ita
semper fuit iudicatum.

Ex qua decisione plura deducuntur huic materiae sa- 85
tis accommodata, primum quòd attenta iuris dispositio-
ne deducenda sunt onera, quamuis concessio ad fructus
di[illegible], itaut debitum soluendum sit de eo quod ex
illis superest deductis oneribus, quod ex pluribus iuri-
bus, & fundamentis ibi adductis apparet, ex numer. 25.
cum seqq. vsque ad num. 34. Secundum quod cùm in 86
cap. 55. Regis Martini de releuiis soluendis, & quo-
modo soluantur, nihil statutum sit qualiter regulari de-
beat dicta fructuum medietas soluenda fisco, ait esse ca-
sum omissum, at ita debere regulari iuxta iuris commu-
nis dispositionem, & quòd eo attento onera debent de-
duci, vt latè ipsemet probat n. 25. subdens etiam num.
34. quòd praedicta concessio tanquam lex noua debet
interpretari secundum terminos legis antiquae, & hoc
non per viam extensionis sed per viam legalis interpre-
tationis, ex Dec. Lofrfredo, & aliis ibi adductis. Tertium
quod vt dicto numer. 34. refertur, dispositio dicti cap.
55. Regis Martini sic interpretabatur, vt onera dedu-
cerentur, & quòd haec obseruantia, quae praedictam le-
gem subsequuta fuerat, dubietatem declarauit, ex iu-
ribus ibi adductis, praecipuè capite cùm venisset, de 87
institut. vbi dubitabatur si concessio erat realis vel per-
sonalis? & deciditur realem praesumi, quia vt realis
fuerat obseruata, & Innoc. ibi, dicit quòd ex solutio-
ne posterius facta declaratur animus & mens disponen-
tis.

Ex quibus omnibus infertur onera censualia super 88
bonis Ecclesiasticis imposita deducenda esse, antequam
subsidium soluatur, eodem modo quo in solutione col-
lectae, quae imponitur personis pro rebus deducitur, vt
in simili probat d. [illegible] 1. de immunitat. eccles. lib. 6. vbi
Gemi[illegible] num. 3. resoluit deduci debere quod censuario,
vel emphyteutae nomine redditus, vel pensionis soluitur,
& tantum pro residuis fructibus collectari, quod tradit
Isernia tit. quae sint Regalia. § plaustrorum num. 56. &
ibi Afflict. num. 14. Luc. de Penna in l. fin. n. 6. C. de fund.
limit. lib. 11. & in l. 1. n. 7. C. de repond[illegible] descript.
Valasc. de iure emphyt. q. 17. n. 9. Ioan. Garc. de expens. c.
1. num. 5. [illegible] 35. per tot. lib. 1. Ludou. Sacca
cons. 14. cum seqq. Vincent. de Franchis dec. 1[illegible] num.
4. Caualcan. decis. [illegible] p. 2. Flores de Mena var. lib. 2.
q. 21. n. 62.

Non obstat quòd census huiusmodi super bonis v- 89
niuersitatum ecclesiasticarum impositi, antequam de-
ducantur eorum redditus, ecclesiastici sunt, & necessa-
riò ex illis soluendum est subsidium, vt videtur probari
ex d. Extrau. unic. de decim. in §. ratione autem, de
quo supra n. 6.

Quia respondetur quòd census est ius quoddam rea- 90
le ad percipiendum annuum redditum, quod inhaeret
rei super qua imponitur, vt tradit Cou. lib. 3. var. cap.
7. num. 2. & 6. Aluar. Valasc. de iure emphyt. quaest. 32.
num. 13. adeo vt sine re [illegible] constitui non possit, vt est ve- 91
rior, & communior opinio, quam latè plures referens
confirmat Brunor. à Sole in suis quaest. q. 4. Ioan. Franc.
Milanen. Siciliae decis. 2. numer. 115. cum seq. lib. 2. Surd.
cons. 318. num. 2. lib. 3. Et hodie est sine dubio extante
Motu proprio Pij V. in quo hoc expressè disponitur,

vt aduertit Surd. *d. num.* 12. quod quidem ius, & fructus redditibus census correspondentes venduntur, ad not. per Franc. Garc. *de contract. lib. p. 2. cap. 4.* Sarabia *in instr. mercat. cap.* 15. nec ab eo dissentit Felician *de censib. lib. 1. cap. 4. num.* 5. saltem in censu super re certa consti-
92 tuto ex Nau. *in comment. de vsur. n.* 79. qui ait requiri ad iustitiam census, vt ex fundo, vel re super quo imponitur, percipiantur fructus, qui pensioni correspondeant, sequitur Menoch. *cons.* 445. *n.* 11. *ad fin. vers. tertio*
93 *admisso, & n.* 12. *lib.* 5. Et licet redditus in pecunia, & nō in fructibus soluantur, hoc ad rem nihil facit, quia loco fructuum redditus illi sunt deputati, ex Menoch. *d. cons.* 445. *n.* 13. & ante eum melius dixit Bald. *in l. Latam n.* 8. *C. de execut. rei iudic.* vbi tradit quòd huiusmodi obligatio, seu pensio annua succedit locu naturalis perceptionis fructuum, & in nostra specie considerat Rebuff.
94 alios referens *d. cons.* 125. *n.* 18. vt videre est in ipsa decima Papali, quæ etiamsi imponatur pro fructibus, adhuc in pecunia soluitur, vt notum est, & probatur *in d. Extrauag. vnic. de decim.* ibi, *Eius autem solutio decimæ non ex ipsis rebus, quæ percipiuntur de prouentibus; sed in pecunia numerata.* Vnde tantum animus ex fructibus dicitur percipi, quantum soluendum est pro ipsis in pecunia, quia valor fructuum æstimatur deductis oneribus. Bald *in l. sed etsi hec. §. 1.* per illum text. *ff. de condit.* *& demo. stat. & in l.* 1. *n.* 8. *C. de fructib. & litium expens.* latè Tiraq. *de retr. lign.* [illegible] *§.* 1. *gloss.* 1. *n.* 6. & consequenter tanto minus debet pro subsidio imponi dictis fructibus, vt in specie argumentatur Rebuff. *d. cons.* 125. *n.* 11 *&* 13 & in terminis quod in solutione decimæ Pa-
95 palis deduci debeant censuum pensitationes tradit Belencin. *de charitatiuo subsidio q.* 37.

96 Quod quidem probatur ex tex. *in d. Extrauag. vnica, § & quia nonnulli, de decim.* vbi tres constituuntur casus. Primus est quādo fructus & redditus pro pēsione dātur in beneficium, & tunc articulus de eorum prouentibus soluendam decimam Extrauag. est, quia monasterium, siue Ecclesia, ad quam originaliter proprietas super qua pēsio imponitur spectat, nihil ex illius fructibus percipit, & ius percipiendi perpetuo alienatur, hoc enim necessariò requiritur, vt pensio dicatur dari in beneficium, vt per Caccialup. *in tract. de pensionib. quæst.* 12. Secundus est quando fructus ex contractu, puta ad pensionem, vel firmam annuam, in quo unica est facta grauia obtinentis, dantur, vt *in vers. Non autem*, vbi habetur quod perceptores pensionis, vel firmæ de ipsis decimam exhibebunt. Tertius est quando emuntur fructus ad vitam propriam, & de istis per tres annos decima exhibebitur. Quartus est quando ad vitā fructus gratiosè fuerunt concessi, in quo non donator sed donatarius debitor est.

97 Ex his omnibus casibus solùm primus, est de quo agitur, applicabilis est, quia census est ius quoddam reale perpetuum super fructibus impositum, quòd licet sit redimibile, hoc tamen fit sorte principali prius persoluta, & sic pars fructuum redditibus census correspondēs non est in bonis proprietarij, & ideo iustissimum ne ex illa soluatur subsidium, prout nec soluitur ex pensione in perpetuum concessa. Secundus verò casus potius pro hac parte stat, ex eo enim deprehenditur proprietarium nō plus soluere quàm quod ex fructibus percipit, ex quo fit, soluentem, si ad subsidij solutionem obligatus esset, posse ex fructibus pensionem deducere, alias vna & eadem res duplici solutione grauaretur, quod absurdum est, vt infra ostendetur. At tertius casus pro contraria parte ponderari solet, sed ad rem nihil facit, quia aliter se habet censuum materia, & hoc sufficit, nā in extraordinarijs non potest vnus casus trahi ad consequentiam alterius *l. quod vero contra. ff. de legib.* tum quia casus iste agit de fructibus ad vitam venditis, in quibus nullum ius in proprietate emitur, & emptio est temporalis, ita vt vita extincta liberi remaneant fructus absque illa sortis principalis restitutione, & pretium subrogetur loco fructuum, & virtualiter dici potest anticipata quædam eorum solutio, vt de [illegible] tex. *in d. Extrauag. vnica. §. sin autem* ibi, *quem de per eos pro futuro tempore receperunt*; qui quidem contractus multum conductioni assimilatur, & vt discerneretur an [illegible] vnus vel alius, deferendum est consuetudini [illegible] ti, vt constat ex traditis per Alex. [illegible] 3. *n.* 3. *lib.* [illegible] pluribus, quos refert Tiraq. *de retr.* [illegible] *lig. §.* 1. [illegible] *num.* 23. *in fine*, & nihilo[illegible] *d. Ex*[illegible] tionem decimæ Papalis [illegible] casu a [illegible] strum [illegible], ibi, [illegible] speciali quadam ratione, quia scilicet pecuni[illegible] bus prouenientis [illegible] triennium non [illegible]
xe vt post Curt. & Conrad. Paris. *cons.* 25 [illegible] 98
lib. 2. Sicut & fructus vltra triennium durare [illegible] præsumuntur [illegible] *verb.* [illegible] *C. si aduersus vendit.* sequuntur plures quos [illegible] Tiraq. *de* [illegible] *in lig. §.* 1. *gloss.* 7. *num* 52. & alios referens D. Bar[illegible] *matrio §. interdum, n.* 43. *ff. soluto matrim.* Nec obstat quòd mentio trium an[illegible] *d. § si autem*, vbi [illegible] cta [illegible] testetur, quia cum [illegible] decimæ Papalis [illegible] id tempus [illegible] hæc est [illegible] nec colligitur ex § *ac si magnus in ead. Extrauag.* ibi, *pr*[illegible] *annos, quibus durabit decima*, &c. quia dictum fuit [illegible] speciali casu ex speciali quoque ratione, [illegible] termino fixo [illegible] nam alijs [illegible] locis eiusdem Extrauag. aliter loquitur Pontifex, vt videre est *in §. similiter*, ibi, *Per totum tempus, quo durauerit decima*, & in § *solventium*, ibi, *per totum tempus*, & in § [illegible], ibi,
durante decima. 99

Et prædicta resolutio adeò vera est, vt si contrarium practicaretur, exinde plura oriruntur inconuenientia, duo sunt principaliora. Primum, quia si census ad fauorem personæ seu Vniuersitatis ecclesiasticæ impenderetur, vtique illi subsidium pro rata redditiuum distribueretur, iuxta tex. *in d. Extrauag. vnic. § quia nonnulli*, & iuxta opinionē [illegible] in hoc casu ad integram solutionē [illegible] persona ecclesiastica, quæ [illegible] redditum detra[illegible] ne, & sic [illegible] solutione grauarentur, quod [illegible] *§* [illegible] *si non leg. Rhod. de* [illegible] ibi, *quia nō* [illegible] *duplici* [illegible] *collationis, &* [illegible] *eorique* [illegible] *ff. de* [illegible] *vers. quidem, in dubitatur* [illegible] *debet*, &c. in quo plura congerit Tiraq. *de retract. lig. §.* 1. *gloss.* 18. *num.* 9. & probat text. notabilis *in l. honorem* [illegible] *ff. de muner. & honor.* & hoc argumento [illegible] decima Papali vtitur Belencin. *in tract. de charitatiuo subsidio quæst.* 3. [illegible] in collectis Purpurat. *cons.* 356. [illegible] 1. Alterum absurdum [illegible] vt si census fuisset [illegible] tus ad fauorem secularis [illegible], ex [illegible] tributum illi distribueretur Luc. de Pena [illegible] *num.* 104 *C. de fundis limit.* Afflict. [illegible] *quæ sint Regalia. §. flaminorum quæst.* 14. Auend. [illegible] *de exequend. mand.* [illegible] 14. *in* 15. [illegible] de Me[illegible] *d. lib.* [illegible] *q. de col*[illegible] *numer.* 6. & nihilominus ecclesiasticus bo[illegible] *sor* teneretur ex fructibus ad integram subsidi[illegible] nem, & sic i[illegible] duplicem soluerent repartitionem, contra præd[illegible] iura [illegible] aliud non minus sequeretur absurdum, quod eo casu quo [illegible] absorberet omnes fructus, adhuc subsidium integre [illegible] esset, & sic possessor, qui nullum ex fructibus commodū reportaret [illegible] fuerit, eandem quantitatem soluerēt perinde ac si eos integrè exigeret, quod iniquum videtur, & contra mentem Pontificis, & verba ipsius cōcess[illegible] ibi, *Ne Ecclesia nimio & multiplici* [illegible] *intolerabili onere contingat grauari*, supradictas, & quā

refert

refert Fr. Emman. q. *Regul. tom.* 3. q. 74. *art.* [illegible] iunctis iis, quæ tradit Cæl. Vrsill. ad Afflict. *decis.* 241. *num.* 7. vbi refert Philip. Deci. *cons.* 156. dicentem ipsum quam esse, quod, qui non percipit omnes fructus beneficij, pro omnibus, ac si omnes percepisset, contribuat.

100 Nec in contrarium facit, quòd titularis beneficiarius integre ecclesiasticas pensiones soluit, licet illas [illegible] petere possit pro rata à pensionario; Quia pro solutione præsentis dubij aduerto pensionarium iure communi attento teneri [illegible] subsidio contribuere pro rata, vt latè probat Caccialup. *de pensionib.* q. 17. vbi *num.* 15. dicit quòd [illegible] ea scripserat, contulit cum D. Nicolao de Castil[illegible] Aduocato Consistoriali, & Fiscali magno, & practico in Curia Romana, & petijt quid videtur obseruari, & quod respondit se pluries [illegible] pro di-
101 xisse quod pensionarius debeat contribuere cum proprietario in solutione decimæ Papalis, idem latè probant Gig. *de pension.* q. 59. Rebuff. omnino videndus, *cons.* [illegible] 5. Valasc. alios referens *de iure emphyt.* q. 17. n. 9. Ludou. Sacca *cons.* 14. n. 23. Deci. *cons.* 156. *vol.* 1. Ballencin. *de charit. subsidio* q. 37 Remig. de Gophis *eod. tract.* q. 44. Escobar *de ratiocin. cap.* [illegible] *num.* 21. Nicol.
102 Garc. *de benefic.* p. 1. c. 5. n. 17. Idem in tributo, quòd Alcauala dicitur, quòd etiamsi debeatur ex pretio, pro quo res venditur, hoc tamen intelligendum de pretio quod reuera exigitur, & ad se trahit venditor, vt post alios probat Lalarte *de decimo vendit. cap.* 1[illegible] *n.* 16. *cum seq.* Gutier. *lib.* 7. *pract.* [illegible] *q.* 54. *n.* 7. 20. *&* 21. *cum seqq.* Idem etiam in Laudemio, Fab. *in §. pretium n.* 3. *Instit. de empt. & vendit.* Peguera *in tract. de feud. vers.* 1. *n.* 128. *fol. mihi* 40. Lalarte *d. cap.* 10. *n.* 27. *ad fin. &* n. 38. *ad fin.* Ponte *in qq. laudemial.* q. 60. Burg. *de laudem.* q. 2. *inspect.* 26. Gut[illegible] *d. q.* 54. *n.* 23. *&* 24.

Maxime, quia *d. Extrauag. vnica. § in ratione* procedit & loquitur in debito personali, [illegible] etiamsi illi accedat hypotheca, quod patet, quia in principio agit de hoc casu, ibi, *Ratione autem æris alieni quo persona soluens decimam obligata consistit*, &c. & verba quæ sequuntur, ibi, *Etiamsi certe res ecclesiasticæ propter hoc à quoquam fuerint obligatæ* non mutant, nec diuersificant casum, sed loquendo de eodem debito ordinario personali, adduxit quod de illo factum fuit, licet ad solutionem res aliquæ ecclesiasticæ obligatæ sint, quod probatur ex dictione, *etiam*, quæ [illegible] eisdem terminis implicat casum difficiliorem *l. etiam ff. solut. matr.* Surd. *cons.* 305. *n.* 15. ex illis verbis, *propter hoc*, quæ planè referuntur ad idem æs alienum, de quo [illegible] principio.

103 Præterea & hoc ex eo confirmatur, quia hypotheca censualis est irregularis, & extraordinaria, & egreditur terminos aliarum, Cou. *lib.* 3. *var. cap.* 7. [illegible] 6. *&* 7. *circa fin.* & pluribus relatis Felician[illegible] 1. c. 4. n. 9.
104 vocans hypothecam censualem anomalam, & priuilegiatam. Ex quo probatur quod licet in hypothecis ordinariis necessaria sit excussio, vt contra tertium possessorem procedi valeat, *Auth. hoc nisi* [illegible] *de pignorib.* non ita necessaria est in hypotheca censuali. Guid. Papæ *decis.* 42. Cou. *d. c.* 7. *n.* 6. Valasc. *de iure emphyt.* q. 32. [illegible] 14. Gam. *deci.* [illegible] 145. vbi additio alios refert, dicens hanc esse communiorem opinionem, Felician. *lib.* 3. c. 4. n. 9. Gasp. Roderic. *de annuis redditib. lib.* 2. q. 9. n. 51. & quotidiana praxi receptum testatur Redoan. *de rebus Eccle-*
105 *siæ non alienand.* q. 1[illegible] *n.* 66. Petr. Surd. *decis.* 32. *n.* 15. Ratio est, quia census non tam hypothecam inducit quàm ius quoddam, & onus reale prædio inhærens, quod transit in quemcumque possessorem, & sequitur ipsum fundum, prout onus tributi seu tributariam *l.* 2. *& fin. C. si sine censu, vel reliq.* quam rationem tradiderunt Valasc. *d. q.* 32. *n.* 13. *&* 14. optime Cou. *d. c.* 7. *n.* 6. Gasp. Rodrig. *d.* [illegible] 52.

106 Vnde absonum est intelligere verba *d. §. ratione autem*, de hypotheca censuali, cùm verba ad id, quod regulare est, referenda sint, non autem ad irregulare, & extraordinarium, *l. Seio. § Mædico Sempronio. ff. de annuis legat.* nec ad causam priuilegiatam, *l. si adulterium, § liberti, ff. ad leg. Iul. de adulter.* & pluribus comprob[illegible] Tiraq. *ad tertul.* [illegible] *l.* 3. *§.* 1. *gl.* 14. *n.* 93.

Rursus quòd in constitutione census principaliter 107 consideratur est ius reale, quod formatur super rebus hypothecatis, & personalis obligatio est accessoria, quæ solum permanet dum extat spec[illegible] illis hypotheca, vt resoluunt Greg. Lop. *l.* 28. *verbo cuyo* [illegible] *tit.* 8. *part.* 5. Nauar. [illegible] *14. q.* 3. *§.* 22. *noto, n.* 72. Valasc. *de iure emphyt.* q. 32. *n.* 10. dicens communem, & in practica receptam, & plures referens Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* [illegible] Parlad. *lib.* 1. *rerum quotid. c.* 3. *num.* 22. Franc. Vi[illegible] 169. *n.* 15. Vnde quòd obligatio personalis in [illegible] bus sit accessoria ad maiorem securitatem tradit Gutie. *d. loco n.* 8. optime Surd. *cons.* 318. *num.* 1. *lib.* [illegible] dictum *§. ratione æris alieni*, agit de obligatione personali vti principali considerata, & de hypotheca [illegible] accessoria, vt patet ibi, *Et propter hoc à quoquam fuerint obligatæ*, ergo referri non potest ad hypothecam [illegible] qua non contrahitur propter obligationem personalem, immo obligatio personalis cõtrahitur propter ipsam hypothecam tanquam illi accessoria.

Nec dici potest quod si census imponitur vt expenda- 108 tur in proprios vsus, non est ob id excusandus ne cõtribuere teneatur ad solutionẽ decimæ Papalis, arg. tex. ind. *Extrauag. vnica, vers. expensæ autem* [illegible] *§. illa quoque* [illegible] etenim respondetur constitutionem cẽsus huiusmodi fieri debere propter euidentem necessitatẽ, vel vtilitatem, [illegible] cum solemnitatibus, & causis requisitis ad alienationem rei immobilis ecclesiasticæ, de quibus *in cap. fin. e. g. exceptione* 12. *q.* 2. vt probat Redoan *de rebus Eccles. non alien. q.* [illegible] 30. *cum seqq.* Et sic iustificata census constitutione necessitate, & iustitia, debet ex eo detrahi quòd sufficiat ad subsidij solutionẽ, & quicquid postea eueniat, sufficit quòd ius legitimè alienetur, & sic extra patrimonium personæ ecclesiasticæ, vt ex valore detrahatur ad solutionũ decimæ Papalis, vt dicit Ballencin. *de charit. subsidio q.* 37. quòd autem in dicta *Extrauag. in citata §§* disponitur, respicit illum, qui remanet fructuum dominus, & illis fruitur, vt scilicet is non excusetur a solutione decimæ propter expensas, de quibus ibi: quod sanè diuersum est à nostro casu, in quo adest fructuum, necnon & iuris percipiendi in proprietate alienatio.

Nec rursus quidquam obest dicere quod decima Pa- 109 palis [illegible] quod præcedit censum postea creatum, & quod [illegible] constitutio nõ potuit auferre ius Pontifici acquisitũ tollere, nã in promptu solutio est, tũ quia prima [illegible] concessio facta fuit ad annos quindecim, & est [illegible] cessione præsentium [illegible] qualis [illegible] nõ est imponi tanquam onus reale, & [illegible] fructibus, sed tanquam collecta variabilis, quæ imponitur personis ecclesiasticis pro [illegible] bus, quos percipiunt ex propriis rebus, vt supra dixi: vnde in tantum quis tenetur collectam sol- 110 uere, in quantum fructus percipient, & ita alienando rem quam possidet, non soluit hanc collectã, nec eius onus transit in possessorẽ secularem, vt [illegible] ctũ est, & eodẽ modo alienando partem; scilicet ius percipiendi redditus, quod alienatur in censu, debent personæ eximi à decima Papali pro rata, cùm idem sit de toto quoad totum, quod de parte quoad partem *l. quæ de tota, ff. de rei vendic.* Vnde in hoc casu deductio census non ex eo procedit, quod ille sit antiquior onere subsidij, sed ex natura rei, & ipsius decimæ Papalis, quæ proculdubio admittit huiusmodi deductionem: & in terminis quod in collecta deducatur census ex post facto impositus, probat 111 optimè Purpur. omnino videndus *d. cons.* 336. *n.* 1. *vers. circa secundum, cum seqq. vol.* 1.

Ex quibus vtraque opinio videtur probabilis, sed pro-
babilior est hæc vltima affirmatiua, quam sequutus fui
*in meo tract. de officio, & potest. Episcop p. 3. alleg. 87.
post n. 15.* in impressione Lugdunensi de anno 1641.

112 Dubitaui deinde, an ex redditibus ad fabricam alicu-
ius Ecclesiæ vel monasterij designatis subsidium sit
soluendum? Et respondi negatiuè, dum fabrica durat, &
ipsi Ecclesiæ, vel monasterio bona, seu redditus illi non
applicantur: tùm, quia fundator ita cauit, & expressè
113 iussit, ne applicarentur pio loco, nisi absoluta fabrica,
quæ verba denotant conditionem ex vi ablatiui absolu-
ti, id est, ædificio perfecto, *l. à testatore, ff. de condit. &
demonstr.* glos. *verb. sub conditione in l. cum ab eo ff. de
contrah. empt.* tradunt Bart. *in d. l. à testatore, n. 1* Oroic.
id l. ab emptione, n. 13 ff. de pact. Padil. *in l. 1. n. 16. ff de
legat. 2.* & dum conditio pendet, dispositio sine effectu
114 manet, *l. cùm ad præsens, cum l. seq. ff. si certum per. l. con-
ditionali § 4. ff. de verbor. signif.* Aretin. *in l. ex facto n.
12. ff. de vulgari & pupil.* Menoch. *cons. 459. n. 41. & 42.
vol. 5. & cons. 189. n. 15. vol. 3.*

115 Et in puncto est decisio Bonifacij VIII. *in d. Extra-
uag. vnic. de decim.* quæ loquitur in terminis alterius
subsidij concessi super fructibus, & redditibus Eccle-
siarum, & personarum ecclesiasticarum, & emanauit ad
declarationem aliquorum dubiorum ab intelligentia
concessionis dicti subsidij emanantium, & *in §. de elee-
mosynis verò* expressè refert quòd de illo quod concedi-
tur, vel applicatur ad opus fabricæ, non est soluendum
subsidium, vt videre est ibi, *De eleemosynis verò seu ob-
lationibus datis ad opus fabricæ,* &c & sequitur infe-
rius ibi, *decima non soluetur.* &c & post prædictam *Ex-
trauag.* dubium eleuant glos, *verb. beneficiorum in d.
Clem. de decim.* vbi inter alias quæstiones hanc excitant.
Videlicet si relicta ad opus fabricæ debeant contribuere
in prædicta concessione? Et negatiuè respondet allegā-
do dictam Extrauag. hanc glossam dicunt communiter
receptam Cardin. ibi, *num. 3.* & Imol. *numer. 5.* dicentes
in hoc casu contributionem fieri non debere, quòd idē
probat Franc Monald. *cons. 167 in diffic. num. 5. lib. 3.* &
116 melius Bonifac. de Vitalinis *in d. Clem. 2. n. 46.* ex cuius
dictis colligitur singularis distinctio, videlicet si reddi-
tus ad opus fabricæ consignati primum ecclesiastici fue-
rint, & postea ad fabricam applicentur, debent contri-
buere; secus verò si nunquam fuerunt Ecclesiastici, itaut
operarij fabricæ fructus per eorum manus reciperent,
& non per manus beneficiati, quia tunc non dicuntur
fructus ecclesiastici, cùm adhuc non peruenerunt ad
Ecclesiam, ac proinde vti tales non subiiciuntur con-
tributioni, & ita intelligitur text. *in d. Extrauag.* dum
habet eleemosynas, & oblationes, de quibus ibi, non di-
ci fructus ecclesiasticos, ad hoc vt contribuere tenerentur,
& in effectu eandem distinctionem fecit glos. *in d.
Clem. 2 de decimis, in vers. secundum etiam expedi-
tur.* Et hoc sine dubio procedit vbi operarij fabricæ
fructus per manus ipsorum reciperent, vt in terminis
tenet Bonifac. de Vitalinis *in d. Clem. 2. numer. 46.* ibi.
*Ex quo inferri potest secus esse, si ita essent assignati fa-
bricæ, vt operarij fabricæ fructus per manus ipsorum re-
ciperent, & non per manus beneficiati,* argumento *d. l.
fundi, quia tunc non videretur esse fructus beneficij, sed
ipsius fabricæ, & nondum percepti,* argum. *l. vsufructu
legato ff. de vsufructu & istud bene probat limitatio
apposita in istis declarationibus, vbi dicitur quod de
oblationibus, & de alijs eleemosynis, quæ dantur ad opus
fabricæ, decima non soluitur, & sit ratio, quia ista non
sunt fructus beneficiorum,* argum. *l. an agris limitatis, de
acquir. rerum domino, nec percipiuntur per beneficia-
tum, sed per deputatum ad opus fabricæ,* &c. sequitur
Bellencin. *de charitatiuo subsidio q. 74.*

117 Idem forsan procederet si monasterium fructus re-
ciperet, & ex illis operariis solueret expensas fabricæ,
quia distributio, siue illorum administratio non fit per
monasterium iure proprio, sed nomine fundatorum, vt
ipsimet in fundatione dicunt; quando enim quis po-
test duplicem personam repræsentare, propriam sci-
licet, & officij, *l. tutorem ff. de his, quibus vt indign.* Bald.
& Salicet. *in l. eius C. de compens.* Rot. Genuens *decis.
31. num 11. & decis. 75. n. 13.* Ioan. de Puteo *inter consi-
lia Baldi cons. vlt. n. 2. vol. 6.* in eo quod pertinet ad ad-
ministrationem, & facit eius nomine, consideratur tan-
quam procurator, seu administrator, & non nomine
proprio. *l. fin. ff. de instit. action.* Bart. *in l. post mortem § 1.
ff. quando ex facto tut. & in l. 1. §. nunciatio num. 12. ff.
de noui operis nunc.* Alberic *in l. 1. § sufficit, n. ff. de
administ. tutor.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 49.
n. 17.* Decian. *resp. 85. n. 17. lib. 5.* Hieron. Gabr. *cons 71.
n. 2. lib. 1.*

Huic partim fauet obseruantia inconcussa, quæ in- 118
dicat sensum prædictæ concessionis Apost. quia eodem
modo præsumitur concessum, quòd successiuè fuerit
executum, *cap. cùm dilectus, de consuetud. l. si de inter-
pretatione, ff. de legib. l. semper in stipulationibus ff. de
regul. iuris, cap. cum venissent, de instit.* cum citatis *in-
fra voto § 2. n. 43. cum seqq.* Posterior enim possessio-
nis qualitas declarat quid a principio fuerit intentionis:
Bald. *cons. 245.* ex tex. *in l. hoc legatum, ff. de legat. 3. &
in l. Seia §. Tyranna, ff. de fundo instructo;* & quod
ita fuit obseruatum creditur eodem modo fuisse intel-
lectum, Anton. Natt. *cons 406. n. 15. 17. & 18. col. 2.*
loquens in quadam concessione, & dicit quod onera
complectitur, ex eo quòd ita exequuta fuit, & quòd
actus sequens declarat voluntatem præcedentem, Petr. 119
Surd *cons. 140 n. 43. vsque ad n. 49. lib. 1.* Francisc. Bec.
cons. 96. n. 13. & 14. vol. 1. vbi quòd obseruantia subse-
quens omnem dubitationem tollit, & euidentissimum
præstat intellectum, Bald. *in cap. fin. de consuetud. nu-
mer. 29.* adiiciens quòd consuetudo interpretatiua nu- 120
dos sermones, & etiam significata transformat, vt *in
l. 1. C. si secund. nup. seru. mul.* Anton. de Butrio *in d.
cap. fin. num. 47.* vbi quòd huiusmodi consuetudo sup- 121
plet verba omissa in dispositione, vt *in l. quod si nolis
§ quia assidua, ff. de ædilit. edicto.* Socin. sen. *cons. 145.
num. 1. vol 3.* subiiciens quòd licèt ex solis instrumen-
tis non possit quis vrgeri ad prætensam solutionem,
quasi instrumenta clara id non dixerint, adstringitur
tamen iuncta obseruantia vel consuetudine, quia vir-
tute sequentis vsus extenditur instrumentum ad illud,
ad quod alias non extendebatur, Honded *cons 92. n. 30.* 122
vol. 1. Becc *cons. 66. n. 3. lib. 1.* Bald. *cons. 257 lib. 2.* tradit
quod si consuetudo vt forenses collectentur pro bonis 123
sitis in alieno territorio, restringatur ad illos tantum, qui
consueuerunt soluere, Aym. *cons. 3.* Alben. *cons. 407. nu-
mer. 8* & ferè in terminis tenet Andr. Carpan. *de iure re-
leuij p. 1. q. 13. num. 24.* ibi, *Et quia in regno nostro con-
traria est recepta consuetudo iudicandi in hoc casu, ideo
secundum cuiusquam Regni consuetudinem est viden-
dum, sicque ampliùs non est dubitandum in hoc Regno
nostro, eo quod ibi talis vrget consuetudo iudicandi, vt
releuium debeatur deductis oneribus, & expensis.*

Et licèt vbi concessiones dubiæ sunt, recurri debeat 124
ad Principem concedentem, nihilominus tamen regula
hæc cessat quando immediatus vsus, & consuetudo
aliter fuit interpretata, quia hæc interpretatiua decla-
ratio præcedit cuicunque alteri declarationi à Princi-
pe concedente factæ, *leg. cum de nouo,* & ibi Salicet.
num. 1. Cod. de legib Bart. *in leg. neque leges num. 3. ff.
eod. tit.* Decian. *cons. 52. numer. 26. & seqq. vol. 5.* nec 125
requiritur vt introducatur longo tempore, sed sufficit
decem annorum transcursus cum vno, vel duobus acti-
bus, Deci. *in cap. cùm M. Ferrarensis num. de con-
stit.* Corn. *cons. 188. numer. 10. vol. 4.* vbi notant quòd
iure nostro dicitur longa consuetudo ad differentiam

altèrius

alterius, quæ breuis est, scilicet quæ per obseruantiam declaratiuam introducitur, Neutzan. *in sylua nupt. lib. 5. num. 94.* Francisc. Becc. *cons. 101. num. 50 vol. 1.* Surd. *cons. 135. num. 26. & 27. vol. 3.* vbi ait quòd ita præ-
126 sumitur concessum sicut reperitur immediate obseruatum postquam emanauit rescriptum, quamuis modico tempore sic fuerit visitatum, Menoch. *cons. 49. n. 10.* Hie-
127 ron. Gabr. *cons. 164. num. 7. vol. 1.* Qualis enim fuit animus statuentis ex eo declaratur quod factum & obseruatum postea fuit, probat Roman. *cons. 529. num. 2.* quinimo notanter dicit Deci. *cons. 44. num. 17. vol. 1.* post Bart. & Socin. quòd licèt verba statuti, vel instrumenti non seruiant, & licet etiam consuetudo sola de per se non adstringeret, tamen statutum, & interpretatio per consuetudinem simul iuncta operabuntur, quod in statuto vel instrumento videatur expressus ille casus, quem cõsuetudo interpretatiua comprehendit.
128 Maximè cùm ita fuerit sæpe sæpius iudicatum, quæ decisiones tanquã leges seruari debent. *l. ex facto, ff. de vulgari, l. fin. C. de legib. cap. cùm venissent, de iudic. l. filiusfam. ff ad leg. Cornel. de falsis,* ibi, *Sic enim inuenit Senatum censuisse, l. an in totum C. de ædific. priuat.* ibi, *Præsertim probatis, his quæ in oppido frequenter in eodem genere controuersiarum seruata sunt, causa cognita statuet, l. Imperator, ff. de legib.* ibi, *aut rerum perpetuo similiter iudicatarum authoritatem vim legum obtinere debere,* &c. *l. Hisp. 5. tit. 2. part. 1.* ibi, *E deue ser tenida por costumbre si en el tiempo mismo fueren dados concieramente dos iuicios por ella de homes sabidores è entendidos de iuzgar è no auiendo quien ge las contralle* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 6. numer. 27. & 28.* Decian. *cons. 6. n. 39. lib. 4.* Surd. *cons. 149. n. 44.* Bertrand. Grau. *in proœm. conclus. n. 26. cum seqq.*

Hispalen. Prouincialatus Eremitarum S. Augustini.

Possessor quicunque amouendus non est à sua possessione, nisi priùs citetur & audiatur. Executor merus quando de exceptionibus oppositis cognoscere valeat, & interim in executione supersedere, & plura de obreptione & subreptione quarundam litterarum adducuntur scitu dignissima.

VOTVM XCVII.

1 *Facti series.*
2 *Manutenendus est ille, qui de tempore litis motæ sui officij possessionem obtinebat.*
3 *Regularis suo officio priuari non potest absque citatione, & causæ cognitione.*
4 *Prouincialis à suo officio priuatus potest remedium recuperandæ intentare.*
5 *Mandata Regia, quibus iubetur aliquem à sua possessione amouendum non esse, exequenda.*
6 *Princeps licèt dicat aliquem esse à sua possessione amouendum, adhuc in tali amotione procedendum est iuris ordine seruato.*
7 *Idem in rescripto Pontificio præcipiente aliquem suo beneficio priuari.*
8 *Papæ potestas non est tam amplissima in auferendo beneficio, quàm in conferendo.*
9 *Lex, aut statutum contra publicam vel priuatam vtilitatem factum potest per viam appellationis, aut simplicis querelæ impugnari.*
10 *Sententia iudicis fortior est sententia statuti, & quare.*
11 *Legis validitas quando est in controuersiam deducta, non potest innouari contra possessionem illius, qui eam impugnat.*
12 *Lite pendente super validitate priuilegij non est aliquis priuandus, sua possessionis, vel quasi, etiamsi sit contra ius.*
13 *Possessor in sua possessione est manutenendus lite pendente super executione litterarum Apost.*
14 *Tertius qui se opponit, potest impedire executionem rei iudicatæ.*
15 *Possessor non potest à sua possessione expelli, nisi priùs fuerit citatus & iudicialiter conuictus ad eam dimittendam.*
16 *A possessione capta Superioris auctoritate quis amoueri non potest iuris ordine non seruato.*
17 *Executor etiam merus debet possessorem citare ad priuationem possessionis.*
18 *Violentia dicitur quam Iudex facit spoliando possessorem iuris ordine non seruato.*
19 *Possessio capta alium spoliando iuris ordine non seruato, dicitur capta per vim expulsiuam.*
20 *Possessio capta per prouisum Apost. possessore non citato non est manutenibilis.*
21 *Possessio turbatiua non est manutenibilis.*
22 *Possessio ex qua litis sumpsit originem non est manutenibilis.*
23 *Possessio antiquior & titulata præferenda.*
24 *Electus administrare non potest dum tractatur de exceptionibus & iustitia suæ electionis.*
25 *Lite introducta super nullitate electionis antequam fuit, eam suspendit.*
26 *Electus pendentibus obiectionibus non potest administrare etiamsi administrationem incœperit.*
27 *Officij alicuius in possessione existens impedire potest aliam electionem de eodem officio faciendam, etiamsi non probet rectitudinem electionis.*
28 *Manutentio non impeditur interim dum disputatur de vi decreti irritantis*
29 *Executor mixtus potest partes iudicis assumere.*
30 *Executor omnis est mixtus quando agitur de remouendo possessore.*
31 *Executor tenetur assumere partes iudicis quando possidens docet de titulo colorato.*
32 *Executor iudicantis superior tenetur iudicialiter cognoscere de exceptionibus oppositis.*
33 *Facultas iudicialiter procedendi censetur concessa per Claus. Contradictores.*
34 *Cognitio omnis quando præcessit ante sententiam, in executione illius sola [illegible] remanet.*
35 *Executor merus potest causam cognitionis exceptionum oppositarum ad Superiorem remittere, & interim in executione supersedere.*
36 *Executor merus iurisdictionem habet ad cognoscendum de exceptionibus falsitatis, obreptionis, & subreptionis rescripti.*
37 *Executor merus debet cognoscere de oppositis exceptionibus ad effectum supersedendi in executione, vel illam denegandi.*
38 *Executor debet audire possessorem etiam intrusum, & assumere partes iudicis*
39 *Executores gratiarum Apost. possunt cognoscere de legitimis exceptionibus.*
40 *Sententia in actione reali non potest exequi contra possessorem, si non fuerit cum eo litigatum.*
41 *Sententia executio non potest fieri absque partis citatione.*

42 *Sententia omnis iustificatur ex actis processus.*

43 *Sententia non exhibito processu, & sine illo lata nihil probat.*

44 *Acta in sententia enuntiata si non exhibeantur illi credendum non est.*

45 *Iudici asserenti acta iudicij processisse non est credendum.*

46 *Iudici asserenti in sententia processisse citationem, & alia acta iudicij non creditur.*

47 *Sententia enuntians quendam esse procuratorem non probat mandatum.*

48 *Præsumptionem solemnitatis actorum inducit diuturnitas longa temporis subsequentis sententiam.*

49 *Verba enuntiatiua sententiæ affirmantis eam causam fuisse agitatam cum procuratore non probant adfuisse talem procuratorem.*

50 *Notario asserenti transumptum fuisse à se confectum non creditur.*

51 *Factum à procuratore ante mandati acceptionem est inualidum.*

52 *Procurator sciens se procuratorem constitutum, sed ante mandatum susceptum, nihil validum facit.*

53 *Procurator non dicitur facere actum procuratorio nomine si adhuc mandatum non recepit.*

54 *Substitutio à procuratore facta virtute facultatis ad id sibi concessæ, nulla est antequam acceptet mandatum.*

55 *Procuratores à Definitorio temporali constituti expirant cum ipso Definitorio.*

56 *Procurator vniuersitatis non est procurator singulorum de vniuersitate.*

57 *Legatus de latere potest electiones confirmare.*

58 *Legatus est Iudex competens contra exemptos.*

59 *Exemptus à iurisdictione ordinaria non est exemptus à iurisdictione Legati.*

60 *Prouisus à Nuntio dicitur prouisus Apostol.*

61 *Confirmatio electionis facta per Nuntium dicitur confirmatio Apostol.*

62 *Inferior facta superioris euertere non potest.*

63 *Papa quod confirmat, nemo infirmat.*

64 *Solemnitas nõ necessaria ad validitatem actus quando in eo interuenit inualidè & minus bene, non ob id remanet imperfectus, aut nullus actus.*

65 *Actus quando potest expediri sine præsentia iudicis, si fiat in præsentia illius, & minus solemniter, per hoc non vitiatur actus.*

66 *Citatio non necessaria nulliter facta non obest, nec actui nullitatem inducit.*

67 *Assensus Regius in contractu reseruatus, si in illo non requiratur, actus non vitiatur, si vel assensus deficiat vel minus solemniter apponatur.*

68 *Electio dat plenum ius in habitu tantum confirmatio exercitium illius actus.*

69 *Confirmatio nihil noui iuris concedit, sed tantum exercitium iuris per electionem quæsiti.*

70 *Electus potest iudicialiter confirmationem suæ electionis petere, & Superiorem vt confirmet, compellere.*

71 *Confirmationem electionis petens nullam petit gratiam, cum pleno iure innitatur.*

72 *Superior ad quem spectat electionis confirmatio tenetur ex debito electionem confirmare, si nihil obstet.*

73 *Confirmatio sicut est debita ex parte electi, ita ex parte confirmare debentis est necessaria.*

74 *Generalis in Religione S. Augustini quomodo confirmat Prouinciales.*

75 *Rescripta & indulta intelligenda sunt prout de iure.*

76 *Verba intelligi debent secundum terminos habiles, & dispositionem legalem.*

77 *Confirmator potest, & tenetur antequam confirmet inquirere de idoneitate electi, & de forma electionis etiam absque contradictore.*

78 *Confirmatio electionis fieri potest extraiudicialiter agendo, priuata scilicet scientia; & per viam iudicij contradictorij cum processu.*

79 *Confirmator quando procedit iudicialiter tenetur partes citare, & iuris ordinem seruare.*

80 *Confirmatio etiam temporalis dignitatis potest fieri etiam per viam iudicij.*

81 *Iudex si potest procedere vt ordinarius, vel delegatus, electa vna via licet inutili, non potest ad aliam redire.*

82 *Possessionem propria authoritate apprehendendi facultatem habens, sibi præiudicat adeundo iudicem incompetentem.*

83 *Confirmator non debet ex abrupto, & inordinatè ad electionem procedere.*

84 *Crimina electo opposita plenè debent probari ad impediendam electionem.*

85 *Priuari suo officio nullus potest nisi prius audiatur & conuincatur.*

86 *Electus ad officia electiua habet firmum ius, & non potest eo spoliari sine causa.*

87 *Regularium in causis summariè proceditur, & admittuntur officiorum priuationes leuioribus de causis, sed obseruato semper iuris ordine.*

88 *Prælati manuales, quorum Prælatura non est electiua, amoueri possunt ab officiis ad Superiorum arbitrium.*

89 *Superior non potest sine causa professum in vna prouincia ad aliam transferre.*

90 *Superior non potest officio manuali subditum spoliare si faciat malo animo, vel odio.*

91 *Verba,* si sibi visum fuerit, *importane viri boni arbitrium.*

92 *Verbum* videor, *importat arbitrium boni viri.*

93 *Arbitrium boni viri debet esse regulatum à iure communi.*

94 *Arbitrium boni viri non est libera dispositio.*

95 *Verba quando applicari possunt ad arbitrium liberum, & regulatum, debemus intelligere de arbitrio regulato.*

96 *Iudex, cui concessum fuit absolutum, & liberum arbitrium, potest sine causa cognitione & partis citatione procedere.*

97 *Commissum vbi aliquid fuerit per verba denotantia arbitrium boni viri, tenetur Iudex obseruare, & sequi omnes Canones iuris.*

98 *Deuolutio cessat quoad non cupabiles.*

99 *Præcepti pro iustitia in dubio præsumendum est.*

100 *Laici in electionibus quando interesse possint?*

101 *Principis ad regalia pertinet personam nominare, quæ Regularium electionibus, quando timetur vis, intersit.*

102 *Rex pro scandalis, & seditionibus sedandis etiam inter Religiosos, & ecclesiasticas personas politica vtitur iurisdictione.*

103 *Notarius laicus si intersit electioni ad scribenda illius acta non vitiat ipsam electionem.*

104 *Conseruatio illarum rerum & dispositionum, in quibus Rex manum apposuit, attendenda est.*

195 Præcepta

105 *Praecepta Canonica relaxantur propter Regum, & Principum prarogatiuam.*

106 *Appellationis iudex non potest iudicare nisi coram eo productis Omissis actis prima instantia.*

107 *Sententia lata coram secundo iudice non reproductis actis prima instantia est ipso iure nulla.*

108 *Processus non est in forma probanti si non sit à Notario actuario authenticatus, & subscriptus.*

109 *Sententia ex processu non subscripto à Notario actuario est nulla.*

110 *Forma omisso actum vitiat.*

111 *Forma est de genere indiuisibilium.*

112 *Electio qua erat facienda de triennij tempore nulla erit si fiat de longiori.*

113 *Tempus certum assignatum alicui officio, currit officiali etiam impedito.*

114 *Attentata committuntur non solum exequendo sententiam à qua appellatum fuit, sed etiam in denegando appellationem interpositam.*

115 *Appellatio ab electione interposita quando suspendat.*

116 *Sententia super confirmatione electionis iudicialis, est appellabilis, sicut alia qualibet sententia.*

117 *Attentata est possessio cuiusdam cathedra post appellationem ab oppositore interpositam.*

118 *Sententia per quam confirmatur electio est definitiua.*

119 *Sententia priuationis alicuius officij est appellabilis.*

120 *Sententia suspensionis, aut priuationis, officij, aut vocis actiua, & passiua in Regularibus est appellabilis.*

121 *Gesta per suspensum post appellationem à suspensione interpositam sustinentur.*

122 *Regularibus prohibita est appellatio à sententiis suorum Superiorum, vbi proceditur extra iudicialiter per modum visitationis, & ad correctionem morum.*

123 *Pralatus in modo visitandi vel corrigendi si excedat, tunc licitum est appellare.*

124 *Sententia reuocationis via executiua semel concessa est appellabilis.*

125 *Possessor officij, non est priuandus illius vsu pendente lite super priuatione.*

126 *Continuans, qui est in quasi possessione eligendi non attentat.*

127 *Actus quando est consequutiuus & accessorius ad aliud, qui procedit litem, non dicitur attentatus, licet sit gestus post litem motam.*

128 *Confirmatio dum pendet non est electus à sua possessione amouendus si eam habuerit.*

129 *Possessor in vim contractus celebrati sub conditione impetrandi assensum Aposto. non potest sua possessione spoliari pendente dicti assensus impetratione.*

130 *Possessor antiquior est praferendus, & manutenendus.*

131 *Prouincialis electus à Capitulo, cuius electio fuit cassata à Generali, & alius eius loco electus, potest appellare, & interim est manutenendus.*

1 R. P.M. Franciscus Nunus die 28. Octobris 1641. electus fuit in Prouincialem Ordinis S Augustini Prouinciæ Bethicæ, & statim à Præside Capituli per P.Generalem deputato, & ad abundantiorem cautelã ab Eminentissimo, & Reuerendissimo D. meo Cardinale Fachinetto, in Regnis Hispaniarũ tunc tẽporis Nuntio Apost. confirmatus & approbatus fuit, ac ab omnibus acceptus, & obeditus, itaut per annum & vltra in pacifica Officij possessione permanserit. Sed deinde introducta causa in Romana Curia sub prætextu obtinendæ confirmationis a Reuerendissimo P. Generali, fuit à sanctæ mem. Vrbano VIII. facultas ei concessa vt Capitula duo immediatè præcedentia, ac in eis sequuta quæcunque, electiones, & alia acta auctoritate Apost. annullare liberè & licitè posset, itaut quicquid illius facultatis vigore per eundem Reuerendissimum P. Generalem gestum, actum, & ordinatum fuerit, id ab omnibus dictæ Prouinciæ Fratribus obseruandum foret. Qua facultate Reuerendissimus vtens non transportatis actibus, nec habita causæ cognitione, nec partibus citatis, & auditis, prædicta duo Capitula annullauit, & nulla ac inualida fuisse & esse declarauit, & in Prouincialem R. P. Fr. Ioannem Butron nominauit, & à sua possessione expellendum esse dictum R. P. Nunum declarauit. Verùm cùm multa circa obreptioné, & subreptionem litterarum à P Generale super præmissis expeditarum fuerint deducta tam in tribunal: Nunciaturæ quàm in supremo Castellæ Cõsilio, fui consultus quid iuris mihi videbatur, & respondendum esse duxi prout infrà.

2 Legalis est apud nostros conclusio quòd ille, qui de tempore litis motæ prout erat P. M. Nunus, officij sui possessionem obtinebat, summariissimi possessorij remedio in ea manutendus est, & ab aduersarij perturbationibus tuendus, *toto tit. ff. vti possidetis, §. retinendæ, Instit. de interdict. c. cùm venissent, de instit.* & in terminis quòd pro tuenda possessione officij competat dictum remedium probant Guillelm. Benedict. *in c. Raynutius, de testam. verb. duas habens filias n. 4* Ioan. Vincent. de Anna *alleg.* 103. Mastrill *de magistrat. lib. 1. c. 27. numero* 33. Sesse *Aragon. decis.* 48, *numer.* 1. & 2.p 4.

3 Et in Regulari idem resoluit Monald. *cons.* 104. *n.* 22. & 23. *vol.* 2 vbi quòd Regularis suo officio non possit priuari absque citatione, & causæ cognitione.

4 Et magis in terminis in Prouinciali suo officio per P.Generalem priuato quòd habens se pro spoliato possit remedium recuperandæ intentare, tradit Valenzuela *cons.* 44. *ex n.* 1. *vsque ad* 12. *lib.* 1.

5 Non obstat quòd dictus P Nunus, & alij fuerint ab officiis suis amoti de mandato Regni Generalis, ex cõmissione sibi data à Sanctissimo, vt ad amotionem, & priuationé huiusmodi executiuè procederet: Quia nihilominus tenebatur ipse Reuerendissimus priùs citari facere dictum P.Nunum, & consortes, eosque audire, vt in rescripto Principis, quo iubetur aliquem suo officio priuari, probat *l. meminerint C. unde vi, l. si non cognitio C. si contra ius, cap conquaerente, de restit. spoliat. l. 2. tit. 13. lib. 4. Recop.* vbi statuitur Regia mandata quibus iubetur aliquem à sua possessione amoueri, non esse exequenda, Afflict. *decis.* 361. *num.* 25. *vers. nec obstat quartò, & num.* 36. Burg. de Paz. *cons.* 15 *num.* 5. Azeued. *in l. 2. num.* 23. *cum seqq. tit.* 13. *lib.* 4. *Recop.* Cumia *in ritibus Siciliæ cap.* 38. *num.* 295. *cum seqq.* Menoch. *cons.* 1002. *num* 12. & 13. *lib.* 11. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 167. *n.* 52. Giurba *cons.* 67. *num.* 32.

6 Quod quidem procedit etiamsi Princeps expresse dicat aliquem debere à sua possessione amoueri, adhuc enim in tali amotione procedendum est iuris ordine seruato, ex doctrina Innoc. *in cap. cùm olim. el* 2. *num.* 2. *de priuil.* & *in cap.* 1. *de concess. præb. in* 6. *collect.* 2. Nauar. *in cap. cum contingat, de rescript. causa* 3. *aul. lit. per tot.* Afflict. *in Constit. Neapol. rub.* 24. *num.* 50. Cùmia *loco citato*, qui expresse loquitur in mandato Regis, in quo iubetur aliqué à sua possessione amouẽdum, & subiungit incautũ, & imprudẽté esse iudicem,

qui possessore inaudito illud executioni demandauerit.
7 Idem locum habet in rescripto Pontificio præcipiē-
te aliquem suo beneficio priuari, vt per Menchaq. *con-
trouers. illustr. l.1.c. 41.n. 25. & 26.* Petra *de potest.
Principis c.29.ex n.17.* Modern. *de supplicat. ad San-
ctissimum c.7.ex n.40. & seqq. & n.30. & 32.* Anell.
8 Amat.*cons.17.n. 8. & 9.* vbi quòd potestas Papæ, non
est tam amplissima in auferendo beneficio, quam in
conferendo, Ego *in collect. ad c.cum olim, de re iudic.
n.4* & in nostra specie Fr. Emman. Rodrig. *quæst Reg.
tom. 1.quæst.6.art.8.*
9 Et in qualibet legia, aut statuti dispositione contra
publicam, aut priuatam vtilitatem facti, vt possit per viā
appellationis, supplicationis, aut simplicis querelæ im-
pugnari, tenēt DD. *in c.cum omnes, de cōst.* vbi Abb. *n.*2.
Imol. *n.*19. & Barbat. *n.*14. Item Franch. *in c. consuluit
il.3.in fine sub n.3.de appellat.* Bald. *in l.1 §. similique
10 modo n. 2. ad fin. C. de Latina libert. tollen.* vbi quòd
sententia iudicis fortior est sententia statuti, quia a sē-
tentia statuti potest Principi semper supplicari, à sen-
tentia autem iudicis, si transierit in rem iudicatam, non
potest appellari, quod etiam benè explicat Deci. *cons.
334.n.3.* Gutier *practic. lib.3.q.33.n.10.* Rot. *decis.30.
n.6.p. 2.diuers.*
11 Et interim quod disputatur de validitate legis, non
potest innouari contra possessionem illius, qui eam im-
pugnat, sed debet lite pendente in sua possessione ma-
nuteneri, vt in terminis decidit Rota *decis. 41. n.8. &
per tot. p. 2. diuers.* ibi, *Quarto non obstat quòd vbi
actus a lege permittitur, non potest turbatio, vel spolium
considerari* ad tradita per Socin. iun. *cons. 48.n.6.lib.2.&
cons.68.n.31.lib.2.& per tot. inter consilia* Bitrij *cons.
vlt.n.10.* quia id non procedit quando legia validitas est
in controuersiam deducta, & super ea lis pendet, tunc
huiusmodi iudicio pendente non debet quis commodo
12 suæ possessionis priuari, per ea, quæ tradit Abb. *in c.1.
n.4.vt lite pend.* dicens per illum tex. lite pendente su-
per validitate priuilegij non esse aliquem priuandum
vsu possessionis, vel quasi, etiamsi sit contra ius, &c. Et
in dictis stetit eadem Rot. *decis. 50. 64. & 70. d.p.2.
diuers.* quarum decisionum meminit Aloys. Ricc. *in col-
lect. decis. collect. 2180. vers. amplia 13.* & sequuta est
eadem Rota *in Assisien. statutorum 22. Maij, 1619. co-
ram sanctissimo D.N. Gregorio XV.* quæ habetur apud
Posti. *in fine sui tract. de manutent. decis. 147. num.
6. & 7.*
13 Et in executione litterarum Apost. quod lite pēden-
te super ea possessor sit in sua possessione manutenen-
dus, censuit Rota apud Marches. *de commission. p.1.pag.
964. num. 4. & 6* resoluit Posti. *in tract. de manutent.
obseru.46.n.13. & 24* vbi *n.25.* addit quòd etiam quòd
litteræ Apost. fuerint iam executæ de facto, & non ci-
tato primo possessore poterit, si se non habuerit pro
spoliato ratione ciuilis possessionis animo retentæ, non
obstante dicta executione de facto, & in gradu appella-
tionis peterē se in ea manuteneri, & ad naturalem ab
aduersario detentam restitui, *& num. 26.* resoluit hoc
procedere etiamsi in litteris Apostol. adsit clausula, Pa-
rito Breui.
Et in executione rei indicatæ certum est tertium, qui
14 se opponit, posse illam impedire, ita ut contra eum, &
in sui præiudicium ac in suis bonis ea fieri non possit,
esset enim quemquam antequam condemnetur, rebus
suis spoliare, Azin. *in praxi ciuili p.1.cap.2. §.3 limit.
23.in princ pag.149.* Cou. *pract. cap.16. num.3. vers.
tertia solet tradi species*, Carthat. *decis. 52.n. 2.* Ioseph.
Ludou. *decis 26. num. 15.* Peguera *decis. 206.* Sigilm.
Scacc. *de appellat. quæst.17. limit.6.membr. 4.num.52.*
Parlad *rerum quotid. lib.2.c. fin. part. 4.§.5.in princip.*
Paschal. *de patria potestate p. 1.c.8. n. 157.* Modern.
de Regia protect. p.4.c. 4. à princip. Barbat. *in tract. de
assistentia glos.4.n. 24.ad fin vers. notandum tamen est,
alias n.36.in 2.edit.*
Nec suffragari potest R. P. Butroni quòd in aliquibus
monasteriis se fecerit in Prouincialem recognosci, quia 15
id factum fuit inaudito & minimè citato dicto R. P.
Nuno, & iudicialiter conuicto ad dimittendam suam
possessionem, prout requirebatur *in c.licèt Episcopus,
de prebend in 6.* vbi notant DD. Pute. *decis.44. lib.1.in
2.edit.* Lancel. *de attent. p.3.c.24 quæst.13* Nicol. Garc.
*de benef. p.11.cap.3.num.323. cum seqq. & p.3.c.2 ex
num. 139.* vbi *num. 143.* refert sic declarasse sacram
Cong. Flores de Mena *var. quæst.13. num. 20.* Gutier.
cons.10.num.13. vbi agit de possessione capta superio-
ris auctoritate, à qua amoueri quis non potest iuris or-
dine non seruato, Modern. *de Regia protect. p. 2.cap.* 16
15.ex numer.20.& p.3.cap.7 num.10. & numer.73. &
aliqua cumulat Nouar. *in schol ad l.desensionis, facul-
tas C.de iure fisci lib.10.* optimè Rot. apud Farin. *decis.
187.n.1.ad fin.tom.1. in posthum.* aliàs *p. 3.recent.* vbi 17
quòd executor etiam merus debet possessorem citare
ad priuationem possessionis, & *numer.* 2. subdit
quòd clausulæ prægnantes non possunt tollere hanc
citationem.
Vnde benè infertur ad decisionem *c. conquerente, de* 18
restit. spoliat. vbi violentia dicitur quam iudex facit spo-
liando possessorem iuris ordine non seruato, & ibi no-
tant DD. *glos. in d. c. licèt Episcopus, de praben. in 6.*
Menoch. *remed. 8.recup. n.8. 19. & 23.* Burg. de Paz.
cons.25.n.13. cum seqq. Cumia *ad ritum 36. Sicil.n.* 19
280.& seq. Et possessio hoc modo capta dicitur per vim
expulsiuam Rip. *in l.naturaliter §.nihil commune ff.de
acquir possess. n.59.* Rot. *decis. 139 n.2. part.1.recent.*
Et spolium hoc modo factum non dicitur turbidum,
sed patens, Rot. *decis.365.n.1.& decis. 553. n.2.part.1.
recent.* Hinc oritur quòd possessio capta per prouisum 20
Apostol possessore non citato non est manutenibilis,
Posti. *de manutent. obseru 52. n. 57.* Noguerol. *alleg.
23.n.189. & 190.* Rota coram Buratto *inter eius im-
pressas decis.263. n.3.& decis. 527.n. 2.*& coram Du-
ran. *decis.389.n.6.*
Addo quòd possessio de facto capta à R.P. Butrono 21
est turbatiua, & per cōsequens non manutenibilis Ro-
ta coram Buratto *decis. 285.n. 3.* & quæ dedit causam
liti, qua pulsatus R. P. Nunus statim ad iudicium sum-
marissimum manutentionis confugit, glos. *verb. pa-
cificam in c.commissa, de elect. in 6.* quam ad hoc notat
Archid. *ibi n.1.* Socin. sen. *cons.76 num. 4.vol.1.* Decian.
cons 54.n.28.& 29 lib.4 Greg. XV. *decis. 4. num.2.* &
ibi addit. lit. A.& decis.569. n. 4. vbi fuit dictum pos- 22
sessionem ex qua lis sumpsit originem, non esse manu-
tenibilem, Cancer. *lib. 3.var.c.4.n.95. & 96.* vbi quòd
si facio circa possessionem aliquem actum eam propria
auctoritate capiendo, de quo aduersarius statim conque-
stus est, talis possessio non dicitur manutenibilis, Fonta-
nel. *de pact. nupt. tom. 2.claus. 7.glos. 3.part.10.n. 36.
& 57.* Ramon. *cons.56. n.5.cum seqq. & cons.58. n.3.*
Posti. *d. tract. de manut. obseru.17. n.44. cum seqq.* No-
guerol *alleg.18.num. 65. & 66. & alleg. 25. numer.
191. & alleg. 26. numer. 181. & alleg. 28. numer.65.*
Rota *decis. 291. numer. 12. parte 6. recentior.* &
coram Duran. *decis. 330. numer. 4. & decis. 349.
numer.1.*
Secundò pro parte R. P. Nuni ponderatur eius pos- 23
sessionem præferendam esse cuicunque aliæ P. Butroni,
quia antiquiorem, & titulatam, *cap. licèt causam, de pro-
bat.* Cou. *pract. cap.17. ad fin. vers. duodecimo*, Surd.
cons. 28. num. 24. Afflict. *decis. 327. num. 2.* Mares-
cot. *var. resol. lib.1.cap.59.num.3.* Thoro *in compendio
part.2.verb. possessor antiquus pag. 431. & verb possess-
sio iuris creandi colum. 3* Post. *de manut. obseruat. 71.*
Rota *decis.139.n.37.& 39.tom.6.recent.& decis.158.*
num.

*num.1.& decis.240.num.6.part.2.recent.& decis.*112.
*num.2. & decis.*110. *num.2. part.5. recent* & coram
Buratto *decis.*15.*num.*66. *& decis.*139.*num.*1.*& decis.*
150.*n.*1.

24 Tertiò pro eadem parte fuit allegatum quòd dum
agitur de exceptionibus oppositis contra prætensam
electionem P. Butroni, & dum tractatur de earum iu-
stitia; non potest idem P.Butron.electus administrare,
Alex. ad Bart. *in l.1.ff.de glande legenda lit. B.* Vin-
cent.de Franchis *decis.*419.*n.*1. Auiles *ad cap.5. Præ-
tor.verb. suspendendus num.*4. Rouit. *in pragm.2. de
administr. num.* 43. Capiblanc. *ad pragm. 5. de Baron.
num.*103. *vers.sed ante captam*, Azeuid. *ad Curiam
Pisanam lib.2. cap.4. num.*14. Cabed. *Portugal. de-
cis.*112.*ad fin.part.*1. Amendol. de Franch. *decis.*210.
*num.*23. Modern. *de Regia protect. p.3.cap.*8. *num.*19.
Aloys. Ricc. *in praxi p.*4 *resol.*54. *per tot.* Ego *in col-*
25 *lect. ad cap.fin.de iudic.n.*6. Optimè Cæpol. *caut.*234.
incip. *Si quis vult*, vbi dicit quòd lite introducta super
nullitate electionis, antequam fiat, eam suspendit, se-
quitur Amendol. *ad d.decis.* 210. *num.*27. Tamburin.
*de iure Abbatum tom.1.disp.5. quæst.*22. *num.*17. vbi
eandem conclusionem comprobat, & quòd non possit
26 fieri electio. Et Amaya *in l.2. C. de decurion.lib.*10. *ex
num.*22.*cum seqq.* latè probat quòd electus pendenti-
bus objectionibus non potest administrare etiamsi ad-
ministrationem incœperit ex Phœbo *Portug. decis.*65.
a princ. & Ego *in addit. ad commentaria parentis in
Ordin. Regul. Portugal. tit.*67. *num.*8. *pag.* 65. Et de
inquisito, vel accusato accusatione pendente Cabed.
*Portug.decis.*84.*num.*18. *part.*2. Tamburin. *d.disp.* 5.
*q.*20. *n.*8.

27 Est namque ad hoc propositum litteris aureis notan-
da doctrina Innocentij *in cap. veniens il 2. de testib.*
resoluentis quòd existens in possessione alicuius officij
impedire potest aliam electionem de eodem officio fa-
ciendam, etiamsi non probet rectitudinem electionis,
quia ad hunc effectum sufficit probare se electum, li-
cet non se rectè electum probet, sequitur *ibi* Zabarel.
dicens esse centum manibus notandum, Pereg. *de fi-
deicom.art.*48. *num.*31. Rot. *decis.*698. *num.*3 *part.*2.
recent. vbi quòd nullitas tituli non debet disputari in
iudicio retinendæ.

28 Non obstat quòd in litteris Apost. in aliis R.P. Ge-
neralis insertis adsunt clausulæ multum prægnantes,
quæ manutentionem impedire possunt, quia responde-
tur easdem clausulas tanquam dictis litteris accessorias,
eorum naturam sequi, Surd. *decis.*7.*num.*28. *&* 29.
Castill *num.6 controuers. c.*168.*à num.*13. Modern. *de
supplicat.ad Sanctissimum p* 2 *c.*26. *num.*64. Et in du-
bio vtrùm decretum irritans irritet nec ne, non impe-
ditur manutentio, interim dum disputatur de vi dicti
decreti. Nicol. Garc. *de benefic.p.5.cap.1.num.*430.*cum
seqq.* Beltramin. *ad Greg. XV decis.*283. *num.*8. Ro-
man. *cons.*58. *num.*3. Modern. *de Regia protect.part.*3.
*cap.*10 *n.*161.*& seq.* Posti. *de manut.obseru.*46.*num.*14.
& 15 Rot *decis.*752.*n.*6.*p.*2. *recent.* & *decis.*48.*n.*5.
*p.*5. *recent.*

29 Minus obstat quòd Eminentissimus D. Nuntius est
dictarum litterarum merus executor, proindeque habe-
re iurisdictionem tantùm ad exequendum, non verò ad
cognoscendum de exceptionibus oppositis. Quia ad
huius dubij resolutionem præmissa distinctione inter
merum & mixtum executorem, de qua latè egimus in
praxi exigendi pensiones *p.2. quæst.*12. *per tot.* respon-
demus Eminentissimum D. Nuntium esse dictarum lit-
terarum mixtum executorem, ac proinde assumere posse
partes iudicis procedendo iudicialiter, & cognoscendo
de exceptionibus, ac super eis pronuntiando. Gonzal. *ad
reg.8. Cancel.gloss 9.in annot.num.*44. Nicol. Garc. *de
benefic.p.6.c.*2.*num.*110. Valenz. *cons.*9. *num.*2. *tom.*1.
Amat Roderic *de execut.sentent.cap.*2.*num.*39. Gre-
gor. XV. *decis.*337.*num* 17. & ab illius pronuntiatio-
ne dari appellationem suspensiuam, quia non debet
quis dimittere suam possessionem ad verbum executo-
ris, Marc Antonin *var.resolut.lib.*1 *resol.*50. *numer.*6.
Nicol. Garc. *d.p.6.cap.2.numer.*112.*cum seqq.* Gregor.
XV. *decis.*69.*n.*7.*& decis* 91.*num.*3. Rota *decis.*701 *n.*
2.*p.*2.*recent.* quod ex sequentibus comprobatur funda-
mentis.

Primò, quia dictus R. P. Nunes, & consortes ab an- 30
no cum dimidio & vltra legitimè in possessione offi-
ciorum suorum persistunt, a qua non debent amoueri
nisi prius citentur, eorumque rationes discutiantur; non
enim quis est à sua possessione expellendus, nisi eo
prius vocato & audito, Card. *cons.*75. *in princ. vers. ve-
rum possessio*, Nicol. Garc. *d.cap.*2.*n.*110 Greg. X V. *de-
cis.*500.*n* 5. cum aliis suprà citatis *n.* 15. Et hoc casu,
quando scilicet agitur de remouendo possessore, omnis
executor est mixtus, idem Greg. *d.decis.*500.*n.*6. Beltra-
min. *ad eandē decis.*413.*sub.n.*4.*in princ.* vbi id maxi- 31
mè intelligit quando ille, qui est in possessione, docet
de titulo colorato, & tunc executor tenetur assumere
partes iudicis, Achil. de Grassis *super reg. de triennali
decis.*6.*n.*4. Flamin. Paris. *de resign. benef.lib.*11. *q.*10.
n. 33. vbi ampliat etiamsi non adsit claus. *Vocatis vo-
candis.*

Secundò, quia nunc agitur de executione sententiæ 32
quam R. P. Generalis pronunciauit super priuatione
nonnullorum, & admissione aliorum ad Officialis, Prio-
rum, & Definitorum, & nulli dubium est posse in hoc
euentu recurri ad Eminentissimum D. Nuntium tan-
quam iudicantis superiorem, illumque teneri iudiciali-
ter cognoscere de exceptionibus oppositis, & super eis
pronuntiare, ad not. per Menoch *de arbitr. lib. 1. quæst.*
38.*num.*6. Sigism. Scacc. *de appellat.q.*17. *limit.*10. *nu-
mer.*46.

Tertiò, quia *per claus. Contradictores*, &c in prædi- 33
ctis litteris insertam censetur concessa facultas iudicia-
liter procedendi. Ita Campan. *in diuers.iuris Canon.rub.*
11.*c.*13.*numer.*235. Mat. Antonin. *var.resolut lib.1 res.*
112.*casu* 16. *vers. tertiò facit*, Rot. *decisione* 636. *n.*
4.*p.*2. *recent.*

Quartò, quia ex contextura earundem litterarum 34
constat quòd Generalis non præmiserit necessariam
cognitionem, quo casu etiam merus executor potest de
exceptionibus in executione oppositis cognoscere, &
ad illarum verificatione deuenire: solùm enim vbi
omnis præcessit cognitio, nuda remansit executio,
quæ sola mandata dicitur, vt ex Bart. Morla, &
aliis resoluit Cancer. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 15. *nu-
mer.*33.

Quintò, quia licèt Merus executor non habeat iu- 35
risdictionem ad ferendam sententiam super exceptio-
nibus oppositis, nihilhominus tamen potest cognitio-
nis causam ad superiorem remittere, & interim in exe-
cutione supersedere. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæst.*38.
*n.*9.11.& 12. Flores de Mena *var.q.*4. *num.* 42.& *q.*
12.*n.*17.& 18. Marches. *de commiss. in commiss. appel-
lat.ab executione Breuium n.*132.*pag.mihi* 328. Scacc.
*de appellat.q.*17.*limit.*10.*n.* 38. Cardin. Tusch. *pract.
conclus. lit.E. concl.*500.*n.*3.& 4.& 9.& *concl.*501.*n.*
1.& 2. Modern. *de Regia protect.p* 4. *c.*6.*ex n.* 14. vbi 36
resoluit merum executorem iurisdictionem habere ad
cognoscendum de exceptionibus falsitatis, obreptionis,
& subreptionis rescripti ad hoc vt suspendat executio-
nem.

Et in casu quo opponitur de nullitate ob defectum 37
citationis contra sententiam, de cuius executione agi-
tur, est indubitatum quod executor, etiam merus debet
cognoscere de oppositis exceptionibus ad effectum su-
persedendi in executione, vel illam denegandi, necnon

remittendi causam ad Superiorem, Imol. *in Clem.* 1. *vers.*
sed nunquid, & *ibi* Zabarel. *n.* 6. *de re iudic.* Cancer. *var.*
resol. lib. 2. *cap.* 15. *num.* 35. & 36. *cum seqq. in* 2. *edit.*
Franc. Molin. *de brachio Regio lib.* 2. *cap.* 38 *numer.* 23.
cum seqq. Thesaur. *quæst. forens. lib.* 3. *quæst.* 2. *num.* 4.
cum. seqq. Leon *Valent. decis.* 168. *part.* 2. Valenzuel.
cons. 9. *numer.* 8. Ego *in collect. de cætero numer.* 7. *de re*
iudic.

38 Et in omni euentu vbi adest possessor in beneficio, vel
præbenda, cuius possessionem alius de manu executoris
assumere prætendit, tunc talis executor debet audire
possessorem etiam intrusum, & assumere partes iudicis.
Ita Butr. *in cap. fin. num.* 7. *de præsumpt.* vbi Abb. *ex n.*
21. Felin. *numer.* 16. 24. 27. 43. & 34. Garc. *de benef.*
part. 6. *cap.* 2. § 1. *num.* 110. & *seqq.* Seraph. *decis.* 1031.
numer. 4. & *decis.* 1045. & *decis.* 1056. *numer.* 3. Flores
de Mena *var. lib.* 1. *quæst* 12. *numer.* 13. vbi dicit quòd
executores gratiarum Apostol. possunt cognoscere de
39 legitimis exceptionibus, & *numer.* 17. dicit quòd debet
cognoscere super causis allegatis, aliàs declarabitur vim
facere Marches. *vbi supra numer.* 132 *cum seqq.* Mo-
dern. *de Regia protect. part.* 2. *cap.* 23. *numer.* 57. *cum*
seqq. & L.... *in tract. de supplicat. ad Sanctiss. par.* 2. *c.*
34. *à num.* 73. Beltramin. *ad Gregor. XV. decis.* 413. *nu-*
mer. 14.

Ex quibus omnibus resultant contra litteras, de qua-
rum executione agitur, plures & insanabiles nullitates,
de quibus distinctè agemus ad faciliorem præsentis ma-
teriæ intelligentiam.

NVLLITAS I.

Quia sententia non iustificatur ex rescripto, nec ex actis.

Ex supradictis iam constat principalem nullitatem
40 deduci ex defectu citationis omnium interesse ha-
bentium, & ideo quæ illis non citatis gesta fuerunt,
debent reuocari, & denuo audiri, ac cum eis alias legiti-
mis possessoribus causam agitari, vt tradit Mangil. *de*
euiction. quæst. 177. *ex num.* 22. & *num.* 25. *cum tri-*
bus seqq. vbi quòd sententia in actione reali non po-
test exequi contra possessorem, si non fuerit cum eo li-
tigatum, vel sit alius quàm comprehensus in executio-
ne, & quòd nullus potest à sua possessione eiici absque
citatione, & generaliter quòd sententiæ executio non
41 possit fieri absque partis citatione, Ruin. *cons.* 128. *vol.*
5. Ceuall. *commun. contra commun. p.* 3. *quæst.* 809. *nu-*
mer. 24. *cum seqq.* Rot. *decis.* 284. *num.* 5. *cum seqq. p.* 5.
42 *recent.* Omnis enim sententia iustificatur ex actis pro-
43 cessus, Rot. *decis.* 588. *num.* 3. *p.* 1. *recent.* Et sine illis ni-
hil probat, nec pro ea præsumitur, Barz. 37. *num.* 4 & 5.
Pereg. *de fideicom. art.* 26. *num.* 16. *lib.* 8. vbi quòd nihil
probat non exhibito processu, Noguerol. *alleg.* 52. *nu-*
mer..... Rot. coram Buratto *decis.* 76. *n.* 2. *cum duobus*
seqq.

44 Quod quidem locum habet quamuis iudex enun-
tiet in sententia præcessisse omnia acta necessaria, quia
adhuc si non exhibeantur, minimè credendum est sen-
tentiæ Chartar. *de execut. sentent. cap. fin. num.* 19. Ste-
phan. Gratian. *discept. forens. lib.* 2. *cap.* 310. *numer.* 89.
Noguerol. *alleg.* 12. *num.* 12. *vers. quod procedit* Pro quo
est text. *in cap. quoniam contra de probat.* & *in Auth.*
si quis in aliquo Cod. de edendo, Mascard. *de pro-*
bat. concl. 32. *numer.* 54. *vers. verùm contrarium.*
45 *vsque ad numer.* 59. vbi cum communi tradit iudici
non esse credendum, qui asserit præcessisse acta iudicij,
& alias solemnitates, nisi sententia fuisset partibus
præsentibus prolata, Alex. Trentacinq. *var. resolut.*
lib. 2. *tit. de sentent. resol.* 4. *n.* 3. vbi loquitur quando
sententia partibus præsentibus & consentientibus, &
non appellantibus fuit prolata: & *num.* 5. agit quando
sententia partibus absentibus fuit prolata, quia non
creditur iudici asserenti præcessisse citationem, & alia
acta iudicij, idem Mascard. *concl.* 35 *n.* 2. *cum seqq.* vbi
dicit non credi iudici asserenti in sententia libellum, li-
tis contestationem, testiumque examen interuenisse,
idem Alexand. Trentacinq. *lib.* 1. *tit. de verbor. signif.*
resol. 1, *num.* 30. *cum seqq.* dum ait quòd vbi fuerit ap-
pellatum à sententia, siue sit pars præsens, siue absens,
non ex ea probatur præcessisse necessariam causæ co-
gnitionem, cæteraque acta iudicialia: plura Genua *de*
verbis enunciat. lib. 2. *cap.* 9. benè Felin. *in c. cum in*
iure num. 14. *de offic. deleg.* vbi resoluit sententiam 47
enuntiantem quendam esse procuratorem, non probat
mandatum, plura cumulat Modern. *de supplicat. ad*
Sanctissimum p. 2. *cap.* 30 § 4. *num.* 19. Sola enim longa 48
diuturnitas temporis subsequentis ipsam sententiam
potest inducere præsumptionem solemnitatis actorum,
ex Seraph. *decis.* 381. *n.* 4. & 5. vbi exemplificat in diu-
turnitate centum annorum, quem refert Noguerol. *al-*
leg. 12. *num.* 14. At Gonxal. *ad reg.* 8. *num.* 6. exempli-
ficat in diuturnitate triginta annorum. Verùm Alex.
Trentacinq *var. resol. lib.* 2. *tit. de sentent. resol.* 4. *n.* 11.
vers. hinc est, vbi dicit duos annos sufficere, si transie-
rint post sententiam in rem iudicatam transactam; in
præsenti autem casu nec annus transiuit, & sententia
appellatione suspensa est.

Nec ex verbis enunciatiuis dictæ sententiæ pronun- 49
tiantis, & affirmantis eam causam fuisse agitatam cum
procuratore dicti R. P. Nuni & consortium, probatur
existentia talis procuratoris ex reg. *Auth. si quis in ali-*
quo, C. de edendo. notat Alex. *cons.* 81. *Viso & discusso*
col. 7. *vol.* 3. & *cons.* 89. *circa fin. lib.* 2. Golin. *de procu-*
rator. p. 3. *cap.* 3. *num.* 23. *cum multis seqq.* vbi tenet 50
notario asserenti transumptum fuisse a se confectum
non credi, Modern. *d. cap.* 3 §. 4 *num* 19. & *de Regia*
protect. part. 4. *cap.* 1. *n.* 58. *cum seqq.*

Multo minus iustificatur ex mandato procuratorio 51
facto à R. P. Nuno & consortibus, & reproducto in
actis per R. P. Butron. quia non constat procuratores
in eo nominatos illud acceptasse, aut eo vsque visos
fuisse; cùm omni iure certum sit factum a procuratore
ante mandati acceptationem esse inualidum. Ita Bart.
cons. 73. *vol.* 1. Imol. *in l. qui in Domini ff. de testam.*
Alex. & Archid. *in cap. is qui, de procurat. lib.* 6. qui
post Compostellan. & Specul. *tit. de procurat.* §. 1. *vers.*
sed quid, dicunt quòd si procurator antequam susci- 52
piat mandatum faciat aliquid tanquam procurator,
etiamsi sciat se procuratorem constitutum, dummodo
non susceperit mandatum, non valet, per text. *in d.*
cap. is qui, cap. vt super, de appell. in 6. Et hæc est opi-
nio verior, & magis communis, vt per Curt. iun. *cons.*
63. Alex. *in l. licet. C. de procurat. col.* 1. Vanti. *de nul-*
lit. tit. de nullit. ex defectu mandati n. 115. *vers. tertiò*
principaliter, Lap. *alleg.* 81. Cassad. *decis.* 8. *num.* 12. *de*
restit. spol. & *decis.* 3. *num.* 4. *de appellat.* Ioseph. Ludou.
concl. 46. *ampl.* 12. Sigism. Scacc. *de appellat. quæst.* 5.
num. 27 *vers. moneor tertiò*, & *de re iudic. gloss.* 4. *q.* 4. 53
num 7. & *num.* 52. Golin. *de procurator. p.* 2. *cap.* 3. *nu-*
mer. 10. post Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 5.
cap. 877. *n.* 15. vbi ex Manent. *decis.* 22. *num.* 24. addit 54
quòd procurator non dicitur facere actum procuratorio
nomine, si adhuc mandatum non recepit, nec de eo
notitiam habuit. Rota *decis.* 451. *num.* 1. & 2 *p.* 2. *re-*
cent. vbi ex hoc fundamento probat substitutionem à
procuratore factam virtute facultatis ad id sibi conces-
sæ nullam esse antequam acceptet mandatum.

Non obstat si dicatur R. P. M. Lyanum Prouincia-
lem

lem vnà cum definitorio suæ electionis dedisse mandatum procuratorium P. M. Thomæ de Paredes, qui illud substituit in personam P. M. Petri de Villanueua, qui cùm esset Romæ vti talis procurator asseritur comparuisse in illa causa coram R. P. Generali; quia respondetur procuratores à Definitorio temporali constitutos expirare cum ipso Definitorio, vt in terminis resoluit Borrell. *in sum. omnium decis. tit. de procurat. num. 459. per gloss. verb. pro Ecclesia in C em. fin. de procurat.* Deinde respondetur dictum P. Villanueuam à Definitorio pro suis causis constitutum procuratorem non posse in vim talis mandati agere causas singulorum de Definitorio, quia aliud est vniuersitas, Definitorium, seu Collegium, & aliud singulares illius Colle-
56 gij, vt in terminis, quòd procurator vniuersitatis, non sit procurator singulorum probat text. *in l. 2. C. quod cuiusque vniu. nom. cap. qui manumittitur, 12. quæst. 2.* Losæ. *de iure vniuers. part. 2. cap. 1. num. 12.* Golin. *de procurat. p. 1. c. 3. n. 25.*

Nullitas II.

Ex nulla cassatione resultans.

Reuerendissimus P. Generalis nulliter & iniustè processit ad cassationem electionis factæ in personam R. P. Nuni tam ex defectu potestatis, quam ex defectu causæ.

57 Quod ad potestatis defectum attinet, certum est in facto Eminentissimum D. Card. Fachinettum de illo tempore in Regnis Hispaniarum Nuntium Apost. cum facultate Legati de latere eam electionem confirmasse, prout poterat per text. expressum *in cap. si Abbatem 9. 1. de elect. lib. 6* ibi, *Huiusmodi verè Legatus, qui maius omnibus post Romanum Pont. in prouincia sibi decreta imperium censetur habere, Archiepiscoporum, Episcoporum, & exemptorum electiones potest ex officio confirmare,* &c. Ego ipse *de iure Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 250.* & rationem assignat text. quia Legatus est iudex competens contra exemptos, refero *de officio &*
58 *potest. Episcop. p. 3. alleg. 113. num. 32. & 33.* & hinc
59 exemptus à iurisdictione ordinaria non est pariter exemptus à iurisdictione Legati, sed illi subiectus, Fr.
60 Emman. *quod. Regul. tom. 2. quæst. 63. art. 4.* Et prouisus ab Illustrissimo Nuntio dicitur prouisus Apostol. Gemin. *in d. cap. si Abbatem num. 5* vbi Franch. *num. 4.* Viuian. *de iurepatron. lib. 11. cap. 4. n. 114 ante vers. vt cum autem,* Ego *in d. cap. si Abbatem n. 4.*

61 Et in terminis quòd confirmatio electionis facta per Eminentissimum D. Card. Fachinettum Hispaniarum Nuncium, dicatur confirmatio Apostolica resoluit Bayl. *de elect. p. 3. c. 41. n. 4. tom. 15. ital. pag. 402.* ibi, *Hodie tamen est decisum vt Legatus à latere valeat, & possit in prouincia sibi decreta confirmare electiones Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum exemptorum,* ita tradit Ioan. Andr. & Panor. *in d. cap. nihil,* & idem Ioan. Andr. Panor. Host. Ægid. & Innoc. *in cap. cùm venerabilis, de consuet.* text *in cap. si Abbatem, de elect. in 6.* &c. Boër. ad Mand. *de elect. cap. 56. lit. X. vers. coram Papa d. tom. 15.* ibi, *Quid si non compareant isti coràm Papa, sed coram Legato Apost. Sedis à latere misso, qui est in prouincia, nunquid sufficit? Credo quòd sic, nam talis Legatus benè potest confirmare electiones exemptorum,* &c. Lauor. *vari. lucub. tit. 4. de elect. c. 25. n. 46.* Laurent. de Peyrinis *in formul. Regul. c. 18. n. 4. circa fin.*

62 Cùm ergo, vt dictum est, Capitulum fuerit auctoritate Apost. per Eminentissimum Nuntium confirmatum, minimè potuit à R. P. Generali infirmari, cùm inferior facta Superioris euertere non possit, *cap. cùm inferior, de maior. & obed. c. cùm venisset, de iudic.* Cancer. *var. resol. p. 1. c. 1. n. 314 prope fin.* Rot. *decis. 293. n. 2. p. 2. recent.* Et enim quæ sunt confirmata à Sede 63
Apost. non possunt ab alio tolli, & quod Papa confirmat, nemo infirmat, Bald. *in l. rescripta num. 4. C. de precib. Imper. offer.* Dec. *in cap. cùm accessisses num. 43. de constitut.* Gemin. *cons. 30. num. 6. & 7.* Rota *decis. 293. n. 3. & 9. p. 7. recent.*

Non obstat quod R. P. Nunus, & alij in eo Capitu- 64
lo electi existimarunt Confirmationem R. P. Generalis necessariam esse, & ideo instarunt pro ea obtinenda. Quia respondetur quòd quando in actu interuenit aliqua solemnitas non necessaria ad suam validitatem, & hæc concurrit inualidè, & minus solemniter, non ob id remanet imperfectus, aut nullus actus, qui in se validus est: glos. *verb. transitu in §. serui, Instit. de libert.* quæ tenet ideo valere manumissionem factam in transitu, quia sine eo fieri poterat; vnde aliud est quòd manumissio fieri poterat sine Prætore: ex qua glos. Ias. *in l. vinum num. 33. vers. secundo confirmo ff. de rebus cred.* notat quòd quando actus potest expediri sine 65
præsentia iudicis, & si fiat in præsentia illius, & minus solemniter, per hoc non vitiatur actus, & quod de illa glossa facit magnum festum Bald. in pluribus locis ibi à Iasone citatis, idem tradit Segura *in l. ab exhæredati num. 3. cum seqq. ff. de legat. 2.* Hippol. *in l. de vnoquoque n. 41. ff. de re iudic.* Vanti. *de nullit. titul. quibus modis sent. nullit. num. 114.* Rot. *decis. 36. n. 56. & 57. tom. 5. recent.* qui dicunt citationem non neces- 66
sariam nulliter factam non obesse, nec actus nullitatem inducere.

Et in assensu Regio in contractu reseruato, quòd si 67
in illo non requiratur, actus non vitietur, si vel assensus deficiat, vel minus solemniter apponatur, Andr. de Isernia *in cap. 1. §. sed nec alia, num. 58. quæ sit prima caus. benefi. amis.* Ponte *cons. 95. num. 8. lib. 1. & decis. 4. n. 36.* Rouit. *cons. 4. n. 3.* Capiblanc. *de Baronib. tom. 2. cap. 82. n. 14. vers. & proinde,* Rota apud Farin. *decis. 144. n. 10. p. 2. in posthum. alias p. nu. 4. recent.* Et pro hac conclusione est text. expressus *in l. forma censuali §. si quis veniam petierit ff. de censib.* Ego *de Canon. & Dignitat. cap. 39. n. 9.* vbi ex communi Doctorum sententia *in cap. cùm inter 18. de elect.* dixi electionem non continere nullitatem, si vocati ad eam faciendam, non habentes in ea vocem, spreti, aut admissi non fuerint.

Quoad secundam nullitatis partem de defectu cau- 68
sæ mouentis ad cassationem, sciendum est per electionem plenum ius acquir., sed in habitu tantùm, per confirmationem verò exercitium illius actus, ita Seraph. *decis. 1011. n. 16.* Melch. Phœbos *Lusit. decis. 101. n. 7. tom. 1.* Cabed. *etiam Lusit. dec. 84. n. 12. p. 2.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 280. n. 2. p. 1.* Laur. de Portel. *in suis resp. alib. p. 2. casu 4.* Castellin. *de elect. Canon. c. 1. num. 17.* Laurent. de Peyrinis *tom. 1. cap. 3. §. 6. in fine,* Greg. XV. *decis. 240. n. 16. & 17.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 6. q. 1 num. 4.* Lauor. *d. tit. 4 de elect. c. 25. n. 2.* per doctrinam Felin. *in cap. cùm Bertoldus num. 6. de re iudic.* vbi dicit quòd per confirmationem nihil noui iu- 69
ris acquiritur, sed tantùm exercitium iuris per electionem quæsiti.

In tantum quòd electus potest iudicialiter confirma- 70
tionem suæ electionis petere, & Superiorem vt confirmet compellere, Abb. *in cap. cùm dilectus 8. num. 2. de consuet.* ibi, *Nota primò quod Monachus electus in Prælatum potest electionem de se factam prosequi etiam in iudicio contentioso, & in c. postulationem 5. de postulat. Prælat. n. 4.* addit cum Ioan. Andr. *quòd ille, qui petit confirmationem electionis nullam petit gratiam, cùm*

pleno

pleno iure innitatur , & quòd sic potest superbè recede-
71 *re ante Superiorem etiam caputio, vel birreto non leua-*
to si confidat de idoneitate personæ suæ , & communari
quòd nisi ipse confirmet , habebit recursum ad Superio-
rem , idem Abb. *in c. postquam 3. de elect. n.* 1. ibi , *Nota*
primò quòd confirmatio est necessaria , licèt electio à
principio fuerit voluntatis , Canonici autem non tenen-
tur eligere certum, sed possunt eligere quem volũt, dum-
72 *modo idoneum, vt in c. quia propter inf. eod. Superior au-*
tem ad quem spectat electionis confirmatio , tenetur ex
debito electionem confirmare , si nihil impedit electum,
&c. idem Abb. *in c. querelam n. 6 de elect.* Fr. Emman. *q.*
Regul. tom. 2. q. 54. art. 13. Greg. XV. *decis. 240. n. 12.*
cum seqq. vbi quòd qui confirmat nihil dat , & quòd
confirmatio non est imputanda ad beneficium , sed ad
iustitiam, Castellin. *de elect. c. 5. n. 83. & c. 14 n. 15. &*
n. 43. & 56. vers. memor sit semper confirmator, Lauor.
de elect. cap. 25. n. 28. & n. 44. vbi quòd si confirmator
absque iusta & rationabili causa differat electionem
confirmare, potest recurri ad Superiorem pro confirma-
tione facienda, Sigilm. a Bonon. *de elect. dub. 43. num. 1.*
73 vbi dicit quòd sicut ex parte electi confirmatio est de-
bita, ita ex parte confirmare debentis est necessaria, per
c. fin. de elect in 6 & per *c. postquam*, vbi Butr. *n. 5.* Abb.
in 1. notab. Dec. *n. 1 de elect. & n. 3. & 4.* Tambur. *de*
iure Abbatum tom. 1. disp. 6. q 1. n. a 5. vbi quòd electio
est voluntatis , confirmatio autem necessitatis , *& q. 2.*
n. 1n Sigilm. à Bon. *de elect. dub. 43 n 1.* Lotter. *de re*
benef. lib. 1. q. 27. in princ. Laur. de Peyrin. *tom. 1. de sub-*
dito q 1. cap. 31. §. 6. ad fin. vers. vnde sequitur, & §. 7.
& §. 11. vers. dico 11. Ego *de iure eccles. vniu. lib. 1.*
c. 19. n. 154.

74 Ad confirmationem huius electionis deuenire po-
tuit R. P Generalis vel ex vi Constitutionis *p. 3. c. 7.*
de elect. noui Prouincialis prope fin. ibi, *Volumus tamen*
& decernimus, vt præter illam per P. Præsidentem fa-
ctam confirmationem omnes Prouinciales per Reueren-
dissimum P. Generalem sese confirmandos curent, quàm
citius fieri possit, habita ratione maioris , vel minoris di-
stantiæ Prouinciarum, atque itineris difficultatum, &c.
Et eadem p. 3. cap. 7. §. quid litteris definitorio delatis
fieri debeat , in fine , vbi de definitionibus Capituli
Prouincialis , ita concluditur. *Et deinde ad Reueren-*
dissimum Priorem Generalem , vt ab ipso si sibi visum
fuerit, confirmentur , mittantur quàm citius fieri possit,
&c. Vel iure delegato ex vi litterarum Apost. eidem
R. commissarum, ibi, *Tibi vt dicta duo Capitula Pro-*
uincialia, ac in eis sequuta & alia acta annullare , &c.
licitè possis & valeas eadem auctoritate tenore præsen-
75 *tium facultatem concedimus ,* &c. Similes autem di-
spositiones, rescripta, & indulta semper sunt intelligen-
da prout de iure , Anchar. *cons. 6. n. 8. vers. omnit enim,*
Cæsar. de Grassis *decis. 8. n. 2. de re iudic.* Achil. *decis.*
12. de rescript. Rota *decis. 39. n. 2. part. 1. recent. & de-*
76 *cis. 415. in fine part. 2. recent.* quia eorum verba intelli-
gi debent secundùm terminos habiles, ac dispositionem
legalem. Duran *decis. 228. n 9.*

77 Ex quacunque causa , vel titulo procedat Reueren-
dissimus Generalis semper in cassanda & infirmanda
electione tenetur procedere citatis, & auditis partibus,
seruato substantiali iuris ordine : si procedat via ordi-
naria ex vi constitutionum Ordinis , de quibus suprà;
est aduertendum quòd confirmator potest & tenetur
antequam confirmet, inquirere de idoneitate electi , &
de forma electionis , *cap. postquam 3. & à nobis, de elect.*
Nau. *cons. 1. in antiq. alias cons. 2. in nouis, eod. tit.* Si-
gilm. à Bonon. *de elect. dub. 46. n. 8. & dub. 47. n. 7. cum*
seqq Lauor. *d. tit. 4. cap. 25. n. 59.* Castellin. *d. c. 14 n. 15.*
Tambur. *d. tom. 1. disp. 6. q. 5. n. 4. & 5.* Laurent. de Pey-
rin. *d. tom. 1 c. 31. §. 11. vers. dico secundò,* Portel *in resp.*
moral. casu 4. n. 5. in fine, etiam absque contradictore, vt
post Pacian. resoluit Felician. de Vega *ad cap. intelleximus, de iudic. n. 67.*

Deinde scire oportet duobus modis confirmatorem 78
posse in his confirmationibus faciendis procedere : vel
extraiudicialiter agendo , priuata scilicet scientia , non
in forma iudicij & contentiosa, inquirens de modo ele-
ctionis an fuerit Canonice facta , & de persona electi
an sit idonea. Lauor. *d. cap. 25. num. 59.* Modern. *de Re-*
gia protect. p. 2. cap. 13. numer. 6. Ego *de iure. Eccles. lib.*
1. cap. 19. num 151. & in hoc casu quandò nec directè,
nec indirectè potest cognosci & penetrari causa cassa-
tionis, procedunt doctrinæ, de quibus *suprà voto 4.* Vel
per viam iudicij contradictorij cum processu & causæ
cognitione, Marescot. *var lib. 1. cap. 52. à numer. 30.* Si-
gilm. a Bonon. *dub. 46. numer. 8. & dub. 47. cum seqq.* E-
go *ipse d cap. 19. num. 251.* & tunc tenetur cum partis
citatione, & seruato iuris ordine procedere , Modern. 79
de Regia protect. part. 2. cap. 13 num. 45. ibi, *Si tamen quis*
esset electus ad dignitatem, & ageretur de illum remo-
uendo à tali dignitate, tunc enim iudicialiter agendum
est , & in tali infirmatione procul dubio partis citatio
requiritur , &c. & est doctrina Butrij *in cap. cum di-*
lectus 32. numer. 63. de elect. ibi, *Quædam est confirma-*
tio contentiosa super qua proceditur iudicialiter, & tunc
oportet quod in ipsa interueniat causæ cognitio & ab-
que ea non valet confirmatio C. de iudic. l. iudices, Cod.
quomodo & quan. iudex l. ea quæ, &c. Idem Butr. *in cap.*
venerabilem 34. eod. tit. numer. 15. ibi, *Nota vndecimò*
quòd confirmator electionis , vel infirmator dicitur iu-
dex & cognitor , & sic patet quòd confirmatio etiam
temporalis dignitatis fit per viam iudicij , Gonzal *ad* 80
reg. 8. Cancel. glos. 9. in annot. numer. 43. Sigilm. à Bo-
nonia *d. dub. 44. numer. 8. ad med. & numer. 9. & dub.*
45. numer. 7. Castellin. *d. cap. 14. numer. 54. ad fin. &*
numer. 55. Lauor. *de cap. 25 num. 54.* Ego *d. lib. 1. cap.*
19. n. 151.

Et in Religione Fratrum Eremitarum S. Augustini 81
in confirmationibus, & cassationibus electionum sem-
per proceditur secundo modo, & ob id tenetur R. P. Ge-
neralis causas cassationis in sententia exprimere, vt sta-
tuit Iulius III. *in Bullario Ordinis S. Augustini Romæ*
impresso anno 1628. pag. 116. Et si contingat dictum
Hieronymum , aut pro tempore existentem ipsius Or-
dinis Priorem Generalem confirmationem huiusmodi
denegare , eundem Hieronymum, & pro tempore exi-
stentem Priorem Generalem, teneri , & obligatum esse
ad causam denegationis huiusmodi in eadem dene-
gatione exprimendum, &c. Qua de causa idem R. vt re-
fertur in dictis litteris, cœpit cognoscere iudicialiter de
nullitatibus electionis, ibi, *Prætereaque auditis pluries*
ipsis partibus, earumque iuribus, & rationibus maturè
discussis iudicauerit secundo dictum Capitulum Prouin-
ciale nullum, & inualidum, nulliterque & inualide ce-
lebratum fuisse, &c. Quo casu & absque dubio, si posset
summariè , secretéque & per processum infirmatiuum
procederet , iam teneretur per viam iudicij prosequi,
iuxta doctrinam Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 5. n.*
5. dum dicit quòd si iudex potest procedere vt Ordina-
rius, vel delegatus, electa vna via, licèt inutili, non po-
test aliam redire, optimè Cancer *var. resol. lib. 1. c. 17. de*
appellat. n. 43. in 2. edit. vbi ex Innoc. *in c. bona el. 2. de*
postulat. Prælat. & aliis tenet habentem facultatem 82
apprehendendi possessionem propria auctoritate, & ex-
traiudicialiter, sibi præiudicare adeundo iudicem incõ-
petentem, & *lib. 2. c. 10. n. 47. cum seqq.* Hermosil. *l. 7.*
gloss. 2. n. 21. tit. 4. part. 5. & in optima specie Rota *de-*
cis. 778. p. 1. diuers.

Non debet igitur confirmator ex abrupto, & inordi- 83
natè ad electionem procedere, vt aduertit Lauor *d. tit.*
4. cap. 25. num. 51. citans *cap. cum ad monasteria , de*
statu monach. Abb. *in cap. monachi §. Prioratus num. 10.*

eod.

eod.tit. Sylu. verb. confirmatio humana num. 4. & subdit
quòd non debet per repentinam confirmationem pro-
priam cupiditatem, & inordinatum affectum iuri, &
æquitati præferens, competitore, vel oppositoribus ne-
glectis, nec discusso negotio contra doctrinam Apost.
electo manus imponere, c. vlt. de elect. in 6. Sed tenetur
tum plenè causæ cognitione inquirere & cognoscere
de delictis quæ electum indignum faciunt confirmare,
ac illum priuare possunt sua dignitate, vel Prælatura, vt
per Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 1. q. 14. a. 3. vers. secun-
84 dum argumentum, vbi contra Nau. resoluit quòd ad
impediendam electionẽ etiam ante illius perfectionem,
& crimina electo opposita plenè debent probari: Hie-
ron Roderic. in resolut. quæst. Regul. resol. 58. n. 49. hanc
conclusionem multis exornat, & reprehendit Laurent.
de Portel. in dub. Regul. verb. electio n. 19. qui allegat
Fr. Emman. citato loco pro contraria parte; licèt Na-
uarrum sequatur Lauor. de tit. 4. c. 19. n. 121. Et quic-
quid sit, sumus extra hanc disputationem; quia ageba-
tur in nostro casu de infirmanda electione iam per-
fecta, cuius vigore electus ab anno cum dimidio erat in
pacifica Prouincialatus possessione absque alicuius cõ-
tradictione: ob quam rationem motus fuit doctissimus
Valenz. cons. 4. per tot & præcipuè n. 5. & 6. vol. 1. ad te-
nendum & consulendum quod P. Generalis, de quo ibi,
nulliter & attentatè processit ad priuationem officij
Prouincialatus P. Battes, eo inaudito.
85 Hinc infertur non esse ab officio excludendum in-
dignum, aut eo priuari quemquam, nisi prius audiatur,
& conuincatur de insufficientia, vel alia inhabilitate
Fr. Emman. q. Regul. tom. 1. q. 51. a. 12. vers. ad primum
dubium, Portel. in dub. Regul. verb. electio in addit. ad
add. 1. n. 5. & in resp. moral. p. 2. casu 4. n. 3. & casu 19. à
n. 1. Hieron. Roder. d. resol. 58. num. 11. Laurent. de Peyri-
nis in formular. lit. C c. 18 vers. voto quarto, & num 7.
vers. sed dic quarto, & de subdito Relig. q. 1. § 10. in
princ. pag. 491. vbi subdit quòd non possunt priuari Re-
ligiosi sine eo quòd prius citentur ipsisque detur copia
eorum, quæ contra ipsos sint fulminata, vt se possint
defendere Sigism. à Bon. de elect. q. 90. à princ. & præci-
puè ex n. 8. & dub. 98. n. 2. ibi, Nam si postea congrega-
to Capitulo & causa cognita non constaret per conuin-
dentes, & veras probationes de dicta eiusdem Generalis
insufficientia, profectò non posset deponi, vt pulchre su-
stinet in terminis de Prælato Regulari, Rotæ decis. 134.
n. 7. part. 1. in recent. & probatum est suprà dub 47. n.
13. & dub. 91. n 9 &c.
86 Non obstat quòd Regulares cùm sint voto pauper-
tatis adstricti, & non habeant velle, nec nolle, debent
ad voluntatem Superiorum officia & Prælaturas depo-
nere, per ea, quæ diximus suprà voto 4. n. 46. quia pro-
cedit dicta resolutio in officiis manualibus, quorum
prouisio & depositio spectat ad eundem superiorem;
non verò in electiuis, quæ per vocales in Capitulo, vel
in Definitorio prouidentur; quando subest legitima &
sufficiens causa; nam in illis habet electus firmum ius à
quo non est sine causa spoliandus, quæ seruato iuris or-
dine & concludenter sit probata, c. nullam potestatem
18. q. 2 c. Monachus, in fine, de Statu Monach. vbi gloss.
verb. non mutentur. Nec hoc votum paupertatis violat,
cùm Religio ad cuius fauorem constituitur, officium pro-
uidet, & illud ei concedit. Rot. decis. 772. n. 1. cum seqq.
part. 1. diuers. Aloys. Ricc. in praxi var. resolut. p. 4. re-
sol. 51. n. 1. & per tot. Sigism. à Bonon. de elect dub. 47. à
princ. vbi post factam distinctionem inter officia ele-
ctiua, & manualia n. 4. resoluit Superiores non posse si-
ne causa electos officiis electiuis priuare, idem Sigism.
87 à Bonon dub. 91. à n. 1. vsque ad 9. & n. 16. vers. atta-
men resoluit quòd licet in causis Regularium proceda-
tur summariè, & admittantur officiorum priuationes
leuioribus de causis, nihilominus tamen requiritur quòd
ordo iudiciarius seruetur, & cum legitima causæ cogni-
tione procedatur, ac vt delicta plenè probentur, Diana
resol. moral. p. 3. 2. tract. de dub. Regul. resol. 117. quod
summatur in eius summa part. 2. verb. Prælati Regula-
ris duratio n. 52. dum tenet Prælatos manuales, quo-
rum Prælatura non est electiua, amoueri posse ab offi- 88
ciis ad superiorum arbitrium. Et confirmatur ex iis, quæ
latè & in difficiliori casu cumulat Laurent. de Peyrinis
tom. de subdito q. 1. c. 12 per tot. pag. mihi 36. cum seqq.
resoluens Superiorem non posse pro libito suæ volun- 89
tatis, & sine causa professum in vna prouincia ad aliam
transferre, cum suo iure priuando, & in col. 3. vers. se-
cundo, qui a omnis sententia supponit sententiam pri-
uationis eo casu prolatam, subdito inaudito esse
nullam.
Accedit quòd etiam officio manuali subditum spo- 90
liare non potest superior, si faciat malo animo, odio, vel
malitia, Rot. d. decis. 778 p. 1. diuers. vbi sic fuit resolu-
tum in capellaniis ad nutum amouibilibus, Perez de La-
ra de capellan. lib. 2. c. 6. ex n. 22. Gonzal ad reg. 8. Can-
cel. glos. 5. § 6. n. 48. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 2. n. 88.
eadem Rot. apud Posti. in fin sui tract. de manut. decis.
283. & coram Card. Caualer. inter eius impressas decis.
272. quam transcribit Leon. de officio Capellani q. 5.
sect. 16 pag. 743. præcipuè n. 154. Et in officiis manua-
libus Regularium. Sigism. à Bon. de elect. dub. 47. n. 8.
& 9. & cum Nau. commento 4. de Reg. n. 23. vers. quar-
tò potest agere, & comment. 2. n 65. vers. addo octauò
tradit Laurent. de Peyrinis de subdito q. 1 c. 12. pag. 37.
vers. secundo. vbi quòd licèt Prælatus possit spoliare
subditum officio aliquo manuali absque causa, & so-
lùm pro suo libito, si tamen facit malo animo, habet
subditus iustam causam agendi contra Prælatum.
Nec etiam Constitutio ordinis p. 3. c. 7. in §. quid de 91
litteris Definitorio delatis fieri debeat, in fine, vbi agens
de definitionibus Capituli, & officiis Priorum Con-
uentualium, Visitatorum, Definitorum, & Discretorũ,
statuit quòd deferantur ad Reuerendissimum. P. Gene-
ralem, vt ab ipso si sibi visum fuerit, confirmentur, sunt
verba huius constitutionis: faciunt alia alterius p. 3. cap.
4. vbi dum ageret de auctoritate eiusdem Reuerendissi-
mi circa hanc materiam, ita ait. Ad eius etiam officium
pertinet Priores Prouinciales canonicè electos confir-
mare, & easdem corrigere, suspendere, & etiam priuare,
ac absoluere, si secundùm Ordinis statuta casus emerse- 92
rit priuationis, vel absolutionis, &c. Quia respondetur 93
prædicta verba prioris constitutionis non importare li-
berum & absolutum arbitrium ad informandas electio-
nes, sed secundùm vsum rationis, & arbitrium boni viri.
Ita resoluit in terminis Castellin. de elect. Canon. cap. 4.
num. 30. & cap. 14. num 15. ibi, Et si constitutio dicat
quòd Prouincialis Priorem electum confirmabit, si ei vi-
sum fuerit, quòd verbum non designat liberam potesta-
tem, sed discussionem rationis, & arbitrium boni viri, &
ideo non debet Prouincialis secundùm libitum suæ vo-
luptatis, sed secundùm iudicium rationis Priorem electum
confirmare. &c. Et hoc tantò magis procedit ex adductis
per Menoch. de arbitrar. lib. 1. quæst. 8. num. 4. cum seq.
& per me de diction. vsufreq. dict. 424. num. 4 vbi vna-
nimiter tenet verbum, videor, importare arbitrium bo-
ni viri. Quod quidem arbitrium debet esse regulatum
à iure communi, l. respiciendum, l. hodie ff. de pœnis, l. vir
bonus, ff. iudic. solui l. Titius §. seruo ff. de fideicom. libert.
ibi, non expectandum quod heredibus displiceret, sed
quòd bono viro possit placere, &c. Seraph. decis. 1017. n.
1. Marc. Antonin. var. resolut. lib. 3. resol. 7. num. 14. Io-
seph. Sesse Aragon. decis. 45. num. 13. cum seqq. Steph.
Gratian. discept. forens. capite 442. numer. 5. vbi dicit 94
quòd arbitrium boni viri, non est libera dispositio, &
licèt aliquando arbitrium solet aliquid remittere de ri-
gore iuris, non tamen dat facultatem recedendi à dispo-
sitione

fictione iuris, iuxta doctrinam Batt. sæpè canonizatam,
per Rotam *decis. 312. p. 2. in postum.* Farin. *alias p. 4.
recent.*

95 In dubio enim quando verba applicari possint ad
arbitrium liberum, & regulatum, semper resoluere debe-
mus viri boni arbitrium, siue regulatum fuisse, conces-
sum. Dec. *cons.* 450. *num.* 4. Menoch. *de arbitr. lib. 1,
quæst. 9. num.* 1. maximè si ex contraria interpretatione
præiudicaretur opinioni tertij, idem Menoch. *d. quæst. 9.*
96 *num* 8. Denique licèt iudex, cui concessum fuit absolu-
tum, & liberum arbitrium, possit sine causæ cognitio-
ne & partis citatione procedere, vt ex Bart. Felin. & alus
resoluit Menoch. *d. l. 1. quæst. 19. num.* 10. nihilominus si
arbitrium fuerit à iure regulatum, tunc tenetur iudex
obseruare & sequi omnes Canones iuris, idem Menoch.
97 *d. lib. 1. quæst.* 13. *n.* 15. Vbicunque enim aliquid com-
mittitur per verba denotantia arbitrium boni viri, iste
tenetur in commissione sua omnes iuris communis, &
rationis regulas sequi. Alex. *cons.* 33. *n.* 3. *lib.* 1. Card.
Tusch. *pract. conclus. tom. 1. lit. A. concl.* 470. *n.* 2. Ego
Axiom. 32. *n.* 2.

98 Nec dicatur potuisse dictum R. P. Generalem ob
nullam pronuntiatam electionem Capituli, iure deuo-
lutionis eligere, & loco illius qui fuerat nulliter electus,
alium nominare ad *cap. cum V. Vintoniensis, & cap. nè
pro defectu, de elect. & cap. quamquam, eod. tit. lib.* 6.
quia respondetur dictam electionem fuisse, nullam de-
claratam ob violentias ex aduerso factas tempore quo
celebrabatur; & ideò cùm cæteri vocales, qui eam
electionem nullam inualidam fuisse & talem declarari
intentarunt, nullam culpam ex eo contraxerint, quoad
eos deuolutio omnis cessat, esset enim sine causa pri-
uare innocentes non cooperantes malo, *cap. si electio,
eod. tit. in* 6 & *ibi* communiter Doctores glos. *verb. pri-
natus in cap. cupientes eod. tit. c. quia diuersitatem*, & *ibi*
D D. *de concess. præb.* præcipuè Imol. *num.* 4. *&* 5. Butr.
in cap. 2. num. 13. *eod. tit.* Petr. Biax. *in direct. elect. p. 3. c.*
7. plura congerit Gutier. *can. lib. 1. c.* 28. *& pract. lib.* 3.
99 *quæst.* 51. *numer.* 9. Maximè, quia secunda electio post
primam nullam & attentatam, facta fuit in vim cuius-
dam decreti Illustrissimi D. Nuntij, & ideo culpæ voca-
lium imputari non potest, qui in executionem dicti de-
creti ad secundam deuenerunt electionem, *l. non vide-
tur dolo* 127. *§. qui iussu. ff. de reg. iuris*, & *ibi* Dec. &
Cagn. *c. quod quis* 24. *eod. tit.* ibi, *Quod quis mandato
facit iudicis, dolo facere non videtur, cùm habeat neces-
se parere*; Menoch. *remed. 3. retin. n.* 640. Quod quidem
procedit non solùm quando Superioris mandatum iustū
est, & iustitiam continet, sed etiam quando de illa po-
test dubitari, quia in dubio pro iustitia præcepti præ-
sumendum est propter iuris auctoritatem, *l. seruo inui-
to §. cum Prætor ff. ad Trebell. l. si Prætor ff. de iudic.* Fr.
Emman *q. Regul. to. 2. q. 21. art.* 8. Mar Alter. *de censur.
lib. 3. disp. 2. c. 1. pag.* 290.

100 Denique non facit Capitulum secundò celebratum
nullum, & nulliter cassatum præsentia cuiusdam mini-
stri Regij, qui in aula electionis interfuit, quia *in cap.
Messana, de elect.* prohibetur solum ne laici ad votan-
dum in electionibus intersint, itaut fiant per abusum se-
cularis potestatis, Tamburin. *de iure Abbatū. to. 1. disp.*
5. *q.* 22. *n.* 10. *&* 11. Ego *in collect. ad c. quisquis n. 2. de
elect* Sed quando intersūt pro defēdēdis, & coadiuuādis
electionibus, ne illis vis aliqua, aut actus libertatis ele-
lectionis impeditiuus fiat, tunc laici non prohibentur
interesse, *c. benè §. sancta Synodus 96 dist. c. cùm lēgè* 65.
dist. notant Abb. *in d. c. Messana n. 3. vers. vel vocantur
laici*, optimè Biaxio *in direct. elect. p. 11. c. 1 n.* 1. Cucch.
instit. maior. lib. 4. tit. 1. de elect. n. 110. *&* 111. Sigism. à
Bonon *de elect. dub. 87. n.* 5. Lauor. *d. tit. 4. c. 4. n.* 54. Lā-
cel. *instit. Canon. lib. 1. tit. 7 vers. laici quoque, in gloss.
verb. Principes ad fin. lit. O.* & Fr. Emman. *to. 2. q. Regul.*
q. 52. art. 11. in inscript præsupponit tanquā certum in
Hispania adesse consuetudinem, qua vsus Rex noster
Catholicus solet mittere personam ex suis Senatoribus,
vel aliam magnæ existimationis, vt quando expedierit,
Capitulis Regularium intersit, qui, si ecclesiastica sit 101
necessariam commissionem Illustrissimus D. Nuntius
concedit, Valdes. *de dignitate Regum, Regnorumque
Hispaniæ c. 1. n.* 4. Portel. *in dub. Regul. verb. electio,*
Mirand. *in manuali Prælat. to. 2. q. 9. art.* 16. *&* 23. So-
lorzan. *de gubernat. Indiar. to. 1. lib. 3. c. 26. n. 19. cum
seq* qui asserunt ad regalia Principis pertinere personam
nominare, quæ Regularium electionibus intersit, ne in
illis eligatur minus aptus ad Prælaturam regendam: late
Gonzal. de Salzedo *de lege politic. lib. 1 c. 12. §. vnico per
tot. ibi, quo iure liceat laicis Principibus Præsides, Assi-
stentes, siue mittere ad electiones Superiorum Regularium.*
Potest enim Rex pro scandalis & seditionibus sedandis 102
etiam inter Ecclesiasticas personas, & Religiosos, poli-
tica vti iurisdictione, vt ad concordiam reducantur Gas-
par. Roder. *de annuis redditib. lib. 2. q. 22. n. 60. cum seq.*
Borrel. *de præstantia, Regis Cathol. c.* 71. *n.* 88. Modern.
de supplicat. ad Sanctiss. p. 1. c. 4. n. 47. Salzedo *d. lib. 1. c.*
12. *n.* 31. Et quod Notarius laicus, si intersit electioni 103
ad scribenda illius acta, non vitiet ipsam electionem,
resoluit Abb. *in c. quia propter 42. n. 10. & in d. c. Mes-
sana n. 3 de elect.*

Præsentiam Senatoris assistentis electioni qualificat 104
Regium mandatum ex iusta causa emanatum, vt inde
iustificationem obtineat; semper enim attenditur con-
seruatio illarum rerum & dispositionum, in quibus Rex
manum apposuit; *c. fin. in princ. de offic. Legati in 6. c. ne
reliqui, de priuil. lib. 6. Clem. 1. vers. nisi Regum, vel
Principum, de Baptismo*, Staph. *de litteris iustit. § pere-
ti committ n.* 1. Paris *cons.* 112 *in fine lib.* 4. Et ideo mul- 105
ta præcepta Canonica relaxantur propter Regum, &
Principum prærogatiuam, *c. Principes, c. Regum.* 24. *q.* 5.
c. per venerabilem §. rationibus, qui filij sint leg. Selua *de
benef. part. 2. q. 23. n. 52.* plura per Gonzal. *ad reg. 8. Cā-
cel. gloss. 14. in.* 155.

NVLLITAS III.

Resultans ex non transportatione actorum.

REuerendissimus P. Generalis in suis litteris asserit
se auditis pluries ipsis partibus, earumque iuribus 106
& rationibus maturè discussis, iudicasse secundò dictum
Capitulum Prouinciale nullum, & inualidum, nulliter-
que & inualide celebratum fuisse, quod fieri non pote-
rat nisi transportatis & reproductis actis primæ instan-
tiæ, *l. eos §. super his, l. præcipimus, vers. in his antè C. de
appell. c. cupientes, de elect. in* 6. ibi, *cum omnibus actis,
iuribus, & monimentis suis, & processus suos contingen-
tibus*, &c. *& in vers. Si verò in discordia*, ibi, *vt dictum
est cum actibus, & monimentis instructa*, &c. quæ qui-
dem integra processus transportatio ad aduersarium ap-
pellantem spectabat, taliter quod non sufficit transpor-
tatio partis actorum, sed requiritur productio omnium
etiam facientium contra appellantem, Vant. *de nullit.
tit. à quo & quibus n.* 21. & hodie disponitur expressè
per Concil. Trid. *sess. 24. de reform. c.* 20. ibi, *Præterea si
quis in casibus à iure permissis appellauerit, aut de a-
liquo grauamine conquestus fuerit, acta omnia coram
Episcopo gesta ad iudicem appellationis, expensis suis
transferre*, &c. Et iudex appellationis non potest iudi-
care nisi coram eo productis & visis primis actis, aliàs
peruerteret ordinem iudicij. Bald. *in l. 2. n. 3. vers. ex quo
nota C. edendo*; & sententia lata coram secundo iudice
non reproductis actis primæ instantiæ est ipso iure nul- 107
la, Cæl. de Grassis *decis. 9. alias 37. incip. Opponebatur
n. 3. de causa possess.* Anton. Gabr. *commun. tit. de appel-
lat.*

lat. q. 10 *n.* 8. Steph. Gratian. *discept. forens.* c. 123. *n.* 19. & 28. Modern. *de Regia protect. part.* 1. *c.* 2 §. 2. *per tot.*
108 Et notarius actuarius huius causæ refert nec processum,
nec illius copiam per se, aut per interpositam personam
partibus vnquam dedisse, prout requirebatur, ex Rot.
decis. 421. *p.* 7. *recent.* quia non est processus in forma
probanti, si non sit à Notario actuario authenticatus &
subscriptus, ad text. in *l. vlt. de assessor.* Rot. *decis.* 183. *p.*
109 *recent.* in tantum quòd sententia ex processu aliter ex-
tracto est nulla, & non potest de iure producere effectũ.
l. 4. §. *condemnatum. ff. de re iudic.* Decian. in *l.* 2. *n.* 57. *C.*
de edendo, Cancer. *var. p.* 2. *c.* 11. *n.* 50.

Nullitas IV.

Ex quo electio longiori tempore quàm per concordiam fuerat permissum, celebrata fuit & contra formam in ea assignatam.

Concordia auctoritate Apostolica confirmata sta-
110 tutum fuit vt in prouincia Bethicæ electiones
Prouincialium triennalium fierent alternatim, vno trié-
nio ex partialitate Hispalen. & alio ex prouincia de E-
stremadura cum decreto irritanti: quæ concordia in hac
parte non fuit obseruata, vnde electio contra formam
in ea data, celebrata fuit nulla, cum eius omissio actum
vitiet, *l. cum hic,* §. *ait Prætor ff. de transact.* & in electio-
ne est text. in *cap. quia propter, de elect.* Molfes. *in sum.*
tract. 12. *p.* 16. *n.* 15. *pag.* 317.
111 Et forma est de genere indiuisibilium, in qua eius
contrauentio reddit totam electionem nullam *d. c. Mes-*
sana, Alciat. in *l.* 1. §. *sed si mihi n.* 13. *ff. de verb. oblig.*
Castellin. *de elect. c.* 4. *n.* 17. Sigism. à Bononia *de elect.*
dub. 19. *n.* 14. & 15.
112 Et in terminis quòd si electio statuto, aut consuetu-
dine facienda est de triennij tempore, erit nulla si fiat
de longiori tempore quam triennij, Roman. *cons.* 66. vbi
adden. *lit.* D. Nicol. Garc. *de benef. p.* 2. *c.* 1. *n.* 59. & 60.
Fontanel *de pactis nupt. claus.* 4. *glos.* 10. *p.* 1. *n.* 54. Ca-
bed. *decis.* 84. *n.* 7. & 15 *p.* 1. Sigism. *d. dub.* 19. *n.* 19 Ca-
stellin. *d. c.* 4. *n.* 27. Nouar. *in nouo iure Pontificio concl.*
3. *de elect. olim* 88. *n.* 3. Ego *in collect. ad d. c. quia pro-*
pter n. 15. *vers. nec etiam dici potest.*
113 Nec cohonestabit prorogationem illius temporis
dicere quod R. P. Butron vel non potuit toto tempore
Prouincialatus ob impedimenta in præcedentibus ele-
ctionibus data: Quia cum fuerit officium assignatum
pro eo triennio sequenti, cum etiam contra impeditũ,
quia tempus vnum pro alio non subrogatur, vt in le-
gato vsusfructus probat tex. *in l. si vsusfructus mihi in*
biennium. ff. de vsufructu leg. per quem text. in officiis
temporalibus ita resoluunt Bart. *in l. si ita stipulatus*
sim 44. *n.* 2. *ff. de verb. oblig.* & *in l. si prius. ff. de aqua*
pluuia arc. n. 3. & *ibid. si vsusfructus n.* 4. & *in l. si ve-*
nit. § *Item cum quidam numer.* 9. *vers. restat vna quæ-*
stio, ff. locati, quam resolutionem sequuntur Abb. *in*
capite fin. de iudic. numer. Vincent. de Franchis *decis.*
439. & 451. Rota Genuens. *decision.* 19. *numer.* 9.
Cabed. *decis.* 84. *numer.* 5. *p.* 1. Parens meus Emmanl.
Barbosa *ad Ordin. Regiam Lusit. tom.* 1. *ad tit.* 67. *num.*
9. *pag.* 66. Caualcan. *decis.* 25. *n.* 8 *p.* 2. Mastrill. *de ma-*
gistrat. lib. 2. *c.* 29. *num.* 90. Fontanel. *d. claus.* 4. *glos.* 10.
p. 1. *num.* 102. & *decis.* 99. *num.* 16 Rouit. *in pragm.* 5.
num. 3. *de officio iudic.* Nouar. *d. concl.* 3. *de elect. num.*
3. *pag.* 198. Modern. *de Regia protect. p.* 4. *capite* 11. *nu-*
mer. 54.

Nullitas V.

Resultans ex non admissione appellationis interposita.

Condemnati per sententiam in dictis litteris Re-
uerendissimi P. Generalis insertam, antequam eis 114
notificaretur, ab illa debito tempore & loco appellarunt,
& nihilominus, appellationi huiusmodi non deferens
executor ad executionem procedit, in quo attentat, ex
regula *cap. non solum, de appellat. in* 6. cum notatis à
Lancell. *de attent. cap.* 12. *in præfat.* Vnde Partiat. *cons.*
164. *n.* 38. Ioseph. Sesse *de inhibit. c.* 8. §. 1 *n.* 8. & *decis.*
114. *n.* 4. & cum eis Modern. *de Regia protect. p.* 1. *c.* 6. *n.*
23. resoluunt attentatum committi non solum exequé-
do sententiam à qua appellatum fuit, sed etiam in dene-
gando appellationem interpositam; etiam si non fiat
nouitas contra condemnatum.
Sed tota difficultas est an id procedat, & locum ha-
beat appellatio suspensiua in electionibus officiorum
Regularium: & videbatur respondendum negatiue per
c. constitutus 46. *de appell.* cum latè per me adductis *su-*
prà voto 4 *ex n.* 15.
At sub distinctione magis communiter resoluunt 115
DD. hoc modo, vel electio facta fuit extraiudicialiter,
vel iudicialiter compilato processu; primo modo cum
executive procedatur, appellatio non est suspensiua, nec
causat attentata, vt probatur *in d. c. constitutus,* vbi Ego
in collect. sum. 4. & *voto* 4. *numer.* 26 *cum seqq.* Gonzal.
ad reg. 8 *Cancellar. gl.* 5. *in annot. num.* 27 *cum seqq* Mo-
dern. *de Reg. protect. p.* 2. *cap.* 13. *num.* 9 & 105. *cum seq.*
Secundo modo cum agatur seruato iuris ordine & cum 116
processu appellatio suspendit; & ideo sententia super
confirmatione electionis iudicialis est appellabilis, sicut
alia quælibet sententia, vt probatur *in d. cap. constitutus,*
& *in cap. ablata, de appel.* §. *si postquam* 33. *cap. fin. de*
elect. lib. 6 *glos. notabilis, verb.* & *inanis in d. cap. fin.* ibi,
Quod confirmatio facta vocatis his, qui vocandi erant,
& *cum causa cognitione habet vim diffinitiua* &c. glos-
sam sequuntur Lancel. *de attentat. capite* 12. *limit.* 3.
numer. 71. *in fine;* & *limit.* 5 *numer.* 4. & *limit.* 49. *nu-*
mer. 1. & *cap.* 4. *in præfat. n.* 725. Gonzal *ad reg.* 3. *Can-*
cel. glos. 9. *in annot. num.* 38. *cum seqq.* & *num.* 206. *cum*
seq. Nicol. Garc. *de benef. p.* 9. *c.* 4. *n.* 16. *cum seq.* Modern.
de Regia protect. p. 2. *c.* 13. *n.* 155. *cum seq* & *p.* 3 *c.* 11.
n. 32. Fontanel. *d. claus.* 4. *glos.* 10. *p.* 1. *num.* 98. vbi dicit
ita fuisse decisum in senatu Cathaloniæ, Valenz. *cons.*
44. *num* 13. & 14. appellationem à P. Barres interposi-
tam attentata operasse, & *co. f.* 76. *num.* 13. & 14. vbi
ait attentatam fuisse possessionem cuiusdam Cathedræ
post appellationem ab oppositore interpositam, Portel 117
in resp. moralib. p. 2. *casu* 45. *ad quartum num* 7. *circa*
fin. & *vers. ad quintum num.* 9. Sigism. à Bonon. *de elect.*
Canon dub. 34. *n.* 14. & *dub.* 45. *num.* 7. vbi etiam cum
glos. *verbo inanis in d. c. fin.* tenet sententiam per quam 118
confirmatur electio esse definitiuam, Lotter. *d. tit.* 4. *de*
elect. c. 15. *n.* 67. & 68. Castellin. *eod. tract. c.* 4. *num.* 53.
vers. electio pariter facta, & *num.* 59. & *cap.* 14. *n.* 42.
Laur de Peyrinis *tom.* 1. *de subdito q.* 1. *c.* 31. §. 11. *vers.*
dico sexto.
Hinc procedit communis illa & recepta opinio, quæ 119
habet sententiam priuationis alicuius officij esse appel-
labilem, & ea pendente officio priuatum posse & de-
bere illud exercere, *leg.* 1. *ad fin. ff. ad Turpil.* Franch. *in*
c. cum teneamur, de appell. n. 8. & 9. Lancel. *de attent. c.*
12. *in præfat. n.* 95. & 96. *vers. tertio,* & *limit.* 26. *n.* 4 Gu-
tier. *pract. lib.* 1. *q.* 139. Bobadil. *in sua polit. lib.* 5. *c.* 1. *n.* 171.

Mastril. *de magistrat. lib. 5 c. 11. n. 35* Salgado *de Reg. protect. p. 3 c. 8 in princ.*

120 Et in Regularibus quòd sententia suspensionis, aut priuationis officij, aut vocis actiuæ, & passiuæ sit appellabilis, Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 29. art. 5*, Modern. *de Regu protect. p. 2. c. 5. n. 123. cum seqq.* vbi *n.* 227 cum Dec. & Lancel. idem resoluit in suspensione, & priuatione officij, idem Modern. *d. p. 2. c. 13. n. 223. cum seqq.* Sigism à Bononia *de elect. dub. 90. n. 5. cum seqq.* Lauor. *d. tit. 4. c. 21. n. 78.* Valenz. *cons. 44. n. 13. & 14.* Laur. de Peirinis *de subdito q. 1. c. 20. §. vnico pag. 63. vers. respondeo, & tom. 3. de priuileg. Minim. c. 4.* Et

121 quòd gesta per suspensum post appellationem à suspensione interpositam sustineatur, probat Alphons. de Castro *de lege pœnali lib. 2. c. 11 lit. B in fine* quem refert & sequitur Rub. *in aphorism. Episcop. verb. Prælatus n. 21.* Scac. *de appell. q. 3. n. 72.* Laurent. *d. tom. 3. c. 4. n. 29 p 97.* Et per Bullam Iulij III. expresè permittitur appellatio à sententia priuationis officij, his verbis. *Tuncque eisdem Congregationibus & prouinciis, ac personis confirmandis huiusmodi licere ad præfatum Marcellum Cardinalem, & nos, ac pro tempore existentem ipsius Ordinis protectorem & Romanum Pont. intra terminum vnius mensis à die denegationis prædictæ recursum habere*, &c.

122 Non obstat quòd Regularibus prohibita est appellatio à sententiis suorum superiorum, *c. ad nostram, c. irreprehensibilis, c. cum speciali, de appellat.* cum alijs congestis per me *d. voto 4. n. 50. cum seqq.* Et omnes ferè Religiones constitutionem, seu priuilegium habent, quæ similes appellationes Regularibus prohibent, Ego *d. voto 4. n. 67* Fray Martin de san Ioseph *en el epitome de la orden iudicial c. 18. de la appellacion n. 8. p. 245.* Ludou. Miranda *in tract. de ordine iudiciar. tom. 2. quæst. 29. art. 4. vers. tertia conclusio.* Quia respondetur contrariam opinionem, quòd scilicet Regularibus appellare à sententiis suorum superiorum, esse maiori Doctorum calculo receptam, & probari per tex. *in c. de Priore, de appellat. & in c. licet, de Offic. Ordin.* Et tenent Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 30. alias 29. art. 2. & 3.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 8. num. 101. cum seqq.* Laurent de Peyrinis *in formulario tom. 2. capit. 12. numer. 2. vers. nota primò & tom. 1. de subdito quæst. 1. c. 20. in princ pag. 63.* cuius verba Doctores propè modum infinitos citantia, refert. Videri potest pro hoc c. D. Thom. *2. 2. quæst. 69. art. 3.* Innoc. Abb. & alij Canonistæ *toto tit. de appellat.* Syluest. Armil. Angel. Rosel. Pesanel. Tabiena, Mald. & alij Summistæ *verb. appellatio*, Antonin. *p. 3. tit. 9. c. 14.* Quarant. *in sum. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas n. 18. & 19.* Cassarub. *in priuil. Mendicant. verb. appellare*, Sot. *de iustit. lib. 4. quæst. 6. art. 3.* Nauar. *commento 3. de Regul. n. 51.* Rodrig. *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 29. & de ordine iudic. c. 13.* Valent. *tom. 3. disp. 5. quæst. 13. p. 3.* Sayr. *in claui Regia lib. 12 c. 17 n. 37.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 11 quæst. 7. & 8.* Sparthat. *de modo corrigendi Regulares tract. 10. part. 4. c. 1. & 2.* &c.

Ad primam opinionem locum habere dicitur quando Prælatus procedit extraiudicialiter per modum visitationi, & ad correctionem morum, vel ad obseruantiam regulæ, in his enim casibus, in quibus prædicta iura loquuntur, appellare non licet: ità Emman. de Monte Oliuete *in pract. Regul. part. 1. a. 7. n. 370. cum seqq.* Fragoso *de regimine Reip. Christianæ p. 1. lib. 8. disp. 24. §. 9. n. 152. & seq.* plures refert Gonzal. de Salzedo *d. lib. 1. cap. 12. n. 85. cum seq.* Nisi Prælatus in modo excesserit, *d. c.*

123 *ad nostram*, Marant. *de ordine iudic. p. 2. actu 2. n. 333.* Valenz. *cons. 43. ex n. 154.* Sanch. *d. lib. 6. c. 8. n. 103. cum seq.* Barthol à S. Fausto *in thesauro Relig. lib. 6. q. 168.* Martin de S. Ioseph *d. c. 18. n. 7. & 20.* Laurent. de Peyrinis *tomo 1. de subdito c. 20. col. 4. vers. dico secundo, & tom 3. de priuileg. Minim. c. 4. num. 26* Villalob. *in sum. tract. 16. diff. 8. n. 5.* Gonzal. de Salzed. *d. cap. 12. n. 89.* Gonçalo de Salzed *de lege politica lib. 1. c. 12. n. 85.*

Deinde admittitur appellatio hoc casu, eo quòd prima electione vti nulla & attentata ac inualida pronunciata, deuentum fuit ad secundam, quæ suum debitum sortita fuit effectum, & earum vigore electos possessione suorum officiorum pacificè assequuti fuerunt, & sic reuocatio electionis huiusmodi quoad vtrumque effectum est appellabilis, exemplo instrumenti publici paratam executionem habentis, quæ si semel facta sit, & in secunda instantia reuocatur via executiua, remanet talis sententia reuocationis appellabilis, vt per Gonzal. *ad reg. 8. Cancel glo. 6. ex n. 202.* Modern. *de Regu protect. p. 3. c. 4 n. 44. cum seqq. & de supplicat. ad Sanctiss. p. 2. c. 34. n. n. 40. cum seqq.* 124

Facit etiam quòd eo tempore, quo prætenditur R. P. Nunum & consortes suis officijs priuari, erant in pacifica eorum possessio à die electionis factæ, & sic pendente lite super huiusmodi priuatione vsus talium officiorum eis auferri non debet. vt per Gou. *lib. 1. var. c. 16. n. 11. vers. secundo*, Fab. de Anna *cons. 80. n. 21. cum seqq. & cons 94. n. 1* Ioan. Garc. *de nobilit. glos. 35. n. 94.* Et in 125

terminis electionis quòd non attentet continuans qui est in quasi possessione eligendi probat Lancel. *de attent. p. 3 c. 4. limit. 1. n. 4* quia quādo actus est consecutiuus & accessorius ad titulum, qui præcedit litem, non dicitur attentatus, licèt sit gestus post motam litem, idem Lancel. *d. c. 4. limit. 5. n. 9. & 16.* 126 127

Non obstat defectus confirmationis, quæ obtineri prætenditur à P. R. Generali, ad hoc vt electi suis officiis vti valeant, quia post captam possessionem non est amouendus electus, nec sua possessiones poliandus, dum pendet confirmatio, ad nos. per Vincent. de Franchis *decis. 163. per tot.* vbi resoluit capientem possessionem in vim contractus celebrati sub conditione impetrandi assensum Apostol. non posse sua possessione spoliari pendente assensus prædicti impetratione. 128 129

Iuuat quòd in hac lite contendunt duo Prouinciales, vnus primo loco canonicè electus & virtute suæ electionis ad possessionem diuturnam admissus, qualis est R. P. Nuñes. Alius vltimò defectuosè electus, qualis est R. P. Butron, in quo euentu possessor antiquior est præferendus, & debet manuteneri Capic. *decis. 77. per tot.* præcipuè *n. 13. cum 4* Menoch. *cons. 1002. n. 28. & seq. lib. 11.* magis in nostris terminis Portel. *in resp. moral. p. 2 casu 4. ad 5. dub. n. 9.* Laurent. Peyrinis *in formulari. lit. C. c. 18. n. 10. cum seqq.* Legendus ex n. 9. vbi *n. 14.* nostrum casum decidit his verbis. *Ad vltimum venio de primo pro tractatu quod Prouincialis electus à Capitulo, cuius electio fuisset cassata à Generali, & alius eius loco electus, posset habita notitia de noua electione intra tempus congruum appellare ad Superiorem, & interim se manutenere in possessione officij, & vlter electus à Generali tenetur habere patientiam quousque per Superiorem ad quem fuit appellatum declaretur, electionem primam fuisse benè vel malè cassatam. Puto enim quòd appellatio executionem retardet, vt probaui tom. 3. priuil. Regul. c. 4. n. 27. & ita etiam sensit P. Trimarchi noster. & licèt hic electus, à Generali sit electus & confirmatus, cùm tamen non adhuc habeat possessionem officij, quæ est de essentia illius, potest ille, qui est in tali possessione à prætenso grauamine appellare, & in dicta possessione se manutenere, cùm melior semper sit conditio possidentis*, &c. 130 131

Oueten. Capellæ.

Fundator capellaniæ, qui vocauit ad eam Presbyterum, de sua domo, genere, vel progenie, quando dicitur loqui per verba ciuilia, vel naturalia, itaut spurij & descendentes ab eis excludantur.

VOTVM XCVIII.

1 *Clausula fundationis refertur.*
2 *Casus proponitur.*
3 *Testes de auditu alieno non probant.*
4 *Testes plures de auditu non coniunguntur ad faciendum iudicium.*
5 *Testes de auditu quando consanguinitatem probent.*
6 *Testes consanguinei intra quartum gradum non probant.*
7 *Consanguinei testes pari vinculo cum vtraque parte coniuncti quando probent?*
8 *Commodum ex causa reportantes in ea integri testes esse non possunt.*
9 *Deponentes in casu, vbi affectionem aliquam habent, non probant.*
10 *Commodi affectio oculos caliginare solet.*
11 *Testi qui pro parte dicit falsum, in nullo creditur?*
12 *Periurus in parte repellitur in totum.*
13 *Testi, qui dicit contrarium in secundo iudicio, ei, quod dicit in primo non creditur.*
14 *Concordia in testibus non prodest ad probationem.*
15 *Crimen nullum est, quod ita vituperet famam, & statum hominum, sicut crimen falsi.*
16 *Homo per maculam falsitatis deuenit ad nihilum.*
17 *Testi, qui fuit carceratus de crimine quod per sententiam infamaret, non creditur.*
18 *Periurus testis à testimonio repellitur.*
19 *Ebrij testes à testimonio repellendi.*
20 *Testes viles, & pauperes simul, repelluntur à testimonio.*
21 *Paupertas nihil detrahit de fide testis si sit honeste, & probata vita.*
22 *Familiaris quando in testem admittendus, vel repellendus veniat?*
23 *Repulsa testium sunt defensiones, & si non recipiantur, appellari poterit.*
24 *Testium in iudicio sæculari examinatorum depositiones, in iudicio ecclesiastico fidem non faciunt.*
25 *Testium inhabilitas non solum stat in personis testium, sed etiam in eorum depositionibus.*
26 *Iudex curare non debet de probatione facta super bonitate testium partis aduersæ, si ab alia repulsæ testium fuerint plenè probatæ.*
27 *Respondetur multipliciter ad quandam obiectionem, & n. 28. & 29.*
30 *Fundans se in identitate tenetur comprobare, & contra eum præsumitur pluralitas.*
31 *Identitas vt probetur sufficit verificatio duarum demonstrationum.*
32 *Nomen & cognomen an probent identitatem.*
33 *Familiæ & generis diuersitas præsumitur ex non identitate cognominis.*
34 *Respondetur ad alia obiecta, & n. 35. & 36.*
37 *Qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi.*
38 *Capacitas in præsentato ad beneficium de quo tempore debet interuenire?*
39 *Concil. Trid. sess. 7. de reform. c. 4. & sess. 24. etiam de reformat. c. 17. procedit in Parochialibus exigui valoris.*
40 *Testes magis se conformantes cum dispositione iuris communis, cæteris præferendi.*
41 *Prouisionis appellatione venit nominatio, electio, præsentatio, & institutio.*
42 *Descendens transuersali etiam proximiori præcedere debet.*
43 *Spurij non veniunt appellatione consanguineorum de Iure Ciuili.*
44 *Transuersales non concurrunt cum descendentibus.*
45 *Proueniens ex radice infecta non dicitur de radice seu progenie fundatoris.*
46 *Fundator quando dicatur loqui per verba ciuilia, & quando per verba naturalia?*
47 *Spurij, & bastardi inspecta natura sunt filij, in eisque cadit affectio naturalis.*
48 *Consilium Nauarri 4. de Iurepatron. ponderatur.*
49 *Filius legitimus natus ex patre spurio an dicatur de familia?*
50 *Spurij & descendentes ab eis an dicantur de domo, & familia? Et quid vbi concederetur illis ferre arma, & insignia familiæ, vide numer. 51.*
52 *Illegitimè nati admittuntur in Hispania ad insignia, arma, & nobilitatem patris.*
53 *Spurij de generali consuetudine dicuntur de familia, & de domo.*
54 *Beneficij patronatus qualitas vt cognoscatur inspicienda est prima patroni prouisio.*
55 *Voluntatis interpretatio ab ipso testatore colligitur ex eo quod ipse facit.*
56 *Nominatus & honoratus in testamento à fundatore, non comprehenditur in eius dispositione per verba naturalia loquente.*
57 *Dispositio quando est facta à muliere non obstante statuto simul cum masculo fœmina succedit.*
58 *Testator quando est persona idiota in eo cadit interpretatio crasso modo.*
59 *Interpretatio voluntatis testatoris sumenda est à consuetudine, & communi loquendi vsu patria.*
60 *Affectio naturalis sanguinis æquè in omnibus inuenitur.*
61 *Consanguineus proximior etiam per lineam spurium an præferendus legitimo remotiori?*
62 *Affectio, & dilectio maior præsumitur erga descendentes quàm erga transuersales.*
63 *Casus nunquam euenit idem per omnia.*
64 *Filius præsumitur in dubio potius spurius quàm naturalis. Sed contrarium verius n. 65.*
65 *Lex in quantum potest, fauet filiis vt sint legitimi.*
66 *Filius in dubio præsumendus est potius post matrimonium, & non ante, vt legitimus iudicetur.*
67 *Filius naturalis propriè quis dicatur.*
68 Cap. inter cæteras, de rescript. *declaratur.*
69 *Sacerdotis filius quis dicatur.*
70 *Exceptionem probare tenetur, qui eam apposuit.*
71 *Testes circa spuritatem quid deposuerint, & numer. 72.*

73 *Testes deponentes de bona fama magis sunt attendendi, quam deponentes de mala fama.*

74 *Legitimitatis quasi possessio probatur ex eo quod quis possideat bona paterna.*

75 *Dos & alimenta filiabus spuriis debita secundum legem Hispaniæ quintum bonorum excedere non possunt.*

76 *Filius spurius vsque ad quintam bonorum partem efficitur capax, siue quintum sufficiat, siue non.*

1 Didacus Aluarez de la Espina Presbiter in suo vltimo, quo decessit, testamento sub die 26 Nouébris 1549. instituit, ordinauit, & fundauit capellam siue memoriam Missarum trium in qualibet hebdomada pro sua, suorumque consanguineorum animabus celebrandarũ in Altari Assumptionis B. Virginis Ecclesiæ de la Pola de Salas: & in quadam dicti testamenti clausula, de capellanis dictæ capellæ pro tempore succedentibus agens, sic vt sequitur, disponit: *Item dige, que nombro por Capellanes de la dicha Capilla a Iuan Aluarez Capellan de Mallessa, y a Andres Aluarez Capellan de Linares, y a Diego Aluarez, y Andres Aluares Clerigos sus hermanos de los dichos Capellanes: los quales mando, que per sus dias siruan la dicha Capella, y gozen, y lleuen los dichos bienes, y muriendo el vno quede en los otros: y muriendo el otro, quede en los dos: y muriendo los tres, quede en el otro: y muriendo todos quatro vaque la dicha Capilla, y mando, que la presente entonces, y dende en ade ante cada vez que vacare el Patrono que yo nombrare en vn clerigo solamente, que sea approuado de Missa, y no de otra manera, el qual sea Capellan della, y el clerigo que ansi presentare sea de mi LINAGE, y auiendo clerigo de mi linage, no lo pueda presentare en otro; y auiendo dos clerigos, o mas, de mi linage, le presente en el mas cercano de mi linage: el qual clerigo en que ansi se presentare, sea honesto, y de buena vida, y pobre, que no tenga Beneficio curado: y despues que el tal clerigo fuere proueydo de la dicha Capilla, y tuuiere diez mil marauedis de renta allen de la dicha renta de la dicha Capilla, por el mismo hecho vaque la dicha Capilla, y el tal Patrono que sea obligado a la apresentar dentro de quatro meses despues que tuuiere los dichos diez mil marauedis de renta el tal Capellan y el dicho Patron lo presente en otro clerigo segun y con las condiciones suso dichas, y ansi sirua solamente para siempre, &c.*

2 Mortuo fundatore, quatuor illi vt supra per eum nominati in bonis dictæ Capellæ applicatis successerunt, quorum vltimus & solus remansit Andreas Aluarez iunior, per cuius obitum successit Ludouicus Fernandez de Felgueras, quo nunc è viuis decedente ad dictam capellam se opposuere Ludouicus de Francos Arango, & Alphonsus Perez Daner, ac Antonius de Felgueras, inter quos cum fuisset coram Ordinario Oueten. acriter disceptatum, quis eorum ad illam obtinendam melius ius haberet, ipse tandem Ordinarius per suam definitiuam sententiam dictam capellam Antonio de Felgueras vti Presbytero pauperiori; & proximiori consanguineo fundatoris adiudicauit; declarauitque dominam Marchionissam de Mirallo & Valdonquillo dictæ capellæ Patronam teneri & obligatam esse iuxta fundationis tenorem eundem Antonium de Felgueras in præsenti vacatione nominare; dummodo priusquam titulus nominationis huiusmodi cum fructuum perceptione illi fieret, Beneficium curatum Sancti Petri de Priero quod nunc obtinet, liberè dimitteret. A qua sententia cùm pro parte tantum dicti Alphonsi Perez Daner fuerit appellatum (dicto Ludouico de Francos litem prosequi nolente) & causa appellationis, & appellationum huiusmodi commissa D. meo Licentiato don Didaco Osorio Protonotario, & Iudici Apost. qui ad nouas probationes dictas partes admittens, in omnibus & per omnia præfatam Ordinarij sententiam confirmauit. Et iterum eodem Alphonso appellante, fuit per Illustrissimum & Reuerendissimum D. meum Iulium Rospillosi S. Sedis Apost. in Hispaniarum Regnis Nuntium, & Collectorem Generalem causa mihi commissa, proposito dubium an dictæ sententiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ? & infirmandas esse censui.

In facto quod attinet ad partium cõsanguinitatũ gradus qualificandos, constans est dictum Alphonsum Perez Daner 3 esse nepotem Leonoræ Rodriguez, quæ fuit filia Ioannis Aluarez fundatoris filij, quem ad hanc capellam cum aliis tribus in dicto suo testamento nominauerat, & in hoc omnes conueniunt. Ex parte verò Antonij de Felgueras probare intenditur eum esse nepotem Didaci Fernandez de Felgueras fratris germani fundatoris, in quo non concordant, & valde suspecta, & inuerisimilia deponunt testes: nam eorum aliqui de auditu alieno loquuntur, ex quorum numero sunt Didacus Aluarez de Morgal in processu *fol.* 91. Thomas Garcia de Allence *fol.* 107. Ioannes de Fernandez de Lorix, *fol.* 108 Ioannes Aluarez de Lascara *fol.* 116. & in secunda instantia examinati Didacus Aluarez, & Petrus Aluarez *fol.* 405. & ideò non probant: *cap. tam litteris* 33. *cap. licet, de testib. l.* 28. *tit.* 16. *p.* 3. Mat. Anton. *lib.* 1. *resol.* 106. *numer.* 10. *& lib.* 3. *resol.* 27. *numer.* 5. vbi *numer.* 6 post Alex. *cons.* 28. *col.* 7. *vol.* 4 1. resoluit plures testes de auditu non coniungi ad faciendum indicium, citati per me *in collect. ad d. c. tam litteris, num.* 2. Præcipuè, quia non referunt à quibus personis audierant, & de quo tempore; imò redditur dubia hæc auditus affirmatio cum plures testes pro parte Antonij examinati affirmauerint se nunquam audiuisse dictum Didacum Fernandez de Felgueras dicti Antonij proauum fuisse fundatoris fratrem, vt deponunt Menendez Diez de Soto in processu *fol.* 96. *B.* super 2. Didacus Menendez de Arellano *fol.* 98. Alphõsus Garcia de Martin *fol.* 406. *B.* & quamuis per testes de auditu consanguinitas probari possit, hoc debet esse 5 cum requisitis, *cap. licet ex quadam* 47. *de testib.* veluti si sint personæ graues, & deponant à maioribus audiuisse ante litem motam, & quod non odio, amore, vel commodo testificentur, debentque specificare singulos gradus consanguinitatis dempto stipite, vt ibidem probatur, latè Farin. *in praxi crim. q.* 69. *n.* 117. quæ omnia desiderantur in depositionibus dictorum & aliorum testium pro parte Antonij examinatorum.

Alij sunt inter quartum gradum Antonij consanguinei, & affines, videlicet Ferdinandus Rodriguez de 6 Felgueras in processu *fol.* 95. & in secũda instantia *fol.* 440 Rodericus Alphonsus de la Castanal *fol.* 118. Didacus Fernandez de Felgueras *fol.* 394. & Didacus de Felgueras *fol.* 438. ac alij, & ideò non probant, nec fidem merentur, *cap.* 2. *& cap. accusatores* 3. *q.* 5. *cap. absens* *ol.* 2. 3. *q.* 9. *l.* 3. *ff. de testib.* latè Farin. *q.* 54. *à num.* 1. Durand. *decis.* 427. *n.* 3. Non obstat quod aliqui sunt etiam consanguinei Alphonsi, quia non sunt pari vinculo consanguinitatis cum eo coniuncti; Anton. Ga- 7 briel. *commun. tit. de testib. concl.* 13. *n.* 18. Mar. Anton. *variar. resolut. lib.* 3. *resol* 37. *num.* 10. *& lib.* 2. *resol. fin. casu* 32. *vers. Quia Titius.* Et licèt consanguineorum huiusmodi dicta cum aliquorum testium depositione conueniant, & sic aliquo modo fidem mereantur, Roman. *cons.* 486. *in fin. vers. Licèt fides*, præcipuè cùm deponant super qualitate, quæ verisimiliter magis ipsis quàm aliis nota esse potuit, *cap. veniens ad Apostolicam, in fine, de testib. in cap.*

in

in litteris, n 6. eodem tit. Anton Gabr. *commun. tit. de testib. concl. 2. n.* 34. nihilominus cum isti testes (quo
Antonio Capella hæc adiudicetur, & sic qualificetur
consanguinitas quam prætendit cum fundatore ad hūc
effectum habere commodum reportent vt eorum filij,
8 vel descendentes aliquando in illa succedant, certum sit
eos non esse integros testes, *l. nullus, ff. de testib. l. omnimodo, C. eod.* Fann *in cap. insuper, in fin de testib.* Rota
decis. 700. n. 32. & decis. 35. n. 3. p. 2. in recentior. &
9 *decis. 159. n. 21. p. 5. eorum recent.* Ratio est, quia si
deponentes in casu, vbi affectionem aliquam habent,
aut eis imminet laus, vel vituperium non probant, licèt
negotium contra eos principaliter non agatur, vt notant glos. & DD. *in cap. Romana, de testib. in 6.* Alex.
10 *cons. 70. n. 31. vol. 3.* multò minus debent probare illi,
qui deponunt in casu, ex quo commodum, licet in consequentiam reportent, quia illa commodi affectio oculos caliginare creditur, Menoch. *de arbitr. cas. 106. n. 13. in fin.*

11 * Alij falsa &, inuerisimilia deponunt, vt sunt Ferdinandus Arias de Villamar in processu secundæ instantiæ *fol. 413. B.* vbi affirmat se cognouisse Didacum Fernandez de Felgueras Antonij proauum, qui vt constat
ex partitionibus, de quibus in processu *fol.* 158. post
obitum eius patris Ludouici Fernandez de Felguras factis de anno 1545. iam è viuis decesserat, vnde quamtumcunque testis dicat, se ætatis octuaginta quinque
annorum, de hoc anno in quo deposuit, non solum non
poterat dictum Didacum cognoscere, sed etiam ille
mortuus erat per quindecim fere annos antequam testis nasceretur. In eandem incidit falsitatem Georgius
Aluarez de Ribadeçello, affirmans in processu *fol.* 103.
se cognouisse Ludouicum Fernandez de Felgueras,
qui, vt dixi, mortuus erat de anno 1545. vt ex dictis partitionibus apparet, sic excedit eius mors tempus centum annorum, quod attingere non potuit testis dum
nonagenarium se facit. Similiter Ioannes Aluarez de
la Lascara in secunda instantia *fol.* 409. super 2. artic. affirmans se cognouisse dictum Didacum Fernandez de
Felgueras, & se vidisse celebrare huius Capellæ fundatorem, quæ omnia perfalsa esse constat ex dictis, & eis
in omnibus suis dictis fides nulla habenda est glos. *verbo, Aduersa* 1. ibi: *Idem videtur si testes pro parte dicit falsum, vt in nullo valeat dictum suum,* &c. Sosæ. *in thesauro recept. sentent. lit. T num.* 135. Mascard. *de probat. concl.* 743. *& conclus.* 1039. *num.* 9.
Menoch. *de præsumpt. lib. 5. præs.* 22. Gloric. *resp.* 12.
numer. 97. Farin. *p. 2. quæst. 67. num.* 112. *& seqq. &*
12 *p. 4. cons. 39. n* 12 Et quòd periurus in parte, repellitur
in totum, nec facit fidem in aliquo, latè Farin. *d. p. 2. q. 56. n. 191.* Vbi ampliat etiamsi non sit periurus in
principali dicto, sed circa accessoria, & extrinseco.

13 Alij in suis dictis varij sunt, & sibi ipsis, & inter
se contradicunt, Ferdinandus Arias de Villamar in pro-processu *fol.* 93. super 2. affirmat dictum Didacum
Fernandez de Felgueras fuisse fratrem germanum fundatoris, & iterum examinatus in 2. instantia, super
eodem 2. artic. dicit se id nescire. Alphonsus Garcia de
Maicin in processu *fol. 59. B.* ait, se publicè audiuisse
(licet non referat à quibus personis audiuit) proauum
Antonij, & huius Capellæ fundatorem fuisse germanos fratres, in secunda verò instantia iterum examinatus, *fol. 406. B.* testatur se id nescire, nec recordari
tale vnquam audiuisse. Ioannes Fernandez de Loriz
testatur se audiuisse Antonij proauum fuisse fratrem
germanum fundatoris, licèt non expresserit à quibus
audiuerat, vt in processu *fol.* 108. super 2. & nihilominus in 2. instantia *fol.* 446. dicit se non recordari
id à quoquam audiuisse, Didacus Aluarez Perdigon in
processu *fol.* 105. dicit proauum Antonij fuisse germanum fratrem fundatoris, & in secunda instantia *fol. 447. B.* ait se id nescire; ex qua contradictione colligitur falsitas depositionum; ac proinde illis fidem habendam non esse, *glos. vlt. in fine,* ibi: *Tamen si testis dicat contrarium in secundo iudicio et, quod dicit in principio, non valet dictum eius, in capite cum in eua 44. de testib.* Perez *leg. 3. gloss. 1. pag. 105. col. 1 ante med. titul. 4. lib. 8. Ordin.* Farin. *quæst. 65. numer. 2. & quæst. 66. numer.* 13 Mar. Antonin *lib. 3. resolut. 5. n. 4.* Et licet ad euitandam contrarietatem in
testium depositionibus facienda sit interpretatio, per
quam illa excludatur; & licet secundum aliquos testis
deponens se scire de auditu, & posteà dicens se nescire non dicatur contrarius, quia interpretatur quod nesciat, nisi prout expressit, attamen casui nostro (quatenus vera esset hæc doctrina) applicari non potest,
cum nullus testis potuerit affirmare de visu, nec de propria scientia. Et sic contradictio, ad concordiam reduci, seu aliqua excusatione tolerari non potest. Et 14
quicquid concordia prodesset ad euitandum falsum,
non autem proderit ad probationem, Farin. *d. quæst. 65. numer.* 265. Mar. Antonin. *lib. 3. resolut. 5. num.* 5.

Alij de falso suspecti, inquisiti, & carceribus man- 15
cipati fidem, non merentur, ex quorum numero sunt
Didacus Menendez de Arellana, contra quem fuit oppositum, & probatum in processu *fol.* 285. 288. 293.
297. 302. 306. 310. 314 *&* 319. propter falsitates ab illo fabricatas, dum esset Regius scriba, suo
officio priuatum fuisse, prout adhuc priuatus est. Ioannes Aluarez de la Lascara, vt in informatione Alphonsi super 16. art. deponunt testes *fol.* 290. 294. 299.
207. 314. 319. *B.* 328. *B.* 337. *B.* 339. *B.* 341.
348. 352. *B.* 356. 365. *&* 371. Didacus Menendez
de Quintana ob periuria commissa in iudicio denuntiatus, vt deponunt testes Alphonsi super 10. *fol.* 350. *B.* 289. 293. 298. 306. 354. *B.* 364. Ferdinandus Arias de Villamar ob crimen periurij in alijs depositionibus, non semel commissum carceribus mancipatus, ab illis aufugit, vt deponunt testes *fol.* 306.
310. 314. 326. 328. *B.* 331. *B.* 337. *B.* Nullum
est crimen, quod ita vituperet famam, & statum hominis, sicut crimen falsi, ex quo perditur nobilitas, &
nobilitatis priuilegium, & homo remanet sine fide,
& ad nihilum reducitur, ita Farin. *de falsit. quæst. 50. numer.* 15. vbi citat Cyn. *in l. transigere, C. de transact.* dicentem, quòd per maculam falsitatis homo de- 16
uenit ad nihilum inter homines, quia dicitur homo sine fide, & sine conscientia, Afflict. *decis. 404. numer.*
23 Et testi, qui fuit carceratus de crimine, quod per sen- 17
tentiam infamaret, fides non adhibetur, *cap. si testes omnes, §. lege Iulia, & ibi gloss verb. Vinculo 4 quæst. 2. l. 3. §. Iulia, ff. de testib.* Rebuff. *de reprobat. testium, num.*
62. Farin. *q. 56. numer.* 180 Et testis, qui fuit periurus, à 18
testimonio repellitur, *c. testimonium 54. de testibus,* Menoch. *de præsumpt. lib. 2. præs. 60. numer. 10. cum seqq.* Rot. *decis. 3. numer. 2. & decis. 5. numer. 1. part. 2. recent.*

Alij inebriari soliti erant, ex quorum numero sunt 19
Ioannes Aluarez de la Lascara, vt in informatione
Alphonsi super artic. 16. *fol.* 290. 294 299. 307.
314. 319. *B.* 328. *B.* 337. *B.* 339. *B.* 341. 348. 352.
B. 356. 365. *&* 371. Et Alphonsus Garcia de Maicin,
vt deponunt testes Alphonsi super 10. artic. *fol.* 289. 293. 298. 306. 311. *&* 363. ac alij, qui licèt
ebrij non fuerint de tempore ferendi testimonij, esse tamen à testimonio repellendos resoluunt Deci. *in capite placuit, num. 8. de testib.* Felin. *in c. 1.*

eod.tit. Anton. Gom. *var. resol. tom. 5. cap. 12. num. 18. in fine*, & cum pluribus aliis Farin. *q. 56. num. 434. 436. & seq.*

20 Alij pauperrimi, & vilissimi homines, vt sunt Gregorius Aluarez de Ribadecello, prout de eo affirmant
testes Alphonsi super 11. artic. *fol.* 289. 193. 298. 307.
311 332. 347. 351. 355. & 364. Et Didacus Aluarez
Perdigon, *super 12. art. fol.* 290. 294. 307. 355. &
364. Et Ioannes Fernandez de Loma, vt idem testes
deponunt *super* 14. 307. 348. 351. 355. 354. Et Ferdinandus de Vexega senior, vt idem affirmant testes
etiam super 14. *fol.* 290. 348. 351. & 364. & Blasius
Rodriguez de Felgueras, vt attestantur super 15. art.
fol. 290. 294. 298. 303. 311. 319. *B.* 326. 318. *B.* 339.
352. 355. *B.* 392. & alij, qui cum simul sint viles, &
pauperes, veniunt à testimonio repellendi, Rip. *de sponsal resp. 3. n. 8.* Farin *q. 57. n.* 71. Mar. Antonin *var.*
21 *resol. lib. 1. resol. 28. n. 8.* Solùm enim quando testes
sunt honestæ, & probatæ vitæ, nihil de eorum fide detrahit paupertas, *cap. si qui testium*, vbi glos. & Bald.
n. 5. de testib. Aym. *cons. 249. n. 11. vers.* 2. Anton. Gabr.
commun tit. de testib. concl. 18. *n.* 1. & 4.

22 Alij denique sunt Antonij familiares, vt de Thoma
Garcia de Allence deponunt testes *super 13 art. fol.*
290. 194. 298. 307 347. 351. 355. 364. & 370. qui
dicunt eum habitare in domo Antonij illi inseruientem in colligendis beneficij fructibus; & de Alphonso
Aluarez de Casteñal testantur examinati pro parte Alphonsi *super articul.* 15. *fol.* 290. 294. 298. *B.* 303.
311. *B.* 326 *B.* 339. 352. 355. *B.* 362. & alij, qui idonei non sunt, nec ad testificandum admitti debent,
cap. si testes, vers. etiam Iure Ciuili, & vers. testes 4. quæst. 3. l. pen. ff. de testibus, l. 2. C. eodem cap. in litteris 24 eod. tit. vbi Bald. *numer.* 3. reddit
rationem, quia familiares solent obedire domino
suo per fas, & nefas, & cum pluribus ponit regulam Farin *quæst. 55. numer.* 122. & 135. *cum seqq.*
Et licèt eam limitare videantur in famulo non habente salarium, aut expensas, ad not. per Mascard.
de probation. concl. 758. numer. 7. Alexand. Trentacinq. *variar. resolut. lib. 2. titul. de testibus resolut. 1. numer.* 28. Farin. *d. quæst. 55. numer.* 138.
& seqq. Nihilominus quando familiaris, & inseruiens parti est vilis persona, & malæ famæ, prout
in nostro casu, tunc omnino venit repellendus, Mil.
in verb. Testes familiares producentes, Alexand.
cons. 105. numer. 4. lib. 5. Ruin. *cons. 18. numer. 17 lib. 5.* quos sequitur Rot. *decis. 246. num. 2. part. 3 recent.*

23 In secunda instantia septem testes pro parte Antonij hac de re fuerunt examinati, quorum primi duo,
Didacus Aluarez, & Petrus Aluarez, *fol.* 405. Antonij
consanguinei deponunt de auditu à Didaco de la Barrera de Alaua, post litem motam, qui Didacus cum
fuisset posteà ab Alphonso in testem adductus *super 4. articul. fol.* 340. deposuit se nunquam vidisse, nec
audiuisse Antonium, eiusque parentes fuisse fundatoris
consanguineos. Alius, videlicet Didacus Fernandez de
Felgueras *fol.* 394. fassus est se esse parentis Antonij
consobrinum, & alius Didacus de Felgueras *fol.* 438. fac-
tetur esse ipsius Antonij consobrinum, Ioannes Pire de
Loro *fol.* 412. Alphonsus Lopez de san Christoual.
fol. 422. & Ioannes Perez de Meicin. *fol.* 418. patiuntur exceptiones, quæ omnino eos à ferendo testimonio repellunt, prout allegantur *fol.* 455. & statim debebant admitti; vt probatur *in cap. ex parte 7. de testib* Rebuff *de reprob. test. n.* 12. quia huiusmodi repulsæ testium sunt defensiones, Lap. *alleg. 82. n. 9.*
Auend. *resp. 21. n. 1. vers. Illud tamen*, Amat. Roder.
in pract. de modo & forma videndi, seu examinandi processum, cap. 9 de repulsis contra dicta testium. n. 25. &
ideò si non recipiantur, appellari poterit, Ioseph. Ludou.
Perus. decis. 38. num. 4 & 7. Surd. *decis 36. n. 17.* Valasc.
cons. 47. n. 6.

Sunt & depositiones aliorum testium ad instantiam 24
Antonij, coram Iudice seculari examinati, qui fidem in
hoc iudicio Ecclesiastico facere non possunt, Clar. § *fin. quæst. 36. vers. vltimo quæro*, Grammat. *cons. 42. n. 1.* Decius *tract. crim. to. 1. lib. 4. c. 34. n.* 48. Mascard. *de probat concl. 33 à n. 24.* Mar. Anton. *var. resol. lib. 3. resol. 6. n. 19. & resol. 37. n. 19.* Alphonso minimè citato, cum
deberet, *l. 1. de test. lib. l. 4. tit. 6. p.* 3. vbi Greg. Lop. quorũ
aliqui in prima instantia examinati, easdem patiuntur
exceptiones, & repulsas, quas eos habere supra commemoraui.

Ex quibus patet testes ferè omnes Antonij repul- 25
sam pati, quæ vel eos in totum à testificando repellit,
vel eorum fidem diminuit, quorum defectum supplere
non potest aliorum deposit o, quia nullus est integræ
fidei, & licet aliqui illæ si fuissent, & liberi ab his exceptionibus, de quo non constat, adhuc cum maior esset
numerus reprobatorum, eorum defectum non suppleret maior admittendorum, quia testium numerus &
alia adminicula supplere possunt defectum qualitatis
vnius testis, Rota *decision. 259. numer. 8 part. 4 recent.*
Tum etiam, quia testium inhabilitas non solùm stat
in personis testium, sed etiam in eorum depositionibus, ex late adductis per Farin. *quæst. 61. numer.* 313.
317. & 318. & 319. Et licèt Antonius multum la- 16
borauerit in bonitate suorum testium probanda, id
frustra à se factum fuisse colligitur ex Suar. de Paz *in pract. part. 1. tom. 1. temp. 9. numer.* 39. ibi: *Et est aduertendum, quod si repulsa testium fuerint plenè probata, iudex curare non debet de generali probatione facta super bonitate testium partis aduersæ, id est, de la prouança de abonos hecha en fauor de los testigos tachados, &c.*

Non obstat clausula testamenti dicti fundatoris, in
qua vaccæ legatum relinquit filiæ Didaci Fernandez
de Felgueras, quam sobrinam vocat, vt in processu *fol.*
16. *B.* & hinc inferri videtur dictum Didacum, Antonij proauum, fuisse patrem Mariæ, & fundatoris fratrem.

Quia respondetur Didacum Fernandez de Felgueras, cuius meminit fundator in suo testamento, non
videri esse illum quem Antonius suum proauum vocat, idque euidenter patet ex sequentibus.

Primò, quia sobrina, cui dictum legatum vaccæ reli- 27
quit fundator, vocabatur Maria, vt apparet ex alio legato trium ducatorum, quod ait relinquere Ferdinando
eius sobrino dictæ Mariæ fratri; constat autem Mariam
filiam Didaci, proaui Antonij de medio sublatam iam
fuisse de tempore, quo fundator dictum suum testamentum condiderat, videlicet die 26. *Nouembris* 1539 vt
apparet ex quadam venditionis scriptura, in processu
fol. 15 2. præcedenti anno facta, ex qua constat ibi matrem viduam vti filiæ hæredem, & Ludouicum Fernandez de Felgueras Antonij auum, tanquam illius fratrem germanum, & curatorem, publica auctoritate signasse.

Secundò, quia pariter constat dictum Didacum, qui 28
iam de illo tempore è viuis decesserat, alios filios non habuisse, nisi Ludouicum Fernandez de Felgueras Antonij auum, & dictam Mariam defunctam, non verò aliquem Ferdinandum, quem fundator fratrem ipsius Mariæ appellat, quia si extaret necessariò concurreret cum
matre, & fratre in stipulanda, & signanda dicta venditionis scriptura, quæ per annum præcesserat fundatoris
testamentum.

Tertiò, quia ex scriptura partitionum Ludouici 29
Fernandez

Fernandez de Felgueras senioris, Didaci patris, & alterius Ludouici eius, de qua in processu *fol.* 158. facta sub die 8. Decembris 1545 inter secundam vxorem Ludouici senioris, & filios Didaci proaui Antonij, apparet bona ab eodem Ludouico seniore relictas in tres partes fuisse diuisa, quorum vna fuit dictæ secundæ eius vxori adiudicata, aliæ verò duæ, duobus filijs Didaci defuncti Ludouico scilicet iuniori, & Mariæ eius sorori, quæ tunc viuebat de dicto anno 1545. & iam mortua erat de anno 1548. quo dicta venditionis scriptura publica auctoritate signata fuerat; & statim sequenti anno 1549 fundator dictum testamentum condidit.

30 Quartò, si Didacus Antonij proauus, frater erat germanus, vt ex aduerso præsupponitur, Didaci Aluarez de la Espina fundatoris, necessariò sequitur eos filios esse dicti Ludouici Fernandez de Fuelgueras senioris, quod falsum omninò videtur, cum ille nullam de Didaco Aluarez de la Espina mentionem fecerit, nec in dictis partitionibus illi tunc viuentis pars aliqua in bonis ab eodem Ludouico asserto parente relictis reseruata reperiatur: & sic Antonio incumbebat probatio, quòd Didacus eius proauus idem erat, atque ille Didacus de quo fundator in suo testamento mentionem fecerat; qui enim se fundat in identitate, tenetur comprobare, & contra eum præsumitur pluralitas, Cranet. *conf.* 158. *n.* 4. Cornel. *conf.* 144 *n.* 11. *lib.* 4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præs.* 15. *n.* 2. & *conf.* 80. *n.* 43. *lib.* 1. Mar Antonin. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 100. *n.* 13. & *lib.* 2. *resol.* 57. *n.* 10. & 11. Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 45. Farin. *fragm. crimin. p.* 2. *verb. Identitas, numer.* 9. Rot. *decis.* 441. *numer.* 12 *p.* 1. *diuers.* & *decis.* 371. *numer.* 9. *in fine, p.* 4. *recent. alias part.* 2. *in posthum. Farin.*

31 Nec dicatur identitatem personæ sufficienter probari ex identitate nominis, & cognominis, cum vt probetur identitas sufficiat verificare duas demonstrationes, Rimin. sen. *conf.* 429. *n.* 5. *cum seqq. lib.* 5. Cephal. *conf.* 98. *n.* 21. *lib.* 1. Rot. *decis.* 160. *n.* 7. & *decis.* 87. *n.* 7. *p.* 5. *recent.* & *decis.* 642. *n.* 12. & *decis.* 34. *n.* 3. *p.* 3. *recent.* Quia respondetur istam esse probationem præsumptiuam aliis præsumptionibus elidendam, *l. Diuus*, & *ibi gloss. verb. Existimari, ff. de in integ. restit. l. non solum, ff. de ritu nupt.* & cum pluribus Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præs.* 30. & *lib.* 3. *præs.* 21. *n.* 12. & *lib.* 6. *præs.* 64. *n.* 46.

32 Et ideò parum vrget præsumptio, quæ insurgit ex nomine, & cognomine ad credendum, & tenendum pro vna, & eadem persona Didacum Fernandez de Felgueras Antonij proauum, & illum cuius meminit fundator, cum hæc nomina, & cognomina, fuerint, & sint propria aliarum familiarum eiusdem loci; nam nomen Didacus adeò ordinarium, & commune est hominibus illarum partium vt identitati non seruiat, ex Farin. *d. verb. Identitas, n.* 11. & 14. Cognomen verò *Fernandez*, aliis commune videmus, qui cum Antonio sanguine coniuncti non sunt; nec de eius familia, vt patet in teste Ioanne Fernandez *fol.* 188. & Andrea Fernandez *fol.* 311. & Petro Fernandez *fol.* 391. Blasio Fernandez *fol.* 300. Dominico Fernandez *fol.* 327. Ioanne Fernandez *fol.* 341. *B.* Aliud verò cognomen de *Felgueras* commune est hominibus diuersarum familiarum illarum partium, quæ inter se sanguine non coniunguntur, vt videmus in vltimo teste primæ probationis Antonij in processu *fol.* 119. *B.* qui vocatur Blasius Rodriguez de Fuelgueras, qui tamen fatetur cum producente nullam contraxisse consanguinitatem. Quod etiam efficacissimis comprobatur his duabus coniecturis, ex quibus euidenter veritas elicitur.

33 Prima colligitur ex eodem nomine Didaci, quo ambo asserti fratres appellantur, cum rarò parentes velint duos filios viuos, vno, & eodem nomine vocari; item ex diuerso cognomine de *Felgueras*, quo appellatur Antonij proauus, & de Aluarez de la Espina, quo cognominatur fudator, & sicut ex diuersitate cognominis, & familiæ, non præsumitur identitas personæ, sic similiter ex non identitate cognominis necessario debemus præsumere diuersitatẽ familiæ, & generis, vt in terminis cum Bald. *conf.* 266. *n.* 2. *lib.* 4. tenent Card. Tusch. *verb. Identitas, concl.* 3. *n.* 11. & *verb. Diuersitas, concl.* 587. *n.* 18. & cum aliis Farin. *d. verb. Identitas, n.* 1. Et iuuat ad diuersitatem familiarum præsumendam, quod ex dicta partitione bonorum dicti Ludouici Fernandez senioris, de qua *fol.* 158. constat habuisse duas vxores, prima vocabatur Maria Diaz, secunda verò Catharina Suares, ex quarum nulla similiter cognomen desumpsit fundator, signum euidens, quod sicut nec patrem habuit dictum Ludouicum, ita nec matrem aliquam ex duabus relatis illius vxoribus.

Secunda oritur ex eo, quod dictus Ludouicus Fernandez senior in suo vltimo, quo decessit, testamento, in processu *fol.* 136 filios, quos reliquit, nominat, & tamen inter eos non meminit dicti Didaci Aluarez de la Espina fundatoris, quem, si eius filius fuisset, certò nominare non desisteret. 34

Tertia, quia in partitionibus factis de bonis relictis per obitum dicti Ludouici Fernandez senioris, quibus in processu *fol.* 158. nulla fit de fundatore tunc viuente mentio, nec vlla bonorum pars ei assignatur, signum euidens quod illius filius non erat, vt falsò ex aduerso supponitur. 35

Nec releuat, quod Ludouicus Fernandez de Felgueras vltimus, & immediatus dictæ Capellæ possessor, sit Antonij consobrinus, ac proinde de genere fundatoris. Quia respondetur id forsan euenisse, quia ex alio latere fundatoris consanguineus esset. Tum etiam, quia non constat, quo titulo eam obtinuerit, cum in processu nulla scriptura nominationis, institutionis, vel collationis sit ex qua veritas colligi possit: quod enim hac de re deponunt Antonij testes, non verisimile. Tum, quia plures exceptiones, & repulsam patiuntur, de quibus supra, & ideò eis fides adhibenda non est; maxime stante diuersitate facti per eos narrati, quia aliqui deponunt dictũ vltimum Capellanum super hac Capellania litigasse, & in vim obtentæ sententiæ immissum fuisse in illius possessionem: alij verò affirmant litem fuisse inter Archipresbiterum Alphonsum de Felguera ex vna parte, & Ferdinandum Rodriguez, Rectorem de Vexega ex alia, & quod dictus Archipresbiter in fauorem vltimi possessoris sui sobrini Capellam resignauerat; ex qua varietate redduntur admodum dubia eorum dicta: plures in eo conueniunt, nulla existente scriptura, quòd dictus Antonius de Felgueras cum fundatore nulla est cognatione, seu necessitudine coniunctus, & quòd eius parentes, & alij ascendentes, & transuersiales, nunquam cum fundatoris descendentibus & consanguineis se tanquam tales conferebant, sed vti extranei ab omnibus illius loci personis reputari fuerunt, vt attestantur omnes fere testes pro parte Alphonsi examinati *super* 4. *art.* sui interrogatorij *fol.* 305. vbi quidam addit se audiuisse à dicto vltimo Capellano hanc Capellam obtinuisse non proprio iure, sed illam sua cura, & diligentia acquisiuisse, & *fol.* 310. 313. 323. 325. 330. *B* 334. 335. *B.* 340. 342. *B.* 344. & 373. 36

Et non solùm ex defectu sanguinis à primo fundatore procedere debentis, vt requirebatur, exclusus remanet dictus Antonius de Felgueras; sed etiam quia contra formam fundationis obtinet Beneficium Curatum de Priero, vt videre est ibi: *El qual Clerigo, el que assi se presentare, sea honesto, y de buena vida, y pobre, que no tenga Beneficio Curado*, &c. Itavt hæc Capella per fundatorem incompatibilis effecta sit cum Beneficio Curato, non solùm ad effectum retentionis, sed etiam 37

ad effectum obtentionis, quia qualitas adiecta verbo intelligitur secundùm tempus verbi, *l. in delictis, §. si extraneus, ff. de noxalib. action. l. 1. §. tutoris, ff. quod iussu, l. Titius*, & *ibi* Bart. *ff. de testam. milit. cap. si eo tempore, de rescript. in 6.* plures per me citati *Axiomat.*
38 196. *num* 6. & in similibus terminis Nicol. Garcia *de Benefic. part. 8. cap. 1. num* 58. Tum quia verba illa respiciunt tempus præsentationis; vnde cessat dubium, an capacitas requiratur in præsentato de tempore præsentationis, seu de tempore, quo Canonice sibi Beneficium confertur, in qua siue sequamur *Rotæ* opinionem *decis. 69. lib. 1. part. 3. diuers.* quam refert Mar. Antonin. *var. resol. lib. 1. resolut. 19. num. 1.* decidentis attendendam esse capacitatem de tempore præsentationis, siue aliorum existimantium illam requiri, quando præsentatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem petens, vt per Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. resol. 140. num. 3. in 2. edit.* & Alphons. de Leone *de officio Capellani, quæst. 4. praxi 6. à 16. propè fin.* Vtroque tempore certum est Antonium obtinuisse dictum Beneficium Curatum, prout hodie obtinet, postquam cum præsentatione dominæ Marchionissæ de Valdonquillo coram Ordinario prouisionem sibi fieri in forma postulauit.

39 Non obstat, quòd dictum beneficium sit adeò tenue, vt non sufficiat pro congrua Antonij, quia respondetur fundatorem non considerasse tenuitatem, sed residentiam, & obligationem permanendi in alio loco, & inseruiendi alteri Beneficio relinquendo Capellæ seruitium. Tum, quia decreta Concilij *sess. 7. de reform. cap. 4. sess. 24 etiam de reform. cap. 17* procedunt, & locum habent in Parochialibus exigui valoris, & maximam fructuum tenuitatem habentibus, vt censuit Sacra Congreg. Concilij, *in vna Leodien.* quam refert Ioan. à Cochier *ad reg. 52. Cancel. de dispens. ad duas Parochiales, vel Dign. anta. 7.* Tum etiam, quia non est certum ex dicto beneficio congruam sufficientem non percipere eius Rectorem, quicquid dicant testes pro parte Antonij examinati cum relatas exceptiones patiantur, & nullam fidem mereantur, vt supra satis, superque ostensum manet: præcipuè stante vniformi depositione eorum, qui examinati fuerunt pro parte Alphonsi, attestantes beneficium Curatum de Priero valere millia regalia annua, *super 4. art. interrogatory secunda instantia fol. 315. 316. 320. 321. 367. & 368. B.* concludentem sui dicti rationem præstantes: tum etiam quia constat eundem Antonium ad titulum dicti beneficij Ordinibus sacris se initiari fecisse, quod nullatenus permitteret Ordinarius, nisi illius redditus sufficerent ad suam congruam sustentationem, iuxta di-
40 spositionem Concilij *sess. 21. de reformat. cap. 2.* tum denique, quia in casu exigui valoris, & non sufficientis congruæ, iam necessitati huiusmodi prouideret Ordinarius de remedio opportuno, quod præstat idem Concil. *sess. 24. de reformat. cap. 13.* ibi, *In Parochialibus etiam Ecclesiis, quarum fructus adeò exigui sunt, vt debitis nequeant oneribus satisfacere, curabit Episcopus, si per beneficiorum vnionem, non tamen Regularium, id fieri non possit, vt primitiarum, vel decimarum assignatione, aut per Parochianorum symbola, ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris, aut Parochiæ necessitati decenter sufficiat.* Cùm Alphonsi testes deponant magis iuris dispositioni se conformantes cæteris paribus, aliis oppositum deponentibus præferendi sunt, iuxta doctrinam Innocent. *in cap. audítis, de præscript.* Boer. *decis. 93. num. 25.* & cum pluribus Anton Gabr. *commun. tit. de testib. concl. 4. num. 23.* Valenzuel. *cons. 33. num. 257. tom. 2.*

41 Nec obstat quòd Alphonsus, etiam ex eodem capite venit excludendus, iuxta fundationis tenorem, de qua *suprà num. 1.* ibi, *Y despues que el tal Clerigo fuere proueido de la dicha Capella, y tuuiere diez mil marauedis de renta, &c.* Dicitur enim eum possidere Beneficium simplex habens in redditibus pluquam duo millia regalia: Quia respondetur sub illa fundationis clausula adhuc Alphonsum non contineri, cum illa loquatur, & oportet postquam quis prouisus fuerit de dicta capella, prouisionis autem appellatione venit nominatio, electio, præsentatio, confirmatio, seu institutio, gloss. *verb. prouisionem per text. ibi in cap. 1. & in cap. quorundam, de elect. lib. 6. & verb. prouisioni in Clement. fin. eod. titul.* cum pluribus per me citatis, *de appellatiua verborum vtriusque iuris significat. appellat. 228. num. 1.* & Alphonsus adhuc non fuit, nec est præsentatus, nec electus, nec nominatus, nec denique prouidens dicta capella, & potest quandocunque voluerit dimittere beneficium, quod obtinet, & acceptare capellam, cum ei tantùm prohibeatur retentio, non vero obtentio; alias enim non videretur fundator rectè, & rationabiliter disponere, si dum Presbyterum in Capellanum præsentari vult, qui sine competenti Beneficio Sacris initiari non potest, iuxta decretum Concil. *sess. 21 de reformat. cap. 2.* petat vt Presbyter, qui eam prætenderet, gaudere non possit annuo reddito decem millium morabitinorum.

Sed concesso (sine veritatis præiudicio) quòd Antonius descenderet à dicto Didaco Fernandez de Felgueras, & quod iste fuerit germanus frater fundatoris, 42
adhuc Alphonsus ei præferri deberet, cum constans sit in facto, & à nullo in controuersiam deductum, quod dictus Alphonsus sit filius legitimus Mariæ Cuerba, quam in legitimo matrimonio genuit Leonora Rodriguez, filia Ioannis Aluarez, qui fuit filius alterius Ioannis Aluarez de la Espina fundatoris, & ita descendit ab eo per lineam rectam, cum quo nullus transuersalis, vt esse prætendit dictus Antonius de Felgueras etiamsi in gradu proximiori ipsi fundatoris coniunctus esset, concurrere potest, *l. 3. ff. de gradib. affinit. l. 7. Tauri, l. 3. tit. 13. part. 6.* & *ibi* Gregor. Lopez *verb. ninguno pariente,* & per ista iura latè Ceuall. *commun. tom. 3. q. 762. num. 16. cum sequentibus.*

Pro parte verò Antonij ad exclusionem Alphonsi 43
opponitur, quod dictus Alphonsus descendit à fundatore, per lineam spuriam, quia eius auia Leonora Rodriguez, fuit filia spuria Licentiati Ioannis Aluarez, Capellani de Malleça, & quod iste pariter fuit filius spurius alterius Ioannis Aluarez de la Espina, Capellæ fundatoris; & horum descendentes, ex quorum numero est dictus Alphonsus, tanquam à radice infecta procedentes, non possunt in dicta capella succedere, cum ad eam per fundatorem vocentur consanguinei *de su Linage*, quæ verba cum sint ciuilia, excludunt descendentes ex spuriis; hi enim nunquam censentur vocati ad Capellanias, seu beneficia Ecclesiastica: imò nec veniunt appellatione consanguineorum de iure ciuili, *l. si spurius, ff. vnde cognati*, de qua Rot. *decis. 616. num. 1. & 2. p. 3. recentiorum.*

Sic in terminis resoluit Nicol. Garcia *de benefic.* 44
part. 7. c. 15. p. 48. vbi refert in Rota fuisse reuocatam sententiam Consilij Archiepiscopi Toletani adiudicantis quandam Capellaniam descendêti ex filio spurio, côcurrentibus transuersalibus ex legitimis procreatis, in hæc verba. *Nam descendens censetur propinquior, & magis consanguineus, nec transuersales concurrunt cum descentibus, in quibus datur repræsentatio sine gradus limitatione, vt per* Ceuall. *d. quæst. 762. à n. 24. quæ ita ait fuisse iudicatum per Concilium Archiepiscopi Toletani in quadam Capellania de Getafe, in fauorem Ioannis de Benauente, Presbyteri fundatoris, sed circa in ista causa contra dictum Ioannem de Benauente, tenuit Rota 1. Iulij 1605. coram Iusto, quia fundator vo-*

vocauit

canit Presbyterum de suo genere, vel progenie de Salmax, & sic vsus est verbis iuris; & cum Ioannes proueniret ex radice infecta, duce non poterat de radice, seu progenie fundatoris, vt in decisione supra relata n.2.
45 *quod non considerauit Ceuall. dicti Ioannis de Benauento aduocatus in dict.a causa*, &c. Et paulo inferius, ibi: *Et similiter etiam in alia Capellania do los Chaues de Bonilla, huius Dioecesis Abulen. apud Iudicem Metropolitanum Salmantis a residentem, reuocata sententia Ordinarij, fuit iudicatum contra descendentem ex filio spurio fundatoris in fauorem transuer, alis, quia fundator vsus est verbis iuris*, &c.

46 Et licet idem Nicol. Garcia *citato loco n.53.* eandem inculcans sententiam videatur dicere, quod in fauorem consanguinei descendentis ex illegitimo fuerat decisum per Rot. *in vna Tyrassonen. eleemosyna*, tandem concludit ad fauorem transuersalis legitimi, & ex legitimis descendentis, vt patet, ibi: *Quod procederet quando testator, seu fundator loquitur per verba ciuilia, veluti si vocaret Capellanum ex sua familia, vel cognatione, itaut constaret exclusisse nominationem naturalem, secus tamen esset quando loqueretur per verba naturalia, veluti si vocaret descendentes, aut consanguineos, iuxta distinctionem Bart in l. tutelas, num.4. ff. de capit.diminut.* &c. Et ibi: *Vnde apparet Rotam in dicta Tyrassonen. amplexam esse nostram sententiam, & distinctionem in terminis nostra quaestionis*, &c. Et ibi: *Sed cum ista sint verba ciuilia, id re vera est contra dictam decisionem Tyrassonen. & distinctionem à nobis factam, & si non placet*, &c. insinuat Rot. *d decis. 616. num.2. part.5 recent.* vbi dicit quòd spurij, & ba-
47 stardi inspecta natura sunt filij, in eisque cadit affectio naturalis, & per consequens comprehenduntur in dispositione loquente de consanguineis. Quod autem fundator Capellæ, de qua agitur, vsus fuerit verbis ciuilibus, patet ex instrumento fundationis, in quo vocauit *al pariente mas cercano de su Linage*, quæ verba ciuilia sunt, ad not. per Nicol. Garcia *citato loco.*

48 Adducitur etiam, & ponderatur pro hac parte consilium Nauarri 4. *sub titul. de iurepatron.* vbi quidam Clericus habuit filiam, quam legitimauit per rescriptum Principis, ex ea & nobili viro legitime coniugatis habuit nepotes, & in suo testamento, & vltima voluntate instituit Capellaniam, & vocauit ad successionem illius consanguineum eius proximiorem: fuit dubitatum vtrum nepotes Clerici filius legitimus, & procreatus ex Clerici filia, deberet admitti ad præsentationem dictæ Capellaniæ, & præferri aliis consanguineis? Et affirmatiue respondit ex ea ratione, quia testator per verba naturalia vocauit consanguineum proximiorem, vt videre est apud illum, ibi: *Attenta voluntate testatoris, inspectisque verbis testamenti cum naturaliter inspecto iure natura etiam filij, bastardi, & spurij dicantur procedere ex sanguine, parentela, domo, & familia defuncti, cum in eis naturalis effectus cadat*, &c.

49 Conducunt resoluta per Gonzal. *ad reg.8. Cancellar. gloss.5 ex num.109.* vbi disputans an Clericus filius legitimus natus ex patre, aut matre, auo, vel auia illegitimis, dicatur de familia fundatoris, vel sanguine, vt censeatur vocatus ad talem Capellaniam, & *vsque ad num.114.* pro negatiua sententia plura adducens fundamenta, postea *à num.115. vsque ad num.120.* affirmatiuam comprobat, & tandem *à num.121.* cum prædicta distinctione de vocatione per verba naturæ, aut per verba ciuilia rem componens ita concludit. *Respondet etiam ista vltima decisio ad fundamenta eorum, qui tenent quod filius legitimus natus ex patre spurio, non dicatur de familia, iuxta consilium Fulgos. 359. numer.2. cum similibus adductis per Gam. decis. 278. quod procedat quando testator, seu fundator loquitur per verba ciuilia, veluti si vocaret Capellanum ex sua familia vel cognatione, itaut constaret exclusisse nominationem naturalem, secus tamen esset quando loqueretur per verba naturalia, veluti si vocaret descendentes, aut consanguineos, iuxta distinctionem Bartoli l. tutelas n. 4 ff. de capit.dimin.*

Verùm his non obstantibus in præsenti casu ex circumstantiis, coniecturis, & præsumptionibus occurrentibus (quatenus sine veritatis præiudicio de spurietate constaret) doctrinæ, & decisiones ad exclusionem Alphonsi supra adductæ non sunt, nec esse possunt ad materiam applicabiles.

Licet autem sit valdè controuersum in iure an spu- 50
rij, & descendentes ab eis, sint, & dicantur de domo, & familia: & plures vtarentur supradicta distinctione; non defuerunt tamen qui indistinctè tenent affirmatiuam partem, vt in dispositione in qua vocauit testator eos, qui sunt de domo sua, docet Cornel. *consil. 169. numer. 7.* vbi ait verbum *Domus*, sumi tam ciuiliter, quàm naturaliter, & intelligendum secundum patriæ vsum, & subiectam materiam, de qua agitur, idem docet Socin *cons.102. numer. 8. lib. 3.* vbi quòd non solùm dicuntur de domo, sed etiam de casata, & familia secundùm vsum communem loquendi, quod ante eum docuerat Bart. *in l pronunciatio, §. familia. ff. de verbor. signif. & in l. fin. C. eod.* vbi etiam Salicet. idem tenet Cephal. *cons.591. num.13. lib. 4.* optime Bald. *cons. 441. incip. Ad audientiam n. 1. vers. in contrarium lib.*
3. Et vbi ex consuetudine concederetur naturalibus, & 51
illegitimè natis ferre arma, & insignia familiæ, hoc admittunt Socin. *dicto cons. 102. num.8. lib.3.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit.12. num. 20. in fi-*
ne, Menoch. *de præsumpt lib.4. præs.88. num.14.* Prout 52
in Hispania vbi ex notoria consuetudine harum partiũ admittuntur illegitimè nati ad insignia, nomen, arma, honores, & nobilitatem patris, vt referunt Azeued. *cons. 4. numer.27. & 29.* Nicol. Garcia *de benefic. p. 7 capite 15. numer. 49.* citati à Rota *in Pampilonen. Capellan. 4. Martij 1622. coram bon. mem. Rembol-*
do. Et quòd de generali consuetudine spurij dicantur 53
de familia, & de domo, & vtantur armis, & insignijs familiæ, tenet cum alijs Tiraquel. *de nobilit. capite 13. numer. 25.*

Sed quidquid sit, etiam stante prima sententia, & doctrinis supra sub illa distinctione allatis, plures adsunt coniecturæ, & præsumptiones, quæ faciunt, & inducunt ne illæ locum habeant in hoc casu.

Prima coniectura est, quæ resultat ex facto proprio 54
fundatoris, cum nihil sit, quod melius eius voluntatem exponat, vt in terminis tenet Lambertin. *de iurepatron. 1. p. lib. 1. quæst.7 princip. art. 30. num.21. fol. mihi 602.* ibi: *Sicut dicimus quod ad cognoscendam qualitatem beneficij patronatus inspicitur prima patroni promissio, vt dixi supra 1. p. lib. 1. in 2. quæst. princ. art. 4. numer. 17. fol. mihi 28.* &c. illum sequitur cum alijs Ricc. *in praxi fori Eccles. tit. de iurepatron. decis.*
201. Et generaliter quod voluntatis interpretatio ab 55
ipso testatore colligitur ex eo quod ipse facit, tenet latè Simon de Prætis *in tractat. de interpretat. vltim. volunt. lib. 1. interpret. 1. dub. 3. solut. 5. n.47. cum seqq. fol. mihi 31.*

Et in præsenti casu hanc habemus declarationem, 56
quod fundator excludere noluit spurios, & descendentes ab eis, siquidem primo loco vocauit suos proprios filios, quorum primus, & maior fuit dictus Ioannes Aluarez, proauus Alphonsi; quia si fuit naturalis, vt infrà ostendetur, cessat in facto spurietatis exceptio, si verò cum alijs fratribus fuit spurius post Sacerdotium patris genitus, signum euidens est, quod fundator spurios ad hanc capellam vocauit, ac proinde huic generi perso-

narum

narum odium non habuit, nec illud excludere voluit, honorando in prima vocatione Ioannem Aluarez, quē spurium dicit Antonius: eleganter Rota *d. decis. 617. num 5. p. 5. recent.* ibi, *Non obstat quod cum pater Didaci ne dum sit naturalis, sed etiam spurius ex damnato coitu, qui non comprehenditur in dispositione, etiā si per verba naturalia fundator loquutus fuerit, Honded. d. cons. 5. numer. 35. lib. 2. Pereg. post alios dicto art. 22. numer. 81. quia si verè pater Didaci non fuisset nominatus, & honoratus in testamento, benè posset esse locus præsumptioni, quæ aduersatur huiusmodi generi personarum, quippe quæ sunt odibiles, & extra mentem disponentium, secus vero quando de personis habetur notitia, & honoratur, vt in præsenti fuit factum de patre Didaci, quia tunc cesset præsumptio odij à lege considerata, stante in proprietate verborum non cadat impedimentum*, &c. Et ibi, *Sufficit Didaco patrem suum fuisse cognitum, & honoratum à testatore, vt inde tollatur præsumptio exclusionis à proprietate verborum naturalium, ex quibus suam vocationem deducit.*

57 Secunda coniectura elicitur ex qualitate personæ fundatoris, qui cum non fuerit Iurepenitus, sed illiteratus, debemus præsumere illum loquutum fuisse crasso modo, secundum naturalem, non ciuilem intelligentiam. Ita Fusar. *de substitut. quæst. 379. num. 9.* ibi: *Sublimitatur secundò quando dispositio est facta à muliere, vel persona idiota, & illiterata, nam tunc non obstante statuto simul cum masculo fœmina succedit: ita declarat Pereg. in d. cons. decisiuo 57. lib. 1. in fine: mouetur quia verba dispositionis mulieris, vel idiotæ intelliguntur secundum naturalem, non ciuilem intelligentiam, & reconditas iuris interpretationes. Anchar. 225. n. 1 Ias. cons. 151. col. pen. vers. confirmantur lib. 4 Curt. iun. cons. 145. n. 6. Mantic. de coniectur. vlt. voluntat. lib. 3. tit. 5. numer. 7. & cum Peregrino etiam ego transeo, quia verè idiotæ ignorant has verborum subtilitates, nec in eorum dispositionibus penetrant ad has iuris interpretationes*, &c. Et cum aliis prosequitur Simon de Prætis *de interpret. vltim. volunt. lib. 2. interp. 3. dub. 2. solut. 2. n. 296. cum seqq. & n. 301. cum seq. fol. mihi 254.*
58 vbi citat Socin. *cons. 37. lib. 3.* qui dicit quòd quando testator est persona idiota, in eo simpliciter cadit interpretatio crasso modo, & quòd dicendo *familia*, seu *parentela*, intelligitur de tota, & plura alia ad propositum: ad quod etiam facit quod adducit Perez de Lara *de Capel. lib. 2. capite 1. à num. 21.* Vnde cùm fundator esset penitus illiteratus, habitassetque in loco vbi nullus erat Iureperitus, nec aliquis, qui ei fundationis tenorem, & formam disposuerit, necessariò credere debemus non ciuiliter, sed naturaliter loquutum fuisse.

59 Tertia coniectura tam pro intelligentia verborum à testatore prolatorum, quàm pro interpretatione suę voluntatis sumenda est à consuetudine, & communi loquendi vsu patriæ in qua vixit, & mortuus fuit, *l. si seruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. l. pen. in princ. ff. de alim. legat.* & communem testatur Ias. *in d. §. fin.* Dec. *in l. vt liberis, C. collat.* Alex. *cons. 110. lib. 2.* Crauet. *cons. 101. in fine, & cons. 203. col. 5.* Bellon. *cons. 1. n. 3.* Consuetudo autem illarum partium habet Clericorum filios in æstimatione esse, nec odibiles haberi, vt in aliis partibus.

60 Quarta coniectura desumitur ex natura rei, de cuius successione agitur; quia si vbi tractatur de fundando maioratu, seu patronatu gentilitio ad conseruandam agnationem, & nominis, ac familiæ splendorem, tunc præsumendum est testatorem vocare noluisse spurios, & ab eis descendentes; & in terminis fundationum patronatuum, quæ fiunt per Cardinales, & alias personas illustres pro conseruatione agnationis agit Rota *decis. 112. & 126. p. 1. in recent.* Verùm quando ad alium finem fundatio fit, & res pariter per spurios, & ab eis descendentes, ac per ipsos legitimos expediri potest, tunc præsumere debemus testatorem consanguineos, tam legitimos, quàm spurios æqualiter vocare voluisse, quia solùm affectio naturalis sanguinis attenditur, quæ in omnibus æquè inuenitur, iuxta dictum Baldi *cons. 445. num. 1. in fine lib. 5.* attestantis ratione naturalis affectionis, & iustitiæ charitatis idem in vtroque intelligendum esse, quia par affectionis ratio paritatem permissionis inducere consueuit, *l. non solum, §. de ritu nupt.* [sic] *ff. de ritu nupt.*

61 Vnde consanguineum proximiorem etiam per lineam spuriam præferendum legitimo remotiori, admissa distinctione an testator loquatur per verba ciuilia, vel naturalia, docent optimè Gonzal. *ad reg. 8 Cancel. glos. 5 à num. 123. vsque ad num. 127.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. cap. 15. num. 45. & 45. & num. 5*, vbi licèt dissentiat in eo quòd sentit Gonzalez, quòd scilicet sola qualitas rei sufficit, vt spurius non excludatur, licet testator loquatus per verba ciuilia, hoc tamen admittit quando voluntas testatoris, obseruantia vel coniecturis, de quibus supra, declarari potest. Et generaliter quod 62
testatoris voluntas etiam interpretatur ab affectione & charitate, & quod semper præsumitur maior affectio, & dilectio erga descendentes, quam erga transuersales, late Simon de Prætis *d. tract. de interpret. vltim. volunt. lib 1. interp. 2. dub. 2. solut. 5. per tot.* præcipuè *n. 17. fol. mihi 102.*

63 Ex quibus patet quod supra dixi, doctrinas scilicet, & decisiones à Garcia allatas non conducere ad præsentem casum, in quo plures circunstantiæ, & coniecturæ concurrunt, quæ factum mutant, & diuersam resolutionem esse à me capiendam insinuant, id enim sæpissimè euenire solet, vt testis est Thesaurus *in præfat. suarum decis. num. 32. vers. cæterùm, & num. 33.* ibi: *Præterea quamuis idem videatur casus, plerumque tamen euenit vt aliqua etiam leuis circumstantia factum mutet, vt ait Quintil. instit. orat. lib. 5. cap. 2. ideo dicere solebat Curtius iunior quod licet senex esset, & in casibus innumeris consuluisset, nunquam tamen euenit, vt idem per omnia esset casus*, &c. Maximè quia Garcia non dicit in illa causa Capellaniæ de Getafe fuisse pronuntiatum contra spurium, & sententiam transiisse in rem iudicatam; poterat enim Rota ab illa decisione recedere, sicut refert recessisse sub die 10. Maij 1606. coram Iusto ab alia decisione contraria facta sub die 28. Iunij 1605. coram eodem, quæ variatio denotat casum illarum decisionum magnam habuisse difficultatem, & antequam executoriales expediantur, reproducta in Rota causa, & iterum aliquo dubio reproposito, nonnunquam receditur à decisis, & poterat alia capi resolutio.

64 Quæ cùm ita se habeant stante spurietate, multò magis procederet, ea semota, vel non legitimè probata: quod autem ad eius existentiam Iure probandam, multum turbida redditur, si quando ex actis non constat de Presbyteratu Ioannis Aluarez proaui dicti Alphonsi, nec titulus capellani, quo nominat illum fundator, denotat obligationem habendi Ordinem sacrum, & ideo non est cur debeamus Leonoram eius filiam potius præsumere spuriam, & in Sacerdotio genitam, quàm naturalem, in soluti statu procreatam; controuersum est enim apud DD. an in dubio filius præsumatur potius naturalis, quàm spurius? & præsumi potius spurium resoluunt glos. *verb. probare in cap. lator, qui filii sint legit.* Bertrand *cons. 133 lib. 2* Nat. *cons. 481. num. 10.* Surd. *cons. 177. n. 41. & de aliment. tit. 1. q. 10. num. 35.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 54. num. 2. & cons. 318. n. 14.*

num.14.Rot.decis.25 p.2.diuers. vbi allegat Rebuff. *in praxi benefic. tit.de dispensat. super defectu natal. num.42.*

65 Sed contrarium, quod scilicet in dubio præsumatur potius naturalis quam spurius, sequuntur Bald. *cons.448. Quaritur in primis lib.5.n.4.* Crauet. *in suo celeb.cons.158.n.1.& cons.166.n.1.& 4* Barbat. *cons.117.n.9.* quẽ allegat Cephal. & Alciat. parum constantem *in resp.vlt.n.3. secundum impressionem antiquam,* Cou. *de sponsal.p.2.cap.8.§.3. num.1.* ibi, *Potius verò præsumitur naturalis, quam spurius, quæ præsumimus factum, aut qualitatem necessariam, vt quis dicatur spurius, quæ à natura non inest, &c.* Rot. *decis.360.n.36. p.5.recent.* ibi, *Nec est opus probare Isotiam fuisse naturalem, non autem spuriam, quia in dubio præsumitur naturalis, non autem spuria,* Ayan.*cons.166.n.1.* Rimin. iun.*cons.187.n.10.7.cum seqq.* Thesaur. *p.83.n.2.lib.2.* Barz.*decis.92.n.1.vbi de magis communi, &c.& decis.319.n.25.ead.p.5.recent,* ibi: *Prout non sciens non fuisse iustificatum Andream, natum esse ex soluto, & soluta, quia sic de iure præsumitur,* Rot.*decis.802.n.2.& seq.p.1.diuers.* &c. Accedit quòd cùm lex in quantum potest, faueat filiis vt sint legitimi, Dec. *cons.152.sub*

66 *n.1.vers.& quia.lex,* Rot.*decis.203.n.4.& decis.264.n.13 p.5.recent.* ita debet fauere filiis vt sint potius in dubio naturales, quam spurij. Et sicut in dubio præsumendum est filium natum post matrimonium, & non ante, vt legitimus iudicetur. Ruin. *cons.51.sub num.20.vers.præterea ex quo,lib.5.* quem sequitur Rota *d.decis.264.n.13.* ita etiam ad euitandam spurietatem debemus præsumere filium potius natum ante Presbyterum, quàm post Sacerdotium genitum. Quare hæc opinio videtur magis Iuri conformis, & verior.

67 Nam illa, quæ primo loco relata fuit, intelligi debet propriè de filio naturali, cum requisitis Iuris communis, nempe quorum parentes sint soluti, & mater sit in domo diu retenta pro concubina, & in schemate concubinæ, & quod cum ea solus ille vir consuetudinem habuerit, *l.3.ff.de concub. §.si quis autem in auth. quibus modis naturales efficiantur sui,* Rot. *decis.254.p.2.diuers.* & sic in casu, quo filius agebat de successione hæreditatis paternæ, ad quam ius non habebat nisi se filium naturalem probaret cum dictis requisitis, & ideo sentiunt filium ad illa probanda obligatum esse, itaut si in probatione deficiat, debeat præsumi spurius, id est, natus ex coitu illicito, cui deficiunt illa requisita, vt sit naturalis; sed nullo modo affirmant quòd si mater virum habuit, filius potius præsumatur natus post matrimonium, quàm ante; vel si pater sint Sacerdos, præsumatur natus filius post susceptos Ordines, & non ante, excepto vno Rebuffo à Rota citato *d.decis.254.p.2.diuers.* in qua non agebatur de hac quæstione, sed de successione in hæreditate paterna, quam vnus petebat, qui ad eam obtinendam tenebatur se filium naturalem probare cum omnibus dictis requisitis, quæ sigillatim in dicta decisione referuntur.

68 Et in rigore disputationis Rebuffus, qui solus, & non alius allegatur à Rota vbi supra, opinionem sequitur minus veram, vt colligitur ex text. quem pro sua sententia citat, *in cap.inter cæteras 4. de rescript.* vbi cùm Summo Pont. exponeretur quòd filius cujusdam Presbyteri in Sacerdotio genitus Præbendam, quam pater obtinuit, possidebat, vel illicite occupabat. Eboracensi Archiepiscopo commisit, vt si ei constiterit talem esse Sacerdotis filium, & in Sacerdotio genitum, qui proximò in tali Ecclesia ministrauit, vel quòd illicitè Ecclesiam occupauit eandem, illam impetranti adiudicet; ex cuius decisione colligitur alternatiuè requiri ad huiusmodi possidentis exclusionem, & faciendam impetranti adiudicationem, quòd illicitè Ecclesiam occupauerit; vel quod sit filius Sacerdotis, & in Sacerdotio genitus, aliàs hæc vltima verba nihil operarentur, & superflua forent, si ex eo quòd quis fuisset Sacerdotis filius, præsumeretur genitus in Sacerdotio; & ideo merito doctissimus Cou. ad contrariam sententiam, quã sequitur, destruendam contra Rebuff. allegat. *d.cap. inter cæteras,* & alia Iura, vt videre est *in d.cap. 8.§ 3.n.1.* vbi ad comprobationem suæ opinionis, quòd scilicet filius præsumitur potius naturalis quàm spurius, addit hæc verba, *Huc accedit text. in cap.2.de filiis Presbyt.& in cap.veniens, de accusat. quibus in locis traditur per DD.non præsumi qui genitum fuisse in Sacerdotio, etiamsi probetur Sacerdotis filius. quod constat in dictis locis, maximè in d.cap.inter cæteras,& in d.cap.2.* & suadet Concil. Trident. *sess.25 de reform. cap.15.* 69
ibi: *Filii Clericorum, qui non ex legitimo matrimonio nati sunt,* &c. *Ego ipse in collect. ad d.cap. inter cæteras numer.2.* ibi: *Apertè insinuat hic text. Sacerdotis filium dici eum, qui natus est ante patris Sacerdotium, aliter enim satisfaceret in proposito dicere,& probare filium esse Sacerdotis, & frustra adduceretur omnino probandi fuisse genitum in Sacerdotio, vt notat Abb.in princ. Dec.n.3.Rip.n.13.& alij hic, idem probat c.ad extirpandas, de filiis Presbyt. ibi: filij Presbyterorum, & ibi, siue geniti sint in Sacerdotio, siue non, Cened.pract.& canon.q.16.n.15.&c.*

Hinc colligitur Antonium, qui vult Alphonsum excludere exceptione spurietatis, quam opposuit, teneri eam probare ex reg. *l. in exceptionibus 19. ff. de probat.* Probatio autem per quam prætendit ostendere Leonoram Rodriguez fuisse filiam spuriam Ioannis Aluarez in Sacerdotio genitam, & quòd dictus Ioannes Aluarez fuerit etiam filius spurius fundatoris, nec relevat, nec concludit contra Alphonsum. 70

Nam primus testis Didacus Mendez de Acellana *fol.96.super.6. art.* de auditu deponit, & non dicit à quo audiuerit, & tandem [illegible] dit se nescire an Ioannes Aluarez filius fundatoris [illegible] ab eo genitus ante vel post Sacerdotium. Secundus Didacus Aluarez de Morgan, *fol. 92. B.* similiter de auditu deponit, & affirmat non cognouisse dictam Leonoram Rodriguez, & postea in secunda instantia, *super 4.fol. 430.* etiam deponit de auditu, & affirmat se cognouisse dictam Leonorã Rodriguez; quòd verò ad spurietatem Ioannis Aluarez in vtraque instantia dicit nihil. Tertius Ferdinandus Arias de Villamar *fol.94.B.* temerè affirmatiuè deponit de re quam nunquam vidit, nec videre potuit, sui dicti rationem nullam reddens: deinde in alia informatione *fol 415. super 5.* affirmat se nescire an dicta Leonora fuerit habita à dicto Ioãne Aluarez ante vel post Sacerdotium. Quartus, Ferdinandus Rodriguez de Felgueras, *fol.96.*& in alia instantia *fol.448. super 4* deponit de auditu, non reddens rationem, nec dicens à quibus personis audiuerit. Quintus, Menendus Diez de Soto *fol.97.super 6.* nihil dicit. Sextus, Didacus Menendez *fol.99.* deponit de auditu, quòd descendat Alphonsus à linea spuria, accipiendo dictionem illam, *spurium,* prout legitimæ contraria est, non verò facta distinctione inter spurium, & naturalem, & duo hi testes non fuerunt in 2. instantia iterum examinati. Septimus, Alphonsus Garcia, *fol. 110. B.* pariter repulsam ex dictis *supra numer.19.* Octauus, Didacus Menendez de Quintana, *fol.102.B.* refert Alphonsum esse fundatoris consanguineum, per lineam Sacerdotalem, sed an fuerit Leonora Rodriguez, ante vel post Sacerdotium habita, se nescire affirmat; & in 2. instantia, *fol. 423. super 5.* contra illud, quod primò dixerat, addit temerè circa spurietatem Leonoræ certum auditum habuisse, de spurietate verò Ioannis Aluarez nihil dicit. Nonus, Georgius Aluarez de Ribadiello, *fol. 104. B.* circa spurietatem etiam nihil dicit, solùmque affirmat Alphonsum esse descendentem per lineam Sacerdotalem,

lem, & in 2. instantia *fol.* 442. nihil ait. Decimus, Didacus Aluarez Perdigon, *fol.* 108. *B*, eodem modo deponit, & in 2. informat. *fol.* 428. *super* 5. addit se non solùm nescire dictam Leonoram fuisse habitam post Sacerdotium, sed etiam affirmat se id nunquam audiuisse, & quoad spurietatem Ioannis Aluarez nihil. Vndecimus, Thomas Garcia de Allence, *fol.* 107. nihil. Duodecimus, Ioannes Fernandez de Loriz, *fol.* 109. dicit se nihil scire de vtraque spurietate. Decimustertius, Ferdinandus de Vexega, *fol.* 110. *B*. temere deponit dictam Leonoram esse spuriam post Sacerdotium genitam sine aliqua concludenti ratione, quod tamen temperauit in secundo examine *fol.* 418. *super* 5. dicens se nescire an dictus Ioannes Aluarez ante, vel post Sacerdotium genuisset Leonoram. Decimusquartus, Andreas Fernandez de Meisin, *fol.* 112. licèt deposuerit Alphonsum esse nepotem, & pronepotem Clerici, declarat tamen statim se nescire an dicta Leonora fuerit ante, vel post patris Sacerdotium genita, & postea in 2. *examine fol.* 435 *super* 3. nihil dicit. Decimus quintus, Ludouicus Fernandez del Castañal, *fol.* 114. affirmat se audiuisse Leonoram esse filiam Ioannis Aluarez Clerici, & ipsum fuisse filium fundatoris etiam Clerici, quòd libenter fatemur, sed an fuerint habiti ante, vel post Sacerdotium testis se nescire ait: licèt postea *in* 2. *examine fol.* 401. *super* 5. dicat se audiuisse Leonoram fuisse in Sacerdotio genitam, id tamen credendum est audiuisse post primum examen, & sic post litem motam. Decimus sextus, Alphonsus Aluarez del Castañal, *fol.* 113. *super* 6. nihil super spurietate deponit, affirmátque se nescire an dicta Leonora fuerit filia, vel sobrina dicti Ioannis Aluarez. Decimus septimus, Ioannes Aluarez de la Lascara, *fol.* 117. *B*. quoad spurietatem Ioannis Aluarez nihil dicit, temerè tamen affirmat Leonoram fuisse post Sacerdotium habitam, & idem repetit in 2. examine, *fol.* 410. *super* 5. cuius dicti falsitas facilè colligitur si aduertas ibi fateri se esse septuaginta annorum, dictam verò Leonoram ab hinc viginti sex annis mortuam fuisse, anno ætatis suæ octuagesimo, & sic ab eius natiuitate vsque ad tempus depositionis anno centesimo sexto. Decimus octauus, Rodericus Alphonsus, *fol.* 119. *super* 6. & vltimus *fol.* 119. de spurietate nihil dicunt. Ex quibus omnibus nulla certa, aut releuans probatio colligi potest quoad hunc spurietatis articulum, & nihilominus omnes patiuntur exceptiones, & repulsas, de quibus *suprà ex num.* 3. *cum seqq.* & sic fidem aliquam non merentur.

72 Multò minus ex aliis testibus pro parte eiusdem Antonij in 2. instantia examinatis aliqua releuans colligitur probatio: nam Didacus Fernandez de Felgueras, *fol.* 395. *B. super* 5. quoad spurietatem dicti Ioannis Aluarez nihil dicit, & quoad spurietatem Leonoræ de auditu incerto, vt etiam in 2. examin *fol.* 438. *super* 5. & tandem concludit se nescire an ante, vel post patris Sacerdotium fuerit genita. Ioannes Perez de Loro *fol.* 412. de spurietate nihil deponit. Alphonsus Lopez de san Christoual, *fol.* 421. *B*. refert se pro certo habere dictum Ioannem Aluarez post Ordinem Presbyteratus genuisse dictam Leonoram, & postea dicit de certo se id nescire, in quo manifestè sibi ipsi contradicit, & nihilominus suæ certitudinis, vt tenebatur, rationem nullam reddit, ex Bald. *in cap. cum causam, de testib.* Socin. *reg.* 492. *in* 5. *fallent.* & cum aliis pluribus Farin. *q.* 70. *num.* 162. Ioannes Perez de Meicin. *fol.* 431. deponit de auditu post litem motam, & non declarat à quo audiuerit. Ioannes Mendez de Ramon *super* 5. *art.* de spurietate nihil deponit. Catharina Rubia *fol.* 417. deponit de auditu à sua tantùm matre, & concludit se nescire an ante, vel post Sacerdotium patris fuerit nata. Ioannes de la Puerta *fol.* 419. *B. super* 5. quoad spurietatem nihil releuans concludit; nec de auditu deponit alieno. Omnes hi testes, & non alius super spurietate pro parte Antonij fuerunt examinati, qui, vt ostendi, eam non probant, nec destruunt contrariam Alphonsi probationem.

Et si Alphonso incumberet onus probandi quod 7
Leonora eius auia fuerit filia naturalis dicti Ioannis Aluarez, tanquam intentionis suæ fundamentum; id vtique suis testibus concludenter probatum remanet: nam licet nullus de proprio visu ob facti antiquitatem, quæ excedit centum annos, deponere valeat, deponunt tamen se audiuisse a suis & ab aliis, & esse publicum, & notorium quòd dicta Leonora fuerit filia naturalis dicti Ioannis Aluarez ante eius Sacerdotium nata, & eorum vnus addit mulierem, ex qua filiam suscepit, eiusitem mobilisse, vt illam reciperet in vxorem; vel competenter dotaret, & quòd in effectu eam in matrimonium dedit Didaco de Cueto seniori. Ita *super* 3 *art* interrogatorij Alphonsi deponunt Petrus Ferdinandus de Orbanes *fol.* 292. Gutierrez Diez *fol.* 296. Pedro Diez de Quintana, *fol.* 304. *&* 305. Bartholome Suarez, *fol.* 359. Tyrso Garcia Ela, *fol.* 372. & in vim publicationis Paulinæ idem attestantur Fernandus Garcia de Linares, & Bartholomæus de Focideras, *fol.* 261. Vnde non obstant testes Antonij deponentes de spurietate, quia cum & ipsi deponant de fama, magis sunt attendendi testes Alphonsi deponentes de bona fama, Put. *decis* 2. *lib.* 3. Rot. *decis.* 16. *num.* 26. *part* 5 *recent.* etiam quòd testes deponentes de mala aliquantulum numero excederent Corn. *cons.* 176. *num.* 10. *vol.* 4. Hoied. *de incompatibil. benef. par. cap.* 23. *n.* 143. Greg. XV. *decis.* 455 *n.* 4.

Et licet reliqui testes Alphonsi solùm affirment Leonoram fuisse Ioannis Aluarez filiam, non expresso quòd esset naturalis, vel spuria, nihilominus omnes *super* 2. *&* 3. *art. interrogatorij fol.* 284. *B.* 285. 288. 300. 302. 309. 313. 318. 342. 325. 327. *B.* 330 334. 335. 342. 345. *&* 381. *B.* attestantur dictum Ioannem Aluarez Leonoræ filiæ in dotem dedisse magnam bonorum mobilium, & immobilium quantitatem in diuersis partibus existentium, & post contractum matrimonium alia donasse, & affirmant vidisse illam omnia bona huiusmodi possidere, eisque libere frui; legitimitatis enim requisitæ a testatore quasi possessio probatur ex eo quòd quis possideat bona paterna, Paleoth. *de nothis, & spur. cap* 22. *num.* 2. *vers. dicemus*, Rot. *d. decis.* 16. *num.* 24. *p.* 5. *recent.* Et hinc colligere debemus Leonoram filiam saltem naturalem, & ad minus non spuriam esse debuisse, vt ea bona capere posset, iuxta *l.* 9. *Tauri*, vbi Anton. Gom. *num.* 33. resoluit nec in vim 75
contractus, aut donationis ea capere posse, quæ est hodie *l.* 8. *tit.* 8. *lib.* 5. *Recop.* vbi Matienço, Hermosil. *l.* 1. *glos.* 6 *num.* 39. *tit.* 4. *part.* 5. Et licèt Clericus etiam ex redditibus beneficij teneatur filiam spuriam alimentare, & dotare, nihilominus dos, & alimenta huiusmodi quintum bonorum excedere non possunt, vt in terminis tenet idem Anton. Gom. *d. l.* 9. *Tauri num.* 44. & solùm 76
vsque ad illam quantitatem efficitur capax filius spurius, siue quintum sufficiat, siue non, Roxas *in epit. success. cap.* 2. *n.* 17. Tell. *l.* 10. *Tauri à num.* 2. Barahona *in addit. ad Palatium repet. cap per vestras, de donat. inter virum, & vxor. not.* 3. *§.* 14. *lit. A.* Ioan. Garc. *de expens. cap.* 76 *num.* 8. *&* 9 nisi illud quintum esset tam tenue, vt non sufficeret pro alimentis ad vitæ sustentationem necessariis, secundum Cou. *de sponsal. part.* 2 *cap.* 8. *§* 9. *num.* 8. Corduba de Lara *in l. si quis à liberis*, *§. idem rescripsit. à num.* 59. *ff. de liber. agnosc.* Baëza *de non meliorandis filiabus cap.* 8. *numer.* 30. *&* 31. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 52. Gutier. *pract. lib.* 2. *quæst.* 109. *num.* 3. Ceuall. *commun. contra commun. quæst.* 779. *à num.* 61. 68. *&* 69. *cum seqq.*

Et

Et ideo [illegible] phonso decisum, Matriti die 5. Nouembris 1645.

Hispalen. simultanea.

Capitulum S. Ecclesiæ Hispalen. an participet de indultis conferendi beneficia ecclesiastica reseruata, vel affecta, concessis Eminentissimis DD. Cardinalibus, qui eidem Ecclesiæ præsunt?

Votum XCIX.

1 *Sancta Ecclesia Hispalen. erecta de anno 1261.*
2 *Quæstio disputanda proponitur.*
3 *Indulta concessa DD. Archiepiscopis Cardinalibus ratione communionis, & consortij prosunt etiam ipsi Capitulo.*
4 *Vrbanus VIII. constituit quod Capitula Indulto conferendi beneficia reseruata Cardinalibus concesso intuitu Cardinalatus non fruuntur.*
5 *Dictio,* Dummodo, *restringit, & modificat præcedentia.*
6 Regula 8 aliàs 9. *reseruatoria mensium non comprehendit Cardinales.*
7 *Episcopi de iure communi possunt in quolibet mense prouidere.*
8 *Narratiua Constitutionis Vrbanæ refertur.*
9 *Ratio proœmialis Constitutionis Vrbanæ ponderatur.*
10 *Intellectus Constitutionis Vrbanæ vbi reperiatur.*
11 *Constitutio Vrbana loquitur nedum de ipsis indultis, sed etiam de alijs facultatibus, & præsertim de exceptione vt Cardinales non comprehendantur sub regula.*
12 *Constitutio Vrbana comprehendit etiam beneficia, quorum collatio ratione mensium spectaret ad Papam, si Cardinales comprehenderetur sub reg. reseruatoria mensium.*
13 *Refertur summa alterius Constitutionis Vrbanæ ad fauorem Capituli Hispalensis.*
14 *Breue emanatum ad postulationem partis, & non iustificatum, nihil afficit.*
15 *Breue habet tacitam clausl. Si preces veritate nitantur.*
16 *Clausl.* Sublata, *in Breui apposita ad instantiam partis sine alia clausl. quod dari non possit de obreptione, non operatur nisi prius iustificentur narrata.*
17 *Confessio Prælati præiudicat Ecclesiæ.*
18 *Confessio Prælati extraiudicialis, & absque necessitate successori & Ecclesiæ non præiudicat.*
19 *Desistentia iuris, & recognitio, ac eius confirmatio Apostol. refertur.*
20 *Confessio Prælati voluntaria non potuit præiudicare Ecclesiæ, & successori.*
21 *Confessio voluntaria Prælati quæ dicatur?*
22 *Protestatio nihil aliud est nisi quædam declaratio voluntatis.*
23 *Protestatio declarat animum alienissimum, & remouet consensum.*
24 *Protestatio concludenter non probat metum, nec coactam voluntatem.*
25 *Protestatio multum coadiuuat, & operatur vt facilius metus probetur.*
26 *Confirmatio dicitur ex certa scientia quando tenor rei confirmatæ in ea insertus fuit.*
27 *Intellige vbi causa cognitio præcessit.*
28 *Confirmatio in forma communi nihil de nouo tribuit, nec actum reddit validum.*
29 *Clausl.* Ex certa scientia *quando est apposita, nulla præcedente causæ cognitione, nihil operatur.*
30 *Clausl.* Ex certa scientia *nihil operatur si apposita fit super negotio de quo Papa nullam habebat notitiam.*
31 *Clausl.* Ex certa scientia *falsitatem purgare, aut erroneam informationem supplere non potest.*
32 *Clausl.* Supplentes *non operatur vbi processum fuit sine causæ cognitione.*
33 *Cardinalis Archiepiscopus Hispalen. potest hodie per se solum, & absque Capitulo prouidere Canonicatus, & Portiones suæ Ecclesiæ, exceptis tantum quatuor mensibus Ordinarius.*
34 *Clausl.* Sublata, *sancta cum alia, Quod non possit dari de subreptione, habet vim claudendi os cuicunque Iudici & parti.*
35 *Respondetur dubiis propositis.*

Ad DD. Archiepiscopos, & Capitulum S. Ecclesiæ Hispalen. non solùm ex communi Doctorum sententia, sed ex speciali, & propria ipsius Ecclesiæ in Cathedralem, & Metropolitanam erectione dicitur pertinere Canonicatuum, & Portionum prouisionem: nam de communi, & Doctorali scribentium resolutione constat ex iis, quos lato calamo citaui *in tract. de Canonic. & dignitat. cap. 14 num. 2.* & de erectione huius S. Ecclesiæ factæ de anno 1261. apparere præsupponitur ex illis verbis. *Cùm vacare contigerit Canonicatum, & Portionem, per Archiepiscopum, & maiorem partem Capituli conferatur;* & sic DD. Archiepiscopos pro tempore existentes, etiam si Cardinales S. R. E. essent. in vacationibus occurrentibus simul cum Capitulo eiusdem sanctæ Ecclesiæ, prouisiones fecisse asseritur, proindeque iis hoc in quadam vacatione de mense Augusti fuisse Canonicatuum, referunt Gonzal. *ad reg. 8 Cancell. glos. 45 à n. 56.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1 cap. 1 num. 35.* Sed illud de erectione Ecclesiæ non constat, & ideo ob doctoralem solummodo resolutionem simultanea hæc probatur prouisio, vt ex infrà dicendis clarius patebit. 1

Postmodum cum contingeret ad hanc S. Ecclesiam Hispalensem Cardinales promoueri, eisque concedi intuitu Cardinalatus Dignitatis indulta, & priuilegia reseruata, & affecta beneficia prouidendi, cœpit dubitari, an Capitulum de indultis, & priuilegiis huiusmodi participare possit, ita vt concurrere valeat simul, & coniunctim cum DD. Archiepiscopis Cardinalibus in prouisionibus Canonicatuum, & Portionum reseruatorum vigore indultorum & priuilegiorum huiusmodi faciendis? In quo dubio decidendo quatuor tempora distinguenda esse censui. 2

Primum tempus computatur à principio erectionis vsque ad diem Decembris, anno ab Incarnatione Domini 1623. & credo toto eo tempore ratione communionis, & consortij indulta concessa DD. Archiepiscopis Cardinalibus, si quæ fuerunt, prodesse etiã ipsi Capitulo *ad hoc commune ff quemadm. seruit. amitt.* Put. *decis. 88. lib. 3. in nouis.* & fuit decisum *in Cremonens. Canonicatus, coram Decano,* cuius meminit Duran. *in alia Cremonen. Canonicatus,* inter eius *impressas decis. 133. n. 8.* 3

Secundum tempus est à dicto die 29. Decembris 1625. in quo sanctæ memoriæ Vrbanus VIII per suas litteras in forma Breuis declarasse suæ intentionis, & voluntatis esse, quòd Cardinales Episcopi collatio- 4

 nem

nem beneficiorum habentes, & per se ipsos ea conferant, absque Capitulis, aut aliis cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus. Et quòd Capitula indulto conferendi beneficia reseruata Cardinalibus concessa intuitu dumtaxat dignitatis Cardinalitiæ, non autem Capitulorum, nullo pacto frui, aut ius aliquod indè prætendere possint, prout latiùs in dicta declaratione, quam refert Melch. Lotter. *de re benef. libro 2. quæst. 21. numer. 126.* & Ego ipse *post tract. de officio, & potestate Episcopi in Constitutionibus, & decretis pag 66. & 67.* & de ea meminit Rota *coram Duran. d. decis. 233. n. 9. & in Hispalen. dimidiæ portionis, 17. Decembris 1635. coram bonæ memoriæ Coccino Decano, vers. & visum fuit*: de quo tempore, & attenta dispositione huius declarationis, pro certo tenendum, per illam denegati communionem, & consortium primi temporis in prouisionibus beneficiorum quomodocumque reseruatorum, etiam ratione vacationis in mense.

5 Sed obstat quòd prædicta declaratio, seu constitutio Vrbana videtur se restringere ad indulta, vt videre est ibi, *dummodo alias sub indultis eis concessis comprehendantur*, quia dictio illa, *dummodo* restringit & modificat præcedentia, *l. Lucius, §. quæ habebat, & l. ita tamen. ff. ad Trebell.* Conc. *sing. 11. numer. 6. in princ.* Rota *decis. 247. numer. 26. p. recent.* Ego ipse *de dictionibus vsufreq. dict. 95. numer....* proindeque ad menses reseruabiles non extendenda; tum quia hi non sunt sub Cardinalium indultis comprehensi, vt videmus: tum etiam, quia reg. 8.

6 aliàs 9. *Cancell.* mensium reseruatoria non comprehendit Cardinales cùm inibi excepti reperiantur vt videre est ibi, *non tamen S. R. E. Cardinalibus*, & cum eorum respectu vacationes in mensibus, vbi aliàs nulla reseruatio personalis, aut realis in indultis

7 comprehensa existit, de iure communi spectat ad ordinariorum prouisionem, quo attento Episcopi habent omnes menses liberos, & possunt beneficia conferre in quolibet mense vacantia, Pute. *decision. 492. numer. 3. libro 2.* Caputaq. *decis. 214. num. 5. p. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 1. proœm. 11. 22.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg 57. n. 2.* ratione communionis, & consortij in vacationibus mensium reseruabilium simultanea prouisio erit Eminentissimi Cardinalis Archiepiscopi & Capituli.

Verùm his non obstantibus dicendum mihi videtur declarationem, seu constitutionem Vrbanam, de qua suprà, loqui, & intelligendam esse non solùm de reseruationibus sub indultis comprehensis, sed etiam sub aliis facultatibus, & præcipuè sub exceptione, vt Cardinales non comprehendantur sub dicta regula reseruatoria ex seqq.

8 Primò, quia id insinuant prætensiones, quæ proponuntur Pontifici, ibi, *sub prætextu, quod ipsi Capitula, & Canonici eius nominandi, vel præsentandi, aut aliàs quomodolibet disponendi de beneficiis in mensibus non reseruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Cardinalibus Locorum Ordinariis, coniunctim, vel diuisim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellaria Apost. regula mensium reseruatoria à qua Cardinales præseruantur, etiam excipi, & facultates, atque indulta, quæ certarum reseruationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt.*

9 Secundò, quia ratio proœmialis dictæ declarationis, est eadem, & idem etiam probat, ibi, *Et attendens priuilegium, quòd Cardinales in prædicta regula præseruentur, eis intuitu Cardinalatus concessum esse, neque rationi consonum fore vt Capitula, & Canonici dum sui Præsules Cardinalatus honore præfulgent, plus iuris in præiudicium Sedis Apostolicæ, seu ipsorum Cardinalium Præsulum sui, & indultum conferendi ab ipsa sede habentium obtineant, quàm si ipsi Cardinales non forent.*

Tertiò, quia ita Rota dictam constitutionem interpretata est in dicta Cremonen. Canonicatus coram Duran *d. decis. 133. n. 10* quem intellectum postea amplexa fuit eadem Rota *in d. Hispalensi Dimidiæ Portionis*, cuius particulam, quæ ad rem facit, & de nostro casu agit, hic inserere visum fuit. 10

Et quamuis dicatur, quod Cardinalis Ordinarius collator non habeat indultum, & tamen prædicta Constitutio Vrbani videatur se restringere ad indulta, ibi: Dummodo alias sub indultis eis concessis comprehendantur. Attamen hoc non refert, quia constitutio solùm declarat, quòd Papa non vult concedere dictam facultatem conferendi quoad beneficia, quæ non comprehenduntur sub indultis, cùm dicta Constitutio loquatur, nedum de ipsis indultis, sed etiam de aliis facultatibus, & præsertim de exceptione, vt Cardinales non comprehendantur sub regula reseruatoria mensium, vt patet ex tenore ipsius constitutionis, in cuius principio dicitur, quòd accepto per S. D. N quòd Cardinales super indultis, & facultatibus disponendi de beneficiis Ecclesiasticis Sedi Apostolicæ reseruatis, & affectu à Sede prædicta, sibi concessis per Capitula, & Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, quibus illi, &c. præsunt, impediuntur sub prætextu, quòd ipsi Capitula, & Canonici eius nominandi, &c. de beneficiis in mensibus non reseruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Cardinalibus Locorum ordinariis coniunctim, vel diuisim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellaria Apost. regula mensium reseruatoria, à qua Cardinales præseruantur etiam excipi (hoc est, sicut Cardinales in dicta regula non comprehenduntur, ita ab ipsa etiam regula debeat excipi Capitulum quando Cardinalis est Ordinarius,) & subditur, facultates, ac indulta, quæ certarum reseruationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt. Postea subdit eadem constitutio. *Et attendens priuilegium, quod Cardinales in prædicta regula præseruentur, eis intuitu Cardinalatus concessum, &c. Quare facta prædicta narratiua S. D. N. statuit, vt supradictum fuit. Vnde clarè patet, quòd prædicta constitutio comprehendit etiam beneficia, quorum collatio ratione mensium spectaret ad summum Pontificem si Cardinalis comprehenderetur sub regula reseruatoria mensium, & iste intellectus non est nouus, cùm Rota idem dixerit in causa Cremonensis Canonicatus 14. Ianuarij 1630. coram reuerendissimo Domino meo Durano, nunc Episcopo Vrsellens.* 11 12

Ex quibus patet responsio ad adducta suprà in contrarium, quæ circa illam dictionem, *dummodo*, considerauimus, nam admisso eo intellectu quem Rota præstat, cessat difficultas, & nostra resolutio de plano procedit.

Tertium tempus est à die 4. Iulij 1635. quo emanarunt litteræ in forma breuis sanctæ mem. Vrbani VIII. ad fauorem Capituli Hispalensis, declarantes aliam constitutionem de anno 1626. non comprehendere Capitulum Ecclesiæ Hispalensis, nec iuribus suis derogare. Vnde sublata dicta alia constitutione videtur Capitulum in communionis beneficio, vt priùs, posse hodie persistere, sicut persistebat de primo tempore: quia cùm in limine fundationis fuerit editum statutum super simultanea, fuit declaratum, tali statuto per generalem depositionem derogari non potuisse. 13

Sed nihilominus de isto tempore procedere debet illa constitutio Vrbani de anno 1626 vt suprà expensa, attento quòd alia adhuc non fuerit iustificata, vt benè fuit firmatum in dicta *Hispalensi Portionis*, 14

coram

coram [illegible] *memoria* [illegible] *Decano*, cuius decisionis p[illegible] sequitur *Neque obstat quod dicta confessio* [illegible] *habeat locum* [illegible] *inde in limine fundationis* [illegible] *in eandem statutum super simultanea, vt in suo* [illegible] *declarauit S. D. N. quia cùm istud Breue emanauerit ad postulationem partis, & non sit iustificatum, non officit*. Rota *decis.* 175. *num.* 5 *ad finem part.* 3. *in recent.* habet enim tacitam clausul. *si preces*
15 *veritate nitantur, cap.* 2. vbi Abb. *num* 3. *de rescript.* Cæs. de Grassis *decis.* 1. *num.* 1. *de probat.* Rot. *in recentior.*
16 *decis.* 24. *num.* 1. *part.* 2. Nec potest suffragari clausula sublata posita in dicto Breui, quia cùm agatur de Breui ad instantiam partis concesso, & non fuerit apposita alia clausul. quod de subreptione, vel obreptione dari non possit, non operatur nisi prius iustificentur narrata. Gonzal. *super reg.* 8. *glos.* 66. *numer.* 22. *& seqq.* Rot. *decis.* 96. *per tot. p.* 4. *diuers.* Cardin. Caual. *decis.* 92. *num.* 3. *&* & fuit sæpissime resolutum.

17 Non obstat, quòd Eminentissimus D. Cardinalis de Borgia olim Hispalensis Archiepiscopus in desistentia, quam fecit, de qua infrà, confitetur saltem indirectè eam narratiuam veram fuisse, & esse, quæ confessio Prælati videbatur posse Ecclesiæ præiudicare, *c. si diligenti, de præscript.* ibi, *cùm secundùm confessionem tuam*, &c. Quia respondetur, eam confessionem fuisse factam ex-
18 tra iu[illegible]um, & absque necessitate, & ita successori, & Ecclesiæ nullum præiudicium inferre potuisse, Rot. *decis.* 334. *num.* 5. *part.* 1. *recent. & decis.* 768. *n.* 5. *part.* 2. *etiam* [illegible] *de* 779 *ead part.* 2. Ego ipse *de officio & potest. Episcop. part.* 3. *alegat.* 125 *à num.* 5. vbi *num.* 7. [illegible] respondeo ad text. *in d. cap. si diligenti.*

19 Quartum tempus est præsens confirmationis Apost. dictæ dimissionis & recognitionis Eminentissimi Domini Cardinalis de Borgia, asserentis, & confitentis Capitulum S. Ecclesiæ Hispalensis vnà cum omnibus suis Prælatis, etiamsi Cardinales essent, à principio eius fundationis fuisse, & esse in possessione prouidendi simul, & coniunctim omnes Canonicatus, & Portiones in dicta Ecclesia vacantes, & se vidisse, & recognouisse certitudinem, & fundationem dictæ Ecclesiæ à tempore Raymundi eius primi Prælati, desistendo de quacumque prætensione, [illegible] iure cir[illegible] supradictum, promittendóque ad honorem eius Ecclesiæ, & Capituli prouidere omnes Canonicatus & Portiones integras, & dimidias simultaneè, & [illegible] confitendo, & recognoscendo bona fide esse iustam prætensionem Capituli in hac parte, & [illegible] cum tanto amoroso exemplo o[illegible]tium vt perpetuò [illegible], & contin[illegible] Capitulum ius suum, & possessionem, absque eo quòd aliquis ex succedentibus Prælatis vexare valeat, &c. Quam desistentiam, confessionem, & recognitionem confirmauit sanctæ memoriæ Vrbanus VIII. cum clausulis *supplentes, sublata, & quod non possit dari de subreptione*, &c. Et cum reuocatione regulæ *de iure quæsito non tollendo*, &c. vt apparet ex eius constit. sub Dat. Romæ apud sanctam Mariam Maiorem die 18. Nouembris 1637. E[illegible] qua videbatur cessare orta dubia, & secundùm hanc dimissionem, & desistentiam hodie procedendum esse.

20 Sed ea desistentia, & confirmatione non obstantibus, mihi videtur Eminentissimum Dominum Archiepiscopum Cardinalem Spinulam, dicti Eminentissimi D. Cardinalis de Borgia successorem, vti hodie posse declaratione constitutionum Vrbani octaui de anno 1636. Ratio fundamentalis est, quia confessio, & desistentia Eminentissimi Domini Cardinalis de Borgia fuit voluntariè facta per suam eminentiam, proindéque non potuit præiudicare Ecclesiæ, & successori, Rota *d. decis.* 779. *n.* 2. *in fine part.* 2 *recent.* quamuis geminatæ & per verba admodum stringentia facta fuisset, Caputaq. *decis.* 198. *part.* 1. Rot. *d. decis.* 768. *n.* 5. *in fine, etiam p.* 2. *recent.*

Dicitur autem voluntaria Prælati confessio, quando 21 fuit facta nō præcedente iussu iudicis, Rot. *d. decis.* 768. *n.* 5. *in med. part.* 2. *recent.* vel nullo iure cogente, eadem Rot. *d. decis.* 779. *n.* 2. *in med. d. part.* 2. refero ego ipse *d. allegat.* 125. *n.* 4.

Iuuat, quòd ipse Eminentissimus D. Cardin. de Bor- 22 gia antequam faceret dictam desistentiam protestatus fuit coram Notario & testibus, se eam facere, & simultaneè cùm Capitulo prouidere, non sponte, sed coactè, ac iusto timore constrictum, quia eo tempore consequi non valeret iustitiæ complementum, propter rationes in eadem protestatione relatas, reseruando illius prosecutionem ad aliud opportunius tempus, quæ protestatio nihil aliud fuit, nisi quędam declaratio voluntatis Eminentissimi Domini Seraph. *decis.* [illegible] 68. *numer.* 9 Rota *decis.* 567. *numer.* 7. apud Farin. *part.* 1. *recent.* & sicut declarat animum eiusdem Eminentissi- 23 mi alienissimum a desistentia & confessione facienda. *l. si quis §. plerique ff de relig. & sumpt. funer. l. similis, & ibi § interdum ff. de legat.* 1 Rota *coram Greg XV. decis* 326. *num.* 9 ita remouet consensum ab ea facta, *l. si quis a principio testamenti ff. de legat.* 3. Seraph. *decis.* 859. *num.* 4. *cum seqq.* Rota *coram Gregorio XV. decis.* 526. *num* 9. Et licet concludenter protestatio hu- 24 iusmodi non probet metum, nec coactam voluntatem, *l. metum C. de his quæ vi* Mogolon. *in tract. huius tit. cap.* 10. *num* 16. *vers. resolutio*. Honded *cons.* 29 *num.* 54. *lib.* 1. Surd. *cons* 395 *numer.* 26. Rota *decis.* 295. *numer.* 6. apud Farin. *lib.* 1. *consil.* Multum tamen coadiuuat, & 25 opitulatur, vt facilius probetur, Nat. *cons.* [illegible]0. *num.* 28. Couar. *de sponsalib. p.* 2. *cap.* 3 § 5. *num.* 12. præsertim stantibus aliis adminiculis, Angel. *in l. metum la* 3. *ff de eo quod metus causa*, Gregor. X V. *d decis.* 326. *n.* 30. & *ibi* ad.len. *in* F. Card. Tulch. *practic. conclus. verb. metus, conclus.* 225 *num* 22. *cum seqq.* Mascard. *de probat. concl.* 1051. *numer.* 10. & 11. Thesaur. *q. forens. lib.* 1 *quæst.* 51. *numer.* 14. *cum seqq.* Gabr. Pereira *Portugal. decis.* 39. *n.* 8.

Non obstat, quòd dicta confessio, & desistentia fuit 26 per sedem Apostolicam confirmata, vt supradictum erat & videtur confirmatio facta ex certa scientia, quia dimissionis præfatę tenor insertus fuit in ipsa cōfirmatione, *cap. pen. de confirmat. vtili.* ibi, *ad maiorem rei euidentiam litteras confirmationis tenor compositionis insertus*, & habe[illegible] vi[illegible] nouę concessionis, proindeque actū inualidum confirmat, Rota *decis.* 513. *num.* 6. *part.* 1. *recent.* Quia respondetur, dictam confirmationem non 27 sonare ex certa scientia, nec hanc clausulam in ea reperiri appositam, quo casu non sufficit, vt totus tenor inseratur, sed vlterius requiritur, vt causę cognitio pręcedat, vel cōcurrat, quę si deficiat, gratia in forma communi intelligeretur obtenta. Ita Panor. Grat. Socin. Petr. Dec. Abb. & Rota, quos refero *in c*[illegible]*le. ad cap. cum dilecta* 4. *n.* 13. *de confirmat. vtili*, & ideo nihil de nouo 28 tribuit, nec reddit actum validum, sed eum relinquit prout antea erat, *cap quia diuersitatem, de conces. præbend. c. examinata, de cōfirmat. vtili.* Rot. *decis.* 31. *n.* 5. *ad fin. pag.* 2. *diuers & decis.* 192. *n.* 2. *p.* 1. *recent. & decis.* 229. *n.* 11. *& decis.* 405. *n.* 1. *part.* 2. *recent.*

Et quatenus adesset clausula *Ex certa scientia*, vel 29 cū illa intelligeretur concessa confirmatio, adhuc in hoc casu nihil operaretur ad effectum cōfirmandi dictā dimissionem nullam, & inualidam, quia non fuit apposita, cognita iustitiæ dimissionis causa, vt requirebatur, Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 12. Menoch. *cons.* 1.

n.433. Et quando nulla præcessit causæ cognitio, clausula nihil operatur, Monet. *de commut. vltim. volunt. c. 7. num.* 122. Theodot. de Rubeis *in singularibus Rotæ, tom. 2 part. 4. clausu. 91. numer.* 9. Duran. *Rota decision.* 285. *num.* 129. tum quia apposita esset super negotio, de
30 quo Papa nullam habebat notitiam, Cardin. Tusch. *pract. conclus. lit. C. concl.* 340. *num.* 41. Glorit. *respons.* 1. *part.* 1. *numer.* 3. Ego *de clausul. vsufreq. clausul.* 59. *n.*
31 38. tum etiam, quia falsò fuit narratum, & pro certo suppositum, quòd Capitulum à principio fundationis Ecclesiæ erat in possessione prouidendi simul, & coniunctim cum omnibus Archiespicopis, etiam Cardinalibus, quæ narratiua à Capitulo nunquam potuit verificari, & super hac iustificatione lis pendebat, vnde clausula illa falsitatem purgare non potuit Ioseph. Sesse *Aragon. decision.* 113. *numer.* 165. Ego ipse *d. clausul.* 59. *numer.* 43. Nec supplere erroneam & falsam informationem, Valasc. *consult.* 136. *numer.* 33. Vnde dicitur eam nihil operari quando constat, aliter rem se habe-
32 re, Ego *clausul.* 59. *numer* 40. *&* 41. Eodem modo clausula *supplentes*, non operatur vbi processum fuit sine causæ cognitione, Dec. *cons.* 541. *numer.* 24. *vers. & considerandum est.* Theodot. de Rubeis *in singularib. Rotæ tom.* 2 *part.* 5. *clausu.* 80. *numer.* 15. vbi *numer.* 11. probat non operari nisi in his in quibus Papa est informatus, refero ego ipse *de clausul. vsufreq. claus.* 177. *num.* 23.

33 Et sic concludo hodie Eminentissimum D. Cardinalem Spinulam bonum ius fouere, ad hoc vt iuxta declarationem sanctæ mem. Vrbani VIII. de anno 1626. in secundo tempore relatam, possit per se ipsum solum absque Capitulo prouidere in sancta Ecclesia Ispalen Canonicatus, portiones integras, & dimidias, exceptis tantùm quatuor mensibus ordinariorum, seu inferiorũ collatorum, in quibus tantùm simultanea erit ipsius Eminentissimi D. prouisio cum Capitulo.

34 Sed cùm in Apostolica confirmatione adsit claus. *Sublata*, quodque non possit dari de subreptionis, vel obreptionis vitio, illa iuncta cum hac secunda vim habet claudendi os cuicumque iudici, & parti, ex citatis per me *claus.* 176. *n.* 3 *&* 27 & sic debet priùs peti oris apertio recurrendo ad Sanctissimum in signatura gratiæ, & postquam obtenta fuerit, impugnanda est confirmatio, ex rationibus allatis, & petendum est declarari nullam, & inualidam, dictam desistentiam, iterum tamẽ executio non est retardanda, itavt secundùm eam, & confirmationem exinde sequutam prouisiones faciendæ sint. debet tamen Eminentissimus D. Cardinalis, in qualibet earum, quæ fieri contingat, protestari in forma, ne videatur consentire desistentiæ, & confirmationi prædictis, easque approbare.

35 Ex quibus omnibus patet resolutio ad dubia proposita. Et ad primum, an desistentia, & renuntiatio Reuerendissimi D. Cardinalis de Borgia possit præiudicare iuri Cardinalium in dicto Archiepiscopatu successorũ? Respondeo negatiuè ex dictis *n.* 16. Ad secundum, an Capitulum debeat manuteneri in possessione prouidendi simul cum D. Archiepiscopo, si probauerit hanc possessionem? Respondeo manutenendum esse, dum petitur oris apertio, & disputatur de validitate, vel inualiditate desistentiæ, & confirmationis. Ad tertium, an scilicet protestatio præcedens desistentiæ facta ab Eminẽtissimo D. Cardinale de Borgia, vim habeat præseruandi ius dignitatis? Respondeo affirmatiuè iuxta doctrinas adductas *suprà n.* 17. Ad quartum, an confirmatio Apost. facta cum clausulis amplissimis sufficiens videri debeat ad sanandos defectus dictæ desistentiæ, & renuntiationis? Respondeo negatiuè ex dictis *suprà n.* 18. *cum seq.* Ad vltimum respondeo prout *suprà n.* 22. Et ita sentio salua iu omnibus, &c. Matriti die prima Septembris 1645.

Ciuitaten. Mutationis sexus.

Fœminæ in mares sæpè conuersæ; Hermaphroditus si in virili sexu magis præualet, ad Ordines, & ad maioratum excludentem fœminas, ac ad iudicandum, necnon ad alios actus publicos admittitur. Monialis quæ post emissam professionem in marem conuersa fuerit, statim è monasterio expellenda, & si in virili sexu magis præualeat, debet declarari professionem esse nullam, posseque virilem habitum sumere, & se pro viro gerere.

VOTVM C.

1 *Casus contingentia.*
2 *Mares potius generantur quàm fœminæ ex caloris seminis potentia.*
3 *Semen frigidum & humidum genitalia contrahit, & fœmina euadunt.*
4 *Vir à fœmina in quo differat.*
5 *Hermaphroditi quomodo generentur.*
6 *Fœminæ ætate prouecta ex superueniente calore solent in mares conuerti.*
7 *Sexus mutari non potest ex dæmonis maleficio.*
8 *Spoletana mulier in virum conuersa.*
9 *Fœmina apud Romanos in mares mutata.*
10 *Fœmina in Italia & Africa in mares mutata.*
11 *Salernitanæ sorores duæ in mares mutatæ.*
12 *Smyrnæ & in Syria fœminæ masculo enato membro in viros abierunt.*
13 *Vitriaci puella in virum mutata est.*
14 *Caieta mulier nupta in virum migrauit.*
15 *Fœmina cum marito filium vnum peperit, & subito exorta virilitate, marito relicto alteram duxit, & ex ea liberos generauit.*
16 *Mulier nupta piscatori apud Albernos filium peperit, & postea virilem, [illegible] adepta ad alias cum muliere transiuit nuptias.*
17 *Lusitana Maria Pacheco ex puella adolescens ephebus apparuit.*
18 *Matriti monacha in virum conuersa.*
19 *Benauenti in Hispania vxor cuiusdam rustici in marem conuersa.*
20 *Vbeda monialis in marem conuersa à monasterio expellitur, & vxorem suscepit.*
21 *Auctor Romæ cognouit Doctorem, qui cum esset monialis, & in virum conuersa, à monasterio expellitur, ac Sacerdos & Canonicus factus fuit.*
22 *Hermaphroditi multi in Hispania.*
23 *Hermaphroditi appellantur, qui vtroque sexu valent, & denominantur à sexu, quo magis præualent.*
24 *Hermaphroditi in virili sexu magis præualentes admittuntur ad successionem maioratus excludentis fœminas.*
25 *Iudices, aduocati, testes & tabelliones possunt esse hermaphroditi in virili sexu præualentes.*
26 *Matrimonia contrahere possunt hermaphroditi secundum sexum, in quo magis præualent.*
27 *Ordinari possunt in virili sexu magis præualentes.*
28 *Monialis inquisita de aliquibus tactis, & actibus impudicis, & suspecta quod sit hermaphrodita, debet de monasterio statim expelli.*
29 *Et quando, & quibus præuentionibus, diligentiis,*

tis, & probationibus sit eius professio nulla declaranda.

1 NMonialis à quatuordecim annis professa in Conuentu Passionis oppidi sancti Felicis de los Galegos Ciuitatensis diœcesis de hoc anno 1644. fuit ob conuersationem & aliquos inhonestos actus cum alia Moniali in illo monasterio diuulgatum quòd viri partes ageret, sed talis famæ occasione, capta informatione per Ordinarium seu de eius mandato, & per matronam visa dicta Agnete, inuentum fuit illam habere fœmineum sexum naturalem, sed intus illud existere quoddam virile membriolum cum quadam apertura in superiori parte, ex qua videbatur posse humanum semen exire: fuit summo cum iudicio à dicto Conuentu expulsa dicta Agnes, & in domo consanguinearum deposita; illa modò instat declarari dictam professionem, quam emisit, esse nullam, sed pro veritate consultus ab Illustrissimo & R. D. meo Francisco de Alarcon Episcopo Ciuitatensi, respondendum duxi prout sequitur.

2 Ex eo procedit vir potius quàm fœmina in generan-
3 di actu, quia caloris seminis potentia emittit foras ge-
neralia, & sic mares generantur, frigidum tamen & hu-
midum semen generalia contrahit, & fœminæ euadunt, Hippocr. *lib. de generat. & lib. de aere, aquis, &*
4 *locis, sect. 1; probl.* 4. Nam vir à fœmina solum dif-
fert quòd ille genitalia foras emittit, hæc verò intus
retinet, Galen. *lib. de dissect. vulua, & lib. de semine*
capite 5. Ambros. Paræus *lib.* 24. *cap.* 4. Huarte *lib.*
5 *exam. in genere capite* 15. Si verò feminis natura non
ita calens sit vt possit marem generare, nec ita frigida
vt in fœminâ valeat dehiscere, fiunt hermaphroditi, seu
vtroque sexu præditi Ita Gasp Bauhin *de hermaphrod.*
lib. 1. *capite* 30. Andr. Laurent. *in histor. anatom. lib.*
6 7. Non solùm in vtero matris hæc accidere solent, sed
iam nati infantes, & ad ætatem perfectam peruenien-
tes ex superueniente calore solent fœminæ in mares
conuerti: sic docent Gasp. Bauhin. *d. lib.* 1. *capite* 30.
31. 32. & 34. Andr. Laurent. *d. lib* 7. *capite* 8.
Cardan. *lib.* 8. *variet. rer. capite* 43. Martin. Delri,
disquisit. magic. lib. 2 *quæst*: 22 Perez de Lara *in compendio vitæ hominis cap.* 11. *num.* 50. Torreblanc. *de Magia lib.* 2. *cap.* 17. Carranza *de legit. partus designat. capite* 17. Ioannes Euseb. *p.* 1. *sua philosophia lib.* 1. *c.* 17.

7 Id nequaquam ex dæmonis maleficio fieri posse arbitror, quia non solùm homines in alias formas commutare non potest, sed neque sexum, neque quid aliud; nam, vt legitur in Euangelio Matthæi *c.* 5. *capillum non valet de albo facere nigrum*, & ex S. August. tradit Fr. Franciscus Maria Guaccius *in compendio maleficarum lib.* 1. *c.* 16 *in fine doct. ..na.*

Factos ex muliere viros multos legimus apud diuersos Auctores.

8 Titus Liui. *histor. lib.* 24. de Spoletana muliere id ipsum refert.

9 Plinius *rerum natural. lib.* 4. *c.* 4. narrat apud Romanos ex fœminis mares factos, his verbis. Ex fœminis mutari in mares non est fabulosum. inueniemus in annalib. P. Licinio Crasso, & C. Cassio Longino Consl. Casini puerum factum ex virgine sub parentibus, iussuque aruspicum deportatum in insulam desertam.

10 Aulius Gellius *lib.* 9. *noctium Atticar cap.* 4 in Italia & Africa similia contigisse testatur. Licinius Mutianus prodidit visum à se Argis Ariscontem, cui nomen Arescusa fuisset, nupsisse etiam, mox barbam, & virilitatem prouenisse. Eiusdem sortem, & Smirnæ puerum à se visum. Et ipse in Africa vidi mutatum in marem die nuptiarum L. Cossicium ciuem Trisditanuum, viuebatque dum prodierant hæc.

Fulgos. *lib.* 1. *exemplorum cap.* 6 scribit Neapoli regnante Ferdinando I. cum Ludouicus Guarna Salernitanus ciuis quinque filias suscepisset, quarum natu maioribus duabus, alteri Franciscæ, Carolæ alteri nomen erat, postquam ad decimum quintum annum peruenerunt, ambabus genitalia membra in marium morem erruperunt, mutatoque habitu pro maribus habiti sunt, Franciscus, & Carolus nuncupati. 11

Phlegon *lib.* 1. *de mirabil. & longæ.* hac de re agens ita ait. Virgo quædam Smirnæ nata, Philotis nomine, cùm matura viro nuptui a parentibus esset tradita, masculino enato membro, in virum abiit, quin & Leodiceę, quæ est in Syria mulier Æteta nomine, etiam dum cum marito degens e fœmina vir extitit, cui Ætetus nomine, Preside Atheniis Macrino, Romæ Consulibus Lucio Lamia & Æliano vetere. 12

Michael Montanus *lib.* 1. *experimentorum c.* 21. testatur suo tempore Vitriaci fuisse puellam, nomine Mariam quæ cum saltaret violentius, subitò virilibus crũpentibus in virum mutata est, & ab Episcopo Suessionensi Confirmationis Sacramento mutato nomine Germanus vocari cœperit, eius postea mento barbam natã diu vixisse ad decrepitam vsque ætatem, vxorem tamen duxisse nunquam. 13

Iouian. Pontan. *in historia Neapolitan.* narrat Caie- 14
tæ mulierẽ piscatori cuidam annis quatuordecim nuptã
in virum migrasse, & aliam cui nomen Æmilia, nuptam
Antonio Spensæ ciui Ebulano post annum nuptiarum
duodecimum in virum mutatam, soluto matrimonio
vxorem duxisse, & liberos procreasse. Addit eidem aliam 15
fœminam cùm marito filium vnum peperisse, subitò
exorta virilitate marito relicto, alteram duxisse, & ex ea
liberos generasse. Et Marcel. Donat. *lib.* 6. *histor. mirabil.*
c. 2. Alan. Copp. *lib.* 1. *c.* 8. Manil. *lib* 1 *memorab. c.* 3. Ioã. 16
Euseb *d. cap.* 17. narrant de alia muliere nupta piscatori apud Albernos, ex quo filium peperit, sed postea virilem sexum adepta ad alias cum muliere transiuit nuptias.

Amatus Lusitanus *cent.* 2. *curat.* 39. narrat quòd vixit in oppido Eigueira Lusitaniæ distante à Conimbrica ciuitate nouem leucis, vir quidam nobilis, cui filia erat nomine Maria Pacheco, quæ cùm esset iam eius ætatis, qua fœminis menstrui flores inchoantur, loco liquidi humoris, erupit ei e locis, vel aliter natum foras prodiit virile membrum, sicque ex puella subitò adolescẽs ephebus apparuit, cum sexu virilem vestitum, nomenque quoque assumpsit Manuelis Pacheci. Nauim conscendit, in Indiam profectus, rebus fortiter gestis streoui militis existimationem, opesque magnas comparauit. In patriam rediens vxorem nobilem duxit De illa meminit Antonius Torquemada *lib.* 9 *exemplorum*, Fr. Francisc. Maria Guaccius *in compendio maleficarum lib.* 1. *c.* 16. *vers. vixit*, Ego *de iure eccles. vniuerso lib.* 1. *c.* 33. *num* 87. 17

Petrus Hispal. *lib.* 1. de quadam Francisca versa in marem meminit.

Petrus Peramat. *tract.* 2. *de regim. pragmæ* 8 *fol.* 117. de quadam in marem conuersa Cordubæ, & de alia Matriti monacha mentionem facit. 18

Fr. Franciscus Maria Guaccius *d. lib.* 1. *capite* 18. *in medio*, ait quòd non procul à Benauento Hispaniæ vxorem cuiusdam rustici fortunæ mediæ, quæ, quòd sterilis esset, minus à marito benignè habebatur, pertæsam malæ tractationis quadam nocte aufugisse, sumpto vestitu famuli domestici, sic ornata, virumque mentita variis in locis opera seruili vitam sustentauit, post aliquod tempus, siue quòd calor in ea naturalis tam efficax foret, siue quòd imaginatio nata & confirmata continuo habitu, & ministerio virili eam efficacitatem nacta sit, certa ipsa se in virum mutatam deprehendit; statuit ergo, quæ diu fuerat vxor, 19

agere meritum, fœminam sibi matrimonio copulat, diu res latuit, illo non audente cuiquam rem narrare, donec quidam ei prius optimè notus cernens tam similem esse facie vxori profugæ rustici illius, interrogauit num forte frater esset talis mulieris, huic rem omnem, vti contigerat narrauit, sic res in lucem venit.

20 Torreblanca *de magia lib.2.cap.17. num. 5.* refert idem de moniali sancti Dominici in ciuitate de Vbeda, oriunda ex oppido de Sabiote dicta Magdalena Muñoz, quæ post septem annos professionis suæ ex fœmina in marem conuersa, & monasterio expulsa virilem habitum sumpsit, & non solùm mentum, sed barbæ eruptæ sunt, dictusque fuit Franciscus Muñoz.

21 Ego dum Romæ in typographia R. Cameræ Apost. prima vice typis mandarem tractatum meum *de officio, & potest. Episcopi*, vna mecum, & eodem tempore ibidem quidam Doctor in legali scientia non vulgariter edoctus librum à se compositum prælo mandabat, qui priùs per aliquot annos Monialis extiterat, ac in virum conuersa è monasterio expulsa Sacerdos & Canonicus factus fuit, sed ille imberbis permansit facie in fœmineam declinante, illum nominare non audeo, cùm passim eius librum præ manibus habeamus.

22 Et ita de his non est dubitandum, nam, vt ait Huarte *in d. lib. examin. in gen. cap. 15. I que se ayan buelto mugeres en hombres despues de nacidas, ia no se espanta el vulgo, por que fuera de lo que cuentan por verdad muchos antiguos, es cosa que ha acontecido en España muy pocos años a, y lo que muestra la experiencia, no admite disputa ni argumentos.*

23 Hi qui vtroque sexu valent Hermaphroditi appellantur, denominantur tamen à sexu, quo magis præualent, *l. quæritur ff. de statu homin. l. sed et si quæsitum §. hermaphroditum ff. de liberis, & posthum. l. repetundarum 15. ff. de testib.* Angel. *in sum. verb. hermaphroditus num. fin.* Torreblanc. *de magia lib.2.c.17.num.8.* Sanch *de matrim. lib.7. disp.106. num.4.* Perez de Lara *de vita hominis cap.11. à num.3.* quia denominatio sumitur à fortiori. *l. interdum §. paterfam. ff. de hered. instit.* & potentior causa attenditur, *l. qui habent ff. de tutel. cap.2. de conuers. infidel.* Menes. *in l. transigere n 59.*
24 *de transact.* Si verò hermaphroditi in virili sexu magis
præualeant, admittuntur ad successionem maioratus
excludentis fœminas, & possunt esse iudices, arbitri,
aduocati, testes, tabelliones, & officia publica exercere,
25 ac matrimonia contrahere. Doctores *in d. l. quæritur, &*
in d. l. repetundarum, & in cap. si testes omnes 4. q.1.
Bahin. *d. lib.1.c.40.* Carranza *d.c.17.num.68.* Thom.
26 Sanch. *de Matrim. lib.7. disp.106.* Sed si neuter sexus
præualeat alteri, licèt in sexu à se electo possint matrimonium contrahere, non tamen poterunt Religionem ingredi, ex quo æquè sint fœminæ, ac viri; quia licèt in quantum viri sint capaces Religionis Monachorum, remanent tamen, quà fœminæ, incapaces, Nau *cons.8. num.3. de ætate & qual. & cons.47. num.3. de Regular.* Henriq. *in sum. lib.4. de irregul. cap.8. num. 6.* Sanch. *d. lib.7. de matrim. disput.106. num. 3.* Perez de Lara *de vita hominis cap. 11. numer. 51.* vbi *in vers. ex eadem*, post Turrec. & Sanch. resoluit quòd ad Ordines non admittuntur qui æquè sunt masculi & fœminæ.

27 Et quòd ex eadem ratione in virili sexu magis præualentes, ordinari possint, docent glos. *verb. testimonium, in d. cap. testes* vbi Præpos. & Turrecrem. Syluest. *verb. hermaphroditus*, Henriq. *in sum. lib. 14. cap. 8. § 6. & in commento lit. X.* Vgolin. *de irregul. cap. 48. §. 1. n. 3.* Sayr. *de censur. lib 6. cap. 8. num. 24.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 3.* Beller. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali § 8 à princ.* quos refero *d. tract. de iure eccles. lib. 1. cap. 33. num. 86. & de officio, & potestate Episcopi part. 1. alleg. 10. n. 28.* vbi nouè citaui Sanch. *in consil. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 31.* Matchin *de Sacram Ordinis tract. 1. p. 4. cap. 2.*

Ex quibus patet responsio ad dubium propositum, 28
cuius resolutio vt meliùs percipiatur, eam in duas partes diuidendam duxi: vel quæritur, an fuerit rite & rectè à dicto Conuentu expulsa dicta Agnes propter periculum incontinentiæ, dum constitit de aliquibus tactis, & actibus impudicis, & de solicitatione ad eos per illam facta, cum illo membriolo licèt occultò; & respondeo hoc non solùm licuisse, sed fieri debuisse, prout factum fuit, dummodo tamen habitu retento in domo consanguinearum, vel honestarum mulierum deponatur, nec inde exire nisi ad Ecclesiam cum eisdem associata permittatur, interim dum informatione capta, & hinc inde examinatis aliquibus Monialibus, & facta per matronas experientia, declaretur eam in virili sexu præualere; vel denique quæritur, an constito de tali ex-
perientia, & declaratione iuridicè facta ad effectum nul- 28
litatis professionis emissæ, debeat pronuntiari professionem esse nullam, dictamque Agnetem minimè teneri ad vota solemnia Religionis, nec eidem in aliquo obligatam esse, posseque ea efficere, quæ numeris duobus præcedentibus in virili sexu magis præualentes agere posse monui. Si verò membriolum illud nec foras exeat, nec sit aptum ad generandum, nec impediat, quin præualeat fœmineus sexus, existimo debere permanere in eo statu, in quo modò reperitur, quia propter periculum, non est introducenda in illud Passionis, nec in aliud Monialium monasterium; nisi ætate senescente ostenderit vitæ exemplo emendatam esse; item nec valet ad statum secularem conuolare, matrimonium contrahendo, aut ad Sacerdotium se promoueri faciendo, quia non constat illam in virili sexu, vt requiritur, præualere, & ita sentio sub censura.

Toletana Successionis.

Episcopus Regularis inter viuos tam amplè potest disponere, quàm amplè potest Episcopus secularis, qui potest donare etiam non modicè, & in prophanos vsus. Episcopus in infirmitate quando possit donare? & quando donatio tunc facta præsumatur in fraudem legis illum testari prohibentis? Et quid ad pias causas, vel ex causa remunerationis? Episcopus titularis, cedens, vel renuntians, cui acquirat, & per eius obitum quis abintestato in eius bonis succedere valeat.

VOTVM CI.

1 *Bona à Prælatis Ecclesiarum dimissa in ipsarum vtilitatem conuertenda sunt.*
2 *Fructus Episcopatus vacationis tempore obuenientes futuro debent successori fideliter reseruari.*
3 *Bona Episcoporum decedentium in Hispania, Italia, & alibi, ac fructus Sedis vacantis vt spolia ad Cameram Apost. spectant.*
4 *Episcopus Regularis non eximitur à paupertatis voto, nec efficitur dominus suorum redditnum Episcopalium.*
5 *Bona patrimonialia, industria scilicet, legato, seu testamento ab Episcopo Regulari acquisita, ad Ecclesiam spectant.*
6 *Episcopus Regularis bonorum, seu fructuum dominium,*

nium, & proprietatem non habet.

7 *Episcopus Regularis potest libere dispensare bona ex Episcopatu acquisita in omnem vsum alias sibi non prohibitum.*

8 *Monachus factus Episcopus recuperat ius succedendi.*

9 *Religionis beneficiarius, aut Episcopus tam amplè potest disponere quàm amplè potest Episcopus secularis.*

10 Cap. cùm olim, §. præterea, de priuileg. *declaratur.*

11 *Episcopum Regularem modicè inter viuos, non autem immodicè donare posse qui teneant.*

12 *Dominium rei emptæ per Prælatum ex fructibus intuitu Ecclesiæ acquisitis irreuocabiliter ipsi Ecclesiæ acquiritur.*

13 *Bona ab Episcopo relicta si occupentur per hæredes Prælati, vel per alium, Ecclesia tanquam domina agit actione furti.*

14 *Episcopus Regularis in vita tam amplè potest disponere de bonis intuitu Episcopatus acquisitis, quàm amplè potest licitè Episcopus secularis.*

15 *Episcopus secularis potest in vita donare etiam non modicè, & in prophanos vsus.*

16 *Episcopus donans reseruato sibi vsufructu donec viuat, inualidè donat.*

17 *Donatio facta ab Episcopo Regulari ad pios vsus sine dubio valet.*

18 *Medicis standum est quando quis dicatur infirmus, & in extremis constitutus.*

19 *Febricula quadam etiam intermittens sufficit vt quis dicatur in infirmitate constitutus.*

20 *Infirmus ille dicitur, cui infirmitas impedimento est ad agendam aliquam actionem.*

21 *Infirmitatis de principio si constiterit, præsumitur quod fuerit continuata vsque ad mortem.*

22 *Moribundus quis dicitur quando in eo statu quod de eius salute desperetur.*

23 *Prælatus in infirmitate æquiparatur vsuario.*

24 *Donatio facta per Episcopum in infirmitate præsumitur facta in fraudem legis eum testari prohibentis.*

25 *Factum à Prælato tempore infirmitatis monasterio non præiudicat si ille ex ea infirmitate mortuus sit.*

26 *Vxor habens facultatem alienandi pro suo beneplacito si alienet tempore, quo morti erat propinqua, præsumitur per fraudem alienare.*

27 *Legitimatio facta in articulo mortis præsumitur in fraudem substituti.*

28 *Religionem ingrediens tempore mortis cum antea potuerit ingredi, non excludit substitutum.*

29 *Emancipatio facta à patre tempore infirmitatis præsumitur fraudulenta.*

30 *Permutatio beneficij pinguis cum tenui facta ab ægroto, sene, valetudinario non valet.*

31 *Donationes factæ per Episcopos in infirmitate constitutos nullæ sunt, & contrarium qui tenuerint n. 32.*

33 *Donationes factas per Episcopos ante 40. dies proximos eorum morti annullat Pius IV.*

34 *Episcopus secularis & Regularis potest in ægritudine donare ad pias causas.*

35 *Episcopus Regularis testari volens etiam ad opera pia licentiam à Pontifice obtinere debet: & de quibus impedimentis.*

36 *Donare ex causa remunerationis potest Episcopus per vltimæ voluntatis actum, dummodo donatio seruitiis correspondeat.*

37 *Donationes remuneratiuæ quæ fiunt ratione præstiti obsequij, pro quo actio non competit, in nihilo à gratuitis differunt.*

38 *Renunciatione non egent obsequia debita præstita alicui ob eius merita.*

39 *Donatio vasallo, vel militi ob seruitia in officio præstita, à Rege concessa, ex causa lucratiua, & non onerosa facta dicitur.*

40 *Episcopus Regularis titularis cui acquirat, ostenditur.*

41 *Episcopus qui renunciauit Episcopatui, & ad Religionem reuersus, cui acquirat, ostenditur.*

42 *Matrimonium si diuortio separatum sit, successio locum non habet.*

43 *Bona Episcopi translati, cedentis, vel renunciantis spectant ad Ecclesiam ex qua illa desumpsit.*

44 *Episcopus Regularis, dimisso Episcopatu, non subiacet regulæ suæ Religionis, nec tenetur ad Monasterium redire.*

45 L. 1. ff. vnde vir & vxor. *intelligitur.*

46 *Vxor, quæ à marito propter sæuitias diuertit, post separatum matrimonium partem consequitur in bonis ganantialibus.*

BOna à Prælatis Ecclesiarum dimissa in ipsarum 1
vtilitatem conuertenda sunt, fructus verò vacatio-
nis tempore obuenientes futuro debent successori fide-
liter reseruari, iuxta quam distinctionem, & loquendi 2
modum singula singulis referendo loquuntur, & in-
telligi debent, text. *in c. quia sæpè 40. de elect. lib. 6.*
c. præsenti, de offic. Ordin. eod. lib. Clem. statutum, de
elect. in individuo priores duos textus exponit Nauar.
de spoliis cleric. §. 10. num. 1. & 2. pag. mihi 546. cum
seqq. inter diuersos tractatus de spoliis, conducunt quæ
Surd. *cons. 333. num. 21 lib. 3.* Zerol. *in praxi Episcop.*
p. 1. verb. beneficia. § ad sextum vers. quoad secundam
partem, Nicol. Garc. *de benef. p. 2. cap. 1 n. 89.* Ego ipse
de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg 114. n. 8. In 3
Italia tamen, Hispania, & alibi huic iuri derogatum
est per Bullam Pauli III. *incip. Romani Pont. proui-*
dentia de anno 1441. & alias subsequentes Constitu-
tiones Iulij III. Pauli IV. Pij V. & aliorum Summo-
rum Pontificum, qui ea bona Cameræ Apost. Roma-
næ Ecclesiæ applicari iusserunt, & ad hoc Conserua-
tores primùm, & deinde speciales Collectores in sin-
gulis Prouinciis constituerunt; de quibus, & earum iure
Molin. *de primog. lib. 2. cap. 10. ex num. 26.* plures per
Cenedo *ad Decretal. collect. 12. num. 3.* Cabed. *Lusit.*
decis. 8. p. 1. Pereira *decis. 95.* P. Molin. *de iustit. tract. 2.*
disp. 147. n. 10. 11. & 13. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel.*
glos. 51. n. 7 & vbi ait quòd in Hispania ex solis bonis,
& personis Episcoporum causatur spolium, Nicol.
Garc. *de benefic. p. 2. cap. 1. n. 16. & p. 5. cap. 1. n. 596.*
Nau. *de spoliis, §. 10 & 14.*
Vnde quicquid Episcopus Regularis acquirit in- 4
tuitu Episcopatus, Ecclesiæ Episcopali de iure acqui-
rit; nam quoad istam acquisitionem censetur Cathe-
dralis ipsius Ecclesia loco Conuentus subrogata; non
enim eximitur à paupertatis voto, nec efficitur domi-
nus suorum redituum Episcopalium, *cap. statutum 18.*
quæst. 1. cap. cùm olim el 2. §. præterea, de priuileg. vbi
Soccin. *num. 14.* ibi, *Duodecimò nota, quòd quidquid*
acquirit Monachus, vel Religiosus, seu Canonicus
Regularis post promotionem ad Episcopatum, vel ad
aliam dignitatem, Prælaturam, vel Ecclesiam, acquirit
Ecclesiæ, ad quam promotus est, &c. & *num. 17.* ibi,
Decimoquartò nota quòd licèt Monachus fiat Episco-
pus, per hoc non habilitatur ad habendum proprium,
& ad disponendum ad libitum de proprietate acquisi-
torum; remanent ergo substantialia regulæ, licèt in
quibusdam concernentibus solemnitatem, vel subie-
ctionem absoluatur, &c. Anchar. *ibidem num. 7.* Tapia

in Auth. Ingressi, verbò sua, cap.6. num.85. vers. Et huiusmodi differentia ea est ratio quòd Monachus Episcopus factus non absoluitur à tribus substantialibus regulæ, & sic non recuperat libertatem disponendi, & proprium habendi, quia per votum factus est inhabilis, Sarmient. de redditibus part.1. defensor. mon. c 1. & c 3. Fr Emman. quæst. Regul. tom.2. quæst 58. art.6. tom.3. quæst.69. art.4. ad fin Molin. de primogen. lib.2. cap.10. num.28. alt. Molin. de Iustit. disput.140. Rodoan. de spol. Eccles. quæst.3.9. & ex his num.13. pag.193. Menoch. de arbitrar. lib.5. casu 436. n.32. Franch. de Sosa de la obligacion con que quedan los Obispos Religiosos a n.10. Sanch in præcepta Decalogi tom.2. lib.6. c.6. num.8. Castro in opere morali tom.7. tract.6. disput.2. puncto 9. num.2. cum seqq. Tamburin. de iure Abbatum tom.2. disput.21. quæst.17. Suar. de Relig tom.4. lib.3. cap.16. num.29. vbi probat quòd acquirens bona ab Episcopo Regulari, tenetur ea Ecclesiæ restituere, quia Episcopus alienando peccaint contra iustitiam, Mart. de successs. legal. part.4. quæst.1. art 4. numer.13. pag.20. Barthol. à S. Fausto in thesauro Relig. lib.6. quæst.190 & lib.8. q.52. & 63. Aloys. Ricc. decis.340. n.10. part.4. Cruz de statu Relig. lib.1. cap.2. dub.4. conclus.2. fol.5. Ego d. alleg. c 41 num.18. & 19. & in collect. ad d. c. statuimus num.13.

5 Et in alijs bonis patrimonialibus ipsius Episcopi Regularis, seu industria, legato, seu testamento alterius acquisitis, quod Ecclesiæ acquiratur, sicut Conuentui acquirerentur si ibi Monachus simplex in eo esset, agnoscunt Bald in Auth. licentiam num.1. ad fin. C. de Epis cop. & cleric Barthol. à S.Fausto d. lib.8. quæst.52. & 63. Alex. Trentacinq. cons 28 lib.2. vbi de hæreditate in qua successit Monachus Episcopus effectus quod acquiratur Ecclesiæ, Fr. Emman. quæst. Regul. tom.3 quæst.69. art.4. in fine, Mart. de iurisdict. p.4. casu 14. num 5. cum seq. vbi id extendit ad quæsita per Episcopum Regularem ex stipendiis, & salariis Principum. Gabr. Pereira decis.75. num. 2. Sanch. d. lib.6. cap.6. num 8. vbi benè inquit cum D.Thom. quòd Ecclesia subrogatur in locum monasterij, & quemadmodum respectu monasterij non est distinctio inter prædicta bona, sed omnia indistinctè cuiuscunque qualitatis sint, per Religionem ante promotionem transferuntur, ita & post promotionem quoad Ecclesiam, quam refert vt Prælatus. Ego d. alleg. 1 c 4. num.20. & 28.

6 Cùm ergo Episcopus Regularis bonorum, seu fructuum dominium & proprietatem non habeat, inde sequitur quod de eis disponere non valeat, quia esset auferre Ecclesiæ suæ dominium iam quæsitum, quod Episcopo huiusmodi nullatenus permissum est. Ita Ioan. Andr. in d. cap. cum olim, num.8. ad fin. Butr. n.25. Socin. num.17. Abb. num.8. Zabarel. num.5. vers. oppono sexto, & in cap. fin. de pecul. cleric. num.15. Capic. decis.100. num.8. vsque ad fin. Marc. Anton. Genuens. in practicabil. Ecclesiast. quæst.264 numer.2. ad med. Thoro in compendio decis. part. 2. verb. bona empta per Episcopum pag. 49. Gabr. Pereira Lusitan. decis.75. numer.3. ibi, Ex quo nascitur quòd cum Monachus Episcopus habeatur loco instrumenti, quo Ecclesia acquirit, de acquisitis non disponit, quia non sua, nec inter viuos, neque in vltima voluntate, & quod non solùm habeat locum in dispositionibus ad prophana, verum nec etiam ad pia, Carol. Tapia in d. Auth. Ingressi, verb. sua cap.6. num.85.

7 Sed verior & receptior sententia tenet quòd Religiosus factus Episcopus ex vi tituli Episcopatus in vita potest libere dispensare talia bona in omnem vsum aliàs sibi non prohibitum, in hoc ergo rectè æquiparatur Episcopus Regularis Seculari. Ita Nau. in tract. de redditibus Ecclesiast. quæst.1. monit.8. numer.2. & cons.6. & 7. num. 1. de donat. & in propugn. apologiæ §.13. n.12. Fr. Emman. quæst Regul. tom.2. quæst.58. art. 8. P. Molin d. tractat. 2, disput.140. vers. quod Religiosus, & vers. quando professus, Franc. de Sosa d. tract 1. num.26. Suar. d. tom 4. de Religion. lib.3. cap.16. à num. 28. Gregor. XV. decis.401. num. 7. ibi, Neque obstat quod sumus in Episcopo Regulari, quia Regularis effectus Episcopus facit fructus suos in vita, & de eis disponere potest non minus, quam secularis, &c. Molfes. cons. c à num.6. vbi num.35. sic respondet. Monachus 8 factus Episcopus recuperat ius succedendi, vt dixi suprà num.25. ex quo censetur absolutus à voto paupertatis, & habilitatus ad habendum proprium, & ad disponendum tanquam clericus de bonis suis, vt ex doctrina Card. communi consensu recepta in Clement. 2. §. sed & tales, de vita, & honest. cleric probarunt etiam Nau. comment. 2. de Regul num.10. Sot lib.10. de Iustit. & iure quæst.5. art.7. Azor. part.1. moral. lib.12. cap.7. quæs.2. vers. mihi, & dixi in tractat. de contract. tit.2. de domin. Prælat. & consequenter motiuum non subsistit, &c. Ego d. allegat. c 14. numer.22. ibi, In vita 9 tamen Religiosus beneficiarius, aut Episcopus tam amplè potest disponere, quam amplè potest Episcopus secularis, &c.

Non obstat d. cap cùm olim, in § præterea, ibi. quod 10 monasterio dederas, quia illud verbum dederas, generale est comprehendens dispositionem testamentariam, & inter viuos, licèt gloss. ibi verb. dederas, de donatione inter viuos intelligat; nec aliquid adducit Gabr. Pereira citato loco, quòd nos inducat ad suam opinionem sequendam, nec Auctores, quos refert, illam probant; nam Bald. in Auth licentiam, C. de Episcop. & cleric. num.2. quoad facultatem testandi differentiam facit inter Episcopum secularem, & Regularem, & de eodem testandi actu loquitur Ias. in d. Auth. Ingressi, num. 13. & 14 & Cou in cap. 1. de testament. num.18. ad fin. Et de testamento simplicis Religiosi agunt Abb. in rubr. de testam. ad fin. & Bursat. cons.75. num.23. lib.1.

Sed quæstio est, an Episcopus Regularis inter viuos 11 donationem cuiuscunque quantitatis, seu modicæ tantùm facere valeat? Et quòd ratione administrationis possit modicè donare, non verò immodice, tenent Ioan. Andr. in d. cap. cùm olim num 8. ad fin. vbi dicit quòd in hoc textu ideò non tenuit donatio, quia fuit enormis. Abb. ibidem num.8. vers. octauo nota, ex eodem verbo, vbi ait Episcopum non posse magnam donationem facere, & repetit num.15. Anton. de Butrio num.25. ibi, Et ideo dic quod ideo non tenuit donatio hic quia fuit enormis, &c. & ibi, Sed Prælatus potest aliqua modica donare, non verò magna, &c. Socin. num.18. ibi, Decimoquintò nota ex eodem verbo prætereà quòd Episcopus non potest facere magnam donationem, & iterum numer.50. & 51. Dominic. in cap. Ioannes 12. quæst.5. à num 1. & ibi, Turrecrem à n.2. Zabarel. in cap. fin. de pecul. cleric. num.15. Carol. de Tapia in d. Auth. ingressi, verb. sua cap 6. num.90. ibi, Quod tamen intelligendum est de modicis, secundum communem Doctorum interpretationem in d. cap. cùm olim, de priuileg. vbi nec magna donatio in aliam Ecclesiam permittitur, &c Capic. & Gabr. Pereira citatis locis. Porti. cons.204. num.14. vers. non obstat, vbi quòd modica donatio sustinetur, non autem immodica, Marc. Anton. Genuens. in practicab. Eccles. quæst.264. princ. disputat hanc quæstionem constituendo differentiam inter Episcopum Regularem, & secularem, & resoluit quòd Regularis non potest de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis donare. Gabr. Pereiram sequitur Britus de locato p.1. rub §.4. sub num 11. pag.56. vbi resoluit Monacho Episcopos factos ex rei natura, & propter paupertatis votum, nec in vita, nec in morte posse magnas

facere

facere donationes, sed potiùs tantùm modicas, & pietatis intuitu Frane de Sola in tract. de la obligacion conque que dan los Religiosos Obispos num. 1.

12 Ratio est, quia secundùm citatos Doctores, Episcopus Regularis non eximitur à paupertatis voto, proindeque bonorum Episcopatus dominium, seu proprietatem non habet, cùm ipso iure acquiratur Ecclesiæ, cap. si gerendum, cap. fané, de pecul. cleric. Vnde dominium rei emptæ per Prælatum ex fructibus intuitu Ecclesiæ acquisitis irreuocabiliter ipsi Ecclesiæ acquiritur. Sum. Angel. verb. emptio. § 12. pag. mihi 405. ibi, *Quod a deo est verum quod si clericus habens permutam de prabenda emerit prædium, amplius non poterit illud dare intuitu pietatis, licèt pecuniam potuisset dare, quia statim prædium fit Ecclesiæ, siue emerit nomine Ecclesiæ, siue suo, siue alieno*. Bald. cons. 198. *Hac materia altioris est inquisitio. n. , num. 1. lib. 1.* vbi nuncupatiuè agit de Episcopo Regulari quòd siue emat nomine proprio, vel nomine Ecclesiæ, acquiritur dominium rei emptæ irreuocabiliter, Abb. num. 1. & 5. in cap. inquirendum, & in cap. fin. num. 5 vers. nam quemadmodum, de pecul. cler. & in cap. relatum el. 2. num. 3. de testament. & cons. 94 in princ. vers. si verò dictum palatium lib. 2. Barbat. cons. 59. num. 6. volum. 4. Sarmient. de reddit. Ecclesiast. part. 3. cap. 2. in princip. Rodoan. de spoliis quæst. 3. §. sed in contrarium num. 26. vers. vnde deducta portione. & num. 30. cum seqq. Viuian. opinior. 101. num. 5. vbi quòd emptum per Prælatum ac-

13 quiritur Ecclesiæ. Aloys. Ricc. in praxi Eccles. tom. 1. resolut. 431. num. 4 cum seqq. vbi ex Ioan Andr & aliis probat quòd si mortuo Prælato bona ab eo relicta occupantur per hæredes Prælati, vel per alium, Ecclesia tanquam domina agit actione furti, vel bonorum raptorum rei vendicatione, vel aliis actionibus domino competentibus, quia Ecclesia dicta bona vendicat, non tanquam hæres, sed tanquam domina, Bellam. in cap. cum venerabilis, de except. à num. 5 vbi num. 60 sic ait. *Ex quo infertur quod licèt Prælatus nec furtum nec sacrilegium committat fructus suos vendendo, vel donando, quia sui sunt, tamen quia possessiones inde empta Ecclesia acquisitæ sunt, si eas alienet in pareures, furtum seu sacrilegium videtur committere: & si sub alieno nomine emat eas, vel sub illo colore eas in aliam transferat, furto & sacrilegio fraudem addit.* Idem Barbat. & late in d. cap. inquirendum num. 4. Vasquez in tractat. de redditibus Ecclesiast. cap. 1. §. 3. dub. 1. num. 55. cum seq. vbi quòd dominium rei emptæ per Episcopum de redditib. Eccles. acquiritur Ecclesiæ, & quòd in præiudicium ipsius non potest illam alienare. Ego d. alleg. 114. num. 17. vbi quòd empta ab Episcopo ex fructibus, vel pecunia Episcopatus, debent remanere penes Ecclesiam.

14 Verum licèt supradicta opinio attento iuris rigore in Episcopo Regulari vera sit, & defendi possit, nihilominus contraria verior est, & à modernis receptior, & in praxi admittenda, quod scilicet Episcopus Regularis in vita tam amplè potest disponere de bonis intuitu Episcopatus acquisitis, quàm amplè potest licitè Episcopus secularis. Ita Nauar. Fr. Emman. Anastas. Germon. vterque Molina, Less. & alij, quos refero d. alleg. 114. n. 22. Leuana in sum. quæst. Regul. tom. 1. cap. 17. num. 6. Mar. Cutel. in tract. de donat. tom. 1. tract. 1. disc. 2. part. 3. num 136. Snat de Relig. tom. 4. lib. 3. cap. 16. à num. 31. Diana moral. resolut. part. 5. tract. 1. resol 64. vers. notandum, Alphons de Leone de offic. Capell quæst. 4. in princip. num. 6. Molfes. d. resol. 1. ex num. 18. Rota coram Greg. XV. decis. 401. à num. 7. & p. 1. diuers. decis. 772. num. 4.

15 Episcopus namque secularis potest in vita donare etiam non modicè, & in prophanos vsus Solorzan. de gubernation. Indiar. lib. 3. cap. 10. num. 36. P. Molin. de Iustit tract. 2. disp. 148. num. 3. quem sequutus fui d. allegat. 114. n. 32 & 33. & alt. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 10. num. 34. dicit ita communiter ob enuari. ibi, *Sicque quotidie in forensibus controuersiis obseruari solitum est; nunquam enim vidimus ab Ecclesia, vel pauperibus peti id, quod a Prælatis in ejs prophanos in vita consumptum est, & in bis qua ab eisdem Prælatis consanguineis suis, vel aliis in vita donata fuerunt; semper enim vidimus contra Cameram Apostol. pronuntiatum, quoties hæc in controuersiam deducta sunt*, &c.

Dummodo tamen bona, eorumque possessio statim 16 dimittantur, nullo ad fauorem Episcopi donantis reseruato, vsufructu, donans enim cum tali reseruatione dicitur donare post mortem, qua sequuta sumit effectum talis donatio, ideo non potest fieri per Prælatum, iuxta l. 2. §. si non vnum ff. de donat. Port. cons. 104. Roman. cons. 26. in princip. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 854. num. 56. Gregor XV. decis. 401. n. 17. vbi refert quoddam Breue Clementis VIII. inualidate donationes factas in vita, reseruato vsufructu Episcopo donanti, quòd in, tenure non potuit. Ex his ergo patet verissimam esse resolutionem Binti de locato p. 1. rub § 4. num. 15. in fine donationes ab Episcopis factas dum viuunt, quæ inceperunt à promissione, nec fuerunt effectum sortitæ, validas non esse, quia cùm sola supersit, & nascatur personalis actio, iusque & dominium Episcopi dantis resoluatur ipsius morte, successor non tenebitur cùm hæres non sit, in quem solum transit eadem persona is actio l. hæres in omne ff. de acquir. possess. cum hæres ff. de diuers temp. præscript.

Quod absque vlla facultate procedit quando dona- 17 tio fit ab Episcopo etiam Regulari ad pios vsus, & pauperum sustentationem, seu orphanorum educationem, ex Nau. de redditib. Eccles. q. 1. mon. 54. & in apolog. num. 82. & cons. 4. de donat. P. Molin. d. tract. 2. disp. tit. 138. num. 6.

Tota verò difficultas versatur circa eam quæstionem 18 resoluendam, an Episcopus in infirmitate constitutus, possit donare, & quando dicatur talis? Inprimis an & quando infirmus sit, & in extremis constitutus, medicis tanquam in arte peritis standum est, per l. semel. C de re milit. lib. 12. Bart. in l. quæsitum num. 6. vers. sed qualiter ff. de re iudic. Turret. cons. 15 num. 4. vers. accedat medicorum assertio, Rip. de allis in articulo mortis cap. 61. num. 1. vers. primo igitur medicis standum est, Andr. Georg. alleg. 21. num. 19. Quælibet namque febricu- 19 la, vel quartana sufficit vt quis dicatur in infirmitate constitutus, vt dicit Rebuff. in praxi benefic. super regul. Cancellar. de infirmis gloss. 2. num. 5. vbi num. 6. id extendit etiamsi febris sit continens, siue intermittens, siue interpollata, & num. 8 ampliat ad reincidentem, quia adhuc dicitur infirmus Mandos super regul. 19. Cancellar. q. 5. num. 8. vbi dicit infirmum eum esse, cui 20 infirmitas impedimento est ad agendam aliquam actionem. Gnutb. ad consuet. Messanens. cap. 2 gloss. 5. num. 2. & 3. Azori. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 28. vers. dubitat aliquis amplius. Nam constando de principio infirmi- 21 tatis, præsumitur quòd fuerit continuata vsque ad mortem, Abb. in cap. cum inter, num. 7. de elect. Alexand. in l. furioso num. 3. ad fin. C. qui testam. facere poss. Mascard. de probat. conclus. 897. num. 1 Decian. resp. 14. n. 35. vol. 3. & quòd si fuerit mortuus ex eadem infirmitate, nisi probetur aliam superuenisse peioris qualitatis, Coch. ad reg. Cancellar. de infirmis num. 24. cum seqq. Quando autem dicatur quis moribundus, & in extre- 22 mis constitutus? vide Georg. d. alleg. 21. num. 18. Giurba d. gloss. 4. num. 5. vbi ait tunc dici talem, quando in eo statu fuerit, quod de eius salute desperetur.

In principali quæstione securè teneo Episcopum in 23 infirmitate constitutum donare non posse, per cap. ad haec

hac, de testam. Ratio est, quia Prælatus in infirmitate æquiparatur viuano, gloss. solemnis in c. præsenti, de officio Ordin. in 6. Vtilit. ad Afflict. decis. 168, num. 6. vers. quando talis confessio, Rodoan. de spol. quæst. 3. § stantibus
24 istis repugnantius n. 9. pag. mihi 107. Tum etiam, quia in fraudem legis prohibentis eum testari, censetur facta donatio, cùm facilè Episcopus de bonis per Ecclesiam quæsitis, & de quibus per vltimam voluntatem disponere non potest, moriens iam se donare pronuntiaret, argum. l. si filiu ff. de diuort. & leg. filia meo ff. soluto matr. quibus probatur præsumi fraude illum misisse repudium vxori mortis tempore, qui viuens mittere potuit.

25 Tum etiam, quia factum à quolibet Prælato tempore infirmitatis monasterio non præiudicat, si ille ex ea infirmitate mortuus sit, Afflict. decis. 168. Laurent. Anemon. decis. 117. Carol. de Grassis except. 25. numer. 74. & 76. Costa de retrotract. capite 8. cnsu 19. numer. 15. Ripa de actis in articulo mortis capite 49. Amat. lib. 1. var. cap. 29. num. 1. Aloys. Ricc. decis. 164. num. 3. & 4. p. 4.

26 Quod comprobatur multis similibus, vt in casu, de quo consuluit Bald. cons. 33. n. 3. & 4 lib. 1. de vxore habente facultatem alienandi pro suo beneplacito quòd præsumatur fraus, si alienatio fiat tempore, quo morti erat propinqua, Ruin cons. 163. n 4. lib. 3. qui loquitur in eisdem terminis, Georg. d. alleg. 22. post nu. 12 vsque ad 19. vbi latè probat in terminis Constit. Neapol. quæ reseruat agnatis certa bona nisi alienentur ab agnato in vita, alienationem fuisse fraudulentam ex hoc quòd facta fuerit per ægrotum in extremis laborantem.

27 Sic legitimatio facta in articulo mortis præsumitur in fraudem substituti, & iden non valet. Menoch. de præsumpt lib. 4. præs. 83. n. 78. & lib. 6. præs. 8. Fusar. de substit. q. 308. n. 175.

28 Sic ingrediens Religionem tempore mortis, cùm antea potuerit ingredi, nõ excludit substitutum, Menoch. d. præs. 83. n. 76 Et monasterium non succedit professo in articulo mortis, Aloys. Ricc. in praxi to. 2. resol. 493. n. 10. ad fin.

29 Sic emancipatio facta à patre tempore infirmitatis præsumitur fraudulenta, vt ab hæreditate filiam excludat Anchar. cons. 430.

30 Et permutatio beneficij pinguis cum tenui facta ab ægroto sene veletudinario non valet, Oldrad. cons. 324. num. 6. vers. quintò renunciatio, Crauet. cons. 82. num. 3. Aloys. Ricc. tom. 2. resol. 465. per tot. & resol. 480. numer. 2.

31 Ex quibus elicitur nostram sententiam, quòd scilicet donationes factæ per Episcopos in infirmitate constitutos nullæ sint, verissimam esse, quam tenent Sarmiẽt. de redditib. Eccles. p. 4. c. 4. n. 6 Carol. Tapia in d. verb. sua c 6. n. 91. Aloys. Ricc. d. decis. 164. n. 3. p. 4. Abb. Anchar. Imol. Cou. & Rot. quos secutus fui alleg. 114. n. 35.

32 Quamuis secus existimauerint, Molin. de primog. lib. 2. c. 10. n. 40. vbi intelligit suam opinionem nulla interueniente fraude, & concludit n. 41. his verbis. Idque apud suprema Tribunalia sic interdum receptum, atque intellectum vidimus; quamuis enim Camera Apostol. sæpius infringere similes donationes à Prælatis ægrotantibus factas curauerit, nunquam hucusque in eius fauorẽ pronuntiatum fuisse audiuimus, tametsi propter opinionum varietatem propè semper lites huiusmodi concordia componi soleant, &c. alt. Molin. Theolog. disp. 148. n. 5. Vasquez in opuscul. de redditib cap. 1 §. 3. num. 70. & 71. nisi eorum resolutio intelligenda veniat casu, quo donator sit fide dignus, & iuramento testetur eam donationem non fictè, sed animo vero facere, vt satisfaciat obligationi qua tenetur, & non sit eximiæ quantitatis, ex his, quæ tradit Nau. de redditib. q. 1 monit. 35. ad fin.

33 Vel eo casu, quo donatio facta sit ante quadraginta dies proximos morti ipsius Episcopi, cùm videantur quascunque donationes intra hoc tempus factas nullas, & inualidas declarari à Pio IV in quodam Motu proprio sub Dat. 20. Iunij 1560. eo quòd intra illud temporis spatium fraudem posse versari suspicatur, cui Pontifex ille obuiare solum intendit, vt videre est, ibi, Talibus fraudibus per nostra solicitudinis curam quantum cum Domino possumus obuiare, & in præmissis opportunè prouidere volentes, &c. Ergo à contrario sensu donatio per quadraginta dies ante mortem Prælati animo syncero, & non fraude facta valida debet ceal[illegible], nam inclusio vnius est exclusio alterius temporis, ex iuribus vulgaribus.

34 Et in omni euentu Episcopum siue secularem clericum, siue Regularem posse in ægritudine constitutum donare ad pias causas, resoluit P. Molin. d. tractat. 2. disp. 148. n. 5 per hæc verba, Quarta conclusio. Si prælatus in eo morbo constitutus, ex quo è vita decessit, pias aliquas donationes inter viuos de eiusmodi bonis effecit, etiamsi illæ magnæ sint quantitatis, non solum laudabiliter sunt factæ, validæque sunt in foro Conscientiæ, sed etiam in exteriori. Nau. in apolog. q. 1 monitu 81. & 82. Molin. d. c. citato num 24. & alios quos referunt; Probatur, quoniam ad eum pertinet administratio, & dispositio inter viuos de redditibus sui Episcopatus cum onere expendendi, quòd vltra suam competentem sustentationem superfuerit in opera pia. Cum ergo morbus hanc potestatem, & hoc onus iniunctum ab eo non auferat, quin potiùs id onus arctiùs eum adstringat, vt quod dum sanus erat, non impleuit, vt tenebatur, saltem tunc adimpleat, placareque satagat diuinam Maiestatem, bonisque operibus se præparare ad exitum ex hac vita; consequens profectò est vt laudabiles, validæque sint eiusmodi piæ donationes tam in Conscientia, quàm in exteriori foro, præsertim cùm multo melius sit, vt tunc saltem opera fiant, quàm ea bona relinqui successori in Episcopatu, qui fortè minus vtiliter, minorique cum Ecclesiæ ædificatione illa expendet, &c.

35 Sed id ita absolutè prolatum, verum non est, quia Episcopus Regularis testari volens etiam ad opera pia licentiam à Pontifice obtinere debet, duplex in ea impedimentum explicando, vt licentia siue dispensatio legitima sit: alterum se esse Religiosum; alterum se esse Episcopum, quo duplici hoc impedimento ad testandum effectus sit. Enriq. in sum. lib. 10. de sacris Ordin. d. cap. 33. n. 4 Sanch. in præcepta Decal. tom. 2. lib. 6. cap. 6. num. 11. Alzed. de Episcopo p. 1 cap. 14. num. 25. Carol de Tapia in d. Auth. Ingressi, verb. idemque cap. 1. n. 31. vbi ampliat in Cardinale Episcopo. Ego d. alleg. 114 numer. 24. vbi cum Sanchez d. numer. 11. & Lauret. de Franchis in controu. inter Episcop. & Regular. quæst. 113 pag. 465. intelligo de Episcopo, qui vult testari de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, non verò de illo, qui testari vult de solis patrimonialibus, vel propria industria acquisitis, quia solus Religiosus status obstat.

36 Poterit Episcopus per vltimæ voluntatis actum donare ex causa remunerationis ob beneficia & obsequia recepta, dummodo donatio correspondeat seruitiis, & talia sint quòd pro eorum iusto pretio obtinendo actio competat seruienti, cap. relatum, ibi, iuxta seruitij merita, de testam. Dec. cons. 201. num. 6. Tiraq. in l. si vnquam, verb. donatione largitus n. 108. Pinel. in l. 1. C. de bonis mat. p. 3. n. 59. Ioan. Garc. de coniugali acquæstu n. 54. Sanch de matrim. lib. 6. disp. 36. num 4. Camill. Borrel. in sum. dec. p. [illegible] tit. 9 numer. 171 cum seqq. Ponte cons. 59. num. 22. lib. 1. Giuba ad statuta Messan. cap. 1. glos.

glos. 10. *num.* 15. Castill. *controu. tom.* 5. *c. p.* 80. *num.* 37.
37 *vers. sed nec quartum,* & *num.* 38. & 39. Donationes enim remuneratoriæ, quæ fiunt ratione præstiti obsequij & seruitij, pro quo actio non competit, in nihilo à gratuitis differunt, Surd. *cons.* 419. *num.* 12. *vol.* 3. Regens Constant. *in l.* 1. *C. de filiis official. lib.* 12. *num.* 40. Cabed. *Lusit. decis.* 36. *n.* 6. *p.* 2. in nostra specie Rodoan. *de spol. q.* 17. *num.* 53. De salariis per Episcopos promissis, quæ non fuerunt soluta dum viuerent, & sic tempore habili, sed in vltima voluntate iussa solui, an debeantur? disputat Brito *ad tit. de locato p.* 1. *rub.* §. 4. *à num.* 16.

38 At obsequia præstita alicui ob eius merita, debita sunt illi, nec remuneratione aliqua egent, Tiraq. *in d. l. si vnquam, verb. donatione largitus num.* 106 Camil.
39 Borrel. *d. tom.* 3. *tit.* 9. *num.* 167. & *seq.* Vnde donatio à Rege vasallo, vel militi ob seruitia in officio præstita, ex causa lucratiua, & non onerosa facta dicitur, Georg. *de feud. cap.* 33. *n.* 3. & 4. *pag.* 199. Cabed. *d. decis.* 36. *num.* 12. Constant. *in d. l.* 1. *num.* 42. *pag.* 280. Tapia *decis.* 6. *num.* 26. Phœb. *decis.* 184. *num.* 18. & 19. *p.* 2.

40 De Episcopo Regulari titulari, cui nam acquirat, quæstio dubia; in qua tres inuenio opiniones. Prima tenet monasterio acquirere ex eo quòd nullam sedem habet. Ità Sot. *de iustit. lib.* 10. *q.* 5. *art.* 7. *in fine.* Emman. Sà *in sum. verb. Religio num.* 52. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 69 *art.* 4. *ad fin.* Secunda sustinet per se & ex vi iuris adquirere illi Ecclesiæ, cuius titulum habet, quia verò non possunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera sua dispensanda esse. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 17. *num* 5. Lezana *in quæst. Regul. tom.* 1. *cap* 27. *n.* 13. Tertia, cui tanquam probabiliori adhæreo, habet acquirere Pontifici, & illi Ecclesiam Romanam succedere, Azori. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 10. *q.* 7. Alzedo *d. p.* 1. *cap.* 14. *n.* 12. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 32. *n.* 68. Bonacio. *de clausura q.* 2. *puncto* 9 §. 4. *diffic.* 2. *num.* 16. *ad fin.* Barthol. à S. Fausto *in thesauro Relig. lib.* 8. *q.* 53. Laymann. *in opere morali lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 7. *num.* 18. Ego *d. alleg.* 114. *num.* 30. & 31. & *in collect. ad cap. statutum* 18. *q.* 1.

41 Sed de Episcopo, qui renuntiauit Episcopatui, & ad Religionem reuertit, dubium maius est, cui acquirat? Videbatur si abintestato moriatur, bona ad monasterium spectare; nam si Ecclesia loco monasterij fuit subrogata, cùm Monachus factus Episcopus à voto obedientiæ suorum Superiorum Regularium absoluatur, & suæ Ecclesiæ, cum qua Matrimonium spirituale contrahit, *cap. inter corporalia, de translat. Episcopi,* sponsus dicatur, proindeque ius succedendi eidem Ecclesiæ competat, necessariò dicendum est quod dissoluto matrimonio, & à tali vinculo absoluto Episcopo, in eius bonis succedere debeat monasterium, cum ea, quocunque vadat si transferatur, vel renuntiet Episcopus, deferre valeat. Caldes. *cons.* 2. *de rebus Eccles.* Pauin *de potest. Capituli p.* 2. *q.* 8. *num.* 28. *vers.* & *adde* Rot. *decis.* 2. *de transl. Episcopi in antiq.* Cald Pereira *cons.* 48. *num.* 25.

42 Et adhuc eo casu quo matrimonium spirituale non dissolueretur, sed cessio, vel renunciatio Episcopatus separationem quandam siue diuortium inter Episcopum, & Ecclesiam operaretur, nihilominus ob id solum vtique cessaret ius succedendi, vt in matrimonio carnali constitutum est *in l.* 1. *ff. unde vir & uxor,* ibi, *Vt autem hæc bonorum possessio locum habeat, uxorem esse oportet mortis tempore, sed si diuortium quidem sequutum sit, verumtamen iure durat matrimonium, hæc successio locum non habet,* &c. Tiraq. *de retract. lib.* 1. §. 10. *glos. vnic. num.* 17. Guillelm. Bened. *in cap.* Raynutius, *verb.* & *uxorem decis.* 5. *n.* 238. D. Petr. Barbosa *in rub. ff. soluto matrim. p.* 2. *num.* 56. Et valet argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, *d. cap. inter corporalia,* cum aliis per me citatis *de locis communib. argum. iuris loco.*

Verùm contrarium, videlicet quòd talia bona Episcopi translati, seu cessionem, aut renunciationem Episcopatus facientis, spectent ad Ecclesiam ex qua illa fuerunt acquisita, probat idem D. meus Petr. Barbosa *in l. diuortio in princ. p.* 2. *num.* 55. *vers. quamuis* ibi, *Quia translatus, vel renuntians non debet esse melioris conditionis quàm si semper resideret in primo Episcopatu, vel beneficio; sed si semper resideret, illa res, eo mortuo, sine dubio pertinerent ad Ecclesiam, ergo idem à fortiori in translato siue renuntiante recipiendum est, cum hoc casu consuetudo, de qua suprà, nihil induxerit aduersus iuris Canonici rationes,* &c. Et confir- 43
matur ex eo quod communiter DD. tradunt quòd Episcopus Regularis, dimisso Episcopatu, non subiacet regulæ suæ Religionis, nec tenetur ad monasterium redire. Ita Nau. *cons.* 6. *num.* 11. *cum seqq. de donat.* Emman. Sà *in sum. verb. Episcopus num* 11. Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 29. Ego *d. tract. de officio Episcopi p.* 1. *tit.* 1. *cap.* 4. *n.* 18. 44

Non obstat *d. l.* 1. *ff. unde vir & uxor,* cum supra allegatis, quia illa resolutio non procedit respectu coniugis, qui non fuit in culpa separationis, omnes matrimonij effectus permanent, & ideo vxor, quæ à marito propter sæuitias diuertit, post separatum matrimonium partem consequitur in bonis ganantialibus. Gomez de Leon *in lleg.* 1. *num.* 12. Matiens. *l.* 2. *tit.* 9. *lib.* 5. *glos.* 1. *num.* 48. Gutier. *de iuram. confirmat. p.* 1. *cap.* 1. *num* 61. *Canon. lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 14. Ioan. Garc. *de coniug. acquæstu num.* 163 Giurba *ad statut. Messanen. cap.* 1. *glos.* 6. *num.* 1. D. Barbos. *in d. rub ff soluto matr. p.* 2. *n.* 49. *cum seqq.* vbi *num.* 56. id ipsum tenet, & declarat, ibi; *Sed id ex supradictis declarandum est, vt verum sit in eo, qui dedit causam diuortij, nam is, cùm in legem deliquerit, eius non vtetur beneficio. l. auxilium in fine, sup. de minorib. sed alter, qui non fuit in culpa diuertendi, succedere poterit, quia iuris interpretatione videtur cohabitare cum diuertente, argum. l. Gaio. §. Imperator de aliment. & cibar. leg.* & *ita in specie declarat* Deci. *in l.* 1. *n.* 10. *vers. primus casus, C. unde vir & uxor, quem ibi sequitur* Curt. *iun. n.* 14. &c. idem tenet Mangil. *de imputat. q.* 188. *pag* 714. 45

Toletana Campanarum.

Plura de Campanarum inuentione, & tempore, fabricatione, consecratione, & effectibus, ac pulsandi vsu curiosè referuntur. Plures Campanas habere, aut solito maiores, an & quando liceat? & quando immodicus earum sonitus prohiberi possit, non inutiliter disceptatur.

VOTVM CII.

1 *Casus contingentia refertur.*
2 *Dubiorum propositio.*
3 *Campanarum mentio in quibus locis fiat.*
4 *Campana, quomodo definiatur?*
5 *Nola Campaniæ vrbs, in qua Augustus moritur.*
6 *Campana sic dicta, quia in Campania inuenta.*
7 *Campanæ Nolæ dictæ à loco, in quo primùm fuerunt factæ.*
8 *Nola nomen pro campana etiam ante Paulinum Nolanum Episcopum ante annos* 300. *vsurpatum fuit.*

9 Cum

9 Campanæ quo tempore vsæ in Ecclesia Christiana, non constat.
10 Campanarum amplissimarum vsus in Asia.
11 Infideles, & præcipuè Turcæ, Campanis non vtuntur.
12 Campanæ fiunt ex metallo æris, & quare.
13 Argenti certum pondus excellentioribus campanis adiicitur.
14 Tintinnabulum à sonitu illo Tin Tin dictum.
15 Petasus pro maiori tintinnabulo sumitur.
16 Lebetis nomen campanæ sibi fortita est.
17 Squilla, campaniola appellantur.
18 Sabinianus Pont. constituit anno 606. campanas pulsari ad Horas Canonicas.
19 Campanæ in Ecclesiis ad quid seruiant.
20 Campanæ cur vocentur signa.
21 Ritus benedicendi, seu consecrandi Campanas antiquissimus.
22 Abbates non possunt benedicere Campanas.
23 Benedictio Campanarum quomodo facienda?
24 Campanæ cum benedicuntur non baptizantur.
25 Effectus benedictionis Campanarum plures.
26 Effectus consecrationis Campanarum, qui tribuunt naturali virtuti sonitus illarum?
27 Miranda de Campanis consecratis, remissiuè.
28 Vililla Campana quando ex se sonitum reddat?
29 De vsu pulsandi Campanas.
30 Campana quare pulsentur pro defunctis, & in sanioribus.
31 Campanæ quare non pulsentur in triduo Hebdomadæ sanctæ.
32 Campanæ in Sabbato sancto non possunt pulsari in aliqua Ecclesia ante pulsationem in Ecclesia Cathedrali, vel Matrice.
33 Interdicti tempore Campanas pulsare non licet, etiam paruas dum eleuatur Hostia, vel vt signum fiat Clericis venientibus ad Horas.
34 Campanæ laicorum, ac etiam Clericorum pulsari possunt tempore interdicti, vt moneantur laici de horis, quibus ire soleat ad sua exercitia.
35 Interdicti tempore conceditur pulsatio Campanæ in mane, meridie, & sero pro Angelica salutatione.
36 Episcopus prohibere potest ne Campanæ pulsentur si non sint benedictæ.
37 Campana nullam rem prophanam insculptam, inscriptamvè, sed Sancti Patroni Ecclesiæ, vel aliam sanctam Imaginem, piamque inscriptionem habere debent.
38 Campanæ consecratæ etiam in turri prophana existentes nullatenus vsui prophano inseruire debent, etiamsi in hunc vsum à secularibus fabricata prætenderentur.
39 Horologiorum vsus, Campanis inuentis, fuit introductus.
40 Campanile dicitur locus, cui Campanæ imponuntur.
41 Vicinus domum vicinam vendere cogitur pro Ecclesiæ, seu Monasterij ædificatione, aut reparatione.
42 Campanilis pro ampliatione, poterit Ecclesia cogere vicinos ad vicinam domum vendendam.
43 Campanile in Ecclesia ædificare respicit publicam vtilitatem.
44 Commoditas publica præfertur priuatæ.
45 Fauor dilatationis, & augmentum cultus diuini præualere debet.
46 Venditio si fieret cum magno vendentis incommodo, non est initæ facienda, etiam pro Ecclesiæ, vel Monasterij ædificatione, seu reparatione.
47 Palatium, quod præsefert magnam antiquitatem, & nobilitatem, non cogitur vendere vicinus pro Ecclesiæ ædificatione, vel ampliatione.
48 Iudex multum strictè, & præuia necessitate debet officium suum impertiri, vt vendatur domus ad ipsius Ecclesiæ ædificationem, vel ampliationem.
49 Incommoditas magna si sequatur, domus vicino retrahi non possunt ad ædificationem Ecclesiæ, vel Campanilis.
50 Monialium ad Monasterium si habeatur prospectus ex turri Campanaria, non debent aperiri fenestræ, & apertæ sunt claudendæ.
51 Ædificium vbi nocet Monasterio, compellitur dominus ædificij ad vendendam seruitutem altius non tollendi.
52 Cuilibet licitum est in suo pro libito fabricare, & ad cœlum vsque ædificium tollere, & vsque ad centrum fodere fundamenta.
53 Ianua noua non sunt aperienda directè aduersus ianuas, vel vicini fenestras.
54 Non licet ædificare ad occupandum solem, ventum, vel aerem.
55 Vtilitatem ex fabrica non percipientes dicuntur facere per æmulationem.
56 Ædificatio ad æmulationem, inuidiam, aut iniuriam permissa non est.
57 Fratres Prædicatores olim in Curia Romana litem habuerunt super Campanis habendis.
58 Cap. Patentibus, de priuileg. loquitur de Oratoriis constitutis in priuatis domibus.
59 Cap. nimis iniqua, de exces. Prælat. intelligitur.
60 Humiliati, & quidam Monachi Romæ inter se controuersiam habuerunt quis eorum primò deberet pulsare ad Matutinum.
61 Extrauag vnic. de officio Custodis Ioannis XXII. refertur.
62 Extrauag. huic, an sit derogatum per consuetudinem generalem.
63 Consuetudo non est trahenda de loco ad locum.
64 Consuetudo de iure probanda in casu indiuiduo, vt afficiat.
65 Consuetudo est probanda, quòd particulariter vigeat in ista Ecclesia, vel quod sit generalis ad omnes Ecclesias sitas in Diœcesi.
66 Religiosi in diebus non solemnibus vnam tantùm Campanam pulsare debent.
67 Cathedralis Ecclesia Mediolanensis Prouinciæ, septem, aut quinque Campanas habere potest.
68 Collegiata Ecclesia Prouincia Mediolan. tres Campanas habere possunt, grandiorem scilicet, mediam, & minimam.
69 Parochiales Ecclesiæ in Prouincia Mediolanen. duas saltem Campanas habere possunt.
70 Papæ consensus requiritur ad inducendam consuetudinem contra ius.
71 Consuetudo requirit actus vniformes.
72 Consuetudo quando est varia, non potest recedi à iure communi.
73 Multa per patientiam tolerantur, quæ deducta in iudicio, exigente iustitia, toleranda non essent, & de scripta, & non scripta dissimulatione.
Declaratur l. 2. titul. 15. lib. 4. nouæ Recopil. non vulgariter.
74 Consuetudo licitum facere potest, quod aliàs erat illicitum.
75 Consuetudo non extenditur de casu ad casum, nec de loco ad locum.
76 Consuetudo est circumscripta loco, tantumque habet de potentia, quantum de actu
77 Quòd tibi non prodest, mihi autem nocet, facere haud potes.

78 Consue

78 *Consuetudinis mutatio perturbat, & nouitatem inducit.*

79 *Vicinus debet aliquod pati incommodum pro vtilitate vicinorum.*

80 *Ædificia quæcunque etiam strepitosa nō potest quis in suo euitare, præsertim pietatis fauore.*

81 *Confraternitas Battutorum non potuit per Doctores expelli, eo quòd rumor, qui per illos fiebat, esset eorum studiis molestus.*

82 *Scholaris, Doctor, & Minister publicus potest expellere fabrum, & malleatorem vicinum.*

83 *Doctor alta voce legens, qui alios impedit, potest cogi vt sileat.*

84 S. *Paulus in illis verbis*, Datus est mihi stimulus carnis, &c. *declaratur.*

85 *Scholaris, & Doctor potest coercere immodicum, & non necessarium Campanarum strepitum.*

86 *Ægrotus potest expellere fabrum, & malleatorem vicinum.*

87 *Salutis hominis gratia natura omnia comparauit.*

88 *Campanarum sonitus assiduus, & intempestiuus prohiberi potest.*

89 *Ordinarij, & Visitatores locorum temperare debent pro loco, & tempore Campanarum pulsationes.*

90 *Campanarum pulsationes sunt cum discretione habendæ, habito respectu ad tempus diei, ad celebrationem festiuitatum, & ad qualitatem defuncti, pro quo pulsantur.*

91 *Campanarum pulsationes non sunt relinquendæ iudicio indiscreti Campanarij, aut alterius iuuenis otiosi.*

92 *Funus tacitum, vulgare, commune, plebeium.*

93 *Patres Societatis Iesu solent pulsare suas Campanas statis quibusdam horis duntaxat, & per modicum temporis spatium.*

1 IN oppido Matritensi nobilissima Catholicorum Regum Sede, Parochialis Ecclesia Sancti Genesij nuncupata, tum situs, & ædificij antiquitate, ac Parochianorum copia præstans, tum ob spatiosum Cœmeterij ambitū pro pauperum, & eorum, qui vltimo supplicio damnantur, sepultura, satis nota, ruinam minitauit anno 1640. & cum primùm sufficientis capacitatis, & structuræ esset, haberétque campanariam turrim cum campanis duabus mediocri magnitudine fabricatis, præter aliam paruam, (*quillam* nuncupant) postmodum cum Ecclesia, & turris prædictę de nouo & à fundamentis breui tempore ædificarentur, Ecclesia grandior, turris verò altior, & magnificentior, ac per viginti pedes vicinorum ædibus proximior euasit, in eaque quatuor campanæ maiores appensę fuerunt, quarum minima excedit maiorem veteris Ecclesiæ campanam.

2 Hinc quidam Parochiani, & ipsi campanariæ turri proximiores vicini prætendunt eam reducendam esse ad locum, & structuram antiquæ, necnon ad numerum, & molem veterum nolarum, ac denique esse assignandum modum, & formam in earum pulsatione: cuius prætensionis occasione fui de his quatuor dubiis pro veritate interrogatus.

I. Vtrum in reædificatione Ecclesiæ, sine illius necessitate, & cum aliquo Parochianorum incommodo, liceat campanariam turrim solito maiorem, & in alio loco ædificare?

II. Quisnam campanarum numerus, tam Clericorum sæcularium, quàm Religiosorum Ecclesiis sit permissus?

III. Vtrum numero campanarum in veteri turre existentium, alias de nouo, & maiores addere liceat?

IV. Vtrum immodicus, campanarum sonitus prohiberi possit?

Antequam ad horum dubiorum resolutionem deueniam aliqua de campanis sunt annotanda scitu dignissima: & sciendum est illarum mentionem fieri *in c. p. in causis, de elect. & in c. Ioannes, de homicid. & in c. pæ sentibus, de priuileg. & in cap. vnimus iniqua, de excess. Prælat. & in cap. fin. eod. tit. in* 6. de eis tractāt Guilielm. Durand. *in rationali diuinorum Officiorum lib. 1. cap. 4.* Polyd. Virgil. *de inuentorib. rerum lib. 3. c. vltim.* Anton. Menchiachen. *de obseruanda Missarum celebrat. cap.* 13. VValfied. Stabo *de rebus Eccles. cap. 15.* Selu. *de benefic. part. 1 quæ. 5.* Hieron. Magius *de tintinnabulis, cum notis* Francisci Sueertij, Ioan. Steph Durant. *de ritibus Ecclesia, lib. 2. cap.* 22 Simon. Maiol. *in diebus Canicular. colloq. 19.* Metalla *pag. mihi* 336. Laurent. Beyerlinch. *in magno theatro vita humana, tom. 1. verb. benedictio campanarum, pag. 192. in fine. & seq. & to. 2. verb. Campana, pag. 58. cum seq.* Petr. Binfeld. *in tract. de cōfessionibus maleficorum, & sagarum concl. 7. dub. 6. pag. 307. cum seq.* Fr. Angel. Roccha *in comment. seu in particulari tract. de campanis*, Guid. Pancirol. *& ibi Addition. rerum memorabilium recenter inuentarum, p. 2. tit. 9. de Campanis*, latè P. Augustin de Herrera *en el origen y progresso del Officio diuino p. 1. lib. 2. cap. 8. per tot.* Fr. Magister Franciscus Boil in libello Hispana sermone conscripto, cui titulus: *Nuestra Señora del Puche, Camara Angelical de* MARIA *Sanctissima, pag. 26. & seqq.* Fr. Franc. Maria Guaccius *in compendio maleficarum, lib. 3. in fine, sub tit. de sonitu campanarum*, & cæteri in discursu citandi, & infrà *num. 94.* De Campanarū vsu ad excubiarum explorationem, ac in locis munitis asseruandis per custodes ad id assignatos, agit ex lectione Græca, hinc inde, varijs Auctorum locis conquisitis Ioannes Meursius *exercitat. Criticarum. p. 2. c. 9.* 3

Campana instrumentum ad pulsandum inuentum est, & idoneum habens introrsum pensilem, & mobilem malleum quem *repbalum* dicunt, secundùm Laurent. Beyerl. *d. verb. Campana, in princ.* Plures crediderunt campanas repertas fuisse circa annum CCCC. à Paulino Episcopo Nolano. Est autem Nola Campaniæ oppidum, in quo Augustus vitam cum morte commutauit. 4 5

Dictæ fuerunt Campanæ; quia in Campania inuentæ, dictæ & Nolæ à loco, in quo primum fuerunt factæ, de quo Camill. Borrell. *de præstantia Regis Catholic. cap. 78. ex num. 12.* Talenzuel. *cons. 26. num. 1.* August de Herrera *en el Origen. y progresso del Oficio Diuino lib. 1 cap. 8 num. 4. & cap. 9. n. 1. cum seqq.* Simon. Maiol. *d. colloq. 19. pag mihi.* 336. vbi ait campanā non ideò appellari, quòd æs ipsum sit Campanum, sed quod in Campania, primùm hæ maiores fundi cœperint, auctore Paulino Nolano, Gauāt. *in Rubricas Missalis part. 1. tit. 20. de præparatione Altaris, super verb. parua campanula, pag. 76. in impress. Antuerp* vbi dicit vulgò ferri Paulinum Nolanum, idest, campanarum vsū in Ecclesiam inuexisse. 6 7

Sed certius est ante Paulinum Episcopum Nolanum de Nola pro campana mētionem fecisse, Fab. Quintil. *in Orator. inst. lib. 8. c. vlt.* refert Hieron. Magius *d. tract. de Tintinnab. c. 1. vers. Nola.* & dicit Angel. Roccha *d. tract. de campanis, c. 2. pag. 19. &* 20. Nolæ nomen pro campana etiam ante Paulinū Episcopū Nolanum annos circiter trecentos vsurpatū fuisse, & adden. ad Guid. Pancir. *d. tit. de Campanis*, refert vulgarem errorem esse dicere, quòd Paulinus Episcopus Nolanus Diui Hieronymi æqualis, & sanctimonia vitæ spectabilis 8

primus in suam Ecclesiam campanæ vsum inuexit, qua-
9 si priori sæculo ignotus ille fuerit. Vnde quo tempore
cœptum fuerit campanis vti in Ecclesia Christiana si-
10 bi nondum compertum esse asserit Ioan. Steph. Dur. *d. c. 22. n. 3.* Inuenimus Auctorem Ordinis Romani, qui anno circiter 730. prodiit, de tintinnabulis mentionem fecisse Alcuin. *de diuin. offi. c. 57. de Cœna Domini*, qui circa annum 750. scripsit, campanatum meminit. Card. Baron. *in annalib. ad an. 616.* declarat quam frequens tunc fuerit vsus campanarum in Ecclesiis Occidentis, memoratque Senonensis campanæ sonum ad septimũ ab Vrbe milliare fuisse auditum, refert Petr. Cotonus *in instit. Cathol. lib. 1. c. 56. pag. 433. vers. clarissimum*. Suar. *ad Regem Angliæ lib. 2. c. 16. n. 3.*

Illud tamen veritati magis accedit campanarũ amplissimarum vsum in Asia non adeò veteribus cognitum ante Michaëlem Imper. quando quidem Vrsus Patricianus Venetorum Dux duodecim ex ære magnas campanas antea Græcis incognitas ad eum dono misisse perhibetur anno Domini circiter 870. vt referunt Card Cæs. Baron. *Annal. Eccles. tom. 10 anno Christi 865.* Sim. Maiol. *d. colloq. 19 pag. 336* Laurent. Beyerlinck. *dict. verb. Campana pag 58. In d.* Petr. Coton. *d. c. 56. pag. 433. vers.* Idem Baronius. P. Suar. *d. c. 16. n. 3. in fine.*

11 Planè campanæ, siue Nolæ institutæ fuerunt ad cõuocandum ad Sacra plebem vice tubarum Testamenti veteris, Petr. Coton *d. c. 56. vers. dicamus ergo, pag. 433.* Suar *d. c. 16. n. 2.* Et in toto Orbe terrarum adhibentur, præsertim verò in Ecclesiis, & Monasteriis quibuscumque, necnon aliis in locis, in quibus hominum cœtus, aut Conuentus ad aliquam rem præstandam à Christi Fidelibus celebrari solet; appositissime Alphonsus de Madrigal, nuncupatus TOSTATVS, ille magnus vndecunque Scriptor, Abulensis Episcopus, *in tractatu de la Missa, llamase memoria de nuestra Redempcion, c. 1. de la significacion de la Campana*, vbi Reges nostros Catholicos Ferdinandum, & Elisabetham his alloquitur verbis: *Es assimismo la CAMPANA figura, è memoria del cuerno, o bozina, que los Iudios en el Templo tañian, quando el sacrificio auian de hazer. Es memoria de la muy alta, y excelentissima predicacion, que nuestro Redemptor hizo à aquel mal auenturado pueblo, que do si le deshecho, aborrecio, è mato. Es memoria, como embio a sus Santos, y escogidos cõpañeros, por el mundo, a predicar la Redepciõ que auia obrado: los quales fueron assi como voz de CAMPANA, para que los pecadores fuessen llamados à la Congregacion de la Iglesia.*

Infideles, præcipuè Turcæ, campanis non vtuntur, sed earum loco in turribus altissimis constructis in Mesquitis quidam mercede conducti, statis diei ac noctis horis magna & sonora quidem voce inclamantes ex summitatibus ad Mesquitas homines conuocare solent. Ità Hier Mag. *d. tract. de tintinnab. c. 15.* Roccha *dict. tract. de Campanis c. 1. pag. 2.*

12 Porrò campanæ sunt ex metallo æris. Æs metallum durabile, & sonorum est; habet campana interiùs plectrum ferreum, quo tunditur, vt audiatur, oraque Prædicatorum noui Testamenti significat, quæ plus durant, & altiùs resonant quàm tubæ veteris Testamenti, quarum locum tenere suprà admonui *n. 11. in princ.* quia tempore Iudæorum notus erat tantùm in Iudæa Deus, at nunc in omni terra. Vas metalli æris ora Concionatorum significat, ferrum interius linguam eorum, per funem intelligimus mensuram vitæ nostræ, funis ad manus Sacerdotis pertransit. Ita Ioan. Steph. Durant. *dict. lib. 1. c. 22. n. 5.* Franc. Sueiert. *in addit. ad Hieron. Mag.*
13 *in tract. de Tintinnab. cap. 20. pag. 95.* Æri alia metalla præstantiora nonnunquam permiscentur; vt magis sonoræ sint campanæ, & ad effecti alicuius soni resonantiam eædẽ aptẽtur, quo fit vt frequẽter argẽti certũ pondus excellentioribus adiiciatur, vt notat Laurent Beyerlinck. *d. tom. 2. verb. Campana, vers. Materia, pag. 58.*

Ad soni magnitudinem, suauitatemque plurimũ cõ- 14
ducit, nõ solum materia, sed & forma Cãpanæ, si humilioris, altiorisque petasi, seu galeri, aut lebetis figura efformetur, sonũ nõ admodum magnũ, & ingratũ auribus edit; si verò longior, crassiorque, quam artis ratio patitur, obtusum, nec latè diminantem emittit. Cãpanarum diuersa sunt nomina. Tintinnabulum à tinnitu, quẽ dum pulsatur, edere solet, dici arbitror, veluti a sonitu illo *Tin Tin* dum pulsata tentinnire, siue tintinnare auditur. De minorum tintinnabulorum vsu apud Principes viros, & Magistratus ciuitatum, & de illis, quæ ædium foribus
alligantur, Hieron. Mag. *d. tract. c. 18. & 19.* Petasus ab 15
antiquis pro cãpana, siue pro maiori tintinnabulo sumi cõsueuit, & à galeri, vel petasi latioris forma, & similitu-
dine, ita nũcupatus fuit. Nolæ quoque nomine cãpana 16
olim vocitabatur, cuius rei rationẽ posui suprà *n. 7.* Lebetis nomen aliquãdo cãpana sibi sortita inuenitur. Lebes enim vas æneũ est, in quo igni apponitur aliquid, vt ebulliat, & quia ex ære fit lebes sicut cãpana, & formam illius satis bellè repræsentare videtur: ideò lebes fuit ap-
pellata. Squillæ ad hanc vsque diem campanulæ, siue 17
paruæ campanæ in Italia nominantur.

Nullum quidem instrumentum commodius reperiri 18
potuit ipsis campanis, ad quas pulsandas magna arte, vel industria opus non est, earumque bombus longè, latèque diffunditur. Quare ad Horas Canonicas Sabinianus Pont. constituit pulsari Campanas anno Domini 606. vt scribunt Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 6. c. 11.* Onuphr. Panuin. *in epit. Summorum Pont. sub Pont. Sabiniano* ibi: *Hic Pontifex campanarum vsum inuenit, iussitque vt ad Horas Canonicas, & ad Missarum Sacrificia pulsarentur in Ecclesia*, &c. refert Angel. Rocc. *d. tr. c. 15. pag. 3* qui tamen ex quibusdam locis vsum campanę pro Sanctimonialibus ad Ecclesiã conuocandis tempore S. Hieronymi ante Sabiniani tẽpora ducentos circiter annos apertè constat; vnde existimat sententiam probabiliorem esse illorum, qui Cãpanę inuentum (quantum ad Ecclesiasticum vsum, & ritum) Paulino Sancto & Episcopo Nolano adscribunt, fieri tamen posse ait idem Roccha, vt Sabiniani tempore dictus vsus seu ritus Ecclesiasticus, quatenus non vbique apud Ecclesiasticos viros receptus, vel quatenus fortasse intermissus, ab ipso Sabiniano, vel institutus, vel in vsum reuocatus ad Missarum Sacrificia in-
dicanda, & ad Horas in Ecclesiis Diuini Officij gratia 19
distinguendas intelligatur. Seruiunt igitur huiusmodi Campanę iuxta Concilium Coloniense *tit. de constitut. & consuet c. 14.* vt vocetur Populus ad conueniendum in Templis, & Clerus ad enuntiandas Dei laudes, & vt Fideles omnes inuitentur ad preces, & deuotionem, cuius institutionis meminit liber Romani Ordinis relatus *in c. 1. de offic. Custod.*

Ideò Campanę appellantur *Signa*, quia in eum finem 20
pulsantur, vt sint signa temporis, quo Clerici ad diuinas Horas recitandas, & Fideles ad interessendum Sacris debent conuenire, consonant text. *in c. solent, de consecr. dist. 1. & in c. 2. de officio Custodis*, cum aliis adductis per Steph. Costam *in c. alma mater, § adijcimus, n. 10. de senten. excommun. lib. 6.* refero Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi, p. 2. alleg. 27. n. 27.* Duobus sequentibus versibus (quos ob rhythmicas quasdam syllabarum desinentias à Leone fortasse quodam, huius generis versuum inuentore, Leoninos appellant) varij campanarũ vsus in Sancta Dei Ecclesia recepti, comprehensi sunt, refert ex Glossa Carol. Marant. *p. 1. resp. 22. n. 18.* & nouissimè August. Herrera *del origen y progresso del officio diuino p. 2. lib. 1. c. 8. n. 2 cum seq.*

Laudo Deum verum, plebem voco, congrego Clerum,

Defunctos

Defunctos ploro, nymbum fugo, festaque honoro.

21 Campana antequam in turrim campanariam, seu cāpanis destinatam reponatur, per Episcopum consecrari, aut benedici solet; ritus autem illas benedicendi, seu consecrandi antiquissimus est, illius Alcuinus mentionem fecit *in lib. de Diuinis Officiis*, qui floruit circa annum 770. dicens: *Neque nouum videri debet campanas benedicere, & vngere, eisque nomina imponere.* Ita Ioan. Steph Durant. *d. c. 22. sub n. 6.* Card. Cæl. Baron. *in Annal. Eccl. to. 10. pag.* 810. Vgolin. *de potestate Episcopi, c. 31. §. 1. n. 2.* Laurent. Beyerlinch. *in magno Theatro vitæ humanæ, to. 1. verb. Benedictio campanarum à princ. pag. 192. in fin.* latè Roccha *in dict. tract. c. 5. pag. 39. cum seq.* August. de Herrera *d. p. 2. lib. 1. c. 8. num. 2. prope fin.* Ego *de officio & potest. Episcopi par. 2. alleg. 27. n.* 46. vbi cum Mari. Anton. *variar. resol. lib. 1. resol.*

22 *112. casu* 3. teneo Abbates non posse benedicere campanas, quia hæc benedictio videtur Ordinis Episcopalis.

23 Consecrari, aut benedici solet campana, hoc modo, videlicet Campana tota intus, & extra, cum aqua benedicta ab Episcopo vnà cum Ministris lauatur, deinde mundo linteo extergitur dum ab Eodem Episcopo cum Ministris aliquot etiam Psalmi recitantur, quibus finitis Episcopus cum pollice dextræ manus de Oleo sancto infirmorum signum Crucis facit extra, & supra campanam; deinde oratione ad campanam pertinente recitata, cum linteo mundò signum Crucis factum ab ipso Episcopo extergitur, & Antiphona cum Psalmo item recitata, Episcopus cum pollice dextræ manus de Oleo sancto infirmorum septè facit Cruces exterius super campanam, deinde intra campanam cum Chrismate facit quinque Cruces, dum hæc dicit verba: *Sanctificetur, & consecretur † Domine signum istud, In nomine Patris, † & Filij, † & Spiritus sancti, † in honorem sancti N. Pax tibi.* Hac re præstita, & oratione pro effectibus campanæ consecratæ mirabilibus impetrandis recitata, necnō thymiamate, thure, & myrrha thuribulo impositis, thuribulum ipsum igne accensum, & fumigans, ipsi campanæ supponitur, vt ea totum illum recipiat fumum: dum autem Thuribulum campanæ suppositum manet, cantatur, seu recitatur Antiphona cum Psalmo, &c. Huius ritus antiquitatem quidam Ioanni XIII Pontifici tribuunt, anno 968. de quo P. Suar. ad Regem Angliæ *lib. 2. c. 16. in fine* Catiol. *in Pontif. Ioannem* XIII *ab.* 968. August. de Herrera *en el origen y progresso del officio diuino p. 2. lib. 1. c. 8. n. 2 in fine.*

24 Vnde campanas non baptizari Baptismo, quo peccata remittuntur, vt nobis obijciunt Caluinistæ, sed benedici, optimis quidem rationibus, probant *Ioan. Steph. Durant dict. c. 21. n. 6* late *Suar. ad Regem Angliæ lib. 2. c. 16. n. 5 cum seq. Martin. Delr. disquisit. magic. lib. 6. c. 3. qu. 33. ad fin. Binsfeld de confessionibus maleficorum, concl. 7. dub. 6. vers. Neque velim, pag. 309. Card. Baron. d. to. 10. ad annum 968. pag.* 810, dum campanā Basilicæ Lateranensis primariam à Ioāne XIII. sub nomine sancti Ioannis Baptistæ benedictam, aut consecratam fuisse ait, & subdit quòd vulgi errore pro arbitrio vtentis vocibus dicuntur baptizari campanæ, cum ab Episcopo benedicuntur, idem referunt *Laurent. Beyerlinch. dict. verbo Benedictio campanarum, vers. tempore Ioannis, pag. 193. Torrebiane. de iure spirit. lib. 12. cap. 27. n. 98. Ego ipse dict. alleg. 27. n. 49. Petr. Cotton. d. c. 36 vers. iam quod attinet.*

25 Effectus autem consecrationis campanarum plures referuntur & præcipui habentur *in Concil. Colonien. l. c. 14.* ibi: *Vt dæmones tinnitu campanarum Christianos ad preces concitantium terreantur, quin potiùs precibus ipsi territi abscedant, illisque summotis, fruges, messes, & corpora credentium seruentur; vt procul pellātur hostiles exercitus, & omnes insidiæ inimici; fragor grādinū, procella turbinū, impetus tēpestatū, & fulgurū tēperentur, infesta tonitrua, & ventorum flamina suspendantur spiritus procellarum, & aerea potestates prosternantur.* Ita Fusch *de visit. lib. 1. c. 14. n. 7.* Fr. Francisc. Maria Guaccius *in compendio maleficarum lib. 3. c. vlt. de sonitu cāpanarū*, vbi probat cāpanarū sonū valere contra dæmones, Martin. Delr. *citato loco* Binsfeld. *dict. q. 6. vers. dicitur, pag* 308. Breuiter Ioan Steph Durant. *d. c. 22. n. 6. in fine.* ibi: *Ad alligandos, & propulsandos malignos spiritus* Carol Marant. *p. 2 resp. 22. n.* 53. Laurent. Beyerl. *dict. verb. Benedictio cāpanarū, vers. effectus benedictionis cāpanarū pag.* 193. vbi ait ex formula benedictionis istos effectus colligi: rogat enim Ecclesia primò, vt vbicūque sonuerit campana consecrata, procul recedat virtus insidiantium: secundò vmbra phantasmatū: tertiò incursio turbinum: quartò percussio fulminum: quintò læsio tonitruorum: sextò calamitas tempestatum, omnisque spiritus procellarum: septimò vt cum filij Christianorum clangorem campanę audierint, crescat in eis deuotionis augmentum, Torrebl. *d. l. 12. c. 27. n. 97.* Rocc. *d. tr. c. 6. p.* 43 P. Aug. de Herr. *d. lib. 1 c. 8. n. 3.*

Hāc vim aduersùs fulgura agnouit nostra antiqua Hispania, in campana illa, intus quam insculpta fuit miraculosa Imago Beatissimæ Sanctæ MARIÆ Angelorum Reginæ, quæ vocatur *del Puche*, in Valentino Regno, in cuius ambitu talis erat granata inscriptio, multis Sāctorum Imaginibus interpolata, qualem refert Magister Franciscus Boyl Ordinis S. MARIÆ de la Merced; Philippo IV. nostro Regi Catholico à Concionibus, *in dict. libello S. MARIÆ c. 5. pag.* 26. S. MARIA, ORĀ PRO NOBIS. IMAGO TVA SIT NOBIS TVTRIX; QVÆ FVIT AB ANGELIS. IN LAPIDE SEPVLCHRI TVI DEDOLATA, ET AB EIS ASPORTATA, AC APOSTOLORVM ADVENTV DECORATA. SERVI TVI TE COLIMVS. ABIGE FVLGVRA, TONITRVA SONITV CAMPANÆ, QVAM FECIMVS. ÆRA SEXCENTESIMA SEXAGESIMA. Quæ Æra ANNVM denotat DCXXII. à CHRISTO nato, tempore Bonifacij V. Pontif. Max. Rege Sisibuto in Hispania, in Oriente Imperatore Heraclio, ex Beuther, & Escolan.

26 Non desunt tamen qui effectus prædictos campanarum tribuant naturali virtuti sonitus illarum, quasi eo attenuetur aër, & dissipentur turbinum, & tempestatum impetus, ac procellarum spiritus, vt putauit Petr. Mexia *in sua sylua varia histor. lib. 2. cap.* 10. Et refert Hier. Magius *dict. tract. cap. 14. vers. illud non est omittendū, pag.* 57. Philosophos, qui sæpè à Christiana Fide ad naturæ rationes diuertunt, existimare campanarum sono tempestatum, ventorum, grandinumque depelli iniuriam, quòd tinnitus ille æris aerem maximè diuerberet, scindat, & confringat. Sed verius est prædictos effectus tribui benedictioni, seu consecrationi, sic diuino iussu, seu beneficio operante. Si tamen irrident hæretici, irrideant & Deum ipsum, vt dicit Ioan Steph. Durant. *d. c. 32. n. 4.* qui *Num.* 10 disertè ait se excitare ad misericordiam tubarum clangore, ibi: *Plangetis vlulantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestrò, vt eruamini de manibus inimicorum vestrorum*, refero Ego *ipse dict. alleg. 17. n.* 49.

27 De Campanis consecratis miranda referunt Simon Majol. *de colloq. 19 pag. 336. cum seq.* Paul Griland. *lib. 2. de sortileg. q. 7. n.* 10. Binsfeld. *d. q. 6. vers. hic ad maiorem*, Angel. Roccha *dict. tract. c.* 7. August de Herrera *d. p. 2. lib. 1. c 8. n. 6. cum seq.* Laur. Beyerlinck. *d. tom. 2. verb. Campanæ per se sonantes*, vbi ait aliquibus in locis absque vllo humano ministerio campanas sonare solitas. Et nobis Hispanis illud mirandum videtur, & singulari nota dignum, quòd in Cæsaraugustana Diœcesi, in villa quadam VILILLA dicta, ad Iberim fluuium sita, est campana, quam miraculorum appellant: hæc per aliquos menses antequam aliquid aduersi in Christiana Republic. contingat, ex se ipsa nemine

illam mouente, pulsatur, seu ex se sonitum reddere auditur. Rem narrat Anton. Augustin. *de numismat, dial. 6. pag.* 194. vbi multas recenset vices, in quibus id euenisse accepit, totidemque tristissimos in medium affert euentus à spontaneo illius campanæ sonitu olim præmonstratos, idem referunt Leonar. Vairus *de fascino lib. 2. cap.* 14. Petr. Gregor. *de Republ. tom. 1. lib. 12. cap.* 13. *num.* 25. Hieron. Zurita *Annal. Arag. lib. 10. c.* 93. *& lib. 14. c. 27. ad finem*, Fab. Paulin *lib. 4. hebdomadum, c. 7.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib. 4. c. 3. q. 2.* Auctor libri *de la continuacion del enquiridion de los tiempos, anno 1601. fol.* 283. Carillo *en sus Annales Chronologicos pag.* 354. *anno* 1485. *y en la addicion que haze al año* 1435. *en la 2. impression en Saragoça fol.* 413. Claud. Clem. *in chronolog. Hispan. cent.* 16. *&* 17. Vincent. Blasc *de Lanuza tom. 7. Annal.* Damian. de Fonseca *in tract. de expulsione Moriscorum Italice conscripto lib. 3. c. 4. pag.* 122. Laurent. Beyerlink *dict. vers. Campana per se sonantes, in princ. pag.* 58. Angel. Roch. *d. tract. c. 7. pag.* 62. *cum seqq* Ferdinand. Cathargo *en el Epitome Historica de la Iglesia Militante anno* 1435. *pag.* 276. plures cumulat doctissimus *Domin. in D. Ioannes de Quiñones, Curia Regalis Prefectus antiquior*, in speciali de hac campana tractatu omni eruditione referto, quem Matriti de anno 1625. typis mandauit & nouissimè *August. de Herrera del origen y progresso del officio diuino p. 2. lib. 1. c. 8. num.* 3. *Rodrigo Mendez Sylua en la Poblacion general de España, pag.* 140. *&* 141 nonullos alios tam manuscriptos, quàm excusos Auctores citat doctiss. Ioannes Franciscus Andres *in secundo discurso de las Monedas desconocidas Españolas, pag.* 171. *&* 172. qui quidem lucem accepit in libello, cui Epigraphe: *Museo de las Monedas desconocidas Españolas, publicolo don Vincencio Iuan de Lastanosa.*

29 De vsu pulsandi Campanas latissimè Angel. Rocc. *dict. tract. c. 15. cum seqq.* vbi *c.* 16. de campanis in sacrificio Missę pulsandis, & *c.* 17. de campana in sero, in manè, & in meridie pulsari consueta: & *c.* 18. de causis pulsandi campanam in vespere, in mane, & in meridie deque huiusce ritus institutoribus: & *c.* 19. de vsu pulsandi campanas ad laudem & gloriam Dei omnipotentis, & honorem Sanctorum in diebus festis, & sacris Processionibus celebrandis, necnon in gratiarũ actionibus: & *c.* 21. de vsu pulsandi campanas ad improbas pluuias, vel tempestates expellendas: & *c.* 22. de vsu pulsãdi campanas in alicuius magni viri aduentu ad vrbem.

30 De pulsatione Campanarum in defunctorum funeribus plura apud Albert. Pygi *hist. Angl. lib. 4. c.* 23. Aug. de Herrera *d. p. 2. lib. 1. c. 8. n. 8.* Hieron. Magn. *dict. tract. c. 14. pag. 56. in fin.* vbi refert se legisse in glossa, quam Ordinariam Theologi vacant, ad Hymnos Dauidis in parentalibus pulsari campanam, vt preces, quæ pro mortuis funduntur, ad Deum campanæ sono, tanquam flatu quodam deuehantur, & quasi manu ducantur, Iul. Lauor. mei quondam amicissimus, *variar. lucubratiõ. 1. lib. 2. c. 3. n.* 76. vbi dicit ideò pro defunctis pulsari campanas, vt populus ad pias pro eo fundendas preces moneatur, & *à n.* 77. ex Rituali Romano refert eas trina vice pulsari solere; prima quando infirmus est in agonia & spiritum Deo est redditurus, ad hoc vt audientes Deum orent pro eo. Secunda cùm spiritum Deo reddidit. Tertia quando comitatur ad sepulturam, Angel. Rocc. *dict. tract. c.* 30. vbi vsum pulsandi campanas pro defunctis Christiana pietate institutum asserit, propterea quod tali campanarum sonitu viuentes perinde, atque inuitati quodammodo cohortantur, vt defunctos, ad Ecclesiam delatos comitentur, vel saltem pro illis ad Deum preces effundant; nam consuetudo valdè pia, & valdè necessaria censetur (vt ex Guillelmo Bernardo addit idem Angel. Roccha,) quia citra hunc vsum pulsandi campanas morte multorum à multis ignorata, defunctorum animæ precibus Fidelium non iuuarentur, nec viuentibus ob huius generis opera præmium apud Deum merendi daretur occasio. Ioan. Steph. Durant. *d. lib. 1. c. 22. n.* 4. ibi: *Pulsantur etiam campanæ, vt* Albert. Pighi. *ad finem, lib. 7. in exequiis, & iustis defunctorum, vt excitentur, & præmoneantur nedum necessarij, sed & cæteri ciues ad præstanda Officia defunctis eorum opẽ implorantibus, acsi dicerent: Miseremini mei saltem vos amici mei.*

31 De temporibus autem, in quibus campanas pulsare non licet, ait Angel. Rocc. *dict. tract. c. 25. per tot.* In triduo Hebdomadæ sanctæ in qua Passionis, & Mortis Christi Domini Saluatoris nostri memoria recolitur cãpanæ non pulsantur, sed silent, & campanarũ loco tabulæ malleo ferreo pulsantur, quia tunc siluerunt Apostoli, & Prædicatores, atque alij, qui per cãpanas intelligũtur, aut designantur, vt scribunt Guillel Durand. *in rationali diuin Offic. lib. 6. c. 72. n.* 3. Albin. Flac. *lib. de diuinis Offic.* Iul. Lauor. *d. tit. 2. c. 3. n.* 83. Laurent. Beyerlinck *dict. verb. Campana, in fin, pag* 61. ibi: *Ex institutione Ecclesiæ signorũ, atque campanarum sonus retinetur, ne audiatur triduo ante Pascha, vt repræsentetur fuga Discipulorum, Christo tradito à Iuda, quando nemo eum confitebatur, nam & Petrus eum negabat, & teste S. Matth. Discipuli omnes eo relicto fugerunt.*

32 In vltimo die illius tridui, qui est Sabbatũ Sanctum post decantatã Missæ Epistolam, Resurrectione Christi Domini prænuntiata, non possunt campanæ in aliqua Ecclesia pulsari, ante pulsationem in Ecclesia Cathedrali, vel Matrice. Concil. Later. sub Leone X. *sess. 11. anno Domini* 1521 *pag.* 179 & multis Sacræ Congregationis citatis decisionibus, refero Ego ipse *in summa Apost. decis. coll.* 82. *n.* 3. vbi ex aliis amplio locũ habere, tã in Ecclesiis sæcularibus, quàm in Regular. etiam S. Ioan. Hierosol etiam prope, & extra muros existentibus, & etiam in Ecclesiis Conuentualibus, quamuis adsit Ecclesia Collegiata, quæ habeat omnimodam præcedentiam supra Matricem, de quo etiam Gauant. in *Rubr. Missal. p. 4. tit. 10. n. 31. p. mihi* 170.

33 Tempore etiam Interdicti campanas pulsare nõ licet; cùm enim pulsentur veluti signum, vt populus conueniat ad Diuina audienda, & Interdicti tempore licèt Missas fieri, & Diuina celebrari Clericis permittatur, Populum tamen, laicosque omnes excludi oportet, vt patet, meritò sequitur campanas pulsandas non esse. Ita Couarr. *in cap. alma mater, part. 2 § . 4. num. 5. vers.* 13 & *ibi* Stephan. Costa *n.* 12. post Nauarr. Vgolin & alios latissimè prosequitur Sayr. *de censur. lib. 5. c. 9. a princip.* quibus addo Auil *eod. tract. par. 5. disp. 5 sect. 2. dub.* 8. Suar. tom. 5. etiam *de censur. disp. 34. sect. 1. a n.* 13 cum quibus aduertere oportet exceptis festiuitatibus, quibus publicè celebrare conceditur, licitum non esse pulsare campanas magnas, aut paruas, etiam cum eleuatur Hostia, vel etiam, vt signum fiat Clericis venientibus ad Horas, quibus interesse tenentur, sed instrumento tabulæ, aut simili vtendum est ad Clericos conuocandos, vt benè probat Suar *d. sect. 1 n.* 16. licèt cum Vgolin. & aliis contradicat Sayr. *d. c. 9. n.* 3. 34 quamuis *a. 2* rectè doceat pulsari posse campanas laicorum, atque etiam Clericorum, vt moneantur laici de horis, quibus ire solent, & debent ad sua exercitia, dummodo fraus cesset ex parte Clericorum: qua etiam cessante fraude fieri posset ad denotandum interdictum, prout Salmanticæ, & in hoc oppido Matriti fieri solet. Addit Angel. Roccha *dict. tract. c. 25. pag.* 151 pulsationem campanæ in tempore Interdicti concedi in manè, meridie, ac
35 sero pro Angelica Salutatione ad honorem B. MARIÆ semper Virginis recitanda, vt à cunctis laudetur, & veneretur, & vt nobis in nostris necessitatibus Virgo Deipara opem ferat.

Episco

36 Episcopus prohibere potest ne campanæ pulsentur,
si non sint benedictæ, vt censuit Sacra Congreg. Emi-
nentissimorum D D. Cardinalium Sacri Concil. Trid.
Interpretum in *Aprutina 5. Iulij* 1614. cuius memini
in dict. Summa Apostolic. decis. Collect. 82. *n.* 2. Et con-
37 stituerat S.Carol. Borrom. vt refertur inter acta Medio-
lanensis Ecclesiæ *p.4. actorum instruct. fabricæ Ecclesiæ
lib* 1. *c.* 24 *pag.* 586. *col.* 2. ibi: *Campanæ verò nec in tur-
ri, nec alio in loco collocandæ sunt, nisi primùm solemni
benedictionis, precumque ritu ex Ecclesiæ instituto sint
consecratæ, nullam rem prophanam insculptam, inscrip-
tamvè ullo modo, sed Sancti Patroni Ecclesiæ, vel aliã
sacram Imaginem, piamque inscriptionem habentes*, re-
fert Angel. Rocch a *in dict. tract. cap.* 26. *in fine*. Et Ego
38 ipse *in dict. collect.* 82. *n.* 1. attestor Sacram Congre-
gationem Episcoporum, & Regularium negotiis præ-
positam in vna Papien. de anno 1581. censuisse cam-
panas consecratas etiam in turri prophana existentes
nullatenus vsui prophano inseruire debere, etiamsi in
hunc vsum à sæcularibus fabricatæ prætenderentur. De
turri campanaria infrà *sub dub.* 1.

39 Inuentis campanis introductus quoque fuit horolo-
giorum vsus, quibus horę distinguuntur: de illis vide
Polydor. Virgil. *de inuentor rer. lib.* 3. *c.* 18. Hieron. Mag.
d. tract. de tintinnab. c 6. Guid. Pancir. *rer. memor. to.* 2.
tit. 10. *de horologiis*, Angel. Roccha *dict. tract. de cam-
pan. c* 3. *pag.* 37 vbi de campana pro distinguendis ho-
ris adhibita, & *c.* 12. *pag.* 85. *cum seqq.* vbi de horolo-
giis mira arte constructis, & *in fine tract.* iterum de ho-
rologiis declaratio.

His sic præsuppositis pro materiæ cognitione, rema-
net vt ad dubiorum resolutionem deueniam.

DVBIVM I.

*Vtrùm in reædificatione Ecclesiæ sine illius necessi-
tate, & cum aliquo Parochianorum incommo-
do, & liceat campanariam turrim solito maio-
rem, & in alio loco fabricare?*

40 CAmpanaria turris, seu campanile, dicitur locus, cui
campanæ imponuntur, vt tradit Angel. Roccha
41 *dict tract. c.* 1. *pag.* 10. quòd est pars Ecclesiæ; nam sicut
pro Ecclesię, seu Monasterij ędificatione, aut reparatio-
ne potest cogi vicinus domum vicinam vendere, cùm
causa Religionis ad publicam vtilitatem spectet, *l. si
quis sepulchrum, in princ. ff. de relig. & sumpt. funer.*
Couar. *lib.* 3. *var. c.* 14. *n.* 7. & 8. vbi omnium consensu
receptam esse sententiam testatur, licèt ipse in puncto
Iuris contrarium verius esse affirmet *in vers. cæterùm*,
Antoh. Gom. *l.* 46. *Tauri*, *n.* 9. & *l.* 70. *n.* 27. & *to.* 2. *var.
c.* 2. *n.* 51. Anton de Padill. *in l. altius n.* 21. *C. de seruit.*
Auiles *ad c.* 18. *Prætor. glos. vlt. in fine*, Perez *l.* 2 *circa fin.
vers alius, & sextus casus, tit.* 23. *lib.* 2. *Ordin.* Gironda
de gabell. par. 2. *in prin. n.* 14. Gasp. Thesaur. *qq. forens.
lib.* 1. *q.* 63. *n.* 6. Vincent. de Franch. *decis.* 213. *n.* 5. & 6.
Vincent. Caroc. *decis.* 26. *n.* 6. *cum seq. & præcipuè n.* 13.
Petr August. Morla *in emporio iuris ciuilis, par.* 1. *tit.* 9.
q. 1. *n.* 8 Bobadill. *in sua Politica lib.* 3. *c.* 5. *n.* 26. D Bar-
bos. *in l.* 2. *ff. soluto matrim. par.* 2. *n.* 39. Aluar. Valasc.
consult. 23. *n.* 2. Cabed. *decis.* 105. *n.* 2. & 3. *par.* 1. Apon-
te *de potest. Proreg. tit. de abundantia ciuit.* §. 4. *num* 1.
Marta *de iurisd. p.* 4. *casu* 471. *n.* 3. Mari. Anton. *var. re-
solut. lib.* 1. *resol.* 111. *casu* 29 Hieron. Leo *Valent. decis.*
50. *n.* 9. *cum seq.* Mar. Anton Geniuen. *in practicab. Ec-
cles. q.* 241. Camill. Borrel. *in sum. decis p. tr.* 1. *tit.* 2. *num.*
36. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.*
138. *n.* 1 *p.* 1. Mari. Giurb. *decis.* 86. *n.* 3. & 7. Guizarel.
decis. 38. *n.* 1. Nouar. *qq. forens. lib.* 1. *q.* 32. *n.* 1. & 2. Ga-
br. Aluarez *de priuil. miserabil. person. q.* 8. *n.* 207. vbi *n.*
208. subdit procedere quamuis via sit intermedia, Ia-
cob. Cancer. *var. resol. par.* 1. *cap.* 13. *n.* 78. Ioan. Baptist.
Valenzuel. *cons.* 18. *n.* 11. Guzman *de euiction. q.* 52. *n.*
19. *cum seqq.* Ioan. Mari. Nouar *qq. forens. p.* 2. *q.* 50 Du-
ran. *decis.* 47. *n.* 2. vbi *n.* 3. quòd receditur in hoc casu ob
publicam vtilitatem a reg. *leg. inuitum, C. de contrah.
empt.* 42

Ita etiam pro erectione, vel ampliatione campani-
lis poterit Ecclesia cogere vicinos ad vicinam domum
vendendam, stante quòd illud dicitur pars Ecclesiæ, &
argumentum de toto ad partem validum est, *l. quæ de
tota ff. de rei vendicat.* Euerard. *in topicis legalib. loco* 80.
cum aliis per me citatis *in locis communibus argumen-
ter. iuris, loco* 114. Ex quibus ita in terminis resoluit 43
Ioan. Maria Nouar. *qq forens. p.* 2. *q.* 1. *n.* 6. & 11. & ra-
tionem prestat *ibi n.* 26. quia campanile in Ecclesia ædi-
ficare respicit publicam vtilitatem; nam, vt bene ait Ca-
rol. Maranta *controuersarum iuris vtriusque responsio-
num, p.* 2. *resp.* 22. *n.* 17. campanariæ sacræ hæ turres in
Ecclesiis vt fiant, non parum interest Reip. Christianæ. 44

Ergo à fortiori nullus vicinus poterit turris huius-
modi ædificationem impedire, etiamsi ex aliqua parte
incommoditatem reciperet particularem, cui publica
præferri debet commoditas, *l. bona* 3. vbi glos. *de postul.
Prol. c. licet* 18 *de Regular. l. vtilitas. C. de primipil lib.* 45
12. Franc Anton. Costa *cons.* 28. *n.* 5. & 6. *vol.* 1. Tùm,
quia fauor dilatationis, & augmentum cultus diuini
etiam in præiudicium antiquioris Ecclesiæ, & vicino-
rum inibi inhabitantium præualere debet, ad text *in c.
in cap. ad audientiam* 3. *de Eccles. ædific.* Seraph. *decis.*
847. *n.* 3 Rot *decis.* 676. *n.* 10. *p.* 1. *recent.*

Verùm hæc locum habere non possunt, vbi vendi- 46
tio fieret cum magno vendentis incommodo, idem de
præstante patientiam, vt turris ædificaretur, si ex illius
ædificatione, seu ampliatione reciperet magnum in-
commodum, Ecclesia verò paruum nocumentum per
text. *in leg.* 1. §. *sunt qui putant. ff. ne quid in loco publi-
co*, Couar. *lib.* 3 *var. cap.* 14. *in fin.* Felin. *in cap.* 1. *numer.*
2. *de Iudæ.* Rota *in Iannuen. demorum.* 15. *Maij* 1615. *co-
ram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in decis.*
372. *part.* 1. *recentior.* & ex eiusdem Rotæ decisione Fõ-
tanel. *de pactis nupt. cl. ius.* 5 *glos.* 1. *p.* 2. *numer.* 120. re-
fert in casu illius fuisse denegatam petitionem Monia- 47
libus sanctæ Catherinæ de Senis, quæ pro ampliatione
Monasterij prætendebant posse cogi Ducem Camil-
lum de Comitibus habentem palatium contiguum, in
quo habitabat, ad illud sibi vendendum, quia magnum
incommodum ex eo dicto Duci sequebatur, quia eius
familia erat de nobilioribus Italiæ, & palatium, quod
petebatur, erat antiqua illorum habitatio, & præsefere-
bat magnam antiquitatem, & nobilitatem, Steph Gra-
tian. *discept. forens. tom.* 4. *cap.* 742. *num.* 25. & 26. vbi
dicit, quòd Iudex multum stricte, & præuia necessitate, 48
& cum magno grano salis debet officium suum impar-
tiri, quia hoc priuilegium non est trahendum ad quem-
cumque locum pium, sed ad necessarium morali quadã
necessitate ad Sacramentorum administrationem, & ad
cultum diuinum, ne sequatur inconueniens, quod quili-
bet volens erigere locum pium, possit eligere domum,
quam vellet pro tali ædificio, & posteà sub prætextu am-
pliationis retrahere à vicinis domus contiguas. Idem
Steph. Gratian. *tom.* 5 *cap.* 896. *numer.* 7. vbi quòd ad
hunc effectum ampliationis non sufficit necessitas Ec-
clesiæ, vel Monasterij, & contiguitas domus, cùm etiam
requiratur tertium, vt non magnum præiudicium vici-
no contingat, iuxta *leg. si quis sepulchrum, ff. de relig.
& sumpt. funer.* Ioann Mar. Nouar. *d. p.* 2. *quæst.* 50. *d.
num.* 9.

Vnde si aliqua magna incommoditas sequeretur, cer- 49
tum est vicinas domus non posse retrahi ad ædificatio-
nem Ecclesiæ, vel campanilis: idem si post eam ædificatã

alia inconuenientia adessent, quæ opportuno indige-
rent remedio, veluti ex turri pateret prospectum ad ali-
50 quodMonialium Monasterium,quia si fabricatur,inhi-
beri debet ædificanti ne fenestras aperiat; si verò iam
sint factæ fenestræ,siue pauimenta,debent claudi,& te-
gulis cooperiri,ad text.*in cap.1.in fine principij,de statu
Regul.in 6.ibi:Vt sic a publicis,& mundanis conspecti-
bus separata*,&c.Cab.*decis.*152.*num* 1.*part*.1. Vincent.
de Franch.*decis.*223.Mar. Muta *Sicil.decis* 8. *num*.6.
Ioau. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb.
venditio,differ*.7.*n*.2.Scip.Rouit.*decis*.92.*num*. 1. *cum
seqq*.Horat.Viscont *in concl.iuris,verb.adificare vnicui-
que fol*.64.Franc.Anton.Costa *Sicul. decis.* 28. *n*.4.&
seq.vol.1.

51 Vbi enim ædificium nocet Monasterio, compellitur
dominus ædificij ad vendendam seruitutem alterius non
tollendi:Cabed.*decis* 152.*num*. 2.*in fin*.& *decis*.105.*n*.
4.*part* 1.Guizzarel.*decis*.37 *n*.28.Franc. Anton. Costa
d.decis.28.*num*.12.quos refert, & sequitur Ioan.Maria
Nouar.*d.p*.2.*q* 1.*n*.4.

52 Et ideo vicini ex eo solùm quod turris solito maior,
vel altior ædificetur,conqueri non possint, cùm licitum
sit cuilibet in suo pro libito fabricare, & ad cœlum vs-
que ædificium extollere, & vsque ad centrum fodere
fundamenta,*l.altius*,vbi glos.*verb prohibemus*, *Cod de
seruit.& aqua*,Anton Gom.*l*.46.*Tauri num*.6.*cum seq*
Suar.de Paz *in prax.* ... 1.§ 4.*n*.39. Bernard. Græu.
ad pract.Camera Imper.lib.2. concl.69. Molin.*de iust.
to*.3.*tract*.2.*disp*.709.*n*.1.*cum seq*. Cæpol. *de seruit. vr-
ban pred.c*.45.*n*.2.Caról.Maraut.*d.resp*.22. *a*.5. & 6.
Duran *decis*.450.*à n*.1. Eo maximè, quia ex altitudine
turris nihil noui incommodi vicinis accedit, quia si ad
strepitum campanarum attendamus,imò potiùs ex hoc
commodum non minimum consequuntur, eo quòd
quanto magis turris eleuabitur, minus in inferioribus
campanæ officient per sonum, qui expandetur magis
per aëra,non ad ima redundabit. Si verò aperta sit tur-
ris ex vno latere,& totus sonus exeat ad vnam partem,
poterit vicinus offensus petere,vt illud latus claudatur,
præcipuè si sit noua apertura, & directò aduersùs ia-
53 nuas,vel vicini fenestras,ad not. per Melch. Phœb.*La-
sit.decis* 73.*à n*.6 *p*.1.Vnde vt hęc euitentur incómoda,
debet turris huiusmodi ex vtroque latere mediatè clau-
di,& tegulis in parte discooperiri, vt sic sonitus ad aëra
ascendat,& minus vicinorum aures offendat.

54 Non enim præsumendum est Ecclesiæ ministros om-
nem non adhibuisse diligentiam ad hoc vt Parochia-
nos minus læderent;nec turrim tam altam ædificasse ad
occupandum solem,ventum, vel aërem,quod non licet,
55 Magon.*Florent.decis*. 6. nullam ex tali fabrica vtilita-
tem percipientes, cum ex hoc dicerentur facere ad æ-
mulationem,Cæpol.*p*.1.*c*.62.*n*.2.Melch.Phœb.*d. decis.*
56 73 *n*.10. Ad æmulationem enim, inuidiam,aut iniu-
riam ædificatio permissa non est,Arim. Tepat. *var. tit*.
576.*c*.4.Menoch.*de arbit.cas*.156.*n*.3.& *de præsumpt.
lib*.6.*præs*.29.*n*.28.Masc.*de probat.conclus*.620. *n*.15.
Bened.Ægid.*ad l.ex hoc iure.ff.de iust.p*. 1.*cap*.6.*n*. 11.
Melch.Phœb.*d.decis*.73.*n*.9. Steph.Grat.*discept.for.to*.
3.*c*.672.*n*.53.Ioan.Mar.Nouar.*d.p*.2.*q*.1.*n*.15.Duran.
d.decis.450.*n*.8.

DVBIVM II.

*Quis Campanarum numerus,tam Clericorum
sacularium,quàm Religiosorum Ec-
clesiis sit permissus?*

MAgna olim lis fuit in Curia Romana vtrùm Fra-
57 tres Prædicatores possent habere plures campa-
nas? In qua de illo tempore scripserunt Oldrad. *cons*.
228.& Alberic.*in suo diction. verb. Campana*; & pro
parte negatiua,quòd scilicet non possint habere, nisi
vnam campanam,allegatur text.*in cap. patentibus, de
priuileg & in cap.nimis iniqua,de excess. Prælat*. vbi
illis conceditur habere campanam, quæ de vna dum-
taxat verificatur. Sed contrarium, imò partem
affirmatiuam sustinuerunt Oldrad. *dicto cons*. 228 & 58
Alberic.de Rosate *dicto verb. Campana*,qui respondét
d.cap.patentibus loqui de Oratoriis constitutis in priua-
tis domibus,de quibus notabiliter *in Auth.vt in priua- 59
tis domibus sacra mysteria non fiant*, & addunt *dictum
c.nimis iniqua*,referre grauamen quod inferebatur Prę-
dicatoribus,& Minoribus,quia Prælati non permitte-
bant eos habere cāpanas,& illud grauamen ibi tolli,nō
tamen exinde indici prohibitioné circa plures cāpanas; 60
addit Alberic. se audiuisse curiosam quæstionem fuis-
se in Curia Romana inter Ordinem Humiliatorum, &
quosdam Monachos,& diu durasse,& magnas expensas
fecisse, scilicet, quis primò deberet pulsare Matu-
tinum, & quòd finaliter dicitur terminatum fuisse,
quòd qui primò surgeret,primò pulsare deberet; Ol-
dradi,& Alberici meminit Aug.Roccha *d.tract. c*. 26.
in princip.

Deinde Ioannes XXII.*in Extrauag.vnica,de officio 61
custod*.ad omnium Ecclesiarum quietem comparandam,
limitationem de numero campanarum edidit his verbis:
*Nos premissis obuiare cupientes periculis, pacémque
desiderantes inter ipsos (sine qua bene pacis Auctor non
colitur) obseruari, de Fratrum nostrorum consilio hoc
edicto perpetuò ordinamus,quòd Religiosi dictorum Or-
dinum Mendicantium in nullo Conuentu suo, seu loco
plures campanas habeant sine Sedis Apostolica licentia
speciali, sed vna tantummodo pro loco quolibet sint con-
tenti. Quòd si forsan Communitas, seu vniuersitas ali-
qua Ecclesiastica* (nota illa verba, seu vniuersitas ali-
qua Ecclesiastica) *vel mundana, seu iidem Religiosi pro
illis in aliquo ipsorum locorum campanam aliam habe-
rent, vel nunc habent, non illam, sed aliam solam eo-
rum specialiter vsibus deputatam pulsare valeant Horis
diurnis, & nocturnis, Missis, & aliis consuetis. Cete-
rùm Religiosis eisdem permittimus, quod vbi hactenus
plures campanas, sine lite, & contradictione qualibet in
vsus duntaxat proprios habuerint, & nunc habent, illis
etiam deinceps liberè vti possint, aliis quibuscunque per
eos habitis intra trium mensium spatium de suis locis,seu
campanilibus deponendis, & nullatenus iterum reponen-
dis*. Huius Extrauag. meminere Tamburin. *de iure Ab-
batum tom*.2.*disp*.14.*q*.15.*vers.vlt*.& Angel. Roccha
d.tract.cap.16 *in princ*. Cuius decisioni vti nouiori stan-
dum est; quia illa post Cælestini III. Decretalem,*in d.
cap.patentibus*,& Gregorij IX.*in d.c.nimis iniqua*,ema-
nauit,quam quidem Extrauagantis prædictæ dispositio-
nem non vidit Oldrad.quia licet floruerit tempore Ioan-
nis XXII. illius textus Auctoris,vt in eius vita refertur,
& habetur apud Aug. de Herrera è Societate IESV
Presbyterum,*en el origen, y progresso de los Ritos, y Ce-
remonias de la Missa lib*.1.*cap*.40. *num*.5. *pag*.69. po-
tuit præmori, aut à Romana Curia abesse tunc tempo-
ris quando emanauit dicta Extrauagans,& de illa noti-
tiam non habere; cùm credendum sit illum post eam
visam non sic consuluisse:de sua absentia à Curia Ro-
mana testatur Alphons.de Soto I.V.D. Archidiaconus
Ciuitatensis,& Thesaurarius Salmanticensis in episto-
la dedicatoria apposita ad principium Consiliorum Ol-
dradi,quæ sonat scripta R.P.D.Ioanni Francisco de Pa-
ninis,Sacri Palatij causarum Apost.Auditori: in qua sic
dicitur. *Quòd enim nostro tempore Sixtus IV. Pontifex
Max.tu ipse prastare soles, hoc ille dum viueret Rom.
Pontifex effecisse fertur,& inprimis fœlic. mem. Ioann.
XXII.cui etiam tunc cum ab Vrbe discessisset,in arduis
sæpè causis de iure respondisse fertur.*

Sed

62 Sed quæstio est an dictæ Extrauag. vnicæ generali
consuetudine derogatum sit? In qua idem Angel. Roc-
cha *loco proximè citato*, ex Vincent. de Castronouo,
& Ioanne Steph. Durant. affirmat derogatum fuisse, ita
vt iam hodie liceat ex vi huius consuetudinis, tam in
Conuentualibus Religiosorum Ecclesiis, quam in Pa-
63 rochialibus, & aliis maioribus, plures pulsare campa-
nas; vt videmus, & assentiri videtur Alciat. *lib. 8. pa-
rerg. cap. 1.* Sed hæc consuetudo cum non sit extra limi-
tes præscriptos extendenda, nec trahatur de loco ad lo-
cum, Menoch. *cons. 116. num. 43.* Decian. *cons. 19. à nu-
mer. 68. volum. 3.* est de iure probanda in casu indiui-
duo, vt afficiat, & sic in specie Crauet. *cons. 96. num. 7.*
64 Cæl. de Graf. *decis. 6. n. 5. de preb.* Surd. *cons. 525. n. 16.*
Hieron. Gabr. *cons. 151. num. 10. lib. 3.* Rota *decis. 393.
num. 2. & decis. 799. n. 3. part. 1. diuers.* itaut vel sit pro-
banda quòd vigeat particulariter in ista Ecclesia; vel
quòd sit generalis ad omnes Ecclesias suas in Diœcesi,
Capyciq. *decis. 229. part. 1.* Seraph. *decis. 624. num. 4.*
Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. cap. 4. num. 93. cum seqq.*
65 Requiritur igitur, vt in Ecclesia S. Genesij consuetudo
vigeat habendi, & pulsandi campanas quatuor, quòd
tamen verè dici non potest, cum in veteri Ecclesia tres
tantùm, vt diximus, essent, & noua introductio maiores
apponendi, & numerum augendi in noua Ecclesia, de-
dit causam liti, ac proinde non est habenda in conside-
ratione, ad not. per me *in votis consultiuis, & decisiuis
Canon. tom. 1. voto 43. n. 23.*
66 Quare Vincent. de Castronouo *in comment. ad reg.
B. P. Augustini ast. 1. cap. 1. § 4. pag. 18.* de consuetu-
dine in sua Religione agens, sic loquitur: *Declaramus
quòd in prmcipio Ordinis in Domibus nostris non ha-
bebamus nisi vnam campanam, vt notatur in cap. nimis
ex. de exc. Prælat. & in cap. pater tibus, de priuil. se-
cundum Host. & Panor. Sed huic Constitutioni deroga-
tum est per contrariam consuetudinem quasi generalem,
non quidem temerè inductam, sed ad excitandam Chri-
stiani populi deuotionem, quæ cum tam præscripserit, vim
sine dubio legis obtinuit. Seruatur tamen hæc Constitutio*
(attende ad limitationem) *quoad hoc quòd in diebus
non solemnibus vnam tantùm campanam pulsamus ad
omnes Horas; in festis autem duplicibus; & supra ad
excitandam populi deuotionem, pulsamus plures cam-
panas in Matutinis, & in Vesperis, & ad Missam Con-
uentualem*, &c. Dubito tamen de validitate huius de-
rogationis; nam in prologo Constitutionum Sancti
Augustini, quas obseruant Fratres Dominicani, repe-
riuntur hæc scripta verba: *Nulla verò consuetudo
quantumuis inueterata contra has nostras Constitutiones
valeat, aut toleretur, sed corruptela, & abusus potius
existimetur, in edit. Coloniæ Agrippinæ, anno 1627.*
cum additionibus Hieronym. Romani Eremitarum
eiusdem Ordinis Generalis.
67 Inueni hac de re pro Mediolanensi Prouincia specia-
lem Constitutionem: nam S. Carolus Borromæus
Card. Archiepiscopus, & Pastor vigilantissimus, inter
acta Ecclesiæ Mediolanensis *p. 4. Actor. de instr. fabri-
ca Eccles. lib. 1. cap. 24. pag. 586. col. 2.* de numero cam-
68 panarum agens ita constituit: *Si Ecclesia Cathedralis
est, septem, aut quinque ad minimum campanas, si Col-
69 legiata tres, grandiorem scilicet, mediam, & minimam;
si Parochialis totidem, aut duas saltem habere debet,
easque distincto quodam sono concentu inter se consen-
tientes, pro varia diuinorum Officiorum, quæ fiunt, ra-
tione, ac significatione*, refert Ang. Roccha *d. tract. de
campan. cap. 154. in fine.* Vnde Rota semper se numero
addixit minimo, & exiguo Campanarum ponderi. Ita
decisum in quadam Ciuitaten. constructionis Capellæ
iussu eminentissim. Cardinalis Paciecci relata à Sera-
phino *decis. 847. num. 1.* qui sic scripsit. *Hac de causa
non turbari diuina officia maximè cum sententia re-
strinxerit numerum Campanarum ad Vnicam tantùm,
eamque satis exiguam, nempe ponderis viginti quinque
librarum*, & hoc fuit decisum iam cognitis Iuris di-
spositionibus, & post introductam, vt volunt, quam
vocant consuetudinem tam circa numerum Campana-
rum Religiosorum, quàm Clericorum sæcularium.
Sed illud, quod supra dixi de consuetudine proban- 70
da particulariter in hac Ecclesia, vel generaliter in om-
nibus sitis in hac Diœcesi, videtur ad præsentem casum
applicari non posse; nam si de particulari loquamur,
certissimum est requiri nedum scientiam, sed etiam ex-
pressum Papæ consensum ad inducendam consuetudi-
nem, contra textum *in d. Extrauag. vnica*, etiam quan-
tocunque temporis spatio illa fuerit seruata, glos. *verb.
abrogata in § leges dist. 4.* Ioan. de Salas *de legib. q. 97.
tract. 14. disp. 19. num. 62. in fin.* Verall. *decis. 204. n. 3.
p. 3.* Rota *in Treueren. Abbatiæ S. Maximini 24. Ia-
nuar. 1625. coram bonæ mem. Coccino*, apud Iul. Lauor.
var. lucub. tit. 4. cap. 21. n. 157.
Si verò de generali sermonem habeamus, omnibus 71
patet consuetudinem circa numerum Campanarum in
Parochialibus Ecclesiis vario modo fuisse; quia in ali-
quibus vna, vel duæ reperiebantur Campanæ, in aliis
tres, paruæ, vel magnæ, prout superemant Ecclesiarum
facultates, consuetudo enim requirit actus vniformes,
Bart. *in l. 2. in fin. princ. ff. solut. matr.* Dec. *cons. 214. n. 2.
vers. secundo hoc idem*, Alex. *cons. 5. lib. 5. & cons. 153.
lib. 6.* Rimin. iun. *cons. 264. n. 28. & 29. lib. 3.* Et quan-
do illa est varia, vt in hoc casu, non potest recedi à di-
spositione Iuris communis, Nat. *cons. 132. in fine, &* 72
consil. 309. num. 9 Roland. *cons. 87. num. 55. lib. 2.* Curt.
iun. *consil. 260. num. 20. lib. 3.* Rota *in d. Treueren. Ab-
batiæ*, apud Iul. Lauor. *vbi supra n. 153.*
Nec refert quòd in aliquibus Parochialibus Eccle- 73
siis permittantur plures Campanæ contra dispositio-
nem *d. Extrauag. vnic.* Quia multa, vt inquit Rota *cita-
to loco*, per patientiam tolerantur, quæ deducta in iudi-
cio, exigente iustitia, toleranda non essent, & dicit text.
in cap. cum iamdudum 18. in fine, de prebend. quem
allegat glos. *d. verb. abrogata in § leges dist. 4.* Alia nam-
que est non scripta permissio, alia verò scripta: illa in iu-
dicium deducta cessat, hæc permanet, & valet: de pri-
ma Abb. *in d. cap. camdudum n. 5.* qui refert glos. *in cap.
vlt. circa fin. 3. dist.* De secunda idem Abb. *in cap. nisi
essent. n. 9. de prebend.* & sic procedit text. *in cap. quia
circa 6. de consanguinit. & affinit.* ibi, *dissimulare pote-
ris*, &c Felin. *in cap. 1. de treuga & pace n. 11.* Gutier.
canon. quæst. lib. 2. cap. 15. n. 99. Quò respexit *l. 2. tit. 15.
lib. 4. Recopil.* ibi, *alguna tolerancia*, quasi agnoscens
non vnam tantùm, sed aliquas in iure dissimulationes
inueniri: de cuius legis interpretatione (his tamen
omissis) latè & doctè D. Ioannes Bapt. de Larrea S. Ia-
cobi Eques, à Consiliis Philippi IV. nostri Regis Ca-
tholici in Supremo Castellæ Senatu *tom. 1. alleg. 8.
num. 9.*

DVBIVM III.

*Vtrùm numero Campanarum in veteri turre
existentium, alias de nouo, & maiores
addere liceat.*

IAm vidimus attento iure communi, de quo *in d.* 74
Extrauag. vnic. Religiosos in suis Monasteriis, &
Communitatem, ac Vniuersitatem quamlibet Ecclesia-
sticam, vel mundanam, vna tantùm Campana pro quo-
libet loco debere esse contentam: vidimus etiam aliter
posse ex speciali Ecclesiæ, aut generali Diœcesis con-
suetudine eo modo, quo notauimus, posse introduci;
nunc verò videndum est an contra Iuris dispositionem,

& consuetudinis legitimè præscriptæ vim, valeat alia de nouo induci, quæ priorem immutet? Ad quod dubium resoluendum præmittendum esse duxi, quòd licèt supponamus abrogatum iam esse dispositioni *d. Extrauag. vnica, de offic. custod.* proindeque per consuetudinem licitum fieri, quod aliàs ea stante Extrauag. illicitum foret, cùm id consuetudo facere possit, ad not. per Salazar. *de vsu & consuet. cap. 2. n. 3.* Bobadil. *in sua Polit. lib. 2. cap. 10. num. 36.* doctissimus & eruditissimus D. Ioannes de Solorzano Regius Consiliarius, in Supremo Castellæ, & Indiarum Senatu, *de iure Indiar. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 72. & cap. 24. num. 81. & tom. 2. lib. 1. cap. 4. n. 70.*

75 Nihilominus cum consuetudo non extendatur de casu ad casum; nec de loco ad locum, nec de persona ad personam, Roland. à Valle *cons. 57. n. 16. vol. 2.* Nat. *cons. 555. sub num. 5.* Seraph. *decis. 1159. num. 6.* Piag. *de consuet. q. 12. à num. 1.* Mar. Antonin. *var. resol. lib. 1. resol. 46 num. 5. & resol. 88. num. 3.* Salgad. *de supplicat. ad Sanctissim. part. .cap. 9. num. 7.* cumque circumscripta sit loco, tantumque habeat de potentia
76 quantum de actu, vt *in l. 1. §. Iulianus, ff. de itin. actuque priuato,* Menoch. *remed. 5. retin. ex num. 57.* D. Solorzan. *d. tom. 2. lib. . cap. 22. num. 21.* dicendum mihi videtur resolutionem non regulari ab eo, quod in aliis Ecclesiis fieri solet, sed petendam à consuetudine, vsuque huiusmodi Ecclesiæ, quæ cùm aduersus dispositionem *dict. Extrauag.* ad tres tantùm Campanas introducta proponatur, non potest per aliam consuetudinem, quæ dedit causam liti, de nouo introduci quatenus altera campana augeatur, & aliæ primis maiores fabricentur, cum nec sit quarta necessaria, nec Ecclesiæ intersit illam extranumerariam habere, vtpote quia tres satis sunt ad signa danda quando sacra peraguntur mysteria, seu Fideles euocantur ad diuini pabula verbi capienda: eo maximè, quia expressus Papæ consensus deficit, prout requiri supra monuimus, & varietas colligitur ex noua introductione. Tum etiam quia nullum Ecclesiæ incommodum accedit, si quarta omittatur campana, & tres reducantur ad molem campanarum veteris Ecclesiæ. Tum denique quia vicinis non parua redundabit commoditas si importuno earum sonitu non sic molestentur; naturæ enim principio docemur, vt quòd alteri
77 prodest, & tibi minimè nocet, intentare haud debeas, quemadmodum quod tibi nec prodest, mihi autem nocet, facere haud potes, argum. text. *in l. 1. §. idem aiunt, ff. de aqua pluu. arcenda.* glos. *verb. fas in c. omnes leges 1. dist.* Hieron à Laurent. *Auen. decis. 160. n. 3.* Surd. *cons. 18. n. 6. lib. 1.*

78 Quare S. August. *epist. 118. c. 5.* mutationem consuetudinis perturbare, & nouitatem inducere ait, quamuis vtiliter introducta esse videatur, his verbis. *Ipsa quippe mutatio consuetudinis, etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat,* refert Salgad *de supplicat. ad Sanctissim. part. 1. c. 6. n. 2.* Idem S. Augustinus *de veræ Religione c. 53.* text. *in c. vlt. de consang. & affinitate.* Francisc. Viuius *decis. 255. lib. 2. à n. 6.* Carol. Marant. *resp. 24. n. 37. 2. parte.* Bobadilla *lib. 1. Politic. c. 5. n. 9. & 10. pag. 88* P. Mendoza, è Societate IESV Presbyter, *in viridario S. Scripturæ lib. 4. problem. 6.*

DVBIVM IV.

Vtrùm immodicus Campanarum sonitus prohiberi possit.

79 PArs negatiua præsentis dubij ex eo probari videtur, quia debet vicinus aliquod pati incommodum pro vtilitate vicinorum, ad text. *in l. 1. §. sunt qui putant, ff. ne quid in flum. publ.* potissimum quòd potest quis in suo quæcumque ædificia etiam strepitosa excitare, secundum Aretin. *cons. 34. In casu contingente, num 2.* Ioan. de Amicis *cons. 104. n. 12.* Card Tusch. *pract. conclus. lit. E. conclus. 35. num 3* præsertim verò pietatis fauore, Menoch. *de arbitr. casu 237. num. 28. & 29.* vbi dicit non potuisse expelli Confratriam Battutorum 80 per Doctores, eo prætextu quòd rumor, qui per eos fiebat, esset eorum studiis molestus, quoniam non locus, nec persona consideratur in hoc, sed opus bonum.

Contraria verò opinio, quòd scilicet immodicus 81 campanarum sonitus prohiberi valeat, mihi verior videtur, & probatur primò, quia Studiosus, Scholaris, Doctor & Minister publicus possunt extrahere fabrum, & malleatorem, aut alium quempiam, qui obstrepat, dum venit ad habitandum prope eorum domus, ne sonitu, strepituve illos impediat, auertatque ab studiis, & officij munere, contra regulam *l. plerique, ff. de in ius vocando, & l. nemo de domo, ff. de reg. iur.* & arg. text. *in l. vnic. in fin. C de stud. liberal. lib. 11.* & tradunt Horat. Luc. *in tract. de priuileg. scholar. priuil. 46.* Grammat. *cons ciuili 111, & decis. 58. num. 15.* Menoch. *de arbitr. casu 237.* vbi pariter firmat Doctorem alta voce 82 legentem, qui alios impedit, posse cogi vt sileat, Matth. Coler. *de processib. execut. part. 1. cap. 4. num.* D. Barbos. *in l. 1. num. 54 part. 7. ff. soluto matrim.* Adden. ad Guidon. Pancirol. *de rebus memorabil. part. 2 tit. de Campan. pag. 162.* vbi ideo magis certum esse ait si 83 Doctor præuenerit fabrum, & prius locum seu sedem ibi occupauerit, Ioannes Gutierrez *lib. 1. Canonic. q. cap. 35. n. 5.*

Hanc fabri ærarij importunam vicinitatem, præter 84 alia, etiam respexisse videri S. Paulum 2. *ad Corinth. c. 12. num. 7.* illis verbis: *Datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satanæ, vt me colaphizet,* [illegible] Dom. Ioannes de Horozco, & Couarruuias Archidiaconus de Cuellar in Sancta Ecclesia Segobiensi, *tractatu de vera, & falsa Prophetia lib. 1. cap. 6. ad finem* [illegible] *Y de San Pablo sabemos todos, dize de si, que porque la grandeza de la reuelaciones no le ensoberueciesse, le fue dado el estimulo, que llama de la carne, para que le abofeteasse, y eu lo que era esto,* [illegible] *que de ordinario se esplica, como fuera; San Chrysostomo di*[illegible]*ue era persecucion ordinaria de vn Alexandro* [illegible] *herrero, que le inquietaua, y de muchas maneras le perseguia siempre.* Locus Sancti Ioannis Chrysostomi est *Homilia 26. in explicatione d. cap. 12. Quocirca* ait) *per Angelum Satanæ Alexandrum ærarium, Hymenæum, Philetum, at denique omnes, qui Fidei* [illegible] *aduersabantur, atque cum ipso contendebant, at bellum gerebant, simque in vincula coniiciebant, cædebant, & rapiebant,* alibi dixerat *Homil. 52. in S. Eustachium. Id certò dicit: Datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satanæ, vt me colaphizet: tentationes, afflictiones, persecutiones innuens,* refert nouissimè Aloysius Nouarinus *in Paulo expenso, num. 328.* Alexandro ærario ipsemet S. Apostolus 1 ad Timoth. *cap. 4. n. 14.* exornat P. Thom. Massutius è Societate Iesu Presbyter *in vita eiusdem S. Pauli lib. 9. cap. 4.*

Secundò, quia similiter Scholaris, & Doctor potest 85 coërcere immodicum, & non necessarium campanæ strepitum, Alciat. *lib. 8. parerg. cap. 12.* Ioan. de Amicis *cons. 105 col. 2.* Steph. Gratian. *discept. forens. tom. 2. cap. 186. n. 16. & 17.* vbi allegat Felin. *in cap. vlt. de iudic. n. 7.* adden. ad Guid. Pancirol. *citato loco pag. 162. col. 2. vers. campanarum verò pulsum.*

Tertiò, quia pariter ægroto idem priuilegium con- 86 ceditur, vt per Rip. *in l. 1. num. 129.* vbi Alciat. *n. 56.* & D. Barbos. *d. l. 1 p. 7. num. 57. & 58. ff. soluto matrim.* Cæpol. *de seruit. vrban præd. cap. 43. num. 731.* Adden. 87 ad Guid. Pancirol. *vbi proximè*, siquidem salus hominis, cuius gratia natura omnia comparauit, *l. si pecudum*

dum 28 ff. de vsuris, nullo modo æstimari queat, *l. si pater 14. in fine, ff. de donat.* & exinde rebus omnibus, & cuius commodo sit præferenda.

88 Ex quibus concludo prohiberi posse assiduum, & intempestiuum, nec satis laudatum Notarum sonitum, quem Ordinarij, & eorum Visitatores temperare debēt
89 pro loco, & tempore, ne scilicet Officia Diuina in viciuis Ecclesiis tanto strepitu celebrari intermittantur, aut habitantes vicini inter se exaudiri; quiescere, vel dormire impediantur, vel ægroti in sanitate consequenda, seu recuperanda, magna patiantur incommoda; necnon studiosi, & ministri a studijs, & officij munere auertantur, quæ sunt magni habenda, in arbitrando campanarum soni [illegible] cum discretione, habito respectu ad tempus diei, ad celebrationem festiuitatum solemnium, ad
90 qualitatem defuncti, pro quo pulsantur campanæ in eius exequiis, nec hæc sunt relinquenda iudicio indiscreti campanarij, aut alicuius pueri, vel iuuenis otiosi, qui ad hanc campanarum pulsationem libenter con-
91 currunt. Modus namque habendus, assignandus, & laudandus stati scilicet diei horis, non pro libito, sed pro H[illegible] festiuitatum celebrandarum qualitate, ad Dei laud[illegible] & gloriam, qui quantum opportunus hic campanæ soni [illegible] ceret, ostendit quodam miraculo, quod [illegible] dus Episcopus Ticinensis, à doctissimo D. meo D. Laurentio Ramirez de Prado edit[illegible] & illustratus *in Chronico anno Christi DCC. LXX*[illegible] his verbis: *In Carpentaniæ finibus mul-* [illegible] *Moniales Benedictinæ ne violarentur à* [illegible] *consequuta sunt vt à sepi ambsarberem* [illegible] *aula stata diei horis, quā vocan-* [illegible] *preces, audiatur.* De quo etiam meo [illegible] Archipresbyter S. Iustæ *in aduersarijs* [illegible] diligentia eiusde [illegible] D mei Patr[illegible] eius, dum mihi apud Reg[illegible] Exlegatum ageret. Hinc venit illa dec[illegible] nda [illegible], etiam in sæcularibus, [illegible] panarium, [illegible] voc[illegible] Bo[illegible] facius *in tractatu de se[illegible]* [illegible] campanæ munus incumbit [illegible] intempestiuis horis officium adimplentem, vbi [illegible] *Sed ut quid poterit agere iste contra Cam-* [illegible] *ad clamationem, qui accepit eum in sonan-* [illegible] *anam ante horam debitam. respondeo sic vide-* [illegible] *ff. de incendio, ruina & naufrag. l. nec*

[illegible] campanarum, modum in defun[illegible] corp[illegible] sepulturæ mandandis, & in eorum [illegible] aliqui apud Iulium Laurentium *[illegible]*. Olim apud Romanos non idem omnibus funus per [illegible] Tacitum dicebatur illud, quod fiebat sine pompa, sine designatore, sine ludis, præcone, & in[illegible]. Seneca *lib. 1. de tranquillitate cap. 1. Vis tu nunc id agere, ne te posteri tacea[nt]? Morti natus es, minus molestiarum habet funus tacitum.* Ouid. *lib. 1. Faster. eleg. 3.*

Quocunque aspiceres, luctus gemitusque sonabant,
Formaque non taciti funeris instar erat.

Alio nomine appellant funus vulgare, Capitolinus *in Marco Antonino Philosopho. Tantaque clementiæ fuit, vt & sumptu publico vulgaria funera iuberet fieri.* Item funus commune. Ausonius *in parentalibus.*

Tu gremio in proaui funus commune locatus.

Etiam plebeium funus, Propert. *lib. 2. eleg. 14.*

—— —— *Adsit*
Plebeij parua funeris exequia.

Refert Ioan Kirchmanus Lubecensis *de funeribus Romanorum lib. 1. c. 4. pag. 36. & 37.* ad denotandum quòd vulgaribus personis sine pompa, & cum nullo, aut paruo sonitu tacitum funus faciendum; quod est maxime aduertendū pro præsentis materiæ cognitione.

Non obstat quòd in vna causa Neapolitana, in qua 93 consuluerunt Carolus Marant. *controuers. iuris vtriusque responsionum p. 2. resp. 22. pag. 106. cum seqq.* & Ioan Maria Nouar. *quotidianarum practicarumque forensium quæst. 5. . . q. 1.* fuit secundum eos decisum non obstare sonitum molestum campanarum: Quia quæstio erat de campanis Ecclesiæ Domus Professæ Patrum Societatis IESV, in qua Religione solitum est pulsari campanas modicè, & quia statis quibusdam horis dumtaxat, & modico temporis spatio illas sonabant.

Cætera de Campanis, & præcipuè quæ spectant ad 94 confutandos hæreticorum errores, præter citatos *suprà n. 3.* vide apud Gualter. *in chronolog. fol. 527. 599. & 653.* Castald. *in praxi cæremon. lib. 2. sect. 12. c. 5.* Petr. Coton. *in instit. Cathol. aduersus hæreses, & superstit. huius æui lib. 2. c. 56. pag. 432. & seqq.* P. Suar. *contra Anglicanæ sectæ errores lib. 2. cap. 16.* eleganter R. P. Fr. Ioan. Ponce de Leon ex sacro Minimorum Ordine Theologiæ Professorem, Supremi, ac Regalis Consilij Generalis inquisitionis Qualificatorem consultorem, librorum ac Bibliothecarum per Hispaniam Visitatorem, & expurgatorem, *in suo clypeo immolatæ Religionis pro agnoscendis hæresibus, in verb. Campana vsus, & in verb. campanarum sonus*, vastum sanè opus & Christianæ Reip. admodum vtile, & necessarium; in quo ferè quatuor mille decisiones contra Infideles, Gētiles Paganos, & Arabes Mahometanæ, ac Lutheranæ sectæ errores, Iudæorumque perfidias, atque hæreses ab Orbe condito vsque ad nostra tempora grassantes proponuntur discussæ, ac decisæ, & à falsis impostura inimicorum Ecclesiæ, immaculata eius fides vindicatur intacta.

Toletana Cæmeterij.

Plura de Cœmeteriorum antiquitate, veneratione, consecratione, pollutione, profanatione, & vsu tam in cauernis, quàm in pauimentis terræ; tam intra Vrbes, quam extra, & qualiter in eis licitum sit domus fabricare, & tabernas institorias construere, seu locare?

VOTVM CIII.

1 *Casus contingentia proponitur.*
2 *Cœmeteria sunt Ecclesiarum velut atria.*
3 *Cœmeteria quasi dormitoria dicuntur.*
4 *Christiani mortui passim dicuntur dormire in nouo Testamento.*
5 *Mors in Christianis non est mors, sed dormitio, & somnus appellatur.*
6 *Germani vocant Cæmeteria agros Dei, & ob quam rationem, ostenditur.*
7 *Episcopi olim in Cæmeterijs Synodos congregabant, Sacramenta administrabant, & verum Dei prædicabant.*
8 *Cæmeteria, sacra & religiosa semper fuerunt loca.*
9 *Liberius Papa in Cæmeterio Nouella habitauit, ibique baptizauit 4012. personas.*
10 *Ioannes III. restaurauit Cæmeteria SS. Martyrum, & statuit vt luminaria super illis ponerentur.*
11 *Fideles cum ab Ecclesijs Vrbanis excluderentur per*

per hæreticos, ad Cæmeteria se recipiebant.
12 Imperatores persecutionem in Christianos instaurare constituentes edictis publicis eos à Cæmeteriis arcebant.
13 Imperatores pacem Ecclesiæ reddere volentes Cæmeteria frequentare Christianos permittebant.
14 Valerianus promulgauit edictum, vt Christiani in Cæmeteria non ingrederentur.
15 Maximus Imp. Orientis prohibuit Christianis solitos conuentus in Cæmeteriis facere.
16 Gallienus Imp. concessit vt Episcopi liberam Cæmeteria adeundi potestatem haberent.
17 Cæmeteria post Imperatorum persecutiones frequenti cœtu à Fidelibus visitari solebant.
18 Abraham institutum Cæmeterij condendi inuenit.
19 Consuetudo sepeliendi mortuos in cryptis à Iudæis initium sumpsit.
20 Tumbas Iudæi sepulchra appellant.
21 Sepulchrum Domini vbi excisum.
22 Cæmeteria olim alia intra vrbes, alia extra.
23 Cryptas, & latebras tempore persecutionis Christiani quærebant.
24 Cryptas Romæ dum puer esset ingrediebatur S. Hieronymus.
25 Cryptas Romæ auctor pluries ingressus fuit.
26 Cæmeteria quando ab Ecclesiis distingui cœperunt.
27 Cæmeterium hodie Parochialis Ecclesia solum habere potest.
28 Cæmeteria vrbis Romæ qui referant.
29 Mortui intra Ecclesiam olim non sepeliebantur.
30 Constantinus Imp. magno honore affectus fuit dum pro foribus Ædis D. Petri Piscatoris sepeliretur.
31 Sepulturæ honor intra Ecclesiam Episcopis, aliisque personis insignibus deferri cœpit.
32 Sepultura intra Ecclesiam iam hodie ex consuetudine omnibus siue Clericis, siue laicis dari potest.
33 Cæmeteria apud Catholicos consecrantur.
34 Ecclesia consecrata, etiam Cæmeterium ei contiguum præsumitur consecratum.
35 Consecrationis Cæmeteriorum causa est, vt multæ preces ad solatium Fidelium illic quiescentium fieri debeant, & vt inde longè Dæmones abigantur.
36 Cæmeteriis solemni ritu Deo consecratis non sinuntur Dæmones grassari.
37 Cæmeteria sacrata, quare Catholicis in honore sint, ac reuerentia.
38 Actiones prophanæ in Cæmeteriis non sunt faciendæ.
39 Ebrietates, & luxuriosa conuiuia à Cæmeteriis auferenda.
40 Fœminæ in Cæmeteriis non debent peruigilare.
41 Cæmeterium quoad consecrationem, sacrilegium, & interdictum, Ecclesiæ æquiparantur.
42 Cæmeterium eodem modo polluitur, quo Ecclesia.
43 Copula in Cæmeterio habita, & sanguinis, ac seminis peccaminosa effusio, sacrilega sunt.
44 Cæmeterium quando censeatur pollutum, Ecclesia polluta, vel è contra.
45 Cæmeteria duo quando sunt contigua pariete intermedio, vno polluto non censetur aliud pollutum.
46 Quid si paries vtriusque sit communis cum vna porta.
47 Cæmeterium per Episcopum consecratum si polluatur, illud reconciliari debet.
48 Cæmeterium ad sepeliendum destinatum per Parochum sacerdotem aqua exorcizata reconciliari potest.
49 Cæmeterium Ecclesiæ contiguum censetur reconciliatum, ipsa Ecclesia reconciliata.
50 Cæmeterij consecrati reconciliatio non est committenda alteri quam Episcopo.
51 Immunitate Ecclesiastica gaudet Cæmeterium siue coniunctum Ecclesiæ, siue ab ea separatum.
52 Sepeliri in Ecclesia plura hominum genera prohibentur, & quare.
53 Cæmeterium & Ecclesia quoad sepulturam concedendam, vel negandam æquiparantur.
54 Cæmeterium quando dicatur locus Sacer & Religiosus, si in eo mortui sepulti sint, ostenditur.
55 Ratio eadem est, idemque ius de re aucta, & de principali, quod augetur, vbi scilicet non viget diuersa ratio, vt num. 57.
56 Cæmeterium auctum sine Episcopi auctoritate in ea parte aucta mortui sepeliri non possunt.
58 Sepultura Ecclesiastica in Cæmeterio dari quando dicatur.
59 Canon 34. Concilij Illiberitani refertur.
60 Ferdinandus de Mendoça laudatur
61 Cerei vbi in Ecclesia sacris semper in Hispania adhibiti.
62 Episcopi luminaria in Ecclesiis accendi, reddi[illegible] tus Ecclesiasticos pro his sustinendis [illegible] voluerunt.
63 Candelabrorum vsum in Ecclesia non defuerunt qui male improbent.
64 Garsia Loaysa laudatur.
65 Fideles Christiani olim Sancti appellabantur.
66 Cereos per diem in Cæmeteriis olim accendere quare Fidelibus prohibebatur, & n. 67.
68 Clerici quare per aliquod tempus antequam Presbyteratus, vel Diaconatus ordinem susciperent Cæmeteriis Martyrum adhærere iubebantur
69 Sanctorum nuncupatio Episcopis, Sacerdotibus, reliquis Ecclesiæ ministris olim tribuebatur
70 Ecclesiæ consecratæ vel dotatæ debetur reuerentia ex iure diuino, & naturali, Cæmeteriis [illegible] priuilegio.
71 Ementes in Cæmeterio non peccant mortaliter, [illegible] venialiter intellige vt n. 87.
72 Cap. clericus 88. dist. refertur.
73 Cap. ex multis 9. 1. q. 3. refertur.
74 Cap. nulla 4. 12. q. 1. explicatur.
75 Ædificare in atrio Ecclesiæ nemini licet.
76 Atrium Ecclesiæ vulgo dicitur Cæmeterium.
77 Cap. decet 2. de immun. Eccles. lib. 6. refertur
78 Synodus Trullensis citatur.
79 Abusum delet S. Chrysostomus vendendi res in Ecclesia.
80 Cæmeteriis non licet quidquam vendere lucri causa exponere nisi ad vsum Sacrificij.
81 Cæmeteria sunt relaxanda, & extendenda.
82 Cæmeteria debent esse spatiosa.
83 Cæmeterium consecratum, & pro defunctorum sepulturis destinatum, non est trahendum ad laicorum habitationem.
84 Semel Deo dicatum non est ad humanos vsus transferendum.
85 Cæmeterium cum sit locus Sacer profanari non potest.
86 Ligna Ecclesiæ dedicata non debent ad aliud opus iungi, nisi ad aliam Ecclesiam.
87 Cæmenta & lapides Ecclesiarum destructarum in profanos, seu laicorum vsus conuerti non possunt.
88 Concil. Trident. sess. 21. de reform. cap. 7. declaratur.

89 Caue

89 *Cameteria non comprehenduntur sub dispositione* Concil Trid.sess.21.de reform.c.7.

90 *Reuerentia locis sacris etiam dirutis & collapsis habenda.*

91 *Ædificia ne vltra certum modum erigantur, potest consuetudine induci.*

92 *Clericis permittendum non est vltra antiquam formam adificare.*

93 *Testudines, seu spelunca subtus Ecclesiam, portas ad plateam habentes, non sunt loca sacra.*

94 *Locus Sacer dicitur illud spatium, quod spectat ad interius corpus Ecclesia a tecto interiori vsque ad pauimentum.*

95 *Effusio seminis si fiat in speluncis sub pauimento Ecclesia eam non polluit.*

96 *Sacrilegium non est quando copula habetur in aliquo loco subterraneo Ecclesia.*

97 *Caietani resolutio declaratur.*

98 *Vendentes in Ecclesia candelas, circa hoc quod fiat domus negotiationis, excusantur à peccato.*

99 *Venditor vtens Templo Dei tanquam officina negotiatoria,* Tiendas *vocantur, seu ad vendendum in officina, peccat mort. & sacrilegium committit.*

100 *Parochus in qualibet Parochia suaparte habitare potest.*

101 *Taberna mercales prope Ecclesiam non sunt fabricanda.*

102 L. Regia 24.tit.3 2.part.5.*refertur.*

103 *Regum Palatii priuata domus non sunt adiungenda.*

104 *Ædificia nulla in Cœmeterio ponenda.*

105 *Antonius Augustinus Archiepiscopus Tarraconensis laudatur.*

1 PArochialis Ecclesia S. Genesij huius oppidi Matritensis ob magnam districtus amplitudinem, & quia ad eam deferuntur cadauera eorum, qui per iustitiæ Ministros ad mortem condemnantur, vt ibi Ecclesiasticæ sepulturæ mandentur, conueniente prope ipsam Cœmeterio gaudet cum libero aditu ex omni parte ad communem habitantium plateam. Sed cùm illius Rector seu Curator prætenderet domum ad habitandum, & tabernas mercales, siue institorias construere ad locandum, vt redditu ipsarum facultates Ecclesiæ augerentur, fuit per aliquos Cœmeterio proximiores vicinos & Parochianos coram loci Ordinario petitum nihil innouari, multisque rationibus, & auctoritatibus ostensum in Cœmeteriis contra longæuam iam, ac præscriptam consuetudinem ædificia non erigenda, nec locum illum sacrum profanari posse. Ego tamen pro veritate consultus vt rem assequi, omnémque dubitandi modum auferre possem, totam materiam satis curiosam in tres disputationes diuidendam duxi.

I. Cœmeterium quando, & quare institutum, & quomodo consecretur.

II. Cœmeterium quoad sacrilegium, interdictum, pollutionem, reconciliationem, & immunitatem, an Ecclesiæ æquiparetur.

III. An licitum & honestum sit in Cœmeteriis domus, & tabernas mercales, siue institorias construere, & locare, vt ex redditu ipsarum Ecclesiæ facultates augeantur.

DISPVTATIO I.

Cœmeterium quando, & quare institutum, & quomodo consecretur.

2 COemeteria, quæ Templis ipsis adhærent, & sunt Ecclesiarum velut atria à Græco nomine, vnde
deriuantur, quasi dormitoria dicuntur; dormire enim
Christiani mortui dicuntur passim in nouo Testamen- 3
to Lazarum Christus dixit dormire, cùm tamen obiis-
set, *Ioan.* 11. Eos, qui mortem obierunt S Paulus non 4
mortuos, sed dormientes appellat *ad Thessal.* 4. & 1. ad
Corinth. 15. in hunc sensum capit verbum illud *dor-
mire*, vt patet ibi, *Christus surrexit a mortuis primitia
dormientium.* Et Sancti Patres idem docent, vt videre 5
est apud Chrysost. *homil.* 21. *ad pop. Mors non est mors,
sed dormitio temporalis*: & S. Hieronym *epist.* 29. *ad*
Theodos. *In Christianis mors non est mors, sed dormitio,
& somnus appellatur*, & S. August. *epist.* 120. *ad Hono-
ratum c.* 32. *Ista mors sape in Scripturis dormientium
dicitur propter futuram resurrectionem, velut euigila-
tionem.* Hinc Apostolus dicit. *De dormientibus autem
nolo vos ignorare fratres*; & alio loco, *Ex quibus plures
manent vsque adhuc, quidam autem dormierunt. Et alia
innumerabilia in hoc testimonia apertè per Scripturas
vtriusque Testamenti reperiuntur*, &c. Vide Onuphr.
Panuinum *de ritu sepeliendi mortuos cap.* 11. *de Cœ-
meteriis, in princ.* Petr. Coton. *in institut. Cathol. aduer-
sus hereses lib.* 2. *cap.* 48. *vers. Caterum Cœmetery pag.*
409. Stephan. Durant. *de ritib. Ecclesia lib.* 1. *cap.* 23. *à
princ.* Laurent. Beyerlinch *in magno theatro vita hu-
mana, correctum & permissum, tom.* 2. *verb. Cœmeterium.*
Henric. Spondan. *de Cœmeteriis sacris lib.* 1 *p.* 3 *cap.* 13.
num. 1. *in princ.* ibi, *Cœmeteria quasi dormitoria*, Anton.
Bos. *de Roma subterranea lib.* 1. *cap.* 1. *de Cœmeteriis
in genere*, meme ipsum *de iure Eccles. vniu. lib.* 2. *c.* 9. *de
Cœmeter. n* 1.

Hinc appositissimè Germani, vt audio, Cœmeteria 6
vocant *Agros Dei*, in quos videlicet tot grana fructuũ
in perpetuam vitam productorum, seminantur, & spar-
guntur, quot homines in Christo obdormientes sepe-
liuntur, ideoque huiusmodi sibi sepulturam non te-
mere delegit auctor vitæ restitutorque immortalitatis,
& reformator corporis humilitatis nostræ, Christus
Dominus, & qui ante illum omnes, & post illum in
hanc vsque diem in ipsum nasciturum, natumve cre-
diderunt verba sunt Henrici Spondani *lib.* 1. *p.* 1. *cap.*
4. *sub num.* 3. Et addit Laurent. Beyerlinck *citato lo-
co*, pulcherrimo nomine apud Germanos Cœmeteria
appellari Agros Dei, quia in eis Deus suum semen
segetemque habet, quã sub finem Mundi, tanquam
messe iam matura, demetet, & in cœleste horreum
inuehet, ac inferet, zizaniis in ignem inextinctum mis-
sis: nam & in hoc Dei Agro lappas, & tribulos, &
filices subnasci non mirum, cùm ipsi Ecclesiæ agro idem
eueniat.

Cœmeteria olim erant Christianis (quod & nunc 7
sunt) velut Templa, & orationum loca, in quibus Epi-
scopi Synodos congregabant, Sacramenta administra-
bant, & Verbum Dei prædicabant. Quæ quidem sa-
cra & Religiosa semper fuerunt non solùm ratione se-
pulturæ Fidelium, sed etiam ex eo quòd mysteria Sacra-
mentorum in iis celebrarentur, & quæcumque Sacræ
functiones ritè administrarentur, de quibus vetustissi-
mus Clemens *in Constitut. lib.* 6. *cap. vlt. Conuenite in
Cœmeteriis ad legendos sacros libros, & psallendum
Hymnos pro mortuis Martyribus* (scilicet in Gratiarũ
actionem Deo pro gloria illis impertita) *& Sanctis om-
nibus qui sunt saculo defuncti, ac pro fratribus vestris,
qui in Domino mortui sunt; & Eucharistiam Deo ac-
ceptam, antitypon, id est Sacramentum regalis corporis
vestri, offerte in Ecclesiis vestris, & in Cœmeteriis, atque
etiam eum excedunt è vita prosequemini cantu Psal-
morum, si fuerint Fideles.* Vide Onuphr. Panuin. *d. c.* 11. 8
post princip. Laurent. Beyerlinch *d. verb. Cœmeterium
pag.* 289. *lit.* G. Anton. Bossi. *de Roma subterranea lib.* 1. 9
c. 1. *vers. Is somnus Pontifici*, vbi refert Liberium Ponti-
ficem habitasse in Cœmeterio Nouellæ ab Vrbe Roma
milliario

milliario tertio, ibique baptizasse promiscui sexus nu-
mero quatuor millia,& duodecim; & addit Ioannē III.
10 restaurasse cœmeteria SS. Martyrum,& statuisse vt lu-
minaria super illa in omnibus Dominicis à Lateranis
11 administrarentur;idem refert de Gregorio III. & Nico-
lao I.Nam post tempora Gentilium, vigentibus nouis
Hæreticorum persecutionibus reperimus in eadem Cœ-
meteria se Fideles recepisse, cum ab Ecclesiis vrbanis
excluderentur. Sic enim in actis Liberij Papæ tradi
etiam refert Henric. Spondan. *d.cap.* 13.*num.* 4.dicens
ipsum iussu Constantij Imperatoris Ariani secundò ex-
turbatum ab Vrbe habitasse in Cœmeteriis suburba-
nis Nouellæ, & ostiano nuncupatis, ibique & quam-
plurimos ad se accedentes baptizasse, ac cætera munia
Pontificia exercuisse. Et S. Athanasius *in apologia ad
Constantinum, & de fuga sua*, testatur Alexandriæ in
hebdomada post sacram Pentecostem populum Catho-
licum completis ieiuniis adorandum in cœmeterium
abiisse, eo quòd abhorrerent à communione Georgij
pseudo-Episcopi in eam sedem ab Arrianis intrusi,qui
Ecclesias occopauerat.

12 Illud in more positum erat vt cùm Imperatores per-
secutionem in Christianos instaurare constituebant,
primum omnium edictis publicis eos à Cœmeteriis
arcerē,ne facultas eis esset ritus suos inter se celebran-
13 di, & consuetam pietatem in mortuos exequendi: ac
contra, cum pacem Ecclesiæ reddere volebant, eadem
frequentare loca permitterent; quod idem erat ac si
plenissimam Religionis suæ libertatem disertim con-
cessissent: Ita Henric. Spondan. *d. cap.* 13. *num.* 3.
qui *libro* 2. *p.* 1. *capite* 10. *numer.* 4. *fine in pag.*
416. repetit quandocunque Imperatores persecutio-
nem in Christianos excitabant, ante omnia consueuis-
se Cœmeteriorum vsum eis interdicere, Petr.Coton *in
instit.Cathol.lib.* 2. *cap.* 43. *vers. Iudai pag.* 408. &
ex Eusebio Cæsar. *historia Ecclesiast. lib.* 7. *cap.* 10.
14 idem refert Laurent. Beyerlinck *d. verb. Cœmeterium
pag* 289.*lit.*G.Hinc Pontius S. Cypriani Diaconus in
actis eius passionis tradit à Valeriano promulgatum
fuisse edictum vt Christiani nulla conciliabula facerēt,
neque Cœmeteria ingrederentur, quod qui facere cō-
prehensus fuisset,capite plecteretur: deque eodem edi-
cto apud Eusebium citato loco Dionysius Alexandri-
nus,qui eius quoque vigore exulauit, scribit sibi à Præ-
fecto Ægypti dictum: Et eisdem vestigiis insistens
Maximus Orienti imperans cum persecutionem in
Christianos renouare statuerit, in primis conuentus in
in cœmeteriis fieri solitos prohibuit. Hinc Æmilianus
Ægypti Iuridicus in Valeriani persecutione ita Diony-
sium Episcopum,Presbyteros, & Clericos Alexandri-
nos, & alios Christianos in Fide Christi constantes al-
loquitur.*Video vos,& ingratos esse, & non sentire man-
suetudinem Augustorum, quapropter Alexandria non
eritis,sed in Lybiam relegabo vos,& vobis aliisque non
licebit amplius Synodos colligere, vel ad Cœmeteria si-
cut vocant,ingredi.*

16 Postmodum Galienus pacem Ecclesiæ reddens ius-
sit vt Episcopi loca illa, quæ Cœmeteria nominaban-
tur, integra adeundi, occupandique haberent potesta-
tem; referunt Onuphr.Panuin.*de Cœmet.c.*11.& Lau-
rent Beyerlinck *d. verb. Cœmeterium pag.* 290. *lit.*A.
17 addens *ibidem lit. B.* post Imperatorum persecutiones
reddita Ecclesiæ pace Sacra Cœmeteria frequenti cœ-
tu à Fidelibus visitari solere, & citat auctoritatem S.
Hieronymi *in Ezechiel.cap.* 40. apud Cardin. Baron.
annal.Eccles.tom. 2. *anno* 226.cuius etiam meminit,&
eam refert Anton.Bosi. *de Roma subterranea lib.* 1.*c.* 1.
*in princ.*de qua *infra n.*24.

18 Cœmeterij condendi institutum Abrahæ assignant,
qui sicut patet apud Iosephum,dicitur emisse ab Ephron
Hethæo filio Saor prope Hebron quadringentis siclis
speluncam duplicem,& agrum circa eam, sepeliisséque
in ea Saram vxorem suam:Polyd.Virgil.*de inuentor. re-
rum lib.*5.*c.*6.Laurent. Beyerlinch *d.verb. Cœmeterium
pag.*287.*lit.*E. Ego de Iure Ecclesiast vniu. *lib* 2. *c.*9. 19
*n.*4 Henric. Spondan. *d.cap.*3.*n.*2. *in princ.*vbi adstr
consuetudinem sepeliendi mortuos in cryptis hoc Abra-
hæ exemplo à Iudæis initium sumpsisse. Et scribit Epi- 20
phanius *hæres.* 30. *contra Ebron* Iudæos appellasse se-
pulchra *Tumbas*, nempe speluncas,vt ait,in petris effo- 21
ssas,ac constructas. Vnde & Christi Domini monumen-
tum,quod Iosephus ab Arimathia sibi parauerat, tradi-
tur ab Euangelistis *Matth.* 27. *& Luc.* 23. excisum
fuisse in saxo,siue petra,fuisséque intra speluncam,eam-
que duplicem (sicut & fuerat illa Patriarchæ Abrahæ)
intelligi datur io eius descriptione ab eisdem Euange-
listis, & aliis antiquis Scriptoribus edita, & præcipuè
apud Bed *de locis Sanctorum c.*2.Card.Baron.*annal.Ec-
cles.tom.*1 *anno* 34.*& tom.*2.*anno* 226.

Portò Cœmeteria quædam erant intra Vrbes, alia 22
extra; nam olim in cryptis subterraneis, & locis subob-
scuris cœmeteria erant: Anton.Bosius,*de Roma subter-
ranea lib.*4. *cap.* 2. *pag.*596. *in princ.* quæ loca vulgò
Areas, Tumbas, Catatumbas,vel Cātacumbas,Arena-
rias, & Speluncas, pro ratione loci vocabant, ita Petr.
Coton.*d.lib.* 2.*c.*48 *vers. Iudai pag.* 408

De his cryptarum lateribus,in quibus olim Christia- 23
ni non modò suorum corpora humabant, sed & late-
bras tempore persecutionis quærebant, & in eisdem sa-
cros Conuentus agebant, meminit S. Hieronym. *in
Ezechiel.c.*40.qui de seipso Cœmeteria quolibet die
Dominico visitante hæc scribit. *Dū essem Romæ puer,& 24
liberalibus studiis erudirer, solebam cum cæteris eius-
dem ætatis,& propositi,diebus Dominicis sepulchra A-
postolorum,& Martyrum circumire,crebróque cryptas
ingredi, quæ in terrarum profunda defossæ ex vtraque
parte ingredientium per parietes habent corpora sepul-
torum,& ita obscura sunt omnia,vt propemodum illud
Propheticum compleatur: Descendant in infernum vi-
uentes,& rarò desuper lumen admissum,horrorem tem-
peres tenebrarum,vt non tam fenestram quàm foramen
demissi luminis putes.* referunt Ferdin.de Mendoça *de
confirmando Concil.Iliber.can.* 35.*c.*4.*lib.* 3. *pag.*1 &
ex eo desumpsit Henric. Spondan. *in Cœmeter. Sacris
lib.*1 *p.*3.*c.*13 *pag.*278.Petr.Coton.*d. lib.*2.*c.* 48.*pag.*
409.*in princ.* Anton.Bosio *d.lib.* 1.*c.*1.*in princ.* Quod 25
& Ego dum Romæ essem non semel feci & expertus
sum,cryptas Sancti Sebastiani,& alias ingrediendo.

Postquam summa rerum ad Christianos Principes 26
redacta liberum fuit Episcopis de rebus Ecclesiasticis
pro arbitratu disponere, distingui cœperunt Ecclesiæ à
Cœmeteriis, ipsáque Cœmeteria tam intra,quàm ex-
tra Vrbes mortuis sepeliendis designari, & vel remo-
ta ab Ecclesiis,vel ipsis proxima & contigua, vel intra
ipsas quandoque:vide Stephan.Durant.*d. lib.*1.*cap.* 3.
*n.*8.eleganter Henric.Spond *d.c.*13.*num.* 6.Et aduertit
Ludou.Correa *in repet. c.inter alia de immun. Eccles.
p.* 1. *n.* 11. non omnem nunc Ecclesiam Cœmeterium 27
habere posse, sed solum illam quæ populum habet,vel
si ex priuilegio particulari hoc illi fuerit concessum,Ego
de hoc ipso *d.lib.*2.*c.*9.*n.*66.

De Cœmeteriis vrbis Romæ vide Onuph. Panuin. 28
de iure sepeliendi mortuos c. 12. Laurent. Beyerlinck
*d.verbo Cœmeterium pag.*287.*lit. F.*latè Anton Bos.*de
Roma Subterranea*,Card. Cæs.Baron. *annal.Eccl.tom.*
2.*anno* 226.remissiuè Henric.Spondan. *d.p.*3.*c.*13.*n.*3.
in princ. Meipsum *de Iure Eccles.lib.*2 *c.*10.*n.*5.

Prohibitum extiterat olim ne intra Ecclesiam de- 29
functorum corpora sepelirentur, *l.nemo* 2 *C.de Sacros.
Eccles. cap. præcipiendum*, 13. *q.* 2. vbi Card. Turrec.
quatuor illius prohibitionis affert rationes,Greg.Lopez
per tex.ibi in *l.* 1. *glos.* 6.*tit.* 11. *part.* 1. Cened.*ad De-*

cretum

ad Decretum collect. 46. Ego *in collect. ad d. l. nemo n.* 2. *& de Iure Eccles. lib.* 2. *c.* 10. *num.* 6. & non modò in Ecclesiis, sed nec intra Vrbem eas sepeliri licuisse, probat Ferdin. de Mendoza *de confirmando Concilio Illiberri. lib.* 3. *can.* 35. *cap.* 4. *pag.* 16. vbi subdit quòd cùm tempore huius Concilij Hispania Romanorum legibus subderetur, cogebantur Christiani non modò alios Christianos, sed & Martyres etiam extra mœnia Vrbis in cœmeteriis sepelire. Indeque magno honore affectum Constantinum asserit S. Chrysost. *homil* 66. *ad populū*
30 *Antioch.* quòd pro foribus D. Petri Piscatoris corpus maximi illius Imperatoris sepulturæ mandatum fuerit, factusque sit Constantinus Piscatoris ianitor: & de vtroque Theodosio, & Archadio simile in Apostolorum porticu ex Niceph. atque aliis adducit Steph. Durant. *d. capite* 33. *numer.* 6. & vide alia exempla penes Anton. Bos. *de Roma subterranea lib.* 7. *capite* 7. & apud Henric. Spondan. *d. lib.* 1. *p.* 3. *cap.* 14. *num.* 5.

Verùm tractu temporis honor iste sepulturæ intra
31 Ecclesiam Episcopis, aliisque personis insignibus deferri cœpit, *c. nullus,* 13 *q.* 2. iuxta communem intellectum, de quo post glos. Turrec. *ibi in fine*, quem alij sequuntur, vt constat ex Conrad. Brun. *de caeremon. lib.* 1. *c.* 2. *vers. illud tamen.* Petr. Greg. *Syntag. Iuris lib.* 2 *c.* 13. *num.* 11.
32 quos refero Ego ipse *dicto cap* 10. *num.* 7. vbi *n.* 8. post multos à me citatos, addo consuetudine effectum esse, vt quod solis Episcopis & personis insignibus concedebatur, quibuscunque siue Clericis, siue Laicis licitum & liberum iam sit, ac proinde indultum, vt in Ecclesia, si vellent, tumularentur, per *d. c. nullus,* vbi glos. *verb. fideles, c. Ecclesiam, de consec. dist.* 1. *c. ex parte, cap. cum liberum, de sepultur.*

33 Consecrantur apud Catholicos Cœmeteria siue Ecclesiis adiuncta, siue ab illis disiuncta, & quidem peculiaribus cæremoniis, quarum forma, in Ritualibus libris extat: ita Steph. Durant. *de ritib. Eccles. lib.* 1. *c.* 23. *n.* 9. Petr. Coton *d. lib.* 2. *c.* 48. *pag.* 409. *versic. multis autem, grauissimisque caeremoniis consecrantur.* Laurent. Beyerlinck *d. verb. Cœmeterium pag.* 288. *lit. H.* Henric. Spódan. *lib.* 1 *p.* 3 *c.* 15 *de consecratione, sanctitate, & priuilegiis Cœmeteriorum communium,* Ego ipse *d. lib.* 2. *c.* 9.
34 *n.* 8. vbi teneo, Ecclesia consecrata etiam Cœmeterium ei contiguum præsumi consecratum, quia simul cum ipsa Ecclesia vnico ritu consecratur, quamuis specialiter quoque soleat consecrari,

35 Consecrationis huiusmodi causa duplex communiter assignari potest. Prima vt in eis multæ piæ preces aliæque sacræ ceremoniæ assiduè in honorem Dei, cultum Sanctorum, & solatium, ac leuamentum fidelium illic quiescentium fieri debeant. Secunda vt longè dæmones abigantur ab eorum locorum obsessione, & à corporum illic conditorum ad suas præstigias abusione, & ab hominum illuc orationis causa accedentium molestatione: sicut enim loca Principum asyla sunt, nec ibi lictores vlli manus iniicere audent, ita etiam in Cœmeteriis solemni ritu Deo consecratis non sinuntur Dæmones grassari eo modo, quo in aliis locis, ex Spondano *dicta p.* 3. *cap.* 15. *num.* 3. explicans *nu-*
36 *mer.* 4. quantum potestatis sibi Dæmones in Cœmeteria, antequam his sacris munitionibus in vnum circumuallerentur, necnon etiam in cadauera illic reposita vsurparent.

Eam ob causam consecrata Cœmeteria Catholicis
37 in honore, ac reuerentia fuerunt & esse debent, non solùm propter semen, vt ita loquar illic sparsum, hoc est, propter Orthodoxorū corpora ibi requiescentia, & communem resurrectionem placidè spectantia; sed etiam vt quoties Fideles per ea transeunt pro illis orare debeant sua nouissima cum gemitu cordis ad memoriam reuocando. Propter hanc igitur causam Petr. Coton. *de instit. Cathol. lib.* 2. *cap.* 47 *pag.* 4 0. ait quòd Cœmeteria sacris & religiosis explantur, sacræ in eis Cruces figuntur, vt scilicet viatores admoneantur eos, qui inibi conditi sunt, in fide Christi IESV lucis hanc vsurā reddidisse, & pro eis orent. Per Cœmeteria enim incedere, & pro defunctis ibi sepultis non orare quasi sacrilegium esse asseuerat S. Augustinus, quem citat Laurent. Beyerlinck, *d. verb. Cœmeterium pag.* 288. *lit. H.*

Vnde ad eandē reuerentiam pertinet ne in Cœmete- 38
riis vllæ profanæ actiones huiusmodi fiant, & quæcunque vana ab eis exterminentur. & ideo S August. *epist.* 39
64 maxime hortatur Aurelium Carthaginensem Primatem, vt auferat ebrietates, & luxuriosa conuiuia, quæ vt Cœmeteriis tanquam in honorem Martyrum fœda consuetudine per vniuersam Africā celebrati mos erat.

Et in Synodo Illiberitana *can.* 35. sub Syluestro Papa 40
celebrata prouide cautum est ne fœminæ in Cœmeteriis peruigilarent, eo quòd sæpe sub obtentu orationis scelera latenter cōmitterent. Referunt Iuo *p.* 11. *cap.* 60. Henric. Spondan. *d. p.* 3. *cap.* 13. *n.* 5. & antea Onuphr. Panuin. *d. cap.* 11. *de Cœmeter. pag* 69. *vers. Concilium Illeberitanū,* Ferdin. de Mendoza *de confirmando Concil. Illiberitano lib.* 3 *can.* 34. *cap.* 4 *pag.* 15. vbi reddit rationem ne cœmeteria, quæ Dei, & SS. Martyrum domus erant, in turpissima lustra, & lupanaria conuerterentur. Et Modernus quidam *de origine Templor. libro tertio capite primo*, sic ait, *Decet Christianos homines Cœmeteria, seu sepulchra publica loca sacra putare, neque permittere vt vllis prophanis vsibus violentur. Etsi enim improborum petulantia defunctis nihil incommodet, eadem tamen frænanda, & disciplina Christiana legibus coercenda est, ne eorum fidem reddere, & iis insultare videamur, quorum corpora cum in viuis essent, Spiritus Sancti Templa fuerunt, nunc autem in Christo sopita quiescunt.*

DISPVTATIO II.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA EMANUELE

Cœmeterium quoad sacrilegium, interdictum, pollutionem, reconciliationem, & immunitatem, an Ecclesiæ æquiparetur?

COEmeterium ab Episcopo designatum & benedi- 41
ctum, seu consecratum Ecclesiæ æquiparatur, & eadem penè immunitas illi debetur, quæ Ecclesiis conceditur, argum. *cap.* 1. *de immun. Eccles.* Boët. Epo. *in tract. de iure immun. Eccles. ad cap. cum Ecclesia* 5. *numer.* 18. *de immun. Eccles.* Ego *d. tract. de Iure Eccles. lib.* 2. *cap* 9. *num.* 7. Et sic æquiparationem hanc quoad consecrationem, sacrilegium, & interdictum agnoscunt Paulus Fusc. *de visit. lib.* 1. *cap.* 12. *numer.* 7. *&* 8. Piasec. *in praxi Episcop p.* 1. *c.* 5. *n.* 6 Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immunit. Eccles. p.* 2. *num.* 12. *in fine,* Sum. Dianæ *p.* 1. *verb. Immunitas Ecclesiarum quoad loca, num.* 4.

Eodem etiam modo polluitur Cœmeterium atque 42
Ecclesia, glos. *verb. polluto in cap. vnic. de consec. Eccles. lib.* 6. vbi Archid *n.* 6. Abb. *in cap. consuluisti n.* 2. *eod. tit. in Decretal.* Angel. *verb. Consecratio Cœmeterij in* 1. Siluest. *in sum. verb. Cœmeterium num.* 1. *&*
q. 1. *n.* 2. Quia copula in Cœmeterio habita & sangui- 43
nis, aut seminis peccaminosa effusio, sacrilega sunt, Cordub. *in sum. quæst.* 12. Nau. *in man. cap.* 16. *n.* 3. *vers. interrogatus,* Henriq. *in sum. lib.* 2 *de Pœnit. cap.* 6. §. 5. *in commento lit. H.* Petr. de Ledesma *in sum. p.* 1 *de Sacram vbi de Eucharistia c.* 20. Sanch. *de Matri. lib.* 9. *disp.* 15 *n.* 40. Quidquid quoad hunc effectū Cœmeteria

appellatione loci sacri non comprehendi existimauerint Sot. in 4. dist. 32. q. vnic. art. 3. concl. 3. Iacob. de Graff. in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 83. num. 10. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 24. n. 19. Vega etiam in sum. tom. 1. cap. 78. casu 1.

44 Sed primum dubium oritur, an & quando Ecclesia polluta censeatur Cœmeterium pollutum, vel è contra? In quo distinguendum est hoc modo. Aut Cœmeteriũ Ecclesiæ contiguum non est, & tunc ea polluta Cœmeterium non censetur pollutum, quia illi accessorium nõ est. Aut Cœmeterium contiguum est Ecclesiæ pollutæ, ita vt extrema Ecclesiæ tangant extrema Cœmeterij, & tunc polluta, seu violata Ecclesia, & Cœmeterium ei contiguum violatur; quia accessorium sequitur naturam sui principalis, & dignius ac potentius trahit ad se naturam minus digni, & minus potentis, ex vulgaribus Iuribus. Ita probat cap. vnic. de consecr. Eccles. vel Altaris lib. 6. resoluunt Petr. Greg. in partit. Iuris Canon. lib. 4. tit. 4. c. 7. Henriq. in sum. lib. 9. cap. 27. §. 5. Gambarupta de casib. reseru. cap. 15. casu 6. num. 10. plures per Cened. ad Sextum collect. 11. n. 7 quibus addo Azori. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13. vers. 5. Sayr. de censur. lib. 5. c. 16. n. 28. Vgolin de potest. Episcopi c. 29. §. 6. n. 2. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 39. art. 2. Sanch. de matrim. lib. 9. disp. 15. n. 23. & 35. Rague. de Missa in Ecclesia q. 62. num. 2. Rebell. de oblig. Iustit. p. 2. lib. 3. sect. 1. num. 5. vers. in parte loci. Fagund. in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 2. lib. 3. cap. 14. num. 18. Bonaciu. de Matrim. quæst. 40. puncto vlt. num. 11 Lezana tom. 3. verbo Ecclesia numer. 13.

45 Secundum se se offert dubium resoluendum, Vtrum scilicet quando duo Cœmeteria sunt contigua pariete intermedio, an vno polluto, censeatur & aliud pollutum, seu violatum. Communis & recepta resolutio est negatiua, etiamsi porta esset in pariete per quam ab vno ad aliud fiat trãsitus, cùm in effectu censeantur duo Cœmeteria. Ita Siluest. in sum verb. Cœmeterium 2. q. 2. n. 3. Azori. instit. moral. p. 2. lib. 9 cap. 6. quæs. 3. Fr. Ludou. Miranda d. art. 2. in fine, Lezana d. tom. 3. verb. Cœmeterium n. 4. Mari. Alter. de censur. tom. 2. disp. 3. c. 2. verb.
46 postulabis, vbi in vers. hac difficultas tenet quòd si paries communis, in quo est porta, æqualiter extructus sit in solo vtriusque Cœmeterij, ita vt dimidia pars pertineat ad vnum Cœmeterium, dimidia ad aliud, tunc si pollutio in vna parte contingat, illud tantùm erit violatum: si autem in vtraque per fiat, vtrumque polluitur; si verò paries, & porta pertinent ad vnum Cœmeteriũ solum, non ad aliud, tunc illud solum Cœmeterium polluitur. Vgolin d. cap. 29. §. 6. vers. excipitur tamen ol 2. vbi in vers. seq. ait quòd si in porta, per quam ab vno ad aliud Cœmeterium fit transitus, humani sanguinis, vel seminis effusio fiat, vtrumque polluitur, si porta in pariete extructa gratia vtriusque facta appareat.

47 Tertium deinde dubium insurgit qualiter Cœmeteria benedici, & consecrari, seu reconciliari valeant? Iam dixi de illius benedictione, & consectatione suprà num. 33. modò quatenus ad reconciliationem pertinet, dicendum est, illud reconciliari ea ratione qua Ecclesia: nam si per Episcopum solemniter consecratum sit, eo polluto per Episcopum reconciliari debet aquá solemniter
48 cum cinere, & vino, per eum benedicta, cap. consuluisti, de consecrat. Eccles. vel Altar. Si verò ab Episcopo non est solemniter benedictum, sed tantùm ad sepeliendum destinatum, per Parochum Sacerdotem poterit aqua ex-
49 orcizata reconciliari. Ita Doctores in d. cap. vlt. de consec. Eccles. vel Altar. in 6. Azor. d. cap. 6. quæs. 4. Vgolin. d. cap. 29. §. 8. num. 4. & 5. Galgan. de iure publico lib. 3. tit. 108. n. 37. & 38. pariter resoluentes reconci-
liata Ecclesia reconciliatum censeri & ipsum Cœmete- 50
rium, si Ecclesia polluta illi contigua sit. Vnde Sacra Cong Rot. in Camaracen. 9. Februarij 1608. & in Priten. 21. Iunij 1632. censuit Cœmeterij consecrati reconciliationem non esse committendam alteri quam Episcopo, quia Cœmeteria consecrata non nisi per Episcopum reconciliari possunt. Presbytero verò in Ecclesiastica dignitate constituto committi potest Cœmeterij simplex benedictio, quarum declarationum meminit Lezana in sum. quæst. Regul. tom. 3. verb. Cœmeterium num. 6. Ego ipse in sum. Apostol. decis. collect. 79. num. 1.

Vnde infero Cœmeterium siue coniunctum Eccle- 51
siæ, siue ab ea separatum, Ecclesiastica immunitate gaudere, ita vt illud confugientes exinde extrahi non valeant. Ita probat cap. cùm Ecclesia, de immunit. Eccles. glos. verb. Cœmeteria in d. cap. consuluisti, de consecrat. Eccles. vel Altar. Remig. de immun. verb. Cœmeterium ampl. 4. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 24. n. 28. & cap. 25. n. 10. Anast. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. c. 16. num. 30. vers. de Cœmeterio, cum seq. Cardin. Tuschus pract. concl. verb. Ecclesia concl. 10. n. 3. Azori. instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 8. quæst. 6. Suar. de Relig. tom. . lib. 3. de immun. cap. 8. num. 5 & cap. 9. num. 8. Franc Leo in thesauro fori Eccles. p. 1. cap. 13. num. 2. Alex. Ambrosin. de immun. cap. 10. n. 5. Gambac. eod. tract. lib. 4. cap. 3. num. 16. Mari. Ital. in simili tract. lib. 1. cap 4. §. 7 Farin. eiusdem de immun. num. 262. cum seqq. Valasc. cons. 82 n. 1. Ludou. Correa in repet. cap. inter alia, de immun. Eccles. p. 1. n. 12. cum seqq. Machado en su perfeto Confessor y Cura de Almas lib. 2. p. 3. tract. 5. docum. 2. n. 6. cum seq. Ioan. Ægid Trullenc. in decem Ecclesiæ præcepta lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 4. Sum. Dianæ p. 1. verb. Immunitas Ecclesiarum quoad loca num. 4. & in resolution. moral. p. 6. tractatu 1. resol. 6. Ciarlin. controuers. forens. cap. 12. numer. 46.

Ex dictis pariter colligo, quòd sicut in Ecclesiis sepe- 52
liri plura hominum genera prohibentur, de quibus ego ipse de Iure Ecclesiast. vniuerso lib. 2. c. 10. n. 40. cum seq. & latè Henric. Spondan. de Cœmeteriis sacris lib. 2. p. 2. c. 5. pag. 458. cum seq. aliquando propter reuerentiam, quę Ecclesiæ debetur; nonnunquam ex rigore disciplinæ, quia nulla participatio iustitiæ cum iniustitia, secundùm Apost. 2. ad Corinth. c. 6. cùm nec par sit vt sepulchris hi iungantur qui in altero seculo diuersa habitacula excepturi sunt: interdum, quia decesserunt in ipso notorio peccato mortali absque eius detestatione, vt sunt meretrices, concubinarij, vsurarij, & alij huiusmodi, quia cùm non sint resurrecturi ad vitam æternam, sed destinati gehennæ, nec iuuentur loci sanctitudine, haud æquum est, vt iis locis condantur, quibus Ecclesia ideo vult Fideles sepeliri, vt ibi iuuentur suffragiis, & orationibus viuentium, & tanquam sacrum depositum seruentur, donec resurgant ad vitam æternam. Ita etiam iidem à Cœmeteriis excluduntur homines, quos enumerat Laurent. Beyerlinck. d. verb. Cœmeterium pag. 288. in fine, & pag. 289. nam quoad sepul-
turam concedendam, vel negandam Iura, & Doctores 55
semper de Ecclesiis, & Cœmeteriis simul mentionem faciunt, vt videre est apud Henric. Spondan. lib. 2 p. 2. c. 6. num. 3. ibi, *Qua quidem in re notandum, cùm agitur de sepultura Ecclesiastica, siue Christiana, non omnem prohiberi sepulturam, seu tumulationem, sed tantùm illam, quæ ab spirituali Ecclesiæ auctoritate pendet; hoc est, quæ fit in loco benedicto, quem Episcopus ad vsum sepulturæ Fidelium solemniter consecrauerit, siue sit COEMETERIVM, siue Ecclesia; vel quæ Ecclesiæ, siue Pastorum eius auctoritate, ac recepta consuetudine, ad illud munus speciatim destinatum sit. Itemque illam, quæ corpora, etiamsi non deferantur in huiusmodi loca*

deferuntur

deferantur tamen cum pompa funerali Ecclesiastica, cũ Psalmis, cereis, & aliis sacris, atque solemnibus Christianorum funerum caeremoniis. Hac enim sepultura inbentur priuari omnes illi, quos diximus, & qui etiam illis impetierint, quà peccant lethaliter, quà etiam excommunicationem incurrunt pro casus, aut criminis grauitate, & si cadauera sepultorum internosci queant, exhumanda sunt, & in profundum locum abijcienda: aliquando etiam COEMETERIVM siue Ecclesia, in qua sepulta fuerint, noua benedictione reconcilianda, vel etiã parietes, & tigna abradẽda. Cùm alioquin minimè prohibere consueuerit Ecclesia, quamitius sẽper agere gaudet, quin ijdem impij, ac Rei in campis, & locis priuatis sepulturam à quibuslibet tam Secularibus, quàm etiam Ecclesiasticis personis adipiscantur, etiamsi locus esset contiguus Ecclesiae, vel COEMETERIO consecrato, dummodo non intra locum consecratum, nec cum caeremoniis ecclesiasticis, ita tamen vt nullum sit periculum, aut suspicio alicuius permixtionis, &c.

54 Quartum dubium petit, Vtrùm ad hoc vt Coemeterium gaudeat immunitatibus Ecclesiae concessis, & dici possit locus sacer & Religiosus, sufficiat quòd in eo repertum sit sepeliri corpora mortuorum, seu potiùs requiratur, vt ab Episcopo sit consecratum, vel benedictũ? Sufficere quòd appareat in eo mortuos sepultos fuisse, saltem accedente auctoritate Episcopi per *cap. ad haec, de Relig. domib.* resoluunt Ioan. Garc. *de expens. cap. 8. num. 51. vers. hodie*, Rota *decis. 37. num. 8. p. 2. recent.* quia, vt tenet Gratian. *discept. forens. cap. 110. à princip.* illatio mortui facit locum religiosum quando fit auctoritate Episcopi, pro qua auctoritate sufficit si de licentia Episcopi cũ officiis consuetis in eo sepultus sit mortuus, Pereg *de immun. Eccles. capite 4. numer. 57.* Sum. Dianae *p. 1. verb. Immunitas Ecclesiarum quoad loca n. 4.* Verùm non sufficere quòd in Coemeterio sepeliantur corpora mortuorum, vt dicatur locus sacer, & Religiosus, sed requiri vt sit ab Episcopo benedictum probat *Clem. 1.* vbi glos. *verb. Coemeteriis, de sepultur.* resoluunt *ibidem* Anchar *numer. 4.* Vitalin. *sub num. 14.* Innoc. *in cap. abolenda num. 2. in fine de sepultur.* Stephan. Gratian. *Marchia decis. 26. num. 4.* Sed Ego in hac quaestione veram iudico aliorum resolutionem, qui tenent quòd quando à multo tempore citra in aliquo loco cadauera sepeliuntur cum permissione, ac etiam acquiescentia Episcopi, & ab omnibus communiter pro Coemeterio diu fuerit reputatus, debet praesumi quòd locus fuerit destinatus ad sepulturam mortuorum, & insimul ab Episcopo benedictus, licèt verè, & realitèr benedictione careret. Ita Card. Zabarel. *in d. Clem. 1. n. 10. in fine, & n. 11. circa med. vers. & hoc verius*, Castro Palao *in opere morali tom. 2. tract. 11. disput. vnica puncto 6. numer. 16.* Rot. *in Caesaraugustana Dedicationis 28. Februarij 1625. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo.*

55 Quintum dubium non minus difficile insurgit vtrùm si Coemeterium auctum sit sine Episcopi auctoritate, in ea parte aucta absque alia consecratione, seu benedictione Episcopi, valeant mortui sepeliri, illaque gaudeat immunitatibus benedicto Coemeterio concessis? Pro parte affirmatiua facit vulgaris regula quòd eadem est ratio, idemque ius de re aucta, & de principali, quod augetur, *l. etiam, ff. soluto matrim.* cum similibus, de quibus Albert. Brun. *in tract. de augment. quaest. 9.* Mantic. *lib. 2. obseru. 49.* plures per Alphan. *collect. 448.* & post Tiraq. & multos alios Garciam *reg. 302.* quibus addo D. Barbos. *in rub. ff. soluto matrim. p. 3. num. 66.* & plures per me *de axiomat. Iuris vsufreq. verb. Augmentum Axiom. 24. a n. 1.* Augmentum enim sequitur naturam eius cui accedit, *l. si ex toto, l. quod in re §. si quis potest ff. de legat. 1. l. etiam,* vbi DD. *ff. de iure dot.* Sixtin. *de regalib. c. 8. num. 22.* Decian. *resp. 60. num. 11. vol. 3.* & *resp. 52. num. 51. cum seq. vol. 1* consetitque eiusdem esse naturae, cuius est principale, *cap. fin. §. 1. de cor. eccl. praeb. l. 8. C. de iure dot.* Hotom. *cons. 16. n. 6* Et hinc augmentum rei haereditariae cùm efficiatur pars eius fundi, cui accessit, fingitur etiam eiusdem fundi fuisse, Decian. *resp. 52. n. 63. vol. 1* Regner Sixtin. *cons. 24. n. 34 vol. 2.* Augmentum quoque dotis eodem iure ac priuilegiis gaudebit, quibus ipsa dos, *l. 26. §. 1 ff. de pact. dot. & l. 8. C. eod.* Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis n. 100.* quia priuilegium competens principali, locum habet in eius augmento, Honded *cons. 84. n. 68. vol. 2.* Vnde ad hoc propositum inferebat Guillerm. de Monte Landuno relatus a Cardin. *in d. Clem. 1. n. 11.* agens specifice de claustro quòd de nouo additum claustro Religiosorum, dicitur esse claustrum, & gaudet priuilegio immunitatis.

Contrariam tamen sententiam meliùs tenent alij, 56 quos refert, & sequitur Cardinal. *num. 11.* & ibi Anchar. *num. 4.* quos etiam sequutus est Vgolin. *de censur. tab.* 57 *2. cap. 9 §. 9 vers. postremo.* Ratio est, quia argumentum illud de augmento quòd sequatur naturam principalis, quod auctum est, procedit quando in vtroque eadem est ratio, non ita si diuersa detur inter vtrunque, iuxta regulam *l. Papinianus exul. ff. de minorib.* Rot. *decis. 72. n. 4. p. 2. recent.* vbi intelligit dictum illud procedere vbi non viget diuersa ratio, quae in hoc proposito manifestissima apparet: nam vt Coemeterium sit, & sepul- 58 tura Ecclesiastica dicatur, necessarium est quod locus auctoritate Episcopi destinatus sit ad mortuorum sepulturam cum speciali benedictione, quam solemnitatem supponimus deficere in hac parte Coemeterij, quae aucta est, & in simili de re aucta bonis maioratuum, si expressè habita non sit cum eadem qualitate maioratus, bene explicat Molin. *de primog. lib. 1. cap. 2. n. 37. a.*

Sextum dubium quaerit, an sicut in Ecclesia cerei in- 59 cenduntur, ita in Coemeteriis etiã incendi valeant? Dubitandi causam affert *Canon. 34. Concilij Illiberitani,* cuius verba sunt. *Cereos per diem placuit in Coemeteriis non incendi; inquietandi enim Sanctorum Spiritus non sunt. Qui haec non obseruauerint, arceantur ab Ecclesiae communione.* Referunt Garcia Loaisa *in collect. Conciliorum Hispaniae sub Concilio Eliberitano pag. 20.* Gabr. *Vasq. lib. 3. de adoratione c. 7.* Steph. Durant. *de riti-* 60 *bus Ecclesiae lib. 1. c. 23.* ibi, *Prohibetur accendi cereos ex superstitione Gentilium, quorum superstitionem Spiritus Fidelium dolenter ferebant, eoque nomine inquietari dicuntur: nam & eo Concilio pleraque alia prohibebantur ad extirpandas & funditus tollendas gentium superstitiones, quas noui Christiani illis Hispaniae locis tũc retinebãt, &c.* Basil. de Leon. *var. disp. p. 1. q. 2. Scholastica pag. 105. in fine*, vbi intelligit illa verba *inquietandi non sunt Spiritus Sanctorum*, id est, non accendantur in coemeteriis cerei ad Sanctorum inquietandos animos, non quod inquietari animas crediderint Hispaniae Patres, cum vt plenum superstitione damnauerint, sed quod id se praestare pollicerentur, qui animas euocare cereis contendebant, & à quiete in qua morabantur educere, & ad huius lucis vsuram reuocare. Nil est quod ab hac expositione dissonet. Inquietandi enim verbo vtitur sacra Scriptura in simili magica euocatione, qua Pythonissa animum Samuelis suis adiurationibus educebat *1. Regum 28.* doctissimus Ferdinandus de Mendoza ingenij acumine, ac dicendi elegantia longè praestans octuagenarius adhuc in hoc oppido feliciter viuit, *de confirmando Concilio Illiberitano lib. 3. can. 34. cap. 1. pag. 1. cum seq.* qui tamen *cap. 2.* Cereos rebus Ecclesiae sacris adhibitos 61 semper in Hispania probatos confirmat, & citat Concil. Tarraconense *c. 7.* quod grauiter in eos Sacerdotes, & Diaconos inuehitur, qui singulis diebus Vesperas, &c.

Matutinas omittunt, nam ex illorum desidia, & negli-
gentia illud incommodum redundare ait, vt in Ecclesiis
luminaria non ministrarentur. Grauem etiam pœnam
proponit Concil. Toletanum XIII. *can.* 7 in eos, qui odio
fratrum Ecclesiæ luminaria vel extinguerent, vel subtra-
62 herent Nec cereos solùm, & luminaria accendi in Ec-
clesiis Hispani Episcopi voluerunt, sed redditus eccle-
siasticos pro his sustinendis assignari; tertiam enim par-
tem oblationum luminaribus Ecclesiæ præscripserunt
in Concilio Bracharensi II. *can.* 2. in quo etiam *can.* 5.
decernunt nullam Ecclesiam ab Episcopis consecrari,
institutique, ni priùs à fundatore, vt vocat, luminaribus
necessaria ministrarentur.

63 Quomodo igitur statuit Illiberitanum Concilium
citato loco Cereos in Cœmeteriis non incendi: cuius
verba suprà relata multorum intellectus torquerit. Fue-
runt enim, qui candelarum vsum improbát huius Con-
64 cilij auctoritate ducti. Verùm Garcia Loaysa, cui de-
bet Ecclesia elaboratam & doctam Hispanorum Con-
ciliorum collectionem, Sanctorum nomine Fideles in-
telligit; quæ quidem nuncupatio olim Christianis
65 Fidelibus tribuebatur, vt Paulus scribit 1. *ad Corinth.* 1.
*Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, &
Timotheus frater Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi cum
omnibus Sanctis, qui sunt in vniuersa Achaia.* Et *ad
Philippens.* 1. *Paulus & Timotheus serui Iesu Christi
omnibus Sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis; cum
Episcopis, & Diaconibus.* Et ad *Ephes.* 4. *Ipse dedit quos-
dam,* &c. *ad consummationem Sanctorum*, id est; Fideliũ
Et 6. iubet orare pro sanctis. Sic Iudas in Canonica, de-
precans supercertari semel traditæ Sanctis Fidei. Ad-
ditque idem *Loaysa* Concilium noluisse huiusmodi
66 Sanctos, id est, Fideles, cereos per diem in Cœmeteriis
accendere, ne ipsorum spiritus, dum Orationis causa ad
Ecclesiam accedunt, inquietentur frequentia, & cura
immodica cereorum ardentium.

67 Ferdinandus verò de Mendoza *d. lib.* 3. *c.* 3. *pag.* 10.
refert illud solùm in hoc Concilio ab Hispanis Episco-
pis prohiberi, ne interdiu cerei in Cœmeteriis à piis
Fidelibus incenderentur, ne lucentibus tot luminibus
Gentes de Martyrum sepulchris redderentur certiores,
indéque Sanctorum corpora abducerent, & clericorum
spiritus maiori custodiæ periculo, & solicitudine vrge-
rentur, & inquietarentur, vt prisco Concilij verbo vtar.
68 Olim enim ad conseruandam Martyrum memoriam, &
custodiendas Beatorum corporum reliquias, prudentia,
& pietate singulari Maiores nostri statuerunt, vt clerici
antequam Presbyteratus, & Diaconatus ordine insigni-
rentur, per aliquod tempus Cœmeteriis Martyrum ad-
hęrerent, custodésque efficerentur Sanctorum corporũ,
quæ Gentes illæ idololatræ non immanitate minùs quã
religione barbarę assidua cura exquirebant, vt perderét.
Et *in fine* subdit alios præterea esse tum ingenio, tum
iudicio, & pietate graues, qui Sanctorum no-
men illic, nec ad Sanctos vita felici defunctos, nec ad
69 Fideles laicos referendum putent, sed ad Episcopos, Sa-
cerdotes, & reliquos Ecclesiæ Ministros, quorum ani-
mos, dum hi ministrant, illi Sacra faciunt, nimia cereo-
rum ardentium multitudine impediri, & inquietari Epi-
scopos nostros noluisse aiunt, quibus Canonis verba
non repugnare affirmat.

DISPVTATIO III.

An licitum, & honestum sit in Cœmeteriis domus, & tabernas mercales, siue institorias construere & locare, vt ex reditu ipsarum Ecclesiæ facultates augeantur?

70 PRo parte affirmatiua facit, quòd licèt intra Eccle-
siam id prohibitum inueniatur, nihilominus prohi-
bitio hæc non ita strictè obligat pro Cœmeteriis:
quia Ecclesiæ consecratæ, vel dicatæ debetur reuerentia
ex Iure diuino, & naturali, Cœmeteriis autem, vel
atriis eiusdem solùm ex priuilegio ob maiorem Eccle-
siarum decentiam, & venerationem ad ipsa per Ius
Pontificium extenso, iuxta doctrinam P. Suar. *de Re-
lig. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. Vnde forsan Caiet. *in sum verb.
Immunitas Ecclesiæ violata pag.* 167. resoluit emen-
tes, seu vendentes in Cœmeterio, ex quo non est 71
domus Dei, sed fidelium defunctorum, non pecca-
re mortaliter, sed tantùm venialiter, & illum refert
& sequitur P. Suarez *tom.* 3. *disput.* 81. *sect.* 8. *§. ex
hoc, & de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *dicto* 2. qui addunt
in Cœmeteriis tales venditiones, aut officinas facilè to-
lerari solere à Pastoribus Ecclesiæ, quia non videtur to-
talis irreuerentia, cùm solum videatur spatium illud di-
ci locum sacrum quod est intra Ecclesiam, Bonacin. &
& ab eo citati *de matrim. quæst.* 4. *puncto vlt. num.* 11.
Facit quòd harum domorum, seu apothecarum portæ
Ecclesiam, vel reliquum Cœmeterij intrinsecus non re-
spiciunt, neque Diuinis officiunt, sed ad publicas, &
prophanas partes, fora, vel calles portæ ipsæ deueniũt,
in quibus negotiationes huiusmodi exercentur. Deniq;
videtur dictarum domorum, & apothecarum constru-
ctionem & locationem permitti debere, vt Ecclesiæ red-
ditus augeantur, & maiori ipsius cultui, atque ornatui
consulatur.

Sed his non obstantibus negatiua pars mihi verior
videtur, & in praxi sequenda, quæ multis, sed his potis-
simum nititur fundamentis.

Primò probatur ex S. Ioan. Chrysost. *super Matth.*
id est, Auctore operis imperfecti. *homil.* 38. *ad cap.* 21. 72
Matth. refertur *in c. eiciens* 88. *dist.* ibi, *Eiciens Domi-
nus vendentes & ementes de Templo, significauit quia
homo mercator vix, aut nunquam potest Deo placere.
Et ideo nullus Christianus debet esse mercator, aut si vo-
luerit esse, proiciatur de Ecclesia Dei, dicente Propheta
Quia nõ cognoui negotiationes, introibo in potentias Do-
mini,* &c. & ibi, *Qui autem comparat rẽ, vt illã ipsã in-
tegrã, & immutatã dãdo lucretur, ille est mercator, qui
de Templo Dei eicitur,* &c. & ibi, *Ideo ergo mensas nũ-
mulariorum euertit, significans, quia in Templo Dei nõ
debent esse nummi, nisi spirituales, id est, qui Dei imagi-
nẽ, non diaboli portant,* &c Ratio videtur esse, quia in
his negotiationibus vt plurimũ mẽdacia, & peccata in-
teruenire solent, vt tradit Leo Papa *epist.* 90 *ad Rusticũ
Episcopum c.* 9. relatus *in c. qualitas* 2. *de Pœnit. dist.* 5.
ibi, *Quia difficile est inter ementis, vendentisque com-
mercium non interuenire peccatum.*

Secundò probatur ex auctoritate Alexandri II. scri- 73
bentis *ad Clerum, & populum Ecclesiæ Lucensis*, prout
refertur *in cap. ex multis* 9. 1. *quæst.* 3. ibi, *Vnde humani
generis Redẽptor omnes ementes, & vendentes de templo
eiiciens cathedras vendentium columbas euertit, num-
mulariorum effudit æs, præcepti sui auctoritate denun-
tians & dicens: Nolite facere domum Patris mei domũ
negotiationis. Illud quoque in eodem facto sollicitè con-
siderat, per totum textum Sancti Euangelij nusquam
reperiri Dominum tanta seueritate districta censura in-
stissa peccantes corripuisse, cùm non solùm eloquio incre-
pans, verùm etiam facto flagello de funiculis verberans
omnes eliminauit de Templo, apertè demonstrans quòd
tales negotiatores, non sicut cæteri peccatores sunt corri-
piendi, sed à Templo Dei, id est, à Sancta Ecclesia lon-
gius sunt proiiciendi,* &c.

Tertiò probatur & meliùs ex Nicolao Papa rela- 74
to *in cap. nulla* 42. *quæst.* 1. cuius verba sunt hæc.
*Nulla ædificia in atrio Ecclesiæ ponantur, nisi tantùm
clericorum:* vbi glos. *verb. in atrio*, dicit, id est, in Cœme-
terio Textum allegat Anton. de Padilla *in l. altius C. de
seruit. & aqua*, ibi, *Sed neque iuxta Ecclesiam licebit*

vnquam

vnquam etiam in proprio solo ædificare, *cap. nulla* 12.
75 *q.* 1. *ibi in atrio Ecclesiæ ædificare nemini licet*; *est au-*
tem atrium Ecclesiæ quod Cœmeterium vulgo dicimus,
cuius mensuram statuit tex. in cap. sicut antiquitus 17.
76 *q* 4 *& textus in illo cap. nulla conuenit Lex Regia* 24.
tit. 32. *part.* 3. Hactenus Padilla. Et ex *cap. in illa* leg.
cap. nulla) 12. *quæst.* 1. idem colligit Oldrad. *cons* 55.
quem refert Angel. de Clauasio *in sum. verb. Cœmete-
rium*, videlicet quòd nulla domus etiam Ecclesiarum in
Cœmeterio ædificari debet.
77 Quartò, ex *cap. decet* 2. *de immunit. Eccles.* *lib.* 6. ibi
Cessent in Ecclesia, earumque Cœmeteriis negotiationes,
& præcipuè nundinarum, ac fori qualiscunque tumultus,
&c. cum quo concordat *l.* 1. *& ibi glos.* 6. *tit.* 11. *part.* 1.
E otro si no deuen fazer en ella mercado, &c. Boët.
Epo *ad cap. cum in Ecclesia n.* 18. *de immun. Eccles.* vbi
quòd nec lites illic à laicis exercendæ sunt.
78. Quintò, ex Synod. Tr[illegible] quæ sub nomine sextæ Sy-
nodi circumfertur, vbi statuitur sub pœna excommuni-
cationis non oportere intra sanctos ambitus cauponato-
riam officinam, vel quæ fiunt per aromata species
proponere, vel alias venditiones facere, suam venerationem
nem Ecclesiis seruantes, vbi Balsamon docet qui sancti
79 ambitus dicantur. Et S. Ioan. Chrysost. *hom.* 36. *ad Co-
rinth.* iam suo tempore hunc abusum in Ecclesias irre-
psisse grauiter dolet, ibi, *Emere, quid, aut mercari lubet?
Mercimonia Ecclesia est quam forum*. ex quibus col-
ligit Durant. *de ritibus Eccles.* 1. *cap.* 26 *n* 7. in Ecclesiæ
foribus, & Cœmeteriis non licere quicquam venale lu-
cri causa, nisi ad vsum quidem sacrificij, vel Ecclesiæ fu-
turum sit, exponere.
81 Sextò, ex eo hæc eadem sententia elicitur, quia non
sunt coarctanda Cœmeteria, sed relaxanda, & extenden-
da, cum S. Ambros. *lib.* 2. *offic. sec. c.* 28 [illegible] latius *in c. au-
rum* [illegible] 12. *quæst.* 2 dixerit non minus ad laxanda spatia
humandis Fidelium reliquiis, quam ad Templum Dei
ædificandum, & ad pauperes alendos, ac captiuos redi-
mendos, vasa Ecclesiæ etiam initiata confringere, con-
flare, vendere licere. Referunt Henric Spondan. *de Cœ-
meteriis sacris lib.* 1. *p.* 3. *c.* 9. *prope fin. pag.* 214. Anton.
Bosi. *de Roma subterranea libro* 4. *capite* 2. *pag.* 596.
vbi etiam allegat *cap. sacris*, *cap. Parochianos*, *de se-
pultur. & cap. animarum, eod. tit. in* 6. glos. *in d. cap.
causam*, in illis verbis, *Nemo potest indignari quia hu-
mandis Fidelium reliquiis spatia laxata sunt*, &c. intel-
ligit de cœmeteriis, & glossam sequitur *l. Hisp.* 1. *tit.* 14.
p. 1. vbi agens propter quas causas Ecclesiæ vasa con-
fringi & vendi licet, ita ait, *La quint a para comprar lu-
gar cerca della para crecer el Cœmeterio*, vbi Greg. lit.
Ex eodem capite aurum sumptum est, & ad eandem
82 *vtilitatis ista etiam causa reducitur*, Speciosa igitur de-
bent esse Cœmeteria iuxta Ecclesias, Rot. *decis.* 353.
num. 104. *p.* 5. *recent.* non verò coarctanda aut pro-
phananda.
83 Septimò, idem suadetur etiam ex eo quòd Cœme-
terium consecratum, & pro defunctorum sepulturis
destinatum, non est trahendum ad laicorum habita-
tionem, & apothecam mercium vendendarum,
84 nam quod semel Deo dicatum non est ad humanos vsus vl-
terius transferendum, *cap. quæ semel*, 19. *q.* 3. *cap. ve-
stimenta, de consec. dist.* 1. *reg. semel Deo, de reg. iur. lib.*
6. cunctis traditis per Brun. *lib.* 3. *de cærem. cap.* 2. Re-
ming *de immunit. Eccles. cap.* 2. Nauar. *de spol. cle-
ric §.* 38. *num.* 7. *&* 8. & nuncupatim de cœmeterio
85 agens, quòd cùm sit locus sacer prophanari non possit,
censuit Rot. *in Vlixbonen. Cœmeterij* 20. *Nouembris*
1615. *coram Eminent. ss. Card. Pamph.* nunc S. D. N.
INNOCENTIO X. impressa per Farin. *decis.* 707. *n.*
4. *p.* 3. *rec. entior.* [illegible] *p.* 1. *in posthum.*
86 Hinc ligna [illegible] dedicatæ non debent ad aliud
opus iungi nisi ad aliam Ecclesiam, *cap. ligna* 38. *de*

consec. dist. 1. quod [illegible] ex Concil. Chalcedon.
apud Burchard. Episcop VVormacen. [illegible] 9. lib. 3.
Decretorum, in quo sic habetur. *Ligna Ecclesiæ dedi-
cata non debent ad aliud opus iungi nisi ad aliam Ec-
clesiam, vel igni comburenda, vel ad profectum in mo-
nasterio Fratribus, in laicorum opera non debent admitti.*
Azor. *inst. moral. p.* 2. *lib.* 9 *cap.* 3 *quæst.* 11. Suar. *de
Relig. tom.* 1. *tract. de sacrileg. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 5 Pi[illegible] 87
nec etiam cæmenta, & lapides Ecclesiarum destructa-
rum in profanos, seu laicorum vsus conuerti possunt, *d.
cap. ligna* 38. *dist. cap. ad hæc, de Relig. domib.* Ar-
mend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18.
l. 7. *de Episcop. n.* 85. Bellet. *disquis. clerical. p.* 1. *tit.
de clerico debitore §.* 14. *n.* 11.
Octauò, facit pro hac parte quòd licèt in Concil. 88
Trident. *sess* 21. *de reform. cap* 7. constitutum fuerit Pa-
rochiales Ecclesias ob nimiam egestatem collapsas, &
dirutas in prophanos vsus non sordidos, erecta tamen
ibi Cruce, conuertendas esse, nihilominus eius disposi-
tio Cœmeteria non comprehendit, quia facultas Ordi- 89
narij tanquam Sedis Apost. delegatis inib. concessa,
Ecclesias Parochiales sic dirutas profanandi, ad Cœme-
teria non extenditur, cum nunquam dirui, aut colla-
bi valeant, & ideo Ordinarium in vim dicti decreti
ea profanare non posse censuit Rota *in d. Vlixbonen.
Cœmeterij dec.* 707. *num* 2. *&* 4. *part.* [illegible] *recent.* Sa- 90
cris etiam locis etiam reuerentiam habendam multis
exemplis [illegible] cernitur, quorum aliqua narrat Pater Augu-
stinus de Herrera *de la origen y progreso en la Igle-
sia* [illegible] *los Ritos y Ceremonias del Sacro Sa-
crificio de la Missa lib.* 1. *cap.* 40. *num.* 4 vbi in hæc
verba. *Quiso Dios nuestro Señor mostrarle a vno de
nuestros Reyes, que no era bien faltasse à esta glosia de-
sus Mayores aun en minima circunstancia. El Rey
Don Sancho el Mayor de Nauarra y Castilla, gran ca-
zador iua en seguimiento de vn Iaualí, este fatigado se
acogio a guarecerse en las ruinas y paredones de va Tem-
plo, que auia sido dedicado à la memoria de S. Anto-
nino Martyr: pusose el animal junto al que parecia
auer sido Altar mayor. El Rey llego, alzo el brazo para
arrojarle el venable, quedo de tal suerte entorpecido que
no le pudo menear, mas reconocido, y admirado qual pu-
do ser la causa de aquel castigo, oro, y alcanço de Dios
nuestro Señor, que ni aun vn animal sea en ellos offendi-
do. El siempre religiosissimo Emperador Carlo Magno
perdono a vn O[illegible], que huyendo de sus caçadores se auia
entrado a guarecerse en el Monasterio Mortalense. Sin
duda [illegible] que [illegible] se venerassen las ruinas de los Templos
mi[illegible] Higino Papa, y Martyr (Autor del texto cita-
do in d. cap. ligna) quando decreto, que si alguna Iglesia
se vaciasse de renouar, ò derribar que les maderos, y de-
mas materiales viejos no se aplicassen a otro ninguno edi-
ficio profano, sino se den graciosamente para reedificar
con ellos otra Iglesia, y no auiendola, se quemen, como
cosa que no ha de seruir à otros vsos que al diuino. A
este decreto de San Higino añadio el Concilio Calcedo-
nense can. 23. que las Iglesias y Monasterios que vna
vez fueron dedicados à Dios nuestro Señor, en ninguna
manera se conuiertan en habitacion y vsos de seglares, y
añade graues penas à los Prelados que lo permiten.* Ha-
ctenus P. Augustinus de Herrera. Ex Historiographis
Hispaniæ hæc recenset de Sanctio Rege, qui diceba-
tur Maior, noster Ioannes Mariana *in sua historia la-
tinè scripta lib.* 8. *cap. vlt.* vbi ait: *Sub vitæ fine* (de
Sanctio loquitur) *Palentiam vrbe instaurandam cura-
uit, haud magna aliqua ad id occasione. Bellorum iniu-
ria multo tempore euersa iacebat: parietinæ tantum
extabant, & rudera, stragesque lapidum, prisca stru-
re, ædificiorumque vestigia: præterea vetusti operis rude
Templum, quod olim D. Antonini nomini dicatũ fuerat.
Sanctius eius tempore ferarum venationibus transigere*

solitus, ne nihil videretur agere (& est venandi ars bellicæ meditatio) iis in locis aprum insectatus est ad ipsum vsque Templum, quo fera confugit, seu fortunâ, seu quia in ea vetustate in ferarum lustra versum erat. Rex nihil loci Religione motus aprum ad aram decumbentem venabuli ictu transfigere parabat, cùm fortè animaduertit brachium repentina torpedine diriguisse, concessisse vires. Vindictam esse Numinis interpretatus, quasi loci sanctitati honorem non habuisset, & ex ea re Religione obstrictus D. Antonini opem venerabundus implorat delicti, quod per inscitiam admissum erat, veniam precatur, sentit mox brachiū pristino restitutum vigori. Dixerat priùs Ioan. Vasæus in historia Hispana prope finem Anno M.XXXII. in quo etiam anno idem refert Card. Cæs. Baron. tom. 11. pag. 109. §. Hoc anno Ioannes Papa.

91 Nonò ad eandem nostram sententiam valde cōducit quòd Cœmeterium de quo agitur, à tempore immemoriali fuerat vndique septum humili pariete, ex quo omnes vicinorum domus nullum impedimentum habebant quod prospectui officeret, & erat antiquissima consuetudine obtentum ne paries ille humilis vlterius progrederetur, seu altitudine maiori excresceret, quod certè in notabilem vicinorum vtilitatem cedebat: vnde contra eam consuetudinem parietem huiusmodi erigi non posse probatur ex doctrina Anton. de Padilla in l. altius n. 8. C. de seruit. & aqua, ibi, Limitabis tu modò regulam huius text. vt non procedat si vellet quis etiam in proprio loco ædificare contra consuetam iam ac præscriptam in vrbe consuetudinem; potest enim ex consuetudine vltra certum modum ædificia erigantur l. 1. C. de ædif. priuat. vbi refert glos. hoc esse consuetudinis apud Florentinos. Cuius consuetudinis meminit etiam glos. in l. qui
92 luminibus ff. de seruit. vrban. præd. &c & ibi n. 1 [illegible] Adde hac consuetudine clericos etiam teneri: si velint enim vltra antiquam formam ædificare, non erit illis permittendum. Salic. in auth. cassa & irrita, de sacros. Eccles. C. Ambros. de Opizonib. in l. filiusfam. §. diui num. 88. de leg. 1. &c.

93 Non obstat quòd in speluncis subtus Ecclesiam, vel Cœmeterium, & ita in eius testudinibus ad sepulturam non destinatis, quandoque, vt in speluncis, vulgo conchiglie atrij Ecclesiæ S. Philippi Ordinis Eremitarum Sancti Augustini fiunt apothecæ, seu domus pro secularium etiam mercatorum habitationibus; respondetur enim id permitti, quia illæ speluncæ, seu testudines, portas ad plateam habentes non sunt loca sacra, eo quòd non possunt dici intra Ecclesiam, vel Cœmeterium existere; iura enim de irreuerentia agentia, cuius ratione polluitur Ecclesia, loquuntur quando intra illam peccatur, vt apparet ex cap. si motum 19. & ex cap. Ecclesiis 24. de consecrat. dist. 1. & ex cap. proposuisti 4. & ex cap. Ecclesia fin. de consecrat. Eccles. vel Altar. Et ideo hanc partē sequi videtur Bonacin. in Romana Curia olim mei
94 amicissimus, de Matr. q. 4. puncto vlt. n. 11. ibi, Respondeo illud spatium dici locum sacrum, quod spectat ad interius corpus Ecclesiæ à tecto interiori vsque ad pauimentum, Suar. in 3. p. q. 83. art. 3. sect. 4. parum post princip. fol. 1056. col. 2. & iterum ibidem vers. secundo violatur, ibi.
95 Præterea necessarium est vt talis effusio fiat intra Ecclesiā, nec erit satis si fiat in locis Ecclesiæ adhærētibus, vel in cubiculis Ecclesiæ coniunctis, vel in turri, vel supra cellulas, vel in Speluncis sub pauimēto Ecclesiæ, sicut dictum est de homicidio, & effusione sanguinis, est enim eadem ratio, &c. Idem Bonacin d. puncto vlt. n. 14. ibi,
96 Non est sacrilegium quando copula habetur in aliquo loco subterraneo Ecclesiæ, vt in cauerna fabricata sub pauimento, modò locus ille subterraneus non sit sepultura. Ratio est quia locus ille censetur esse extra Ecclesiam, nec spectat ad interius Ecclesiæ corpus à tecto interiori vsque ad pauimentū, &c. Idē tenent glos. verb. sanguinis in c. 1. de consecr. Eccl. ferè post med. vbi Franch. num. [illegible] Gemin. n. 2. Anchar. n. 2. Nau. in man. cap. 27. num. 256. Ludou. Lop. in instruct. Conscient. tract. de Eucharist. cap. 79. vers. præterea fertes, Vega in sum. p. 2. cap. 94. casu 3. notab. 1. Iacob de Graff. in aureis decis. lib. 2. c. 48. num. 24. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 15. num. 15. Sayr. de censuris lib. 5. cap. 16. num. 8. Auila eod. tract. p. 5. disp. 7. dub. 1. concl. 2. Valer. Reginald. in prax. fori pœnit. tom. 3. num. 182. pag. 119. Nald. in q. pract. verb. sacrilegium, Villalob. in sum. p. 1. tract. 8. diff. c. 24. Hilliuc. etiam in sum. quæstionum moralium tom. 2. tract. 30. num. 135.

Non obstat doctrina Caietani citati supra num. 55. 97
quia loquitur de venditione candelarum in Ecclesia, aut Cœmeterio, & sic nihil specialius de Ecclesia tradidit quod Cœmeterio applicari non possit, vt patet ibi, Sed ad quæstionem de venditione candelarum in Ecclesia, aut Cœmeterio, &c. Dum autem dicit quòd si candelarum venditio fiat in cœmeterio, hoc non haberet pro notabili irreuerentia, quia Episcopi [illegible] nec reprehendunt; & quòd tamen vendentes in Ecclesia non auderet à peccato mort. excusare, intelligitur primum ob leuem materiam, & quia in Cœmeterio non ita perturbantur Officia diuina, nec orantes vendentium clamoribus inquietantur sicut in Ecclesia, vbi Missæ, & 98
alia diuina Officia celebrantur, ibique deuoti orantes permanent. Et in his candelas vendentibus considerat posse contingere duos distinctos actus, vnum imperfectum respectu [illegible], quando scilicet in Ecclesia aliquid venditur citra hoc quòd fiat domus negotiationis, ex qua imperfectione ait excusari à mortali tam pauperes, qui deferunt venales candelas per Ecclesiam, quam eos, qui propter accidentem tunc pluuiam suas bancas cum candelis venalibus trahunt intra Templum; neutri siquidem faciunt domum Dei domum negotiationis, sed quasi per accidens ibi vendunt.
Alterum perfectum, qui complete irreuerens est Tem- 99
plo Dei; & hunc esse ait quando venditor vtitur Templo Dei tanquam officina negotiatoria, seu ad vendendum quasi in officina. Et hoc insinuant verba Domini dicentis Ioan. 11. Nolite facere domum Patris mei domum negotiationis, significat enim per hoc quòd ita vendere, vt fiat domus negotiationis, est sacrilegium perfectum; quæ resolutio vera & admodum vtilis nobiscum non pugnat, imò nostram sententiam confirmat.

Ex quibus omnibus patet euidenter prætensionem 100
Parochi ex omni parte iniustam esse; nam si ille factum cohonestandi gratia velit dicere se domum fabricare ad propriam sui, vel successorum habitationem, vt commodiùs instantaneis Parochianorum necessitatibus occurrere valeat, id certam assertionem non habere facile erit cognoscere, cùm nunquam huius Parochiæ Rectores intra Ecclesiam habitare & permanere consueuerint, nec Ecclesia ipsa illis dare, vel conducere habitationem aliquam teneretur, aut obligata esset; sufficit enim Parochum in qualibet Parochiæ suæ parte habitare, si propriam domum non habeat, vt officium suum adimpleat, ex Sacræ Cong. declaratione referunt citata per me de offic. & potest. Paroch. p. 1. c. 8. num. 34. & 35. Cumque etiam contenti vsque adhuc fuerint præcedentes Parochi vt Vicecurati intra Ecclesiam permaneant, prout hodie permanent, qui solent pondus diei, & æstus sustinere; habitationis enim nouitas non procedit ex necessitate Ecclesiæ, aut Parochi eam inducentis, vt dixi; nec conducit ad augendas Ecclesiæ facultates, quia non est hic modus aptus ad eas acquirendas fabricando in Cœmeterio ad locandum, iuxta plantam fabricæ in actis exhibitam, cum in hoc contrauenjatur sacrorum Canonum decretis, de quibus supra, decet enim, imò conuenit, vt non solùm in ipsis Cœmeteriis, & aliis locis

locis sacris, sed etiam propè illa, nullæ sint, nec construi possint tabernæ mercales, siue institoriæ; & si con[...] fuerint, inde euelli debent, vt piè fuit constitutum *l. Regia Hispana* 24. *tit.* 32. *part.* 3. ibi: *Otro si porque la Iglesia es casa santa de Dios, al rededor della no se deue hazer tiendas de mercaderias, ni de otras cosas, si non de aquellas que pertenecẽ a obras de piedad e de merced: e si por auentura fuesse hi alguna cosa fecha, deue ser ende tollida*, &c. vbi Gregor. *Lop. in glos.* 2. *verbo al rededor*, allegat *d. c. nulla*, & *l. quecũque* 17 *de operib. public.* quæ est in *C. Theod. sed l. quicunque* 4. *lib.* 5. *tit.* 1. *de operib.*

101

102 *public.* dum probat nec Regum palatiis privatorum domus esse adjungendas, Ioan. Gryphiandus cum ea purgatione permissus, *in tract. de Insulis c.* 1. *n.* 37. *pag.* 24. ibi: *Vt terram mari vndique aquis circũdata propriè Insula dicuntur: ita domus, qua communibus vicinorum parietibus non iunguntur, insula dicuntur. Et hodie domus Principum insula plerumque sunt, id est à privatorum domibus distincta*, &c. Prout nec etiam Castellis, & Ciuitatum muris domus, aut apothecas, siue alia ædificia adhærere debere probat *d. l.* 14. in illis verbis, ibi, *E perende bien assi como à los muros de los castillos, e de las Villas, no deben arrimar casas, ni tiendas, ni facer otro edificio ninguno*, &c.

103 Et Montalu. *in d. l.* 24. de ea sic ait. *Habuit ortum à c. nulla*, 12. *q.* 1. *vbi in Camaterio nulla ædificia ponantur*, &c.

104 Idem videre est apud magnum illum Antonium Augustinum Archiepiscopum Tarraconensem antiquis comparandum, multis nostræ ætatis merito præferendum, *in epitom. Iuris Pontif. p.* 2. *lib.* 11. *tit.* 2. *cap.* 3. ex Eugenio II. & Leone IV Pontificibus Romanis *in Synodo Rom. capite* 24. his verbis. *Sunt quadam pia loca, vt prafertur in diuersis regionibus constructa, qua tam simplici solicitudine, & Sacerdotibus destituta, nulloque debito ibidem resonante, existunt officio, vt cum sint pro sola Dei laude constituta, diuino attestante Oraculo: Domus mea, Domus orationis est, nunc augeant, et alia domus vtilitate secularium hominum sordere conneniuntur.*

Ordinis Sancti Hieronymi Hispaniarum.

Religio S. Hieronymi gubernatur triplici genere legum, videlicet Constitutionibus, Extrauagantibus, & Rotulis. Ordinationes, seu rotuli facti à Reuerendissimo P. Generali, & Definitoribus an expirent elapso triennio, & alia dubia circa hoc discutiuntur, & quantum durent?

VOTVM CIV.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez Protonotarij ac in Nunciatura Hispaniarum Iudicis Apost.

1 *Religio S. Hieronymi gubernatur Constitutionibus, Extrauagantibus, & rotulis.*

2 *Constitutiones sunt leges primitiua & fundamentales.*

3 *Extrauagantes dicuntur qua iam propagato Ordine condita fuerunt.*

4 *Rotuli appellantur mandata quadam, & Ordinationes Capituli generalis.*

5 *Rotuli non durant vltra triennium, nisi in tribus Capitulis generalibus confirmati fuerint.*

6 *Professi ad actus capitulares admitti quando debeant?*

7 *Quastio proponitur.*

8 *Statutum, seu lex temporalis elapso tempore expirat.*

9 *Regula Cancellaria Apost. mortuo Papa expirant.*

10 *Statutum nouum temporale elapso tempore cessat eo magis quando est correctorium aliorum veterum.*

11 *Rotulus cessat vbi rotulantes à suis officiis absoluti sunt.*

12 *Rotuli obseruantia an duret vsque ad consummatam electionem* n. 13. & 14.

15 *Quastio alia proponitur.*

16 *Capacitas personarum attenditur secundum tempus, quo actus ad personas applicatur.*

17 *Quastio tertia proponitur.*

18 *Posterior resolutio absorbet possessionem.*

19 *Definitio Capituli generalis de anno* 1641. *refertur.*

20 *Quastio proponitur.*

21 *Declaratio non est noua diffinitio, sed antiqua dispositionis explicatio.*

22 *Electio quando cassatur ob vitium persona electi citatio adhiberi debet.*

23 *Electionis in cassatione iudicialiter est procedendum quando cassatur ob vitium persona, ibid.*

24 *Electio quando cassatur ob defectum forma, electus non admittitur ineligibilis.*

25 *Addens, minuens, et alterans non dicitur stare in puris terminis declarationis.*

26 *Ambitio sæpè pia pectora mundit.*

27 *Electio etiam digna intra vitium persona multis viis potest cassari.*

28 Clem. exiui. §. denum, de verb. signif. *communis est intimatus Religionibus.*

29 *Confirmatores quando ex priuata scientia possunt confirmare, vel infirmare electionem?*

30 *Confirmatio, seu infirmatio electionis vbi defertur confessionis Confirmatorum, eorum dicto est fides adhibenda, nec potest moueri quæstio quod malè fecerint.*

31 *Obseruantia est Constitutionum interpres.*

32 *Obseruantia attendenda.*

Sacra religio Sancti Hieronymi gubernatur legibus, & ordinationibus in triplici differentia, videlicet cõstitutionibus, extrauagantibus, & rotulis. 1

Constitutiones enim sunt leges primitiuæ, & fundamentales, vsque ab initio, & hinc ne nascentis religionis ortæ, habentes actum successiuum perpetuum, & ad perpetuam obseruantiam emanatę. 2

Extrauagantes verò dicuntur, quæ successiuis deinde temporibus, & pro eorum occurrentia, & opportunitate, iam propagato ordine, ad maiorem regularis status, & vitæ monasticæ obseruantiam conditæ fuerunt pro reformatione scilicet, & supplemento seu declaratione veterum constitutionum, in iis, quæ defectuosæ videbantur. Et hæ quidem ad instar constitutionum perpetuæ sunt, & inuiolabiliter ad perpetuam obligant obseruantiam. Verùm in eo potissimum differunt à constitutionibus, quòd extrauagantes, ad hoc vt pro legibus perpetuis habeantur, necesse est, quòd in tribus Capitulis Generalibus, siue continuis, siue interpolatis, ordinatæ, & stabilitæ fuerint, vt apertè legitur *in const.* 8. & *in proæm.* §. 3. 3

Rotuli, denique appellantur mandata quædam, & ordinationes Capituli Generalis, quæ in dies ad eosdem effectus augendæ disciplinæ regularis, & pro interpreta- 4

 tione

tione constitutionum, & extrauagantium fieri solent.

5 Et licèt rotulus parum aut nihil differat a constitutionibus, & extrauagantibus auctoritate, tamen plurimum ab eis distat duratione: quia rotulus non durat vltra triennium, sed imò eius præcisa obseruantia circunscribitur eo tantùm tempore, quo durat potestas suorum conditorum; vt legitur *in proœm. § fin.* ibi, *No obligan mas de por el tiẽpo que dura el poder de los que las mandaron.* Et *in annot. vlt. ad d. const.* 8. dicitur, quòd in quinque Capitulis Generalibus ordinatum fuit, *que solo tienen fuerça de ley por aquel trienn io en que se ordenaren; y de ay adelante seruiran de consejo, y direccion en los negoçios que occurrieren.* Cæterum si in aliis duobus Capitulis Generalibus confirmati fuerint, tunc ordinationes, seu rotuli isti transeunt in extrauagantem, & habent vim legis perpetuæ, vt *in eadem const.* 8 *& ibidem in Extrauag.* ibi, *Queremos, y determinamos. que lo que se ordenare en algun Capitulo General, y se confirmare por otros dos Capitulos siguientes, que de por extrauagante, y tenga fuerça de ley, con tal, que se proponga a la orden todas tres veces, y venga la mayor parte en que quede por extrauagante.* Et idem legitur *in proœm. parag. 4. in fine.*

His ita pro clariori intelligentia præhabitis, supponitur etiam quod in vltimo Capitulo Generali, de anno 1642. inter alias edita fuit sequens ordinatio.

6 *Que de aqui adelante ningun monge tenga voto en capitulo, sino tiene cumplidos diez años de habito, lo qual se propusso à la orden, paraque quede por extrauagante, y vino en ello,* &c. Etenim ante ordinationem istam, ad quoslibet actus capitulares admittebantur, etiam recenter professi. dummodo in sacro subdiaconatus ordine essent constituti, vt patet ex *const.* 41. Deinde *in Extrauag. 2. eiusdem const.* statutum fuit, ne actus Capitulares admitterentur, nisi, qui in sacris existerent, & post quadriennium à susceptione habitus postmodum verò *in Extrauag. 4 ad eandem const.* 41. dispositum fuit, ne admitterentur, nisi post sexennium impletum, & post sacri Ordinis susceptionem, vt *ibidem* videre est, & bene ibi aduertit *annot.* 1. Postremò de anno 1642. facta fuit prædicta ordinatio, quæ decem annos requirit a die susceptionis habitus, & proposita fuit toti Ordini (fuit enim rotulus) vt scilicet suo loco, & tẽpore maneat pro Extrauaganti.

7 Quæritur ergo primò, an huiusmodi ordinatio, siue rotulus expiret elapso triennio, ita vt in proximo futuro Capitulo Generali celebrando, possint, & debeant admitti ad actus Capitulares, ij, qui non plus, quàm sexennium impletum religionis habent, & sunt in sacris constituti?

8 Et respondetur omnino admitti debere; quia statutum, seu lex temporalis, elapso tempore expirat, *capite non est vobis, & ibi gloss. verb. donec, de spons.* Gemin. *cons.* 93 *n.* 4. *& seq.* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. § proœm.* 5. *à n.* 3.

9 Præsertim, quando statutum recipit auctoritatem à statuentibus pro solo tẽpore suæ potestatis; quia cessante tali statuentium potestate, necesse est, vt cesset etiã vis, & potestas statuti, vt patet ad oculum. Et sæpe videmus *in regul. Cancell. Apostolica*, quod mortuo Papa expirant. Gonz. *vbi suprà dict. § 5. n.* 2. vbi plura cumulat ad propositum.

10 Et eo magis, quando statutum est correctorium aliorum veterum statutorum, quia tũc omnino cessat nouum statutum, & statur anti quo vim legis habenti, Puti *decis.* 492. *numer.* 3. *lib.* 2. Crescent. *decis.* 3. *num.* 4. *de priuileg.* Paris. *const.* 18. *ex num.* 7. *lib.* 4. Gonz. *d. §* 5. *numer.* 78.

11 Vnde cùm de tempore electionis celebrandæ, statuentes, seu rotulantes, qui prædictum rotulum condiderunt, iam sint ab eorum muneribus, & potestate absoluti, sequitur, quòd talis rotulus cessauit, ex dictis supra *n.* 4. quodque standum est Extrauaganti de sexennio disponenti, ex dictis *n.* 6.

Nec dici potest, quòd rotulus debet durare saltem vsque ad consummatam electionem de proximo faciendam, cum alias talis ordinatio, seu rotulus redderetur inefficax, & ad nihilum deserviret. 12

Quia respondetur, rotulum fuisse factum à Reuerendissimo P. Generali, & Diffinitoribus, nunc existentibus, quorum omnium facultas, & potestas, penitus cessat, facta deputatione nouorum Diffinitorum, iuxta formam *const.* 7. quæ functio peragitur ante electionem noui Generalis, & sic cessat etiam rotuli obseruantia, ex superius dictis *n.* 4. 6. *&* 11. 13

Nec inefficax remanet, cùm imò plurima operetur, & inter alia, quod eueniente vacatione Prælaturæ Generalis ante completum triennium per obitum, promotionem, renunciationem, seu alias, rotulus adhuc durat. Item voces Capitulares, quæ in rotulo ante decennium prohibentur, non solum præstantur in electione Prælati, verùm etiam in pluribus alijs rebus, & actibus Capitularibus, quæ quotidie se offerunt. Præterea rotulus in vno Capitulo editus tendit in Extrauagantem, si in alijs duobus Capitulis fuerit confirmatus, vt diximus supra dicto *n.* 4. Et propterea, quantumuis elapso triennio cesset eius potestas, multum tamen operatur ad effectum recipiendi confirmationem in alijs duobus Capitulis, vt possit transire in Extrauagantem, cùm alias necesse sit vt rotulus esse incipiat, & stabiliatur, vt suo tempore cõfirmetur, & robur legis perpetuæ obtineat: & ea fuit intentio rotulantium, ibi, *para que quede por extrauagante*, &c. 14

Secundò quæritur, an ij, qui durante præsenti triennio compleuerunt sexennium habitus, debeant admitti post cessationem rotuli. 15

Respondetur, omnino etiam admitti debere; quia satis est, quod de tempore electionis rotulus iam cessauerit, & ipsi inueniantur capaces iuxta dispositum de sexennio *in dicta Extrauag. 4. ad const* 42. In considetanda enim personarum capacitate, vel incapacitate, debet attendi tempus, quo actus ad personas applicatur, vt per text. *in . post cessionem, de probat.* tenet ibidem Felin. *sub num.* 8. cuius doctrinam sæpiùs Rot. canonizauit in pluribus decis. relatis per Lotet. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 40. *n.* 129. Alias autem daremus in rotulo effectum contrarium, nempe cessationem, & operationem, quòd esset absurdum, & multo absurdius, si post eius cessationem tolleret effectum Extrauagantis, quæ est lex perpetua reuiuiscens per cessationẽ rotuli, vt per Put. Cresc. Paris. & Gonz. *vbi supra n.* 10. 16

Tertiò quæritur, an qui durante præsenti triennio, sexennium habitus impleuerunt, & deinde post prædicti rotuli cessationem constituendi sunt in possessione actuũ capitularium, possint etiam per nouum rotulum desuper faciendum prohiberi, ne ante integrum decennium habitus admittantur? 17

Respondetur, posse quidem prohiberi, non obstante eorum possessione. Quia, cùm talis rotulus à toto diffinitorio futuri Capituli sit proponendus, & ab vniuerso ordine approbandus, negari non potest, quin talis ordinatio fieri possit. Generale enim Capitulum, in quo totus ordo repræsentatur, habet facultatem faciendi huiusmodi ordinationes, & in specie videmus, quòd ius quæsitum, quoad proprietatem, quod habebant recenter professi, vt ad actus capitulares admitterentur, ex dicta *const.* 41. fuit ablatum per *Extrauag.* 2. & deinde per *Extrauag.* 4. *ad eandem const.* vt supeiùs vidimus *n.* 6. vnde si potuit hoc fieri respectu proprietatis, multo magis fieri poterit respectu possessionis, cùm regulare sit, quòd proprietas absorbet possessionem, *cap. cum dilectus*, 18

dilectus,

lectus, de causs. posses. & prop. Gratian. *discept.* 898. *n.* 19. Rot. *coram Seraph. decis.* 1484. *n.* 8. Post. *de manutent. obseruat.* 108. *n.* 24.

ALIA CONSVLTATIO EIVSDEM.

19 IN eodem Capitulo Generali de anno 1642. fuit diffinitum, vt sequitur; *Item en quanto à lo que dispone en la extrauagante primera, a la constitucion primera, y en la constitucion 70. que los Definidores del Capitulo General, y los deputados del Capitulo priuado confirmen, ò infirmen, apprueben, ò reprueben la eleccion del Prior de Sant Bartholome, como les paresciere, que combiene, ò segun sus consciencias: declaramos, que esto sea de entender, y se entiendo conforme al derecho commun, con pleno conocimiento de causa, citado el electo, y no en otra manera alguna, loqual so decentender, an si mismo en las elecciones de los Priores,* &c.

20 Quæritur igitur, an ista diffinitio sit verè, & propriè rotulus, ita vt durare non possit vltra triennium, id est, post dimissa officia suorum Diffinitorum.

21 Respondeo hanc ordinationem, seu diffinitionem, non esse verè rotulum, sed declarationem, ibi, *declaramos que esto, que sea de entender,* &c. Vnde facilè crederem, post triennium non expirare. Declaratio enim non est noua diffinitio. *l. heredes palam §. si quid. ff. de testam. l. adeò §. videtur ff. de acquir. rer. dominio. Clement. exiui. §. harum declarationum, de verb. signif. gloss verb. de nouo, in cap per tuas, de donat.* Oldrad. *consil.* 124. *num.* 20. *& cons.* 318. *in fin.* Sed antiquæ, & obscuræ dispositionis explicatio. Decian *l. edita num.* 47. *C. de edendo.* Paris. *cons.* 65. *num.* 5. *& seq. vol.* 1. Ruin. *cons.* 124. *num.* 6 *vol.* 1. Socin. iun. *cons.* 95. *n.* 71. *&* 76. *vol.* 3. Et quemadmodum antiquæ constitutiones sunt perpetuæ, ita etiam illarum declarationes, quia declarans non mutat essentiam, aut naturam dispositionis. Rot. *cons.* 15. *n.* 27 *vol.* 3. Decian. *cons.* 8. *n.* 21 *vol.* 1. *& cons.* 6. *n* 30. *lib.* 4. Menoch. *cons.* 331. *n.* 100. *& cons.* 360. *n.* 5. *& cons.* 443. *n.* 7.

22 Verùm ista noua diffinitio, quatenus se refert ad ius commune, indiget etiam sua declaratione, nempe, quòd tunc demum in cassatione, seu infirmatione electionis plena causæ cognitio, & electi citatio adhiberi debeat, quando electio cassatur ob vitium personæ, iuxta terminos *cap. super eo.* 12. & ibi glos. *verb. non vitio personæ, de elect.*

Vbi exemplificat in electione cassata ob prætensam electi irregularitatem oppositam, illegitimitatem, vel aliquod crimen sibi obiectum; quibus casibus, necesse est de Iure processum compilare, & electum citare, vt
23 suas afferat defensiones. Et ratio est, quia tunc electus, in iudicio succumbens, manet ineligibilis, vt docet gloss. *ibidem*, & propterea præcisè iudicialiter procedendum est, secundùm iuris terminos, vt bene in proposito Valenz. *cons.* 44 *n.* 3. *lib.* 1. Menoch *cons.* 98 *num.* 15. Et in terminis Rodrig. *quæst. reg. tom.* 1. *q.* 52. *art.* 12. Portel. *tom.* 2. *respons. moral. part.* 2. *casu* 4. *num.* 4. Et lato calamo, loquendo in indiuiduo de his constitutionibus, & Extrauagantibus Ordinis sancti Hieronymi diximus, apud Vota decisiua D. Barbos. *Vot.* 36. *ex n.* 12. Vbi, ibidem tenuimus, quando tacitè, & complicato modo Confirmatores denegent confirmationem, percutiendo personam electi, veluti, cum confirmatores dicunt electoribus, quòd alterum eligant, vel, quòd pro electo suffragia non præstent.

24 Secus autem, quando electio cassatur ob defectum formæ, vel alicuius solemnitatis; quia tunc æquum non est, vt desuper processus compleatur, aut citetur electus, cùm ex tali cassatione, non maneat ineligibilis, vt expressè dicit text. *in d. cap. super eo*, ibi, *quòd si prior electio, non vitio personæ, sed modo electionis cassatur, promotionem eius in eadem etiam Ecclesia non debeat impedire; de elect.*

Alias enim nulla esset cassatio, quæ litibus non im- 25
plicaretur, quod sacri Canones, & vniuersæ Regularium constitutiones abhorrent; increpante Apostolo *1. ad Corinth. cap.* 6. ibi, *quare non magis iniuriam accepistis?* &c. *& quare non magis fraudem patimini?* &c. & vix fieri posset aliqua electio, si illis non foret inuoluta. Et si hoc casu infirmatæ electionis ex defectu formæ, processus deberet compilari, vtique definitio in vltimo capitulo facta, non esset iuri communi conformis, nec esset antiquarum constitutionum declaratio, sed imò diceretur noua dispositio, quia ex quo addit, minuit, vel alterat, non dicitur stare in puris terminis declarationis. Rom. *cons.* 45. Socin. sen. *cons.* 19. *numer.* 5. *vol.* 1. Calderin. *cons.* 257. *alias* 16. *de præbend. in principio.*

Tota ergo difficultas reducitur ad id, quando in ambiguo manet causa cassationis, vtrùm ex defectu formæ, vel ob vitium personæ facta fuerit, an, scilicet, eo casu processus debeat compilari, & citari electus.

Et quidem negatiuè videtur respondendum, quia 26
electus, eo casu, nequaquam credere debet, ad sui iniuriam cassatam fuisse electionem, sed bonum commune Religionis, & ad maiorem illius profectum; vt bene D. M Barbos. *vot.* 4. *num.* 39. *& seqq.* vbi plura cumulat. Aliter enim sentire redolet ambitionem, quæ sæpe pia pectora inuadit, nam, vt ait D. Ambrosius *super Luc. sæpe quos argentia nulla delectant, quos nulla potest mouere luxuria, nulla auaritia subuertere, facit ambitio criminosos*, & sapienter Euseb. *homil.* 4. *ad Malach.* ibi, *Quid, inquam, prodest si in habitatione silentium sit, & in habitatoribus tumultus, & colluctatio passionum?* Diuus quoque Bernard. *super Cant. serm.* 29. ibi, *non legistis in regula vestra, quod, quicquid fit sine voluntate, vel consensu Spiritus & Patris, vanæ gloriæ deputabitur, non mercedi?* Diuus August *epist.* 5. ibi, *concordia ciuitates construuntur, seruet religio, valet æquitas, pollet humanitas, florent diuersarum disciplinarum studia.* D. Pet. Chrysolog. *serm.* 53. ibi, *pax perfectio est sanctitatis, iustitia regula, magistra doctrina, morum custodia, atque in rebus omnibus, laudabilis disciplina.* Et plura D. Gregor Nazianz. *orat.* 53. *in fin.*

Nec propterea electus manet ineligibilis, vel alioqui 27
notatus, quia esset iudicium temerarium dicere, quod talis electus iudicabitur suspectus, vel infamatus de aliquo crimine, cùm alias, citra vitium personæ multis vijs possit cassari electio, etiam digni. Bañez *de Iust. & iur. quæst.* 67. *art.* 2. *in resp. ad* 2. & dixi *d. vot* 36. *numer.* 22. Humiliter enim, & fortiter se gerere debet talis electus, nec hominum dicteria attendere, quia, vt docet D. Hieronymus *in epist. ad Pammach.* Prima virtus Monachi est contemnere hominum iudicia.

Quòd autem hoc relinquendum sit confirmatorum 28
conscientiis, comprobatur, tum ex dispositione iuris, vt *in Clement. Exiui. §. demum, de verb. signif.* ibi, *confirmetur, seu infirmetur, prout secundùm Deum visum fuerit expedire,* &c. cuius textus decisio, licèt pro Seraphico ordine condita sit, attamen ex quo est in corpore iuris inserta, & eius ratio generalis, omnes comprehendit; omnibus quoque Religionibus, necesse est, vt fiat communis, vt per Bart. & alios, tenet D. m. Barbos. *d. vot.* 41 *num.* 53.

Tum etiam ratione, quia quemadmodum electores, 29
liberè eligunt, quem iudicant dignum, scientia priuata, ita etiam confirmatores ex eadem priuata scientia possunt confirmare, vel cassare electionem, quando non tangitur persona electi, nec alius coëlectus concurrit, D. m. Barbos. latè *d. vot.* 4. *ex n.* 25. *præsertim n.* 35. qui plurima congerit, & de iure Eccles. *lib.* 1. *c.* 19. *num.* 151.

Tum

30 Tum & tertiò, quia idem disponitur *in d. Extrauag. 1. ad Cortusb. 1. ibi, Rogamos, y amonestamos a los Padres diffinidores, que en le eleccion del General no confirmen, saino a persona que sea suffiesente, para regir la orden, serca deloqual estrectiamente los encargamos las conscienсias*, & in *d. const. 7. ibi, confirmenta ò infirmenta, segun les pareciere que conuiene.* Etenim si in hoc casu processus foret compilandus, constitutiones non ita strictè negotium conscientiis confirmatorum committerent, & tamen ista conscientiaria commissio aliquid debet operari, cum aliàs, si per tramites iuris, & processu compilato cassatio fieri deberet, otiosa esset talis commissio, cùm de iure etiam insit. Quando verò constitutiones (vt in casu nostro) deferunt confirmationem, seu infirmationem conscientiis confirmatorum, eorum dicto est fides adhibenda. Mascard. *de prob. conclus.* 414. & non potest moueri quæstio, quòd malè egerint, Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp* 10. *n.* 13. nec requiritur citatio, imò absque ea procedere poterunt. Tiraquel. *tract. res inter alios act. vers. limita quintò*, minùsque erit necessaria iudicialis probatio. Sanch. *lib.* 3. *disput.* 8. *numer.* 4. Sed cognitio ex priuata scientia resultans, ad id erit omnino sufficiens, vt bene in puncto D. m. Barbos. *d. vot.* 4. *num.* 16.

31 Tum denique, quia stylus, & obseruantia huius sacræ religionis facit iuri confirmatorum, ex quo (vt supponitur) sæpe sæpiùs, ex sola priuata, & extraiudiciali scientia electiones infirmarunt. Quæ obseruantia, cum sit cōstitutionū interpres, ad *l. 1. de interpretatione ff. de legib. c. cum dilectus, de consuetud.* plurimùm est attendenda,

34 vt in terminis nostris D. m. Barbos. qui plures allegat *d. vot.* 4. *n.* 37. etiam si esset contra ius, Abb. *in c. cum terra n.* 2. *vers. sed consuetudo, de elect.* Rot. *qua alios refert, decis.* 65. *num.* 1. *p.* 1. *recent.* & ipsemet dixi *d. vot.* 36. *num.* 24.

35 Ex quibus videtur esse deferendum confirmatorum conscientiis, quando in ambiguo manet causa cassationis, electionis, & neque expressè, neque tacitè honor electi infringitur. Saluo in omnibus meliori iudicio, Matriti die prima Maij 1645.

Bracharen. Thesauraria.

Clausula, *adhuc per obitum*, accessoriè stat ad vacationem narratam. Expresso & narrato principaliter vno modo vacationis, si fiat postea expressio de aliis tenetur impetrans iustificare primum modum vacationis saltem de facto. Vacatio dicitur consumpta per prouisionem expeditam in forma gratiosa. In litteris prouisionis resignatarij necessarium non est mentionem facere de reseruatione pensionis.

VOTVM CV.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez Protonotarij, & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1 *Papa Doctorem Barbosam prouidit de Thesauraria S. Ecclesiæ Vimaranensis in forma gratiosa.*
2 *Renunciat cum reseruatione annua pensionis ducentorum ducatorum auri de Camera.*
3 *Collatio datur resignatario cum claus. adhuc per obitum Ioannis, quia nondum resignans possessionem obtinuerat.*
4 *Resignatarius cum recusasset pensionem soluere, succubuit.*
5 *Dubia disputanda proponuntur.*
6 *Vacationi vno modo principaliter narrato, si fiat postea expressio de aliis, tenetur impetrans iustificare primum modum vacationis saltem de facto.*
7 *Claus.* Siue per obitum Ioannis, *est accessoria ad resignationem narratam.*
8 *Vacatio dicitur consumpta per prouisionem expeditam in forma gratiosa.*
9 *Prouisio in supplicatione registrata etiam litteris non expeditis, sufficit ad effectum consumendi vacationem.*
10 *Cessio quæ dicatur, & quæ resignatio, & in quo differant?*
11 *Resignans quando ad titulum beneficij resignati fuit ad sacros Ordines promotus, tenetur in resignatione facere de hoc mentionem, aliter resignatio est nulla.*
12 *In litteris prouisionis nunquam vel raro fit mentio de pensione reseruata.*
13 *Litteræ resignationis non expediuntur in Cancellaria, vel Camera Apostolica, nisi constiterit quod consensus sunt præstiti & extensi.*
14 *Relatum in supplicatione cessionis habetur pro narratiua cedentis, & cessionarij.*
15 *Consentiens in vna parte videtur approbare, & ratificare omnia contenta in aliis.*
16 *Supplicatio, quæ dicitur matrix, prius attendi debet quam Bulla.*
17 *Litteræ à supplicatione recipiunt passiuam interpretationem.*
18 *Expeditores Bullarum non possunt præiudicare supplicanti.*

CVm aliàs in mense Apostolico vacasset Thesauraria Vimaranensis per obitum q. Ioannis Nogueira, S. D. N. illā contulit D. Doctori D. Augustino Barbosæ, & litteræ fuerunt desuper expeditæ in forma gratiosa, in quibus Papa dicit, *conferimus, & prouidemus*; ita vt vacatio per obitum Ioannis fuerit omnino consumpta, & consequenter expirauerit reseruatio. 1

Possessione tamen adhuc non habita, D. Doctor cessit &. renunciauit prædictæ dignitati in manibus Sanctissimi, & in fauorem Balthasaris Diaz, cum reseruatione annuæ pensionis 200. ducatorum auri de Cameta, & cum solita clausula, *non aliàs, aliter, neque alio modo.* 2

In supplicatione autem huiusmodi cessionis petitur collatio ad fauorem Balthasaris, & fuit addita clausula, *Adhuc per obitum dicti Ioannis*; & non fuit apposita clausula, *quod dictus Augustinus vna cum dicta pensione commodè viuere possit.* Et ita sub eadem data, & ex ventre eiusdemmet supplicationis fuerunt expeditæ binæ litteræ Apostolicæ; aliæ super prouisione Balthasaris cum prædicta clausula, *adhuc per obitum Ioannis*, & sine vlla mentione pensionis; aliæ vero super reseruatione eiusdem pensionis, ad fauorem D. Doctoris Barbosæ, cum clausulis & decretis amplissimis, & prægnantissimis ad effectum exigendi; ac etiam cum speciali & expresso decreto regressus, & seu ingressus, & accessus in euentum non solutionis. 3

Cum ob non solutionem lis acriter ventilata fuerit in sacro Rotæ Auditorio, & in aliis Hispaniæ & Lusitaniæ Tribunalibus, semper prædictus Balthasar succubuit, & vbique fuit vniformiter cognita iustitia D. Doctoris Barbosæ; adeò vt vix aliquis doctus extiterit, qui de ea plenissimè non fuerit informatus, cùm pro causæ defensione doctissimam praxim exigendi pensiones, vbique celebrem, nuper ediderit. Et denique vi- 4

gore prædicti decreti super ingressu & accessu, fuit pacificè in possessionem immissus.

5 Cæterùm aduersarius nihil non tentans adhuc non acquiescit. Prætendit enim, quòd ex quo obtinuit gratiam suæ prouisionis cum clausula, *Adhuc per obitum*, potest supplantare reseruationem pensionis; præsertim cùm in eadem prouisione nulla mentio de pensione facta fuerit. Et quod plus est, asserit, quòd gratia prouisionis non originatur ex cessione D. Doctoris Barbosæ, sed ex obitu Ioannis, & quòd reseruatio pensionis non fit respectiua ad consensum adhibitum in cessione.

De istis igitur cùm disputaretur apud supremum Lusitaniæ consilium, fuerunt proposita duo dubia, quorum alterum consistit in puncto iuris, videlicet, An Balthasar omissa vacatione ex causa resignationis, aut cessionis, possit capere vacationem per obitum Ioannis, in vim clausulæ adhuc per obitum.

Alterum verò consistit in stylo expeditionum Romanæ Curiæ, nempe, Vtrùm necessarium fuerit in litteris prouisionis eiusdem Balthasaris facere expressam mentionem de reseruatione pensionis, taliter quòd ob non factam huiusmodi mentionem, Balthasar possit opponere & excipere de defectu consensus ipsius, & sic de nullitate reseruationis.

6 Super quibus pro veritate consultus, quoad Primum negatiue duxi respondendum; videlicet, non posse omissa vacatione per resignationem capere aliam vacationem per obitum Ioannis, quia vacatio per resignationem est primæua, principalis, originaria, & causatiua, prouisionis, & propterea supplantari non debet cum sua correspectiua reseruatione pensionis. Clausula autem, *Adhuc per obitum*, stat accessoriè, & sic intrat de plano trita regula, & triualis conclusio in materia beneficiali, quòd quando principaliter expresso, & narrato vno modo vacationis fit postea expressio de aliis (siue indiuidualiter, siue generaliter sub clausula *siue præmisso, siue alio quouis modo vacauerit, seu ad præsens vacet*) tunc impetrans non potest omittere, seu negligere primum modum vacationis dispositiuè narratum, sed imò præcise tenetur iustificare illum saltem de facto; interim tamen non aperitur sibi via recurrendi ad alios modos vacationum, seu ad clausulas generales, nec potest se illis iuuari. Addit. ad Rot. *decis. 1. de rescript. à num. 8. in nou.* & facit *decis. 305. & 475. num. 2. lib. 3. part. 5. diuers.* Put. *decis. 266. n. 5. & decis. 400. lib. 3.* Paris. *de resign. lib. 10. q. 3 num. 11.* [illegible]. Loter. *de re benef. lib. 3. q. 8. num. 11.* Gaie. *de benef. p. 11. cap. 1. num. 36.* ibi, *secundò aduerte, quòd ita demum per clausulas generales, siue alio quouis modo, potest impetrans consequi beneficium ex alia vacatione, si vacationis modus dispositiuè, seu assertiuè expressus, saltem de facto iustificetur, prout fieri debet, vt possit recurrere ad clausulas generales*. Et singulariter obseruat Theodos. Rub. *in singul. Rota tom. 2. part. 4. clausul. 100.*

7 Et in terminis prædictæ clausulæ, adhuc per obitum, Put. *decis. 268.* alias *in correctis 267 lib. 3.* ibi, *non obstat clausula siue per obitum, quæ videbatur æquè principaliter in supplicatione apposita, quia non facit, cùm accessoria esset ad resignationem narratam.*

8 Vltra quod, dato quòd Balthasar neglecta vacatione per resignationem, posset se iuuare prædicta clausula, *Adhuc per obitum*; nihilominus sibi non suffragaretur, ex quo vacatio inducta per obitum Ioannis iam fuerat consumpta per prouisionem factam in fauorem dicti Doctoris Barbosæ, & per litteras in forma gratiosa desuper expeditas, glos. *in Clem. 1. verb. collatio*, & ibi Vital. *num. 47. vt lit. pend.* Bellam. *decis. 563.* Simonet. *de reseruat. q. 55.* Garz. *de benef. p. 4. cap. 2. num. 2.* Rot. *decis. 24. de præb. in antiq. & decis. 490. per tot. & decis.*
9 *535. n. 2. p. 2. recent.* cùm aliàs ad effectum consumendi vacationem sufficeret prouisio in supplicatione registrata etiam litteris non expeditis, nec apprehensa possessione, latè Gaic. *vbi prox. num. 11. & 15.* Gonz. *ad reg. 8 Cancel. glos. 15. §. 2. num. 31. & seq.* Rot. *decis. 458. & d. decis. 523. n. 2. p. 2. recent.* Duran. *decis. 263. num. 12.* Rot. *decis. 385. n. 10. p. 5. recent.* Et hæ quidem sunt conclusiones indubitabiles in sacro Rotæ Auditorio, aliisque Romanæ Curiæ Tribunalibus.

Quoad secundum verò dubium, respondetur non 10
fuisse necessarium facere mentionem de reseruatione pensionis in litteris prouisionis. Et pro materiæ dilucidatione, & styli intelligentia præsupponendum est, quòd aliud est cessio, aliud resignatio. Cessio enim propriè dicitur, quando renuncians non habet in sui fauorem litteras expeditas; aut si habet, adhuc non apprehenderet possessionem præbendæ renunciatæ, qui est casus noster in quo Dataria Apostolica consueuit apponere in capite supplicationis, *cessio*; & in corpore eiusdem supplicationis dicitur, quòd prædictus orator, *omni & cuicunque iuri*, &c. *cedit*, &c. *sponte & liberè in fauorem*, &c. *non aliàs*, &c. Resignatio autem propriè dicitur quando renuntians habet possessionem, & tunc apponitur in capite supplicationis, *resignatio*, & in corpore dicitur quòd prædictus orator *resignare intendit prout resignat*, &c vt videre est per formulas quas affert Parisius *de resign. lib. 8 q. 7. per tot.*

Et cùm hoc præsupposito dicendum est quòd in cessionibus in fauorem nunquam ponitur clausula quòd prædictus cedens vnà cum dicta pensione aliunde commodè viuere possit. Nec in litteris prouisionis ad fauorem cessionarij fit mentio de pensione reseruata.

Et ratio vtriusque dicti est, quia cùm cedens non renuntiet beneficium possessum, non est necesse constare quod aliunde viuere possit. Etenim si narratur Papæ quod cedit possessione minime habita, clarum est, quod aliunde viuit, cum alias vixerit, & vitam absque fructibus beneficij renuntiati. Solet enim Papa magis prospicere commoditatem possessorum, quàm eorum qui adhuc possessione non habita renuntiant beneficiis.

Præterea quando prædictus Doctor Barbosa post ad- 11
eptam possessionem renuntiasset, adhuc defectus dictæ clausulæ, Aliunde, &c. in supplicatione, & alter etiam defectus non factæ mentionis pensionis in litteris prouisionis resignatarij nullius essent considerationis, quia defectus isti in nullo alio casu respiciunt substantiam gratiæ, nisi quando resignans fuit ad sacros Ordines promotus ad titulum beneficij resignati, iuxta decretum Concilij Trid. *sess. 21. de reformat. cap. 2.* Paris. *de resign. lib. 2. q. 6. n. 40. & q. 14. n. 5. & seq. lib. 8. q. 7 num. 47.*

Et re vera, practici Romanæ Curiæ non possunt 12
non mirari de talis dubij propositione, cùm aliàs experientia nouerint, quod ex ventre eiusdem supplicationis expediuntur binæ litteræ Apostolicæ, aliæ quæ respiciunt collationem beneficij, eiusque possessionem; aliæ verò quæ concernunt reseruationem pensionis, eiusque exactionem. Vnde cùm pensio ista sit benè reseruata, & constituta in suis propriis & peculiaribus Bullis reseruationis, quid refert quòd in litteris prouisionis nulla fuerit facta mentio de pensione. Etenim neque erat necessarium facere dictam mentionem, nec debuit fieri, tum propter stylum, & rationes supradictas; tum etiam quia pensionatius non est exacturus in vim litterarum prouisionis, cùm ad hunc & non ad alium effectum expediantur litteræ reseruationis cum tot clausulis & decretis in fauorem eiusdem pensionarij.

Atque ex prædictis patet responsio ad secundam 13
partem huius dubij, nempe quòd Balthasar Diaz non

potest

potest excipere de inualiditate reseruationis ex prætenso defectu consensus ob non factam huiusmodi mentionem; quia, vt dictum est, hæc mentio non erat necessaria, nec fieri debebat de stylo, de quo testatur Lotter. insignis Romanæ Curiæ Aduocatus & noster inibi contemporaneus, *de re benefic. lib. 1. quæst. 35. n. 28.* ibi, *cum in litteris prouisionis nusquam fiat mentio de pensione, &c.* Et satis dicitur constare de consensu adhibito reseruationi ex inspectione litterarum desuper confectarum, ne dum quia inibi à tergo legitur consensus explicitus & formalis, sed etiam, quia est notorius stylus, quòd litteræ non expediuntur in Cancellaria, aut Camera Apostolica nisi constiterit quòd consensus sunt præstiti, & extensi, vt bene Paris. *d. lib. 10. quæst. 3. num. 10.* ibi, *quod satis dicitur constare ex litteris, nam de stylo notorio, littera non expediuntur, nisi viso consensu præstito & extenso in Camera vel Cancellaria.*

14 Præsertim cùm hodie originaliter fuerit producta supplicatio matrix, cuius vigore prędictæ litteræ tam prouisionis, quàm reseruationis pensionis fuerunt expeditæ, prout constant ex data, & clausulis vtriusque bullæ quæ sunt eædem, & iidem scriptor, & officiales. Et propterea relatum in dicta supplicatione, habetur pro narratiua cedentis, & cessionarij, & vterque in illa est orator. Rot. *apud Marches. de commission. part. 1. fol. 544. num. 3. & decis. 352. num. 7. p. 4. recent.* aliàs *part. 2. in posth. Farin.* Vnde, cùm in illa sit reseruata pensio sine clausula, Aliunde, &c (quæ in casu isto non erat necessaria) non est opus alia probatione, vt dicamus quòd cessionarius, qui consensit prædictæ reseruationi, erat de illa bene certioratus, ex quo illam petiit prout & cedens.

15 Præterea, quando non constitisset, prout constat de expresso consensu prædicti Balthasaris, adhuc ex quo vsus fuit prædicta supplicatione, & expediuit Bullas illius vigore, ac etiam possessionem apprehendit, visus est consensisse reseruationi pensionis, Rot. apud Caualer. *decis.* 26. ibi, de hoc autem consensu sufficienti, Domini satis constare dixerunt, quia cùm prouisio Francisci, & reseruatio pensionis legatur in eadem supplicatione, Franciscus eo ipso quòd vsus est dicta supplicatione, & secundùm illam expediuit litteras prouisionis Archidiaconatus ad sui fauorem, consensit etiam dictæ reseruationi pensionis, &c. Quapropter cùm constet de consensu in vna parte, videtur etiam approbare, & ratificare omnia contenta in aliis, Put *decis.* 369. aliàs 359. *lib.* 2.

16 Et vlteriùs quando in litteris deficit aliqua clausula, quæ existit in supplicatione, aut superfluit in litteris quod deficit in eadem supplicatione, nihil videtur referre, cùm aliàs in omnem euentum standum sit supplicationi. Cum enim supplicatio dicatur matrix, prius attendi debet, quàm Bulla, Rota *decis. 465. num. 4. & decis. 730. num. 1. part. 2. recent.* Præsertim cum non agitur directè, & principaliter de canonizatione alicuius gratiæ, sed tantum de faciendo fidem super illius concessione, ad effectum iustificationis alicuius narratiuæ, aut suppositionis necessariæ, Lotter. *de re benefic. libro 3. quæst. 2. num.* 34. Et cum aliquod emerserit in litteris dubium, sem-
17 per recurrendum est ad supplicationem, à qua litteræ recipiunt passiuam interpretationem: Idem Lotter. *d.*
18 *lib. 3. quæst. 4. num. 1. & seqq.* quicquid in litteris superfluè vel diminutè ponant expeditores, quia in hoc minimè possunt prę̨iudicare supplicanti, Rot. *decis. 459. num. 2. p. 3. recent.* aliàs *p. 1. in posth.* Duran. *decis. 265. num. 1.*

Ex quibus concludendum videtur non posse Balthasarem omissa vacatione ex causa resignationis, se iuuare vacatione per obitum Ioannis; ac etiam necessarium non fuisse in casu nostro facere mentionem pensionis in Bulla prouisionis, reseruationemque fuisse validam. Saluo in omnibus meliori, & saniori iudicio, &c. Matriti die 4. Iunij 1640.

Granaten. Prouincialatus Ordinis Eremitarum sancti Augustini.

Tempus ad electionem præfixum an & per quem prorogari possit? Possessio qualis debeat esse vt veniat manutenenda? Manutentio quando concedenda, vel non?

VOTVM CVI.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez Protonotarij, & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost. designati.

1 *Facti contingentia, & n. 2.*
3 *Officium suum complens, auctoritatem & potestatem amittit,*
4 *Generalis, seu Prouincialis non potest prorogare officium suum.*
5 *Renunciatio tacita tituli per aduentum diei præfixa, idem operatur quod expressa per dispositionem hominis.*
6 *Prouisio, electio, aut collatio non potest fieri, nisi cum necessario præsupposito renunciationis, aut alterius vacationis.*
7 *Limitata causa limitatum producit effectum.*
8 *Dictio*, penitus, *adeo præcisam habet naturam, vt nullam admittat modificationem aut alterationem & operatur ipso iure nullitatem actus in contrarium gesti.*
9 *Constitutiones singulorum Ordinum, seu monasteriorum [illegible]uanda.*
10 *Prouincialis quando habendus pro absoluto ab officio?*
11 *Dies præfixa aduentus an contempletur ad inducendam tacitam in Prouincialatu renunciationem.*
12 *Dictio*, alia, *est similium repetitiua.*
13 *Dictio*, ipsa, *est restrictiua temporis, & exclusiua alterius rei.*
14 *Dictio*, præfixa, *importat certitudinem diei.*
15 *Verbum*, sit, *importat ipso iure, & denotat requiri statim executionem.*
16 *Dict.* ipso facto, *important ipso iure, statim, & absque aliquo hominis ministerio.*
17 *Participium*, absolutus, *denotat actum geri ab alio quam ab eo, qui absoluitur.*
18 *Officij vacatione non facta, ad electionem futuri Prouincialis deueniri non potest.*
19 *Vacatio officij Prouincialatus an pendeat a renunciatione personali.*
20 *Priuatio præsupponit habitum.*
21 *Generalatus officij vacatio in Religione S. Augustini quando inducatur, & n. 22.*
23 *Constitutio vna solet aliam declarare.*
24 *Constitutiones loquentes de Capitulo Generali bene*

bene adaptantur ad Constitutiones disponentes de Capitulo Prouinciali.

25 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis, & declarat quid in regula comprehendatur.*

26 *Dictio,* semper, *ad omne tempus, & ad omnem casum refertur.*

27 *Dictio,* dumtaxat, *est restrictiua ad vnum casum solum, & concludit negationem in aliis, & excludit omnes alios casus præter expressos.*

28 *Dictio,* dumtaxat, *solemnitatem, & formam inducit, & ipsius transgressio vitiat actum.*

29 *Dictio,* statim, *nullam dilationem admittit, & est significatiua latæ sententiæ.*

30 *Bulla Martini V. refertur.*

31 *Dictio* eo ipso, *habet in se latam sententiam, & idē importat ac si Papa dixisset sine aliquo hominis, aut Iudicis ministerio.*

32 *Dictio,* ex tunc, *denotat vltimam & immediatam præfixi temporis extremitatem.*

33 *Generalis S. Augustini potest dispensare circa mutationem loci ad celebrandum Capitulum generale.*

34 *Argumentum à maioritate rationis in Iure validum.*

35 *Apostolicæ litteræ habent paratam executionem ad instar instrumenti publici guarentigiati, & procedendum ad earum executionem appellatione remota.*

36 *Excusatio nulla est, vani, & affectati timoris.*

37 *Constitutio Martini V. in §. 2. refertur.*

38 *Verba posita in proœmio Constitutionum bene ostendunt ipsius causam finalem.*

39 *Reelectio fieri non potest nisi concurrentibus Vocalibus eiusdem Capituli nemine discrepante.*

40 *Claus.* eo ipso, ipso facto, ipso iure, *nullam aliam requirunt Iudicis sententiam.*

41 *Declaratoria non requiritur ex Rotæ stylo quando sumus in facto notorio.*

42 *Alternatiua in Prouincialatus electione prouinciæ Granaten. Ordinis S Augustini confirmatur, præcedente concordia. & n. 43.*

44 *Dictio,* Post, *est separatiua temporis, & significat illius extremitatem immediatam.*

45 *Dictio,* Immediatè, *de sui natura exigit præcisam continuationem.*

46 *Immediatum id dicitur quod est sine medio.*

47 *Dictio,* Immediatè, *importat vt nullo alio actu etiam momentaneo interposito debeat actus celebrari.*

48 *Diuisio leonina a Iure reprobata.*

49 *Confirmationi Apost. Papa per quascunque alias litteras derogare non censetur.*

50 *Claus.* sublata, *claudit os parti.*

51 *Claus.* sublata, *adimit Iudici facultatem aliter iudicandi, declarandi, aut interpretandi.*

52 *Decretum irritum operatur nullitatem ab initio.*

53 *Generalis potest prorogare Capitulum generale, & Prouincialis prouinciale ad tempus. Quomodo intelligendum* n. 54. & 55. & 59.

56 *Capitulum Generale Fratrum Minorum ex quo habet diem præfixam in vigilia Pentecostes, non potest à Generali differri.*

57 *Electio deuoluitur ad Superiorem elapsa die præfixa ad eligendum.*

58 *Electio est ipso iure nulla si electores post elapsum tempus elegissent.*

63 *Capitulum potest prorogari existente causa seditionis, aut terroris armorum, intelligitur vt n. 61. 62. & 63.*

64 *Possessio est de essentia & substantia manutentionis.*

65 *Possessio etiam asinina, bestialis, seu asinaria est manutenibilis.*

66 *Dominium præsumitur ex possessione donec constet de intrusione, seu iniusta detentatione*

67 *Manutentio non est danda vbi constat de defectu dominij, seu de improbitate, & vitio possessionis.*

68 *Possessor vitiosus non est tuendus.*

69 *Possessio iniusti detentoris non est manutenibilis in spiritualibus.*

70 *Possessionis notoria iniustitia vt constet debet adesse vel possidentis confessio, vel sententia quæ transitum fecerit in rem iudicatam.*

71 *Clausulæ importantes latam sententiam quæ*

72 *Probatio defectus dominij ex quibus inducatur.*

73 *Probatio, quæ fit libris, seu scripturis apertis, nunquam reijcitur.*

74 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem ad petitorium reijcienda.*

75 *Exceptio respiciens merita, seu dominium. & petitorium quando impediat manutentionem.*

76 *Exceptio vbi est clara non efficitur altioris indaginis, nec est reijcienda, si illud quod est discutiendum prouenit ex replicatione aduersarij.*

77 *Manutentionem petens est actor originarius, & voluntarius.*

78 *Replicatio sapit naturam actionis, & secundum eam regulatur.*

79 *Probationes per modum summariæ informationis ante litem contestatam receptæ, nullam fidem faciunt.*

80 *Possessio officij data vsque ad certum diem, elapsa die non est manutenibilis aduersus concedentem.*

81 *Possidens officium vsque ad certum diem, etiam ante lapsum diei non sibi possidet, sed domino concedenti.*

82 *Decretum irritans inficit titulum, & possessionem.*

83 *Possessio infecta non est manutenibilis.*

84 *Decretum irritans inficit tanto magis possessionem si cadat super certo, & indiuiduali corpore beneficij.*

85 *Excommunicationis exceptio opponi potest vbi de sola possessionis manutentione agitur.*

86 *Possessio de tempore motæ litis sufficit ad manutentionem.*

87 *Actus repetiti & geminati faciunt magis constare de possessione ad effectum manutentionis.*

88 *Possessio simplex, nuda, & mera detentatio sufficit ad manutentionem.*

89 *Possessio titulata est manutenibilis.*

90 *Possessorij actus, qui dederunt causam liti, non probant possessionem, nec sufficiunt ad manutentionem.*

91 *Collatio vnica contradicta non constituit in quasi possessione iuris conferendi.*

92 *Contradictio partis quando impediat mandatum de manutenendo.*

93 *Quasi possessio manutenibilis acquiritur ex vnico actu pacifico.*

94 *Actus gesti post motam litem quando sint manutenibiles.*

95 *Possessio attentata non est manutenenda.*

96 *Inhibitio emanata post possessionem eam non afficit.*

97 *Appellatio debet interponi in scriptis & coram Iudice à quo.*

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Post completum in Prouincialatu triennium, adhuc prætendit P. M. Fr. Franciscus de Liaño sibi in eo competere [illegible] retinere possessionem, & propterea instat pro [illegible] one. Ex aduerso autem per aduentum diei [illegible] constitutionibus huius Ordinis pro celebratione Capituli Prouincialis statutæ, & præfixæ, præten[illegible] R.P.M.Fr.Franciscus de Termiñon modernus Prouincialis, quòd, stantibus litteris conuocatoriis, bene & legitime potuit R.P.M. Fr. Ildephonsus de Cast[illegible], Vicarius generalis, ac Præses Capituli deputatus à R[illegible] rendissimo Generali, & à Papa confirmatus, Capitul[illegible] celebrare. Quòdque electio facta de eodem P.M. Termiñon, est canonica, & possessio per eum Capitu[illegible] ter capta, & per plurimos actus possessorios pacificè continuata, est manutenibilis, prout desuper in ea petit in primis, & ante omnia manuteneri.

Vnde proposito dubio, cui sit dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione iuris exercendi Prouincialatum? Licet apud me sit res clara, quòd manutentio competat prædicto P.M. Termiñon, quia in hoc iudicio summarissimo momentaneæ possessionis nil aliud quæritur, quàm quasi possessio de tempore motæ litis, saltem pro vno momento, donec in eodem iudicio de meliori possessione constet, vel in plenario possessorio de eadem possessione principaliter agatur, aut in petitorio de titulo & proprietate disputetur: attamen, agnoscendo bonam fidem, & ne videamur legalibus subterfugiis nudæ possessionis insistere, sed magis canonicum titulum vltrò, & sponte propalare, gustandum est de bono iure ad effectum manute[illegible]. Quamuis enim, nec possessio dicti P.M. Termiñon sit turbida, nec possessorium in casu isto habeat admixtam causam proprietatis, nihilominus, tamen sibi ex aduerso gratis impinguntur obiecta, de clandestina electione, de turbatiua possessione, pluráque alia de armorum terroribus, minus religiose, vociferantur, quod satius, & modestius nobis visum fuerit, perinde, ac si ageretur ad canonizationem, titulum & possessionem vtriusque partis patefacere, & de omnibus disputationem assumere. Quapropter, parcendum nobis est, si minus breuitati consultum, præter, & contra solitum, diutius plus triplo, & quadruplo immorari videamur.

Quatuor igitur proponuntur articuli: quorum

Primus est, quòd prædictus P. Liaño nullum habet titulum, nec quidem aliquod iuris fomentum, seu adminiculum super huiusmodi Prouincialatu.

Secundus, quòd sibi non competit manutentio, cùm neque habeat possessionem, nec vestigium possessionis.

Tertius, quòd prædictus P.M. Termiñon est manutenendus in sua quasi possessione iuris exercendi ministerium siue Prælaturæ, seu Prouincialatus, non obstantibus prætensis attentatis ex aduerso obiectis.

Quartus, quòd quasi possessio ista est titulata, vero, reali, & legitimo titulo electionis Canonicæ; & insuper prætensis nullitatibus, ex aduerso oppositis, respondebitur.

ARTICVLVS I.

Et quoad primum, videtur, quòd prædicto P. Liaño nullum competit ius in Prouincialatu, quia ex quo compleuit suum triennium in officio, expirauit omnino eius authoritas, & potestas, & vlterius in eo non potest se intromittere, tam de iure communi: vt est text. expressus *in l. honor, §. gerendorum, in fin,* ibi, *Neque continuare quisquam honores potest, D. de muner. & honorib. l. nemo in 2.* ibi, *Nemo post completum sui temporis actum, ad eandem rursus sollicitudinem audeat aspirare, C. de off. [illegible] & in Authent. de defensor. ciuitat. §. fin. collat. 3.* ibi, *Et biennio completo curam, & siquidem tam biennium in ea cura habêt, renouari defensoris solicitudine.* Et infrà ibi, *Si verò nondum biennium compleuerint, digni vero videantur communicare circulo, impleat reliquum tēpus, vltra quod nullus ci-* 3

ciuitatem defendat, sed vsque ad hoc solum stet tempus, nisi cuncta ciuitas, reluctante nullo, elegerit eum. Et redditur ratio paulò inferiùs, ibi, *Ne frequentia ordinationis, & continuationae cura, & per quandam machinationem in illud tempus renouando, fiat aliquibus infinita prædicta gubernatio.* Bald *cons.* 318. *n.* 1. *lib.* 3. Abb *in c. fin.*
4 *n.* 8. *de indic.* Et in terminis, quòd Generalis, seu Prouincialis non possit protogare officium suum, mediante prorogatione Capituli, tenent in puncto Mirand. *in manu al. Prælat. tom.* 2. *quæst.* 6. *art.* 2 *conclus.* 1. ibi: *Non potest differre Capitulum sua authoritate, vltra tempus constitutum, nempe vltra vigiliam Pentecostes cuiuslibet sexennij; quin verò inuiolabiliter fieri debet electio Generalis ministri, siue minister Generalis venerit, aut non venerit, & etiam si plures defuerint vocales.* Sigismund. Bonon. *de elect. dub.* 103. *n.* 1. ibi: *Generalis non potest prorogare officium suum, aut tempus celebrationis Comitiorum generalium*, videtur id sequi Castellin. *de elect. c.* 6. *n.* 8. *& seq.* dum dicit, quòd dilatio electionis Prouincialis multa dispendia affert toti Prouinciæ. Iul. Lauor. *in elucubrat. tit.* 4. *de elect.* *Canon cap.* 23. *n.* 8. ibi: *Nec Generalis potest prorogare officium suum vltra terminum ei præfixum*, &c. & nos latiùs infra *num.* 55. *& seqq.*

5 Quin etiam ex dispositione constitutionum particularium huius Religionis, vt *in capit.* 7. *p.* 1. *sub rubr. de modo celebrationis Capituli Prouincialis*, ibi: *Quod semper celebrari volumus Dominica tertia post Pascha Resurrectionis.* Et ibi: *Ab ipsi verò die præfixa sit ipso facto à Prouincialatus officio absolutus, & ad electionem alterius penitus procedatur.* Et propterea adueniente die præfixa idem operatur tacita renunciatio tituli, & possessionis facta per ministerium legis, quam si fieret expressa per dispositionem hominis, cùm cardo totius negotij, tam renunciationis, quàm nouæ electionis stet solum in tempore, vt benè discurrit Castellin. *de elect. c.* 8 *n.* 4 *& seqq.* & post plures, quos allegat Peirin *de subdito Relig. q.* 1 § 6 *vers. Si quæras.*

6 Quinimò renunciatio satis dicitur per constitutionem expressa, ex quo venit in necessariam consequentiam expressi, Menoch. *de arbi. lib.* 2. *casu* 276. *n.* 28. Put. *decis.* 184. *num.* 1. *lib.* 1. Constitutio enim ordinat, quòd ad electionem alterius penitus procedatur; quod idem est, ac si expresse disposuisset renunciationem præcessisse, cùm aliàs non possit fieri prouisio, electio, aut collatio, nisi cum necessario præsupposito renunciationis aut alterius vacationis, *c. nulla, de concess. præb.* Mascar. *de prob. concl.* 1401. *n.* 8. Gonç. *ad regul.* 8. *glos.* 15. § 1. *n.* 40.

7 Prout in simili videmus, quòd beneficium collatum ad certum tempus limitatum, eo lapso, statim sine aliqua mora, aut temporis intercapedine inducitur vacatio: quia regulare est, quòd limitata causa limitatum producit effectum, *ad l. in agris, D. de acquirend. rer. domin. l. age, C. de transact.* & benè in proposito Gonçal. *vbi supr. d. glos.* 15. *n.* 94 *& seqq.* Rebuff. *in prax. tit. requisita ad bonam collationem, ex n.* 16.

8 Præsertim stante in constitutione dictione illa *penitus*, quæ habet adeò præcisam naturam, vt nullam admittat modificationem, aut alterationem, *l. ambiguitatem, C. de vsufruct.* Natt. *cons.* 63 *n.* 16. & plenè D. & collega meus D. August. Barbos. *in hac causa ex aduerso scribens, de diction. dict.* 249. *n.* 1. *& seqq.* Rot. *decis.* 526. *n.* 4. *part.* 1. *diuersor.* Seraphin. *decis.* 447. *n.* 4. Et operatur ipso iure nullitatem actus in contrarium gesti, *c. noui, de simonia, c. super hoc, de heret. lib.* 6. D. Barbos. *vbi supr. numer.* 6.

9 Aliàs enim sequerentur plurima absurda, quòd scilicet esset in libito Prouincialis, capitulum in longum protrahere, variis prætextibus, & artificiis ad alium locum, quàm in Capitulo præcedenti destinatum, transferre, se ipsum in effectu reeligere, officium sibi perpetuare, totam Prouinciam subuertere, & constitutionibus, etiam Apostolica authoritate confirmatis, derogare; quod magis pertinet ad Legislatorem, & supremum Principem, quàm ad subditum Religiosum eremiticam vitam profitentem; cùm præsertim Regulares omnes iuxta dispositionem sacrosancti Concilij Tridentini *sess.* 25. *c.* 7. *de regular.* teneantur obseruare singulorum Ordinum, seu Monasteriorum constitutiones, ibi: *Seruentur singulorum Ordinum.* &c.

10 Nec dici potest, quòd constitutio *in d cap.* 7. solùm loquitur, quando Prouincialis, infirmitate, vel alio impedimento detentus ad Capitulum non venerit; quo casu disponit, quòd per socium suum sigillum Prouinciæ mittat nomine suo coram omnibus resignandum; quódque ex tunc, id est à die resignationis sigilli, à Prouincialatus officio sit absolutus. Ex quo prætenditur, quòd Prouincialis non antea habendus sit pro absoluto ab officio, quàm si vel per se personaliter sigillum resignauerit, vel per socium resignandum miserit; qui sunt duo casus positiui expressæ renunciationis; non autem quando citra ipsam renunciationem dies præfixa elabitur, quia tunc adhuc videtur retinere officium, donec illi renunciet, cùm constitutio nihil disponat de hoc tertio casu.

11 Quia pro intelligentia respondetur. Primò, quòd constitutio ad effectum vacationis officij non habuit respectum ad renunciationem Prouincialis per se, vel socium suum faciendam, sed solùm contemplatur aduentum diei præfixæ in eadem constitutione, *in rubr. præced.* ibi: *Die verò Sabbati Prima cantetur, postea Pater Præsidens Missam de Spiritu sancto solemniter, & deuotè cantabit*, &c. Et inferiùs, ibi: *His peractis sedeant, & dicat P. Præsidens: Benedicite*, &c. Et propterea siue Prouincialis renunciet, siue non renunciet, adueniente isto Sabbato verè, & propriè post Missæ celebrationē est absolutus ab officio, vt expressis, & rotundis verbis cantat constitutio, ibi: *Ab ipsa verò die præfixa sit ipso facto à Prouincialatus officio absolutus.*

12 Ex quo patet, quòd renunciatio est mera cæremonia non pertinens ad substantiam vacationis, sed imò vt appareat coram Fratribus humilitas, & modestia renunciantis, quæ in eadem constitutione plurimum commendatur, & inde resultet aliorum ædificatio; & vt ostendatur vltroneus concursus voluntatis hominis cum præcisa & indispensabili dispositione legis. Quod fit euidentius, ex quo *in d. cap.* 3. *rubr. de elect. Venerab. Prouincialium, eadem p.* 3. *disponitur*: Quòd Prouincialatus, qui in Capitulo Generali post annum sperant complementum triennij, & sic suas vacationes, extunc prouideantur in eodem Capitulo Generali, etiam ante annum à renunciatione. Si enim renunciatio vnius esset de necessitate ad electionem alterius, vtique non potuisset fieri electio, & prouisio de vno, nisi facta renunciatione, & absolutione de altero. Atque idem inibi statuitur de Prouincialaribus, qui in eodem Capitulo Generali extunc conferuntur, & prouidentur; in quibus primo loco fit electio, deinde vltima die succedit renunciatio, & absolutio. Et quotidie practicatur in electionibus Priorum totius Ordinis, qui aliquot antea diebus eliguntur, quàm eorum prædecessores renunciauerint, vt *in d. cap.* 7 *rubr. de instit. Priorum ead.* 3. *part.* Sunt enim diuersa, anticipata, & præpostera ista tempora in constitutione, vt patet, ex quo inter functiones secundæ diei, quas exercet Diffinitoriū, fiunt electiones Priorū; & in vltima die, quādo Capitulum est dissoluendum, publicantur eædem electiones, & insuper fiunt renunciationes, & absolutiones, vt *in dict. capite* 7. *rubr. de Diffinition. atque famil. legendis*, vbi in fine dum constitutio loquitur de confirmatione faciēda ab eo, qui elegit, adsunt hæc verba: *Habeatur*

pro confirmatione absque aliqua alia caremonia, &c. Dictio enim *alia*, denotat cæremoniarum similitudinem (quæ non potest referri nisi ad renunciationes,& absolutiones in eadem rubrica contentas) & est repetitiua similium,& facit positionem eiusdem qualitatis ad præcedentia, *l. quidam relegatus*, *D. de reb.dub.* latè plurimos cumulans D. M. Barbos. *de diction. dict.* 26. *num.*1. *& per tot.* Minúsque requiritur absolutio ab officio ad effectum vacationis, vt etiam apparet, ex quo si Prouincialis in casu legitimi impedimenti socium suum miserit, nulla alia fit cæremonia,quàm resignationis sigilli sine absolutione Præsidentis, & tamen absolutus remanet ab ipsa die præfixa, vt *in d.c.*7. *rubric. Quomodo Prior Prouincialis officio suo renunciare debeat.*

13 Ponderando præsertim dictionem, *ipsa*, quæ est restrictiua temporis de sui natura, si tempori adiiciatur, Gabr. *cons.*113.*n.*64.*& cons.*154.*num.*13.*lib.* 2. Surd. *cons.*448.*num.* 19 Hond.*cons.*11. *num.*91.*vol.* 2. Et est adeò præcisa, quòd imò est exclusiua alterius rei,seu temporis,quàm præfixi,Seraphin *decis.*552.*num.* 1. latè D Barbos.*dict* 177.*n.*3.5.*& seqq.*

14 Item ponderando verbum, *præfixa*, quod importat certitudinem, præcisionem, & omnimodam infallibilitatem diei,seu celebrationis Capituli in die.

15 Ac etiam verbum, *sit*, quod habet in se canonem latæ sententiæ,& importat ipso iure, D. Barbos. *dict.* 374. *num.*1. Gutierr. *pract.lib.*2. *quæst.*118.*n.*11 & denotat requiri statim executionem, vt per Azeued *ad l.*15. *n.*46.*tit.*4.*lib.*4.*Recopil.*

16 Et insuper ponderando dictiones, *ipso facto*, quæ idem important, quod *statim*,seu *ipso iure*, absque aliquo hominis ministerio. Archidiac. *in cap.*1. *in princip. de rescript. in* 6 & pulchrè Alexand.*cons.*139.*n.*2.*lib.*7. & copiosè D. Barbos. *dict.* 178. *per tot. & dict.* 106. *num.*2. *&* 3.

17 Ac demum,participium illud *absolutus*, quod denotat actum geri ab alio, quàm ab eo,qui absoluitur, *cap. verbum, de Pœnit.distin.*1.*cap.cùm inferior,de maiorit. & obedient.l.nemo,qui condemnare. D.de reg.iur.*

18 Secundò, hunc esse verum, & genuinum sensum constitutionis,patet etiam, ex quo constitutio non contenta de vacatione officij in die præfixa, immediatè disponit, quòd omnino deueniatur ad electionem futuri Prouincialis, ibi: *Et ad electionem alterius penitus procedatur*, quod fieri non posset nisi præuia officij vacatione,ex dictis *suprà n.*6.*&* 8.

19 Tertiò, quia expressio illorum duorum casuum in constitutione non fuit apposita, vt solùm per eos fieret renunciatio. quia vt dictum est, illa inducitur ab ipsa die præfixa: sed imò fuit apposita, vt daretur intelligi, quòd si Prouincialis non venerit ad Capitulum, neque socium miserit,incurrit pœnam ineligibilitatis, de qua etiam inibi principaliter agitur, vt inferiùs immediatè subsequitur, ibi: *Quòd si Prouincialis iustam excusationem non habens, ad memoratum Capitulum venire contempserit,ex tunc vsque ad decennium ad omne officium cum cura animarum ineligibilis permaneat.* Aliàs enim si caperemus alium sensum, quòd vacatio penderet à renunciatione personali, seu resignatione sigilli per socium facienda, sequeretur maximum absurdum, videlicet, quòd si nec Prouincialis venerit, nec sigillum miserit, nunquam possit considerari officij vacatio.

20 Quartò, ex quo constitutio imponit ex tunc pœnam ineligibilitatis pro decennio.& non pœnam priuationis datur etiam intelligi, quòd Prouincialis iam de illo tempore est absolutus ab officio, & non indiget priuatione,cùm priuatio præsupponat habitum, *l. ad l. decem*, *D de verbor.obligat.cap.ad dissoluendum, de desponsat. impub.* Euerar.*in topic.legal.loc.*6. Aliàs constitutio videretur improuida:tum,si culpabilem,& ex tunc ineligibilem manuteneret in officio, *cap.cùm bona,de ætat. & qualit.et cap. tanta,de excess. Prælat.* Tum etiam,si iudicaret pœnam priuationis esse maiorem pœna ineligibilitatis, cùm certè sit longè minor, ad not per DD. *in cap.super eo, de elect.* & regulariter ibi debeat esse pœna grauior, vbi maior fuit culpa,vt *in d.c.tanta.* Et iste intellectus efficitur palpabilis,quia constitutio ob similem culpam, & contemptum Prioris Generalis, cùm aliàs officium ante tempora Sixti Papæ V. esset perpetuum,imposuit illi pœnam priuationis, vt dicetur infrà *num.seq* Ex quo enim de tempore Capituli durabat officium Generalis, proptereà legitimè imponitur pœna priuationis, quæ cùm non fuerit imposita Prouinciali, detegitur euidentissimè quòd constitutio agnouit illum non indigere priuatione ob præcedentem vacationem officij inductam per aduentum diei præfixæ.

21 Quintò, quia dato,sine veri præiudicio, quòd Generalatus esset tunc sexennalis, adhuc in tantum attenditur præfixio diei ad effectum vacationis officij, quòd etiam in illius vacatione in effectu idem prorsus statutum sit,vt *in cap.*1.*part.*3. ibi: *Si Prior Generalis aliquo rationabili impedimento detentus,non possit ad Generale Capitulum venire, mittere Vicarium suum valeat, qui vice eius possit,& debeat sigillum Ordinis resignare, & ad voluntatem Diffinitorum, & aliorum vocalium Generalatus officio,si opus fuerit,renunciare. Quod si ipse Generalis ad Capitulum Generale tempore statuto non venerit,nec Vicarium aliquem suum miserit, à die statuta,& præfixa ad dictum Capitulum celebrandum, in posterum ipso facto sit Generalatus officio priuatus. Et in eo casu Prior Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulum congregatum est,omnia faciat,quæ Prior Generalis præsens faceret,quousque Præsidens publicetur, & nõ vltra,qui publicatus, ad electionem noui Generalis procedere faciat.*

22 Adeò,vt etiam, si Generalis Vicarium miserit,adhuc non requiritur renunciatio, aut sigilli resignatio,tũ quia constitutio hoc totum ponit *in voluntate Diffinitorum, & aliorum Vocalium*, tanquam nihil pertinens ad substantiam vacationis, iam præsuppositæ per aduentum diei præfixæ. Tum etiam, quia huiusmodi resignatio, seu renunciatio eatenus facienda est de voluntate Capituli,quatenùs, *si opus fuerit*, vt cantat constitutio; videlicet,si pro faciliori expeditione futuræ electionis, vel pro alia ratione, de qua *suprà num.*12. vocales ita voluerint. Ex quo planè satis detegitur, quòd vacatio non inducitur per renunciationem, cùm hæc sit posita in voluntate Capituli, & hoc quidem, si opus fuerit,sed imò per aduentum diei, *ex superiùs dictis.*

23 Et quatenus constitutio *in d c.*7 *p.*3. quæ loquitur de electione Prouincialis, esset dubia, benè tamen reciperet passiuam interpretationem ex aliis constitutionibus eiusdem voluminis,clariùs, & apertiùs disponentibus de electione Generalis, cùm vna constitutio soleat aliam declarare, *l. quæsitum*, §. *Papinianus. D. de fund. instr. cum vulg.* Simon de Præt. *de interpret. vlt. vol. lib.* 2. *interpret.* 3 *dub.*1.*solut.*3.*n.*65.

24 Et desuper habemus expressam, & Indiuidualem cõstitutionẽ super huiusmodi interpretatione capienda de constitutionibus loquentibus de Capitulo Generali, ad constitutiones disponentes de Capitulo Prouinciali, vt *in d.c* 7.*d.p.*3.*rubr. de elect. noui Prouinc. circa finem*, ibi. *Et in omnibus electionibus in Capitulo celebrandis officio fungatur suo, & ex tunc procedetur ad electionem Prioris Prouincialis,vsque ad eiusdem confirmationem præcisè, & adæquatè, sicut dictum est in capite de electione Reuerendissimi Patris Generalis, nisi quod loco Generalis legatur Prouincialis, & loco Ordinis legatur Prouinciæ.*

25 Sextò, quia id ipsum euidentiùs apparet ex dispositione *d.c.*7.*in princip.* Etenim dum ibi agitur de celebra-

tiona

tione Cap[illegible] dicitur, *quod semper celebrari volumus Dominica tertia post Pascha Resurrectionis*, & immediatè subsequitur, ibi: *Anno tamen, quo Generale Capitulum celebratur, dumtaxat excepto, in quo Prouinciale Capitulum celebratur, postquam Prouincialis à Capitulo Generali discedens in suam Prouinciam peruenerit*, &c Ex quo etiam patet, quòd Capitulum Prouinciale præcise die statuta celebrandum est, & in ea de alio Pastore prouidendum. Nam ex quo cõstitutio solum excipit vnum casum, exceptio ista firmat regulã in nõ exceptis, *l. quæsitũ §. denique, D. de fund. instruct.* Ruin. *cons.* 32. *n.* 7. *lib.* 2, Greg. *decis.* 257. *n.* 4. & declarat quid in regula, id est, in constitutione comprehendatur, Aret. *cons.* 142. *n.* 2. Alex. *cons.* 63. *num.* 2. *lib.* 6. Rip. *in l.* 2. *§. quod si in patris, n.* 13. *D. solut. matrim.* Nat. *cons.* 159. *n.* 31.

26 Vnde cùm hodie non simus in casu exceptuato, satis patet, quòd Capitulum debuit celebrari præfixa die, & omnino extunc vacauit officium. Ponderando maximè dictionem *semper*, quæ refertur nedum ad omne tempus, verum etiam ad omnem casum, vt *in l.* 1. *D. solut. matr. l. quia semper, D. de in ius vocand. c.* 1. *de restit. in integr.* Paris. *cons.* 93. *nu.* 17. *vol.* 2. & plures cumulat D. meus Barbos. *dictiõ.* 361. *n.* 2.

27 Ac etiam dictionem *dumtaxat*, quæ est taxatiua, & restrictiua ad vnum casum solum, & concludit negationem in alijs, Cardin. *in Clem.* 1. *de sequestr. possess. & in c. contingit*, vbi etia Felin. *de fide instrum.* Cened. *singul.* 18. *n.* 5. Est enim eius natura excludere omnes alios casus præter expressos, *l.* 3. *§. cum Titio, D. de adimend. legat. l.*
2 *C. de legib. c. cum Ecclesia, de verb. signific. c. statu-*
28 *tum, § in nullo*, & *ibi* Archidiac. *de rescript. in.* 6. Ita vt
apposita in constitutione, solemnitatem, & formam inducat, & ipsius transgressio vitiet actum, Paris. *cons.* 19. *numer.* 29. *libro secundo* Mandos. *in regul.* 8. Cancell. *q.* 6. *num.* 6. Cened. *d. singul.* 18. *num.* 4. quia habet vim nõ solum prohibitionis tacitæ, sed etiam expressæ, vt per Rom. *cons.* 114. *n.* 5. Amat. *decis.* 14. *n.* 2. quos refert, & sequitur D. Barbos. *dict.* 97. *num.* 2. 3. & 9.

Septimò, eo facilius est admittenda huiusmodi con-
29 stitutionum intelligentia, quia vbi agitur de prima functione Capitulari, seu potiùs præuia, & immediata ad Capitulũ videlicet de admissione Præsidentis, constitutio ordinat, vt fiat feria sexta ante dictam Dominicam post Vesperas, assignando non solum diem, sed & horam & momentum, vt *in d. cap.* 7. *rubr. de modo recognoscendi Patrem Præsidentem*, ibi: *Sexta feria immediatè sequenti, statim post quam Vesperæ fuerint decantatæ*, &c. Quæ dictio *statim*, nullam dilationem admittit, & intelligitur sine aliquo temporis interuallo, *l. si finita, §. non antẽ statim, D. de damn. infect. l. cum quidã, D. de leg.* 2. Tiraq. *in l. si vnquam, verb. reuertatur, num.* 120. *C. de reuoc. donat.* Surd. *decis.* 57. *n.* 9. & *decis.* 211. *n.* 31. & insinuat celeritatem omnimodam in actu præstãdam. Ric. *decis. Neap.* 188. *n.* 6. *p.* 4. & *in prax. for. Eccles. decis.* 308. *n.* 2. Et est in significatiua latæ sententiæ, & denotat ipso iure, *l. commissa, & ibi glos. verb. statim. D. de publican.* & plures refert, & sequitur, D. Barb. *dict.* 383. *n.* 6.

30 Octauò, quia habemus particulares, & expressas constitutiones Apostolicas desuper disponentes, & signanter Bullam sanctæ memoriæ Martini Papæ V. quæ *in Bullar. Ordinis sancti August.* est *constit.* 2. *eiusdem Pontif.* §. 3. ibi: *Auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, volumus etiam, & ordinamus, quod quilibet Prior Prouincialis, qui iuxta instituta, ac consuetudines prædictas in sua Prouincia anno quolibet Capitulum Prouinciale ipsius Ordinis diebus, & locis in huiusmodi Capitulo Prouinciali immediatè antea celebrato, deputatis, celebrari non fecerit cum renunciatione sui Prouincialatus officij, & sigilli, sit dicto officio eo ipso priuatus; & quòd si ex tunc administrationi dicti officij se immiscuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto, & Prouinciam regunt illi, quibus in [illegible] per instituta, & consuetudines prædictas, eius regimen est commissum*, &c.

Illa enim dictio *eo ipso*, habet in se latam senten- 31
tiam, glos. *verb. eo ipso, & verb. omnimuerit. in cap. quam sit, de elect. lib.* 6. Salas *de legib. q.* 96. *tract.* 14. *disp.* 16. *sect.* 8. *num.* 29. Suar. *eod. tract. de legib. lib.* 5. *cap.* 7. *num.* 4. & *cap.* 8. *num.* 2. Bald. *cons.* 401. *vol.* 3. Roland. *cons.* 62. *num.* 32. *lib.* 2. Et idem importat, ac si Papa dixisset, sine aliquo hominis, aut iudicis ministerio, vel potiùs ipso iure, & ipso facto, Abb. *in cap. si diligenti, num* 8. *de for. compet.* Corn *cons.* 165. *n.* 21. *lib.* 1. Dec. *cons.* 138. *in princip.* Rom *cons.* 427. *n.* 9. Roland. *vbi sup.*

Stante præsertim alia dictione, *ex tunc*, quæ signi- 32
ficat, & denotat vltimam, & immediatam præfixi temporis extremitatem *l.* 4. *D. de cond. & demonstr. l. vltim. D. de fideicommiss. libert. cap. super eo, de appel. c. si eo tempore, de rescript. in* 6. *glos. in Extrauag. Suscepti, Ioannis* 22. *de elect.* Bald. *cons.* 150. *num* 8. *lib.* 5. Castr. *cons.* 259. *num.* 3. *lib.* 1. Cened *sing.* 14. *num.* 2. Et quæ babet etiam in ventre vim latæ sententiæ, vt ex nunc excommunicatio incurratur, Corn. *cons.* 104. *num.* 2. *lib.* 1. Sayr. *in clau. Reg. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 27. D. Barbos. *dict.* 118. *n.* 7.

Et quod plus est, in eadem constitutione Martini V. 33
cauetur, quòd circa retentionem officij, aut prorogationem Capituli Prouincialis, nec etiam Generalis ipse possit, nisi in certo casu, circa loci tantummodò mutationem, dispensare, vt §. 5. ibi: *Neque etiam liceat Priori Generali eiusdem Ordinis quidquam contra præmissa quomodolibet attentare, aut aliàs super eorum aliquo, præterquam super mutatione loci ad huiusmodi Capitulum pro tempore celebrandum, si expedierit, iuxta tamen Diffinitorum, Capitulorum Prouincialium huiusmodi significationem, & determinationem, & non aliàs, dispensare, quibuscunque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis non obstantibus.*

Quapropter, si Generali solùm datur facultas dispen- 34
sandi circa mutationem loci, & hoc quidem cum tot circunstantiis, satis liquet non licere, imò expresè eidem Generali esse denegatum quidquam contra præmissa quomodolibet attentare, id est, non posse diem pro Capitulo Prouinciali celebrando præfixam, & statutam, prorogare, per regul. quòd exceptio firmat regulam in contrarium, *de qua suprà num.* 25. Et apertissimè dicitur in eadem Bulla, *d. §.* 5. ibi: *Diebus, & locis in huiusmodi Capitulo Prouinciali immediatè antea celebrato, deputatis*, &c. Et multò minus licebit Prouinciali: argumento sumpto à maioritate rationis, quod in iure est validum, *l. in suis, in fin. D de liber. & posthum.* Decian *cons.* 6. *num.* 20. *lib.* 1. & *cons.* 49. *num* 57. & *cons.* 47. *num.* 117. *lib.* 2. Surd. *cons.* 183. *num.* 14. Cacher. *cons.* 56. *num.* 11. Nec in hoc posset suffragari aliqua prætensa consuetudo (quæ gratis, & sine aliquo fumo ex aduerso allegatur) vt *in eadem constitutione*, ibi: *Quibuscunque statutis, & consuetudinibus non obstantibus.*

Et hæc constitutio Martini fuit confirmata à piæ me- 35
moriæ Eugenio Papa IV. & vtramque tam Eugenij, quàm Martini constitutionem confirmauit Nicolaus Papa V. felicis recordationis, vt *in Bullar. Ordinis const.* 2. *eiusdem Nicolai.* Quæ cùm sint litteræ Apostolicæ, clarum est, quòd habent paratam executionem, adinstar instrumenti publici guarentigiati, *cap. super litteris, de rescript.* Mohed. *decis.* 9. *de caus. poss.* & *decis.* 13. *vt lit. pend.* Sarnen. *in tract. Breuium n.* 4. Beroius *cons.* 14. *n.* 1. *lib.* 1. ita vt, appellatione remota,

procedendum sit ad earum executionem, Loter. *de re benef. lib. 1. q. 38. num. 5.* Garc. *de benef. part. 1. cap. 5. numer. 573.* Coccin. bonæ mem. Rotæ Decanus *decis. 144. num. 7.* non solùm quoad executionem pœnarum in eisdem litteris contentarum contra prædictum Patrem M. Liaño, qui post completum triennium, resistentibus sibi tot constitutionibus Apostolicis, adhuc attentat se immiscere in administratione officij, quæ prorsus cessauit; sed etiam quoad aggrauatoriam censurarum, & declaratoriam irregularitatis notoriæ, ex quo se immiscet in diuinis, existens in Papalibus excommunicationibus, ex infra dicendis *n. 44.*

36 Nec replicari potest, quòd istæ Constitutiones Pontificiæ solum militant, quando Prouincialis prætendit perpetuari, seu reeligi in officio, non autem quando iusta suadente causa terroris armorum, vt gratis ex aduerso allegatur, protrahit Capitulum in aliam diem, quàm præfixam. Quia vltra quòd hic nulla adfuit iusta causa protrahendi, seu discedendi à Capitulo, vt inferiùs suo commodiori loco dicetur *num. 113. & seqq.* quinimo dici potest de Prouinciali absoluto, eiúsque sequacibus quòd illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor, cum aliàs vani & affectati timoris nulla sit excusatio, *l. vani, D. de reg. iur.*

37 Respondetur vlteriùs, constitutiones clarè, & apertè loqui de eo, & aduersùs eum, qui vt diutiùs maneat, aut faciliùs se confoueat in officio Prouincialatus, citra reelectionem, aut perpetuationem variis prætextibus, & artificiis (vt euenit in casu nostro, de quo plurimum condolendum est) differt, aut indirectè impedit Capituli Prouincialis celebrationem, vt *in dicta constitut. Martini, §. 2.* ibi: *Non sine mentis displicentia, veridica relatione percepimus, quòd nonnulli Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini professores, etiam in Theologia Magistri, in officiis Prouincialatus, secundum instituta, & laudabilem consuetudinem eiusdem Ordinis pro tempore constituti spiritu inanis gloriæ, & ambitionis ducti, & sua sorte non contenti, vt in huiusmodi officiis, quibus præsunt, continuè, seu ad eorum vitam remanere, seu iterum confirmari, vel reeligi possint, variis ingeniis, subtilibusque, & exquisitis modis, ac coloribus, etiam contra ipsius Ordinis instituta, & consuetudines huiusmodi perquirunt, insistunt, & procurant, vnde plerumque accidit, quod eiusdem Capitula Prouincialia secundum morem, & consuetudinem ipsius Ordinis celebrari prohibentur, seu aliàs indirectè impediuntur, delinquentium excessus non corriguntur, corruptiones quoque, & alia pacta illicita committuntur, diuisiones etiam, & odia, ac alia scandala plurima oriuntur Ordine in eodem, in non modicam dicti Ordinis confusionem, & offensam, ac perniciosum exemplum plurimorum,* &c.

38 Quæ verba, præsertim illa, *seu aliàs indirectè impediuntur,* cùm sint posita in proœmio constitutionis, benè ostendant ipsius causam finalem, *l. 1. D. ad Maced. l. fin.* vbi Bart. *D. de hæred. inst.* Greg. *decis. 331. num. 5.* videlicet ne Capitula Prouincialia indirectè sub talibus artificiis impediantur.

39 Et *in dicta constitut. 2. Nicolai, §. 3.* ibi: *Vt in dicto officio Prouincialatus perpetui fierent, siue diutius permanerent, illóque fungerentur, multipliciter facere præsumpserint in animarum suarum periculum, & Fratrum dicti Ordinis detrimentum.*

Et quatenus adesset causa dissoluendi, aut prolongandi Capitulum, (quod omnino negatur) attamen ex quo instabat vltimus, & peremptorius terminus Capitulo celebrando, & electioni faciendæ à Constitutione præfixus. & talis dissolutio, & prolongatio à Prouinciali absoluto facta in effectu, tendebat directè in sui reelectionem, aut diuturniorem officij durationem, vtique fieri non potuit nisi concurrentibus Vocalibus eiusdem Capituli, nemine discrepante, vt per text. *in d. Authen. de defensor. ciuit. §. fin. collat. 3.* ibi: *Sed vsque ad hoc solum stet tempus, nisi cuncta ciuitas, reluctante nullo, elegerit eum,* &c. tenet Bonon. *d. tract. de elect. dub. 103. n. 4.* Roman. *singul. 96. & singul. 699. num. 1.* Bald. *cons. 316. n. 1. lib. 3.* Felin. *in cap. cum omnes, num. 18.* & *ibi* Dec. *num. 34. de constit.* Borrel. *de edict. lib. 2. cap. 12. num. 50.* Cost. *de fact. scient. & ignor. cent. 1. inspect. 30. num. 9.*

Minúsque potest replicari, quòd ad effectum priuationis, de qua in dictis constitutionibus Martini, Eugenij, & Nicolai, requiritur declaratio iudicis super incursu in pœnas earundem constitutionum. 40

Quia, omisso, quòd instantibus clausulis, *eo ipso, ipso facto, ipso iure,* nulla alia requiritur iudicis sententia, vel declaratio, vt suprà dictum est *n. 16. 31. & seq.* & in puncto de priuatione tenet Bonon. *vbi supr. dub. 93. n. 3. 7. & seq.*

Respondetur adhuc, quòd aut prædictus P. M. Liaño 41 post completum suum triennium persistit in regimine Prouinciæ, aut ab eo desistit. Si enim desistit, habemus intentum in hoc articulo, & frustra desuper protendimus disputationem. Si autem persistit (prout de tenaci persistentia satis notoriè constat, nedum ex pluribus litteris patentibus, in quibus se gerit pro Prouinciali, verum etiam, (quod itidem dolendum est) ex plurium ennuentium seditionibus, & schismatibus, aliis istam, aliis illam obedientiam, & partialitatem sequentibus) & hoc quidem casu non indiget declaratione iudicis competentis incursus tam notorius in pœnas & censuras præfatarum constitutionum, iuxta inueteratum, & inconcussum Rotæ stylum, de quo Gales. *de oblig. Camer. tit. de liquid. num. 15.* & singulariter notat Rubeis *part. 2. singular. Rot. verb. Declaratoria littera, num. 2.* ibi: *Rotæ stylus est, quod quando sumus in facto notorio, ad euitandum circuitum, tunc declaratoria non requiratur,* & *ibi* plures adducit Rotæ decisiones. Etenim ex quo hodie de facto administrat, vsurpando alienam iurisdictionem, satis seipsum declarat contumacem, & incursum in prædictas pœnas. Quia cùm iudicis partes in nullo alio consistant, quàm in declarando istud factum persistentiæ in officio, & administratione, ad effectum declaratoriæ, vtique dum d. P. M. Liaño iudicialiter in hoc Tribunali pro Prouinciali se gerit actu ipso, nulla alia opus est declaratoria, sed imò aggrauatoria esset procedendum, & ab omnibus ob notorietatem casus euitari deberet, per ea, quæ latè tractat Alter. *de censur. lib. 1. disput. 6. cap. 2 per tot.*

Nonò denique, & ex abundanti, quatenus istæ Con- 42 stitutiones essent dubiæ, pro cessatione officij completo triennio, habemus dispositionem claram & manifestam in concordia facta à tota Prouincia super alternatiua, & duratione Prouincialatus, vsque ad triennium solummodo, quæ fuit approbata à Generali, & à Sanctissimo D. nostro Vrbano Papa VIII. confirmata, cum clausula sublata, & decreto irritanti, *sub datum Romæ die 27. Aprilis, anni 1623.* & iterum *sub die 6. Aprilis 1627.* quæ sæpiùs fuit à tota Prouincia in Prouincialibus Capitulis recepta, & quæ à partibus hodie non controuertitur.

Etenim ex quo in eadem Prouincia multis ab hinc 43 annis cum maxima eius perturbatione (sunt verba Generalis) insurrexerunt quædam Patrum & Fratrum diuisiones, seu partialitates, altera sub nomine Prouinciæ, altera, quæ vocatur Hispalensis; & sub nomine Extrematuræ altera; tandem deuentum fuit ad dictam concordiam, quòd scilicet Conuentus Hispalenses & Extrematuræ, qui sunt quatuor, vel quinque, vnam facerent æqualem partem; reliqui verò Conuentus triginta quatuor, qui sub nomine Prouinciæ intelliguntur, alteram partem facerent in Prouincialatus distributione per singula triennia; *Ita vt* (sunt verba

confirmatio

confirmationis Papalis) *post quamcunque ex aliis partia itatibus, immediate pars Prouincia sequatur*, &c. Et idem dispositum in secundo Breui confirmatorio, ibi: *Vno scilicet triennio ex parte Prouincia, altero autem immediate sequenti ex parte Hispalensi, & Extrematura.* Vnde, cum prædictus P. M. Liaño functus fuerit officio suo per totum triennium sub nomine partialitatis Hispalensis, clarum est, quòd omnino expirauit eius authoritas, cùm immediate debeat sequi pars Prouinciæ in successione Prouincialatus, vt cantant litteræ Apostolicæ confirmationis.

44 Ponderando dictionem, *post*, quæ est separatiua temporis, *l. si cui legeretur, D. de legat.* 1. & significat illius extremitatem immediatam, Vulpel. *de præposit. & aduerb. dict. post num.* 7.

45 Ac etiam dictionem, *immediate*, quæ de sui natura exigit præcisam continuationem, Bald. *in l. acutissimi, C. de pactis con.* Capt. *conf.* 1 *n.* 12. Vetal. *decis.* 21. *n.* 3. *p.* 3. & ex vero, & proprio significatu reiicit omne interuallum, nam id immediatum est, quod est sine medio; & denotat etiam aliquid debere fieri ipso iure, Tiraq. *in l. si vnquam, verb. Reuertatur, n.* 125. *C. de reuocand. donat.* Rebell. *de obligat. iustitia, p.* 1. *lib.* 1. *q.* 6. *num.* 57. & importat, vt nullo alio actu, etiam momentaneo, inter-
47 posito, debeat actus celebrari, *l. si pater captiuus, & ibi glo. D. de vulg.* Auend. *de exequen. mand. p.* 1. *cap.* 16. *num.* 1.

48 Aliàs enim, si post completum triennium liceret partialitati Hispalensi retinere officium in præiudicium notorium alterius partialitatis de Prouincia, vtique talis concordia saperet societatem, & diuisionem leoninam a iure reprobatam, de qua tex *in l. si non fuerint, §. Aristo, D. pro socio, & in l.* 4. *tit.* 10 *p.* 5.

49 Et talis retentio esset in præiudicium iuris quæsiti per d. concordiam eiúsque approbationē, & confirmationem, cui nec Papa per alias quascunque litteras censeretur derogare, stante regula 18 Cancellariæ sanctissimi D. N. de iure quæsito non tollendo, vt late per Sarnen. *ad d. regul. q.* 1. *per tot.*

50 Verùm omnem videtur tollere difficultatē clausula, *sublata, &c.* existens in eadem confirmatione Apostolica, seu verba idem importantia, quæ claudit os parti, ita vt non possit audiri contra litteralem intellectum confirmationis, nisi obtenta ab eodemmet Papa in signatura Gratię oris apertione, vt per Gonçal. *ad regul.* 8. *Cancellariæ, gloss.* 66. *num.* 10. & innumeros DD. cumulat, & sequitur Rub. *d. to.* 2. *singul. Rota, p.* 4. *claus.* 798. *n.* 1. Imò adimit iudici facultatem aliter iudicandi, declarandi, aut interpretandi, quam prout sonat ad corticem litteræ, Burat. *decis.* 831. *n.* 4. Rot. *decis.* 77. *n.* 9 *p.* 5. *recent.* & influit nullitatē ipso iure io gesta in contrarium, Burat. *decis.* 337. *n.* 8. latè Marches. *de commission. p.* 2. *pag.* 547. & plena manu D. meus Barbos. *de clausul. claus.* 175. *per tot.*

52 Stante præsertim decreto irritanti, quod afficit & destruit omnia in contrarium gesta, & operatur nullitatem ab initio, ita vt nec effectū, nec iuris fomentum, nec executionem habeant, vt plene per Gonç. *ad reg.* 8. *glos.* 67 *per tot.* Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 1. *n.* 407. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 27. *numer.* 42. Saluen. *super reg. de trien. quæst.* 49. *in princ.* Rot. *decis.* 41. *num.* 9. *p.* 1. *recent.* & copiosè D. Barbos. *vbi sup. claus.* 40. *numer.* 22. 26. & *per tot.*

Ex quo sequitur, quòd quidquid pars aduersa prætendit contra dictam confirmationem alternatiuæ Prouincialatus, petendo scilicet durationem officij, etiam pro vno momento post completum triennium, illud obtinere non potest, nec debet audiri, deficiente iurisdictione in Tribunali ad contrauueniendum prædictæ confirmationi, ob resistentiam prædictæ clausulæ, & decreti irritantis, ex dictis, *sup. n.* 51. & *seq.*

Nec etiam obstat, quòd aliqui DD. tenuerint, quòd Generalis possit prorogare Capitulum Generale, & Prouincialis Prouinciale ad vnum, vel plures menses, vt per Casarrub. *collectorem priuil. ordin. Mendicant. verb. Electio*, & *ibi* Sorbo Capuccin. notat, id procedere, etiamsi in constitutione caueatur, quòd elapso sexennio, seu triennio, respectiuè, pro absoluto ab omnibus Fratribus habeatur, Rodr. *qq. reg tom.* 2. *quæst.* 53. *art.* 2. *verb. Secundò*, & alter Rodr. *in compend. resolut.* 58. *numer.* 27. quos refert Bon. *dub.* 103. *numer.* 2. & 3. Mirand. *in manual. Prel. tom.* 2. *q.* 16. *art.* 4. *per tot.* 53

Quia licèt pro responsione satis esset dicere, quod aliud est prorogare Capitulum ante conuocationem eius, & indictionem, aliud vero (post indictū, conuocatum, & congregatum) illud dissoluere, imminenti hora, & momento, imo post momentum, & horam celebrationis, cùm aliàs in primo casu officium non expirauerit, & tempus prorogatum censeatur esse idem cum priori, *ad l. nam etsi imminente, D. de precar.* In secundo autem, data iam cessatione officij per lapsum termini, nemo habeat facultatem dissoluendi, seu prorogandi, *ex dictis supr. n.* 4. vel saltem quatenus duraret officium vsque in sequentem diem, prætensa tamen dissolutio præsumitur calumniosa, cùm facta dicatur in vltimo termino, & potuerit fieri per plures dies anteà, Rot. *decis.* 322. *lib.* 3 *p.* 3. *diuers.* & *coram Greg. XV. decis.* 356. *n.* 8. Præsertim, quando, vt in casu nostro, non fuit facta ad certum & limitatum tempus, neque ad præcisum locū, sed imo facta apparet ad deludendam totam Prouinciā inibi legitime congregatam, quo casu non militant doctrinæ prædictæ, cùm aliàs talis dilatio electionis Prouincialis multa dispendia afferat toti Prouinciæ, vt per Castellin. *de election. c.* 6. *num.* 8. & 9. 54

Respondetur adhuc, DD. prædictos loqui de Seraphico Ordine sancti Francisci, in quo non adsunt constitutiones tam præcisæ de die præfixa, vt habet Ordo Eremitarum sancti Augustini, quæ penitus volunt, vt Sabbato ante tertiam Dominicam post Pascha, ad electionem noui Prouincialis procedatur, ex *dictis suprà num.* 6. 8 & 18. Quinimo Capuccin. vbi suprà addit, quod talis constitutio, seu determinatio, (sunt verba Sorboli) non videtur nunc obseruari, cùm aliter à subsequentibus summis Pontificibus, ac Ordinis statutis reperiatur esse ordinatum, & huiusmodi statuta, tradit Rodr. *d. art.* 2. *circa fin.* & Miran. *in manual. d. q.* 16. *art.* 4. *concl.* 1. vbi dicit, quod triennium Prouincialatus potest per mensem, seu menses prolongari, secundùm quod & ipsa Capitula Prouincialia protrahuntur: sed non dicit, quod huiusmodi protractio pertinet ad Prouincialem, cùm iuxta constitutiones non pendeat ab eius voluntate, sed ab aduentu Visitatoris Prouinciæ, vt *ibidem in fin.* 55

Et posset considerari inter vtrasque constitutiones non incongrua diuersitatis ratio, videlicet, quia Seraphicæ disponunt, quod Prouincialatus duret per totum triennium nulla habita contemplatione de die Pentecostes, Ascensionis, seu Paschatis; & propterea intelligendum est, de triennio solari, vt experientia demonstrat, quod vna Prouincia celebrat suum Capitulum die vltima Octobris, alia, die prima Septembris, & aliæ in aliis diebus ita vt iuxta celebrationem præcedentis Capituli, triennium solare omnino compleatur, vt apparet ex Generalibus constitutionibus Toletanis, quarum compendium adducit Mirand. *in manual. d. q.* 16. *art.* 3. *concl.* 1. & 2. Et patet euidenter, quia ex quo Capitulum Generale fratrum Minorum habet diem præfixam in vigilia Pentecostes, Generalis non potest illud differre, vt per Miran. *d. to.* 2. *q.* 6. *art.* 2. *concl.* 1. ibi: *Non potest differre Capitulum sua propria auctoritate vltra tempus constitutum, nempè vltra vigiliam Pente-* 56

costes cuiuslibet sexenny, quin verò inuiolabiliter fieri debet electio Generalis ministri, siue minister Generalis venerit, aut non venerit: & etiamsi plures defuerint vocales. At Eremiticæ constitutiones præcisè volunt, quòd omnia Capitula Prouincialia totius Ordinis celebrentur in prædicto Sabbato, habito respectu ad triennium lunare iuxta mobilium festorum conuolutionem, habitáque particulari contemplatione per totum Ordinem ad prædictam Dominicam tertiam. Atque hinc potest esse, quòd Franciscanus, & alij forsan Ordines de facili dispensant protrahendo seu prorogando Capitulum Prouinciale ad aliquot dies ex magna, & vrgentissima causa, cùm alias modicum, vel nihil intersit ex quo in constitutionibus nõ fuit particulariter contemplata certa, & præfixa dies pro toto vniuerso Ordine; & futuro Prouinciali nullum præiudicium inferatur, quãdoquidem suum integrum triennium solare à die suæ electionis debeat computari. Quod non ita militat in Augustiniano, in quo licèt ex Papæ dispẽsatione Capitulum Prouinciale fuisset prorogatum ad sex menses, futurus Prouincialis non ideo haberet regimen Prouinciæ nisi pro duobus annis cum dimidio lunaribus, ob prædictam rationem contemplatæ diei pro Capitulo celebrando; & in hoc maxima esset inæqualitas, & plurimum præiudicium partialitatis, cui integrum triennium lunare non distribuitur in prædicto regimine, iuxta constitutiones Ordinis, & confirmationem alternatiuæ Prouincialatus, de qua latè *suprà à numer.* 45.

57 Vltra quod, vt dicunt præcitati DD. id posset procedere existente magna, & vrgentissima causa, quæ in casu nostro non interuenit pro dissolutione Capituli, nec alia vmbra, seu vestigium causæ considerari potest, nisi quòd partialitas Hispalensis eadem die Capituli agnouit se non posse eligere in Prouincialem aliquem sibi sequacem, affectum, & mancipatum. Et profectò Vocales iam hora ipsa celebrationis legitime congregati, debebant electionem perficere, ne aliàs elapsa die præfixa ad eligendum, electio deuolueretur ad Superiorem, *cap. quanquam, & ibi glos. verb. Deuoluatur, de elect. in* 6.

58 Priuantur enim electores potestate eligendi, *cap. ne pro defectu, de elect.* qui text. est Conciliaris, & per Castellin. *cap.* 4. *num.* 9. *& cap.* 14. *num* 53. *Lauor. d. tit.* 4. *cap.* 18. *num.* 24 *& tit.* 21. *numer.* 87. Ita vt si post elapsum tempus datum à iure communi, vel particulari elegissent, electio esset ipso iure nulla, *cap. inter vniuersos, de elect* Lauor. *d. cap.* 18. *num.* 24 *in fin.* Castellin. *vbi proximè d. n.* 9. nec desuper aliqua sententia requiritur, vt dicit idem *d. c* 8. *sub n.* 53.

59 Et videtur omnino cessare difficultas, ex quo Capuccin quem alij referunt, vbi sup. in finalibus verbis subdubitat de sua opinione, dum ait, *quod tutius iudicaret, vt succedente casu, antequam ad finem triennij deueniretur, Generali nuntiaretur, vt quid faciendum esset, determinaret.* Et Rodrig. *d. art.* 2. *in fin.* non solùm id tutius indicat, sed etiam præcisè dicit, *quod si tractatur de prolongatione Ministri Generalis propter aliquam causam superuenientem, ad Sedem Apostolicam recurrendum est, sicut recursum fuit anno Domini* 1599. *de tempore Clementis Papæ VIII. felicis recordationis* Et assertiuè eum sequitur alter Rodrig. *d. resolut.* 58. *n.* 17. & expresè, quòd Generalis, seu Prouincialis non possit prorogare officium suum, & celebrationem Comitiorum Generalium, seu Prouincialium, respectiuè, tenet Bonon. *d. dub.* 103. *num.* 1. & Lauor *d. tit.* 4. *de elect. cap.* 23. *num.* 8. & expressiùs Mirand. *d. tom.* 2. *quæst.* 6. *art.* 2. *conclus.* 1. *allegat. sup. num.* 4. *&* 57. ob hanc scilicet rationem quia expleto termino ei præfixo, cessat authoritas.

60 Demum non obstant decis Franc. Marc. 568, *numer.* 2. *&.* 569. *per tot. lib.* 2. vbi quòd existente causa seditionis aut terroris armorum Capitulum potest prorogari.

Quia vltra quòd procedunt in prorogatione facta intra terminum iuris, nempe quando prius fuerat facta abbreuiatio, & postea fit prolongatio intra eundem iuris terminum, vt clarè dicitur *in d. decis.* 568. *num.* 2. *in fin.* ibi: *Prolongauerunt dictam electionem, vsque ad* 15. *mensis Marty, ita quod cadet circa finem trium mensium, qui dantur in electionibus Ecclesiarum Cathedralium, & Regularium, cap. ne pro defectu, de elect.* & magis exprese *in d. decis.* 569 *num.* 5. ibi: *Sed est dubium quando terminus electionis est semel abbreuiatus, an poterit prolongari per maiorem partem Capituli, intra tamen terminum iuris trium mensium? Dubium facit, quia semel fuit dies præfixa; attamen videtur, quod possit fieri talis prolongatio intra terminum iuris, quia dilatio data ab homine potest reuocari, l. qualem, & l. diem, D. de recept. arbitr.* Et hanc eandem sententiam, quòd electores possint prolongare terminum electionis, dummodo talis prolongatio fiat intra terminum à iure præfixum, & non alias, tenet in puncto Innocent. *in cap. Ecclesia vestra, n.* 7. *de elect.* ibi: *Item dicuntur habere ratum quando electorum terminus præfixus est ante finẽ termini à iure præfixi, alias non,* &c. 61

Respondetur vlteriùs, hic non constare de tali seditione, quæ ex aduerso affectatur; sed imo est mera chimæra, & somniata impostura aduersus viros graues, & Religiosos, vt suo tempore constabit in iudicio plenario, cùm partes ad probandum fuerint admissæ, & ex dictis *suprà num.* 37 & ex dicendis *infrà numer.* 111. *& seq.* 62

Et in casu nostro habemus constitutionem indispẽsabilem, tam circa abbreuiationem, quàm circa prolongationem, & dato & non concesso, quod posset dispensari, officium tamen expirat in d. Patre M. Liaño, & Prouincia deberet gubernari per eos, quibus alias regimen est commissum, tum per alternatiuam, tum etiam per dispositionem *constit.* a Martini Papæ V. Et hæc quidem quoad primum articulum. 63

ARTICVLVS II.

QVo verò ad secundum, videtur quod prædicto Patri M. Liaño, nec etiam competit manutentio, ex pluribus, & 64

Primò, quia stante positiuo, notorio & palpabili defectu iuris quoad titulum, ex latè dictis *in primo articulo*, insurgit etiam omnimodus defectus possessionis, quæ est de essentia, & substantia manutentionis, & fũdamentale illius requisitum, Couuarr. *pract. cap.* 17. *n* 3. Paz *de tenuta cap.* 2. *num.* 19. *& cap.* 9. *num.* 9. *& seq.* Post. *de manutent. obseruat.* 15. *num.* 2. Rot. *decis.* 129. *num.* 7. *part.* 2 *recent. & decis.* 5. *num.* 2 *& decis* 154 *n.* 1. *& decis.* 156. *num.* 2 post tract. Post. Licèt enim commune habeat proprietas cum possessione, *l. naturaliter §. nihil commune, D. de acquir. possess.* attamen, quando euidenter constat de non iure, tunc proprietas absorbet in se possessionem, taliter quod omnino maneat resoluta, *c. cum dilectus, de caus. possess. & propr.* Gratian. *discept.* 898. *n.* 19 Marques. *de commis. part.* 2. *fol.* 231. *n.* 3. Post. *vbi suprà, obseruat.* 108. *n.* 24. Rot. *coram Seraph. decis.* 1484. *n.* 8.

Non obstat quòd etiam intruso prædoni, & iniusto detentori detur manutentio ad limites possessionũ, ex quo in hoc iudicio summarissimo non agitur de iustitia, vel iniustitia possessionis prout de iure, quod pertinet ad plenarium possessorium, sed de mera rei insistentia, & detentatione facti, prout de facto, quo casu non solet denegari manutentio, vt per Rot *decis.* 322. *n.* 3. post tract Post. etiam si possessio sit asinina, bestialis, seu 65

asinaria, vt dicunt DD. & latè idem Post. *obseru.* 42. *ex n.* 74 *vsque ad num.* 86.

66 Quia cóclusiones istæ procedũt quando positiuè non constat de non iure, seu de defectu proprietatis, tunc enim, ex quo aliquis possidet, interim dum discutitur de possessionis iustitia, in dubio est manutenendus, ne possessor priuetur commodo suæ possessionis, *ad l. in qui actionanis, ff de rei vindicat.* tum quia satis est quod detur possibilitas titulandi possessionem: Seraph. *decis.* 555. *n.* 8. Rot. *decis.* 74. *n.* 17. post tract. Post. & Giouagn. *cons.* 8. *n.* 115. *lib.* 1. tum etiam quia ex eàdem solummodo possessione præsumitur dominium donec constet de intrusione, deprædatione, seu iniusta detentatione vt latè per eumdem Post. *d. obseruat.* 42. *numer.* 134 *& seqq.* tum denique, quia imò dominium incidenter deductum probatur ex sola possessione ad effectum manutentionis, Bart. *in l. quidam in suo, n.* 4. *D. de condit. institut.* Cald. *cons.* 13. *de prab.* Rot. *decis.* 21. *n.* 6. post tract. Postij.

67 Cæterùm vbi notoriè positiuè, & euidenter (prout in casu nostro) constat de defectu dominij, seu de improbitate, & vitio possessionis, tunc non est danda manutentio, sed imò possessio, talis qualis, est reuocanda, *l.* 1. *in princ. D. vti possid. l. improba. C. de acquir. possess.* Menoch. *de retinen. remed.* 3. *n.* 790. Cancer. *variar. c.* 14. *n.* 54. *& seqq. part.* 3. & innumeros DD. & decisiones
68 cumulat Post. *d. obseruat.* 42. *num.* 137. leges enim, & sacri Canones non intendunt tueri vitiosum possessorem, Valas. *decis.* 79. *num.* 19. *tom.* 1. relati per Post. *vbi proximè, num.* 150. aliàs si aliquis in possessione etiam iniusta defenderetur, daretur occasio delinquendi, Cancer. *d. c.* 14. *n.* 56 via calumniis pateficret, temerarij fouerentur litigatores, & notoria fieret iniustitia. Scac. *de sentent. & re iudicat glos.* 14. *q.* 59. *n.* 98. quod iura abhorrent.

69 Præsertim in spiritualibus, quo casu possessio iniusti detentoris non est manutenibilis: Plot *de in litẽ iurãd.* §. 3. *n.* 29. ne scilicèt vibretur gladius Ecclesiasticus à non habente facultatem excommunicandi, neque vmbram iurisdictionis.

70 Minus obstat quòd ad effectum, vt dicatur constare de notoria iniustitia possessionis, seu de palpabili defectu dominij in possidẽte, necesse est quòd adsit, vel eius confessio, vel sententia, quæ transitum fecerit in iudicatum, Gratian. *discept.* 899. *n.* 22. Scaccia *vbi sup. n.* 108. Rot. *decis.* 27. *n.* 11. *& decis.* 28. *n.* 9. *p.* 1. *diuers.* & coram Cardinali Seraph. *decis.* 555. *num.* 8. *& decis.* 876. *num.* 1.

Quia vltra quòd, stantibus in constitutionibus A-
71 postolicis, & huius Religionis, clausulis, *eo ipso, ipso facto, ipso iure,* & aliæ quæ important latam sententiam à Papa super cessatione officij Prouincialatus post completum triennium, vt latè *supr. num.* 16. 31. *&* 31, nulla alia desuper sententia, aut declaratio requiritur, cum habeamus rem claram, & manifestam, ex dictis *suprà num* 44.

72 Respondetur vlteriùs, quòd probatio defectus dominij non est restricta ad confessionem partis, & rem iudicatam, cùm & alias possit se extendere, ad alios modos probationis, videlicet ad iura, seu statuta clara, & publica instrumenta producta, seu ad claras depositiones testium, Bocat. *de interdict. vti possid. cap.* 2. *numer.* 46. *&* 87. *& c.* 5. *n.* 4. *& seq.* Post. *d. obseru.* 42. *numer.* 153.

73 Et in casu nostro habemus euidentiam facti, & iuris, ex notorietate elapsi triennij, quæ non controuertitur, & ex clara, & perspicua dispositione constitutionũ super cessatione officij triennio completo. Vnde cùm Pater M. Liaño fundet suam possessionem in titulo præambulo suæ antiquæ electionis ad Prouincialatum, quo functus est, & impossibile sit, quòd aliũ titulũ habeat sequitur quòd ex quo titulus iste fuit restrictus, & inualidus factus, sibi obstat defectus, seu inualiditas tituli quę ex ipsius tituli, ad triennium tantummodo restricti, lectura apparet, Menoch *de retinend. rem.* 3. *n.* 683 Rot. *decis.* 698. *num.* 3. *part.* 2. *recentior.* Probatio enim quæ fit libris, seu scripturis apertis nunquam reiicitur, Person. *de adipiscend. n.* 408. Post. *vbi proxime num.* 155. *& seqq.*

Neque etiam obstat dicere, quòd hoc esset inuol 74
uere titulum cum possessione, quodque exceptiones requirentes altiorem indaginem non sunt admittendæ in hoc iudicio summariissimo manutentionis, sed imò sunt reiiciendæ ad petitorium, ex late congestis per Post. *d. obseru.* 42. *n.* 13.

Quia exceptio ista non requirit altiorem indaginem 75
ex superius dictis. Neque enim nouum est, quòd exceptio respiciens merita, seu dominium, & petitorium, vel possessoriũ plenariũ, seu nõ ius possessoris, vel dominij alterius, impediat manutentionẽ, vbi est liquida, clara, & notoria, & non eget probatione, neq; aliquo modo offuscatur, Giouagn. *d. cons.* 8. *n.* 114. *lib.* 1. Seraph. *decis.* 810. *n.* 4. Greg. *decis.* 425. *n.* 3. *& seq.* In casu autem nostro nulla alia probatione istius exceptionis opus est, cum regulariter sit in confesso apud partes, tam lapsus triennij, de facto, quàm cessatio officij iuxta constitutiones, de iure. Quinimo ad hoc vt exceptio dicatur nõ requirere altiorem indaginem, sufficit quod partes sint concordes in facto, licet supersint disputationes in iure, Franc. *in c. ad decimas, de restit. spoliat.* Seraph. *decis.* 183. *n.* 6.

Nec tandem replicari potest quod exceptio ista offuscatur, & turbida redditur, ex quo existente causa terroris armorum bene potuit d. Pater M. Liaño prolongare Capitulum, ex qua prolongatione in consequentiam resultat officij duratio, & continuatio possessionis. 76

Quia dato millies, quod talis causa sufficeret ad protogationem Capituli, attamen cùm adhuc non sit probata, nihil releuat illius allegatio, donec plenè in contradictorio iudicio probetur seruatis seruandis. Et propterea intrat de plano pro decisione articuli pulchra, & aurea conclusio, quod vbi exceptio est clara, non efficitur altioris indaginis, nec est reiicienda, si illud quod est discutiendum, prouenit ex replicatione aduersarij, Afflict. *decis.* 63. Put. *decis.* 243. *lib.* 3. Post. *d. obseruat.* 12. *n.* 133. Rota *decis.* 57. *num* 4. *&* 6. *p.* 2. *diuers. & decis.* 126. *n.* 12. *& decis.* 159. *n.* 9. *part.* 1 *recent. & decis.* 157. *n.* 10. *impress. post tract.* Pacifici *de Saluian. interd*

Et ratio est, quia petens manutentionem est actor 77
originarius, & voluntarius, Gregor. *d. dec.* 64. *num* 5. Et postquam prædictus Pater Termiñon, qui in hoc articulo est reus, suam probauit exceptionem fundando eã in lapsu triennij, & dispositione constitutionum, si d. Pater M. Liaño replicat constitutiones non habuisse locum, ex quo adfuit iusta causa metus, & terroris armorũ ad protrahendum Capitulum, debuit clarè, & nitidè probasse suam replicationem; aliàs exceptio non desinit esse clara, & liquida, vt verbis vtar Rotæ *decis.* 597. *num* 3. *p.* 2. *recent.* Franc. *in cap.* 1. *num.* 18. *de litis contest.* Put. *decis.* 233. *& decis.* 533. *lib.* 3. Et sic altior indago in casu isto non cadit super exceptione, sed super replicatione, vt optimè considerat Rot. *d. decis.* 57.
num. 6. *part.* 2. *diuers.* Replicatio enim sapit naturam 78
actionis, & secundùm eam regulatur, Alex. *in l. fin. num.* 25. & *ibi* Curt. iun. *num.* 14. *C. de edend.* Paris. *cons.* 95. *num.* 36. *lib.* 1. & dicitur illius coadiunatio. Bald. *in l.* 1. §. *editiones, num.* 17. *D. de edend.* Greg. *decis.* 515. *num.* 17. & 18. & propterea si replicatio non fuerit probata, perinde

perinde est ac si actor in sua actione succubuisset, *ad l. qui accusare, C. de edend.*

79 Quòd autem non sit probata, patet euidenter, quia in actis non adsunt nisi quædam emendicatæ depositiones testium per modum summariæ informationis ante litẽ contestatam receptæ, quæ nullam fidem faciunt, *c. quoquoniã, frequẽter, in princip.* & *ibi* Host. *n.* 1. 2. *&* 25. Ioã. Andr. *num.* 2. Boic. *num.* 1. Bellam. *n.* 1. Bald. *n.* 1. Butr. *n.* 2. *&* 4. Imol. *num.* 1. *vt lit. non contest.* latè Farin. *de testib. q.* 76. *ex num.* 1. Sed imò sunt nullæ ipso iure, Ioan. Andr. *in cap. significauit, num* 9. & *ibi* Butr. *numer.* 6. *de testib.* adeò, vt nec etiam possint partium consensu validari, Farinac. *vbi sup. num.* 6. Vltra quod testes sunt Vocales Capituli ex alia partialitate, qui tanquam partes formales proprium interesse defendunt, & propterea multo minus est illis credendum, *ad decis.* Greg. 340. *n.* 1. 8. *&* 14 Et tam in eorum dictis, quam in personis patiuntur plurimas exceptiones, quæ tempore suo erunt opponendæ, vt latiùs dicetur *infrà num.* 111. *& seq.* Interim tamen donec huiusmodi depositiones in contradictorio iudicio cum partis citatione non fuerint canonizatæ, , nulla de illis est habenda ratio. Ex quo sequitur quod versamur in terminis exceptionis defectus dominij in continenti probatæ. quæ impedit manutentionem, *ex sup. dictis, n.* 64. *&* 67.

80 Tertio, eo minùs competit manutentio, quia possessio officij data vsque ad certam diem, tam a dante quã à recipiente præfixam, est possessio precaria, obtenta à constitutionibus, & à Prouincia: & propterea, elapsa die, talis possessio non est manutenibilis aduersùs concedẽtem, *l.* 1. *in princ. & in fin. D. vti possid.* Rom. *cons.* 341. *n.* 6. *lib.* 1. Menoch. *de retinen. d. remed.* 3. *n.* 19 Rot. *post tract.* Postij *decis.* 214. *n.* 6.

81 Et ratio est, quia his non adest vera, nec improptia possessio, nec etiam detentatio, cùm aliàs ita possidens, etiam ante lapsum dici, non sibi possideat, sed domino concedenti, id est, Prouinciæ, *l. quòd meo in princip. D. de acquir. posseß.* Surd. *cons.* 481. *num.* 10. *lib.* 4. Seraph. *decis.* 82. *n.* 5. Rot. *post tract.* Postij *decis.* 106. *num.* 4. *& decis.* 667. *num.* 1. *&* 6. *p.* 2. *recent.* aduersùs quam non potest petere manutentionem, nec illam impedire, quominùs suas functiones Prouinciales capitulariter exerceat, vt benè in proposito de administratore, vel exercente officium, aut habente aliquid in gubernium, seu recipiente ab aliquo cum onere restituendi, Post *obseru.* 52. *n.* 25. *& seq.* vbi quòd hoc esset interuertere aliorum dominium, & possessionem, quod facere non possunt, dum se pro illis sic possidere, & ab illis rem habere non impugnant, & Rot *d. decis.* 677. *n.* 2. *p.* 2. *recent. & coram Cardinal Caualer. decis.* 171 *ex n.* 1. Possessio enim est penes Prouinciam, & Prælaturam; non simpliciter penes Prælatum, DD *in l.* 1. *in fin. D. de acquir. posseß.* & de communi, & verioiori opinione, Alex. *cons.* 81. *n.* 17. *vol.* 3. Paris *cons.* 14. *n.* 5. *vol.* 1 Rot. post Post. *decis.* 427. *n.* 8. *& decis.* 330. *n.* 25.

82 Quartò quia concordia, & confirmatio Apostolica super eo, quòd finito triennio in Prouincialatu per partialitatem Hispalensem, immediatè sequatur pars Prouinciæ, de qua latè sup. ex *n.* 45. *vsque ad n.* 53. habet decretum irritans, quòd non solùm inficit titulum, verùm etiam possessionem, Cassador. *decis* 11. *n.* 5. *super reg. & decis.* 1. *per tot. de restit. spoliat.* Put. *decis.* 183. *n.* 2. *lib.* 2. latè Gonz. *ad reg.* 8. *Cancel glos.* 21. *n.* 8. *& glos.* 67. *n.* 29. *& per tot.* Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 8. *n.* 76. *& q.* 27. *n.* 42 Garz. *de benef. p.* 1. *c.* 1. *n.* 427. *& seqq.* Ca-
83 stellin. *de elect. c.* 7. Scacc. *n.* 17 *& seqq.* Et possessio infecta non est manutenibilis, latè Post. *obseruat.* 46. *per tot.* Rot. *decis.* 277. *n.* 3. *p.* 4. *diuers.* nullumque producit effectum, Rot. *decis.* 304 *n.* 1. *p.* 1. *recent.* imò est nullius momenti & habetur pro non possessione, vel pro possessione vacua, & non impedit manutentionem posterioris possessionis, etiam instrumentalis Coccin. *decis.* 51. *n.* 4. Rot. *d. decis.* 177. *per tot.* & plurimos cumulat idẽ Post. *vbi sup. ex n.* 4. *&* 7 vbi quòd decretum hoc inficit possessionem ciuilem, naturalem. & detentationem, & omnem iuris effectum tollit, & habens illud contra se, non potest vti aliquo remedio possessorio, nec summariissimo manutentionis, & adducit *decis.* 217. *n.* 57. *& decis.* 286. *n.* 3. *post suum tract.*

Præsertim, quando (vt in casu nostro) decretum non 84
est generale, sed imò cadit super certo, & indiuiduali corpore beneficij, seu officij Prouincialatus Prouinciæ Bethicæ Ordinis Eremitarum sancti Augustini, Cassador. *decis.* 1. *n.* 3 *de rest. spol.* Germõ. *de indult. Cardinal. § volentes, n.* 30. *& seq.* Gonz. *d. glos* 67. *n.* 31. *&* 32. *& seqq:* Et de hoc motiuo pro exclusione manutentionis nullus vnquam Doctor dubitauit.

Quintò, quia præfato P. M Liaño obstat exceptio 85
excommunicationis, ex *dictis sup. n.* 35. *&* 44. quæ opponi potest, vbi de sola possessionis manutentione agitur, vt in puncto fuit sæpiùs resolutum *in Rota*, & signanter *in decis* 614. *n.* 2 *p.* 1. *recent. & decis.* 275. *n.* 5. *post* 2. *to. cons.* Farin. & coram sanctæ memoriæ Greg. XV. *decis.* 64. *n.* 3. *& ibi Adden. n.* 13. vbi alias decis adducit Atque ex his patet prædicto P. M. Liaño non cõpetere manutentionem.

Articvlvs III.

QVoad tertium autem videtur, quod dict. P. Ter- 86
miñon est manutenendus in quasi possessione iuris exercendi ministerium sui Prouincialatus. Constat enim ex actis de possessione pacifice. & capitulariter capta ac etiam de tempore motæ litis, quæ sufficit ad manutentionem, *cap. cum Ecclesia*, & *ibi* Abb. *num.* 23. Rip. *n* 81. *de caus. posseß. & propriet. § retinendæ, Inst. de interdict.* Rot. *decis.* 198. *num.* 11. *p.* 2. *recent.* & innumeras cumulat Post. *eod. tract. de manutent. obseruat.* 17. *n.* 1. *&* 5.

Stantibus præsertim plurimis actibus possessoriis ob- 87
edientiæ receptæ à toto Capitulo Prouinciali, assistentiæ in Diffinitorio, electionis actiuæ ad omnes Prioratus, & officia totius Prouinciæ, admissionis professionum nouitiorum; item obedientiæ præstitæ à plusquam 30. ex 45 Conuentibus, & Monasteriis fratrum, & monialium, ac concessionis licentiarum per totam Prouinciam: per quos, & alios actus sic repetitos, & geminatos, multo magis dicitur constare de possessione ad effectum manutentionis, Cæsar de Gras. *decis.* 10. *num.* 3. *de caus. posses. & propr.* Rot. *decis.* 214. *num.* 2. post tract. Post.

Et eo faciliùs debet concedi manutentio, quia non 88
versamur in terminis simplicis, & nudæ possessionis, detentationis, seu intrusionis, quæ aliàs sufficeret, vt per Burat. *decis.* 194. *num.* 9. plenè Post. *obseruat.* 42. *per tot.* cùm in hoc iudicio summariissimo non sit examinanda iustitia, vel ininstitia possessionis, Burat. *decis.* 154 & *ibi* Adden. *lit. B. & decis.* 904 *n.* 8. imo sufficiat possessio asinaria, & bestialis, ex dictis *suprà n.* 65. Post. *d. ob-*
seruat. 42. *num.* 86. Sed in terminis possessionis titulatæ, 89
quo casu propter fomentum tituli dubitari non potest, quin ista possessio sit manutenibilis, *cap. licèt causam*, vbi Felin. *numer.* 9. *de probat.* Veral. *decis.* 336. *p.* 1. *& ex trad.* per Gratian. *discept.* 402. *num.* 1. *&* 2. Gregor. *decis.* 323, & *ibi* Adden. *num.* 6. *& decis.* 412. *n.* 2. *&* 5.

Nec obstat dicere, quòd actus isti possessorij dede 90
runt causam liti, & consequenter non probant possessionem, Rot. *decis.* 4. *n.* 2. & *ibi* Adden. coram Greg. nec tribuunt ius considerabile Rot. *decis.* 30. *num.* 1. *p.* 2. *recent.* Nec videntur attendendi ad effectum concedendi

cedendi

cedendi manutentionem, Gregor. *d. decis.* 569. *num.* 4. & plures refert, & sequitur Post. *obseruat.* 17. *num.* 44. *& seqq.*

91 Quia conclusiones istæ procedunt, quando possessio prætenditur ex vnico actu contradicto, veluti ex vnica præsentatione dante causam liti, quę non constituit in quasi possessione iuris præsentandi, Gregor. *decision.* 417 *num.* 4. aut ex vnica collatione pariter contradicta, quæ non constituit in quasi possessione iuris conferendi, Rot. *post tract.* Viuian. *de iure patron. decis.* 86. *num.* 36.

92 Secùs autem, quando post ius quæsitum, seu acquisitam possessionem ex vnico actu positiuo, & pacifico, subsequitur contradictio partis, quia tunc non potest impediri mandatum de manutenendo, Post *d. obseruat.* 17. *n.* 54. Seraph. *decis.* 1437 *in fin.* vbi quòd si superuenerit contradictio, non videtur facta in tempore, Rot. post tract. Post *decis.* 201. *num.* 7. vbi, quòd contradictio debet esse in ipso primo actu; quodque si facta fuerit post actum perfectum, & consummatum, non impedit, quominus censeatur per dictum actum, pacificè gestum, acquisita possessio, ad *leg. si ita sit,* & *ibi* Bald. & Imol. *D. de legat.* 1. Rip. *in leg.* 1. *numer.* 88. *D. solut. matrim.*

93 Aliter enim, nec etiam post mille actus pacificos, & perfectos posset dari manutentio, ex quo semper isti actus, quantumuis pacifici, solent dare occasionem litis, quod tamen esset erroneum in iure, quandoquidem ex vnico actu pacifico acquiritur vera quasi possessio, manutenibilis, Gratian. *discept.* 310. *numer.* 76. Menoch. *cons.* 612. *numer.* 16. Quinimò sufficit momentanea, & pro vno instantia acquisita, late Post. *obseruat.* 18. *numer.* 1.

94 In casu autem nostro adsunt plurimi actus possessorij pacifici, per quos fuit abunde acquisita quasi possessio iuris exercendi Prouincialatum. Vnde ex superueniēti contradictione, lite, seu recursu ad Tribunal non potest impediri manutentio, *ex dictis.* Præsertim quia & hæc possessio est satis iustificata, ex quo fuit capta auctore Prætore, id est auctrice Prouincia repræsentata per Vocales in Capitulo legitimè congregatos. Iustè enim possidet, qui auctore Prætore possidet, *l. iustè, D. de acquir. possess.* Greg. *decis* 582. *num.* 2. cùm & aliàs possessio capta sine iudicis mandato sit manutenenda, vt per eund. Greg. *decis* 107. *n.* 1. Et ratio est, quia sufficit nudum factum, etiam absque scientia, & patientia aduersarij vt per Beltram. *ad decis. Greg.* 149. *n.* 10. Imò etiam actus gesti post motam litem sunt manutenibiles, quia facti fuerunt in continuationem possessionis præcedentis, Post. *obseruat.* 48. *n.* 35 Mantic *decis.* 322. *n.* 13. Et regulare est, quòd qui continuat, non attentat, *d. decis. Greg.* 557. *n.* 1. Lancel. *de attent. part.* 2. *c.* 4 *limit.* 1. *n.* 82.

95 Minùs obstat dicere, quòd possessio ista fuit attentata, & consequenter non est manutenenda, Lancel. *de attent. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 49. Seraphin. *decis.* 287 *numer.* 1. Caualer. *decis.* 359. *n.* 7. Coccin. *decis.* 492 *n.* 3. Rot. *decis.* 627. *n.* 1. *p.* 4 *diuers.* sed imò est omninò reuocanda, in primis, & ante omnia, *cap. non solùm. de appellat. in* 6. Crescent *decis.* 19. *aliàs* 216. *n.* 2 *de sent. & re iudicat.* Boccat. *de interdict. vti poss. cap.* 3. *num.* 21. an potiùs sequestranda iuxta Rotæ stylum, vt per Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 13. *n.* 38. Rot *decis.* 503. *& decis.* 514 *part.* 1. *recent.* & copiose Post. *obseruat.* 75. *à num.* 34.

96 Quia aut prætensa attentata figurantur ob apprehensam possessionem post litem motam, vel emanatam, seu intimatam inhibitionem Tribunalis, & quidem certum est in facto, quòd inhibitio, & litis pendentia emanarunt longè post possessionem, & sic eam non afficiunt, ad text. *in capite* 1. *& eod. tit. vt lit. pend. & not. in decis.* 119. *n.* 1. *part.* 3. *recent.*

Aut verò prætenditur fuisse causata ex prætensa appellatione interposita per Patrem Fr. Ioannem de Bolaños Priorem Conuentus Granatensis, qui post intimatum sibi decretum Præsidentis, vt sibi obedientiam præstaret, dicitur pro responsione ad intimationem appellasse, super quo exhibetur hodie quædam fides cuiusdam asserti notarij: & hoc etiam casu attentata non causantur. Tum, quia talis appellatio non fuit in scriptis, Franc. *in cap. cum in Ecclesia, num* 12. *de appellat.* Guid Pap. *de appellation. sum.* 5. *conclus.* 8. *num.* 6. Ruginell. *eod. tract. in præfat. n.* 38. Scaccia *eod. etiam tract. q* 4 *à num.* 1. Lancel. *de attent. part.* 2. *cap.* 12. *num.* 62. *in præfat.* & in puncto de electione Castellin. *de elect. cap.* 16. *num.* 13 vbi, quod exprimi debent omnia, & singula, quæ appellans intendit obiicere. Tum etiam quia non fuit interposita coram eodem Præsidente, Iudice à quo, Lancel. *vbi proximè, ampliat:* 15. *numer.* 1. Vestr. *in praxi, lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 27. & *ibi* Grauat. *num.* 57. latè Scaccia *vbi sup. quæst.* 6. *ex num.* 1. Tum denique, quia Notarius actuarius facit fidem, quod prædictus P. Bolaños solum dixit, quod audiebat intimationē, & desuper requisitus in hac Curia facit etiam fidē expressè, & positiuè per verba negatiua, quod nulla fuit interposita appellatio, & propterea magis sibi credendum est tanquam actuario, in concursu cum alio contrariam fidem facienti vt per Cyn. *in l. si quis Decurio, C. de fals.* tenet Rot. vt singulariter obseruat Rub *in singul p.* 3. *verb Cynus, n.* 2. Vltra quod fides non actuarij, non facit fidem, Greg *decis.* 214. *n.* 1. *& decis.* 260. *n.* 5. 98
& decis. 293. *n.* 10.

Aut etiam ex alia asserta appellatione, quæ cantat 99
interposita ab eodem in ciuitate Hispalensi coram vno ex synodalibus, ob non tutum accessum ad Præsidentem, & multo minus est habenda in consideratione, nedum quia fuit posterior possessione Capitulari per 13. dies, & sic post elapsum tempus à iure concessum ad appellandum, vt in terminis de electione, Mandagor. *de elect. p.* 3. *cap.* 60. & *ibi* Boër. *eod. cap.* Castellin. *d. cap.* 16. *num.* 5 & potuit interponi in eadem ciuitate Granatæ infra decem, coram vno ex innumeris iudicibus Ecclesiasticis synodalibus, ordinariis, Inquisitoribus, Scholasticis, Canonicis, & Dignitaribus in eadem ciuitate residentibus, apud quos tutus patebat accessus; verum etiam, quia idem Pater Bolaños eadem ipsa nocte post intimationem fuit in nonnullis congressibus coram Præsidente Capituli, & duobus Auditoribus Regiæ illius Cancellariç, D. scilicet. Augustino del Hierro, & D. Illefonso de Bolaños, qui de ordine domini Præsidis Valēnçuela ab vtraque partialitate aditi pro negotio amicabiliter componendo, illuc aduenerant. Ex quo sequitur, quod tutus aderat accessus, cum præsentia Magistratus omnē metum excludat, *l. fin. in princ. D. quod met. caus.* Bellò. *cons.* 18 *n.* 14 Greg. *decis.* 326 *n.* 34. prout & alterius cuiuscunque iudicis, Bart *in l* 2. *n.* 4. *C. de præd. decur. lib.* 10. Paris. *cons.* 10. *n.* 35. *lib.* 1. Greg. *decis.* 188. *n.* 9.

Vltra quod huiusmodi prætensæ appellationes à decreto Præsidentis electionis sunt extraiudiciales, *c. concertationi, iuncta gloss ibi, verb. grauatum. de appellat. in* 6. quæ non solent causare attentata atque omnia purgabilia, *dict. cap. non solùm,* §. *illa verò, eod. tit. & lib.* sed (ad omne peius) eorum reuocatio pendet ex futuro euentu, & ex iustitia appellationis, *cap. cùm inter & cap. considerantes, de elect. in* 6. Vnde cùm appellatio adhuc non sit ex actis iustificata, imo nec adsit vmbra iustificationis, intrant de plano sequentes conclusiones, quod vbi attentata pendent à negotio principali, prius discutiendum est de eodem negotio principali, quam deueniatur ad purgationem attentatorum, Lancellot *de attentat.* 100

sentat. part. 3. capite 24. quæst. 19. per tot. Rota *de-*
cis. 574. lib. 3. p. 3. diuers. Gregor. *decis. 283. num.*
octauo in fin. vbi, quòd expectandus est finis articuli
principalis, vt *in Cæsaraugustana Dismembrationis, co-*
ram Sacrato, apud Marches. de commission. tom. ter-
tio fol. 178. Et quòd attentatiua turbida non merén-
tur priuilegium attentatorum, vt ante omnia reuocen-
tur, Rota *decis* 560. *n.* 7. *post* tract. Postij. Quódque dum
discutitur de iustitia, vel iniustitia appellationis (quod in
effectu est cognoscere de negotio principali, Greg. *dict.*
decis. 283. *n.* 8.) interim possessor est manutenendus, ex
dictis sup. n. 50. *&* 87. ex latè cumulatis per Post. *dict. ob-*
101 *seruat.* 42. *per tot.* In manutentione enim non agitur de
titulo, vel de possessione, neque aliquid prætenditur ca-
nonizari, Merend. *controuer. iur. lib. 3. cap. 19. num.* 5 Cę-
sar. de Gras. *decis.* 22. *aliàs* 2. *num.* 5. *de restitutio. spol.*
Loter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 45. *n.* 40. & benè Post.
obseruat. 106. *ex num.* 36. sed solùm agitur de compe-
scendis turbationibus, & molestiis auferendis, interim
dum de eadem possessione, vel de titulo disputatur: La-
derch. *consil.* 95 *num.* 4. Couarr. *pract. cap.* 17. *sub num.* 1.
Seraphin. *decis.* 299 *num.* 2. Loter. *vbi suprà* & hoc qui-
dem ad effectum ordinandi iudicium, vt sciatur vter ex
contendentibus loco rei, seu actoris debeat insistere,
Bart. *decis.* 71 *num.* 28 Post. *dict. obseruat.* 106. *num.* 52.
102 *& seqq.* Et propterea dicunt Doctores, quòd quando
manutentio affert aliquod grauamen, illud est leue, mo-
dicum, ac momentaneum, Gratian *discept* 74. *n.* 19 Boc-
cat *de interd. vti possid. c.* 14. *n.* 24. Seraph. *decis.* 291. *in*
princip. & alios allegat Post. *vbi proxime n.* 53. etiam
quòd agatur de possessione magnæ rei, vt per Plot. *de in*
lit. iurand. §. 3. *n.* 36. *&* 43.

103 Et quod magis est, vtcunque, & qualitercunque se
habeant istæ appellationes, illæ tamen fuerunt nullæ, &
non erant admittendæ, ex quo asseritur fuisse interposi-
tas simpliciter, & absolutè, à futuro grauamine, si pro-
cederetur per Præsidentem Capituli ad vlteriora, cum
nec sufficeret appellare, ne fieret electio, nisi expressè
appellatio interponatur, ne fiat electio, nisi canonica,
capit. cùm nobis, de elect. & notat glos. *in cap. conside-*
rauimus, verb. post appellationem, eod. tit. Et bene in pū-
cto Peirin. *d. subdit. tom.* 1. *q.* 1. *c.* 31. §. *fin. in fin.* Castel-
lin. *de elect. d. capite* 16. *in princip.* Lauor. *dict. titu-*
lo quarto de elect. cap. 19. *num.* 120. vbi allegat. gl. &
Panormit.

104 Aut denique attentata prætenditur fuisse causata ex
dissolutione Capituli, intimata aliquibus Vocalibus ea-
dem ipsa Capituli die, quasi quod huiusmodi dissolutio,
& intimatio habeat vim inhibitionis. Et obiectum vi-
detur omnino cessare ex pluribus; & primò, quia dis-
solutio fieri non potuit per Prouincialem resistentibus
tot constitutionibus, ex latè dictis *in primo articulo.*
Secundò, quia talis dissolutio, & prorogatio, quatenus
esset legitima, debuit intimari omnibus Vocalibus,
quorum intererat, vt per Bald. *in l. eos*, §. *Apostolos,*
de appellat. tenet in puncto Francisc. Marc. *decis.*
1228. *numer.* 4. *lib.* 1. qui loquitur quando intra ter-
minum statutum ad eligendum fuit facta abbreuiatio,
& postea prorogatio pariter intra eundem terminum
iuxta *superius dicta numer.* 61. Et in casu nostro so-
lùm fuit intimata quinque Vocalibus ex 38. qui in Ca-
pitulo interuenerunt, & propterea cæteros non debuit
afficere. Tertiò, quia asserta dissolutio dicitur facta iustis
de causis, donec & quousque de illis certioraretur hoc
Tribunal. Vnde donec constet de iustificatione causa-
rum formiter, & seruatis seruandis, talis dissolutio non
potest habere vim inhibitionis, & sic non constat de
attentatis; vel (ad omne peius) attentata redduntur val-
de turbida; & interim non potest denegari manuten-
tio, ex *dictis sup numero* 96. *&* 97. Enimverò, hæc
prætensio directè tendit ad annullandam electionem,
quod sapit petitorium. Et propterea dum de eius viri-
bus, & prætensis attentatis, & nullitate [illegible] ritur, [illegible]
ctio videtur saltem habere implicitum statum [illegible]-
tis, interim tamen prædictus P. Terminon debet manu-
teneri, & à tota Prouincia obediri, vt bene in proposito
resoluit Rodrig *tom.* 1. *quæst. regul. q.* 52. *art.* 11. *vers. ad*
tertium.

Nec etiam obstat, quòd dictus P. M. Terminon non 105
est in possessione gubernandi totam Prouinciam, cum
nonnulli conuentus ab eius obedientia se subtraxerint,
& propterea sibi in omnimoda gubernatione non com-
petit manutentio, quæ solùm conceditur ad strictos li-
mites possessionis, Gregor. *decision.* 569. *n.* 1. *&* 3. & *ibi*
Adden. *n.* 6.

Quia cùm magis sit attendenda vniuersalis ca[illegible] 106
actus, quam exercitium ipsius actus, Marescot. *lib.*
variarum cap. 11. *num.* 32 hinc est, quòd etiam per vni-
cum actum singularem, si tamen causa vt in casu nostro
est vniuersalis, acquiritur vniuersalis possessio manute-
nibilis, vt dicit idem Marescot. *num.* 33. Post. *obseruat.* 107
73. *num.* 87. Probata enim possessione, quoad vnam
rem, id sufficit pro manutentione, quoad alias res, sub
eodem iure comprehensas, ad not. per Roman. *in l.* 2. §.
si quod, num 1. *D. de itiner. actuque priuat.* Rota *decis.*
212. *num.* 6. *& sequent. part.* 1. *diuer. & decision.* 17.
num. 4. *part.* 2. *recent. & decision.* 287. *num.* 2. post
tract. Postij.

ARTICVLVS IV. & vlt.

DEmum quoad quartum, videtur etiam quod qua- 108
si possessio iuris exercendi Prouincialatum, in qua
existit dictus P. M. Terminon, est titulata vero, rea-
li, & legitimo titulo electionis canonicæ. Licet enim
in hoc manutentionis iudicio titulus non requiratur;
nec etiam ad colorandam possessionem fumus tituli de-
sideretur, sed imò sufficiat asinaria possessio, ex *dictis*
supra numer. 65. attamen agnoscendo bonam fidem,
& ex abundanti, titulum ipsum, nedum coloratum,
aut putatiuum, sed & verum perinde ac si ad il-
lius canonizatoriam ageretur, patefacere intendi-
mus.

Duo igitur sunt, quæ canonizant electionem, sub 109
stantia consensus, & substantia formæ, à quibus recede-
re non possumus, Baldus *in c. quia propter, n.* 20. *& seq.*
de elect. Boer. *decis.* 1. *n.* 70. & sunt verba Rotæ *in Me-*
ten. Monasterij 5. *Iulij* 1621. *coram bonæ mem. Coccino*
Decano, impress. apud Tamburin. de iure Abbat. tom. 1.
disp. 5. *quæst.* 25. *vers. Duo enim sunt.*

Et quoad consensum, apparet ex actis, quod ex 38. 110
Vocalibus, qui in Capitulo interfuerunt, 36. dede-
runt sua suffragia prædicto P. M. Terminon. Vnde cùm
habuerit maiorem, & saniorem partem Capituli, taliter,
quòd per mutuum consensum eligentium, & electi
quasi coniugale vinculum spiritualiter sit contractum,
vt dicit text. *in cap. cùm inter, de elect.* dubitari non po-
test de substantia consensus, *tot. tit. de elect. in De-*
cretal. & in 6.

Quoad formam autem, patet etiam ex actis quod in 111
præcedenti Capitulo Hispali celebrato de anno 1638.
fuit iuxta constitutiones Ordinis, destinatus locus, &
dies pro subsequenti Capitulo celebrando, videlicet
Conuentus Granatensis, & dies 19. Aprilis 1641. Con-
stat etiam ex pluribus litteris conuocatoriis dicti P. M.
Liaño tunc Prouincialis quòd fuit conuocata tota Pro-
uincia, & in dictum Capitulum ad dictam diem & lo-
cum. Apparet item facultas Præsidentis ex litteris de-
putationis Reuerendissimi Patris Generalis, quæ fue-
runt à S. D. N. Vrbano Papa VIII. confirmatæ pro-
vt in Breui confirmationis desuper expedito. Adest
etiam recognitio Prouinciæ eadem die legitime
congre

congregatæ, & obedientiæ præstatio erga Patrem Præsidentem. Et tandem concurrunt in hac electione omnes solemnitates, quæ in viduatis Ecclesiis requiruntur, tam de iure communi, vt *in dict. capit. quia propter*, & *ibi* communiter DD. *de elect.* de quibus latè P. Suarez venerandæ memoriæ *tom. 4. de religion. libro 2. cap. 5. per totum.* D. meus Barbosa *in collect. ad d. cap. quia propter, num. 1. & seqq.* Tamburin. *vbi sup. disp. 5. q. 6. per tot.* quàm ex dispositione constitutionum huius Ordinis, vt *d. part. 3. de gubernat.* sæpius allegat. *c. 7. cum suis §§.* Et propterea nec etiam potest dubitari de substantia formę, & consequenter, quòd electio ista sit canonizabilis, & possessio multo magis manutenibilis.

112 Nec aduersùs prædictum consensum potest opponi, quòd ex quo Vocales erant 82. non potuerunt 38. facere maiorem partem Capituli, cùm alias maior pars in electionib. Canonicis intelligi debeat, non respectu minorum, sed respectu totius corporis Capituli, vt per glos. *in cap. cùm omnes, verb. constitutum de constitut.* & *ibi* Fel. Abb. *in cap. Ecclesia vestra, el. 1. num. 1. eod. tit.* Rot. *coram Barat. decis.* 809. & *ibi latè Adden.*

113 Quia ex actis constat, quòd omnes illi, qui in Capitulo non interfuerunt, voluntariè se absentarunt instante vltimo, & peremptorio termino electionis, & propter non erant amplius expectandi, vt est text. *in cap. cum nobis de elect.* vbi glos. *verb. renuerit*, & *ibi* Abb. *n. 10.* & textus *in d. cap. quia propter*, ibi *Præsentibus omnibus, qui debent, & volunt*, &c. *de elect.* & *ibi* glos. *verb. volunt*, vt benè considerat Lezana *in suis quæst. regular. capit. 15. num.* 8. & pluribus comprobat Castellin. *de elect. cap. 5. num. 11.* ibi: *Tempore statuto à iure communi, seu à constitutionibus, si legitimè electores vel alij ad electionem renuant venire, eo casu maior pars Vocalium illa censetur, quæ est præsens in loco, sine conuentu, in quo facienda est electio: cap. bona mem. de postul. Prælat. Panormit. ibidem numer. 9. & capit. licet, de elect. & ibi Panormit. numer. 14. Ideo qui sunt congregati in Capitulo ad effectum electionis ibidem remanent, etiam quòd sit minor pars, aliis voluntariè recedentibus, possunt de iure celebrare electionem, quæ aliis seruatis, erit canonica. Ratio huius præsertim ea est, quia qui exierunt comparantur inter illos, qui renunciarunt, vt colligitur ex cap. cum nobis, de elect. & glos. ibidem, verb. renuerit, & Panormit. n. 10. glos. in Clem. quod circa, verb. quasi facto, eod. tit. dummodo tamen instet vltimus terminus electionis; si verò non instet, debet minor pars expectare maiorem.* & pulchrè iuxta eius solitum *R. P. D. meus Alexander Raphaelius, Nunciaturæ Apostolicæ generalis Auditor in suo eleganti voto Generalatus Ordinis sancti Hieronymi, num.* 86. vbi plures allegat.

114 Aliàs enim esset in manu eorum, qui præuident non esse eligendum Prælatum sibi affectum, & partialem, Capitulum differre, in præiudicium totius Prouinciæ, cuius interest electionem quam citius expediri, ne sit diu suo orbata Pastore, *capit. oblata, §. superior, de appellat.* vt benè considerat idem Castellin. *capit. 8. num. 5.* ibi: *Quapropter si non comparuerint, imputabitur illis, & non aliis, cum isti videantur esse in dolo, ex quo dolo non debent commodum reportare, vt dicitur in c. Sedes, de rescript. & hoc idem tradit Bart. de firm. in tract. de Episcop. part. 3. lib. 1. quæst. 8. & Innocent. relatus à Boërio in annotat. ad caput 5. Mandag. de elect. part. 1. sub liter. P. & malitia ipsorum eis prodesse non debet; nam sæpè Vocales, de quibus supra, scientes instare tempus electionis, ad impediendam electionem celebrandam, voluntariè, & non sine aliqua malitia se absentant, & renuunt notificare locum, ad quem declinant*, &c. Et inferiùs, ibi: *Regula tamen est, quod certus non debet certiorari, cum recedens certò sciat instare electionem, & terminum præfixum à iure particulari, vel communi & nullam præter citationem fieri, si cum euidens est, quod non vult interesse, vt sancit Panormit. in cap. cum inter, num 10. de elect.* Et idem repetit *num. 6. & 11.* vbi reddit rationem, quod paria sunt in iure non venire ad electionem, & non perseuerare vsque ad finem, & *numer. 12* ibi: *Quod semper intelligendum est instante vltimo temporis termino à iure præfixo; tunc enim & non aliter potest tertia pars Vocalium, quæ remansit in Capitulo, seruatis seruandis, celebrare electionem, quæ censeri debet bona & legitima, rā tanc, & eo casu sui interpellat pro homine*, &c. & *n. 15* ibi: *Si vocati venerunt in termino illis notificato, sed recesserunt antequam fiat electio, ad alium etiam terminū prorogata, secundum Innocent. & Host. non sunt vlterius vocandi; non enim debuerant recedere, nisi completa electione, cap. consuluit de offic. deleg. Mandagot. vbi sup. cap. 18. & latius ibidem Boër. sub litera P. vbi cumulat ad hoc idem auctoritates quamplures textus, & auctorum in magno numero*, &c. Hactenus Castellin. & hāc eandem sententiam tenent expressè Cucch. *inst. maior. lib. 4. tit. 1. de elect.* Suarez *d. tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 5. n. 5.* Lauor. *d. tit. 4. de elect. cap. 21. à num.* 82. Francisc. Marc. *d. decis. 569. num. 4. lib. 2.* Peirin. *de subdito, quæst. 1. cap. 31. §. 6.* ibi: *Si quæras an assignato termino ad eligendū, verbi gratia die Pentecostes, si aliqui non compareant, possint reliqui ad electionem procedere? dico quod sic:* Armil. *de elect. 1. n. 19.* Mirand. *tom. 2. manual. quæst. 24. art. 6. conclus. 3. etiam si vnus solus reperiretur in Capitulo.* vt notat Panorm. *dict. cap. cùm nobis, de elect. num. 11. Et ratio est, quia ex quo terminus est præfixus à iure, omnes videntur esse moniti in termino & nota quod debent venire ea hora diei, quo solet fieri electio*, Panorm. *dict. cap. cum nobis, num.* 11. qui loquitur in fortioribus terminis, etiam si Vocales non fuerint moniti per conuocatorias litteras, & sequuta fuit Rot. in pluribus causis per Adden. *ad decis. Buratt. 809. num. 11. & seq.* & egregie more suo solito D. meus Barbos. *de Canonic. cap. 38. num. 11. & sequentib.* ibi: *Et ideò non est habenda ratio in huiusmodi computatione de votis illorum, qui recedant à loco vbi facienda est electio, cap. cum nobis*, vbi Abb. *num. 3 de election.* vbi plures allegat. *& de iure Ecclesiast. lib. 1. c. 19. n. 96. & sequentibus.*

Quod adeò verum est, vt si de conclaui Cardinalium S. R. E. contingeret omnes exire, præter vnum, ille solus posset eligere Romanum Pontificem, glos. singul. *in Clement. ne Romani, verb. omnes, de election.* Petr. de Bailio *in direct. elect. cap. 2. num. 6. & seqq. part. 1. & n. 9.* dicit locum etiam habere in electionibus Regularium. Laur. *tract. de Cardin. conclus.* 24. & alios etiam refert & sequitur Castell. *c. 5. n. 86.* Rodriguez. *d. tom. 2. quæst. 54. art. 4.* Lauor. *d. tit. 4. c. 6. n. 26. & cap. 15. num. 26.* 115

Nec replicari potest, quòd discessus à Capitulo, & illius prætensa absolutio fuit facta ad requisitionem maioris partis Vocalium, qui se requirimentis subscripserunt, ob metum cadentem in viros constantes. Quia, vt fuit sæpè dictum, & necesse est, vt desuper sæpiùs volutemur, metus iste est affectatus, & satis est, quod de illo non constet per probationes iudiciales seruatis seruandis factas. Quod enim non est de actis, non est de hoc mundo. Quinimò satis metus excluditur ex epistolis, vulgo *villetes*, hinc inde inter Dominum Præsidentem Cancellariæ, & d. Patrem M. Liaño scriptis; in illis enim dictus D. Præsidens assecurat eum, vt veniat; & d. Pater promittit se hora decima venturum; & insuper d. D. Præsidens acriter de eo conqueritur; quod & Salam Regię Cancellarię, & Capitulum vsque ad horam vndecimam, pro vtraq; functio- 116

ne valde insolitam, sub fide, & spe aduentus sui, & partialium suorum distulerit, & tandem deficiente fide publica, & priuata non venerit Ista autem tam grauis, & potentis magistratus assistentia, nemo dubitat, quin metum excludat, *ad dict. l. fin. in princip. D. quod met. caus.* Gregor. *decis.* 188. *n.* 9. *allegat. sup. n.* 96. Nec enim credendum est, quod prædictus D. Præsidens Valençuela pro suo munere, zelo, & deuotione quibus libertatem Ecclesiasticam abincunabulis prosequitur, in aliquo defuisset, quominus electio ista libere celebraretur, prout gratis ex aduerso incusatur, cùm aliàs primitias laborum suorum in defensionem eiusdem libertatis Ecclesiasticæ, & auctoritatis Apostolicæ pro Romana Ecclesia, & potestate clauium Beati Petri aduersus Venetos, tam vltrò ediderit, & dedicauerit.

117 Vltra quod requirimenta apparent subscripta à pluribus Vocalibus, qui desuper a Præsidente Capituli iudicialiter examinati, deponunt, quod d M. P. Liaño fecit eos in quatuor foliis albis sine aliqua scriptura subscribere, asserens se talibus subscriptionibus indigere. Ex quo patet, quam emendicata sint talia requirimenta, & quam voluntarius fuerit prædictus excellus à Capitulo, cùm nec manus Regia Cancellariæ, sæpiùs de eorum affectatis terroribus monita eos assecurare nec in officio continere potuerit, quod *satis degenerem conscientiam redolet*, vt verbis vtar Politicorum.

118 Præterea nec assertæ depositiones suorum testium in aliquo suffragantur, tum quia in summario, & ante litis contestationem ex superius dictis, & ad annullandam electionem probationes debent esse claræ, & in contradictorio iudicio factæ, *dict. capite cum inter, de elect.* ibi: *Nisi sufficienter sit ostensum, eundem morbo epileptico laborare, super quo contra ipsum dicitur appellatum, vos non obstante appellationis obiectu, si qua ex aliis causis superius memoratis proponitur interposita (cum eas friuolas reputemus) electionem ipsius confirmetis.* Tum etiam, quia in decreto asserit d. M. P. Liaño, quòd non examinentur fratres, qui se subscripserunt requirimentis, & tamé ex 12 testibus 9. sūt Vocales eiusdem Capituli ex subscriptis qui manifeste ostēdunt depositionum suarum emendicationem; & nec reddunt rationem sui dicti, & vnus ex eis in hoc Tribunali est publicus, & benè notus solicitator pro sua partialitate. Tum denique, quia imò omnes testes sunt partes formales in huius litis prosequutione, & dederunt mandatum procuræ, vt constat ex actis, & quod plus est, nec istæ depositiones habent subscriptionem, sed etiam vt facti, cum fonent factæ in vno loco, & fuit factæ in alio, & tam in personis, quàm in dictis & foliis ipsis scripturarum plurimas patiantur obiectiones, vt ocularirer, & palpabiliter demonstrabitur; ita vt mirum sit, quòd inter viros aliàs graues, & Religiosos, talis calumnia sine matri, & Prouinciæ fuerit imposita, cum etiam si verum fuisset, tam fœdum facinus proprio pudore contegere debuissent, imitatores facti Sem, & Iaphet, *qui pallium imposuerunt humeris suis, & incedentes retrorsum operuerunt verenda patris sui Noe*, nec sequentes Cham, *Qui cùm vidisset verenda patris sui esse nudata, nuntiauit fratribus suis foras*; dicente præsertim Apostolo aduersùs eos, qui per Tribunalia vagantur, *quare non magis iniuriam patimini? quare non magis vestrum amittitis*: & alibi, *neque enim facio animam meam pretiosiorem, quàm me.*

119 Minus potest replicari, quod ex præcedentibus tractatibus, seu congressibus fratrum de Prouincia, quæ ex aduerso vocantur conuenticula, insurgit non leuis præsumptio seditionis. Quia respondetur, quod de illis non constat, & quatenus constaret, præcedere debuissent illi tractatus, *vlos. in verb. tractantes in cap. in nomine, 23. distinct.* D. Barbos. *de iure Eccles. d. lib. 1. cap.* 29. *num.* 83. ibi: *Sunt enim veluti preparatio ad electionem, non autem electio; sitque in eis discussio eorum, quæ facienda sunt, nominantur vtrique plures, qui iudicantur digni electione, & quisque dicit, quod sibi videtur, absque tamen quod sequatur aliqua conclusio, vel electio, &c.* & allegat gloss. *in cap. cum in veteri, verb. in tractatu de elect.* Butr. *in cap. cum inter, num.* 7. *eod. tit.* Petr. Greg. *eod. tit. cap.* 15. *in fin.* Maximè in Prouincia Bœtica, vbi per concordiam auctoritate Apostolica confirmatam, & singulis triennijs vsu receptam, adsunt duę partialitates distinctæ, & separatæ, quæ faciunt quasi duo Collegia, vel duas Congregationes eiusdem Prouinciæ, & propterea congressus isti non solum sunt liciti, sed & debiti pro iurium suorum defensione. Qui enim iure suo vtitur, nemini facit iniuriam, *l. iniuriarum. §. 1. D. de iniuriis.* Et multò magis stantibus tot nouitatibus, & perturbationibus partis aduersæ, quæ nūquam sua sorte contenta à triennio, & vltra nihil non molitur, vt totam Prouinciam contra dictam concordiā integraliter possideat, vt patet ex mandatis Procuratori Romanæ Curię transmissis. & in actis præsentatis: ac etiam ex quo prædictus P. M Liaño diffidens de suo Secretario, qui erat M. Fr. Hyacinthus Cubero de partialitate Prouinciæ, coegit illum renuntiare officio, nē secreta sua panderet. Et quod plus solito mirandum est, fratres Hispalenses, & Extrematuræ vix ascendunt ad numerum 120 & fratres de Prouincia excedunt numerum 750. & tamen illi semper sunt 10 ipsius amantiuminis, & ambitiosis, nec desistunt fermentare suas electiones aduersus istos, acriter de inæqualitate conquerentes.

Nec etiam replicari potest, quòd ex quo fuerunt in Capitulo admissi nonnulli, qui negantur fuisse Vocales, videatur hodie constare de defectu consensus. Quia cùm à iudicibus causarum (a Præsidente Capituli iuxta formam constitutionum deputatis) fuerint examinata, & canonizata omnia iura, & voces Vocalium, nihil de hoc pertinet ad Capitulum, neque hoc potest influere in prætensam nullitatem electionis, cum sint diuersa corpora, & diuersas functiones, & munia exercentia, licet omnia tendant ad eundem finem, & effectum. Ad Capitulum enim non spectat discutere Vocalium causas, sed solùm priuatiuè ad dictos iudices, pro quibus adest iuris præsumptio, quod in omnibus ab eis gestis benè se informauerint, & in prolatione decretorum, & sententiarum ritè & rectè processerint, Aym. *consil.* 74. *num.* 9 Greg. *decis.* 176. *num.* 4. Butrat *decis.* 334. *n.* 8. *in fin.* 120

Quod autem cōstitutio desuper disponens, fuerit ad vnguem seruata; patet, quia *in dict. cap.* 7. *rubr. de iudicibus causarum part.* 3. adsunt hęc verba: *Eo autem completo, de patrum consensu deputet* (scilicet Pater Præsidens) *tres iudices causarum peritos, & expertos, qui ante omnia litteras discretorum examinent, ac de habentibus vocem tam actiuam, quàm passiuam, omnem controuersiam dirimant, &c. A quorum sententia nulli ad Capitulum dimissum liceat appellare, nisi fortè absens, vel inauditus fuisset. &c.* Et in actis legitur, quod Præsidens eos deputauit de omnium Capitularium consensu, nemine discrepante. 121

Vnde quidquid ab his iudicibus gestum fuit, debuit omnino à toto Capitulo recipi, prout receptę fuerunt tres, vel quatuor voces, quę ante earum sententias poterant in dubitationem incidere. Etenim iudicatura causarum habet in hac materia potestatis plenitudinem, taliter quod etiam si iniustè processerit, vel accusatores ad eam noluerint recurrere, non ideò electiones sunt iniustæ vt expressè dicitur in constitut. sub eadem regula, ibi: *Alius enim sine vitio pertransibunt omnes electiones.* 122

Et profectò in d. Patre Præsidente exuberauit bona 123

fides

fides, ex quo sufficiebat ad huiusmodi deputationem, con cursus quatuor, vel quinque patrum vocalium, quos ipse nominasset, iuxta declarationem Reuerendissimi Generalis desuper factam. Quę licet emanauerit ad instantiam Prouinciæ Chilensis, non ideò desinit esse vniuersalis, ex quo orta fuit ad interpretationem constitutionis etiam vniuersalis, ea trad. per D Barbos. *in collectan. Bull verb. Congregatio* 3. Prout quotidie videmus in declarationibus sacrosancti Concilij Tridentini emanatis à Congregatione Eminentissimorum DD. Cardinalium interpretum, quæ licet à personis particularibus fuerint obtentæ, in eisdem tamen casibus deseruiũt pro lege communi, vt benè D Barb. *vbi proximè*, ibi: *Eius declarationes ad instar communis solent allegari*; illisque semper plurimum Rota detulit, neque vnquàm illas in dubium reuocauit: Caualer. *decis.* 617. *n.* 8 Burat. *decis.* 479. *n.* 3. Atque ex his benè constat, nihil opponi aduersùs substantiam consensus.

224 Nec aduersus substãtiã formę obiici potest quod recognitiõ de Patre Præsidente facta fuerit absque sono campanæ; & propterea nullitati subiaceat. Quia cùm ista recognitio debeat fieri sexta feria statim (sunt verba constitutionis) postquam vesperæ fuerint decantatæ; & in casu nostro vocales etiam post illas decantatas, iam aduesperascente die adhuc expectauerint, imo & dictum P. M. Liañoq; tunc Prouincialem pro sono, & celebratione Capituli requisierint, tempus ipsum incipit appellauit pro campana, vt solet interpellare prò homine. Castellin. *d. c.* 8. *n.* 11. *&* 12.

225 Vltra quòd campana debeat pulsari ab habente auctoritatem, siue de illius commissione, Angel. *in sum. verb. electio, numer.* 15. *per tot.* Castellin. *vbi proximè d. numer.* 11. & expressè id ordinat constitutio *in d. capit.* 7. *p.* 3. ibi: *De mandato Prioris Prouincialis ad sonum campanellæ claustri ter pulsatæ*, &c. Vnde, cùm prædictus P. M Liaño qui erat intra claustra Monasterij, solus haberet priuatiuam facultatem pulsandi, & requisitus à partialitate Prouincię pro obseruantia constitutionum, pulsare negligeret, satis liquet, quod campana per neminem alium debuit pulsari. Nec est quòd imputetur Patribus Capitularibus; quia casu quo ad eos pertineret, per illos non stetit quominùs pulsaretur, *cap. imputari, & cap. dum non stat, de reg. iuris in* 6. & certè ad ipsos talis pulsatio non pertinebat, sed solum obseruare ad vnguem constitutiones disponẽtes, quòd statim P. Præsidens recognoscatur; quòd significat recognitionem fieri debere, sine aliqua mora, aut vllo, licet minimo, temporis interuallo, vt in principio notauimus *sup. n um.* 29.

226 Verùm cessare videtur scrupulus, quia campana tunc occupabatur ad Patre Bolaños Priore Conuentus Granaten. & à suis Conuentualibus, & domesticis eiusdem partialitatis; & propterea Capitulares, qui erant forenses, ausi non fuerunt campanam aggredi; ne exinde rixæ, rerum omnium turbationes, scandala plurima sequerentur. Satius enim, & prudentius existimarunt campanam omittere, & constitutionibus obedire, prout in continenti de hoc protestati sunt in decreto coram Notario, & testibus desuper extenso. Præsertim cùm viderent indictionem diei horę, & momenti, pro huiusmodi fũctione esse omnibus notoriam; & sic tanquam de notorio potuerunt procedere absque obseruatione solemnitatum, *cap. tua nos, de cohabit. Cleric. cap. ad nostram el* 2. *de iureiurand.* & tradit Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 1. *num.* 42.

227 Nec dictus P. M. Liaño, eiusque partiales possunt allegarę ignorantiam constitutionum, aut conuocatoriarum, in quibus fiebat indictio; prout nec ignorare poterant, quod deputatio Præsidentis, illiusque Apostolica confirmatio obtenta fuerat ab Eminentissimo D. Fransciso S. R. E. Cardinali Barberino in fauorem dicti Patris Mag. Fr. Illephonsi de Castilla; cùm aliàs, paucis ante recognitionem diebus, totis eorum conatibus adierint Regium, & supremum Consilium acerrimè instantes pro retentione Bullarum huiusmodi Præsidentiæ, licet inibi, degustatâ iustitia, desuper succuberint.

Et in omnem euentum, ista recognitio, & obedien- 128
tiæ præstatio fuit denuò, & ea integro facta die Sabbati sequenti, de mane ad sonum campanæ: & ante istum actũ nullus alius, ex Capitularibus actibus præcessit, sed omnes sunt successiui, vnus post alium Adeò, vt neque deputatio trium iudicum causarum (quæ aliàs die Veneris fieri solet) ante huiusmodi iteratarum, ad sonum campanæ, recognitioné, sed imo, post illã, facta fuerit Ex quo etiam detegitur, quanta procrastinatione, quanta patientia, & charitate partialitas illa expectabatur.

Minus potest obiici, quod ista recognitio fuit clande- 129
stina & nulla, ex quo non fuit facta in Sala Capitulari, sed in Camera eiusdem Præsidentis. Quia omisso quod in Conuentu Granatensi non adest Sala Capitulis destinata, & electiones solent fieri, vel in Camera, aut in refectorio, siue in Sala, quæ dicitur *De profundis*, vel alibi. Respondetur adhuc, quod quemadmodum locus nõ est substantia electionis, Cuch. *inst maior. lib.* 4. *tit. de elect. n.* 25. Bonon. *dub.* 16. *n.* 4. D. Barb. *de iure Ecclesiast. d. lib.* 1. *c.* 19. 176. *& seq.* Et etiam si adsit locus consuetus, & in eo non fiat celebratio electionis, tenet electio, quia locus non sanctificat hominem, *c. non locus*, 40. *dist. vbi* d. Lanor. *d. tit.* 4. *c.* 18. *n.* 7. Multo minus debet esse de essentia recognitionis.

Et habemus indiuidualem constitutionem *in d. c.* 7. 130
ibi: *Omnes Patres ad Capitulum conueniant, vel alio, vbi decenter adesse possint*, &c. Et propterea nullus remanet dubitandi locus. Eo vel maximè, quia dictus P. Præsidens ad cœnam in publico refectorio, eadem die Veneris 19. Aprilis suam obedientiam publicari fecit, vt constat ex actis Et vt dictum est, sequenti mane in loco refectorij alia obedientia, sibi fuit præstita, & inibi fuit facta deputatio iudicum, & successiuè in eodem loco, electio Prouincialis, & cæteræ aliæ functiones Capitulares coram toto Conuentu satis numeroso, præuiis etiam publicis, & notoriis proclamationibus, & edictis ad valuas Conuentus affixis. Ex quibus satis apparet, quàm voluntariè, & animosè prætensa clandestinatas fuerit opposita.

Prout neque obiici potest, quòd reconitio de Patre Prę- 131
sidente debebat fieri à d. P. M. Liaño, tunc Prouinciali actuali, & eo recusante, à R. P. M Fr Hieronymo de Sotomaior Prouinciali absoluto a sexennio, vti immediato eiusdem Partialitatis Hispalensis; & tamen facta legitur à R. P M. Fr Andrea de Cordoua; & sic prætensa ista nullitas influit in omnes actus subsequentes. Quia aut hæc assistentia Patris Sotomayor prætenditur in vim concordiæ super alternatiua factæ; & obiectum videtur prorsus euanescere, quia in eadem concordia nihil de hoc disponitur; & quatenus adesset aliqua particularis prouisio in hac Prouincia (quod negatur) circa id, quod deficiẽte vno Prouinciali, subrogetur alter eiusdẽ Partialitatis, id tamẽ locũ haberet, quãdo vel Prouincialis est taliter corpore, aut animo impeditus, quod non posset continuare gubernationé, vel quando ante completum triennium moreretur: tunc enim, maxima cũ ratione subintraret alius de eadem partialitate, & susciperet gubernium Prouinciæ, ne scilicet partialitas illa integro suo triennio defraudaretur. Cæterùm vbi nõ adest impedimentum infirmitatis aut mortis, sed imo summa renitentia Prouincialis, & vlteriùs triennium fuit completum vsque ad vltimam horam, & partes in nihilo defraudantur; debet cessare ratio talis prouisionis

particularis, & consequenter eius dispositio, ad *reg. l. adigere, §. quamuis ff. de iure patron.* Tiraq. *tract. cessante caus. per tot.*

132 Aut verò prætenditur in vim constitutionis *d. c. 7. rub. de modo recognoscend. Patr. Præsid.* & hoc etiam casu nullum habet fundamentum, quia inibi solummodo dicitur quod Prouincialis actualis recognoscat Patrem Præsidentem. Vnde stante ipsius renitentia, iste casus tanquam omissus in constitutione, mansit etiam in dispositione iuris.

133 Dispositio autem iuris, à qua regulari debemus (vt diximus *sup. n. 14.*) est in alia constitutione *in d. c. 3. sad. p. 3.* vbi disponitur, quòd si Generalis non venerit ad Capitulum Generale, neque miserit, *in eo casu* (sunt verba constitutionis) *Prior Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulum congregatum est, omnia faciat, quæ Prior Generalis præsens faceret, quousque Præsidens publicetur, & non vltra, qui publicatus ad electionem noui Generalis procedere faciat,* &c. Et propterea qui hoc munus recognoscendi debebat in se assumere, erat P. Fr. Ioannes de Bolaños, Prior Conuentus Granatensis, vbi Capitulum Prouinciale celebrabatur, cùm idem iuris sit de parte quoad partem, quod est de toto quoad totum, ad *l. qua de tota, D. de acquir. hæred.*

134 Verùm tam d. P. Bolaños, quàm d. P. Sotomaior requisitionem pro celebratione Capituli iam post Vesperas, pro parte Patrum de Prouincia factam parui pendentes, nec munus, quod ad ipsos pertinebat, suscipientes, in illa hora publicè, & acriter tractabant de Capituli dissolutione, vt patet ex actis; prout etiam euentus docuit, quod in requirimentis, pro dissolutione factis eorum nomina apparent subscripta. Quare dato, quod ad singulos eorum talis recognitio pertineret, adhuc de illis non erat habenda ratio, quia per requirimenta ista tam verbis, quàm scriptis facta, satis se insinuarunt quod nolebat assistere recognitioni Præsidentis; nec pro suscipiendo munere aliqua alia interpellatio requirebatur, cùm & ipsi scirent renitentiam d. Patris M. Liaño tunc Prouincialis, & tempus ipsum interpellaret pro homine, ex latè dictis sup. Et propterea non solùm ob huiusmodi omissionem, sed & multo magis ob positiuam, & notoriam contradictionem Capitulo celebrando, fecerunt se alienos à dicta functione exercenda, vt est text. ad literam *in d. cap. cùm nobis, de elect.* ibi: *Item cùm post appellationem omissam Archidiaconus cum suis fautoribus chorum exiuisset, & vos, illos, vt interessent electioni faciendæ vobiscum, curasseris solicite reuocare (quoniam ad electionem faciendam accedere noluerunt) alienos se fecisse videntur: propter quod electioni à vobis, iuxta formam mandati Apostolici, concorditer, celebrati, de iure non posse contradicere videbantur,* &c. qui textus benè casu nostro applicatur, & per illum DD. communiter, præsertim Abb. *ibi n. 3.* Castellin. *d. c. 8. n. 15.*

135 Atque ex his præcisè sequitur, quòd recognitio, de qua agitur, pertinebat de necessitate ad d. P. M. de Cordoua (aliàs Prouincialem absolutum) tanquam ad antiquiorem, ex diffinitoribus, ad quos tota iam illa Prouinciæ actio principaliter fuerat deuoluta, donec Præsidens publicaretur, qui publicatus ad electionem Prouincialis, iuxta prædictam constitutionem, procedere debuit, prout de iure, simul, & ad illius confirmationem, tâquam Præsidens, & Vicarius Generalis, legitimè processit.

136 Tandem nec aduersùs formam electionis potest obiici, quod ex fide Notarij, seu scribæ non constat in actis de legitima trium scrutatorum electione, prout nec de electione Prouincialis, & Priorum ex eadem Notarij fide. Quia, cùm præsupposito quod vsus Notarij, seu scribæ in electionibus Augustinianis est sublatus, abolitus, & reprobatus per geminam Pauli Papæ V. piæ reminiscentiæ, constitutionem, quæ est in actis producta: & adest *in Bullar. ordin.* Respondetur de electione trium scrutatorum bene, & legitime constare, ex subscriptione trium Diffinitorum, ad quos, ex proprio munere spectat, ac etiam ex subscriptione P. Præsidentis illos canonicè confirmantis. De electione autem Prouincialis, ex calculatione votorum, & subscriptione trium scrutatorum, ac ex proclamatione, & electione à primo illorum facta, demumque ex subscriptione P. Præsidentis illum confirmantis. Et de electione Priorum satis etiam videtur constare, ex subscriptione totius diffinitorij. Stante enim secreto commendato, tam de iure communi, *in d. cap. quia propter, de elect.* & dispositione sacrosancti Concilij Tridentini *sess. 25. cap. 7. de regular.* ac etiam Constitutionum Ordinis, & Bullarum Pauli V. nulla alia probationis species potest adhiberi.

Cæteræ autem nullitates, quæ ex aduerso opponuntur, vel non subsistunt in facto, vel nulla indigent responsione Præsertim cùm hodie non insistamus pro canonizatoria electionis, sed solùm pro manutentione, in qua sufficit nuda possessio, etiam sine vllo titulo, ex latè dictis in tertio articulo. 137

Ex quibus omnibus videtur sufficienter constare de notorio, & palpabili defectu iuris, & possessionis eiusdem R. P. M. Fr. Francisci de Liaño, & propterea non esse sibi concedendam manutentionem. Ac etiam constare de possessione titulata, & manutenibili dicti R. P. M. Fr. Francisci de Terminon, moderni Prouincialis, & consequenter de rigore iustitiæ, & de æquitate illum esse manutenendum in quasi possessione iuris exercendi ministerium Prouincialatus, non obstantibus iis, quæ pro alia parte obiiciuntur. Et ita Ego de iure sentio. Saluo in omnibus castissimo iudicio Illustrissimæ Dominationis vestræ, quæ secundùm datam sibi à Deo sapientiam, in tenera licet ætate errata corrigit, iustitiam administrat, æquitatem diligit, & cuncta prudentissimè moderatur. Matriti die 9. Iulij 1641. 138

Oueten. Beneficij del oro.

De beneficio etiam tenui, facienda est mentio in impetratione alterius beneficij, & non sufficit esse paratũ obtentum dimittere, & de facto illud dimittere infra paucos dies, nisi aliàs beneficium obtentum fuerit incompatibile cum obtinendo, quia vacat primum ipso iure.

VOTVM CVII.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez Protonotarij ac Iudicis Apost.

1 *Facti contingentia refertur, & n. 2. 3. & 4.*
5 *Reo & possessori sufficit vincere per non ius alterius.*
6 *Possessor potest excipere de iure tertij quando exceptio est exclusiua Iuris agentis.*
7 *Regula 55. Cancellariæ declaratur.*
8 *Paratus obtentum dimittere tempore impetrationis alterius, non tenetur de obtento in obtinendis literis Apost. mentionem facere.*
9 *Dimissio beneficij obtenti non reualidat gratiam nullam ob non factam illius mentionem in impetratione alterius beneficij.*
10 *Beneficij obtenti etiam tenuis & parui valoris facienda est mentio.*
11 *Dimissio primi offerenda ante consecutionem gratiæ secundi.*

12 Oblatio

12 *Oblatio dimissionis beneficij obtenti facienda est in in corpore supplicationis obtinendi.*

13 *Beneficium obtentum quando fuerit incompatibile cum obtinendo non requiritur expressio valoris obtenti, nec eius iustificatio.*

14 Rota *coram Greg. XV. decis. 84. n. 4. & decis. 490. n. 1. declaratur.*

15 Beltramin. *ad d. decis. 84. num. 9. Gregorij XV. reprobatur.*

16 *Dimissio subsequens non facit gratiam valere.*

17 Rota *decision. 20. de prabend. in nouis, declaratur.*

18 Rota *coram D. Coccino declaratur.*

19 *Beneficium non dicitur vacare per simplicem dimissionem si illa à Pralato admissa non fuerit.*

20 *De Beneficio renuntiato ante admissionem facienda est mentio in impetratione alterius.*

21 *Dimissio ventosa, & ad nihilum profutura non iuuat, & n. 21.*

23 *Dimissioni contraueniens censetur fecisse illam ad eludendam.*

24 *Ex post facto apparet quid actum sit.*

24 *Argumentum à maioritate rationis in Iure validum.*

26 *Beneficiorum conseruatio est omni Iure prohibita.*

27 *Papa expresso valore plurium obtentorum non censetur dispensare super eorum pluralitate.*

28 *Beneficia plura simplicia an quis habere possit?*

29 *Beneficium vacat per contractum matrimonij.*

1 VAcante beneficio, de quo agitur; de anno 1627. per obitum Ioannis Ruiz, illud à Sede Apostolica impetrauit Marcus de Prauia, cum narratiua, quòd Ioannes Ruiz de tempore obtenti huiusmodi beneficij, & per quatuor menses antea, fuerat familiaris, & continuus commensalis Eminentissimi D. Cardinalis de Deza, & litteris Apostolicis in forma gratiosa (per verba *conferimus, & prouidemus*) desuper expeditis, & possessioné nondum habita, Marcus prædictus matrimonium contraxit.

2 Deinde D. Ioannes de la Sierra, & Cifuentes, Canonicus Ecclesiæ Oueten. vti vacans per contractum matrimonij seu adhuc vt priùs, per obitum dicti Ioannis Ruiz, de eo à Sanctissimo D. nostro obtinuit prouidentiam, [illegible] is Apostolicis in eadem forma gratiosa superinde confectis, & executori præsentatis, de anno 1637 fuit in possessionem immissus.

3 Verùm quia per obitum eiusdem Ioannis Ruiz istud beneficium, vti vacans in mense ordinario, & non affectum obtinuerat ab Archidiacono de Venauente Ordinario collatore, Toribius Vigil, & eo mortuo, per obitum eiusdem Toribij illud impetrauit D. Dominicus de la Salde, hinc idem Dominicus litem mouit contra D. Ioannem de la Sierra possessorem pro adiudicatione beneficij.

Et causa coram Ordinario Oueten. diutiùs ventilata, plurimisque hinc inde deductis, & oppositis, tandem Ordinarius prædictus suam tulit Diffinitiuam sententiam, per quam, beneficium Dominico adiudicauit, & Ioanni perpetuum silentium imposuit.

5 Causa igitur appellationis coram me pendente, Ioánes instat pro reuocatione sententię, tam ex capite nullitatis, quàm iniustitiæ; & pro nunc insistit, allegans se à septennio esse in possessione, & gratiam Dominici fuisse nullam ob non expressionem obtentorum, & propterea sufficere sibi, vti possessori, etiam non legitimè titulato, opponere Dominico exceptionem defectus dominij, & seu, tua non interest; cum alias reo, & possessori sufficiat vincere per non ius actoris, *l. ff. non. pellat non recip leg. ille à quo, §. si de testame. l. ff. ad Trebel. eum simil.* Quod pariter procedit in beneficialibus, etiam si de possessoris iure non constet, vt in terminis Rot. *coram D. Burato, in eius im. 1. decis. 511. n. 1.* & ibi D. Ferentil. Adden. qui plures alias allegat, *n. 11.* Prout etiam potest possessor excipere de iure tertij, quando exceptio est exclusiua iuris agentis, Cephal. *cons 135. n. 39.* late Rot. *decis. 415. n. 3.* & *ibi* Adden. *n.* 6
6. coram sanctæ memoriæ Greg. XV. tunc Rota Auditore.

Vnde, omissis nullitatibus, quæ aduersùs sententiam Ordinarij opponuntur, pro faciliori resolutione capienda, & maiori partium satisfactione, libuit tam in facto, quàm in iure discutere articulum, an scilicet gratia Dominici de la Salde sit nulla ob non expressionem obtentorum de tempore impetratæ gratiæ illius beneficij?

Et quidem, re mature perspecta partiumque Aduocatis, hinc inde non semel auditis, videtur quod gratia Dominici sit nulla. Ex quo enim de tempore impetrationis beneficij, de quo agitur, inter plura alia obtinebat etiam aliud beneficium sanctæ Mariæ de Prendes, cuius valorem minimò expressit, minusque de eodem beneficio fecit mentionem, incidit in pœnam *regula 55. Cancellaria*, quæ habet decretum irritans aduersus quascumque prouisiones sine expressione valoris obtentorum factas: & sic sufficit Ioanni possessori vincere, & seu excludere Dominicum impetrantem, & actorem per non ius illius, ex superiùs dictis. 7

Nec videtur obstare, quòd Dominicus tunc erat paratus obtentum dimittere, prout infra paucos dies illud dimisit, & propterea sit excusandus, *ad decis. Greg. 84. n. 4. & decis. 490. n. 1.* 8

Quia ista superueniens dimissio non reualidat gratiam nullam à sui principio, & radice, etiamsi impetrãs habeat animum dimittendi statim post gratiam impetratam, vt in puncto est egregium cons. Nauarr. 9. *de rescript. per tot.* Gonz *ad regul. 8. Cancel. glos. 15. § 2. n. 67. & seq.* Et plenè, & magistraliter, vt assolet, D. & Collega meus D. August. Barbos *in collect. ad cap. cum adeo, n. 1. & seq de rescript.* vbi alios allegat. 9

Quod procedit etiamsi beneficium obtentum sit tenue, & parui valoris, vt per Menoch. *de arbitr. casu* 201. *n. 41.* idem D. Barb. *vbi proximè, n. x.* Paris *de resignat. lib. 10. q. 2. n. 67 cum seq.* 10

Vltra quod regula non contentatur simplici dimissione superueniente gratiam, sed imò dat præcisam formam, quod intendens dimittere primum, prius ante consecutionem gratiæ secundi dimissionem obtulerit, ibi: *Nisi persona prædicta beneficia, quæ tunc obtinuerint, iuxta ipsarum oblationes dimittere teneantur*, &c. 11

Quæ oblatio debet fieri in corpore eiusdem supplicationis beneficij obtinendi, aliàs gratia redditur nulla, nec conualescit, ex quo postea dimiserit: vt in terminis nostris tenet Alphons. de Soto glossator antiq. *ad eand. reg. de valore exprim. in glos. n. 7. & 8.* vt per Cockier *ad eandem reg. qua suo tempore erat 61.* 12

Quod declaratur, nisi aliàs beneficium obtentum fuerit incompatibile cum obtinendo, quo casu non requiritur expressio valoris obtenti, nec eius iustificatio, quia cum primum vacet ipso iure, ad tex. *in c. de multa, de prab.* ideò non requiritur illius expressio, vt *in eadem reg. 55* ibi: *Iuxta ipsarum oblationes, aut aliàs dimittere teneantur*, vt bene in proposito distinguit Alphons. *vbi suprà n. 9.* & Mohed. *decis. 14. de preb.* 13

Atque ex his patet responsio ad dictas decis. *Greg. 84. n. 4. & 490. n. 1.* quia beneficia inibi obtéta erãt Curata 14

& incompatibilia, & propterea de eorum valore non erat necessaria iustificatio, quia scilicet de necessitate erant dimittenda, aut aliàs de iure vacatura, Rot. *coram Card. Seraph. decis.* 1393. *n.* 2. *&* *decis.* 1470. *n.* 2. Et re vera in prædictis decisionibus non agebatur de excusanda taciturnitate valoris obtentorum de necessitate exprimendi; sed imò de excusanda illius iustificatione, cū præsupposito quod valor obtentorum fuisset Papæ narratus, quòd est longe diuersum, cùm alias expressio veri valoris omnino fieri debeat, vt regulæ satisfiat, etiamsi impetrans statim velit dimittere; nisi in eadem supplicatione dimissionem obtulerit; iustificatio autem valoris prius obtentorum non sit necessaria in executione, seu in verificatione narratiuæ vltimi obtēti, quādo is, qui pro verificatione, & executione instat, est paratus illa dimittere. Aliud enim est valorem obtentorum non expressisse, in quo in pœnas regulæ 55. incurritur, qui est casus noster, aliud verò valorem narrasse, & regulæ satisfecisse, & à iustificatione narratiuæ valoris se excusare, ob id quod impetrans obtenta dimittere sit paratus, qui est casus prædictarum decis. & inferiùs allegandarum.

15 Minus videtur obstare, quòd etiam si non sint incōpatibilia, adhuc non sit necesse exprimere valorem obtentorum, imò nec ipsa obtenta quando impetrans est paratus illa dimittere, vt in puncto Beltramin. *ad dict. decis. Greg.* 84. *n.* 9. Quia Beltramin in hoc euidenter fallitur, tum ex ratione, tum ex authoritate, & decisionibus ab eo adductis.

16 Ex ratione, quia regula dat formam, & ea non seruata (præuia scilicet oblatione) gratia est nulla vsque à sui initio, ob decretum annullatiuum in ea positum; nec per subsequentem dimissionem gratia conualescit, vt per Alphon. Nauar. Gonz. D. Barbos. & alios superiùs allegatos.

17 Ex authoritate autem, & doctrinis, quia decisio *Rota* 20. *de præb. in nouis* loquitur, circunscripta regulâ Cancellariæ; & imò in fine decis. adiungit compilator, quod Vrbanus Papa VI. in sua regula voluit, & ordinauit, quod valor obtentorum exprimeretur, aliàs gratia impetrata esset nulla. Vltra quod disputatio illius decisionis non erat super expressione valoris obtentorum in impetratione alterius beneficij facienda, sed super illius iustificatione cum præsupposito, quod valor obtenti fuisset in gratia expressus, vt legitur in princ. eiusdem decis. & sic in illius casu, nedum non fuerat regulæ contrauentum, sed imo expressè illi satisfactum.

18 Alia verò decisio adducta per Beltramin. *in Legionen. Canonicatus, coram recolend. mem. D. Coccino Rotæ Decano. inter eius impres.* 87. *n.* 6. *& apud Marchesan. de commission. tom.* 1. *fol.* 347. loquitur etiam in eisdem terminis iustificationis valoris iam expressi, & propterea dicit, quod impetrans secundum, non tenetur iustificare valorem primi in sua gratia narratum, quando est paratus illud dimittere. Quod quantum à terminis casus nostri distet, ex superiùs dictis facile est dignoscere.

19 Nec etiam videtur obstare quod gratia Dominici de hoc beneficio Sancti Laurentij fuit obtenta die 28. Maj 1637. & tamen beneficium sanctæ Mariæ de Prēdes longe antea dimiserat sub die 27. Februarij eiusdem anni. Quia omissis omnibus, quæ de falsitate huius dimissionis allegantur, satis est pro responsione dicere, eam non fuisse per Prælatum Ecclesiasticum, & competentem admissam, & sic nec effectum sortitam; & tamen beneficium non dicitur vacare per simplicem dimissionem, si illa à Prælato admissa non fuerit, *c. admonet, c. quod dubi. de renunciat.* copiosè Garz. *de benef. p.* 11. *c.* 3. §. 3. *à n.* 123.

20 Et in puncto quod de beneficio taliter dimisso, seu renunciato, omnino debeat fieri mentio in impetratione alterius, post alios, quos allegant tenent Paul. *de resignat. lib.* 10. *q.* 2. *n.* 80 *& seq.* Garz. *vbi proxime n.* 124.

Et hæc eadem dimissio non videtur habenda in con- 21
sideratione, cū fuerit ad ventū facta, & Dominicus ipse eam parui fecerit. Etenim post impetratum beneficium, de quo agitur, fecit & aliam dimissionem sub die 30. Maij 1637 quæ fuit per Illustrissimum D. Nuntium admissa, & tamen in hac secunda dimissione, quæ fuit effectum sortita, nullam fecit mentionem de prima, signum euidens, quod prima dimissio fuerat ventosa, & ad nihilum profutura, tam attenta intentione dimittentis, quàm dispositione iuris, vt per Garz. & Paul *vbi proximè* allegatos.

Et quod plus est (& vix credi posset, nisi actis ipsis 22
patefieret) Dominicus longè post factam secundam dimissionem dedit mandatum procuræ de mense Decembris 1637. ad exigendum omnes, & quoscumque fructus beneficij sanctæ Mariæ de Prendes, tam decursos, quàm in posterum decurrendos, enuntians se in eodem mandato beneficiatum, & possessorem eiusdem beneficij. Et desuper adest etiam in actis plena probatio, quod eius procurator exegerit, non solum fructus integri anni 1637. verumetiam quòd eius nomine, & in vim prædicti mandati arrendauerit fructus anni sequentis 1638.

Ex quo facto, nonnulla aduersùs eundem Domini- 23
cum in proposito insurgere videntur. Et primum, quòd dato, sine veri præiudicio, quod *regula* 55. *Cancellariæ* non requireret pro forma præcedentem oblationem dimittendi primum obtentum, sed sufficeret oblatio, & seu dimissio subsequens post impetrationem secundi: attamen ex quo Dominicus tanto tempore nedum tacuit, sed etiam contrauenit suæ oblationi, & dimissioni, censetur eam fecisse ad deludendum, ad trad. per Tiraq. *de retract. lignag.* §. 8. *glos.* 2. *n.* 7. Rot. *coram Gregor. decis.* 492. *sub n.* 18.

Secundum, quod ex quo fructus percepit, multo ma- 24
gis incidit in pœnam regulæ, cùm præsumatur eo animo obtentum beneficium conticuisse, & aliud (de quo agitur) acceptasse; *ad l. sed Iulianus*, §. *proinde*, ibi *intelligendumque esse ab initio sic accepisse, ff. ad Macedon. l. quadam, ibi. sed ex post facto retroducitur, & apparet quid actum est, ff. de reb. dub.* cum simil.

Tertium, quòd si ob finalem rationem *regula* 55. 25
Papa vult quod omnino fiat expressio valoris obtentorum, quæ legitimo titulo possidentur, aliàs irritat impetrationem in obtinendo, multò magis censendum est eam irritasse, si post dimissum beneficium obtentum in fraudem regulæ, sine vllo titulo fructus perciperentur, argumento sumpto à maioritate rationis, quod in iure est validum, ex vulg.

Præsertim cùm de tempore impetrationis beneficij, 26
de quo agitur, Dominicus obtineret nouem aut decem alia beneficia, quæ inibi narrauit, & quorum valorem expressit. Et aliàs si Papæ fuisset narratus valor beneficij de Prendes forsan gratiam beneficij sancti Laurentij nō concessisset, cum hæc & tanta beneficiorum coacervatio sit omni iure prohibita, ex late trad. per Garz. *de benef. p.* 11. *c.* 5. §. 3. *per tot.* & D Barbos. *in collect. ad Concil. Trid. sess.* 14. *de reformat. c.* 17. *per tot.*

Ne alioquin Pontifex, expresso valore plurium ob- 27
tentorum, censeatur dispensasse super eorum pluralitate, vt est textus expressus *in c. non potest*, §. *fin. de præb. in* 6. Nauar. *tract. de orat. c.* 22. *Miscel.* 16. *n.* 64. *& seq.* Sed imo talis expressio solum operatur, quod impetrans effugiat pœnam *regulæ* 55. de exprimendo valore, vt per Gonz. *ad reg.* 8. *glos.* 1. *n.* 2. *& seq.*

Et propterea Doctores hac de re tractantes consu- 28
lunt quod vnusquisque conscientiæ suæ prospiciat,

aliud

aliud acceptando, & aliud seu alia dimittendo, ne incidat in coacervationem, Navarr. *vbi sup.* & Gonz. *d. glos. 15. ex num. 38.* cum aliàs iuxta dispositionem Sacrosancti Concilij Trid. *d. sess. 24. cap. 17. de reform.* & declarationes Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium interpretum, nemo possit habere præter vnum beneficium, etiamsi illud sit simplex, quod si adeo tenue fuerit, quod pro congrua sustentatione beneficiati non sufficiat, poterit & secundum obtinere. Et si ambo non sufficiant, nihilominus debet vtroque titulo contentari, vel aliud, seu alia duo impetrare, & obtenta omnino dimittere, vt videre est apud Garz. *d. p. 11. c. 5. § 3. n. 310.* Ex quibus omnibus satis deregitur nullitas provisionis Dominici de la Salde, quod sufficit pro illius exclusione, & revocatione sententiæ.

29 Atque his accedit quòd possessio Ioannis non est suo titulo destituta, cùm & ille obtentus fuerit a Papa, vti de vacante per contractum matrimonij, seu adhuc vt prius per obitum familiaris, iuxta *regul. 4. Cancellariæ.*

30 Nec relevat, quod prædicta regula reservat beneficia familiarium obtenta eorum familiaritate durante: vnde cum Ioannes Ruiz de anno 1594. in Hispaniam migraverit, & per se ipsum possessionem Archidiaconatus in Ecclesia Oveten. apprehenderit, vtique remansit extincta familiaritas, & consequenter beneficium de quo agitur, tanquam obtentum de anno 1596. non cadit sub dictæ regulæ reservatione. Quia licet prædicta familiaritas expirauerit, reintegrata tamen dicitur per remigrationem Ioannis Ruiz de Hispania ad Vrbem; tum quia constat quod de dicto anno 1596. Romæ residebat, vt patet ex provisione eiusdem de hoc beneficio, per Dominicum præsentata, in qua Papa dicit, *tibi in eadem Curia commoranti*, &c. Tum etiam, quia per eius obitum de anno 1627. Marcus obtinuit de eodem beneficio provideri in forma gratiosa, vti de affecto seu reservato per obitum familiaris Cardinalis; & tamen ista expeditio in forma gratiosa per verba, *conferimus, & providemus*, in Romana Curia nunquam fieri consueuit, nisi prius inibi iustificata narrativa familiaritatis, seu alia qualis narrativa, vnde vacatio, reservatio, seu affectio sumitur, ne alias Ordinariis collatoribus fiat præiudicium, ex trad. per Garz. *d. part. 11. cap. 1. ex num. 57.* Gonz. *ad eand. reg. 8 § 4. proœm. num. 80.* Ex quo datur intelligi familiaritatem fuisse reintegratam de tempore obtentu istius beneficij, & per quatuor menses antea, vt satisfieret regulæ 32. & consequenter gratiam D. Ioannis de la Sierra, habere implicitum statum validitatis, nec potuisse Archidiaconum de Venavente beneficium affectum Toribio conferre, minusque per obitum eiusdem Toribij fuisse inductam vacationem.

Et ita vtraque, &c.

Toletana Pensionis.

Congrua quibus Beneficiatis debeatur. Titularis debitor pensionis an satisfaciat faciendo fructuum omnium dimissionem ad effectum euitandi incursum censurarum.

VOTVM CVIII.

Doctissimi D.D. Gabrielis Matinez Protonotarij ac Iudicis Apost.

1 *Facti contingentia narratur, & n. 2. 3. 4. & 5.*

6 *Congrua debetur Rectoribus Parochialium, & Vicariis perpetuis, qui exercent curam animarum, & ita exercent personaliter resident.*

7 *Congrua non debetur beneficiatis simplicibus.*

8 *Congruæ assignatio cessat, cura animarum sine eius exercitio cessante.*

9 *Altaris seruiens de Altar. viuere debet.*

10 Cap. extirpandæ, de præbend. *loquitur expressè in Parochialibus ratione muneris, & contractus quodammodo matrimonij inter Parochum, & Ecclesiam.*

11 *Beneficium nimis pensione grauatum qui acceptauit sibi imputare debet.*

12 *Beneficium simplex servitorum qui tenue & cum nimia pensione acceptauit, sibi imputet.*

13 *Manutentio conceditur ad limites pensionis.*

14 *Boni [illegible] non est allig[illegible] um os.*

15 *Titularis non satisfacit fa[illegible] fructuum omnium dimissionem pro terminis decursis.*

16 *Oblatio limitata & conditionalis non sufficit, & num. 18.*

17 *Titularis dimissis fructibus de iniquitate ad solutionem pensionis non tenetur.*

18 *Depositum non relevat si fiat cum aliqua conditione, protestatione, & cautela.*

19 *Pensionarius est manutenendus in sua quasi possessione exigendi pensionem dum discutitur relevantia, vel irrelevantia dimissionis fructuum.*

20 *Pensionario competit actio personalis aduersus titularem qui acceptauit beneficium pensione grauatum.*

21 *Titularis acceptando beneficium videtur quasi contraxisse cum pensionario.*

22 *Actio competens pensionario aduersus titularem videtur personalis in rem scripta.*

23 *Pensionibus, & annuis præstationibus tot sunt debita quot sunt anni.*

24 *Titularis vltro se immiscens in bonis, & redditibus beneficij, tenetur actione personali.*

25 *Exceptio requirens liquidationem non videtur admittenda in iudicio manutentionis.*

26 *Exceptio de insufficientia valoris beneficij etiam incontinenti probata non potest retardare executionem mandati de manutenendo.*

27 *Probatio non excludit probationem.*

28 *Exceptio non dicitur liquida ante rem iudicatam.*

29 *Possessio vera & manutenibilis etiam sine titulo, & illius vmbra datur.*

30 *Titularis per solutionem videtur relevasse pensionarium ab onere elidendi exceptionem.*

31 *Possessionis de iustitia, vel iniustitia non est discutiendum in iudicio summarissimo possessorio.*

32 *In Possessorio summarissimo nil aliud attenditur quam nuda detentio.*

33 *Possessio exigendi reddit turbidam, & dubiam quamlibet exceptionem.*

34 *Titularis recusans integraliter soluere dicitur spoliare pensionarium.*

35 *Remedium reintegrandæ datur illi qui sese pro spoliato habuit.*

36 *Exceptio defalcandorum onerum beneficij tanquam petitorium respiciens non debet manutentionem impedire.*

37 *Index in decreto manutentionis debet præseruare iura omnia partibus tam in petitorio quàm in possessorio ordinario.*

38 *Titularis, fructibus non æqualentibus non perceptis, non tenetur pecunias de suo pro pensione, & oneribus soluere.*

39 *Onera defalcabilia referuntur, & num. 41. cum seqq.*

40 *Subsidium de quinquennio in quinquennium soluitur.*

42 *Titularis tenetur subire onera incumbentia suo beneficio, & non est habenda ratio de oneribus, quæ per ipsum explicari debent.*

43 *Titularis ad libitum non potest imponere onera voluntaria in præiudicium pensionarij.*

44 *Articuli friuoli non sunt habendi in consideratione ad retardandum ulteriorem processum.*

45 *Iudex debet ex officio repellere exceptiones oppositas ad procrastinandum executionem.*

46 *Bona fide non petitur vt bis idem exigatur.*

47 *Pensionario lite pendente non debet impediri exactio suæ pensionis.*

48 *Æquitas, & arbitrium non intrant pro retardatione pensionis.*

1 LIte aliàs coram me vertente super huiusmodi reseruationis executione, cùm inde deflexum fuisset ad summariissimum possessorium retinendæ, vti præmium executionis, vtraque parte acerrime informante, habitaque matura causæ discussione & seruatis de iure, & de stylo seruandis, sub die 8. Iunij, anni proximè præteriti 1639. fuit per me ad fauorem Domini Ioannis de Muntera, latum decretum manutentionis in quasi possessione exigendi annuam pensionem 4600. regalium, in qua de tempore motæ litis reperiebatur Et desuper sub eadem die fuit etiam expeditum mandatum de manutenendo in forma solita, simulque sub pœnis, & censuris fuit relaxatum mandatum executiuum pro 4100. Regalibus eidem Ioanni debitis pro pensione primi semestris in festo sancti Ioannis Baptistæ, anni 1638. maturata. Quod sub die 10. Iunij 1639. fuit intimatum Domino Blasio, Beneficiato Titulari.

2 Cumque ad subterfugiendam solutionem personis plures diligentiæ pro parte Titularis in Nuntiatura Apostolicæ, ac in supremo Senatu Regio factæ fuissent, tam sub prætextu violentiæ sibi illatæ, quam etiam per viam retentionis Bullarum, & in omnibus succubuisset, causa mihi remissa fuit, vt ad vlteriora procederem.

3 Hodie igitur, cum iam versaremur in præcisa executione mandati D. Blasius per viam incidentiæ, emergentiæ, & seu declarationis decreti manutentionis, instat congruam, saltem centum ducatorum, sibi fore reseruandam, ex quo valor Beneficij non respondet oneribus, & pensioni desuper impositis. Et incontinenti offert probationes super ista exceptione insufficientiæ valoris. Insuper, & onera Beneficij prius esse deducenda. Et ad hunc effectum, simul & ad euitandum incursum censurarum fecit oblationem, & dimissionem fructuum prædicti Beneficij sub die 19. Decembris 1639. Ex quibus petitur declaratio decreti, & reformatio mandatorum, nempè, quod intelligi debeat illorum executio, & exactio pensionis, salua semper remanente congrua pro Titulari, & deductis oneribus Beneficij.

4 Pro parte verò Pensionarij dicitur, congruam de Beneficiis simplicibus, quantumuis seruitoriis non deberi, minusque suffragari posse Titulari prædictam fructuum dimissionem, præsertim postquam in eis se immiscuit. Neque exceptionem defectus valoris esse admittendam, neque prætensa onera desalcanda, cum hæc omnia videantur requirere liquidationem, & sic sapiant, & redoleant naturam exceptionis turbidæ, quæ requirit altiorem indaginem, & propterea reiicitur ad petitorium, nec vnquam admittitur, quum de momentanea possessione quæritur in hoc iudicio summarissimo manutentionis, in quo nihil attenditur quàm nuda possessio, simplex detentatio, & insistentia facti de tempore motæ litis. Vnde instatur pro aggrauatoria censurarum, & vlterioti processu.

5 Super quibus, formato articulo, auditisque in contradictorio dominorum Aduocatorum informationibus, acriter iura suarum partium defendentium, pro maiori animi iustificatione, largam iamque quiete ex more nostro videndum est de plurimis dubiis breuiter, & resolutiuè, vt inde veritas appareat.

Proponuntur quinque dubia.

Primò, an Titulari debeatur congrua, in casu, & ad effectum de quo agitur.

Secundò, an prædictus Titularis satisfaciat faciendo fructuum omnium dimissionem, & seu desalcationem, taliter quod in casu isto possit effugere incursum censurarum.

Tertiò, an exceptio insufficientiæ valoris fructuum Beneficij, etiam in continenti probata, possit impedire, seu retardare executionem mandati de manutenendo.

Quartò, an si non de rigore iuris, saltem de æquitate debeant desalcari onera Beneficij, antequam pensionarius sit satisfactus, & quæ sint ista onera.

Quintò, & vltimò an, quomodo, & sub qua verborum structura, & formalitate pronuntiari debeat decretum super aggrauatoria, & super huiusmodi [illegible] desalcatione.

Ad primum dubium.

ET quoad primum videtur dicendum, quod licet congrua debeatur Rectoribus parochialium, & Vicariis perpetuis, qui exercent Curam animarum, & tenentur personaliter residere, iuxta text. *in cap. extirpandæ, in princ. & §. qui verò,* vbi gloss. & DD. *de præb.* ac etiam ex dispositione sacri sancti Concilij Trid. *sess. 24. cap. 13. de reformat.* Rebuff. *de Congrua, quæst. 4. in princ.* & fuit sæpissime in Rota resolutum, vt *in decis. 419. num. 1. & ibi* Addēn. *num. 8. coram sanctæ memoriæ Gregorio XV. tunc Auditore.* 6

Attamen, hoc locum non habet in Beneficiatis simplicibus, quibus Cura animarum non imminet, & qui personaliter residere non tenentur: sed imò possunt per substitutos inseruire, vt Magistraliter discusso articulo in terminis beneficij seruitorij, tenuit Rota *coram Mantic. decis. 250. per tot.* quæ est *decis. 7. p. 2. recent.* confirmata coram eodem *in decis. 255. inter impressas eiusdem.* 7

Fundatur enim iustitia istius congruæ super qualitate muneris, videlicet Curæ animarum sine eius exercitij, quo cessante, cessat etiam ipsa congruæ assignatio, vt bene in proposito, D. Melchior Lotterius, olim Romanæ Curiæ noster in aduocationis munere socius *de re benefic. lib. 2. quæst. 12. num. 24.* vbi allegat *decis. in Calaguritana Congruarum coram Oradino,* quæ adsunt *p. 1. diuers. decis. 16. & 17.* in quibus fuit firmatum non constare de parochialitate, & propterea congruam non deberi. 8

Nec obstat regula quòd *qui Altari seruit, de Altari viuere debet, ex d. cap. extirpandæ, de præb.* 9

Quia vltra quod textus expressè loquitur in Parochialibus ratione muneris, & contracti quodammodo matrimonij inter Parochum, & Ecclesiam. 10

Respondetur vlterius, quòd sibi debet Titularis imputare si acceptauit beneficium tenue, seu nimis grauatum pensione, vt per Rebuff. *de Congr. num. 91.* & in fortioribus terminis de Rectoribus Parochialium, quòd sibi debeant hoc imputare, tenuit Rota *in decis. 431. n. 11. coram Greg. XV.* vbi plures etiam allegantur. 11

Quæ imputatio eò libentius facienda est, cum versemur in beneficio simplici seruitorio, vt in puncto Mant. *d. decis. 250. num. 4. & d. decis. 255. num. 2.* 12

Et dato, sine vero præiudicio, quod congrua deberetur, eius tamen desalcatio non esset huius iudicij summarissimi, in quo stante possessione exigendi integram pensionem, manutentio conceditur ad limites possessionis. 13

nis, cum ex eadem possessione resultet præsumptio iustificationis, id est fructus extare pro pensione, & pro congrua prout extabant de tempore motæ litis, per ea quæ tradit Post. *de manutent. obseruat.* 42 *a num.* 113. Marescot. *var. resol. lib* 1. *c.* 21. *num.* 10. *& cap.* 22. *num.* 20. & pulchrè, & eruditè, more suo, D. meus D. August. Barbos collega noster, *in praxi exig. pension. q.* 2. *num.* 20. *& seqq. & in punclo*, idem D. meus, *eadem q* 2. *n.* 53. *& q.* 7. *n.* 30. & nos latiùs dicemus infrà *n.* 30 *& seqq.*

14 Et in omnem euentum cessare videtur amaritudo; quia si Titularis vult inseruire per se ipsum, recipiet de redditibus Beneficij portionem oneribus, & tali seruitio competentem, cum aliàs boui trituranti non sit alligandum os, & iuxta doctrinam Apostoli, 1. *ad Cor. cap.* 9. dignus sit mercenarius mercede sua; & qui plantat vineam, de fructu illius edere debeat; & qui pascit gregem, de lacte gregis manducet; nemoque militet suis stipendiis vnquam. Si verò non vult inseruire, nihil est de quo conqueratur, quia altare non debet seruire Presbytero, sed Presbyter altari. Neque enim Ecclesia debet pascere duos ob solum seruitium vnius, cùm regulare sit, quod Beneficium datur propter officium. Quia quemadmodum qui altari seruit, de altari viuere debet, ita etiam qui non seruit, non debet de illo viuere. Etenim si quis non vult operari (inquit idem Apost. 2. *ad Thessalon. capite* 3.) nec manducet, quia gratis panem non manducabimus ab aliquo, sed in labore, & in fatigatione, nocte & die operantes.

Ad secundum dubium.

15 Quoad secundum verò dubium, videtur quod Titularis non satisfacit faciendo fructuum omnium dimissionem pro terminis decursis; quicquid sit pro decurrendis. Quia cùm pensio sit reseruata in certa quantitate, non est cogendus pensionarius ad recipiendos fructus loco pensionis. Præsertim quia pensio ista fuit reseruata, non quidem Beneficio vacante per obitum prædecessoris, sed ex causa resignationis D. Ioannis, qui si fructus voluisset, Beneficium forsitan non resignasset, sed imò aliter sibi prouidisset. Et ob istas rationes, in his eisdem terminis tenuit Rot *in Cremoñ. pensionis* 25 *Feb.* 1622. *coram Vualdo seniori*, apud Post *de manutent. decis.* 163. *n.* 6. *& seq.* Quam sententiam prius etiam tenuerat *in Mediolaneñ. pensionis* 7. *Nouemb.* 1612. *coram eodem*, *apud Marches. de commis. tom.* 1. *fol.* 608.

16 Et in casu nostro eò facilius tenenda est, cum D. Blasius in sua fructuum oblatione non fecerit eorum dimissionem puram, simplicem, liberam, & absolutam, sed limitatam restrictam, & conditionatam nempè, quatenus congrua, centum saltem ducatorum, sibi omnino salua remaneat protestando insuper, & appellando in euentũ denegationis, quod multo minus sufficeret *ad d. decis.* 163. *num.* 3.

17 Nec obstat, quod omnis iustitia, & æquitas suadeat, quod Titularis dimissis fructibus ad solutionem pensionis non teneatur, prout etiam nec tenetur illis non perceptis, ex trad. per Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 5. *n.* 201. Barbos. *in d. praxi exig. pens. q.* 2. *à n.* 49. Mant. *decis.* 339. *n.* 3. Seraph. *decis.* 66. *n.* 3.

18 Quia multipliciter respondetur. Et primò, dimissionem istam conditionaliter factam non suffragari ex proxime dictis. Quando enim oblatio, aut depositum debet fieri non releuat offerentem, aut deponentem, si illud faciat cum aliqua conditione, protestatione, vel cautela. Gab. *de solut. concl.* 8. *num.* 4. Grat. *cons.* 93. *num.* 75 *lib.* 1. Alex. *cons.* 78. *num.* 9. & de oblatione est *decis.* 492. *num.* 14. *coram Greg.* & de deposito, *decis.* 505. *numer.* 9. & latè *ibi* Addeñ. *coram eodem.*

Secundò minus suffragari in hoc iudicio summariissimo manutentionis, quia dum discutitur releuantia, vel irreleuantia huiusmodi dimissionis fructuum, pensionatius est manutenendus in sua quasi possessione exigendi pensionem; vt in terminis est *d. decis.* 163. *num.* 6. post tract. Postij. Ex ista enim possessione insurgit præsumptio iustificationis pro possessore, saltem dum in alio iudicio non eliditur talis præsumptio ex dictis *sup. num.* 13. & ex infrà dicendis, *num.* 30. *& seqq.* Et doctrinæ de quibus supra n. 17. loquuntur in petitorio. 19

Tertiò, quia per acceptationem Beneficij pensione grauati, præcise, & omnino adstringitur Titularis ad illius solutionem, & aduersus illum competit pensionario actio personalis, Caputaq. *decis.* 3. *p* 1. *& decis.* 102. *p.* 2. Rot. *decis.* 70. *num.* 5. *p.* 1. *& decis.* 176. *p.* 2. *recent.* 20

Et ratio est, quia Titularis acceptando Beneficium, videtur quasi contraxisse cum pensionario; & ex isto quasi contractu oritur actio personalis, §. *omnium*, *Inst. de act. l. Lucius*, *ff. de alim. & cib. leg.* Guid. Pap. *quæst.* 577. Prout etiam competit realis, & hypothecaria in fructus: latè Gig. *de pension. q.* 51. *per tot.* & benè Lotter. *d. q.* 39. *à num.* 38. *lib.* 1. & D. meus Barbos. *d. quæst.* 2. *num.* 47. Neque est locus excusationi, ex capite ignorantiæ, cum teneatur successor ante acceptationẽ se informare de qualitatibus, & oneribus Beneficij, vt in proposito Lotter. *vbi proximè*, *num.* 43. & paria sint vel scire, vel scire debere, aut de facili scire posse, Veral. *decis.* 107. *n.* 4 *part.* 3. 21

Nec ad rem facit replicatio, quod actio ista, in stricto iuris rigore non sit merè personalis, sed imò personalis in rem scripta, idest in fructus; vt docet Pichard. *ad §. omnium autem*, *n.* 6. *Instit. de act.* & ante eum Menoch. *de recuper. possess. remed.* 5. *numer.* 76. quos refert, & sequitur Lotter. *d. q.* 39. *num.* 46. *& seq.* Vnde, dimissis fructibus, cessare actionem, vel saltem manere inexercibilem. 22

Quia aut prætenditur inexercibilitas ista respectiuè ad terminos pensionis decurrendos à die factæ dimissionis fructuum, & hoc casu poterit fortassis hæc theorica sustineri, modò dimissio fiat libera, & absoluta.

Aut verò prætenditur respectiuè ad terminos ante dimissionem fructuum decursos, qui est casus noster (& pro quorum primo petitur aggrauatoria censurarum, id est pro semestre maturato in festiuitate sancti Ioannis Bapt. anni 1638.) & certe nõ intueor, cur actio personalis manere debeat inexercibilis, vel inefficax contra Titularem. Etenim cum ex quasi contractu illo, & in eius limine, orta, constituta, & formata fuerit obligatio Titularis, *princ. Inst. & §.* 1. *& § hæres de oblig. quæ ex quasi contr. nasc.* & inde ex tunc nascatur personalis actio perfecta, & consummata pensionario, *ad d. §. omnium*, *Inst. de act. & l. actionum ff. de oblig. & act.* vtique illa durare debet, donec aliter nouatum fuerit, §. *præterea*, ibi, *durat prior obligatio*, *Inst. quib. mod. tol. oblig.* Et facta quidem nouatione, ex tunc, & non antea primæua illa actio perimitur, *ad l. fin. C. de nouat.* Vnde, cum in pensionibus, & annuis præstationibus tot sint debita, quot sunt anni, *l. cum notissimi. §. in his*, *C. de prescript.* 30. *vel* 40. *an* adeò, vt singula debita, seu obligationes respiciant fructus illius anni, in quo debetur, & cum illis reciprocent: *l. si ante*, *& l. fructus*, *ff. solut. matrim.* Lotter. *d. quæst.* 39. *num.* 91. *&* 92. quem sequitur D. meus Barb. *d. q.* 2. *sub n.* 51. hinc est, quod pro illis annis quibus nouatum non est per dimissionem fructuum actio personalis manere debet cum suo exercitio naturali, id est, cum iure actuali persequendi in iudicio, quod creditori debetur, *princ. Inst. de act.* 23

Et

24 Et cessare videtur omnino scrupulus, ex quo Titularis vltrò se immiscuit in bonis, & redditibus Beneficij, & sic quasi pro hærede se gessit, *ad l. pro hærede, & l. gerit, ff. de acquir. hæred.* & consequenter tenetur actione personali ex quasi contractu, *d. §. hæres, Inst. de oblig. quæ ex quasi contr. & d. §. omnium, Inst. de act.*

25 Minusque facit ad propositum assertio ipsius Titularis, quòd scilicet, de fructibus Beneficij solum perceperit ducatos quinquaginta, & ingressum duorum annorum, quem dicit valere Regalia mille annua; & hanc perceptionem fuisse à se factam animo satisfaciendi seruitio, & oneribus eidem Beneficio impositis.

Quia cùm valor huius ingressus sit, apud partes controuersus, & aliunde etiam constet, de ordine Titularis fuisse perceptum per eius substitutum, exceptio ista, tamquam requirens liquidationem, & sic altiorem indaginem, non videtur admittenda in iudicio manutentionis, ex proximè dicendis.

Tertium dubium.

26 AD tertium autem dubium, dicitur, exceptionem de insufficientia valoris Beneficij, etiam in continenti probatam, non posse impedire, aut retardare executionem mandati de manutenendo, vt in propriis terminis est *d. decis. 163. n. 4. & seq.* post tract. Post.

27 Etenim cum probatio non excludat probationem, Rot. *decis. 785. n. 5. p. 1. diuers. & decis. 677. n. 3. p. 1. recent.* poterit pensionatius in iudicio proprietatis in prima, secunda, vel alia vlteriori instantia meliores for- 28 san probationes facere, vel contrarias (si tunc fient) elidere. Ita vt nullo modo exceptio ista pro Titulari opposita, & adhuc non probata, possit dici liquida ante rem iudicatam: vt *in d. decis. 153. num. 5.* vbi aliæ decis. allegantur. Beltram. *ad decis. Greg. 107. numer. 5.* Gratian. *discept. 938. n. 12. & seq.* Post. *vbi supr. obseruat. 42. n. 65. & seqq.*

29 Vnde, ex quo huiusmodi exceptio, etiam si probata existeret in aliqua instantia, esset turbida, & obumbrata, & proindè requireret altiorem indaginem, satis patet alienam esse ab hoc iudicio summatissimo, & reiiciendam ad petitorium, Post. *d. obseruat. 42. à num. 44.* vbi innumeros DD. & decis. cumulat. Nihil enim commune habet proprietas cum possessione, ad *reg. l. naturaliter §. nihil commune ff. de acq. possess.* & propterea etiam sine titulo, vel illius vmbra datur vera possessio, & manutenibilis, *l. 3. §. ex contrario, ff. eod.* D. Præses Couar. *pract. c. 17. num. 6.* Menoch. *de retin. remed. vlt. n. 21.* Rot. *decis. 734. n. 7. p. 1. diuers.*

30 Et in simili, imò in fortioribus terminis, videmus, quod stante quasi possess. iuris exigendi pensionem, si per Titularem fuerit opposita exceptio oriens ex ipso ventre litterarum reseruationis, nihilominus executio in fauorem pensionarij non impeditur, nec retardatur; quia hoc casu, Titularis, siue eius prædecessor per solutionem videretur releuasse pensionarium ab onere elidendi exceptionem, saltem ad effectum, ne interim in sua exactione impediatur, aut possessione perturbetur, Cass. *decis. 10. num 8. de rescript.* Vestr. *in prax. lib. 3. cap. vlt. num. 1.* pulchrè Marescot. *var. lib. 1. cap. 21. num 10. & cap. 22. num. 20.* vbi allegat *Rota decis.* &, in puncto, Salgad. *de Regia protect. p. 3. cap. 3. n. 29.* Lotter *d. lib. 1. de re benef. q. 38. num. 71.* quos sequitur D. meus Barbos. *in d. praxi, d. q. 2. n. 56* vbi, quod est tritum in Rota, *& d. q. 7. n. 10.* & conducunt trad. per Garc. *de Benefic. p. 1. cap. 5. n. 551.*

31 Ratio autem fundamentalis est, quia possessio dat possessori præsumptionem boni iuris saltem durante iudicio summarissimo momentaneæ possessionis illiusque executione, *l. 2. ff. vti possid. glos. in l. sicuti, §. sed si quæratur, verb. Possessoris, ff. si seruit. vind.* in quo non est discutiendum de iustitia, vel iniustitia possessionis, quia semper iusta est respectu non possidentis, *d. l. 2.* Lotter. *d. quæst. 38. num. 71.* Barb *d. quæst. 2. n. 10. & 22.* & Titularis, clarum est, quòd non potest possidere pensionem, nec ciuiliter, nec naturaliter, cum & ipsa pensio sit quædam seruitus beneficij, & res sua nemini seruiat, *l. in re commun, ff. de seruit. vrb. præd.* Lotter. *vbi proximè n. 118. & seq.*

32 Et hinc est, quòd in hoc iudicio, nil aliud attenditur quàm nuda detentatio, simplexque, & sola facti insistentia Couar. *d. cap. 17. num. 4.* & plurimos cumulat, & sequitur Post. *d. obseruat. 42. à num. 15. & 18.* Adeò vt etiam prædo, fur, & latro, in sua possessione, intrusione, seu detentatione sint manutenendi, donec in petitorio lis fuerit terminata super titulo, & proprietate, aut in possessorio plenario de iustitia possessionis discutiatur, vt diffuso calamo obseruat idem Post. *vbi proximè, à num. 113. vsque ad finem.* Interim tamen non est cogendus possessor exprimere causam suæ possessionis, vt per text. *in d. §. sed si quæratur,* & glos. *ibi sup.* tenet Abb. *in cap. querelam, num. 2. de elect.* D. meus Barb. *d. quæst. 2. num. 23. & 52.* Quinimmò interroganti, quare possides? satisfacit respondendo, quia possideo.

33 Atque ex prædictis patet, pensionarium, semel à vero Titulari constitutum in quasi possessione iuris exigendi integram pensionem, habere sufficientem præsumptionem pro se, vt saltem in hoc iudicio fructus præsumantur esse capaces pensionis, & onerum super Beneficio impositorum; adeò vt, in sua quasi possessione iuris exigendi interim molestari, aut perturbari nequeat per Titularem opponentem exceptionem insufficientiæ valoris, ex *d. decis. 163. num. 4. & 5.* post tract. Post. quia ista quasi possessio reddit turbidam, & dubiam quamlibet exceptionem, etiamsi oriatur ex ventre rescripti, vt ex Put. *decis. 585.* tenet D. Barbos. *d. q. 7. n. 50.* & dicitur interim habere implicitum statum iustificationis.

34 Et est adeò efficax ista præsumptio, quòd non solùm operatur (retenta saltem ciuili possessione) in possessorio retinendæ, verum etiam, si Titularis recusat integraliter soluere, dicitur spoliare pensionatium, Gig. *de pension. quæst. 62. num. 12.* cui si se pro spoliato ha- 35 buerit, & nec animo quidem retinuerit ciuilem possessionem, datur remedium redintegrandæ, vt in puncto Guid. Pap. *decis. 629. ex num. 1.* quem sequuntur Lotter. *d. quæst. 38. n. 112.* & Barbos. *d. q. 2. n. 46.*

Quartum dubium, quoad iuris disputationem.

36 AD quartum, videtur quod in stricta iuris disputatione, exceptio defalcandorum onerum Beneficij, tamquam petitorium respiciens, non debet manutentionem impedire. Dec. *cons. 9. & cons. 467. numer. 13.* Afflict. *decis. 119. num. 7.* & alij quos refert, & sequitur Rota *decis. 150. num. 10.* post tractat. Post. & in his eisdem terminis egregiè D. meus Barbos. *d. q. 2. num. 32. & d. quæst. 7. num. 30.* vbi pro hac parte allegat aliam Rotæ decis. *in Monticfalisci Pensionum 2. Maij 1627. coram Vbaldo.*

37 Et ratio est, quia cum ex superius dictis *numer. 13. & 35.* pensionarius in possessione existens habeat præsumptionem pro se circa existentiam, & sufficientiam fructuum, tam quoad integram exactionem pensionis, quàm quoad omnia onera implenda, manuteneri debet in ea summa, quam constat sibi fuisse solutam absque eo quod indagandum sit, quid in solutione comprehendatur, vt bene D. Barbos. *vbi proximè.* Hue enim spe-

ctant

ctant præcisa interdicti verba, vti possidetis, ita possideatis. Et sufficit pensionario innitenti in sua quasi possessione dicere, seu replicare fructus Beneficij, tam pro integra solutione pensionis, quam pro omnibus oneribus superabundare, ita vt iudex, qui de istis adhuc non cognouit, nec cognoscere debet, nec potest in hoc iudicio, in nullo alio possit se intromittere, nisi in defendendo pensionarium, in quasi possessione existentem a perturbationibus, & molestiis in exactione sibi illatis, & in posterum forsan inferendis per Titularem, & vt desistat ab inquietatione, Post. *d. obseruat.* 42. *num.* 59. *& seqq.* Etenim iudex in casu isto non intendit aliud, quam manutenere lite pendente in eo statu, in quo quis reperitur de tempore motæ litis: *ad l.* 1 *§. sicut interdicti ff. vti possid.* *§. retinendæ in fin. Inst. de interd.* præseruando scilicet iura omnia partibus, non solùm in petitorio, sed etiam in possessorio ordinario, Neuizan. *cons.* 81. *n.* 17. Rot. *decis.* 641. *num.* 8. *p.* 1. *diuers. & decis.* 375. *n.* 14. *coram Gregor. XV. & decis.* 10. *in fin.* post tractat. Posthj, Salgad. *de Reg. protect. p.* 3 *cap.* 12. *à num.* 32. Et hæc quidem in vera iuris ratiocinatione.

Et quoad æquitatem.

38 CÆterùm, de æquitate videtur, quod onera sint deducenda, vel priùs, vel eodem tempore, quo pensionarius fuerit satisfactus. Quia, cum Beneficium illud sit grauatum duplici onere; naturali, scilicet & accidentali, æquitas suggerit, vt priùs satisfiat oneri naturali Missarum, fabricæ, visitationis, & aliorum, cum quibus Beneficium nascitur, quam oneri accidentali pensionis.

Et licèt ista consideratio, de iure non militet in summarissimo possessorio, in quo versamur, ex quo, vt dictum est, pensionarius interim habet præsumptionem pro se circa sufficientiam fructuum quoad vtrunque onus. Nihilominus cum valde possibile sit, quod fructus Beneficij prò integra pensione, & oneribus non sufficiant, (de quo datur pro parte Titularis aliqualis fumus) non ita mordiciùs inhærendum est prædictæ præsumptioni. Alias enim posset inde euenire, vel quod oneribus naturalibus non satisfieret contra mentem fundatorum, vel quod Titularis, fructibus æquiualentibus non perceptis, pecunias de suo pro pensione, & oneribus soluendas, exburiaret, quod in petitorio alias esset iniquissimum, *ad d. decis.* . *Seraphin.* 66. *numer.* 3. Mantic. *decis.* 339. . 3. Garc. *de Benef. p* 1 *cap.* 5. *n.* 201. Dominus Barbos. *d. q.* 2. .

39 Onera autem suo tempore defalcabilia sunt eleemosynæ pro 303. Missis singulis annis recitandis ad rationem duorum regalium pro qualibet eleemosyna. Nam licet constitutione Synodali taxetur ad rationem vnius regalis cum quarto, vulgo, *real y quartillo*, attamen non est cogendus Titularis cum tam modica eleemosyna celebrare, quandoquidem in omnibus fere Ecclesiis huius Curiæ potest inuenire duo regalia pro singulis missis.

Insuper 45. Missæ decantandæ quæ dicuntur pro populo ad rationem Regalium trium pro Presbytero. Nam eleemosyna pro Ministris soluitur à Fabrica, & ad summum Rector huius Ecclesiæ taxat has Missas ad regalia tria.

Item 84. festiuitates cum Vigiliis, & Missarum decantatarum solemniis, ad rationem quatuor regalium cum dimidio. Etenim pro Presbytero celebrante, & decantante, communis Parochiarum taxa est duorum regalium, etiamsi Parochus ipse celebret. Pro duobus diaconis, regale vnum. Pro sacrista autem, & Vigilia aliud regale cum dimidio.

40 Pro subsidio, & excusato 126. regalia annua. Istud enim onus quod soluitur Regi Catholico Domino nostro, licèt non sit naturale Beneficij, attamen Rota illud æstimat pro perpetuo, & defalcabili, ex quo de quinquennio in quinquennium solet per Romanos Pontifices reconcedi, vt per Garc. *de Benef. p.* 1 *cap.* 3. *num.* 174. *& seq.* Addeñ ad Greg. *decis.* 245. *num.* 12.

Pro domino Vicario Generali celebrante in Ecclesia, 41
& festiuitate sancti Andreæ, regalia 30.

Pro domino Visitatore regalia 66. singulis biennijs, ita vt debeantur regalia 33. annua.

Pro fabrica eiusque manutentione, quod ad Beneficiatum pertinet, regalia 44 annua.

Ita vt in totum onera ista importent 1ɥ356. regalia annua, & vt melius eisdem satisfiat, & Titularis functionibus funeralibus assistat, poterunt ampliari, vsque ad summam 1ɥ500. regalium.

Neque enim aliquid taxandum est pro aliis oneri- 42
bus voluntariis, videlicet pro substituto, seu locum tenente Beneficiati, tum quia exercere functiones incumbentes Beneficio, pertinet ad Titularem ratione tituli, & non est habenda ratio de oneribus, quæ explicari possunt & debent per ipsum Titularem, vt in propriis terminis, imò in fortioribus de Rectore, & adiutore Parochialis, tenuit Rota *in Romana pensionum* 6. *Nouembris* 1619 *coram Burato*, *&* 6. *Aprilis* 1620. inter impressas, eiusdem *decis.* 418. *n.* 6. *& decis.* 468. *num.* 1. & late Addeñ. *ad d. decis.* 245. *sub num.* 12. *coram Gregor. XV.*

Tum etiam, quia non potest Titularis ad libitum 43
imponere onera voluntaria in præiudicium pensionarij, vt dicitur *in d. decis.* 418. *n.* 2. *&* 3. & plena manu Addeñ. *ad d. decis. Greg.* 245. vbi quòd Rota in huiusmodi computationibus, & taxationibus faciendis noluit in præiudicium pensionarij assignare salarium substituto, seu adiutori, ex quo onera substituti erant explebilia per Titularem ratione sui tituli.

Quintum, & vltimum dubium.

DEnique ad quintum dubium, videtur, decernen- 44
dam esse aggrauatoriam censurarum cōtra dominum Blasium, ob non solutionem primi semestris. Quia cùm sint omnino friuoli articuli isti omnes, qui emerserunt, nedum in limine, verum etiam in progressu executionis mandati de manutenendo, vt patet ex iuribus, rationibus, & authoritatibus, de quibus suprà, vtique non sunt habendi in consideratione ad retardandum vlteriorem processum, Honded. *cons.* 17 *num.* 45. *vol.* 2. Giurb. *decis.* 8. *num.* 8. Parlad. *rer. quotid. lib.* 2. *part* 5.
§. 11. *num.* 60. Salgad *d. p.* 3. *cap.* 3. *num.* 24. Iudex enim 45
debet subterfugiis obuiare, & exceptiones ad intricandam, & procrastinandam executionem oppositas, etiam ex officio repellere, Innocent. *in cap. post electionem, de conces. preb.* cum aliis per Menoch. *de recuper. remed.* 15. *num.* 316. *cum seq.* Salgad. *d. p.* 3. *cap.* 6. *num.* 71. *& seqq.* quos refert in proposito, & sequitur D. Barbos. *d. quæst.* 7. *ex n.* 14.

Et licèt de æquitate sint onera deducenda, *ex dictis* 46
sup num. 37. *& seq.* Attamen in casu de quo agitur, non videtur facienda ista deductio, siue defalcatio, quia pensionarius non petit aggrauatoriam continentem tractum successiuum plurium solutionum, sed solummodo, vt dictum est, ob non paritionem mandati executiui & ob non solutionem primi semestris anni 1638. Vnde cùm istud semestre nil aliud contineat, nisi solam summam 1ɥ300. regalium pensionis, & Titularis sæpius fassus fuerit in actis, se exegisse ingressum duorum annorum, & amplius ducatos 50. quæ quantitas longè exuperat onera eiusdem semestris; clarum est, quòd non debet fieri alia defalcatio, fides enim bona non patitur, vt bis idem exigatur, ad *l. bona fides, ff. de regul. iur.*

Vltra

47 Vltra quod, etiam in casu defalcationis onerum est in consideratione habenda natura huius iudicij summariissimi; ne pensionario lite pendente impediatur exactio suæ pensionis; quia ex huiusmodi impedimento nō solum inde non resultaret æquitas, sed maxima iniquitas, vt verbis vtar Lotterij *d.q.38.n.104.* vbi quod hac ratione diceretur pensionarius pati spolium, ex Gig. *de*
48 *pens.q.62.n.12.*& propterea tali casu non intrare æquitatem, neque arbitrium pro retardatione, ex Seraph. *decis.1429.n.2.& ex ultis.* Est enim facienda talis defalcatio tempore suo, cum discretione, & cum grano salis; quia, vt inquit Apostolus de collectis ex pietate faciendis, *2. ad Corinth. c.8.* ne quid vni sit remissio, alij verò tribulatio.

49 Ex quibus formandum videtur decretum biceps, siue de duobus capitibus: in quorum primo mandabitur simpliciter, & absolutè expediri aggrauatoriam contra D Blasium, ob non paritionem mandatorum, id est, ob non solutionem 2ʒ300. regalium, eidem Ioanni debitorum pro primo termino, seu semestre anni 1638. In secundo autem reseruabitur prouidere super oneribus Beneficij, eorumque taxatione, & defalcatione, prout de iure, & alias super articulis intentatis per Dominum Blasium.

50 Quo fiet, vt quemadmodum ex primo capite iudex, satisfacit debito iustitiæ, ita etiam ex secundo insinuat se æquitati. Nempè quod eueniente casu defalcationis onerum, illa iudicialiter taxabit, & defalcabit omisso iuris rigore; quia summum ius (vt vulgo dicitur) esset summa iniuria.

Compostellana Canonicatus.

Gratia coadiutoriæ in forma Dignum expedita, si ante narratiuæ iustificationem moriatur coadiutus, non expirat, nec Canonicatus ex isto capite vacat, sed deueniendum necessariò ad iustificationem gratiæ. Canonicatus ex quo inducatur esse Diaconalis.

VOTVM CIX.

Doctissimi DD. Gabrielis Martinez Protonotarij, & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1 *Constitutio S. Ecclesia Compostellana refertur.*
2 *Canonici omnes in Ecclesia Compostellana ex consuetudine debent esse Diaconi, vel actu ipso, vel saltem habitu.*
3 *Casus contingentia, & articuli discutiendi referuntur.*
4 *Ius non abdicatur à resignante si resignatio in forma Dignum expedita non fuerit totaliter effectuata.*
5 *Gratia in forma Dignum post purificationem mediante retrotractione executionis censetur facta à die data expeditionis.*
6 *Beneficium non dicitur vacare, nec ulteri conferri potest donec gratia effectuetur.*
7 *Beneficium non vacat per obitum resignantis in forma Dignum ante verificationem gratia, sed ad illius iustificationem necessariò deueniendum est.*
8 *Resignatio expedita in forma Dignum non abdicat à resignante ius primaeuum nisi postquam gratia, mediante collatione facta resignatario, fuerit executioni demandata.*
9 *Verba* han de cantar por sus turnos de semanas los Euangelios, *&c inducunt annexionem Ordinis non solum habitu, sed etiam actu.*
10 *Rubrica qua habet orationem perfectam, potest allegari ad decisionem causarum.*
11 *Constitutio dubia recipit interpretationem passiuam ex rubro. & n. 12.*
13 *Constitutio vna solet aliam declarare.*
14 *Interpretatio mentis Constitutionum colligitur ex earum serie.*
15 *Consuetudo efficit vt Prebenda sit Sacerdotalis, Diaconalis, vel Subdiaconalis.*
16 *Possessio immemorabilis facit presumi meliorem titulum de mundo, itavt possit etiam vim illius allegari priuilegia & indulta Apost. magis proficua.*
17 *Onus Canonicis impositum potest per alium suppleri.*
18 *Missarum simplex onus quando in fundatione est appositum per substitutum celebrari. secus quando precisè requiritur Sacerdotium, seu alius Ordo per modum annexionis.*
19 *Canonica impeditis exemptio non perimit Ordinis exemptionem quam alias habet prebenda.*
20 *Ordinum distributio singulis Prebendis reperitur facta in S. Ecclesia Compostellana.*
21 *Ætas ad beneficium requisita debet adesse de tempore gratia.*

IN Ecclesia Compostellana inter alias adest quædam constitutio, cuius rubrica inscribitur: *Constitucion 9. de los Canonigos y de sus cargos.* Deinde in illius corpore legitur: *los Canonigos y thesserero por razon de la Canongia que tiene annexa a su Dignidad y las otras personas que tienen Canongias suppressas han de cantar por su turno de semanas los Euangelios de todas las Missas que se cantan en el Altar Mayor y fuera de la Iglesia quando el Cabildo sale en Precession, &c.* 1

Et desuper adest etiam consuetudo (vt dicitur) immemorabilis quòd Canonici omnes debeant esse Diaconi, vel actu ipso, vel saltem habitu, & aptitudine, ita vt qui vigesimum tertium annum non attigerit, ad Canonicatum non admittatur. 2

Cùm autem D. Melchior Gallos, quondam eiusdem Ecclesiæ Canonicus, a sanctissimo D. N. obtinuisset sibi in Coadiutorem & futurum successorem in Canonicatu huiusmodi D. Benedictum Gonçalez in forma Commissaria deputari, sub Narratiua scilicet quòd D. Benedictus erat in vigesimo primo suæ ætatis anno nondum completo constitutus, quódque Canonicatus (de quo agitur) Subdiaconalis erat, euenit vt paucis inde elapsis diebus Melchior prædictus moreretur, litteris Coadiutoriæ nondum executioni mandatis. Deinde Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Spinola eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopus, Canonicatum istum, vt vacantem per obitum Melchioris D. Francisco Garrido eius secretario contulit, possessione illius desuper subsubsequota. 3

Vnde consultus pro veritate, an collatio Eminentissimi Domini mei possit sustineri? placuit imprimis duos disputare, vel saltē attingere articulos, qui hodie in medium proferuntur, ex quorum resolutione quid iuris fuerit, apparebit. Et

Primus est, An ex quo gratia Coadiutoriæ fuit in forma Dignum expedita, & Coadiutus obiit ante Nar-

ratiuæ verificationem, & sic antequam ius aliquod fuisset in re Coadiutori quæsitum, videatur Coadjutus taliter ius suum retinuisse quòd Canonicatus omnino per eius obitum vacauerit?

Alter est. An in vim constitutionis & consuetudinis, de quibus supra, Canonicatus sit Diaconalis, itavt gratia Coadiutoriæ, vti obreptitia & subreptitia sit nulla, & consequenter vacatio fuerit legitimè inducta per obitum Melchioris?

Articvlvs I.

4 Et quoad primum sum in voto quòd Canonicatus ex isto capite non vacat per obitum Coadjuti: licèt enim verissimum sit, quòd ius non abdicatur a Coadjuto, vel Resignante, si Resignatio, vel Coadiutoria in forma Dignum expedita, non fuerit totaliter effectuata Put. *decis.* 158. *n.* 3. *lib.* 3. Achil. *decis.* 10. *n.* 4. *de restit. spol.* Mohed. *deci.* 36. *de renunt.* Et plenissimè Rota *coram Buratto* in eius impress. *decis.* 867. *per tot.* attamen non inde sequitur, quòd gratia, (de qua agimus) hodie non possit verificari & exequi, cùm aliàs gratiæ substantia & eius executio non pendeat ex superuiuentia Coadiuti, sed ex mera liberalitate Pontificis concedentis: prout è contrario nec mors ipsa Coadiuti, seu resignantis perimit gratiam, minusq; facit eam inexequibilē, quia totū hoc positū est in voluntate & cōcessione Principis Ioan. Andr. *in c.* 1. *si tibi absenti, n.* 2 *de præb. in* 6. Sarnen *ad reg. de*
5 *trienn. q.* 11. *n.* 15. & *q.* 14. *n.* 11. Et ratio est, quia gratia in forma Dignum, post purificationem, mediante retrotractione executionis censetur facta à die datæ expeditionis litterarū, itavt excludat gratiā alterius postmodū impetratā tāquā posteriorem, vt in terminis Rot. *coram Buratto d. decis.* 867. *decis.* 523 *n.* 3 *p.* 2 *recentiorum.*

6 Et quòd etiamsi non fuerit gratia effectuata, donec tamen potest effectuari, beneficium non dicatur vacare nec alteri possit conferri, resoluit in puncto Rota *coram Buratto d. decis.* 867. *n.* 6. vbi aliæ decis. allegantur.

7 Et in nostris præcisis terminis de resignante, seu Coadjuto mortuo ante verificationē gratiæ in forma Dignū quòd beneficiū non vacet per eius obitū, sed immo quòd necessariò deueniendum sit ad iustificationē gratiæ, magistraliter discusso articulo docet Rot. *in Burg. Canonicatus* 28. *Aprilis* 1597. *corā Cardin. Pamphil. seniore,* apud Marches. *de Commission. tom.* 1. *fol.* 42. *per tot.* & presertim *n.* 5. & *seq.* vbi pro hac parte solidæ rationes & pulchræ doctrinæ adducuntur.

8 Non obstat decisio eiusdem Rotæ ex aduerso adducta in causa Colimbrien. Canonicatus 4. Februar. 1631. *coram bonæ memoriæ Merlino,* quæ est 92. *n.* 13. *p.* 6. *recent.* impress. per Paulum de Rubeis.

Quia ibi solùm dicitur quòd per resignationem expeditam in forma Dignum tantummodo datur mandatū de prouidēdo quatenus resignatarius reperiatur idoneus, quodque nullum ius tribuitur resignatario, nec à resignante ius primæuum abdicatur, nisi postquam gratia, mediante collatione facta resignatario, fuerit executioni demandata. Quod certè non negamus, sed imò dicimus deueniendum esse ad verificationem idoneitatis & aliorum narratorum, vt inde appareat, an gratia sit exequibilis, nec ne?

Quamuis enim *in dicta decis. Colimbr. n.* 14. & 15. dicatur beneficium adhuc vacasse per obitum resignātis; hoc tamen euenit vt *ibidem* dicitur, quia nullibi cōstabat de iustificatione, sed imò de contrario, ex quo resignatarius obierat ante litterarū iustificationem, vt in principio eiusdem decis. legitur *n.* 1. Vnde nihil mirum si resignās suum ius retinuisset, beneficiū nque per eius obitum vacasset, quod non euenit in casu nostro, quia adhuc Coadjutor viuus est, & forsan intendit gratiam suam iustificare.

Articvlvs II.

Quo verò ad secundum, videtur quòd Canonicatus 9
sit præcisè Diaconalis tam inspecta constitutione in rubro & in nigro, quàm attenta consuetudine immemorabili; de qua supra.

Constitutio enim disponit: *Què los Canonigos han de cantar por su turno de semanas los Euangelios de tudas las Missas* &c. Quæ verba videntur præcise inducere Canonicatibus annexum ordinem Diaconatus, cùm alias Euangeliorum decantatio non sit actus proportionabilis Ordini subdiaconali, minusque sit exercibilis per Acolythos, seu alios inferioris ordinis, vt in fortioribus terminis quòd per hæc & similia verba: *han de cantar,* &c. non solum inducatur annexio Ordinis habitu, sed etiam actu ipso contemporaneè de tempore prouisionis, tenent Barbat. *cons.* 33. *num.* 10. Lambert. *de iure patr. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 2. *art.* 27. *num.* 29. Et copiose discusso hinc inde articulo, Castillo, qui fere omnes D D. Beneficiales allegat *tom.* 5. *controuers. cap.* 90. *num.* 41. & *sequent.* præsertim *num.* 48. *vers.* 2. Rota *decis.* 496. *num.* 1. 8. & *seq. p.* 1. *Recent.* & coram Buratto in eius impress. *decis.* 68. *numer.* 1. & [illegible]. & *per tot.* & magistraliter, prout assolet, Dominus & Collega meus D. Augustinus Barbosa *de Canonicis capite* 16. *num.* 3.

Nec dici potest quòd per illa verba, *han de cantar,* nō 10
imponitur præcise onus decantandi, minusque per ea posse induci Diaconalitatis annexionem.

Quia cum constitutionis rubrica fuerit inscripta ibi *De los Canonigos, y de sus cargos,* quæ habet in se orationem perfectam, dicitur in se continere ius, & potest allegari ad decisionem causarum Felin. *in princip. rubr. vt lite non contest.* Euerard. *in loco a Rubrica,* n. 3. Vnde cùm rubrum expressis & rotundis verbis imponat Canonicis onus & ceu onera, & in nigro constitutio- 11
nis legatur quòd habent cantare Euangelia, clarum est quòd vel constitutio quatenus esset dubia, reciperet interpretationem passiuam ex rubro, vel quatenus rubrum est amplius, debet ampliare nigrum constitutionis, vt per Euerard. *vbi supra num* 11. & bene in proposito Rota *coram Andrea in eius impressis decis.* 110. *n.* 2. & 3.

Quòd eo clariùs ostenditur ex quo *in cōstit.* 8. imme- 12
diate antecedenti tam in rubro, quam in nigro iniungitur expresse Cardinalibus Compostellanis onus celebrationis Missarum. Ac etiam *in constitut.* 10. immediatè subsequenti imponitur Portionariis ac in subsidium Dobl. chus, vt per turnum Epistolas cantent: in quibus constitutionibus sunt principaliter duo consideranda.

Alterum, quòd onus expressè in vna constitutione 13
impositum censetur pariformiter in alia (respectiue ad suum ordinem) repetitum, cùm vna constitutio soleat aliam declarare, *l. vtrum ff. de petit. hæred. l.* 1. *ff. de rebus dub.* cum simil. Rota *decis.* 87. *n.* 10. *coram felicis memoriæ Gregorio XV.* tunc Auditore, ac in declarationem vnius admittatur combinatio alterius, *ad decis. eiusdem Greg.* 255. *n.* 3. & *seq.*

Alterum verò, quòd ex serie & ordine harum trium 14
constitutionum apparet tres ipsos maiores & sacros Ordines prouide fuisse singulis Præbendis respectiuè annexos, cùm etiam ex ipsa constitutionum serie earū mentem debeamus interpretari, *c. mādato, in fin. de præben. in* 6. *c. penult. de electione. eodem lib. l. generaliter §. quòd si legatum ff. de fideicom. libert.*

Verùm omnem videtur tollere difficultatem cōsue- 15
tudo, de qua supra, ad quam recurrendum est in casu dubio; *ad l. si de interpretatione ff. de legib.* Consuetudo enim efficit vt Præbenda sit sacerdotalis, Diaconalis,

vel subdiaconalis glos. *in c. ex cui, verb. Sacerdotalem,* & *ibi DD. de præb. in 6.* Paris. *cons. 50. num. 19. lib 4.* D. meus Barbosa *de Canon. d. cap. 16. num. 2.* & eam in hac materia considerat Rota apud Seraphin. *decis. 871. n. 2.* & apud Buratum *d. decis. 680. num. 6. & in recent. p. 2. dec. 216. n. 2.*

16 Præsertim quando, vt in casu nostro, concurrit immemorabilis, quæ facit præsumi meliorem titulum de Mundo in fauorem Ecclesiæ Compost. Gabriel. *de præscript. concl. 1. num. 44.* Put. *decis. 191. lib. 1.* Rota *decis. 11. num. 4. p. 2. recent.* ita vt possint allegari priuilegia & indulta Apostolica sibi magis proficua. Corne. *cons. 384. num. 3. lib. 4.* Couarr. in *reg. possess. 3. p. §. 7. & 10. num. 2. de regul. iuris in 6.* ac etiam a Romano Pontifice ex certa scientia obtenta & confirmata. Rota *d. decis. 11. n. 4. part. 2 recent.*

17 Minusque dici potest quòd quantumuis onus fuerit Canonicis impositum, illud potest per alium suppleri, ex traditis per Rotam *decis 366. num. 6. p. 2. recent. & in Romana Capellaniæ 23. Ianuarij 1589. coram Cardin. Pamphilio seniore,* apud Marches. *de commis. tom. 1. fol. 140. cum simil.*

18 Quia hoc posset quidem procedere quando in fundatione est appositum simplex onus Missarum, quæ possunt per substitutum celebrari; secus autem quando præcise requiritur sacerdotium, seu alius ordo per modum annexionis, vt pulchrè ad prædictas decis. respondet Rota apud Burat. *decis 680. n. 5.*

19 Vltra quod si hæc excusatio adimplendi per substitutum suffragaretur Canonicis, vtique omnes excusarentur, & nullus ad Ordinem annexum se promoueri faceret, & inter eos nemo adesset Diaconus qui Euangelium posset decantare, quod esset omnino absurdum. Excusatio enim valeret in casu legitimi impedimenti pro promoto, vel infra annum pro promouendo, vt ex declaratione sacræ Congregationis colligitur, quàm adducit Garz. *de beneficiis p. 3. cap. 2. num. 496.* nec huiusmodi facultas, seu exemptio Canonici impediti perimit Ordinis annexionem, quam aliàs habet præbenda, vt bene D. m. Barbosa *d. tract. de Canonic. cap. 16. num. 3.* Hoc autem intelligendum est quòd possit per alium decantare, cum præexistentia scilicet sui ordinis annexi, & non aliter.

20 Nec denique dici potest non constare quod in hac Ecclesia fuerit facta ordinum distributio, iuxta decretum sacrosancti Concilij Trident. *sess. 24. de reform. cap. 12.*

Quia pro responsione satis est dicere quòd distributio & annexio Ordinum singulis præbendis iam reperitur facta nedum ex constitutione, sed etiam in vim consuetudinis immemorabilis, quæ hodie arctat Canonicos actu ipso, vel saltem habitu ad infra annum se ad Diaconatum promoueri faciendum. Nec enim ex quo in vim Concilij Trident. non est facta eadem Ordinum distributio, possunt prætendere Canonici contra constitutionem & consuetudinem prædictam Canonicatus esse subdiaconales. Quinimo iuxta mentem eiusdem Concilij, statuta & constitutiones quæ altiores Ordines in Canonicis expetunt, magis satisfaciunt eius dispositioni, vt apertè legitur in eodem decreto.

21 Ex quibus cùm ex constitutione simul & consuetudine immemorabili huius Ecclesiæ Canonicatus sit Diaconalis, & D. Benedictus narrauerit sanctissimo D. N. esse subdiaconalem, & in vigesimoprimo nondum expleto ætatis suæ anno constitutum, hinc insurgit obreptio & subreptio litterarum Coadiutoriæ & futuræ successionis, iuxta text. *in cap. ex litteris,* cum simil. & *ibi DD. de rescript.* Adeo, vt etiamsi non narrasset aliquem ordinem, nihilominus ex quo, de tempore gratiæ non erat in vigesimotertio suæ ætatis anno constitutus, gratia ipsa fuit nulla, & irrita. Seraphin *decis. 318. n. 5.* & post alios quos allegat D. m. Barbosa *in collect. ad Concilium Trident. d. sess 24. cap. 12. num. 40.* nec per Iudicem Commissarium talis gratia est exequenda, vt *in dicto cap. ex litteris,* ibi, *à delegato non est aliquatenus procedendum;* & redditur ratio in fine textus, ibi, *vt vbi delegans suas litteras denegaret, delegatus etiam sua cognitionis officium nullatenus interponat.*

Atque ex ista gratiæ nullitate resultat nullum ex ea ius fuisse D. Benedicto quæsitum; & consequenter D. Melchiorem suum omnino ius retinuisse, & Canonicatum per eius obitum vacasse, prouisionemque de eo per Eminentissimum Dominum meum factam in fauorem D. Francisci Garrido bene in puncto iuris posse sustineri, &c. Saluo, &c. Matriti. 5. Aprilis 1644.

In eadem Compostellana Canonicatus.

Per appositionem manus Papæ in Coadiutoria Canonico concessa, quæ effectum non habuit, an remanserit Canonicatus affectus S. Sedi Apost. & vtrùm Cardinalis Ordinarius vigore indulti potuerit legitimè illum conferre, an verò ad datariam prouisio pertineat.

VOTVM CX.

Doctissimi D. Don Gabrielis Martinez, Protonotarij, ac in Nunciatura Hispaniarum Iudicis Apostol. integerrimi.

1 *Facti contingentia refertur, & n. 2. 3. 4. & 5.*
6 Extrauag. ad Romani, §. Romani quoque, de præbend. inter commun. *verba referuntur.*
7 Extrauag. ad Romani § Romani, *non loquitur de simplici manus appositione, sed de ea cum qua simul concurrit praexistens reseruatio generalis cum decreto irritanti.*
8 *Intellectum* Extrauag. ad Romani §. Romani, *quã admittant.*
9 *Reseruationes generales de beneficiis familiarium, subcollectorum, & aliorum per prædecessores factas ait Pontifex* in Extrauag. ad Romani *etiam post obitum eorundem durare.*
10 *Papa validè, & cum effectu prouidet iterum, donec consumpta sit vacatio, & reseruatio seu affectio expiret.*
11 *Reseruatio seu affectio dicitur expirare cum Papalis prouisio perfecta & consummata fuerit.*
12 *Affectio nulla resultat ex sola & simplici manus appositione in coadiutoria, si ante illius gratiam Canonicatus non esset affectus, vel reseruatus.*
13 Extrauag. ad Romani §. Romani quoque *expositio noua.*
14 *Affectionem non causat omnis manus appositio, sed ea tantum ex qua resultat mens vlterius prouidendi, vt in commenda & vnione ad vitam.*
15 *Affectio nulla resultat ex reseruatione pensionis per Papam facta ad fauorẽ cedentis beneficium.*

16 Appo

16 Appositio manus Papæ in coadiutoria cum futura successione non inducit affectionem si prius decedat coadiutor, & postea coadiutus in mense ordinario.
17 Futura successio est accessoria ad coadiutoriam.
18 Coadiuto mortuo si se opponat prouisus ex ea vacatione ab Ordinario, tenetur ipse coadiutor iustificare causam coadiutoriæ.
19 Coadiutoria conceditur intuitu Ecclesiæ, non alicuius personæ.
20 Coadiutoriæ concedendæ causa est infirmitas narrata coadiuti.
21 Papa per coadiutoriam non apponit manum absolute super Canonicatu ad effectum conferendi, sed limitate ad effectum prouidendi necessitati Ecclesiæ.
22 Coadiutor de tempore gratiæ coadiutoriæ debet esse illius ætatis, quam requirit Præbenda coadiuti.
25 Manus appositio limitata ad certum effectum, & ad certum casum, non causat affectionem deficiente effectu, aut casu per Principem contemplato.
24 Affectio per manus appositionem nulla resultat intentione deficiente.
25 Inhibitio contra Ordinarium operatur interdictum conferendi.
26 Manus appositio praexistente reseruatione operatur affectionem data nullitate prouisionis ob incapacitatem promoti.
29 Papa iure præuentionis & concursus cum Ordinario, præuenit eum in collatione.
28 Collatio iterum ad Papam pertinet si ab eo prouisus incapax repertus fuerit.
29 Appositio manus Papæ non causat affectionem, quando est facta contemplatione certæ personæ, quæ non fuit reperta capax.
30 Coadiutore premortuo si coadiutus deinde in mense Ordinario obierit, non impeditur Ordinarius conferre.
31 Beneficium semel affectum semper remanet affectum.
32 Beneficium non remanet affectum ex appositione manus Papæ quando resignatio coram Sanctissimo non sustinetur ex aliqua falsa causa, & interim resignans moritur.
33 Papa in coadiutoria habet intentionem conferendi saltem præuentiue cum deuenerit ad futuram successionem.
34 Coadiutoria non subsistente corruit futura successio.
35 Prouisio conditionalis, vel facta ex causa, cessante causa cessat omnino gratia, & decretum, seu inhibitio, accessoriè adiecta.
36 Defectus cuiuscunque causæ, ex qua Papa moueri potuit ad gratiæ concessionem, facit cessare gratiam.
37 Beneficium quando remaneat affectum per manus appositionem ex falsa narratiua? ostenditur.
38 Beneficia reseruata, seu affecta ex reseruatione seu affectione clausa in corpore Iuris non cadunt sub indulto conferendi beneficia reseruata & affecta.
39 Affectio quæ resultat ex appositione manus Papæ videtur clausa in corpore Iuris communis.
40 Cap. vt nostrum 56. de appellat. intelligitur.
41 Cap. 1. & 2. de confirmat. vtili, qualiter procedant.
42 Extrauag. ad Romani, §. Romani quoque, de præb. inter commun. non dicitur propriè continere reseruationem, seu affectionem clausam in corpore Iuris communis.
43 Beneficia per commendam, seu vnionem ad vitam retinenda specialiter affecta per appositionem manus Papæ.
44 Beneficium vnione, seu commenda durante censetur vacare adhuc vt prius.
45 Collatio ad Papam pertinet cessante commenda, aut vnione dissoluta.
46 Papa in coadiutoria manum apponit super beneficio pleno, & ad effectum prouidendi necessitati Ecclesiæ.
47 Collatio cur ad Papam pertineat cessante commenda, seu vnione dissoluta, non sic cessante coadiutoria.
48 Cardinalis de Lotharingia habuit indultum conferendi cessantibus commendis, & vnionibus.
49 Cardinali Rodulpho concessum fuit indultum conferendi vacantia etiam per cessionem in manibus Papæ, eiusque admissionem.
50 Episcopo Burgi sancti Sepulchri concessum indultum conferendi vacantia apud sedem Apost.
51 Episcopus Genuens. obtinuit indultum contra quascunque gratias expectatiuas speciales, vel generales, & reseruationes etiam mentales.
52 Beneficia vacantia per obitum familiarium Pontificum prædecessorum conferendi facultas datur in indulto concesso Eminentissimo D. Cardinali Spinola.
53 Vacationes apud sedem dicuntur illæ quæ obueniunt per obitum in Romana Curia, vel infra duas dietas.
54 Reseruatio ex vacatione apud sedem est omnibus efficacior, & clausa in corpore Iuris communis.
55 Beneficia vacantia in Romana Curia non cadunt sub modernis indultis concessis Cardinalibus S.R.E.
56 Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedrali, & principales in Collegiatis non cadunt sub modernis indultis concessis S.R.E. Cardinalibus.
57. Beneficia Regularia, consistorialia, vel Conuentum habentia, & quorum fructus in libris Cameræ taxati reperiuntur, non cadunt sub modernis indultis S.R.E. Cardinalibus concessis.
58 Beneficia quæ vacauerint per veros, & actuales familiares Papæ indultum concedentis, tam de tempore Pontificatus quàm Cardinalatus non cadunt sub modernis indultis concessis S.R.E. Cardinalibus.
52 Commendæ cessantes in dignitatibus, seu officiis claustralibus, non cadunt sub modernis indultis concessis S.R.E. Cardinalibus.
60 Beneficia vacantia tam in Curia quàm extra illam per obitum familiarium S.R.E. Cardinalium, non cadunt sub modernis indultis eisdem concessis.
61 Exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptuatis.
62 Dictio, quibuslibet, est vniuersalis omnes casus præter expresse limitatos comprehendens.
63 Appositio manus Papæ est vere & propriè affectio.
64 Dictio, quouis modo, & quomodolibet, capit omnes affectionis modos præter expresse.

65 *Indulta conferendi beneficia Ordinarius concessa de sui natura sunt fauorabilia.*

66 *Indulta conferendi beneficia Ordinariis concessa sunt latè interpretanda, maxime contra Pontificem concedentem, & in fauorem Ordinarij collatoris.*

67 *Decretum irritans ligat expresse ipsummet Papam concedentem.*

1 CONsenserat quondam D. Melchior Gallos Canonicus Compostellanus, sibi in suis Canonicatu, & Præbenda coadiutorem, & futurum successorem deputari D. Benedictum Gonçalez, & desuper extenso in Cancellaria consensu, sanctæ memoriæ Vrbanus Papa VIII. literas coadiutoriæ, vnà cum futura successione in forma commissoria; directas Vicario Compostellano, iussit expedire.

2 Ante expeditionem verò obiit Melchior prædictus; vnde Eminentissimus dominus meus Cardinalis Spinula, Ecclesiæ Compostellanæ Præsul, nunc Archiepiscopus Hispalensis, nulla habita noticia de expeditione literarum, minusque de extensione consensus, Canonicatum, & Præbendam huiusmodi, vti vacantes per obitum Melchioris, contulit domino D. Francisco Garrido de Castilla, ab eius secretis possessione desuper capitulariter, & legitimè subsequuta.

3 Deinde D. Benedictus suas literas coadiutoriæ, & futuræ successionis coram Vicario præsentauit, quibus se opposuit D. Franciscus, allegás, eas subreptionis, & obreptionis vitio subiacere, eo præsertim ex capite quod Canonicatus esset Diaconalis, tam in vim constitutionis eiusdem Ecclesię, quàm vigore consuetudinis immemorabilis; & tamen Benedictus narrauerat esse Subdiaconalem, & se in vigesimo primo, nondum completo, ętatis suæ anno constitutum.

4 Causa igitur inibi acriter ventilata, ac etiam alibi in aliis Tribunalibus super diuersis articulis acerrimè discussa, tãdem Vicarius prædictus literas pręfatas obreptitias, & subreptitias declarauit. Super quo votum satis extensum in fauorem eiusdem D. Francisci tunc dedimus in scriptis.

5 Hodie verò, cum præsupposito, quod stantibus obreptione, & subreptione prædictis, litteræ Apostolicæ non sint attendendæ, iuxta *cap. in litteris, de rescriptis* contingit dubitari de duobus: quorum Primum est, an per appositionem manus Papæ in huiusmodi coadiutoria, Canonicatus remanserit affectus Sedi Apostolicæ? Alterum verò dato (sine veri præiudicio) quòd inde resultaret affectio, an præfatus Eminentissimus dominus meus vigore indulti Apostolici, à fœlicis recordationis Gregor. XV. sibi concessi, potuerit legitimè illum conferre, vel an ad Datariam prouisio pertineat?

Discursus circa primum dubium, eiusque resolutio.

6 Et quoad primum, videtur concludendum, ex tali manus appositione super certo corpore Beneficij, Canonicatum non remansisse affectum. Quamuis enim *in Extrauag. ad Romani §. Romani quoque, de Præb. inter commun.* expresse caueatur: *Manus appositionem Papa tanta efficacia, & virtutis existere* (sunt verba textus) *vt etsi littera Apostolica super prouisionibus Beneficiorum, ex aliqua causa suum debitum non sortiatur effectum: facultatem tamen prouidendi de Beneficiis taliter reseruatis, quibuscunque aliis fuisse ademptam, & remanere semper affecta, nullumque de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice disponere potuisse, nec posse,* & desuper quo latè Gonçal. *& plures ab eo allegati, ad regul. 8. Cancel. gloss. 52. numer. 15.*

Nihilominus aduertendum est, quod pauci ex Scriptoribus Beneficialibus aduerterunt textum illum, in quo fere omnes se fundant, non loqui de simplici manus appositione, sed de ea, cum qua simul concurrit præexistens reseruatio generalis cum decreto irritanti, vt patet euidenter ex toto contextu *Extrauag.* Tunc enim verissimum est, nulla, seu annullata existente prouisione Papæ, adhuc impedire Ordinarium conferre; vt per Æneam de Falcon *de reseruat. prælud. 3. q. 4. effect. 16. in fin.* eleganter obseruat amicus, & coaduocatus meus in Romana Curia, D. Melchior Lotter. *de re beneficiar. lib. 2. q. 26. n. 38.* vbi meritò reprehendit Garciam *de benef. part. 5. c. 1. ex n. 142.* qui re non satis perspecta, carpit Æn. de Falcon & Rot. in locis per ipsum citatis. 7

Et hunc intellectum admisit Rot. *decis. 190. n. 9. part. 2. recent.* ex illis verbis Extrauag. ibi: *In quibus decretum, & reseruatio huiusmodi ponuntur*, &c. Et ibi: *De beneficiis taliter reseruatis*, &c. Et ab eo non dissentit Dominus & collega meus D. August. Barbos. *in collect. ad eundem text. n. 3. in fin.* 8

Etenim mens, & intentio Pauli Secundi ibidem, solum fuit sedare antiquas Doctorum altercationes, & diuersorum Tribunalium contrarias opiniones, de quibus latè Æneas de Falcon *in prælud. 3. q. 4.* quæ quidem versabantur super duratione, seu extinctione veterum reseruationum Papalium, & propterea inibi Pontifex determinat, reseruationes generales de beneficiis familiarium, Subcollectorum & aliorum per eius prædecessores factas, etiam post obitum eorumdem prædecessorum durare, vt legitur in toto proœmio, & princip. d. Extrauag. 9

Ac insuper *in d. §. Romani quoque*, disponit, quòd etiam data nullitate prouisionis Apostolicæ (videlicet de beneficio ibidem generaliter reseruato) adhuc per appositionem manus, beneficium priuatiue remaneat Sedi Apostolicæ affectum: quod est intelligendum ob præexistentiã reseruationis, seu alterius affectionis; cùm aliàs rationi consonum sit, vt eo casu, Papa valide, & cum effectu iterum prouideat, donec sit consumpta vacatio, & reseruatio, seu affectio expiret Rot. *decis. 10. de præb. in nou.* & latè ibi Addit. Cassad. *decis. 5. de priuileg. n. 2. & 14.* quæ tunc dicitur expirare, cùm Papalis prouisio perfecta, & consummata fuerit Rot. *decis. 512. à n. 3. & per tot. p. 3. lib. 3. diuers.* Gonç. *glos. 15. §. 2. q. 31. & seq.* Lotter. *d. q. 26. n. 29* D. meus Barbos. *vbi sup. n. 6.* & passim alibi. Ex qua ratione illud emanauit vulgatum dictum Datariæ, & Curialium, nempe, Beneficium semel reseruatum, seu affectum, semper remanere affectum, seu reseruatum. 10 11

Vnde cùm Canonicatus, de quo agitur, ante gratiam coadiutoriæ non esset affectus, vel reseruatus, hinc est, quod ex sola, & simplici manus appositione, nulla resultauit affectio. Quòd si hæc interpretatio nimis subtilis, & noua aliquibus visa fuerit, habebunt tamen posteri, quos imitentur. 12

Verùm, quia ista Extrauag. expositio veteribus, & plerisque ex recentioribus Canonistis fuit incognita, minúsque practicata, videndum est, an stante communi illius intellectu, adhuc affectio Canonicatus resultauerit in casu nostro? 13

Et quidem negatiuè videtur respondendum, quia non omnis appositio manus causat affectionem, sed ea tantùm ex qua resultat mens vlterius prouidendi, vt in commenda & vnione ad vitam. Gonçal. *d. glos. 52 num 38. & 41.* Garç. *d. p. 5. c. 1. ex num. 175.* Lotter. *d. lib. 2. q. 26. num. 30.* quos refert & sequitur D. meus Barbos. *in suo pastoral. p. 3. alleg. 57. n. 33. in fin.* Rot. *decis. 187. num. 3. in fin. p. 2. recent. & decis. 44. sub num.* 14

n. 4. part. 3. recent. Et ratio inibi considerata est, ne citra Pontificis intentionem, ordinariis collatoribus præiudicium inferatur. Et plures casus enumerant præfati DD. in quibus Beneficium non remanet affectum per appositionem manus Papæ, & inibi etiam congerunt Doctorum cateruam.

15 Alias enim diceremus, quòd si Papa propter bonum pacis, & concordiæ, de consensu duorum ad resignationem alterius, reseruasset super beneficio, de quo fit concordia, & resignatio, aliquam pensionem ad fauorem cedentis, vel aliter, quod inde resultaret affectio, nec Ordinarius de vacanti in suo mense posset conferre, quod vtique esset absurdum, vt per Gonzalez *d. glos. 5 a. n. 40.* vbi testatur se vidisse contrarium nempe Datariam nusquam se in his casibus intromisisse.

16 Et in specie, quod appositio manus Papæ in coadiutoria, cum futura successione, non inducat affectionem, si prius decedat coadiutor, & postea coadiutus in mense Ordinario; sed imò quod Ordinarius possit conferre, tenent Put. *decis. 225. n. 18. lib. 3. in noua impres.* Gonçal. *vbi proximè in addition. sub n. 44.* Garc. *d. p. 5. c. 1.*
17 *§ 1. n. 174.* Lotter. *d. lib. 2. q. 25. n. 31.* Et idem Garc. ibidem adiungit, quòd idem esset, quando coadiutoria esset subreptitia, seu inualida, quodque sic non haberet locum futura successio, quæ est accessoria ad coadiutoriam, per Mandos. *de signatur. gratia, tit. de coadiutoriis, vers. Coadiutoria habebat.* Putr. *decis. 98. lib. 2.*

18 Et in nostris terminis, quòd si mortuo coadiuto, opponat se prouisus ex ea vacatione ab Ordinario, teneatur ipse coadiutor iustificare causam coadiutoriæ in litteris expressam, neque aliter intret affectio Rota *in puncto., in Oxomen. Archidiaconatus, 19. Nouembr. 1614. coram Buratto, inter eius impress. decis. 78. per tot.* præsertim *n. 2.* & latè *ibi* Adden. *littera A.* per quam decisionem fuit recessum ab alia prius extensa in eadem causa, quæ inter impres. eiusdem Buratti est 36. & in recent. *part. 1. decis. 570.*

19 Cuius rei ratio est, quia Papa per talem manus appositionem mouetur solummodo intuitu Ecclesiæ propter necessitatem. vel euidentem eius vtilitatem, non autem intuitu alicuius personæ. Put. *d. decis. 225. n. 17. lib. 3.* quia causa non subsistente, intrat defectus mentis, cessatque omnis affectio, vt benè per Lotter. *d. quæst. 25. num. 33. & 35. lib. 2.* Rot. *coram Burat. d. decis. 78. num. 2.* vbi etiam allegantur aliæ decisiones, præsertim *in Barchinonen. præcedentia, 23. Iannar. 160 . coram bonæ memoriæ Card. Sacrato*, quæ est *decis. 44. n. 3. p. 3. recent.*

20 Non obstat, quòd causa concedendæ coadiutoriæ, & sic manus appositionis, fuerit infirmitas coadiuti: quæ causa cùm nondum fuerit falsa reperta, videtur intrare affectio, licet non ad fauorem coadiutoris propter litterarum obreptionem, illiusque incapacitatem.

21 Quia respondetur, Papam per coadiutoriam non apposuisse manum absolute super Canonicatu ad effectum conferendi, sed limitatè ad effectum prouidendi (vt dictum est) necessitati Ecclesiæ, vt apertè legitur in proœmio harum litterarum, quod inducit causam finalem, *l. 1. ff. ad Macedon. l. fin.* vbi Bart. *ff. de hered. instit.* Gregor. *decis. 531. n. 5.*

22 Vnde si propter defectum ætatis Benedicti non potest Ecclesiæ necessitatibus subueniri, resistentibus sibi, non solùm constitutionibus, verum etiam immemorabili consuetudine Ecclesiæ Compostellanæ; ipse idem ætatis defectus videtur complicare defectum causæ finalis per Papam contemplatæ; cùm aliàs coadiutor de tempore gratiæ coadiutoriæ debeat esse illius ætatis, quam requirit Præbenda coadiuti. Campanil. *in diuersor. iur. Canon. rubr. 6. cap. 6. num. 103.* Squilant. *de priuileg. cleric. c. 4. n. 74.* & D. meus Barbos. *de iur. Eccle. lib. 3. c. 10. n. 89. & seq.* Neque enim ex quo adest incapacitas personæ prouisi, desinit esse defectus causæ principalis, cùm vna censeatur in aliam influere, & sic in vnam, & eandem coincidere.

Ex quo sequitur pulchra, & aurea conclusio communiter a Scribentibus recepta, quòd scilicet, manus 23
appositio limitata ad certum effectum, & ad certum casum, non causat affectionem deficiente effectu, aut casu per Principem contemplato Gemin. *cons. 136.* Gonç. *d. glos. 51. n. 38. & seqq.* & meliùs *n. 51. & seq.* Rot. *decis. 13. num. 3. & decis. 15. num. 2. de concess. preb. in nou.* Achil. *decis. 14. de resl. spol.* eadem Rot. *d. decis. 44. num. 3. part. 3. recent. & coram Burat. d. decis. 78. num. 3.*

Et ratio fundamentalis est, quia cessante tali effectu, 24
vel casu, Papa non intendit vlterius prouidere; qua intentione deficiente, nulla resultat affectio per manus appositionem, ex superiùs dictis *num. 14. & ex infr. dicendis, num. 47.*

Minus obstat, quòd stante nullitate gratiæ ob inca- 25
pacitatem prouisi, affectio videatur præcisè inducta, præsertim stante in literis coadiutoriæ decreto, & inhibitione contra Ordinarium, quæ operatur interdictum conferendi, vt per Host. *in cap. inter dilectos sub n. 14. vers. Potest dici, de excessib. Prælat.* & *ibi* Butr. *n. 19.* Anchar. *cons. 58. circa med. vers. In contrarium*, & alios allegatos per Lotter. *d. q. 25. n. 34. lib. 2.* Rot. *decis. 187. sub n. 5. p. 2. recent.* cum quibus incidenter videtur inclinare Burat. *d. decis. 78. sub n. 5.*

Quia, vt videre est ad literam Doctores isti 26
loquuntur, vel cum præsupposito præexistentis reseruationis, iuxta superius dicta, *numero septimo, & seqq.* qua stante manus appositio operatur affectionem data nullitate prouisionis ob incapacitatem prouisi, vt satis clare colligitur ex Host. & Butr. *vbi proximè* dum supponunt in Papa pertinentiam collationis; & ita intelligendus est Lotter. *d. num. 34.* & Burat. *d. num. 5.* qui allegat Host.

Vel procedunt quando Papa iure præuentionis, 27
& concursus cum Ordinario, præuenit eum in collatione, intendens verè & realiter præuenire, & prouisionem suam facere, iuxta not. per Gonç. *d. glos. 52. numero decimoquinto* Quibus casibus dubium 28
non est, quin data incapacitate prouisi collatio iterum ad Papam pertineat, cùm eius mens, siue in præexistenti reseruatione, siue in huiusmodi præuentione, semper fuerit vacationem consumere, & prouisionem validam perficere: & de hoc loquitur Anchar. *d. cons. 58. vbi sup.* & Rot. dum enim allegat *d. decis. 187. sub numer. 5. p. 2. recent.* & inferiùs dicemus ex *n. 47.*

Secus autem, quando, vt in casu nostro, Papa citra 29
præexistentiam alicuius reseruationis generalis aut speciali, & sine intentione concurrendi præuentiuè, purè, & dispositiuè cum Ordinario manum apposuit, volens, mediante coadiutoria prouidere tantum Ecclesiæ: quia si Ecclesia non indigebat tali prouisione, vtpote inutili, & inefficaci ob inhabilitatem coadiutoris, nulla remanet causa, propter quam Papa voluerit impedire prouisionem Ordinarij, vt eleganter (totidem ferè verbis) resoluit Rot. *d. decis. 44. n. 4. p. 3. recent.* vbi etiam adgit, quod ad hoc benè faciunt rationes illorum, qui dicunt, appositionem manus Papæ non causare affectionem, quando est facta contemplatione certæ personæ, quæ non fuit reperta capax, de quibus per Simonet. *de reseruat. q. 58. n. 4.* & vltra ibi alleg. Prob. *in addit. ad Ioan. Monach. in c. sibi, qui, n. 21. vers. Propterea, de rescript. in 6.*

30 Atque hinc videmus, quod, præmortuo coadiutore,
si coadiutus deinde in mense Ordinario obierit, non
impeditur Ordinarius conferre, vt diximus *sup. n.* 16.
Quod vtique procedere non posset, si ex tali manus
appositione resultaret affectio, cùm aliàs iuxta vulgares
31 regulas Beneficiales, Beneficium semel affectum sem-
per remaneat affectum, donec Papa validè, & cum ef-
fectu conferendo prouideat, ad not. *in decis.* 10. *n.* 1. *&*
seq. de præb. in nou. & diximus *sup. n.* 10.

32 Prout etiam videmus, non remanere affectum bene-
ficium ex appositione manus Papæ, quando resignatio
emanauit ad fauorem certæ personæ, nec sustinetur ex
aliqua falsa causa, & interim resignans moritur, quia
tunc secundùm voluntatem Papæ, limitatè manum ap-
ponentis ad vacationem per resignationem, censetur
beneficium vacare per obitum, nec Ordinarius impedi-
tur illud conferre, si in illius mense vacauerit. Achil. *de-*
cis. 14. *de reint. spol.* Rot. *decis.* 419. *n.* 2. *p.* 1. *diuers.* Pa-
ris. *de resign. lib.* 11. *q.* 2. *n.* 4. Gonç *dict. glos.* 52. *n.* 49. *&*
seq. Garc. *d. p.* 5. *d. c.* 1. *n.* 135. & aliis relatis fuit bene de-
ductum *in Leodien. Canonicatus sancti Dionysij* 27.
Martij 1623. *&* 25. *Maij* 1616. *coram bonæ memoriæ*
Pirouano, vt per Ferentil. *ad Burat. d. decis.* 78. *n.* 8. *in*
fin. per D. meum Barbos. *in pastoral. p.* 2. *alleg.* 19. *n.* 38.

33 Neque etiam obstat, quod Papa habebat intentio-
nem conferendi saltem præuentiuè, cum deuenerit ad
futuram successionem, ex qua debet resultare affectio,
etiam si manum apposuerit super vacaturo, vt latè per
Adden. ad Rot. *decis* 10. *de præb. in nou.*

Quia cùm gratia præuentiua futuræ successionis
34 penderet à validitate gratiæ coadiutoriæ, vtique coadiu-
toria (ob defectum ætatis, & falsitatem narratorum)
non existente, corruit etiam futura successio, & sic effe-
ctus omnis, qui aliàs ex tali manus appositione forsan
resultare poterat; Papa enim sine coadiutoria non pro-
uidisset de beneficio viuentis, resistente dispositione iu-
ris, & sacri Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat. cap* 7. ac
etiam stylo Datariæ; & propterea nulla inde oritur affe-
ctio, vt in puncto resoluit Rot. *in sæpius alleg. decis.* 78.
n. 1. *&* 6. *in fin. coram Buratto.*

Postremò, non obstat decretum irritans, & inhibitio,
35 seu interdictum conferendi Archiepiscopo Compostel-
lano in huiusmodi literis impositum. Quia non inde
resultat affectio, cùm aliàs prouisio conditionalis vel
facta ex causa (sine qua nullo modo & ad nullius per-
sonæ fauorem emanasset) cessante causa, cesset omnino
gratia, & decretum, seu inhibitio accessoriè adiecta. Ge-
min. *in c. præsenti, in princ.* vbi Franc. *in* 3. *not. de offic.*
leg. Prob. ad Monach. *in d. c. sibi qui, n.* 19. *in fin. & n.*
seq. de rescript. in 6. Roman. *cons.* 335. *n.* 11. Put. *decis.*
lib. 1. Rot. *decis.* 652. *&* 1151. *n.* 1. *lib.* 3 *p.* 3. *diuers.* &
bene in proposito *in d. decis.* 44. *n.* 5. *p.* 3. *recent.* & me-
liùs, & in puncto *in d. decis.* 78. *n.* 6. *coram Burat.*

36 Quæ conclusio non solùm procedit, quando defe-
ctus, seu falsitas causæ est circa pertinentiam collationis
in Papa, ad quod videbatur se restringere, *d. decis* 36.
Burat. *n.* 10 sed imò est amplianda ad omnem falsam
causam, ex qua Papa moueri potuit ad gratiæ conces-
sionem, vt per Ferentil. *ad d. decis.* 78. *eiusdem Burat.*
n. 8. cùm aliàs non possit assignari diuersitatis ratio in-
ter vnam, & aliam causam, quando certum est Papam
sine illa non fuisse manus appositurum: quibus casibus
semper cessat voluntas Papæ conferendi, & sic affectio,
vbi eisdem verbis explicat Rot. *d. decis.* 78. *n.* 2. vbi aliæ
etiam decisiones allegantur.

37 Cuius rei ratio est, quia hic non versamur in falsa
narratiua, circa valorem, Doctoratum, numerum obten-
torum, & similia, in quibus casibus, data nullitate gratiæ
ob falsitatem alicuius ex huiusmodi narratis, nihilomi-
nus beneficium remanet affectum per manus apposi-
tionem, ex quo, vt sæpè dictum est, in Papa remanet vo-
luntas, & intentio vlterius conferendi. Sed imò versa-
mur in falsa narratiua circa causam ipsam finalem con-
cessionis, qualis est, vtilitas Ecclesiæ; quo casu manus
appositio non inducit affectionem, quia cessante tali
causa ob inhabilitatem coadiutoris, omnino cessat gra-
tia, & Papa non habet vltra intentionem conferendi, ex
dictis, & dicendis inferiùs *n.* 47. Et egregiè hanc di-
stinctionem constituit Ferentil. *vbi proxime, n.* 8. Idémque
procederet, quando falsitas causæ versaretur circa mensis
reseruationem, pertinentiá collationis ex qualitate benefi-
cij, impetrationem ex delicto, & similia; vt per eundem
ibidem. Ex quibus videtur, per appositionem manus
Papæ in huiusmodi coadiutoria cum futura successione,
Canonicatum non remansisse Sedi Apostolicæ affectũ.

Discursus, & resolutio circa dubium alterum.

Dato etiam, sine veri præiudicio, quòd subinde re-
sultaret affectio; adhuc videtur legitimè potuisse Emi-
nentiss. D. meum, in vim induli Apostolici sibi conces-
si, Canonicatum istum conferre.

Licèt enim sub indulto conferendi beneficia reser- 38
uata, & affecta, quantumuis generali, & vniuersali re-
gulariter non veniant reseruata, seu affecta ex reserua-
tione, seu affectione clausa in corpore iuris communis.
Rot. *decis.* 4 *de præbend. in nou.* Granuc. ad Simonet.
q. 26. *n.* 8. *& seq.* Lotter. *d. lib.* 2 *q.* 27. *n.* 91. qualis vide- 39
tur esse ea, quæ resultat ex appositione manus Papæ, per
text. *in c. vt nostrum* 56. *de appell.* vbi post Innocent. &
alios, Abb. *n.* 1 Franch. *n.* 3. *cum seq.* Dec. *sub n.* 1. Ac
etiam per text. *in c.* 1. *&* 2 *de confirm. vtil. vel inut. & d.*
Extrau. ad Romani, §. *Romani quoq; de præb. inter com.*

Attamen animaduertendum est, quòd *d. c. vt nostrum,* 40
solùm disponit, quòd postquam Papa ad se reuocat ali-
quod negotium, ligantur manus inferiorum, vt nihil va-
lidè in eadem causa per illos fieri possit, quod nihil com-
mune habet cum materia Beneficiali; sed propter re-
gulæ generalitatem. Doctores loquentes de affectione
per appositionem manus, soleat textum illum, minus
tamen congruè, citare.

Textus verò *in dict. c.* 1. *&* 2. solùm procedunt, vbi 41
Papa manum apposuit confirmando iura alicuius, quo
casu disponitur, quòd de illorum validitate nemo in-
ferior cognoscere potest; quod pariter nihil ad rem
pertinet.

Textus denique *in d.* §. *Romani quoque*, non dicitur 42
propriè continere reseruationem, seu affectionem clau-
sam in corpore Iuris communis, ex latè traditis per Lot-
ter. *d. q.* 28. *n.* 28. *& per tot.* vbi defendit, solam vacatio-
nem apud Sedem inducere reseruationem clausam in
corpore Iuris communis, ex text. *in cap.* 2. *& cap. præ-*
senti, de præb. in 6.

Cæterùm, quidquid sit de hoc, indultum, de quo agi- 43
tur, est adeò amplum, vt etiam affecta per appositionem
manus expresse comprehendat. Quod satis colligitur
ex pluribus clausulis, & decretis eiusdem indulti. Et pri-
mò, quia præfato Eminentissimo D. meo datur mihi
facultas conferendi Beneficia per Romanos Pontifices
quibusuis ad vitá commendata, seu vnita, commendis
cessantibus, seu vnionibus dissolutis; & tamen commen-
dam, seu vnioné ad vitam, certissimum est, beneficia re-
manere specialiter affecta per appositionem manus Pa-
pæ, vt agnoscunt vno ore Doctores omnes de hac re
scribentes, vt per Cassad. *decis.* 5. *de priuileg. & decis.* 2.
de vnion. Gonç. Garc. Lotter. & alij, de quibus suprà
Nos *num.* 16.

Ex quo præcisè infertur, quòd quantumuis ex appo- 44
sitione manus in coadiutoria, efficax affectio insurgeret,
adhuc sub prædicto indulto comprehenderetur, cum
eadem, seu par sit ratio. Quinimò in commenda, seu
vnione ad vitã, maior adest affectionis ratio, & intentio,
quàm

quàm in coadiutoria cum futura successione, cùm aliàs
vnione, seu commenda durante beneficium vere censeatur vacare adhuc vt prius. Castad. *d. decis. 5. de priui-*
45 *leg. & d. decis. 2. num. 4. de vnion.* Et plures cumulat, &
46 sequitur Gonç. *glos. 5. § 8. ex num.* 48. Et cessante commenda, aut vnione dissoluta, notissimum est collationẽ (circũscripto indulto) ad Papã pertinere, vt late per Gõç. *vbi proximè, num. 50. & seq.* Et Nos supr. *n. 10.* In coadiutoria verò Papa manum apponit super beneficio pleno, & ad effectum prouidendi necessitati Ecclesiæ. Put. *d. decis. 215. numer. 17. lib. 3.* cum aliis alleg. superiùs *n. 19.*

47 Præterea, in vnione, seu commenda ad vitam Papa disponit de vacantĩ cum animo, & intentione formali, & positiua vlterius conferendĩ, quæ est potissima affectionis ratio, & spiritus influens in reseruationem, ex superius dictis, *num. 24. 27. & 37.* In coadiutoria autem cum futura successione, disponit de vacaturo ob futura coadiutoris seruitia, in cuiusque fauorem, nec cum animo iterum prouidendi, seu conferendi, cùm iam verè prouiderit, & contulerit, seu respectiuè prouideri, & conferri mandauerit: nec vlterius habet quod conferat, seu conferri mandet. Minùsque in Papa remanet intentio, seu spes vlteriùs conferendi, ex quo per coadiutoriam Ecclesiæ prouide consuluit, & per futuram successionem coadiutori prospexit, totamque rem (de qua secum agebatur) perfecerit; & vt ita dicam, officio illo plene functus fuerit, vt nihil ea in parte remaneret agendum.

48 Nec enim nouum est, similia indulta conferendi affecta per appositionem manus dominis Cardinalibus cõcedi, vt indulto conferendi cessantibus commendis & vnionibus concesso Cardinali de Lotharingia, est *decis.*
49 Put. *5. lib. 1. in vlt. impres.* Et de indulto conferendi vacantia, etiam per cessionem in manibus Papæ, eiusque admissionem concesso Cardinali Rodulpho, extat *decis. 511.* eiusdem Put. *lib. 1.* Et de indulto concesso Cardinali de Rouere per sanctæ memoriæ Sixtum V. latè Gemmon. qui illud ad literam commentauit, *toto suo tractat. de indult. Cardin.* Et nouissimè de indulto consimili, de quo agitur, concesso Eminentissimo Domino meo Cardinali de Sandoual Præsuli Giennen. Rota *coram D. Duran. Episcope Vrgelen. in eius impres. decis. 154.*

50 Imò, nedum Eminentissimis Patribus purpuratis, verum etiam Episcopis dignitate Cardinalitia carentibus, similia indulta fuerunt superiori sæculo per Sedem Apostolicam concessa; vt de indulto conferendi vacantia apud Sedem eandem Episcopo Burgi sancti Sepulchri, Caputaq. *decis. 85. part. 2.* Et de indul-
51 to concesso Episcopo Genuen. contra quascunque gratias expectatiuas, speciales, vel generales, & reseruationes, etiam mentales, idem Caputaq. *decis. 87. ead. part. 2.*

52 Secundò, in eodem indulto datur etiam facultas conferendi beneficia vacantia per obitum familiarium Pontificum prædecessorum, *ac etiam si illa obtinentes fuissent Sedis Apostolicæ Notarij* (sunt verba indulti) *Subdiaconi, Acolythi, Capellani, litterarum Apostolicarum Abbreuiatores, Scriptores, aut Cubicularij, Nuntij Apostolici, necnon prouentuum, ac iurium dictæ Cameræ debitorum Collectores, aut vnici Subcollectores, seu quicunque alij Curiæ, & Sedis prædictarum Officiales*, &c. Quæ tamen affectiones, & seu reseruationes, reperiuntur clausæ *in dict. Extrauagant. ad Romam, de præbend. inter commun.* Ex qua Doctores deducunt affectionem per manus appositionem.

53 Tertiò, Indultum capit vacationes apud Sedem (intelligendo apud Sedem, vacationes per obitum in Romana Curia, vel infra duas dietas, vt *in dict. capit. 2. & capit. præsenti, de præbend. in 6.* Gonzal *glos. 13. numer. 11. & seq* quicquid dicat Lotter qui in eo nimis methaphysica laborans, plurimum desuper se inuoluit, *d. d. quæst. 27. numer. 18. & per tot. lib. 2.* prout iuxta Gonçal ita intellexit Rot. *decision. 28. numer. 1. & 2. per tot. & decis. 150. per tot. p. 6. recent.*) vt in eodem indulto, ibi: *Etiam de tunc vacantibus per obitum quorumcumque, etiam apud Sedem eandem, & propterea, seu aliàs dispositioni Apostolicæ reseruatis, seu affectis*,
&c. Et tamen notum est, reseruationem istam esse om- 54
nibus efficaciorem, & clausam in corpore iuris communis, vt *in dict. capit. 2. & dict. capit. præsenti*, latè Gonz *dict. glos. 13. n. 19. 30. & 54.* & Lotter. *d. q. 27. per tot.*

Quartò, in modernis indultis solummodo po- 55
nuntur sex limitationes, seu casus, ad quos eorum facultas non se extendit Primus est, de beneficiis vacan-
tibus in Romana Curia (intelligendo tamen in Curia, 56
beneficia, extra titulum Cardinalis, in Vrbe consistentia, & quæ per sententiam priuationis vacant in Curia, & alia, de quibus latè Gonçal *dict. glos. 13. numer. 5. 42. 45. & seqq.*) Secundus est, quoad Dignitates maiores post Pontificalem, in Cathedrali, & principales in
Collegiatis. Tertius, quoad beneficia Regularia, Con- 57
sistorialia, vel Conuentum habentia, & quorum fructus in libris Cameræ taxati reperiuntur. Quartus quoad beneficia, quę vacauerint per veros, & actuales fa-
miliares Papæ indultum concedentis eiusque successo- 58
rum, qui tam tempore Pontificatus, quàm Cardina-
latus familiares fuerunt. Quintus, quoad commendas 59
cessantes in Dignitatibus, seu officiis Claustralibus 60
Sextus, & vltimus, quoad beneficia vacantia, tam in Curia, quam extra illam per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium, iuxta formam constitutionum fælic. record. Gregorij XIV. & Pauli Papæ V. quę emanarunt ad indultorum moderationem; de quibus casibus, & limitationibus latè Gemmon. *de indult. Cardin. §. præterquam, cum §§. seqq. & in §. etiam, si sæcularia.* Gonz. *glos. 24. num. 72.* Garc. *d. p. 5. cap. 1. § 11. numer. 630.*

Vnde cùm indultum hoc non fuerit limitatum ad 61
casum appositionis manus, indultarius non est inhibitus conferre beneficium affectum per eandem manus appositionem. Quinimò, exceptio illorum casuum firmat regulam in contrarium in casibus non exceptuatis, vulg. *leg. cum Prætor ff. de iudic.* cum similibus.

Quintò, ex proœmialibus indulti verbis, quæ in- 62
fluunt in dispositionem, eámque declarant, *d. leg. 1. ff. ad Maced.* id ipsum satis colligitur dum Papa, sublatis quibuslibet impedimentis, dat conferendi facultatem, ibi: *Dignum quin potius debitum reputamus, ea tibi fauorabiliter concedere, per quæ, sublatis impedimentis quibuslibet, possis de beneficiis Ecclesiasticis tuæ dispositioni commissis, personis idoneis, ac aliàs tibi gratis, & acceptis prouidere*, &c Et ponderando dictionem illam, *quibuslibet*, quę est vniuersalis, omnes casus, præter expresse limitatos, comprehendens, *leg. omnes, vbi glos. verb. qualibet, Cod. de quadrien. præscript.* Menoch. *de recuper. remed. 6. numer. 4.* & nullam recepit restrictionem, vt per Rol. *cons. 70. numer. 42. lib. 3.* Ruin. *cons. 76. numer. 4* Corn. *cons. 123. n. 4. cons. 323. num. 7. lib. 3.* D. meus Barbos. *dictio. 320. num. 9. & seq. & per tot.*

Sextò in parte dispositiua clarius hoc ipsum indulge- 63
tur, ibi: *Seu ex quauis alia causa dispositioni Apostolicæ specialiter, vel aliàs generaliter reseruata, seu ex generali reseruatione Apostolica affecta existant, vel fuerint.* &c. Et paulo inferiùs, ibi: *Aut per obitum quorumcunque, etiam apud Sedem eandem, & propterea, seu aliàs, dispositioni Apostolicæ reseruatis, seu affe-*

ctis, &c. *conferre liberè, & licitè possis, & valeas*, &c. Sub quo verborum contextu, negari non potest, quin veniat casus appositionis manus Papæ, quæ verè, & propriè est affectio, Gonçal *d. glos. 52. per tot.* ponderando præsertim dictiones illas, ac alias quæ alios etiam casus præter expressos comprehendunt, *leg. qui testamentum, §. mulier, ff. de testam.* Mantic. *decis. 316. num. 1. in fin.*

64 Septimò, in derogationibus obstantiarum, repetitis ferè eisdem verbis legitur, ibi: *Seu aliàs generales, vel speciales reseruationes quouis modo continentes, seu inducentes, aut aliàs quomodolibet affectionem facientes, & alia quæcunque contraria seu tibi in præmissis, vel circa ea impedimentum præstantia quomodocumque, seu præstare valentia nullatenus, se extendant, sed de ipsis, vt præfertur, liberè dispenas*, &c. Ponderando etiam dictiones illas, *quouis modo*, & *quomodolibet*, quæ capit omnes affectionum modos, vltra expressos. *Clem. 1.* vbi glos. *de re iudic.* Flamin. *de resign. lib. 9. quæst. 25. numer. 50* Seraphin. *decision. 350. numer. 2.* Et sic affectiones omnes, quæ aliàs non comprehenderentur. Alex. *cons. 155. n. 3. lib. 2.* Ruin. *cons. 68. n. 10. lib. 4.* plena manu D. meus Barb. *dictio. 329. per tot. & dictio. 330. numer. 4. & 8.*

65 Octauò, id ipsum continet indultum in decreto, ibi: *Decernentes affectiones, reseruationes, regulas, constitutiones, ordinationes, collationes, commendas, facultates, vniones dispositiones, & decreta in illis contenta, quoad impediendum te quominus indulto huiusmodi vti valeas, ad dicta beneficia, ad tuam dispositionem, vt præfertur pertinentia, nullatenus se extendere*, &c. Quæ verba satis videntur affectionibus, & reseruationibus derogare, in fauorem indultarij; præsertim cùm & indulta ista de sui natura sint fauorabilia, ex quo tollunt obstaculum reseruationum, & affectionum, & reducunt materiam ad primæuum statum, quæ reductio reputatur in iure fauorabilis. Cassad. *decision. 4. numer. 2. de priuileg.* Crescent. *decision. 3. numer. 5. & seqq. eod. tit.* Ideóque sunt latè interpretanda; ma-
66 ximè contra Pontificem concedentem. Crescent. *decision. 3. numer. 3.* Cassad. *decis. 3. num. 3. eod. tit.* Et in fauorem Ordinarij collatoris, vt per Gonç. *glos. 24. num. 42.* latè Adden. *ad decis. Greg. 99. n. 5. & ad decis. 291. num. 3. & seq.*

67 Denique, indultum habet decretum irritans aduersus contrarias dispositiones, etiam à Romano Pontifice emanatas, ibi: *Ac irritum, & inane, si secus super præmissis omnibus, & singulis, etiam per Nos, & dictos Legatos, & Nuntios quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari*, &c. Quo decreto stante, si à Dataria Apostolica fuisset extorta aliqua gratia de huiusmodi Canonicatu, esset omnino irrita, & nulla, quia decretum ligat expressè ipsummet Papam; vt per Paris. *consult. 79. lib. 4.* tenet in his terminis indulti, Rota *coram Verallo decision. 82. part. 1.*

68 Atque ex his videtur etiam concludendum, prouisionem, de qua agitur, legitimè ad Eminentiss. Dominum meum Cardinalem Spinulam pertinuisse, neque vllo modo ad Datariam Apostolicam posse pertinere. Saluo in omnibus, &c. Matriti 14. Martij 1645.

Compostellana Canonicatus.

Ex impositione oneris cantandi Euangelium, vel celebrandi Missam, non arguitur annexio Ordinis sacri. Gratia dicitur perfecta in eo momento, quo signatur supplicatio, & iustificatio debet concludere ad tempus gratiæ. Ad iustificationem gratiæ coadiutoriæ sufficit iustificare narrata de tempore gratiæ, & quod coadiutus ante illud non obierit, secus si postea.

VOTVM CXI.

Doctissimi D. Don Didaci Osorij Protonotarij, ac in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apostol. in supremóque sanctæ Inquisitionis Concilio Relatoris meritissimi

1 *Coadiutor tenetur iustificare causam coadiutoriæ in litteris expressam cum aliter non intret reseruatio, vel affectio ad eius fauorem.*
2 *Canonicatus habens onus Missarum seu celebrandi certis diebus est Sacerdotalis.*
3 *Gratia ob narrata non verificata corruit.*
4 *Ordo sacer Canonicatibus de Iure annexus non est, nisi statuto, vel consuetudine secus caueatur.*
5 *Ordinis sacri annexio non arguitur ex impositione oneris celebrandi.*
6 *Capellania nec actu, nec aptitudine dici possunt Sacerdotales eo quod in fundatione dicatur Capellanum debere celebrare Missas.*
7. *Ciarlini opinio reprobatur.*
8 *Obseruantia optima cuiuscunque dispositionis interpres.*
9 *Gratia dicitur perfecta in eo momento, quo signatur supplicatio.*
10 *Iustificatio gratiæ debet concludere ad illius tempus.*
11 *Ius non abdicatur à resignante si resignatio in forma Dignum expedita, non fuerit totaliter effectuata.*
12 *Gratia in forma Dignum expedita post purificationem mediante retroactione executionis censetur facta à die data expeditionis litterarum*
13 *Resignante mortuo ante verificationem gratiæ in forma Dignum, beneficium non vacat per eius obitum.*
14 *Coadjutus si moriatur ante datam, non potest deueniri ad iustificationem gratiæ cum futura successione.*
15 *Narrata in gratia sunt iustificanda de tempore gratiæ.*
16 *Coadiutoria & futura successionis gratia quando æquè principaliter conceditur, deficiente vna, potest alia existere.*
17 *Futuræ successionis locus hodie fit etiamsi beneficium actualiter vacet de tempore datæ.*
18 *Coadiutoris pars promissa non corruit, etiamsi coadiutus moriatur antequam coadiutor de coadiutoria fuisset certificatus.*
19 *Gratia futuræ successionis non dependet à gratia in qua prouidetur necessitati Ecclesiæ, aut coadiutu-*

20 Clausula

20 *Clausula Bullæ coadiutoriæ de qua agitur, refertur.*
21 *Futuræ successioni locus fit quamuis de tempore mortis coadiuti adhuc Bullæ Apost. non erant expeditæ.*
22 *Clausulæ Bullæ importantes vacationem & prouisionem.*
23 *Coadiutoria est nulla si mortuus sit coadiutor de tempore datæ.*
24 *Futura successio datur ratione coadiutoriæ, & ab illa dependet.*
25 *Coadiutus si moriatur ante datam Bullarum, non intrant earum clausulæ.*
26 *Coadiutoris deputatio, & prouisio futuræ successionis, ex defectu personæ, cui fit, nulla est.*
27 *Prouisio, & deputatio coadiutoris est nulla ex defectu mentis prouidentis, quando scilicet deficit causa ex qua mouetur.*
28 *Decretum irritans cum inhibitione importat affectionem etiamsi non teneat prouisio ex defectu personæ, secus si ex defectu mentis prouidentis.*
29 *Papa quando prouidet beneficium iure præuentionis, affectio durat, licet non teneat collatio ex aliquo defectu impetrantis.*
30 *Inhibitio cum decreto irritanti requiritur ad hoc vt semper beneficium remaneat affectum.*
31 *Reseruatio & affectio durat donec consumpta sit vacatio.*
32 *Reseruatio dicitur expirare postquam Papalis prouisio perfecta & consummata fuerit.*
33 *Appositio manus Papæ limitata ad certum effectum, illum non operatur adimplemento non sequuto.*
34 *Coadiutoria conceditur propter necessitatem Ecclesiæ, vel euidentem eius vtilitatem non intuitu personæ.*
35 *Ecclesia si non indigebat prouisione coadiutoriæ, illa nulla remanet propter defectum causæ.*
36 *Narratiua falsa, circa valorem beneficij, doctoratum, numerum obtentorum, & similia, non impedit affectionem per manus appositionem.*
37 *Narratiua falsa circa causam ipsam finalem concessionis facit cessare eandem affectionem.*
38 *Resignatio ad fauorem certæ personæ si ex falsa causa narrata non potest sustineri, & interim resignans moritur, beneficium non remanet affectum.*
39 *Resignans ad fauorem certæ personæ conditionaliter resignat, dummodo scilicet illi irreuocabiliter acquiratur.*
40 *Concursus duorum vinculorum multum operatur.*
41 *Reseruatio, quæ insurgit ex coadiutoria, & futuræ successionis gratia, non dicitur simplex, sed mixta.*
42 *Mixtum non censetur comprehensum sub simplici.*
43 *Qualificatum non venit sub simplici.*
44 *Indultum non remouet obstaculum inhibitionis.*
45 *Indultum non comprehendit beneficia duplicem reseruationem habentia.*
46 *Affectio ex appositione manus Papæ requirit specialem concessionem in Indultis de conferendo reseruata, vel affecta.*
47 *Affectio ex appositione manus Papæ est potioris prærogatiuæ.*
48 *Affectio adhuc remanet sublata generali reseruatione.*
49 *Relatio non fit à diuersis.*
50 *Indultorum modernorum diuersa forma ab antiquis.*
51 *Specialia trahi non debent in argumentum, vel in consequentiam.*
52 *Constitutio Pauli V. super moderatione Indultorum Cardinalium.*
53 *Decretum irritans super certo corpore beneficij fortius ligat.*
54 *Speciali non derogat generale.*
55 *Rescriptum, seu mandatum speciale derogat generali, etiamsi de eo nullam faciat mentionem.*

DOn Melchior Gallos Canonicus in sancta Metropolitana Ecclesia Compostellana Canonicus ob 1
suam senescentem ætatem & infirmitates obtinuit à Sede Apostol. in dicto Canonicatu sibi in coadiutorem & futurum successorem constitui & deputari Benedictum Gonzales clericum Compostellan. seu alterius Diœcesis. Expeditæ fuerunt Bullæ huius coadiutoriæ die prima Augusti 1643. postmodum dictus Melchior, die scilicet vigesima mensis Octobris eiusdem anni, è viuis decessit, antequam dictus Benedictus narrata in gratia iustificaret, possessionemque Canonicatus acciperet: Quare Eminentissimus D. Cardinalis Spinola Archiepiscopus Compostellanus dictum Canonicatum vti vacantẽ per obitum dicti Melchioris contulit Don Francisco Garrido de Castilla Et cum prouisus ex ea vacatione ab Ordinario se opponeret, & Benedictus teneretur iustificare causam coadiutoriæ in litteris expressam, cum aliter nõ intret reseruatio, vel affectio ad eius fauorem, vt ex Rotæ decisione resoluit Lotter. *de re benefic. lib. 2. q. 25. n. 33* fuerunt contra gratiam Apost. per Franciscum opposita quæ sequuntur.

In primis fuit datum de obreptione & subreptione 2
illius gratiæ eo quòd in ea non fuerit facta mentio quòd Canonicatus prædictus esset Diaconalis, eo quòd in Constit. 9. disponitur quod Canonici per turnos hebdomadatim Euangelia Missarum omnium canere debent. ibi, *los Canonigos han de cantar por turno de semanas los Euangelios de todas las Missas*, &c. iuxta ea quæ late resoluit Ciarlin. *controu. forens. lib. 1. c. 38.* vbi videtur firmare Canonicatum habentem onus Missarum, seu celebrandi certis diebus, esse Sacerdotalem, quamuis expressè non dicatur oportere Canonicum esse vel fieri Sacerdotem. Vnde concludit oppositor ex falsa narratiua insurgere subreptionem, & obreptionem litterarum coadiutoriæ, & futuræ successionis, iuxta text. *in cap. litteris de rescript.* vbi omnes, ac proinde quòd ob narrata nõ 3
verificata gratia corruit, Felin. *in c. constitutus in princip. de rescript.* vbi Dec. *in 4. notab.* Caputaquen. *decis. 271. num. 2.*

Sed his non obstantibus dicendum est Canonicatum 4
de quo agitur non esse Diaconalem, nam de iure Canonicatibus nullus Ordo annectitur, nisi aliter, statuto, consuetudine vel alia quauis particulari dispositione caueatur, ex Rota *decis. 421. num. 1. p. 1. recent.* cuius meminit D. Augustin Barbosa collega meus, de *Canonic. & dignitat. capit. 26. num. 2.* At in dicta constitutione solum habetur quod debeant canere Euangelium, ibi, *han de cantar.* quæ verba non inducunt obligationem illum ordinem habendi, sed onus Missam celebrandi, vel Euangelia cantandi, aut per substitutum illa adimplendi, quod sufficit ad not. per Rot. *decis. 366. num. 6. p. 2. recent. & in Romana capellaniæ 23. Ianuarij 1589. coram Card. Pamphilio seu.* impressa apud Marchesan. *de commissionib. tom. 1. pag. 14c.* Ergo meritò dicendum ex illa narratiua nullam insurgere obreptionem, vel subreptionem.

Nam apud omnes indubitata conclusio est quod 5
ex impositione oneris celebrandi non arguitur annexio Ordinis sacri, sed solum obligatio adimplen-

di

di onus, quod per alium fieri potest, dum hoc non fuerit expressè prohibitum: Ita Lotter. *de re benefic. lib. 2. quæst. 47. num. 34. & 35.* ibi. *Quamuis enim celebratio non possit ad alium pertinere quam ad ordinatum cap. 1. & 2. de clerico non ordin. ministr. tamen ex illa annexione oneris celebrandi non infertur necessariò ad annexionem Ordinis propter separabilitatem facti celebrationis, ab ipso onere: quod vt per alium non possit absolui, adhuc nullo iure cautum est, vt post Ioan. Calder. inquit Lap. alleg. 35. num. 3. & alleg. 117. eidem n. 2. vers. nec obstat prædictis: & ita de generali consuetudine seruari scripsit Felin. in cap. cum omnes sub num. 3. vers. & hoc procedit etiamsi ex ordinatione, de constit. & ibi etiam Deci num. 5. quam sententiam sæpissimè probauit Rota,* &c. vbi *n. 36 & 37.* extendit ad eum casum, quo onus istud ad personam beneficiarij referatur, dum ille expressè non remouet hanc facultatem celebrandi per alium, quia ea relatio tunc inflectitur vt stet demonstratiuè ad qualitatem oneris, non autem dispositiuè ad qualitatem personæ illud absoluere habentis.

6 Idem in capellaniis resoluendum, cum nec actu, nec aptitudine dici possint Sacerdotales, eo quod in fundatione dicatur Capellanum debere celebrare Missas, seu diuina Officia, possunt enim prouideri simplici clerico 14. annorum. Ita post Nicol. Garc. Castr. Palao, monet Perez de Lara, Alphons. de Leone, D. Augustin. Barbos. *de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 24. n. 45. propè fin.* vbi refert particulam dictæ decisionis in Romana Capellaniæ.

7 Non obstat doctrina Ciarlini *in d. cap. 38.* Quia ibi per eum resolutis sigillatim respõdet D. Franciscus Mãcinus Collega meus *in causa Toletana Canonicatus de Alcala de Henares*, de qua *in voto pen. huius tertiæ partis n. 25. cum multis seq.* vbi aduertit Ciarlinum in eam resolutionem deflexisse ad effectum saluandi amicum, & concanonicum ab irregularitate in quam forsan inciderat, ob dispensationem obtentam de se promouendo ad omnes Ordines extra tempora sub narratiua quod reperiebatur arctatus, eo quod eius Præbenda, & Canonicatus erant Sacerdotales.

8 Hanc nostram resolutionem fauent testes deponentes plures Canonicos in hac Metropolitana Ecclesia extitisse qui eorum vita durante ad sacros Ordines nunquam se promoueri fecerunt, secundum quam obseruantiam debet intelligi dictam Constitutionem nouã, quando essemus in dubiis, est enim obseruantia optima interpres cuiuscũque dispositionis, *l. si de interpretatione, ff. de legib.* Laurent Syluan. *cons. 88. n. 29. lib. 2* dicens quod obseruantia quæ subsequitur, prodest ad declarationem cuiuscunque dispositionis. Rot. *decis. 419. n. 6. p. 1. recent.* cum aliis latè adductis per D. Barb. *p. 2. voto 52. n. 43 cum seq.*

9 Secundò minus obstat illud, quod per D. Franciscum opponitur quòd gratia Benedicti hodie iustificari non possit cum è viuis decesserit D. Melchior coadjutus, ac proinde cessauerit necessitas Ecclesiæ gratiam qualificans: quia respondetur ad substantiam & perfectionem gratiæ non esse necessariam illius iustificationem, sed solum requiri vt concedatur per Papam per verbum FIAT, in eo enim momento, quo signatur supplicatio dicitur perfecta: *cap. eam te, de rescript.* vbi omnes, & præcipuè Card *n. 7.* Felin. *n. 18* & Abb *num. 5.* Beroi. *cons. 207. n. 57 lib. 1.* Putte. *decis. 94. n. 1. lib. 2.* Seraphin. *decis. 541. n. 9.* Duran *decis. 324. n. 26.* Rot. *decis. 561. n. 2. p. 1. recent. & decis. 628. n. 6. p. 2. in posthum. Farin. aliàs p. 4 recent.*

10 Vnde qui narratiuam suæ gratiæ verificare velit, id debet efficere habito respectu ad tempus concessionis gratiæ, quia iustificatio debet concludere ad illius tempus. Oldrad. *cons. 38. numer. 1.* Cæs. de Grassis *decis. 171. aliàs de sponsalib. numer. 5.* Verall. *decision. 120. lib. 2.* cum aliis adductis per Lotter. *de re benefic. lib. 3. q. 20. numer. 56.*

11 Hinc fit quod licèt verissimum sit quòd ius non abdicatur a coadiuto, vel resignante si coadiutoria vel resignatio in forma Dignum expedita, non fuerit totaliter effectuata, Achil *decis. 10. num. 4. de restit. spoliat.* Mohedan. *decis. 36. de renunciat.* cum aliis citatis per D. Augustin. Barbos. *de Iure vniuerso ecclesiast. lib. 3 c. 15. à num. 74.* Nihilominus tamen non inde sequitur, quod gratia (de qua agitur) non possit hodie verificari secundum tempus concessionis gratiæ, cum alias illius subsistãtia & executio non pendeat ex superuiuentia coadiuti, sed ex mera liberalitate Pontificis concedentis, prout è contrario nec mors ipsa coadiuti seu resignantis perimit gratiam, minusque facit eam inexequibilem quia totum hoc positum est in voluntate, & cocessione Principis. Ioan. Andr. *in cap. si tibi absenti num. 2. de præb. in 6* Sarnen *ad reg. de triennali q. 12. n. 15. & q. 14. numer. 21.*

12 Ratio huius resolutionis est, quia gratia in forma Dignum expedita post purificationem mediante retrotractione executionis censetur facta à die datæ expeditionis literarum, itaut excludat gratiam alterius postmodum impetratam tanquam posteriorem, vt in terminis Rota *coram Buratto deci. 867. & decis. 523. num. 3 p. 2. recent.*

13 Et de resignante, seu coadiuto mortuo ante verificationem gratiæ in forma Dignum, quod beneficium non vacet per eius obitum, sed imo quod necessariò deueniendum sit ad iustificationem gratiæ, magistraliter discusso articulo, censuit Rota *in Burgen. Canonicatus 28. Aprilis 1598. coram Card. Pamphilio* sen impressa per Marchesan. *de commission. tom. 1. fol. 142. per tot.*

14 Et in propriis terminis fuit decisum *in Seguntina Canonicatus 26. Nouembris 1616. coram Patriarcha Manzanedo*, apud Farin. *decis. 349. p. 2. in posthum.* aliàs *p. 4. recent* ibi: *Tendunt enim ad iustificandum gratiam coadiutoriæ cum futura successione Martino concessam, quæ nullo modo videtur iustificari: nam fuit signata 15 Septembris, & Ferdinandus coadiutus erat iam mortuus per triduum ante nempe 12. eiusdem, vt in dicta decisione coram me fuit firmatum. Vnde stante dicto obitu* 15 *præcedenter datum videtur impossibile iustificare narrata in gratia de tempore data, prout requiritur, capit. si eo tempore de rescript. in 6. Felin. in cap. eam te, num. 18. de rescript. Imol. in cap. in nostra num. 6. eod. tit. nempe quod Ferdinandus propter infirmitatem, & alias causas narratas egebat coadiutore, & illum sibi dari supplicabat, quia mortui non supplicant, nec egent coadiutore, &c.* & in fine, ibi. *Quia quicquid sit satis est quod omnino debeant iustificari narrata in gratia de tempore datæ, &c.*

16 Quicquid igitur in contrarium allegari poterit intelligi debet quando secunda gratia futuræ successionis fuit accessoria, & dependens à gratia coadiutoriæ, minimè autem quando vtraque gratia fuit concessa æquè principaliter, vt in nostro casu, tunc enim licet cesset prima gratia coadiutoriæ ex defectu causæ ob mortem coadiuti, nihilominus tamen non cessat secunda gratia futuræ successionis, neque dici potest quod cessaret affectio, & prouisio Pontificia, ad hoc vt Ordinarius nõ obstante tali gratia Apost. possit prouidere prædictum Canonicatum, vt ex seq.

17 Gonçal *ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 9. num. 53. & 56.* hoc idem sequentibus verbis resoluit. *Vnde si coadiutus seu proprietarius decederet antequam gratia coadiutoriæ sortiretur effectum, vel ipse de dicta gratia notitiam haberet, quamuis ista gratia coadiutoriæ sit extincta per obitum illius, ulterra tamen gratia futuræ successionis ad fauorem coadiutoris æque principaliter & non dependens*

dependens à prima concessa firma & salua prorsus permaneret, ac effectum habere debet, &c. & ibi: *Et propterea hodie in litteris exprimitur quod sit locus futura successioni etiamsi beneficium actualiter vacet de tempore data necnon adycitur clausula ista, ex nunc prout ex tunc, & è contra, etsi ipse tempore vacationis huiusmodi dictū coadjutoris officium exercere non inceperit aut per illum steterit quominus illud exercuerit, & prafatas litteras dicto N. coadiuto, aut Venerabili Fratri nostro Episcopo, & dilectis filiis Capitulo, ac illi, vel illis, ad quem, seu quos forsan pertinet, non intimauerit*, &c.

18 Rota coram *Puteo decis. 98. lib. 2.* ibi, *Dubitatum fuit an ex quo coadiutoria non valuit, & non fuit sortita effectum, ex eo quod coadiutus obiit antequam coadiutor de coadiutoria fuisset certificatus, an ita etiam corruerit illa successio, & sic pars prouisionis coadiutoris? Et pro parte affirmatiua dicebatur quod ex quo illa successio venit ac. esserit, deficiente principali etiam omnes accessus corruerent. Fuit tamen resolutum contrarium, quia erant dua gratia, vna in fauorem coadiuti, & illa erat extincta per obitum illius, & altera in fauorem coadiutoris, & cum ista esset aquè principalis etiam in casu isto, in quo dicebatur, etiamsi coadiutor non intelligeret, etiam quod ista secunda gratia non dependent à prima non expiraret*, &c.

19 Eadem Rota *decis. 313. numer. 27. & 28. part. 7. recent.* ibi, *Nam contrarium verius esse probatur ex distinctione earum duarum gratiarum, qua continentur in gratia coadiutoria, ex quibus fiebat, vt licet vna videretur defecisse, non tamen dici poterat expirasse altera*, &c. & ibi. *Et hoc pracipuè suaderi videbatur ex pluribus clausulis, qua erant in gratia Ioannis Augustini, cū in iis diceretur, vt esse deberet locus futura successioni ad illius fauorem etiamsi beneficium vacasset de tempore data, aut si ipse de tempore vacationis coadiutoris officium exercere non cœpisset cum claus. ex nunc prout ex tunc & è contra, qua omnia ostēdere poterant quod gratia futura successionis non dependebat à gratia, in qua prouidebatur necessitati Ecclesia, aut coadiuti.*

20 Vnde cùm in Bulla coadiutoriæ, & futuræ successionis expedita ad fauorem istius partis adsint prædictæ clausulę, ex quibus conuincatur quod gratia futuræ successionis fuit æquè principaliter concessa, non autem accessoriè, quamuis per mortem coadjuti cessauerit gratia coadiutoriæ, minimè autem cessauit gratia futuræ successionis, nec affectio resultans ex appositione manus summi Pontificis. Quod autem in Bulla coadiutorię, de qua agitur, adsint prædictæ clausulæ, constat ex eius tenore ibi. *Eidem Benedicto ex nunc prout ex tunc & è contra, etiamsi tempore vacationis huiusmodi dictum coadiutoris officium exercere non inceperit, aut per eum steterit quominus illud exercuerit*. &c.

21 Quæ resolutio procedit etiam quando de tempore mortis coadiuti adhuc Bullę Apost. non erant expeditæ, quia nihilominus sustinetur gratia futuræ successionis, quia æquè principaliter concessa, ead. Rota *decis. 313. n. 26.* ibi. *Ex hac ratione tollebatur etiam alia exceptio, qua opponebatur contra gratiam concessam, quod cùm tempore vacationis non fuissent expedita littera super coadiutoria, non potuissent illa expediri post mortem coadiuti, quasi defecisse videretur illius consensus. Nam contrarium verius esse probatur ex distinctione earum duarum gratiarum, qua continentur in gratia coadiutoria, ex quibus fiebat, vt licet vna videretur defecisse, non tamen dici poterat defecisse altera*, &c.

22 Tertiò nihil releuat dicere quòd per appositionem manus Sanctissimi beneficium non remansit affectum, cum gratia de coadiutoria fuerit subreptitia & nulla ac proinde quod stante eius nullitate clausulæ in Bulla contentæ non intrant, nec vacationes locum habent, de quibus ibi. *Vacare contigerit, etiam nunc vt prafertur, vel alias quouis modo*, &c. & ibi: *Ex nunc prout ex tunc, & è contra*, &c. & ibi: *ac ex nunc omnes, & singulas collationes, prouisiones*, &c. & ibi: *in alterius quam dicti Benedicti fauorem*, &c. & ibi: *tanquam prater mentem, & intentionem nostram nullas & inualidas esse & fore*, &c.

Quia respondetur prætensam subreptionem, & deductam nullitatem nullum in iure habere fundamentū, vt ex dictis constat, nec impedire posse quin intrent, locumque habeant prædictæ clausulæ. Et multo minus obstat quod cessauerit vtilitas Ecclesiæ per mortē coadiuti, cùm de Canonicatu sit prouidendus, qui onera illi incumbentia adimplere valeat; quia cum hæc vtilitas sit consideranda de tempore datæ, mors, quæ postea successit, nihil illi detrahit, solùm enim coadiutoria corruit si mortuus sit coadiutus de tempore datæ, vt censuit Rotà *d. decis. 349. numer. 7. p. 2. in posthum. Farin.* aliàs *p. 4. recent.* ibi. *Et ideo mortuo coadiuto de tempore data non solùm corruit coadiutoria, & est nulla à principio, cum mortuo non detur coadiutor, nec mortuus pro ea suppliceet, sed corruit etiam futura successio, qua ab illa dependet, & datur ratione coadiutoria, & tanquam coadiutori, Modern. de benefic. p. 2. c. 5. n. 131. & facit decis. Putei 350. lib. 1. secundum nouam impress*. &c. 24

25 Et in casu, quo coadjutus ante Datum Bullarum mortuus sit non intrant earum amplissimæ clausulæ, vt insinuat eadem Rota *decis. 349. n. 7. in fine, & numer. 8.* ibi. *Minus obstant clausula amplissima ipsius coadiutoria, & inter alias, clausulas, Etsi nunc, aliàs, quouis modo*, &c. *per quas informantes pro Martino pretendunt elicere mentem Pontificis illum prouidendi de hoc Canonicatu, etiamsi tunc & de tempore data vacaret per obitum coadiuti. Quia cū dicta clausula Etsi nunc, &c. & alia generales sint ita interpretanda, vt non contradicant expressis. Achil. decis. 1. de prabend. non possunt in casu nostro capere vacationem per obitum Ferdinandi de tempore data gratia, cum tunc ille prasupponeretur viuus & orator, & in viuo non possit dari vacatio per obitum. Quod etiam suadetur ex eo quia futura successio continet duas partes, in quarum prima Papa considerans vacationem de futuro ibi. Vacare contigerit, & in illa prouidet expressè etiam per obitum de futuro Ferdinandi. In secunda vero, qua incipit ibi. Etsi nunc alias quouis modo, &c. ponit casum distinctum, & separatum; & statuit quid agendum si Canonicatus vacat de tempore data, & sic nunc. Et isto casu respectu aliarum personarum prouidet etiam per obitum ibi. Etsi vacet ex cuiuscunque persona. &c. Respectu vero Ferdinandi prouidet tantum si vacet per resignationem, seu per liberam resignationem dicti Ferdinandi, &c. nulla facta mentione in ista secunda parte de obitu eiusdem. Et nimirum quia reputàbat illum viuum cum esset orator, & assereret se egere coadiutore. Et quidem si etiam per obitum prouidere voluisset, hoc expressisset, sicuti fecit in praecedenti casu*, &c.

26 Cum ergo D. Melchior Gallos coadjutus viueret de tempore datæ, intrauit decretum irritans in litteris coadjutoriæ appositum, & inhibitio contra Ordinarium, quæ operatur interdictum conferendi; cum hac tamen differentia, quod dictum decretum, & inhibitio semper affectionem importat, quamuis deputatio coadiutoris, & prouisio futuræ successionis, ex defectu personæ, cui fit; nulla esset, iuxta doctrinam Host. *in cap. inter dilectos sub numer. 14. vers. potest dici quod nusquam.* & ibi Ioā. Andr. *sub numer. 16. vers. alij dicunt*, Anchar. *numer. 13. eod. vers. aly dicunt*, & Butr. *numer. 19. de excessib.* Non 27 ita quando prouisio est nulla ex defectu mensis prouidentis, quia scilicet deficit causa, ex qua mouetur, Gemin.

min. *in c. præsenti n. 2. vers. nota quod eo ipso*, vbi Franch.
n. 2 in 3. notab. de officio Legati in 6. Roman. *cons.* 355.
n. 11 Putc. *decis.* 1. *lib.* 1 quos refert, & sequitur Lotter.
d. lib. 2. *q.* 25. *n.* 34. *&* 35.

28 Et superius dicta eo magis absque dubio procedunt
quando simul adest decretum irritans cum inhibitione,
quia tali casu affectionem important, quamuis prouisio
nulla sit ex defectu personæ in cuius fauorem facta fuit,
licet secus sit quando deficit causa. Ita Lotter. *d. lib.* 2. *q.*
25. *n.* 34. *&* 35. ibi. *Decretum verò irritans, & inhibitio
consueta appòni in istis gratiis operatur quidem affectio-
nem, etiamsi non teneat prouisio ex defectu personæ, cui
fit, iuxta doctrinam Host. in c. pauter dilectos sub n. 14.
vers. potest dici quod nunquã, & ibi Ioan. Andr. sub n. 16.
vers. alij dicunt, Anchar. n. 13. eod. vers. alij dicunt, &
Butr. n. 19 de excessib. Prælat. Secus vero quando proui-
sio est nulla ex defectu mentis prouidentis, quia scilicet
deficit causa, ex qua mouetur. Gemin. in cap. præsenti n.
2. vers. nota quod eo ipso, vbi Franch. n. 1. in 3. notab. de
officio Legati in 6. Prob. ad Monachũ in c. tibi n. 19 ad fin.
vers præterea, de rescript. in 6 Roman. cons.* 331. *numer.*
11. *Putc. decis.* 1. *lib.* 1. &c. in præsenti casu adest de-
cretum irritans simul cum Inhibitione, vt constat ex
Bulla.

29 Vnde fit admodum incertum esse dicere ad inducen-
dam affectionem ex appositione manus Papæ, requiri
præcise vt beneficium ob præexistentiam reseruationis
prius sit de prouisione S. Sedis Apost. in quo existimo
Nicolaum Garciam non meruisse reprehendi a Lotte-
rio *d. lib.* 2. *q.* 26. *numer.* 38. Et patet in casu, quo
Papa iure præuentionis contulit alicui beneficium, &
collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis, quia
adhuc taliter durat affectio, vt non valeat amplius Ordi-
narius se intromittere in dispositione illius vacationis,
licet contigerit in suo mense Ordinario. Ita Gonzal.
ad reg. 8. *Cancel. glos.* 51. *num.* 15. Viuian. *in praxi
Iurispatron. lib.* 14. *c.* 1. *num.* 66. D. Augustinus Barbosa
de iure ecclesiast. vniuerso lib. 3. *cap.* 13. *numer.* 90. *vers.
quarto.*

30 Et est tex. rotundus *in Extrauag. ad Romanum. §.
Romani quoque, de Præbend. inter commun.* vbi nec ver-
bum quidem de hac præexistenti reseruatione: solum
enim, vt supra dicebam, requiritur inhibitio cum decre-
to irritanti ad hoc vt semper secundum Magistralem do-
ctrinam Abb. *in c. inter dilectos n.* 10. *de excessib. Prælat.*
beneficium remaneat affectum, quia quando manda-
tum est conferri siue de vacaturo siue de vacanti, inde
constat de mente vt Ordinarius non possit se intro-
mittere, dum Papa præuenit vacationem, & Ordina-
rium in ipsa vacatione Ita D. August. Barbosa *d. cap.* 13.
num. 94.

31 Nullius effectus esset affectio resultans ex appositio-
ne manus Sanctissimi, otiosique remanerent Textus, &
Apostolicæ Constitutiones de ea agentes si vt illa bene-
ficia afficeret, necessarium foret vt ea præexistenti reser-
uatione prius tenerentur: quid autem iuuaret affectio si
sufficeret reseruatio, quæ durare debet donec consumpta
esset vacatio, Rot. *decis.* 10. *de præbend. in nouis.* Cassad.
decis. 5. *num.* 2. *&* 14. *de priuileg.* quæ tunc dicitur expi-
rare postquam Papalis prouisio perfecta, & consum-
32 mata fuerit, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 15. §. 2.
n. 31. *& sequen.* Rot. *decis.* 512. *a num.* 3. *lib.* 3. *p.* 3. *di-
uers. & in Corduben. Pensionis* 28. *Iunij* 1634. *&* 14.
Ianuarij 1635. *coram Eminentissimo D. meo Card.
Panzirolo.*

33 Non obstat quod appositio manus Papæ limitata ad
certum effectum, illum non operatur adimplemento non
sequuto, vt per Gemin. *cons.* 136 *in fine*, Achil. *decis.*
14. *de restit. spoliat.* Rot. *decis* 44. *num.* 3 *in fine, p.* 1. *in
posthum. Farin. alias p.* 3. *recent. & coram Buratto de-
cis.* 78. *n.* 3.

Respondetur enim proc… quando adimplemen- 34
tum non fuit sequutum ob f… narratiuam … circa cau-
sam finalem concessionis: nam in coadiutoria conce-
denda Papa vult mediante illa prouidere tantum Eccle-
siæ necessitati, & sic mouetur solummodo intuitu Ec-
clesiæ propter necessitatem, vel euidentem eius vtilita-
tem, non autem intuitu alicuius personæ, ex Putc. *decis.* 35
225. *num.* 1. *libro tertio.* Et ideo si Ecclesia non in-
digebat tali prouisione vtpote inutili ob defectum cau-
sæ, illa nulla remanet, pr… quam Papa volebat impe-
dire prouisionem Ordinarij, vt tenuit bis fere verbis
Rota *d. decis.* 44. *numero quarto in fine p. tertia recen-
tior.* ex cuius contextu bene colligitur Papam voluisse
mediante vnione prouidere tantum beneficio, non per-
sonæ de beneficio; & idem meritò decidit: quod si bene-
ficium non egebat tali prouisione, gratia fuit nulla, ac
proinde cessauit affectio in illa apposita; & dum pro-
pe fin. addit ad hoc bene facere rationes illorum, qui
dicunt appositionem manus Papæ non cau… affe-
ctionem quando est facta contemplatione certæ perso-
næ, quæ non fuit reperta … apax, bene datur in … se-
cus esse si facta fuisset contemplatione, & intuitu Ec-
clesiæ, vt in nostro casu, & quicquid sit in illis verbis
Rota nihil per se firmat.

Ratio autem differentiæ est quia quando versamur 36
in falsa narratiua circa valorem beneficij, doctoratum,
numerum obtentorum, & capacitatem impetrantis, &
alia similia, beneficium remanet affectum per manus
appositionem, ex quo in Papa adhuc remanet voluntas,
& intentio vlterius conferendi ad hoc vt prouideatur
necessitati Ecclesiæ indigentis. At verò si versamur in 37
falsa narratiua circa causam ipsam finalem concessionis,
qualis est vtilitas Ecclesiæ respiciens illius seruitium, si
ista deficiat, intrat quoque defectus mentis, cessatque
omnis affectio, quia cessante tali causa, Papa non in-
tendit vlterius prouidere, ad not. per Lotter. *dicto lib.*
2. *q.* 25. *num.* 33. *& seq.* Rota *coram Buratto decis.*
78. *n.* 2.

Non obstat quòd quando resignatio emanauit ad fa- 38
uorem certæ personæ, nec sustinetur ex aliqua falsa
causa, & interim resignans moritur, beneficium non
remanet affectum, ex appositione manus Papæ, quia
respondetur id non tantum procedere ex eo quod
Papa limitate manum apposuit ad vacationem per
resignationem, vt non pauci existimarunt, sed potius 39
ex eo quod resignans ad fauorem certæ personæ, con-
ditionaliter resignat, dummodo scilicet dictæ perso-
næ, beneficium irreuocabiliter, & perfectè acquira-
tur, & non aliàs Mohedan. *decis.* 36. *de renunc.* Achil.
decis. 10. *n.* 1. *&* 14. *de restitut. spoliat. & sæpissime* Rota
apud D. August. Barbosa *de iure ecclesi. vniu. lib.* 3. *cap.*
15. *n.* 74.

Firma igitur & certa remanet resolutio, quod 40
præexistens reseruatio non requiritur ad hoc vt in-
tret affectio ex appositione manus Papæ, sed conces-
so sine veri præiudicio quod vtrumque desideraretur,
& reseruatio præcedens, & affectio subsequens
cum inhibitione, & decreto nullum sanè Indultum
casum istum comprehenderet, nisi de eo specialem
mentionem faciens; quia duo concurrunt vincula, seu
duplex funiculus, qui concursus multum operantur, ex
his, quæ cumulat Port Imol. … *s.* 10. *n.* 1. Gonzal. *ad reg.*
8. *glos.* 13. *n.* 99. tum quia reseruatio. quia reseruatio, 41
quæ insurgit ex coadiutoriæ & futuræ successionis gra-
tia, non dicitur simplex sed mixta, Lotter. *de re be-
nef. lib. secundo q.* 25. *num.* 29. Et sufficit casum 42
esse mixtum, ne censeatur comprehensus sub simplici,
*cap. statutum, de elect. in 6. cap. cum in illis. §. fin. de
præb. eod. lib.* Sarnen. *ad reg. cum non iudicando q.* 2.
sub num. 4. Rot. *decis.* 475. *num.* 3. *p.* 1. *diuers.* tum 43
etiam, quia qualificatum non venit sub simplici, *c. susce-
ptum,*

ptum, de rescrip. cum similibus per Gonzal. ad reg. 8.
Cancel.glos.9.ex n.1.
44 Et in propriis terminis Indulti, quod non remoueat
obstaculum inhibitionis, nec comprehendat beneficia
duplicem reseruationem habentia, Rota coram Duran.
decis.68 n.7.ibi: Vnde quamuis dictum Indultum remo-
45 ueat obstaculum reseruationis, non tamen remouet obsta-
culum inhibitionis; & per consequens illud non suffraga-
tur, sicut nec quando beneficia sunt duplici reseruatione
affecta. Sarnen.in reg.de impetr.benef.per obitum q.15.
n.7.& seq.Capataq decis.85.p.2.&c.
46 Vlterius hæc affectio ex appositione manus Papæ
requirit specialem concessionem in indultis de confe-
rendo reseruata, vel affecta, vt resoluit Lotter. d. lib.
2.q.16.n.34 & 36.ibi. Vt verò hæc affectio resultans ex
47 appositione manus Papæ, vt supra dixi, verè, & realiter
est referenda inter reseruationes speciales, ita indubita-
tum est illam esse potioris etiam prærogatiuæ, vt difficí-
lius veniat sub indulto de conferendo reseruata. Ita Rot.
decis.3.n.4.de officio Legat.in nouis, etiamsi generalis
habeat decretum irritans, cum adhuc semper dubitari
possit an sub illa veniat beneficium de quo agitur, quæ
dubietas cessat in hac speciali, Seraph.decis.305.n.1.&
2. Et hinc sublata etiam reseruatione generali, remanet
48 adhuc tamen affectio, Rot.in recent.p.2.decis.140. sub
n.6 vers.quin esse reseruatio,&c.
49 Nec est facienda vis in formulis Indultorum olim
concessorum: Quia summi Pontifices quædam modera-
ta, alia verò amplissima quandoque concedunt, itaut
minimè possit ex vna concessione inferri ad aliam, & à
diuersis non fit illatio l.vlt in fine ff.de calumniat.l. Pa-
pinianus exuli ff.de minorib.cum aliis citatis per D.Au-
gust.Barbos. axiom.114.
50 Et indultorum modernorum quàm sit diuersa formá
ab antiquis concedi consuetis S.R.E.Cardinalibus, col-
51 ligitur ex resolutis per Lotter d.lib. 2.p.21. num.115.
Et maximè, quia specialia trahi non debent in argumē-
tum, vel in consequentiam, cum ab eis non sit licitum
arguere, Castr cons.97.Ne in propriis n.3.in fine lib. 2.
52 Card.Tusch.pract concl.lit.S,concl.402.n.12 Et ema-
nauit Constitutio Pauli V. sub die 12. Octobris 1609.
super moderatione Indultorum Cardinalium in articu-
lo collationis beneficiorum, de qua Lotter. d.lib.2 q.32.
n.74 cum seqq.
Denique parum, aut nihil ad rem faciunt illationes
desumptæ (vt ex aduerso dicitur) ex Indulto Eminen-
tissimi & Reuerendissimi Domini Cardinalis Spino-
læ, quia de eo in actis non constat, & quatenus appare-
ret, præterea decretum irritans in eo appositum est ge-
nerale super in certo corpore beneficij, illud verò in gra-
tia Benedicti existens speciale est super certo corpore
beneficij appositum. & ideo fortius ligat, etiam ignorā-
53 tes quoad pœnas, Rot.dec. 56.lib.2.p.3.diuers.& decis.
423.n. 5.p.2 recent. proindeque generali per speciale
54 derogatur, ad tex.in cap.1.de rescript. Mandatum enim
55 seu rescriptum speciale derogat generali. etiamsi de
eo nullam faciat mentionem. Rebuff.tom. 2.ad leges Gal-
liæ tract.de rescript.in præfat.à num. 105. Menoch. de
arbitr.casu 97 à num.1.Sebast.Medices de regul. iuris
reg.1 n.44.
56 Et quatenus indultum Eminentissimi D produceré-
tur, adhuc nihil obstaret nec comprehenderent eius
verba coadiutoriam, vt constat ex Put. decis.478. lib.1.
ibi. Quatuor tenuerunt contrarium, quòd indultum non
comprehenderet coadiutoriam, & ideo non esse necessaria
derogatio indulti, quia licet indultum tollat omnes gra-
tias præuentiuas, tollit tantùm omnes, quæ sunt merè
præuentiuæ, non tamen eas, quæ habent fomentum iu-
ris, prout est coadiutoria cum futura successione de cō-
sensu coadiuti consentientis dicta futura successioni secū-

dum text. in l. fin.C.de pactis, nam licet ista gratia sit
præuentiua, non est ita odiosa, prout gratia præuentiua
sine consensu,&c.
Ex quibus videtur concludendum narrata in gratia 57
Benedicti Gonzales esse iustificata, ac minimè exceptio-
nes contra eam oppositas per aduersarium obstare, quin
eæ debitæ mandentur executioni, vt speramus,&c.

Tuden. Beneficij.

Beneficium esse de Iurepatronatus Regio, ex quibus probetur, vel non?

VOTVM CXII.

Doctissimi D.Francisci Manchini Protonotarij, & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1 *Bullarum retentioni quare locus non sit in præsenti casu.*
2 *Præsumptio stat pro libertate beneficij.*
3 *Ordinarius habet de iure intentionem fundatam super collatione omnium beneficiorum existentium intra fines suæ Diœcesis.*
4 *Etiamsi beneficia existant in Ecclesia Regulari.*
5 *Priuilegium, quod non est in forma probanti, non probat.*
6 *Probatio quæ requiratur, vt constet beneficium esse de iurepatronatus Regio.*
7 *Ecclesia aliud est, & aliud beneficium in Ecclesia.*
8 *Illatio non fit à diuersis.*
9 *Papæ assertioni de facto alieno standum non est.*
10 *Clausula*, Sine præiudicio, *nihil noui tribuit.*
11 *Sententia prolata Sede Epis.vacante absque legitimo defensore non nocet.*
12 *Sententia debet iustificari ex actis.*
13 *Confessio facta per Rectores beneficiorum non præiudicat successoribus, & ipsis Ecclesiis.*
14 *Fraus, & collusio arguitur ex modo insolito agendi.*
15 *Beneficium quod sit liberæ collationis est signum quando nulla datur præsentatio multo tempore.*
16 *Testibus magis specificè deponentibus, & habentibus assistentiam iuris standum est.*
17 *Vltimus status in beneficialibus attenditur non docto de contrario statu antecedenti.*
18 *Declaratio facta in Synodo probat.*
19 *Libris Capitularibus quando fides adhibeatur?*
20 *Sententia, à qua non fuit appellatum, censetur approbata.*
21 *Visitatorum assertionibus quoad statum Ecclesiæ multum defertur.*
22 *Scriptura priuata quando probet.*
24 *Priuilegium non extenditur vltra ea in illo expressa.*
25 *Sententia, quæ non iustificatur ex actis, est notoriè iniusta.*
26 *Sententia lata non citato legitimo defensore Ecclesiæ non valet contra ipsam Ecclesiam.*
27 *Beneficia libera non possunt iurispatronatus subijci.*
28 *Donatio non egreditur suum auctorem, & ideo non præiudicat successoribus.*
29 *Iuspatronatus seculare si ad Ecclesiam deueniat, fit ecclesiasticum.*

30 *Beneficium vacans Sede Episcopali vacante est reseruatum Sedi Apost.*

1 NOn est locus retentioni Bullarum expeditarum ad fauorem domini Præsidis Vallisoletani super beneficio simplici sanctę Marinæ del Rosal, de quo agitur, quia reuera idem beneficium non est de patronatu Regio, sicuti perperam ex aduerso asseritur.

2 Quòd autem non sit de patronatu Regio apparet ex eo, quod nullibi docetur de fundatione, cōstructione, vel dotatione, siue de multiplicatis præsentationibus effectum sortitis, pro vt requiritur, ex dispositione sacri Concilij Trident. *sess. 25. c. 9. de reformat.* Quibus cessantibus præsumptio stat pro libertate beneficij. Innocēt. *in c. cum venerabilis n. 9. de except.* Archidiac *in c. nullus n. 3. 16 q. 7.* Dec. *cons. 107 n. 1.* cum alijs adductis per Menoch *de præsumpt. lib. 3 præsump. 90. n. 1.*

3 Ordinarius enim habet intentionem fundatam de iure communi super collatione omnium beneficiorum existentium intra fines suæ diœcesis, *c. regenda, 10. q. 1. cap. omnes Basilicæ, 16 q. 7. cap. ex frequentibus, de instit.* Gonzal. *super regul. 8. §. 1 in proœ. num. 21. & glos. 11. num. 38.*

4 Idque procedit etiamsi beneficia existant in Ecclesia regulari, *c. Abbate, & ibi Abb. n. 3. de verb. signif.* Vitalin *in Clem. vnic. n. 16. de supplen. neglig. Prælat.* Gonzal *super regul. 8. glos. 23. n. 22.* & alleganti contrarium incumbit onus plenè, & concludenter probandi, maximè quando repugnat vltimus status, de quo infrà, vt in specie dixit Rota *in decis. 1120. n. 1. coram Card. Seraph.*

5 Quæ concludens probatio in præsenti deesse minimè potest ex priuilegio Imperatoris don Alphonsi concesso de anno 1175. quo Imperator donat Abbati, & Conuentui sanctæ Mariæ de Oja medietatem Ecclesiæ de Herizana, & alias integras Ecclesias de Monjes, Pedornes, Bergera, Laurenço del Rosal, & medietatem etiã Ecclesiæ de la Guarda. Quia vltra, quod dictum priuilegium non est in forma probanti, ex eo non probatur iuspatronatus competiisse Imperatori donanti, pro vt probari debet ad effectum, vt donatio suffragetur, *l. quod in vendit. & l. quod sic, ff. de hæred. vel act. ion. vendit.* Speculat. *in tit. de emphyt. §. nunc aliqua vers. 58.* Bart. *in l. si sic, § 1. q. vlt. ff. de legat. 1.* Natta *cons. 10. n. 7.*

6 Et requiritur probatio per immemorabilem ante Cōcilium Tridentinum, vt dixit Rota *coram Achille in decis. 4. de iurepatron.* & post Concilium requiritur immemorabilis, cū præsentationibus continuatis spatio quadraginta annorum, vt in terminis Imperatoris est *decisio Pntes 369. n. 1, lib. 2.* & in terminis donationis Regię Mohedan. *decis. 10. n. 2. de iurepatron.*

7 Vltra quod cùm in dicto priuilegio nulla fiat mentio de huiusmodi beneficio S. Marinæ del Rosal donatio verificari potest, & debet in Ecclesiis in ea expressis, & non in beneficiis ab eis distinctis, quia ex dispositione iuris donata Ecclesiæ non veniunt beneficia in ea existētia, cum aliud sit Ecclesia, & aliud beneficium in Ecclesia, vt aduertit Cardinal. *in cap. final. de iurepatron.* vbi Abb. *n. 1. verb. incorpta.* Calderin. *cons. 18. in princip. eod. tit* Cassad. *decis. 21. de præb* quod eo magis dicendum est hoc casu, cum adsint plures Ecclesiæ eiusdem nominis del Rosal, vt apparet ex certificatione authentica facta per Aloisium Fernandez Notarium publicum, *sub die 11. Septembris 1641.*

8 Aliæ cedulæ subsequentes Regum nihil obstant, cū respiciant donationem gubernij politici, vnde tanquam à diuersis non licet inferri ad donationem beneficij de quo agitur, vulgata *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* vel ad summum aliqua earum importat præcedentis donationis Imperatoris confirmationem; quæ non operatur comprehensionem istius beneficij, dum in præcedenti donatione illud non fuit comprehensum, argumento *l. Aurelius, § testamento, ff. de liberat. legat.* Bald. *in l. aduersus, in fin. C. si aduers. rem iudic.* Alex. *cons 123. n. 20. lib. 4.*

Bulla Clementis VII. expedita de anno 1529 super beneficio Curato del Rosal, in qua ponitur clausula (sine præiudicio iurispatronatus prætensi per Abbatem nullius est momenti; tū quia assertioni Papæ de facto alieno standum non est, Mohedan. *dec. 7. in fin. de probat.* Rota *decis. 154. num. 5. p. 2. diuers.* Tum etiam, quia clausula, *sine præiudicio*, nil noui tribuit, sed solum præseruat ius quatenus adsit, vt probat Dominus meus August. Barbosa *in tract. var. claus. 157. n. 8.* 9 10

Sententia lata de anno 1583. qua declaratur tertiam partem beneficij Curati sanctæ Mariæ del Rosal spectare ad præsentationem Abbatis minus nocet; tum quia non est in forma probanti; tum quia prolata fuit Sede Episcopali vacante, absque legitimo defensore, Gonçal. *super regul. 8. glos. 9. §. 1. num. 66.* Tum etiam, quia nō iustificatur ex actis prout requiritur ad hunc effectū, iuxta *consil. Socini 47. n. 13. volum. 4.* Rota *decis. 23. num. 4. p. 2.* & melius *in decis. 197. numer. 51. 52. & 53. p. 5. recent.* 11 12

Promissio contribuendi facta per possessores beneficiorū Ecclesiæ del Rosal ad fauorem Abbatis in recognitionem iurispatronatus nihil releuat; tum quia neque ea est in forma probanti; tum quia, vt probant testes pro Domino Præside examinati, prędicta contributio fit ad alium finem nempe ratione dominij temporalis donati per Regem dicto Abbati, & sic vti incerta, & æquiuoca probatio non suffragatur, *cap. in præsentia 8. de probat. l. non hoc. 4. C. vnde legitim.* tum & denique quia confessio facta per Rectores beneficiorum tunc temporis, non præiudicat successoribus, & ipsis Ecclesiis, *c. 2. & ibi glos. verb. conuentum, de testib. in 6.* Federic. de Sen. *cons. 143. n. 2* Angel. *cons. 245. n. 8* Rota *decis. 374. n. 2. & decis. 480. n. 4. p. 1. recent.* 13

Nec præiudicat fides Antonij Ferreira Notarij Apostolici, in qua dicitur quod orta controuersia super tertia parte beneficij Curati sanctæ Marinæ del Rosal, inter Simonem Perez prouisum Apostolicum ex vna, & Abbatem ac eius pręsentatum partibus ex altera, fuerit tandē pronunciatum ad fauorem dicti Abbatis. Quia dicta pronunciatio fuit collusiua, cum ea non obstante idem Simon Perez, contra quem pronunciatum fuerat, continuauerit in possessione dicti beneficij, vt probatur ex lectura eiusdem fidei; quod quidem non passus fuisset Abbas, nec pręsentatus ab eo, si verè beneficium esset de iurepatronatus; ex hoc igitur modo insolito agendi arguitur fraus, & collusio, Rota *decis. 283. num. 8. p. 3. recent.* 14

Et quod tollit omnem difficultatem est, quod omnia allegata pro parte Abbatis loquuntur de beneficio Curato del Rosal, & ideo nihil probant quoad beneficium simplex sanctę Marinę del Rosal, de quo agitur, circa quod nulla penitus datur pręsentatio tanto temporis spatio, signum euidens quod beneficium est liberę collationis, vt in simili considerauit Rota in *Aprutina iurisdictionis 19. Martij 1607. coram Sanctissimo D. N Innocentio X. tunc Rotæ Auditore.* 15

Demum non obstant testes deponentes pręsentationem huius beneficij spectare ad Abbatem; tum quia non concludunt cum se referant ad donationem Regiam, quę ex superius consideratis non comprehendit hoc beneficium; tum quia conquassantur ex aliis plurimis testibus pro Domino Pręside examinatis deponentibus beneficium controuersum esse liberę collationis, & quod priuilegium Regium de eo non loquitur, imo quotiescumque euenit vacatio, fuerit prouisum ab Ordinario, seu a Sede Apostolica referēdo eos, 16

qui-

qui fuerunt prouisi scientibus, & non contradicentibus Monachis, & Abbate sanctæ Mariæ de Oja, quibus propterea tanquam magis specifice deponentibus, & habentibus assistentiam iuris magis standum est, per textum *in l. 3 ff. de testib.* benè glos. singularis *in cap. 1. de præscript. lib. 6.* Abb. *in cap. licet causam, de probat. n. 9 & in c. auditis, de præscript. n. 15* Felin. & Insol. *in c. in nostra de testib.* Rota *coram S. M. Gregor XV. in decis. 325 n. 16. & 17.* E contra verò pro parte domini Præsidis ostenditur dictum beneficium fuisse, & esse liberæ collationis.

17 In primis probatur ex Bullà collationis factæ ad fauorem Alphonsi de Samaniego vltimi possessoris, ex causa resignationis Augustini patrui de tempore Sixti V. sub anno 1587. quæ sola collatio sufficeret, cum in beneficialibus solus vltimus status attendatur non docto de contrario statu antecedenti, Calder. *consi. 23. sub n. 1. ad fin. vers. & hæc videntur, de præb.* Simonet. *de reseruat. q. 170.* Lotter. *de re benef. q. 34. n. 26. & seqq.* benè distinguit Rota *in decis. 229. p. 1. recen.*

18 Secundò, ex declaratione facta in synodo, quòd scilicet ad collationem Episcopi spectant tres capellaniæ del Rosal, Cura del Rosal, *è la sin Cura del Rosal.*

19 Tertiò, ex partitis libri Ecclesiæ Tuden. nuncupati del Becerro, in quibus apparet, quod inter Ecclesias, quæ soluunt tributum Ecclesiæ Episcopali, & inter beneficia, quæ sunt de collatione Episcopi leguntur adnotatæ las Iglesias, y Capellanias del Rosal qui quidem liber concurrentibus tot adminiculis imò probationibus, de quibus supra, & infra, plene probat; vt ex doctrina Bartoli *in l. admonendi nummer. 27. ff de iureiur.* de libro priuato dixit Rota *in decis. 1 . num. 6. p 5. recent.* & quod libris capitularibus fides adhibeatur etiam ad fauorem Capituli, quando, pro vt hic, secretarius Capituli est notarius, firmauit Rota *in Burgen quindenniorum 9. Martij 1599. coram Litta*, & secuta est *in alia Burgen. expensarum 31. Ianuarij 1625. coram Merlino*, quas decisiones refert Ferentill. *in addit. ad Burat. in decis. 539. sub num. 9.*

20 Quartò, ex sententia Ordinarij lata de anno 1518. citatis omnibus prætendentibus iuspatronatus in Episcopatu Tuden. & in specie Abbate sanctæ Mariæ de Oia prætendente ad se spectare præsentationem medietatis beneficij cum Cura S. Mariæ Villæ Guardæ, ac beneficij Curati, & sine Cura Sanctæ Mariæ del Rosal. &c. in qua declaratur procuratorem siue Abbatem prædictum non sufficienter probasse iuspatronatus, & ideo beneficia præfata esse liberæ collationis; hæc etenim sententia, cum non fuerit ab ea appellatum censetur approbata, iuxta notata *in l. fin. C. de senten. quæ sin. cert. quantit. l. prima* & *ibi* glos. *verb. obtempera, C. de postulan.* & cum sit iustificata ex actis plene probat, vltra quod ex quo est antiqua, & habet assistentiam iuris pro se, probaret etiam sine actis, Cassad. *decis. 3. de procurat.* & fuit dictum *in decis. 535. n. 8. coram Gregor. XV.*

21 Quintò ex visitatione facta per Episcopum Tuden. de anno 1540. in Ecclesia del Rosal, in qua dicitur præsentationem beneficij del Rosal spectare ad Episcopum vnà cum aliis supra recitatis, & in eadem visitatione referuntur nomina illorum, qui possidebant eadem beneficia; huiusmodi enim Visitatorum assertionibus quoad statum Ecclesiæ multum deferendum est, Rota *decis. 371. n. 2. p. 1. & decis. 573. n. 4. p. 2. & decis. 573. n. 4. p. 3. recen. & decis. 23. n. 5. coram Durano.*

22 Sextò, ex epistola responsiua don Alphonsi de Samaniego, directa Episcopo Tuden. exarata *sub die 29. Nouembris 1611.* in qua D. Alphonsus asserit prætensionem Abbatis, super iure præsentandi ad beneficium de quo agitur, esse vanissimam, & deponit centum ab illinc annis fuisse semper prouisum ab Ordinariis, & Pontificibus, & in specie, quod vacans hoc beneficium *de mense Aprilis 1584.* per obitum Didaci de Abezza fuit à Gregorio XIII. collatum Augustino de Samaniego, qui *de anno 1586.* illud resignauit in manibus Sanctissimi ad fauorem ipsius Alphonsi de Samaniego, & dicit se illud semper pacificè possedisse, quæ epistola licèt scriptura priuata, tamen cum sit adminiculata facit ad qualem probationem, vt de scriptura priuata tenuit Rota pluries, & signanter *in decis. 799. n. 7. coram Buratto inter eius impress.*

Quæ omnia benè ponderata fuere in hoc Supremo 23
Consilio in prima instantia, & ideo non obstantibus allegatis pro parte Abbatis mandatum fuit restitui Bullas domino Præsidi; quod quidem decretum venit omnino confirmandum, non obstante probatione de nouo facta pro Abbate; quia nil noui continet, nisi quod in Episcopatu Tuden. duæ adsunt Ecclesiæ Parochiales, vna sub inuocatione sanctæ Marinæ del Rosal, & altera sub inuocatione sancti Manetis; quod profectò admittitur etiam pro parte domini Præsidis; sed non inde sequitur, quod beneficium simplex sanctæ Marinæ del Rosal, de quo agitur, sit de iurepatronatus Regis, & eo minus Abbatis.

Prout non aduersatur prætensum priuilegium Impe- 24
ratoris Alphonsi nuper productum, in quo donatur Abbati Monasterium sancti Manetis de Loreço; quia vltra quod non est in forma probanti, & tanto temporis spatio pars aduersa originale producere nequiuit. patitur eandem responsionem datam superius altero priuilegio sub n. 5. & in omnem casum sufficit dicere. quod loquitur de Ecclesia Sancti Manetis, quæ est distincta, & diuersa ab illa del Rosal, in qua est sitũ beneficium controuersum. priuilegium autem non extenditur vltra ea in eo expressa Rota *dec s. 167. n. 6. p. 3. recen.*

Minus nocet executorialis emanata sub *die 19. Se-* 25
ptemb. 1543. qua cõdemnatus fuit Arrendatarius tenutæ del Rosal ad soluendum Monasterio de Oja sex bucos frumenti ob tertias partes beneficij simplicis Sanctę Marinę del Rosal ratione pręsentationis spectantis ad dictum Monasterium; quia omisso quòd nec est in forma probanti, & est notoriè iniusta, cum non iustificetur ex actis, Gabr. *cons. 28. n. 6. lib. 1* Rota *decis. 659. n. 16. p. 2 recen.* sufficit dicere, quod est res inter alios acta, & incidenter, nempe inter Arrendatarium, & Abbatem, & ideo non pręiudicat Rectori beneficij vti tertio, Rota

decis. 161. n. 3. p. 2. recen. & eo minus libertati ipsius be- 26
neficij non citato Rectore, nec Promotore Fiscali Episcopi Tuden. Siquidem sententia lata non citato legitimo defensore Ecclesię nihil valet contra ipsam Ecclesiam Gonzal *super regul 8. d. glos. 9. §. 1. n. 86.* & aduertit Rota in *decis. 467. n. 2. coram Gregor. XV.*

Epistola Episcopi Pelagij, quę donat iura Põtificalia, 27
& decimas, quę & quas ipse habebat in Ecclesiola Sãcti Manetis de Loreço, quatenus esset in forma probanti, nihil concludit quoad Ecclesiam, & beneficium simplex Sanctę Marinę del Rosal Imò Episcopus nec minus potuisset subiicere iuripatronatus beneficia libera, Abb. *cons. 106. lib. 2.* Garz. *de benef. p. 5. c. 9. n. 128.* Calderin. *cons. vlt. de iure patron.* Rota *decis. 18. n. 7. p 5. recen.*

Nec talis donatio quatenus subsisteret, egrederetur 28
suum authorem, & per consequens non pręiudicat successoribus, *c. veniens, de transact* Abb. *in c. cum olim n. 4. de priuil.* Calderin. *cons. 12. de reb. Eccl. non alienan.* Rota *decis. 715. p. 4. diuers.*

Quibus omnibus accedit, quod non versãmur in pa- 29
tronatu Consistoriali; cuius pręsentatio pretendatur à Rege, quo casu posset habere locum retentio Bullarum, sed sumus in beneficio; quod quatenus ab initio fuisset de iurepatronatus Regis, quia tamen postea transiuit per priuilegium in personas Ecclesiasticas, vel censetur sublatum ex dispositione Sacri Concilij

X 2 Trident.

Trident. *in c.6. sess. 25. de reformat.* vbi abrogantur, & tolluntur patronatus ex priuilegio, vt decidit Rota *decis.* 658. *n.3. p.1. recen.* Seraph. *decis.* 1395. *n.* 4. vel mutata primæua natura deuenit Ecclesiasticum, vt pluribus relatis firmat Garz. *de benef. p.5. c.1. n.* 553. *& seqq.* quod propterea subiaceret reseruationibus Apostolicis *c. dilectus, & ibi glos. & DD. de offic. Legat.* Æneas du Falcon. *de reseruat. effect.* 14. Felin. *in tract. quand. lit. Apostolica noceant patron. in 3. limit.* Rota *decis.* 48. *n.* 4. *corã Greg. XV. & in decis.* 273. *n.1. ad fin. p.3. recen. & decis.* 103. *n.* 3 *coram Buratto.*

Et consequenter ex quo hoc beneficium vacauit Sede Episcopali vacante, & sic reseruatum Sedi Apostolicæ vigore secundæ regulæ Cancellariæ, vt notat Garz. *de benefic. 5. p. c.1. n.* 221. *&* 649. *& c.7. n.* 87. dicitur comprehensum sub reseruationibus Apostolicis, & cum per prouisionem Apostolicam fuerit derogatum patronatui Ecclesiastico, pro vt passim derogari solet, vt aduertit Gõzal. *super regul.* 8 *glos.* 18. *n.6. &* 7. Rota *decis.* 273. *n.1. p.3 recent.* nullo modo est locus retentioni Bullarum, teste Couar. *pract. c.36. n.5. vers.* 2.

30 Vnde patet, quòd vtcumque res se habeat; Bullæ Apostolicæ sunt restituendæ, pro vt ex iustitia tanti Supremi Consilij speratur.

Toletana Canonicatus de Alcala de Henares 27. Iulij 1645.

Canonici obligati per seipsos Missam maiorem celebrare, vel alium dare, qui eam celebret, non possunt precisè cogi ad suscipiendum Ordinem Presbyteralem. Beneficium non est Sacerdotale quando fundator non restrinxit onus celebrandi ad ipsummet beneficiarium tantùm.

VOTVM CIX.

Doctissimi D D Francisci Manchini Protonotarij, & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1 *Sententia Ordinarij reuocatur.*

2 *Canonicus Ecclesia Collegiata esse potest, qui solum ætatem 14. annorum agit.*

3 *Canonicatus, qui habet Ordinem sacrum annexum, eam ætatem requirunt, quam requirit Ordo annexus.*

4 *Prima Tonsura sufficit ad Canonicatum Ecclesia Collegiata etiam insignis obtinendum.*

5 *Constitutio Ecclesia Collegata de Alcala de Henares refertur, & n.6.*

7 *Canonici qui per seipsos tenentur celebrare Missam maiorem, debent per necesse habere Ordinem sacerdotalem.*

8 *Constitutio Ecclesia Collegiata de Alcala de Henares intelligitur.*

9 *Ordo beneficiario annexus non est, licet fundator referat onus celebrandi ad personam beneficiarij, dum expresse non remouet facultatem celebrandi per alium.*

10 *In alternatiuis sufficit alterum adimpleri.*

11 *Ordinari potest quis pro vtilitate & necessitate Ecclesia etiamsi Prabenda non sit sacerdotalis.*

12 *Sacerdotale non dicitur beneficium, vel prabenda etiamsi quis possit cogi pro vtilitate & necessitate Ecclesia ad suscipiendum Ordinem sacerdotalem.*

13 *Canonicatum esse Sacerdotalem si testator dicat quod Presbyter per se vel alium debeat singulis hebdomadibus celebrare Missas, qui teneant.*

14 *Beneficium non potest esse sacerdotale quando fundator non restrinxit onus celebrandi ad ipsummet beneficiarium tantum.*

15 *Canonicatus non dicitur Sacerdotalis ex impositione oneris Missarum.*

16 *Canonici qui tenentur ad residentiam, & debent per se ipsos celebrare Missam maiorem, videntur insinuare quod eorum Canonicatus sunt Presbyterales.*

17 *Suffragium pendet ex opere operato, non ex opere operantis.*

18 *Canonicus Collegiata non obstante residentia potest esse initiatus prima Tonsura, & 14. annum attigerit.*

19 *Onus celebrandi Canonicis Collegiata de Alcala non fuit restrictum ad certum Canonicum.*

20 *Canonici etiam Collegiata per se, & non per substitutum inseruire debent.*

21 *Ex impositione oneris celebrandi non arguitur per necesse ad Ordinem sacerdotalem suscipiendum.*

22 *Consuetudo immemorialis Missas decantandi per substitutum eo casu, quo Canonicis incumbat onus illas decantandi, valet.*

23 *Canonico impedito infirmitate, vel defectu Ordinis ad celebrandum Missam maiorem quomodo prouidendum.*

24 *Seraphini decisio 1256. declaratur.*

25 *Ciarlinus cap.38. reprobatur, & numeris seqq.*

27 *Lambertinus, & Garcia loquuntur quando onus celebrandi est restrictum ad ipsummet Capellanum tantum.*

28 *Collegiata Carpen. an acceptauerit in specie Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 12. circa Ordinum distributionem, & n. seq.*

30 *Residentia personalis cum Missarum celebratione facit quod seruitium sit personale non solum chori, sed etiam Missarum.*

31 *Alternatiua vbi adest inseruiendi per se, vel per alium, electio est capellani de inseruiendo per se ipsum, vel per substitutum.*

32 *Nicolai Garcia opinio declaratur, & num. 33. & 34.*

35 *Canonici debent per seipsos, & non per substitutum inseruire, non obstante quacumque consuetudine etiam immemorabili in contrarium, intellige vt n.36.*

37 *Curatus licet habeat annexum Ordinem sacerdotij, potest per se, & per alterum munus adimplere.*

38 *Parium eadem debet esse natura, & potentia.*

39 *Ordinarius tacitè dispensare videtur admittendo aliquem inhabilem inhabilitate in qua possit dispensare.*

40 *Quando sumus in dubio ad effectum dignoscendi an sit annexus Ordo sacerdotalis, vel ne, recurrendum est ad obseruantiam interpretatiuam.*

41 *Arctatus quando dicatur Canonicus Collegiata qui ad celebrandam Missam obligatur? & numeris seqq.*

42 *Canonicatus quando est sacerdotalis non potest de illo prouideri, nisi illi, qui infra annum possit ad sacerdotium promoueri & n.43.*

44 *Ordinarius an possit dispensare cum ordinato extra tempora, & n.45.*

46 *Dictio omnis neminem excludit.*

47 *Funda*

47 *Fundator dicens vt Capellanus celebret vult potius vt Missa sit certa, quam vt Capellania sit Presbyteralis.*

48 *Acceptatio decreti Concilij de distributione Ordinum requiritur.*

49 *Conditiones iusta, & Iuris dispositioni conformes per fundatores apposita, sunt ad vnguem obseruandæ.*

51 *Episcopus suadente necessitate Ecclesiæ potest Canonicos Collegiatarum compellere ad se promouendum ad Ordinem eidem Episcopo beno visum.*

52 *Obseruantia subsequuta in dubiis deseruit pro interpretatione.*

53 *Obseruantia seu consuetudo recte probatur ex actuum frequentia, ac temporis diuturnitate.*

54 *Obseruantia interpretatiua non requirit longi temporis præscriptionem.*

55 *Prouisiones facta in fauorem personarum non habentium Ordinem ex lege fundatoris Prabendæ annexum irrita sunt.*

56 *Episcopus non potest dispensare super defectu atatis.*

57 *Episcopus non potest etiam de consensu patroni dispensare super defectu qualitatis Sacerdotij.*

58 *Canonici Collegiatæ de Alcala de Henares sine Ordine sacro qui ibi existerent,* & n. 59.

60 *Testibus peritis magis creditur quam non peritis.*

61 *Capitulum non potest statuere in hisqua tangunt iura singulorium personarum.*

63 *Consuetudo non extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam.*

64 *Consuetudo particularis est attendenda.*

65 *Dictio*, forsan, *nihil ponit in esse.*

66 *Portionarij Collegiata de Alcala non possunt inseruire per substitutos.*

67 *Obseruantia ad hoc vt releuet debet probari particulariter, & in specie, & non sufficit æquiuoca.*

68 *Nemo contra propriam confessionem venire potest.*

69 *Decreto corruente corruit quoque consensus eius vigore præstitus.*

70 *Confessio si detegatur erronea, potest per confitentem reuocari.*

71 *De errore eo ipso apparet quoties constat de veritate in contrarium.*

72 *Sententia non conformis libello, & petitioni sustineri non potest.*

1 SEntentiam Vicarij generalis Toletani in villa de Alcalà de Henare (quà pronunciatum fuit Doctorem don Iosephum Bello de Rey, Canonicum Ecclesiæ Sanctorum Iusti, ac Pastoris, dictæ Villæ, debuisse ordinari Ordine Sacerdotali, intra annum, à die adeptæ possessionis, & ob non sequutam dicti Ordinis susceptionem, perdidisse medietatem fructuum, tanquam iniustam, reuocandam esse censui.

2 Iniustitia probatur ex eo, quod dictus Vicarius declarauit, Canonicum dictæ Collegiatæ teneri se promouere ad Ordinem Sacerdotalem intra annum, & tamen in iure est certum, quòd Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ esse potest, qui solùm ætatem 14. annorum agit, vt probat tex. *in c. super inordinato*, iunct. gl. *verb. pueri, de prabend.* Rebuff. *in prax. tit. de dispensat. ætat. n. 2.* Garc. *de Benefic. part 8. c. 4. n. 19.*

3 Quod quidem subsistere nequiret, si Canonicatus haberet annexum Ordinem sacrum, quia tunc requireretur ætas requisita ad talem Ordinem, nempè ad Subdiaconatum ætas 22. annorum, ad Diaconatum 23. & ad Presbyteratum 25. inceptorum, vt statuit Trident. *in*

sessione 23. de reformat. c. 12. & facit tex. *in c. ei cui, de prabend. in 6.*

Et quòd quoad Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ nihil innouauerit Concil. Trident. apparet ex pluribus resolutionibus, factis per Eminentissimos Dominos Cardinales eiusdem Concilij Interpretes, relatis per Garc. *de Benefic. d. p. 7. c. 4. n. 36. 37. 38. & 39* vbi concludit, quòd ad Canonicatus Ecclesiæ Collegiatæ, etiã insignis, requiratur, & sufficiat prima tonsura, & quod quis attingat 14 ætatis annum, sicuti ad alia beneficia, & idem tradunt allegati per D. Augustinum Barbos. *in Collectan. ad Concil. ses. 22. de reformat. c. 4. sub n. 5. & melius in ses. 24. c. 12. n. 42. & 48. vers. Et Concilium Tridentinum*, &c. 4

Nec dictus iudex potuit se fundare in constitutione D. Alphonsi Carillo, Archiepiscopi Toletani. & fundatoris dictæ Collegiatæ edita sub die *1. Augusti* 1481. quæ est *la 36.* in ordine registrata in processu *fol.* 127. vbi cauetur per hęc verba ibi: 5

E por quanto lo principal en que se deue proueer en las Iglesias, es, que la Missa mayor siempre se acierta, è non aya falta: porque comunemente el pueblo suele concurrir a ella. Por ende estatuimos, e ordenamos, que las Dignidades, è Canonigos de la dicha Iglesia, sean obligados a dezir por si mismos las Missas mayores por semanas, segun les cupiere, ò dar quien por ellos las diga. En otra manera qualquier dellos, que lo ansi non fiziere, sea penado por cient marauedis por cada semana que faltare, quier sea Dignidad, ò Canonigo el que assi faltare. E que si fuere Dignidad supla por el vn Canonigo, ò otra Dignidad, si quisiere por el, e precio suplirlo. En otra manera que los dichos cien marauedis se den à vn Racionero, que suppla la dicha semana por el que assi faltare, por manera que la Missa mayor siempre estè cierta, è no aya falta ninguna en ella. 6

Quasi quod dum Canonici debeant per se ipsos celebrare Missam maiorem, per necesse deberent habere annexum Ordinem Sacerdotalem, vt tenet in fundatione Capellaniæ Garc. *de Benef. part 7 c. 1. n. 98. & 99 & in addit. ad dict. c. 1. sub eod. n 99.* vbi refert resolutiones Eminentissimorum DD. Cardinalium eiusdem Concilij Interpretum, hoc idem confirmantes, & consequenter intret dispositio, tam *Clementina 2. §. illi verò, de ætate & qualitate*, quàm Concilij Tridentini *dict. c. 4. ses. 22. & c. 12. § neminem etiam, sess. 24.* 7

Quia si diligenter perpendatur dicta constitutio (in cuius interpretatione, sistit cardo difficultatis huius controuersię) ea non inducit Ordinem sacrum, seu Presbyterij illis Canonicis, qui prædictum Ordinem non habent, sed solùm voluit prouidere, quod Missa maior semper esset certa ob commoditatem Populi, qui communiter ad illam concurrere solet, vt clare dignoscitur ex supra recitatis verbis; ergo cum supponatur in qualibet Ecclesia etiam Collegiata adesse aliquos Canonicos Sacerdotes, illis intelligitur impositum hoc onus celebrandi Missam maiorem, non autem exinde sequitur, quod omnes Canonici debeant esse Sacerdotes, cum regulariter ex impositione oneris celebrandi, non benè arguatur ad annexionem ordinis, propter separabilitatem facti celebrationis ab ipso onere; quod vt per alium non possit absolui, adhuc nullo iure cautum est vt post Calderin. inquit Lap. *alleg. 35. numer. 3. & alleg. 117. ibidem sub n. 2. vers nec obstat prædictis.* 8

Quam sententiam pluries probauit Rota, vt in decisionibus relatis per Lotter. *de re Benef. lib. 2. quæst. 47. numer. 35. & 36* vbi quod quamuis disponens referat onus istud ad personam Beneficiarij, tamen dum expressè non remouet hanc facultatem celebrandi per alium, adhuc non dicetur annexus ordo ipsi Beneficiario, cum relatio illa stet demonstratiuè ad qualitatem oneris, 9

non autem dispositiuè ad qualitatem personæ illud absoluere habentis, vt post Rot. *in Tirasonen. Capella 9. Iunij 1603. coram Sacrato*, sequitur Gonç. *ad reg. 8. Cancell. glos. 5. in princip. n. 78* Rot. *apud Farin. in posthum. tom. 1. decision. 65. n. 2.* ibi: *Non tenet consequentia, Capella habet annexum onus celebrationis, ergo requirit ordines.*

10 In præsenti autem licèt fundator dixerit, quòd Canonici sint obligati per se ipsos Missam maiorem celebrare, nihilominus statim subiunxit: *O dar quien por ellos las diga*, vnde patet stare in potestate Canonici hebdomadarij Missam maiorem celebrare, vel alium dare, qui eam celebret, iuxta regulam alternatiuorum, quorum alterum sufficit verificari, *cap. in alternatiuis 70. de reg. iur. in 6.* & in simili quando iussum fuit præsentari, Presbyterum, aut Capellanum, censuit Rota *in Lucana Capellania 17. Decembris 1593. coram Gipsio*, & tradit Lotter. *de re Benef. dict. lib. 2. quæst. 47. num. 71. & 73.*

11 Vltra quod aduertendum est, quod fundator in casu, quo Canonici, & Dignitates non dicant Missas per se ipsos, vel non dent alios qui celebrent pro ipsis, condemnauit contrauenientes ad pœnam 100. merapetinorum, pro qualibet hebdomada, quæ pœna debeat applicari alio Canonico, seu Dignitati supplenti pro contraueniente, si verò nullus Canonicus vellet supplere, eadem pœna applicetur Rationario, qui suppleat. Quare intrat conclusio, quod qualitas celebrandi sub pœna, non afficiat Canonicatum per connexionem aliquam Ordinis; & consequenter, licet de tali Canonicatu prouisus possit etiã præcisè cogi ad suscipiendum Ordinem pro vtilitate, & necessitate Ecclesiæ, secundùm Abbatem *in cap. cum in cunctis, §. inferiora sub num 10. vers.*

12 *& in illis non tenetur, de election.* interim tamen non dicetur Canonicatus Sacerdotalis, cum à persona retento Beneficio detur separatio Ordinis; ita vt in sola pœna iacturam sentiat, vt in pœna amissionis fructuum, ait Geminian. *in capit. si cui, numer. 12. de Præbend. in 6.* Et ex mente Rotæ *in Tridentina Canonicatus 21. April. 1608. coram Iusto*, explicat Lotter. *vbi supra num. 49. & 10.*

Cum igitur constet in Collegiata, de qua agitur, plurimos adesse Sacerdotes, qui Missam maiorem celebrant, & consequenter cessare necessitatem Ecclesiæ, non poterat hic Canonicus cogi ad suscipiendum Ordinem Presbyteratus.

13 Nec obstat si dicatur dictam alternatiuam operari tantummodo, quando Canonici iusto impedimento impediti, non possunt celebrare per se ipsos, sed non quod Canonici desinant esse Sacerdotes, vt in casu quo testator dixerat, quòd Presbyter per se, vel per aliũ Presbyterum, debeat singulis hebdomadis celebrare Missas, tenuit Barbat. in vulgato *consilio 33. volum. 2. num 26.* quem sequuntur Lambertin. *de iurepatron. 27. artic. 7. quæst. princip. 1. p. 2. lib. num. 1. & seqq. fol. 130. in antiquior. & fol. 78. in nou.* Gutier. *consil. 1. & 2.* Castillo *quotidianar. lib. 5. c. 90. num. 48.* Et nouissimè Ciarlinus loquens de Canonicatu Collegiatæ, *cap. 38. n. 28.* quem sequi videtur D. Barbosa *de Canonic. & Dignitat. c. 16. per tot.*

14 Quoniam post emanatas resolutiones Congregationis sacri Concilij Tridentini, declarantes, nunquam Beneficium esse Sacerdotale, quando fundator non restrinxit onus celebrandi ad ipsummet Beneficiarium tãtùm, quarum resolutionum aliquæ referuntur per Garc. *de Benefic part. 7. cap. 1. numer. 87 & numer. 93.* Rota, reiecta opinione Barbatiæ, & eius sequacium, recedendo ab aliis præcedentibus decisionibus contrariis, amplexa fuit opinionem eiusdem Congregationis sacri Cõcilij, vt *in decisione Romana Capellaniæ, 23. Ianuarij 1589 coram Pamphilio*, impressa apud Marchesan. *de commission. tomo primo, fol. 140.* in cuius calce legitur resolutio Congregationis Concilij, *& in decisione 129. numer. 1. & sequentibus, & numer. 4. coram Mantica, & inter recentior. part. 2. decis. 336. num. 2.* vbi quod ex impositione oneris Missarum, Canonicatus non dicitur Sacerdotalis, & ad hoc comprobandum allegat decisionem emanatam *in dicta Tridentina Canonicatus 21. Aprilis 1608. coram Iusto, & in decis. 635. numer. 2. & decis. 719. numer. 1. eadem part. 2. recentior. & coram S. D. Gregor. XV. in decis. 108. numer. 7. ibique Addent. numer. 15. & in decis. 551. num. 4. & seqq. coram Caualerio, & in decis. 91. n. 2. coram Buratto*, vbi quod Rota sequitur istam opinionem contra Barbatiam, & alios.

Et hoc idem tenent plures DD. & signanter Campanil. *in diuers. iur. Canon. in 2. comment. rubr. 7. c. 6. n. 13.* vbi quòd hæc opinio omnino tenenda est contempta contraria opinione Gutierr. & aliorum, Anna. *cons. 22. per tot. lib. 1.* Spin *in specul. testam. glos. 4. particul. n. 68.* vbi quod opinio Barbatię, & aliorum vera non est, & clarissimè Sanch. *cons. Moral. lib. 7. c. 1. dub. 48. n. 14.* vbi quod hæc opinio probabilior est, & tenenda, & alios plures refert, & sequitur Rota *in Maceraten. Beneficij 16. Ianuar. 1640 coram bon. mem. Merlino*, in cuius casu testator dixerat: *Hæredes prædicti debeant eligere, & præsentare vnum Presbyterum in Capellanum, qui teneatur, bis in hebdomada Missas celebrare, in dict. Capella, pro anima ipsius testatoris.* Et adhuc fuit resolutũ, Capellaniam non esse Sacerdotalem reiecta opinione Barbatiæ Gutier. & aliorum, & sufficere, ibi: *Quod expressè non sit iniunctum Capellano, quod per alium explere non possit.* 15

Prout non valet dicere, quòd Rota, & prędicti D. 16
D. moti fuerint ad sic respondendum, ex quo, in eorum casibus agebatur de Beneficiis, & Capellanus residentiam non requirentibus, & fundator non dixerat, quòd Capellani deberent per se ipsos celebrare. Vnde inferebatur, quod cùm Canonici etiam Ecclesiæ Collegiatæ teneantur ad residentiam & fundator dixerit io proposito, quod Canonici debeant per se ipsos celebrare Missam maiorem, per necesse concludendum sit, Canonicatus esse Sacerdotales ex mente ipsius Rotæ, & Doctorum prædictorum, vt obseruat etiam Ciarlin. *in d. c. 8. sub. n. 15.*

Respondetur enim, quòd ratio fundamentalis huius 17
opinionis residet in eo, quod sufficiat adimplere onus relictum per testatorem in illa Capellania, cum nihil intersit fundatori, siue hic, siue ille celebret (dummodo expressis verbis onus celebrandi non restrinxerit ad ipsummet Capellanum præsentandum) Quia suffragium præcipuè pendet ex opere operato, non ex opere operantis, vt clarè explicauit Rota *in dicta Maceraten. Beneficij 16. Ianuarij 1640. coram bonæ mem. Merlino.*

Aliàs enim si admitteremus rationem resolutionis cõ- 18
sistere in residentia, fatendum esset, quòd omnes Canonici Collegiatarum essent Presbyterales, absque alia fundatione, statuto, vel consuetudine; quia omnes tenentur ad residentiam ex dispositione Concilij Tridentini, vt *in d. sess. 14. de reformat. c. 12. vers. Præterea*; quod quidem est falsum cùm attenta dispositione iuris, non obstante residentia, possit esse Canonicus Collegiatæ is, qui est initiatus prima tonsura, & 14. annum attigerit, vt probat Garc. *de Benefic. dict. part. 7. c. 4. num. 39.* cum aliis allegatis supra sub *n. 4.*

Quo verò ad onus in proposito iam fuit firmatum, quod non fuit restrictum ad certum Canonicum, imò potius fuisse positum in eorum electione Missam maiorem celebrare, vel alium dare qui celebret sub certa pœna in casu contrauentionis adeò quod fundator non curauit de industria personę celebrare debentis, sed solùm, quòd Missa maior non deficeret in Ecclesia: quod con-

firmatur

firmatur euidentiùs, ex eo quod admittit etiam Rationarium ad illam celebrandam, casu quo Canonici eam celebrare nollent, quod tunc erat permissum, cum nondum celebratum esset sacrum Concilium Tridentinum, & hinc excluditur, etiam quod alternatiua de supplendo per alium, intelligatur iusto subsistente impedimento. Quia impossibile fere est, quod omnes Canonici sint iusto impedimento impediti, ita vt recurri debeat ad Rationerium, sed verus & germanus sensus fundatoris fuit id remittere Canonicorum electioni, dummodo Missa maior non deficeret, vt clare denotant verba illa constitutionis superius relata *sub n.6.*

20 Et quamuis replicetur hunc modum inseruiendi per substitutum fuisse sublatum ex dispositione sacri Concilij Tridentini *dict.sess.24. cap.12. de reformat.* vbi nuncupatim loquendo, etiam de Canonicis Ecclesiarum Collegiatarum cauetur, quod ipsi per se, & non per substitutum inseruire debeant; adeò quod si factum sit aliquod statutum, aut extet consuetudo etiam immemorabilis, quod Canonici possint inseruire per substitutos, vel alternatim vnus pro alio, eius ratio habenda non sit, vt tradunt Garc. *de Benef. part 3 cap. 2. n.498. & n.503.* Rota *decis.1256.n.4. coram Seraphino*, cum aliis citatis per D.Barbos. *de Canon. & Dignit.cap.31.num.4.in princip.* vbi refert resolutiones sacræ Congregationis Rituum, hoc idem comprobantes.

21 Attamen hoc intelligi potest, & debet de illis Canonicis; quibus in indiuiduo est annexum certum onus celebrandi, vt comprehenditur ex lectura dictarum resolutionum: secus verò, quando prout hic in genere est impositum onus Canonicis cuiusdam Ecclesiæ, vt secundum eorum attingentiam pro hebdomada Missam maiorem celebrent, vel dent qui pro eis celebrent, quia hoc casu satisfactum dicetur dispositioni Concilij, & fundatoris, si Missa maior celebretur per illosmet Canonicos, qui de illo gremio capituli sunt Sacerdotes, cùm etiam in Collegiatis adsint Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, & alij inferioribus Ordinibus initiati, iuxta Ecclesiæ necessitatem, vt innuit Boer. *in dec. 171. num.2.vers. Nam Ecclesia etiam Collegiata.* Non autem exinde resultat, quod quilibet Canonicus debeat esse Sacerdos, cum ex impositione oneris celebrandi, non arguatur per necesse ad ordinem suscipiendum, vt docet Lotter *de re Benef. lib.2.q.47.n.34.cum seqq.* & signanter sub *num.48. & 49.* & faciunt decisiones allegatæ supra sub *num.9.*

22 Præterquam quod circa onus Canonicis incumbens ad Missas decantandas, quod valeat consuetudo immemorabilis illas decantandi per substitutum, id est, per Concanonicum extat disceptatio Stephani Gratiani *in cap.800.n. cum seqq.* vbi pluribus rationibus id comprobat, & respondet contrariis.

23 Et consonat resolutio Congregationis Concilij, relata per Garc. *de benef p.3.cap.2.num.503.* ibi: *Porrò facultatem substituendi in seruitio Canonicatus, quempiam alium Canonicum, qui eo tempore seruitio non sit obstrictum, existimauit* (hoc est, sacra Congregatio) *minimè illi denegandum esse, cessante fraude, & calumnia.* Et licet idem Garc. *sub num.504.* subiungat, videatur hoc esse intelligendum, quatenus Canonicus est impeditus infirmitate, vel alia iusta causa. Nihilominus pro iusta causa in præsenti poterit inseruire, non esse Canonicum insignitum Ordine Sacerdotali; maximè cum (vt probant testes) capitulum prouidendo securitati Missæ maioris de massa communi omnium Canonicorum applicauerit particulariter præcipuas distributiones, pro Canonicis Sacerdotibus, qui per turnum suis hebdomadis Missas maiores celebrant, cum qua prouisione cessat omnis scrupulus, fraudis, & calumniæ. Decisio
24 verò Seraph. 1256. loquitur in casu, quo Canonicus volebat possidere duos Canonicatus in diuersis Ecclesiis, quorum alterum volebat inseruire per substitutum, quòd propriè est contra dispositionem Concilij requirentem residentiam personalem Canonicorum in Ecclesia Canonicali, & ideò non applicatur.

25 Verum, quia Ciarlinus solus agit in specie de Canonicatu Collegiatæ, videtúrque loqui in nostris terminis, & resoluit contrarium, ei particulariter respondendum esse duxi. Dico igitur, quòd Ciarlinus, vt ipsemet fatetur *in dict.cap.38* scripsit pro amico, & Concanonico ad effectum eum saluandi ab irregularitate, in quam forsan inciderat ob dispensationem obtentam de se promouendo ad omnes Ordines extra tempora, sub narratiua quod reperiebatur arctatus, eo quod eius Præbenda, & Canonicatus erant Sacerdotales, & ideo amplexus fuit omnes opiniones suo amico fauorabiles, licet non omnes omninò tutas.

26 Firmat enim, quod verba statuti Ecclesiæ Collegiatæ Carpen. relata per eum *sub num.21* ibi: *Ordiniamo e statuiamo, che ogni Dignita, Canonico, & Mansionario sia tenuto o far dire le sue Misse li giorni festiui.* Importent annexionem Ordinis Presbyteratus, pro cuius probatione inter alias ponit sequentes conclusiones.

27 Primò *sub num. 9.* dicit, quòd Canonicatus dicatur Sacerdotalis dummodo onus Missarum, seu celebrandi habeat certis diebus, allegando Lambert. *de iure patron.* loquentem de Capellania, *lib. 2.p.1.q.7.princip.art.27. n.9.versic.hoc sic, & vers.cum ergo ille*, quem & alios refert Garc. *de Benef.d.p. c.1.§ 1.n. 76.79. & 80.* Et tamen hoc intelligitur solum quando onus celebrandi est restrictum ad ipsummet Capellanum tantum, vt ipsemet Garcia declarat, & tenet loco proximè citato *sub n.86 cum seqq.*

28 Secundò *sub numer. 14.* affirmat, quòd Collegiata Carpen. acceptauit in specie decretum illud Concil. Trident *sess.24.c.12.* quo cauetur, vt Canonicatus, alij sint Sacerdotales, alij Diaconales, & alij Subdiaconales, vt in Synodo habita ab Ordinario Carpen. *anno 1571* sub *tit.de Dignit. & Canonic.* vbi iubetur, quòd tale decretum executioni demandetur; sicuti postea factum esse infertur, dum in statuto sancitum fuit, Missas per Canonicos esse celebrandas, & cū tale onus iniūctum fuerit omnibus Dignitatibus, dicitur præsumendum esse, statuentes voluisse omnes esse Sacerdotales.

29 Et tamen apparet contrarium ex alia parte dicti statuti, relata per eum sub *n. 37.* ibi, *Che quelle Dignita, Canonici, & Mansionarij, che non saranno ordinati al Sacerdotio, siano tenuti a far celebrare le Messe Coro ad altri Preti.* Ergo si datur casus, quod Dignitates, Canonici, & Mansionarij possunt stare sine Ordine Sacerdotali, falsum est dicere, quòd sint arctati, & quod habeant Ordinem Sacerdotalem annexum.

30 Tertiò sub *n.18* ponit, quod Beneficium habet residentiam personalem, quando vltra Missarum celebrationem, habet onus adiuuandi Curatum in cantando, & aliis similibus, & vbi imponitur interessentia, seu assistētia chori censetur iniunctum seruitium personale, non solùm Chori, sed etiam Missarum, vt ex Lara *de Capellan.lib.1.c.7.n.6.* notat Garc. *de Benef.d.p.7.c.1.n.89.in fin.vers. Placet tamen.*

31 Sed hoc procedit, vbi non adest alternatiua inseruiendi per se, vel per alium; quia tunc electio est Capellani de inseruiendo per se ipsum, vel per substitutum, iuxta regulam *c.in alternatiuis*, vbi glos. & Dynus, *de regulis iuris in 6.*

32 Quartò sub *n. 15.* refert, quòd Canonici Collegiatæ habent residentiam, & sic doctrinæ, ac decisiones firmātes ex impositione oneris celebrandi Missas, non infert

ad annexionem Ordinis, intelligi debere in Beneficiis residentiam non requirentibus, non autem in Canonicatibus, & ad hoc citat Garc. *de benef. d. p. 7. c. 1. n. 85. 86. 87. & 88.*

33 Cæterùm Garcia locis mox relatis, hoc non declarat, nec verbum quidem dicit de Canonicis, sed solùm firmat quod nisi expressè caueatur, quod Beneficiarius per se ipsum celebret, satis censetur prouisum voluntati testatoris, si per alium celebrare faciat, & subiungit; nec requiritur personalis residentia, ex quo sumus in Beneficio simplici, in quo ex generali consuetudine non requiritur residentia; & huic obiecto residentiæ satisfeci sub *n. 17. & 18.*

34 Quintò post *numer.* 27. & sub *numer.* 28. respondendo obiecto alternatiuæ positæ in dicto statuto, ibi: *Dire, ò far dire le sue Messe*, asserit hoc esse intelligendum stante aliquo iusto impedimento, vt potè infirmitatis, vel absentiæ iuxta doctrinam Barbatiæ *in dict. cons.* 33. Gutiert. & aliorum. Cuius quidem contrarium est verius, vt post multos DD. declarauit Rota ex mente sacræ Congregationis Concilij *in decisionibus relatis supra sub n. 14.*

35 Sextò sub *numer.* 29. inquit, quòd aliàs esset absurdum, cum Canonici debeant per se ipsos, & nō per substitutum inseruire, non obstante quacunque consuetudine etiam immemorabili in contrarium, iuxta dispositionem Concilij *in d. cap. 12. in fine, vers. Omnes vero diuina, sess. 24. de reformat.* Seraphin. *in dict. decis.* 1256 *numer.* 4.

36 Sed hoc est intelligendum, quando onus est antecedenter annexum cuilibet Canonico, & postea fit statutum, vt possit satisfieri per substitutum; sed quando in eodem statuto imponitur onus modificatum per alternatiuam, & statutum est confirmatum à Sede Apostolica (vt idem Ciarlinus fatetur) sufficit, quod illud obseruetur eo modo, quo disponit; maximè cum ex lectura rubricæ dicti statuti constet Missas celebrandas, nō spectare ad Canonicos ratione Canonicatus, sed ratione oneris ipsius Ecclesiæ ob legata pia ei facta, quas non posse per alium Capellanum celebrari nō reperitur prohibitum, & huic obiecto satisfeci, etiam suprà sub *n. 21. 22. & 25.*

37 Septimò sub *n. 31.* ait, quòd dato etiam, quod vigore dicti statuti Canonicus posset inseruire per substitutum, non inde tamen cessaret, quin Canonicatus esset Sacerdotalis, assumendo argumentum à Curato; qui licet habeat annexum Ordinem Sacerdotij, tamen per se, & per alterum munus adimplere potest, secundùm Azor. *instit. Moral. p. 1. lib. 10. c. 24. q. 2. in princip.* dummodo tamen id passim non faciat, nec ad longum tempus. Possevin. *de offic. Curat. c. 2. n. 5.*

38 Quod quidem argumentum nullius est momenti; quia Curatus debet administrare Sacramenta, & quatenus possit vices gerentes habere pro supplenda Parochiæ necessitate, non tamen ipse excusatur ab Ordine Sacerdotij, sed Canonicus non tenetur administrare Sacramenta, imò inspecta dispositione iuris, sufficit, quod habeat primam tonsuram, & 14. annum attigerit, vt probaui in princip. sub *num. 2. & 4.* qua rationis disparitate stante non potest procedere argumentum à pari, siquidem parium eadem debet esse natura, & potentia, vt docet Euerard. *in locis argument. loco a pari num. 1. & 2. fol. 11..*

39 Octauò sub *numer.* 38. ad tollendam obseruantiam dictæ Ecclesiæ, quæ erat de prouidendo Canonicatus in adolescentulos 14 annorum, & de inseruiendo per substitutum in dictis Missis celebrandis, respondet hoc potius esse abusum, quàm obseruantiam, & quod Ordinarius potuit dispensare etiam tacitè, vt præsumitur eo ipso, quod admisit Canonicos non integræ ætatis, ex allegatis per Barbos. *de offic. & potest. Episcopi p. 3. allegat. 93. n. 27. & 28.* & idem asseuerat potuisse facere Capitulum.

Quæ profectò conclusio nullam habet subsistentiam, quia nec Capitulum, nec Episcopus potest dispensare super defectu ætatis post Concil. Tridentin. vt tradunt relati per Garc. *de benef. p. 7. cap. 4. numer. 57.* & dicam infrà sub *numer.* 56. & quod quando sumus in dubiis, ad effectum dignoscendi, an sit annexus ordo Sacerdotalis, vel ne, recurrendum sit ad obseruantiam interpretatiuam, dixit Rota *in d. decis. 129. num. 1. coram Mantica.* 40

Nonò sub *num. 53. 54. & 55* concedit, quòd Canonicatus Ecclesiæ Carpen. possunt dari adolescentulis 14. annorum, qui tamen non dicentur arctati nisi postquam peruenerint ad ætatem requisitam ad Sacerdotium, ad quod citat Garc. *de benef. p. 3. capit. 4. n. 10. 11. & 12.* 41

Sed hoc assumptum est impossibile quod possit sustineri, quia si Canonicatus est Sacerdotalis, non potest de illo prouideri, nisi illi qui infra annum possit ad Sacerdotium promoueri, vt disponitur per Sac. Concil. *in sess. 21. cap. 4. & in dict. sess. 24. cap. 12. de reformat.* vbi prouisiones aliter factæ irritantur, nec contradicit Garcia *locis proximè citatis*, sed solum dicit, quòd prouisus in minori ætate de præbenda requirente Ordinem sacrum cum dispensatione Apostolica, non potest per Episcopum dicta præbenda priuari ob non susceptum dictum Ordinem, nisi postquam peruenerit ad ætatem requisitam pro illius susceptione, vt patet ex lectura sub *n. 17.* ibi: *Nisi fortè careat quis ætate ad Ordinem requisita, qui ex dispensatione in minori ætate obtinuit præbendam, tunc enim non potest ea priuari ob ipsam causam.* 42

Imò hæc doctrina retorquetur, quia dum prouisi de Canonicatibus Collegiatæ Carpen. non excedebant ætatem 14. annorum, & eos pacificè possederunt absque dispensatione Apostolica, denotat non habere annexionem Ordinis presbyteratus. 43

Decimò, & vltimò dicit, quòd gratia sui Cōcanonici, ex quo nemini erat detrimenti, debebat ampliari, & ad æquas causas produci, & ratione analogica extendi, maximè cum impetratio gratiæ illo casu, erat facta ad effectum satisfaciendi suo muneri in Ecclesia ad mentem Concilij, & ideò non videbatur æquum tam strictè iure procedere, sed cum ipso impetrante erat benignius agendum, & concludit, quòd Ordinarius poterat dispensare cum ordinato extra tempora, ex *cap. consultationis* vbi DD & glos. *de temp. ordin.* Azor. *moral. institut. part. 2. lib. 3. capit. 50. quæst. 10. vers. Cùm eosidem, qui recepit.* 44

Quæ sola vltima ratio potuit mouere Ordinarium ad impartiendum licentiam ad effectum, vt Canonicus malè ordinatus extra tempora, posset Missam celebrare, & ideo nihil facit ad decisionem præsentis controuersiæ. 45

Præterea est aduertendum, quòd casus præsens est diuersus ab illo Ciarlini, quia attentis verbis statuti, ibi: *Ordiniamo che ogni Dignità, Canonico, è Mansionario, sia tenuto dire, ò far dir le sue Messe y giorni festiui,* videtur iniunctum omnibus onus celebrandi quolibet die festiuo, vt denotat dictio illa, *ogni*, quæ neminem excludit, & distribuit cuilibet onus celebrandi, vt pluribus comprobat D. Barbosa *in tractat. de diction. vsufrequent. diction. 241. numer. 1. & 21.* & sic quatenus alternatiua eis non suffragaretur, nisi iusto stante impedimento, non videbatur posse adimpleri mens statuentium, nisi celebrando omnes Canonicos singulis diebus festiuis. 46

In proposito verò fundator [illegible] um voluit, quod Missa maior esset certa, quæ cum possit celebrari per Canonicos, qui aderunt pro tempore Sacerdotes in hac Ecclesia, 47

clesiæ, satisfactum censebitur dispositioni constitutionis fundatoris, absque eo quod obligentur omnes Canonici ad incipiendum Ordinem Sacerdotalem.

48 Vlterius aduerto, quod Canonici Ecclesię Carpen. voluerunt (licet non obligati) acceptare dispositionem Concilij Tridentini *in d. cap. 12. sess. 24.* vbi loquendo de Cathedralibus cauetur, vt Canonicatus, alij sint Sacerdotales, alij Diaconales, & alij Subdiaconales, & ideò quatenus voluerunt imponere singulis Canonicis onus Missarum, videbatur esse probabile requiri Ordinem Sacerdotalem. In casu verò præsenti non adest talis acceptatio dicti decreti, & sic nec Ordo Sacer requiritur ad huiusmodi Canonicatus obtinendos.

49 Demùm non aduersatur absurdum consideratum per informantes pro Capitulo, nempe quod si declaretur Canonicos huius Ecclesiæ non habere Ordinem Presbyterij, posse dari casum in futurum, quod omnes Canonici sint 14. annorum, vel quatenus habeant ætatem legitimam recusent ad Presbyteratus Ordinem promoueri, sicut modo facit D. Iosephus Beno de Rey, & consequenter in Ecclesia non adsit Sacerdos, qui possit Missam maiorem celebrare, & constitutio fundatoris reddatur frustratoria, contra iuris regulas, quæ volunt, vt conditiones instæ, & iuris dispositioni conformes appositæ per fundatores, sint ad vnguem seruandæ, vt *in cap. significatum, de Praben. & in Clem. quia contingit, de Religios. domib.* & tradit Concil. Tridentin. *in sess. 25 cap. 5. de reformat.* Gutierr. *cons. 1. & 2. vtrobique sub num. 5. & 2.* vbi quod à fundatione recedere non licet.

50 Quia, moraliter loquendo, impossibile est, quod possit dari casus prætensi absurdi, cùm sit in confesso inter partes, in huiusmodi Ecclesia adesse sex Dignitates, viginti nouem Canonicos, & decem & octo Racioneros, & ex his, exceptis quinque Dignitatibus, & duodecim Præbendis, in quibus dignitas Archiepiscopalis habet alternatiuam cum Vniuersitate dictæ villæ de Alcalà; reliquæ omnes prouidentur ab ipsa Vniuersitate in Doctores magis antiquos graduatos per eam in sacra Theologia, vt probatur ex *concordia registrata in process. fol. 41.* qui quidem Doctores magis antiqui cum lauream Doctoratus Theologici potiri nequeant absque eo, quod sint Ordinibus sacris insigniti, vt sancitur *in constitutione 47. dictæ Vniuersitatis*, certum est, quod non erunt, nisi prouectæ ætatis, & forsan omnes Sacerdotes, sed quatenus nõ sint tales, sufficit quod inter omnes prouisos huius Ecclesiæ adsint tot in ætate prouecta, vt possint cogi per Episcopum ad se promouendum ad Ordinem Presbyteratus, pro celebranda Missa maiori, requisita per fundatorem, ac aliis oneribus subeundis, iuxta Ecclesiæ necessitatem.

51 Quandoquidem, etsi dispositio Concilij Tridentini *in dict. cap. 12. sess. 24. de reformat.* non comprehendat Ecclesias Collegiatas. Nihilominus suadente necessitate Ecclesiæ poterit Episcopus Canonicos Collegiatarum compellere, ad se promouendum ad Ordinem eidem Episcopo bene visum, vt per textum *in cap. quaeris, de etat. & qualit. & Ordine praef.* tradit Moneta *de distribution. part. 2. quaest. 19. numer. 4. circa fin. & numer. 51.* sequitur Lotter. *de re benef. dict. lib. 2. quaest. 47. numer. 49* & idem tenet Boër. *in decision. 171. num. 2. vers. Et ideo.*

52 Pro quorum omnium corroboratione extat obseruantia subsecuta; quæ, quatenus versaremur in dubiis, deseruiret pro interpretatione, Gonçal. *in regula 8. Cancell. glos. 5 in princip. sub num. 86. vers. Et ideò obseruantia*, Lotter. *de re benef. lib. 2. dict. quaest. 47 numer. 30.* & in terminis annexionis Ordinis dixit Rota *in d. decis. 129. num. 2. coram Mantica.* Obseruantia autem istius Ecclesiæ est, quod inter solos Canonicos Sacerdotes, qui assistunt Choro secundùm turnum repartiuntur hebdomadæ pro Missis maioribus celebrandis, & inter ipsos Sacerdotes tantum diuiduntur distributiones ad hunc effectum ex massa communi assignatæ, absque eo quod de Canonicis, qui non sunt Sacerdotes, habeatur ob id vlla ratio, vt constat ex certificatione Magistri ceremoniarum, & Punctatoris, ac Repartitoris Chori dictæ Ecclesiæ, cui consonant testes pro eodem don Iosepho examinati in *process. fol. 179.* Qui quidem testes deponunt vlterius, quòd in dicta Ecclesia plures adfuerunt Canonici, qui per plures annos non se promouerunt ad Ordinem Presbyteratus, & alij, qui nec etiam ad Ordinem sacrum erant promoti, & alij, qui longo temporis spatio steterunt sine Ordine sacro, & postea absque vlla coactione se ordinarunt, & nunquam perdiderunt aliquam fructuum partem. Itidem deponunt, quod aliqui fuerunt prouisi absque eo quod haberent ætatem requisitam ad Ordinem sacrum, & habuerunt pacificam possessionem, ac perceperunt fructus sine vlla dispensatione.

Ex hac igitur actuum frequentia, ac temporis diuturnitate rectè probatur obseruantia, seu consuetudo, secundùm Bart. *in l. de quibus, numer 23. ff. de legib.* Alex. *cons. 45. numer. 2. lib. 2.* Deci. *cons. 483. numer. 25* maximè obseruantia interpretatiua, quæ non requirit longi temporis præscriptionem, Lott. *de re benef. lib. 1. quaest. 39 numer. 132. cum seqq.* & in terminis annexionis Ordinis Rota *in d. decis. 129. numero 3. coram Mantica.* 53

54

Nec potest dubitari, quin dicta obseruantia suffragetur, cum de ea Episcopus ignorantiam prætendere nequeat, stantibus visitationibus, quas facere tenetur in Ecclesiis suæ Diœcesis, sicut nec minus Capitulum, dum admisit ad possessionem, ad assistentiam Chori, & ad participationem fructuum prouisos non habentes Ordinem sacrum, ac ætatem ad illum requisitam; quod certè non fuisset permissum nec permitti poterat si ex lege fundatoris præbendæ haberent annexũ Ordinem presbyteratus; quia tales prouisiones fuissent irritæ ex dispositione Concilij Tridentin. *in dict. cap. 12. sess. 24. de reformat.* ibi: *Nec alius in posterum fiat prouisio, nisi iis, qui iam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur, aliter irrita sit prouisio.* 55

Quia responsione tollitur, quod versemur in facultatiuis, ita vt potuerit Capitulum, cum talibus prouisis mitius agere; quia non potest Capitulum, nec Episcopus derogare dispositioni Concilij, & eo minus super defectu ætatis vt refert decisum Garc. *de Benef. p. 7. c. 1. n. 59. in fin. & n. 112.* & notat D. August. Barb. *in Collectan. ad Concil. sess. 25. de reformat. c. 5. n. 3.* & quod Episcopus non possit, nec minus cum consensu Patroni, dispensare super defectu qualitatis Sacerdotij requisitæ in limine fundationis, dixit Rota *in decis. 446. n. 9. vers. Maximè, part. 5. recent. & in decis. 680. numer. 3. Coram Buratto.* 56

57

Hincque etiam patet nihil obstare contrariam obseruantiam ex aduerso prætensam, siue ea desumatur ex testibus per Capitulum examinatis, siue ex duobus actibus Capitularibus, siue ex Bullis Apostolicis præsentatis.

Nam quoad testes, qui sunt quatuor, & ex his tres sunt Ministriles dictæ Ecclesiæ nihil concludunt, imò contradicunt dispositioni constitutionis dum dicunt, quod secundùm dispositionem iuris communis, sacri Concilij Tridentini, & Constitutionis Ecclesiæ, adest consuetudo, quod Canonici debeant ordinari Ordine sacro, & quod recusantes possunt compelli per Capitulum, & inter compulsos agnouerant Don Ioannem de Sandoual, cum tamen constet, quod nec ex dispositione iuris communis, nec Concilij Tridentini requiritur Ordo sacer in Collegiata, ex superius firmatis sub *num. 2. & 4.* Et quatenus esset intelligenda constitutio fundatoris 58

toris, pro annexione Ordinis, deberet Ordo esse Sacerdotalis, non autem Subdiaconalis, vt dicunt ipsi testes; quia Missa maior non potest celebrari nisi à Sacerdotibus; & ex testibus examinatis pro dicto don Iosepho probatur D. Ioannem de Sandoual stetisse, sine Ordine sacro vsque quo ad legitimam ætatem peruenisset; & tunc suscepit Ordinem Subdiaconatus, stetitque in Ecclesia spatio duodecim annorum, donec obiit, absque aliqua amissione fructuum suæ præbendæ.

59 Vnde, cùm testes adducti pro Capitulo nihil concludant, & èeontra testes dicti D. Iosephi plenè probent repartitionem hebdomadarum pro Missis maioribus celebrandis, fieri tantum inter Sacerdotes Canonicos, & in dicta Ecclesia plures adfuisse Canonicos, sine Ordine Sacerdotali, & aliquos sine Ordine sacro, absque vlla amissione fructuum, & dispensatione vtpote:

Prædictus D. Ioannes de Sandoual.

Item Fernandez de Villegas qui solum fuit Subdiaconus, & vixit Canonicus spatio 40. annorum; & quamuis dispensaretur a residentia, ob officium, quod habebat sanctæ Inquisitionis, non inde sequitur, quod esset dispensatus ab Ordine Presbyteratus, si eo egebat vigore fundationis.

Item Doctor D. Franciscus de los Rios, qui adeptus fuit possessionem Canonicatus, dum 22. annum suæ ætatis agebat.

Item Doctor D. Ioannes de Gareca, qui possedit Canonicatum per sex annos absque vllo Ordine sacro, & postea promotus fuit ad Doctoralem Tolet.

Item Licentiatus D. Antonius Escudero, qui fuit Canonicus per tres annos sine Ordine sacro, & idem probatur de pluribus Racionerys, vt in distr. process. fol. 179. cum seqq.

60 Per necesse dicendum est, quòd hi testes sint præferendi; tum quia sunt sex, & sic numero plures. Farinac. *de testib. quæst. 65. n. 106. & seqq.* tum quia sunt magis qualificati, cum sint, vel Doctores, vel Magistri, vel Canonici, vel Dignitates, seu Racionerij magis antiqui dictæ Ecclesiæ Farinac. *ibidem num.* 114. & in specie de Doctore *sub num.* 119. tum qui deponunt verisimiliora *ibidem sub num.* 120. tum & etiam, quia sunt magis informati, & deponunt de rebus ad eosdemmet testes pertinentibus, magis specificè, cum ratione, & redditione causæ, nempe, quia aliqui sunt Punctatores, aliqui Magistri cæremoniarum, alij Hebdomadarij, & omnes de gremio Capituli, cum quo est controuersia, eadem Farinac. *vbi suprà numer.* 165. & 170. & 172. & 186. vbi quòd magis creditur testibus peritis quàm non peritis.

61 Quantum verò attinet ad duos actus Capitulares, quibus Capitulum compellere conatus fuit Canonicos ad suscipiendum Ordinem sacrum, & quod idem seruaretur in futurum, ab eis qui de nouo prouiderentur; dicitur, quòd imprimis ex illis probatur potius dictam constitutionem fundatoris, vel non esse in vsu, vel non importare annexionem Ordinis, dum tunc temporis Capitulum voluit statuere super annexione Ordinis sacri, & compellere eos, qui tunc prædicto Ordine non erant insigniti.

62 Secundò respondetur, quòd Capitulum non potest statuere in his, quæ tangunt iura singularium personarum ipsius Capituli, Felin. *in c. cum omnes, sub num.* 18. *vers.* 10. *fallit. de constitut.* & *ibi* Panormit. *n. 7. vers. Venio ad secundum*, & in specie, quòd annexio Ordinum spectet ad Episcopum, cum consilio Capituli statuitur per Concil. Tridentin. quando loquitur de Cathedralib. *in d. sess. 24. de reformat. c.* 11. Imò quòd Episcopus possit in hoc non sequi consensum Capituli, refert Piasec. *in praxi Episcopal. part. 2. c. 2. n. 7. & c. 2. n. 7.* sequitur D. Barbosa *in Collectan. ad Concil. Trid. in dict. c.* 12. *sess. 24 de reformat.*

63 Tertiò consideratur, quòd dicti actus Capitulares se referunt ad iuris communis, & Concilij Tridentini dispositiones, quæ in Collegiatis non requirunt Ordinem Sacrum, vt suprà fuit firmatum, & quatenus secundus actus Capitularis se refert ad consuetudinem Ecclesiæ Toletanæ, pariter detegitur erroneus, quia etiam in Ecclesia Toletana, adsunt Præbendæ, sine annexione Ordinis sacri, quoties eas possidentes velint amittere medietatem distributionum, vltra quod non valet allegare consuetudinem Ecclesiæ Cathedralis in Ecclesia Collegiata; cum militet diuersa ratio, consuetudo enim non extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam, *l. 1. §. si quis hoc int. r dictum.* & *ibi* Bart. *ff. de vener. agnosque priuat. l. ius singulare, & l. quod vero contra, ff. de legib.* Aretin. *cons.* 122. *n.* 4. Purpurat. *cons.* 322. *n.* 12.

64 Et eo minus; quando, pro vt hic, in loco controuerso adest consuetudo particulari, tunc enim illa particularis est attendenda, *cap. super eo 22 de censib.* & tenuit Rot. *in decis. 95. n. 3. & in decis. 419. n. 4 coram Cardin. Caualerio.*

65 Quoad denique Bullas Apostolicas pariformiter respondetur non releuare; quia altera ipsarum, quæ est Pauli Quinti, continet dispensationem dicti Ioannis de Sandoual, super defectu gradus Doctoratus, Magisterij, vel Licentiati requisiti, ad consequendas Dignitates dictæ Ecclesiæ, & in narratiua petitur ex abundanti dispensatio super defectu ætatis requisitæ ad aliquem Ordinem sacrum, forsan dictæ Dignitati annexum, quæ superabundans narratiua, quo ad Ordinē sacrum, nihil ponit in esse, vt demonstrat dictio illa, *forsan*, vt ex pluribus firmat D. Barbosa *in tractat. de diction. vsu frequent. diction.* 126. quod experientia docuit, cum dictus Sandoual nunquam susceperit Ordinem Diaconatus, nec Presbyteratus requisiti pro celebranda Missa maiori, prout suscipere debebat, si fundatoris constitutio, de cuius obseruantia agitur, importaret annexionem Ordinis.

66 Altera verò Bulla Apostolica Clementis VIII. emanauit pro confirmatione decreti Capitularis, quo cauebatur Portionarios debere per se ipsos inseruire pro Diaconis, & Subdiaconis, vel dare aliam personam idoneam sub certa poena: Pontifex verò, quia in supplicatione sibi data pro dicta confirmatione obtinenda, narrabatur onus inseruiendi per se ipsos incumbere dictis Portionariis, ex antiquissima consuetudine, & ab ipsa ferè fundatione, vt in *process. fol.* 130. noluit confirmare dictum decretum in ea parte, qua dabatur facultas inseruiendi per substitutum, & hoc summa cum ratione, quia supposito, quod ex antiquissima consuetudine Portiones essent Subdiaconales, & Diaconales, non poterant inseruire per substitutum resistente dispositione Concilij Tridenti. *in dict. sess. 22. de reformat. c. 4. & in d. sess. 24. c. 12. vers. Omnes verò.*

67 At cum ex superius deductis constet talem antiquissimam consuetudinem non extare, corruit eiusdem Bullæ dispositio & vlterius est aduertendum, quod dicta Bulla loquitur de Racioneriis, non autem de Canonicis, & obseruantia ad hoc vt releuet, debet probari particulariter, & in specie in casu controuerso, Alex. *cons. 6 per tot. lib.* 5. Castrens. *cons. 340 circa fin. vers. Super est, lib.* 2. Rolan. *cons.* 80. *numer.* 10. *cum seqq. lib.* 1. & non sufficit æquiuoca, sed concludens probatio requiritur, Abb. *in cap. 2 in fin. de censib* Ruin. *cons.* 104. *num. 15. lib* 5. Rota *decis.* 120. *n. 2. p. 2 recent.*

68 Quibus sic positis nullius est momenti prorogatio termini

termini petita per dictum Don Iosephum in Capitulo, quando fuit ei notificatum, quod deberet se ordinare Ordine sacro, consentiendo, quod post lapsum dicti termini suscepisset Ordinem sacrum, vnde inferebatur, modò ipsum non posse venire contra propriam confessionem, ex *l. generaliter, C. de non numerat. pecun.* ibi: *Nimis est indignum, quod sua quisque voce affirmauit, id postmodum infringere velle.*

Siquidem hoc procederet, quando dictus Don Iose-
69 phus consensisset actui legitime per Capitulum facto, sed cum ex superius deductis *sub num* 61. & 62. appareat Capitulum non potuisse facere decretum, cui dictus D Iosephus consensit, corruente decreto, corruit quoque consensus, eius vigore præstitus, ex adductis per Bec. *in cons.* 331. *num.* 50. *vol.* 2. & docet Rota apud Farinac. *in posthum. decis.* 586. *per tot. vol.* 2. maxime stante protestatione præcedente, dicto consensui, de non consentiendo, vt late prosequitur VVesembec. *consult.* 4. *numer.*
70 99. *vol.* 1. & in simili videmus de confessione facta in qualibet materia, quæ si detegatur erronea (pro vt in præsenti) potest per confitentem renocari, & sibi non præiudicat *leg. non fatetur, ff. de confess.* Anchar. *consil.* 295. *numer.* 3. Deci. *consil.* 408. *numer.* 5. Menoch. *consil.* 147. *n* 29.

71 Idque procedit, siue error, sit in facto, siue in iure, Paul. de Castr. *in d. l. non fatetur*, Dec. *cons.* 51. *n.* 24. *lib.* 2. & eo ipso apparet de errore, quoties constat de veritate in contrarium, Alex. *cons.* 102. *sub n.* 8. *vers. Igitur idem, lib.* 1. Aretin. *cons.* 14. *n.* 8. *ante med.* Rol. *cons.* 69. *n.* 48. *in fin. & n. sequent. lib.* 3.

72 Insuper est aduertendum, quòd sententia Vicarij non condemnat dictum Don Iosephum ad suscipiendum Ordinem sacrum dumtaxat, cuius susceptioni dicitur consensisse, sed declarat eum debuisse promoueri ad Ordinem Presbyteratus, à die adeptæ possessionis præbendæ; quod nunquam petiit Capitulum, vt patet ex lectura processus, & sic potest etiam dici, quod dicta sententia, vti non conformis libello, & petitioni, sustineri non possit, vt probat textus *in l. vt fundus, ff. commun. diuidun.*

Toletana Naturalitatis

Filius naturalis quis dicatur? Matrimonium validè contrahit, qui lite pendente super validitate alterius primò contracti, illud contraxit, si primum postea nullum declaretur, etiam respectu effectuum ab ipso matrimonio prouenientium.

VOTUM CXIV.

1 *Casus proponitur decidendus.*
2 *Filius naturalis dicitur, qui ex soluto & soluta & inter quos matrimonium esse potest, natus est.*
3 *Habilitas ad efficiendum filium naturalem sumenda est vel inspecto conceptionis, vel natiuitatis tempore prout nato fuerit vtilius.*
4 *Naturalis vt dicatur filius, non requiritur de iure Canonico quod natus sit ex concubinatu.*
5 Cap. cùm in Apostolica, de sponsalib. *refertur.*
6 *Matrimonium secundum valet pendente litigio super primo, ex quo primum in rei veritate fuit pronuntiatum nullum.*
7 *Litis pendentia non impedit Matrimonium contrahi.*
8 *Matrimonium nullum non impedit validitatem secundi matrimonij rectè contracti.*
9 *Matrimonium pendente lite super prioris validitate contractum, si illius nullitas euincatur, validum est.*
10 *Matrimonium contrahens secundum lite pendente super validitate primi non dicitur attentare.*
11 *Filij habiti à patre ex puella soluta durante lite validitate matrimonij cum alia nulliter contracti, legitimantur per subsequens matrimonium cum dicta puella contractum.*
12 Cap. tua fraternitas, de sponsa duorum, *refertur, & n.* 15. *intelligitur.*
13 *Interdictum Ecclesiæ ne Matrimonium contrahatur quibus modis fiat.*
14 *Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ validum est, nisi contineat decretum irritans.*
16 Cap. cùm in Apostolica, de Sponsalib. *declaratur.*
17 C. 1. & c. veniens, de eo qui duxit in matrimon. quam polluit per adult. *intelliguntur.*
18 C. pen. eod. tit. *exponitur.*
19 *Filij nati ex Matrimonio putatiuo ad hoc vt legitimi sint censendi bona fides saltem alterius coniugis requiritur.*
20 *Adulterij pœna locum habet etiamsi matrimonium fuerit nullum.*
21 *Filij suscepti ab vxorato non sunt naturales, nec legitimantur per subsequens matrimonium.*
22 *Fictio iuris pro veritate habetur.*
23 *Legitimum dicitur à lege approbatum, vel toleratum.*
24 *Naturalis filius in dubio potius præsumitur quam spurius.*
25 *Filius, vt sint legitimi, fauet lex quantum potest.*
26 *Pro legitimitate in dubio pronuntiandum.*

VErtente lite inter Franciscum de Rio, & Donam 1
Mariam Palomam super nullitate Matrimonij, idem Franciscus ex muliere soluta genuit filiam nomine Antoniam de Rio, quæ nata fuit diebus viginti tribus antequam Matrimonium nullitatis sententia dissolutum fuisset; prout dictis diebus transactis nullum & inualidum fuit declaratum in Rota, data contrahentibus facultate, vt ad alias nuptias conuolare, vel alium vitæ statum, quem maluerint, eligere possent. Hac facti serie supposita interrogatus fui an dicta Antonia de Rio durante nullo illo patris Matrimonio genita ex muliere soluta, debeat ad omnes iuris effectus naturalis reputari, vel spuria sit censenda? Et naturalem esse respondi, cum illi omnia conueniant requisita, quæ ad filiationem naturalem Doctores requirunt.

Est enim certa iuris conclusio naturalem filium ge- 2
neraliter illum dici, qui ex soluto & soluta, & inter quos Matrimonium esse potest, natus est, *cap. innotuit* 20. *de elect.* vbi *num.* 6. *in collect.* plures refero Doctores, *l.* 11. *Tauri, l.* 9. *tit.* 8. *lib.* 5. *Recop.* vtrobique Regnicolæ & citatis per me addo Robles de Salzedo *de represent. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 8 Basil Pont. *de matrim. lib.* 11. *cap.* 2. *numer,* 1. Melch. Phœbos *Lusit. decision.* 68. *numer.* 6. Cardos. *in praxi Iudicum, & aduocat. verb. filius num.* 7. Michael. Reinoso *in obseruat. iuris obseru.* 4. *num.* 2.

Quæ quidem parentum in solutionis statu existen- 3
tia ad filios naturales efficiendos, sumenda est vel inspecto conceptionis, vel natiuitatis tempore, prout filiis huiusmodi vtilius fuerit Ita per tex. *in l. qui in vtero, ff. de statu homin. & in l. etsi seruum* 5. §. *ingenuus, ff. eod. & in l. nuper C. de natural. liber.* resoluunt Spin. *in speculo testam.*

*stam.glos.*15.*n.*118. & 119.Cou.*de sponsalib.p.*2.*c.*8.§.2.*n.*5.Pereg.*de fideicom.art.*24.*n.* 50. Azori.*instit. moral.p.* 2.*lib.* 1.*cap.*13.*q.*3.P.Molin. *de Iustit.tract.*2.*disp.* 172.*n.*40.Sanch. *de matrim.lib* 8.*disp.*7.*num.*19.Basil. Pont.*in simili tract.lib.*12.*c.*3.Fachin. *controuers.lib.*5.*cap.*50.Melch.Phœb *Lusitan.decis* 68.*num.*12.*p.*1.citati per me *in collect.ad caput,tuntu,numer.*31. *qui filij sint legit.*

4 Nec ad hoc vt naturalis dicatur filius requiritur quod natus sit ex concubinatu(cuius requisita referunt Farin. *in praxi crimin p.*4.*q.* 138. *à n.* 8. Robles de Salzed.*d. lib.*2.*c.*11.*n.*7.Rot.*decis.*254.*p.*1.*diuers.*) nam licèt iure ciuili aliud suaderi videatur, ius tamen Canonicum illi in hac parte prqualere debet, cùm *in d.c.tantu*, tale quid non requiratur Ita Duen. *reg.*350.*n.* 11. Cou.*d.*§.2.*n.*4.Card.Mantic. *de coniect.vltim. volunt.lib.*11.*tit.*12.*num.*6.Pereg *l.art.* 24.*num.* 53.Mieres *de maioratu p.*2.*q.*1 *num.*6.& 7. Azori *d.cap.*13,*q.*4. Alex.Trentacinq.*var.resolut.lib.*1 *tit de legitimat.resol.* 1.*num.*5.& 6 Æmil. Gall.*de exception. tit.*4 *p.* 1.*except.* 27.*n.*213. Fusar.*de substitut.q.*409.*n.*126.Melch.Phœb.*Lusit.decis.*68.*num.*6 *p* 1.vbi dicit receptum iure Canonico, & ex totius orbis consuetudine, & ait consonare Ordinationem Reg.Lusit.*lib.* 4.*tit.* 71. & apud Hispanos *l.*11. *Tauri.*

5 Vnde si Antonia de Rio supponatur nata, prout vere est,ex parentibus, inter quos de illo tempore Matrimonium valide contrahi poterat, bene infertur illam pro naturali habendam:quod autem Matrimonium valide contrahi potuerit, probat expressè text. *in c.cùm in Apostolicu* 18.*de sponsalib* in quo decidit Pontifex Vrbanus III. quòd Matrimoniali lite pendente si litigans ante sententiam iudicis accipit aliam vxorem ignorantem facti, postea si feratur sententia de nullitate Matrimonij, tenet secundum Matrimonium, licèt fuerit contractum pendente lite, sed viro debet iniungi pœnitentia, & vt abstineat à coniuge per tempus pœniten-
6 tiæ. Ex quo vulgo colligitur valere secundum Matrimonium pendente litigio super primo, ex quo primum in rei veritate fuit pronuntiatum nullum,vt per Abb.*ibi.n.*3.idem tenet Ruin.*cons.*150.*n.*19 *lib.*5.

7 Bald. de Vbaldis Perus. *cons.*3.*num.* 11. *tom.* 1. *inter. consilia Matrimon.* ibi. *His tamen non obstantibus contrarium dico, scilicet secundum Matrimonium valere, & prolem esse legitimam,& hoc ideo quia fuit à primo separata per sententiam,*&c.& *num.* 13. ibi, *Nec obstat pendentia litis,vel appellationis, quia illa non impedit Matrimonium contrahi, capit. cum in Apostolica: de sponsal. capit.* 2. *de Matrim. contracto contra interd. Eccles. quæ iura procedunt cum prima lis pendent, & nulla sententia erat lata pro contrahente, & sic nullum habet colorem contrahendi,fortius enim procedunt in illo qui iam habet vnam sententiam pro se, vt in casu nostro,* &c.

8 Anton. Cardos. *in praxi Iudicum, & aduocat. verb. Sacramentum.* §. *de Sacramento Matrimon. num* 36. ibi, *Matrimonium contractum cum vna valet pendente lite cum alia super matrimonio, seu sponsalibus: si primum Matrimonium erat nullum, quia litis pendentia, seu Matrimonium nullum non impedit validitatem secundi Matrimonij rectè contracti, cap.cum in Apostolica,vbi Abb. num.* 3. *& alij, de sponsalib. poterit tamen Iudex illum punire pro arbitrio, quia Matrimonium illud contraxit contra interdictum Ecclesiæ, cap.*1.2.& 3. *vbi DD. de Matrim. contracto contra interd. Ecclesiæ,* &c.

9 Couar. *de sponsalib.p.*2.*c.*8.§.1.*n.*8. Mascard *de probat.concl.* 1023.*n* 8. vbi resoluunt Matrimonium pendente lite super prioris validitate, si illius nullitas conuincatur,validum esse.

10 Lancellot. *de attent.p.*2.*capit.*4.*limit.*17.& *cap.*20. *limit.* 18. & *p.*3. *capit.* 24. *q.* 17. *numer.* 2. in quibus locis tenet Matrimonium secundum lite pendente super validitate primi Matrimonij contractum, validum esse, & prolem legitimam, quando postea primum Matrimonium declaratur nullum: & præcipue *d. p.* 2. *capit.* 4. *limit.* 17. *à num.* 3. ita in materia eleganter discutrit. *Quamuis autem contrahens Matrimonium, vt præfertur,lite pendente non dicatur attentare,& consequenter actus non reuocetur, incidit tamen in pœnam extraordinariam, de qua in d. cap. cum in Apostolica, & in cap.tenor, de re iudic.vbi Abb.num.* 9. *præsertim quod coniugibus inhibetur ne inuicem reddant debitum, aut alios actus matrimoniales attentent, vt sentit etiam Ruin. vbi supra,& expressè Imol. per eum allegatus in cons.*125 *incip. In causa quæ vertitur, cui subscripsi, & multis comprobauit Angel. de Castro, de quo in* 1. *vol. consiliorum matrim. cons.*31. *incip. Quia ego Angelus:a quorum opinione nec etiam videtur dissentire Andr. Barbat.in cons.* 9. *Viso:num* 4.*& seq. lib.* 2. *& sequitur Deci.cons.*163.*In causa sub n.* 7. *col.*4. *in fine vers.tertio respondetur;& ita debet intelligi quod aliàs simpliciter dicunt Doctores quod lite,vel appellatione pendente super validitate primi Matrimonij non licet ad secundum Matrimonium transire, prout videtur text.& ibi notat expressè Abb. in cap. tua, num.* 3. *extra, de sponsa duor.videlicet quod non licet impune ad secundum transire, non autem quod Matrimonium in se non sit validum,si primum declaratur nullum,vt dictum est. Quam limitationem ampliando intellige, vt non solum* 11 *procedat respectu actus ipsius matrimonij; sed etiam respectu effectuum ab ipso Matrimonio prouenientium, prout est legitimatio filiorum,quæ fit per subsequens Matrimonium:talis enim legitimatio dicitur valida etiamsi dicti filij essent concepti lite pendente, vt tradit Port. Imol.in cons.*35.*vers.nono lib.* 4. *post Paris.cons.*13.*lib.* 2.*n.*24.*& cons.*15.*col.*1.*n.*2.*eod. lib. & faciunt quæ ponit Bald. in præallegato loco inter consilia matrim. cons.* 3.*n.*11.*vbi cum principaliter disputaret an filij nati ex Matrimonio (lite pendente super primo) contracto essent legitimi concludit secundum Matrimonium valere, & & prolem legitimam fore,*&c.

Et hæc est vera opinio; sed obstare videtur tex. *in capite tua fraternitas* 4. *de sponsa duor.* ibi, *Hoc arbitramur agendum, vt si amodo in tali casu duxerint appellandum,eis in Ecclesia publicè interdicas ne ante decisionem causæ,aliud contrahant Matrimonium: & si contra interdictum Ecclesia publicè factum venire præsumpserint, Matrimonium tam præsumptuosè contractum poterit irritare,*&c. Ex quo videtur colligi Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ esse irritum. 12

Verùm pro genuina huius text.intelligentia præmittendum est interdictum Ecclesiæ tribus modis fieri, per 13 legem,per iudicem,& per Parochum:per legem fit, quæ certis temporibus nuptias prohibet, de quibus *in capit. non oportet. el* 2. 33. *q.*4. *& in cap.capellanus, de feriis.* Per iudicem quando pendente super Matrimonio lite, vel illud, vel aliud contrahi specialiter interdicitur, *capit. tua nos, de sponsa duor. capit. primo & vlt. de Matrim. contracto contra interd. Eccles.* Per Parochum,cùm aut impedimentum denunciatur illi,aut probabilis est eiusdem suspicio, *capit. cùm inhibitio, in princ. & in* §. *sane, de clandest. desponsat.* In his omnibus casibus Matrimonium contractum valet, quia prohibitio non dirigitur in ipsam Matrimonij substan- 14 tiam,sed in accidentia, quod tunc fit cùm non simpliciter, & absolutè Matrimonium prohibetur inter aliquos, sed circunstantia modi, temporis aut loci,tunc enim nisi lex habeat decretum irritans, actus valet: sed lex quæ prohibet Matrimonium contrahi contra interdictum Ecclesiæ, solum tempus videtur prohibere,

habere, & non habet decretum irritans; ad quod respexit Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 2.* dum cum communi tenet Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ valere, nisi contineat decretum irritans faciens specialem mentionem matrimonij.

15 Quare intelligere debemus *d. c. tua fraternitas* de irritatione mentionem faciens, vel loqui de interdicto Pontificio, nomine Pontificis facto, vel de irritatione quoad cohabitationem, non quoad vinculum, iuxta doctrinam glos. *verb. irritum, in c. ad d. §. inter. dum. de despons. impub. & verbo potens irritare in d. c. tua fraternitas.* Et quicquid sit, nullibi constat aliquod interdictum Francisco de Rio factum fuisse, nec inhibitum ne aliud contraheret Matrimonium.

16 Secundò non obstat *d. c. cum in Apostolica*, ibi, *Et sic falsitate suggesta quandam aliam fatis nescium copulare præsumpsit*, &c. dum videtur supponere mulierẽ, cum qua vilhcus secundum contraxerat Matrimonium, prioris notitiam non habuisse, super cuius validitate controuertebatur in iudicio; & sic ignorantiam in causa fuisse, vt secundum Matrimonium validum foret sequuta prioris nullitate. Quia respondetur secundum Matrimonium validum semper esse tam si illud contrahens sciret quàm si ignoraret aliud prius contractum, vt videtur sentire glos. *verb. remanere, in d. cap. cum in Apostolica*; scientiæ tamen ignorantiæ distinctio eo casu deseruiret si prius Matrimonium validum foret: nam si quis viuente prima vxore contraheret cum secunda hoc ignorante, si prima moriatur, poterit cogi cum secunda vitam agere, data tamen mulieri ad discedendum facultate, *capit. 1. & capit. veniens, de eo qui duxit in matrim. quam polluit per adulter.* secus verò si cum secunda conscia prima viuenti Matrimonium contraheret, *capit. ex litterarum, capit. cum haberet, eod. tit.*

17 Sed mirum est cur Pontifex *in d. c. 1.* iudicat Matrimonium inter eos, inter quos legitimus consensus non fuit: & quare cogat virum in hoc coniugio permanere quasi Matrimonio alligatum, mulieri verò quasi liberè diuertendi licentiam faciat. Ad quem nodum dissoluendum. Ego existimo in eo text. & similibus perfici Matrimonium ex consensu olim expresso inualidè, cohabitatione tamen continuato, non vt a principio consensus præstitus, sed vt ex nunc quasi tempore remoti impedimenti exprimeretur. Quandocunque enim agitur siue de Matrimonio, siue de quocunque alio contractu celebrando, qui certam verborum formam non requirat, sed natura consensu perficiatur, si semel consensus sit expressus, & propter impedimentum iuris non possit effectum sortiri, & actus statim valeat sublato impedimento ex vi prædicti consensus, qui perseuerat, actus perficitur, quoniam verum esse dicitur in eo actu reperiri consensum, qui per actum nullum rectè significatur, vt probat text. & *ibi* Bart. *in leg. vlt. ff. de rebus eorum*,

18 Menoch *de arbitr. casu 161. num. 70.* Nec refragatur text. *in c. p. pen. eod. tit.* de eo qui duxit in Matrim. quatenus videtur requirere nouum consensum. Quia respondetur ibi nouum consensum appellari scientiam impedimenti sublati cum perseuerentia prioris, quia nouum ex nunc Matrimonium facit: ideo autem fit facultas mulieri ad recedendum in *d. c. 1.* quia antequam sciret impedimentum sublatum, consensus non sufficiebat, vt cũ primum sciuit, potuit recedere, & consensum reuocare; maritus autem in pœnam non potest; vterque tamen si per diem cohabitauerit impedimento sublato scienter matrimonio alligatus manet.

19 Ex quo patet ignorantiam, & bonam fidem in hac materia requiri & necessariam esse eo casu, quo secundum Matrimonium fuisset nullum, data prioris validitate: ad hoc enim vt filij ex dicto secundo Matrimonio nulliter contracto legitimi censendi sint, bona fides saltẽ alterius coniugis requiritur, iuxta terminos *c. ex tenore, qui filij sint legit.* & quæ resoluunt citati per me *in collect. ad d. c. 2. n. 4. eod. tit.* non sic quando secundum Matrimonium ex inualiditate prioris, validum & legitimum remaneret, vt dixi.

Tertiò etiam non obstat *l. 81. Tauri*, vbi Anton. Gõ. *n. 48.* cum qua concordat *l. Regia Lusit. lib. 5. tit. 26.* vbi 20
Parens meus, quem non minus naturæ, quam doctrinæ meæ reuereor auctorem, quatenus decidit adulterij pœnam locum habere etiamsi Matrimonium fuisset nullum, & putatiuum, cum traditis à Tiraq. *de iure mariti glos. 8. n. 245. & seq.* Farin. *in praxi crimin. q. 141. n. 62.* D. Barb. *in l. 2. ff. soluto matrim. in princ. p. 1. n. 95.* quia respondetur legem illam fundari in eo quòd mulier quamuis fecit ex se actum illicitum, & à iure reprobatum ac per consequens delictum commisit tali pœna puniendum.

Quartò non obstat *d. cap. tanta, qui filij sint legit. in vers. si autem vir viuente vxore*, dum probat filios susceptos a marito ab alia quam ab vxore sua viuente non legitimari per subsequens matrimonium contractum cum eorum matre post primæ vxoris mortem; quia verò sunt spurij, per quem text. ita resoluunt Menoch. *de præsumpt. lib. 1. præs. 81. n. 22.* Pereg. *de fideicom. art. 24. n. 49.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 105. n. 9.* Rot. *decis. 191. num. 2. p. 1. recent.* ex quo datur intelligi dictam Antoniam vtì si iam durante matrimonio extra illud habitam, non naturalem, sed spuriam esse. Respondetur enim Matrimonium illud, quod alias toto eo tempore putatiuum fuit, in prolatione sententiæ nullitatis, fuisse declaratum nullum, non ex tunc, sed vsque ab initio, & ideo cum re vera nunquam extaret, non potuit impedire quin filius dicatur genitus à soluto, qui aliquo valido Matrimonio tunc temporis teneretur, non iuris fictione, qualis est filios à tempore natiuitatis legitimos reputari, quæ nihilominus pro veritate habetur, vt post Bart. *in leg. si maritus. §. legis, ff. ad leg. Iul. de adulter. & in leg. mercis, ff. de verbor. signif.* Menoch. *cons. 174. numer. 107.* Fusar. *de substitut. q. 409. numer. 28.* sed vere, & realiter, vt patet. 22

Quod tantò magis sine difficultate procedit si ex eo quod secundum Matrimonium valuit, habita exinde prioris nullitate, vt suprà dixi, filij pendente lite ex secunda vxore geniti, legitimi sunt habendi, cum dicatur nasci de legitimo Matrimonio procreatis ex Matrimonio à iure approbato, vel non improbato; legitimum enim dicitur à lege approbatum, vel toleratũ, *l. legitima, & ibi DD. ff. de pactis*, necessariò sequitur filios medio tempore ab eo susceptos ex muliere soluta antequam secundas contraheret nuptias, naturales esse. 23

Et quatenus circa naturalitatem Antoniæ aliqua oriri possit difficultas, quæ dubiam et turbidam redderet materiam, stante huiusmodi dubio potius eam præsumere debemus naturalem quàm spuriam, iuxta opinionem Baldi *consil. 448. Quæritur in primis numer. 4. lib. 1.* Crauet. *in suo celebri consil. 138. numer. 1. & cons. 166. num. 1. & 4.* Barret. *cons. 117. num. 9.* Cou. *de sponsal. b. p. 2. cap. 8. §. 1. num. 1.* ibi, *Potius verò præsumitur naturalis, quàm spurius ne præsumamus factum, aut qualitatem necessariam vt quis dicatur spurius, quæ à natura non inest*, &c. Melch. Phœb. *Lusit. decis. 68. numer. 10. part. 1.* ibi, *Illud etiam obseruandum quod in dubio filij præsumuntur naturales, non verè spurij, nec illegitimi*, ex Angel. *per text. ibi in leg. liberorum, ff. de his, qui not. infam.* Alciat. *de præsumption. reg. 13. præs. 1. numer. 12.* &c. Rot. *decis. 319. n. 15. p. 5. recentior.* ibi, *Prout non facit non fuisse iustificatum Andream natum esse ex soluto & soluta, quia sic de iure præsumitur*, Rot. *decis. 804. numer. 2. & seqq. p. 2. diuersor.* &c. Eadem Rot. *decis. 360. num. 16. d. p. 5. recent.* 24

sibi, *Nec est opus probare Isottam fuisse naturalem, non autem spuriam, quia in dubio præsumitur naturalis, non autem spuria. Aym. cons. 166. n. 1. Rimin. iun. consil. 187. n. 107. cum seqq. Thesaur. q. 83. a. 2. lib. 2. Barz. decis. 91. a. 1. vbi de magis communis*, &c.

25 Nam sicut lex in quantum potest fauet filiis vt sint legitimi, Deci. *cons.* 152. *sub num.* 1. *vers. & quia lex.* Rot. *decis.* 201. *num.* 41. *& decis.* 264. *num.* 13. *p.* 5. *recent.* Ita debet fauere filiis, vt in dubio potius sint naturales, quam spurij, cum hi à legitimitate excludantur, illi vero ei magis accedant, pro qua in dubio pronuntian-
26 dum esse docet Fusar. *de substit. q.* 409. *num.* 106. *vers. primo.*

Toletana Congregationis sanctissimi Sacramenti.

In Sede nullus permittendus est sedere in Ecclesia quando sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in ea discoopertum est. Parochus in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non verò in sede, etiamsi ibi sanctissimum Sacramentum non sit manifestum.

VOTVM CXV.

1 *Casus proponitur.*
2 *Lis introducta.*
3 *Sedere in sede in presbyterio nullus potest præter Episcopum Diœcesanum.*
4 *Presbyter, qui cum Diacono & Subdiacono Missam cantaturus est, sedere debet in scamno oblongo decenter ornato.*
5 *Parochialis Rector in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non autem in sede.*
6 *Probatur ex fide data à Magistris Cæremoniarum.*
7 *Episcopus Pontificalibus ornatus solus potest in præsentia sanctissimi Sacramenti sedere in sede.*
8 *Cæremoniale Episcoporum est liber authenticus.*
9 *Audacia est sedere cum ante Tribunal Dei stamus.*
10 *Humilitas apud Christianos non dedecorat, sed ornat.*
11 *Honor qui debetur Regi, tribui debet Diuino, qui est Rex Regum.*
12 *Prædicator coram Sanctissimo Sacramento capite discooperto prædicare debet.*
13 *Eucharistiæ Sacramenti admirabilis effectus.*
14 *Eucharistiæ diuinissimo Sacramento abutentes seuerissime puniendi.*
15 *Vicarius Monialium ad sedem habendam quo inuetur medio.*
16 *Parochiam non minus quam decem distincta domus, & familiæ facere possunt.*
17 *Parochialitas de iure non præsumitur.*
18 *Parochus in propria Ecclesia tantam habet potestatem, quantam Episcopus in sua Diœcesi.*
19 *Substitutus, seu Vicesgerens, aut delegatus non habet eandem prærogatiuam, quam principalis, seu delegans.*
20 *Vicarius non succedit in eo quod præstatur honori, & dignitati Episcopi.*
21 *Locum tenentes, seu Vice-Rectores suis principalibus in reuerentialibus non adæquantur.*
22 *Curatus in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non autem in sede.*

POstquam Venerabilis Congregatio mancipiorum Sanctissimi Sacramenti à bonæ memoriæ Equite de Gratiis fundata desideratam reportauit victoriam in lite, de qua mentio fit supra in voto 6. Pater Vicarius Monialium in quarum Ecclesia ex fundatione & dotatione sita est dicta Congregatio, immemor humilitatis minoriticæ, quam professus fuit, dum sancti Francisci habitum suscepit, intentauit, non sine omnium admiratione & multorum scandalo, quod in actu celebrationis festiuitatum dictæ Congregationis, & dùm solemnis celebratur Missa, & prædicatio ad Populum habetur; discooperto semper in Altari maiori decenter ornato Sanctissimo Sacramento, sedere debet in sede maiestuosa in Presbyterio Altaris maioris ex parte Euangelij quando omnes in scabellis sedent, nec aliquis vnquam fuit tam audax qui in præsentia diuinissimi Sacramenti aliam sedem occupare præsumpserit. 1

Lite in iudicio super hac re deducta, & iniuncto mihi onere à deuota hac Congregatione, vt meam sententiam libere proferrem, cum præsupposito quod hactenus nec in hac, nec in aliis Congregationibus huius oppidi visus fuit vnquam, qui talem Præfecturam intentare, aut se ita indiscrete exaltare vellet, respondi nequaquam permittendum dictum Vicarium scandalosam hanc introducere nouitatem, sed illi modis omnibus resistendum: ex sequentibus. 2

Primò, quia in Presbyterio nullus præter Episcopum diœcesanum in sede potest sedere, itaut nec Presbyter, 3
qui Missam cum Diacono & Subdiacono cantaturus 4
est, sedere possit nisi in scamno oblongo decenter ornato ex parte Epistolæ, vt statuit Cæremon. Episcopor. *lib. 1. tit. 13. de sedibus Episcopi*

Secundò, quia etiam Parochialis Rector in sua Eccle- 5
sia sedere debet in scamno, non autem in sede, vt censuit Sacra Congreg. Rituum *in Turritana* 14. *Febr.* 1632. cuius memini *de officio, & potest. Parochi c.* 10. *n.* 5. *in fine in nouiss. impress. & in sum. Apostol. decis. collect.* 552. *n.* 62.

Tertiò, quia ita fuit decisum per Magistros Cæremo- 6
niarum huius oppidi Matritensis, vt constat ex fide, in actis exhibita.

Quartò, quia sic petit reuerentia, quæ tanto 7
debetur Sacramento, & in cuius præsentia deberemus semper genua flectere, & cum humilitate stare, vt optimis rationibus, & pro discursu probat Doctor Don Franciscus Bermudez de Pedraza Canonicus & Thesaurarius sanctæ Ecclesiæ Granatensis *en sua historia Eucharistica p.* 1. *cap.* 9. *in princ.* ibi. *Qualquier Iglesia donde reside Christo nuestro señor Sacramentado es su palacio, y quando esta manifiesto en su cortina, nadie puede tener silla en su presencia, solamente al Obispo vestido de Pontifical la permiten las leyes de la Iglesia en el Ceremonial Romano feria quinta in Cœna Domini fol. 410. y en el Ceremonial de los Obispos lib. 2. cap. 23. y es libro autentico, cuyas decisiones obligan en materias de ceremonias y culto diuino dize Graciano discept. 111. n. 7. & discept. 298. n. 28. y por el se permite à los Obispos tener silla delante de Christo nuestro Señor Sacramentado, y no absolutamente, sino celebrando de Pontifical; de donde sale la consequencia legal. Luego otro ninguno Christiano, que no sea Obispo, y este vestido de Pontifical puede tenerla. Y fuera deste caso ni Obispo, ni Arçobispo, ni Cardenal, ni el mismo Legislador el Summo Pontifice tiene silla sino vna silleta raza*, &c. Et paulo inferius *capit.* 10. ibi, *Poner silla en presencia de*

Christo

Christo nuestro Señor Sacramentado, es ropa de contra-
bando, està prohibida por leyes de la Iglesia, no se as-
sienta El Rey en silla, luego no la puede poner el sub-
dito, si no quiere parecer mayor, o mostrar mas singu-
laridad: cosa que simboliza mucho con el delito de Lu-
cifer: quiso con eleuacion y soberuia poner silla a par de
Dios, y le castigò Dios con priuarle de la que tenia en
el Cielo, y ponerle en los calabozos del infierno, y da-
le vaya San Bernardo serm. secundo de verbis Isaiæ cap.
primo & decimoquarto Impio tu te atreuiste à sentarte
junto al Trono? el hijo de Dios es el que està sentado
en el Trono, el Dios de Sabaoth: sola la Trinidad està
sentada, los Seraphines estan en pie; y este Trono Ma-
gestuoso que vio Isaias, reprezentando la soberuia de
Lucifer, añaden los Santos, que fue representacion del
Santissimo Sacramento del Altar, y doctrina de la ve-
veneracion grande con que los Angeles estan en su pre-
sencia en pie, y no sentados, enseñando a venerar la sa-
cra Eucaristia, para que se corra el hombre, que es de
inferior naturaleza de estar en su prezencia irreuerente,
&c. Et infrà *Pues no es de menos nota para los Ange-*
les (que estan en pie venerando à su Rey à Christo nue-
stro Señor Sacramentado en el solio Real del Altar,
temblando de reuerentes como canta la Iglesia Tremunt
potestates) ver que la hormiga del hombre, tenga vani-
dad para tomar una silla en su presencia. Bien mereceia
su irreuerencia que hizieran los Angeles con el lo que
Christo Señor nuestro mandò hazer con aquel conui-
dado descortes que sin traer vestido de boda se sentò à la
mesa, atado de pies y manos, le mandò meter en el
calabozo de los infiernos; o que por lo menos le dieran la
reprehension que dio al otro conuidado que mui vano se
se sentò en cabecera de mesa: y no podiendo la bondad
de Christo nuestro Señor tolerar su descortesia, increpan-
do la vanidad de auer tomado el primer assiento le dixo
Lucæ cap. decimoquarto todo hombre que se exalta sera
humillado, y el que se humilla, sera exaltado. Eran
dize san Iuan Chrysostomo homil. 44. in cap. vigesimo-
tertio Matthæi, los Iudios muy amigos de primeros as-
sientos, y cabeceras de mesa, y enfadado Christo Señor
de su liuiandad, la reprehende, &c. Et demum vir iste
doctus minitatur vere illos, qui primas sedes quærunt,
& de præcedentiis in sedendo controuertunt in præsen-
tia Sanctissimi Sacramenti, his verbis. *Temamos no se*
canse Dios de oyr nuestras liuiandades, y de ver nuestras
irreuerencias, y nos embie con una enfermedad à la
casa de la muerte, y no à descansar, sino a llo-
rar eternamente nuestros desçuidos. Hactenus Pe-
draza
9 Illud Christiani maxime attendere debent quod dum
diuinissimi huius Sacramenti præsentiam petunt, illic
tanquam Rei sistunt etiam humiliter peccatorum suo-
rum veniam petere debent *Cum ante tribunal Dei sta-*
mus, ait Cardin. Petrus Damianus *opusc. 39. cap. 2. au-*
dacia est sedere: maximè decet Christianæ humilitati
in sanctos reuerentia, quanto magis in Sanctissimam
10 Eucharistiam; *apud Christianos* (non semel pronun-
tiabat Ferdinandus II.) *humilitas non dedecorat, sed*
ornat. Et Alphonsus Castellæ Rex sapiens *l. secundo*
titulo quarto partita prima dicebat *que la honra que los*
11 *homes fazen al Rey deuen fazer à nuestro Señor IESV-*
CHRISTO que es Rey sobre todos los Reyes, y Señor de
los Cielos, y de la tierra. Et *in l. 61. eiusdem tituli, &*
partita; addit hæc verba. *Deuen fazer reuerencia, y*
humildad la mayor que pudieren, e todo Christiano
que esto no fiziere, erraria mucho contra Dios, e la
12 *Fe, e daria mal exemplo de si*, &c. Vnde Prædicator
dum coram Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento Po-
pulo verbum Dei exponit, capite discooperto prædica-
re debet, vt censuit Sacra Congreg. Rit. *in Gie-*
Barbosa Vot. decis. Pars II.

nen. nono Decembris 1628. de qua meminit Pedraza
d. tract. de historia Eucharistica p. secunda capit. quin-
to in fine.
Accedamus igitur magna cum reuerentia & humi- 13
litate ad hoc Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum,
Rei sumus, peccatores sumus, veniam delictorum no-
strorum petere profundissima cum humilitate debemus,
tanto enim remedio salutis nostræ egemus; est enim,
vt inquit Bernard. ægris medicina, peregrinantibus
via, debiles confortat, valentes delectat, languo-
rem sanat, per hoc homo mansuetior fit ad cor-
rectionem, patientior ad laborem, ardentior ad a-
morem, sagacior ad cautelam, ad obedientiam
promptior, ad gratiarum actionem deuotior, re-
ferunt Canis. *in libro de Eucharistia paragraph. no-*
no Campan. *in diuersor. iuris Canon. rubr. 12. ca-*
pit. 7. num. 28.
Meminerint tales irreuerenter se habentes in præsen- 14
tia huius diuinissimi Sacramenti, vel ad illud in pecca-
to accedentes vt indigne sumant, aut eo abutentes, iu-
dicium sibi manducare, & sententiam contra se repor-
tare, quasi non bene sentientes de existentia summi
Dei sub speciebus panis latenter occulti ad salutem, &
ad condemnationem perpetuam se hominibus mandu-
candum tradentis: contra istos, qui sacra Eucharistia
detestabiliter vtuntur; etiam indignè eam sumentes,
exclamare liceat. O indignum facinus! eò ergo proces-
sit hominis furor, vt quod dæmones ipsi verentur,
credunt, & contremiscunt, quod ipsi dæmones aspice-
re non audent: homo dæmone ipso, quantum ad hoc,
peior fiat, vt sacrosancta esca, & potu vitali, cœlesti
alimonia, pane vitæ, esca vitæ, vita ipsa, poculo æ-
ternæ salutis, conuiuio Dominico, viatico tuto pere-
grinationis nostræ, Paschate Christianorum, Manna
abscondito, pane Cœli, pane Angelorum, Sacramen-
to Sacramentorum, spe salutis æternę, salute nostra ipsa,
irreuerenter & indigne abutatur. O bone IESV, iterum
Iudam? adhuc satellites & carnifices crucifigentes? quàm
vere scriptum est, Miserationes tuæ super omnia ope-
ra tua.
Sed videamus quo fundamento vicarius præeminen- 15
tem sedem in Presbyterio sibi dandam esse dicit dum
Diuina celebrantur officia, & festiuitates fiunt iuxta
nobile nostræ Congregationis institutum? Argumen-
tatur pro Vicario Aduocatus formans quendam syllo-
gismum à veritate penitus aberrantem, sic arguit. *Vi-*
carius Monialium est illarum Parochus, eo quod illis
Sacramenta administrat. Atqui Parochus in sua Eccle-
sia omnibus praecedit, & in sede maiestuosa in plano
Presbyterij, vel Ecclesiæ sedere debet. Ergo similiter
Vicarius eodem sedendi priuilegio, & praeminentia gau-
dere debet.
Maiorem Aduocatus aduersus probare intendit ex
eo quod sit Vicarius Parochus Monialium; sed hoc
omni prorsus caret iuris fundamento; quia & hoc vt
Vicarius Parochus diceretur, necessario requirebatur
vt populum intra certos limites haberet, quodque be-
neficium Curatum haberet, in eoque prouisus & cano-
nicè institutus fuisset; & animarum curam proprio no-
mine ac titulo exerceret; nec monasterium dictarum
Monialium appellari potest Parochialis Ecclesia, quia 16
caret Parochianis; non minus enim quam decem di-
stinctæ domus, & familiæ Parochiam facere possunt,
quæ municipia appellantur *capit. vnic. 10. q. 3.* Carat. *de*
iurib. Parochialib. tit. 1. cap. 3 in fine, Pacian. *de probat.*
lib. secundò cap. 31. num. 23. necnon alia requisita con-
currere debebant, sine quibus nulla Ecclesia dici potest
Parochialis, iuxta resolutionem Rotæ *decis. 52. p. 2.*
diuers. & decis. 380. à num. 11. p. 5. recentior & coram
Duran. decis. 433. num. 12. Et demum Vicario incum- 17

bit probare omnia requisita huiusmodi habere, cum Pa-
rochialitas de iure non præsumatur, Bellam. *decis. 676.*
Rot. *decis. 258 n. 5. p. 5 recent. & decis. 300. n. 5. p. 3.*
etiam recent.
18 Minor verò videtur probari ex quo Parochus in pro-
pria Ecclesia tantam habet potestatem, quantam Epis-
copus in sua Diœcesi, & loco Imperatoris & Regis ibi-
dem habetur, *cap. duo 23. q. 4.* Abb *in c. 1. n. 28. de dolo,*
& contum. & in c. Venerabilis n. 19. de elect. Theodos.
de Rubeis apud Stephan Gratian. *discept forẽs tom. 2. c.*
298. n 88. vers denique, cum aliis citatis per me *de of-*
ficio, & potest. Parochi c. 9. n. 3. cum seqq. Sed hæc minor
in iure fundamentum non habet, nec defendi potest, ex
seqq. Primò, quia vt dixi numero præcedenti iste Vica-
rius non est Parochus, nec ad eum pertinent præemi-
nentiæ, & prærogatiuæ Parochis titulatis &[a] canonice
19 institutis debitæ. Secundò, quia Monialium Vicarij
sunt amouibiles, & Religiosi per priuilegia Apost. im-
mediate Sedi Apost. subiecti, sub cuius protectione [b] de-
gunt, & illud ministerium exercent tanquam substituti
& Vicesgerentes suorum Prælatorum, & isti ab eadem
sancta Sede per viam exemptionis ab[c] Ordinariorum
iurisdictione gubernatiuam potestatem obtinent, vnde
respectu honoris, & præcedentiæ nunquam substitu-
tus, seu Vicesgerens, aut delegatus eandem habet præ-
rogatiuam, quam principalis, seu delegans, Deci. *in c.*
sane el 2. n. 12. & 13. de officio deleg Gonzal, *ad reg. 8.*
Cancel. glos. 5. §. 9. num. 102. & 103. Mastril. *de ma-*
gistratib lib. 5. cap. 15 num. 61. Ponte *decis. 15. numer. 8*
20 Tertiò, quia licèt Vicarius generalis Episcopi vices il-
lius gerat, & tanquam caput eo absente honorari, &
præferri debeat, nihilominus in præeminentia Sedis
& in quocunque alio, quod præstatur honori, & digni-
tati Episcopali, nullo modo succedere potest. Menoch.
cons. 257. num. 73. vol. 3. ibi, *Non enim est Vicarium*
transeunt reuerentialia, vt respondet Federic. de Senis
in cons. 302. alioquin sequeretur quod ei omnia, quæ
præstantur honori & dignitati Episcopali, essent tribuẽ-
da Vicario, quod omnino falsum est, &c. Michael Ferro
21 Manrique *in tract. de praecedent. eccles q. 1. n. 28. secus*
autem. ait, est dicendum in reuerentialibus, in quibus
clarum est non posse Locumtenentes, seu Vice-Rectores
22 *& substitutos suis principalibus adæquari.* Quartò &
vltimò, quia in his propriis terminis Parochi, qui in
propria Ecclesia optabat sedem habere, declarauit Sacra
Congregatio Rit. *in dicta Turritana 14. Februar. 1632.*
in hæc verba. *Curatus in sua Ecclesia sedere debet in*
scamno, non autem in sede, cuius memini *de officio, &*
potest. Parochi d. c. 9. n. 5. in fine in nouiss. impress. & in
sum. Apostolicarum decis. collect. 552. n. 62. Quæ pro-
cedunt eo casu, quo non est patenter expositum diuinis-
simum Eucharistiæ Sacramẽtum: si verò exponatur, nul-
lus iuxta suprà adducta potest coram eo sedere in sede.

Granaten. Libelli.

Blasphemus hæreticalis, qui libello famoso à se publicè fixo diris ac malè precantibus insultationibus sacrilegáque impietate Deiparæ virginitatem lacerabat, alia intentione quàm illam lædendi, quibus debeat puniri pœnis?

VOTVM CXVI.

SVMMARIVM.

1 *Libelli famosi contra Deipara virginitatem tenor.*
2 *Libellus post intempestam noctem defixus, & inuentus.*
3 *Rumor quod Eremita quidam libellum fixisset.*
4 *Eremita in carcerem detruditur, & eius confessio refertur.*
5 *Eremita aliquando ad qualibet nefanda perpetranda audaciores inueniuntur.*
6 *Auctores nominantur qui hac de re scripserunt.*
7 *Hispania Christiana Religionis obseruantissima, & hæresibus infestissima.*
8 *Blasphemia hæreticalis quæ?*
9 *Blasphemia non hæreticalis qualis dicatur?*
10 *Blasphemia cum sunt adeo enormes, pro eis debet capitis pœna imponi.*
11 *Blasphemi pessima qualitatis enormissimum & horrendum blasphemiam dicentes etiam in functis Officij Tribunalibus mortis pœnam incurrunt.*
12 *Libelli famosi auctor capitis pœnam incurrit.*
13 *Libellus grauces iniurias & opprobria in Principem dirigens vtique faceret eius auctorem in crimen læsæ maiestatis incidere, & sic in pœnam vltimi supplicij.*
14 *Delictum ob aliud delictum non minuit pœnam.*
15 *Delictum mixtum & qualificatum non continetur sub simplici.*
16 *Delictum adeò enorme puniri oportet in publicum exemplum.*
17 *Pœna regulariter debet esse culpa consentanea, nisi interuenerit causa.*
18 *Vtilitas communis sæpius efficit vt iusta & rigorosa iurisprudentia limites transiliantur.*
19 *Supplicia exercentur in rebus etiam inanimatis, & irrationabilibus.*
20 *Furiosi ob fati infelicitatem culpa liberi existunt.*
21 *Vasunum, qui percussit Regem Catholicum, imperauit Regina eius vxor laqueo suspendi.*
22 *Libell[o] publicato ab eius auctore non processit ex animo, aut intentione errandi in Fide.*
23 *Delictum sponte confitenti multum deferendum ad criminis excusationem.*
24 *Iuramento, & declarationi iniuriantis standum est quod iniuria non fuerit illata animo iniuriandi.*
25 *Simulatio animi melius cadit in verbis quàm in factis.*
26 *Confessio Rei cum qualitate ex defectu intentionis est admittenda.*
27 *Pracipuè cùm non adsunt alia indicia animi suspecti.*
28 *Causa delictorum materialis in voluntate consistit.*
29 *Maleficia, voluntas, & propositum delinquentes distinguunt.*
30 *Maleficia magis decernuntur per animum & finem quibus crimen perpetrant, quam per ipsum facinus.*
31 *Delictum animaduerti non potest vbi deest voluntas animusque offendendi.*
32 *Voluntas est qua peccatur, & delinquitur.*
33 *Animus bonus in re mala dimidium est mali.*
34 *Intentio bona praui medij malitiam minuit.*
35 *Dolus verus vbi deficit, pœna capitalis imponi non potest.*

36 *Culpa*

36 *Culpa nulla quamquam lata, dolo non aquiparatur, ubi de pœna mortis agitur.*
37 *Verba hareticalia regulariter solum afferant praua intentionis prasumptionem.*
38 *Prasumptio mala intentionis tollitur per actus externos contrarios, & per contrarias prasumptiones.*
39 *Animus & intentio per indicia & coniecturas probatur.*
40 *Prasumptio, qua ex ipso facto, & verborum qualitate remanet, per alia fortiora superatur.*
41 l. si quis testibus C. de testib. *procedit aduersus fiscum.*
42 *Prasumptio ex bona, vel mala origine, seu descendentia sumitur.*
43 *Vitium quod est in radice naturali transit ad posteros.*
44 *A Fide non retrahuntur nisi à parentibus infectis orti.*
45 *Haresiarcha quis dicatur?*
46 *Dogmatista, & haresiarcha quando ad reconciliationem admittantur?*
47 *Apostata à Fide quis dicatur.*
48 *Apostata à Religione non punitur in sancti Officij Tribunalibus.*
49 *Actus nullus interior, quamuis horrendus, haresis potest appellari, cum operandi animus contra Fidem, & pertinacia in intellectu deficit.*
50 *Hostiam sacram conculcans sine errore intellectus non est hareticus.*
51 *Haretici formales admittuntur & reconciliantur si ante testium publicationem peccatum suum confiteantur, & ad pœnitentiam reducantur.*
52 *Ecclesia nunquam claudit gremium redeunti.*
53 *Libelli famosi auctoribus per leges duodecim tabularum pœna capitalis imponebatur.*
54 *Pœna extraordinaria hodie punitur libelli famosi auctor.*
55 *Pœna libelli famosi de iure Canonico non est capitalis, sed extraordinaria.*
56 *Pœna libelli famosi de iure Ciuili erat capitalis quando crimen per libellum obiectum capitis pœna esset dictum.*
57 *Libelli famosi pœna vt locum habeant nocendi animum necessarium est interuenire, & dolus verus requiritur.*
58 *Dolus in dubio non prasumitur.*
59 *Blasphemia crimen iudicatur quo verbo, aut scripto perpetratur.*
60 *Pœna capitis quando lege antiqua vel iure communi imponebatur, procedebat in eo, qui consuetudinem blasphemandi habebat.*
61 *Pœna contra blasphemos hodie ex vniuersali omnium prouinciarum consuetudine est arbitraria.*
62 *Leges priuata quas penas contra blasphemos imponant.*
63 *Pœna spiritualis, aliaque pecuniaria iure Canonico attento imponitur contra blasphemos.*
64 *Blasphemi hareticales puniuntur per S. Officium pœnis arbitrariis.*
65 *Blasphemia vt talis dicatur necesse est praua atque perniciosa voluntate nasci.*
66 *Haretici capitis pœna puniantur, illa tamen non punit S. Officium confitentes culpam, misericordiamque flagitantes.*
69 *Sortilegi qui fatentur in sortilegiis homicidium fecisse, seque pœnitent, ac parati sunt corripi, tradendi non sunt Curia seculari.*
68 *Sodomita si non sint incorrigibiles, DD. Inquisitoribus conceditur facultas minuendi pœnam contra eos.*
69 *Confessio in delictis quando minuat pœnam.*
70 *Filij remunerantur ex parentum meritis.*
71 *Vita correctio est facilis in homine.*
72 *Actus dubij in bonam, vel malam partem possunt interpretari.*
73 *Animus semper improbus prasumitur in actibus qui ex natura sua sunt improbi.*
74 *Natura in dubio actus standum est.*
75 *Nullus iudicatur loqui id, quod non sentit.*
76 *Lingua cordi cedit, & sub iugo mentis verba consistunt.*
77 *Confessio cum qualitate quando possit diuidi?*
78 *Curia seculari tradi iubet Paulus IV. qui sanctissima Domina nostra virginitatem abnegauerit.*
79 *Leges Pontificia iudicio populi debeat recipi.*
80 *Constitutio Pauli IV. & alia Clementis VIII. non practicantur in sancto Officio.*
81 *Delictum vnicum dicitur committere, qui facta plura committit, quorum singula continent in se crimen, & facta illa ad eundem finem tendunt.*
82 *Pœna culpam supponit, & absque ea non potest imponi.*
83 *Voluntas, populique voces non sunt attendenda in iudicando.*
84 *Iudex clementius se gerere debet quàm lex.*
85 *Scandalum attendendum ad executionis accelerationem, sed non ad pœnam augendam.*
86 *Scandalum quod Christus seuerè puniri voluit, fuit illud, quod in damnum, & ruinam proximorum adhibetur verbis, aut operibus illum ad malum excitando.*
87 *Scandalum aliud actiuum, aliud passiuum.*
88 *Scandalum actiuum cessat deficiente animo, ac periculo, quod alij incidant, malaque operantem insectentur.*
89 *Ad scandalum euitandum non licet iustitia limites egredi.*
90 *Innocens à iudice puniri non potest propter scandalum vitandum, vel tumultum populi.*

IN Granatensi ciuitate quinta feria maioris Hebdomadę, quæ quinta simul numerabatur dies mensis Aprilis anni 1640. impius quidam libellus ad valuas Senatus affixus apparuit. Mosaica lex iactabundis in eo verbis deprædicabatur: impia commendabatur Caluini secta: diris etiam ac male precantibus insultationibus deuouebatur sacrosancta Christi Fides: noua deinde ac sacrilega impietate Deiparæ Virginitas, & castimonia lacerabatur, adeoque absœno sermone, qui vix meretricem quæstuosa libidine ad lupanar prostitutam deceret. Impia etiam miserationis specie commonebat omnes iniquus libelli auctor tanquam qui falsa Religione improuidi sineremur abduci. Minabatur denique præstiturum se, vt cultus omnis, ac pietatis officium, quod Granatensis ciuitas erga marmoreũ Virginis simulachrum (in trophæi speciem erectum, & de regione portæ de Eluira ad ipsum vrbis ingressum in patente campo situm, vulgoque *Virgo del Triunfo* nuncupatum) minor Religionis exemplo præstat, extingueretur.

Nefandum hunc libellum post intempestam noctem, cum iam alituum, pecudumque genus sopor altus habebat, duo quidam viri per aliqualem tenebrarum licentiam conspicati sunt; chartæ & characterum in

solentia auidam alioquin curiositatem facile pertraxit. Ac licet tunc materiæ adhuc ignari, è valuis tamen remouissent, lectum autem, & iniquæ inscriptionis iam conscij sequenti die ad sacrum Inquisitionis Tribunal attulere. Serpsit illicò sceleris fama, & facinoris enormitas, ac magnitudo ciues omnes Granatenses sūmo animi dolore, & acerbitate prout ea est ipsorum in Deiparam pietas ac studium affecit.

3 Concitauit autem potissimum Fidelium animos, sacrilegus de Deipara, enormiterque obscœnus sermo, ob idque in puniendi sceleris cupiditatem feruidius omnes exarsere: & factis diligentiis cœpit per vrbem spargi rumor quod eremita quidam libellum fixisset. Ex Granatēsis enim Senatus destinatione quidam Fr. Franciscus Alexander curando dictæ Virginis del Triunfo cultui assidebat, ob id muneris genus Hispano more Eremitæ nomen adeptus, habitu præterea vitæ instituto non dissono, is quasi iniuria in Deiparam commissa proximus præ cæteris læsum agens sceleris enormitatem tum priuatis colloquiis sępius per vrbem extollebat, tum iuridice argumenta suspicionis suæ, & quid ipse sacra illa nocte vidisset, deposuit. Cum ergo inquisitiones aliæ sedulo adhibitæ euanuissent, periissetque Dominorū Inquisitorum in indagando malefactore strenuè impensus labor, perpensis post tacite, & per moram prædicti Eremitæ depositionibus, magna in eum indicia, ac præsumptiones ortæ fuerunt.

4 Ob hæc igitur indicia prędictum Eremitam in carcerem abduci imperatum fuit, illique delatione perlecta, statim crimen ingenue confessus est; profundaque sui sceleris pœnitentia repente concussus, cœpit altius vitæ suæ cursum, & rationem repetere, exponens se grauissimæ cuiusdam Religionis ac familiæ religiosum esse laicum, & professum; ob discordias tamen & simultates in ea contractas fugam fecisse, & Religionem aliquot ante annos deseruisse Ac quia dimisso licet habitu, pietatis ac Religionis studium in eo non perierat, in Hierosolymam se contulisse, ibique sancta visitasse loca, vbi in Deiparam præsertim æstuante affectu quasi in deuotionis monumentum sacras quasdam suis brachiis notas impresserat. In dextro quidem Cruces quasdam Hierosolymitanis simillimas, necnon & S. claui signum instar stigmatici serui Postea *D P*. Deinde *Concepcion* Et has litteras *D. M. S. A. T.* cum apice suprà; quibus significari videbatur, *Esclauo de la purissima Cocepcion de Maria Santissima* Demum legebantur hi numeri, 1636. vt inustionis antiquitas constaret Sinistro brachio inscripti erant hi characteres *I. N R. I.* & deinde *sea con migo* Addidit è Hierosolymis in inferiorem Panoniam fugisse dilapsum: & in Viena vrbe Templum Virgini de la Concepcion dicatum constrixisse Demum in Granatensem vrbem rediisse, vbi se, suamque operam *Virgini del Triunfo*. eiusque cultui curando consecrauerat. Cùm autem animaduertisset de absoluendo ædificio non agi (desunt enim noui adhuc crates ferrei ad arcendum longinquius ingressum, nouaque hastilia ad sustinendas lucernas in Virginis cultum integris semper noctibus ardentes) tepereque Fidelium deuotionem, nec augere iis, quibus par foret incrementis. His, inquiebat, omnibus fuisse permotum vt sacri illius loci cultum ac venerationem curaret augeri, eoque consilio libellum figere statuisse, multis aduersus Deiparam conuiciis, ac contumeliis plenum. quæ potissimè in *Virginem del Triunfo* dirigerentur. Vt verò sceleris suspicionem à se auerteret, & in aliquem Iudaici sanguinis coniiceret (in quos pronior est suspicio) Mosaicæ legis commendationem, & Christianæ abiurationem in eo libello scripsisse. At ne demum Lusitanus aliquis putaretur fuisse criminis auctor, ob idque eius nationis homines cæteris malè haberentur, addidisse Caluinisticæ sectæ commendationem; in idque consilij Dæmonis, vt iam tunc putabat, astu fuisse deductum. Existimabat enim eo medio compendiosius consecuturum, vt ad expiandum libelli nefas, populi deuotio feruidius concitaretur, & in Virginis honorem augustissimæ solemnitates, & omni pompa, ac magnificentia plenæ instituerentur, & celebrarentur, inceptum absolueretur ædificium, veneratio, ac cultus augeretur, sacer demum ille locus, & ciuitatis Granatensis, ac vicinorum oppidorum confluxu frequentissimus, ac celeberrimus fieret Absuisse itaque tantum, vt animus ipsi fuerit hæreticalis prædictum libellum figendo, erroresve in eo contentos crediderit, vt potius contrariis omnino votis, maiorem Virginis honorem, & cultum hinc augendum semper intenderit, tanquam vir erga Deiparam fidelis, tanquam Christianus etiam, & Catholicus, piisque & Catholicis parentibus natus.

Hac confessione facta, & lamentabilis casus cognito 5
successu, omnes id totum crediderunt, & antea tanquam exploratum habebant ab eo fixum fuisse libellum ad pietatis incremētum erga Virginem del Triunfo, eleemosynarumque accessionem faciendam, exindeque ad maius ipsius Eremitæ lucrum: in huiusmodi enim Eremitis persæpe plurima vitia repeniuntur, & ad quælibet nefanda perpetranda aliquando audaciores inueniuntur; ex S. Hieronym. *epist. 5. ad Rustic. monach.* ibi: *Videas nonnullos accinctis renibus, pulla tunica, barba prolixa à mulieribus non posse discedere, sub eodem manere tecto, simul inire conuiuia*, &c. & *epist. 12. ad Eustoch. de custod. Virgin.* multo post, med. vbi tanquam pestes Sanctissimus Doctor consulit exterminandos ibi: *His igitur quasi quibusdam pestibus exterminatis, veniamus ad eos* Iuli. Firmic. *lib. 8 c. 6. ibi*, *Aliud ex fronte pollicentur, aliud latenter in moribus celant; sunt enim austera facie, prolixa barba, obstinata fronte*, &c. exornat Franc. de Amaya *ad l. quoniam ignauia num. 11. cum seq. C. de Decurion. lib.* 10. Quid enim mali de huius professionis hominibus suscipiendum non sit. Ego dum Romæ essem annis transactis Eremitam quendam agnoui, qui prope Colissæum cultui cuiusdam Ecclesiæ assidebat, & tantam de sua sanctitate opinionem in Romana Curia consequutus fuit, vt omnes ad eum confluerent, & de vilissimi panni habitu, quem pro humilitate gerere simulabat, fragmenta tanquam hominis sancti reliquias dissecabant; erat enim liberali, & permodesta facie reuerentiam quandam præseferente præditus: hunc denique cum ego in Hispaniam profecturus triremen ascenderem in ciuitate vetula, remigem agnoui, propter sua scelera, & detestabilia crimina ad triremes iustè damnatum; alios etiam agnoui, qui nefandissima delicta committentes condignis suppliciis fuerunt puniti.

Infelix hæc, seu flagitiosi, aut ineptissimi hominis in 6
Deiparam audacia, occasionem præbuit doctis aliquibus & piis viris scribendi, quandam satis eruditam allegationem hac de re ad lucem emisit D. Franciscus Guillen del Aquila purpurea diui Iacobi Cruce insignitus. Aliam non minus doctam pro Rei defensione euulgauit Licentiatus D. Petrus Muriel de Berrocal, in Granatensi tribunali sancti Officij Aduocatus. Demum in hac causa famosi libelli aduersùs sacrosanctam IESV Christi legem, & incorruptam Deiparæ virginitatem, perpetuoque florentem pudicitiam publici affixi doctissimam decisionem mira eruditione, & dispositione elaboratam, elegantique stylo exaratam edidit, & typis mandauit anno 1641 doctissimus & eruditissimus Doctor D. Franciscus Marin de Rodezno, olim insignis Collegii Maioris Salmanticensis Archiepiscopi alumnus, tunc temporis Granatensis Inquisitor, & Placentinæ Ecclesiæ Scholæ Magister: ex qua cùm alibi nec doctiùs nec meliùs quicquam amplius inueniri poterit, plura mutuatus sum.

Nec lamentabilis huius casus euentus potērit apud 7
exteras

exteras Nationes Fidei Catholicæ puritati, quæ in his Hispaniarum Regnis Dei gratia semper illibata permansit, quicquam detrahere; eam enim illibatam, puram, ac sine errorum, & hæresum mixtura conseruauit semper nostra Hispania, ac firmiter hac tempestate retinet: & quod fuerit Christianæ Religionis obseruantissima, & hæreticis infestissima, tradit Odofred. in l. 1. C. de heret. ibi, *Pumantur suspecti hæreseos in religiosissimus Hispaniæ Regnu, vel hac maximè tempestate triumphantibus, & singulari laude dignu, quod nulla non solum planè hæresis, verum ne suspicio quidem nota digna, vel momento manet.* Gregor. Lopez Mandera *en el tratado de las excelencias de la Monarchia y Reyno de España cap. 6. de la Religion y Christiandad del Reyno de España, su antiguedad en la Fe, la excelencia de sus Apostolos, la de su continuacion y aumento:* & ex professo Fidei sinceritatem & obseruantiam, qua Dei beneficio nostra Hispania exultat, mirè extollunt Camil. Borrel. *in tract. de præstantia Regis Cathol.* & Iacob. de Valdes *de dignitate Regum, Regnorumque Hispaniæ.* P. M. Ioan. de la Puente *en la conuenencia de ambas Monarquias lib. 3. c. 35. fol. 366.* ibi, *De lo qual consta que entre los Reynos de Europa es España el mas antiguo miembro en la Monarquia ecclesiastica, y nuestra Fe la primera y primogenita, & lib. 3. cap. 20 §. 1. fol. 126. col. 2. & lib. 4. cap. 10. fol. 263.*

Et vt aliquid in re tam graui ab amico solicitatus dicere valeam, ad faciliorem materiæ cognitionem in primis sciendum est, quod

8 Blasphemia alia dicitur hæreticalis, alia non hæreticalis appellatur. Hæreticalis est illa quæ hæresim seu falsitatem contra Fidem formaliter, seu virtualiter continet, & significat. Huiusmodi est omnis blasphemia enunciatiua, siue affirmando, siue negando aliquid de Deo, quod Fides docet, vel etiam tribuendo creaturæ id, quod secundum Fidem soli Deo conuenit, vel de his etiam dubitationem aliquam ostendendo. De quibus hæreticalibus blasphemiis cognoscunt Inquisitores contra hæreticam prauitatem, & ius habent animaduertendi tales blasphemos. Ita Cou. *in cap. quamuis pactum p. 1. § 7. Direct. Inquis. part. 2. q. 41.* & ibi Peña *commento 66.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 113. vers. quandoque tamen,* Farin. *in praxi crimin. quæst. 20. num. 39. & in tract. de hæresi q. 178. n. 76.* Azori. *instit. moral. p. 1. lib. 9. cap. 28. q. 5.* Aloys. Ric. *in praxi aurea resol. 9. num.* . Zenard. *in direct. Theolog. p. 1. precepto 1. cap. 11 § 1.* Lorca *in 2. 2. D. Thomæ q. 13. art. 2. disp. 51. num. 10.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2 c. 32. num. 36.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 5. t. 4. l. vnica, de blasphem. n. 2.* Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 1. diffic. 15. num. 7.* Turrian. *tom. 2 in 2. 2. D. Thomæ disp. 58. dub. 3.* Sanctarel. *de blasphemia c. 8. dub. 1* Sousa *in aphorism. Inquis. lib. 1. cap. 19* Campan. *in diuers. Iuris Canon rub. 11. c. 26. num. 67.* Lazari. *de blasphem. q. 7.* Trullench *in Decalog. lib. 1. cap. 12. dub 1.* Diana *moral. resol. p. 4. tract. 7. resol. 8.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 51. num. 89.* Vela *in prælect. ad cap. 1. de offic. Iud. Ordin. p. 1. num. 98. in vlt. impress.*

9 Blasphemia autem non hæreticalis dicitur omnis illa, quæ non formaliter, nec virtute continet falsitatem quasi speculatiuam contra Fidei veritatem, & sic quæ hæresim non sapit, quia secundum se nihil contra Fidem affirmat, licet ex modo dicendi aliquid contra Fidem significare videatur: cuius cognitio ex præuentione pertinet tam ad Ecclesiasticum Ordinarium, quàm ad secularem iudicem. Ita Gregor. Lop. *l. 4. glos. 2. tit. 28. part. 7.* Cou. *d. § 7. num. 29.* Auendan. *de exequendis mand. part. 2. cap. 5. num. 5.* Clar. *in §. blasphemia n. 4.* Auiles *ad cap 25. Prætor. num. 9.* Salzed. *ad Bernard. d. cap. 110. alias 112. addit. 1. vers. est quidem.* Suar. de Paz *in praxi tom. 1. præl. 2. num. 74.* Ioan. Vela *de pœnis delict. cap 4. num. 15.* Decian. *in tract. crimin. lib. 4. cap. 26. n. 13. & lib. 6. c. 4. num. 2.* Sigism. Scacc. *de iudic. lib. 1. c. 12. num 56.* Mart. *de iurisdict. p. 2. cap. 13. num. 14.* Ceuall. *commun. quæst. 85. num. 1.* Farin. *d. quæst. 20. num. 39.* Bobadil. *in politica lib. 1. cap. 17. num. 77. in princ. & cap. 18. num. 38.* Carol. Borrel. *de Magistratuum edict. lib. 3. cap. 2. num. 34.* Rutger. Ruland. *de inuocat. brachij secularis cap. 9. num. 6.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. cap. 56. num. 35.* Lazar. *de blasphemia q. 6. n. 3.*

Contra blasphemantes in lege veteri *Leuitici c. 24.* 10 imposita est capitis pœna, ibi *Qui blasphemauerit nomẽ Domini morte moriatur.* Idemque Iure Ciuili fuit statutum *in Auth. vt non luxurientur homin. contra nat. §. quoniam collat. 6.* Claud. *ad Bertazol cons. 553.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. casu 375. num. 25.* Decian. *in tract. criminal. 2. lib. 6. cap. 6. num. 1. & 4.* Farin. *d. quæst. 20. à num. 2.* Mart. *de iurisdict. part. 2 c. 13. n. 3. & 4.* Ioseph. Vela *in prælect. ad d. c. 1. p. 1. n. 93.* nam hoc peccatum in Spiritum sanctum commissum dicitur, quod neque in hoc seculo, nec in futuro remitti scriptum est *Matth. cap. 12. vers. 31. & 32.* ac refertur *in cap. qualis 45. statim post princ. 25. dist.* præcipuè cùm hæc blasphemia sit hæreticalis, & aduersùs Virginis Mariæ nostræ Dominæ puritatem, ac virginitatem: nam cùm blasphemiæ sunt adeò enormes, certum est pro eis debere capitis pœnam imponi, arg. text. *in l. vnica C. nem. lic. sig. saluat.* vbi glos. *verb. grauissimam,* exponit, id est, pœnam mortis: & tradunt Anchar. *cons. 15. per tot.* Cassan. *cons. 1. num. 69.* Boer. *decis. 301. à num. 16* Franc. Marc. *Delphin. decis. 509 in fine part. 1.* Decian. *d. lib. 6. cap. 6.* 11 *num 5. & 7.* vbi ex Gramm. refert quòd etiam hodie posset imponi pœna mortis attenta qualitate blasphemiæ, si esset enormissima, & horrenda, & attenta pessima qualitate blasphemantis, Menoch. *de arbitr. casu 376. n 4.* Vincent. de Franch. *decis. 504. per tot.* Farin. *d. quæst. 20. n. 68.* Petr. Cauall. *resol. criminal. casu 91. per tot.* Pantoja de Ayala *in l. fin. C. de aleatorib. fol. 138. n. 12. & 13.* Ioan. Gutier. *in praxi crimin. q. 75. per tot.* Quod procedit etiam in Sancti Officij tribunalibus, in quibus non sunt isti ad misericordiam admittendi, quãuis illam efflagitent, sed Curiæ seculari sunt tradendi, vt docent Farin. *de hæresi q. 181. n. 44* Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 2. c. 42. n. 16. & 17.* Diana *d. p. 4. tract. 7 resol. 9 in fine.*

Accedit quòd si nihil aliud concurreret quàm libellus famosus, hac de causa capitis pœna erat dignus, ex *l. vnic. C. de famosis libell. l. lex Cornelia. § 3. ff. de iniur. l. Hisp. 3. & 20. tit. 9. part. 7.* Ludou. Peguera *decis. 77.* Farin. *in praxi crimin. q. 105. num. 241. cum seq. & cons. 30. à num. 1. lib. 1.* Hieron Buccaron *de different. inter iudicia ciuil. & crimin. differ. 50.* Præcipuè cùm libellus graues iniurias, & opprobria in aliquam magnæ qualitatis personam continet: nam si facti & personarum qualitas expostulat, vltimo supplicio auctor libelli afficiendus est, teste Petro Plaza *in epit. delictorum cap. 3. num. 2. cum seqq* Farin. *d. cons. 30 num. 25.* Et in nullo alio casu potuit hoc æquius practicari quàm in nostro, propter iniuriarum, atque opprobriorum in Virginis sanctissimæ puritatem, & virginitatem prolatorum grauitatem, & propter libelli in loco publico infixionem, circunstantia crimen qualificante: ea verò tantùm sufficeret vt capitis pœna imponeretur, vt in terminis notauit Angel. *in l. lex Cornelia §. si quis libellum num. 3. ff. de iniur. & in l. vnic. C. de famos. libell.* Farin. *d. quæst. 105. num. 477. cum seq. & d. cons. 30. num. 26.*

Et cùm libellus similes iniurias continens, si in Principem dirigeretur, vtique faceret eius auctorem in crimen læsæ maiestatis incidere; læsæ maiestatis crimen, 13

glos. *verb. contemnendum in l. vnic. C. si quis Imper. maledixerit*, glos. etiam *verb. parendum est, in l. famosum ff. ad leg. Iul. maiest.* & *ibi* Angel. *num.* 5 *l. Hisp.* 4. *tit.* 13. *part.* 2. *l.* 11. *tit.* 16. *lib.* 8. *Recop.* Ioan. Gutierr. *in praxi crimin. q.* 78. *à num.* 6. & *q.* 74. *à num.* 1. itaut illum fabricans vltimi supplicij pœna veniat puniendus, vt post alios contendit Petr. Caball. *casu* 235. *à num.* 22. 25. & 38. quanto potiori iure idem dicendum erit in nostro casu, cùm longè grauius sit æternam quàm temporalem lædere maiestatem, *Auth. Gazaros C. de heret. cap. vergentis, eod. tit.*

14 Licèt etiam per hæresis crimen, quod interponebatur, vel quod libellus indicabat, admitti ad misericordiam posset, hîc verò fieri non debebat, cùm cæteræ criminum species concurrant in quibus venia concedi non potest; nunquam enim plura delicta concurrentia faciũt, vt vllius impunitas detur; neque enim delictum ob aliud delictum minuit pœnam, vt inquit Vlpian. *in l. nunquam plura* 2. *ff. de priuat. delict.* Petr. Caball. *in resol. crimin. casu* 158. *num.* 10. & 14. *cum seqq.* Giurba *cons.* 25. *à num.* 13. & *cons.* 82. *à num.* 8. D. Larrea *tom.* 1. *decis.* 50. *à num.* 1. Et omnia simul sunt operatura quod singula separatim non possent, arg. tex. *in l. si adulterium cum incestu* 38. *l. vim passa* 39. §. *præscriptione ff. ad leg. Iul. de adulter.* quia delictum mixtum, vel

15 qualificatum, non continetur sub simplici, vt inquit Bart. *in d. l. si adulterium*, & *in l. Gallus* §. & *quid si tantum n.* 2. *ff. de liber. & posthum.* quem illi cæteri sequuntur, Greg. Lop. *in l.* 2. *tit.* 17. *part.* 7. Carrasc. *diuers. tract. tract.* 4. *pro interpretatione l.* 1. *tit.* 20. *lib.* 8. *Recop. n.* 1. *cum sequentib.*

16 Quod eo potiori ratione debet admitti, si animaduertatur scandalum graue quod in toto Regno dimanauit, & quod crimen adeo enorme puniri oportet in publicum exemplum, per quod licet pœnas augeri, & etiam vltimi supplicij pœnam imponi vbi deficit criminis committendi animus, quæ esset condigna, *l. omne delictum ff. de re milit.* ibi. *Propter exemplum capite puniendus est, l.* 3 §. 1 *ff. ad leg. Cornel. de sicar.* ibi, *Non quidem malo animo, sed malo exemplo, l. aut facta* §. *pen.* ibi, *Exẽplo opus est, l. si quis aliquid* 38. §. *qui abortionis*, ibi, *quia mali exempli res est. ff. de pœn. l.* 3 §. *sed ex senatusconsulto*, ibi, *sed malo exemplo ff. ad Syllanian. capit. præcipuè*, 11. *q.* 3. Marc Tull. *lib.* 3. *de legib.* ibi, *aliqua sunt quæ plus exemplo quàm peccato nocẽt.* optimè Carrer. *in praxi tit. de homicid.* §. *circa igitur tertium numer.* 27. Tiraq *de pœnis tempor. causa* 46. Menoch. *de arbitr. casu* 358. *n.* 3. & 4. Farin *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 18. *num.* 65.

17 Et licèt regulariter pœna debeat esse culpæ consentanea, *l. sancimus, C. de pœnis, l. respiciendum ff. eod. cap. non afferamus* 21. 24. *q.* 1. Tit. Liui. *lib.* 39. ibi, *Vnde orta culpa est, ibi pœna consistat.* Farnes. *de Republ. lib.* 1. *panegyr.* 5. *c.* 8 Henric. Bocer. *de regal. cap.* 3. *n.* 110. cum alijs per me plena manu adductis *in Axiomat. Iuris vsufrequent axiom.*... Hoc autem limitatur cùm interueniat causa, *cap. sine culpa, de regul. iuris in* 6. ibi, *Sine culpa nisi subsit causa, non est aliquis puniendus*: vbi illa particula, *causa*, intelligitur de publica: glos. *in cap. cognoscentes, de constit.* & *in cap. fin. de eo, qui cognou. consang.* Solorzan. *de iure Indiar. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 11. *n.* 32. Commu-

18 nis enim vtilitas sæpiùs efficit vt iustæ & rigorosæ Iurisprudentiæ limites transiliantur; idque pro rei & circunstantiarum qualitate iustius & congruentius reputetur, *l. ita vulneratus* 51. *vers. multa, ff. ad leg. Aquil. l. Barbarius ff. de offic. Prætor.* Et facit illud Horat.

Atque ipsa vtilitas iusti prope mater & æqui.

19 Et Ciceron. *epist. ad Brut. Salutaris seueritas vincat inanem speciem clementiæ.* Estque id adeò verum vt in rebus etiam inanimitatis, vel irrationabilibus supplicia exerceantur, vt sit omnibus in exemplum, *l. Hisp.* 2 *tit.* 21. *part.* 1. *c. mulier. in fin.* 5. *q.* 1. *cap. hoc ipsum*, 33. *q.* 1. 1. Quint. Curt. *lib.* 8. Tacit. *lib.* 3. *annal.* ibi, *Compertũ est seueritatem illã multò misericordia salubriorẽ*, cũ late congestis per Guillelm Forner. *lib.* 1. *select. cap.* 10 Forcat *in sphæra legali*, & *in Necroman. dial.* 1. *n.* 25. Petr Erod. *lib.* 7. *rerum iudic. tit.* 4. *cap. vlt.* & *lib.* 9. *tit.* 15. *cap.* 2. Ayala *lib.* 2 *c.* 4. *n.* 10. Adam Coutzen *lib.* 10. *Politicor. c.* 48. §. 2. ibi, *Magna sæpe pœna fuere, vbi non magna culpa, finis tamen erat disciplina* Petr. Caball. *resol. crimin. casu* 294. *cum seqq.* Solorzan. *de parricid. lib.* 1. *cap.*
2. *pag.* 6. & 7 Et in furiosis, qui ob fati infelicitatem cul- 20
pa liberi existunt. *l. Diuus ff. de officio Præsid. l. infans, ff.*
de sicar Farin *in praxi crimin. tom* 3. *q.* 94. Vt accidit in 21
væsano, qui percussit Regem Catholicum D. Ferdinandum, quem D. Regina Elisabetha eius imperauit laqueo suspendi, cuius factum defendunt Hippol. de Marsil. *in l.* 1. *in princ. ff. ad leg. Cornel. de sicar. n.* 59. & 60. & *in praxi crimin. verb. diligenter num.* 167. Iul. Clar. *in praxi*, §. *fin. q.* 60. *vers. item quæro*, Anton. Gom. *tom.* 3. *var. c.* 1. *num.* 72. relatus à Martino de Larreà *lib.* 8. *select. cap.* 9.

Sed his non obstantibus in ea fui sententia talem blasphemum in carceribus S. Officij detentum non debere relaxari, sed alia pœna extraordinaria damnari: & his potissimum ducor fundamentis.

Primò, quia causa, qua reus iste dixit se fuisse mo- 22
tum, ad illum libellum publicandum, non processit ex animo, aut intentione errandi in Fide, vel alios ad errorem trahendi, vt constat. Fixit itaque non animo sanctissimam Virginem, ac Dominam nostram offendendi, neque dubitans de eius virginitate, purissimoque cãdore, potiùs id intendens, vt cultus erga Deiparam, Fideliumque deuotio erga Virginem, cui ipse inseruiebat, augeretur, ratus hac via, quamuis adeò barbara, irrationali, & execranda, facilius consecuturum, vt amor ac pietas, quæ erga Cælitum Imperatricem omnium Fideliũ animis, altis insidet defixa radicibus, tunc maximè excresceret, cùm insolentioribus opprobriis & contumeliis quateretur, vt quasi insolito hoc facinore lacessiti Fideles de ipso pietatis obice gradum ad noualia, maioraque & inassueta pietatis officia facerent, nouasque & magnificentissimas festiuitates publicasque supplicationes instituerent ad Virginem, in quam prædicti libelli verba torquebantur; insimul ei magnas offerrent eleemosynas, quæ ad ipsum reum spectabant, & in eius vtilitatem conuertebantur.

Cùm autem reus non potuisset testibus conuinci, ex 23
indiciis atque præsumptionibus solus suspectus, tandem sponte crimen confessus fuit, liberè deponens: cui multum quoad hoc deferendum est, *l. cùm de indebito* 25. §. *in omnibus ff. de probat.* ibi, *nisi ipse specialiter, qui cautionem exposuit, causas explanauit, pro quibus eandem conscripsit, l. omni nouatione C. de sacros. Eccles. l. ex facto ff. de vulgari, c. inter alia, de sent. excom.* Bald. *cons.* 313. *n.* 1. *vol.* 4. ibi, *De animo autem suo interrogari quis potest, & stabitur eius responsioni*, Bart. *in l. pro herede*, *n.* 3. *ff. de acquir. hæred.* Crauet. *cons.* 384. *num.* 9. Sim. de Prætis *cons.* 65. *n.* 35. *vol.* 1 Ad criminis etiam excusationem, quæ aliàs induci posset, vt post Bald. *in l.* 1. *n.* 20. Ias. *n.* 23. & 30. *C. de seruis fugit.* tradit Honded. *cons.* 87. *n.* 163 *cum seq. vol.* 2. subdens declarationem animi, quo epistola, vel quid simile scriptum fuit, spectare ad scribentem, & eius declaratione delictum excludi, Alex. *cons.* 146. *n.* 24. & 25. *lib.* 5. Gerard. Mazol. *cons.* 101. *num.* 79. Mynsing *cons.* 7. *n.* 10. *cum seqq.* vbi ex pluribus cũ-
probat standum esse iuramento & declarationi iniurian- 24
tis, quod iniuria non fuerit illata animo iniuriandi, Mascard. *de probat. conclus.* 97. *n.* 10. Et in iniuriis, vel blasphemiis verbalibus facilius admittitur excusatio ex defectu intentionis, quàm in cæremoniis, aut factis hæreticalibus Albertin. *de agnosc. assert. q.* 36. *n.* 18. *in princ.*

Rojas

Roias de heret.p.1.numer.302.'303. & 306. Farin.de
25 heresi quaest.179.numer.56. Meliùs enim in verbis ani-
nimi simulatio cadit, quàm in factis, hæc enim maiori
certitudine intentionem deregunt, verba verò faciliùs
contra proprium censum proferuntur, leg. si tamen §. ei
qui ff.de adil.edicto cap.filij,d. heret. cap. contra Chri-
stianos,eod.tit. lib. 6.pulchre Roias de heret.p. 2. à n.
210 Castill.centron.lib.5.cap.107.n. 17.cum seq.Giur-
ba cons. 51.n. 26.in fine.Torrebl. de iuris spirit. lib.13.
c.2.n.9.

26 In his itaque terminis necessario Rei confessio cum
illa qualitate ex defectu intentionis est admittenda, vt,
in puncto defendunt Cantera quaest. crimin. rub.de he-
ret cap.1 numer.68. & 69. Farin.de heresi quaest. 179.
n.55. Castr.Palao in opere mor.tom. 1.tractat. 4.disp.4.
puncto 8.num.170. Sousa in aphorismis lib. 1.cap. 13.
27 num.11.ibi, Quòd si alia indicia non adsunt hæretica-
lem animum ostendentia, omnino reus credendus est: si
verò alia indicia animi suspecti dantur, pro qualitate
eorum abiurare debent. Rojas d.p. 1.a numer. 33. & à
num. 174. Diana d.tom.4.tract 7.resol.34.per tot. ma-
ximè in vers.sed quid ego sentio. Præcipuè cùm aliis cir-
cunstantiis,& coniecturis fulcitur, quæ intentionis de-
fectum persuadeant ex Gutier.de delict. quaest. 32.nu-
mer.64. vers.sed vt verosimile sit Et inuenitur, vt hic
accidit, verificata,& certa rei confessio in reliquo, tunc
enim, etiam quoad hoc, certissimam esse præsumen-
dum est, glos. & DD. in leg. 2. Cod. de non numer.
pecu. Menoch. de præsumpt. lib. 3.præs. 12. numer.
26.vers. quarta coniectura, & præs. 13. num. 16. Io-
seph Ludou. Perus.decis.66.n.24 Gratian.decis.103.n.
23.Camill.Borrel.in sum.dec.is.tom. 2.tit. 3. de confessis
n.254.

28 Cùm ergo in criminibus causa illorum materialis in
voluntate consistat, vt probat Decian.in. pract crimin.
lib.2,cap.1.numer.5. necessario semper est inquirendus
animus,ac intentio,quibus committuntur, vt inquit Ci-
cer.lib.2.Rhetor. ibi, Voluntatem in omnibus rebus spe-
ctari conuenit,&c & alibi eod. lib. Non ex euentu cogi-
tationem spectari oportere, sed qua cogitatione & spe
animus ad maleficium profectus sit, considerare, quo a-
nimo quidquisque faciat, non quo casu vtatur, ad rem
pertinere,& orat.14 pro A Cluent Senec. lib. 1.de be-
nef.cap.36.& lib.6.cap.8. S.August.de verb. Apostolor.
serm.18. S.Isidor Pelusiota lib. 2.epistol. 185. ibi, A vo-
luntate, animique destinatione res perpenduntur, ne fit
vt qui sponte aliquem sauciauit, nec tamen interfecerit,
eo qui non sponte, atque consulto interemerit, scelera-
tior esse iudicetur, cap. homines falsum 22.quaest.1.cap.
p iratum 23 quaest. 1 cap. etsi Christus §c pen de iureiur.
29 Petr.Gregor.syntagm.Iuris lib. 3.cap. 2. Nam maleficia,
voluntas,& propositum, delinquentes distinguunt, ver-
ba sunt legis iniuria 55.ff.de furtis, & probat text. in
leg.quod Reip.33.ff.de iniur. leg. 3. § si quis dolo ff. de
tabul.exhiben.leg.1.ff.si famil.furt. fec. Petr. Erod.rerū
iudic.lib.6.tit.de iniur.c.20.Card.Tusch. lit. D. concl.
160.Nouar.quaest.forens.lib.1.quaest. 28.numer.1 Farin.
in praxi crim.p.3.quaest.87.numer.6.Bobadil.in politic.
lib.2.cap.21.anmer.105.Marin. Giurb.cons.85.numer.
30 14 Magisque discernuntur per animū & finem, quibus
crimen perpetrant, quam per ipsum facinus, l. diuus ff.
de sicar.ibi, in maleficiis voluntas spectatur, non exitus, l.
fraudis ff.de re iudic.leg. verum ff. de furt. Tiraquel. de
pœnis temper.causa 51.à num.7. Farin.d. quaest. 87.nu-
mer.7. S.Isidor. Pelusiota lib.3.epist.399.ibi, Siquidem
res à conatibus plerumque, non ab effectibus iudicantur,
atque ab animi sententia, & voluntate, non à fine
corona nectitur.

31 Quod adeò verum est, vt crimen non possit anima-
duerti vbi desit voluntas, animusque offendendi, vt in-
quit S.August.in lib.de libero arbitrio, asserens pecca-
tum adeò esse voluntarium, vt sine voluntate pecca-
tum non sit, l.1.Cod.de sicar. ibi, Crimen enim contra-
hitur si & voluntas nocendi intercedat, cap. vnum § cri-
minis appellatio 25.dist.glos.& DD.in leg.1.Cod.si ad-
uer. delict.S.Thom.1.2.quaest.74.Mench.Illustr.lib. 1. 32
quaest.19.numer.5.Farin d.q.87.n.6. Nam voluntas est,
qua peccatur,& delinquitur, iuxta illud Luc.c.8.ex cor-
de procedunt fornicationes, adulteria, homicidia,&c. S.
August.in lib.retract.4. ibi, Voluntas est qua peccatur,
& rectè viuitur, & in lib.de duab animab. dū ait quòd
nonnisi voluntate peccatur; exornat Decian.d. lib.2.c.
2.n.5.

Magna equidem nequitiæ pars euanuit ex bono ani- 33
mo & fine, quo res est peracta, iuxta illud Plauti in Ca-
ptiu. In re mala, animo si bono vtare, adiuuat. Et in Pse-
udol.ibi, Bonus animus in re mala dimidium est mali.
Liban.declamat.13.ibi, Et tamen vbique causam vide-
mus tantam vim habere, vt aliquis etiam malè agere
vult, tametsi non possit, odio habeatur, & qui læserit be-
nefaciendi animo inter benemeritos statuatur, &c. Ex 34
bona intentio praui medij malitiam minuit, aliquid
enim a voluntate adimit. Ita P.M.Marquez en el gouer-
nador Christiano lib.2.cap.7.fol.32.

Ex quo enim adfuit animus, quem nuper retulimus, 35
dolusque hac de causa defuerit, sequitur reum non debe-
re relaxari, siquidem pœna capitalis imponi non potest
nec etiam grauis vbi deficit verus dolus, qui ex prauo
& damnato procedit animo, leg. 1. §. Diuus ff.de sicar.
ibi, Eum qui hominem occiderit, si non occidendi ani-
mo hoc admiserit, absolui posse, leg. in lege ff. eod. leg.1.
Cod.eod.leg.absentem in fine ff. de pœn. Menoch. de ar-
bitr.casu 324 à numer.3. & 7. Franc. Bec.cons.5. an-
mer.6 lib.1 Farin p.3.quaest.87.à numer.1. Carol.Tapia
decis.13 numer. 27. addens quòd neque dolus præsum-
ptus considerari potest, vbi de pœna mortis agitur, sed
verus requiritur, quamuis factum esset culpa admissum.
Cùm enim de imponenda graui pœna agitur, nulla cul- 36
pa quanquam lata, dolo æquiparatur, nec sufficit nisi ad
pœnam extraordinariam, leg. in lege Cornelia, ibi, Nec
in hac lege culpa lata pro dolo accipitur, ff.ad leg. Cor-
nel.de sicar. vbi Bart. per illum text. dicit nullam esse le-
gem, quæ culpam morte puniat. glos. verb. non etiam ob
culpam, in leg. in actionibus ff.de in litem iur. & ibi Bart.
num 7. Ias à num 27 & Dec. à numer. 10. & 19. Castr.
in leg. nemo n.5.Cod.de Episcop.& cleric. vbi refert ob-
tinuisse in diuersis casibus pro hac opinione, pœnaque
ordinaria multos liberasse,& hoc esse menti tenendum,
& ad confusionem Iudicum imperitorum, Franc.Bursat
cons.151.n.37.Tiraq.de pœnis temper.causa 14.num.5.
Clar.§.fin.q.84.in princ vers.& loquendo de pœna mor-
tis, Hondēd.cons.105.num. 78.lib. 1.Farin.d. quaest.87.
à num 22.

Nam licèt cùm factum vel verba hæreticalia sunt, 37
regulariter secum afferant prauæ intentionis præsump-
tionem, ex leg. si non conuicij Cod. de iniur.& cap.1.de
præsumpt. hoc tamen non procedit cùm aliæ præsump-
tiones in contrarium adsunt, vel attenta personæ quali-
tate, aliisque circumstantiis suadeatur, per causam diuer-
sam,& non hæreticali intentione commissum fuisse Ita
Ioan.Lopez in allegat.heret. §.7.post med vers. ad hoc
tamen, subiiciens quod præsumptio malæ intentionis 38
tollitur per actus externos contrarios, & per contrarias
præsumptiones, Simanch.in enchirid: tit. 29. de confess.
numer.9. Farin.de heresi quaest.179. anmer.62 Anton.à
Sousa in aphorism.Inquis.lib.1.cap. 13 num.13.& cap.
16. anmer. 10.& 12. Animus enim,& intentio, vt res 39
interna, per indicia & coniecturas probatur leg. si mar-
garitam ff.pro socio, Bald.in l.cùm proponas n. 2.C.de bo-
nis auctor.Iud. Menoch.de præsumpt. lib. 5 præs. 10. n.
5 Giurba cons.17.num.33. Et præsumptio, quæ ex ipso 40
facto, & verborum qualitate remanet, per alia fortiora
superatur,

superatur, iuxta tex. *in leg. diuus ff. de restit. in integ. l. non solum ff. de ritu nupt.* Menoch. *lib. 1. praes. 30. à num. 1*

41 Et in nostro casu complures coniecturæ & circunstantiæ concurrebant, quæ euidenter detegebant ipsius Rei animum, & intentionem hæreticalem non fuisse, nec Virginem lædendi, sed animum in confessione prolatum; nam ipsi testes, qui aduersus reum deposuerunt referunt ex tempore quo is Virgini inseruiendæ se dicauerat maxime studuisse deuotionem erga Deiparam augeri, sacrumque illum locum nouis cancellis ferreis, lucernisque exornari, instituique Confraternitatem personarum Virginis cultui, ac famulatui perpetuo assistentium, quibus Reus ipse profuturum se asserebat Virginis demum miracula promulgari, eiusque venerationem excrescere: ac licet multi asseruerint se in animum induxisse Reum ambitione & auaritia ductum libellum finxisse vt scilicet pluris deinceps ab omnibus fieret, & vt eleemosynarum quæstus augeretur, populi deuotione excrescente. Licet hæc omnia ita essent, saltem animus hæreticalis ab omnibus excludebatur, vt ipsa acta ab eis relata demonstrant, & quoad hoc bene probarunt aduersus producentem, ex leg text. *in l. si quis testibus C. de testib.* cuius decisio etiam aduersùs fiscum locum habet, vt notarunt Surd. *cons. 40. n. 20 lib. 1.* Farin. *in praxi crim. p. 2. q 61. n. 214 & cons. 78. n. 16. & cons. 47. n. 9. & 38. lib. 1.* Fontanel *decis. 129. n. 15.* quamuis ex suo tantùm iudicio, & credulitate deponerent, Anton. Gabr. *commun. tit. de testib. concl. 1. numer. 15.* Farin. *q. 62 à num 226.*

42 Facit quod Reus est Christianus Orthodoxus, parentibus non infectis progenitus: ex origine enim, vel descentia bona, vel mala præsumptio sumitur, semperque iudicatur vnumquemque suę radici corresponsurum, iuxta illud Ouid. *lib 4 Metam.*

Qui viret in foliis venit à radicibus humor,
Et patrum in filios abeunt cum semine mores.

Quod & docuit Iureconsul *in l quod si nolit §. si quis mancipia ff. de adilit. edicto*, ibi, *Præsumptū etenim est quosdam seruos bonos esse, quia nationis sunt non infamatæ, quosdam malos videri, quia ex natione sunt, quæ magis infamis est, leg. si cohortalis C. de cohortalib.* S. Gregor. *homil. 20. in Euangel.* ibi, *in his omnibus Patrum suorū carnalium vias sequuntur quia si venenati filij de venenatis parentibus nati*, &c. Bald. *in leg. Gallus §. quidam*
43 *rectè n. 2. vers. in secunda ff. de liber. & posthum.* ibi, *Vitium quod est in radice naturali, transit ad posteros.* Tiraquel *ad leg. 7. connub. numer. 12. cum seqq.* Mieres *de maior. p. 2. quæst 4. illat. 2. num. 17. & 18* Salgado *de Regia protect. p. 4. cap 6. num. 34.* Solorzan. *de iure Indiar*
44 *tom. 1. lib. 2. cap 18. à numer. 13.* nunquam enim accidit à Fide retrahi nisi à parentibus infectis ortos, vt notabiliter obseruauit Simanch. *de Cathol. instit. tit. 35. numer. 15.*

45 Maximè, quia iste Reus hæresiarcha, vel dogmatista non potest iudicari, siquidem nouos errores non inuenit, nec edocuit, nec prædicauit, vt erat necessarium vt iudicaretur talis, *cap. qui alterum 24. quæst. 3.* ibi, *vnde quia magister erroris est, non tantum hæreticus, sed etiam hæresiarcha dicendus est*, &c. Eymeric. *in direct. p. 2. q. 39. & ibi* Peña *commento 64.* Ludou. à Paramo *de origine S. Inquisit. lib. 3. quæst. 9. numer. 134.* vbi ait hæresiarcham illum propriè vocari, qui aut hæreses inuenit, aut inuentas alios docuit, Farin. *de hæresi quæst. 178. numer. 15.* Castr. Palao *d. tom. 1. tract. 4. disput. 6. puncto 2.*
46 *numer. 15* Sousa *in aphorism. lib. 1. cap. 9. à numer. 1.* Et etiam in hęresiarchis, & dogmatistis certior ac verior resolutio habet ad reconciliationem admitti si in eis verę pœnitentiæ signa cognoscantur, & post capturam pertinaciter suas sectas non defendunt, vt probat text. *in cap. Berengarius, de consec. dist. 2. cap. ad abolendam, de hæret.* Peña *d. part. 2. comm. 64.* Didac. Quater. *quæst. crimin rub. de hæret. cap. 1. num. 70. vers. est nunc videndum*, Decian. *tract. crimin. lib. 5. cap. 54. n. 57.* Farin. *d. q. 193. §. 1 à numer. 5* Castr. Palao *d. tract. 4. disput. 6. puncto 2. numer. 16. cum seqq.* Sousa *d lib. 1. cap. 9. à numer. 12. & lib. 3. cap. 44. n. 3.* Diana *d part. 4. tract. 7. resol. 23.* Vel cùm perniciem nullam aliis attulerunt, nec etiam eos ad suos errores reuocarunt, Simanch. *de Cathol. institut. tit. 47. numer. 72.* Farin. *d. quæst. 193. n. 10.*

Nec etiam Fidei apostata iudicari potest, siquidem 47
in eo nunquam Fides defecit, nec etiam mentis errore vllam hæresim admisit; & Fidei apostatis vltimum supplicium non imponitur, sed alia pœna extraordinaria, cum rediguntur, & ab errore extrahuntur, vt docent Menoch. *de arbitr. casu 546. num. 13. cum seq* Decian. *in tract. crim. lib. 5. cap. 72. numer. 8.* Farin. *d. quæst 193 numer. 14. & 16. vers. concludi potest*, Diana *d. p 4. tract. 7. resol. 3.* Petr. Erod. *lib. 1. rerum iudic. tit. . de hæret. cap.*
9. Et ex eo quòd fuerat apostata suæ Religionis, culpam 48
aggrauari placeat, ob id in Sancto Officio non potest procedi, nec est crimen, cuius cognitio ad ipsum spectet, nec ex hoc capite aduersùs Fidem suspicio saltem consideratione digna inducitur. Vmbert. Locat. *in dictionar. Inquisit. verbo apostata num. 1. vers. quo primo modo*, Eymeric. *in direct. p 2. quæst. 49. numer. 2. & ibi* Peña *commento 74. vers. veruntamen*, Duard. *in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 1. q. 17. n. 32.* Diana *p. 4. tract. 7. resol. 3. col. 4. vers. quæro igitur primo.*

Multo minus poterit hæreticus formalis iudicari, nec 49
hæreticorum pœnis puniri; nulla enim blasphemia, nullusque actus interior quamuis horrendus, hæresis potest nuncupari. cum operandi animus contra Fidem & pertinacia in intellectu deficit, *cap. dixit Apostolus 24. q. 3. cap. excommunicamus 1. §. credentes, de hæret.* Castr. *de iusta hæret. punit. lib. 1. cap. 7. & 12.* Nau. *in man. cap. 11. numer. 82.* Rojas *de hæret. p. 1. numer. 34. cum seq.* Azeued. *in rub. tit. 4. numer. 25. lib. 8 Recop.* Sanch. *in præcept. Decalog. lib. 2. cap. 7. & 32. numer. 3 & 7.* Tolet. *in*
sum. lib. 4. cap. 3. numer. 1. vers. primum est, vbi dicit con- 50
cultantem Hostiam factam sine errore. intellectus non esse hæreticum, Param. *de origine S. Inquis. lib. 3 q. 3. n. 10.* Sousa *d. lib. 1. c. 8. & 39. n. 3.* Farin. *de hæresi q. 178. n. 7. 8. & 10. & à num. 148. & quæst. 179. à numer. 39. & q. 181. numer. 43.* Castr. Palao *d. tract. 4. disp. 3. puncto 2. numer. 16.* Diana *d. part 4. tract. 7. resol. 36.* Gutier. *de delict. quæst. 52. à numer. 60.* Et etiam in his hæreticis 51
etiam formalibus certum quoque est eos admitti, atque reconciliari. cum suam confitentur culpam, illiusque pœnitentiam ostendunt, eisque aliqua pœnitentia, atque aliæ pœnæ moderatæ imponuntur, si eiusmodi confessio, vel pœnitentia ante testium publicationem fiat, *l. Manichæos § præterea, ad fin. Cod. de hæret. cap. ad abolendam § præsenti, & §. laicus, cap. excommunicamus el 2. de hæres.* Rojas *part. 2. n. 197. cum seq.* Peña *in direct. p 3. commento 141.* Farin. *de hæresi quæst. 193. §. 1.* Petr. Herod. *d. lib. 1. tit 6.* Castr. Palao *d. tract. 4 disput. 6. puncto 1. num. 2.* Sousa *d. lib. 2. cap. 44. à numer. 1.* Diana *d. p. 4. tract. 7. resol. 24.*

Et si hoc in hæreticis formalibus admittitur atque 52
practicatur in sancto Officio, quia Ecclesia nunquam claudit gremium redeunti, *l. vlt. §. sed quia de epistola nos reddentes Cod. de summa Trinit leg. Manichæos Cod. de hæret. cap. superest. eod. tit. lib. 6.* sectans in hoc Sponsi sui dulcissimi vestigia. qui vt ait Paul. *1 ad Timoth.* vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionē veritatis venire; ad quod etiā spectat illud *Ezechiel. 18. n. 23. & 33. v. 11. Nolo mortē peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuat. Math. cap. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Luca cap. 4. Ioan. c. 2.* & vt ipsemet Saluator noster *Ioan. 6.* inquit, eum, qui

venerit

venerit ad me, non eiiciam foras. Quanto potiori ratione idem cum hoc Reo debuit practicari, siquidem suam confessus fuit culpam multis lachrymis, veræque pœnitentiæ demonstrationibus, sui delicti veniam efflagitans, & in eo intentio, animusque Virginem lædendi defecerunt, & potius, quanquam medio adeò irrationali, maiorem Deiparæ cultum, ac venerationem solicitare intendebat.

Veniamus nunc ad pœnam, qua puniri debeat; & ad
53 hoc assequendum, sunt in primis inspicienda delicta quæ committit, vt sic pœna illis commensuretur; vel illum libelli famosi auctorem dicimus; & licet per duodecim tabularum leges pœna capitalis imponeretur, his verbis. *Si quis occentauisset, sivè carmen condidisset, quod infamiam faceret, flagitiumve alteri, capitale esto*: Vt ex Cicer. & S. August. referunt Alex. ab Alex. *lib. 6. genialium dierum cap.* 10. Hottoman. *ad leges duodecim tabularum pag.* 218. Anton. August. *ad easdem leges l.* 34. Hoc non intelligitur de mortis naturalis pœna, sed de alia extraordinaria, vt colligitur ex *l. lex Cornelia* 5. *§. si quis libros, ff. de iniur.* Si quidem crimen hoc legis Corneliæ pœna puniebatur, quæ erat arbitraria, *l. fin. ff. de iniur. l. in*
54 *summa, Inst. eodem.* Et quod ex consuetudine hæc si hodie libelli famosi pœna, videlicet extraordinaria secundum Iudicis arbitrium, testatur Iul. Clar. *in pract. §. f. q.* 68. *n.* 26. *vers. libelli famosi author, ad fin.* vbi inquit nunquam vidisse pro libello famoso aliquem vltimo supplicio affectum, sed semper fuisse impositam pœnam extraordinariam, & ibidem Bajard. *addit. n.* 65. Burlat. *cons.* 94. *n.* 3 *& n.* 38. *in fine libri.* Neque deinde est alterandum quòd libellus iste in Senatus valuis fuerit affixus: nam etiamsi locus iste sit frequentior, eaque ratione fiat grauius crimen, hoc non sufficit vt penitus extendatur ad capitis pœnam, ex traditis per Angel. *in l. vnic. in fine, C. de famos. libell.* vbi refert pœna duorum millium ducatorum fuisse mulctatum quendam ciuem Bononiensem, qui super altare Palatij Bononiensis aduersùs eius regimen clandestine posuit libellum famosum, quem citat, & sequitur Iul. Clar. *in d. §. fin. q.* 68. *num.* 25. Farin. *d. q.* 105. *n.* 479. Gutier *de delict. q.* 14 . *num.* 30.

55 Quæ sententia vtroque Iure attento indubitabile redditur: nam de Iure Canonico pœna libelli famosi non est capitalis, sed extraordinaria, vt probat text. *in c. de prima, & c. qui in alterius* 5. *q.* 1. Decian. *in tract. crimin. lib.* 2. *c.* 20. *n.* 2. Plaza *de delict. cap* 5 *n.* 3. *in fine,* Gutier. *d. quæst.* 141. *num.* 4. Farin. *quæst.* 10 . *n.* 430. Trullench. *tom.* 2. *in Decalog. lib.* 7. *c.* 20. *dub.* 27. *n.* 4.
56 Et de Iure Ciuili, secundum maiorem opinionem, capitalis pœna, quæ imponebatur, procedebat in casu, quo crimen per libellum obiectũ, capitis pœna esse dignum, gloss. *verb. si quis famosum, in l.* 1. *C. de libell. famos.* & ibi Cyn. Salic. & alij, Anton. Gom. *tom.* 3. *var. c.* 6. *n.* 3. Plaza *d. cap.* 3. *num.* 2. Menoch. *de arbitr. casu* 263. *n.* 43. *in fine,* Farin *d. q.* 105. *n.* 424. Gutier. *d. q.* 141. *n.* 1. Et expressè statuitur *in l. Hispan.* 3. *tit.* 9. *part.* 7. vbi notat Gregor. *verb aquella pena,* & post alios idem Gutier. *d. quæst.* 141. *num.* 3. Quia tunc in libelli famosi auctore considerabatur non solum animus ac voluntas lædendi in honore iniuriatum, verum etiam vita priuandi, cum ei tribueretur crimen morte dignum, iustumque erat æquali pœna in huiusmodi iniuriæ auctorem animaduerti: siquidem ius capitali pœna puniebat animum, & voluntatem interficiendi tantum, quamuis ad executionem minimè deuenisset, *l. si quis cum telo, C. ad leg. Cornel. de sicar. cap. quisquis, §. si quis cum telo, de Pœnit. dist.* 1 *cap.* 1. *de præsumpt.* Menoch. *de arbitr. casu* 360. *n.* 56. Farin. *in praxi crimin. p.* 4. *q* 124. *à n.* 3.

Quorum nihil ad præsens, de quo agitur, factum
57 potest applicari; nam vt sæpius diximus Rei animus, atque intentio non fuit Virginis sanctissimæ honorem lædendi, sed potius eius cultum, & venerationem augendi: & vt libelli pœnæ locum habeant, nocendi animum necessarium est interuenire, *l. si non conuicij, C. de iniur.* Farin. *cons.* 30. *n.* 46. 79. *&* 130 *lib.* 1. *Nam, vt inquit Seneca lib.* 2. *de ira cap.* 26. *nulla est iniuria nisi à consilio profecta.* Itaque dolus verus requiritur *l. lex Cornelia* 5. *§. si quis librum, ibi, dolòve malo fecerit, ff. de iniur.* cum latè adductis à Farin. *d. p.* 3. *quæst.* 105. *n.* 481. *& seq.* Nec sufficit culpa lata, Bald. *cons.* 177. *in princ. lib.* 5. Crauet *cons.* 13. *num.* 2. Farin. *d. cons.* 30. *num.* 46.
Dolusque debet probari: in dubio enim non præsumitur, Ruin. *cons.* 45. *n.* 10. *&* 14. *lib.* 3. Farin. *d. cons.* 30, *num.* 51. Vel saltem obnoxium manet, vt per indicia, & coniecturas contrarium probetur ac suadeatur, vt tradunt Cyn. Albert. Fulgos. & cæteri *in d. l. si non conuicij C. de iniur.* Farin. *d. q.* 105. *num* 115. 116. *&* 121. *& d. cons.* 30 *n.* 14n. 58

Sed Eremitam istum tanquam blasphemum esse con- 59
demnandum superest vt dicamus; quia verò pœna, est videndum; nam licet blasphemiæ crimen iudicetur, quod verbo, aut scripto perpetratur, vt testatur Nau. *in man. cap* 11. *num.* 81. *&* 82. Azeued. *in rub. tit.* 4. *n.* 25. *lib.* 8. *recop.* Suar *de Relig. tom.* 1. *tract.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. *&* 5. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 32. *num.* 5. Anton. a Sousa *in aphorism. lib.* 1. *c.* 19. *num.* 4. Aut etiam facto, vt volunt Nau. & Azeued. *citatis locis,* Alphons. à Castro *de iusta hæretic. punit. cap* 12. Anton. a Sousa *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 4. Quod si leg. antiqua scripta, aut Iure communi capitis pœna imponeretur, vt dixi *suprà num.* 10. hoc tamen etiam Iure communi attento tantum procedebat in eo, qui consuetudinem blasphemandi habebat, vt animaduertunt Bald. *in l.* 2. *C. ad leg. Iul. Maiest. & in l.* 1. vbi Salicet. *C. de rebus cred.* Cou. *in cap. quamuis pactum p.* 1, *§.* 7. *num.* 10. *in fine,* Menoch. *de arbitr. casu* 375. *n.* 26. Farin. *p.* 1. *q.* 20. *num.* 43. Gutier. *de delict. q.* 60. *num.* 12. Ego *de offic. & potest. Episcopi part.* 3. *alleg.* 51. *n.* 101.
Et quicquid sit, hodie ex vniuersali omnium ferè Pro- 61
uinciarum consuetudine hæc pœna derogata est, in aliasque minores arbitrarias commutata, vt tradunt Luc. de Peña *in l. omnes num.* 6. *C. de delatorib. lib* 10. Greg. *l.* 2. *glos.* 4. *circa med. tit.* 18. *part.* 7. Cou. *in cap. quamuis pactum part.* 1. *§.* 7. *num.* 10. *in fine,* Albert. *de agnosc. assert. q* 6. *num.* 14. *&* *q.* 12. *num.* 63. Menoch. *casu* 375. *num.* 26. Ioan. Vela *de delict. cap.* 4. *num.* 6. Quanter. *quæst. crimin. cap.* 3. *de blasphemia num.* 5. Decian. *in tract. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *n.* 7. Azeued. *l.* 1. *tit.* 4. *num.* 7. *lib.* 8. *recop.* ibi: *Hodie dictis blasphemijs hæreticalibus non mortis pœna, sed à nobis supra posita imponetur,* Montalu. *in l.* 1. *tit.* 26. *part.* 7. Petr. Gregor. *Syntagm. Iuris part* 3 *lib.* 33. *cap.* 11. Farin. *d. quæst.* 20. *num.* 44. Campan. *in diuers. Iuris Canonic. rub.* 11. *c.* 26. *num.* 83. Petr. Erod. *lib.* 1. *rerum iudic. tit.* 6. *de hæret. cap.* 16. vbi pro blasphemia hæreticali pœnam exilij fuisse impositam testatur Ioan. Gutier. *de delict. q.* 60. *num.* 17. Camill. Borrel. *de Magistrat. edictis lib.* 3 *c.* 2. *à num.* 38. Lazar. *de blasphem. q.* 5. *per tot,* Ioseph. Vela *in cap.* 1. *de Offic. Ordin. p.* 1. *n.* 85. *aliàs num.* 95. *in vlt. impress. in fol.*

Priuatis quoque legibus vniuscuiusque prouinciæ 62
aliæ pœnæ priuatæ impositæ reperiuntur, quarum nulla etiam tertiò repetita ad vltimum supplicium deuenit. Nam apud Lusitanos *per Ord. Reg. lib.* 5. *tit.* 2. id ipsum videmus, vt refero *de officio & potest. Episcopi p* 3. *alleg.* 51. *n.* 102. *in princ.* Apud Hispanos idem constat *l.* 3. *&* 4. *tit.* 28. *part.* 7. *& l.* 1. *& l.* 2. *tit.* 8. *lib.* 8. *Ordin. & l.* 1. *& seqq. tit.* 4. *lib.* 8. *Recop.* quarum memini *d. alleg.* 51. *num.* 103. *vers. apud Hispanos.* Quæ quidem leges in foro seculari erunt obseruandæ, ex Olano *in concord. antinom. verb. blasphemia,* Azeued *in d. l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 8. *Recop.* Vel ad minus, quos practica, aut consuetudo

iuxta

introduxit, in quibus affixionis, vel amputationis linguæ, alia pœna arbitraria imponitur, vt testantur Didac. Perez in d. *Ordin. glos. O denostrare à nuestro Señor*, Cou. *d. §. 7. n. 19.* Ioan. Vela *de delict. c. 4. num. 9.* Ioan. Gutier. *de delict. q. 61. n. 6.*

63 Iure autem Canonico, cui in Sancti Officij Tribunali standum est, pœna est multo magis pia quam legum secularium; solum enim spiritualis pœna imponitur, aliæque pœnæ pecuniariæ, vt probatur ex text. *in cap. si quis per capillum 22. quæst. 1. & in cap. 2. de maledic.* vbi notant Abb. Anan. & cæteri, Cou. *d. §. 7. numer. 10. vers. Iure Pontificio*, Boër. *decis. 301. n. 9.* Bernard. Diaz *in pract. cap. 110. aliàs 111.* Ioan. Vela *d. cap. 4. num. 7. & 8.* Menoch. *dicto casu 375. num. 27. & seq.* Decian. *d. lib. 6. cap. 6. num. 3.* Farin. *d. quæst. 20. num. 62.* Campan. *d. rub. 11. cap. 26. num. 83.* Ioan. Gutier. *de delict. quæst. 60. num. 16. & q. 64. n. 26. & 27.* Trullench. *lib. 1. in Decalog. c. 11. dub. 3.* Ego *d. alleg. 51. n. 92. & 97.* Quod etiam per Leonem X. Iulium III. & Pium V. statutum fuit, vt referunt Cou *d. §. 7. num. 10.* Menoch. *d. casu 375. à num 29.* Decian. *d. c. 6. num. 3.* Farin. *d. quæst. 20. num. 68.* Gutier. *d. q. 64. n. 8 cum seqq.* Ego ipse *d. alleg. 51. à n. 98.*

64 Istæ autem sunt pœnæ, quæ per sanctum Officium pro blasphemiis hæreticalibus cum aliis arbitrariis solent imponi, nec vllus vnquam pro hoc delicto visus fuit relaxari, vt asserunt Rojas *de heret. p. 2. n. 176. cum seqq.* Simanch *de Cathol. instit. tit. 8. à n. 10.* Quantera *quæst. crimin. cap. 3. de blasphemia n. 4.* Peña *in direct. p. 2. commento 66. ad quæst. 41* Salzed. *ad Bernard. in practic. cap. 113. lit. A.* Gutier *de delict. quæst 64. num. 4.* Sousa *d. lib. 1. cap. 19. num. 20. cum seqq.* Diana *d. p. 4 tract. 7. resol. 8.*

65 Vnde si etiam in blasphemiis hæreticalibus, quæ Christum assertorem nostrum, Matremque eius Sanctissimam lædendi, atque execrandi animo perpetrantur, pœnæ sunt arbitrariæ, & non vltimi supplicij, quanto moderatior esse debebit in hoc casu in quo animus defuit nostram Fidem depellendi, Virginisque Dei Genetricis honorem extenuandi, quinimo contrarium fuit Reus conatus: deficiente verò intentione nocendi, adimendique Deo, atque Sanctis suis honorem, non potest propriè blasphemia nuncupari; hanc enim necesse est praua atque perniciosa voluntate nasci; vt post Caietan. docent Cou. *in d. cap. quamuis pactum p. 1. n.* [illegible] *§. 7. in princip.* ibi, *Omnis autem blasphemia quia est voluntaria procedit à voluntate mala, & animo derogandi, & detrahendi in aliquo bonitati, & Maiestati diuinæ*, S. Thom. *2. 2. quæst. 13. art. 1.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 32. n. 1.* ibi, *Idque voluntate quadam derogandi hac ratione diuinæ Maiestati, seu Bonitati*, Sousa *d. lib. 1 c. 19. n. 1.*

66 Licet denique ob quamcunque criminum speciem, quæ in hoc Reo consideretur, vel per omnes simul possit iudicari capitis pœna dignum esse, hoc nullatenus in sancti Officij Tribunali admitteretur; nam in eo nunquam cum primò delinquentibus similis pœna practicatur, ac imponitur confitentibus culpam, misericordiamque flagitantibus, etiamsi alias in foro seculari vltimo supplicio in eos animaduertendum fuisset, quod omni iure alias hæretici merentur Deuter. *c. 13. & 17.* Leuit. *c. 20. Machab. 1. c. 2. Regum 3. c. 18. & 4. cap. 23. & in Euangel. Ioannis c. 15.* ibi, *Si quis non manserit in me mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet: l. quicunque § eos verò*, ibi, *vltimo supplicio conceditur, l. Arriani, §. Manichæi C. de heret. cap. ad abolendam, eod. tit.* Alphons. à Castro *de iusta heret. punit. lib. 2. c. 12.* Simanch. *de Cathol. tit. 46. de pœnis à n. 41.* eleganter Decian. *in tract. crimin. lib. 5. c. 40. & 42.*

67 Petr. Greg. *syntag. Iuris lib. 33. c. 6. à n. 4. & c. 8. n. 20.* Farin. *de heresi q. 189. §. 1. per tot.* Et in sortilegis, qui fatentur in sortilegiis homicidium fecisse, seque pœnitent, paratique sunt corripi non esse curiæ seculari tradendos affirmant Albertin. *de agnosc. q. 25. n. 66 & seqq.* Farin. *in praxi p. 1. q. 20. n. 105. cum seqq.* Anton. à Sousa *lib. 1. cap. 58. n. 14.* Diana *p. 4. tract. 7. resol. 19. vers. nota verò*; licèt subdat hodie per quandam Bullam à Gregor. XV. editam 20. *Martij anno* 1623. hoc esse immutatum. Et in Sodomitis in Regno Lusitaniæ, vbi aduersus eos Sancti Officij Tribunalia possunt procedere, idem statutum est, vel saltem Inquisitoribus facultas conceditur pœnam minuendi, dummodo non sint incorrigibiles, vt ex Constitutionibus Pij IV. & Gregorij XIII. referunt, & affirmant Anton a Sousa *d. lib. 1. cap. 59 n. 10. 18. & 29. & 37.* Seraphin de Freitas *in addit. ad tract. de Confessar. solicit. illustrissimi Domini Roderici a Cunha q. 24. n. 136.* quem tanquam vltimo loco relatum videtur sequi Diana *d. p. 4. tract. 7. resol. 20. in fine.* 68

Habita præterea fuit ratio quòd postquam accusatio perlecta est, statim reus crimen suum ingenuè fuit confessus; quod licet non sit actus verè perfectèque spontaneus, minuit saltem pœnam, vt post Bart. docet Bald. *in l. ea quæ, C. de condict. indeb.* etiamsi post negationem statim confiteatur; Bald. *vbi suprà num. 10.* Tiraq. *de pœnis temper. causa 30. n. 14.* Clar. *§. fin. q. 60. num. 29.* Menoch. *de arbitr. cas. 547.* Crauet. *cons. 309 sub n. 9.* latè Farin. *in praxi crimin. quæst 81. num. 174.* Quod in sancto Tribunali de more habetur, & semper hoc modo cum omnibus se gerit, iuxta illud Salom. *Prou. 28. cap. in primis 2. quæst. 1.* ibi, *qui confessus fuerit scelera sua, misericordiam consequetur, cap. non dicatis, 12. q. 1. ipsi si hic vltro confitetur, parcitur illi, & oretur pro illo, cap. qui admittit, 15. q. 8. cap. innotuit, de elect. l. quisquis §. sanè, C. ad leg. Iul. Maiest.* exornant Bossi. *tit. de confess. num. 6.* Riminald. *cons. 245. num. 57 cum seqq. lib. 3.* Bertazol. *cons. 35. num. 4. lib. 2. & cons. 359. numer. 6.* Treuisan. *decis. 49. num. 7. lib. 2.* & in specie Simanch. *de Cathol. instit. tit. 55. num. 6.* Sousa *lib. 1. cap. 10. n. 34.* vbi *num. 35.* ait quod præsumitur sine dolo deliquisse. 69

Deinde fuit consideratum quòd misericordiam multis lachrymis, pœnitentiæque signis efflagitauit, quodque suæ captiuæ tempore pœnas voluntarias suscepit, corpus flagellatione ieiuniis, aliisque castigationibus macerando, Religionisque grauissimæ, quæ multos Sanctos procreauit, erat Monachus, cuius merita essent sufficientia quantum ad punitionem vt aliorum errores supplerentur, atque excusarentur, arg. text. *in l. nemini, vers. filius autem, l. petitionem, vers. filij, l. iubemus, vers. & filio, C. de adaoc. diuers. iud.* vbi filij remunerantur ex parentum meritis. S. Chrysost. *homil. 10. ad Roman.* ibi, *Alterum alterius peccato puniri non admodum æquum, atque conueniens esse videtur, vt alterum propter alterum seruari, & decentius multo, & rationi magis consentaneum.* Cicer. *lib. 1. de inuent. Oportebit omnia, qui sibi vt ignoscatur, postulauit, commemorare si qua sua poterit beneficia.* Et paulo inferiùs. *Deinde Maiorum suorum beneficia, si qua stabunt, proferre. Et orat. 41. pro Q. Ligario in fine.* ibi, *In Q. Ligario conseruando multis tu quidem gratum facies, sed hoc quæso, considera, quod soleo: possum fortissimos viros probatissimos, totumque agrum Sabinum florem Italiæ, robur Reipublicæ proponere.* Et infrà ibi, *Quid de fratribus dicam? Noli Cæsar, putare de vnius capite nos agere*, Petr. Erod. *rerum iudic. lib. 1. tit. 2. de fide, & relig. cap. 3. & lib. 6. tit. 1. de accusat. c. 15.* 70

Et demum, quia hoc sanctum, & venerandum Tribunal præcipuè patris officium exercet, studiosius emendationem, atque correctionem delinquentis, quam Iudicis seueritatem affectans, habens æquitatem ante 71

ocul os

oculos, inquit *l. quod si Ephesi, in fine, ff. de eo quod certo loco.* Quamquam in hoc Pseudo-Monacho leg[i]tiem, & socordiam amante, vitæ correctio non erat facilis, *Authēt de Monachis, § sin autem*, ibi, *Non est facilis vitæ hominis mutatio, & cap. quorundam, 34. dist.* in quo reus suam maiorem defensionem constituit. M. Tullius *dicta orat. 41. pro Q. Ligario circa fin.* similem defensionem fecit, his verbis. *Quidquid dixi ad vnam summam referri volo vel humanitatis, vel clementiæ, vel misericordiæ tuæ. Causas, Cæsar, egi multas, & quidem tecum, dum te in foro tenuit ratio honorum tuorum. Certè nunquam hoc modo ignoscite Iudices, errauit, lapsus est, non putauit, si vnquam posthac: Ad parentem sic agi solet. Ad Iudices, non fecit, non cogitauit, falsi testes, fictum crimen, &c. Ad Iudicem sic agi solet. sed ego ad parentem loquor, errauit, temerè fecit, pœnitet, ad tuam clementiam confugio, delicti veniam peto, vt ignoscas oro.*

72 Non obstat, quòd quamuis nunquam crimen, nec animus delinquendi præsumatur, *ex l. merito 51. ff. pro socio*, hoc procedit in actibus dubiis, qui in bonam, vel in malam partem possunt interpretari, vt inquit text. *in cap. 2. de regul. iuris*, ibi, *Hoc loco nihil aliud nobis præcipi existimo quàm vt ea facta, quæ dubium est quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur*: & colligitur ex S. Thom. *1. 2. q. 18. art. 8. cum seqq.* iunctis ab eo traditis *2. 2. q. 60. art. 3. & 4.* Abb. *in c. cum ab omni n. 2. vers. quæ autem sunt, de vita, & honest. cleric.* Felin. *in c. 1. n. 16. in fine, de præsumpt.* Sot. *de Iustit. lib. 3. q. 4. art. 3. & 4.* Menoch. *de præsumpt. lib. 5. præs. 2. n. 6. 11. & 12.* Farin. *d. p. 3. q. 105. n. 116. & 123.* Sigism. Scacc. *de appellat. q. 17. in princ. n. 3.* In actibus verò qui ex sua natura sunt improbi, vt sunt omnia crimina, *l. probrum 42. ff. de verb. signif.* semper animus improbus præsumitur, *l. si quis extraneum 21. ff. de acquir. hæred. l. 1. §. Diuus, vers. & ex re constituendum, ff. ad leg. Cornel. de sicar. l. 1. C. eod.* Nam cum omne crimen ex natura sua dolum & 73 fraudem includat, quamquam in nonnullo ex accidenti abesse possit, in dubio actus naturæ standum est, ex 74 reg. text. *in l. si vnus 27. §. pactus ne peteret, vers. quod & in specie dotis, ff. de pact. l. cum filius 77. aliàs 78. § hæres meus, ff. de legat. 2. c. ab exordio 3.* ibi, *extremitatem retraxerit, in princ. 35. dist.* & non accidentibus, quæ non præsumūtur, glos. *verb. dubitetur, in l. si vero 5. § qui pro rei qualitate, ff. qui satisd. cog.* Alciat *de præsumpt. reg. 1. in princ.* Menoch *eod. tract. lib. 6. præs. 57. num. 13.* Mascard. *concl.* 294. *n.* 2. Petr. Pechi. *in cap. semel malus, n. 9. de regul. iuris. in 6.* Et maximè, quia in libello ita execrabili dolum, & delinquendi animum interuenisse præsumendum est, eiusque verba scripta atque firea fuisse animo, quem eadem patefaciunt, ac demonstrant, siquidem nullus videatur loqui id, quod non sentit, vt animaduertit Iureconsul. *in l. Labeo 7. § Sermonis*, ibi, 75 *Equidem non arbitror quemquam dicere quod non sentiret.* Et inferiùs *Cæterùm nemo existimandus est dixisse quod non mente agitauerit, ff. de supel. leg. l. quis*; quia cedit 76 lingua cordi, & sub iugo mentis verba consistunt. Et vt ait Bald. *in cap. mandatum, de rescript. n. 1.* ibi, *Mens est radix verborum, & eius substantia prima; nam cor est Imperator linguæ, & eam habet sicut mancipium sub iurisdictione sua; voces denique sunt notæ earum, quæ in anima sunt, passionum. Et vox est instrumentum nostræ voluntatis, & intellectus, & data fuit ad significandum per labia, cor & voluntatem.* Et Reum postea allegare, & dicere contrarium, fuit potius ad excusationem, & non debet attendi. Aliter enim nullus esset qui hac via non conaretur pœnam effugere, text. elegans *in l. inter stipulan. num 83. §. Sacchum*, ibi, *Alioquin semper negabit reus se consensisse, ff. de verb. oblig.* optime Nicol. de Lyra *in noua interlineali Prouerb. cap 16.* relatus à Eluiaro *in Rationali ad cap. 4. de præsumpt.* ibi, *In delicto repertus cum non possit excusare malitiam facti, quæ est patens, negat malitiam intentionis, quæ est latens.* Respondetur enim ad totum cum à nobis traditis *supr. n. 41. cum seqq.* Præsumptio enim animi scelerati, quæ ex verbis libelli inferri poterat, per alias contrarias præsumptiones vincebatur, de quibus suprà.

Nec etiam obstat quòd cùm in criminibus iuris præ- 77 sumptio resistat, confessio potest diuidi qualitatis, & absque ea acceptari, *l. 1. C. ad leg. Cornel. de sicar. d. l. si non conuicti*, Sammen. *select. lib. 1. c. 1. n. 11.* Fachin. *controu. lib. 9. c. 17.* Farin *d. p. q. 81. n. 110.* Anton Mercad. *controu. Iuris lib 5. c. 6.* qui resoluunt in criminibus confessionem qualificatam regulariter non admitti, sed scindi ac separari posse; respondetur enim hanc resolutionem pati limitationes relatas *supr. n. 26.* quæ omnes in hoc casu locum habent: præcipuè cum hic agatur de separanda qualitate à confessione, quantum ad mentem qua actus fuit commissus: in hoc enim tanquam in re interna multum deferendum est depositioni illum committentis. Et cùm non agatur de cæremonia, nec de alia re in facto consistente, sed de blasphemiis, quæ in verbis consistebant. Et vtcunque quamuis confessio non admittatur in criminibus cum qualitate sua ad omnimodam pœnæ excusationem, saltem operatur, vt pœna ordinaria non possit imponi, sed alia extraordinaria & moderata, vt suprà dixi.

Nec pariter obstat Bulla Pauli IV. *de anno* 1555. 78 quarta *in ordine Bullarij pag.* 721. in qua iubentur Curiæ seculari tradi qui Sanctissimæ nostræ Dominæ virginitatem abnegauerint, quamuis postea pœnitentiam ostentent, misericordiamque efflagitent, cuius constitutionis verba refert Peña *in direct. p. 2. q. 58. comment. 3. vers. eu. & vers. fin.* & de ea meminerunt Zanard. *in direct. Theolog. p. 1. præc. 1. cap. 5. q. 11.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 58. *n.* 7. Scortia *in Bullas Pontificum selectas ep. 10. theor.* 36. Sanctarel. *de hæresi c. 42. dub. vnic. n. 5.* Farin. *eod. tract. eod. q. 193. n. 39.* Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. cap 44. n. 6.* Diana *d. p. 4. tract. 7. resol. 24. vers. notandum est tamen.* Respon- 79 detur enim non esse promulgatam in hoc Regno, vt necesse erat vt adstringere posset; leges enim nulla alia ex causa nos tenent quàm quod iudicio populi receptæ sint, quod etiam procedit quoad leges Pontificias, vt notauit Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 4. q. 1.* Reginald. *in praxi fori pœnit. tom. 1. lib. 13. c. 16 n. 160.* Villalob. *in sum p. 1. tract. 2. dub. 26. n. 6* Becan. *in sum. Theolog. p. 2. tract 3. cap. 6. q. 8. n. 2* Vnde dictam constitutionem, 80 & similem aliam Clementis VIII. nunquam obseruari, nec practicari in sancto Officio referunt Sousa *d. lib. 2. c. 44. n. 6. in fine*, & Diana *d. p. 4. tract. 7. resol. 24. vers. notandum est in fine.*

Multominus obstat quod suprà dicebam de concur- 81 rentia plurium criminum specierum in præsenti casu, in quibus venia cadere non poterat. Respondetur enim quod nec singulis per se criminibus, nec omnibus simul perpensis, capitis pœnam reus meruit: si quis enim plura facta committat, quorum singula continent in se crimen, & facta illa ad eundem finem tendant, vt in hoc casu, vnicum delictum, & crimen dicitur committere. Ita Bart. *in l. nunquam plura 2. ff. de priuat. delict. num. 4. & cons. 122. & 123. num 2.* Marsil. *in l. fin. num. 10. ff. de sicar.* Socin *cons. 62. num. 1. & cons. 63. num 10.* Bologn. *cons. 30. num 7. & 8* Boët. *decis. 82. ad fin.* Cou. *lib. 2. var. cap. 10. num. 8* Clar. *§. fin. q. 84. num. 3.* Plaza *de delict. lib. 1. cap. 1. num. 18.* Thesaur. *decis. 18. num. 13.* Cauall. *crimin. resol. casu 155. n. 13. & 17. & casu 158 num. 8.* Præterquam etiamsi essent plura crimina ex interuallo commissa, procedebat in criminibus momentaneis; sed non in successiuis, vt probat *l. maritus, §. sex mensium, ff. de adulter. l. et qui, § in fans, ff. de furtis*, cum aliis adductis à Farin. *q. 22. n. 19. cum seqq.* Præcipuè quando principale delictum

non poterat sine aliis committi: vnde puniendus est maiori, ac insigniori pœna crimini debita, quemadmodum qui committit plures falsitates ad eundem finem, & effectum, vel plures iniurias, vt referens plures Auctores inquit Farin. *d.q.22. num.26. & 28.*

82 Nec etiam potest intendi quod causa exempli, & scandali, quod euenit, seuerissime puniri deberet: hoc enim procedit cum interuenit culpa, ac dolus in delinquente, sed non cum nocendi animus defecit; nam pœna culpam supponit, & absque ea non potest imponi. Titus Liuius *lib.39.* ibi, *Vnde ortu culpa est, ibi pœna consistit, cap. sine culpa, de regul. iuris in 6. l. illud est fraus, ff. de verb. signif.* Farin. *d.p.3.q.87.* semper pœna debet culpæ respondere. Cicero *lib.1. de offic.* ibi, *Cauendum est ne maior sit pœna quam culpa, l. sancimus, C. de pœn. l. Hisp.2. tit.4. part.3.* Mench. *quæst. illust. lib.1. cap.19. num.6.* Esset enim contra naturalem rationem vt æqualiter puniretur, qui cum errore, bonoque fine deliquit, & ille qui dolo, offendendique animo. Ita Se-

83 neca *lib.1. de ira cap.16.* Præcipue si de pœna capitali ageretur, hæc namque nunquam iure imponitur cum de vero dolo non constet, non obstante quocunque scandalo sequuturo; in iudicando enim non sunt attendenda voluntas, populique voces, *l. decurionum, ff. de pœn.* ibi, *Vanæ voces populi non sunt audiendæ, neque enim vocibus eorum credi oportet, quando aut noxium crimine absolui, aut innocentem condemnari desiderant.* S. Chrys. *homil.1. de pœnit. tom.5.* S. Leo Papa *serm.8. de Passione Domini,* Fr. Ioan. Marquez *lib.1. del Gouernador Christiano c.32.* Erod. *lib.1. rerum iudicat. tit.6. de haret. cap.9.* vbi apud Romanos idem obseruari testatur ibi. Postea Diuus Adrianus *epist. ad Mincentium Fundanum Proconsulem Asiæ, constituit, vt nemini liceret Christianos populi vociferationibus sine crimine,*

84 *atque sine accusatione interficere,* &c. Sed Rei culpa, ac pœna congruens attenderetur, iudexque clementius se gereret quam lex, suam seueritatem quantum potuerit, temperans, *l. respiciendum 11. ff. de pœn.* ibi, *In grauioribus pœnis seueritatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi.* Seneca *lib.1. de ira cap.16.* Cic. *lib.1. de offic.* ibi, *Prohibenda autem maximè est ira in puniendo: nunquam enim iratus, qui accedit ad pœnam, mediocritatē illam tenebit, quæ est inter nimiū & parum.*

85 Tum quia exemplum atque scandalum tantum potest attendi ad executionis accelerationem, sed non ad pœnam augendam, eamque capitis immerito imponendam. Bart. per text. *in l. qui eadem, ff. ad leg. Cornel. de sicar.* Tiraq. *de pœnis temper. causa 46. num.2.* Farin. *d.p.1. q.21. n.446.*

86 Tum etiam, quia scandalum quod Christus Saluator noster seuerè puniri voluit, *Matth. cap.18. Luc.17. & Marci 9.* fuit illud, quod in damnum, & ruinam proximorum adhibetur verbis, aut operibus illum ad malum excitando. S. Hieron. *super Matth. cap.15.* S. Thom. *2.2. q.43. art.1. & 2.* Cou. *in reg. peccatum in initio n.4.* Petr. Greg. *syntag. iuris lib.38. cap.2. n.4. & 5.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1. lib.1. c.6. à n.1.* Layman. *in opere morali lib.2. tract.3. c.13. n.3.* Gutier. *Canon. lib.1. c.8. à n.20.* Roder. à Cunha *in cap. licet 4. n.3.* Trullench. *in Decalog. lib.1. c.6. dub.5. n.1.* Et non propriè dicetur id efficere nisi tali animo, ac conatu committatur. S. Thom. *d.q.43. art.3.* & post Caiet. Cou. *vbi supra n.4.* Acuña *in d. c. licet, n.3.* ibi, *Intellige primo prædictam conclusionem cum talis inductio, seu actus ex intentione operantis dirigitur ad labefactandum proximum, non vero quando ex opere alia intentione perpetrato contingit.*

87 Tum denique, quia in casu, de quo loquimur, non fuit scandalum actiuum, nec passiuum, quæ sunt duæ species, *cap. nisi cum pridem, de renunciat.* de quibus S. Thom. *2.2. q.43. art.1. cum seqq.* Cou. Gutier. Sanch. Layman. & Acuña *citatis locis,* Castr. Palao *in opere morali tom.1. tract.6. disp.6. punct.1.* præcipuè *n.6. & 7.* Trullench *d. dub.5. n.2. cum seqq.* Non actiuum speciale, nec generale: non enim fuit Reo animus solicitandi alios per libelli verba, vt Fidem nostram desererent, legemque Moysi caducam, & antiquatam sectarentur, neque Virginem Sanctissimam dehonorandi; potius contrariis, vt sæpè dictum est, votis, & intentione maiorem Deiparæ honorem, & cultum optauit, & intendit. Neque vllum contrarij euentus periculum agnouit, potius valde verosimiliter arbitrabatur quod cum in florentissima illa ciuitate, & Fidei firmitas, & erga Dei Genetricem pietas quam maxime eniteat, per conuicia in libello contenta, Fidelium corda sancta quadam pietate irritarentur, deuotio excresceret, desidiaque excuteretur, quæ in abolliendo virginei Triumphi ornatu visa fuerat, contra quem potissime libelli verba dirigebantur. At deficiente animo, ac periculo quod 88
alij incidant, maleque operantem insectentur, scandalum actiuum cessat. Nau. *in cap. consideret, §. animaduertere, n.9. de Pœnit. dist.1.* Azor. *instit. moral. p.2. lib.12. cap.26. q.5.* Sanch. *d. lib.1. cap.6. num.7.* Trullench *vbi supra num.13.*

Nec etiam passiuum interuenit, nam Dei misericordia fauente Fides in illa, & reliquis horum Regnorum 89
Vrbibus firmissima est: nulloque facto efficeretur (neque hoc timeri poterat) vt Fideles scandalizarentur, & libelli doctrinam sectarentur. Debet autem æqualitas, ac rectitudo obseruari absque cuiuscunque scandali attentione, quod ex illo proueniat: nam hoc tanquam iniustum, iustitiæque præceptis oppositum, est parui faciendum, & ad scandalum euitandum non licet iustitiæ limites egredi, *cap. qui scandalizauerit, de regul. iuris in Decretal.* ibi glossa. Doctores *in d. cap. nisi, de renunciat. l. Hisp. 50. tit.5. part.1.* ibi, *e de dezir, & de fazer la verdad, que es la Iusticia,* vbi late Greg. *verbo que es la Iusticia,* vbi ex hoc infert. Non ergo innocens pu- 90
niri potest à iudice propter scandalum vitandum, vel tumultum populi, Castr. *de iusta heret. punit. lib.1. c.10. & lib.2. de potestate legis pœnal. cap.11.* Cou. *in reg. peccatum in initio num.4. vers. in hos tamen scandalo,* Flamin. *de resignat. lib.5. q.3. num.175.* Guttier. *lib.1. Canon. cap.38. n.21. & 22.*

Ex quibus omnibus sacrum Tribunal decreuit Reum 91
in actu Fidei publico prodire debere si fortè fuerit proximus, sin autem in aliquam Ecclesiam, cum blasphemi insignibus, linguæ scilicet incastratura, iurareque de vehementi, triremibus per decennium ad remum addici, & absque stipendio exilium perpetuum subire ex Vrbe totoque Regno Granatensi, atque Regali Curia, & leucis quinque per circuitum. Producique habitu, quo captus fuit; & dum eius sententia fuerit perlecta cum causæ meritis, manum dexteram annulo ferreo inclusam in altum subleuatam tenere, & quia Religiosus erat, liberum à flagellis manere, iuxta resoluta per Rojas *de heret. p.2. assert.1 num.176.* Simanch. plures referentem *de Cathol. instit. tit.8. num.16.*

Toletana Immunitatis.

Immunitate Ecclesiæ gaudet qui in Ecclesia, vel Cœmeterio habet vnam partem corporis, pedem scilicet, vel manum, vel qui parietem ipsius Ecclesiæ partis exterioris tetigerit, vel in aëre Ecclesiæ correspondente permanserit, quamuis pedibus terram non tangat. In dubio immunitati Ecclesiæ fauendum, ac pro ea iudicandum.

VOTVM

Votum CXVII.

SVMMARIVM.

1 *Facti series narratur, & n. 2.*
3 *Veritas oppugnata clarior euadit.*
4 *Testes contrarij se inuicem collidunt.*
5 *Dictio, in, iuncta ablatiuo stat pro intra.*
6 *Ecclesia dicitur locus sacer murorum ambitu circumdatus.*
7 *Qui est in Ecclesiæ ianua seu ostio non dicitur esse in Ecclesia sed partim extra & partim intra.*
8 *Pronomen, ipsis, est personalissimum, & ad oculum demonstratiuum.*
9 *Delictum in ianua commissum dicitur prorsus extra Ecclesiam patratum.*
10 *Adhærentia eiusdem sunt conditionis, cuius sunt ea quibus adhærent.*
11 *Paries intermedius separat, & efficit vt res diuisæ dicantur numero plures.*
12 *Cameræ Ecclesiæ adhærentes eius immunitate non gaudent.*
13 *Vulneratus in domo non dicitur qui supra tectum vulnera accepit.*
14 *Ecclesia Matrix, & Metropolis per circuitum 40. passuum, & minor per 30. gaudet immunitate.*
15 *Immunitas 40. aut 30. passuum de consuetudine hodie non seruatur.*
16 *Vltra Cœmeterium cum hodie nullum spatium loci cedit immunitati.*
17 *Domus ædificata intra 40. vel 30. passus, etiamsi forent habitata per laicos, gaudent immunitate secundum aliquos.*
18 *Immunitas Ecclesiæ datur loco, non personæ.*
19 *Domus Parochorum, Canonicorum, & aliorum Ecclesiasticorum, etiamsi laicis locata sint, gaudent Ecclesiæ immunitate.*
20 *Domus, quæ cohæret Ecclesiæ, & est ipsius Ecclesiæ, & non alicuius particularis, gaudet immunitate.*
21 *Portam, seu anulum portæ Ecclesiæ tenens quando ipsa est clausa, illius gaudet immunitate.*
22 *Scalæ quæ sunt Ecclesiæ annexa, & de illius pertinentiis gaudent immunitate.*
23 *Diuersitas in testium depositionibus illis fidem non tollit quando eiusdem depositionis substantia est eadem.*
24 *Testes inter se contrarij non sunt quando vnus deponit plus altero.*
25. *Testes non dicuntur contrarij quando essent discordes in modo narrandi factum*
26 *Contrarietas vt euitetur debet fieri omnis fauorabilis interpretatio, etiam per impropriet*atem *verborum.*
27 *Contrarietas in testibus potest reduci ad concordiam per interpretationem suppletiuam, & etiam per distinctionem temporum.*
28 *Testibus, qui habent interesse, aut affectionem, aut tractant de se exonerando, non est fides adhibenda.*
29 *Familiæ asserenti se cepisse delinquentem in loco non sacro, non est credendum si delinquens dicat se captum in loco sacro.*
30 *Ecclesiæ nomen quando tractatur de sacrilegio commisso ob pollutionem sumitur strictè, & eius appellatione non veniunt scala, campanile, atrium & tectum.*
31 *Ecclesiæ nomen ad effectum immunitatis largè sumitur.*
32 *Locus sacer ad effectum inducendi sacrilegium non ita latè sumitur, sicut ad effectum gaudendi ecclesiastica immunitate.*
33 *Quando agitur de immunitate sumus in fauorabilibus, quando vero agitur de adgrauando delictum sumus in odiosis.*
34 *Priuilegia Ecclesiæ sunt potius amplianda quam restringenda.*
35 *Tectum Ecclesiæ gaudet illius immunitate.*
36 *Domus ex tribus constat, fundamento, pariete, & tecto.*
37 *Immunitate Ecclesiæ gaudet ille, qui in Ecclesia, vel Cœmeterio habet præcipuam partem corporis.*
38 *Pedem tantum in Ecclesia, vel Cœmeterio habens gaudet priuilegio immunitatis.*
39 *Anima est in toto corpore, & tota in qualibet parte corporis.*
40 *Manum habens intra fines Ecclesiæ, licet foret extra; gaudet illius immunitate.*
41 *Manu tangere locum sacrum sufficit ad effectum gaudendi Ecclesiæ immunitate.*
42 *Parietem Ecclesiæ exteriorem tangens illius gaudet immunitate.*
43 *Aer Ecclesiæ, vel Cœmeterio respondens gaudet priuilegio immunitatis.*
44 *Ecclesia, & Cœmeterium retinent suam immunitatem in aere vsque ad Cælum eidem Ecclesiæ, vel Cœmeterio respondens.*
45 *Immunitati Ecclesiasticæ in dubio fauendum, ac pro ea iudicandum.*
46 *Immunitatem Ecclesiæ defendere spectat ad Ecclesiasticos.*
47 *Opinionum in conflictu ea semper est amplectenda, quæ fauet Ecclesiæ.*
48 *Statutum aliquod vbi dubitatur sit necne contra immunitatem Ecclesiasticam, debemus amplecti opinionem, quæ fauet Ecclesiæ.*
49 *De communi opinione curandum non est quando contraria fauet iurisdictioni Ecclesiasticæ.*
50 *Ex duabus contrariis opinionibus illa sequenda est, quæ fauet Religioni.*

DOn Gonçalus de Piedrola Porcel, de quodam 1
homicidio imputatus se recipit in domo adhærente cœmeterio benedicto, & in communi, domus scilicet, & cœmeterij pariete ex cubiculo alto, in quo habitabat, foramen fieri mandauit, & ex parte cœmeterij scalam adaptauit, per quam, cum opus sibi fuisset, ad cœmeterium descendere, & in loco sacro se recipere posset. Verùm cum de mense Iunij proximè præteriti laici Iustitiæ ministri dictum Don Gonçalum de Piedrola in carcerem de mandato Vicepretoris huius oppidi inijcere prætenderent, ad eandem domum ad horam noctis decimam se conduxerunt, & in dicto cubiculo Don Gonçalum inuenerunt, qui cum effugere ad locum sacrum cœmeterij per foramen vellet, & introductus ad medium vsque corpus super cœmeterium, & scalam extensum, vt ipsius testes deponunt eo modo, de quo infrà tandem à dictis ministris impeditus, & ad cubiculum iterum redactus, ad carceres Regios adducitur.

Hinc introducta causa & lite in prima instantia 2
coram D. Vicario Generali Toletan in hoc oppido Matritense residente inter dictum D. Gonçalum in dictis carceribus detentum ex vna, & Fiscalem Regium in sacello Pretorum eiusdem oppidi partibus ex altera, de & super restitutione dicti Gonçali ad locum sacrum vt immunitate Ecclesiæ gaudere posset, dictus D. Vicarius in causa huiusmodi per suam definitiuam

sententiam dictum D. Gonçalum immunitate Ecclesiæ gaudere, & ad locum sacrum restitui non debere declarauit: à qua sententia fuit pro parte ipsius D. Gonçali ad sanctam Sedem Apost. atque aliàs legitimè appellatum; & causa, & causis appellationis, & appellationum huiusmodi per Illustrissimum, & Reuerendissimum D. meum IVLIVM ROSPILLOSI in his Hispaniarum Regnis S.Sedis Apost. cum potestate Legati de latere Nuncium, mihi commissis, dubitaui an prædicta D. Vicarij sententia esset confirmanda, vel infirmanda? & infirmandam esse censui.

3 Verùm quia de literatissimo Iudice qualificata est apud omnes opinio, ideò ad clariorem materiæ cognitionem partes illius assumere, & eximij sui iudicij rationes quibus moueri potuit, pro meo posse examinare constitui, quò melius veritas elucescat: hæc enim oppugnata clarior nebulis expulsis in lucem progreditur, sicut aromata, quæ tantò magis redolent, quantò magis conteruntur, *cap. graue 35. q.9.* ibi, *quia veritas sæpius exagitata magis splendescit in luce*, gloss. *verb. Postquam, in cap. cum Ioannes, de fide instrum.* Ludou. Zuntus *in resp. pro vxore, n.2.* Ioan. Nenizan. *in principio sua Sylua nupt. à num.4.* Marc. Anton. de Amatis *Marchia decis.411. num 6.*

4 Primò moueri potuit ex probationibus ab vtraque parte factis: Nam Don Emmanuel de Corbera pro parte Don Gonçali examinanus in processu *fol.4.* testatur se vidisse D. Gonçalum habentem corpus intromissum per dictum foramen super scalam, clamantem se per vim extrahi à loco sacro, Antonius de Castro *fol.5. B.* & Ioannes Rubiasco *fol 7. B.* idem ferè affirmant; sed addunt se vidisse totum D Gonçali corpus super scalam extensum. D Ioannes Antonius de Ribera *fol.9. B.* deponit vidisse D Gonçalum medium corpus super scalam distentum tenere. Don Ioseph de Faria y Guzman *fol* 11. ait D. Gonçalum dimidium corpus vsque ad caput super scalam extensum habuisse; & omnes in plenario in suis prioribus dictis se confirmarunt. Et in alia plenarij iudicij probatione pro parte eiusdem Don Gonçali alij sunt examinati testes, videlicet Lucas Garcia *fol.79.B* qui refert sibi videri Don Gonçalum plus dimidij corporis cum duobus crusculis, & vno brachio super scalam habuisse, & subdit ad hoc non benè attendisse cum iam esset circa intempestam noctem. Item Anna Aloysa præcedentis vxor *fol. 80. B.* idem affirmat, in eo tamen ab eo dissentire videtur dum ait crusculum vnum, non duo Don Gonçalum extra foramen habuisse ad partem cœmeterij. Item D. Conradus de Spinola, *fol. 83. B.* & Don Ioannes de Hinojosa *fol. 85. B.* concordant cum dicta Anna Aloysa. Ex parte verò Fisci omnes Iustitiæ ministri, eorumque socij, qui ad D. Gonçalum capiendum se vltrò exhibuerunt, examinati deponunt inuenisse illum in dicto cubiculo adstantem, eum inde ad Regios carceres adduxisse, & de foramine nec verbum quidem. Alij verò de illo tempore per viam publicam casu, vt ipsi aiunt, transeuntes. & curiositatis causa in cubiculum ascendentes, attestantur se vidisse illos ministros cum Don Gonçalo contendere, vt iret ad carceres, & quod ex eo illum extraxerunt, & secum adduxerunt, nihil tamen de introductione foraminis agunt. Ex quibus testium depositionibus nulla videtur concludens elici immunitatis probatio; nam omnes ferè pro parte D. Gonçali examinati, dum alij caput, alij crura, & manum, alij crusculum tantum & manum, alij totum, alij dimidium corpus intra foramen, & super scalam in cœmeterio existentem introductum habuisse referunt, vel sunt inter se contrarij, & ideò non probant, quia vnus alteri contradicendo se inuicem collidunt, ex pluribus adductis per Farin *in praxi crimin. p.2. de testib. q.65. n.2. cum seqq.* vel saltem in suis dictis singulares, ac proinde illis nulla fides adhibenda; *l. iusiurandum, C. de testib. c. licet causam, de probat.* plures per me citati *in collect. ad c. in omni negotio, n.31? de testib.*

Secundò motus fuit, vel moueri potuit ex pluribus 5
fundamentis, ex quibus quatenus in foramen introductio dimidij corporis, vel præcipuæ illius partis concludenter probaretur, adhuc colligitur Don Gonçalo immunitatis priuilegium non competere, & in primis, quia *in cap. fin. de immun. Eccl. & in Constit. Gregorij XIV.* super immunitate Ecclesiarum, dicitur, *in ipsis Ecclesiis, vel earum cœmeterijs*, vbi dictio illa, *in*, iuncta ablatiuo, stat pro, *intra*; locumque interiorem Ecclesiæ, non autem exteriorem comprehendit, text. *in l.4. §. in flumine*, & ibi Bart. *ff. de flumin.* Mari Italia *de immun. cap. 4. §. 7. n. 20. & cap. 5. §. 1. n. 4.* Mastril. *Sicul. decis. 22. n. 9.* Castil. *decis. 156. n. 31.* plures per me *de dictionib. vsufreq. dict. 131. n. 11.*

Tertiò, quia citata verba, *in ipsis Ecclesiis, vel earum* 6
cœmeterijs, denotant immunitatem concessam confugientibus intra ambitum earundem Ecclesiarum, vel cœmeteriorum, & non possunt extendi ad extremas partes ipsarum Ecclesiarum, vel ad suas ianuas, seu fenestras, nam Ecclesia dicitur locus sacer murorum ambitu circundatus, *glos. vltim. in c. fin. ne Prælati vices suas*, cum aliis citatis à R.P.D. Sperell. *in decis. fori Eccles. 60. n. 5.* & qui est in Ecclesiæ ianua, seu ostio, non 7
dicitur esse in Ecclesia, sed partim extra, & partim intus, glos. *verb. Vir ergo, in c. cum sanctam, de Pœnit. dist. 2.* quam refert D. Sperell. *d. decis. 60. n. 54.* Et pro- 8
nomen, *ipsis*, est personalissimum, & ad oculum demonstratiuum, atque alterius loci exclusiuum, vt cum multis, ac propemodum infinitis probaui *de diction. vsufreq. dict. 177. à num. 5.* & ideò delictum in ianua commissum dicitur prorsus extra Ecclesiam patratum, Do- 9
minic. *in c. vnic. n. 6. de consecrat. Eccles. in 6.* Sanchez *de Matrim. lib. 9. disp. 15. num. 18.* quos refert R.P.D. Sperel. *in decis. fori Eccles. decis. 60. num. 55.*

Quartò, quia cubiculum illud, quod parieti cœme- 10
terij adhærebat, ex se & ratione connexitatis cum cœmeterio, Ecclesiæ immunitate gaudere non poterat; nam licèt quæ adhærent eiusdem sint conditionis, cuius sunt ea, quibus adhærent, *l. qua Religiosis, ff. de rei vendicat. l. in modicis, ff. de contrah. emption. cap. super eo, de Paroch.* Decian. *in tract. crimin. lib. 6. c. 24. n. 30.* Peregr. *de immunit. cap. 4. n. 25.* nihilominus tamen quia paries intermedius separat, ac de domo excludit cœmeterium iuxta text. *in d. c. vnic. de consecr. Eccles. lib. 6.* ibi: *Non* 11
vnum, sed plura cœmeteria esse noscuntur, quæ quamuis sibi cohærentia, pariete tamen medio sejunguntur, inde infertur parietem efficere, vt res sic diuisæ dicantur numero plures, obseruant glos. *verb. Pariete, in d. c. vnico*, vbi Domin. *n. fin* & Franch. *num. 3.* Sanch. *d. disput. 15. sub n. 34. vers. Si verò.* Et ideò Cameræ Ecclesiæ adhæ- 12
rentes, cum dubio procul vnum corpus cum Ecclesia non constituant, nec diuino cultui deputentur, Ecclesiæ immunitate non gaudent, Sanch. *d. disput. 15. num. 29.* Ex qua ratione idem in turribus, & cryptis subterraneis Ecclesiæ, & in tecto resoluunt idem Sanch. *d. n. 29. & seq.* Nald. *in Sum. verb. Sacrilegium, num. 4.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. cap. 9. n. 1.* Vnde in domo vulneratus 13
non dicitur, qui supra tectum vulnera recepit, Franch. *in c. si Ecclesiam, n. 7. de consecrat. Eccles. lib. 6.* Baiard. ad Clar. *§. fin. q. 82. n. 117.*

Quintò, quia licèt Ecclesia Matrix, vel Metropolis 14
per circuitum quadraginta passuum, & minor per triginta gaudeant immunitate, *cap. sicut antiquitus, cap. quisquis inuentus, 17. q. 4.* Clar. *in pract. §. fin. q. 30. n. 2.* Decian. *in tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap 24. n. 29.* Farin. *in prax. crimin. q. 28. n. 12. & de immun. n. 285. cum sequentib.* Peregrin. *de immunit. Ecclesiarum cap. 4. n. 28.* Trullench. *in decem Eccles. præcepta lib. 1. c. 15. dub. 1. n. 9.*

n.5. hoc vel intelligitur de Ecclesiis extra muros ciuita-
tis constructis, quasi quod illi passus dentur Ecclesiis
pro cœmeterio, secus in Ecclesiis, quæ sunt intra illius
muros, vt per Vulpell. *cons.130.n.10.* Ambrosin. *de im-*
15 *mun. cap 10.n.4.* Decian. *d.lib.6.cap.15.n.9.* Vel de con-
suetudine non seruatur immunitas hæc 40. aut 30. pas-
suum, Suar. de Paz *in pract. tom.1.p.5. cap.3.§.3. n.34.*
Sanch. *cons. Moral. tom.2. lib.6.cap.1. dub.7. n.2. vers.*
Item quadraginta, Mari. Ital. *de immunit. lib.1.cap.4.§.2.*
16 Farin. *de immunit. num.244.* Trullench. *d. n.5.* Vel de-
nique qui vltra cœmeterium iam hodie nullum spatium
loci cedit huic immunitati, quia confinia illius sunt po-
sita ad excludendum, & includendum, idem Decian.
d.lib.6.cap 25.n.11.

17 Sextò, quia licet domus ædificatæ intra dictos qua-
draginta, vel triginta passus respectiue, etiamsi forent
habitatæ per laicos (secundum aliquos) gaudeant Eccle-
18 siarum immunitate, vt tenent Decian. *d.cap.25.n.16.* ea
ratione motus, quia hæc immunitas datur loco, non per-
sonæ, & Peregr. *d.c.4. n.26.* vbi refert in facti contin-
gentia declarasse Senatum Mediolanensem restituen-
dum Ecclesiæ quendam Petrum impetitum de vxorici-
dio captum in cubiculo cuiusdam domus sitæ intra 16.
passus ab Ecclesia maiori; *& n.27. in fin.* dicit ita esse
vsu receptum, nihilominus id hodie, vel non procedit
de generali consuetudine, iuxta dicta numero præce-
19 denti, vel intelligitur de domibus Parochorum, Cano-
nicorum, & aliorum Ecclesiasticorum, etiamsi laicis lo-
catæ sint, vt contra Oldrad. *cons.55.* resoluunt Catthar.
decis. crimin.46.n.20. Sanch. *d.dub 7.n.2. in fin. vers.*
Item hac immunitate gaudent domus Ecclesiæ pro ha-
bitatione Clericorum. Sum. Dianæ *p.1. verb. immunitas*
20 *quoad loca, n.9.* vel denique accipiendum, dummodo
ipsa domus cohæreat Ecclesiæ, & sit ipsius Ecclesiæ, &
non alicuius particularis, Peregr. *d.cap.4.num.26.* & post
Castr. Palao, Trullench. *d.lib.2.cap.11.dub.1.n.3.in fin.*
Mari. Anton. *var. resol. lib.1.resol.18.n.4. vers. Quod.*

21 Septimò, quia licet manu tenens portam, seu annu-
lum portæ Ecclesiæ, gaudeat illius immunitate, *c. si quis*
contumax 17.q.4. Couar. *var. lib.2.c.vlt.n.18.vers.32.*
dubitatur, Decian. *d.lib.6. c.25.n.17* Gambar. *de im-*
munit. lib.4. c.1.n.9. Attamen hæc resolutio procedit in
non valente intrare Ecclesiam, eo quòd clausa sit; ita
in terminis intelligunt Suar. de Paz *d.§.3.n.46.* Pereg.
d.c.4.n.18 Farin. *de immun n.379.* Cardos. *in praxi iu-*
dic. verb. Ecclesia, n.6. Sum Dianæ *d. verb. immuni-*
tas quoad loca num.12. & plures citati per me *de iure*
Eccles. vniu. lib.2.cap.3. num. Sanch. *in cons. moral.*
tom.2.lib.6 c.1.dub 3 n.2. vers. Item hac immunitate.

22 Octauò & vltimò, quia licet scalæ, quæ ducunt ad
Ecclesiam, illius gaudeant immunitate, itavt delinquen-
tes ex illis per vim extrahi non possint. Nauarr. *in manu.*
c.25.n.38. circa med. ibi: graduum, Mari. Ital. *d.lib.1.c.4.*
§.6.n.21. Pereg. *d.c.4 n.19.* nihilominus eorum resolu-
tio intelligitur de scalis, quæ sunt Ecclesiæ annexæ, &
de illius pertinentiis, ex Farin. *d. tract. de immun. n.281.*
& pluribus per me citatis *d.lib.2. cap.3.n.66.*

Cùm igitur Don Gonçalus non fuerit captus intus
Ecclesiam, seu eius cœmeterium, nec in domo Paro-
chiali, seu Canonicali Ecclesiæ, aut cœmeterio cohæ-
rente, aut ipsius Ecclesiæ, nec manu tenuerit portam,
seu illius annulum, quia clausa erat Ecclesia, & intrare
non potuit; nec scala, super qua extentum fuisse reper-
tum dicitur, erat cœmeterio permanenter annexa, aut
de illius pertinentiis, iam inferri videbatur ad iustificatio-
nem sententiæ per D. Vicariū latæ contra immunitatē.

23 Sed his non obstantibus contrarium mihi verius vi-
detur, & ad hoc multis, & his validissimis ducor fun-
damentis.

I. Quia testes omnes pro parte Don Gonçali exami-
nati in vnum tendunt quòd ipse sui corporis partem per
foramen super scalam in cœmeterio existentem exten-
sam habebat, siue esset caput, siue crura, & pedes, cum in
substantia quælibet pars sufficiat sacrum tangere locum
ad effectum gaudendi priuilegio immunitatis, vt suprà
n.20. & 21. ostenditur: & sic diuersitas in testium depo-
sitionibus illis fidem non tollit, quando eiusdem deposi-
tionis substantia est eadem, ex multis, quos refert & se-
quitur Farin. *d.p.2.q.65 n.22.* Tum etiam, quia testes
deponentes de capite, vel de cruribus, vel de manibus,
concordant cum deponentibus de toto corpore, vel de
præcipua illius parte, & qui deponunt de tota, vel maio-
ri parte corporis non dissentiunt à deponentibus de ca-
pite, vel de cruribus, vel de manibus, quia in toto est
pars, & pars dicitur de toto. Tum etiam, quia testes in- 24
ter se contrarij non sunt quando vnus deponit plus al-
tero, potest enim stare quòd vnus viderit quod alter
non vidit, iuxta not. per Alex. Neuiz. Masc. & alios,
quos refert, & sequitur Farin *d.q.65. à num.11.* quibus
addo Ambros. Perus. *decis.24.* Tum etiam, quia non di- 25
cuntur contrarij testes si in eorum depositionibus essent
discordes in modo narrandi factum, super quo depo-
nunt, si in ipsius facti substantia concordant, *cap. nihil,*
de verb signif. Farin. *d. q.65. num.19.* Cardos. *in praxi*
Iudic. verb. Testis, num.77.

Et quatenus in illis aliqua contrarietas posset inue- 26
niri (quæ certò non adest) esset omnis interpretatio
fauorabilis facienda, vt illa euitaretur, *c. cum tu,* & ibi
glos. & DD. *de testibus,* plures citati per Farin. *d.q.65.*
n.37. Greg. XV. *decis.151 n.28.* Duran. *decis.90. n.7.*
etiam per impropriĕtatem verborum, ac idem Farin. *d.*
q.65. n.43. cum seqq. Mari. Anton. *variar. resol. lib 3. re-*
sol.16. n.2. Potest enim asserta contrarietas reduci ad 27.
concordiam per interpretationem suppletiuam, & etiam
per distinctionem temporum, quia, vt dicitur, distingue
tempora, & concordabis scripturas; & etiam per princi-
pium, & finem actus, super quo testes deponunt, intelli-
gendo scilicet, quòd vnus testis deponit de vno tempo-
re, & alius de alio, siue quòd vnus testis deponit de prin-
cipio actus, & alius de fine ipsius actus, vt cum multis
plenè resoluit Farin. *d q.65. n.48. & seqq.*

Vnde cum constet Don Gonçalum in foramine in- 28
troductum à Ministris Iustitiæ fuisse magna vi præten-
sum, vt inde ad cubiculum extraheretur, illum verò labo-
rasse omnibus viribus ne illinc tolleretur, credendum est
eum quandoque totum corpus, interdum dimidium, non-
nunquam caput, & aliquando crura introducta habuis-
se; & cum testes non simul, sed quidam in principio in-
troductionis, alij verò in medio, vel in fine accederent,
quilibet deponit de illo, quod vidit, in sui accessus tem-
pore: & in hunc sensum accipienda sunt dicta testium à
Fisco Regio productorum, quorum plures sunt ministri,
& eorum socij qui ad carcerandum Don Gonçalum ac-
cesserunt; qui vel sunt interessati, vel habent affectio-
nem, vel tractant de se exonerando, aut exculpando, &
ideò illis nulla fides adhibenda, ad trad. per Farin. *dict.*
part.2. q 60. à num.1. & in terminis Decian. *d.lib.6.*
cap.39. n 10. quæstionem eleuat hoc modo: *Quid si* 29
familia asserit se cepisse delinquentem in loco non sacro,
& sic extra Ecclesiam, vel fines Ecclesiæ, delinquens ve-
rò dixit se captum in loco sacro; an credatur familiæ?
Et negatiuè respondet, subdens quòd in his non est faci-
lè credendum Officialibus, qui spe lucri non verentur
mentiri. Et in omnem euentum in dubio potius est præ-
sumendum quòd quis fuerit captus in loco sacro, quàm
extra illum, ex Farin. *d. tract. de immunit. n.56.* Decian.
d. lib 6.cap.19, num.10.

II. Quia nomen Ecclesiæ quandoque strictè, quan- 30
doque largè sumitur: quando tractatur de sacrilegio cō-
misso ob pollutionem, sumitur strictè; & hoc casu scalæ,
campanile, atrium, tectū, & domus Ecclesiæ non veniūt
appellatione Ecclesiæ; nec gaudent eius immunitate,

& procedunt supra adducta *n. 5. cum seqq.* Quando ve-
31 rò tractatur de hoc priuilegio immunitatis largè sumi-
tur; & Ecclesiæ appellatione illa omnia comprehen-
duntur, vt cum aliis resoluit Pereg. *de immun. c. 4. n. 43.*
& c. 6. n. 33. optimè D. meus Sperell. *decis. 61. n. 24.*
32 ibi: *Quia locus sacer ad effectum inducendi sacrile-*
gium non ita latè sumitur sicut ad effectum gaudendi
Ecclesiastica immunitate, vt dixi supra decis. 60. n. 27.
& 28. vbi alios adduxi, quibus addi possunt Nald. *in*
dict. verb. Sacrilegium, n. 4. vbi quod id omnes docent,
33 Vincent. de Franchis *decision. 402. sub n. 9. & 11. vbi*
etiam tangit rationem; quia nempè quando agitur de
immunitate, sumus in fauorabilibus; quando autem agi-
tur de graduando delictum, sumus in odiosis, & pœnali-
bus: eandem opinionem firmat Suarez *tom. 1. de Relig.*
lib. 3. c. 9. n. 1. qui ait aliud esse loqui de violatione Ec-
clesia, quatenus polluitur, aliud quatenus eius libertas
siue immunitas ad defendendos reos ad illam confu-
gientes violatur, nam casu de pollutione nomine Ec-
clesia non venit nisi corpus ipsum internum, neque ipsa
polluitur per effusionem sanguinis, vel seminis factam
super tectum, vel in sacro, vel alio simili loco cum
ea coniuncto, & extra illam existente, & ad sacros
vsus non deputato: at verò quoad immunitatem omnia
illa comprehenduntur ob eandem rationem, quia quod
Ecclesia per actus prohibitos in ea perpetratos pollua-
tur, est grauamen, & damnum, quod verò ipsa possit
tueri reos ad se confugientes, priuilegium est, &c. Idem
tenet Dian. *in resol. moral. p. 6. tract. 1. resolut. 1. vers.*
Sed quæro, Sum. ipsius *verb. Immunitas quoad loca,*
34 *num. 11.* Ratio est, quia priuilegia Ecclesiæ sunt po-
tius amplianda quàm restringenda, Peregr. *d. cap. 4.*
num. 46.

35 Vnde benè infertur Ecclesiæ tectum gaudere immu-
nitatis priuilegio, quia existens supra illud dicitur esse
intra situm Ecclesiæ. Ita Mar. Ital. *d. lib. 1. cap. 4. §. 9.*
num. 24. & 25. Peregr. *d. cap. 4. n. 40.* Suar. *d. lib. 3. c. 9.*
num. 8. vers. Sed quid, Farin. *de Immun. n. 282.* Fa-
gund noster *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 2. lib. 4.*
cap. 4. n. 63. Trullench. *in præcept. Decal. lib. 1. cap. 11.*
dub. 1. n. 12. Sum. Dianæ *d. verb. Immunitas quoad loca,*
36 *n. 11.* Ego *de iure Eccles. vniu. lib. 2. c. 1. post n. 66.* Cùm
enim domus secundùm Iura Ciuilia ex duabus rebus
constet, ex solo, & superficie, tex. *in l. eum qui ædes, ff.*
de vsucap. vel ex tribus secundùm Dialecticos funda-
mento, pariete, & tecto, vt notat *ibi* glos. *in verb. con-*
stent; non debent huiusmodi partes integrales diuerso
iure censeri, *d. l. eum qui ædes*; inde fit vt immunitas
concessa Ecclesiæ, dubio procul dicatur tecto, seu super-
ficiei concessa, itavt qui supra tectum fuerit, non possit
de foris eum scalis ex locis profanis capi.

37 III. Quia certum est Ecclesiæ immunitate gaudere
illum, qui in Ecclesia, vel Cœmeterio non habet totum
corpus, sed tantum caput, vel præcipuam partem corpo-
ris, itavt si per vim inde extrahatur, debeat restitui. Suar.
d. lib. 3. c. 12. n. 40. in fin. Peregr. *d. c. 4. n. 71.*

38 IV. Quia manum, vel pedem tantum in Ecclesia,
vel Cœmeterio habere sufficit ad eam confugienti, ad
hoc vt priuilegio Immunitatis gaudere valeat, vt tenent
Vincent. de Franch. *decis. 402. n. 5. & 11.* Farin. *in pra-*
xi crimin. q. 28. n. 14. in fin. Ambrosin. *de immunit. cap.*
39 *10. n. 5.* Peregr. *d. c. 4. n. 61. vers. Et idem dicendum,* vbi
40 rationem reddit, quia anima est in toto corpore, & to-
ta in qualibet parte corporis, Decian. *optimè d. lib. 6.*
c. 25. n. 17. in fin. ibi: *Ex quibus infertur vnum notan-*
dum, quod dato quod quis foret extra fines Ecclesiæ cum
corpore, si tamen manum haberet ad fines ipsos, puta ad
Cœmeterium, tutus esset, & ita vidi obseruari, & obser-
uaui dum essem assessor.

41 V. Quia adhuc sufficit manu tangere locum sacrum,
licèt corpus foret extra illum. Ita Farin. *d. tract. de Im-*
mun. n. 279. in fin. Trullench. *d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 12.*
benè Decian. *d. lib. 6. c. 25. sub n. 17.* ibi: *Et licet manu*
tantum tangat loca sacra, & totum corpus foret extra
locum sacrum, attamen tutus esset toto tempore, quia ani-
ma tota est in toto, & tota in qualibet parte totius, arg.
l. via §. fin. ff. de seruit. rust. præd. & in l. si cui, ff. de seruit.
& tradit Bart. *in l. stipulationes non diuiduntur, in prin.*
in 3. oppos. ff. de verb. obl. & in l. 40. §. Cato, eod. tit. &c.

VI. Quia etiã Ecclesiæ immunitate gaudet qui pa- 42
rietẽ ipsius Ecclesiæ partis exterioris tetigerit. Ita Aloys.
Ric. *to. 3. res. 560. n. 8.* Trullench. *dub. c. 11. dub. 1. n. 4.* ibi:
Partes parietum exteriores, quia materia hæc fauorabi-
lis est, & ideò extendenda, &c. Diana *moral. resol. p. 3.*
tract. 1. resol. 73. & p. 6. tract. 1. resol. 3. vers. Ad argu-
mentum, & resol. 6. in fin. Sum. eius *d. verb. Immunitas*
quoad loca, n. 12. ibi: *Porrò ad Ecclesias reuertendo,*
non solùm aula ipsa, & corpus Ecclesiæ quoad superfi-
ciem continuam gaudet immunitate, sed etiam muri eius
extrinsecus, si quis illos tangat, &c.

VII. Quod plus est etiam aer ipsi Cœmeterio re- 43
spondens gaudet priuilegio Immunitatis. Ita in termi-
nis Cardol. noster *in praxi Iudic. & Aduocatorũ verb.*
Ecclesia, n. 77. ibi: *Proiiciens se ex fenestra, vbi est Eccle-*
sia, aut Cœmeterium gaudet immunitate Ecclesiæ fuga,
quamuis pedibus terram non tangas, cum Ecclesia, vel
Cœmeterium retineat suam immunitatem in aere vsque 44
ad Cœlum eidem Cœmeterio respondens: per text. in l. si
opus, §. in opere nouo, & in l. fin. §. si quis proiectum, ff.
quod vi, aut clam, & l. fin. ff. de seruit. &c.

Ergo ex dictis constat, quod si Don Gonçalus intra
foramen, & ita ad partem Cœmeterij, siue totum cor-
pus, siue partem illius, siue crura, siue pedem, aut ma-
num misit: siue locum sacrum Cœmeterij toto corpore
in cubiculo remanente siue parietem partis interioris,
vel exterioris tetigit, siue in aëre Cœmeterio respon-
dente pependit, manibus, siue pedibus terram non tan-
gendo, in his omnibus casibus priuilegio immunitatis
iuxta supra dicta gaudere indubium est.

Et quando hæc (quod absit) in dubium potuissent 45
reuocari, adhuc tamen immunitati Ecclesiasticæ fa-
uendum, ac pro ea iudicandum erat, *l. sunt personæ, ff. de*
relig. & sumpt. fun. Turrec. *in c. si quis in atrio* *q. 4.*
Decian. *cons. 80. n. 22. vol. 3.* Giuba *cons. 10. n. 25.* Spe-
rel. *in decis. fori Eccles. decis. 41. n. 14.* Ego *de iure Ec-*
cles. vniu. lib. 2. c. 3. n. 69. in fin. quam defendere nobis
Ecclesiasticis incumbit, iuxta dictum Bald. *in c. quisquis* 46
n. 5. de elect. quem refert Valençuela *in suo defensorio*
p. 5. n. 1. Et si ad Theologos eius spectat defensio, se-
cundùm quod aduertit Baldell. *in sua Theolog. moral.*
lib. 5. disp. 33. n. 3. vers. Confirmatur, ibi: *Cùm Iudices laici*
maximè illam (scilicet immunitatem Ecclesiasticam)
extenuent, optimum & rationabilissimum est, vt contra-
ria ratione Theologus, quantum potest, illam defendat,
& tueatur: tanto magis nobis Canonistis, & Pontificij
Iuris professoribus id ipsum spectare debere omnibus
est plusquam notissimum, etiam quando casus dubita-
tionem aliquam haberet, & pro vtraque parte disputa-
bilis foret; quia adhuc ad fauorem immunitatis esset
omnino resoluendus; in conflictu enim opinionum, illa
semper est amplectenda, quæ fauet Ecclesiæ, Felin. 47
in c. 1. n. 104. de constit. Boët. Epo *in quæst. heroicis lib. 3.*
sub tit. de Immun. Eccles. ad c. 4. n. 38. & 39. Valenç. *d.*
p. 1. n. 3. Decian. Honded. Maynard & Bellet. citati ab
Antonino Dian. *moral. resol. p. 1. tract. 2. resol. 65.* vbi 48
eos sequutus asserit quod semper, & quandocumque
sumus in dubiis an aliquod statutum sit necne contra
Immunitatem Ecclesiasticam, debemus amplecti opi-
nionem, quæ fauet Ecclesiæ. Et addit Sousa *in Bullam*
Cœnæ cap. 14. disp. 46. num. 5. quem refert Diana *p. 5.* 49
tr. 1. resol. 23. non esse curandum de communi opinione
quãdo cõtrariã fauet iurisdictioni Ecclesiasticæ: & docet

Sanch.

Sanch. *in conf. moralib. tom. 1. lib. 2. cap. 4. dub. 15. num. 31.* & P. Suar. *contra Regem Angliæ, lib.* [illegible] *§ 34. num. 4.* quòd ex duabus contrariis opinionibus illa sequenda est, quæ Religioni fauet.

Conchen. Subrogationis.

An & quando mutuans pecuniam personæ, cui lex resistit, vel faciens contractum cum ea, teneatur curare vt pecunia in re vtili consumatur.

VOTVM CXVIII.

1 *Emptor ab Ecclesia, Republ. pupillo, vel minore non est tutus nisi curet quod insumptionis conditio adimpleatur.*

2 *Pecuniam soluens procuratori speciale mandatum habenti ad exigendum non tenetur curare vt ille pecuniam in aliam rem conuertat.*

3 *Pecuniam Ecclesiæ dantes, vel ab ea aliquid ementes curare tenentur vt pretium in eius vtilitatem conuertatur.*

4 *Reipublicæ pecuniam dantes tenentur probare illam conuersam fuisse in eius vtilitatem.*

5 *Ciuitas non obligabitur ex mutuo sibi dato nisi in eius vtilitatem versum esse probetur.*

6 *Nisi toto Collegio Senatorum, seu Decurionum, vel Consiliariorum mutuetur, & ciuitas legitimè congregata confiteatur pecuniam conuersam in eius vsum.*

7 *Minori pecuniam dantes, seu ab eo rem aliquam ementes, tenentur curare vt pretium conuertatur in eius vtilitatem.*

8 *Minor non obligatur ex mutuo nisi in eius vtilitatem versum fuisse probetur.*

9 *Alienatio bonorum fideicommisso subiectorum quando permissa, remissiuè.*

10 *Alienatio bonorum fideicommisso subiectorum quando permittitur, emptor curare debet, vt pretium conuertatur in illas res, pro quibus fuit permissa alienatio.*

11 *Facultas quando conceditur ad accipiendum aliquam quantitatem pecuniarum ratione census super bonis maioratus, aut ea vendendi, vt alia in eorum locum subrogentur, emptor tenetur curare vt pecunia huiusmodi in alia bona conuertantur.*

12 *Maioratus bona vt conseruentur in familiis illustribus Reip. maximè interest.*

13 *Maioratus causam publicam continet.*

14 *Facultas pro alienandis bonis maioratus concedi non potest, nisi causa publica concurrat.*

15 *Feudalia bona sunt natura sua inalienabilia.*

16 *Feudalia bona si alienentur in casibus permissis, emptor probare & curare tenetur pecuniam conuersam fuisse in illismet rebus pro quibus emptio facta fuit.*

17 *Dotalium bonorum alienatio prohibita.*

18 *Alienatio bonorum dotalium quando permittitur ad emptionem alterius rei, requiritur quod pretium in eam subrogetur.*

19 *Maritus constante matrimonio dotem in casibus permissis vxori restituens tenetur curare vt quantitas iuxta permissionis facultatem in aliam rem vtilem conuertatur.*

20 *Emens ab herede cum beneficio legis, & inuentarij tenetur curare vt pretium a se solutum conuertatur in soluendis creditoribus, & legatariis.*

21 *Doctrina Bart.* in l alio 9 n. 14. ff. de aliment. & cib. leg. *declaratur.*

22 *Executores testament. qualiter se gerere debeant in venditione bonorum hæreditatis pro satisfaciendis debitis.*

23 *Hæres directò venire potest potius contra emptores quàm contra testamentarios absque bona fide vendentes, ad nullitatem venditionis.*

24 *Venditor ad vtilitatem alterius venditionem annullatur venditio si non fuit seruata forma contractus.*

25 *Surdus* dec 156. *declaratur.*

26 *Alienatio vbicunque regulariter est prohibita, & illa conceditur cum aliqua qualitate, ea verificari debet, alias contractus erit nullus.*

27 *Facultates concessa à Rege, vel à contrahentibus cũ aliqua qualitate, seu modo, eo non obseruato censentur reuocatæ.*

28 *Surdum* d decis. 156. *qui improle* n. 1. *&* n. 19.

30 *Molina* de primog. lib. 4. cap. 4 à num. 22. *declaratur.*

31 *Emptor rerum, & bonorum maioratus an teneatur curare vt venditor pecuniam in alia re vtiliter insumat,* & numeris [illegible] qq.

33 L. 1. § non autem, & l. vlt. ff. de exercit. act. *intelligitur, &* n. 34.

35 *Curiosi creditores Ecclesiæ, vel minoris in quo debeant esse?*

36 *Mutuans pecuniam mulieri debet esse diligentior in perscrutando ad quid illas accipiat.*

37 l. 1. § l. vlt ff. de exercit. act. *minimè releuãt mutuãtem pecuniam ad refectionem nauis ab onere probandi pecuniam conuersam fuisse in illa refectione.*

38 l. liberto 32. ff. de negot. gestis *intelligitur.*

39 L. sicut, § illud videamus, ff. quibus modis pign. *declaratur.*

40 *Molinam qui reprobent.*

IN hac quæstione communiter Doctores distinguunt 1
quando lex contractui assistit, vbi pretium in aliam rem subrogari debet, illud soluens solum tenetur facere vt pecunia [illegible] & à parte legitima recipiatur, nec curare debet amplius vt illa in alia re vtili consumatur quo casu loquuntur l. 1 § *non autem, & l. fin. ff de instit. act.* in quibus fundatur & subsistit Molin. *de primog. lib. 4. cap 4. num. 22.* & Surd. *decis. 156. num.* 1. Sed quando lex contractui resistit, vt in venditionibus rerum Ecclesiæ, Reip. pupilli, & minoris, fideicommissi, maioratus, feudalium, vel dotalium, quæ permittuntur cum assensu vel facultate eas in alias impendendi, vel earum loco quid aliud subrogandi, tunc emptor tutus non est nisi curet quod insumptionis conditio adimpleatur, aliter enim contractus esset ipso iure nullus, & bona vendita liberè reiuendicari poterunt. Ita Greg. Lop. *l.* 14. *verb. entonce tit. 13. part.* 5. vbi distinguit inter alienationem prohibitam per *l. magis puto, ff de rebus eorum* & permissam *d. l. fin. ff. de exercit. act.* & ait ab eo ibi resoluta conferre ad licentias Regias, quæ dantur ad alienandum bona maioriæ cum subrogatione aliorum bonorum Roman. *cons. 440. num 4. vers. ex his primo concludo, & num. 5,* Ozasc. *Pedem. decis. 171. num.* 11. *&* 12. Pereg. *cons. 82. vol. 4,* Decian. *resp. 5. num. 32. vol. 5.* Cæs. Matiente *cons. 17. per tot. & decis. 31. & num. 24.* Rodr. *lib. 1. de annuis redditib. quæst. 14. numer.* 42 Auend *de censib. c. 64. ex n. 4.* copiosè Petr. Luna *cons. 53. a n. 70.*

in tomo consiliorum diuersorum Siculorum, Rota apud Pacif. post tractat. de Saluiano interdict. decision. 9.

8 Vnde infert Bart. in leg. doli 19. de nouat. numer. 7. quod soluens pecuniam procuratori speciale mandatum habenti ad exigendum, non tenetur curare vt procurator pecuniam in aliam rem conuertat, sic intelligens text. in d. l. 1. §. non autem, ff. de exercit. act. secus autem si non adsit mandatum speciale, ex l. fin. eod. tit.

3 Ex quibus infero pecuniam Ecclesiæ dantes, vel ab ea aliquid ementes, curare teneri vt pretium in eius vtilitatem conuertatur, & id probare obligatos esse, auth. de alienat. & emphyt. §. si vero quis nisi Episcopo, ibi, nisi primitus ostenderint quod in vtilitatem prædictæ venerabilis domus ista profecerunt, &c. Aliter verò, neque ipsum creditorem, aut eius heredem contra Venerabilem domum habere aliquam pro ipsis actionem, nisi monstrauerint quòd in vtilitatibus venerabilis domus ista profecerunt, &c. l. Hisp. 30. tit. 1. part. 5. vbi Gregor. Lopez verb. à la Iglesia. Ad idem expenditur text. in auth. hoc ius porrectum, Cod. de sacros. Ecclesijs, Preteo modis omnibus pro debito dando: quorum iurium auctoritate Doctores resoluunt magis communiter pecunias dantem teneri, probare eas fuisse vtiliter subrogatas in alijs rebus, quatuor his casibus Primò vbi alienatio fit ex causa Ecclesiæ necessaria, secundò in deposito; tertiò in mutuo; quartò quando bona venduntur ad debita soluenda. Ita Innoc. in cap. 1. de deposito, vbi Abb num. 9. Bald. numer. 7. in d. auth. hoc ius porrectum, ibi: Ille qui contrahit cum Ecclesia, debet esse sollicitus de conuersione in tribus casibus expressis in iure, non in aliis, primo in mutuo; secundo in deposito; tertiò quando res Ecclesiæ venditur pro debito, &c. Roman. cons. 440. numer. 5. Cou. lib. 2. var. cap. 17. n. 3. Moliu. de primog. lib. 4. capit. 4. numer. 21. Phanuc in tract. de inuentar. quæst. 242 numer. 57. Roder. de annuis redditib. q. 14. numer. 53. cum seqq. Felician. de censib. lib. 2. cap. 3. num. 9 Auendan eod. tract. cap. 64. n. 5. Magon. Florent. decis. 69. num vlt. Petr. de Luna cons. 33. numer. 75. in tom. cons. diuers. Siculor Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 45. numer. 1. Quod procedit licèt pecunia Prælato tradatur de consensu Capituli ; quando tractatur de venditione bonorum immobilium, seu pretiosiorum, iuxta opinionem Abb. in cap. pen. numer. 4. vers. nec enim propter, de fideiuss. & in d. cap. 1. n. 9. de deposito, Card. in d. cap pen. vers. 13. & cons. 71. col. vlt. vers. dico tamen, Menoch. de arbitr. casu 432. n. 7. Mascard. de probat. concl. 1160. num. 20. cum seqq.

4 Secundò infero dantem Reip. pecuniam teneri probare illam conuersam fuisse in eius vtilitatem, aliter enim carebit actione ad eam petendam, leg. ciuitas 27. vbi DD. ff. si certum pet. leg. 1. Cod. si aduersus cred. leg. 3. Cod. quando ex facto tut. & probatur expressè l. Hisp. 3. tit. 1. part. 5. Cou. Phanuc. Auédan Roder. & Felician. citatis locis numero præcedenti, Matiens. leg. 22. glos. 2.

5 numer. 1. tit. 11. lib. 5 noua Recop. Hinc etiam non obligabitur ciuitas ex mutuo sibi dato, nisi in eius vtilitatem versum esse probetur, vt post Cou. Roderic. Felic. citatis locis resoluunt Cardin. Mantic. de tacitis & ambig. conuent. lib. 8 tit. 12. numer. 1. cum seqq. Steph. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 196. numer. 1. cum seqq. Bobadil. in sua politica lib. 3. cap. 8. numer. 87 Marcel. Cala in tract. de modo articulandi & probandi in glos. vnica. §. 2. num. 674. Coler. de process. execut. p. 1. capit. 10. numer. 29. Fachin. controuers. lib. 2. c. 76. Molin. de iustit. tract. 2. disput. 300. in princ. vers. quando Ecclesia, aut ciuitas, Lessi. eod. tract. lib. 2. cap. 20. dub. 2. num. 6. & 12. in fine, Rebel. de obligat. iustit. lib. 8. tit. de vsur.

6 quæst. 1. sect. 3. num. 20. Nisi toti Collegio Senatorum, seu Decurionum, vel Consiliariorum mutuetur, & ciuitas legitimè congregata confiteatur pecuniam versam in eius vsum: vt per Matth. Colet. d. capit. 10. numer. 29. Card. Mantic. d. lib. 8. tit. 13. à numer. 1. Marcel. Cala d. §. 2. numer. 674. Stephan. Gratian. d. cap. 196. numer. 1.

Tertiò infero dantem pecuniam minori, seu ab eo 7 rem aliquam ementem, teneri curare vt pretium conuertatur in eius vtilitatem, leg. magis puto 5. § ecce tamen ff. de rebus eorum, ibi: Pecuniam istam ad hoc conuersam, propter quod desiderata est alienatio vel obligatio, leg. prædiorum 10. leg. si prædium 16. Cod. de præd. & aliis rebus minor ibi, Emptor autem si probare potuerit, &c. ad vtilitates præterea tuas cessisse pecuniam quam pretij nomine sumpseras, &c. leg. Regia 8. tit. 13. part. 5. & leg. 18. tit. 16. part. 6. Hippol. Rimin. in cons. 5. numer. 220. lib. 1. & cons. 255. numer. 36. cum seqq. lib. 3. ibi, Tertio non omitto quod vbi venditur fundus pro emendo rem stabilem magis vtilem, interim contractus stat in pendenti, adeo si postea, vel non ematur, vel minus vtilis ematur, alienatio prima redditur nulla, ita Bald. Nouell. in tract. de dote p. 7. priuil. 3. col. 5. numer. 7. vers. tertio limita, & ideo emptores rerum quæ vendi prohibentur, curare debent vt causa venditionis executioni mittatur, alioquin contractus corruit, Marzol. cons. 109. n. 4. Ozasc. Pedem. decis. 171. n. 9. ibi, Propterea emptor rei minoris allegantis contractum esse nullum debere probare pretium fuisse conuersum in vtilitatem minoris, quia illud est causa sua intentionis, &c. & decis. 165 numer. 4. & decis. 171. per tot. maximè numer. vlt. Bertazol. de clausul. instrum. claus. 10. glos. 1. numer. 12. in fine, & cons. 12. alias 13. lib. 1. consil. ciuil. numer. 5. Pinel. in leg. 2. Cod. de rescind. vendit. p. 3. cap. 1 ex numer. 14. Felician. de censib. lib. 2. cap. 2. n. 6. & numer. 11. vers. rursus infero, late Roderic. d. lib. 1. q. 14 numer. 36. cum seqq. & num. 53. ibi, Ideo et cautius agat creditor, debet nouo vm emere cum decreto, sed etiam curare vt fors cedat in minoris vtilitatem, Petr. Luna d. cons. 34. numer. 78. & 79 Cæs. Manente d. cons. 17. per tot. & præcipuè à num. 11. vol. 1. Ziriac. tom. 2. controu. 303. numer. 74.

Sic similiter minor non obligatur ex mutuo, nisi in 8 eius vtilitatem versum fuisse probetur, leg. apud Celsum 4. §. si quis à pupillo, Cod. de doli mali except. Nicol. Mozz. de contract. tract. de mutuo, tit. quo modo desic. resol. seu fin. mutuum, numer. 6. Mascard. de probat. concl. 1167. à numer. 1. Sfort. de in integr. restit. part. 2. quæst. 51. art. 4. cum seqq. Pinel. d. cap. 1. numer. 30. Cald. Pereira in leg. si curatorem, verb. sua facilitate, numer. 30. Matiens. d. l. 22. gloss. 2. num 1. Auendan. de censib. cap. 64. n. 4. & 7. Felician. eod. tract. lib. 2. cap. 2. num. 6. Menchac. controu. lib. 3. cap. 66 numer. 6. Matth. Coler d. lib 1. cap. 10. numer. 29. Card. Mantic d. lib. 8. tit. 6. numer. 3. cum seqq. Alphons. Narbona ad leg. 25. gloss. 19. numer. 20. tit. 21. lib. 4. Recop. Bobadil. lib. 3. cap. 8. numer. 87. Trentacinq. var. tit. de actiom. resol. 6. numer. 2. Stephan. Gratian. d. cap. 196 numer. 10. Marcel. Cala d. §. 1. num 467. & seqq.

Quartò infero quòd eo casu quo fit alienatio bono- 9 rum fideicommisso subiectorum, vbi ea permissa est, scilicet pro constituenda, aut restituenda dote, & aliis rebus necessariis, iuxta leg. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. & auth. res quæ, Cod. communia de leg. Becc. cons. 54 latè Peregr. de fideicom. art. 40. copiosè Fusar. de substitut. quæst. 531. cum seqq. tunc requiritur 10 vt emptor curet pretium conuerti in illas res, pro quibus fuit permissa alienatio, vt per leg. ... 8 ff. de castren. pecul. & in leg. castrensis ... eod. tit. resoluunt Dec. cons. 132. per tot. & maximè num. 5 Hieron. Gabr. cons. 18. lib. 1.

Quintò infero quòd quando conceditur facultas ac- 11 cipiendi aliquam pecuniarum quantitatem ratione cé-

sus super bonis maioratus, aut ea vendendi, vt alia in
eorum locum subrogentur, tunc emptor, seu censualista
tenetur curare vt pecuniæ huiusmodi in alia bona con-
uertantur, ex doctrina Gregor. Lopez leg. 24. verb. en Ios-
ces, ad med. tit. 13. p. 5. & in leg. 6 verb. que la no pudies-
se vender, col. 9. vers. quid autem si Princeps, tit. 11. part.
6. Auēdan. de censib. cap. 64. per tot. Petr. Luna d. consil.
12 33. ex n. 22. Interest enim Reip. vt bona maioratus con-
seruentur in familiis illustribus, vt sic eorum possessores
Regi seruire, & consanguineis pauperibus subuenire
valeant, ac progenitorum suorum memoriam conserua-
re possint, vt pluribus auctoritatibus relatis asserunt Ti-
raq. de primog. quæst. 4 ex numer. 13. Molin. lib. 2. cap. 1.
ex numer. 3. Mieres de maior. part. 1. quæst. a numer. 9.
13 & numer. 17. & cum maioratus causam publicam con-
14 tineant, Molin. d. lib. 1. capit. 18. numer. 1. ideò facultas
pro alienandis eorum bonis concedi non potest, nisi si-
militer causa publica concurrat, Molin. lib. 3. capit.
3. numer. 11. cum seqq. & maxime numer. 21. & lib. 4.
cap. 3. à princ.

15 Sextò infero quòd quando conceditur assensus, seu
facultas alienandi bona feudalia (sunt enim natura sua
inalienabilia capit. 1. vbi DD. qualiter olim feud. alien.
16 pot. Clar. §. feudum q. 31.) illis casibus, in quibus de iure
alienatio permittitur, pro constituenda scilicet dote, &
ad soluenda debita feudi necessaria, tenetur emptor cu-
rare & probare pecuniam conuersam fuisse in illismet
rebus, pro quibus emptio facta fuit; vt resoluit Ozasc.
Pedem. decis. 71. per tot. vbi numer 7. sic ait: Quo fit vt
nisi per emptorem feudi probetur de pretio feudi consti-
tutas, aut restitutas fuisse dotes, aut debita necessaria so-
luta, non dicetur satisfactum decreto, & eorum cessat
dispositio, ac licentia alienandi. &c.

Septimò infero idem esse resoluendum in alienatio-
17 ne bonorum dotalium, quæ cum fuerit prohibita, leg. 1.
& per tot. ff. & C. de fundo dotal. leg. vnic. §. & cum lex,
C. de rei vxor. act. §. 1. Instit. quibus alienare licet, vel
18 non, quando permittitur ad emptionem alterius rei, re-
quiritur quod pretium in aliam rem stabilem subroge-
tur ita vt aliter facta alienatio, nulla sit, ita Bald. Nouel.
in tract. de dote, p. 7. numer. 7. ad fin. ibi, Tertiò limita ni-
si venderetur fundus pro emendo aliam rem stabilem
magis expedientem per supradicta, dummodo concur-
rat consensus mulieris super id, quod habetur in d. l. quam-
uis. & in leg. si ex pecunia, C. de iure dot. & in leg. mu-
tuo, §. manente, ff. eod. tunc interim antequam emeretur a-
lius fundus, alienatio esset in pendenti, quid enim si po-
stea alius fundus non emitur ex pretio redacto, vel ema-
tur, tamen in vero non sit vtiliori certè nulla erit prima
venditio per id quod habetur in leg. si mulier, ff. de pa-
ctis dot. & in d. leg. si ex pecunia. &c. sequuntur Ri-
min. iun. consil. 5. numer. 21. lib. 1. & consil. 255.
numer. 36. cum seqq. lib. 2. & Ciriac. tom. 2. contro-
uers. 303. numer. 74.

Octauo infero veram esse resolutionem Romani in
19 l. quamuis, ff. solut. matr. dum tenet quod si maritus con-
stante matrimonio dotem vxori restituerit in casibus à
iure permissis, vtique liber non remanet ab obligatione
nisi sit solicitus vt dotis quantitas iuxta permissionis fa-
cultatem in aliam rem vtilem conuertatur: sequuntur
Natt. consil. 258. numer. 10. Manent. d. cons. 17. nu-
mer. 17. & 18.

20 Nono infero emientem ab hærede cum beneficio le-
gis, & inuentarij, vt à defuncti creditoribus nullo tem-
pore molestari possit, teneri curare quod pretium à se
solutum conuertatur in soluendis creditoribus, & legata-
riis, aliter enim in periculo remanebit quod res empta
ab eo euincatur, vt probat expressè textus in leg. vlt. §. et si
præfatam, vers. sin vero creditores, C. de iure delib. ibi,
Nec eos, qui ab eo comparauerint res, quarum pretia in
legata, vel fideicommissa, vel alios creditores processe-
runt; resoluunt Phanuc. in tract. de inuent. q. 241. numer.
156. in tom. diuers. de inuent. ibi, Ac etiam non sufficit
quod hoc expressum sit in instrumento venditionis, nisi
quoque appareat re vera, pretium in satisfactionem cre-
ditorum, & extinctionem æris alieni hæreditarii conuer-
sum, vt per Albir. & Bald. in d. §. et si præfat. in numer.
6. vers. in textu ibi persequentibus, & Corn. il. 1 in col. 2.
& Salicet. in d. §. sin vero creditores, & Capol. caut. 225.
vbi dans Consilium hoc quod in publicam scripturam
redigatur qualiter actum pretium præsente hærede, &
consentiente fuit solutum talibus creditoribus hæredita-
riis ad extinguendum æs alienum hæreditatis, vt in simi-
li quando dicitur pecuniam ex re aliqua minoris, vel Ec-
clesiæ, vel ciuitatis in suis quidem casibus, &c. & num.
237. plures refert Doctores, ibique reprobat Guid. Pap.
de inuent. q. 9. num. 26. & in fine illius num. hæc verba
addit. Hoc vno verbo resoluitur quod ad hoc vt emptor
ab hypothecis creditorum tutus efficiatur, lex requirit
quod pretium rei venditæ sit in eorum satisfactionem
conuersum, aliàs non dicetur pro eis satisfaciendis res
vendita, quia lex intelligit quod ita sit cum effectu, l. 1.
§. hæc verba ff. quod qui que iuris, & sic aliter legi non
satisfacit, &c. Idem resoluunt Monticul. in tract. de in-
uentar. q. 234. n. 325. Vincent. de Franchis decis. 272. in
fine, Valasc. cons. 52 numer. 34. Petr. Luna d. cons. 33.
numer. 67.

Non obstat doctrina Bart. in leg. alio 9. numer. 24. ff. 21
de aliment. & cibar. legat. quam laudat Surd. d. decision.
256. num. 3. quia illa procedit eo casu, quo executores
testamenti habebant speciale mandatum testatoris ad
accipiendam pecuniam, vt videre est ibi, Quia cùm ob
istam causam habuerunt mandatum executores à testa-
tore, sufficit quod emptores ob istam causam soluerint; &
quod ipsi pecunias ad se traxerant nominatim pro satis-
faciendis creditoribus, & legatariis, quia cum innita-
tur Bart. in d. leg. 1 §. non autem, vers. & Pegasus, ibi, Si
ad vsum eius rei in quam fueras mutuatus recipis, dan-
dam actionem; & vers. Vnde quærit Offilius, ibi, Si ad
reficiendam nauem mutuatus nummos in suos vsus con-
uerteris, ff. de exercit. action. certum est eius doctrinam
esse intelligendam concurrente etiam eo requisito, quod
scilicet specialiter ad eundem effectum pecunia data &
recepta fuit; quod colligitur ex his quæ num. 23. præce-
dent. habentur; ibi, Quia per hoc non impletur causa
quare est mandata venditio, cùm enim mandatur pro sa-
tisfactione omnium præmissorum, sed si confitentur se
vendidisse, & habuisse, non videtur facta venditio pro
satisfactione legatorum, nisi postea appareat facta satis-
factio legatorum; hoc vltimum probatur in leg. sed & Iu-
lianus § proinde ff. ad Macedon. Primum quod confitē-
do se habuisse non sufficit, probatur in leg. si ex cautio-
ne, cum ibi notat. C. de non num. pecun. & infrà, si quid
in fraudem patroni. leg. 1. §. quod si in lite, & §. quod si
mutuam. Idem Bart. in leg. doli mali num. 8. ff. de nouat.
& in leg. à Diuo Pio §. sed si emptor num. 7. ff. de re iu-
dic. idem tenet dum in his locis agit de procuratore con-
stituto ad recipiendas mutuo pecunias, & distinguit;
quod si habeat speciale mandatum factum ob illam cau-
sam expressam, qui dat pecunias non tenetur curare vt
illæ vtiliter conuertantur, & expendantur, secus autem
si careat procurator huiusmodi tali mandato Et in hunc
sensum contra Molinam lib. 4 cap. 4. n. 23 & Surdum de
decis. 256. n. 3. & 4. intelligunt Bartolum in dictis locis;
Cæsar. Manente d. cons. 17. n. 51. & 55 cum seq. Auend.
d. c. 64. n. 23. Gutier. alleg. 1. n. 2. Petr. Luna d. cons. 33. n.
99. & 95.

Et qualiter executores testamenti se gerere debeant 22
in venditione bonorum hæreditatis pro satisfaciendis de-
bitis, docet Bald. in leg. vlt. §. sin. autem legata C. de bo-
nis quæ lib. ibi, Item not. arg. pro executoribus testamen-
ti, quod debent seruare ordinem in vendendo pro satis-
faciendis

faciendis legatis: item quod non possunt vendere vltra quam sit necesse, sic ff. de execut. l. Lucius: item quòd debent illico soluere, & non possunt fidem habere de pretio, & si haberent, non valeret contractus, vt suprà præcedenti vers. in verb. vt illico reddatur, & ff. de iure fisci l. procurator, &c. Et rei venditæ dominium non transfertur hoc casu, vt resoluit Bart. in d. l. à diuo Pio §. Sed si emptor num. 3. ibi, Quia regulariter talis executio est limitata vt possit vendere pro satisfaciendis legatis, tunc similiter non potest, quia talis causa habendo fidem de pretio non impletur, ideo non transfert dominium.

23 Et potest hæres directò venire contra emptores potius quam contra testamentarios absque bona fide vendentes, ad nullitatem venditionis, iuxta resolutionem eiusdem Bart. in d. l. alio num. 13. 14. & 15. ibi, Sed alibi in d. l. qui fundum §. procurator, infrà pro emptore, videtur velle textum quod indistinctè dominus possit agere contra emptorem; & hanc partem teneo, quia alienatio facta non fuit iuridicè &c. sequitur Cæsar Manente d. cons. 17. n. 58. Et licèt Paul. de Castro contrarium tenuerit in l. si pretium C. de procurat. de qua late Gutier. alleg. 1 num. 3. nihilominus ad minus Bartoli resolutionem admittit in subsidium, id est, quando, testamentarij non sunt soluendo, Gutier. d. alleg. 1. n. 3.
24 vers. nisi in subsidium: nam quando quis vendit ad vtilitatem alterius indistinctè, annullatur venditio, si non fuit seruata forma contractus, vt tradunt Ias. & Curt. iun. in d. l. pretium, & probatur in l. vlt. C. de rebus alien. non alien. Manente d. cons. 17. n. 56.

25 Nec obstat Surd. in d. decis. 136. qui cùm in principio meminerit verborum licentiæ siue assensus, ibi, Ita tamen quod pretium conuertatur in emptionem prædiorum, quæ loco vendendorum remaneant fideicommisso subiecta; postea num. 6. ait dicta verba denotare non conditionem, sed modum, qui facit vt modum dans sequatur fidem illius cui dedit, qui si eum non adimpleat, non datur regressus contra emptorem, sed tantùm contra illum qui eum obseruare tenebatur, iuxta distinctionem Bart. in l. sicut §. illud videamus num. 1. ff. quib.
26 mod. pign. Sed Surdum optimè carpit Cæs. Manente d. cons. 17. à n. 37. vsque ad 44. Nam vbicunque alienatio regulariter est prohibita, & illa conceditur cum aliqua qualitate, ea verificari debet, aliàs contractus erit nullus, Osasch. decis. 165. n. 14. in fine & decis. 171. n. 7. in
27 fine, Borgnin. decis. 46. num. 131. in princ. Vnde facultates concessæ à Rege, vel à contrahentibus cum aliqua qualitate, seu modo, eo non obseruato, censentur reuocatæ, vt latè per Osasch. decis. 166. per tot. & per Thesaur. decis. 99. num. 13. & 14. Rimin. iunior d. cons. 3. num. 217. lib. 1. quia eodem tempore venditio & subrogatio facienda erit, Beck. cons. 66. n. 8.

28 Surdum quoque improbat Cæsar Manente d. cons. 17. num. 65. & 66. his verbis: Hic modò constare potest non subsistere D. Surdum decis. 156. qui licèt non loquatur in contractu alienationis bonorum minoris, vel pupilli, sed in bonis fideicommisso subiectis, attamen non rectè loquitur, quia cùm ista bona non possint de iure alienari, auth. res quæ C. commun. de leg. l. fin. §. sed quia omnia, C. eod. Neguzant. de pignor. 3. memb. 2. p. num. 72. si eorum alienatio permissa fuerit vt pretium inuestiatur, si non fuerit applicatum iuxta formam à Principe præscriptam, alienatio irritabitur, vt formaliter exemplificans in bonis fideicommisso subiectis voluit Rimin. iun. d. cons. 5. n. 66. & in eodem casu Cephal. cons. 207. & Roland. cons. 7. n. 3. præcipuè num. 66. Borgnin. decis. 46. num. 439. in princ. & idem esse in bonis feudalibus tradit Cacheran. decis. 161. & seqq. Thesaur. decis. 99. n. 13. &c. & statim reprobat Molin. d. lib. 4. c. 4. num. 20. cum seqq. vt infrà videbimus. Et idem Cæsar Manente decis. 31. num. 24. Surdum iterum reprobat ibi, Quoad tertium de implicatione non factu ad formam decreti, dicitur quod licèt d. Surd. decis. 156. tenuerit alienationem bonorum fideicommisso subiectorum concessa à Principe, dummodo alia emantur, & illis non emptis emptor ipse molestari non possit, vera tamen non est illius decisio, & contrarium iudicauit Senatus ipse in causa Patriana, & Guidotta, me aduocante.

Eundem Surdum refutat latè Petr. de Luna d. cons. 29
33. ex numer. 68. vsque ad n. 96. & Ciriac. d. contron. 303. num. 74. ibi, Et in terminis quòd si pecuniæ inuestiendæ vigore similium decretorum, non inuestiantur, alienationes sunt nullæ, late contra Surd. decis. 156. respondet Manente in suo cons. 17. vbi multa alleg. Sed ad rem nostram Rimin. cons. 5. num. 120. & cons. 155. num. 36. & 37. Thesaur. decis. 99. num 18. Bald. Nouell. de dote p. 7. priuil. 1. num 7. Cacheran. decis. 71. aliàs 169. Et ita iudicauit Senatus noster in quadam causa DD. Dominici Grassis cum Busilanis, de qua etiam per D. Manent. decis. 31.

Similiter non obstat ea quæ resoluit Molin. de pri- 30
mog. lib. 4. c. 4. à num 22. dum ibi loquitur quando in Regiis facultatibus conceditur maioratus possessori licentia alienandi aliqua illius bona ad hoc vt eorum pretium in alia conuertatur, subrogeturque, tradendo eidem possessori dictum pretium vt in alia re pecunias illas collocet; & tunc ait Molin. d. n. 22. emptorem non teneri curare vt venditor pecuniam in alia re vtiliter insumat, vt constat ibi, Sed verius est sufficere emptori si ea lege contrahat, & pretium soluat vt in alterius rei emptionem subrogetur, nec ad illum spectare vtrum in emptionem eius conuertatur, vel non, &c. Quinque ad hoc mouetur fundamentis. Primò ex l. vlt. ff. de exercit. act. in vers. Etenim. Secundò ex l. 1. §. non autem vers. vnde quærit Ofilius, eod. tit. ibi, Et an si hac lege accepit quasi in nauem impensurus. Tertiò ex l. liberto 32. in princ. ff. de negot. gestis, & ex l. sicut 8. §. illud videamus ff. quibus modis pign. Quarto ex doctrina Bart. in l. doli num. 7. & 8. ff. de nouat. & in l. alio numer. 24. ff. de alim. & cib. leg. Quintò ex resolutis per Dec. cons. 36. num. 8.

Sed his non obstantibus contrarium defendit Gre- 31
gor. Lop. l. 6. in glos. verb. que no la pudiesse vender col. 9. vers. quid autem si Princeps tit. 11. part. 6. & in l. 24. verbo entonce tit. 13. part. 5. & expressè contra Molinam tenent Auendan. de censib. d. cap. 24. Petr. de Luna d. cons. 33. à num. 68. vsque ad num. 95. Cæs. Manente d. toto cons. 17. Ciriac. d. controuers. 33. à n. 71. præcipuè n. 74. & 76.

Qua retenta sententia, non obstant fundamenta qui- 32
bus motus fuit Molina. Nam ad 1. de dicta l. 1. §. non autem, & l. vlt. ff. de exercit. act. respondetur multipliciter; & primo in his Iuribus legem non resistere, imò assistere contractui, qui cum nauis magistro, id est capitaneo, celebratus fuit, l. 1. in princ. ff. eod. tit. cùm iste nullam contrahendi prohibitionem habeat, propter quam facultate aliqua, aut licentia egeat. Deinde respondetur in terminis d. l. vlt. nauis magistrum ab exercitore speciale mandatum habuisse (exercitor autem est, qui nauem exercet, id est qui ex ea quæstum facit, siue sit illius dominus, siue eam locet per auersionem, l. fin. §. fin. ff. ad leg. Rhod. Anton. August. lib. 3. emendat. cap. 6. Cuiac. lib. 8. obseru. cap. 13. Gouean. lib. 2. cap. 14.) quia cum speciali mandato præpositus fuerat negotiationi; d. l. 1. §. non autem, ibi, Sed eius rei nomine, cuius ibi præpositus fuit, id est, in eam rem, cui præpositus fuit, iuxta Bartoli intellectum in l. doli n. 7. ff. de nouat. & in l. cinitas numer. 7. & vlt. vers. concludo ff. si certum pet. & ipse Bart. in d. l. 1. num. 1. nobiscum sentit ibi, Azo. in sum. huius tit. intelligit quod magister ad pecuniam suscipiendam, & ad merces emendas erat specialiter præpositus, &c. rectè Mascard. de

probat.

probat concl.1161.numer.8. Et faciunt quæ Butr in d.c.1.col.fin.vers.nec recte ag tur,de deposito, dum tenet leges loquentes de minoribus, & exercitoribus applicari non posse illis casibus, in quibus de Iure communi alienatio prohibetur, nisi fuerit ad certam, & limitatam causam; & ideo ad præsentem casum adaptari minime posse, sequuntur Aretin. in d. leg. ciuitas numer. 7. ff. si certum petat. Imol. in d. capit. 1. col. 13. vers. præterea

34 Secundò respondetur, verum intellectum ad d. leg. 1. §. non autem, & ad d.leg.vlt. colligi ex distinctione, quam notauit glos.verb. quo vertatur in d.leg. 3. §.sed si accepit ff. de in rem verso, vbi tres gradus curiositatis & solicitudinis constituit, minor scilicet, maior, & summus Minor exemplificatur in d. l. vlt. in eo, qui pecuniam commodauit magistro nauis ad illius refectionem, qui deinde cauit se in refectionem nauis eam accepisse: in quo casu Iureconsultus Africanus respondit mutuantem pecuniam debere esse diligentem & solicitum scire an magister nauis haberet mandatum ad eam recipiendam, & an refectioni necessaria sit, & quanta: vt videre est ibi, Itaque illud exigendum vt sciat an hoc se credere cui rei magister quis sit præpositus, quod certe aliter fieri non posse, quam si illud, quoque sciat necessariam refectioni pecuniam esse, & quare, & si in ea causa fuerit nauis vt refici deberet. Et ideo ob instans periculum perdendi nauem creditori permissum extitit, vt hac minori curiositate & solicitudine tutus remaneret, vt considerant Imol. in d.cap. 1. col. 12. in princip. vers. quo ad hoc, Alex con. 44. n. 6 vol. 2. Bart. in l. a diuo Pio §. si in capitur, in fine ff. de re iud. & Mascard. concl. 1161. n. 8 ad med. Sed nullo modo illius curiositatis probatio exclusa remansit, vt aduertit Auend. d. c. 64. n. 10. & 11. & est casus in eo tex. spectans Osalch. d. decis. 71. n. 17. siquidem hanc minorem diligentiam, & solicitudinem requirit Africanus, ibi, Et in summa aliquam diligentiam ita eam creditorem habere præstare. Ratio autem huius specialitatis consistit in magna vtilitate, quam præstat edictum illud, de quo in d. l. 1. in princip. ibi, Propter nauigandi necessitatem, Mascard. vbi supra Petr. de Luna d. cons. 35. n. 91. & 92. Et alia specialitatis ratio colligitur, ex eadem l. 1. ibi, Etenim non oportet creditorem ad hoc adstringi vt ipse reficiendæ nauis curam suscipiat & negotium domini gerat: quod certè futurum sit si necesse habeat probare pecuniam in refectionem erogatam esse, &c. nō enim qui pecuniam ad refectionem nauis mutuauit, poterat, nec conueniens foret, assistere refectioni, vt cum diligentia fieret.

35 Alius vero curiositatis gradus, maioris scilicet, exemplificatur in illis, qui pecunias dant, vel bona emunt a personis iure, vel alia dispositione ad recipiendum prohibitis, vt sunt Ecclesia, minor, ciuitas, fideicommissarius, primogenituram, seu feudum habens, aut dotem, ex dictis, & ideo bene dicit Cuiac. tract. 8. ad African. in d. l. vlt. Curiosi hi omnes creditores esse debent quo vertatur an in rem minoris, ciuitatis, Ecclesiæ, domini eroganda, &c. & addo l. 3. §. sed si accepit ff. de in rem verso, vbi qui seruo pecunias dat quasi in rem domini verteret, si iste eas perdidit, domino non nocet. Ne credulitas creditoris, vt ait tex. domino obesset, vel calliditas serui noceret: quamuis seruus adeo fidelis in antea fuisset, vt quicquid acciperet, in vtilitatem domini, fideliter conuerteret; & tandem concludit Vlpian. Curiosus igitur debet esse creditor, quo vertatur, & tradit latè Alex. cons. 44. per tot. vol. 2.

36 Summæ autem curiositatis & solicitudinis gradus ille est quem exprimit Salicet. in leg. bonæ fidei ff. ad Velleian. dum ait quod mutuans pecunias mulieri debet esse diligentior in perscrutando ad quid illas accipiat; nam si ad fideiubendum, vel ad alienam obligationem in se transferendam recipiat, mutuans non posset eas petere, vt probat text. in l. vir vxori ff. eod. tit. ibi, Quoniam quidem plurimum interest vtrum a muliere qui ab initio contrahat, an alienam obligationem in se transferat, tūc enim diligentiorem esse debere, &c vbi Paul. de Castro n. 2. tenet quod contrahens cum persona regulariter ad se obligandum prohibita, sed quandoque permissa pro aliqua causa, debet esse admodum solicitus, vt ea causa adimpleatur, aliter enim tutus non erit, sequuntur Harman. Pistor q. ciuili 37. n. 30. lib. 1 Colect. de process. execut. part. 2 cap. 3. n. 351. Cæs. Manente d. cons. 17. num. 17. & 18.

Denique respondetur etiam d. l. 1 § nō autem, & d. l. vlt. minimè relevare mutuantem pecuniam ad refectionem nauis ab onere probandi pecuniam cōuersam fuisse in illa refectione, nam in d leg. 1 §. non autem, vers. Vnde quæritur Offilius in illis verbis relatis à Molina, ibi, si hac lege accepit quasi in nauem impensurus, mox mutauit voluntatem, teneri exercitorem, nullum verbum est probationis exclusiuum, imo tacite insinuat necessarium esse quod ille, qui pecunias dedit ad refectionem nauis, probet eas in ea refectione conuersas fuisse, ibi, Vel si quid reficiendæ nauis causa contractum, vel impensum est. Nec probationem excludit d. l. fin. sed eam modificat, ita ut loco conuersionis, aliquæ probentur circunstantiæ, quæ simul iunctæ, idem videntur operari, ac si conditionem inibi faceret probandi conuersionem. Prima est. Itaque illud exigendum, vt sciat in hoc se credere, cui rei magister quis sit præpositus. Secunda. Necessariā refectioni pecuniam esse, & quare. Tertia. Etsi in ea causa fuerit nauis vt refici deberet. Quarta, vt in eo loco credita pecunia sit, in quo id propter quod credebatur comparari potuerit. Vnde ad comprobandas & iustificandas has circunstantias necesse habet mutuans, vt sit curiosus, solicitus, & attentus: & nihilominus communiter Doctores in casu illius text. tenent quod mutuanti pecunias ad refectionem nauis, non sufficit probare instantem refectionis illius necessitatem, sed etiam probare debere conuersionem pecuniarum mutuatarum in eandem refectionem. Ita tradunt Alex. in l. si ciuitas n. 11. ff. si certum pet. vbi Dec. numer. 30. dicit communem, & Alciat. in 6. Rip. in leg. is qui bona num. 10. ff. de pignor. Imol. in cap. 1. numer. 17. de deposito. Mascard. d. concl. 1161. num. 8. & concl. 582. n. 5. & 6. Auendan. d. c. 64 n. 10. ibi, Ergo secundum huncintellectum non benè pro sua sententia ponderauit Molin. textum illum. Alij vero, qui hanc resolutionem strictiùs tenent, mutuantem obligant ad probationem instantis necessitatis, & quod conuersionem probare per coniecturas sufficiat. Sic Innoc. in cap. 1. de deposito, quem ita declarant Angel. in §. hoc etiam col. fin. in auth de alienat. & emphyt. Paul. de Castro cons. 2. Visis omnibus col. pen. vers. nec obstat. vol. 1. Greg. Lopez l. 3. verbo ca su pro vers. & quod habetur in leg. fin. tit. 1. part. 5. Mascard. d. concl. 1161. num. 8. Ex quibus omnibus concludit Auendan. d. num. 10. ibi, Ergo dicta l. fin. non excludit omnem probationem, sed contenta fuit illa præsumptione fortissima; & consequenter Molina non bene ponderauit pro sua sententia textum illum. 37

Vlteriùs Africanus in d. l. vlt. requirit vt tria copulatiuè concurrant. Primum, vt pecunia tradatur illi, qui nauem gubernat. ibi, Stichum magistrum nauis præpositus. Secundum, si cum pecunia crederetur, nauis in ea causa fuisset vt refici deberet. Tertium, Necessariam refectioni pecuniam esse, & quare. Ex quo refert Auendan. d cap. 64. numer. 10. vers. demum, ibi, Quod ex ipsa decisione Africani possessor maioratus, qui licentiam alienandi, seu obligandi bona ipsius consequutus est, vel creditores, qui pecunias crediderunt, tenentur euidenter probare instantem necessitatem, & si fortè negatur conuersio 38

uersio mutui in causam Regia facultatis simul & conuersionem, &c.

38 Ad secundum Molinæ fundamentum *d. leg. liberto 32. ff. de negot. gestis* respondetur hunc tex. agere de contractu mutui, & de persona, cui lex non resistit, in quo casu non tenetur ille, qui pecunias mutuat, conuersioné probare vt dictum est *suprà n. 1.* Adfuit quoque speciale mandatum, quo casu, ille, qui mutuat non tenetur diligentiam adhibere vt pecuniæ in vtilitatem mandantis conuertantur, ex traditis supra n.. & ideo optimè respondit Pomponius Iurecons. ibi, *Etiamsi pecunia in rem eius non sit versa, tamen dabitur in eum negotiorum gestorum actio creditori*; vnde infert Auend. *d. c. 64. n. 11.* Ergo text. *ille non bene ponderatur per* Molin. *in fauorem creditorum qui pecunias crediderunt, seu dederunt possessori maioratus, non habenti speciale mandatum recipiendi eas*, &c.

39 Ad tertium eiusdem Molinæ fundamentum de *l. sicut § illud vt videamus ff. quibus pig.* respondetur hunc textum potius contrariari opinioni Molinæ, vt probat Auend. *d. c. 64. n. 12.* Ad quartum de doctrinis Bartoli *l. doli mali n. 7. ff. de nouat. & in l. alio n. 24 ff. de alim. & cibar. leg.* iã suprà responsum est, & satisfaciunt Auend. *d. c. 64. n. 13.* ac Petr. de Luna *d. cons. 33. n. 89. & 95.* Ad quintum *d. cons. 36. n. 8* Decij, respondetur agere de emptore bonorum monasterij, & ita ait. *Quia in contractu venditionis non est necesse hoc probare, sed tantum in quibusdam casibus, late in c. 1 de depos.* &c.

40 Et ideo meritò Molina communiter reprobatur; & expressè illum conuincunt Auend. *d. c. 64. per tot.* & præcipuè *n. 14* cõcludit. *Ergo ex omnibus suprà dictis apertè constat contra Molina resolutionem, nostram esse longe veriorem, & inde considere quod Molina in hac difficili resolatione non firmiter & absolutè tenet eam sententiam, sed trepide, atque sub dubio, dicens, Tutius esse emptori curare ut pecunia in eam causam conuertatur, cuius occasione Regia facultates fuerunt expedita. Ergo non est eiusdem Molina resolutio referenda ad decidendum, sed ad pensandum*, Cæs. Manent. *d. cons. 17.* per totũ, maximè *n. 66.* ibi, *Quicquid scripserit* Molin. *d. lib. 4. c. 4. n. 20. cum seq. quia his nostris rationibus non respondet, & in specie maioratus habet contradictores, quos ipse alleg. n. 21. in fine*, &c. Petr. de Luna *d. cons. 33. ex n. 68.* vsque ad 95. idem dicit, *& n. 82. cum duobus seq. & à n. 96.* vsque ad *a* 101. respondet ad decisionem Rotæ 541. *coram* Ludouisio.

Toletana Libelli.

Quę indicia ad capturam, & torturam, in causis Fidei sufficiant, & an de sociis Reus interrogari possit; hæretici suam culpam patefacientes, illiusque pœnitentes, an & quando ad misericordiam admittantur?

Votum CXIX.

1 *Casus lamentabilis euentus narratur.*
2 *Captura in causis Fidei magnam infamia notam inurit.*
3 *Periculum vbi maius est ibi cautius agendum.*
4 *Indicia maiora in criminibus contra Fidem requiruntur quam in aliis delictis.*
5 *Inquisitorum arbitrio relinquitur qua indicia in causis Fidei sufficiant ad capturam.*
6 *Indicia huius rei qua?*
7 *Testis si est varius ob varietatem ad eruendam veritatem torquetur.*
8 *Reus principalis dum varius inuenitur torquetur etiam in causis Fidei.*
9 *Reus de mendacio conuictus torqueri debet, & præcipuè si quodlibet aliud accedat adminiculum, etiam in crimine hæresis.*
10 *Suspicione non caret reus qui dicit illud, quod a criminis præsumptione excusaret.*
11 *Suspicionem de se dat, qui ad obiectum crimen expalluit.*
12 *Obmutescere, pallere, seu inconstanter loqui, signa euidentia sunt scelerata conscientia.*
13 *Indicium desumitur aduersus inquisitum ex qualitate personæ.*
14 *Rumores populi maximum indicium præstant contra Reum.*
15 *Maximè si fama sit vehemens, vel si simus in delicto difficilis probationis, vel si alia accesserint adminicula.*
16 *Indicia multa coniunguntur ad Reum conuincendũ, si ea eundem tendunt finem.*
17 *Hæresis crimen cæteris criminibus solet esse occultior.*
18 *Indicia leniora sufficiunt in criminibus difficilis probationis.*
19 *In atrocissimis delictis licitum est Iura transgredi, & solemnitates non adhibere.*
20 *Probatio plena & concludens requiritur vt quis in crimine hæresis pœna ordinaria condemnetur.*
21 *Indicia & præsumptiones non sufficiant ad condemnandum in pœnam nisi extraordinariam.*
22 *Indicia magna & vrgentia sufficiunt ad torturam inferendam.*
23 *Materia dandi tormenta est arbitraria.*
24 *Naturaliter ratio nobis suadet quod qui contra se confessus est, contra alios multo magis confiteretur, si esset memor.*
25 *Confessus de se in criminibus hæresis & contra fidem, potest de sociis interrogari.*
26 *Confessus in crimine hæresis tenetur socios propalare, licet non interrogetur.*
27 *Indicia quando maxima sunt, aut semiplena probatio adest, præsumitur crimen cum complicibus commissum.*
28 *Confessus quoad Iuris interpretationem pro iudicato habetur.*
29 *Confesso crimine nihil videtur Iudici faciendum.*
30 *Hæretici omni Iure pœnam vltimi supplicij merentur.*
31 *Hæreticus vt verus pœnitens habeatur, necessaria est omnimoda peccati confessio.*
32 *Hæresiarcha & Dogmatista non reconciliantur, neque ad misericordiam admittuntur.*
33 *Blasphemiæ quando sunt adeo enormes pro eis debet capitis pœna imponi.*
34 *Libelli famosi auctor capitis pœna quando afficiendus?*
35 *Delicta plura concurrentia nunquam faciunt, vt illius impunitas detur.*
36 *In criminibus non attenditur nisi illorum qualitas, delinquendique animus.*
37 *Causa nulla est qua in delictis ex prauo suo prauis reũ possit excusare.*
38 *Delinquentes magis decernuntur per animum, & finem, quibus crimen perpetrant, quàm per ipsum facinus.*
39 *Ignorantia Iuris nunquam excusat.*
40 *Ignorantia excusationem nunquam afferre potest in hæresis, vel blasphemia crimine, quod nostra Fides Catholica articulis resistit.*
41 *Reus pro factis hæreticalibus tradendus est Curia secularis,*

seculari, siue animum hereticalem fateatur, siue non.

42 *Reus confessus verba hæreticalia protulisse non est tanquam hæreticus relaxandus.*

1 SAcrilegus quidam homo, vt vicinum quendam sanguine, vt dicebatur, impurum, male perderet pro vindicta, nefandum quendam libellum prope eiusdem vicini ædes & in parte, de qua suspicio contra illum oriri posset, affixit, in quo Mosayca lex iactabundis in eo verbis deprædicabatur, diris etiam ac male precantibus insultationibus deuouebatur sacrosancti Christi Fides. Fui pro veritate a quodam amico interrogatus qua pœna esset iste Reus puniendus? Et pro vera casus resolutione tere mihi præsentes obtulerunt in materia doctrinæ pro dubij propositi decisione.

2 Inprimis dubitabatur an contra suspectum de huius libelli promulgatione indicia ad capturam & ad torturã sufficientia extarent, & affirmatiue respondendum esse censui; cum enim captura in causis Fidei maiorem infamiæ notam inurat, quàm in alijs condemnatio, merito in captura debet procedi magna omnium concordia, consiliique maturitate; vbi enim maius est periculum, ibi cautiùs agendum est, *capit. vrgentis, de hæres. cap. vt officium, §. verum, eod. tit. lib. 6. cap. vbi periculum, de elect.* Ob idque maiora indicia requiruntur, quàm in aliis criminibus, vt prudenter considerarũt

4 Villadieg. *in tract. de hæret. q. 11. num. 4.* Roias *in simili tract. p. 2. assert. 1. à num. 11.* Simanch. *de Cathol. instit. tit. 16. num. 2. & in enchirid. tit. 25. à num. 3.* Peña *in direct. Inquisit. part. 3. commento 17. vers. dixi verò,* Param *de origine S. Inquisit. lib. 3. quæst. 5. numer. 13.* Sigism.

5 Scacc. *de iudic. lib. 1. capit. 44. num. 1.* Et regula certa tradi non potest, quæ indicia ad capturam sufficientia; nam hoc ex arbitrio D D. Inquisitorum pendet, qui inspecta delicti & personæ qualitate, cæterisque circunstantiis æstimare debent an grauia & sufficientiã ad capturam sint indicia, vt ex Vlpiani responso colligitur *in l. 1. ff. de custod. reor.* ibi, *De custodia reorum Proconsul æstimare solet vtrùm in carcerem recipienda sit persona, an militi tradenda, vel fideiussoribus committenda, vel etiam sibi &c.* Hocque vel pro criminis quod obiicitur qualitate, vel propter honorem, aut propter amplissimas facultates, vel pro innocentia personæ, vel pro dignitate eius, qui accusatur, facere solet, & notarunt Farin. *in praxi crimin. q. 27. num. 126.* Salgado *de Reg. protect. p. 2. c. 4. n. 133. &* apertè in nostris terminis sensit Clemẽs V. *in Concilio Viennẽsi* relato *in Clem. 1. § propter hoc, de hæret.* vbi conscientiæ & arbitrio Episcoporum, Inquisitorum, aut cuiuslibet illorum id reliquit, ibi, *Sic quod quilibet de prædictis, sine alio citare possit, & arrestare, siue capere, ac tutæ custodiæ mancipare, ponendo etiam in compedibus, vel manicis ferreis, si ei visum fuerit faciendum, super quo ipsius conscientiam oneramus.* Vmbert. Locat. *in pract. iudic. Inquis. verb. capius, vers. in criminalibus tamen relinquitur arbitrio Iudicis,* Roias *d. p. 2. assert. 1. n. 34. & 35.* Param. *d. q. 9. à n. 33.* Scacc. *d. c. 44.* Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 7. in princ. vers. capi tamen non poterunt, & vers. quoad personas,* Farin. *de hæresi q. 185. n. 7. in fine,* Anton. à Sousa *in aphorismis Inquis. lib. 2. c. 26. n. 7.* Diana *moral. resol. p. 4. tract. 8. resol. 11. in fine, vers. sed in casu occurrenti.*

6 Quæ autem indicia extant, sufficientia sunt iuxta quodlibet boni viri arbitrium; nam sacrilegus iste homo proximius se præ cæteris læsum agens, sceleris enormitatem tum priuatis colloquiis sæpius per Vrbem extollebat, tum iuridice argumenta suspicionis suæ, & quid ipse circa illam intempestam noctem vidisset, deposuit, varietate tamen & inconstantia in depositionibus huiusmodi vsus est, nunquamque in referendo facto, vt è testibus præterea acceptum est, firmus sibi, vel constans inuentus est, immo in multis, quæ firmiter deposuerat, apertè fuit mendacij conuictus.

Ex qua in deponendo varietate, & inconstantia magnum quidem indicium ortum fuisse certissimum est, sufficiensque non solum ad inquirendum, seu carcerandum, sed etiam ad torturam; nam si testis est varius, ob varietatem, ad eruendam veritatem torquetur, *Auth. de testib. § si verò adsunt, l. qui falsò vel variè ff. eod. l. ex libero ff. de quæst. l. Hispan. pen. tit. 30 part. 7.* Anton. Gom. *tom. 3. var. capit. 13. numer. 19* Farin. *in praxi crimin. part. 2. quæst. 66. à num. 98.* multo magis torquendus est reus principalis dum varius inuenitur, argum. text. *in auth. & magis C. de sacrosanctis Eccles.* prout in puncto obseruant Luc. de Peña *in l. quoties a numer. 28. de dignit. lib. 12.* Blanc. *in l. fin. de quæst. numer. 220. iuncto numer. 265. cum seqq.* Farin. *in d. praxi quæst. 52. à numer. 18. vsque ad 24.* Et in causis Fidei idem testantur Eymeric *in direct. Inquisit. part. 3. tit. de cautel. Inquisit. contra hæreticorum cauill. caut. 6. n. 104. & quæst. 61. n. 2.* vbi etiam Franc. Peña *commento 110. vers. prima regula est.* Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 2. c. 39. num. 79.* Præsertim si alia quæcumque coniectura, seu adminiculum concurrit, Rimin. iun. *cons. 301. n. 15. lib. 3.* Ofasch. *decis. 79. n. 18.* Farin. *d. quæst. 52. num. 29.* Petr. Cauall. *resol. crimin. casu 200. n. 136* Castr. Palao *in opere morali tom. 1. tract. 4. disp. 8. puncto 9. n. 11* Sousa *d. lib. 2. c. 39. n. 80.* Diana *d. p. 4. tract. 6. resol. 15.* 7 8

Similiter etiam iste Reus de mendacio conuictus torqueri debet, ex Bart. *in l. de minore § plurimum numer. 4. & in l. fin. numer. 3. ff de quæst.* vbi etiam Blanc. *numer. 265* Bossi. *tit. de indic. numer. 36* Menoch. *de præsumpt. lib. 1. præs. 89. numer. 67.* Farin. *d. q. 52. num. 4.* Marius Giurba *cons. 14. num. 12.* Quod indubitanter procedit si quodlibet aliud accedat adminiculum, vt fatentur Clar. *§ fin. quæst. 21. numer. 18.* Menoch. *d. præs. 89 numer. 68.* Mascard. *de probat. conclus. 1040. numer. 1.* Farin *d. quæst. 52. num. 8. cum sequentib.* Giurb. *d. cons. 14. num. 12. & cons. 87. num. 27. & 28.* Et in crimine hæresis Simanch. *de cathol. instit. tit. 63. num. 31. & 33.* Peña *d. commento 110.* Mart. Delri. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 4. vers. septimum indicium,* Sousa *d. lib. 2. capit. 39. num. 76. & 77.* Diana *d. part. 4. tractat. 6. resol. 15.* Maximè quando plura sunt indicia, quoniam vnum ab alio adminiculatur, vt post Bart. & alios notant Giurb. *d. cons. 87. num. 26.* Diana *d. resol. 15. vers. his tamen non obstantibus.* 9

Item iste sacrilegus homo in quadam depositione facta coram seculari iudice asseruit se scribendi ignarum, cum tamen oppositum apertissimè constaret; ex quo videbatur scribendi peritiam eo negasse, vt crimen tegeret, & ne de homine scribendi ignaro suspicio haberi posset, quod libellũ fixisset: vt in simili arguit Marius Giurba *cons. 13. n. 7.* ibi, *Quia suspicione non caret cum id dixerit, quod à criminis præsumptione excusaret.* Constitit, etiam quòd variis occasionibus multa ex verbis libelli retulisset, adeo singulari, expressaq; notitia, quę nisi à sceleris auctore vel participe haberi non posset: cũ alioquin libellum, vt ipse fatebatur, postquam ad Tribunal delatus est, nec vidisset ipse, nec legisset. 10

Denique cùm quidam coram prædicto homine retulisset rumorem per Vrbem spargi quod ipse libellum fixisset, illico ad obiectam suspicionem expalluit, pressoque de hac re silentio, & cadente vultu, sermonem ad alia artificiosè transtulit. Subita autem ea vultus immutatio quasi ab animo non bene sibi conscio deprehensumque scelus timente proficiscens; taciturnitas præterea ex composito facta, & 11

& io re adeo graui inexpiatam relinquens suspicionem
tam vehemens indicium inducunt vt per se ipsum non
solum sufficiet ad capturam, verùm etiam ad torturam,
argum. text. *in leg. de minore* 10. *paragraph. plurimum*
ff. de quaest. ibi, *nam & ex sermone, & ex eo qua quis*
constantia, qua trepidatione quid diceret, &c. quæ-
dam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt,
vbi Bartolus *numer.* 2. & 4. & *in leg. fin. numer.* 2. *in fi-*
ne ff. eod. optimè Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præs.* 89.
numer. 129. vbi ex aliis probat quod tacens, & non res-
pondens ei, qui rumorem spargi asserit, delictum fuis-
se ab ipso commissum, præsumitur illud commisisse, &
indicium ad torturam ex hoc aduersùs eum oritur, Fa-
rin. *d. quaest.* 52. *à numer.* 40. maximè accedente alio quo-
cunque indicio, Simanch. *d. tit.* 65. *à numer.* 51. Didac.
Quanter. *in quaest. crimin. capit.* 2. *de probat. per testes,*
quaest. 1. *numer.* 10. Binsfeld. *in leg. vlt. Cod. de malef. and.*
16. Martin. Delri. *dicto lib.* 5. *sectione* 4. *vers.* 23.
Sousa *d. lib.* 2. *capite* 39. *numer.* 81. Diana *d. part.*
4. *tractat.* 6. *resolut.* 15. Nam obmutescere, palle-
re, seu inconstanter loqui, signa euidentia sunt
sceleratæ conscientiæ, iuxta illud *Sapient. capit.*
17. *Cùm sit timida nequitia, testimonium dat con-*
demnationis, semper enim præsumit sæua perturba-
ta conscientia. Et notauit Demosth. *in orat. de fals.*
leg. Conscientia scelerum eripit audaciam, linguam
reprimit, obturat os, angit, silentium imponit, cum
aliis adductis per Simanch. *citato loco*, Menoch.
dicta præs. 89. *à numer.* 71. Fariniac. *d. quaest.* 52. *nu-*
mer. 43.

13 Addebant quòd pensata personæ qualitate non in-
uenitur esse bonæ vitæ ac famæ, & sic non leue aduersus
inquisitum ex hoc indicium desumebatur, iuxta tex. *in l.*
de minore 10. §. *plurimum*, ibi, *Vel enim existimationis*
quisque in ciuitate sua est. ff de quaest. l. non omnes 5. §.
à barbaris ff. de re milit. & faciunt tradita per Menoch.
d. præs. 89. *n.* 135. Farin *in d. praxi. q.* 47. *à n.* 199. Giurb.
14 *cons.* 15. *n.* 16. Omnes igitur aut hominis indole & mo-
ribus rite perpensis aut occulto quodam veritatis genio
quasi diuinitus inspirato ducti, clamabant nefandum
hoc scelus à nullo alio admitti potuisse: qui quidem ru-
mores maximum indicium præstant, sufficiens non so-
lum ad inquirendum, & in carcerem detrudendum, vt
inquit Cyn. *in l. nullus, n.* 5. *C. de exhib. reis*, Bald. *consil.*
364. *num.* 6. *lib.* 3. Crauet. *cons.* 41. *numer.* 6. & post alios
Mascard. *de probat. conclus.* 754. *num.* 10. Farin. *q.* 47. *n.*
39. Martin. Delri. *d. lib.* 5. *in* 2. *append. quaest.* 7. *in princ.*
Sed etiam ad torturam, iuxta text. *in l. de minore* 10. §.
plurimum ff. de quaest. l. 3. §. *eiusdem ff. de testib. l. Hisp.*
5. *tit.* 50 *part.* 7. vbi Greg. *glos.* 1. Anton. Gom. *var. to.* 5.
c. 15. *n.* 10.

15 Maximè si vt in præsenti, fama est vehemens, Ias.
in l. admonendi num. 205. *ff. de iureiur.* Felin. *in c. veniens*
numer. 15. *de testib.* Clar. *in* §. *fin. quaest.* 21. Franc. Viui.
decis. 533. *n.* 2. Peguera *decis.* 17. *n.* 16 Menoch. *d. lib.* 1.
præs. 89. *n.* 52. Farin. *q.* 47. *num.* 28. Peña *in* 2. *part. di-*
rect. Inquis. commento 110 Param. *de origine S. Inquisit.*
lib. 3. *quaest.* 6. *n.* 42. Martin. Delri. *d. lib.* 5. *sect.* 3. *colum.*
3. *vers. nam fama vehemens*, Marius Giurba *cons.* 13. *nu-*
mer. 13. 18. *circa fin.* Castr. Palao *d. tom.* 1. *tractat.* 4. *disp.*
8. *puncto* 9. *numer.* 9. Sousa *d. lib.* 2. *cap.* 39. *numer.* 59.
Diana *d. part.* 4. *tract.* 6. *resol.* 13. Trullench *d. lib.* 8. *cap.*
1. *dub.* 27. *ex num.* 1. Vel si sumus in delicto difficilis pro-
bationis, Menoch. *d. lib.* 1. *præs.* 89. *n.* 34. Azeued *d. l.* 5.
numer. 85. & 86. Farin. *d. quaest.* 57. *num.* 11. Cenall. *com-*
mun contra commun. quaest. 302. *n.* 10. Giurb. *cons.* 15. *nu-*
mer. 18. & *cons.* 43. *num.* 19. & *cons.* 87. *num.* 21. & 25.
circa fin. Vel si alia accesserint adminicula, Azeued. *d. l.*
3. *n.* 86 Farin. *d. quaest.* 47. *num.* 17. 28. & 35. Petr. Ca-
ball. *crimin. resolut. casu* 200. *num.* 134. Marin. Giurba.
d. cons. 13. *num* 18. & *cons.* 45. *numer.* 18. & *cons.* 87. *n.*
21. & 25. Quanter *d. cap.* 2. *de probat. per testes, q.* 1. *n.* 8.
Scacc. *de iudic. lib.* 1. *c.* 95. *n.* 4. *vers. si sumus in crimine*
hæresis, Martin. Delri. *d. lib.* 1. *in append.* 2. *q.* 7. Diana *d.*
resol. 13.

Quæ quidem indicia apta & idonea meritò iudicata 16
fuerunt non solum ad carceris detrusionem, verum etiã
ad torturam; licet enim quodlibet eorum de per se non
sufficeret, quia vnum indicium regulariter sufficere non
solet, vt pluribus adductis testantur Peña *in direct.*
part. 3 *commento* 111. Guazin. *de defens. reorum tom.* 2.
lib. 1. *defens.* 30. *capit.* 4. *numer.* 11. Seraphin de Freitas
in addit. ad D. Roderic. da Cunha de Confessar. solicit.
quaest. 4. *numer.* 15. Diana *d. part.* 4. *tract.* 6. *resol.* 4. Sal-
tem omnia simul negari non potest quin sufficiant; quia
indicia licèt imperfectè, & per testes singulares proba-
ta, coniunguntur ad reum conuincendum, si in eun-
dem tendunt finem arg. text. *in leg. qui sententiam* 16.
ibi, *in vnum conspirantes, concordantesque res finem*, *C.*
de pœn. Blanc. *de indic. numer.* 368. Mascard. *de probat.*
concl. 1223 *a numer.* 32. Honded. *cons.* 102. *numer.* 85.
lib. 1. & *cons.* 98. *num.* 10. *vol.* 2. Mari. Giurba *cons.* 87.
n. 29.

Præsertim in criminibus difficilis probationis, non 17
solum suapte natura, vt cætera quæ hæresim sapiunt,
ex Rojas *de hæret. part.* 2. *numer.* 295. & 296. Si-
manch. *de Cathol. instit. tit.* 65. *num.* 51. ibi, *Et eo ma-*
gis in hæresi, quo cæteris criminibus solet esse occultior, &
in enchirid. tit. 51. *n.* 26. Seraph de Freitas *ad d. q.* 4. *num.*
29. Martin. Delri *d. append.* 2. *quaest.* 22. Diana *d. tractat.*
6. *resolut.* 1. Sed etiam quod commissum fuisset tempore
nocturno, Bald. *consil.* 77. *numer.* 5. *lib.* 3. Menoch. *de*
præsumpt. lib. 5. *præs.* 46. *numer.* 1. & 2. & *de arbitr. casu*
116 Azeued. *cons.* 28 *numer.* 64. Rip. *de nocturno tem-*
pore cap. 33. *num.* 15. Mari. Giurba *cons.* 87. *n.* 12. vbi 18
quod nox efficit quod delictum vix probari possit, il-
ludque qualificat, & aggrauat. Et in criminibus diffici-
lis probationis non est dubium quod leuiora indicia suf-
ficiunt, ex Bald. *in l. quicunque num.* 2. & 25: *C. de ser-*
uis fugit. & *in l.* 3. *numer.* 3. *Cod. de Episc. aud.* Decian.
in tract. crimin. tom. 2. *lib.* 7. *cap.* 24. *numer.* 10. Azeued.
d. cons. 18. *à numer.* 60. Guazin. *d. defens.* 50 *cap.* 4. *num.*
9. Giurb. *d. cons.* 87. *numer.* 11. Et tanto magis, quando 19
sumus in atrocissimis; cùm in illis licitum sit iura trans-
gredi, solemnitates non adhibere, & ordo sit ordinem
non seruare *cap. ad nostram* 5. vbi glos. *de iureiur. capit.*
euidentiæ de accusat. l. si verò §. *qui pro Rei ff qui satisd.*
cog. leg. 2. & *ibi* Bart. *ff. de furt.* Menoch. *de arbitr. lib.* 1.
quaest. 84. *à numer.* 9. Mascard. *de probat. concl.* 1391. *à*
num. 13. Farin *quaest.* 57. *n.* 85. *cum seqq.* Sousa *d. lib.* 2. *c.*
39. *n.* 12.

His igitur indiciis iuste quidem Reum in carcerem 20
detrudi iussum fuit; sed quia in crimine hæresis, vt
quis pœnæ ordinariæ addicatur, plena & concludens
requiratur probatio, *cap. litteras, de præsumpt.* Alberic.
in rub. de hæret. num. 10. Rojas *in tract. de hæret. quaest.*
2. *assert.* 6. *num.* 105. *cum seqq.* Simanch. *de cathol. instit.*
tit. 50. *à num.* 21. & *tit.* 51. *à num.* 2. & *in enchirid. tit.*
34. *numer.* 1 Farin. *de hæresi quaest.* 187. §. 1. *à num.* 2. Pe-
ña *in director. part.* 2. *commento* 80. Decian. *in tract. cri-*
min. lib. 5. *cap.* 35. *n.* 20 Param. *d. lib.* 3. *q.* 6. *à num.* 86.
Sousa *d. lib.* 2. *c.* 5. *à n.* 8. Castr. Palao *d. tom.* 1. *tractat.* 4.
disp. 8 *puncto* 10. *num.* 1. Diana *d p.* 4. *tract.* 8. *resol.* 36.
itaut indicia & præsumptiones non sufficiant ad con-
demnandum in pœnam nisi extraordinariam, & purga-
tionem, seu abiurationem indicendam, *cap. accusatus*
8. *in princ. cap. vt officium* 11 *de hæret. lib.* 6. Simanch.
d. tit. 50. *à num.* 21. & *tit.* 51. *n.* 12. Villadieg. *in tract.*
de hæret. quaest. 13. *numer.* 21. & 22. Albertin. *in tract. de*
agnosc. assert. quaest. 54. *numer.* 56. *cum seq.* Peña *d. part.*
2. *commento*

in commento 20. *vers. sed hanc sententiam*, Rojas *d. p.* 2. *n.* 304. *cum seq.* Farin. *d. quæst.* 187. *n.* 9. Param. *d. lib.* 3. *q.* 6. *n.* 90. Sousa *d. lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 11. Castr. Palao *d. punct.* 10. *n.* 7. Diana *d. resol.* 36. Trullench. *d. lib.* 8. *c.* 1. *dub.* 21. *n.* 15.

22 Ideo cùm prædicta indicia magna & vrgentia sint ad torturam inferendam deuentum fuit, prout in his terminis deueniri potuit, ex resolutis per Eymeric. *in direct. Inquis. part.* 3. *quæst.* 61. vbi Peña *comm.* 110. Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 65. *per tot. & in enchirid. tit.* 52. *à num.* 5. Farin. *de hæresi quæst.* 185. *à num.* 140. Mart. Delri. *d. lib.* 5. *sect.* 3. *&* 4. Sousa *d. lib.* 2. *cap.* 39. *à num.* 6. Castr. Palao *d. disp.* 8. *puncto* 9. *à numer.* 2. Diana *d. part.* 4.
23 *tract.* 6. *resol.* 1. *&* 2. In qua re diiudicanda verum scilicet procedi deberet ad torturam, & an sufficerent indicia, vel non, plurimum confert iudicium & votum DD. Iudicum, quia illis materia est arbitraria, qui crimine, & circunstantiis animaduersis prudenter quid interesse sunt arbitraturi, arg. text. *in d. leg. de minore §. plurimum ff. de quæst.* cum late adductis in crimine hæresis per Roja *d. part.* 2. *numer.* 191. Decian. *d. lib.* 5. *cap.* 35. *numer.* 20. *post med.* Peña *d. p.* 3. *commento* 39. *lit. D. & quæst.* 61. *commento* 110. Farin. *de hæresi quæst.* 185. *n.* 143 Sousa *d. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 6. Diana *d. p.* 4. *tract.* 6. *resol.* 2.

24 Dum Reus torqueretur miserè crimen confessus fuit; sed an de sociis posset interrogari dubitatum fuit, & videbatur negatiue respondendum, quia negari non potest quin crimen, omnesque eius circunstantias palam, & non inuitus confessus, vt iste Reus, complices quoque si fuissent, aperiret; hæc est præsumptio naturali ratione dictata, vt animaduertit Simanch. *in enchirid. tit.* 51. *numer.* 31. ibi, *Naturaliter ratio nobis suadet quod qui contra se confessus est, contra alios multo magis confiteretur, si esset memor*, &c. Rojas *d. part.* 2. *à numer.* 243.

25 Contrarium verò dictat praxis, & vsus; nam in criminibus hæresis, & contra Fidem, de se confessus potest de Sociis interrogari, vt talia delicta ob communem omnium salutem extirpentur, ad text. *in d. cap. litteras, de præsumpt. & in capit. in Fidei fauorem, de hæret. in* 6. *& in leg. quicunque* 9. *Cod. de malef. & mathem.* ibi, *Ne fautores socios publicares*, Simanch. *de Cathol. institut. tit.* 44. *de Ordine proced. numer.* 27. *&* 28. Pegueta *decision.* 5. *numer.* 13. Param. *d. lib.* 3. *quæst.* 9. *à numer.* 181. Martin Delri. *d. lib.* 5. *sect.* 3. *in* 2. *ind.* Decian. *d. lib.*
26 3. *capit.* 16. *numer.* 19. Quinimo licet non interrogetur, tenetur socios propalare, iuxta illud *Deuteronom. cap.* 13. ibi, *Si tibi voluerit persuadere frater tuus*, &c. Sot. *de tegendo secreto memb.* 2. *quæst.* 4. Simanch. *de Cathol. tit.* 13. *numer.* 21. *& tit.* 19. *à numer.* 1. Param. *d. lib.* 3. *quæst.* 9. *à numer.* 182. Hæc enim crimina sæpiùs cum complicibus perpetrantur, ideoque non solum potest interrogari & inquiri ad ea patefacienda, sed per præsumptionem, quæ remanet, complices semper fuisse, Rei non iudicantur plene confessi, & pœnitentes nisi detegantur, vt sentit S. Augustin. *in Deuteron. epist.* 64. ibi, *Hæretico petenti pœnitentiæ locum, tunc credatur, si & alios quos illic nouit esse manifestauerit nobis*, &c. Et solùm per hanc præsumptionem contra eos ad torturam potest procedi ad complices detegendos, vt testatur Vmbert. Locat. *in indic. Inquisit. verbo hæreticus numer.* 45. *& verbo indicium numer.* 31. *& verbo inquisitio numer.* 1. & post iudicialem inquisitionem inter decreta Congregationum in vltimo referens decretum Pauli IV. & Pij V. vbi arbitrio Iudicum remittitur tortura reorum confessorum, & conuictorum, de hæresi pro vlteriori veritate habenda, & pro complicibus, Diana *d. part.* 4. *tract.* 6. *resol.* 27. *vers. notandum est, in fine*, Sanchez *d. lib.* 6. *consil. moral.*

capit. 3. *dub.* 21. Seraphin. de Freitas *ad d. quæst.* 22. *numer.* 18.

Quando enim maxima sunt indicia, aut semiplena 27
probatio adest, præsumitur crimen cum complicibus fuisse commissum, ac proinde pro eis habendis tortura inferri debet. Simanch *de Cathol. instit. tit.* 65. *de torment. num.* 59. *&* 60 *& in enchirid. tit.* 52. *n.* 30. *&* 31. Zanchin. *in tractat. de hæret. c.* 9. *vers. & hoc casu*, Q. Anter. *in quæst. crimin. rub. de quæst. tangen. prob. quæst.* 2. *de probat per testes §.* 1. *de indic sufficien. ad tortur. numer.* 52. Param. *d. lib.* 3. *q.* 9. *num.* 184. Farin. *de hæresi quæst.* 185. § 8. *num.* 133. Diana *d. resol.* 27. *vers. notandum est tamen*, Castr. Palao *d. tractat.* 4. *disput.* 8. *puncto* 9. *numer.* 19.

Cum ergo Reus crimen confessus fuisset, quo haud 28
dubium videtur ab eo fuisse commissum, pœna condigna debet ei imponi; siquidem facto id manifestante, legis potestate subintrat pœna, & aduersus eam exercetur, vt inquit Martian. *in l.* 1. *ff. ad Turpil.* ibi, *sin autem pronuntiauit, calumniatus es, condemnauit eum; & quamuis nihil de pœna subiecerit, legis tamen potestas aduersus eum exercebitur*; ita confessus quoad Iuris interpretationem pro iudicato habetur *l.* 1 *ff. & C. de confess.* Mancin. *de confess.* 1. *n.* 1. Cæs. Barz. *decis.* 141. *n.* 6 Mar. Giurb. *cons.* 16. *n.* 2. Confesso enim crimine nihil videtur 29
remanere Iudici faciendum neque etiam sententiam esse necessariam, ex *l.* 1. *ff. ad Turpi* vbi cum Papiniano his verbis datur ratio. *Nam, vt Papinianus respondit, facti quidem quæstio in arbitrio est iudicantis, pœna vero persecutio, non eius voluntati mandatur, sed legis auctoritati seruatur.*

Et siquidem in eo libello Christi Saluatoris nostri 30
lex damnabatur, Moysis antiqua & caduca acclamabatur, aliique errores, & hæreses promulgabantur, vltimi supplicij pœnam ei imponi debere, quam omni Iure hæretici merentur, probat *l. quicunque, §. eos vero*, ibi, *vltimo supplicio coerceantur. l. Arrianis*, 9. *Manichæi, C. de hæret. c. ad abolendam, eod. tit.* Ordin. Reg. Lusit. *lib.* 5. *tit.* 1. *in princ.* Alphons. à Castro *de iusta hæret. punit. lib.* 2. *c.* 12. Simanc. *de Cathol. instit. tit.* 46 *de pœnis à n.* 42. Petr. Greg. *syntagm. Iuris, lib.* 33. *c.* 6 *à n.* 4. *& c.* 8. *n.* 10. Decian. *in tract. crimin. lib* 5. *c.* 40. *&* 42. Clar. § *hæresis, num.* 8. Hieron. Roman. *de Repub. Christiana, lib.* 5. *cap.* 20. *vers. Tiene as las santa Inquisicion, fol. mihi* 264. Azori. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 13. Farinac. *de hæresi q.* 189. §. 1 Et ideo videbatur hunc reum hæreticum iudicari, eique pœnam mortis imponendam, illum seculari brachio tradendo absque eo quod ad misericordiam admittatur.

Nam licèt hæretici ad illam admittantur, & 31
reconcilientur, eis culpam patefacientibus, illiusque pœnitentibus, iuxta text. *in capit. excommunicamus* 2. *de hæretic.* hoc nullatenus procedit in hoc casu. Vt enim hæreticus verus pœnitens habeatur, necessaria est omnimoda peccati confessio, & veniam non meretur qui peccatum integrè non agnoscit, *cap. perfecta pœnitentia* 40. *cum seqq. & capit. super* 49. *de Pœnit. dist.* 1. *capit. fin. de Pœnit. distinct.* 5. *capit. super quibusdam* 26 *de verbor. signific.* Et confitens diminutus tanquam negatiuus Curiæ sæculari tradendus est. Calderin. *in tract. de hæret. rub. de mat. process. numer.* 6. Rojas *eod. tract. part.* 1. *à n.* 195. *& part.* 2. *à n.* 236. Simanch *de Cathol. instit. tit.* 48. *n.* 27. *&* 28. Peña *in direct. Inquisit. part.* 2. *commento* 59. *vers. ex his possumus*, Farinac. *de hæresi quæst.* 196. §. 1. *numer.* 17. Antoni. à Sousa *in aphorism. Inquisit lib.* 1. *capit.* 16. *à numer.* 4. *& lib.* 2 *capit.* 48. *numer.* 11. Diana *d. part.* 4. *tractat.* 7. *resolut.* 25. Idémque iudicandum est de confitente factum hæreticale, intentionémque negante; negat enim partem potiorem, vt verus pœnitens habeatur;

sicut tradunt Albertin. *de agnosc. assert. quæst.* 8. *num.* 12. *& quæst.* 32. *num.* 27. *& quæst.* 34. *num.* 57. Rojas *de heret. part.* 2. *à num.* 276. *&* 573. *cum seqq.* Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 15. *num.* 16. *& in enchirid. tit.* 29. *n.* 8. Farinac. *de heresi q.* 179. §. 4. *n.* 54. *&* 58. Torreblãc. *de iure Spirit. lib* 5. *c.* 2. *à n.* 31. Diana *d. part.* 4. *tract.* 7. *resol.* 34. qui ab hac opinione non dissentit, quando, vt in præsenti, Reus conuictus erat.

32 Iuuat quòd hæresiarchæ, & dogmatistæ non reconciliantur neque ad misericordiam admittuntur, quamuis eam poscant, sed Curiæ seculari traduntur. Ita Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 47. *num.* 50. *cum seqq. & in enchirid. tit.* 59 *num.* 1. *cum seqq.* Repert. Inquis. *in verb. docere* Rojas *d. p.* 2. *n.* 339. *cum seqq. assert.* 43. Decian. *d. lib.* 5. *c.* 53. *n.* 3. *vers. quinto*, Suar. *de Fide, disp.* 25. *sect.* 2. *n.* 10. Et reus iste necessario videtur hæresiarcha, atque dogmatista habendus tanquam auctor, & sectator, non solum nouarum opinionum sed erroris adeó inauditi inductor, vt patet ex libello.

33 Et licèt in hoc Reo alia crimina quàm blasphemiæ non perpenderemus, per hoc capitis pœna dignus erat; quando enim blasphemiæ sunt adeo enormes, certum est pro eis debere capitis pœnam imponi, argum. tex. *in l. vnica. C. nem. lic. sign. Saluat. vbi glos. verb. grauissimum*, exponit, id est, *pœnam mortis*; & tradunt Anchar. *cons.* 15. *per tot* Cassan. *cons.* 1. *num.* 69. Boër. *decis.* 301. *à numer.* 16. Franc. Mari. *decis.* 509 *in fine p.* 1. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 20. *num.* 68 Decian. *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 5 *&* 7. vbi ex Grammat. refert quod etiam hodie posset imponi pœna mortis attenta qualitate blasphemiæ si esset enormissima, & horrenda, & attenta pessima qualitate blaspbemantis, Menoch. *de arbitr. casu* 379. *n.* 4. Vincent. de Franchis *decis.* 504. *per tot.* Petr. Caball. *resol. crimin. casu* 91. *per tot.* Ioan. Gutier. *de delict. q.* 75 *per tot.* Quod procedit etiam in sancti Officij Tribunali, in eo enim non etiam ad misericordiam sunt admittendi, quamuis illam efflagitent, qui eiusmodi blasphemias perpetrauerint, sed Curiæ seculari sunt tradendi; vt per Sousam *d. lib.* 2. *c.* 42. *n.* 16. *&* 17. Farin. *de heresi q.* 181. *n.* 44. Diana *d. p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 9 *in fine.*

34 Et quando nihil aliud concurreret quàm libellus famosus, hac de causa capitis pœna erat dignus, *l. lex Cornelia*, §. *fin. ff de iniur. l. vnic. C. de famos. libell. l. Hisp.* 3. *&* 20. *tit.* 9. *part.* 7. Ludou. Peguera *decis.* 77. Farin. *in praxi crimin. q.* 105. *à n.* 241. *& cons.* 30. *à n.* 1. *lib.* 1 Hieron Bucaron. *de different. inter iudicia ciuilia & crimin. differ.* 50. Ordin. Regia Lusit. *lib.* 5. *tit.* 84. præcipuè cum libellus graues iniurias, & opprobria in aliquam magnæ qualitatis personam continet; nam si facti & personarum qualitas expostulat, vltimo supplicio auctor libelli afficiendus est, teste Petro Placa *in epit. delict. c.* 3. *n.* 2. *cum seqq.* Farin. *d. cons.* 30. *n.* 25. & tantó magis si in diuinam maiestatem enormia conuitia dirigantur.

35 Et demum quamuis per hæresim crimen, quod interponebatur, vel quod libellus indicabat, admitti ad misericordiam posset, hic vero fieri non debebat, cum cæteræ criminum species concurrant, in qoibus venia concedi non potest: nunquam enim plura delicta concurrentia faciunt, vt vllius impunitas detur: neque enim delictum ob aliud delictum minuit pœnam, vt inquit Vlpian. *in l. nunquam plura* 2. *ff. de priuat. delict.* Petr. Caball. *crimin. resol. casu* 158. *n.* 10. *&* 14. *cum seqq.* Giuba *cons.* 25. *à n.* 23. *& cons.* 82. *à n.* 8. *&* 41. Larrea *tom.* 1. *decis.* 50. *à n.* 1. Et omnia simul sunt operatura quod singula separatim non possent, arg. tex. *in l. si adulterium cum incestu* 38. *l. vim passa* 39 § *præscriptione, ff. ad leg. Iul. de adulter.*

36 Et quamuis Reus declarauerit causam ex qua fuit motus libellum illum publicandi non processisse animo offendendi sacrosanctam & orthodoxam Fidem, aut illam inimis credendi, sed vt malè perderet vicinum, falsò imputando illi delictum; id sanè crimen aggrauat, quia in criminibus non attenditur nisi illorum qualitas delinquendique animus, *l.* 1. §. *diuus, l. diant* 14. *ff. ad leg. Cornel. de sicar. l. si seruus* 27. §. *et si puerum* 28. *ff. ad leg. Aquil. l. desertorem* 3. §. *in bello ff. de re milit.* Nulla 37
est etiam causa, quæ in delictis extrinsece prauis Reum possit excusare, *l. palam* 43. *ff. de ritu nupt.* Non est ignoscendum ei mulieri, qui obtentu paupertatis turpissimam vitam agit.

Et maximè, quia iam constat de voluntate, animoque nocendi. *l.* 1. *C. de sicar.* ibi, *Crimen enim contrahitur si & voluntas nocendi intercedat, cap. vnam §. criminis appellatio* 25. *dist.* glos. & DD. *in l.* 1. *C. si aduersus deli.* Menchac. *illustr. lib.* 1. *q.* 19. *num.* 5. Farin. *in praxi crimin. q.* 87. *num.* 6. Et delinquentes magis discernuntur per animum & finem, quibus crimen perpetrant, quam per ipsum facinus, *d. l. diuus, ff. de sicar.* ibi, *in maleficiis voluntas spectatur, non exitus, l. fraudis, ff. de re iudic. l. verum, ff. de furt.* S. Isidor. Pelusiota *lib.* 3. *epist.* 399. ibi, *Siquidem res à conatibus plerunque, non ab effectibus iudicantur, atque ab animi sententia & voluntate, non à fine corona nectitur, c. ordinationes in princ.* 1. *q.* 1. Tiraq. *de pœnis temper. causa* 51. *à n.* 7. Farin *d. q.* 87. *n.* 7. 38

Nec ignorantia excusare poterat reum; hæc enim quando est iuris, nunquam excusat *l.* 9. *C. de legib.* ibi, *leges sacratissima, quæ constringunt hominum vitas, intelligi ab omnibus debent*; hocque potiori ratione in criminibus procedit, *l.* 1. *ff. de legib.* vbi lex definitur, vt sit delictorum quæ sponte vel ignorantia committuntur coërcitio: præcipuè cùm criminis prohibitio ex iure naturali, vel diuino procedat, *l. si adulterium cum incestu* 38. §. 1 *ff. ad leg. Iuliam de adulter.* Donel. *comment. lib.* 1. *cap.* 22. *vers. in delictis*, Pichard. *in §. ita tamen* 1. *num.* 31. *&* 32. *Instit. de vi bonorum rapt.* ac præsertim 40
in hæresis, vel blasphemiæ crimine, quod nostræ Fidei Catholicæ articulis resistit, hoc enim casu nunquam ignorantia potest excusationem afferre, *cap.* 1. *de summa Trinit. cap.* 1. *de heret. l. Hisp.* 1. *tit.* 1. *lib.* 1. *Recop.* Alphons. de Castro *de iusta hæreticor. punit. lib.* 1. *cap.* 9. Melch. Can. *de locis Theolog. lib.* 12. *c.* 9. Azori. *institut. moral p.* 1. *lib.* 1. *c.* 12. *& seqq* Farin. *de heresi q.* 179. §. 1. *n.* 74. Torreblanc *de iure spirituali lib.* 13. *c.* 2. *n.* 33. *&* 34. Castr. Palao *in opere morali p.* 1. *tract.* 4. *disp.* 3. *puncto* 2. *ex n.* 2. 39

Castellæ & Legionis chartæ sigillata.

Pragmatica sanctio à Rege Catholico publicata super charta sigillata non comprehendit Clericos, & ecclesiasticas personas; nec in Tribunalibus ecclesiasticis possunt cum illa iudicialia & extraiudicialia acta confici.

VOTVM CXX.

1 *Philippus IV. Rex Catholicus pragmaticam edidit sanctionem super charta sigillata relato tenoris, & num.* 2.

3 *Declaratio dictæ legis, seu pragmaticæ Sanctionis refertur.*

4 *Pretium excessiuum chartæ sigillatæ ostenditur.*

5 *Charta ad euitandas fraudes olim apud Romanos signabatur.*

6 *Casus plures in aliqua lege seu dispositione de per*

per ſe ſtantes dicuntur diuidui.

7 *Tributum ſtrictè & propriè dicitur illud quod Principi ſoluitur ratione fundi, aue ſoli.*

8 *Tributum dicitur à tribuendo, & late modo in hunc ſenſum ſumitur.*

9 *Tributa prædiis impoſita, ad Eccleſiam cum ille onere tranſeunt.*

10 *Tributum late modo dicitur quicquid Principi pro expenſis, & vtilitatibus publicis ſoluitur.*

11 *Cauſa finalis ſemper attendi debet.*

12 *Plus debet valere quod agitur, quam quod ſimulatè concipitur.*

13 *Immunitas eccleſiaſtica indirectè violatur per circuitum, & ſub ſimulato nomine.*

14 *Tributum chartæ ſigillatæ omnibus maximum, & vaſallis magis onerosum.*

15 *Tributum eſt quicquid imponitur rei præter eius valorem, & Principi ſoluitur.*

16 *Præſumptio ſtat pro Principe quod bene egerit.*

17 *Lex ciuilis quando dicatur ſtatuere contra exemptionem, & libertatem clericorum.*

18 *Exemptionem clericorum ab Imperatorum, & Regum liberalitate prouenisse qui teneant? & vnde colligant?*

19 *Exemptionem clericorum immediatè & in totum à iure diuino deſcendere plures alij melius ſuſtinent.*

20 *Conſtantinus Imp. abſolutam clericorum exemptionem ſuo tempore agnouit, & deinde alij Imperatores.*

21 l Hiſp. 50. tit. 6 part. 1. *intelligitur.*

22 *S. Gregorius* epiſt. 54. alias 56. lib. 11. *declaratur.*

23 C. quicquam, 11. q. 1. *exponitur.*

24 C. de capitulis, 10 diſt. *intelligitur.*

25 *Leges politicæ & œconomicæ quando obligent clericos oſtenditur.*

26 *Clerici non obſtante clericatu ciues ſunt, & membra Reip.*

27 *Panis taſſa ab omnibus tam ſecularibus quam eccleſiaſticis obſeruari conueniat.*

28 *Solemnitatem in inſtrumentis extraiudicialibus per legem ſecularem adhibendam tenētur clerici obſeruare quando ſine difficultate, & aliqua impenſa id fieri poteſt.*

29 *Clerici in eccleſiaſticis Tribunalibus non tenentur obſeruare pragmaticam ſanctionem ſuper charta ſigillata.*

30 *Stylus Tribunalis iudicis delegati, & non delegantis eſt obſeruandus.*

31 *Leges, & ſtylus Tribunalium ſecularium obſeruare tenentur in illis litigantes etiam clerici.*

32 *Tributum eſt quicquid excedit iuſtum valorem, & applicatur fiſco.*

33 *Monetam cudere, minuere, ſeu alterare eſt de Regalibus Principis.*

34 *Monetæ valor quando mutatur cum magno exceſſu etiam ob aliquam publicam neceſſitatem vt clericum liget, requiritur ſummi Pont. licentia.*

35 *Alearum ludus clericis prohibitus.*

36 *Clerici pro rebus, quas negotiationis cauſa extra Regnum aſportant, tenentur ſoluere gabellam.*

37 *Sal & piper ſunt de Regalibus Principis.*

38 *Tributa eccleſiis & eccleſiaſticis perſonis an & quando Reges ex immemoriali conſuetudine legitimè præſcripta imponendi auctoritatem habeant?*

39 *Conſuetudo contra ius diuinum, aut ſaltem contra Canonicas Conſtitutiones, nec addit, nec tollit ius.*

40 *R. P. M. Fr. Franciſcus de Araujo hanc quæſtionem de papyro Regio ſigillo ſignata pertractat.*

41 *Inconuenientia referuntur ſi pragmatica ſanctio papyri ſigillatæ comprehenderet Tribunalia eccleſiaſtica.*

PHilippus IV Rex Catholicus ſub die 15. Decembris 1636 legem ſiue pragmaticam ſanctionem publicari fecit ſuper charta ſigillata in inſtrumentis & aliis actis iudicialibus & extraiudicialibus adhibenda tenoris ſequentis, videlicet. *Sabed que auiendo reconocido los grandes daños que padece el bien publico y particular de mis vaſſallos con el vſo de los inſtrumentos è eſcrituras falſas, cobrando fuerça eſte delito de la frequencia que ocaſiona la poca preuencion y cautelas que haſta aqui ha tenido eſta materia y que ha llegado a terminos en eſtos tiempos que ni baſtan las diſpueſtas por mis leyes Reales, ni el temor de ſus penas, ni diligencias de mis iuſticias, deſeando por la obligacion que corre a mi conciencia y dignidad Real, y por otras razones conuenientes y neceſſarias hallar medios que ſiruan de remedio à tanto exceſſo, y ſiendo como es priuatiuo de mi Regalia elegir los mas eficazes, mandando los antiguos que fueren nociuos à lo politico de mis Reynos, y añadiendo los que de nueuo pareciere conuenientes, y que la extenſion de mi Monarquia à prouincias tan remotas, con quien es meneſter la correſpondencia en coſas del gouierno y comercio, ha expueſto a mayor peligro eſte negocio.*

Auiendo viſto lo que ſobre el me propuſo el Reyno junto en Cortes, ſuplicandome con la atencion que tiene a mi ſeruicio, y ſu conſeruacion mandaſſe fundar quatro ſellos para eſtampar en cada pliego donde ſe han de eſcriuir dichos inſtrumentos, el que ſegun la calidad y cantidad del negocio fuere mas à propoſito, confiando por la experiencia de otras prouincias ſe conſeguiria en las mias la miſma vtilidad, y auiendo conferido con diferentes Miniſtros zelozos de mi ſeruicio, he acordado de mandar dar la preſente que quiero tenga fuerça de ley y pragmatica ſancion, como ſi fuera hecha y promulgada en Cortes à pedimiento y ſupplicacion de los procuradores dellas. Por loqual ordeno y mando que de aqui adelante no ſe pueda hazer ni eſcriuir ninguna eſcritura, ni inſtrumento publico, ni otros deſpachos que por menor iran declarados en vna cedula mia ſino fueſſe en papel ſellado con vno de quatro ſellos, que para eſte effecto he mandado diſponer, con la diuerſidad, forma, y calidades que ſe contienen en la dicha cedula, ſin que por eſto ſea viſto derogar las demas ſolenidades que de derecho ſe requieren en los dichos inſtrumentos para ſu validacion, porque mi voluntad es añadir nueua ſolenidad y el ſello por eſta forma ſuſtancial, paraque ſin ella no puedan tener effeto ni valor ninguno, y deſde aora las irrito y anulo paraque en ningun tiempo hagan fee, ni puedan preſentarſe ni admitirſe en juizio ni fuera del, dar ningun titulo, ni derecho à las partes, antes por el miſmo hecho pierdan el que pudieren tener con el tutero, cantidades y ſuma ſobre que ſe hubieren otorgado, y fuera deſte incurran, &c.

Et pro dictæ legis, ſeu pragmaticæ ſanctionis declaratione, hæc adduntur verba, *y conſiderando auer llegado a eſtado mi Real hazienda con los gaſtos que me han ocaſionado y ocaſionan tan continuas guerras en todas partes, para la defenſa de la Religion y mis vaſſallos que no puede dexar de valerme de todos mis derechos y Regalias, y que es priuatiuamente mia hazer eſtanco general de todo el papel ſellado que ha de ſeruir para el gaſto de todos los dichos inſtrumentos y recados que ſe hizieren y otorgaren*

garen en todos mis Reynos, de manera que nadie lo pueda sellar, ni imprimir, ni vender por mayor ni por menor, y que por este medio se socorre igualmente al fin de la legalidad que se dessea, y al aliuio de mi Real hazienda, y de mis vassallos que le tendran de nueuas contribuciones. Auiendome representado esto mismo el Reyno junto en Cortes y consultadoseme por ministros y personas zelozas de mi seruicio y mandado publicar el dia de la fecha desta, vna ley vniuersal en esta materia para mejor execucion della he resuelto lo siguiente.

4 *Que se formen quatro diferencias de sellos, mayor, segundo, tercero y quarto, con letras que lo declaren assi, y con mis armas, e con la empresa que cada año pareciere mas conueniente. Que se imprima cada vno destos sellos en vn pliego ò medio de papel en la parte superior de la plana con la inscripcion siguiente: Philippe IV. Rey de las Españas año decimoquinto de su Reynado para el año de mil y seiscientos y treinta y siete, sello mayor docientos y setenta y dos marauedis, y a este respeto en los demas sellos, segun el valor de cada vno.* Et paulo inferiùs pretium vniuscuiusque sic ponitur. *El sello mayor que va en pliego entero ocho Reales en Vellon. El sello segundo que va en pliego entero dos Reales en Vellon. El sello tercero que va en pliego entero vn Real en Vellon. El sello quarto que va en medio pliego diez marauedis en Vellon.*

Et licet tam in dicta pragmatica sanctione quàm in eius declaratione dicatur mentem & intentionem Regiæ Maiestatis esse quod sub illis comprehendantur omnes personæ cuiuscunque status, qualitatis, & conditionis existant, nihilominus ex summa illius pietate, & Catholico zelo satis colligitur noluisse comprehendere ecclesiasticas personas, vt satis patet ex fundamentis, quæ sequuntur.

5 Lex ista cum sua declaratione continet duo diuersa capitula, quodlibet habens finalem & impulsiuam suam rationem ab alia independentem & diuersos fines respicientem. In prima parte seu capitulo ad euitandas fraudes statuitur, vt deinceps nulla instrumenta publica fierent nisi in papyro Regio sigillo signata: quod olim apud Romanos in vsu fuisse refert Iureconsf. Paulus *lib.5.sentent. tit.25.§. amplissimus ordo*, ibi, *Amplissimus ordo decreuit eas tabulas, quæ publici, vel priuati contractus scripturam continent, adhibitis testibus ita signari, vt in summa marginis ad mediam partem perforata triplici lino constringatur, atque impositum super linum ceræ signa imprimantur.* Idem Sueton. *cap. 17:* ibi, *Aduersus falsarios tunc primum repertum ne tabula nisi pertusæ, ac ter lino per foramina traiecto obsignarentur*, &c. vbi Beroaldus, & Marc. Anton. Sabell. plura addiderunt. Et Cassiod. *lib.12. var.epist. 21. ad fin. Exemplar*, inquit, *velut annulum ceris imprime, vt sicut vultus expressa non possunt signa refugere*, &c. Et in testamentis id ipsum expressit tex. *in l. ad testium §. si ab ipso cum seqq. & l.seq.ff.de testam.* Paul. *lib.4.sentent. tit.6.* vbi doctè Cuiac.

6 In secunda verò parte, seu capitulo tractatur de interesse bursali, & ad illud iustificandum causa desumitur, ob præsentes scilicet necessitates, quibus Regium diminuitur patrimonium, & vt hoc modo aliæ excusentur contributiones; & sic quælibet pars independenter ab alia stat, & de per se statuit. vnde succedit quod quotiescunque lex, sententia, aut dispositio inter se plures habet casus, orationes, seu capitula, quæ de per se stant, nec vnum ab alio dependet, dicuntur diuidui, & potest euenire vt vnus sit iustus, alius verò iniustus, vel quod vnus afferat grauamen, alius verò minimè, arg. tex. *in l. etiam 30. §. ex causa, ff. de minorib.* ibi, *Si species in qua pupilla in integrum restitui desiderat, cæteris speciebus non cohæret, nihil proponi cur à tota sententia recedi actor postulans audiendus sit*, &c. Afflict. *decis.128.n.4.* Capic. *decis.51.num.5.* Abb. *consf. 75.lib.2.* Anton. de Amato *resol.9.ex n.21.*

Et ita agendo de secunda parte, quæ respicit interesse excessiuum, & immoderatum, ac minimè correspondens labori signaturæ, independenter à prima dispositione, facilè inuenietur, hoc interesse habere rationem tributi, quod licèt strictè & propriè dicatur illud, quod Principi soluitur ratione fundi, aut soli, glos. *verb. pendant in l.1. §. 1. ff. de publican.* Abb. *in cap. de terra num.3. de decim.* late Valenz. *in tract.* 7
pro Pontifice part. 4.num. 145. attamen cum à tri- 8
buendo dicatur, regulariter lato modo sumitur pro quacunque exactione, quæ habet vim oneris: vt aduertunt Doctores *in l.3.ff. de censib. & in l.1. §. hoc etiam C. de offic. Præfecti præt. Africa, & in l. annonas C. de erog. milit.ann. lib.12.* Bertach *de gabel. in prælud.num.5.* Gutier *eod.tract.q.1.num.6.* Rebuff. *in l. eum qui vectigal, ff. de verbor. signif.* Menoch. *cons. 1047. numer.7.* & sic comprehendit tributa prædiis imposita, quæ eo pacto, vel conditione in Ecclesiam translata fuerunt, ad eamque cum illo onere transeunt, *cap. si tributum 11.quæst.1. c.conuenior, cap. tributum, 23.q.4.* glos. & DD. *in cap.1. de immun. Eccles.* Azeued. *in l.11.tit.3.lib.1.Recop.* Gutier. *pract.lib.1.cap.3.* Suar. *in Regem Angliæ lib.4 cap.20. & 21.* Carol. de Grassis *de effectib.clericat effectu 3. num.279.* Narbona *in l.35.glos.4.n.2.& 23 tit.3.lib.1. Recop* Ioan. Bapt. Ciarlin. *controuers.forens.cap.103.num.7.* Bald *de legib. disp.34.ex num.6.* Ego *de iure eccles vniu. lib.1.c. 39.*
§.5.num.67? cum seqq. Vnde in hoc discursu tributum 10
intelligo quicquid Principi pro expensis, & vtilitatibus publicis soluitur tam in vim onerum realium, quàm personalium, vt in exemplis relatis *in l.1. & in l. rescripto §. sciendum ff. de muner. & honor. & in l.fin.ff. de censib & in l 4 C.de dignitat.lib.12.*

Cùm ergo principale intentum ad introducendum 11
Interesse tam excessiuum, exorbitans, & insolitum fuerit remedium publicæ, quæ obstringebat, necessitatis, propter bella vndique hanc Monarchiam infestantia; & causa finalis talis introductionis etiam fuerit remedium publici damni, & vt vasalli ab aliis oneribus & grauaminibus liberarentur, quæ semper attendi debet, *l. si in argento ff de auro, & arg. leg. l. oratio. ff. de sponsal. cap. merito, 15. quæst. 1* Bald *cons. 115. vol.1.* Crauet. *cons. 113.num.14.* meliùs *cons.331. numer.8.* vbi concludit, denique nihil rei est cui non finis præsit; & benè Giurb. *ad consuet. Messan. in procem. numer.4. cum seqq. & cap.1.glos.4. part.1.numer.112.* quod finis omnia ad se trahit: optimè iam infertur tributum esse quod ad subleuandas Principis necessitates soluitur; non enim debent attendi verba, quibus tributum imponitur, sed veritas & substantia rei, *l. scire leges ff. de legib. l. non dubium C. eod.* Plus enim 12
debet valere quod agitur quàm quod simulate concipitur, *l.1. & tote tit. C. plus valere, cap. intelligentia, de verbor. signific.* Vincent. de Franchis *decis. 228.n.3.*
Giurba *in d.procem.ex num.4.* Surd. *cons.431. num 35.* 13
Et sic cum hoc modo simulati nominis indirectè violatur immunitas ecclesiastica, vt doctè Suar. *d. lib.4. c.33.ex num.6.* & per circuitum, & in casu simili multis relatis Mastrill. *de magistrat. lib.1.cap.22.num.44.* concludens esse tributum, nec in nomine vim fieri oportere.

Et nullus dubitat quòd onus huiusmodi chartæ si- 14
gnatæ sit tributum omnibus maximum, & magis vasallis onerosum, & molestum, vt de alio simili tradunt Bertachin. *de gabellis p.8. memb.1. in tit. gabella iudiciorum, vel litis, tom. 12. tract. atuum Doctor.* latè Mastrill.

de

de magistrat. lib. 1 cap. 22. Baldell. *in Theolog. morali tract. de legib. disp. 58. n. 5.* Et ad hoc propositum multum conducit quæ scribunt Bodin *lib. 6. de Repub. cap. 2.* & Sextin. *de Regalib. lib. 2. n. 66. cum sequent.* & aliud simile tributum, quod Carolus Rex Franciæ imponere volebat super actis iudicialibus, & sententiarum prolationibus, eo prætextu, & causa vt lites in suo Regno minuerentur, & necessitatibus publicis succurri posset: deinde assiduis querelis motus ob maxima damna, quæ eo tributo litigantibus inferebantur, fuit ab eo sublatum.
25 Quicquid enim oneris imponitur rei præter eius valorem, & Principi seu eius fisco ad subleuandas Regni necessitates applicatur, verè & realiter tributum est, quouis nomine nuncupetur, vt ex communi Theologorum, & Iurisperitorum sententia copiosè probat Mastrill *d. lib. 1. c. 22. n. 46. cum seqq.* & licet ex legitima causa & vrgentissima necessitate impositum fuisse dicatur clericos & ecclesiasticas personas comprehendere non posse resoluit idem Mastrill *d. c. 22. n. 39 cum seqq. & n. 49.* Ideo vt lucrum tam excessiuum iustificari posset, fuit habitus respectus ad publicas Regni necessitates; aliter enim non liceret etiam à secularibus illud exigere, vt in casu simili arguit Ripa *in tract. de peste tit. de remed. ad conseru. vbert. n. 177.* quem sequitur Surd. *cons. 321. num. 27.* & notabilem sibi videri asserit D. Barbos. *in l. diuortio §. si vir n. 30. vers. vltimo ff. soluto matr.* Bursat. *cons. 42. num. 19. in fine & cons. 323. n. 31.* Fastat. *de collect. p. 4. q. 1. à num. 48.*
26 Et sic sumi debet omnis bona præsumptio quòd rectè statuerit Princeps, proindeque nôn debet in alicuius mentem cadere quod respexerit ad lucrum, arg. *l. si duo ff. de acquir. hered.* aduertunt Surd *d. cons. 3 1. num. 30. cum seqq.* Crauet. *cons. 702. num. 4. lib. 5.* Lancel. Gallia *cons. 1. à num. 58.*

27 Dicitur autem lex ciuilis statuere contra exemptionem & libertatem clericorum, quando illis imponit onus, seu grauamen cum aliquo eorum damno, aut præiudicio: ita Carol. de Grassis *de effect. cleric. effectu 1. n. 259.* Suar. *ad Regem Angliæ lib. 4. c. 16. num. 19.* & copiosè Castill. *tom. 7. de tert. c. 9 n. 5. cum seqq.* maximè quando illi subduntur oneri sicut seculares, Duard. *in Bull. Cœnæ lib. 2. cons. 15. q. 19. n. 11* & alij, quos refert & sequitur Castill. *d. n. 5. cum seqq.* Et ideo lex, quæ iubet solui interesse pro aliquo actu, dicitur clero, & ecclesiasticis personis onerosa, iuxta doctrinam Baldi, & aliorum, quos sequitur Carol. de Grassis *d. effectu 1. n. 475.* & quando facit eorum conditionem aliquo modo aut ratione deteriorem, è multis probat Surd. *cons. 1. n. 22.* Sic etiam contra immunitatem lex disponere dicitur, si reddat clericos timidiores ad agendum, vel operandum liberè, vt per Felin. *in c. Ecclesia S. Mariæ n. 42. vers. fuit, de constit.* Gueuara *in propugnaculo libert. Eccles. assert. 1. §. 1. num. 9. cum seqq.* Surd. *d. cons. 2. num. 25* vbi subdit procedere quamuis lex generalis sit, de clericis nullam mentionem faciens, Carol. de Grassis *d. effectu 1. numer. 5* Castill. *d. capit. 9. numer. 5. cum seqq.* Baldell. *d. tract. de legib. disp. 39. num. 22.* Et procedit etiamsi lex declaret sic disponere ad obuiandum fraudibus, ex Surd *d cons. 2. n. 52. vers. & contra Bartolum, & num. 53.*

28 Contra hanc veritatem inconcussam non defuerunt qui plura adduxerint, quæ licèt facili modo resoluantur, & parum aut nihil adstringant, nihilominus cum eorum fundamenta Catholicas offendant aures; visum mihi fuit in re adeo clara sigillatim omnibus respondere, vt veritas longe clarior appareat. Primò contrariæ opinionis assertores ausi sunt dicere clericorum exemptionem ab Imperatorum, & Regum liberalitate prouenisse, proindeque eos posse, quandocumque voluerint, illud limitare, & restringere: adducunt ad hoc comprobandum quod tempore Imperatorum etiam Christianorum clerici à iurisdictione, & potestate laicorum omnino exempti non erant, sed quilibet laicus actor eos conuenire poterat coram laico Iudice, vt de tempore Martiani anno 458 videtur probare *l. cum clericis 25. C. de Episc. & cleric. & l. decernimus 14. C. de Episc. aud.* & postea de anno 468. Imperator Leo disposuit ne clerici traherentur nisi ante Iudices laicos superiores, vt *in l. omnes vbicumque 32. C. de Episcop. & cleric.* Et etiam Iustinianus Imp. de anno 5 9. nouellas condidit constitutiones, quibus priuilegia nonnulla eis concessit *in auth. vt clerici apud proprios Episcop. & in auth. de sanctiss. Episcop. § si quis cum seqq.* Sed adhuc plenam non habebant exemptionem, vsque ad tempora Imp. Federici, qui plenam & omnimodam illis exemptionem concessit *in auth. statuimus C. de Episcop. & cleric. & in auth. cassa & irrita, C. de sacros. Eccles.* quas approbauit summus Pont. vt constat ex fine dictæ Constitut. quæ extat in volumine post vsus feudorum, ibi, *Nos hanc pro vtilitate Christianorum editos laudamus, & approbamus, & confirmamus tanquam in æternum valituros.* Et idem colligi videtur ex *l. Hisp. 50 tit. 6. part. 1.* ibi, *E esto les dieron los Emperadores y Reyes y otros Señores de las tierras.* Item ex *epist. 54.* aliàs 56. S. Gregorij *lib. 11. epistol.* scripta Ioanni defensori eunti in Hispaniam pro immunitate Clericorũ, quæ refertur *in c. de persona 11. q. 1.* dum eos suadere conatur ad obseruantiam legum Imperialium hac de re agentium. Opponitur etiam de textu *in c. de capitulis 10. dist.* vbi *Leo IV.* ita scribit, *De capitulis, vel præceptis Imperialibus vestris, vestrorumque Pontificum prædecessorum irrefragabiliter custodiendis, & conseruandis, quantum valuimus, & valemus, Christo propitio, & nunc & in æuum nos conseruaturos modis omnibus profitemur, etsi fortasse quilibet aliter vobis dixerit, vel dicturus fuerit, scitote eum pro certo mendacem.* Ex quibus immunitatem ecclesiasticorum non in totum descendere à iure diuino, sed solum in spiritualibus, non verò in temporalibus; tenent Cou. *pract. capit. 31.* Victor. *de potest. Eccles. q. 6. concl. 2.* Mench. *lib. 1. controu. capit. 2.* Ioan. Garc. *de nobil. glos. 9. numer. 8.* Angutan. *de legib. lib. 1. controu. 21.* Molin *de iustit. disp. 31* Lessi. *de iustit. lib. 1. c. 33. dub. 4. n. 28.* Ceuall. *comm. quæst. 550.* Cened. *canon. q. 4. num. 11.* & alij.

Contrarium verò, imò exemptionem clericorum immediatè & in totum à iure diuino descendere, & nullo modo ab Imperatorum & Regum concessionibus pendere probat Bonif. VIII. *in c. quamquam, de censib. lib. 6.* 19
Cum igitur, inquit, *Ecclesia, ecclesiasticaque personæ, ac res ipsorum non solum iure humano, quinimo & diuino à personarum secularium exactionibus sint immunes.* Et Concil. Trid. *sess. 25. de reform. c. 10.* ibi, *Et personarum ecclesiasticarum immunitatem Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus,* &c. Et confirmatur, quia à tempore Apostolorum, & Ecclesiæ nascentis primi illi summi Pont. huius immunitatis meminerunt, vt videre est apud Eleutherium Papam & Mart. dictum de anno 179 *in c. quamuis, 3. q. 6.* ibi, *sicut ab Apostolis, eorumque successoribus multorum consensu Episcoporum iam diffinitum est;* & apud Iulium Papam *in c. dudum 9. ead. causa & q.* & apud Clementem Papam & Mart. de anno 96. *in c. si quis ex fratribus 32. 11. q. 1.* & apud S. Pium similiter Papam & Mart. de anno 158. *in cap. statuimus 32. 11. q. 1.* & apud S. Siluestrum de anno 316. *in c. si quis clericus 10. & in c. nullus clericus 33. 11. q. 1.* omnes ita statuerunt ante tempora Imperatoris Constantini, qui regnauit de anno 324. Ex quibus hanc partem sustinent Mench. *de success. creat. lib. 1. §. 22 limit. 17. n. 58.* Salmeron *tom. 6. tract. 37.* Anastas. Germon. *de sacrorum immun. c. 15. n. 18* Ioan. Garc. *de nobilit. glos. 9. à n. 16.* Azeued. *l. 5. n. 6 tit. 3. lib. 1. Recop.* Bobadil. *in politica lib. 2. c. 18. ex num. 252.* Surd. *cons. 301.*

num. 52. Ioseph. Sesse *de inhibit. cap.* 8. §. 3. *num.* 117. Cabed. *Lusit. decis.* 8. *num.* 3. *p.* 2. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 8 *num.* 3. Azor. *instit. moral. p* 1. *lib.* 5. *cap.* 12. *q.* 1. Comitol. *contra Venetos cap.* 1. Gueuara *eod. tract. p.* 1. §. 7. *num.* 31. Suar. *ad Regem Angliæ lib.* 4. *cap.* 8. & 9. Layman. *in Theolog. morali lib.* 4. *tract.* 9 *cap.* 8. *num.* 1. Cardin Bellarm Valent. Ambrosin. Filliuc. & Alter. quos refert & sequitur Bonac. *tom.* 2. *disp.* 10. *puncto* 2. §. 1. *num.* 3. *vers. tertia*, Marta *de iurisdict. p.* 2. *cap.* 6. Gutier. *de gabell. lib.* 7. *q.* 92. *num.* 8. Castill. *tom.* 7. *de tertijs, cap.* 9. *ex num* 11. Sanch. *in consil. moral. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 55. Diana *resolut. moral. p.* 1. *tract.* 2. *resol.* 1. Ego *de iure Eccles. vniu. lib.* 1. *cap.* 39. *n.* 3. Eminentiss. Card. de Lugo *de Iustit. & iure, tom.* 1. *disp.* 36. *sect.* 7. *num.* 100. R. P. Hieron. Garcia *in sum. moral. trat.* 1. *dific.* 3. *duda* 2. *puncto* 1. *num.* 4. optimè Ciarlin. *controu. forens. cap.* 103. *num.* 52. ibi, *Nec quidquam verò facit antiquitus aliquando clericos soluisse tributa Principibus laicis, hancque exactionem cessisse ijsdem Principibus indulgentibus, quoniam id accidit tempore quo nondum Principes Euangelij iugo ceruices subegerant, & facultas ipsa, seu immunitas a collectis, & tributis clero competebat de iure, sed adhuc de facto, & malè exigebatur: & sic ipsa immunitas à iure diuino profecta est: immunitatis autem vsus, seu exercitium emanauit à Principum Orthodoxorum sanctionibus, qui Principes Christiani non verè, & propriè Ecclesiasticis bonis exemptionem concesserunt, sed potiùs detexerunt, & in eam à Deo concessam consenserunt, illiusque exercitium iussere*, & hoc benè agnouit Iustinianus *in d. l. sancimus* 20. *C. de sacros. Eccles.* ibi, *Cur enim non facimus discrimen inter res diuinas, & humanas, & cur competens prærogatiua cœlesti fauore non conseruetur? & sic annuit hanc immunitatem non à sua munificentia, quam alijs in rebus, & locis sæpiùs gloriosius commemoras, sed à dictamine diuino, & à natura effinxisse*, vt benè ratiocinatus Comitol. *resp. moral. lib* 1. *d. cap* 97. *num.* 11. *vbi etiam antiquam traditionem, & populorum mores circa hanc immunitatem recenset*, &c.

10 Quia retenta opinione non obstant fundamenta quæ pro prima supra adduximus, & ad primum respondetur Constantinum Imper. absolutam Cleri exemptionem suo tempore agnouisse ex dispositione diuina procedere, & ad hoc propositum plures cumulat casus Hurtado *de Fide, disp.* 34. *sect.* 9. & optimus est quem refert Rufin *lib.* 10. *histor. Eccles. cap.* 2. *ad annum* 327. *eiusdem Constantini. Deus*, inquit, *vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & ideo nos à vobis rectè iudicamur; vos autem non potestis ab hominibus iudicari, propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, vt vestra iurgia quæcunque illa sint, ad illud diuinum reseruentur examen; vos enim nobis à Deo dati estis Dij, & conueniens non est vt homo iudicet Deos*, &c. Idem agnouere Imperatores Valentinianus, & Theodosius dum leges Iuliani apostatæ reuocarent, *in l.* 47. *de Episcop. & Cleric. in Cod. Theodosiano*, ibi, *Fas enim non est vt diuini muneris ministri temporalium potestatum subdantur arbitrio.* Idem fatetur Carolus Magnus Imper. *lib.* 6. *capitularium, cap.* 109. Vnde benè Layman. *tract.* 9. *de immun. Eccles. cap.* 4. *num.* 1. post relata dictæ l. verba, sic aït. *Quibus verbis manifestò indicant Imperatores immunitatem clericorum, adeò iure diuino & humano constitutam esse, vt sine tyrannide, & sacrilegio à Principe violari non possit*, &c. & nunquam temporibus antiquis fuit auditum exemptionem Ecclesiæ ab Imperatoribus, eorumque priuilegiis dimanasse, vt notauit S. Athanas. *in epistola ad solitariam vitam*, quem refert Layman. *d. tract.* 9. *cap* 2. *num.* 1. *Quando à condito æuo* (verba sunt S. Athanasij) *id auditum est? quando iudicium Ecclesia auctoritatem ab Imperatore accepit?* Et quòd exemptio à tributis ante relatas Imperiales resolutiones emanauerit, quodque Clerici iure diuino, & Canonicis sanctionibus ab ipso Ecclesiæ exordio liberi fuerint, & immunes, colligitur ex auctoritate S. Hieronymi *ad cap.* 17. *Matthæi*, vbi de Christo loquens, ait, *Ille pro nobis & crucem sustinuit, & tributa reddidit, nos pro illius honore tributa non reddimus, & quasi filij Regis à vectigalibus immunes sumus.*

Ad 2. *de d. l.* 50. *tit.* 6 *part.* 1. respondetur primò cum 21
Bobadil. *in politica, lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 252. in hoc errasse illam legem Partitæ; vel secundò & meliùs illam legem non loqui de præcisa & stricta immunitate, sed de illa, quæ lato modo accipitur de omnibus libertatibus, prærogatiuis, & priuilegiis per Principes Ecclesiis, earumque Ministris concessis: vel denique quia verbum illud, *dieron*, non solùm sonat ibi idem quod donare, sed etiam significat declarare, & exequi, ac possessionem bonorum dare illis, ad quos ea pertinent, iuxta *l.* 1. *ff. de iurisd. omn. iud. & l.* 1. *ff. quorum bonorum.* Et quandoque verbum dare idem importat quod restituere quod alterius est, Roman *cons.* 509. *num.* 8. & ibi Horat Mandos. Card. Tusch *pract. concl. lit. D. concl.* 343. *num.* 1.

Ad 3 *de dicta epist.* 54 *aliàs* 56. S. Gregorij *lib.* 11. 22
respondetur Imperatorem Mauritium plurimum suo tempore oppressisse S. Gregorium, de quo grauiter conquestus fuit apud Phocam eius successorem in Imperio, & ad faciliorem immunitatis Ecclesiasticæ executionem, leges Ciuiles & Imperiales ante oculos proponit, non ea mente quod existimaret immunitatis huiusmodi priuilegia ab eisdem legibus prouenire, vt aliàs declarauit idem S. Doctor *in cap. peruenit,* 11. *q.* 1. *& in cap fratres. & in cap. Sacerdotibus, ead. causa, & quæst.* sed ad effectum coadiuuandi sententiam suam, eamque confirmandi legum Imperialium auctoritate, *cap si in adiutorium,* 10. *dist. cap. quando,* 23. *q.* 4. *c. Principes,* 23. *q.* 5. *cap.* 1. *de causa possess. & propr. cum similibus.* Quod totum sanctus ille Pontifex fecit ad vexationem, quam patiebatur, redimendam, & vt Imperatori gratum faceret ad euitanda maiora damna, vt colligitur *ex epist.* 61. *lib* 2. quo loci meminit impij edicti huius Imper. prohibentis milites monachos fieri, contra ea quæ resoluit Gueuara *in d. propugnaculo Eccles. libert. assert.* 1. §. 6. *num.* 23. & nihilominus dictum edictum publicari fecit, vt hoc modo Imperatorem ad honestum redigeret, vt fecit, & tandem epistolam idem S. Doctor his verbis concludit. *Ego quidem iussioni subiectus eandem legem per diuersas terrarum partes transmitti feci, & quia lex ipsa Omnipotenti Deo minimè concordat, ecce per suggestionis meæ paginam serenissimis Dominis nuntiaui, vtrobique ergo, quæ debebam exolui qui Imperatori obedientiam præbui, & pro Deo quod sensi minimè tacui.* Et quatenus *in d. cap. peruenit* 11. *quæst.* 1.
Idem S. Gregorius videtur admittere iurisdictionem se- 23
cularem super Ecclesiasticos, dum loquens cum quodam laico Siciliæ defensore, ita ait. *Tunc te interponere debes, vt inter eos, aut ipse cognoscas*; est tamen aduertendum quod inprimis, & ante omnia Ecclesiasticam proponit immunitatem, suaque auctoritate eam obseruandam iubet, ibi; *Quod si ita est, quia valde constat esse incongruum hac tibi auctoritate præcipimus, vt denuo hoc facere non præsumas.* Et paulò inferius, addit verba superius relata, quæ eo sensu intelligi possunt, vt dictus Siciliæ defensor pro bono pacis illos extraiudicialiter ad concordiam reducere valeret; vel melius quòd ipse Sanctus Pontifex eidem suam auctoritatem delegauerit, vt iudicialiter de illis causis cognoscere posset; sicut aliàs fecisse colligitur ex *cap. Mennam,* 2. *q.* 5. *cap. istud est,* 11. *q.* 1. *& cap. preter,* § *verum*, & ibi glos. 32. *dist. & cap. significasti, de testib.* glos. *verb. non præsumas. in cap.* 1. *de iudic.* vbi

Panor.

Panorm. Con. *pract. cap.* 31. *n.* 4. Gneuara *d. assert.* 1. §. 7. *num* 41.

24 Ad 4. de *cap. de capitulis*, 10. *dist.* respondetur olim Carolum, & Ludouicum magno Christianæ Religionis zelo, & vt ecclesiastici omnes religiose & secundum rectam rationem viuerent, multa conuocasse Episcoporum Concilia, solicitante & approbante ipsa sancta Sede Apost. Imperiales leges, quæ in his Conciliis condebantur, vt constat ex *capitularibus Caroli*, & *Ludouici lib.* 7. *c.* 104. Et has leges Imperiales Leo IV. *in d. cap. de capitulis*, tanquam ecclesiasticas, & Apost. auctoritate editas obseruari iubet, vt docent Card. Baron. *tom.* 9 *anno* 819. Iacob. Gretser *de immunit. eccl. lib.* 2. *consid.* 11. *propè fin. vers. quam autem*, & consequenter addit dictos Imperatores fuisse obseruantissimos ecclesiasticæ iurisdictionis, nec causarum cognitionem sibi arrogasse, quin potius abiecisse, vt patet ex *lib.* 5. *c.* 33. & 34. *in capitularibus Caroli, & Ludouici*. Idem colligitur ex Nicolao ad Michael. Imper. *in cap. quoniam* 10 *dist.* & *in cap. cum ad verum* 96 *dist.* Et hoc generale est in omnibus legibus, & statutis, quæ fiunt interueniente brachio ecclesiastico, & cum eius legitima approbatione, vt probat late Carol. de Grass. *de effect. clerical. effectu* 2. *n.* 183. *cum seqq.*

25 Ex quibus iam primò infertur vera solutio ad illam difficultatem, quam contrariæ opinionis assertores obiiciunt dicentes pragmaticam sanctionem super charta sigillata editam legem esse politicam, & œconomicam, quæ pariter ecclesiasticos & seculares ligat, & præsupponendum est duplicem iurisdictionem in seculari Principe inueniri, vnam contentiosam, & merè iurisdictionalem & alteram politicam & œconomicam. Et licet à prima iurisdictione liberi sint clerici non sic à secunda; in qu. communis obtinuit leges politicas saltem indirectè obligare clericos in conscientia, & quoad vim directiuam dum non repugnent sacris Canonibus, nec statui ecclesiastico, sed pro bono communitatis & Reip. feruntur. Ita Sot. *in* 4. *dist.* 25. *q.* 2. *art.* 2 *concl.* 4. & *de Iustit. lib.* 1. *q.* 6. *art.* 7. *concl.* 1. Victor. *relect.* 1. *de potest. Eccles. sect* 6. *n.* 4. Card. Bellarm. *tom.* 1. *de cleric. cap.* 28. Nau. *cons.* 3. *de constit. concl.* 3. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 12. & *p.* 2. *lib.* 9. *ca.* 7. *cum duobus seqq.* Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disp* 31. Sayr. *in claui Regia lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 16. Vasq. 1. 2. *disp.* 167. *cap.* 4. Salas *de legib disp.* 14. *sect.* 8. *n* 94. Bonacin. *eod tract. disp.* 1. *q.* 1. *puncto* 6. *n.* 29. Suar. *in simili tract. lib.* 3 *cap.* 34. & *ad Regem Angliæ lib.* 4. *cap.* 20. Villalob. *in sum. p* 1. *tract.* 2. *dif.* 31. Gregor. Martinez *in* 1. 2. *tom.* 3. *q.* 69. *art.* 5. *dub.* 1. *concl.* 2. Fragoso *l. b.* 3. *disp.* 4. *a num* 30. Fagundez *de iustit. lib.* 5. *cap.* 37. *num.* 10 R. P. Hieron Garc. *in sum. moral. tract.* 1. *dif.* 3. *dub* 2. *punct.* 4 Diana *in resolut moral. p.* 6. *tract.* 8. *resol.* 4. Franc. Caspens. *in suo Cursu Theolog. tom.* 1 *tract.* 1. *de legib. dif.* 4. *sect* 2. *n.* 15. Palao *in opere morali tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 1. *puncto* 24. §. 6. *à num.* 2. Laymann. *lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 13. Fr. Emman. *quæst. regul. tom.* 1. *q.* 61. *art.* 14. & *q.* 66. *art.* 2. Baldel. *in Theolog. mor. lib.* 5. *de legib. disp.* 33. *n.* 4.

26 Quoniam clerici non obstante clericatu ciues sunt & membra Reip. politicæ, ac partes illius, & sic leges seculares latas ad conseruationem, & politicum regimen si proxime & directè respiciant clericorum vtilitatem nec principaliter illos grauant, ipsi obseruare tenebantur: ita Mandel. Alben. *cons.* 8. *num.* 1. & *cons.* 271. *n.* 19. Menoch. *cons.* 800. *ex num.* 1. & *cons.* 1000. *ex n.* 19 Castil. *lib* 7. *de tert. cap.* 9. *n.* 28.

Prout in tassa panis, quæ ab omnibus tam secularibus quàm clericis conuenit obseruari, Carol. de Grassis *d. effectu* 2. *num.* 266. vbi ex *num.* 491. *cum seqq.* ait iustum & æquum esse vt sicut clerici legem obseruant cum triticum emunt quando illud non habent, ita similiter eam obseruare debent quando illud vendant aliis, quibus deest, arg. *cap. quo iure* 8. *dist.* & regulæ naturalis *l. secundum naturam*, *ff. de regul. iuris*, Rebuff. *in proœmio ad leges Galliæ glos.* 1. *num.* 78. *cum seqq.* Surd. *cons.* 389. *num.* 1. Card. Tusch. *lit* O. *concl.* 144. Belit. *disquis. clerical.* §. 2. *num.* 28. Ioan. Bapt. Ciarlin. *controu. forens. cap.* 45. *num.* 14. Mastrill. *de magistrat. lib.* 1. *cap.* 22. *ex num.* 46. Sic etiam non est censendum contra immunitatem si laici per legem moderentur pompam funerum, etiamsi ex tali moderatione aliquando accidat vt clerici ex funeribus minus lucrentur, quia id est merè accidentarium, & prouenit non tam ex lege quàm ex voluntate, & facultatibus eorum, qui pompam faciunt *l. Hisp.* 2. *tit.* 5. *lib.* 5. *Recop.* Alderan. Mascard *d. generali statutor. interpret. concl.* 1. *n.* 23. Franc Mol. *de ritu nupt. lib.* 2. *differ.* 7. *n.* 77. Perez *l.* 7. *vers. que quisieren traer luto, circa med. tit.* 1. *lib* 1. *ordin.* Stephan. Gratian. *discept forens. c.* 198. *n.* 7. Sousa *in Bull. Cœna Domini c.* 16. *disp.* 94 *concl.* 2. *n.* 3. Laymann. *in Theol. morali lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 9. *num.* 3. Baldel. *in simili tract lib.* 5 *disput.* 36. *n.* 5. Illa quæ de tassa suprà diximus, intelligo quando tempori conueniens, & iusta fuerit, ex adductis per Fragos. *lib.* 7. *disp.* 19. §. 2. *num.* 58. & *lib.* 2. *disp.* 4 §. 3. *n.* 305. Fagundez *de Iustit.* & *iure lib.* 5. *c.* 37. *n.* 3 R P. Hieron. Garcia *in sum. morali tract* 1. *dif* 3. *dub* 2. *puncto* 4. *prope fin.* In hoc enim & in aliis similibus casibus semper vtilitas est publica, & communis, sed vbi Fiscus partem consequitur, illa pars fit tributum, & in essentia tale est, ac proinde cum particularem respiciat vtilitatem, seu interesse, lex esse non potest, *cap. erit autem lex* 4. *dist.* Rot. *decis.* 50. *num* 7. *cum seqq. p.* 2. *diuers.* Vnde concludo hanc chartæ sigillatæ legem siue pragmaticam sanctionem in ea parte, qua excessiuo & insolito pretio pro charta taxato clerum grauat, nullo casu posse ecclesiasticos ligare; quoad solemnitatem verò ad fraudes euitandas in contractibus & actis iudicialibus & extraiudicialibus adhibendam, dummodo interesse Fisco Regio non acquiratur, nec chartæ maius pretium soluendum imponatur, vires obtinebit, & ecclesiasticos ligabit; leges enim ex iusta & legitima causa nouas solemnitates inducentes, dummodo sacris Canonibus non contrarientur, omnes obligant, & ad illarum obseruantiam clerici tenentur.

Secundò infertur clericos teneri obseruare solemni- 28
tatem in instrumentis extraiudicialibus adhibendam per dictam pragmaticam sanctionem, vel aliam secularem quando sine difficultate & aliqua impensa eam obseruare valent: ita Natt. *cons.* 280. *num.* 4. Alexand. *cons.* 93. *numer.* 4. *lib.* 2. Alderan. Mascard. *de statut. concl.* 7. *num* 40. Carol. de Grassis *de effect. clerical. effectu* 2. *num.* 194. nam vbi difficultas aliqua, vel confusio ex tali solemnitate potest oriri, vel lex Canonica illam abrogat, tunc dicetur eam offendere immunitatem ecclesiasticam, & clericos non ligare, vt in testamentis ad pias causas, de quibus *in cap. relatum*, & *in cap. cum esses, de testam.* quo casu solemnitas ciuilis non obligat, sed Canonica, quæ aliam irritauit, prout de iure poterat, vt notant DD. in *dictis iuribus*, Suar. *ad Regem Angliæ lib.* 3. *cap.* 22. *n.* 11. & 12. & *lib.* 4. *cap.* 16. *n.* 14. *in fine*, Less. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 19 *dubit.* 2. Laymann. *in Theolog morali lib.* 3. *tract.* 5. *c.* 2. *à n.* 1. Valenz *cons.* 138. *n.* 34 *tom* 2.

Tertiò infertur Clericos in ecclesiasticis Tribuna- 30
libus non teneri obseruare dictam pragmaticam sanctionem, sed obligatos esse sequi Tribunalium huiusmodi stylum, ac proinde in charta ordinaria scribere, quia in præparatoriis iudicij statur stylo illius Tribunalis, in quo litigatur, arg. *cap. a. de iuram. calum.* & *c. quod clerici* 9. *de foro comp.* vbi Panor. *num.* 10. ait communem esse omnium sententiam, vt seruentur consuetudines, & leges fori vbi causa agitur,

& Se

& Socin. *num.* 5. Menoch *cons.* 991. *num.* 14. Carol. de Graff. *d. effecta* 2. *n.* 146. *& num.* 301. Alderan. Mascard. *de statut. concl.* 7. *num.* 51. Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 16. *n.* 6. *& de legib. lib.* 4. *cap.* 11. *à num.* 12.

30 Quod adeò verum est, vt si coram Romano Pontif. aliquis obseruetur actuandi, vel processandi stylus, & causam alicui iudici delegato committat, iste in actuando, & processando non tenetur sequi stylum curiæ Romanæ, sed illum sui tribunalis obseruare debet, Hippol. *sing.* 118. Bellam. *decis.* 78. *&* 82. Grauat. ad Octauian. *lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 4 Ioseph. Ludou. *Lucensi decis.* 32. *num.* 12. Gregor. XV. *decis.* 251. *num.* 11. & ibi Adden. *num.* 16.

31 Quartò infertur clericos litigantes in Tribunalibus secularibus teneri leges, & stylum talium Tribunalium obseruare, *l.* 3. *in fine, ff. de testam. l.* 1. *C. quæ sit longa consuet.* DD. *in cap. illud breuiter,* 12. *dist.* Rebuff. *in proœm. ad leges Galliæ, glos.* 1. *ex n.* 68. Felin. *in cap. Ecclesia S. Mariæ, num.* 51. *de constit.* vbi Deci. *num.* 12. plures, quos refert, & sequitur Carol. de Graffis *d. effectu* 2. *num.* 132. *cum seqq.* ex dictis *suprà num. præcedenti.*

32 Quintò infertur pretium iustum consistere in communi rerum æstimatione, *l. pretij partem, ff. ad leg. falcid.* & quicquid excedit iustum valorem vltra latitudinem infimi ad summum, tributum esse, ad not. per Bossi. *in praxi tit. de vectigal. num.* 3. præcipuè quando pretium ex defectu speciei non augetur, sed euidenter excedit iustum valorem, & Principi acquiritur, quia tunc necesse est, vt sine culpa procedatur, & tributum appellari quod ita soluitur, iuxta doctrinam Ripæ, Alciati, Bursati, Raudens. & aliorum, quos refert & sequitur Mastrill. *de Magistrat. lib.* 1. *cap.* 23. *n.* 47. ibi, *Quod imò dicitur gabella eo magis quando pars taxata applicaretur fisco, in quo casu tributum appellari dixerunt,* &c. & colligitur *ex l.* 3. *§. Diuus etiam Hadrianus de iure fisci,* Surd. *cons.* 321. *n.* 26.

33 Sextò infertur, quòd licèt monetam cudere, minuere, seu alterare eius valorem, sit de Regalibus, *l.* 2. *§. denique cum ærarium, ff. de origine iur. cap. vnic. quæ sint Regal. in vsibus feudor. l. Hisp.* 9. *tit.* 7. *p.* 7. Valenz. *cons.* 30. *ex num.* 10. plures per Castill. *tom.* 7. *de tert. cap.* 41. *num.* 102. Nihilominus quando valor monetæ mutatur cum magno excessu, etiamsi id fiat ob aliquam publicam necessitatem, semper requiritur summi Pont. licentia, vt clerum obliget, vt resoluunt Oldrad. *cons.* 250. *n.* 3. Card. Tusch. *pract. concl. lit. L. concl.* 142. *num.* 88. *cum seqq. & lit. M. concl.* 250. *num.* 2. Anton. Sola *de moneta casu* 10. *num.* 5. *&* 6. Notandum exemplum præstant Reges nostri Lusitani in mutatione valoris monetæ, in quo recta Ecclesiasticorum voluntas accessit, vt vitaretur dubium, an monetarum alteratio à Principe seculari facta liget Ecclesiasticos: ita Larrea *in decis. Granat. disp.* 12. *num.* 47. *in fine, tom.* 1. vbi ad hoc citat parentem meum *in Remiss. ad Ordinationes Portugaliæ.* Et quatenus *l. Hisp.* 1. *tit.* 18. *lib.* 6. *Recop.* vult quod pœnæ latæ contra extrahentes è Regno monetam, comprehendant clericos, & Ecclesiasticas personas, libertatem Ecclesiasticam non offendat, vide Pereira *de manu Reg. part.* 2. *cap.* 38. *num.* 14. Curi. Philip. *tom.* 1. *part.* 3. *§* 3. *num.* 11. *& tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 15. Carlaual. *de iudic. disput.* 2. *quæst.* 3. *num.* 159. Florid. Mauson. *de contraband. q.* 8. Villar. *respons.* 5. *quæst.* 3. *num.* 10. *&* 18.

35 Septimò infertur ex alearum monopolio nullum oriri Ecclesiasticis personis præiudicium, cum alearum ludus clericis sit prohibitus, iuxta Abb. & Hostiens. *in cap. inter dilectos, de excess. Prælat.* gloss. *in cap. clerici, de vita, & honest. cleric.* Oldrad. *cons.* 80. Card. Tusch. *lit. L. concl.* 456. *à num.* 1. Flamin. Paris. *de resign. benef. lib.* 4. *quæst.* 3. *num* 65.

36 Octauò infertur clericos pro rebus, quas negotiandi causa asportant extra Regnum, vel ad regnum transmittunt, gabellam soluere teneri, cùm illis negotiari prohibeatur, *cap. fin. de vita & honest. cleric.* Petr. Greg. *de Republ. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 48. Lasarte *de decima vendit. cap.* 19. *à num.* 69. Gutier. *pract. lib.* 7. *quæst.* 93. *à num.* 68. Ioan. Bapt. Ciarlin. *controuers. forens. cap.* 22. *num.* 56.

37 Nonò infertur, quòd licèt salis & piperis monopolium facere, sit de Regalibus principis, Petr. Greg. *de Republ. lib.* 9. *cap.* 1. *à num.* 7. Mastrill *de magistrat. lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 305. *cum seqq.* Ramirez *de lege Regia, §.* 26. *num.* 28. *lit.* O. Castill. *de tert. cap.* 41. *n.* 116. Id tamen debet fieri in moderata quantitate, itavt nemini inde considerabile oriatur præiudicium ex Ripa *ex peste, tit. de remed, ad conseru. vbertat. num.* 177. D. Barbos. *in l. diuortium, §. si vir, n.* 30. *vers. vltimo, ff. solut. matr.* Surd. *cons.* 321. *n.* 27. vbi *num.* 26. aduertit quoad Ecclesiasticos non habere locum, cum prohiberi illis non possit sal minori pretio, si voluerint ad proprios vsus ex alia parte asportare.

38 Decimò infertur, quòd licèt aliqui voluerint Reges Catholicos cum scientia, & patientia Romanorum Pontificum ex immemoriali consuetudine legitimè præscripta habere auctoritatem imponendi tributa aliqua Ecclesiis & Ecclesiasticis personis, & sicut priuilegio Apost. potest derogari in aliqua parte Ecclesiarum immunitati, idem quoque fieri poterit per consuetudinem immemorialem, quæ habet vim priuilegij, *l.* 3. *§. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. cap. super quibusdam, §. præterea, de verb. signif.* Tiber. Decian. *resp.* 87. *à num.* 17. *lib.* 5. Horat. Mandos. *de priuileg. ad instar, q.* 15. *num.* 16. Nihilominus contra immunitatem & libertatem Ecclesiasticam nulla consuetudo etiam immemorialis introduci potest, nec vim habet, glos. *verb. rationabilis, in cap. vlt. de consuet.* vbi Abb. *n.* 5. *& in cap. solitæ in* 6. *notab. de maior. & obed.* Socin. *in cap. si quis clericus, num.* 43. *fallent.* 19. *de foro comp.* Bernard. Diaz *reg.* 140. Surd. *cons.* 301. *n.* 55. *lib.* 3. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. *q.* 8. Baldel. *in Theolog. morali, lib.* 5. *de legib. disp.* 36. *num.* 3. *& disp.* 39. *num.* 9. Suar. *in Regem Angliæ lib.* 4. *cap.* 34. *num.* 12. *cum seqq.* Layman, *lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 10. *num.* 1. 39 Ratio est, quia consuetudo contra ius diuinum, aut saltem contra Canonicas constitutiones, nec addit, nec tollit Ius, Anton. Natta *cons.* 465. *num.* 14. Surd. *d. cons.* 301. *n.* 55. Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 31. *à num* 4. Carol. de Graffis *d. effectu,* 2. *num.* 80. Iacob. Gretser. *de immun. Eccles. lib.* 2. *consid.* 13. *vers. tandem,* ibi, *Ego nihil aliud respondeo quam nullam penitus consuetudinem, etiam illam, cuius origo ignoratur contra Ius diuinum valere, & si Iuris diuini non esset, sed tantum Canonici & Ciuilis: attamen aduersus libertatem Ecclesiasticam nulla valet consuetudo, vt patet ex Concil. Lateran. sub Leone X. sess.* 10. ibi, *Quæcunque consuetudo atque adeo etiam illa, cuius origo ignota est, Ecclesiasticæ libertati aduersa reijcitur,* & reprobatur ex Concil. Trid. *sess.* 25. *cap.* 20. *de reform. renouat omnes Canones, & Apostolicas constitutiones in fauorem immunitatis Ecclesiasticæ ab antegestis Conciliis, & Pontificibus concessas, atque adeo etiam illam Concilij Lateran. quod vniuersim quamcumque consuetudinem Ecclesiasticæ libertati contrariam reprobat,* &c.

Post hæc scripta inueni R. P M. Franciscum Araujo. *in* 1. 2. *S. Thomæ, q.* 97. *disp.* 1. *sect.* 5. *diffic.* 4 *pag.* 692. hanc quæstionem principalem ex professo tractasse; vt videre est ibi, *Hinc colligo resolutionem alterius casus, qui anno præterito venit in dubitationem ortam ex Regia sanctione, siue constitutione edita anno* 1636. *decernente, vt deinceps nulla instrumenta publica fierent in hoc Regno nisi in papyro Regio sigillo signata, certamque pro qualibet charta quis solueret pretij quanti-*

tatem taxatam in subsidium Principis. verb. gr. octo dragmarum pro prima, duarum pro secunda, & unius pro tertia, &c. *Utrum scilicet, hæc pragmatica sanctio, siue constitutio possit licitè extendi ad Ecclesiasticorum personas, & Tribunalia ante obtentam à Sede Apost. dispensationem, & absque detrimento Ecclesiasticæ immunitatis?* Et postquam pro parte affirmatiua aliqua adduxit fundamenta; negatiuam sequitur, & probat, vt
41 sequitur. *Sed his non obstantibus secunda sententia negans est, quam more scholastico, & speculatiuè probare intendimus abstrahendo a praxi dictæ Constitutionis, seu pragmatica sanctionis, vtpote quam fatemur huc usque, neque à Principe fuisse in Tribunalia Ecclesiastica de facto introductam, aut extensam, neque ab eis admissam. Primò quidem ex tribus inconuenientibus, quæ ex opposita sententia, si ad praxim reduceretur, erga Tribunalia, & Iudices Ecclesiasticos sequerentur. Primum est posse Principem laicum irritas, ac inualidas reddere Prælatorum Ecclesiasticorum censuras latas, quibus Christus Dominus in Euangelio promisit, Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in Cœlis; nimirum ordinando generali sanctione ne valeant excarari aliter, quàm in charta Regio sigillo consignata. Secundum est, quòd Princeps sæcularis possit ritè, & validè subordinare Tribunalia, & Iudices Ecclesiasticos Prætori & Magistratui Ciuili, itavt non possit suas causas expedire, nisi quando & quomodo voluerit ipse, aut præbens, aut prohibens papyrum signatam exhiberi à commissario vnico illius venditore; quo quid onerosius Tribunalibus, ac Iudicibus Ecclesiasticis excogitari potest? Tertium est, quòd Princeps sæcularis posset ritè, & rectè impedire effectum gratiæ, siue dispensationis à Summo Pontif. obtentæ, scilicet si litteræ, & narrationes pro illa obtinenda in chartis signatis Regio sigillo non scribantur, quod inconueniens videtur nullatenus admittendum. Secundò probatur, quia hæc præscriptio forma, & influxus tangens indirectè personas Ecclesiasticas, ac Iudices, lædit Ecclesiasticam immunitatem, ac proinde subiacet excommunicationi latæ in Bulla Cœnæ casu decimoquinto ex duplici capite. Tum quia vsurpat iurisdictionem Ecclesiasticam statuendo formam Iudicibus, ac Tribunalibus Ecclesiasticis, eos saltem indirectè tangendo: quod est munus proprium Principis Ecclesiastici. Tum etiam, quia imponit onus eisdem, ac cæteris personis priuatis Ecclesiasticis, soluendi scilicet pretium immoderatum, & insolitum pro singulis chartis papyraceis signatis, quod verò habet rationem tributi, vel saltem oneris, & exactionis, ac proinde comprehenditur in Bulla Cœnæ casu decimoquinto, & casu decimo octauo.*

Legionen. Capellaniæ.

Vocati nomine collectiuo cum alio de per se vocato nomine singulari constituunt vnam vocem, & alius vocatus aliam, & dicitur habere maiorem partem qui habet vocem vocati nomine singulari concurrente vno ex vocatis nomine collectiuo.

VOTVM CXXI.

1 *Vocatus nomine singulari, & alij plures nomine collectiuo ad præsentandum, vel eligendum, tantam vocem habet vocatus, quantam alij.*

2 *Copulatiua, &c. diuidit pro dimidia dispositionem.*

3 *Plures vocati sub nomine collectiuo cum alio tertio, illi plures habentur loco vnius tantum.*

4 *Rector & Scholastici si habeant facultatem nominandi bidellum, tantam vocem habet solus Rector, quantam habent Scholastici.*

5 *Electio Prælati si spectat ad Capitulum, & Prælatum, Capitulum, etsi plures Canonicos habeat, non habet nisi vnam tantum vocem.*

6 *Beneficiorum in collationibus simultaneis tantam vocem habet Episcopus, quantam habet ipsum Capitulum, si de iure speciali id eis spectet.*

7 *Causa commissa Prætori, & Rectoribus alicuius ciuitatis tantam vocem habet Prætor, quantum omnes Rectores.*

8 *Iuspatronatus relictum cuidam, & aliis sub nomine collectiuo, diuidendum pro medietate,* & num. 9.

10 *Rota Romana decisio facit communem opinionem, & est sequenda, & amplectenda.*

11 *Doctor valde excellens si Auditor Rotæ nominetur, est recipiendus sine examine.*

12 *Sententia lata contra decisionem Rotæ est ipso iure nulla.*

13 *Renunciatio iuris proprij nunquam præsumitur, & cum sit stricti iuris nunquam trahitur ad non expressa.*

14 *Interpretatio omnis alia potius sumenda est, quàm ea per quam quis suo iure renunciasse censeatur.*

15 *Vocem duplicem in iurepatronatus quando quis habere possit?*

16 *Iudex habens duplicem potestatem, ordinariam scilicet, & delegatam, potest ambabus uti.*

17 *Facultates plures habens faciendi aliquem actum, semper censetur illum facere validiori, firmiori, & digniori modo.*

18 *Beneficij præsentatio si spectet ad Rectorem, & vicinos loci, qui habuerit vocem Rectoris, & vnius vicini, habebit maiorem partem.*

19 *Statuto stante quod aliquis non possit torqueri nisi sit deliberatum per Potestatem, & Priores, vox Potestatis, & vnius ex Prioribus obtinere debet.*

20 *Iurispatronatus dimidiam vocem habens vnus, & decem alij alteram dimidiam, attenditur præsentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem.*

21 *Electio quando pertinet ad Episcopum, & Capitulum, sufficit quod vnus, vel duo ex Capitulo cohæreant Episcopo.*

22 *Episcopus concurrens cum aliis quatuor Canonicis in dando vocem in prouisione Canoniæ Magistralis, constituit maiorem partem, licèt alij Canonici fuerint plures.*

23 *Tanquam vt singuli, & non vt vniuersi in dubio præsumuntur vocati ad præsentandum.*

24 *Præsentatio quando fit à pluribus, nunquid sit necesse vt conueniat maior pars habito respectu ad omnes.*

25 *Respondetur ad fundamenta illorum, qui credunt interuenire debere maiorem Parochianorum partem, vt præsentatus dicatur præsentari à maiori parte.*

26 *Medietatem vocum tenendam in dubio, & ratione incertitudinis interuenisse.*

27 *Media via in dubiis eligenda.*

28 *Æqualitatis ratio in omnibus, præcipuè in iudiciis semper seruanda.*

29 *Determinatio respiciens plura determinabilia æqualiter omnia determinat.*

30 *Factum maioris partis ab omnibus fieri dicitur, intellige vt num. 33.*

31 Statu

31 *Statutum vel consuetudo non valet, qua cauetur vt non stetur maiori parti.*

32 *Præsentatus à maiori parte patronus est instituendus si sit dignus, quamuis alij sint digniores.*

33 *Homines sua natura ad dissentiendum proni sunt.*

34 *Minor pars reputatur pro toto.*

35 *Commissarij nominati in testamento cum claus. vt factum per omnes obtineat firmitatem, nihilominus valet factum à maiori parte.*

36 *Depositio quando omnium requirit consensum, sufficit quod interueniat consensus maioris partis.*

37 *Capituli consuetudo etiam iurata inducens facti inualiditatem, in quo omnes non concordauerint, non est valida.*

38 *Statutum vniuersitatum ecclesiasticarum inferiorum, vt duæ partes ad minus debeant concordare, non valet.*

39 *Statutum quod non possit vniuersitas aliquid facere nisi de voto omnium, minimè valet.*

40 *Glossarum auctoritas cæterorum auctoritatem superat.*

41 *Concorditer fieri dicitur quod fit per maiorem partem.*

1 IN quadam fundatione capellaniæ fundator ad eam vocauit, & præsentari mandauit eius fratres germanos, cum hac clausula quod postquam mortui fuerint, Rector Parochiæ, & Parochiani illius præsentationem habeant, ibi, *y despues que los dichos mis harmanos fueren finados, que la denel Cura de la dicha Iglesia, y los vecinos de la dicha feligresia.* Dubitatum fuit, an in præsentatione huius capellaniæ tantam vocem habeat Rector & Curator sicut Parochiani? Et respondi affirmatiuè, quia cum dictus Rector vocatus sit nomine singulari, & Parochiani ac vicini & habitatores Parochiæ nomine collectiuo duas voces æquales constituunt, vnam quæ Rectori competit, alteram quæ ad Parochianos spectat, itaut Rector in præsentando tantam partem habeat, quantam habent Parochiani simul iuncti, qui pro vno habentur. *l. interdum 13. ff. de hæred. instit.* vbi si primus & filij fratris instituti sint, filij fratris habentur pro vno, & primus pro alio; idem probatur *in l. si liber homo 59. §. Titius in 2. ff. eod. l. si pater 9. ff. de vulgari,* text. opt. *in l. si quis Attio, ff. de vsuf. accresc.* vbi relicto vsufructu Attio, & hæredibus testatoris, respondit Iureconsf. dimidiam Attius, dimidiam hæredes habebunt, *l. fin. C. de impuber.* ibi, *Cùm naturà pater & filius eadem esse persona pene intelligantur, dimidiam quidem partem Titio cum filiis suis, alteram autem partem Sempronio assignari,* &c. & vtrobique notant DD latè Decian. *cons.* 320. incip. *Dum legerem Paduæ num. 6. & 7. & in l. 1. num. 1. C. de impuber.* Ruin. *cons.* 163. *num.* 9 *lib.* 2. Parif. *cons.* 49. *num.* 1. *lib.* 2. Iul. Clar. *in §. testamentum q.* 80. *n.* 7. Cardin. Mantic *de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 11. num. 6. cum seqq.* Menoch. *cons.* 222. *n.* 26. *&* 28. *vol.* 3. *& de præsumpt. lib. 4. præs.* 18. *num.* 10. *cum seqq.* Morquecho *de diuis. bonorum lib. 4. c. 1. n.* 19. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 70. *et num.* 14 Richard. *in §. si plures num.* 5 *Instit. de hæred. instit.* Cardos. *in tract. de iure accrescendi sub §. si eadem res, illat. 7. n. 4. Instit. de legat.* qui plures alios referunt.

2 Ea ratione, quia illa copulatiua, &, diuidit pro dimidia dispositionem, *l. reos §. cum in tabulis ff. de duob. reis,* Deci. *cons.* 454. *num* 3. Felin. *in cap. pastoralis num. 9. vers. & istis adde, & vers. circa prædicta tamen scias, de rescript.* Caualc. *de vsufructu num.* 54. Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuenc. lib.* 22. *tit.* 17. *n.* 1. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 3. num.* 16. Stephan. Gratian. *d. cap.* 70. *n.* 14. *&* 15. *& cap.* 431. *num.* 9. Ex qua doctrina infert eleganter Bald. *in d. l. si quis Titio ff. de vsuf. accresc.* quod quotiescunque plures vocantur sub 3
nomine collectiuo cum alio tertio, illi plures habentur loco vnius tantum.

4 Hinc si Rectori, & scholaribus alicuius Vniuersitatis concedatur facultas nominandi Notarium, aut Bidellum, tantam vocem habet solus Rector, quantam habent omnes scholastici, ex quo ipsi scholastici sub nomine collectiuo vocati constituunt vnam solam personam, Angel & Ias. *in d. l. si pater filium ff. de vulgari, & in d. l. fin. C. de impuber.* Decian. *d. cons.* 320. *n.* 6. Morquecho *d. tract. de diuisione bonorum lib. 4. cap. 1. num.* 21. Menoch. *d. cons.* 222. *num.* 27. *& dicta præs.* 18. *n.* 3. vbi idem dicit in facultate concessa Prælato, & Capitulo, quia tantam habebit solus Prælatus, quantam Capitulum.

5 Hinc etiam si electio Prælati spectat ad Capitulum, & Prælatum alicuius Ecclesiæ, tamen Capitulum, etsi plures Canonicos habeat, non habet nisi vnam tantum vocem, & Prælatus aliam. Ita per text. *in C. cum. si plures, de iurepatron.* resoluunt Ias. *in d. l. fin. num. 9. C. de impub.* Azeued. *cons.* 39. *per tot.*

6 Hinc similiter in beneficiorum collationibus simultaneis Episcopi, & Capituli, tantam vocem habet Episcopus quantam ipsum Capitulum; ita per text. *in l. Titio & hered. ff de vsufr. & l. mulierum liberis ff. de hæred. instituen.* resoluunt Selua *de benef. p. 2 q. 17. n. 9.* Host. *in cap. postulastis, de concess. præb.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 15. à num.* 51. Nicol. Garc. *de benef. p. 5. c. 4. n.* 28. Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 21. num.* 39. Rot. *decis.* 783. *p. 3. diuers. & decis.* 193. *n. 1. part. 4. recent. aliàs p. 2 in posthumis* Farin. Quod communiter intelligitur quando iure speciali ius eligendi spectat ad Episcopum, & Capitulum simul, vel ad Prælatum, & Capitulum; non ita quando de Iure communi electio spectat ad Prælatum & Capitulum, quia tunc vox Prælati computatur pro vna voce, secundùm *Collect. in d. cap. postulastis num. 5.* Abb. *n.* 14. Imol. *n* 15. *vers. quod tamen an sit verum,* Anchar. *num. 9. vers. contrarium determinat ipse,* Card. *num.* 5. Ioan. Andr. *num.* 10. Feder. de Senis *cons. 1. ex num.* 7. Abb. *cons. 37. num. 2. in fine, & n. 3. part.* 2. & fuit resolutum *in Placentina voti 26. Aprilis* 1599. *& 6. Nouembris* 1600. *& 16. Decembris* 1604. *coram Peña, & in Cæsaraugustana electionis 20. Martij* 1623. *coram Coccino Decano,* quarum memini *in tract. de Canon. cap. 14. n. 7. &* 8.

7 Hinc denique quando causa committitur Prætori, & Rectoribus alicuius ciuitatis, in ea tantam vocem habet Prætor, quantam omnes Rectores, vt per Ias. *in d. l. fin. numer. 7. cum seqq. C. de impub.* & ibi Corras. *n.* 5. *&* Decian. *num.* 6. Menoch. *d. præs. 18. n.* 13. qui plures alios similes casus referunt, & in hoc addit Hippol. de Marsil. *sing. 326. tom. 1. singul. Doctorum,* quod si voto Prætoris additum sit votum alicuius ex Rectoribus, vtique hæc erit maior pars.

8 In propriis nostris terminis per Iura & exempla superius relata eleganter consuluit Deci. *cons.* 112. incip. *Pro tenui facultate tom.* 1, vbi tenet quòd Iuspatronatus relictum cuidam nomine Thesaurario, & aliis sub nomine collectiuo, diuidendum est pro dimidietate inter Thesaurarium, & alios. Idem in specie resoluit Roch. de Curte *de Iurepatr. verb. Ipse vel is num.* 8. ibi, *Tertio quæro circa istum modum acquirendi Iuspatronatus. Pone quod testator leget Iuspatronatus talì Collegio, & Petro, an tantum ius habebit Petrus, quantum eorum collegium? Conclude breuiter quod sic, ita probatur in l. fin. & ibi DD. omnes ponunt similes decisiones, C. de impub. dicitur enim ibi maximè per Bald. in princ. & per eum probatur in illo textu quod plures côtenti sub nomine collectiuo habentur pro vno. Hinc dicũt* Angel. & Ioan. de Imola *in l. liber homo § Titio, l. 2. ff. de hæred.*

hered.instit. quod si Rectori & vniuersitati daretur potestas eligendi notarium, vel alium actum faciendi, tantam vocem haberet Rector solus, quantam etiam vniuersitas, &c. Idem probant Lambert. eod. tract. de iurepatron. lib. 1. p. 2. 1. q. princ. art. 18. fol. 118. Card. Mantic. dec. 275. n. 2. vbi allegat Felin. in c. pastoralis n. 20. de rescript.

Et magis in nostris terminis Crescent. decis. 4. de iure-
9 patron. ibi, Iuspatronatus relictum Rectori Ecclesiæ, & incolis loci, vel Parochianis, pro medietate erit Rectoris, & pro alia incolarum secundum Dominos in vna Salamantina Capellania coram me ad l. fin. cum ibi notatis per DD. maxime Ias. C. de imp. lucr. & l. interdum, in princ. vbi glos. & DD. ff. de hered. instit. &c. Hanc decisionem referunt & sequuntur Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. n. 17. ibi. Hinc si relinquatur iuspatronatus Rectori Ecclesiæ, & incolis pro medietate erit iuspatronatus Rectoris, & pro alia medietate incolarum. Crescent. decis. 4. de iurepatr. &c Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 1. c. 70. n. 14. Aloys. Ricc. in praxi Episcop. tit. de iurepatron. decis. 210. num. 2. 6. & 7. Rot. decis. 308. apud Farin. p. 2. recent.

Et ita cùm habeamus Rotæ decisionem non est am-
10 plius dubitandum, nec insistendum in perquirendis rationibus, aut enumerandis Doctorum auctoritatibus, vt scribit Petr. Caball. cons. 60. n. 7. p. 2. Quia Rotæ Romanæ decisio facit communem opinionem, cùm eius decisiones sint magistrales, & superent cæteros DD. licet numero plures, vt ex Imol. & Barbat. tradunt Ludou. Gom. in proœm. ad reg. Cancell. q. 2. vers. quarto, Vanti. de nullitat. tit. de nullit. ex defectu iurisd. deleg. n. 20. Surd. cons. 403. num. 83. & 84. Et quòd Rotæ Romanæ decisio ita sit sequenda, & amplectenda vt ab ea in absoluendo, & condemnando nullo modo discedi possit, ex Hieron. Gabr. cons. 42. num. 13. lib. 1. quia in ea sedere solent Iureconsulti eminentissimi, vt scribit Menoch.
11 cons. 1196. n. 2. in fine. & n. 3. lib. 12. Et est valde notandum quòd si Doctor aliquis valde excellens & maximi nominis Auditor Rotæ nominetur, sine examine recipi potest, secundum Rebuff. in praxi tit. de Regia ad Prælat. nomin. verb. excellentis doctrinæ pag. 566. Ideoque
12 sententia lata contra decisionem Rotæ est ipso iure nulla tanquam lata contra legem, Ripa in l. cum prolatis 32. sub num. 106. vers. quid tenendum, & num. 107. ff. de re iudic. Nam & decisiones Rotæ habere vim legis aiunt Afflict. decis. 96. num. 11. vers. sed quia in hoc, & decis. 269. n. 9. in fine, Corat. tract. commun. lib. 1. tom. 9. casu 10. n. 66. vbi plures refert, sequitur Ioseph. Ludou. Lucensi dec. 3. n. 54. vbi quòd Auditores Rotæ Romanæ debent præferri omnibus Iudicibus, præcipue quando decisio Rotæ est corroborata, & munita non solum legibus, & rationibus, sed etiam plurimorum Doctorum auctoritatibus, vt in nostro casu: vide suprà voto...

13 Non obstat quòd aliquando Parochiæ Rector in vacationibus occurrentibus cedulam acceptauit ad suam vocem dandam tanquam vnus ex incolis & Parochianis, per quem actum videtur renuntiasse iuri dimidietatis vocis, quam habebat, volens habere vnam tantum vocem sicut quilibet ex incolis: quia multipliciter respondetur. Et primo quia renunciatio iuris proprij nunquam præsumitur nisi expressim fiat. Rot. decis. 775. num. 12. apud Farin. part. 2. recent. Et licèt habeatur, attamen cùm sit stricti iuris, nunquam trahitur ad non expressa, Calder. cons. 5. de prebend. Aym. cons. 253. num. 5. Card. cons. 120. in fine, Decian. cons. 461. num. 6. Rot. decis. 573. num. 13. p. 4. recent. aliàs p. 1. in posthum. Farin. Nec dantur actus voluntarij, qui necessario concludant ad renunciationem, iuxta notata per Decian. cons. 452. num. 25. & cons. 460. n. 7. Put.
14 decis. 184. num. 4. lib. 2. Et potius omnis alia interpretatio sumenda est quàm ea, per quam suo iuri renuntiasse censeatur, Decian. cons. 308. num. 8. Tiraq. de retractu lig. §. 36. glos. 2. num. 50. Rota decis. 252. num. 16. apud Farin p. 1. recent. & decis. 636. num. 6. eadem p. 1. vbi addit hoc esse indubitatum quando non leguntur expressa verba renunciationem concludentia. Maximè, quia Rector non potuit præiudicare illi, qui vocem suam habuit, licet eam non pro dimidia parte tanquam Rector, sed tanquam vnus ex Parochianis præstare videretur, quia beneficio mihi competenti ex persona tua per se renuntiari non potest, ad text. & ibi Bart. in l. post mortem §. hi qui ff. de bonor. possess. contra tab. pulchrè Vincent. Carot. decis. 126. num 7. cum seqq.

Secundò respondetur Rectorem habere duplicem po- 15
testatem dandi vocem, vnam tanquam Rectorem, & aliam vti loci vicinum, & ita potuisse vno & altero modo vocem dare, vt in terminis resoluit Viuian. in praxi Iurispatron. part. 2. lib. 8. cap. 4. ex num. 11. ibi, Si quis habeat iuspatronatus de per se vt singularis persona in aliqua Ecclesia, cuius Iurispatronatus pars pertineat ad Collegium, puta Capitulum, cuius ille est etiam Canonicus, poterit præsentare cum Capitulo, & postea de per se vt patronus, quilibet enim potest fungi duplici officio, licet sit vna persona, cap. à collatione, de appellat. lib. 6. Abb. in cap. cum olim num. 2. de re iudic. debet tamen vnum, & non diuersos præsentare, quia qua conscientia ducitur ad præsentandum vnum iure collegij, eadem conscientia debet duci ad præsentandum eundem iure sin-gulari, per cap. pen. § porro, de elect. lib. 6. Lap. alleg. 22.
n. 4. & 5. &c. Pro qua sententia facit quòd Iudex habens 16
duplicem potestatem ordinariam, & delegatam, potest in vna parte processus vti vna potestate, & in altera parte potest vti alia potestate. Ita per text. ibi in cap. cum ex officij, de præscript. resoluunt ibi Innoc. num. 3. vers. item posset, Host. col. pen. circa med. Ioan. Andr. col. 2. in princ. vers. item posset, Card. ad fin. Imol. num. 11. vers. item potest, Abb. num. 18. prope fin. vers. item secundum, Felin. num. 23. & Paris. n. 8. refert & sequitur Rota decis. 108.
n. 2. p. 2. diuers. Et confirmatur ex alio verissimo Iuris 17
fundamento quod qui plures habet facultates faciendi aliquem actum, semper censetur illum facere validiori, firmiori, fortiori, vtiliori, ac digniori modo. l. cum pater ff. de iure dot. cap. nisi essent, de prebend. Ioan. Garcia. reg. 95. n. 1. & 8. Menoch. cons. 44. num. 23. Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap 9. num. 21.

Habito igitur pro constanti quod Rector habet dimi- 18
diam partem, & alteram dimidiam habent Parochiæ vicini, sequitur quòd ille qui habuerit vocem Rectoris, & vnius vicini, habebit maiorem partem; vt in his terminis resoluit Host. in cap. postulasti, de concess. præb. & in cap. pastoralis, de rescript. vbi quòd si Episcopo adiungatur vnus de Capitulo, hæc erit maior pars, & tanquam maior pars præualebit; eandem doctrinam tenet Ioan. Andr. in cap. vnic. ne Sede vac. lib. 6. & Roman. cons. 366. num. fin. vbi etiam dicit quòd si Episcopus vt Episcopus in Capitulo vnum, vel duos Canonicos habet, eiusdem Episcopi sententia obtinebit, etiamsi totum residuum Capituli sit contra; & rationem præstat, quia tantum habet Episcopus solus, quantum totum Capitulum, quamobrem vno, vel duobus ad partem Episcopi accedentibus, dicitur ibidem esse ma-
ior pars. Quod & in simili optimè confirmant Albe- 19
ric. in tract. de statut. quæst. 118. Hippol. de Marsil. sing. 376. in 2. tom. singul. Doctor. fol. mihi 695. dicentes quòd stante statuto quòd aliquis non possit torqueri nisi sit deliberatum per Potestatem, & Priores, vox Potestatis, & vnius ex Prioribus obtinere debet, etsi alij Priores multo plures numero sint, quia propter dimidiam partem, quam habet Potestas, ibi est maior pars, vt patet ibi. Et quia licet Potestas solum habeat dimidiam vocem & Anciani aliam dimidiam, tamen postquam Potestas habet vnum de Ancianis;

Ancianis, apparet quod excedit dimidiam partem,& sic quod ipse Potestas facit cum illo Anciano, dicitur factum à maiori parte,& ibidem ex prædicta doctrina ad alterius similis casus resolutionem infert.

Et in nostrismet propriis terminis post Hostien.Ioan.
20 Andr & Roman.citatis locis,idem resoluit Card.Tusch. *pract.conclus.tom 5.lit. M. concl.14. num.18.* ibi, *Amplia in præsentatione patronorum, quia si habet dimidiam Iurispatronatus, & alij decem habent aliam dimidiam, attenditur præsentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem alterius dimidiæ quando illis dicitur competit vt singulis, cap.scriptum cum ibi not.de elect.Federic.d.cons.1.n.3.vers.nam si vno patrono.* Idem in materia collationis tradit Host.*in cap. postulasti, de*
21 *concess.preb.* vbi,inquit quòd si electio pertinet ad Episcopum,& Capitulum,cum Episcopus habeat dimidium collationis,sufficit quod vnus,vel duo cohæreant, tenet Roman.*cōs.366.Quæritur in fine,*vbi alleg.Ioan.Andr.

Et in specie pulchrè consuluit Azeued. *cons.39.* in quo in terminis statuitur sanctæ Ecclesiæ Ciuitatensis
22 respondit pro quodam Canonico Magistrali, in cuius prouisione ad eius fauorem vocem dedit Episcopus, & quatuor alij Canonici,cæteris omnibus pro alio vocem dantibus; ex eo quod verba dicti statuti à Sede Apost. confirmati,vt ipse refert,ita se habebant. In quem Episcopus & Capitulum,vel maior & sanior pars consenserit, assumatur.

Nec est dubitandum Parochianos; & vicinos loci ad prouisionem huius capellaniæ vocatos esse vt singulos,
23 & non vniuersos; nam id constat tam ex verbis fundationis suprà relatis,quam quod in dubio ita præsumendum est, Felin. *cap.cum omnes,n. 29. de constit.* Lambert *de iurepatr.p.2.lib.2 q.3.art.8.* & ita sæpiùs Rotam tenuisse refert Nicol.Garc.*de benefic.p.5.c.9.n.222. & 227.* Ad quod est notabilis doctrina Abb.*in cap.quoniam 3.n.13.de iurepatr.*ibi, *Quæro extra glos.de nota-*
24 *bilis, & quotidiana quæstione. Hic dicitur quòd valeat præsentatio facta à pluribus, nunquid sit necesse vt conueniat maior pars habito respectu ad omnes patronos, an sufficiat maior pars habita comparatione ad maiorem partem. Exemplum, quatuor sunt patroni, duo præsentāt vnum, tertius alium, quartus alium præsentatus à duobus non habet maiorem partem omnium,sed habet maiorem partem habito respectu ad alios præsentatores. Ioan. Andr. dicit quod aut præsentatio fit ab istis,vt à collegiis, & tunc requiritur maior pars respectu totius Collegij; & pro hac videtur text.in cap. Ecclesia, sup. de elect. Aut isti præsentant tanquam singulares,vt communiter faciunt laici,qui de patrimonio habent iuspatronatus,& nūc sufficit maior pars respectu aliarum partium, & sic intelligit istum textum. Et nota singulariter hoc dictum,quia facit ad multa, vbi enim habent plures explicare aliquem actum,debet semper animaduertere vtrū habeant hanc potestatem,vt collegium,an vt singuli, vt primo casu requiratur maior pars totius Collegij,secundò casu sufficit maior pars respectu aliarum partium,* &c. Eandem doctrinam tenet ibi Card. *quæst.7.* & sequitur Lambert. *de iurepatron. part.3. lib.2. artic.4. num.1.fol.mihi 354.*

Quamuis in hoc casu interuenire debere maiorem Parochianorum partem vna cum Rectore, vt præsenta-
25 tus dicatur præsentari à maiori parte, existimauerint Ias. *in l.iurisgentium §.hodie num.13.vers.secunda conclusio, ff.de pact.*Felin.*in cap.pastoralis in 2.num.9.de rescript.* Cassad. *decis.2. in fine, de iurepatron.* qui fundantur, vt ait Azeued.*d.cons.39.sub num.9.* in rationibus, & argumentis adductis à Gemin.& Ioan.Andr. *in cap.à collatione, de appellat.* dicentibus nomen collectiuum debere verificari in maiori parte. Et aduertit idem Gemin. quod si Episcopi votum cum vno ex Capitularibus maiorem partem faceret in electionibus, & similibus actibus,secundum opinionem Hostien. vtique Episcopus semper consequeretur intentum, & sic ius Capituli esset inutile, & verbale, contra text.*in l.2. C.commun.de legat.& cap.commissa, de elect. in 6.* maximè quando non est verosimile quod Episcopus non trahat ad se vnum Canonicum, arg. text.*in cap.1. ante fin.16.quæst.1.* Sed occurrit ipse Azeued. *citato loco numer.10.* quòd si hæc opinio foret sequenda,esset destruere tot iura, & Doctorum traditiones & fundamenta nostræ,quam sequimur,opinionis, quibus non respondent,qui Hostiensem reprobant, & multo melius inconueniens est quod omnes sequantur opinionem, quod in his, quæ competunt Episcopo, & Capitulo, dimidiam habeat partem Episcopus, & quod maior pars debeat intelligi,dummodo Episcopus habeat dimidiam partem votorum Capituli, hoc enim est se incontinenti corrigere, contra text. *in l. nam ad ea ff.de condit. & demonst.*

Quod absque dubio procedit constando, prout in
factò constat, quod votum Rectoris sequuti fuerunt 26
plures ex Parochianis, & vicinis,& ita necessariò ratione dubij, & incertitudinis tenendum,quod illorum medietas concurrerit, ad text *in cap.afferte,de præsumpt.& in l. & hoc Tiberius 41.ff.de hered. instit.& in l. Titius 54.ff ad Trebell.& in l. antiqui,* ibi, *quia non poterant scire quod nasci possunt,*&ibi,*medietatem quandam ff.si pars hered.pet.* nam in dubiis media via eligenda. Ti-
raq.*de primog. q.17. opin.4. à num.9.* Anton. Thesaur. 27
Pedem.decis.89. Menoch. *de præsumpt. lib.1. præs.97. n.27.* Et facit illud Ouid. 2. *Metam.*

——— *Medio tutissimus ibis.*

Et *Seneca tragœd.* 10.

Quisquis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret. 28

Accedit, quia vt par sit vtriusque virtus, atque effectus tantum vni parti tribuendum est,quantum alteri,vt ex aliis probat Menoch. *cons.158.num.49. vol.2.* Iuuat etiam æqualitatis ratio,quæ in omnibus,præcipuè in iudiciis semper seruanda est, *l. fin. C. de procurat. l. si id quod,in fine ff.de rescind. vendit.* cum aliis vulgaribus. Hinc est quòd diuisio æqualiter, vt iusta sit, necessariò fieri debet, Card. Tusch. *pract. concl.lit. D.concl.522. num.4. & concl.526.n.3. & conclus.531.n.1.* vbi quòd ita æqualiter fieri debet vt plus vni quam alteri dan-
dum non sit. Denique confirmat Iuris regula quod de- 29
terminando respiciens plura determinabilia, æqualiter omnia determinat, *l. iam hoc iure 4. ff. de vulgari l. quamuis, C. de impuber.* quam regulam ex pluribus firmant Menoch. *cons.88.n.19. vol.1.* Cassanate *cons.67. n.28* plenè Castill.*controu.lib.5.p.2.c.97.n.4.* Vincent. Fusar.*de substit.q.257.n.8.*

Restat modò probare quod nominatio eo modo facta 30
fuit concordiis, & quòd illa sic facta satisfactum fuit fundatoris dispositioni de qua suprà, ad effectum inualidandi secundum scrutinium desuper factum, quamuis maior Parochianorum pars cum Rectore non se conformauerit. Et præsupponendum in Iure factum maioris partis,ab omnibus fieri dici,*l.quod maior ff.ad municip.*ibi, *Quod maior pars Curiæ efficit, pro eo habetur ac si omnes egerint,l.alius 120.§.refertur ff. de verb. signif.l.planè ff. quod cuiusque vniuers.nom.l.nominationum C.de decurion. lib.10.cap.1. & fin.de his,quæ fiunt
à maiori parte Cap.* & vtrobique glos. & DD. Afflict. 31
*decis.1.num.4.*Vincent.de Franch. *decis.2.n.1.* Anton. Gam.*decis.1.n.2.*Cabed.*decis.6. n.4. & 5.p.1.* vbi cum Afflicto resoluit non valere consuetudinem, vel statutum, quo caueatur,vt non stetur maiori parti, & in specie iurispatronatus quando competit pluribus vt singulis, vt maior pars attendatur, resoluit Deci. *in cap. cum omnes in 1.lect.num.26. de constit.* & probat expressè text. *in cap. quoniam, de iurepatr. cap.quia propter, cap. auditis, de elect.* Quod procedit quamuis

præsenta

præsentatus à minori parte fuisset magis dignus, quam ille, qui habuit plores patronorum voces, dum tamen sit dignus, vt resoluunt Gutier. *lib. 2. canon. c. 11. n. 20. & 22.* Caualc. *decis. 1 num. 1.* Nicol. Garc. *de benef. p. 9. c. 2. n. 257.* Ricc. *in praxi decis. 191. n. 198.* Rot *decis. 117. p. 2. diuers.*

33 Quæ quidem Iuris regula quod factum à maiori parte ab omnibus fieri dicitur, locum habet & procedit licet dispositio omnium concordiam, & conformitatem postulet, quia nihilominus dictio illa, *omnium*, intelligenda est secundum subiectam materiam, idest, maioris partis, ne alias detur occasio rarius ac difficilius expediendi negotia, prout fieret, cum semper homines sua natura ad dissentiendum proni sint, *l. quia poterat ff. ad Trebell.* ita notarunt Decian & Cagnol. *in l. aliud 120. §. refertur. ff. de regul. iur.* Steph Gratian. *Marcb. decis. 183. n. 7*

34 Et non mirum, quia maior pars reputatur pro toto, Bart. *in l. cum de lanionis §. Sabinus ff. de fundo instructo*, sequitur Deci. *in c. cum omnes, lect. 2. n. 42. ad fin. de constit.*

35 Vnde concludit Angel. *in addit. ad Bart. in l. exactor C. de suscepter. lib. 10.* per glos. *ibi verb. cœtu*, quòd si in aliquo testaméto nominati fuerunt commissarij cũ claus. *vt factum per omnes obtineat firmitatem*, nihilominus factum à maiori parte ita validum erit ac si per omnes factum esset, ita sequendo Angel. tenent Corset. *sing. 584 incip. Quod fit a maiori parte, vers. adde Angelum tom. 1. singul. Doctor. fol. 592.* Firmianus *suo repert. in verb. Vniuersitas, in fine.*

36 Præterea id ipsum quoque confirmat Alex. in addit. ad eundem Bart. post glos. *ibi in l. quicunque C. de omni agro deserto lib. 11.* vbi etiam tradit quòd quamuis dispositio omnium requirat consensum nihilominus sufficit quod interueniat consensus maioris partis, Bart. *in l. rescriptum*, & ibi Bald. Fulgos. & Alex. *ff. de pact.* refert & sequitur Stephan Gratian. *d. decis. 183. n. 10. & 11.* vbi tandem *n. 12.* concludit quod dicitur concorditer fieri quod fit per maiorem partem, quod tanquam indubitatum firmant Deci. & Cagnol. *in d. § refert*, vterque *n. 3.* Ea ratione, quia in magno hominum numero impossibile est omnes conuenire, cùm semper ad dissentiendum proni sint, vt *supra* dixi, & idcirco de facili discordant *c. nec nouum, 8. q. 1.* Abb. *cons. 37. n. fin. in fine p. 2.* Et rectè probat illud.

Vello suum cuique est, nec voto viuitur vno;

Et illud,

Scinditur incertum studia in contraria vulgus:

& denique illud, *Tot capita tot sententiæ.* Nicol. Losæ. *de iure vniuersit. p. 2. c. 3. n. 6. cum seqq.*

37 Vnde infert Abb. Panor. *in consilio super Conc. Basilien. in 1. dub. col. 2. vers. quinimo*, non esse validam Capituli consuetudinem etiam iuratam, inducentem facti inualiditatem in quo omnes non concordauerint, refert & sequitur Card. Tusch. *pract. conclus. lit. D. concl. 454 n. 4.*

38 Et similiter ex dictis infertur minimè valere statutum vniuersitatum ecclesiasticarum inferiorum, siue consuetudinem, vt duæ partes ad minus debeant concordare, quia semper debet valere factum à maiori parte *cap. 1. c. licet, de elect.* Abb *citato loco, vers. quinimo*, Vincent. de Franch *decis. 1. n. 31.* Card. Tusch. *d. lit. D. concl. 454. n. 5.*

39 Et ex eadẽ ratione, videlicet quod sint homines faciles ad dissentiendum infertur etiam minimè valere statutum quod non possit vniuersitas aliquid facere nisi de voto omnium, nam impediretur proculdubio publica vtilitas Ita Alex. *cons. 124. In re tam graui num. 2. & 3. lib. 6.* sequitur Card. Tusch. *d. concl. 454. n. 10.* vbi *n. 11.* cum eodem Alex. scribit etiam non ligari Papam se obligantem & vouentem cum iuramento non facere Cardinales nisi concurrat votum omnium Cardinalium, quia per vnius facilem discordiam impediretur bonum publicum.

Ex quibus doctrinis egregiè confirmantur glossæ *in c. non potest, 3. & in c. cum olim, verbo plena, de sent. & re iud. & in c. 1. glos. fin. de maior. & obed.* quatenus resoluunt quod si requiratur electionem, vel aliud fieri de plena concordia, adhuc sufficit quod fiat à maiori parte. 40
Quarum glossarum auctoritas cæterorum auctoritatem planè superat, vt post Bart. Bald. Alex. & Ias. tradit Morl. *in emporio Iuris tit. 1. q. 12. n. 3.* vbi cũ Imol. dicit opinionem glossæ sufficere pro textu, quando textus non reperitur: & plura alia circa glossarum auctoritatem adducit Hieron. Grat. *cons. 131. n. 19. & 20. tom. 1.*

Quare resolutiuè concludendum est quod illud dicitur concorditer fieri, quod fit per maiorem partem, in qua etiam verificantur verba, *plena concordia*, secundũ subiectam materiam, vt in dictis glossis; & tradit Abb. *in d. c. cum olim, n. fin.* sequitur Decian. *in d. §. refertur n. 3. vers. hoc intelligatur*, & *ibi* Cagnol. *n. 3.* tenet etiam Cardin. Tusch. *d. lit. M. concl. 14. n. 4.* aduersùs Alexandrum ab eo relatum, quem etiam reprobat Steph. Grat. *d. decis. 183. n. 12.* Verùm Alex. intelligendus fuisse loquutus attento rigore, & proprietate vocabuli in materia stricta, prout in contractu, & ita eum rectè intelligit Card. Tusch. *vbi supra n. 32.* 41

In eadem causa.

Fundatio capellaniæ in qua adest clausula, *y que la den à clerigo que no aya otro beneficio*, excludit clericum tunc temporis aliud beneficium habentem.

Votum CXXII.

1 . *Casus dubitationis proponitur.*
2 *Conditio quod præsentandus ad capellaniam nullum aliud beneficium obtineat, est iustissima.*
3 *Fundatores possunt in capellaniarum & beneficiorum erectionibus quascunque clausulas sibi bene visas apponere.*
4 *Nisi vel natura impossibiles sint, vel turpes, vel contra substantiam beneficij.*
5 *Papa sine magna & vrgenti causa mutare, seu alterare non solet qualitates à fundatore in erectione beneficiorum appositas.*
6 *Qualitas admittens, vel excludens aliquem debet interuenire de tempore actus.*
7 *Habilitas, & qualitas requisita debet interuenire de tempore oppositionis, vel petitionis.*
8 *Habilitas requisita præcedere debet antequam quis nominetur, vel eligatur.*
9 *Verbum, aya, quid importet?*
10 *Qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi.*
11 *Affectatus actus nihil prodest.*
12 *Ius & priuilegium omnino perditur per affectationem.*
13 *Præbendam tenuem renuncians vt consequatur aliam in damnum tertij sibi non profuit, nec illi tertio præiudicat.*
14 *Paupertas affectata nihil proficit.*
15 *Pauper effectus in alterius præiudicium data operà non potest tali paupertate se iuuare.*
16 Beneficium *verbum comprehendit tam Curatum, quam simplex.*
17 *Proprietas verbi quantum comprehendit, catenus accipitur dispositio.*

18 *Beneficiorum pluralitas iure prohibetur.*
19 *Concil. Trid.* sess. 24. cap. 17. de reform. *comprehendit beneficia iurispatronatus.*
20 *Prohibitio legis & hominis maioris virtutis est.*
21 *Prohibitio generalis omnem casum tam maiorem, quàm minorem comprehendit.*
22 *Negatiua inducit nullitatem, & remouet omnem potentiam ab actu.*
23 *Incompatibilitatem non inducit acquisitio beneficiorum, sed tantum illorum retentio.*
24 *Promisio hominis facit cessare promisionem legis.*
25 *A proprietate verborum minimè recedendum.*
26 *Voluntas testatoris in omnibus predominatur.*

1 IN fundatione cuiusdam Capellaniæ post nominatos
patronos, qui ad eam præsentare debeant, annectuntur sequentia verba. *Y que la den a clerigo que no aia
otro beneficio.* Dubitabatur an præsentatio facta ad fauorem clerici qui tunc temporis habebat duo beneficia
ecclesiastica, pacificè possessa, esset valida? & respondi negatiuè, ex sequentibus.
2 Conditionem illam, videlicet quod ad capellaniam
præsentandus nullum beneficium obtineat, tanquam
iustissimam à fundatore apponi potuisse obseruant Fr.
Emman. Rodrig. *in summ. tom. 1. c. 77. concl. 25. n. 26.*
3 *secundum vlt. impress.* Perez de Lara *de anniuers. & capellan. lib. 2. c. 7. ex n. 1.* Liberum est enim fundatoribus
beneficiorum, & capellaniarum quascumque conditiones, clausulas, & grauamina sibi benevisas apponere, *c.
praterea el 2. de iurepatr. cap. significatum. de praben.*
Concil. Trid. *sess. 22. de reform. c. 9. & sess. 25. etiam de
reform. c. 5.* Roch. de Curte *de iurepatr. verb. pro eo quod
n. 25.* Lambert. *eod. tract. lib. 1. q. 6. princ. à n. 49.* Spin.
*in speculo testam. gloss 4. princ. n. 39. & 42. vers. ex quo
deducitur,* Ioan. Gutier. *cons. 1. n. 1. & cons. 1. n. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel glos. 5. in princ. n. 45.* Lotter. *de re
4 benef. lib. 1. q. 32.* Ego *de officio & potest. Episcopi p. 3.
alleg. 70. à n. 38.* vbi *n. 40.* teneo posse Episcopum, vel
alium superiorem, reiicere illas leges per fundatorem sibi porrectas, quæ vel natura impossibiles sint, vel turpes,
vel contra substantiam beneficij, vel denique contra perpetuam legum prohibitionem illas improbantium.
5 Quas quidem qualitates in fundatione, seu erectione beneficiorum appositas, etiam Romanus Pont. sine
magna & vrgenti causa mutare, aut alterare non solet,
Clem. *quia contingit, de relig. domib.* Concil. Trid. *d. sess.
25. de reform. c. 5.* ibi, *Quando igitur ex beneficiorum
quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliqua requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta, in beneficiorum collatione, seu in
quacumque alia dispositione, eis non derogetur,* Pinel. *in
rub. C. de rescind. vendit. p. 1. c. 2. n. 19.* Mieres *de maior.
p. 2. in initio n. 460.* Fr. Emman. *d. cap. 77. concl. 27. n. 8.*
6 Et ideò cùm fundatio requirat vt præsentetur qui
aliud beneficium non habuerit; debebat iste præsentatus de tempore suæ præsentationis beneficio carere,
communiter enim resoluunt DD. quod qualitas admittens, vel excludens aliquem, debet interuenire de tempore actus, itavt non sufficiat, vt pauló pòst, vel antea
adfuerit, secundùm Ias. *in l. 1. n. 2. C. de testam.* Roman.
cons. 29. n. 10. lib. 1. Menoch. *cons. 1. n. 419.* Auendan. *de
exequen. mandat. p. 2. c. 12. n. 15.* Mexi *ad leg. Toleti fundam. 2. p. 4. n. 16.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 13. num. 37.*
Roder. Xuar. *alleg. 22. num 23* Bobadil. *in sua politica,
lib. 3. c. 4. n. 39.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 693. à
n. 5.* & in specie Fr. Emman. *d. c. 77. n. 14.* Perez de Lara *d. lib. 2. c. 9. n. 53. cum seqq.* Rot. *decis. 158. n. 3. & 7.*
apud Farin. *part. 1. recent.*
7 Etsic de tempore oppositionis & petitionis debet
interuenire habilitas & qualitas requisita ex Gutier.
cons. 44. n. 7. Perez de Lara, & Ceuall. resoluit Nicol.
Garc. *de benef. p. 7. c. 4. n. 85. & seq.* & probatur expressè
in cap. si eo tempore 7. de rescript. lib. 6. Imò antequam 8
quis nominetur, vel eligatur habilitatem requisitam
præcedere debere ex pluribus latè concludit Mastrill. *de
magistrat. lib. 2. c. 11. n. 97. cum seqq.*
Quod in præsenti casu absque dubio procedit, atten- 9
tis expressis fundationis verbis, ibi, *Y que la don a clerigo que no aya otro beneficio,* quæ apertè ostendunt
eius voluntatem, quæ fuit excludere clericum tunc temporis aliud beneficium habentem. Verbum enim, *aya,* 10
idem importat ac si diceret, habeat habilitatem eo tempore: nam qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi, *l. in delictu, §. si extraneus, ff. de noxalib. l. 1. § tutoris, ff. quod iussu,* Menoch. *remed. 16. recup. ex n. 23. & de præsumpt. lib. 4. præs. 81. n. 17.* Velasq.
de Auendaño *in l. 44. Tauri gl. 15. n. 2.*
Non obstat affectata beneficiorum renunciatio ad 11
effectum vt beneficio carens capellaniam obtinere posset, quia affectatus actus nihil prodest, *l. 2. §. fin. ff. si quis
caut. §. item tria, Instit. de excus. tut.* Surd. *cons. 171. n. 96.* 12
imò per affectationem omnino perditur ius, & priuilegium, vt per plures casus ostendit Card. Tusch. *pract.
concl. lit. A, concl. 237. per tot.* Et in pulchro casu
Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 19. n. 26.* quem in eodemmet casu sequitur Fr. Emman. *in sum. tom. 2. c. 31. n. 6.
concl. 5.* videlicet in muliere quæ cum esset diues, omnibus suis bonis renuntiauit vt ad titulum paupertatis
dispensationem Pontificis obtineret ad contrahendum
matrimonium cum consanguineo, quo casu non gaudet
paupertatis priuilegio.
Et in nostra specie est tex. opt. *in c. 2. de renunt. lib. 6.* 13
vbi renuntians tenuem Præbendam, vt consequatur
pinguiorem in damnum alterius sibi non profuit renunciatio, nec illi tertio præiudicat, notat Card. Tusch. *d.
concl. 237. n. 6.* Menoch. *cons. 208. n. 17. vol. 2.* vbi *numerus seqq.* multis similibus comprobat; ea ratione, 14
quia affectata paupertas nihil proficit, vt tradit Gabr.
Aluarez *de priuileg. paupert. p. 1. q. 6. n. 57.* vbi citat illud
Mart. *lib. 11. epigr. 17.*

Tu tamen affectas Nestor dici, atque videri
Pauper, & in populo quaeris habere locum.

Et in nostra specie ait idem Gabr. Aluarez *citato loco,* 15
quod idem fieri solet ad beneficia obtinenda, de quibus
inquit Bald. *in cap. cum adeo n. 1. de rescript.* eos, qui in
impetrando beneficio fingunt se pauperes, cùm non
sint, non nisi ventum reportare. Cui suffragatur aliud
Iuris Axioma, quod non succurritur ei, qui sua culpa in
paupertatem se posuit, & data opera in alterius præiudicium pauper effectus est, prout latè probat Marc. Anton. Mangil *in tractat. de imputat. q. 178. n. 13.*
Non obstat quod dicitur ex aduerso, videlicet fun- 16
datoris mentem fuisse excludere habentem beneficium
Curatum propter impedimentum inseruiendi capellaniæ, non autem habentem beneficium simplex nullam
residentiam requirens, nec impediens dictæ capellaniæ
seruitium; Quia respondetur, verbum, *beneficium,* de quo
vsus fuit fundator, comprehendere beneficia tam Curata
quam simplicia, glos. verbo beneficia *in c. si gratiosè, de
rescript. in 6,* Selu. *de benefic. p. 1. q. 3.* Rebuff *in praxi tit.
quid sit beneficium n. 10.* Quintana-duen. *lib. 1. ecclesi
c. 4.* cũ aliis per Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 6. n. 37. & 38.*
Vnde fit quòd à verborum proprietate minimè rece- 17
dendum, cum proprietas verbi quantum comprehendit,
eatenus accipiatur dispositio, *l. multum interest,* ibi,
quatenus lectio probat, C. si quis alteri, vel sibi, latè Tiraq. *in l. si vnquam, verbo libertis n. 17. & 18. C. de reuoc.
donat.* Aluar. Valasc. *cons. 58. n. 8. ad fin.* Maximè cùm sit 18
fundatoris mens Iuri cõmuni multum cõformis, secundũ quod beneficiorum pluralitas prohibita est, *c. de multa, de prabend.* cũ similibus, Conc. Trid. *sess. 7. de reform.
c. 4. & sess. 24. c. 17. etiã de reform.* quãuis sint beneficia
simplicia.

simplicia, *cap. conquerente, de cleric. non resid.* Nau. *cons.*
12. alit. [illegible] *de p. ebend.* cum alijs per Perez de Lara *an-*
niuers. & capell. [illegible] & in specie omnino
videndus Ioan. Gutier. *cons. 2. n. 12.* vbi refert verba *d. c.*
17. ibi, *Vt in posterum vnum tantum beneficium eccle-*
siasticum singulis conferatur; declarando vt per me *de*
iure ecclesiastico vniuerso lib. 3. c. 13. n. 180. cum seq. Et
sentit Nicol. Garc. *de benef. p. 11. c. 5. §. 3. n. 280.* illud de-
19 cretum comprehendere etiam beneficia iurispatronatus
ob paritatem rationis.

20 Concurrit ergo duplex prohibitio, iuris scilicet, & fun-
datoris, & qua fortius ius insurgit, & plus operatur legis
& hominis prohibitio, quæ maioris virtutis est, *Auth.*
de alienat. & emphyt. §. sanctissimus collat. 9. Roder. Xu-
ar. *alleg. 9. n. 14.* Alex. *cons. 84. n. 6. lib. 6.* Olasc. *Pedem.*
decis. 85. n. 14. Rimin. *cons. 61. num. fin.* Ludou. Cassanate
cons. 1. n. 35. to. 1.

21 Nec obest ratio illa fundationis, *y que la sirua de*
todas horas, per quam videtur fundatorem incompatibi-
litatem considerasse circa beneficia Curata, cum illa ha-
bentes non possint in alio loco singulis horis capellaniæ
deseruire. Quia multipliciter respondetur; & primo fun-
datores in Capellano duplicem casum copulatiue requi-
rere, vnum quod non haberet aliud beneficium, alterum
quod singulis horis capellaniæ inseruiret, & ita illa duo
debent interuenire necessario, & præcisè, aliter eius vo-
luntati non obtemperatur *l. qui heredi plures ff. de con-*
dit. instit. l. si is qui ducenta §. verum ff. de rebus dub. Surd.
cons. 45. num. 15. Mangil. *de imputat. q. 8. n. 43.* Gutier.
cons. 6. n. 1. Secundò quia generalis illa prohibitio, *que*
no se de à clerigo, que aya otro benefitio, omnem casum
tam maiorem, quam minorem comprehendit, *c. maiori-*
bus de prebend. c. queritur §. fin. 22. q. 2. ex pluribus
resoluit D. Barb. *in l. cum prætor. n. 112. ff. de iudic.* Ter-
tiò, quia cum fundator vsus fuerit verbis negatiuis, *no se*
22 *de aquien aya otro beneficio*, censetur per illa adempta
potestas patronis eam dandi beneficium aliud obtinen-
ti, hæc est enim virtus, & natura negatiuæ inducere nul-
litatem, & remouere omnem potentiam ab actu, omnem
casum excludendo etiam minimum, vt latissime fundat
Card. Tusch *pract. lit. N. concl. 26.* Perez de Lara *de an-*
niuers. & capell. lib. 2. c. 5. ex n. 22.

23 Nec etiam obstat quòd incompatibilitatem non in-
ducit acquisitio beneficiorum, sed tantùm illorum re-
tentio, vt per Nicol. Garc. *de benef. p. 11. c. 5. n. 283.* Quia
licet hoc de Iure procedat, id tamen locum habere non
potest, attenta expressa fundatoris dispositione, quæ ab
ea Capellania obtinenda excludit quemlibet clericum
habentem beneficium Ecclesiasticum in citatis verbis,
quod potuit facere, vt constat ex auctoritatibus & Iu-
24 ribus supra citatis, & ita succedit Iuris regula quod pro-
uisio hominis facit cessare dispositionem legis, & eam
tollit, *l. fin. Cod. de pact. conuent. l. & habet § cum quis, &*
ibi glos. ff. de precar. Surd. *cons. 476. n. 6.* latè Card. Tusch.
practic. conclus. lit. P. concl. 95. Lara *de capell. lib. 2. c. 9.*
n. 27. & seq.

Nec denique obest quod testator præsumitur se vo-
25 luisse conformare cum dispositione Iuris communis. Quia
pariter satisfit non procedere quando voluntas testato-
ris est clara, prout in nostro casu, tunc enim à proprieta-
te verborum minimè recedendum est, *l. non aliter ff. de*
legat. 3. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit.*
6. n. 21. vbi *n. 19.* quod stante claritate necessariò sequen-
da est voluntas testatoris, quæ in omnibus prædomina-
tur, *l. cum quæstio, in fine C. de legib.*

Toletana Translationis.

Electus in Episcopum, seu translatus ad aliam Ecclesiam, quando sub reatu peccati mortalis teneatur nominationi, seu electioni de se factæ consentire, & translationem non impedire?

VOTVM CXXIII.

1 *Cardinalis de Borgia moritur Matriti de mense Decembris 1645.*

2 *Rex Catholicus Philippus IV. in Archiepiscopum Toletanum nominauit Eminentissimum D. Cardinalem Sandoual.*

3 *Antistes in Ecclesia Dei rite perficitur cum populus pariter in eum acclamauerit.*

4 *Reges sub reatu peccati mort. tenentur ad Episcopatus meliores & digniores nominare.*

5 *Regibus imputandum si eorum culpa Episcopi tales non sint quales olim fuere.*

6 *Philippus II. ad Episcopatus non statim nominabat sed matura adhibita deliberatione, habitoque personarum delectu.*

7 *Rex in Episcopis nominandis personæ respectum habere poterit, si hæc simul Ecclesiæ seruitio, & vtilitati conducat.*

8 *Contra Episcopos, qui per vicarios, & visitatores munus suum adimplere existimant.*

9 *Consultationis causa refertur.*

10 Cap. inter corporalia 2. de translat. Episcopi, *refertur.*

11 *Matrimonij carnalis consummati vinculum est indissolubile.*

12 *Translatio est de vna Ecclesia ad aliam regularis mutatio cum euidenti causa vtilitatis, vel necessitatis.*

13 *Translatio aliquando de volente, aliquando de inuito etiam suadente iusta & rationabili causa fit.*

14 *Episcopus translatus quando desinat esse Episcopus prioris Ecclesiæ?*

15 *Pontificibus Romanis speciali quasi priuilegio expressè concessa reperitur facultas spirituale coniugium dissoluendi.*

16 *Coniugium spirituale contrahitur inter Episcopum, & Ecclesiam.*

17 *Vinculum coniugij spiritualis Iure humano, seu Pontificio est dissolubile.*

18 Cap. inter corporalia, de translatione Episcopi, *declaratur.*

19 *Pontifices solent vti Sacræ Scripturæ testimonijs in sensu morali ad propria decreta confirmanda.*

20 *S. Thomæ doctrina laudatur.*

21 *Episcopatum optare & appetere quando liceat?*

22 *Episcopatum propter bona temporalia, vel diuitias, & maiores redditus appetere peccatum mortale.*

23 *Episcopatum non appetenti oblatum citra culpam potest illum suscipere, & etiam propter bona temporalia.*

24 *Episcopatum suscipere renuens si virtutibus polleat Pastorem summum conuincitur non amare.*

25 *Laborandum non in eo quod sibi, vel paucis vtile sit, sed quod multis vt salui fiant.*

26 *Humilitati an præsumptioni tribuendum si quis debere præesse intelligens, ex humilitate præesse contemnit?*

27 *Labor pro Deo nullatenus effugiendus.*
28 *Eminentissimus D. Card. de Sandoual residendi apud suam Ecclesiam Giennen. auidissimus.*
29 *Eminentissimus D. Card. de Sandoual fortiter nominationi restitit.*
30 *Ioannes Hurtado Dominicanus similem nominationem ad Archiepiscopatum Toletanum acceptare recusauit.*

1 VAcante Archiepiscopatu Toletano per obitum
Eminentissimi & Reuerendissimi D. Cardinalis
de Borgia, qui diem suum clausit extremum die 28.
mensis Decembris exeuntis anni 1645. Rex noster ve-
re Catholicus Philippus IV. optans illi Ecclesiæ de
optimo pastore prouidere, qui in ea residere, & Pasto-
ralis officij munus adimplere valeret, cùm transactis
annis ob diuturnam Prælatorum absentiam plura sint
quæ magna indigent reformatione, tam circa Cleri mo-
res corrigendos, quàm circa secularium animum, men-
tem, cogitationemque à vitiis abducendam, ad bo-
namque frugem recipiendam, negotium id totum Deo
commendare constituit, à quo scimus omnia bona pro-
uenire. Paucos post dies à vacatione cœpit per hanc
2 Curiam vox omnium spargi Eminentissimum D. Car-
dinalem de Sandoual Giennen. Episcopum in Præla-
tum deposcentium, vt accidit in felicissima S. Ambro-
sij promotione, sicut legitur in quarta suæ festiuitatis
lectione, *Vniuersi populi vox erupit Ambrosium Epi-*
3 *scopum deposcentis.* Catholicus Rex habita matura de-
liberatione, & piorum virorum consilio adhibito, sciens
quòd tunc in Ecclesia Dei ritè perficitur Antistes cùm
populus pariter in eum acclamauerit, vt fuerat statutum
in Conc. Toletano XII *cap. 6.* quod refertur *in cap. enim
longè, 25. dist.* eundem Eminentissimum D. Cardina-
lem de Sandoual in Archiepiscopum Toletanum nomi-
4 nauit, in quo certè meliorem, ac digniorem præficien-
dum curauit, nam id à Regibus sub peccati lethalis
reatu fieri debere expressè decisum est in Concil. Trid.
sess. 24. de reform. cap. 1. vers. nisi quos digniores, & re-
soluunt Fr. Emman. Roder. *in sum. tom. 4. cap. 67. de los
Obispos n. 26.* Maurit. de Azeued. *de præcellent. Episcop.
dignit. p. 1. cap. 3. num. 13. & 14.* quos refero *de offic.
& potest. Episcopi, p. 1. tit. 1. cap. 3. num. 34. in fine, in
vlt. impress.* Duaren. *de Sacris Ecclesiæ minist. lib. 5.
cap. 12.* vbi de obligat. Regis, & partibus eligendo-
rum, Gambac. *de immunit. Eccles. lib. 5. cap. 5. num. 7.*
5 vbi inquit, *Regibus imputandum, si eorum culpa Episco-
pi tales non sint, quales olim fuere, & quales ipsi de-
siderant. Sedes enim Apostolica longè posita illorum
vitam, ac mores minus perspectos habere potest. Inque
informationibus ad eam transmissis quiescens eos quos
illi nominant ferè probare ac confirmare solet, nisi ali-
quando aliunde aliud illi constet, id quod raro con-
tingit.*
6 Peculiari Dei dono in electionibus, & nominationi-
bus, quæ à Catholicis Regibus fiunt, semper optimi
viri omnigena virtute præditi Pontifici Max. fuerunt
oblati, & ab eo admissi: & in his inuestigandis maxi-
mam curam adhibuit prudentissimus Rex Philippus II.
vt refert Anastas. Germon. *de sacrorum immun. lib. 3.
cap. 12. n. 40.* ibi, *Vtinam omnes tale ius habentes, tales
nominationes facerent, vt Philippus Hispaniarum Rex,
& verè Catholicus. Non enim statim nominat, nec ad
cuiusque preces, sed matura adhibita deliberatione, ha-
bitoque personarum delectu, tales offert viros Pontifici
Max. (non in Hispania solùm, sed in Indiis, & Neapo-
litano, & Siciliensi Regno) qui Episcopali dignitate
meritò ab omnibus digni existimentur, & ob hanc vnam
potissimam causam semper existimaui omnia illi poten-
tissimo Regi feliciter cedere.* quæ verba refert Ceuall.
commun. contra commun. q. 897. n. 475.

Poterit nihilominus Rex personæ respectum habere 7
si hæc simul Ecclesiæ seruitio, & vtilitati conducat; le-
gimus enim in vita Eminentissimi Cardinalis Bellar-
mini *lib. 3. cap. 5. §. rursus*, ad consultationem Clemen-
tis VIII. sic respondisse. *Deberent prouideri Eccle-
siæ de bonis personis, non autem personæ de bonis Eccle-
siæ. Fateor tamen optimam illam esse prouisionem, cùm
vtrumque simul fieri potest, vt & personæ benemeren-
ti, & Ecclesiæ vacanti vtiliter prouideatur.* Cui Pon-
tifex ita respondit. *Scimus & hoc quantum in nobis est
præ oculis habemus; prouidere Ecclesiis, non autem per-
sonis: nisi quando & Ecclesiæ, & personæ æquè nos
prouidere putamus.*
Verùm in hac nominatione de persona Eminentissi- 8
mi D. Cardin. de Sandoual ad Archiepiscopatum Tole-
tanum per translationem ab Ecclesia Giennen. nullus
fuit habitus suæ personæ respectus, sed solus piissimi
Regis animus fuit Ecclesiæ Toletanæ necessitatibus pro-
uidere; nam multis retro annis diuturna Serenissimi
Cardinalis Infantis eius administratoris absentia, &
quadriennali ferè Sedis prædictæ vacatione, non potuit
à proprio Pastore videri, regi, & gubernari: quod quan-
tum detrimenti ouibus pariat, & quam ipsi Pastoribus
condemnationem afferat, multis Sanctorum Patrum ad-
monitionibus edocemur; vt ex Ioanne Echio *homil. 2.
de Sancto Stephano*, ad hoc propositum refert Espencæ.
*lib. 3. digress. cap. 22. Nostrates Prælatos Apostolicum
ordinem inuertere dum spiritualia grauiora quæque
subeant rati in Pontificalibus Suffraganeorum, in iudi-
cialibus Officialium, in absoluendis peccatoribus Pœni-
tentiariorum ope vtuntur, in prædicatione Monachum
aliquem nescio quem proferunt, in aliis spiritualibus
alios habent Vicarios. Sin qua in re census, aut reddi-
tus laborant, & temporalia quis moratur, extra moram
hæc res ad ipsum Dominum Episcopum referenda.* Qua-
re idem Espencæus satyricè subdit se meminisse D. Io-
docum magni tunc nominis concionatorem, polliceri
palàm solitum huiusmodi Episcopis futuro seculo Vica-
riam quidem salutem, personalem verò perniciem. *Adi-
bunt*, aiebat, *concionabundus huiusmodi per Vicarium
paradisum, in persona inferos.*
Publicata desideratissima hac nominatione, Excellen- 9
tissimus D. Comes de Altamira Eminentissimi germa-
nus frater optimè cognoscens synceram D. Cardinalis
mentem, veritus ne frustraretur necessarius nominatio-
nis huiusmodi finis, si ille eam acceptare nollet, nisi
probaretur eum ad acceptandum sub reatu peccati mor-
tali teneri & obligatum esse, mihi consuluit, vt pro ve-
ritate ad sedandos Eminentissimi D. scrupulos quid hac
de re sentirem, in chartam breuiter redigere, qua pos-
set eundem Eminentissimum D. in debitam trahere ac-
ceptationem; & licèt id onus meis humeris impar iudi-
cauerim, tamen vt tanti Principis desiderio satisface-
rem, sic respondendum duxi.
Prælati plures, qui cum Ecclesiis ad quas promoti 10
fuerunt spirituale coniugium contraxerunt, ita se cum
illis indissolubile vinculum habere existimant, vt ad
alias etiam quacunque facultate suffulti debite transire
non valeant, moti auctoritate text. *in cap. inter corpo-
ralia 2. de translat. Episcopi*, ibi, *Cùm ergo fortius
sit spirituale vinculum quam carnale, dubitari non
debet quin Omnipotens Deus spirituale coniugium,
quod est inter Episcopum & Ecclesiam, suo tantum
iudicio reseruauerit dissoluendum, qui dissolutionem
etiam carnalis coniugij, quod est inter virum & fœ-
minam suo tantum iudicio reseruauit*, &c. Ex quibus
verbis Vazq. *in 3. p. tom. 3. disp. 141. cap. 1.* putauit vin-
culum, quo Episcopus ligatur suæ Ecclesiæ, iure diuino, 11
& naturali indissolubile esse. Exemplo matrimonij car-
nalis consummati, cuius vinculum ita indissolubile est,
vt nec à Summo Pontif. dissolui possit, vt resoluunt

multi,

multi, quos refert & sequitur Sanch. *de Matrim. lib. 2. disp. 14.*

12 Ad cuius difficultatis solutionem præmittendum est translationem esse de vna Ecclesia ad aliam regularem mutationem cum euidenti causa vtilitatis, vel necessita-
tis, *cap. mutationes, cap. suas, c. sicut vir 7. quæst. 1.* Ioan.
13 Honor. *in sum. Decretal. ad hunc tit. n. 1.* Aliquando quia volens, nonnunquam inuitus, etiam suadente iusta, & rationabili causa, transfertur de vna Ecclesia ad aliam; cum qua distinctione Rot. *decis. 475. p. 1. recent.* quæstionem resoluit, an translatus de vna Ecclesia ad aliam
14 desinat esse Episcopus primæ, vbi primum à Papa ab illius vinculo absolutus fuit, an verò post adeptam secundæ possessionem; qua de re recentiorem habemus declarationem sacræ Cong. negotiis Episcoporum præpositæ *sub die 14. Decembris 1624.* quam refert Mallobr. *in praxi habendi concursum requis. 1. dub. 9. secundum Roman. impress.*

15 Secundò notandum est per summos Pont. comparationem fieri inter vtrumque matrimonium, spirituale scilicet, & carnale, quoad indissolubilitatem, expressè tamen concessa facultate speciali quasi priuilegio, Romanis Pontificibus spirituale coniugium dissoluendi, *capit. quanto 3. de translat. Episcopi.* ibi, *Non attendens quod veritas in Euangelio protestatur, quos Deus coniunxit, homo non separet, & potestatem transferendi Pontifices ita sibi retinuit Dominus & Magister, quod soli B. Petro Vicario suo, & per ipsum successoribus suis speciali priuilegio tribuit, & concessit, &c. capit. vlt. eod. tit.* ibi, *Sicut legitimi matrimonij vinculum, quod est inter virũ & vxorem, homo dissoluere nequit, Domino dicente in Euangelio: Quos Deus coniũxit, homo non separet: sic & spirituale fœdus coniugij, quod est inter Episcopum & Ecclesiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in consecratione intelligitur consummatum, sine illius auctoritate solui non potest, qui successor est Petri, & Vicarius Iesu Christi, &c.*

16 Vnde licèt ex prædictis iuribus colligatur spirituale coniugium contrahi inter Ecclesiam & Episcopum, vt per Azori. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 29. quæst. 3. vers. qualis igitur est*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 257.* Sebast. Cæs. *de eccles. hierarch. p. 3. disput. 6. de Episcopis § 2. num. 24* Nihilominus eius vinculum iure humano seu Pontificio est dissolubile, cùm potestas illud dissoluendi expressè in eisdem iuri-
17 bus tribuatur Petro, & eius successoribus, hoc est, Romanis Pontificibus pro tempore existentibus. Ita *in d. c. inter corporalia*, Card. *num. 1. & 3.* Imol. *n. 2.* & Abb. *n. 3. & 4.* Petr. de Ledesma *de matrim. q. 53. art. 3. post conclus. 3. vers. sed vt hæc*, Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 28. numer. 13* Suar. *de relig. tom. 3 lib. 1. cap. 16. per tot.* Se-
18 bast. Cæs. *d. § 2. numer. 17.* vbi *numer. 25.* verba *d. cap. inter corporalia, in principio* relata ait explicanda esset per alia, quæ paulo pòst infrà in eod. textu subduntur, videlicet. *Non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem auctoritate Romani Pont. (quem constat esse Vicarium Iesu Christi) Episcopus ab Ecclesia remouetur.* Et sic vinculum illud dicitur fieri indissolubile auctoritate diuina, id est, auctoritate diuinitus data Vicario suo: nam sicut Deus soluit per suum Vicarium, ita eidem potestatem reseruando per eundem dissoluit, in quo sensu explicant Doctores alia verba dicti text. ibi, *Illa tria sunt reseruata Romano Pont. non tam constitutione Canonica, quam auctoritate diuina;* quia ipsa constitutio Canonica in auctoritatè diuina fundata est.

19 Nec illa verba à Domino prolata de coniugio carnali, *quos Deus coniunxit homo non separet*, & applicata coniugio spirituali *in d. cap. inter corporalia*, denotant æqualem in vtroque indissolubilitatem: Quia respondetur eo loco adduci illam auctoritatem ad probandum Christum Dominum sibi reseruasse solutionem matrimonij spiritualis, non in sensu literali, constat enim de matrimonio carnali agere: sed in sensu morali; qui sensus licet in sacra Scriptura à Spiritu sancto intentus sit, non tamen facit argumentum efficax ad probandum aliquid esse legis diuinæ obligatoriæ: solent enim Summi Pontifices vti sacræ Scripturæ testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum: & ad probandum aliquem non posse habere duo beneficia, adducunt verba Pauli, *Oportet, Presbyterum esse vnius vxoris virum*; & alia Christi Domini, *Nemo potest duobus dominis seruire*, quę verba in sensu litterali lõgè aliud significãt. Et Bonifac. VIII. *in Extrau. Vnam sanctam, inter commun. de maior. & obed.* adducit verba Christi de duobus gladiis in sensu morali ad summam potestatem stabiliendam cum litteralis aliud longè velit, vt sacri Doctores in eodem loco interpretantur, & latissimè probat Alphons.
de Castro *lib 1. contra hæreses capit. 3.* & S. Thom. *p. 1.* 20
q. 1. numer. 10. de cuius doctrina Ecclesia in Breuiario ita dicit. *Nullum fuit scriptorum genus, in quibus non esset diligentissime versatus; scripta eius, & multitudine, & varietate, & facilitate explicandi res difficiles adeo excellunt, vt ob eam causam etiam nomen Doctoris Angelici iure sit adeptus.* Et Clemens VIII. *Admirabilis eius doctrina testis est ingens librorum numerus, quos ille in breuissimo tempore in omni ferè disciplinarum genere singulari ordine, ac mira perspicuitate sine vllo prorsus errore conscripsit.*

Sublata igitur dubitandi causa, quæ circa indissolubilitatem matrimonij spiritualis oriri poterat, superest modò videre an Eminentissimus D. meus acquiescere debeat nominationi Regiæ ad S. Ecclesiam Toletanam, ob causas maioris boni translationem suadentes, vt suprà notaui.

Est in hac materia concors omnium sententia cuili- 21
bet licitum, imo laudabile esse Episcopatum optare non propter Officij dignitatem, aut bona temporalia, sed propter annexum laborem, qui est ordinatus ad honorem Dei, & proximi salutem, & in hoc casu bonum opus desiderat; sic enim locum illum Apost. *1. ad Timoth. 3. Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*, interpretantur S. Thom. *2. 2. q. 185. art. 1.* Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo iuris Pontif. cap. 4. post princ.* Claud. Iaius *in speculo Præsulis, sub. rub. de eo qui Episcopatum appetit, & ad Prælaturam moueri procurat, an peccet necne?* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 28. q. 2.* Mauritius de Alzedo *de præcellent. Episcop. dignit. p. 1 c. 3. n. 33.*

Et ideo si quis propter bona temporalia vel diuitias, 22
& maiores redditus, aut ob pinguiora beneficia ad suam collationem spectantia, vt de illis suis consanguineis prouidere possit, Episcopatum appeteret, aut illum suspiceret, peccaret, & quidem ex Nau *miscel. de orat. numer. 2.* grauiter, & ex Barthol. Medina *in sum. lib. 1. cap. 16. §. 2.* mortaliter, ibi, *El obispo si despues que tiene vn Obispado procura otro mayormente por medios humanos y seglares regularmente es mortal y escandaloso*; idem tenet Lezana *in sum. quæst. Regul. p. 1 cap. 17. num. 21.* ibi, *Secundò, qui dignus est, & appetit Episcopatum propter redditus temporales tanquam finem, etiam mortaliter peccat*: & alio casu peccare venialiter affirmat ibi, *qui appeteret Episcopatũ, quamuis dignus, propter redditus, aut commoda temporalia, non tanquam finem ipsius Episcopatus, sed tanquam finem ipsius appetitionis, saltem secundarium, etsi non peccaret mortaliter, cum non appeteret spiritualia propter temporalia, ad minus tamen peccat venialiter, quia tale desiderium ambitionis, auaritiæ, vel præsumptionis esset.* Quicquid in principali casu talem appetentem peccare venialiter existimauerint Homobon. *part. 3. tract. 15.*

tract.13.cap.7.q.24.resol.1. Antonin. Diana *moral. resol.p.4.tract.3. resol.* 1001 *& in sum.verb. Episcopus* 1. *num.4.* nisi eorum opinionem intelligamus de eo, cui non appetenti oblatus fuit Episcopatus, quia citra culpam posse illum suscipere etiam propter bona temporalia resoluit hæc perfunctoriè Moda *in emporio iuris p.1. tit.2.q.5. num.29. in princ.* At id ab spiritualibus viris minimè admittendum esse semper consulerem, propter maximas animi sui inquietudines, quibus nonnunquam vexari non est dubium, vt de illis temporalia anhelantibus optime ratiocinatur Auctor viæ salutis æternæ. *Qui ad temporalia, & dignitates*, inquit, *anhelant, in hoc falsitem decipiuntur, quod si quod cupiunt, seu sperant, adepti fuerint, statim desiderium & spem illorum in longinquum rursus trāsmittunt, & dum quærendis inhiant, quæsitorum non recordantur, & sic fit, vt omnia eis desint, & quæ habent, & quæ cupiunt.* Et facit dictum illud Senecæ. *Nihil interest vtrum habeas, vel non desideres.*

24 Verùm ad præsentem casum hæ resolutiones applicabiles non sunt, quia Eminentissimus D. meus, nec appetit Episcopatum, nec ad bona illius temporalia respicit, nec illum, licet sibi non appetenti oblatum acceptare, nec suam Ecclesiam & primam sponsam deserere vult; vlterius quæritur an possit cogi vt acceptet ob maius bonum spirituale, & ex causis in principio relatis? Et verum existimo stante necessitate habendi talem Pastorem, cum euidenti Fidelium vtilitate, sine tamen præiudicio, aut euersione ouium prioris Ecclesiæ, teneri & obligatum esse nominationem Regiam de se factam, & Pontificiam electionem forsan subsequutam sub reatu peccati mort. acceptare. Id enim insinuat S. Gregorius *in Pastoralis p.1. cap.5. Qui habet dona Dei, vt possit esse Pastor, si vocatus suscipere renuit, plerumque ipsa dona sibi auferuntur, quia non pro se tantum, sed etiam pro alijs acceperat. Vnde Dominus dicens, si diligis me, pasce oues meas, clare docuit quod si testimonium dilectionis suæ est suscipere onus Pastorale, quisquis virtutibus pollens ipsum suscipere renuit, Pastorem summum conuincitur non amare.* Et iterum ac meliùs ad propositum *lib. 6 epist.5. ad Cyriacum Patriarcham Constantinop. Et Pastori S. Ecclesiæ dicitur, Simon Ioannis amas me? Pasce oues meas: ex quibus verbis colligitur quia si is, qui vales, omnipotentis Dei oues renuit pascere, ostendit se Pastorem summum minimè amare; nam, qui proprium quietem communi vtilitati præfert, nō potest dicere, Mihi viuere Christus est, & mori lucrum, cum Apost. ad Philip.* 1. Et vbi erit illud eiusdem ad *Roman. 14. Nemo sibi viuit, & nemo sibi moritur?* Et illud eiusdem 1. ad Corinth. 10. *Non quæres quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant?* Et illud denique 2. *ad Corinth. 5. vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est?* quod elegantibus verbis expressit Prosper *de vita actiua, & contemplatiua lib.2.cap.28.* vt sequitur. *Videndum est vtrùm iustè faciant illi, qui se remouentes ab occupationibus cunctis, ac studiis spiritualibus offerentes nihil humanæ societati proficiunt, & desideria sua commodis omnibus præferentes vtilitatem communem desideratæ vocationis electione contemnunt, cum profectò laborantibus opem ferre nolle cum possis, & communi bono postbabito otiosa quiete frui, nihil habent æquitatis: cui æquitati qui seruiunt, omnes omnium bono viuunt ac velut sibi inuicem nati salutem mutuam tuentur, ac diligunt, ac per hoc contra iustitiam faciunt hi, qui merito suæ conuersationis, vel eruditionis allecti otiosum studium fructuoso vtilitati regendæ multitudinis anteponunt, ac cum possint laboranti Ecclesiæ subuenire, operosæ administrationis laborem fruendæ quietis contemplatione refugiunt.*

25 Certo certius est Prælatum, qui in Ecclesia sibi commissa in vinea Domini vtiliter laborauit, & diuturna sua residentia oues ad vias Domini reduxit, ac Pastorale officium sanctissime adimpleuit, debere eundem laborem conducere in aliis ouibus reducendis, si dimisso priori Episcopatu, & per summum Pont. ab illius vinculo absolutus ad alium de eiusdem licentia transferatur; non enim illi sufficit operari in eo, quod sibi, vel paucis vtile sit, sed quod multis, vt salui fiant, sicut docet Apost. loco numero præcedenti adducto.

Quòd si adhuc renuerit hoc modo multis prodesse 26
non solùm inuitè adductus, sed vltrò se offerens nolit translationi consentire, meritò dubitauerim an huiusmodi non acceptandi scrupulus hoc casu potiùs præsumptioni, quàm humilitati tribuendus sit. Dubitationem excitaui, & breuissimè resolui, *in meo tract. de officio, & potest. Episcopi p.1. tit.2. glos.2. num.25.* ibi, *Humilis nescio an sit ille, qui superni nutus arbitrio, vt debeat præesse intelligit, & tamen ex humilitate præesse contemnit? Diuinis enim dispositionibus subditus, atque à vitio obstinationis alienus, non sibi regiminis culmen imperatur, si iam donis præuentus est, quibus & aliis prosit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire. Hieremias a Domino mittitur ad prædicandum, & tamen ne mitti debeat humiliter reluctatur, dicens: A a Domine Deus ecce nescio loqui, quia puer ego sum? Esaias Domino quærenti quem mitteret, vltro se obtulit. Ecce ego, mitte me,* & cùm hinc inde alia adduxerim pro vtraque parte non contemnenda, tandem concludo. *Væ illis, qui præest, & non prodest: sed væ grauius illi, si quia præesse metuit, prodesse refugit.* Nullatenus 27
effugiendus pro Deo labor, sed vltrò suscipiendus, ipse vires auget, ideoque leue onus remanet, iuxta illud *Psalmi 54.* vbi habetur, *Iacta super Dominum curam tuam*: in Hebræo dicitur, *Proiice onus tuum in Dominum*, id est, fidenti animo onera curarum, ac tristitiarum tuarum in Domino proiice: & rationem præstat S.Bernard. *ad Eugenium Papam. Ne otia vestra necessitatibus Ecclesiæ præponatis.* Consolabatur seipsum non semel sanctus Carolus Borromæus, vt scripsit insigni viro litteris & sanctitate præstantissimo D. Bartholomæo à martyribus, in Pastorali officio continuò laborantem, his verbis. *Venit enim mihi in mentem quàm tutum sit ac tranquillum in eo pastoris ministerio sine interpellatione versari, quod vnum necessarium esse Christus docet. Sed consolatur me in mediis curis Pastoralibus ipsius Iesu Christi optimi maximi Pastoris exemplum, qui è Cœlo descendit in terras, & tot labores atque adeo mortem sustinuit, vt centesimam ouem errantem & vagam quæreret, quæsitam inueniret, inuentam in humeros tolleret, & ad ouile reduceret.*

Virtutibus pollens, ait S. Gregor. *lib.1. Pastoralis* 28
cap.9. coactus ad regimen veniat. Veni., inquam, eminentissime Domine, suscipe onus pro Christo, & oues tuam præsentiam postulantes, ac pauperes tuis eleemosynis indigentes eleua, refoueque, vt ita omnes tua industria ad Dominum conuertantur, & tuo labore & assidua vigilantia à vitiis abstrahantur, prout spero, prout in Domino confido. Et licèt quanta in pauperes fuerit vir iste piissimus benignitate, non inuoluere constituerim, nihilominùs silentio præterire non possum me tunc Romæ habitantē vidisse non semel ipsum Eminentissimum D. meum quotidiano victu plusquam triginta pauperes alere, & peregrinos præsertim Hispanos nouis indutos vestibus viatico iuuare; quarum eleemosynarum ex mandato suæ Eminentiæ distributor in Romana Curia aliquando fui. Vnum etiam instar omnium, auctorem habeo, cui iure suo integra debetur fides, Illustrissimum & Reuerendissimum D.Coccinum sacræ Pœnitentiariæ Regentem, & Rotæ Decanum, qui mihi non semel retulit Eminentissimum D. meum comparari posse cum illis primitiuæ Ecclesiæ Episcopis;

erat

erat enim residentiæ apud suam Giennensem Ecclesiam auidissimus, ibique in leuanda pauperum suæ Diœcesis miseria, quos vel durior egestas oppresserat, vel atrocior afflixerat morbus, aut inimicus fortuna iactauerat, adeò frequens, & munificus, vt crebræ largitiones opes excedere viderentur.

29 Nihilominus dictus D. meus Cardinalis de Sandoual ostendens summum amorem, quo suam primam & vnicam Ecclesiam Giennensem dilexerat, nominationem à Rege Catholico sibi factam de Toletana Ecclesia omnium ferè aliarum opulentiore, & nobiliore, ter constantissime recusauit, in hoc imitatus Fr. Ioannem Hurtado Dominicanum, cui cùm hunc eundem Archiepiscopatum Toletanũ Carolus V. Imper. secretò designasset, ei-
30 que tum precibus, tum lachrymis, ac omni denique conatu obsistenti inducias Imperator ad meliùs deliberandum indulsisset, perstitit vir egregius constantissimè in priori proposito, cuius animi magnitudinem, stabilemque omnino sententiam, ac minimè fucatam; sed Deo addictam Imperator admiratus, iussit illum tuto animo esse, quem iam libertate donabat; tunc ille summa perfusus lætitia, nouum munus à Cæsare postulauit, vt scilicet nemini se viuente, quod ab eo gestum fuerat patefaceret. Quod Cæsar fidelissimè præstitit, sed eo vita deinde functo aliis minimè occultandum ad reliquorum exemplum esse putauit, vt refertur *in historia generali S. Dominici Hernandi de Castillo p. 2. lib. 2. cap. 26. fol. 202.* DecERET igitur vt dictus D. meus Romani Pontificis iussu Archiepiscopatum coactus reciperet, prout accidit Sancto Bonauenturæ, qui inuitus de eiusdem Pontificis mandato Episcopatum suscepit, humeros tandem labori submittens: vt sic de illo, sicut S. Cyprianus de S. Cornelio Papa *lib. 4. epist. 4. ad Antonianum*, dicere possumus. *Episcopatum ipsum non postulauit, nec voluit, nec vt cæteri, quos arrogantiæ, & superbiæ suæ tumor inflat, inuasit. Sed quietus, & modestus & quales esse consueuerunt, qui ad hunc locum diuinitùs eliguntur, pro pudore virginalis conscientiæ suæ, & pro humilitate ingenitæ sibi, & custoditæ verecundiæ, non vt quidam, vim fecit vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, vt Episcopatum susciperet.*

Toletana Disputationis.

Vtrùm ornatus muliebris inhonestus, & profanus sit peccaminosus, ac per se & formaliter impediat receptionem Sacramentorum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ.

VOTVM CXXIV.

1 *Congregatio Sacerdotum, qui dicuntur indigni Ministri Saluatoris in congressibus litterariis quæstiones morales examinant confessariis perutiles, & necessarias.*
2 *Doctores referuntur de habitu & cultu mulierum agentes.*
3 *Ornatus muliebris in duobus consistit; in apparatu corporis, & in fuco colorum.*
4 *Vestes pretiosas supra statum suum, & vltra facultates habentes quando peccent mort.*
5 *Cultu superuacuo vtens non excedente facultatem eius, sed statum, peccat venialiter.*
5 *Sartor, aut tonsor si excedens statum suum vestes induerit valoris alicuius, vt sic copiosiores solutiones acquirat, & magis lucretur, non peccat.*
7 *Nimiam solitudinem ad exteriorem corporis ornatum apponens quando peccet.*
8 *Mulieres debent in laborando se occupare.*
9 *Mulieres cum verecundia, & sobrietate debent se ornare.*
10 *Ornamentorum lenocinia prostitutis conueniunt.*
11 *Pomposa vestium machina ad luxuriam & sensualitatem prouocant.*
12 *Pomposis nulla vtitur vestibus vbi ab aliis non possit videri.*
13 *Fr. Ludouici de Leon auctoritas refertur.*
14 *Mulier nupta potest licitè se ornare vt placeat viro suo, & quibus concurrentibus id fieri debeat, ostenditur.*
15 *Mariti consentire non debent vt vxores ornentur propter alios cum foras exeunt.*
16 *Mulier se ornare potest ad ostendendam pulchritudinem vt placeat alicui, quem in virum habere vult.*
17 *Mulier senex, & quæ vouit, vel constituit viuere in cælibatu, aut viduitate, non potest ornare se curiose.*
18 *Mulier quæ ideo se ornat vt homines in concupiscentiam sui moueat, peccat mort.*
19 *Mulier siue coniugata siue non, quæ se comit eo fine vt lasciuo placeat, toties peccat quoties de industria illius se dat conspectui.*
20 *Mulier, quæ se iuxta statum suum ornat, & componit absque intentione prouocandi viros, non propterea peccat mort.*
21 *Excessus suprà statum, vel præter receptam consuetudinem in ornatu fœminarum potest esse lethalis.*
22 *Mulieres, quæ primum introduxerunt nouas lasciuarum vestium formas, mortaliter peccarunt.*
23 *Episcopi mandato cum censuris lato contra vtentes lasciuis, & minus honestis vestibus contrauenientes lethaliter delinquunt.*
24 *Ornatus in excessu quomodo sit peccatum mort. per accidens.*
25 *Fuco & pigmentis se ornans an dicatur adulterare opus Dei.*
26 *Pingere faciem, eique varios colores inducere non est de per se malum, sed indifferens.*
27 *Fuco, & variis pigmentis, ac compositis ornamentis quando sine peccato vti possis, ostenditur.*
28 *Iudith & Esther omni genere ornamentorum sibi pulchritudinem conciliarunt.*
29 *Mulier quæ se pompose adornat, & ob id mortaliter peccat si homines ad luxuriam incitare intendat; non est admittenda ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ, nisi talem deponat ornatum.*
30 *Concubinario publico quando sit neganda Eucharistia ostenditur.*

VEnerabilis & deuota Congregatio Sacerdotum, 1
qui dicuntur indigni Ministri Saluatoris huius oppidi Matritensis, quam vnà cum aliis feliciter fundaui, & institui anno 1644. ex statuto intenta pluribus spiritualibus exercitiis, orandi, scilicet prædicandi, visitandi hospitalia & carceres, audiendi Confessiones, iuuandi pauperes, consolandi afflictos, & doctrinam Christianam docendi rudiores iuuenes, & eos qui in infimis ministeriis sese hic occupant, necnon ad loca oppida circumuicina missiones faciendi ad prædicandum Verbum Dei, & ad Confessiones Fidelium audiendas; in quibus agendis operibus diligentes sese exhibent Ministri huiusmodi, & ne tam necessario instituto aliquid deesset, & volens eadem Congregatio vt Sacerdotes of-

Sciun

ficium Pastorale & Sacerdotale, quod gerunt adimplerent, & omnes aptam ad id consequendum scientiam habeant, statuit, & ordinauit vt in oratorio publice pro omnibus intrare volentibus lectio de aliqua morali materia haberetur, ibique quisquis velit dubia proponeret ad eam materiam spectantia, & in praxi eueniri solita, vt inde capta veriori & securiori resolutione sciant omnes cum casus occurrerit quid sequendum; & implorato diuini luminis auxilio, ex cuius inuocatione bonum sequitur initium, melius medius, & optimus finis, vt aduertit Imper. *in auth. quomodo oporteat Episcop §. nos igitur*, explicaui publice quæstionem propositam die Veneris 2. Martij 1646. & si plures latiùs de illa pertractare voluerint, & alia scire desiderauerint, poterunt ad sequentes Auctores occurrere, qui latum campum ad alia plura, quàm hic tractabuntur, aperient.

2 De habitu muliebri, & cultu ac disciplina fœminarum multa multi scripsere, & præcipue Cypr. *de disciplina & habitu Virginum*, Tertull *in lib. de habitu muliebri*, Nazianz. *in tract. aduersus mulieres sese ornantes*, Fray Luis de Leon *en su perfeta casada fol.*.. S. Thom. 2. 2. *q.* 169. *art.* 2. *ad* 2. vbi Caiet. S. Anton. *in sum. tom.* 2. *tit.* 4. *c.* 5. §. 1. idem Caiet. *in sum. verb. ornatus*, Siluest. *in sum. eod. verb.* Abb. *in cap.* 1. *num.* 11. *ne clerici, vel mon.* Cassan. *in catalog. gloriæ mundi p.* 2. *consid.* 31. Tiraq. *l.* 3. *connub. à princ.* Guilelm. Bened. *in c. Raynutius, verb. eandem Petro tradidit n.* 32. *cum seq.* Neuizan. *in silua nupt. lib.* 2. *n.* 86. *vers. quod maximè procedit*, Abulen. *super c.* 11. *Matthæi*, Honcala *in tract. de fuco mulierum*, Sebast. Medic. *in sum. peccatorum p.* 1. *tit.* 2. *q.* 26. Ioan. Mallara *p.* 1. *cent.* 7. *refran.* 34 *& cent.* 30. *refran.* 51 Ioan. Pineda *p.* 2. *de la agricultura Christiana dial.* 21. §. 9. *cum seqq. & in vita S. Ioannis Baptista lib.* 3. *art.* 1. *c.* 5. *pag.* 79. *cum seq. & art.* 2. *c.* 2. *pag.* 156. Blas Aluarez Morabal *en el tratado de la salud c.* 52. *&* 53. Fray Diego de la Ysiella, *p.* 1. *de la vanidad del mundo c.* 40. Ioan. de Orozco *lib.* 1. *parad.* 4 *pag.* 31. Sebast. de Couarruuias y Orozco *en el thesoro de la lengua Española verbo afeite*, Hieron Roman *de Republ. gentilic lib* 9. *c* 20. Henriq. *in sum. lib.* 8. *c.* 56. §. 4. *lit. X.* Petr. Ledeim. *in sum. p.* 2. *tract.* 31. *c* 3. *pag.* 774. Bobadil. *in politica lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 148. Azori. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 30. *q.* 7. Sayr. *in claui Regia lib.* 8 *c.* 6. *n.* 4 Lessi. *de Iustit lib* 4. *cap.* 4. *dub.* 14. Ludou Beia *respons. moral. p.* 2. *casu* 18 Filliuc. *in quæst. moralib. tom.* 2. *tract.* 30. *q.* 9. *n.* 120. Homobon. de Bonis *in respons. quæst moral. p.* 3. *resp.* 23. *&* 24. Cardin Cæs. Baron. *annal. Eccles. anno Christi* 57. *c.* 71. *pag. mihi* 529. Laymann. *in Theolog. morali tom.* 1. *tract* 3. *c.* 13. *n. vlt. vers. simile exemplum cum seqq* Antonin. Dian. *in resolut moralib. p.* 2. *tract.* 1. *miscel. resol.* 30. Alphons. de Carranza *en el discurso contra malos trajes y adornos lasciuos.*

Ex quorum dictis dicendum nobis est ornatum mu-
3 lierum in duobus consistere, in apparatu corporis, & in
4 fuco colorum: item in ornatu dupliciter posse excedi, vno modo cùm quis vt niteat ex vestibus, & appareat vndique generosè adornatus, vult habere vestes supra statum suum, & vltra facultatem, & regulariter videtur peccare mortaliter, quia omnino est irrationale pauperem velle pretiosis vestibus vti, si per talem superfluum cultum cogatur deficere in necessariis ad sustentationẽ sui, & familiæ, vel contrahere debita, quæ soluere non
5 potest. Alio modo quando quis vtitur superuacuo cultu, non tamen excedente facultates eius, sed excedente statum, scilicet quòd licèt non cogatur egere tali veste vtendo, est tamen supra honestatem status sui, cui minor ornatus est conueniens, & tunc venialiter peccare existimo, de quo dicit S Gregor. *in homil sunt nonnulli qui cultum subtilium, pretiosarumque vestium non putant esse peccatum, quòd si culpa non esset, nequaquam sermo Domini tam vigilanter exprimeret: quod diues, qui torquebatur apud inferos bysso & purpura fuisset indutus, nemo quippe vestimenta pracipua scilicet excedentia proprium statum nisi ad inanem gloriam quærit vt honoratior cæteris esse videatur*, refert noster Aluar. Pelag. *de planctu Eccles. lib.* 2. *art.* 6. *vers. Quatuor sunt signa superbiæ. fol.* 98. & *art.* 76. *fol.* 250. Et idem S. Greg. *in Matth.* 3. *nisi cultus pretiosus in culpa esset non tam signanter diceretur quod diues indutus purpura torquetur apud inferos.* Idem S. Greg. *in homil. nemo autem existimet in luxu atque studio pretiosarum vestium peccatum deesse, quia si hoc culpa non esset, nullo modo Ioannem Dominus de vestimenti sui asperitate laudasset, & nequaquam Petr. fœminas à pretiosarum vestium appetitu compesceret*, 1. *Petri* 3. *dicens, non in veste pretiosa.* Verumtamen si aliquis me- 6
chanicam artem exercens, veluti sartor, aut tonsor, indigeret vltra statum suum bene vestiri vt facilius generosis viris barbam abradendo posset meliùs victum quærere, & sic copiosiores solutiones adquirere, & non ad inanem gloriam, existimo hoc casu talem nec venialiter peccaie.

Potest quandoque considerari excessus in quantum 7
quis apponit nimiam solicitudinem ad exteriorem corporis ornatum, quia etiamsi quis non agat propter inanem gloriam, nec vtatur vestibus pretiosis vltra statum suum, nimia solicitudo circa eas, vt niteant, poterit esse peccatum veniale, vel mortale secundum subiectam materiam, & occasionem inde sequutam, veluti si iste huiusmodi nimietate in se ornando exponat se periculo non inueniendi Missam in die festo: vel mulier non ita vt decet domui suæ sit præposita, & in rebus ad eam necessariis propter hoc deficiat, quia, vt dicit Nazianzen. 8
aduersus mulieres ambit. se se ornantes. Manus opus, & labor in muliere appareant; & S. Hieron. *ad Demetriad. Habeto fusum semper in manibus, vel staminis pollice fila deducito, vel ad torquenda subtegmina in alueolis fusa vertantur, aliarumque neta, aut in globum collige, aut texenda compone: quæ texta sunt inspice: quæ errata reprehende, quæ facienda constitue.*

Et licèt hucusque dicta æquè in muliere & viro pro- 9
cedant, & de vtroque intelligi possint, deinceps tamen ad mulieres sermonem vertimus, quas decet in habitu, & ornatu verecundiam & modestiam semper præseferre iuxta doctrinam Apostoli 1. *ad Timoth.* 2. *Mulieres in habitu ornato cum verecundia & sobrietate ornantes se, & non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, aut veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona*: vbi gloss. mulieres dicit ornari in habitu ornato, id est cum religione ornantes eas; vult enim Apostulus esse ornatas virtutibus, & cum verecundia vultus, vt non sint attritæ frontis, vt meretrices, nec tortis crinibus, id est, crispis illis tortis auro, & margaritis. Item 1. *Petri* 3. ibi, *quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus*, &c Nam earum ornatus viros ad 10
luxuriam incitat. *Prouerb.* 7. *Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio præparata ad decipiendas animas*; *Ecclesiastici* 9. *Auerte faciem tuam à muliere compta, & ne circunspicias speciem alienam*, &c. *Iob*, 31. *Virginem non conspicias ne forte scandalizeris in decore illius*, refert Aluar. Pelag *de planctu Eccles. lib.* 2. *art.* 73. *fol.* 244. & hinc S. Cyprian. *de disciplina & habitu Virginum* ait *ornamentorum lenocinia prostitutis conuenire*: necnon Tertullian. *de cultu fœminarum cap.* 12. ex *Genes. cap.* 38. refert *hac ratione Thamar malum pudicitiæ suæ odorem dedisse cum dicit. quia se expinxerat, & ornauerat, idcirco Iuda suspicioni visa est quæstui sedere*, &c.

Ex hodiernis pomposis vestium machinis oriri solent 11

lasciuiæ

lasciuiæ & sensualitatis damna, vt scitè ponderat Tertullian. *de pallio cap. 9. Hæ pompæ quàm de proximo curent luxuria negotium, & obstrepant pudicitia discriplinis dignoscere in facili est.* Et paulo infrà. *Omnes pompa in publicum proferuntur, aut vt luxuria negotietur, aut gloria diuitiarum, & potentia insolescat.* Legitur de germano B. Bernardi fratre in Clarauallé, quòd noluit videre sororem nobilem suam ornatam, dicens quòd erat Rete diaboli. Est enim gratis dictum credere fœminas adornari vt domi maneant intra cubiculum, nam, vt 12 dicit S. Gregorius *hom. 6. & 40. in Euangel. nemo vult sibi speciosis vti vestibus, vbi ab aliis non possit videri.* refert Aluar. Pelag. *loco suprà citato, & eod. lib. 2. art. 76. fol. 250.*

13 Oriri etiam ex eisdem pomposis vestibus solent facultatum diminutiones, seu potius desolationes: nam mariti, vt vxoribus complaceant, inhani fiunt, domesticis necessitatibus minimè attendentes, vt inordinatis earum cupiditatibus inseruiant, eleganter doctissi. Fr. Ludou. de Leon *en su perfecta casada*, in tales inuehit, his verbis. *No es el gasto de vn dia, sino de cada dia, ni cosa que se haze vna vez en la vida sino que dura por toda ella: ni son como suelen dezir muchos pocos, sino muchos y muchos: porque si dan en golozear, toda la vida es el almuerço y la merienda, y la huerta, y la comadre, y el dia bueno, Y si dan en galas passa el negocio de passion, y llega à increible desatino, y locura. Porque oy vn vestido, y mañana otro, y cada fiesta con el suyo, y lo que oy hazen, mañana lo deshazen, y quanto ven tanto se les antoja, y aun passa mas adelante el furor, porque se hazen maestras e inuentores de nueuas inuenciones y trages, y hazen honra de sacar à luz lo que nunca fue visto: y como todos los maestros gusten de tener discipulos que los imitea, ellas son tan perdidas, que en viendo à otras sus inuenciones, las aborrecen y estudian, y se desuelan por hazer otras, y crece el frenesi mas; y ya no les plaze tanto lo galano y hermoso como lo costoso y preciado: y ha de venir la tela de no se donde, y el brocado de mas altos, y el ambar que bañe el guante, y la cuera y aun hasta el zapato, el qual ha de relucir en oro tambien como el tocado, y el manteo ha de ser mas bordado que la vasquina; y todo nueuo y todo reciente, y todo hecho de ayer para vestirlo oy, y arrojarlo mañana. y como los cauallos desbocados, quando toman el freno, quanto mas corren, tanto van mas desapoderados: y como la piedra que cae de lo alto quanto mas deciende, tanto mas se apresura; assi la sed destas crece en ellas con el beuer: y vn gran desatino y excesso que hazen les es principio de otro mayor: y quanto mas gastan tanto les aplace mas el gastar Y aun ay en ello otro daño muy grande que los hombres se les acontece ser gastadores las mas vezes lo son en cosas aunque no necessarias, pero duraderas o honrosas, o que tienen alguna parte de vtilidad, y prouecho. Como los que edifican sumptuosamente, y los que mantienen grande familia, o como los que gustan de tener muchos cauallos: mas el gasto de las mugeres es todo en el ayre, el gasto muy grande, y aquello en que se gasta no vale ni luze, en bolantes y en guantes, y en peuetes, y caçoletas, y azauaches, y vidrios, y musarañas, y en otras cosillas de las tiendas, que no se pueden ver sin asco, ni menear sin hedor. y muchas vezes no gasta tanto vn letrado en sus libros, como alguna dama en enrubiar los cabellos. Dios nos libre de tan gran perdicion. y no quiero ponerlo todo à su culpa que no soi tan iniusto. Que gran parte de aquesto nace de la mala paciencia de sus maridos. y passara yo agora la pluma à dezir algo dellos, sino me detuuiera la compasion, que les he: porque si tienen culpa, pagan la pena dellas con las setenas, &c.*

14 Et vt propiùs ad materiam accedamus, distinguendum est inter mulierem habentem virum, & inter eam, quæ illum non habet: nam mulier nupta potest licitè se ornare, operam dando vt soli viro suo placeat, ne propter defectum ornatus eius vir contemnat eam, & quærat aliam pulchriorem; & hoc non solùm est licitum, sed etiam meritorium, si agit vt euitet viri adulterium, iuxta illud Apost. 1. *ad Corinth. 7. Mulier quæ nupta est cogitat quæ sunt mundi, & quomodo placeat viro*: & vt mulier nupta rectè & debitè se ornet, tria in suo ornatu concurrere debent; primum debitus finis, id est, quod propter virum suum mulier agat. Secundum quod non excedat apparatus ille conditionem status sui in valorem: tertium quod ille ornatus sit secundum se honestus; quia quidam ornatus est, qui etiamsi non sit magni valoris, est tamen in se impudicus, & ostendit mulierem inuerecundam. Ita Lessi *d. lib. 4. c. 4. dub. 14. num. 108. vers. secundo*, & cæteri in principio citati.

Non est tamen prætextu placendi maritis, consentiendum vt mulier nupta pomposis vtatur vestibus, quæ solent ad lasciuiam incitare videntes, non enim facilè viri credere debent mulieres ornari propter se, cùm videamus eas dum domi sunt nunquam his vestibus vti, cum foras verò exeunt illis cum curiositate adornari, ergo signum est, aliis placere velle, vel saltem vt pulchriores ab alienis laudari, quid enim mali de maritis talia consentientibus præsumendum non sit, vt eleganter Cypr. *de disciplina, & habitu virgin* ait, *Viderint quid sibi nuptæ per placendi studium de coniugum solatio blandiantur, quos dum in excusationem suam proferunt, ad societatem criminis, a consensionis adsciscunt.* 15

Mulier, quæ virum non habet, aut proponit illum habere, aut non. Si proponit illum habere, idem dicendum sicut de coniugata: quia sicut isti licet se ornare vt pulchrior appareat viro suo, ita illum non habenti licet operam dare ad ostendendum pulchritudinem, vt placeat alicui quem in virum habere vult, non intendens alios fallere, nec inducere homines ad concupiscentiam, secundum Sayr. *in claui Regia lib. 8. capit. 6. number. 4.* Lessi. *d. lib. 4. capit. 4. dub. 14. numer. 108.* Trullench *in exposit. Decalogi lib. 6. capit. 1. dub. 12. n. 21.* 16

Si habere non potest, quia non est in ætate, vel constituit in cœlibatu, aut viduitate viuere, non licet sibi ornare se curiosè, quia illud est ad placendum alicui; quæ autem nulli placere debet, non debet se ornare, prout ornatus importat apparatum aliquem ad ostendendam pulchritudinem: nam quæ virum iam habere non potest, aut eum non habere constituit, seu vouit, illicitè agit si studeat ostentare pulchritudinem. Ita Lessi. *d. dubit. 14. n. 109.* 17

Verùm si virum habere non curat in proprium maritum, sed ideo se ornet vt non suis placeat, eosque in 18 concupiscentiam sui moueat, semper mortaliter peccat, 19 quia intentio est de se mala, scilicet mouere viros ad libidinem; vnde mulier siue coniugata, siue non, que se ornat, & comit eo fine vt lasciuo placeat, eumque ad libidinem prouocet, toties peccat quoties de industria illius se dat conspectui, Nau. *in man. c. 16. n. 14.* Trullench. *d. dub 12. n. 21.*

Quando verò ex parte mulieris iuxta statum ornatæ, & compositę non est intentio prouocandi, nec sibi placet quod prouocetur aliquis ad sui libidinosum amorem, quamuis placeat ei quod laudetur vt pulchra, & vana superfluitate & fuco se ornet, non propterea peccat mort. quamuis alij peccent mort. ipsam adamando, est enim occasio accepta, & non data. Ita Caiet. *in sum. verb. Ornatus, in fine*, Trullench. *d. dub. 12. n. 19.* vbi in fine consulit meliùs facere si domi se contineat, dum iusta causa exeundi non intercedat. 20

Sed si supra statum, vel præter receptam consuetudinem sit excessus in ornatu fœminarum per comam appositiciam, 21

positiam, vulgo *moño*, per intortos capillos, per pectoris nuditatem, per ornamenta aurea & gemmata, per nouas vestium formas, videtur, talem excessum per se esse lethalem, etiamsi nullus malus finis extrinsecus intendatur, primo propter scandalum, quia talis ornatus allicit intuentes ad libidinem, & illarum concupiscentiam: secundo quia adulterant opus Dei, & illud emendare volunt, quod in iniuriā cedit Auctoris; tertio quia Scriptura & Patres hunc excessum grauiter reprehendunt 1. *Petr.*
22 5. Cyprian. & Tertullian. ac cæteri in principio citati: Et ideo propter mala, quæ ex hoc excessu vt plurimum oriri solent, resoluit Caiet. *ad D. Thom. 2. 169. ad art. 2.* fœminas, quæ has nouas lasciuarum vestium formas inuenerunt, & primæ introduxerunt, peccasse mortaliter; si-
23 cut etiam lethaliter delinquere contrauenientem Episcopi mandato cum censuris lato contra vtentes lasciuis, aut minus honestis vestibus tenet S. Thom. *d. q. 169. art. 2 ad* a Bobadil post alios *in sua politica lib. 2. c. 17. n. 149. & 150.* Alphons. de Carranza *en el discurso contra malos trages y adornos lasciuos, nota 16. propè fin. fol. 50. b.*

24 Ego tamen intelligo in excessu istius ornatus esse peccatum mortiferum per accidens, ratione alicuius prauitatis connexæ: primò ratione mali finis; secundò ratione alicuius præcepti positiui: tertiò ratione scandali;
25 non enim propriè dicitur adulterare opus Dei, qui fuco & pigmentis se ornat, quia non facit illud deterius, sed solùm facit videri pulchrius; nec id facit intentione emendandæ artis diuinæ, vel operis Dei quà Dei est; sed supplendi defectus naturæ, vel iuuandi opus naturæ, quà naturæ est. Auctoritates verò tam Scripturæ quàm Patrum ad hoc propositum in contrarium adduci solitæ, vel continent exhortationem, vel agunt de illis, quæ se ornabant vt aliis placerent, vel propter lasciuiam, aut in contemptum Dei.

26 Circa fucos, idest, colores, quos apponunt sibi fœminæ, eædem sunt faciendæ distinctiones, de quibus suprà: nam pingere faciem, eique varios colores inducere, non est per se malum, sed indifferens: similiter per hoc intendere pulchritudinem, & artificio iuuare, ac exornare opus naturæ, nihil habet mali nisi ratione excessus in affectu, & vsu rei indifferentis.

27 Non obstat quòd ex fuco, & variis pigmentis, ac compositis ornamentis interueniat quædam fictio, qua intuentes decipiuntur; Quia fictio quando in nullius cedit detrimentum, non est mortifera: deinde non est propriè fictio nisi id fiat eo fine vt intuentes putent hunc colorem esse natiuum, ac plerumque non eo fine id faciunt, sed solùm vt sint & appareant pulchræ, abstrahendo à causa, vnde id proueniat: vnde etiam fieri potest vt sine peccato vtantur, primò causâ tegendæ alicuius maculæ: secundo si maritus iubeat, nimirum vt vxor inter alias magis decora appareat; etsi enim mariti non cupiunt adulterina illa fallacia decipi, vt D. Augustinus loquitur, sæpè tamen vxores suas cupiunt sic ornari.

28 Tertiò, si qua alia rationabilis causa subsit, sicut Iudith, & Esther omni genere ornamentorum sibi pulchritudinem conciliarunt, quam & ipse Dominus adauxit; & quamuis fortè aliqui decipiantur putantes illam pulchritudinem adscititiam esse natiuam, parum id refert; tum quia deceptio non est intenta, sed permissa: tum etiam quia licet deceptio esset intenta, parum interesset cum sit innoxia, nec limites mendacij officiosi exce-
29 dat.

Ex quibus iam infertur resolutio ad secundam partem quæstionis propositæ, vt scilicet mulier in illis casibus, in quibus eam mortaliter peccare diximus ad Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta admittenda non sit, nisi de emendatione constet: emendatio autem non plenè facta censetur pœnitentiæ signa ostendendo, aut firmum deponendi talem vestem propositum habendo, nisi cum effectu illos ornatus lasciuos deponat, qui ad libidinem aspicientes prouocare solent; nam dum eos secum retinet, videtur causa, qua alios ad peccandum incitat, ei adhærere, videntibus omnibus, qui secundùm exteriorem ornatum, non vero iuxta interiorem animum, & occultam intentionem peccatricem indicant non emendatam; & sic peccatum illius nulla tergiuersatione celari potest. Sic similiter quamuis publico concubina- 30
rio ad Confessionem accedenti in conspectu plurium neganda non sit Eucharistia, licèt à domo non expulerit concubinam, si habeat tamen firmum propositum illam eiiciendi, & dum vicinis positiuè non constet illam domi suæ concubinarium retinere, nihilominùs si certo scirent iidem vicini eam domi reliquisse, neutiquam illi Eucharistia esset administranda, eo quod tunc peccatum est manifestum, & omnibus notum, nec cessat scandalum, ex resolutis per Ioan. Sanci. *in selectis disp. 34.*

Toletana Archidiaconatus.

Eminentissimi S. R. E. Cardinales non includuntur sub dispositione statuti S. Ecclesiæ Toletanæ requirentis fieri probationes super puritate sanguinis prouisi prætendentis admitti ad possessionem Dignitatis, seu Canonicatus illius S. Ecclesiæ.

VOTVM CXXV.

1 *Statutum S. Ecclesiæ Toletanæ in diuini cultus augmentum, ac pietatem, & decorem factum, & per Sedem Apost. confirmatum.*
2 *Statuta super puritate sanguinis iustissimis de causis condita.*
3 *Statuta & leges quæ publicam concernunt vtilitatem, fauorabilia sunt.*
4 *Dispositio tendens ad vtilitatem Ecclesiæ dicitur fauorabilis.*
5 *Dispositio quando diuersis respectibus continet fauorem, & odium, præualet fauoris respectus.*
6 *Cardinales comprehenduntur in dispositionibus generalibus, & in concernentibus bonum, & vtilitatem Ecclesiæ.*
7 *Cardinales comprehenduntur in odiosis quando odium est irrationale.*
8 *Probatio puritatis sanguinis in dispositione statuti requiritur pro forma.*
9 *Forma debet specificè obseruari.*
10 *Examen in prouisionibus Parochialium Ecclesiarum requiritur pro forma.*
11 *Doctor etiam insignis & eminentis litteraturæ debet in prouisione Parochialis examen concursus subire.*
12 *Feltnus sciens in Auditoribus S. Rotæ examen requiri pro forma, illud libenter subiit.*
13 *Obseruantia subsequuta præcedentem dubiam dispositionem declarat.*
14 *Actus vnicus sufficit ad inducendam obseruantiam.*
15 *Apostolicæ litteræ Motu proprio emanatæ non indigent iustificatione.*
16 *Statutum Toletanum est exorbitans, odiosum, & contra ius.*
17 *Cardinalis non comprehenditur sub dispositione odiosa, cuius ratio Cardinalitiæ dignitati non est adaptabilis.*

18 Cardinalis

18 *Cardinalis dicitur membrum ac pars corporis Papæ, & filius specialis Ecclesiæ Catholicæ nuncupatur.*
19 *Cardinales non iurant fidelitatem Papæ.*
20 *Cardinales æquiparantur Regibus, qui non dedignantur Cardinalium collegio locum cedere.*
21 *Reip. Christianæ tota Maiestas residet in Cardinalibus.*
22 *Cardinales offendentes incidunt in crimen læsæ Maiestatis.*
23 *Collegium Cardinalium dicitur ipsius Romanæ Ecclesiæ gremium, & Senatus diuinus.*
24 *Cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus.*
25 *Cardinalis maiori gaudet prærogatiua, quam Archiepiscopus.*
26 *Cardinales legitimis, & honestis natalibus nati esse debent.*
27 *Cardinales inter nobiles connumerantur.*
28 *Papa & Christi vnum dicitur Tribunal, & Consistorium.*
29 *Descendentes ex radice infecta infidelium non sunt admittendi in Ecclesia Toletana.*
30 *Argumentum à maiori ad minus validum.*
31 *Cardinalis ratione consanguinitatis dicitur pars corporis Papæ.*
32 *Statutum per se inualidum à sola Papæ confirmatione robur accipit.*
33 *Dispositio generalis debet restringi ad euitandum absurdum.*
34 *Cessante ratione legis, cessat & ipsa lex.*
35 *Iudices possunt ex magna & euidenti causa transgredi statuta.*
36 *Statuto requirenti Doctoratum satisfit cum idoneus, & eminentis scientia adest, licet non sit Doctor.*
37 *Rotæ opinio præualere debet.*
38 *Priuilegium competens alicui corpori vniuersitatum personarum non tollitur, nec infringitur ex facto aliquarum earundem personarum.*
39 *Actus gesti quando possint deseruire pro obseruantia interpretatiua.*
40 *Iuramentum sequitur naturam scripturæ, & actus, cui adiicitur.*
41 *Derogatio quantumuis amplissima statutorum non tollit statutum respiciens certam formam.*
42 *Doctor valde excellens, & maximi nominis in Rota sine examine recipi potest, & debet.*

QVidam Eminentissimus S.R.E Cardinalis, & Papæ ex fratre nepos cum de dignitate & Canonicatu sanctæ Ecclesiæ Toletanæ prouideretur, fuit dubitatum an satisfacere deberet dispositioni statuti prædictæ Ecclesiæ requirentis fieri probationes super puritate sanguinis prouisi prætendentis admitti ad possessionem beneficij, seu Præbendæ illius S. Ecclesiæ.

Pro parte affirmatiua allegabatur quod in statuti hu-
1 iusmodi dispositione, fuit consideratum vt eadem Ecclesia perpetuis futuris temporibus honorificè veneraretur ad Dei laudem, & honorem, diuiníque cultus augmentum, ac pietatem, Ecclesiæ venustatem, & decorem, vt in prædicti statuti confirmationibus verbis protulerunt expressis Summi Pontifices Paulus III. Iulius III. & Paulus IV. Idem colligitur ex Regia prudentissimi D. Philippi II. approbatione sub die 6. Augustini 1556. emanata, ibi, *Porque de la guarda y obseruancia del, resulta mucho seruicio a nuestro Señor*, &c. & ibi, *Por la prezente loamos, confirmamos è approbamos el sobredicho estatuto.* Idem ex Regia Pragmatica edita à Catholicissimo Rege Philippo IV anno 1623. *cap.* 20. §. 1. quæ est *lex* 35. *tit.* 7. *lib.* 1. *nouissimo Recopil.* ibi, *Porque conseruen en su primitiua calidad y institucion los santos estatutos y los vtiles y loables fines del beneficio comun a que se encaminaron, y que de su buen vso sean experimentado*, &c. & agnoscit Melchior Lotter *de re benefic. lib.* 2. *q.* 45. *num.* 5. vbi agens de his statutis sic ait.
Hæc statuta iustissimis de causis fuisse condita, adeò vt 2
eis non deficiat publica vtilitas, &c. & in terminis huius
statuti Escobar *de puritate probanda p.* 1. *q.* 3. §. 2. *n.* 17.
cum seq.
Vnde ex tanto diuini cultus augmento, & huius S. 3
Ecclesiæ venustate, & decore occasione talis statuti illi
obuenienti, videtur illud esse fauorabile, cùm statuta
& leges, quæ publicam concernunt vtilitatem, fauorabilia
censeantur, ex Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 18. Sarmiēt.
lib. 1. *select. cap.* 22. *num.* 2. Escobar. *d. part.* 1. *quæst.* 3. §.
2. *numer.* 38. Similiter etiam dispositio tendens ad vtili- 4
tatem Ecclesiæ dicitur fauorabilis, Abb *in cap. nihil numer.* 2. *vers.* 2. *principaliter, de elect.* Tiraquell. *de vtroque retractu in præfat. n.* 64. & *seq.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. in proœmio, num.* 34. & 38. Nec id eneruat quòd statutum huiusmodi in ea parte, quæ descendentes ab impuris excludit, odium continet, quia etiam quatenus con-
cernit diuini cultus augmentum, & Ecclesiæ decorem, 5
fauorem non minimum habet, vnde succedit doctrina quod quoties dispositio diuersis respectibus fauorem, & odium continet, illa censetur absolutè fauorabilis cùm magis fauoris respectus præualeat, Gonçal. *ad d. reg.* 8. *Cancell.* §. 6. *numer.* 36. cum gloss. *in cap. sciant cunctis verb. alios, de elect.* maximè quando respectus fauorabilis concernit Ecclesiæ bonum ac publicam Reip. vtilitatem, Gonzal. *d.* §. 6. *num.* 37. & 38 Escobar. *d. part.* 1. *q.* 3. §. 2. *num.* 39. & *n.* 53. agens de statuto S. Ecclesiæ Toletanæ ita concludit, *Sed a potentiore, & digniore eorum causa & fine, qui fauor est publicus nomen accipere debent, & sic fauorabiliora vocari, non verò odiosa.*
Comprehenduntur igitur Eminentissimi DD. Car- 6
dinales sub hoc statuto, quia certissimi iuris est eos comprehendi in dispositionibus generalibus, & maximè in fauorabilibus, & in concernentibus bonum, & vtilitatem Ecclesiæ, vt resoluunt Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 11. *quæst.* 4. *num.* 6. & *lib.* 12. *quæst.* 4. *num.* 7. *cum seqq.* Mari. Antonin. *var. resol. ut. lib.* 1. *resol. vlt. casu* 61. *vers. ad quartum*, Antonin. Diana *moral. resolut part.* 5. *tractat.* 2. *resolut.* 16. Ego qui plures refero, *de iure Ecclesiast. vniuerso, lib.* 1. *capit.* 4. *numer.* 55. *cum seqq.*
Et non solùm in fauorabilibus, sed etiam in odiosis 7
comprehendi DD. Cardinales expresè tenent Flamin. Paris. *vbi proximè*, & Melch. Lotter *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 8. *num.* 85. *cum seqq* & *lib.* 2. *quæst.* 32. *n.* 83. *cum seqq.* Idque maximè procedit quando odium est irrationabile, vt videtur sentire Rota *decis.* 46. *n.* 10. *cum seq. p.* 5. *recent.* ibi, *Ex quibus succedit in fauorem translatariorum, & contra D. Cardinalem reseruatorem: illa in hac materia non minus vera quam trita, & communis conclusio quod sub generali dispositione, quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili, & sic sub hac facultate transferendi comprehenduntur Cardinales*, &c. & quòd dictum statutum non contineat odium irrationabile, quinimò nec sit odiosum simpliciter, constat ex dictis, & ex infra dicendis.
Nec sufficit nobilitatis, & sanguinis puritatis noto- 8
rietatem, nec præsumptionem, & personæ qualificationem ex suprema Cardinalitia dignitate resultantem allegare, quia cùm in dicto statuto à Sede Apost. sæpius confirmato detur certa forma, & modus in probationibus huiusmodi necessariò interueniendus, (in disposi-

Barbosa Vot. decis. Pars II.

tione enim dicti statuti requiritur pro forma probatio
puritatis sanguinis. Escobar *d.p.1.q.8. §.3.n.22. & 24.
& §.4.n.17.& §.3. n.44* Rota *decis.167. n.38. p.1. recent.)* inuiolabiliter obseruari debet; quando enim lex,
9 statutum, vel constitutio aliquid pro forma requirit, talis
forma debet specificè obseruari, & non sufficit notorietas, nec adimplementum per æquipollens, Lambert. *de iurepatron.lib. 2.p.1.q.11.art.3.* late Flamin.Paris. *de resignat.benef.lib.8.q.9.n.83.cum seqq.* Gonzal. *ad regul. 8.Cancell.gloss.4.n.9.cum seqq.* Nicol. Garc. *de benefic. part.9.c.2.n.102.& 103.*

10 Hinc prouenit quòd cùm iuxta dispositionem Concilij Trident. *sess.24. de reformat. cap.18.* & Bullæ Pij V. quæ incipit, *In conferendis*, in prouisionibus Parochialium Ecclesiarum requiratur examen pro forma, non potest illud omitti quamuis persona examinanda esset notorie dignissima, ac sufficientissima, & insignis Doctor, vel Vicarius Generalis, seu Pœnitentiarius, aut in qualibet alia dignitate etiam maxima, vel eminenti litte-
11 ratura constitutus, vt declarauit Sacra eiusdem Concilij Congregatio, cuius verba referunt Gonzal. *d. gloss.4.n.91* Nicol.Garc.*d.p.9.c.2.n.103* Ego *de officio & potest. Episcopi p.3.alleg.60.n.85.*

12 Et facit quod Flamin.Paris.*d.lib.8.q.9.n.90.*& Gonzal. *d.gloss.4. num 95.* & referunt de Felino Sandæo Iuris Canonici coryphæo, qui cùm in Auditorem sacræ Rotæ electus fuisset, & ob notoriam suam sufficientiam examen subire renuisset, tandem sciens examen in Auditoribus Rotæ Romanæ requiri pro forma, illi libenter sesubiecit. Et in nostro casu subsequuta obseruantia omne dubium tollit, nam cum Eminentissimus D.Cardinalis de la Cueua, de Canonicatu huius sanctæ Ecclesiæ Toletanæ prouisus fuisset, non obstante quod illius germanus frater vtrinque coniunctus ad eandem Ecclesiam iam admissus fuerat .˙ puritatis sanguinis probationem
13 facere voluit, & solitum circa hoc examen subire passus fuit, quæ obseruantia subsequuta dubiam præcedentem dispositionem declarauit Caualcan.*decis.28.num.63.& 64 p.2.*Surd.*decis.103.num.16.& decis.134. n.9.* Stephan.Gratian.*discept.forens.tom.2.c.377. num. 18. cum seqq.& tom.5.cap.978.num.27.* latè Castill. *controuers. lib.5.cap 93. §.7. per tot.* ad quam inducendam vnicus
14 sufficit actus, vt expressè tradunt Ioan. de Solorzan. *de Indiarum iure, lib.2.cap.24.* Valenz.*cons.53.num.11.* vbi ait quòd non requiritur quod iudicatum fuerit super eo, Ioan.Anton.Bellon.*cons.80.num.8.* Ioseph.Ludouic.*Perus.decis.29.num.31.*Castill.*d.cap.93 §.7.num.17.* quod procedit licet obseruantia esset contra verum intellectum dispositionis, Rota *decis.574.num.3.part.1.diuers.* ibi, *Est locus interpretationi ex vsu & obseruantia subsequuta etiamsi alius intellectus de iure verior esset*, Gregor. XV. *decis.184. num.5. & 6.* vbi Beltram. *num.8. tit. C.*

Ex quibus & aliis subtiliter adductis pro hac parte prætensum Ecclesiæ ius defendentes scripserunt doctissimi, & à me multis nominibus commendandi DD. mei D.Petrus de Zamora Hurtado, & D.Alphonsus de Morales Bellisteros illius S. Ecclesiæ Toletanæ dignissimi Canonici Doctorales.

Sed his non obstantibus pars negatiua in dubio proposito verior mihi visa fuit, ex fundamentis pro Eminentissimo D.meo adductis à doctissimis viris DD.Andrea Mangello Hispanicæ Nunciaturæ Auditore Generali; & Francisco Mancinio Protonotario, & eiusdem Nunciaturæ Iudice Apost. meritissimo, & mei amicissimo, cuius scripturam in assequenda præsentis casus veritate, quia alibi melius inueniri non potest, omnibus numeris absolutam hic inserere non dubitaui; tenoris sequentis, videlicet: Toletana Archidiaconatus.

Danda est immissio in possessione Archidiaconatus 15
de quo agitur ad fauorem Eminentissimi D. mei, quia docetur de eius prouisione per litteras Apost. quæ quando sunt iustificatæ habent executionem paratam, *cap.si capitulo*, & ibi gloss. *de concess.preb.in 6.* & cùm in proposito emanauerint motu proprio, non indigent alia iustificatione, gloss. *in Clem.1.verb. fuisse, de probat.* Rota *decis.645.n.2.p.3 recent.* & sæpè in aliis.

Non obstat quòd Capitulum non possit tradere possessionem petitam nisi præuia informatione habita de puritate sanguinis prouisi, iuxta dispositionem statuti Ecclesiæ Toletanæ, contra cuius statuti sanctionem Canonici operari nequeunt attento iuramento per eos præstito super eius obseruatione, cum promissione de non petenda dicti iuramenti relaxatione, & de impetrata non vtendo.

Quia prædictum statutum non comprehendit hunc 16
casum, & cum sit exorbitans, odiosum, & contra ius, vt per *cap.cam te, de rescript.* formauit in terminis Rota *in decis.307.num.1.coram Card.Mantica, & in decis.167. n.32.p.1.recent.* est strictissimè interpretandum, *c. statutum el 2. de haret. lib.6.* Surd. *decis.167.num.17.* & alios plurimos congerit Escobar *de puritate sanguinis p.1.q 3.§.2.*

Quod autem præsentatus non sit comprehensus sub 17
dicto statuto probatur ex duplici capite. Primò, quia promisus est Cardinalis, qui non comprehenditur sub dispositione odiosa, cuius ratio Cardinalitiæ dignitati non est adaptibilis, Felin. *in cap.cum in iure sub n.9. vers.secundo limita, de offic. deleg.* Card.Tusch. *tom.1 lit.C.concl. 99.n.4.* Lotter *de re benef.lib.1.q.8.n.82.cum seqq.* Barbosa *de iure Eccles.vniuerso lib.1.c.4.n.60.* plene Rota *in decis.46.n.10.& 15.p.5.recent.* & coram Seraph. *decis.1114.& 1148.* vtrobique *sub n.3.*

Rationem verò præfati statuti non esse adaptabilem 18
Cardinalitiæ dignitati manifestè conuincitur, quia Cardinalis est propinquior Papæ, diciturque membrum, ac pars corporis illius, & filius specialis Ecclesiæ Catholicæ nuncupatur, *cap.felicis, §.vlt. de pœnis in 6.* adeò quòd inter Papam, & Cardinales non simplex vnitas, verùm etiam quædam identitas consistat, vt ponderat Ioan.Andr. *in cap.requisisti num.12. ad fin, vers. imò & quasi, de testam.* sequitur Lotter. *vbi supra n.40.& 41.*
Qua ratione Cardinales non iurant fidelitatem Papæ. 19
Host. *in cap.antiqua, de priuileg.* Garc. *de nobilit. glos.*
48.§.3. num.46. Et æquiparantur Regibus, qui non de- 20
dignantur Cardinalium Collegio locum cedere, vt post Lotter. *vbi sup.n.75.* refert Barbos. *de vniuerso iure Ec-*
cles.lib.1.cap.4.num.9. & 10. Et quòd in Cardinalibus 21
resideat tota maiestas Reip. Christianæ tradit Iul. Clar. *in praxi crimin. §.fin.quæst.98.n.5.in fine verb.ego nun-*
quam. Et idcirco qui offendit Cardinales incidit in cri- 22
men læsæ maiestatis, Archat. *in d.cap.felicis per illum text. col.2.vers.quarto nota; de pœnis in 6.* Ioan.Andr. *in cap.ad Apostolica, verb.Cardinales, de sentent. & re iudic.in 6.* Collegiumque Cardinalium dicitur ipsius R.
E. gremium, *cap.in nomine Domini, circa med.23.dist.* 23
Roman.*cons.498.n.10.* Et Senatus diuinus appellatur, Barbat. *de præstantia Cardin.q.1.prima part.n.25.* Gambar. *de auctoritate legati à latere lib.8.tit.quid possit Legatus circa Indulgentias n.12.*

Vnde fit quòd si prouisus de hoc Archidiaconatu 24
fuit effectus pars corporis Papæ, æquiparatus Regibus, reputatus dignus ingrediendi in gremium Ecclesiæ Romanæ, ac in Senatum diuinum, aliisque gaudeat prærogatiuis supra recensitis, multo magis hodie debet dignus existimari ingrediendi in Capitulum particularis Ecclesiæ Toletanæ absque alia puritatis informatione, ex vulgata regula, cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus, *l. fin.* iuncta gloss. *C. qui ætat. lib.10.*

lib 10. *cap. cùm in cunctis in princ.* & ibi gloss. & Canonistæ, *de elect.* cum aliis pluribus relatis per Euerard *in locis legalib. fol.* 140. *loco à minori n.* 1. vbi refert quòd noster quoque Saluator Iesus Christus vsus fuit tali argumento, & per consequens inadaptabilis redditur ratio dicti statuti in præsenti casu.

25 Quod confirmatur ex eo quòd Cardinales debent habere omnes qualitates requisitas in Episcopis, vt statuitur in sacro Concilio Trid. *sess.* 24. *de reformat cap.* 1. sicut ergo Archiepiscopus Toletanus, qui dicitur caput Capituli, & potest in eo interuenire vti Episcopus, & vti Canonicus Barbos. *de officio, & potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 75. *n.* 17 *&* 18. non tenetur facere informationem super puritate sanguinis, ita & multo minus Cardinalis prouisus de hoc Archidiaconatu, qui ratione Cardinalatus maiori gaudet prærogatiua, quam Archiepiscopus, vt aiunt Host. & Ioan. Andr. *in c. dilectus el* 1. *de præbend.* Garc *de nobilit. glos.* 48. §. 3. *numer.* 41. *&* 53. plenè Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 8. *num.* 57. *cum seqq.*

26 Rursus Cardinales nullius criminis, aut infamiæ nota aspersi esse debent, vt cautum est in Concilio Basiliensi *sess.* 23. cuius meminit Barbosa *de vniuerso Iure eccles. lib.* 1. *cap.* 3. *de Cardinalib. numer.* 29. Et quod debeant legitimis, & honestis exorti esse natalibus, neque vlla prorsus labe, aut illigitimorum natalium suspicione quouis modo laborare, sed omni macula, & impuritate carere, alioquin ad tam eminentem dignitatis gradum penitus inhabiles, & illius incapaces sint, & esse censeantur, statuit Sixtus V. *in sua Constit.* 50. *sub dat. tertio Non. Decembris* 1595. vbi præterea dicitur quod nec legitimati per subsequens matrimonium admittantur, etiamsi tales legitimati originem trahant à Regibus, & magnis Principibus, reddito rationem, nempe ne Cardinalatus splendor qui dignitati Regiæ comparatur deprimi, commaculari, aut quodammodo obscurari possit, & vt puriori dignitati puriores natales respondeant.

27 Eo igitur ipso quod Papa aliquem ad Cardinalitiæ dignitatis fastigium extollit, declarat eum esse sanguine purum, & habere omnes qualitates sacris Canonibus, & Pontificiis Constitutionibus requisitas, & propterea Garc. *de nobilit.* inter nobiles cum Papa, Imperatore ac Regibus annumerat Cardinales *d. glos.* 48. §. 3. *n.* 10. *cum seqq.* & per consequens nefas esset eiusdem Papæ declarationem infringere, prout certe fieret si admitteretur noua informatio super puritate requisita ex statuto Ecclesiæ Toletanæ, siquidem quod Papa approbat, nos quoque approbare debemus, glos. *in cap. si Romanorum*, 19. *dist.* nec cupiam licet sententiam Papæ retractare *cap. patet, cum seq.* 9. *q.* 3. *cap. nemini*, 17. *q.* 4.

28 Papæ enim & Christi vnum dicitur tribunal & consistorium, vt dicunt Doctores *in cap.* 2. *&* 3. *de translat. Episc.* Barbat. *de præst. virtu Cardinal. p.* 1. *q.* 2. *n.* 3. *& q.* 8. *n.* 5. & ideo eius iudicium cæleste arbitrium appellatur *l.* 1. *in fine C. de summa Trinit.* Lotter. *de re benefic. lib.* 1 *q.* 11. *n.* 14.

29 Nec dicatur quòd puritas sanguinis requisita ex dicto statuto sit diuersa ab illa puritate natalium requisita ex Constitutione Sixtina, & sic cesset illatio. Quoniam Pontifex si noluit admittere ad dignitatem Cardinalitiam filios Regnum & aliorum Principum legitimatos per subsequens matrimonium, qui ad Episcopatus absque alia dispensatione promoueri possunt, vt pluribus relatis firmat Barbosa *de officio, & potest, Episcopi p.* 2. *alleg.* 10. *num* 33. *&* 34. & habentur pro veris legitimis *cap. tanta, qui filij sint legit.* & in Hispania admittuntur ex *leg.* 1. *tit.* 13. *part.* non solùm ad ea quæ proficiscuntur à Iure Ciuili, sed etiam ad ea quæ legibus municipalibus, & statutis competunt filiis legitimis, vt ponderat Garc. *de nobilit. glos.* 21. *numer.* 62. & in specie loquendo de huiusmodi statutis post plures comprobat Escobar. *de puritate sanguinis q.* 4. §. 6. *num.* 16. *&* 17. vbi quòd debent admitti ad Communitates, & collegia absque vlla hæsitatione, multò minus voluit admittere descendentes ex radice infecta infidelium, qui sunt minus digni, & verè infames appellantur à Villadieg. *in l.* 3. *glos.* 3. *num.* 4. *tit.* 2. *lib.* 12. *fori*, Azori. *instit. moral. p.* 2. *lib* 6. *c.* 4. *q.* 26. *circa fin. vers. ego tamen*, latè Escobar. *de puritate sanguinis q.* 1. §. 4. *per totum*, & præcipuè *n.* 7. *cum seq.*

30 Sumpto argumento à maiori per text. *in capit. vniuersis*, & ibi glos. *de testib. l. nec ex vera C. de acquir. possess.* cum aliis relatis per Nicol Euerard. *in locis legalib. loco à maiori fo.* 145. *n.* 1. *cum seq* & per August. Barb. *de locis communib. argumentor. iuris, loco à maiori*.

31 Secundò principaliter præsens casus non comprehenditur sub dispositione dicti statuti, quia Eminentissimus D. meus prouisus de huiusmodi Archidiaconatu non solum ratione Cardinalatus, sed etiam ratione consanguinitatis est pars corporis Papæ, vt de Cardinale Burghesio nepote Pauli V. notat Theodos. Rubeus *in suis singularib. p.* 4. *de præcedentia Protonotar. fol.* 292. *n.* 88. *&* 89.

32 Cùm autem hoc statutum per se sit inualidum, & à sola Papæ confirmatione robur accipiat, vt resoluit Rota *in decis.* 196. *num.* 2. *in fine p.* 1. *recent.* sicuti non comprehendit ipsum Papam confirmantem, ita nec minus eiusdem Papæ Cardinalem nepotem, & Papatus membrum, ex allegatis per Anchar. *cons.* 295. *numer* 7. Non enim posset de puritate sanguinis D. mei Cardinalis inquisitio fieri, nisi fieret quoque Papæ eius patrui, quod quàm grande foret absurdum nemo est qui ignoret, ad quod euitandum debet restringi generalis dispositio *leg.* 2. *Cod. de noxalib. action. leg. vt gradatim paragraph.* 1. 33 *ff. de munerib. & honor.* quod procedere etiam in dispositione statutaria voluit notabiliter Bart. *in repet. leg. omnes populi in* 6. *q. princ post init. ff. de Iustit. & iure*, sequitur Panor. *in cap. soluta, de maior. & obed.* non enim est asserendum, dicendum, vel faciendum id, aut sumendus ille intellectus, ex quo sequi posset absurditas, inhumanitas, scandalum, vel inconueniens, vt ex pluribus exornat Euerard. *in locis legalib. loco ab absurdo num.* 2. *fol.* 183. *& sub num.* 4. loquitur de statutaria dispositione.

34 Et facit conclusio quòd cessante ratione legis, seu statuti, vel occurrente casu aliquo qui non iudicatur à legislatore, seu statuente intentus, cessat & ipsa lex seu statutum, & per epichciam in casu particulari corrigitur, secundum doctrinam Martini Bonac. *in tract. de legib. disp.* 1. *q.* 1. *puncto vlt.* § 2. *n.* 9. *vers. quarto*, vbi loquens de casibus, qui per epichciam non censentur comprehensi in lege, sic ait. *Quartò quando casus aliquis occurrit, qui ex circunstantiis non iudicatur à legislatore intentus, & quod legislator excepisset si eum prauidisset*, sequitur Paul. Layman. *in sum. Theologia moral. lib.* 1 *tract.* 4. *c.* 19. *n.* 2. Si enim Pontifex, qui confirmauit statutum Toletanum fuisset interrogatus an sub illios dispositione voluisset comprehendere propriam prosapiam, & Cardinales, verisimiliter negatiuè respondisset, & ideo eodem modo nos respondere debemus, ex suprà ponderatis

35 Beneque conueniunt annotata per Mynsinger. *cent.* 2. *obseru.* 54. *numer.* 1. dum dicit quòd iudices etiamsi iusserunt seruare leges. Canones, & statuta, tamen ex magna & euidenti causa possunt ea transgredi, iuxta Innoc. *in cap. Canonum statuta, in vlt. glos. de constitut. & n.* 5. subdit periurum non esse qui ex causa rationabili transgreditur statuta, ex Bald. *in l. quid ergo* §. *pœna grauior ff. de his, qui not. infam.* & rectè ad propositum venit doctrina Paridis de Puteo *in tract. de syndicatu verb. doctor. n.* 3. qui dum ageret de statutis requirentibus 36

quod Potestatis assessor esset Doctor, dicit quod quamuis hoc gradu insignitus non sit, si tamen aliàs idoneus, & eminentis scientiæ esse reperiatur, hoc sufficit ad statuti verba, & mentem explendam, argum. *l. vnicuique C. de proxim. sac. scrinio. lib. 12.* & eorum, quæ tradit Bald. *in l. sed reprobari ff de excus. tutor.* Roman. *in l. quid tamen ff. de arbitr. & in l. cum quid ff si certum pet.* quem locum refert & sequitur Ioan. de Solorzano *de Indiarum gubernat. tom. 2. lib. 3. c. 13. n. 43.*

37 Hinc etiam cessat fundamentum, quod posset forsan fieri in doctrina, Escobar *de puritate probanda q. 3. §. 2. & 3.* vbi latè defendere conatur huiusmodi statutum esse fauorabile in quantum respicit communem Reip. vtilitatem, quia vltra quod potius ingeniosa, & subtilis quàm vera videtur eius opinio vti loquens contra inconcussam Rotæ opinionem supra relatam, quæ indubitanter præualere debet cum faciat communem contra communem ex notatis per Ceuall. *commun. in proœmio à n. 25. vsque ad 29.* sequitur Gratian. *discept. forens. cap. 104. num. 56. & cap. 266. à num. 21.* quos refert Rubeus *in suis singularibus p. 2. circa stylum, & obseruantiam Rotæ §. 4. fol. 15.* sufficit dicere quòd eius ratio non est proportionabilis Cardinalitiæ dignitati ad hoc vt ipsos Cardinales non comprehendat ex superius deductis, & signanter firmauit Rota *decis. 1144. & 1148. num. 3. coram Seraphino*, & multo minus Cardinalem Papæ ex fratre nepotem.

38 Prout non facit quod Eminentissimus D. Cardinalis de la Cueua, & forsan alij pro babenda possessione Canonicatus in dicta Ecclesia fecerint informationem super puritate sanguinis, iuxta dispositionem dicti statuti, quasi quod hoc deseruiat pro obseruantia interpretatiua: Quia exinde non potuit oriri prejudicium aliis Cardinalibus, cum priuilegium competens alicui cœtui & corpori vniuersarum personarum non tollatur, nec infringatur ex facto aliquarum earundem personarum, glos. *in cap. dudum, in verb. de veritate, in fine, de elect.* Roman. *cons. 374. n. 5.* Menoch. *cons. 3. num. 55. Rot. decis. 3. de procurator. in nouis, & in decis. 288. n. 16. p. 5.* sicuti clericus non potest renuntiare priuilegio fori. Ceuall. *de effect. ib. clericatus effectu 1. n. 43.* & fuit dictum *in Corduben. decimarum de Lucena* 10. *Maij* 1635. *coram Coccino.*

39 Nec actus gesti per D Cardinalem de la Cueua possunt deseruire pro obseruantia interpretatiua, quia ad hoc vt obseruantia suffragetur, deberent actus probari cum scientia collegij Cardinalium, de cuius interesse & præiudicio agitur, Rot. *decis. 406 n. 7. p. 1. recent.* Immo cùm agatur de actibus factis sponte ab ipso Cardinali forsan ad ostendendum maiorem suæ familiæ splendorem in Hispania, vbi ob Maiorum occupationem spatio tanti temporis continuatam potest suspicari de macula puritatis sanguinis, non potest ex illis desumi obseruantia nisi doceretur actus fuisse obtentos in contradictorio iudicio audito ipso Cardinalium Collegio, ad not. per Castren. *in l. qui luminibus n. 2. vers. sed tamen ff. de seruit. vrb. præd.* Gonzal. *super reg. 8. glos. 5 §. 6. numer. 36 & 37.* Rota *decis. 530. n. 2. & 3. p. 1. recent.* Et vlteriùs posset dici quòd dicti actus ex quo non fuerunt gesti per Cardinalem Papæ ex fratre nepotem, eo minus possent deseruire pro obseruantia, quæ ad hoc vt suffragetur debet in specie & particulariter probari; ex allegatis per Rot. *in decis. 451. n. 7. coram Greg. XV.*

40 Ex quibus cùm constet statutum non comprehendere casum, de quo agitur, remanet libera Canonicis facultas tradendi possessionem petitam, licet ipsi (quatenus possent illæsa statuti obseruantia) facere profitentur absque quod aliquid sibi obstet iuramentum super obseruatione eiusdem statuti præstitum, quia si non obstat statutum, minus obstare potest iuramentum, quod sequitur naturam scripturæ, & actus, cui adiicitur, Gutier. *de Iuram. confirmat. p. 1. c. 37. num. 2.* Gomes. *in l. 21. Tauri n. 10. col. antepen.* Anton Gabr. *commun. tom. 3. lib. 1 tit. de iur. einr. conc. 10.*

41 Præterea præsupponitur in litteris Apost. Iusius prouisionis adesse amplissimam derogationem, & in specie statutorum dictæ Ecclesiæ auctoritate Apost. confirmatorum & iuramento roboratorum, sed quia litteras prædictas non vidi, & potest dubitari quod derogatio quantumuis amplissima statutorum, non tollat statutum respiciens certam formam seruari debere, nisi in specie de illa forma sit facta mentio, vt tenuit Crauet. *cons. 572. n. 29.* quem refert & sequitur Tusch. *tom. 1. lit. C. concl. 349. n. 10.* super hoc non insisto, maximè cùm neutiquà sit necessaria ex superius latè deductis, & ideo, &c. saluo, &c. Hactenus D. D. Franciscus Mancinus.

42 His ita eleganter à dicto D. meo exaratis, & negotio maturius discusso Capitulum Toletanum solita vtens in Romanam Ecclesiam pietate absque vlla informatione procuratori Eminentissimi D Cardinalis possessionem capitulariter, & de omnium consensu libenti animo tradit: & ita controuersiæ finis feliciter impositus fuit. Dicebam in gratiam eorum, qui merentur eminentes in aliqua scientia appellari, & ob varia scripta in lucem edita insignes vocari, non esse certum quod suprà *num. 12.* adducebatur, quia, vt ait Rebuff *in prax. benefic. tit. de Regia ad Prælat. nomin. verb. excellentis doctrina pag. mihi 566.* Doctor valde excellens & maximi nominis in Rota sine examine recipi potest, & debet.

DECLARATIONES EMINENTISSIMORVM AC REVERENDISSIMORVM

DD. Cardinalium, sacris Ritibus præpositorum, & S. Concilij Trident. Interpretum.

1 AD instantiam D. Ferdinandi Arias Vguarte Archiepiscopi Liman. in Indiis occidentalibus emanarunt Romæ quædam declarationes sacrarum Congregationum Eminentissimorum DD. Cardinalium sacris Ritibus præpositorum, & sancti Concilij Tridentini interpretum, quæ in Regio Indiarum Consilio Matriti præsentatæ, & ad illarum partes transmissæ, tandem circunferuntur impressæ Limæ apud Hieronymum de Contreras anno Domini 1635. quarum cum hucusque notitiam non haberem, ne in lucubrationibus nostris deesse viderentur, eas hîc inserere operæ pretium duxi.

2 Ferdinandus Archiepiscopus de las Charcas in Indiis occidentalibus supplicat Dominationibus vestris Illustrissimis, vt dignentur declarare infrascripta dubia pro gubernio suæ diœcesis, & Suffraganeorum.

I. Cùm *cap. 8. de reform. sess. 22.* tribuatur facultas Episcopis vt habeant ius visitandi Hospitalia, Collegia,

& Con

& Confraternitates laicorum, *non obstantibus quacunque consuetudine etiam immemoriali*, &c. Dubitatur an hæc vltima verba Concilij *non obstantibus*, &c. debeant intelligi etiam de consuetudine post Concilium introducta, sciente, vel ignorante Episcopo in Visitationibus in futurum post ipsam consuetudinis introductionem, faciendis.

3 II. An approbatio obtenta per Sacerdotem secularem, vel Regularem ab Ordinario ad audiendas Confessiones, de qua *in c. 15. de reformat. c. 23.* possit ab Episcopo successore pro suæ Conscientiæ securitate vsque ad nouum examen suspendi.

4 III. Dubitatur an Vicarius à Metropolitano deputatus in vim *c. 16 de Reformat. sess. 24.* (quando in Sede vacante Capitulum ad quod spectat intra tempus à Concilio præscriptum illum non deputauit) debeat esse perpetuus, durante dicta sede vacante, aut amouibilis ad nutum Metropolitani.

5 IV. Dubitatur an iurisdictio, correctio, & Visitatio in *c. 11. de Regularib. sess. 25.* Episcopis tributa super Parochis Regularibus, intelligatur eadem, quam super Parochis secularibus habent, & ideo si dictos Parochos Regulares Episcopus poterit compellere ne excedant taxam ab ipso factam super emolumentis Baptismatum, Matrimoniorum, funeralium, & aliorum, etiamsi ad hoc licentiam ab eorum Superioribus Regularibus, vel Capitulis Prouincialibus habeant.

6 V. Cum *c. 14. de Regularib. sess. 25.* det normam Episcopo procedendi in castigando delicto Regularium, qui degunt intra claustra, & extra ea notoriè cum scandalo delinquunt. Dubitatur an Episcopus statim habita notitia delicti possit capere informationem, & illam ad Superiorem Regularis mittere, vt nequeat de delicto ignorantiam præsumere.

7 VI. Dubitatur etiam an sufficiat quod Episcopus vna vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad castigandum subditi delictum. Nam Religiosi aliqui in libris ab eis editis explicando verbum, *instante*, asserunt necesse esse Episcopum monere ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus.

8 VII. Eodem *cap. 14.* præcipitur Superiori Regulari quod Episcopum certiorem faciat de punitione intra tempus ab eodem Episcopo præfixum: modo dubitatur an sufficiat quod superior Regularis ad Episcopum mittat copiam tantum sententiæ (vt Religiosi dicunt) vel debeat remittere acta omnia super delicto actitata ad effectum vt Episcopus videre possit si in hoc adimpleta fuerint verba Concilij *in d. c. 14.* scilicet, *seuerè puniatur*, necne.

9 VIII. Denique dubitatur an quod conceditur Episcopo in præfato Capitulo super regulari, qui intra claustra monasterij degit, & extra ea notoriè cum scandalo deliquerit, intelligatur etiam cum delictum commissum fuerit intra Ecclesiam, vel claustra.

10 IX. Sacrum Concil. *c. 14. de Regular. sess. 25.* decernit vt Episcopus bis examinet eas, quæ Moniales fieri volunt; primò scilicet quando habitum suscipiũt, secundò verò tẽpore professionis. Dubitatur an hoc intelligatur etiam in monasteriis Superioribus Regularibus subiectis; & si Episcopus earundem Rectores compellere possit, ne habitum nouitiæ dent, nisi prius Episcopũ certiorem faciant vt puellæ voluntatem explorare valeat.

11 X. In Archiepiscopatu de los Charcas adsunt nonnulla monasteria Regularibus subiecta, in quibus quãdo Virgines habitum suscipiunt, raduntur eius capilli, qui in illis partibus sunt magnæ æstimationis dum in sæculo degũt, & potest esse quod parentes, vel alij consanguinei puellas ad ingrediendũ monasterium & habitum suscipiẽdum cogãt. Dubitatur an Archiepiscopus ad obuiandum præfatum incõueniens possit cõpellere Rectorem ne radat capillos eiusmodi puellarum priusquam earum voluntas ab Episcopo exploretur.

XI. Sacrum Concil. *cap. 22. de Regularib. sess. 25.* decernit quod obseruentur, & executioni mandentur omnia in præcedentibus 21. capitibus decreta. & inter alia non obstantia præsens existit, videlicet, *atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus etiam immemorabilibus*, &c. Dubitatur an præfata verba, *atque etiam consuetudinibus*, &c. intelligi debeant etiam de consuetudinibus post Concilium introductis, & sciente Episcopo, taliter quod eidem Episcopo in futurũm præiudicium inferre nequeant. 12

XII. Idem *cap. 22.* vt exequantur omnia contenta in capitibus præcedentibus de Regularibus & Monialibus, inter alia continet sequentia verba, videlicet. *Præcipit omnibus Episcopis in monasteriis sibi subiectis, & in omnibus aliis in Superioribus decretis specialiter commissis*, &c. *vt statim præfata exequantur.* Dubitatur modò an in dictis rebus Regularium & Monialium in quibus ipsi Episcopo tribuitur iurisdictio possit Episcopus huiusmodi Regulares cogere & compellere sub censuris, aliisque remediis opportunis prout de iure? Aliqui enim Regulares in libris ab eis editis asserunt super illis verbis *cap. 13. accedere compellantur*, quod eo quia Concilium de censura mentionem non fecerit, Episcopus eos sub dicta pœna cogere nequit. 13

Die decimanona Septembris M. DCXXV Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum ad singula dubia superius proposita hunc in modum respondit, videlicet. 14

Ad I. *ea verba esse intelligenda etiam de consuetudine post Concilium sciente, & patiente Episcopo introducta.* 15

Ad II. *posse ad præscriptum constitutionis sanctæ mem. Pij V. quæ incip. Romani Pontificis.* 16

Ad III. *eiusmodi Vicarium amoueri posse ad nutum ipsius Metropolitani.* 17

Ad IV. *In Regulares curam animarum personarum secularium exercentes in his, quæ dictam curam, & Sacramentorum administrationem concernunt, Episcopum eadem auctoritate vti posse, quam in Parochos seculares, proindeque Regulares ipsos in emolumentis vt proponitur legitime percipiendis prohiberi posse ne excedant taxam ab Episcopo præscriptam.* 18

Ad V. *posse.* 19

Ad VI. *Satis esse vt Episc. semel instet Superiori Regulari, eiq; tẽpus præfigat ad eiusdẽ Cõcilij præscriptũ.* 20

Ad VII. *non sufficere vt Superior Regularis sententiam, aut etiam acta ad Episcopum transmittat, sed opus esse, vt de punitione ipsa, & sententia executione Episcopum certiorem faciat.* 21

Ad VIII. *facultatẽ Episcopo attributã in Regulares notoriè, & cum scandalo extra claustra delinquẽtes vendicare sibi locũ etiam cùm Regulares notoriè, & cũ scandalo intra Ecclesiã delinquunt, non itẽ si intra claustra.* 22

Ad IX. *ita esse intelligendum.* 23

Ad X *posse compellere.* 24

Ad XI. *ita esse intelligenda.* 25

Ad XII. *in decretis Episcopo specialiter commissis sess. 25. de Regularib. licere eidem Episcopo ad illorum executionem Regulares compellere, etiam pœnis, & censuris ecclesiasticis.* Cosmus Card. de Torres. Prosper Fagnanus Secret. Loc. sigilli. 26

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

Ferdinandus Archiepisc. Liman. in Indiis Occidentalibus supplicat declarari infrascripta dubia pro bono gubernio suæ Diœcesis, & Prouinciæ. 27

28 I. An regulares possint facere processiones extra proprias Ecclesias absque licentia Ordinarij?

29 II. An regulares debeant ire ad processiones publicas quando pro eis fuerint vocati ab Ordinario.

30 III. An Regulares associaturi corpora fidelium defunctorum possint accedere ad domum defuncti, ibique expectare clerum secularem, seu debeant ire ad Parochiam & exire ab illa cum clero Parochiæ pro huiusmodi associatione?

31 *Sacra Rituum Congregatio ad relationem Eminentissimi & Reuerendissimi Domini Cardinalis Spinulæ respondit.*

32 Ad primum *non licere Confraternitatibus laicorum nec Regularibus habentibus claustra processiones facere extra claustra monasteriorum, carentibus vero claustris non nisi intra ambitum, hoc est prope muros Ecclesiarum siue exeundo à ianua Ecclesiæ, & intrando per aliam, siue per eandem, & semper prope muros Ecclesiæ, extra vero ambitum Ecclesiarum non licere, nisi de licentia, consensu, aut etiam Cruce Parochi.*

33 Ad secundum *Regulares posse cogi ad publicas, & generales processiones*

34 Ad tertium *Regulares vocatos ad funus conuenire debere in Parochialem, aut in aliam Ecclesiam iuxta loci consuetudinem, & nullo modo posse expectare per vias, aut ire ad domum defuncti, & ita in supradictis casibus omnino seruari mandauit, hac die 15. Decembris 1632* Emmanuel Episcopus *Portuensis Card. Pius. Iulius Rospigliosius Secret. loc. sigilli.*

Eminentissimi & Reuerendissimi Domini.

35 Sacra hæc Congregatio fecit, & extendit infrascripta decreta ad instantiam Ferdinandi Archiepiscopi Liman; & quia nonnulli Religiosi aliorum Ordinum non specificatorum in dictis decretis prætendunt facere prohibita in eis: ideo supplicat declarari quod Decreta huiusmodi debent omnino comprehendere omnes Regulares, cuiuscunque Ordinis existentes aut degentes in ciuitate aut Diœcesi Liman. & quod ab eis, & eorum quolibet sunt inuiolabiliter obseruanda.

36 *Sacra Rituum Congregatio in causa vertente inter Archiepiscopum Sanctæ Fidei noui Regni de Granada in Indiis Occidentalibus, & Reuerendos Patres Societatis IESV ex altera parte, audita relatione Illustrissimi Card. Sacrati, cui fuerat commissa, & citato, & audito procuratore generali dictæ Societatis, cēsuit posse Prælatos, & reliquos Patres Iesuitas benedicere paramenta aliaque ornamenta Ecclesiastica, in quibus non adhibetur sacra Vnctio pro seruitio propriorum Collegiorum tantum Pro aliorum vero seruitio non posse. Ea vero, in quibus adhibetur sacra Vnctio neque pro ipsorum, neque pro aliorum seruitio posse benedicere, vel consecrare, & ita declaratum fuit die 19 Februarij 1621.*

37 *Sacra Rituum Congregatio prædictum Decretum etiam quoad Religiosos Sanctorum Dominici, Francisci, & Augustini, ac B. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum extendi debere censuit, & declarauit die 22. Martij 1625.*

38 *Sacra Rituum Congregatio censuit, & declarauit extendi debere præfata Decreta contra omnes Patres Societatis IESV, ac Religiosos Ordinum Sanctorum Dominici, Francisci, & Augustini, ac B. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum existentes in ciuitate, & Diœcesi Limana, & inibi seruari hac die 30. Septembris 1628.*

39 *Sacra Rituum Congregatio respondit in suprascripto decreto comprehendi omnes alios Religiosos cuiuscunque Ordinis etiam non expressos in suprascriptis Decretis, & ita seruari mandauit in ciuitate, & Diœcesi Limana hac die 21. Augusti 1632.*

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

Ferdinandus Archiepiscopus Liman. in Indiis Oc- 40
cidentalibus ad extinguendas lites, & obuiandum scandalis, quæ in sua diœcesi eueniunt, supplicat Eminentiis vestris, vt dignentur declarare infrascripta dubia.

Primò, an Episcopus possit denuntiare pro pu- 41
blico excommunicato Regularem & exemptum, vt euitetur ab omnibus, qui ob notorium delictum in censuras inciderit?

Secundò, an in Ecclesiis Regularium possint Sacer- 42
dotes seculares admitti ad celebrandam Missam contra Archiepiscopi prohibitionem?

Tertiò, dum in Iubileis datur facultas, vt pœniten- 43
tes possint eligere quemlibet Confessorem ex approbatis ab Ordinario, intelligendum sit de Ordinario Confessarij, seu pœnitentis, & quomodo?

Die 29 Ianuarij 1633. Sacra Congregatio Cardina- 44
lium Concilij Trid. interpretum ad capita superius proposita secundùm ea, quæ proponuntur, respondit.

Ad primum Regulares exemptos, qui ob notorium 45
delictum in excommunicationem inciderunt, posse ab Archiepiscopo denuntiari excommunicatos, vt ab aliis euitentur.

Ad secundum, Archiepiscopum prohibere posse ne 46
Regulares in eorum Ecclesiis Sacerdotes seculares exteros diuina Officia celebrare permittant, nisi priùs ab eodem Archiepiscopo visis litteris commendatitiis ipsi Sacerdotes admissi fuerint.

Ad tertium intelligi de Ordinario diœcesis, in qua 47
Confessarius Confessiones audit. Robertus Card. Vbaldinus. Franciscus Paulutius S. Congregationis Concilij Secret. Loc. sigilli.

Eminentissimi & Reuerendissimi Domini.

Ferdinandus Archiepiscopus Liman. in Indiis Occidentalibus supplicat declarari infrascriptum dubium.

An Episcopi debeant prohibere tam Sacerdotibus 48
quàm Regularibus ne celebrent Missæ sacrificium in nauibus, tam dum nauigant, quàm dum non nauigant, sed vt vulgariter dicitur, *Estan surtas?*

Sacra Rituum Congregatio respondit Ordinarios in 49
casu proposito tam Sacerdotibus Regularibus, quàm secularibus prohibere debere die 12. Februarij 1633. Emmanuel Episc. Portuensis Card. Pius. Iulius Rospigliosius Secret. Loc sigilli.

Toletana Dubiorum.

Ex diuersis Regnorum Castellæ, Legionis, Aragoniæ, & Valentiæ partibus pro veritate interrogatus Auctor de aliquorum dubiorum in praxi occurrentium decisionibus, breuissimè ad ea prout sequitur per litteras vtplurimum respondit.

VOTVM

Votum Generale CXXVI.

1 *Confessarij absolutio vigore Bullæ Cruciatæ prodest solum pro foro interiori.*

2 *Confessario asserenti se absoluisse à censuris non est credendum in foro externo.*

3 *Beneficium Ecclesiasticum vt validè impetretur, sufficit absolutio virtute Bullæ Cruciatæ obtenta.*

4 *Vendere rem certo pretio si quis accipiat sine lucro, & pluris sua industria, & diligentia vendat, potest illud plus sibi retinere.*

5 *Promittens aliquid ob turpem, vel iniustam causam, an soluere teneatur ostenditur.*

6 *Irregularia, & extraordinaria non comprehendit adæquatio, quæ resultat ex concessione ad instar.*

7 *Abbas æquiparatus Episcopo intelligitur consequi ea priuilegia, quæ sibi sunt proportionabilia.*

8 *Solo non cedit ædificium in alieno solo Ecclesiæ pecuniis constructum.*

9 *Præsentia, & non futura comprehendit æquiparatio ad instar.*

10 *Ordinaria via agere incipiens non potest reuertere ad executiuam.*

11 *Nisi intentaus viam ordinariam cum protestatione.*

12 *Vel variatio liceret ex facultate per debitorem concessa.*

13 *Ordinarie qui cœpit agere potest redire ad viam executiuam refusis expensis.*

14 *Præsumptio conseruandæ agnationis colligitur ex masculorum vocatione respectiue facta in omnibus gradibus & substitutionibus.*

15 *Testator, qui reiecit Presbyteros, Religiosos, & monasteria, intelligitur id fecisse propter cognationem.*

16 *Animus conseruandæ agnationis non præsumitur ex vocatione masculorum si in aliqua parte dispositionis vocaretur fœmina.*

17 *Intentum conseruandæ agnationis non cessat quando post masculorum vocationem, & in illorum defectum fœminæ, & ab eis descendentes substituuntur, dum masculi durant.*

18 *Iniuria grauissima reputatur alapa.*

19 *Respublica, minor, & Ecclesia ex causa necessitatis ad soluendum æs alienum quando sua bona immobilia alienare possint.*

20 *Expensas litis, & alimenta recipiens non tenetur si succumbat ea restituere, aut si vicerit compensare.*

21 *Alimenta recipiens de restituendo in casu succumbentiæ nequaquam cauere debet.*

22 *Proprietas attendi non debet, vt ex eius pretio quis pauper consideretur, vel diues, sed ex reddita.*

23 *Alimenta petere non potest qui ex officio vel artificio viuere potest decenter.*

24 *Fundus donatus, vel legatus à patre filio spurio loco alimentorum non transmittitur ad heredes ipsius filij.*

25 *Militare aut alio modo victum sibi parere volentibus alimenta sunt præstanda.*

26 *Lex comprehendit bona extra territorium existentia quando omnes contrahentes sunt subditi vnius Principis, & intra eius territorium existunt.*

27 *Statutum quando vult habilitare, vel inhabilitare subditum, tunc comprehendit bona extra territorium existentia.*

28 *Potestas non deficit in statuente, qui potest subditos inhabilitare ne succedant.*

29 *Inhabilitas, quæ personam respicit, eam afficit vndecunque vadat.*

30 *Lex quando est prohibitiua in personam tunc comprehendit bona quamuis sint extra territorium existentia.*

31 *Maioratuum fundationes quando factæ sunt in aliquo Regno, tunc secundum illius leges procedendum, licet bona extra Regnum existant.*

32 *Dispositio quando loquitur de iuribus vniuersalibus tunc comprehendit bona intra & extra Regnum existentia.*

33 *Statutum quando est fauorabile, extenditur ad bona aliarum prouinciarum.*

34 *Fundi dominus an possit pro damno retinere bouem illuc intrantem?*

35 *Animal retineri potest pro alimentis præstitis donec de eis sit illi satisfactum.*

36 *Expensas factas in alendo boue vel equo potest sine probatione repetere qui eas sustinuit.*

37 *Acceptare videtur litteras cambij qui eas recepit, & legit, nisi contrarium protestatus sit.*

38 *Territorium postea auctum consequitur ille, cui fuit concessum castrum cum territorio.*

39 *Reges Castellæ à quo tempore vtantur Catholici titulo.*

40 *Princeps non præsumitur ex causa iusta procedere quando facit contra ius gentium, vel quando disponit velo leuato, & sine causæ cognitione, & non vocata parte cui præiudicatur.*

41 *Instructa dicitur causa quando est in calculo ferendæ sententiæ.*

42 *Clausula*, dummodo causa non sit instructa, *de quo tempore intelligatur?*

43 *Citatio pro singulis horis, & diebus tanquam incerta nullius est momenti.*

44 *Facultas Regia ad validitatem maioris est actus facultatiuus, atque extraiudicialis valent expediri etiam sine citatione.*

45 *Maioratus bona vt alienari valeant cum Regia facultate non requiritur consanguineorum citatio.*

46 *Priuilegij in impetratione non requiritur partis citatio.*

47 *Legata secularium, & statutorum politicorum ad obseruantiam non tenentur clerici vt coactiua.*

48 *Edicto de vendendo frumento, seu aliis mercibus certo & taxato pretio an comprehendantur clerici?*

49 *Reus necessarius fit clericus præueniens in capienda possessione hereditatis vacantis.*

50 *Negotiatio, vel mercatura an, & quando pauperibus clericis concedatur?*

51 *Conditio dicitur quando disponens vult aliquid impleri ante suam dispositionem, & in quo differat à modo.*

52 *Modus potius quam conditio in dubio præsumitur.*

53 *Mixta conditio pro impleta habetur quoties non potest impleri per factum eius in cuius persona impleri debet.*

54 *Mulier, cui fuit conditio imposita nubendi Petro, succedit acsi illi nupsisset, si Petrus prius cum alia matrimonium contraxit, vel per eum steterit quominus contraheretur matrimonium, vt numer. 55.*

56 *Conditio apposita in fideicommissis, vel maioratibus ducendi consanguineam, est valida, & intelligitur accedente Pontificis dispensatione.*

57 Dispensationem

57 Dispensationem si quis per grauamen impetrare teneatur, illam petere & solicitare omni cura tenetur.

58 Legatum reddit conditionale clauf. si nupserit Titio.

59 Feudum si concedatur Italo in Germania debet concessio feudi regulari secundum consuetudinem Germaniæ.

60 Mulam conducens ad faciendum iter ad Toletum si iter facias ad Hispalim tenetur de morte mulæ, nisi eum mula esset ductus famulus.

61 Pensionem iam solutam pro domo conducta an possit repetere conducens, si domum deseras ex causa pestis?

62 Confessio sine dependentia qualitatis illi adiacentis potest admitti.

63 Vicario si à principio assignetur congrua, & per eum acceptetur, debet illa esse contentus, nisi in duobus casibus hic contentis.

64 Consentiens videtur constituere.

65 Vxor si donat de bonis viri, consentiente viro, non vxor videtur donare, sed persona viri.

66 Actus quotiescunque fieri non potest absque licentia alterius dicitur prouenire ab eo, qui eam concessit.

67 Actus tribuitur mandanti, & committenti, & non exequenti.

68 Assensu Pontificio, seu Regio pendente vbi contractus fuit celebratus sub conditione quod impetraretur, possunt partes à contractu resilire.

69 Parti vnicuique intendenti contrahere in scriptis licitum est ante confectam scripturam à contractu resilire.

70 Partes tunc dicuntur intendisse contrahere in scriptis, quando in ipso contractu, ante, vel post, fuit facta mentio de scriptura.

71 Debitum annuum ex contractu soluendum singulis annis potest peti, & vt debitor condemnetur ad soluendum singulis successiuis annis.

72 Executiua cœpta pro debito in certis bonis non potest creditor aliam intentare pro eodem debito in aliis bonis.

73 Moram vt creditor contrahat requiritur non tantum quod creditor sit interpellatus accipere, sed etiam quod cum effectu pecunia deferatur, nolitque recipere, & deinde consignetur, & deponatur.

74 Oblatio verbalis si fiat creditori, & ille sine causa recuset recipere, tunc constituitur in mora perinde ac si oblatio realis facta fuisset.

75 Tarditas creditoris in non petendo quod sibi debetur, non sufficit ad præsumendam solutionem.

76 Debitum non petens per quod tempus præsumatur habuisse satisfactionem?

77 Actiones licitum est emere minori pretio, quam quod continetur in obligatione.

78 Pretium iustum in nominibus debitorum quod sit?

79 Minus est habere actionem quàm rem.

80 Partem debiti soluens quando videatur solutionem partis in reliquam approbasse.

81 Cambij litteras dans debitor creditori non liberatur à solutione nisi cum effectu interuenerit solutio.

82 Ordinem iuridicum, vel statutarium in foro conscientiæ seruare tenetur debitor habens plures creditores priuilegiatos si omnibus soluendo non sit.

83 Debitor an teneatur ex fuga serui aut famuli deferentis debitum creditori?

84 Exactor decimarum potest domino fundi prohibere ne fructus ex fundo exportet nisi eo, vel eius nuntio præsente.

85 Iudex quilibet potest interponere decretum super alienatione rerum minorum.

86 Facultas Regia ad alienandum bona maioratus sufficit obtineri à Principe domicilij.

87 Delegatus extra locum commissionis de causa cognoscere non potest.

88 Depositioni perfectæ & consummatæ non præiudicat demonstratio erronea, seu falsa, quando constat de re certa legata.

89 Liberationem plenissimam consequitur depositarius, qui de mandato Iudicis depositum reddit.

90 Fœminæ comprehenduntur appellatione descendentium.

91 Hæredes donatoris succedunt in re donata alicui vt post eius mortem veniat ad quem donator nominauerit, si nominatione non facta decedat dictus donator.

92 Conditionem vel modum non recipit perfecta donatio ex post facto, nisi incontinenti, &c.

93 Regis donatio etiam perfecta ex interuallo potest modificari.

94 Donatio facta ei, qui consentire non potest illi acquiritur irreuocabiliter absque acceptatione.

95 Donatio si facta sit alicui, & filiis, aut filiabus, quos elegerit, vel voluerit, & electione non facta moriatur, omnes sunt admittendi.

96 Donatio vni facta vt post eius mortem eadem tertio deueniat, reuocari potest respectu tertij.

97 Donatarij acceptationem, & consensum requirit donatio ad sui perfectionem, & quid de iure Castellæ, n. 98.

99 Filio spurio, vel incestuoso facta donatio valet de æquitate Iuris Canonici in quantitate necessaria ad alimenta.

100 Donatarius si prius decedat quam donator, donatio causa mortis tacitè reuocatur.

101 Donatarius & donator si eodem casu ruinæ, & naufragij simul moriantur, donatio firma remanebit.

102 Capitulationes quæ fiunt pro contrahendo aliquo matrimonio censentur illius pars.

103 Capitulationes non solùm censentur factæ respectu filij, sed etiam vxoris, alias fortasse matrimonium non contracturo.

104 Maioratus fundati contemplatione matrimonij effectum sortiuntur; matrimonio postea annullato.

105 Matrimonio dissoluto non cessat effectus donationis contemplatione ipsius facta.

106 Donatio facta ad suscipiendos Ordines sacros sustinetur moriente donatario ante Ordinum susceptionem.

107 Mulier vt lucretur arrhas, seu donationem propter nuptias sufficit quod sit traducta ad domum mariti, & quod sit parata à marito cognosci, licèt ipse propter frigiditatem, vel aliam causam non potuerit copulam effectuare.

108 Hæredes donatarij ante acceptationem mortui donationem acceptare valent.

109 Donatarius donationem acceptare potest donatore mortuo.

110 Filia spuria à patre dos data valet in quantitate ad alimenta necessaria.

111 Filia spuria dos data, ea mortua redit ad patrem, vel ad suos hæredes.

112 Confessio dotis receptæ facta constante matrimonio non valet.

113 Confessio dotis receptæ facta constante matrimonio in vim præcedentis promissionis per scripturã valet.

114 *Confessio augmenti dotis suspecta est.*

115 *Nominatione semel facta ab eo cui competebat per contractum inter viuos, non licet electoribus variare.*

116 *Grauare electum non potest is, cui ex dispositione legis, vel testatoris electio est commissa.*

117 *Variare an possit vsque ad mortem eligens in vita si eligendi facultas restricta sit ad tempus mortis.*

118 *Duos adhuc eligere potest ille, cui data est facultas vt possit vnum ex pluribus nominatis eligere.*

119 *Restituere iussus rem vni ex certis, potest ex illis certis plures eligere.*

120 *Grauare electum potest eligens in bonis, in quibus eligit; ad fauorem illorum, quos potuisset eligere.*

121 *Eleemosynam facere obligatus tenetur eam gratis donare per veram & formalem donationem.*

122 *Eleemosyna dicitur esse in praecepto quando necessitas est extrema.*

123 *Superfluum natura, & persona habens tenetur illud erogare pauperculis de praecepto, etiamsi non patiuntur extremam necessitatem naturae.*

124 *Gabellam soluere tenentur ementes fructus, & redditus Ecclesiasticorum.*

124 *Redditus aliquos emens ad eius vitam possidendos licitè emit, etiamsi multo tempore superuixerit.*

126 *Tribunal à ciuitate potest Episcopus amouere ad breue tempus, & cum iusta causa.*

127 *Causam pendentem coram Vicario suo potest Episcopus ad se auocare.*

128 *Sanctis nondum canonizatis non potest Episcopus mandare vt cultus publicus exhibeatur.*

129 *Locum vt Canonico competentem habere debet Episcopus, qui tanquam Canonicus in Capitulo assistit.*

130 *Fori priuilegio renunciare non possunt Equites Ordinum Militarium.*

131 *Deducta incidenter in vno iudicio possunt plenius discuti in alio.*

132 *Litis ingressum impedit exceptio non obseruati contractus.*

133 *Statutum omnes exceptiones excludens minimè excludit exceptionem non obseruati contractus.*

134 *Exceptio non obseruati contractus potest opponi post sententiam definitiuam, & in executione charta executoria.*

135 *Exceptio non obseruati contractus potest suppleri à Iudice parte non opponente.*

136 *Probatio incontinenti admittitur, & impedit executionem in causis summariis.*

137 *Exclusio temporalis de certa persona operatur vt censeatur dicta persona exclusa, non verò sequentes in gradu.*

138 *Impeditus & temporaliter exclusus sequenti in gradu locum dat.*

135 *Exclusio absoluta, & perpetua in tota linea primi exclusi operatur.*

140 *Matre exclusa absolutè & simpliciter, omnes eius filij, & descendentes exclusi remanent.*

141 *Exclusio foeminae quando est temporalis, scilicet quamdiu extiterint masculi; illis deficientibus illa cessat.*

142 *Testamentarius non tenetur officium acceptare si nihil ei relinquatur pro executione testamenti.*

143 *Salarium quando executori praestari debeat?*

144 *Portio assignata cuilibet ex testamentariis nominatis, vno mortuo, vel acceptare nolente accrescit alteri acceptare volenti.*

145 *Portio minuitur diminuto onere.*

146 *Vectigalium exemptio generaliter exceptis certis casibus concessa est generalissima in casibus non exceptis.*

147 *Immunitas per verba generalia concessa comprehendit collectas ratione belli superuenientis de nouo impositas.*

148 *Priuilegium exemptionis, seu immunitatis gratuito per viam contractus concessum extenditur ad onera, & gabellas de nouo post priuilegium impositas.*

149 *Signatura & Rota solet concedere exemptionem à Superioris iurisdictione durante lite super, vbi ipsa litem grauem & non temere susceptam cognouerit.*

150 *Lite pendente negotium deuoluitur ad Iudicem suspensa Superioris iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur.*

151 *Subditi subducuntur à iurisdictione superioris ex eius moribus asperioribus, aut prauo iurisdictionis vsu.*

152 *Pars quae petit assessorem, vel consultorem debet soluere expensas cum eo factas.*

153 *Expensa praestari debent ab eo, qui petit actum fieri.*

154 *Assessoris consilium si per Iudicem motu proprio assumatur expensa sunt partibus communes.*

155 *Fama in antiquis, & in ardua causa quando probat.*

156 *Testes in minori numero deponentes de bona fama praeferuntur testibus in maiori numero deponentibus de mala fama.*

157 *Familiaritatis iure quae fiunt non constituunt aliquem in possessione ad praescribendum.*

158 *Possessio, vel quasi non acquiritur per mille actus, qui communiter fieri solent iure familiaritatis.*

159 *Fideicommissarius ad hoc, vt sit legitimus contradictor ad impediendam haeredis possessionem, quae requirantur.*

160 *Maleficium debitoris non auget per se fideiussoris obligationem.*

161 *Fideiussor non tenetur pro eo, quod venit ratione incidentis negationis.*

162 *Fideiussor videtur se obligasse pro originali; non pro accidentali debito.*

163 *Fideiussor non obligatur pro eo, quod accreuit ob moram debitoris.*

164 *Donationem propter nuptias non potest filius retrocedere patri in fraudem vxoris.*

165 *Filius non potest retrocedere capitulationem maioratus institutionem.*

166 *Consentire non potest filius quod maioratui alia onera apponantur in praeiudicium successorum.*

167 *Primogenitus filius quando vocatur ad maioratum vocatio haec restringitur ad filios immediatos primi gradus.*

168 *Filius fam. de tertio bonorum suorum in praeiudicium parentum disponere potest.*

169 *Restitutionem in integrum aduersus oblationem factam post terminos subhastationis non potest petere fiscus in praeiudicium tertij.*

170 *Functiones fiscales Baroni per verba vniuersalia concessa comprehendunt secularia de nouo aucta.*

171 *Beneficialium fructuum appellatione non comprehenduntur*

benditur illud quod voluntariè & extra ordinem præstatur alicui beneficiato in die sua receptionis ad beneficium.

172 Baro quicquid acquirit ex donatione, seu concessione Regia non venit in fructuum restitutione.

173 Liquidatio fructuum est facienda in mediocri summa quando testes deponunt de maxima, media, & minima,

174 Rebellis quando quis dicatur fugiens ad patriam rebellatam.

175 Qualitas requisita ad successionem debet interuenire de tempore vacationis.

176 Qualitas mulieris vt succedat, vel excludatur, inspiciẽda est de tempore, quo hæreditas defertur.

177 Hæres cum beneficio inuentarij non obligatur vltra vires hæreditarias.

178 Hæres pro actionibus pœnalibus contra defunctum introductis non tenetur nisi in quantum ad ipsum peruenerit.

179 Hæres adiens hæreditatem sine confectione inuentarij tenetur soluere debita & legata etiam vltra vires hæreditarias, non tamen in foro Conscientia, vt n.180.

181 Indicia suis ponderibus examinata ad capturam aptiora sunt, & ad torturam.

182 Probatio plena & concludens requiritur in crimine hæresis vt quis pœna ordinaria condemnetur.

183 Præsumptiones, & indicia sufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, & purgationem, seu abiurationem indicendam.

184 Inquisitores Fidei muros tutantur, eiusdemque fidei indagatores, & exploratores sunt.

185 Inquisitores quare Crucem vestibus assutam preferunt.

186 Officij sancta Inquisitionis primaria cura est Fidem orthodoxam defendere, &c.

187 Inquisitionis sancta officio debentur innumera bona, quibus nostra Hispania Dei beneficio exultat.

188 Imperium temporale tutum reddit Fides Catholica defensio.

189 Inhibitio obtenta post elapsum tempus ad appellandum non debet attendi.

190 Iudex à quo non obstante inhibitione Superioris subreptitia potest suam sententiàm exequi.

191 Attentata non causat inhibitio superioris subreptitia.

192 Institor, qui dominum ratione contractus ad interesse obligare valet, non potest pro culpa seu delicto illum obligare.

193 Lucri cessantis, seu damni emergentis interesse in multa dari potest: intellige vt ibi.

194 Hæredes non describentes omnia bona in inuentario non amittunt illius beneficium quando omissiones non sunt dolosa.

195 Audientiam gratam, & benignam præstare debet Iudex.

196 Causam in negotio principali retinere potest Iudex superior quando inferior in aliquo incidenti grauauit appellantem.

197 Iudex potest finito officio aliquid recipere à parte pro qua tulit sententiam, sponte tamen & sine fraude offerente.

198 Consultorem litterarum tenetur assumere Iudex imperitus.

199 Exceptiones oppositas reiicere videtur Iudex ad vlteriora procedens.

200 Iudex debet esse certus de sua iurisdictione.

201 Exceptiones dilatoria debent regulariter ad definitiuam reseruari.

202 Requisitoria an sit iustificata, & exequibilis, cognoscit Iudex requisitus.

203 Delegatus, cui causa appellationis super adiudicatione alicuius beneficij commissa est, non potest instituere.

204 Notarium mutare ad sui libitum potest Iudex delegatus.

205 Vocans aliquem Iudæum ligatur l.2. tit. 14. lib.8. Recop.

206 Castri, aut loci in generali donatione, seu concessione non venit iurisdictio.

207 Iudicium confirmat ius superueniens post litem contestatam.

208 Subiectionis ius respectu vasallorum pertinet ad eos tanquam ad singulos.

209 Filiis in vita parentum non debetur legitima.

210 Supplementum legitimæ spatio 30. annorum præscriptum præsumitur.

211 Spurij filij legitimatio potest fieri post mortem patris ex ipsius præordinatione.

212 Bonorum in possessionem mitti debet legitimatus à Principe, non obstantibus oppositionibus, quæ contra legitimationem fiunt.

213 Filiarum legitimarum nulla facta mentione, quando legitimatus à Principe censeatur rectè legitimatus?

214 Personæ habilitas in quocunque iudicio ante omnia iustificanda.

215 Exceptio ex persona incapacitate resultans nunquam censetur exclusa.

216 Litteratis librorum copia necessaria.

217 Filius non tenetur conferre libros sibi à patre donatos, & intellige vt ibi.

218 Mater licitatio vltra iustum pretium ob æmulationem facta non est admittenda.

219 Subhastationis post lapsum termini non potest licitator admitti.

220 Licitator prior est præferendus si daro vellet quantum ab alio postea fuit oblatum.

221 Institutio maioratus in vna scriptura à marito & vxore facta in se continet duas dispositiones.

222 Testamentum à marito & vxore insimul confectum potest postea quilibet eorum pro sua parte reuocare.

223 Maioratus à marito & vxore simul fundatus potest ab vno eorum reuocari pro sua parte ante traditam possessionem, si alter mortuus sit.

224 Primus successor in maioratu non tenetur soluere debita contracta post fundationem.

225 Maioratus quando Regia facultate fundatur, potest de facili mutari alia simili facultate obtenta.

226 Princeps in successione maioratus potest ius competens substitutis de futuro derogare.

227 Institutor maioratus quando absolutè & genericè fœminas propter masculos à maioratus successione exclusit, talis exclusio intelligitur propter masculos eiusdem lineæ, & gradus.

228 Statutum excludens fœminas dotatas propter masculos, intelligitur de masculis eiusdem lineæ & gradus.

229 Possessor maioris dubiam illius dispositionem interpretari potest.

230 Maioratus duo an & quando in vna persona consistere & permanere valeant, late ostenditur.

231 l.Hisp. 7. titul.7. lib. 5. Recop. tribus modis limitatur.

232 Malum non est præsumendum de illo, qui bene vixit.

233 Vir honestus, & prouidus non præsumitur aliquid perperam fecisse, aut facturum esse.

234 More

234 Mors mala putanda non est quam bona vita præcessit.
235 Scorus viuus fuit sepultus.
236 Vocatio facta intelligitur de masculis eiusdem linea, & gradus vbi masculi sunt vocati successiue, & in eorum defectum vocantur fœminæ.
237 Verbum mentiris est iniuriosissimum.
238 Testari liberè potest minor sicut maior.
239 Tiberius Cæsar in ætate nouem annorum orationem dictauit in sui parentis morte.
240 S. Augustinus in ætate 19. annorum Rhetoricam publicè in patria sua docuit.
241 Nerua filius in ætate 17. annorum publice in iure respondit.
242 Baldus in ætate quindecim annorum publice repetitionem dictauit, & idem fecit Fulgesius.
243 Polytus Senensis in ætate 16. annorum millia iuridica paradoxa publice defendit.
244 Principis ex priuilegio an monopolia exerceri valeant.
245 Ciues ditiores quando compelli possit mutuare pecuniam ciuitati?
246 Rex pro defensione patriæ potest cogere subditos diuites, vt sibi mutuent pecunias.
247 Mutuantes coacte ciuitati possunt aliquid accipere ratione lucri cessantis, vel damni emergentis.
248 Coactus ciuitati mutuare potest pacisci de alio lucro.
249 Valor mutuatæ rei si crescat, vel decrescat cui cedat damnum.
250 Priuilegiis ordinariorum officialium non gaudent supernumerarij.
251 Qualitas duplex quando in eadem persona concurrit, illius qualitatis consideratio habenda, cuius contemplatione actus gestitur.
252 Rem meliorem non potest pater sibi assumere in tertiam, & deteriorem relinquere filiis.
253 Meliorare in tertio & quinto bonorum potest pater duos filios, & ad tempus.
254 Mutuum filiofam. datum causa studij quando teneatur pater soluere?
255 Expensas pro quibus disciplinis à filio addiscendis pater præstare teneatur?
256 Beneficiarius pensione grauatus satisfacit relinquendo & cedendo fructus beneficij.
257 Regressarius post purificatum regressum non tenetur soluere pensionem de consensu Titularis reseruatam.
258 Beneficium impetrans sub narratiua quod sit certa pensione grauatum non censetur illi consensisse.
259 Illegitimus prima Tonsura initiatus ex dispensatione Episcopi, absque alia capax fit pensionis.
260 Intrusus in beneficio, qui percepit illius fructus tenetur soluere pensionem.
261 Successor in beneficio pensione grauato tenetur ad illius solutionem actione reali & personali.
262 Obligatio soluendi pensionem non alteratur mutatione personæ in beneficio pensione grauato.
263 Conuentionales pœnæ non debentur nisi quatenus concurrunt cum interesse.
264 Conuentionalis pœna peti non potest verificato quod interesse non concurrit.
265 Damnum vbi non adest, ibi condemnatio fieri non potest.
266 Contractus nullus, & inutilis non transfert possessionem.
267 L. sed etsi 25. ff. de donat. inter, & l. si vir vxori, ff. pro donato, declarantur.
268 Participatio cum alio facit cessare prærogatiuam vnitatis, & singularitatis.
269 Probandi onus transfert in prætendentem contrarium qui dicit nulla alia bona possidere præter à se relata.
270 Rex tanquam Comes præstat precedentiam Duci in illis actibus, in quibus Rex tanquam Comes assistit.
271 Rex super Cardinales, an & quando habeat precedentiam.
272 Rector in actibus Vniuersitatis precedit Episcopo scholari.
273 Inquisitores in causis Fidei precedunt Episcopo.
274 Iuniori quando debeatur precedentia?
275 Episcopus est Iudex competens inter laicos super iure cedendi in honorabiliori loco Ecclesiæ.
276 Bona ad vsus communes vicinorum deputata, sunt præscriptibilia, quando ea possidens cum immemoriali priuilegium allegaret.
277 Titulus insufficiens cum obseruantia 40. annorum sufficit in materia præscriptibili ad acquirendum dominium, & validitatem.
278 Præscriptio non interrumpitur per litem in qua quis obtinuit.
379 Impatientia sola, & resistentia verbalis sola sufficit ad præscriptionem iurium, & incorporalium, siue seruitutis.
280 Princeps de plenitudine potestatis etiam sine causa potest derogare iuri non plene quæsito, vel quod consistit tantum in spe.
281 Res priuatorum auferre, & præiudicare interessatis potest Princeps faciendo legem generalem.
282 Substitutorum iuri potest Princeps derogare.
283 Substitutionee derogare potest Princepe ob priuatam vtilitatem.
284 Princeps potest de feudis antiquis erigere primogenituram in præiudicium vocatorum.
285 Contrahere aut aliquid de suo dare non dicitur Princeps concedens alicui contractui suum consensum, & facultatem.
286 Concordare partes etiam inuitas potest Princeps ad lites, & scandala vitanda.
287 Causas & lites, alibi vertentes, potest Princeps propria auctoritate ad se auocare.
288 Causam ad se auocare potest Princepe, & sua manu Regia abbreuiare propter potentiam litigantium.
289 Priuilegium à Principe subdito concessum potest ab eo Principe tolli, vel reuocari.
290 Priuilegia ex contractu, & causa onerosa concessa non comprehenduntur in generali derogatione priuilegiorum.
291 Immunitatis priuilegium extenditur ad personas, & bona post priuilegium quæsita.
292 Incolas de nouo superuenientes comprehendit priuilegium immunitatis.
293 Gabellas superadditas comprehendit priuilegium de percipiendis gabellis.
294 Villas de nouo auctas comprehendit priuilegium concessum ab Imp. villis ciuitatum.
295 Collegio sexdecim virorum concessum priuilegium extenditur ad septem collegas postmodum prædicto priuilegio additos.
296 Falsus procurator quibus modis dicatur & ostenditur.
297 Gesta à procuratore sine mandato possunt à domino ratificari vt retroacta valeant.
298 Ratificationis alicuius actus natura est, vt operetur & valeat idem actus ac si à principio validè fuisset gestus.

299 Ratificatio

299 *Ratificatio post oppositionem factam de defectu mandati nihil operatur.*
300 *Ratificatio non retrotrahitur in praeiudicium tertij.*
301 *Instrumentum potest licitè retineri à procuratore quousque ei sit satisfactum de sumptibus.*
302 *Scriptum, vel instrumenta pro salario retineri non possunt.*
303 *Procurator generalis Ordinis non potest comparere pro uno Conuentu, intellige vt ibi.*
304 *Causa iusta ad appellandum non est procuratoris negligentia in appellando, vel in prosequendo appellationem.*
305 *Procurator simpliciter ad causam datus licèt possit appellare, non potest prosequi appellationem.*
306 *Appellationis prosecutio an sit de appendiciis instantiae?*
307 *Donare an & quando importet promissio donandi?*
308 *Meliorandi promissio adimplenda.*
309 *Maioratum instituendi promissio idem est ac instituere.*
310 *Protestatio in iudicialibus repeti debet in quolibet actu.*
311 *Rationes reddi debent non in loco domicilij, sed in loco administrationis.*
312 *Instrumenta antiqua non indigent solemni recognitione.*
313 *Scripturae priuatae recognitio quomodo facienda? ostenditur.*
314 *Exceptio recusationis admittenda dum causa post litis contestationem orta est, aut de nouo ad notitiam partis peruenerit.*
315 *Reductio ad Ius commune plura operatur.*
316 *Factum solius Praelati praeiudicat Ecclesiae quando per illud reducimur ad Ius commune.*
317 *Relatum est attendendum vbi aliter loquitur quam referens.*
318 *Regalia non comprehenduntur in donatione à Rege facta de castro, seu villa cum omnibus iuribus, &c.*
319 *Portugaliae & Aragoniae Regna sunt aeque principaliter vnita Regno Castellae.*
320 *Relatio semper intelligenda habito respectu ad ea, in quibus specialiter relatio conuenit.*
321 *Dispositioni referenti quando sequeretur repugnantia, & contrarietas, relatio nihil operatur.*
322 *Clausula referens quando habet perfectam dispositionem, & ad aliam refertur non debet attendi dispositio relata.*
313 *Reseruatio nihil dat, vel adimit, sed tantum conseruat ius quod quis habet.*
324 *Papae reseruatio concurrentibus pluribus reseruationibus personalibus, tanquam illustrior debet praeualere.*
325 *Restitutio an & quando differri possit ob necessitatem restituere debentis.*
326 *Retentio datur regulariter pro melioramentis.*
327 *Exceptio retentionis praetextu melioramentorum in executione sententiae opponi potest.*
328 *Praelato, vel clerico datur retentio pro expensis; & melioramentis in rebus Ecclesiae de bonis ipsius clerici, vel Praelati factis.*
329 *Salarium non conuentum quando debeatur agentibus, & solicitatoribus causarum?*
330 *Officialis iniustè impeditus officium exercere an consequi debeat salarium totius temporis, quo fuit impeditus.*
331 *Scientia in aliquo casu desiderata qualis debeat interuenire?*
332 *Scripturae simplici credendum in odium impedientium illius productionem.*
333 *Sententia in fauorem condemnati in dubio interpretanda vt minus ei noceat.*
334 *Sententia est stricti iuris, & strictè venit interpretanda.*
335 *Sententia semper praesumitur lata ex ea causa ex qua proferri de iure debuit.*
336 *Successoribus non citatis praeiudicat sententia lata contra maioratus possessorem.*
337 *Beneficij super qualitate sententia prolata afficit illud quoad omnes.*
338 *Instrumenti pro valore lata sententia iuuat omnibus interesse habentibus.*
339 *Nullitas quando est notoria, & ex actis euidenter constat, obijci potest de nullitate trium sententiarum, non obstante* Clem. 1 de re iudic.
340 *Legitimatione in tempus instituti potest filius spurius.*
341 *Statutum conceptum in personas, vel in res non extenditur extra territorium.*
342 *Statutum ne vllus condat at vinum extra territorium non comprehendit clericos.*
343 *Substitutio subsequens intelligitur quatenus priores substitutiones purificarentur.*
344 *Legando testator in codicillis non videtur in dubio recessisse à priori voluntate posita in testamento.*
345 *Summariè testes solum ad capturam deseruiunt.*
346 *Torqueri debent testes varij ad eruendam veritatem.*
347 *Transactio facta super re non dubia & lite certa est ipso iure nulla.*
348 *Transactio facta super re certa praesumitur facta mala fide.*
349 *Alienari non possunt vasalli inuiti, nec ad alium dominum transferri.*
350 *Subditi possunt resistere domino ne alienet castrum vt subiiciantur alteri domino.*
351 *Domini terrarum multas molestias suis vasallis faciunt.*
352 *Vasallus Regis esse potius quis desiderat quàm alterius.*
353 *Rex vbicumque terras vendere intendit, possunt vasalli libertatem suam emere.*
354 *Conductoribus vectigalium quando facienda sit remissio, ostenditur.*
355 *Partes duae ex tribus vicinorum debent in pleno Consilio vniuersitatis interuenire.*
356 *Vicini vota sua collegialiter, & in vnum conuocati dare debent.*
357 *Priuilegijs vniuersitatis non potest maior pars renuntiare.*
358 *Pars minor praeualet fauore libertatis consequenda.*
359 *Ius subiectionis respectu vasallorum pertinet ad vasallos tanquam ad singulos.*
360 *Ius vendicandi libertatem cuilibet ex ciuilibus in solidum pertinet.*
361 *Dominij in iure non potest maior pars minori praeiudicare.*

ABsolutio à Confessario obtenta vigore Bullę Cruciatę an suffragetur in foro contentioso? Resp. negatiue, & solum prodesse pro foro interiori & Conscientię quoad Deum: Pœnitentia enim, quę imponitur à Confessario, tendit ad illum finem, nempe vt per eam pœnitens satisfaciat Deo, & ipsi reconcilietur; pœna autem, quam subire deberet in foro externo propter scandalum, spectat ad vindictam publicam, & Reip. 2

R[illegible] ita Ledesma *in 1. part. 4. sentent. qu. 16. art. 1. in par.* Couar. *in cap. alma mater part. 1. §. 11. num. 16.* Villalob. *in sum. part. 1. tract. 27. claus. 9. num. 24.* Nauarr. *cons. 47. de sent. excom.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 2. num. 10. & 15.* Henriq. *in sum. lib. 7. de Indulg. cap. 13. n. 2. in fine*, Ludou. à Cruce *in expos. Bulla disput. 1. cap. 4. dub. 3. num. 3.* Trullench *etiam in exposit. Bulla Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 9.* 2 Vnde simplici attestationi Confessarij asserentis absoluisse à censuris non esse credendum in foro externo dixerunt Emman. Roder. *in comment. ad Bullam Cruc. in addit. §. 9. num 51.* Nauarr *in man. cap. 27. n. 47.* Peña *in direct. Inquisit. part. 2. ad Concil. comm. 23.* Et addit cum Fr. Emman Rodrig Trullench *vbi supra num. 3.* satis esse Confessarium testari de absolutione, si concurrat testimonium duorum testium asserentium Pœnitentem esse absolutum: & post eundem Fr. Emman. Rodrig. docet Ioan. Valer. *de differentie inter vtrumque forum, verb. absolutio differ. 5. n. 6* in vno casu prodesse talem absolutionem pro foro exteriori, niminum si pars læsa fuerit, & iam ei satisfactum est realiter, & cum effectu, vel cum ea concordauerit, & videtur sequi Trullench *d. dub. 9. n. 4.* Sed quia Auctores non bene inter se stant, alij contrarium tenentes, alij intelligentes modò excommunicatio sit occulta, alij vero distinguentes inter excommunicationem ab homine, & à iure, ideo securius esse existimo absolute respondere vt in principio.

3 Absolutio virtute Bullæ Cruciatę obtenta an suffragetur ad effectum validitatis impetrationis beneficij ecclesiastici? Resp. illam suffragari secundùm Calder. *cons. 2. de testib.* quem semper Rota sequuta est, vt apud Crescent. *decis. 14. de probat.* & in terminis sanctæ Cruciatæ *in Aloncen. Archidiaconatus 17. Iunij & 23. Nouembris 1593. coram felicis record. Clemente VIII & decis. 573. part. 3. diuers.* Quodque nec aduersari videtur opinioni, quam Gutier. *canon. lib. 1. cap. 2. num. 10. & 13.* verissimam appellat, quoniam cùm beneficium ecclesiasticum tanquam Christi patrimonium, quid spirituale censeatur, & absolutus in vim Cruciatæ sit verè apud Deum ab omnibus censuris etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis absolutus, consequenter etiam erit capax beneficij, & absolutio vigore dictæ Cruciatæ pro impetratione gratiæ opitulabitur, quod & signanter admittit Nauarr. *cons. 47. num. 3. de sentent. excom. secundum Venetam impres.* & censuit Rota *in Oxomen. Canonicatus 2. Martij 1622. coram bona memor. Merlino.*

4 Accipiens rem certo pretió vendendam si pluris sua industria & diligentia vendat, an possit illud plus sibi retinere? Resp. affirmatiue, quia nullam iniustitiam committit præstando domino vel quod ipse taxauit, vel quod communiter iustum erat, vel id in quod alter non ita industrius venderet; industria enim propria iustum titulum hac in specie tribuit, dummodo pro ea, & suo labore aliud non capiat stipendium, quia tunc eius ratione aliud lucrum non poterit accipere, vel modo non promiserit gratis venditurum, vel domino redditurum quicquid propter rem illam accipiat. Ita Nauar. *in man. cap. 23. num. 97. & 98.* Emman. Sa *verb. venditio num. 11.* Lessi *de Iustit. lib. 2. cap. 21. dub. 19. n. 138. cum seqq.* Filliuc *in quæst. moral. tract. 35. cap. 6. ex n. 144.* Villalob. *in sum. part. 2. tract. 21. diffic. 17.* Bonacin. *de restitut. disp. 1. quæst. 2. dub. 6. num. 16. cum seqq.* Ægid. Trullench *in exposit. Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 20. dub. 3. num. 5. & dub. 17. num. 3.*

5 Accipiens aliquid ob turpem, & iniustam causam, an illud reddere teneatur, & alter actionem, id est condictionem aduersus eum habeat? Resp. quod licet ante operis patrationem nec promissor, nec promissarius teneantur pacta rerum turpium seruare, nec paciscentes cogi possint ad standum promissis, *l. 3. cum legibus seqq. l. si ob turpem §. fin. ff. de condict. ob turpem, l. fin. in princ. ff. de condict. sine causa, l. 2. & 3. C. de condict. ob turpem, l. Hisp. 47.* iuncta *glos. 1. in fine tit. 14. parti. 5.* Nauarr. *de datis & promissis §. 32. num. 48. cum seqq.* Cou. *in reg. peccatum part. 2. §. 2. num. 6.* Nihilominus tamen patrato opere malo promissor obligatur adimplere promissum, & possessor ob causam turpem restituere non tenetur, quia turpitudo communis est tam accipientis quam dantis, & in pari causa pro possessore iudicatur, tum etiam quia petendo & accipiendo non peccat cum ad peccatum non se obliget, nec approbet malum. Ita Valer Reginald. *in praxi rerum fori pœnit. lib. 10. n. 185.* Lessi. *de Iustit. lib. 2. cap. 18. dub. 3. à num. 18.* Filliuc. *in quæst. moral. tract. 31. cap. 9. quæst. 7. num. 226. & seq.* Molin *de Iustit. tract. 2. disp. 74. concl. 2.* Villalob. *in sum. tom. 2. tract. 30. diffic. 3. num. 10.* Luys. Turrian. *disp. 14. dub. 4. num. 10.* Bonacin. *de restit. disp. 1. qu. 1. puncto 3. num. 2.* Trullench *in exposit. Decalogi lib. 7. c. 17. dub. 2. per tot.*

Adæquatio, quæ resultat ex concessione ad instar, an 6 extendatur ad irregularia, & extraordinaria? Respondi negatiuè ex Butr. *cons. 19. num. 9. vers. item quæcunque verba generalia*, Socin. *in l. 1. num. 3. in fine ff. de legat. 1.* & *ibi* Ias. *num. 21. vers. primo limita*, Ripa *num. 8. vers. item intellige*, Crot. *num. 10.* & Paris. *num. 24. in fine*, Natt *cons. 4. num. 6. lib. 1.* Fului. Pacian. *de probat. cap. 27. num. 28.* Rota *decis. 55. num. 14. part. 2. diuers. & decis. 214. num. 1. part. 2. recent.* Nec extendi ad casum in quo non datur paritas terminorum, Butr. *d. cons. 19. num. 10. vers. item adæquatio*, vbi tenet quòd 7 Abbas æquiparatus Episcopo intelligitur consequi ea priuilegia Episcopalia, quorum est capax, & sibi sunt proportionabilia, & sic non habebit, quæ pertinent ad Ordinem Episcopalem, sequuntur Ias. *in l. 1. num. 21. vers. primo ff. de legat. 1.* & *ibi* Rip. *num. 8. & 10.* Crot. *sub num. 6. vers. quinta conclusio, col. 3.* Fului. Pacian. *d. cap. 27. n. 31.*

Ædificium in alieno solo Ecclesiæ pecuniis constru- 8 ctum an solo cedat? Resp. solo non cedere, sed solum ædificio, & sic vtrumque apud Ecclesiam manere, per glos. *verb. construxisse in c. Apostolicos 11. q. 2.* Tiraq. *de pia causa priuileg. 121.* Surd *cons. 333. n. 46.* Marc. Anton. Genuens *in pract. eccl. q. 31. n. 6. & q. 246.* Card. Tusch. *pract. conclus. lit. M. concl. 175. n. 7.* Giurba *in consuet. Messanen. p. 1. c. 15. glos. 13. n. 10.* Stephan Gratian. *discept. forens. tom. 5. c. 955. n. 18. & 19.*

Æquiparatio ad instar an solum comprehendat præ- 9 sentia? Resp. comprehendere, & non futura, quæ postea nascuntur, & superueniunt, per Bald. *in l. omnium n. 3. vers. quæris C. de Episcop. & cleric* Abb. *in c. vlt. n. 5. ne clerici, vel mon.* Mandos. *de priuileg. ad instar q. 9. & glos. 14.* Suar. *de legib. lib. 8. c. 15. n. 3.*

Agere incipiens via ordinaria an possit reuertere 10 ad executiuam? Resp. negatiuè eo quòd renuntiasse videatur vice executiuæ dũ cœpit agere via ordinaria, arg. *l. maiser 21. §. fin. ff. quod metus causa*: ibi, *vt quam viam elegero hæc mihi pateat*, &c. *l. quòd in heredem § eligere. ff. de tribut. act.* ibi, *cùm sciat sibi regressum ad aliam nõ futurum*, &c. *l. si creditores hæreditarij ff. de separat.* ibi, *Sed ei quod semel post alauerunt, stare debẽt*, *l. si quis iusiurandum 12. C. de rebus cred.* ibi, *Satis enim absurdum est redire ad hoc, cui renunciandum putauit*, &c. *l. fin. C. de codicill.* ibi, *sciẽs se vnius electione alterius sibi aditum præclusisse* &c. Et ideo hanc negatiuam partem sustinent Paul. de Castro *cons. 78. lib. 1.* Ludou. Roman. *cons. 125. & 133.* Roder. Xuar. *in l. post rem, in declarat. leg. Regni quæst. 10. quæ est finalis.* Massa *de forma Cameralis obligat. ad 3. part. q. 2. n. 4.* Burg. de Paz *consil. 39. n. 7.* Lancel. *de attent. lite pend. part. 2. cap. 4. limit.*

vlt.num.12.cum seqq. Auendan.l.45. Tauri glos.7.n.8. Greg Lop.l.19.glos.fin.tit.22.part.3.Parlad.rerum quotid.lib.2.cap.fin.part.5.§.11.num 19. Gutier. lib.3. practic.quæst.39.Auiles ad cap.10. Prætor.verb. execution. n 2.Ioleph.Sessè de inhibit.c.2.§.3. num.46. Gonzal.ad reg.8.Cancel.glos.6.num.192.Mastrill.decis.157.Giurb. decis.74. n. 1. Christoph.de Paz de tenuta cap.22.n.1. Monter à Cueua Arag. decis.22. num.5. Aluar.Valasc. cons.102. Franc.Barry de success.testati lib.9. tit.8. n. 9. Sigism Scac. de iudic cap.76.n.9. Iacob Cancer.var.resolut.part.1.cap.17.num.42.& part.2 cap.3. num.124. in vlt. edit. Perez de Lara de vita hominis cap.27.n.19. cum seqq.

11 Hæc resolutio limitatur primò ne procedat vbi creditor, qui poterat agere via executiua contra debitorem, intentauit viam ordinariam cum protestatione quod possit redire ad viam executiuam cum velit, quia hoc casu ad eam redire poterit, secundùm Corbul.in tractat. de emphyteusi, tit.de causis priuat.ob non solutum Canon. q. 13.ante fin. Mariab cons.11.num.82. Gonçal.de Paz in pract. tom. 1. cap.2. post princ. Gutier.d. quæst.39. n.6. & 7. vbi tenet quod si reus fuit contumax in primo iudicio indubitanter absque alia protestatione posse creditorem intentare viam executiuam, Ioseph. Sessè d. §. 3. num.48 Iacob. Cancer. d. p.1. cap. 17. num. 44. cum seqq.

12 Limitatur secundò si creditori liceret variare ex vna via ad aliam ex facultate sibi per debitorem concessa, vel si in instrumento adsit facultas variandi de vno iudicio ad aliud. Marant.disp.6.num.3.Iacob.Cancer.d.p.1.c.17. num.45.

13 Limitatur tertiò quando qui cœpit ordinariè agere, vult redire ad viam executiuam refusis expensis, vt per Marant. de ordine iudic.part.6.tit. de instrumentor. productione num.13. Rebuff. ad leges Galliæ tit. de literis obligator.art.6.glos.3. n num. 3. Et hoc si creditor qui prius via ordinaria egerat, desistit à lite, ei petat se condemnari in expensis, Felician. de censib.lib.2.c.1.n.34. Suar.de Paz in pract.tom.1 p 4.c.2. num.2. Azeued.l.1. num.153.tit.21.lib.4.Recop. Gutier.d.quæst.39.num.7. Ceuall. commun. quæst.815. num.22. Christ.de Paz. de tenuta cap.22.n.6.& 8.Ioseph.Sessè d.§.3.n.49.Saltem quando in instrumento essent clausulæ positæ, per quas sit data facultas variandi iudicium de vno ad aliud. Iacob Cancer.d.p.1.c.17.n.48.Perez de Lara d c.27.n.21. cum seqq.

14 Agnationis conseruandæ præsumptio quando ex masculorum vocatione colligatur: Resp. colligi ex eorum vocatione repetitiuè facta in omnibus gradibus, & substitutionibus; cum enim sic testator disponit faciendo talem mentionem de masculis, exinde habetur ratio tacita & præsumpta suæ voluntatis illum voluisse prouidere suæ familiæ agnatæ, & bona sua conseruare in linea masculina, & in sua agnatione continuata successione, l.1. l. imminutis, l.si viua matre, C.de bonis mat.l.1. in fine C. de bonis infert. cap.1. §.hoc notandum, de his, qui feud. dare pos cap. 1. de success. fratrum, & hered. Sic communis Doctorum resolutio, ex scribentibus tractatus, Card.Mantic. de coniect.vltim.volunt.lib.6.titul. 15.num.8.Simon de Prætis de interp.vltim.volunt.lib.3. interp.3.solut.11.à num.3. Gregor.Lop. l.3.in glos. maioras vers.secundo conditor maioratuum col.1. titul.13. part.6. Pereg.de fideicom.art.15.num.47. Alex.Trentacinq. de substitut.part.4.cap.7.num.9.cum sequent. Molin.de primog. lib.3.cap.5.num.25. cum seqq. Mieres de maior.part.2.quæst.6.num.51. Ioan Garc. de nobilitat. in diuisione operis num. 13. Ioan. de Castill. controuers. lib.2. cap.4.num.78.& 80.& tom.5.cap.92.à num.2.& tom.6 cap.129.per tot. Fusar.de substit.quæst.499.n.5.& 15.& quæst.346.num.13. Ex consulentibus Curt. sen. cons.40. num.11. vers.tertio probatur, Ruin.cons.179. num.6.vol.1. Purpurat.inter consilia Syluani cons.53.n.4. Paris.cons 50.num.9.& cons.58.num.26. lib.3.& cons. 76.num.2.& 3. lib.1. Alban.cons.87.num.14.lib.1.Riminald. cons.23.num.92. lib.1. & cons.110.numer.13. vol.2. Crauett.cons 113.n.47. & latè cons.57. Becc cons. 136.num.27. Galban.cons.49. num.16. vers. alterum, Rauden cons.358.num.8 Decian.cons.33.num.88.lib.2. Hieron.Gabr. cons.116. n.14. vol.1. Menoch.cons.205. num.13. Honded cons.70.num.39 lib.1. Surd. cons.96. num.29.vers.secundo quia, Fusar.cons.5.num.11.& cons. 13.per tot. Ex Decisionariis Caualcan. decis.18. num.3. part.3. Thesaur.decis.96.num.27.& 28. Giurb. decis. 32.num.14. Rota coram Seraph. decis. 1216. num.6. & coram Gregor. XV. decis.514. num.9. & decis. 464. num.17.& 18. & apud Farin. dec.282.n.5.& 6.& dec. 344.n.14 & decis.359.num.4. part. 2.recent.

Præcipuè vbi testator adiecit rationem, vt bona con- 15
seruarentur in agnatione, & familia, cum expressè appareat agnationis fauore testari voluisse, vt cum Decio, Curt.Crot. Paris.Simon. de Prætis, & Menoch resoluit Fusar. d.quæst.499. num.1.& cons.191. num.8.& num. 31. Et tanto magis si testator reiecit Presbyteros, Religiosos, monasteria, seu Vniuersitatem, quia intelligitur id fecisse propter agnationem & cautionem liberorum præsumptam. Ita Fulgos. cons.46. col.1. Alex.cons.100. num.11.lib.4 & cons.5. eod. lib.Cephal.cons.514. n.15. Menoch cons.95.num.98.& cons.328.num.75 & cons. 379.& cons.1117. num.27.& de præsumpt. lib.4 præs. 69.num.10. Cassanate cons. 20. num. 37. Ramon. cons. 15.num.18. Alex.Trentacinq de substit.p.4.cap.7.n.70. vers hæc conclusio, Intrigl.eod.tractat. cent.3. quæst.56. num.17.& quæst.79. n.12. Rustic.in l.cum auus lib.4. cap.2.num.21.& n num.33. Molin.de primog.lib.1.c.13. n.92.cum seqq.Fusar.de substitut.quæst.441. n.48. & q. 499.n.26. ibi, Nouus casus est quando exclusi sunt clerici, & Religionem ingressi, quia hoc casu diceretur habita ratio agnationis. &c.

Si verò in aliqua parte dispositionis vocaretur fœmi- 16
na, tunc ex vocatione masculorum non ita præsumeretur animus conseruandæ agnationis, cùm talis dispositio reducatur ad nudam masculinitatem. Ita Greg. Lop. l.3. glos.mayoria q.19. tit.13.part.6. Cephal.cons.600.n.35. lib.4. Crauett.cons.250.num.2. & cons.306. Surd cons. 343.n.13.& cons.475.num.16.19.& 20. Padil. in l.cum acutissimi num.22.C.de fideicom. Aluarad.de coniectura. in mente def.lib.2 cap.3.§.4 Molin.de primog. lib.3.c.5. num.29. in fine, & num 50. Mieres de maior. part. 2. quæst.6, num. 65. Petra de fideicom. quæst.9. num.195. Præt.d.interp.3.dub.1.solut.11.num.71.vers.primo declaratur, Salaz.de vsu, & consuet.cap.12.num.64.vers.quod si quæras, Ioan.Garc.de nobilit. in diuis.num.33. Gutier. cons.13.num. 23. Castill.d.lib.2.cap.4.n.178. Giurb.decis.32.num.15.& 20. Melch. Phœb. Lusit.decis.44.n. 10.tom.1.

Verùm cum possit respectus agnationis haberi quoad 17
aliquas personas, vel casus, & non quoad omnes, iuxta doctrinam Surdi dec.239.n.10.in fine, ideo quando post masculorum vocationem, & in illorum defectum, fœminæ, & ab eis descendentes substituuntur, tunc & quando masculi durant, & succedunt, intentum conseruandæ agnationis non cessat; vt in terminis resoluunt Bald. cons.40.num.1.vers.præterea testator lib.3.Paul.Castren. cons.421.num.2.vers.tertiò dicit lib.1. qui hanc opinionem communem asserit Gozadin.cons.45.n.16. vers.non obstat, Rube.cons.35.num.4.in fine cum seqq. Alciat.resp. 15.num.6.lib.2.Roland à Valle cons.82.num.vlt. lib.3. Card Mantic. de coniectur. lib.8.tit.58.num.17. Tiber. Decian. resp 127. num.25. lib. 5. Caualcan. decis.18. num. 3. p. 3. Cephal.cons. 291. num. 16. & num. 46.

cum

cum seqq. & *consf.* 252 *num.* 25. Hieron. Gabr *consf.* 118. *ex num.* 13. *lib.* 2 Gratr Mazol. *consf.* 6. *num* 9. Surd. *decis.* 66. *n.* 21. *versf. quando verò,* & *consf.* 316. *lib.* 3. Mieres *de maior. part.* 2. *quæst.* 6. *n.* 56. *versf. ista autem sententia*, Pereg. *de fideicom. art.* 55. *num.* 26. Quicquid dicat Molin. *de primog. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 50.

18 Alapa an reputetur grauissima iniuria? Resp. affirmatiue ex Azon. *in sum. C. de iniur. num.* 23. Greg. Lop. *l.* 20. *glos.* 4 *tit.* 9. *part.* 7. Azeued. *in rubr. tit.* 10. *n.* 23. *lib.* 8. *Recop.* Bobadil. *in politica lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 45. Valenz. *tom.* 2. *consf.* 142. *a n.* 55. Plini. 2. *lib.* 3. *epist.* 14. Paul. Æmil. *in vita Ludouici XI.* ibi, *Non tenuit iram Dux Lotharingiæ, potiunda cupiditate flagrans, atrox conuicium homini fecit, ac alpa os percussit, eam velut summam ignominiam militaris vir in imum pectus immortali memoria tacitus demisit.*

19 Alienare sua bona immobilia vt possit Respublic. minor, & Ecclesia, ex causa necessitatis ad soluendum æs alienum, quæ requirantur? Respondi necesse esse vt debitum sit certum, & creditores ita instent, vt Ecclesia, seu minor euitare minimè possit, quin omnino soluat, *l. ob æs alienum C. de præd. minor.* Roland. *consf.* 35. *num.* 1. & 5. *lib.* 1. Decian. *consf.* 403. *numer.* 12. & 17. *vol.* 2. vbi latè probat quod creditor debet vrgere & instanter petere crediti solutionem, Gutier. *de tutel. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 75. Montan *eod. tract. cap.* 33. *à n.* 19. vbi addit quod non sufficit quòd in instrumento asseratur creditorem vrgere, sed quod debet in actis, & re ipsa constare, Simoncel. *de decretis lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 35. *cum seqq.* vbi *n.* 38. tenet necesse esse quòd æs alienum de præsenti immineat, & vrgeat, nec sufficit quod de futuro speretur, Card. Mantic. *de tacitis & amb. conuent. lib.* 4. *tit.* 6. *num.* 6. Menoch. *de arbitr. casu* 172. *num.* 13. Mastril. *Sicil. decis.* 121 *num.* 2. Et in hoc casu vendi debent bona minus damnosa, & minus vtilia, *l. magis puto §. non passim,* & *§. imprimis ff. de rebus eor.* Roland. *d. consf.* 35. *num.* 7. Caualcan. *de tutor. & curat. num.* 119. Montan. *d. cap.* 33. *num.* 15. Menoch. *d. casu* 172. *num.* 13. & 14. Simoncel. *d. tit.* 1. *num.* 49. Card Mantic. *d. tit.* 6. *n.* 11. & 12.

20 Alimenta, litisque expensas recipiens an teneatur si succumbat ea restituere, aut si vicerit compensare? Resp. non teneri, prout reprobato Cou. resoluunt Vincent. de Franchis *decis.* 124. *num.* 1. & 2. Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæst.* 124. Marescot. *var. resolut. lib.* 5. *cap* 83. *num* 26. Aluar. Valasc *consf.* 1. *num.* 7. Aloys. Ricc. *decis.* 251. *à num.* 19. *part.* 2. Fontanel. *de pactis nuptial. tom.* 1. *claus.* 4 *glos.* 18. *part.* 4. *num.* 79. & *tom.* 2. *claus.* 6. *glos.* 2. *part.* 4 *num.* 54. Beltramin. *ad Greg. XV.*
21 *decis* 189 *num.* 7. *vers secundum est autem.* Itaut taliter recipiens de restituendo nequaquam cauere debeat. Sic contra Cou. *pract. cap.* 6. *numer.* 7. tenent Surd. *d. tit.* 1. *quæst.* 125 Pyrrh. Maur. *de fideiuss. part.* 1. *sect.* 3. *cap.* 8. *n.* 2. *vers. contrarium tamen.*

22 Alimenta vt quis præstare, vel recipere teneatur, an proprietas bonorum sit potius consideranda, quam ipsorum redditus? Resp. ad redditus tantum attendendum esse, quia non debet attendi proprietas, vt ex eius pretio quis pauper consideretur, vel diues: sed ex redditu an sufficiens, vel insufficiens ad necessaria vitæ comparanda sit. Ita per *l. qui bonis* 6. *de cess. bonor.* resoluunt Rot. Bonon. *decis.* 25. *num.* 65. Cæsar Barz. *decis* 69. *num.* 46. Cephal. *consf.* 498. *num.* 14. Tiber. Decian. *consf.* 70. *num.* 16. *lib.* 2. Menoch. *consf.* 7. *num.* 18. & *consf.* 87. *n.* 66. & *consf.* 433. *num.* 13. Nicol. Reusner. *decis* 2. *n.* 57. *lib.* 1. Marius Giurba *in consuet. Messanen. cap.* 7. *glos.* 13. *n.* 32. Aldobran. *consf.* 28. *n.* 26. Rot. *decis.* 224. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* & coram Duran. *in Romana alimentorum* 21. *Iunij* 1627.

23 Alimenta an filius patri, & pater filio dare adstringatur, si ex officio, vel artificio quod habet ea petens, decenter viuere possit? Resp. negatiuè per glos. *verb. vt operi in l. si quis a liberis §. sed si filius ff. de liberis agnosc.* vbi Corduba de Lara *num.* 123. *cum seqq.* Cæs. de Grassis *decis.* 162. *num.* 8. *sub tit. de success. abintest.* Carpan. *ad statuta Mediolanea. Stat.* 312. *num.* 6. & *stat.* 313. *num.* 50. *part.* 1. Ascan. *de patria potest. cap.* 6. *effectu* 57. *num.* 31. Philip. Paschal. *de Viribus patria potest. part.* 2. *cap.* 3. *n.* 34. Fab. Turret. *consf.* 85. *num.* 24. *lib.* 2. Tiber. Decian. *consf.* 111. *num.* 6. & *consf.* 29. *n.* 5. *lib.* 3. Menoch. *consf.* 321. *n.* 26. Sim. de Prætis *consf.* 9. *n.* 19. & disponitur expressè *in l. Hisp.* 6. *tit.* 19. *part.* 4.

Alimentorum loco si pater filio spurio fundum donauit inter viuos; vel in testamento legauit, an talis fundus sic donatus, aut legatus transmittatur ad hæredes ipsius filij? Resp. negatiuè cum Baldo Nouel. *de dote part.* 6 *priuil.* 56. *col.* 2. Roland. *consf.* 74. *à num.* 51. *lib.* 1. Anton. Gabr. *commun. lib.* 6. *tit. de aliment. concl.* 5. *num.* 28. Menoch. *consf.* 60. *num.* 29. *lib.* 1. & *de arbitr. lib.* 5. *casu* 169 *num.* 10. Corduba de Lara *in l. si quis à liberis §. idem rescripsit, num.* 71. *ff. de liber. agnosc.* Matiens. *l.* 8. *glos.* 3. *n.* 1. *tit.* 8. *lib.* 5. *Recopil.* D. Barbos. *in l.* 1. *p.* 4. *num.* 72. *ff. soluto matr.* Quicquid contrarium teneant Roder. Xuar. *in l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 3 *fori*, vbi agit *de success. bonor. num.* 14. Cou. *de sponsalib. p.* 2. *cap.* 8. § 6. *num.* 51. *in fine*, Auendan. *l.* 10. *Tauri glos.* 3. *num.* 5. Intellige nisi pater dotem dederit spuriæ cum pacto quòd transiret donatio ad filios, Alex Trentacinq. *var. resolut. lib.* 1. *tit. de nothis, & spur. resol.* 2. *num.* 34. 35. & 39. Vel nisi alimenta fuerint taxata secundùm taxationem, de qua *in l. hæreditatum, ff ad leg. falcid.* & non excesserint valorem alimentorum, quæ deberent in singulos annos præstari, Vincent. de Franchis *decis.* 283. *n.* 17. Corduba de Lara *in d. §. idem rescripsit num.* 32. Perez de Lara *de vita hominis c.* 5. *num.* 14. vbi addit in excessu alimentorum non transmitti, D. Barbos. *in d. l.* 1. *p.* 4. *num.* 74. 24

Alimenta an sint præstanda illis, qui possunt militare, aut alio modo victum sibi parare? Resp. affirmatiue, quia hæc potentia non excusat à debito alimentorum proueniente à iure naturali propter fragilitatem humanæ potentiæ, quæ variatur ex tempore, sed solum attenditur, an ille cui debentur alimenta tot habeat redditus, ex quibus viuere possit, vt per Rot. *decis.* 224. *n.* 5. *p.* 2. *recent.* & coram Duran. *decis.* 95 *n.* 1. 25

Bona extra territorium existentia in quibus casibus comprehendat lex vel statutum? Resp. comprehendere in sequentibus.

Primò quando omnes contrahentes sunt subditi vnius Principis, & intra eius territorium existunt, Bart. *in l. cunctos populos, num.* 52. *C. de sum. Trinit.* vbi Ias. *n.* 20. Signorol. *consf.* 166. *n.* 7. 26

Secundò quãdo statutũ vult habilitare, vel inhabilitare subditũ, quo casu cõprehendit bona extra territoriũ 27
existẽtia, Bart. *d. n.* 32 Socin. *consf.* 56. *n.* 4. *vol.* 1. Nõ enim 28
deficit potestas in statuẽte, qui potest subditos inhabilitare ne succedãt. Tiraq. *de primog. q.* 47. *n.* 24. & *ad leges connub. glos.* 8. *n.* 219. *vers. præterea potestas statuendi,* Surd. *consf.* 553. *n.* 11. & *consf.* 535. *n.* 18. Valasc. *consf.* 182. *n.* 8. D. Barb. *in l. exigere dotem n.* 163. *ff. de iudic.* Christoph. de Paz *de tenuta cap.* 65. *num.* 16. *vers. ex*
prædictis: quia inhabilitas, quæ personam respicit, eam 29
afficit quocunque vadat, Alderan. Mascard *de statut. concl.* 6. *n.* 521. *vers. non est etiam in consideratione.*

Tertiò, quando lex est prohibitiua in personam; quia tunc comprehendit bona quamuis sint extra territorium statuentis, Bart. *in d. l. cunctos populos n.* 33. Surd. *d. consf.* 535. *n.* 57. & *consf.* 555. *n.* 10. D. Barbos. *in d. l. exigere dotem, n.* 163. 30

Quartò, quando fundationes maioratuum factæ 31

sunt in aliquo Regno, quia secundum illius leges procedendum, licet bona extra Regnum existant, l. si non speciale C. de testam. l. 2. C. quemadm. testam. aper. Bart. in d. l. cunctos populos num. 37. vbi Alber. n. 26. & Ias. num. 44. Signorol. d. cons. 166. num. 2. Alex. cons. 44. num. 5. & 6. lib. 5. Christoph. de Paz d. c. 65. n. 30. cum seqq.

32 Quintò, quando dispositio loquitur de iuribus vniuersalibus, quia tunc comprehendit bona intra, & extra Regnum existentia, Signorol. d. cons. 166. num. 7. Alex. cons. 44. num. 4. vol. 5. Brun. de statut. art. 8. num. 129. Honded. cons. 11. num. 29 & 30. vol. 1. Surd. d. cons. 553. num. 11. Cephal. cons. 309. num. 25. & seq. lib. 3. Carol. Bardel. cons. 56. num. 11. Thom. Minad. cons. 12. num. 13. & 14. Christoph. de Paz d. c. 65. n. 16.

33 Sextò, quando statutum est fauorabile, quia extenditur ad bona aliarum prouinciarum, Bart. vbi suprà num. 32. Hieron. Gabr. cons. 14. num. 13. vol. 1. Crauet. cons. 118. num. 9 Thesaur. Pedem. decis. 37. num. 6. Cephal. cons. 309. num. 24. Bardel. d. cons. 56. n. 12. Surd. cons. 553. n. 9. & 20.

34 Bouem intrantem in suum fundum an possit dominus retinere pro damno si ignoret cuius sit, donec damnum ei soluatur? Resp. posse, per l. Quintus 39. cum seq. ff. ad leg. Aquil. Chassan. in consuet. Burgund. rub. 1. §. 6. en mensagage n. 1. & 11. Aretin. de retent. n. 8. Menoch. remed. 9. recup. n. 273. Caroc. de locato p. 4. rub. de retent. pro noxa fol. mihi 228. Ioan. Garc. de expens. cap. 4. n. 28. Surd. de aliment. tit. 8. priuil. 62. Steph. Gratian. discept. forens. cap. 80. n. 2. nisi de consuetudine seruetur contrarium, Pichard. ad §. caeterum n. 30. Instit. ad leg. Aquil.

35 Bouem retinere an possit dominus pro alimentis præstitis, donec de eis sit illi satisfactum? Resp. posse per l. in summa, & ibi Salic. C. de pignorib. l. interdum cum l. seq. ff. qui potiores in pign. hab. Surd. d. priuil. 62. num. 3. & 13. & tit. 1. q. 76. num. 10. vbi addit quòd ratione alimentorum competit ipsi tacita hypotheca,

36 Caroc. d. tit. de retent. pro noxa num. 1. Pichard. in d. §. caeterum num. 13. Et expensas factas in alendo boue, vel equo potest repetere qui eas sustinuit absque probatione, quia non ex vento se aluit bos; ita Nat. cons. 147. num. 32. Mascard. de probat. concl. 715. n. 4. Surd. d. priuil. 62. n. 13. Stephan. Gratian. d. c. 80. n. 12. vbi tenet quòd statur eius assertioni.

37 Cambij litteras recipiens, & legens an videatur eas acceptare, & se obligare ad solutionem? Resp. affirmatiuè, nisi contrarium protestatus sit, Paris. cons. 5. num. 206. lib. 4. Gam. decis. 338. num. 4. & 5. & ibi Flores de Mena in addit. vers. tertio, Menoch. de præsumpt. lib. 3. præs. 65. num. 1. & lib. 6. præs. 99. n. 25. Fulgi. Pacian de probat. lib. 1. cap 29. Rot. Genuens. decis. 233. n. 2. Sigism. Scacc. de commerc. & camb. §. 2. glos. 5. q. 11. n. 336. Vide infrà in verb. littera N.

38 Castrum si alicui nobili concedatur cum territorio, an ille nobilis habeat territorium postea auctum? Resp. affirmatiue per Imol. in l. damni infecti §. siue qui ff. de damno inf. n. 16. vers. & prædicta etiam faciunt, & ibi Roman. num. 7. Menoch. cons. 201. num. 147. lib. 3. Anel. Amat. cons. 39. n. 12.

39 Catholici titulo à quo tempore Castellæ Reges vtantur? Resp. eo vti non solum à temporibus Ferdinandi, & Elisabethæ, quibus hunc titulum Alexander VI. summus Pont. ob Mauros demum ab Hispania expulsos meritò renouauit, sed à tempore Recardi Gothorum Regis, qui in Concilio Nationali Toletano ita appellatus fuit, eo quod primus Fidem Catholicam inuiolabiliter custodiuit, & totam Hispaniam ab Arriana hæresi liberauit. Ita Archiep. Tolet. lib. 2. c. 5. & lib. 4. cap. 5. Luc. Tuden. in Alphonso I. ara 776. Historia generalis Hispaniæ p. 3. cap. 4. Vasæ. in chron. Hispan. tom. 1. an. 1589. & anno 737. Ambros. Morales histor. Hisp p. 3. lib. 14. c. 12. Raph. Volaterran. lib. 2. cap. Saracenorum initium belli, ad fin. Zurita in annalib. Aragon. p. 3. lib. 2. c. 40. Mariana de rebus Hispaniæ lib. 7. c. 4. & lib. 26. c. 12. in fine. Gualter. in chronolog. sæculo 8. pag. 567. Camill. Borrell. de præstantia Regis Catholici cap. 41. ex num. 48. & cap. 42 per tot. Madez. in monarchia Hispan. cap. 12. Sim. Maiol. in diebus canicular. tom. 1. colloq. 5. pag. mihi 362. Valdes de dignitate Regum, Regnorumque Hispaniæ cap. 13. Fr. Roder. de Yepes in genealogia Regum Hispaniæ in Alphonso I. Valenzuel. in monit. contra Venetos p. 7. num. 106. Greg. Lopez Madera in tract. de las excelencias de la Monarchia y Reynos de España cap. 12. & fin. pag. 82. Salazar de Mendoça de origine dignitatis Hispan. lib. 1. cap. 6. pag. 7. Ioan. de Solorzano de Indiarum iure lib. 2. cap. 25. num. 27. Fr Ioan. à Ponte in conuen. vtriusque Monarchiæ in epist. ad Regnum, & lib. 1. c. 3. pag 14. Petr. Aznar. in tract. de Maurorum expuls. p. 2. c. 25. & 26.

Causa iusta in quibus casibus non præsumatur in 40
Principe? Resp. non præsumi quando facit contra Ius gentium, ex Fulgos. cons. 61. col. 2. Felin. & Deci. in cap. quæ in Ecclesiarum n. 37. de constit. vbi Bero. n. 144. late Socin. cons. 120. col. 9. vol. 3. Ias. in l. si testamentum C. de testam. Crauet. de antiquit. tempor. temp. 1. num. 7. cum seqq. Hippol. Rimin. cons. 18. num. 108. Petra de potest. Princip. c. 32. q. 8. n. 4. fol. 603. Vel quando disponit velo leuato, & sine causæ cognitione, & non vocata parte, cui præiudicatur, Crauet. cons. 241. col. 16. vers. tertio respondeo vol. 2. Petra d. c. 32. causa 2. n. 50. fol. 620. Vel quando subditi scandalizantur, Felin. in cap. ad audientiam col. 2. de præsumpt. Petra d. cap. 32. q. 8. num. 34.

Causa quando dicatur instructa? Resp. instructam 41
dici quando est in calculo ferendæ sententiæ, id est, postquam coram iudice à quo est productus processus primæ instantiæ, & in statu in quo potest ferri sententia, vt per Marches. de commission. p. 2. de commissione auocat. num. 105. cum seqq. pag. 285. vbi quòd intelligitur post conclusum in causa, Cresc. decis. 123. alias 1. de iudic. latè Theodos. de Rubeis in singularib. Rota tom. 2. p. 4. claus. 305. Rot. decis. 779. n. 8. p. 1. diuers.

Causa ad effectum vt intret claus. Dummodo causa 42
non sit instructa, de quo tempore debeat esse instructa? Resp. debere esse instructam de tempore auocationis, & non sufficere esse instructam de tempore inhibitionis, per Achil. decis. 5. de rescript. & Theodos. de Rubeis d. claus. 305. n. 4. & 13. cum seqq.

Citatio pro singulis horis & diebus an sit valida? 43
Resp. tanquam incertam nullius esse momenti, per Bald. cons. 268. vers. item nullo modo, col. 1. Greg. XV. decis. 71. n. 3. vbi Beltramin. num. 9.

Citatio illorum, quorum interest, aut interesse potest 44
quod facultas Regia ad validitatem maioriæ non expediatur, an sit necessaria? Resp. necessariam non esse, vt per citatos ab Addit Molinæ de primog. lib. 3. cap. 3. num 22. & 23. ex eo quòd facultatis huiusmodi expeditio, actus facultatiuus est, atque extraiudicialis, valens expediri etiam sine citatione, Anton. Gabr. commun. tit. de citat. concl. 1. num. 424. Menoch. cons. 20. num. 38. & cons. 1140. n. 31. Rouit. ad pragmat. Neapol pragm. 8. de posses. non turb. n. 18. & 19. Fusar. de substit. q. 408. numer. 134. Cyriac. tom. 2. controu. 208. num. 41. Nisi dispositio Principis feratur ad hoc vt externus de familia succedat, seu alienigenæ bona conferantur, quia cum tunc non tantum mutatio voluntatis sequatur, sed subuersio, existimo necessariam esse citationem, & in his terminis intelligendum esse reputo eundem Molin. d. cap 3. ex num. 21. Burg. de Paz in proœm. legum

Tauri

Tauri n. 124. Fusar. d. q. 403. n. 233. Castill. controuers. lib. 3. c. 28. num. 13. Perez de Lara de vita hominis c. 8. num. 6.

45 Citatio consanguineorum an requiratur ad alienanda bona maioratus, & ad census super illis imponendos cum Regia facultate? Resp. non requiri, ad not. per Marescott. var. resol. lib. 1. c. 10. n. 155. Tapiâ in decisionibus supremi Consilij Italiæ decis. 20. n. 26. cum seqq. Ponte cons. 152 num. 5. cum seq. & cons. 154. n. 8. vol. 2. Add. ad Molin. de primog. lib. 3. c. 5. sub n. 22. & 23. vers dubium erit pag. 210.

46 Citatio partis an requiratur in impetratione priuilegij? Resp non requiri, per Anton Gabr commun. lib. 1. tit. de citat. concl. 1. n. 424. cum seq. Surd. cons. 1. n. 97. Steph. Gratian. discept. forens. to. 3. c. 458. numer. 28. Rouit. ad pragm. Neapol. pragm. 4. de possess. non turb. n. 18. & 19. Maur. alleg. 16. n. 20. p. 2. Menoch. cons. 1140. n. 31 vol. 1.

47 Clerici, & ecclesiasticæ personæ an vi coactiua, seu potiùs directiua teneantur ad obseruantiam legum secularium, & statutorum politicorum, quæ in bonum commune, & publicam omnium vtilitatem diriguntur, & non contrariantur immunitati ecclesiasticæ? Resp. non teneri vi coactiua, sed directiua, id est non ratione legis Ciuilis, & quatenus lata est per secularem potestatem, sed ex vi rationis naturalis, super qua fundatur, quæ ligat omnes, vt obseruent quod iustum est, & rationabile. Ita Canonistę in cap. Ecclesia S. Mariæ, de constit. & in c. 1 de noui oper. nunciat Legistæ in l. cunctos populos Cod. de sacros. Eccles. Vasq. 1. 2. disp. 1-6. cap. 4. Suar. de legib lib. 3. cap 34. Laymann in Theolog. morali lib. 1. tract. 4. de legib. c. 13. n 1 & 4. Azori instit. moral. p. 1. lib. 5. c. 12 quæst. 3. & part. 2. lib. 9. cap. 7. q. 8. & 9. Villalob in sum. tom. 1. tract 2 diffic. 31. num. 1. Portelius dub. Regular. verb lex n. 2. Barthol. à S. Fausto in speculo Confessar. dis p. 6. q. 44. n. 3 Gutier practic. lib. 4. q. 38. Parlador. differ. 9. § 4. num. 7. Greg Martinez in tom. 1. 2. quæst. 69. art. 5. dub. 2. concl. 2. Fragoso lib. 1. disp. 4. n. 308 Fagundez de iustit. lib. 5 cap. 37. numer. 10. Marta de iurisd. p. 4 cent. 1 casu 2. n 1. Bonacin. de legib disp. 1 q. 1. puncto 6. n. 3. & 29. Ciarlin. controuers. forens. lib. 1. cap. 31. n. 11. Anton. Diana moral. resol. p. 1. tr. 1. resol. 7. & p. 5. tract. 1 resol. 6. & p. 6. tract. 8. resol. 4. Machado en su perfeto Confessor y Cura de Almas tom. 2. lib. 4. tract. 18. docum. 7. Mich. Ferro in quæst. moralib. part. 1. quæst. 11. numer. 10. & quæst. 30. numer. 7. Thom. del Bene in tractat. de Parlament. dub. 30. sect. 1 numer. 2.

48 Clerici & ecclesiasticæ personæ an comprehendantur in edicto, decreto, seu proclamate de vendendo frumento, seu aliis mercibus certo & taxato pretio, aut de non extrahendo frumentum, seu alia victualia; & in edictis, quæ fiunt per iudices seculares tempore pestis, vel eius suspicionis? Resp. consulendos esse Matien. l. 1. glos. 5. tit. 25. lib. 5. noua Recop. Hieron. Gabr. cons. 37. lib. 2. Menoch. cons. 800. lib. 8. vbi late quod clerici tenentur ad obseruantiam edicti Mediolanensis de non serendo orizam & cons. 1000. lib. 10. Viui. decis. 18. numer. 14. Menchaq vsufreq cap. 5. lib. 1. Mexi. in tract. tasa panis concl. 5. Morla in emporio iuris tit. 9. de contrahenda empt. q. 10. vbi de clericis, qui emunt triticum, & postea reuendunt, Felician. de Solis de censib. lib. 2. c. 1. num. 4. Ceuall. commun. contra communes tom. 4. q. 869. num. 40. & in tract. de cognit. per viam violent. in proœm. c. 4. Hieron. Leo decis. 20. Bobadil. in politica lib. 2. cap. 28. num. 245. Cacheran. decis. 68. num. 5. cum seq. vbi de collectis tempore pestis, Gutier. pract. lib. 4. q. 18. vbi latè agit, an valeat dispositio l. 1. tit. 18. lib. 6. Recop. quæ imponit pœnas Prælatis, & clericis extrahentibus monetam ex hoc Regno? optime R. P. Fr. Hieronym. Garcia in sum. morali tract. 1. dif. 3. duda 2. puncto 4. n. 38. vbi cum Diana tenet non comprehendi.

49 Clericus præueniens in capienda possessione hæreditatis vacantis an fiat reus necessarius? Resp affirmatiuè, & ideo coram iudice ecclesiastico remedium possessorium contra clericum intentandum ab eo, qui illum ab huiusmodi possessione expellere vult, vt per Anchar. in cap. significasti, de foro comp num. 24 vers. quarto quæro, Zuchard. in l. fin. C. de edicto D. Adriani tol n. 308. Menoch remed. 4 adipisc. numer. 435. & seq. Achil. Personal. in tract. de adipiscenda possess. n. 90 Carol. de Grassis de effectib. cleri. al. effectu 1. num 949. Bobadil. in politica lib. 2. cap. 18. n. 157. & seq Marta de iurisdict. p. 4. casu 37. n. 16. Argel. de legitimo contradict. q. 3. art. 6. num. 285.

50 Clericis etiam in sacris Ordinibus constitutis, si pauperes sint, nec aliunde commode viuere, se suosque decenter alere possint, an negotiatio vel mercatura permittatur? Resp. permitti per cap. 1. ne clerici, vel mon. cap vlt. de vita & honest. cleric. capit. quamquam 4. de censib. lib. 6. Albert. Trot. de vero & perfecto clerico cap. 52. num. 5. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 55. lit. A vers. necessitatis tamen causa. Farin. fragm. crimin. lit. C. num. 163. & 169. Carol. de Grassis de effectib. cleric. effectu 6. n. 9. & a n. 24 Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 57. n. 27. & est dispositum in l. Hisp. 45. tit. 6. part. 1. Dũmodo ob negotiationem à Diuinis non substrahantur, nec desistant Officiis, quibus debent incumbere. Molin. de iustit. disp. 342. num. 13. Carol. de Grassis d. effectu 6. n. 40. Isidor. Moscon de maiest. milit. Eccles. lib 1. p. 2. cap. 2. verb. artificia autem. Illis etiam qui nullum etiam incongruum beneficium habent, aut quo viuere possint sufficienti carent patrimonio, in vtroque indistinctè foro pro qualibet causa postulare in ciuilibus conceditur, capit. 1. à contrario sensu, de postulando, ibi, si stipendiis ecclesiasticis sustententur. Nau. de spol. cleric. § 7. numer. 5. vers eademque ratione, Farin. d. lit. C. num. 202. Alphons. Villag. in praxi Canon. lib. 9. tit de aduocat. concl. 6. post med. Ioan Malder. de virtut. Theolog. & iustit tractat. 6 capit. 3. dub. 8. vers. secus dicendum, Carol de Grassis effectu 21. numer. 6. cum seqq. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. glos. 3. numer. 28. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens. capit. 57. ex numer. 22. nouissimè R. P. Hieronym. Garcia mei amicissimus in sum. morali tract. 1. dif. 2. duda 6. num. 4. pag. 112.

51 Conditio & modus an, & in quo differant? Resp. conditionem tunc dici quando disponens vult aliquid adimpleri ante suam dispositionem, modum vero quando postea voluit quod ad impleatur; vbi enim conditio respicit executionem, quæ ex perfecta dispositione procedit, amittit naturam conditionis, cum iam non præcedat, & sic modus indicatur, l. his verbis C. quando dies leg. cedat glos in leg. 1. Cod. de donat. quæ sub modo, glos. & Bart. in leg. 1. ff. de condit. & demonst. Sarmien. select. lib. 2. capit. 3. num. 4. & 5. Molin. de primog. lib. 2. cap. 12. à n. 13. & cap. 15. num. 28. alt. Molin. Theolog. de iustit. disp. 206. cum duabus seqq. Card. Mantic. de coniect vltim. volunt. lib. 10. tit. 5. numer. 15. Mieres de maior. p. 2. q. 4. illat. 8. num. 151. cum seqq. in nouis. edit. Parlad. differ. 147. à num. 1. Pichard. in § sub conditione 4. numer. 9. & 10. Instit de verb. oblig. Ioseph. Sesse Arag decis. 31. Castill. controuers. lib. 4. cap. 55 num. 25. & seqq. vbi numer. 19. ait quod in dubio potius modus quàm conditio præsumitur Menoch. cons. 262. n. 7. & 52 cons. 494. per tot. vol. 5. vbi num. 15. sic ait. Intelligimus etiam quod institutus sub conditione non prius dicitur heres quam impleta conditione, si negatiua est conditio data, aut oblata cautione loco implementi: institutum verò sub modo affirmatiuo, vel negatiuo esse heredem etiã ante impletum modum, datamve cautionem, &c Vnde inter conditionem & modum differentia est, quia

modus non impedit acquisitionem ab initio fieri, licet
deinde eo non impleto resoluatur. *l. libertas. § hec scrip-*
tura ff. de manum. testam. Sarmien. *d. lib. 2. cap. 3. n. 1. 2. &*
4. Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præs. 175. n. 11. & cons.*
131. n. 4. Parlad. *d. differ. 147. n. 8* Seraph. *decis. 724. n.*
10. adimpleri enim potest post dispositionem, & actum
perfectum, *l. Mania, ff. de man. testam. l. demonstratio*
§. ult. & l. quibus diebus § Terentius, ff. de conditio. &
demonst.

Conditio verò impedit acquisitionem ab initio, cum
53 adimpleri debeat antequam actus perficiatur, *l. filiofam.*
ff. de condit. & demonstr.

Conditio mixta quando habeatur pro impleta? Resp.
tunc pro impleta haberi quoties non potest impleri per
factum eius, in cuius persona impleri debet. *l. si Titius*
14. l. iure ciuili 24. l. in testamento 31. ff. de condit. &
demonst. l. qui concubinam §. uxori ff. de legat. 3. l. Ma-
uia, in princ. ff. de ann. legat. Menchaq. *illust. lib. 3. c. 93.*
n. 3. vbi *n. 5.* subdit rationem vulgarem quòd quando
conditio nubendi pendet ex facto alterius, alteri per al-
terum non debet iniqua conditio inferri, quia fortè il-
le, cui debet nubere, posset hoc facere malitiosè, vt illa
perderet hæreditatem nulla subsistente iusta causa: id-
circo lex vult quod tunc conditio habeatur pro impleta,
l. 1 C. de his quæ sub modo, ibi, sed si per te non stat quo-
minus voluntati testatoris pareas, sed per eam, cui nube-
re, iussa es, quominus id, quod tibi relictum est, obtineas,
non oberit. l. si post diem §. item si qua, ff. quando dies l. ce-
54 *dat, l. testamento 31. ff. de condit. instit.* quorum iuriũ au-
ctoritate resoluẽdum est mulierem, cui fuit conditio im-
posita nubendi Petro, succedere ac si illi nupsisset, si Pe-
trus prius cum alia Matrimonium contraxit, cùm eo ip-
so conditio habeatur prò impleta; vt in specie tradunt
Socin *in l. in testamento la 2. numer. 2. & 7. ff. de con-*
dit. & demonst. Guillelm. Benedict. *in cap. Raynuntius*
verb. eaidam Petro tradiderunt numer. 3. Sim. de Pre-
tis egregie hoc probans, *de interpret. ultim. volunt. lib.*
4. interp. 1. dub. 12. num. 69. & interp. 2. dub. 1 n. 7 Ioan.
Bapt. Plot. *inter consilia matrim. diuers. cons. 87. num. 8.*
Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præs. 183. num. 25. & consil.*
146. numer. 31. vers. secundus est casus latè Galgan. *de*
condit. & demonst. p. 2. cap. 1. quæst. 29. numer. 7. & 8.
Molin. *de primog. lib. 2. capit. 13. numer. 20.* alt. Molin.
Theolog. *de iustit. tract. 2. disp. 206. vers. quando lega-*
tum, & disp. 613. num. 4. Sanch. *de matrim. lib. 1. disput.*
33. num. 8. & 20 Cardin. Mantic. *de coniect. ult. volunt.*
lib. 11. tit. 15. numer. 17 Idem resoluendum quando mu-
55 lieri fuit iniunctum præceptum nubendi cum Petro, &
per Petrum stetit quominus contraheretur matrimo-
nium, quia conditio habetur pro impleta, & mulier po-
test cum alio contrahere matrimonium, & consequitur
legatum, seu hæreditatem, vt per Socin. *in d. leg. in testa-*
mento la 2. num. 11. Plot. *d. cons. 87. n. 18.* Menoch. *d.*
præs. 183. numer. 28. Galgan. *d. p. 1. capit. 8. numer. 20 &*
21. Sanch *d. lib. 1. disp. 33. n. 18. vers. quartum dubium.*
56 Conditio apposita in fideicommissis, vel maioratibus
ducendi consanguineam, an sit valida? Resp. validam
esse, & intelligendam accedente Pontificis dispensatio-
ne cum Emman. Costa *select. lib. 1. cap. 8. num. 14.* Mo-
lin. *de primog. lib. 2 cap. 13. num. 7. & in addit. ad finem*
operis cap. 13. num. 11. Mieres *de maior. p. 1. q. 50. num.*
2. Sfort. Odd. *cons. 51. per tot.* Gutier *canon. lib. 1. cap. 22.*
num. 3. & cons. 18. n. 6. & 7. Fachinæ *controu. lib. 3. cap.*
36. vbi respondet ad text. *in cap. ult. de condit. appos.* latè
Castill. *controuers. lib. 3. capit. 7. numer. 42. cum seqq.*
Perez de Lara *de vita hominis. cap. 4. numer. 33.* qui &
præcipuè Molin. Gutier. & Castill. aiunt valere condi-
tionem licet desideretur claus. *si Papa dispensauerit,*
quia ea subintelligitur semper tacitè apposita tanquam
necessaria, & sine qua consanguinei contrahere non
poterunt. Et hoc adeò verum est vt procedat etiamsi
conditio sit expressè posita inter consanguineos in se-
cundo gradu consanguinitatis, Sanch. *de matrim. lib.*
3. disp. 5. num. 19. cum seqq. Molin. *de iustit. tract. 2. dis-*
put. 613 per tot. Castill. *d. lib. 3. c. 7. à num. 45.* Et cui im-
ponitur grauamen impetrandi dispensationem, tenetur,
illam petere & solicitare omni cura, & plenam diligen-
tiam adhibere, quamuis difficile esset illam obtinere,
quia alias non excusaretur, Bald. *consil. 393. numer. 3.* 57
lib. 2. Paul. de Castro *cons. 433. num. 2. lib. 1.* Mieres *de*
maior p. 4 quæst. 4. num. 10. & 20. Gutier. *cons. 18. num 9.*
Sanch *d. lib. 5. disp. 5. n. 12.* Castill *d. lib. 3. c. 7. num. 21.*
& 22.

Conditio, *si nupserit Titio*, an valeat, & reddat lega- 58
tum conditionale? Resp. valere per *l. 1. C. de instit. &*
substit. ibi, *Cum avum maternum ea conditione filiam*
tuam heredem instituisse proponas si Antilli filio nupsis-
set, non prius eam heredem existere quam conditioni pa-
ruerit, aut filio Antilli recusante matrimonium impedi-
ta fuerit, manifestum est. Crauet *cons. 1. num. 5. tom. 1.*
ibi, *Aliud est quando relinquatur mulieri si nupserit ta-*
li, quia tunc inuitatur mulier ad matrimonium, non il-
lud impeditur, ideo si ille dignus sit, ipsi nubenda est, &c.
& paulo inferiùs ibi, *Imò conditio si nupserit Titio nullũ*
habet impedimentum matrimonij, cum statim possit nu-
bere Titio, licet non alij, ideo data dignitate Titij, aut
cessante eius indignitate, tenetur mulier nubere Titio,
si velit legatum, &c. Card. Mantic. *de coniect. ultim. vo-*
lunt. lib. 11. tit. 18 num. 1. ibi, *Vnde si alicui legatum fue-*
rit relictum sub conditione, si cum Lucilla nuptias con-
traxerit, debet parere conditioni; alioqui excluditur à le-
gato si honestè potuerit tales nuptias contrahere, *vt*
continetur in iuribus suprà citatis, & in l. uter ex fra-
tribus, ff. de condit. & demonst. &c. Maresc. *var. resolut.*
lib. 1. cap. 73. numer. 9. ibi, *Præterea est secundum quod*
licet conditio nubendi cum consensu alterius de legato
reyciatur, vt dictum est, tamen secus est si fuerit di-
ctum si matrimonium cum tali contraxerit, nam hæc
conditio valet, & reddit legatum conditionale, quâ non
impleta legatum non debetur, &c. Cassanate *cons. 1. num.*
45. ibi, *Secunda conditio sub qua Concessina grauatur,*
resultat ex illis verbis. Y en dicho tiempo Catharina Si-
erra en Matrimonio colocada, quæ verba inducunt
conditionem necessario verificandam vt fideicommisso
locus esset, l. cùm ita legatur, l. Titio centũ §. 1. ff. de con-
dit. & demonstr. l. 2 C. de instit. capit. de illis, de spon-
sal. &c. & in confirmationem plures citat Doctores, &
numer. 47. ita ait. *Vnde nuptiis à Catharina nunquam*
contractis substitutio prorsus expirat. Becc. *cons. 39. nu-*
mer. 22. Menoch. *cons. 243. numer. 15. & 23. Quæ qui-*
dem conditio debet impleri intra triennium post puber-
tatem, vt post Bart. & Bald. *resoluit* Mantic. *d. lib. 11.*
tit. 18. n. 23. Et est intelligenda de primis nuptiis, vt te-
net Berthachin. *in suo repertor. p. 1. verbo conditio nu-*
bendi fol. 415. ibi. Conditio nubendi Titio intelligitur de
primis nuptiis secundum Bald. *in l. 1. in fine, de institut. &*
substit. unde expirat si primam matrimonium contrahi-
tur cum alio, licet secundum primo soluto contrahat ur
cum Titio, secundùm Bald. *ibidem*, &c. Difficul-
tas autem versatur quando conditio est vt teneatur du-
cere vxorem de tali familia, vel vnam tantum perso-
nam requirere teneatur? Vide Marescot. *var. lib. 1. cap.*
43 n. 1. Fontanel. *de pactis nupt. claus. 6. glos. 3. p. 4. n. 43.*

Concessio facta Hispano de bonis sitis in Italia an 59
regulari debeat secundum consuetudinem Italiæ? Resp.
affirmatiuè per Bald. *de pace Constantiæ ad fin. verb.*
si qua controuersia, in fine, vbi dicit quòd si feudum
concedatur Italo in Germania, debet concessio feudi
regulari secundum consuetudinem Germaniæ, Gregor.
Lop *leg. 24. glos. 2. in fine tit. 18. part. 4.* ibi, *Quod con-*
cessi

vessio facta Tuseo Castri Alemania, intelligitur secundum consuetudinem Alemania, & si Alemanico in Tuscia secundum consuetudinem Tuscia, ex quo inferas ad mercatorem alienigenam constituentem maioriam in Hispania de rebus Hispania vt ciren omnia reguletur secundum consuetudinem Hispania, &c. D. Barb. *in l. exigero dotem n.* 116 *ff. de iudic.*

Conducens mulam seu equum ad faciendum iter ad
60 Toletum, si iter faciat ad Hispalim, an teneatur de morte mulæ? Resp. teneri, per Doctores *in l. qui fundum ff. de condict. furt.* Felician. *de societ. cap.* 21. *numer.* 41. Ripoll. *var. cap.* 12. *de locato num.* 293. *cum seqq.* Nisi cum mula esset datus famulus, quia tunc ad nihil, dolo excepto, conductor tenebitur; imputet enim sibi dominus mulæ, qui malum famulum elegit, & ita bonum est quod cum mula famulum accipiat, vt euitet omne periculum, *l. cùm in plures* 60. *§. seruum, ff. locati, l. nam & Seruius* 21. *§ fin. ff. de negot. gest.* Ripoll. *d. cap.* 12. *num.* 295. *cum seqq.* Trullench. *in precepta Decalogi lib.* 7. *cap.* 14 *dub.* 11 *num.* 3. *in fine*, quod limitat Sanch. *in cons. moral. lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 8. dum inopinato offertur necessitas eundi ad remotiorem locum, & ex eo nullum damnum domino prouenit.

61 Conductor qui præsente pecunia domum conduxit; & superueniente pestis contagio illam deseruit expeditam ab omnibus mobilibus inuectis, & illatis, an possit mercedem, seu pensionem solutam repetere? Resp. affirmatiue cum Mich. Reinoso *in suis obseruat. iuris obseru.* 55. *num.* 14. vbi *n.* 12. id intelligit licèt non probaretur clauium traditio, nec de illa constaret, vel de deposito illarum in iudicio, aut in manu partis, quia propter temporis turbulentiam nemo penitus erat qui domum conducere vellet, & sic domini ædium nullum damnum patiebantur.

62 Confessio sine dependentia qualitatis illi adiacentis an possit admitti? Resp. posse per text. *in l. Publia Mauia §. fin. ff. depositi*, vbi ex epistola scribentis se tenere depositum, seque creditorem esse in tot, clare probare depositum, sed non creditum, vbi *glos. fin.* & *ibi* Bald. & Ias. *in l. non solùm §. morte sub num.* 26. *vers. hinc infertur ff. de noui oper. nunciat.* Mathesil. *sing.* 79. Probatur etiam *ex l. exemplo C. de probat.* vbi habetur perniciosum esse vt credatur illi scripturæ, qua vnusquisque sibi annotatione propria creditorem constituit, & ex text. *in l. inter chartulas C. de conuen. fisci debit. lib.* 10. Rot. *decis.* 751. *n.* 1. *&* 6. *& decis.* 781. *n.* 10. *& decis.* 813. *n.* 1. *&* 6 *p.* 2. *diuers.*

Congrua Rectori, vel Vicario si à principio assigne-
63 tur, & per eum acceptetur, an teneatur illa esse contentus? Resp. affirmatiuè, cum sibi debeat quod insufficientem receperit, imputare. Ita Rebuff. *de congrua q.* 12. *num.* 92. Card. Mantic. *decis.* 21. *num.* 1. *& decis.* 250 *n.* 4. *& decis* 255. *num.* 1. Greg. XV. *decis.* 429. *num.* . vbi Adden *lit. A.* nisi adeò tenuis esset, beneficiumve insufficiens, vt Rector, aut Vicarius nequeat se sustentare, Ecclesiæque onera sustinere, Adden ad Gregor. XV. *d. decis.* 419. *lit. A.* vel nisi cum à principio sufficiens congrua fuisset assignata, deinde insufficiens redderetur ob casus varietatem, vel carestiam non quidem momentaneam ex glos, *verb. necessitatem in cap. clericus*, 21. *quæst.* 1.

Consentienti an actus tribuatur? Resp. affirmatiuè,
64 quia consentiens videtur constituere, *l. sicut §. venditionis, ff. quib. mod. pign. l. si seruus §.* 1. *ff. de donat. inter, l.* 2. *C. si aduersus donat. l. in ædibus §. quod filius, ff. de donat.* ibi, *Quòd filiusfam. patris iussu aut voluntate donauit, aut si mea voluntate rem meam tu nomine tuo Titio dones*, &c. *l. si liquent C. de inoffic. donat. vers. nam quod vxor, cap. vt summa* 53. *de sent. excom.* Vnde Tiraq. *post leges connub. glos* 5. *num.* 149. *& in l. si vnquam, verbo donatione largitus num.* 349.
resoluit quòd si vxor donat de bonis viri, consentiente 65
viro, non vxor videtur donare, sed persona viri. Nam qui consentit vt alter alienet, censetur & ipse alienare, Bald. *in cap.* 1 *§. illud vers. quæro, de prohib. feudi alien per Feder.* Tiraq *d. glos.* 5. *num.* 150. *& d. verb. donatione largitus n.* 349. Vnde si vasallus refutat, vel alienat feudum in alium de consensu domini, perinde est ac si dominus reliquisset, & ipse dominus postea transtulisset, vel emptorem acceptasset, & ita habetur ac si ab ipsomet domino consentiente de nouo processisset, Afflict. *in cap.* 1. *num.* 3. *vers. & idem puto, de eo qui finem sec. agnat.* Alvarot. *in cap.* 1. *vers. & si clientulus, vers. nota de alienat.*
feudi, Cæs Manent. *cons.* 43. *num.* 32. 36. *&* 46. Atque 66
ita quotiescunque actus fieri non potest absque licentia alterius, dicitur prouenire ab eo, qui eam concessit, vt per text. *in d. l. in ædibus § quod filius*, tradit Matiens. *l.* 9. *glos.* 2. *num.* 10. *tit.* 1. *lib.* 5. *Recop.* Et in terminis quando pater instituit maioratum ex bonis, & legitima filij quod ipse filius non pater censeatur maioratus fundator, tenet Gama *decis.* 218. *num.* 4. Quia licèt primo aspectu donator videatur actum facere, reuera & in substan-
tia, qui consentit constituere videtur, D Barbos. *in l. qua* 67
dotis num. 21. *ff. soluto matr.* Facit, quia actus tribuitur mandanti, & committenti, & non exequenti, *l. item verum §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniuers. nom. l. vnum ex familia §. si de falcid. ff. de legat.* 2. *l. apertissime cum ibi not. C. de iudic. cap. literis, de rescript. cap. cum aliquibus eod. tit. in* 6. Ayn. *cons.* 121. *num.* 3. Flam. Paris. *de confident. q.* 33. *num* 41. *& quæst* 40. *num.* 44. Surd. *cons.* 19 *à num.* 3. *& de aliment. tit.* 8. *priuil.* 51. *à num.* 88. Marc Anton Eugen. *cons.* 50. *à num.* 11. *lib.* 1. Salgad. *de Regia protect. p.* 4. *cap.* 1. *à num.* 25. *& cap.* 3. *n.* 25. *cum seqq.*

Contrahens perfectè per scripturam publicam sub 68
conditione quod assensus Pontificius, seu Regius impetretur, an pendente talis dissensus impetratione valeat à contractu resilire? Resp. posse, cum Achil. de Grassis *decis.* 2 *de pact.* Verall. *decis.* 12. *p.* 3. Pute. *decis* 343. *lib.* 1. *in correctu*, Marescot. *var. resolut. lib.* 1. *cap.* 14. *in princ.* Rot. *decis.* 614. *num.* 12. *p.* 2. *recent.* Quicquid dicat Molin *de primog. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 48.

Contrahere intendentes in scriptis an possit ante con- 69
fectam scripturam à contractu resilire? Resp. vnicuique parti id licitum esse per *l. contractus C. de fide instrum.*
l. Hisp. 6. *tit.* 5. *part.* 5. Et tunc dicitur partes inten- 70
disse contrahere in scriptis quando in ipso contractu ante, vel post fuit facta mentio de scriptura, iuxta opinionem Azon. *in rub. C. de fide instrum. num.* 27. Gregor. Lop. *d. l.* 6. *glos.* 1. Couar. *in cap. relatum el* 1. *de testam. num.* 9. *in fine*, Parlador. *lib.* 2. *rerum quotid. cap.* 3. *num.* 48. *& in sequent. differ.* 109. *§.* 5. *num.* 5. *&* 6. Castill. *lib.* 5. *quotid. cap.* 16. *num.* 17. Guizzarel. *decis.* 75. *num.* 5. *col.* 2. *& num.* 7. *vers. ad nostrum.*

Creditor, cui debetur annuum debitum ex contra- 71
ctu soluendum singulis annis, an possit petere debitorem condemnari ad soluendum singulis successiuis annis, ne cogatur quolibet anno litigare? Resp. posse, quia quando est plene cognitum, sine dubio præiudicat sententia, & dat exceptionem rei iudicatæ, vt per Sim. de Prætis *de interp. vltim. volunt. lib.* 5. *interp. vltim. dub.* 3. *num.* 95. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 150. *à num.* 54. Perez de Lara *de vita hominis cap.* 17. *in fine.*

Creditor cepta via executiua pro debito in certis bo- 72
nis, an possit aliam intentare pro eodem debito in aliis bonis in prima executione non contentis? Resp. non posse cum Capic. *decis.* 33. quem sequitur Gasp. Anton. Thesaur. *quæst. forens. lib.* 1. *quæst.* 7. *num.* 6. Milanen. *decis.* 14. *num.* 13. Perez de Lara *de vita hominis cap.* 27. *num.* 38. vbi *num.* 40. subdit credi-

torem non posse transire ad alia bona quando executio fuit perfecta, & deuentum ad præconia & subhastationem, nisi subsistente legitima causa, putà si in bonis primæ executionis aliquis se opposuerit, vel reperta fuerint bona intricata, quo casu admittetur variatio, refundendo omnes expensas: & prosequitur, quod si non fuerit deuentum ad subhastationem, sed tantum facta executio, tunc licebit quacunque causa subsistente ad alia bona redire.

73 Creditor vt constituatur in mora quæ requirantur? Resp. requiri non tantum quod sit interpellatus recipere, sed etiam quod cum effectu pecunia deferatur, nolitque recipere, & deinde consignetur, & deponatur, per *l. qui decem 72 ff. de solut.* & *l. obsignatione C. eod. l. Hisp. 8. tit. 14. part. 5.* Bart. *in l. cum seruus num. 3. ff. de condit. & demonstr.* Alex. *in l. si mora 10. num. 8. ff. soluto matr.* Ias. *cons. 9. num. 15. lib. 1. & cons. 172. lib. 2.* Rip. *in l. si insulam num. 68. ff. de verbor. oblig.* Tiraq *de retractu tit. 1. § 4. glos. 6. num. 16.* D Barbos *in d. l. si morà num. 45* Nihilominus tamen si creditor, cui fuit sa-
74 cta oblatio verbalis, dicat se nolle recipere, & sic recuset sine causa, tunc constituitur in mora perinde acsi oblatio realis facta fuisset, gloss. *verbo ac præstare, in cap pastoralis §. præterea, de off. Ordin.* Tiraq. *d. glos. 6. num. 21.* Ruin. *cons. 70. vol. 1.* Boer. *decis. 124.* Neguzant. *de pignorib. 3. memb. 5. partis num. 7.* Beroi. *cons. 194. per tot. lib. 1.* Franc. Marc. *decis. 878. p. 1.* Anton. Gab *commun. tit. de solut. concl. 8. num. 2 cum seqq* Caroc. *in tract. de oblation. p. 1. q. 7. de oblat. verbali n. 3.* Alex Trentacinq. *var. resol. lib. 3. resol. 11. n 11.*

75 Creditoris tarditas in non petendo quod sibi debetur, an sufficiat ad præsumendam solutionem? Resp. non sufficere, per Marescot. *var. resolut. lib. 2. cap. 67. num. 35.* Rota apud Pacif. post tract. *de Saluiano interd. decis. 185.* Et per quod tempus debitum non petens præsumatur habuisse satisfactionem, vide Dec. *cons. 596. n. 9.* Afflict. *decis. 13. sub num. 21. & decis. 58. num. 8.* Cephal. *cons. 240. num. 9. & 10. lib. 2.* Mascard. *de probat. concl. 1324. num. 27.* Menoch. *de præsum. lib. 3. præs. 115. num. 19. cum seqq.* Hector. Felic. *alleg. 41. num. 10. & alleg. 44. num. 3. lib. 3.* Rot. *decis. 788. num. 2. p. 1. diuers.*

Debita, siue actiones an licitum sit emere minori
77 pretio quàm quod continetur in obligatione? Resp. affirmatiuè ex *toto tit. ff de hæredit. vel act. vend.* Innoc & Abb. *num. 7. ac* Beroi. *num. fin. in cap. in ciuitate, de vsur.* S Antonin. *p. 2. cap. 8. §. 3. & 4.* Sot. *de iustit. lib. 1. quæst 4. art. 2.* Nauarr. *in man cap. 17. num. 230. cum seqq.* Bapt. *de vsur. commento 3. ii num. 216.* Mercad. *de contract. opusc. de arrendamientos cap. 9.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 129. num. 16.* Cardin. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. lib. 4. tit. 13. num 16.* Ratio est, quia in nominibus debitorum iustum pretium
78 non est quantitas in illis contenta, sed ea, quæ attentis circunstantiis, & risico arbitrio boni viri probabiliter valere potest, *l. qui filij 4. in fine, ff. de hæred. vel act. vend. l. Nesennius 22. § vlt. l. quærebatur 81. vers. quart. ff. ad leg. Falcid.* Nau *d. cap. 17. num. 230.* Anton. Gabr. *commun. tit. de actionib. concl. 5. num. 34.* Menoch. *de arbitr. casu 248.* Anton. Fab. *lib. 12. coniectur. cap. 12. & in suo Codice sub tit. mandati defin. 9.* Osuald. ad Donel. *comment. lib. 15. cap. 43. lit. D.* Card. Mantic. *d.*
79 *num. 16.* Minus namque est habere actionem quàm rem, *d. l. quærebatur, vers. quare, l. minus 205. ff. de regul. iuris,* Gregor. Lop. *l. 1. glos. 1. tit. 11. part. 6.* Anton. Gom. *var. tom. 1. cap. 12. num. 34* Non obstat text. *in l. per diuersas, & in l. ab Anastasio pen. & vlt. C mandati,* secundùm quas non valet cessio actionum seu debitorum ad fauorem tertij, non constito priùs de solutione, Anton. Gabr. *d. concl. 5. a princ.* Parlad. *rerum quotid. lib. 2. cap. fin. p. 3. §. 4.* Quia loquuntur, & procedunt in cessionibus fictis & fraudulentis in odium eorum, qui alienas lites redimunt, Anton Fab *d. c. 12. & d. defini. 9.* Osuald. *d. c. 43.* Menoch. *d. præs. 129. n. 1.* Cuiac. *lib. 8. obseru. 31.* & sic quando non constat de veritate actuum, Menoch. *vbi suprà num. 42.*

Debiti partem si quis soluit illi, aduersus quem exce- 80
ptione tutus erat, an videatur solutione partis reliquum approbasse, & exceptioni renuntiasse? Resp. affirmatiuè per *l. cum fidem C. de non num. pecun. & l. 2. C. de his quæ vi,* Felin. *in cap. si cautio n. 56. de fide instrum.* Mozz. *de contract. tract. de mutuo tit. quomodo deficiat, seu finiatur mutuum, num. 24* Mart. *decis. 103. n. 4* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 4. glos. 8. p. 1. n. 145.* Anton Hering. *in tract. de fideiussor. cap. 5. num. 176. & 179.* Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 3. cap 514. n. 40.* Pyrrh. Maur. *in tract. de solut. oblat. & rei. cap. 24. num. 2.* vbi tenet soluentem in dubio partem debiti præsumi agnouisse debitum, ac præiudicari sibi in omnibus donec probet se errasse: Quamuis contrarium defendere nitantur Emman. Costa *in l. si ex cautione, fallent 71. num. 4. C de non n. pecun.* Nat. *cons. 446. n. 19.* Hieron. Magon. *Florent. decis. 143.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 22. num. 16. & decis. 33. num. 12. & cons. 212. num. 25.* dum tenet quòd licet sibi præiudicet in soluto, non tamen potest cogi ad soluendum aliam partem, Pyrrh. Maur. *d. tract. de solut. cap. 15. num. 3. cum seqq.* dum existimat soluentem partem indebiti non grauari in solutione alterius, Castill. *quotid. lib 4. cap. 60. num. 61.* nisi cum Hering *d. cap. 5. n. 177. cum seqq.* eorum resolutiones intelligas procedere quando quis nomine alterius soluit, quia nunc partis solutione non videtur totum agnouisse per *l. vlt. C. ne vxor pro marito.*

Debitor an liberetur à solutione dans litteras cambij 81
creditori? Resp. non liberari nisi cum effectu interuenerit solutio, per doctrinam Salic. *in l. filius num. 2. vers. sed dubitari potest, ff. ad Macedon.* Cagnol. *in l. singularia in 1. lect. num. 161. vers. non obstat, ff. si certum petat.* Rot. *decis. 679. num. 2. p. 1. recent.* reprobata doctrina Bart. *in d. l. singularia.*

Debitor habens plures creditores priuilegiatos & chi- 82
rographarios, si omnibus soluendo non sit, an in foro conscientiæ teneatur in soluendo seruare ordinem iuridicum, vel statutarium? Resp. teneri, aliàs peccabit mort. nisi eum excuset necessitas extrema alicuius eorum, per Molin. *de iustit. tract. 2 disp. 760 ad fin.* Aloys. Turrian. *in 2. 2. disp. 19. dub. 4. num. 5.* Filliuc. *tract. 32. cap. 4. qu. 17. num. 128.* Trullench. *in præcepta Decalogi lib. 7. c. 7. dub. 12. n. 22.*

Debitor quantitatis, aut generis an teneatur ex fuga 83
serui, aut famuli deferentis debitum creditori? Resp. affirmatiuè ex *glos. fin. in l. si quis vxor §. apud Labeonem, ff. de furt. & in l. is cui C. eod. tit.* Neguzant. *de pignor. in 3. memb. 5. num. 2. vers. licet ex tali,* Anton. Gom. *var. lib. 2. cap. 7. num. 3.* Caroc *de deposito tit. 4. de depositi restitut. n. 2. & de oblat. p. 1. quæst. 7. §. de reali oblat. num. 8.* Aloys. Turrian. *de iustit. disp. 11. dub. 6 n. 3.* Trullench *in præcepta Decal. lib. 7. cap. 14. dub. 11. n. 7.* Intellige vt tunc debitum quantitatis debitori pereat dum ipse nuntium, vel famulum elegit, secus si electus aut missus fuerit per creditorem, cui si debitum quantitatis, vel generis tradatur, per debitorem, est idem ac si ipsi creditori fuisset traditum, cum multis Trullench *d. dub. 11. n 3.* Bonacin. *de restitut. disp. 3. quæst. 3. puncto 9. num. 5.* Vel si ex conuentione vtriusque fuerit signatus famulus, aut actum quod tradatur tale deferenti signum, aut litteras: quia si hoc ita debitor adimpleat, & simili famulo rem deferendam tradat, itaut culpa ei non valeat imputari, liberatur, & res creditori perit, Bonacina *d. puncto 9. num. 12.* Trullench *d. dubio 11. num. 8.*

Decimarum exactor an possit domino fundi probi- 84
bere

bere ne fructus ex fundo exportet, nisi en, vel eius nuntio præsente? Resp. posse per Vincent. de Franch. decis. 51. Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. num. 26. Thesaur. quæst. forens. lib. 1. quæst. 9. Cancer. var. resolut. lib. 1. cap. 23. de decim. num. 7. in 2. edit. & lib. 3. cap. 3. num. 372. Mastrill. de magistrat. lib. 4. capit. 18. numer. 8. Nouar. de grauaminib. vasall. tom. 1. grau. 308. plures, quos refero in collect. ad cap. tua, el 2. num. 7. de decim. & de officio & potest. Parochi capit. 25. §. 1. num. 42.

85 Decretum super venditione rerum immobilium minoris à quo iudice sit interponendum? Resp. interponi posse a quolibet ex tribus iudicibus, vel domicilij minoris, vel territorij vbi bona sita sunt, vel loci vbi fit contractus, per Cyn. in l. si minor. n. 2. C. de præd. minor. Bald. in l. 1. n. 5. C. de contrah. empt. vbi dicit quòd si Ecclesia Florentina permutat prædiũ in territorio Perusino cũ Ecclesia Perusina, Episcopus Florẽtinus debet decretũ interponere, Ias. in l. 1. C. de sacros. Eccles. n. 96. Greg. Lop. in l. 4. glos. 8. tit. 5. part. 5. Mart. de iurisdict. p. 4. casu 193. num. 12. Et quòd quilibet iudex possit interponere decretum super alienatione rerum minoris tam domicilij, quam territorij, vbi bona sita sunt, tenent Simoncel. de decret. lib. 1. tit. 1. inspect. 1. numer. 69. vers. quartò sententia est communis, Montan. de tutel. cap. 32. in princ. num. 5. Gutier. eod. tract. p. 1. c. 16. n. 6. & 19. Cald. Pereira de empt. c. 14. num. 13. & 15. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. c. 6. n. 23. & 24.

86 Et in facultate Regia ad alienandum bona maioratus quod sufficiat eam obtinere à Principe domicilij tradit Rota decis. 773. n. 7. p. 3. recent. alias p. 1. in posthum. Farin. & post longam disputationem Mieres de maior. p. 4. q. 17.

87 Delegatus extra locum commissionis an partes citare, & de causa cognoscere possit? Resp. non posse, nisi expressè accedat earundem consensus, per cap. statutum §. in nullo, de rescript. in 6. vbi Ioan. Andr. Butr. Gemin. Franch. & Anchar. Abb. in cap. cùm glim num. 32. & 33. & in cap. P. & G. n. 14. de offic. delegati, Marian. in capit. significasti numer. 37. vers. aduerte, circa fin. de foro comp. Gregor. Lop. l. 7. in glos. verb. sino por auenencia tit. 4. part. 3. vbi addit quòd in isto casu est necessarius expressus consensus partium, & non sufficit tacitus, Vant. de nullit. tit. quib. mod. sent. null. defen. pos. Suarez de Paz in pract. tom. 1. p. 4. cap. 3. num. 31. D. Barbos. in l. 1. art. 2. num. 9. ff. de iudic. Carleual. de iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. q. 8. sect. 2. num. 981.

88 Demonstratio erronea, seu falsa an præiudicet dispositioni perfectæ, & consummatæ quando constat de re certa legata? Resp. non præiudicare per l. Quintus Mutius 11. ff. de auro & arg. leg. ibi, quia certo corpore legato, demonstratio falsa non perimit legatum, &c. glos. verb. vicinos, in l. forma 4. ff. de censib. & in l. vlt. ff. fin. regund. & in l. census ff. de probat. Vnde Bart. in l. demonstratio falsa in princ. n. 4. & 6. & num. 16. vers. item dico ff. de condit. & demonstr. tenet quòd quando nomen fundi est singulare adeo quod res redditur certa licet in confinibus, & aliis demonstrationibus erretur, non vitiatur dispositio, optimè declarant Rom. in l. si quis in fundi vocabulo num. 24. ff. de legat. 1. Socin iun. cons. 185. numer. 2. lib. 2. Menoch. cons. 347. num. 6. 12. 13. 16. & 30. Auiles ad cap. 6. Prætor. verb. tierra num. 5. & 6.

89 Depositarius, qui de mandato iudicis depositum reddit, an consequatur plenissimam liberationem? Resp. affirmatiuè per leg. ait Prætor §. permittitur, ff. de minor. glos. verb. potest in l. 1. Cod. si aduers. solut. Menchaq. vsufruq. lib. 3. capit. 67. numer. 3. Maur. de solution. capit. 6. numer. 4. & capit. 21.

Descendentium appellatione an comprehendantur fœminæ? Resp. comprehendi per l. quoties C. de suis, & legit. hæred. auth. de hæred. abint. venien. in princ. Doctores ad hoc comprobandum plena manu citaui de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. appel. 70. n. 9. Et in maioratibus Hispaniæ eandem resolutionem agnoscunt Burg. de Paz cons. 29. num. 38. & 39. Mier. de maioratu p. 2. quæst. 6. num. 86. in 1. edit. & ex num. 3^9. cum seqq. in 2. impres. Et licèt Ego d. appel. 70. n. 12. id limitauerim quando vocati essent descendentes per lineam masculinam, vel per virilem sexum: id tamẽ modò intelligo quando vocati sunt descendentes cum illa adiunctione per lineam masculinam, non verò quando post primam & generalem vocationem masculorum, deinde descendentes simpliciter vocantur, quia in tali posteriori descendentium vocatione qualitas illa masculinitatis non debet censeri repetita, iuxta doctrinam Anan. cons. 22. sub num. 3. vers. est etiam multum considerandum, qui loquitur in fortioribus terminis, videlicet quãdo testator duobus locis vsus est cõditione, si sine filiis masculis, & tertia vice dixit, sine filiis, & tamen Anania defendit non esse supplendam particulam, masculis: Alex. cons. 38. n. 8. lib. 6. Socin cons. 69. n. 5. lib. 3. Socin. iun. cons. 100. n. 10. lib. 1. dicens quòd opinio Ananiæ magis communiter approbatur, & ideo est tenenda; idem Socin. cons. 158. ex n. 31. lib. 2. & cons. 26. n. 7. lib. 4. Deci cons. 599. Bursat. cons. 228. n. 70. lib. 2. & cons. 372. n. 8. lib. 4. & de magis communi Rimin. iun. cons. 182. n. 159. cum seqq. Sim. de Prætis cons. 90. n. 22. & 23. dicens hanc opinionem tanquam magis communem esse tenendam, Honded. cons. 57. n. 32. & magis receptam testatur Pedrocha cons. 5. n. 51. Gregor. Lop. l. 3. glos. mugeres q. 7. tit. 13. part. 6. Hieron. Gabr. cons. 97. n. 28. lib. 1. Cæs. Barz. decis. 119. n. 5. formant hanc opinionem esse veriorem, & magis communem. Mart. de success. legali p. 4. q. 6. art. 3. n. 8. cum seq. & tandem omnibus benè pensatis vti communiorem, & veriorem eã elegit Molin. de primog. lib. 3. c. 5. n. 56. vers. sed quamuis cuius opinionem sequũtur Auendan. l. 40. Tauri glos. 9. n. 43. Castill. controuers. tom. 2. c. 4. n. 45. cum seqq. vsque ad n. 100. Fusar. de substit. q. 403. ex n. 6. vers. secunda est opinio, Ioseph Ramon. cons. 100. n. 391. Addit. ad Molin. d. lib. 3. cap. 5. num. 56. pag. 230. Ciriac. tom. 2. controu. 269. num. 57. & 58. Ferentil. ad Burat. decis. 272. num. 19. vbi citat, & sequitur dictum consilium 22. Ananiæ, Gregor. XV. decis. 514. num. 6. vbi Beltramin. numer. 17. dicens hanc opinionem seruari a Rota: eadem Rota decis. 354. num. 2. p. 2. recent. 90

Donata res alicui vt post eius mortem veniat ad quem donator nominauerit, si nominatione non facta decedat dictus donator, an in ea succedant eius hæredes? Resp. succedere per l. vnum ex familia 69. §. si duos, ff. de legat. 1. & ibi Bart. num. 3. Gregor. Lop. l. 7. glos. 5. tit. 4. part. 5. Tell. Fernandez l. 10. Tauri in fine, Anton Gom. tom. 2. var. capit. 11. numer. 7. vers quarta conclusio, Vincent. de Franchis decis. 45. numer. 2. Cald. Pereira de nominat. emphyt. lib. 2. quæst. 7. numer. 1. Hieron. Leo decis. 38. numer. 9. cum seqq. Fontanel. de pactis nupt. claus. 4. glos. 3. à num. 11. & glos. 5. num. 63. 91

Donatio perfecta an ex post facto recipiat conditionem, vel modum? Resp. non recipere, l. perfecta donatio C. de donat. quæ sub modo, Fontanel. de pactis nupt. tom. 1. claus. 4. glos. 5. n. 4. cum seqq. Castill. controu. tom. 3. cap. 10. per tot. Ciriac. tom. 2. controu. 269. num. 76. Noguerol. alleg. 37. n. 51. nisi in continenti post ipsam donationem vel pactum de donando conditiones fuissent appositæ, d. l. perfecta donatio, Couar. lib. 1. var. capit. 14. num. 1. vbi ait incontinenti intelligi quando in ipso contractu, vel post ipsum contractum donatio 92

donationis successiue, nullo medij temporis interuallo inferuntur, Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 15. n. 45. & 47. vbi dicit incontinenti fieri quod fit antequam contractus fuerit absolutus: sequitur Bellon. de potestate eorum, quæ fiunt incontinenti lib. 1. c. 61. n. 6. & 7. Rot. decis. 38. n. 42. cum seqq. p. 6. recent.

93 Donatio Regis etiam perfecta an possit ex interuallo modificari? Resp. posse per Bald. in l. nupta, ff. de Senatorib. Angel. in l. Lucius, ff. de euiction. Imol. in c. quæ in Ecclesiarum col. 2. de constit. Fulgos. cons. 143. Deci. cons. 190 Calcan. cons. 51. n. 17. Bellon. cons. 28. Montalu. in l. 8. tit. 12. lib. 3. fori glos. no pueda, Palat. Rub. in repet. rub. de donat. inter §. 69. n. 13. Pinel. in l. 1. p. 3. n. 61. vers. infertur 16. C. de bonis mat. Emman. Costa in l. cum tale § si arbitratu limit. 2. in fine, Valasc. cons. 119. n. 12. & cons. 131. n. 13. Cabed decis. 75. n. 11. cum seqq. p. 2. & est dispositum per l. Hisp. 15. tit. 10. lib. 5. Recop.

94 Donatio facta ei, qui consentire non potest, veluti infanti, aut non natis? an eis acquiratur irreuocabiliter absque acceptatione? Resp. acquiri irreuocabiliter, per l. iubemus C. de emancip. liber. vbi cum emancipatio, fieri nequeat absque consensu emancipati, fieri potest de infante, qui eo casu pro consentiente habetur, ex ea ratione quia qui consentire non possunt, in his quæ eius fauorem conferunt, pro consentientibus habentur: quare ita resoluunt Molin. de primog. lib. 4. c. 2. n. 73 Mieres de maior. p. 1. q. 28 à n. 203. in 2 edit. Gutier. pract. lib. 2. q. 52. num. 4. Cancer var. resol. lib. 1. c. 8. n. 38. in 2. edit. & lib. 3. c 7. num 190. & seq. Rota decis. 270. tom. 5 recent n. 11.

95 Donatio si facta sit alicui, & filiis aut filiabus, quos elegerit, vel voluerit, & electione non facta moriatur, an omnes sint admittendi? Resp. affirmatiuè per text. in l. Labeo §. 1. ff. de statuliber. & in l. si quis filiabus 17. §. 1. ff. de legat. 1. Robert. rer. iudicat. lib. 4. c. 14. Titaq de primog. q. 17. opin. 4. n. 4. Fontanel. de pactis nupt. claus. 4. p. 2. glos. 9. n. 29.

96 Donatio vni facta vt post eius mortem cuidam tertio deueniat, licet reuocari non possit respectu primi donatarij postquam illam acceptauerit, an reuocari valeat respectu tertij? Resp. affirmatiue per Bart. in l. qui Romæ §. Flauius Hermes, ff. de verb. oblig. quem ibidem probant Imola, Aret. Socin. & Bald. in l. à socero n. 5. & 6. ff. de iure dot. idem Bart per tex. ibi in l. 3. ff. de seruis export. Gregor. Lop. in l. 7. glos. 4. verb. el otro tit. 4. part. 3 Clar. §. donatio vers. secundus est articulus, Card. Mantic. de tacitis & ambig. conuone lib. 13. tit. 48. n. 8.

97 Donatio an ad sui perfectionem requirat donatarij acceptationem, & consensum? Resp. requirere; per l. si ego ff. de iure dot. & l. si ego, ff. de negot. gestis, & l. in omnibus 34. ff. de action. & oblig. Tiraquel. in l. si vnquam, verb. libertis numer. 68. Cod. de reuoc. donat. & de constit. p. 3. limit. 30. & post leges connub. glos. 5. numer. 14. Anton. Gom. l. 45. Tauri numer. 18. Tell. l. 17. numer. 30. Burg. de Paz quæst. 10. ciuili num. 3. & 4: Petr. Gregor. syntag. iuris lib. 28. capit. 13. numer. 1. Molin. de primog. lib. 4. cap. 2. num. 58. 63. & 67. Matiens. l. 7. glos. 2. num. 9. tit. 10. lib. 5. Recop. Mier. de maior. p. 2. quæst. 36. num. 1. Valasc. cons. 53. num. 2. Cancer. var. lib. 1. capit. 8. numero 34. in vlt. imp. vbi quod non requiritur acceptatio donationis quando donatarius
98 possidet rem donatam, vel eius partem. Quicquid teneat Anton. Fab. de errorib. pragm. decad. 47. errore 1. numer. 3. quem sequitur Castill. controuers. lib. 4. capit. 37. num. 141. cum seqq. Quod etiam de iure regni Castellæ esse tenendum, ac proinde donationem interim quod non acceptatur, posse à donatore reuocari, tenent Gregor. Lop. l. 4. glos. 1. tit. 4. part. 5. Villalob. in antinom. lit. D. numer. 173. & 176 Olan in concord. lit. D. numer. 43. cum seqq. & lit. P. num. 37. Couar. lib. 1. var. cap. 14. num. 13. vers. ego vero, & in rub. de testam. p. 3. num. 13 Menchaq. de success. creat. lib. 3. §. 21. num 43. Auendan. de exequen. mand. p. 2. cap. 29. num. 11. Burg. de Paz consil. 14. num. 20. & cons. 33. numer. 12. Paz iun. lib. 1. quæst. 10. numer. 23. cum seqq. Auendan. l. 44. Tauri glos. 9. num. 9. Molin. de primog. lib. 4. capit. 2. numer. 60. Mieres de maior. p. 1. quæst. 36. numer. 2. cum seqq. & quæst. 68. num. 11. Gutier. in repet. cap. quamuis pactum in princ. num. 55. vers. sed his non obstantibus, Perez in addit ad Seguram in repet. l. filius dum in ciuitate num. 73. ff. de verbor. oblig. Azeued l. 2. numer. 20. in fine tit. 6. lib 3. Recop Fr. Emman. in sum. tom. 1. capit. 95. numer. 1. Camil. Bonel. in sum. decis. tom. 3. tit. 10. à numer. 149. Morl. in emporio Iuris p. 1. tit. 3. q. 3. num. 7. D. Barbos. in leg. 1. p. 3. numer. 18 ff soluto matr. Sanch. de matrim. libro 1. disp. 6. numero 19. Quamuis contrarium, imò de iure illius regni donationem statim absque acceptatione perfectam, & irreuocabilem esse existimauerint Roder Xuar. in l. quoniam in prioribus quæst. 8. numero 8. Duen. reg. 119. limit. 1. vers. contraria opinio, Anton. Gom. tom. 2. var. capit. 4. numer. 2. vers. imo quod magis est, & numero 3. in fine, Perez ad l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordin. col. 615. vers. quæro vtrum donatio, Ferdin. de Mendoça disput. iuris de pactu lib. 3. capite 9. numero 38. Matiens. l. 7. glos. 5. num. 21. tit. 10. lib. 5. recop. Flores de Mena ad Gam. decis. 8. super numere 2. vers. vides igitur, Parlad. rerum quotid. lib. 2. capite 3. numero 36. Ceuall. commun. contra commun. quæst. 54. num. 13 Castill. controuers. lib. 4. capito 37. numero 41. cum seq. & lib. 5. cap. 80. num. 9. 16. 41. & 42. & cap. 132. num. 13. vers. denique, P. Molin. de instit. tract. 2. disp. 163. vers. vtrum de iure regni, & disp. 581. in princ.

Donatio facta filio spurio vel incestuoso an & quando valeat? Resp. valere de æquitate iuris Canonici in quantitate necessaria ad alimenta, & sic valere dotem & legatum, non excedens alimentorum quantitatem per cap. cum haberet, de eo qui dux. in matrim, vbi glos. fin. Abb cons. 50 & 115. lib. 1. Anton. Gom. leg. 9. Tauri numer. 37. & 38. vbi extendit ad incestuosos, & nefarios, Beuintend. dec. 62. num. 1. Coo. de sponsalib. p. 2. capite 3. §. 6. numero 1. cum seqq. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 5. numero 12. Sim. de Prætis de interpret. vltim. voluntatum lib. 3. inspect. 1. dub. 3. solut. 2. numero 7. Thesaur. decis. 211. num. 2. & 3. Surd. de aliment. tit. 1. q. 10. num. 5. cum seq. & num. 28. Mastrill Siciliæ decis. 144. num. 8 cum seq. Mart. de success. legali tom. 2. p. 4. q. 18. art. 11. à num. 43. D. Barbos. in l. 1. p. 4. num. 65. ff. soluto matr. Camill. Borrel. in sum. decis. tom. 3. tit. 10. num. 117. cum seqq. 99

Donatio causa mortis an tacitè reuocetur si prius decedat donatarius quàm ipse donator? Resp. reuocari per l. 1. & l. si mortis causa res donata ff. de donat. causa mort l. non omnis ff. si certum pet. §. 1. Instit. de donat. Anton. Gom. var. tom. 2. c. 4. n. 19. vers. secundo, Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 7. n. 10. Menoch. de præsumpt. lib. 3 præs. 37. n. 43. & 44. Nicol. Mozz. de contract. tract. de donat. tit. quando annulletur, & reuoc. donat. n. 6. Camill. Borrel. in sum. decis. tom. 3. tit. 10. 100
n. 25. Et si acciderit donatarium, & donatorem eodem 101
casu ruinæ, aut naufragij simul mori, donatio firma remanebit, l. cum bit status §. si ambo ff de donat. inter, l. si inter virum ff. de reb. dub. l. si ii qui inuicem ff. de donat. causa mort. Cou. lib. 2. var. c. 7. n. 8. vers. 3. Card. Mantic. d. tit. 7. n. 10. Menoch. d. præs. 37. n. 43. Angul. l. 1. tit. de las meioras glos. 1. n. 5.

Donatio

101 Donationes & capitulationes, quæ fiunt pro contra-
hendo aliquo matrimonio, an illius pars censeantur?
Resp. censeri, & confundi cum toto ipso contractu dota-
li, ita quod non nisi vnus contractus fingatur? per *l. pe-
tent C. de pactis* Guid. Papæ *decis.* 145. *numer.* 2. *ad med.
vers. sed his non obstantibus*, Tell. *l.* 17. *Tauri num.* 76.
Vincent. de Franchis *decis.* 205. Viuian. *decis.* 257. *lib.*
2. Menoch. *cons.* 103. *in princ. n.* 3. *lib.* 3. Cancer. *var. to.*
2. *c.* 8. 219. *vers quid plur.* 2 *in* 2. *edit.* Fontanel. *de pactis
nupt. tom.* 1. *claus.* 1. *in princ. num* 10 *& glos* 1. *num.* 19.
Leo Valent. *decis.* 137. *n.* 7. 18. 25. *&* 26. Stephan. Gra-
tian. *discept. forens. tom* 5. *cap.* 984. *n.* 24. Giurba *ad stra-
tuta Messanen cap.* 1. *glos.* 8. *n.* 14. *pag.* 161 Cutelli *de-
cis.* 12. *n.* 100 *& de donat. tract.* 1. *disc.* 2. *p.* 4. *numer.* 23.
Muta *decis.* 25. *num* 4. *&* 5. Martian. *cons.* 33. *numer.* 2.
ad fin. & num. 3. *&* 4. Add ad Molin *de primog. lib.* 4. *c.*
103 2 *num.* 18. Ob quod non solum censentur factæ respe-
ctu filij, sed etiam vxoris, alias fortasse matrimonium
non contracturæ Monach *de rect. fendi interpret. c.* 23.
p 1. *num.* 20. *cum seqq.* Cancer. *citato loco*, Ferentil. *ad
Barat. decis.* 861. Rot. *decis.* 44. *num.* 1. *part.* 6. *recent. &
decis.* 114. *n.* 17. *p.* 7. *etiam recent.* & ideo non poterunt
reuocari nisi de consensu filij & vxoris, Rippol. *var ca-
pit.* 9. *numer.* 40. *cum seqq.* Martian. *consil.* 33. *n.* 3. *&* 4.
Donationes factæ, seu maioratus fundati contempla-
104 tione matrimonij an valeant, & effectum sortiri debeãt,
matrimonio postea annullato? Resp. affirmatiuè,
quia cum fuerit contractum, non est curandum de eo
quod postea accidit: nam quando effectus causæ iam
est consummatus, eo cessante non cessat causa, per *l. vlt.
ff. unde liberi*, Rota apud Farin *decis.* 641. *num.* 6. *part.*
4. *recent.* aliàs *part.* 2. *in posthum.* Farin. & coram Du-
ran. *decis.* 154. *num.* 19. *&* 20. & coram. Martin Andr.
decis. 110. *num.* 12. & coram Baratt. *decis* 11. *num.* 12. &
fuit originalis limitatio Tiraq. *in tract. cessante causa n.*
31. vbi probat non cessare ius alteri quæsitum, licet ces-
set causa qua potuit adquirere. Cutel. *de donat. tract.* 1.
disc. 3. *part.* 3. *numer.* 25. *pag.* 496 faciunt quæ Anton.
Gom *l.* 12. *Tauri numer.* 23. Mier. *de maior. part.* 1. *q.*
22. *num.* 340. *in* 2. *edit.* Scip. Theodor. *alleg.* 43. *n.* 22.
cum duobus seqq. vbi probat quòd matrimonio dissoluto
105 non cessat effectus donationis contemplatione ipsius fa-
ctæ, quod latè prosequitur *numer.* 26. *&* 27. Burg. de
Paz *consil.* 26. *numer.* 34 vbi ferè in terminis probat
maioratum institutum, contemplatione matrimonij
resolui matrimonio dissoluto. Iuuat resolutio Aloys.
Ricc *decis.* 80 *part.* 3. præcipuè ex *numer.* 10. vbi latè
106 probat quod donatio facta ad suscipiendos Ordines sa-
cros, substineatur mortuo donatario ante Ordinum suscep-
tionem; Quamuis Fontanel. *de pactis nupt. tom.* 1. *claus.*
4 *glos.* 1. *n.* 64. existimauerit quod contracto matrimonio,
& eo annullato, vel declarato nullo propter aliquod im-
pedimentum, potest repeti donatio contemplatione ma-
trimonij facta; nam ipse Fontanel. *tom.* 2. *claus.* 7. *glos.*
1. *part.* 1 *num.* 29. *&* 30 post Boër. *decis.* 22. *numer.* 15.
cum seqq resoluit ad hoc vt mulier lucretur arrhas, seu
107 donationem propter nuptias, sufficit quod sit traducta
ad domum mariti, & quòd sit parata à marito cognosci,
licet ipse propter frigiditatem, vel aliam causam non
potuerit copulam effectuare, refert & sequitur Domin.
Tasson *ad pragm. de antefacto vers.* 4. *obseruat.* 4 *nu-
mer.* 68. *vers. verùm si per mulierem & numer.* 69.
pag. 311.
Donatario ante acceptationem mortuo an eius hæ-
108 redes donationem acceptare valeant? Resp. affirmatiuè
cum Castan Caualcan. & Suar. quos sequitur Thesaur.
decis 70 *numer.* 90 *&* 94. Sanch. *de Matrim. lib.* 1. *dis-
put.* 6. *numer.* 6. Matiens *leg.* 7. *glos.* 2. *numer.* 13. *tit.* 10.
lib. 5 *Recop.* Fontanel. *d. claus.* 4. *glos.* 1. *n.* 6. *cum seq.* Ca-
still. *controuers. lib.* 4. *c.* 37. *n.* 47. *&* 49. Thoro *in com-
pend. decis. Neapol. verb. donatio facta absenti fol.* 160.
Anton. Fab *decad.* 87. *errore* 5 qui hanc opinionem se-
quitur si a principio interuenit acceptatio notarij, Card.
Tusch. *pract. concl. lusit. D. conclus.* 704. *n.* 2. *&* 3. vbi in-
quit in iudicando, & consulendo ab hac opinione non
esse recedendum, si ante reuocationem donationis acce-
ptatio fiat ab hæredibus donatarij, Seraph *dec.* 801. *n.* 4.
vbi ait stante notarij stipulatione posse etiam post obi-
tum acceptari, nec in hoc discrepare Doctores si nota-
rius stipulatus fuerat nomine absentis: quicquid dicant
Burg. de Paz *q.* 10. *num.* 37. & Mascard. *de probat. concl.*
565. *n.* 2. *&* 3.
Donatore mortuo an possit donatarius donationem
acceptare? Resp. posse, & nullo casu donatoris hæredem 109
eam reuocare posse, quia facultas reuocandi donatio-
nem ad hæredes non transit, per *l. Roma* §. *Flauius ff. de
verbor oblig.* Iul. Clar. §. *donatio q* 13. *vers. vlt.* Cou *var.
lib.* 1. *c.* 14. *n.* 17. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 77.
Caualcan *part.* 1. *decis.* 42. *n.* 19. Thesaur. *decis.* 70. *num.*
9. vbi inquit sic Senatum iudicasse, Vincent. de Franch.
decis. 359. Guid Papæ *decis.* 104 Surd. *decis.* 111. *&* 205,
Aloys Ricc. *in collect. decis. collect.* 43. Camill. Borrel. *in
sum. decis. tom.* 3. *tit.* 10. *num.* 156. Alex. Trentacinq. *var.
resolut. lib.* 3 *tit de donat. resol.* 1. *n.* 14. *vers. licet*, Sanch.
de matrim. lib. 1 *disp.* 6. *num.* 5. Cald. Pereira *de extinct.
emphyt lib.* 4. *cap.* 1. 19. *à num.* 13. Anton. Fab. *de error.
pragm. decade* 47. *errore* 4. Fontanel. *de pactis nupt.
claus.* 4. *glos.* 8. *à num.* 1. 4 Castill. *controuers. lib.* 4. *cap.* 31.
n. 38 4 44. 36. *&* 48. Quamuis contrarium, imo donato-
re mortuo donatarium donationem acceptare non pos-
se, quia non est res integra, & de hæredum donantis
præiudicio agitur, tum quia donatio absenti facta per
mortem ante ratificationem sequutam annullatur, per
l si inter. ff. de rebus dub, existimauerint Castr. *cons.* 95.
n. 9. *&* 10. *lib.* 1. Dec. *cons.* 226. *num* 8. Cacheran. *decis.*
119. *n.* 24. Mar Anton. *var. resolut. lib.* 2. *resol* 49. *num.*
16. Tiraq *de constit. p.* 3. *concl.* 10. *à num.* 68 Alciat. *lib.*
1. *parerg. cap.* 14. Natt. *cons.* 258. *num.* 9. Burg. de Paz *q.*
10. *num.* 37. Salon de Paz *cons.* 33. *n.* 14. Azeued. *l.* 2. *n.*
31. *tit.* 16. *lib.* 5. *Recop.* Matiens. *l.* 7. *glos* 2. *num.* 13. *tit.*
10. *eodem lib.* 5. Cancer. *var lib.* 1. *cap.* 8. *numer.* 15. *alias
n.* 41. *in vlt. imp.* qui & præcipuè sex vltimo loco citati
id ampliant, etiamsi notarius stipulatus fuisset pro
donatario. Et respondet Fontanel. *citato loco* di-
ctam *leg. si inter*, procedere in donatione inter virum
& vxorem.
Dos data à patre filiæ spuriæ an valeat in quantitate 110
ad alimenta necessaria? Resp. valere, per Bart *in auth.
ex complexu num.* 4. *C. de incest. nupt.* Diten. *reg.* 367.
ampl. 3 Paris. *cons.* 64. *num.* 9. *vol.* 3. Cephal *cons.* 398. *n.*
15 Roland. *cons.* 54 *n.* 59. *vol.* 2. Maluas. *cons.* 42. *n.* 61.
Menoch. *cons.* 131. *num.* 7 Surd *de aliment. tit.* 1. *q.* 10. *n.*
9. *& cons.* 177. *n.* 13. Tell. Fernandez *l.* 10. *Tauri n.* 11.
Thesaur. *decis.* 211. *n.* 1. Gam. *decis* 149. *n.* 7. Molin. *de
primog. lib.* 2. *c* 15. *n.* 45. Matiens. *l.* 8 *glos.* 3. *n.* 36. *tit.* 8.
lib. 5. *noua Recop.* Mastrill *decis.* 144 *n.* 21. D. Barbosa
in *l.* 1 *ff. soluto matr. part.* 4 *num.* 65. Perez de Lara *de
vitu hominis c.* 5. *n.* 14. Mart. *de success. legali tom.* 2. *p.* 4.
q 18. *art.* 11. *n.* 43.
Dos data filiæ spuriæ an ea mortua redeat ad patrem, 111
vel ad suos hæredes? Resp redire, & non transmitti ad
filios, vel hæredes spuriæ, sicut alimenta, quæ filio spu-
rio mortuo extinguuntur, & ad hæredes non transeunt
per *leg cùm hi* §. *modus autem ff. de transact. leg.* 3. *ff. de
aliment.* Panorm. *cons.* 50. *numer.* 3. *& cons.* 115 *num.* 1.
ad fin. lib. 2. Roland. *cons.* 74. *à num.* 51. *lib.* 1. Euerard.
cons. 156 *post princ.* Corduba de Lara *in l. si quis à libe-
ris* §. *idem rescripsit numer.* 3 *ff. de liber. agnosc.* Me-
noch. *cons.* 60. *num.* 29. Surd. *de aliment. tit.* 5. *q.* 7.
numer. 3. Matiens. *l.* 8 *glos.* 3. *num.* 1 *tit.* 8. *lib.* 5. *Recop.*
D. Barbosa

D.Barbos.in l.1 part.4.num.71. ff. soluto matr. Alexan. Trentacinq.variar.resolut.lib 1.tit.2. de nothis & spur. 38. Quamuis dotem transmitti ad filios, vel hæredes filiæ spuriæ, & non reuerti ad patrem existimauerint Bald. cons.456.n.9. Beroi.cons. 165.num.23.lib.2. Vincent.de Franchis decis.283.à num.10. Paleoth.de nothis & spur. cap.51.ad fin. Alex.Raudens. Pisana decis.29.num.200. Pereg.de iure fisci lib.3.tit.18.num.31. Cancer. var.lib. 3.cap.21.de transmiss.à num. 121. & 108. Sed de Iure Regio Castellæ per l.10. Tauri quæ est l.8. tit.8.lib.5. Recop. constitutum est patrem quintum bonorum in proprietate filio spurio relinquere posse, vnde si dos, vel alimenta relicta non excedunt quintum bonorum parentis, mortua filia, vel filio non redeunt ad patrem, sed suis filiis, vel hæredibus pertinent. Ita per illam leg resoluunt Anton. Gom.in l.10. numer. 42. & 44.& ibi Tell.Fernandez numer. 16. cum seqq. D. Barbosa in d leg. 1.part.4. numer. 79. cum duobus seqq. ff. soluto matr.

112 Dotis receptæ confessio constante matrimonio an valeat, ac creditoribus præiudicare possit? Resp.negatiuè per glos verbo, data in l. assiduis C qui potiores in pign. Greg.Lop l.5.glos.5.circa fin. vers. & quia fundamentum tit.3 part.5. D.Barbosa in l.1.ff.soluto matr. part.6. n 25. Rodrig.de concursu creditor.part.2.art.1.num.18. Gaito de credito cap.4.quæst.11.n 1715.

113 Dotis receptæ confessio facta constante matrimonio in vim præcedentis promissionis, vt valeat quid requiratur Resp. requiri quod scriptura promissionis fuisset ante contractum matrimonium confecta, per l. in contractibus § sed quoniam C. de non num. pecun. Cou. lib.1. var.cap.7.n.6. Menoch.de præsumpt.lib.3 præs.12.n.20. & præs.13.à n.21. Marescot.var.resolut.lib. 1.c.8.n.13. Card.Mantic.de tacit.& ambig.conuenc. lib. 11.tit.20. n.12.& tit.27.& num. 6. Gaito de credito cap.4 q.11. n.1754.

114 Dotis augmenti confessio, maxime quando illud augmentum consistit in rebus mobilibus, an nulla sit sicut dotis receptæ confessio constante matrimonio facta? Resp. augmenti dotis confessionem magis suspectam esse, per Auth. sed iam necesse Cod. de donat.ante nupt. Cou.lib.1.cap.6.num.7. vers.in contrariam sententiam, vbi numer.6. vers. quod præterea, ait quòd licet constet de fide tabellionis res mobiles verè datas fuisse in dotis augmentum, hæc datio creditoribus non præiudicat, D. Barbos in l.1.ff.soluto matr.p.6.n.19. vbi alios refert, & reddit rationem quia à communiter accidentibus in matrimoniis solet dos promitti, & solui, & ideo confessio dotis receptæ est verisimilis, proindeque admittenda, sed postquam data est, non solet augeri, & ideo ex insolitis facilius fraus præsumitur: idem tenet Gaito d. q.11.à n.1762.

115 Electio seu nominatio si alicui competat per contractum inter viuos, ea semel facta, an liceat electoribus variare? Resp. non licere per l. apud Aufidium ff. de opt. leg.& l.statuliberum §.Stichum ff.de legat.1.& ibi glos.verb.non poterit, & l. huiusmodi §. Stichum in fine ff eod. Anton. Gom. l.40. Tauri num.50. Burg. de Paz cons.2.num.14. & 15. Aluarad. de coniect. mente def. lib.2.cap.2.num.28. Molin.de primog.lib.2.cap.4.n.37. Mier. de maior. p.1.q.18. & quæst.48. ex num. 45. & q.68.n.28.& 29. vbi intelligit nisi ante acceptationem reuocauerit electionem, quia electio interim dum acceptatur, est reuocabilis, Surd.cons.264.num.10. Matiens.l.14.glos.1.num.13.tit.4.lib.5.Recop. Menoch. de arbitrar. casu 38. & cons.1107.num.12. & 13. Card. Pereira de nominat.emphyt.lib.2.quæst.10.num.83. & part.3.c.2.num.7. Valasc.cons.102.ex num.12. Gutier. practic. lib.3.quæst.48. Steph. Gratian. discept. forens. cap.18. Thesaur. quæst. forens. lib.1. quæst.65. num.7. Christoph.de Paz de tenuta cap.34. num.50. cum seqq. Fontanel. de pact.nupt.in addit ad fin.2.p.n.7. vers. est secundo notandum, secus si fiat in testamento, ex Molin. d. cap.4.num.36. Christoph. de Paz d.c.34.n. 57. vel per donationem causa mortis Valasc. d. cons.102. n.16. cum seqq. Castill. quotidian.lib.5.c.80.n.18.vers. quando vero.

Electum grauare an possit is, cui ex dispositione le- 116
gis, vel testatoris electio est commissa? Resp. non posse, per l. vnum ex familia 67.§.sed si fundum ff.de legat.2. nisi electum grauet ad fauorem illorum, quos potuisset eligere, Bart. in d.§. sed si fundum vers quæro executor, Castr cons.433. lib.1. Loazes in l. si filius fam. §. diui, num.212. ff. de legat 1. Mieres de maior. part.2.q.71.n.52.& 65. Ioseph. Sesse Aragon. decis. 55. num.12. Et potest plures gradus substitutionum facere, eligendo vnum ad vitam, & post eius vitam alium ex eis, quos eligere posset, & inter eos tempus diuidere Bart.in d § sed si fundum n.2. vbi Segura n.258. & Peralta n.18. Roder. Xuar.in l. quoniam in prioribus in declar.leg. Regni q.5.num.1. & 2. Ioseph. Sesse loco citato.

Eligendi facultas si ad tempus mortis restricta sit, eli- 117
gens in vita, an possit vsque ad mortem semel atque etiam pluries variare? Vnde Tiraq. in l. boues §. hoc sermone, limit.15.n.9.ff.de verb.signific. Sim. de Prætis de interp.vltim.volunt.lib.2.interp.1.dub.5.solut.3.ex n1. Mier.de maior.p 1 q.48.n.178.in 2.imp. Molin. de primog.lib.2.c.4.n.23.cum seqq. P. Molin. Theol. de Iustit. tract.2.disp.593.à princ. Card. Pereira de nominat.emphyt.q.10.num.83.& de potest.elig.lib.3. cap. 5. numer. 2. Christoph.de Paz de tenuta cap.34.num. 62. Valasc. cons.102.n.15.& 23. Flores de Mena var. lib.3.q. 22. n 15.

Eligendi facultas data alicui vt possit vnum ex pluri- 118
bus nominatis eligere, an adhuc possit duos eligere? Resp. posse, per l.vnum ex familia 69. §.si duos ff.de legat.1. vbi Bart.n.1. dicit quòd ille, qui est iussus restituere rem vni ex certis, potest ex illis certis plures eligere, &
ibi Bald vers.in textu non præstetur, & Imol. col. 1.vers. 119
item nota quòd si testator, & Paul de Castr.n.1. Roman. sing.454. Ruin cons.110.n.3.& 12.lib.3. Sarmient. in d. §. si duos. Pulchram quæstionem ad hoc propositum ponit Bart. in l. vnum ex familia §.sed et si fundum n. 2. ibi, Quæro executor, cui commissa est electio inter pauperes, elegit aliquem in pauperem hoc pacto, vt post mortem restituat cuidam alteri, an istud onus valeat, hic videtur casus quod non, & est verum si poneremus illum alium, cui debet restitui, non esse de numero pauperum, sicut hic videbatur dare ei, qui erat extraneus, non autem ei, qui erat de familia: sed si esset de numero pauperum, puto quod valet, Bartolum sequitur Bald. in d § sed & si fundum, ibi, Executores possunt eligere successiuè, hoc modo: Eligimus talem in vita sua, vel vsque ad decem annos, & postea eligimus talem &c. Idem Bald. cons.162. Quidam Franciscus n.8.vol.5. Paul.de Castro in d.l.vnum ex familia §.si duos num.3. Socin.in leg.vtrum §.cum quidam n.10.ff.de rebus dub. Ferdin Loazes in l.filiusfam.§.diui n.80. & 212.cum seqq. ff.de legat. 1. Roderic.Xuar.in l.quoniam in prioribus, ad leg.Regni quæst.5.num.1.vers.& hoc videtur, & ibi eius additionator Valdes. Segura in d.§.sed etsi fundum num. 158. Petr.de Peralta ibidem num. 17. Mier. de maior.p.1.q.
71.num.65.ibi, Hinc est quòd eligens potest in bonis, in 120
quibus eligit, grauare electum ad fauorem illorum, quos potuisset eligere, &c. Fusar.de substit.q. 512. num.8. Ioseph. Sesse Arag. decis. 437.numer. 3.& 4.p.4.ibi, Limitatur superior resolutio, nisi talis electus, vel nominatus grauaretur per eligentem de dando fundum vel partem eius, alicui ex eadem familia, in cuius familia

fauorem

fundrem fuit heres grauatus restituere vel eligere, cui & quem vellet. Ita Bart. Bald. Peralta & omnes *in d. §. sed & si fundum, & in §. si de falcidia, licèt contrarium suadeat* Molin. *vbi supra, ex quo multa referunt Doctores ad varias quæstiones eligendi distribuendi alicui, vel aliquibus ex pauperibus: nam poterit grauatus rem inter omnes diuidere, vel dare vni soli de contemplatis, vel distinguere tempora inter contemplatos,* &c. Non obstat quod elector non potest eligere duos quando facultas data fuit vt possit eligere vnum ad vinculum, Menoch. *cons.* 1107. *num.* 16. *&* 17. Steph. Gratian *discept. forens. c.* 219. *n.* 43. *&* 44. Castil. *controuers. lib.* 5. *cap.* 121. *n.* 55. *vers. & ad hæc*; quia loquuntur ex verisimili voluntate testatorum: Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 45. ibi, *Quoties ex mente testantis colligi potest*, &c. Menoch. *d. cons.* 1107. *n.* 15. ibi, *secus verò quando constat ex vrgenti coniectura de vna sensisse*, Steph. Gratian. *d. cap.* 229. *n.* 44. Castill. *d. cap.* 121. *n.* 55. *ibi, nisi mens testatoris repugnet*, &c.

121 Eleemosyna quando est in præcepto, ille qui eam tenetur facere, an satisfaciat si illam rem, qua tunc proximus vere indiget, det ei mutuatam? Resp. non satisfacere, sed oportere eam gratis donare per veram & formalem donationem, vt contra Nau. *in man. c.* 17. *num.* 61. *& cap.* 24. *n* 5. *& in tract. de eleemosyna ad c. quiescamus* 42. *dist. n.* 24 *vers. & inde sequitur, fol.* 229. *resoluunt* Greg. de Valentia *tom.* 3. *disp.* 3. *q.* 9. *puncto* 4. §. 1. *vers. septimo certissimum quoque*, Steph. Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 176 Less. *de Iustit. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 11 *dub.* 1. Azori *instit. moral. p.* 3 *lib.* 7. *de contractu mutui cap.* 11

122 Dicitur autem eleemosyna esse in præcepto quando necessitas est extrema; existenti enim in extrema necessitate tenetur quis sub peccato mort. eleemosynam exhibere ex bonis, quæ ei necessaria sunt ad statum, quẽ habet, modo ipse his non indigeat ad naturalem & propriam necessitatem subleuandam *cap. pasce fame morientem* 86. *dist.* S. Ambros. *lib.* 1. *de offic. cap.* 31. vbi vt grandis culpa si sciente te Fidelis egeat, si scias eam sine sumptu esse, fame laborare, ærumnam perpeti, eum præsertim qui egere erubescat, S. Thom. *in* 4. *sentent. dist.* 15. *q.* 2. *art.* 1. *quodl.* 4. vbi docent habentem superfluum naturæ, & personæ teneri illud erogare pauperibus de præcepto, etiamsi non patiatur extremam neces-
123 sitatem naturæ, Nau. *in cap. quiescamus, n.* 11. Ioan. de Medina *in tract. de eleemosyna q.* 3. § *verum*, Cou *lib.* 3. *var. cap.* 14. *n.* 5. *vers. prima conclusio*, Sarmien. *de redditib. eccles. p.* 4. *cap.* 5. *num.* 7. Spin. *in speculo testam. glos.* 6. *princ num.* 7. Alex. *in tract. tasse panis concl.* 1. *num.* 6. Greg. de Valent. *d. disp.* 3. *q.* 9. *de eleemosyna puncto* 4. *vers. tertiò certum est*. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 176. *num.* 12. Gabr. Aluarez *de priuileg. pauperum q.* 34 *n.* 2. *p* 1.

124 Ementes fructus, & redditus Ecclesiasticorum, an gabellam soluere teneantur? Resp. teneri, quia priuilegium Ecclesiæ est personale, & non transit cum re empta, per Bart. *in l. licitatio §. mercatores, ff. de public. & vectig.* vbi Paul. *num.* 1. Pract. Ferrar. *in libello, quo agitur super solutione pedag glos. vlt. verb. ceciderunt in commissum n.* 8. *pag.* 122. Tiraq. *de retractu lig. §.* 1 *gl.* 13. *num.* 12. *pag.* 224. Personal. *de gabell. num.* 84. *&* 85. *pag.* 250. Sixtin. *de Regalib. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 136. *& seqq.* Alder. Mascard. *de statutor. interp. concl.* 1. *num.* 28. Alex. Trentacinq. *var. resol. lib.* 1. *tit. de iure fisci resol.* 5. *num.* 7. Gutier. *de gabell. quæst* 44. *n.* 3. *&* 4. D. Barbos. *in l. quia tale, num.* 42. *post princ. ff. soluto matr.* Bobadil. *in politica tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 31. Morl. *in emporio Iuris p.* 2. *tit.* 9. *in prælud. num.* 112. Ceuall. *in tract. per viam violentiæ part.* 2. *quæst.* 50. *ex numer.* 13. Azorii *instit. moral. p.* 3. *lib.* 3. *cap.* 20. *quæst.* 2. Carol. de Grass. *de effectibus clerical. effectu* 3. *num.* 88. *cum seqq.* Bellet. *disquisit. clerical. tit. de exempt. cleric. §.* 4. *num.* 4. *pag.* 361. *& §.* 8. *num.* 2. *&* 3. *pag.* 767. Bonacin. *de censur. in Bulla Cœnæ disp.* 1. *quæst.* 19. *puncto* 3. §. 1. *num.* 20. *&* 21. Glorit. *respons.* 5. *numer.* 36. *cum seqq.* paucos ex his citaui Ego *de Iure eccles. vniu. lib.* 1. *cap.* 39. §. 5. *n.* 59.

Emens ab aliquo redditus ad eius vitam possidendos, 125
an licite emat si tanto superuixerit tempore quod redditus empti & exacti multò excedant pretium solutum? Resp licite emere, & contractum non iudicari illicitum, per Paul. de Castro *in l. de fideicommisso C. de transact.* vbi Alex. *n.* 2. & Deci. *n.* 4. Natt. *cons.* 498. Surd. *de alimen. tit.* 9. *q.* 11. *n.* 28. *vers. aduerto*, Fontanel. *de pactis nupt. claus.* 4. *glos.* 18. *p.* 3. *n.* 105. Sigism. Scacc. *de commerc. & camb. §.* 1. *q.* 1. *n.* 292.

Episcopus an possit cathedram siue tribunal à ciuita- 126
te amouere, & in alio loco suæ diœcesis collocare? Resp. affirmatiuè, dummodo sit ad breue tempus & cum iusta causa, per Franch *in cap. cum Episcopus n.* 4. *de Offic. Ordin. in* 6. ibi, *Intellige quando Episcopus vellet transferre cathedram de sua Ecclesia principali ad tempus, quia tunc potest in quocumque loco diœcesis collocare locum tribunalis, & de causis cognoscere, & ita procedat tex. hic: secus si perpetuo, vel ad longum tempus vellet transferre cathedram à sua principali Ecclesia ad aliam Ecclesiam ipsius diœcesis, quia tunc non posset*, &c. Gemin. *ibid. n.* 13. ibi, *Dic quod aut Episcopus vult perpetuo, vel ad longum tempus transferre cathedram de sua Ecclesia principali ad aliam eiusdem diœcesis, & hoc non potest; idem si vellet quod cathedra intitularetur in alio loco, quam in Ecclesia, in qua constituta est*, &c. Mandos. *cons.* 27. *num.* 8. ibi, *Vt non possit Prælatus sedẽ alibi quam in ipsa Ecclesia Cathedrali constituere*, &c. Stephan. Gratian. *in addit. ad decis.* 113. *n.* 2 ibi, *nam ad longum tempus non posset remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate*, &c. *& discept. forens c.* 654. *n.* 27. ibi, *Tamen hoc intelligitur dummodo Episcopus hoc non faciat ad longum tempus; nam sine iusta causa non posset remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate*, &c. Campan. *in diuers. iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 23. *n.* 151. *vers. limitatur*, ibi, *Ne scilicet liceat Præsuli ad longum tempus sine causa aliqua Tribunal erigere, & à ciuitate amouere*, &c Gonz. *ad reg.* 8. Cancel. *glos* 43. *num.* 192. ibi, *Intellige ad modicum tempus, nam ad longum tempus non potest sine iusta causa remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate*. Ego *de officio, & potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 80. *à n.* 4.

Episcopus an possit ad se auocare causam pendentem 127
coram suo Vicario? Resp posse, per doctrinam Cou. *practic. c.* 9. *n.* 1. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 29. *n.* 6 Sicut potest Prætor auocare illam, quæ pendet coram eius locum-tenente, Auendan. *de exequend. mand. part.* 1 *capit.* 3. *numer.* 3. *vers.* 6 Aniles *ad caput* 1. *Prætor. glos. fin. num.* 42. Azeud. *leg.* 10. *&* 11. *num.* 5. *&* 6. *tit.* 5. *lib.* 3. *Recop.* Bobadil. *in politica lib.* 2. *c.* 12. *n.* 46.

Episcopus an possit Sanctis nondum canonizatis, 128
etiamsi beatificati fuerint, cultum publicum exhibendum mandare? Resp. non posse per Luc. Castellin. *de canonizat. Sanctorum cap.* 1. *puncta* 34. §. 7. Turrian. 2. 2. *tom.* 2. *disput.* 27. Granad. 2. 2. *controu.* 1. *de Fide disp.* 4. *num.* 11. Diana *moral resol. p.* 1. *tract.* 5. *miscel. resol.* 9.

Episcopus si tanquam Canonicus in Capitulo assi- 129
stat, quem locum ibi habere debeat? Resp obtinere debere locum vt Canonico competentem, glos. & DD. *in cap. postulasti, de concess. præb.* Fanc. Marc. *decis.* 136. Capic. *decis.* 27. Anna *sing* 6. Ponte *cons.* 25. *tom.* 1. Flau. Amendol. *in addit. ad* Vincent. de Franc. *decision.* 138. *à num.* 1. Gasp. de Hermosil. *in annot. ad part.* 5. *super prolog. glos.* 2. *num.* 63. *vers. de Episcopo*, Franc. Amaya *ad lib.* 10. *Codic. in l. vlt. de Decurionib c.* 2. *n.* 39.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

num.39.Mich Ferro in tract. de precedent. q.27.n.4.do-
ctissimus D. meus D. Laurentius Ramirez de Prado in
supremo Castellæ Senatu Consiliarius meritissimus in
quadam Iuris alleg. de præcedent. n.41.

130 Equites Ordinum Militarium an possint fori priui-
legio renunciare, & se iurisdictioni alterius Iudicis sub-
mittere? Resp. non posse, per Crescent. decis. 3. de foro
comp. Fr Emman. quæst. Regul. tom.2.q.63.art.10. Feli-
cian. de censib. tom 2.lib.1.cap.3. num.13. vbi de omni-
bus Equitibus, Camill. Borrel. in sum. decis. tom. 1.tit de
Iurisdict. & imper. n.132. vbi de Equitibus S. Iacobi de
Spatha, Aloys. Ricc. in collect. decis part. 1.collect. 216.
vers. infero, vbi de Equitibus S. Ioannis. Guazin. de
defens. reorum defens. 20. numer. 17. Caball. tom. 3.
criminu. casu 225.num. 11.cum seqq. vbi de Militibus S.
Stephani.

131 Exceptio si fuit reiecta, eo quod plenè non fuerat
cognita, an is, qui in ea fuit reiectus, possit illam de-
nuo mouere? Resp posse per glos. vlt. in fine in l.2.C.
de ordine cognit. Bart. in l. qui Romæ 121. §. duo fratres
numer.7 vers aut super exceptione, Barth de Castro sub
num. 7. in 2.art. ff. de verb. signif. Abb. cons.50. in fine
princ & num.1. & sub num.3.lib.1. Anton. Gabr. com-
mun. lib. 2.tit de except. concl. 2.num.4. Quæ enim inci-
denter deducta sunt in vno iudicio, possunt retractari,
& pleniùs, ac principaliter discuti in alio, l. sed si ante
17.ff. de except. l. si mater 11.§. si quis ff. de except. rei iu-
dic. l. pen. ff de his, qui sunt sui, Bart in l. si expressim n.3.
ff. de appell. Socin. reg. 442. Abb. cons. 50. vol.1. Ioan.
Zanguer in tract. de except. lib. 3.c.5.

132 Exceptio non obseruati contractus an impediat litis
ingressum? Resp. impedire, & eam dici litis finitæ, per
Roland. à Valle cons.69.numer.13.lib. 4. Bursat. consil.
309.num. 8. Becc. cons.45. numer. 11.in fine. Reusner.
cons.4.num 4.lib.1. Menoch. cons.55.num.14. Honded.
cons.83.num.26 lib.1. Franc. Viui. cons.44.num. 1. Mas-
card. de probat. concl. 1387.numer.42. Fulu. Pacian eod.
tract. lib.1.cap.57.num.29. Camill. de la Rata cons. 28.
à num.18. Ioseph. Ludou concl. 14.ampl. 8. Zanger. de
except. p.3. cap.20. Anton. Fab. in suo Codice sub tit. de
except. diffinit.43. Stephan. Gratian. discept. forens tom.
2.cap.307. num. 15. Etiamsi defectus non implementi
sit in minimo, Mascard. concl. 1388.numer.25. Marese.
var. resol. lib.1.cap.88.numer.4. Stephan. Gratian. dis-
cept. forens. cap.301.num.15. Honded. cons. 86. numer.
16.lib.1. Menoch. cons.1.numer.368. & cons. 55.num 6.
Surd. cons.52.num.35. & cons.82.numer.3. & cons.101.
num.1. & cons.400.numer.28. Verall. decis.316. num.
2.p.3. Ioseph. Ludou. Perus. decis.50. numer. 3. Cæsar.
Barz. decis.16.num.23. Magon. Lucensi decis.21. n.17.
& 18. Cæs. Martent. decis.38.numer. 22. Coccin. decis.
33.num.4.

133 Exceptio non obseruati contractus an semper oppo-
poni valeat, licet statutum vel lex Regia omnes excep-
tiones excludat? Resp. posse per Roman. cons.244.col.
2. Rub. cons.30.num.4. Cephal. cons.407.n.19.lib. 3. Ro-
land à Valle cons.53.num. 32.lib.1. Crauet. cons. 117. n.
14. & cons.248. & cons 245.col. 2. lib. 4. Et etiam post
sententiam diffinitiuam, & in executione chartæ execu-
134 toriæ, Afflict. decis.220.à num.4. Decian. resp.60.n.45.
lib.2. Menoch. cons.55.n.167. Morl. in empor. Iuris tom.
1.tit.5. de in integ. restit. q.3. n.25. Et potest suppleri à
135 Iudice etiam parte non opponente, & ex officio, Roman.
cons.144.n.5. Cephal. d. cons.407.n.10. & cons.148.n.
344.lib.3. Stephan. Gratian. discept. forens. c.307. n.22.
cum seqq.

136 Exceptiones in causis summariis si infra decem dies
à lege statutos probari possint an admitti debeant, &
secundum illas iudicari? Resp. affirmatiuè ex Parlad.
rerum quotid. lib.2.c. fin. p.5.§.2. Fului. Pacian. cons.10.
per tot. Gait. de credito cap.2. tit. 9. de apocha banchatij
num.2132 Mari. Giurb decis.21.n.1. & 2. Stephan. Gra-
tian. discept. forens. cap.411.n.25. & 26. Probatio enim
incontinenti admittitur, & impedit executionem in cau-
sis summariis, licet exceptio altiorem indaginem re-
quirat, Molin. de primog lib.3.c.13.n.16. vbi etiam quã-
do dicatur probatio fieri incontinenti, Azeued. l. 1. n.
158.tit.21 lib.4. nona Recep. Mari. Giurb. d. decis.21.n.1.
& 2. Steph. Gratian. discept. forens. c.384.n.9. Rot. decis.
89.p.4. diuers.

Exclusio temporalis de certa persona an & quando 137
operetur exclusionem sequentium in gradu? Resp ope-
rari vt censeatur dicta persona exclusa, non vero se-
quentes in gradu; vt videmus in patre excluso propter
alienationem contra tenorem fundationis maioratus,
quia sua exclusione non obstante, eius filius admitti-
tur, iuxta tradita à Tello Fernand in l. 27. Tauri nu-
mer.29. quem refert, & sequitur Mieres de maior. part.
4.quæst.19.num.25 & antea part.1.q.4. num. 22. Mo-
lin. de primog. lib.4.cap.1.num.12. Primus enim impe- 138
ditus, & temporaliter exclusus, sequenti in gradu locum
dat, vt in surdo, muto, & amente exclusis, quo casu ad-
mittitur filius, vel sequens in gradu ex his, quæ Molin.
lib 1.cap.13.n.35. Idem si ob aliquod delictum mater,
vel primus successor fuisset exclusus, vt ex Molin. Mie-
res, & aliis resoluunt Gasp. Thesaur. lib. 1. quæst. 34.
n 18. Castill. controuers. lib. 3.cap.15.num.56. Et demum
idem erit in filiis matris exclusæ, quæ nupsit extra fami-
liam, ad tradita per Molin. d. lib.1.cap.6.num. 22. & lib.
3.cap.5.num.72. Gasp. Thesaur. d. quæst.34.n. 17. Secus 139
dicendum in exclusione absoluta & perpetua, quæ in to-
ta linea primi exclusi operatur, vt in terminis text. in l. 140
si viua matre C. de bonis mat. exclusa matre, vel quouis
primo aliàs vocando absolute & simpliciter, omnes eius
filij & descendentes exclusi remanent, vt resoluunt Ve-
lasq de Auendaño l.40. Tauri glos. 10. numer. 79. Ca-
still. lib.3. quotid. capit.15.n. 76. Stephan. Gratian. dis-
cept. forens. capit. 5. Ioseph. Sesse Aragon. decision.43.
numer.57.part.1. & decis.229.num. 2.p.2. Forster lib.
3. de success. abintest. capit.16.numer.6 vbi ait ita omnes
vnanimiter tenere, & tam docendo quàm consulendo
pro confesso habere, idem tenet Cald. Pereira consil.
9. numer. 5.6. 38. & 50. & cons 39.num. 12. & 13.
& probatur ex l. si quis filiam ff de inoff. testam. vbi
exclusio vnius gradus exclusionem nascentis ex illo in-
ducit, quo in sensu illum textum expendit Mieres p. 2.
q.6.n.52.

Exclusio fœminæ quando est temporalis, scilicet 141
quandiu extiterint masculi, an ea illis deficientibus ces-
set, & ad possessionem reintegretur fœmina ac si non
fuisset exclusa? Resp. affirmatiuè per Bart. in l. fin. §.1.
n.2.ff. ad Tertul. Bald. in l. in quibus n. 3. C. de secund.
nupt. & in c.1.§. quin etiam n. 5. Episcopum, vel Abb.
in vsibus feud. Tiraq. in l. si vnquam verb. susceperit li-
beros n.194. C. de reuoc. donat. Anton. Gabr. commun. lib.
6.tit. de statut. concl.4.n.9. Albert. Brun. in tract. de sta-
tut. quod extantibus masculis art.10.q. 5. à num. 66. A-
lex Ambros. decis.46 per tot. præcipuè à numer.7. Franc.
Becc. decis.541. præcipuè à num.9.lib.4. Caualcan. decis.
1. per tot. præcipuè num 4.lib.4. Greg. Lop. l. 3. glos. 3.
quæst.23.tit.13.part.6. Andr. Gail lib.2. obseru.148.n.4.
Tobi Non. cons.8.num.6. Cephal. cons.571.num.62.lib.
Molin. de primog. l.b.1.cap.6.num. 22. & lib. 3. cap.5.
num.72. Aguirre de success. Regni Portugal. part. 2.n.
57.pag.35. Honded. cons 9.n.15. & cons.29.n.3. cum seq.
lib.1. Morot. cons.23.à num. 14. Sim. de Prætis cons. 22.
n.1. & 2. Hect. Felici. alleg.15.n.2. cum seqq. Ioan. Bapt.
Costa de facti scientia & ignor. cent. 1. dist. 100. à
numer. 49. & in tractat. de remed. subsid. pral. 1. nu-
mer.25.

Executor testamentarius an teneatur officium acce- 142
ptare si nihil ei relinquatur pro executione testamenti?
Resp.

Resp.negatiuè cum Auendan. *de exequen. mand.lib.1. c.2.n.8.*Baec.*de decima tutor c.19.n.20.*Mich. Reinoso *in obseruat.Iuris obseru 55.n.23.*

143 Executori an præstari debeat salarium? Resp. præ-
standum esse si executionis ministerium habeat tractum
successiuum cum administrationis onere;ne, dum in ex-
ercendis negotiis laborat, patrimonij iacturam faciat;
per Baec.*d.c. 19. n.* 20. Escob *de ratiocin. c. 7.n.47.*
Mich Reinoso *d.obseru* 55.*n.*23. vbi admonet executo-
res,vt in initio administrationis sibi salarium constitui
faciant per Iudicem, ne aliàs simpliciter accepto mini-
sterio,& exequendi munere præsumatur, illud charità-
tis exercendæ gratia suscepisse

144 Executores duo, vel plures si relinquantur, seu no-
minentur in testamento cum portione aliqua cuilibet il-
lorum assignata a testatore in præmium laboris pro exe-
cutione testamenti,an mortuo vno,vel acceptare nolen-
te eius portio deficiens accrescat alteri, vel pertineat ad
hæredes mortui? Resp. accrescere alteri executori acce-
ptare volenti.per text.*in l. vnic.§.vbi autem legatarij C.
de caduc tollend.*Valasc. *cons.*40.P.Molin. *de Instit. tr.
2 disp.*248.*vers.quando vero*,Mich. Reinoso *d. obseru.*
55.*numer.*19.ex ea ratione quia sicut diminuto onere
145 diminuitur portio,*leg. Seio amico ff.de ann. leg.* cum si-
milibus,ita aucto labore æquum est vt salarium augea-
tur, *Auth. vt Iudices sine quoquo suffrag. §. illud col-
lat. 2.*

146 Exemptio vectigalium generaliter exceptis certis ca-
sibus concessa,an sit generalissima in casibus non excep-
tis? Resp esse generalissimã,itaut Princeps in istis casibus
non exceptis collectare non possit pro quacunque causa
etiam prætextu belli, aut notabilis inuasionis, ex Alex.
Raudens. *de analog part.4.n. 61.& resp.1.n.* 288. *cum
seqq.vol.2* Bologn.*cons.*1. *n.12.&* 23.Carol.Tapia *de-
cis.23. supremi Consilij Italiæ num.* 59. Sacca *cons.*15.
*num.*27.

147 Exemptio siue immunitas per verba generalia con-
cessa, an comprehendat collectas ratione belli superue-
nientis de nouo impositas? Resp. comprehendere, per
Syluan. *cons* 66.*n.* 13.*ad fin. & num.* 14 Decian. *resp.
44.num.*16.*cum seqq.& numer.*34.Tapia *in decis.supre-
mi Concily Italia* 8 *p.2. cum seqq.* qui loquitur in one-
ribus,& collectis futuris, latè Gloric. *resp.1.p.1.n.* 184.
vsque ad 107.*& part.3.n.197.pag.* 104. vbi in indiui-
duo loquitur de immunitate verbis generalibus conces-
sa, quod extendatur ad gabellas postea inductas: Saccà
*d.cons.15 num.1.cum seqq.*Menoch.*cons.*1105.*num.*14.
vol 12.

48 Exemptionis, seu immunitatis priuilegium gratuito
vel per viam contractus concessum an extendatur ad
onera, & gabellas de nouo post priuilegium impositas?
Resp. extendi per *l si seruitus ff de seruit. vrb.*vbi sti-
pulatio ne luminibus officiatur, comprehendit tam lu-
mina tempore contractus existentia, quam futura, *l.
peculium ff.de legat.2.l grege ff.de* [illegible] *1.l.pen. ff. de
fundo instructo*,vbi quod in concessionibus vniuersali-
bus veniunt augmenta, *cap. quia circa,de priuileg.* vbi
priuilegium immunitatis extenditur ad prædia de no-
uo acquisita. & ad decimas futuras, & ibi hoc notat
Abb.*num.5.vers.a primo membro*, vbi quod quando in
priuilegio est dispositio indefinita, & præiudicat tantum
concedenti, licet præiudicium sit graue, extenditur ad
futura, quia in beneficiis fit latissima interpretatio. Ex
quibus Iuribus ita Alexan. *cons.* 193. *Ex themate præ-
dicto dub.* 2. *numer.* 8. *vol.* 2. Natt. *cons.* 160. *num.*
17.*& cons.*525.*numer.*19.Bursat. *cons.*16.*numer.* 77,
*vol.*1.Tapia *in l.fin.ff de constit. Principum part. 1.cap.
4.num.*5.Aloys. Ricc.*in decis. Curiæ Archiep. Neapol.
decis.*167.*num.*9 *p.*3.*& in collect.decis.part.7.collect.*
2727 *ad fin.*Modit.*in suis dubitat. Iuris paragraph ple-
biscitum dubit.* 18 *part.*2.Gloric *respons.* 1.*part.* 3. *nu-
mer.*196.*pag.*103.*& num.*264.Bellon. iun.*cons.*69 *nu-
mer.*75.

Exemptionem a Superioris iurisdictione an concede- 149
re soleat Signatura & Rota durante super ea lite, vbi
ipsa litem grauem, & non temere susceptam cognoue-
rit? Resp. affirmatiue per Cassad *decis* 6. *de priuileg.*
Lancel.*de attentat.lite pe.d.part.2.* [illegible] *declar.* 4.*n.*
41. Gonçal *ad reg* 8.*Cancel.glos* 46.*num.*18.Marche-
san. *de commission. executionis causarum,part.2. §. 1.
num.*76.Paris. *de resignat.benef.lib. 3.quæst* 12.*num.*7.
De iure enim est vt pendente lite negotium deuoluatur 150
ad Iudicem suspensa Superioris iurisdictione super ea-
dem causa, de qua dubitatur, *cap. dum dilectus, cap.
olim,vbi glos.verb. post inceptum negotium, de accusat.*
Rip *in capit. cum M. Ferrarien. num.* 196. *&* 199. *de
Constit.*Cassador.*d. decis* 6 *de priuileg. in princ.* Nam 150
sicut ex moribus Principis, sine cuiusque Superioris as-
perioribus, aut priuato iurisdictionis vsu, subducuntur
subditi ab eius iurisdictione, *d.c.qui olim, & capit.
ex parte, de accusat.* Ioan. Fab. *in §. Instit. de his, qui
sunt sui*,Bursat. *cons.*170. *numer.*27.Guid. Papæ *quæst.*
61.*numer.*1.Achil *decision.*362.Ita& sola his visa fuit
sufficere dum super re graui iustum timorem inferre po-
test, Staphilæ. *de litteris iustit. tit. de rescript. in for-
ma Breui. §. in titulum numer.* 10. Paris. *d. tractat. de
resignat. benef. lib 7 quæst.*11.*num.* 7.Verall *decis.* 62.
num. 4. *p.*2.Anton.Gabr. *communium de iudic.concl.*4.
*numer.*31. 152

Expensæ factæ cum Assessore seu consultore à quo
sint soluendæ? Resp soluendas esse à parte petente,per
Vincent. de Franchis *decis.* 331.*n.*3. *&* 4. Steph. Gra-
tian. *discept.forens. cap.* 55. *num.*33. Perez de Lara *de
vita hominis cap.7.num.*10 vbi *num.*19. tenet quòd si
Iudex simul cum Notario, seu tabellione accedit ad ali-
quem locum pro negotio litis, sunt præstandæ expensæ 153
ab eo,qui petit actum fieri;est enim generale quod quã-
do quis aliquid petit, ipse debet præstare expensas text.
in l.fin.C.de erogat.milit.ann. lib. 12. *leg.quoniam liberi
C.de testib.*Campan. *in diuers. Iuris Canon.rub.* 7.*c.*6.
*num.*132.

Expensæ an sint partibus communes si per Iudicem 154
motu proprio assumatur consilium Assessoris? Resp. af-
firmatiue ex Surd. *de aliment.tit.1.q.*63.Steph. Gratian.
*d.c.*31.*n.*44.quos refert & sequitur Perez de Lara *d.c.
7.n.18.in fine.* 155

Fama in antiquis, & in ardua causa quando probet?
Resp.tunc probare quando testes de ea deponentes sunt
spectatæ famę, & dixerint à quibus personis saltem dua-
bus audierint; & quod a maiori parte populi, ac ra-
tionem reddiderint bonam, vnde ortum fama habuerit;
iuxta *caput, licet ex quadam, de testib.*& quę resoluunt
Surd. *consil.* 135 *ex numer.* 89. Farinac. *in praxi cri-
min part.1.quæst* 69.*ex num* 140.Alexan. Trentacinq.
var.resolut.lib.2.tit. de testib. resol. [illegible] *num.*1[illegible]. Valenz.
*cons.*90.*num.*9.73.*&* 193 Lotter.*de re benefic.lib.* 2. *q.*
43.*num* 4.*&* 15.*cum seqq* Ricciul.*de neophyt. c.* 7. *n.*
19.Card.Caualer.*decis.* [illegible]*.num.*4.*&* 5.Ad quod elegans
est auctoritas S. Hyeronymi *ad Ruffinum*, ibi, *Multum
in vtramque partem crebro fama mentitur, & tam de
bonis mala, quam de malis bona falso rumore concele-
brat*, multi profectò sunt falsi rumores à maleuolis;
&c. Et sic ad probandam famam requiritur vt te-
stes de auditu habeant relatas qualitates, Hoied. *de
incompatibil. benef. lib.* 1. *capit.* 23. *à numer.* 241.
Beltram. *ad Gregor. XV. decision.* 498. *numer.* 17.
Castill.*tom.* 6. *controuers. cap.* 123 *num* 17. *cum seqq.*
Torrebl. *de iure spirit. lib.*13. *capit.* 22- *ex num.* 24.
Lotter. *d. lib.* 2. *cap.* 43.*num.*92.*cum seqq.* Caualer.*d.
decis.*6. *num.* 4.*&* 5. Et quòd fama sit certa, inconcus-
sa glos. *verb. populi, per text. ibi in cap.* 2. *de elect.
l; decurionum Cod. de pœn.*Bald.*cons.* [illegible]7.*numer.* 6. *lib.*

3. ibi, *Testimonium fama idoneum non esse nisi fuerit solida, incenciffa, crescens, non leuis, non contraria*, &c.
Bart. Alex. Cam. Paris. Roland. *& communis penes* Gregor. X V. *d. decision.* 498. & ibi Beltramin. *numer.* 18.
lit. E Ceuall. *commun contra commun. q.* 900. *numer.* 12.
Valenzuel. *cons.* 90 *numer.* 194. Torrebl. *citato loco*, Ricciul. *d. capit.* 7. *num.* 19. Lotter. *d. quæst.* 43. *num.* 94. *cum seqq.* adeò, vt si debilitaretur aliquibus testibus de bona fama deponentibus non dicatur probata mala fama; Cavaler. *d. decis.* 1. *num.* 5. *& decisione* 107. *num.* 3. *&*
156 *decisione* 513. Et in hac materia si maior pars testium cum requisitis *d. capit. licèt ex quadam*, deponat de mala fama, minor verò de bona, vtique præualere debet minor numerus, vt per Ceuall. *d. quæst.* 900. *numer.* 86. Valenzuel. *consil.* 90. *numer.* 53. *vers.* vbi concludit, Lotter. *d. lib.* 1. *quæst.* 43. *numer.* 88. *cum seq.* Quicquid contrarium senciat Perez de Lara *de capellan. lib.* 2. *capit.* 40. *ex numer.* 60. nam eius opinionem perniciosam esse dicit Lotter. *d. q.* 43. *numer.* 97. & ab omnibus reprobari asserit Torrebl. *d. cap.* 22. *numer.* 19.

157 Familiaritatis iure quæ fiunt an constituant aliquem in possessione ad præscribendum? Resp. non constituere per *leg. qui iure familiaritatis ff. de acquir. possess.* Alberic. *in rub ff. de muner. & honor. numer.* 26. Cepol. *de seruit. vrban. præd. cap.* 20. *num.* 1. Bald. *de præscript.* 1. *part. quartæ partis princip. quæst.* 1. *numer.* 9. Putr. Antioli *in tractat. de muner. & honorib. part.* 2. §. *restat numer.* 16. *&* 17. Nicol. Bellon. *consil.* 1. *numer.* 15. *& consil.* 8. *numer.* 15. Mandel. Alba *consil.* 62. *numer.* 38. *vol.* 1. *& consil.* 777. *numer.* 16. *lib.* 4. Hippol. Rimin. *consil.* 26. *numer.* 47. *cum seqq. & consil.* 34. *numer.* 28. *cum seqq. lib.* 1. *& consil.* 589. *numer.* 50. *vol.* 5. Hinc Innoc. *in cap. bonam mem. el* 2. *numer.* 1. *post princ. de postulat. Prael. & in capit. cùm Ecclesia Sutrina num.* 3. *de causa possess.* vbi Panorm. *numer.* 4. *cum seqq. vers. certiò requiritur*, Alexan. *consil.* 50. *numer.* 8. *lib.* 3. resoluunt quod si volo probare quod eram in possessione alicuius iuris, putà seruitutis, itineris, vel iuris hospitandi, non sufficit probare quod ibi per fundum tuum te sciente, & patiente transiui, aut quod mille vicibus fuerim hospitatus in domo tua, nisi expresse etiam probem quod ea fuerim tanquam iure meo, & mihi debito vsus, cum potuerit esse quod tu ea passus fueris ex gratia, & amicitiæ causa non autem ex eo quod id mihi debitum esset, sequitur Francisc. Ripa *in d. capit.*
158 *cum Ecclesia, numer.* 39. 41. *&* 56. vbi expresse notat quod etiam per mille actus, qui communiter fieri solent iure familiaritatis, & amicitiæ, non acquiritur quasi possessio, idem tenet Paris. *consil.* 27. *num.* 110. *cum seqq.* Inde etiam Innoc. *in d. cap. bonæ, numer.* 1. *post princ.* quærit quomodo constare possit de intentione eius, qui aliquo iure vtitur tanquam iure suo, & respondet id constare per expressa verba vtentis, quibus exprimat eo se iure vti, intendens vti iure, quod habet, & tanquam iure suo, & quod non intendit eo quasi ex gratia vti, sed quasi ex debito: sequitur Florian. *in l. seruitutes in* 2. *num.* 25. *circa fin. vers. adde ad glos.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 298. *n.* 10. subdens quòd requiritur interpellatio, prohibitio, & acquiescentia.

159 Fideicommissarius ad hoc vt sit legitimus contradictor ad impediendam hæredis possessionem, quæ requirantur? Resp. tria copulatiuè requiri v. g. primum quod possideat; secundum quod non vitiose: tertium quod docuerit, vel incontinenti docere valeat de iure suo: per Matt. Medic. *inter decis. Senensi exam.* 13. *num.* 53 *cum seqq.* Leo *decis.* 24. *n.* 23. *&* 24 *lib.* 1. Seraph. *decis.* 83. Rot *decis.* 103. *ante n.* 1. *& decis.* 510. *p.* 1. *diuers. & decis.* 515. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* Et non sufficit qualis qualis possessio, nisi ea, quæ legitimè ab hærede concederetur *leg restitutam* 37. *l. facta* 63 *ff. ad Trebell.* Bart. *n.* 9. Bald *num.* 46. Albet. *n.* 19. Alex. *num.* 7. *in l. fin. C. de edicto D. Adriani*, Menoch *remed* 4 *adipisc. n.* 116. Pereg. *de fideicom. art.* 48. *n.* 5 *cum seqq.* Surd *cons.* 73. *n.* 28. *& decis.* 333. Castill. *controu. lib.* 3. *capit.* 24. *numer.* 171 Buratt. *decis.* 115. *num.* 1. Et hoc procedit etiamsi possessio hæreditatis sit vacans, quia hæres illam non adierit, DD. *in d. l. fin.* Argel *de legitimo contradict. quæst.* 10 *art.* 16. *num* 228. Matt. Medices *d. exam.* 13. *num.* 57. *vers contrariam tamen, pag.* 182. Hodiern. *ad* Surd *d. decis.* 333. *n.* 1. *&* 2.

Fideiussoris obligationem an per se augere valeat 160
maleficium debitoris? Resp. non posse per *l. fideiussores magistratuum in pœnam vel multctam, quam non spopondissent non debere conueniri decreuit,* 68. *ff. de fideiuss.* vbi Bart. ait intercedentem pro officiali simpliciter videri intercedere in interesse, nó in pœná ex maleficio impositam; & per text. *in l. liberiu* 17. § *fin. ff. ad municip. & l. vnic. C. de pericul. eorum qui pro Magist. inter. & l.* 2. *C. ad Tertul.* VVesemb. *in paratitl. eo tit. ff. de fideiussor.* Hering. *in tractat. de fideiuss. capit.* 24. *numer.* 172. *cum seqq.* Facit glos. *in leg. sine in duplum* 3. *ff. qui satisd. cog.* vbi ait quòd si ab initio erat simplum, sed postea creuit per inficiationem, non tenetur fideiussor nisi in simplum, Ioan. Andr. *ad Specul.* 161
tit. de fideiussor. §. 1. *in vlt. addit.* Roman. *cons.* 270.
num. 7. vbi dicit non teneri fideiussorem pro eo, quod 162
venit ratione incidentis negationis, idem Roman. *cons.* 507. plene Surd. *decis.* 212. vbi reddit rationem, quia videtur fideiussor se obligasse pro originali, non pro accidentali debito ex *l.* 2. *ff. de in litem iur.* glos. *in* §. *sequens, Instit. de actionib.* vbi Aretin *num.* 3. & idem probat text. *in l. centum Capuæ ff. de eo quod certo loco,*
vbi Doctores tenent quod fideiussor non obligatur pro 163
eo quod accreuit ob moram debitoris, prosequitur latè Ias. *in d. l.* 1 *ff. de in litem iur.* Bacc. *de inope debit. cap.* 5. *n.* 18. Pyrrh. Maur. *in tract. de fideiuss. p.* 2. *princ. sect.* 5. *c.* 1. *n.* 7.

Filius an valeat retrocedere patri donationem propter 164
nuptias sibi ab eo factam in fraudem vxoris? Resp. non posse quia ei præiudicare non potest, iuxta doctrinam Bald *in l. si Præses vers. tamen bene dice C. de donat.* Tell. Fernand. *in l.* 17. *Tauri num.* 72. *&* 73. Gutier. *de iuram. confirmat. part.* 1. *cap.* 50. *num.* 13. *&* 14. Sanch. *de Matrim. lib.* 6. *disput.* 32. pleoc Giurba *ad statuta Messanens. cap.* 1. *glos.* 8. *num.* 71. *cum seqq.* Paschal. *de virib patriæ potest. part.* 1. *cap.* 4. *num.* 37. Leon. Valent. *decis.* 137. *num.* 20. Castill. *controu. tom.* 6. *cap.* 119. *num.* 13. Amat. *var. resol tom.* 1. *resol.* 30. *num.* 12. Muta *decis.* 25. *numer.* 5 *cum seqq.* Stephan. Gratian. *discept forens. tom.* 5. *c.* 924. *à numer.* 6. *vsque ad numer.* 9. *& num.* 33. *&* 34. *& cap.* 984. *numer.* 29. *&* 30. Martian. *cons.* 33. *numer.* 2. & post eum Rota *decis.* 44. *numer.* 1. *part.* 6.
recent. Et in puncto quòd filius non possit retrocedere 165
capitulatam maioratus institutionem, docent Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 18 Mieres *de maior. part.* 1. *quæst.* 22. *num.* 229. *vsque ad num.* 279. Leon. *d. decis.* 137. *numer.* 19. Monach *de recta feudorum interpret. c.* 23. *p.* 2. *n.* 8. *&* 9.

Filius an possit consensisse quod maioratui alia one- 166
ra apponantur in præiudicium successorum? Resp. negatiuè, per Mieres *de maior. part.* 1. *quæst.* 22. *num.* 231. *& seq.* Sanch. *d. lib.* 6. *disp.* 32. *num.* 3. Giurba *d. glos.* 2. *num.* 75. *&* 76. Rot. *d. decis.* 44. *n.* 10. *part.* 6 *recent* Nec potest consentire patri alienanti prædicta bona, Giurb. *d. glos.* 2. 82. Fontanel. *de pactis nupt. tom.* 1. *claus.* 4. *glos.* 1. *n.* 73.

Filius primogenitus quando vocatur ad maioratum, 167
an vocatio hæc restringatur ad filios immediatos primi gradus? Resp. restringi ob naturalitatem particulæ, *filius*, & sic nunquam comprehendi nepotes, per

doctrinam

doctrinam Baldi, quem referunt, & sequuntur Fulgos. *in l. vt intestate num. 2. C. de suis, & leg. hæred.* Alex. *conf. 4. n. 9. & per tot. lib. 4.* Tiraq. *de primogen. q. 40. n. 219.* Bellon. *cons. 51. num. 30.* Baret. *cons. 140. n. 1.* Emman Cost. *in tract. de maior. part. 1. n. 8. & p. 2. n. 9. vers. confirmatur hoc argumentum*, Mandel. Abba *cons. 60. n. 3.* Cou. *practic. c. vlt. num. 4. vers. quinto idem erit*, Cardin. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 9. n. 11.* Peteg. *de fideicom. art. 21. num. 44. in fine, vers. hac vero conclusio non procederet*, Raudens. *de analog. in append. p. 1. num. 56. & n. 166.* Menoch. *cons. 315. n. 132. lib 3.*

168 Filiusfamilias an per *l. 6. Tauri* possit de tertio bonorum suorum in præiudicium parentum, & sine eorum consensu disponere? Resp. posse, etiam per donationem causa mortis, iuxta resolutionem Telli *l. 5. Tauri num. 2.* & *ibi* Auendan. *glos. 3. in fine*, Villadieg. *in l. 10. num. 12. & 13. tit. 5. lib. 2. fori*, Molin. *de primog. lib. 2. c. 9. num. 19.* Azeued *l. 4. n. 18. tit. 4. lib. 5. Recop.* Matiens. *l. 6. glos. 2. num. 27. & 28. tit. 10. eod. lib. 5. Recop.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 695. num. 42. & quæst. 794. num. 9. & 10. & q. 795. num. 7.* Pichard. *in princ. Instit. de donat. num. 21. & 22.* Molina *de Iustit. disp. 188. vers. quid de hac re*; reliquæ verò duæ partes legitimæ parentibus debitæ sunt, & de eis in eorum damnum sine eorum expresso consensu disponere non poterunt, ex *d. l. 6. Tauri*, Molin. *d. lib. 2. cap. 9. num. 21.* Intellige in proprietate tantum, non vero in vsufructu, itavt pater vsufructu illius tertiæ partis non priuetur, secundum Greg. Lop. *l. 13. glos. 2. tit. 1. part. 6.* Pinel. *in l. 1. C. de bonis mat. part. 1. n. 44.* Rojas *de success. ab intest. cap. 19. à num. 23.* Aluarad. *de coniectur. mente testatoris lib. 2. cap. 1. num. 8.* Tell. *d. l. 5. Tauri numer. 5.* Peralta *in rub. de hæred. instit. num. 180.* Auendan. *d. l. 5. Tauri glos. 5. num. 1.* Perez *in l. 1 glos. 1. col. 1. tit. 2. lib. 5.* Ordin. *& in addit. ad Seguram in l. Imperator num. 38. ff. ad Trebell.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 9. num. 22. cum seqq.* vbi hanc opinionem veriorem, & Iuris principiis magis consentaneam iudicat; sed cum casus contigerit maturius pensitandum, ac deliberandum esse inquit Mier. *de maior. part. 1. q. 1. à num. 190. in noua imp.* Matiens. *l. 4. glos. 3. num. 3. tit. 4. lib. 5. Recop.* Guttier. *pract. lib. 2. q. 4. à num. 1.* Quamuis illam tertiam partem tam in proprietate, quam in vsufructu pertinere illi, cui relicta est; existimauerint Anton. Gom. *d. l. 6. Tauri num. 12. & 14.* Menchaq. *de success. prog. lib. 1. §. 1. num. 31.* Ceruant. *d. l. 5. Tauri n. 33.* Azeued. *d. l. 4. n. 14. tit. 4. lib. 5. Recop* Ceuall. *commun. q. 794. n. 25. cum seqq.*

169 Fiscus an possit in præiudicium tertij petere restitutionem in integrum aduersus oblationem factam post terminos subhastationis? Resp. non posse, per Bart. Bald. & Angel. *in l. 1. C. de præd. decur.* Afflict. *decis. 340.* Auendan. *de exequendis mand. lib. 2. cap. 13. n. 3.* Menoch *cons. 844. num. 39. lib. 9. & cons. 1121. num. 2. & 3. lib. 12.* Valasc. *cons. 109.* Claper. *in cent. causar. fiscal. caus. 5. quæst. 1. num. 2 fol. mihi 61.* Gutier. *de gabell. lib. 7. quæst. 141. numer 6.* Non obstat *l. sed & si sine §. quæsitum ff. de minorib.* quia ibi tantum restitutio minori conceditur propter negligentiam commissam in ipso facto, secundum exemplum, quod adducit Alberic. *in d. §. quæsitum* dicens quod in illo casu ope restitutionis in integrum maior admittitur licitatio, non ex eo quod minor restituatur ad lucrum omissum quod superuenit, sed quod locauit incongruo tempore, & loco, & ita superuenientia maioris licitationis fuit propter negligentiam adhibitam in ipso facto: hanc Alberici opinionem sequitur Sfort. *de restit. in integ. quæst. 57. num. 23. cum seqq. vbi num. 25.* punctualiter tradit quod quando in contractu nulla adfuit negligentia, non conceditur restitutio ex eo quod postea superueniat maior licitatio, Greg Lop. *l. 3. tit. 19. part 6.* vbi ita intelligit doctrinam Alberici, & iuxta eam fuisse pronuntiatum in Cancellaria Granatensi contra conductores gabellæ, Mastril. *decis. 84.* Valenzuel. *cons. 73. n. 10.* Theodor. *alleg. 45. n 33.*

170 Focularia de nouo aucta an comprehendantur in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis? Resp comprehendi, per Lab. de Anna *cons. 61.* Petra *ad Grammat. decis. 4. num. 9.* Camill. de Medices *cons. 51.* Iacob. Gall. *cons. 21.* Rouit. *ad pragm. 1. de turib. & exaction. fiscal. ex num. 8. vsque ad 63.* Nouar. *tom. 1. q. 127. num. 13.* Aloys. Ricc. *decis. 250. in alleg. ibi posita n. 9. part. 2. & in collect. part. 7. collect. 2727. vers. amplia conclusionem*, Thoró *in compendio tom. 1. lit. A. verb. augmentum foculariorum, & verbo augmentum functionum fiscalium pag. 60. & part. 2. lit. A. verb. augmentum foculariorum, pag. 34.*

171 Fructuum beneficij appellatione an veniat illud, quod voluntariè & extra Ordinem præstatur alicui Beneficiato in die suæ receptionis ad beneficium? Resp. non comprehendi per text. celebrem *in l. Seio amico 10. §. medico ff de ann. leg.* resoluunt Oldrad. *cons. 129.* Bald. *num. 2.* Alex. *num. 9.* Ias. *num. 8.* & D. Barbos. *numer. 6. in l. diuortio §. quod in anno ff. soluto matr.* Boer. *decis. 133. num. 4.* Capit. Galeota *lib. 2. controu. cap. 42. num 14.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig.*
conuent. lib. 1. tit. 18. num. 3. & 4. Et facit *decisio* de 172
Franchis 172. dum tenet quòd quidquid Baro acquirit ex donatione, seu concessione Regia, non venit in fructuum restitutione, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. tom. 2. cap. 399. num. 25.* Et de eo, qui aliquid acquisiuit ex Principis largitione, arg. text. *in l. 3. ff. ad leg. falcid.* agunt Hector Felician *in tract. de societate cap. 13. n. 2.* Fusar. *de substitut. quæst. 627 num. 6.* Rota *decis. 614. n. 6 part. 1. recent.*

173 Fructuum liquidatio in qua summa habenda quando testes deponunt de maxima, media, & minima? Resp. in medioeri summa esse faciendam, per Caputaq. *decis. 161. alias 1. de liquidat.* Rota *in Perusina beneficij 1. Martij 1610. coram Peña.*

174 Fugiens à suo Principe ad patriam rebellatam, vbi habet mulierem, filios, & bona, vt eis vti possit, non vero animo fraudandi, an dicatur rebellis? Resp. negatiuè per *l. postliminium §. transfuga ff. de capt. & postlim. reu. ibi, qui malo consilio, & proditoris animo patriam reliquit*, &c. *l. 2. ff. ad leg. Iul. Maiest. l. Fulcinius 7. §. cum hoc edictum ff. ex quib. caus. in possess.* ibi, *Non sufficit latitare, sed & necesse est fraudationis causa id fieri*, &c. *l. fin. ff. ad leg. Iul. Maiest.* ibi, *Is duntaxat perduellio dicendus est, qui hostili animo in Remp. vel Principem suum est animatus*; &c. *l. si quis C. de re milit. lib. 12.* ibi, *Si quis barbaris scelerata factione facultatem deprædationis in Romanos dederit*, &c. Oldrad. *cons. 43 n. 8. vers. ille ergo*, ex Baldo tradit Deci. *cons. 410. num. 30.* ibi, *Et dato quòd ex tali fuga videretur partes Gallorum sequutus, non videtur propterea crimen læsæ maiestatis incurrisse, quia non omnis, qui aduersatur Princips, & recedit ab eo, dicitur committere crimen læsæ Maiestatis*, &c. Foller. *in pract. §. item quod commisit crimen læsæ Maiestatis num 7.* vbi sic intelligit textum *in l. 3. ff. ad leg. Iul. maiest.* ex Dec. & Baldo Gramm. *decis. 6 n. 16. & decis. 18. n. 14.* ibi. *Nam non potest dici accessisse ad hostes, qui cū hostibus erat, extra tamē armorū vsum, & opem, & sic dici non potest crimen rebellionis incurrisse, & bene consuluit* Oldrad. &c. Iisdem verbis idem Grammat *decis. 15. num. 5.* post alios Roland. *cons. 1. n. 108. lib. 3.* Farin. *in praxi crimn. p. 3. q. 113. à num. 17.* & est expressum *l. Hispan. 1. tit. 18.*

lib.8. noua Recop. ibi, Si alguno se pone con los enemigos para guerrear ò hacer mal al Rey, o al Reyno, &c. Et est receptissimum in quolibet capite huius criminis læsæ Maiestatis, quod vt punibile sit requiritur vt dolus interueniat vna cum inimico animo, l. 1. cum duabus seqq. ff. ad leg. Iul. maiest. Gig. de crimine læsæ Maiest. tit. qualiter, & a quibus q. 64. Grammat. cons. 31. num. 39. Decian. in tractat. crimin. lib. 7. c. 48. num. 14. Farin. in praxi crimin. q. 118. num 18. Valenzuel cons. 161. n. 101. Nec credendum est fugam hanc ordinatam potius fuisse ad malum Principi inferendum, quam vt sibi & suis consuleret fugitiuus, ex text. in d. l. Fulcinius, §. cum hoc, ibi, Latitare est, non vt Cicero definit, turpis occultatio sui, potest enim quis latitare non turpi de causa, &c. nam licèt in hoc casu (quod absit) iusta causa fugiendi, & iniusta possit considerari, præsumendum est, potiùs iustam causam adesse, ex Blanc. de indic. num. 285. Mascard. de probat. concl. 829. num. 11. In tantum quòd incumberet Principi probare quod in eius perniciem amicitiam contractam fuisse cum inimico, Schrader. de feudis part 9. cap. 5. num. 31. Roland. d. cons. 1. à num. 87. lib. 3. ibi, Et in tantum hoc est verum quod domino incumbit probare quod vasallus contraxerit amicitiam in damnum, & perniciem suam, aliàs non potest feudo priuari, &c. Et maximè si fugiens ad patriam rebellatam habeet ibi vxorem, aut filios, quia desiderium inuisendi illos, potest excusationem afferre l. 4. § fin. ff de re milit. ibi, Et datur venia valetudini, affectioni parentum, & affinium, &c. l. 3. §. si eum, vers. pietas ff. de liber. hom. exhib. ibi, Pietas enim genuina (scilicet patris ad filios) efficit sine dolo malo retineri, latè Farin. in praxi crimin. q. 98. à num. 77. in simili de amico diu absente, Decian. cons. 8. num. 199. lib. 1. vers. nam Cynus, Bald. cons. 34. Casus talis lib. 1. ibi, Sed sanguinis coniunctio eum ad taciturnitatem conduxit, similiter & pietas, ex quibus concludo ratione huius delicti non amplius de iure puniri debere, &c. Quod absque dubio procedit si fugiens non sit aptus ad armorum vsum, & opem inimico dandam, arg. l. famosi, ff. ad leg. Iul. maiest. ibi, nam & personam spectandam esse an potuerit facere, Grammat. cons. 13. à num. 35. & num. 60. vbi dicit quòd manens apud hostes, qui non sit aptus ad arma, non præsumitur habuisse animum infensum, refert & sequitur Roland. d. cons. 1. à numer. 109. & præcipuè numer. 113.

175 Habilitas, siue qualitas requisita ad successionem an debeat interuenire de tempore vacationis? Resp. debere per l. interuenerit ff de legat. præstan. & l. non oportet ff. de legat. 2. Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. num. 36. & 37. Menoch. cons. 413. Horat. Carpan. ad statuta Mediolanen. cap. 311. vers. deferatur lit. D. fol. mihi 596. vbi loquens de statuto excludente à successione mulieres nuptas extra territorium Mediolanense, resoluit qualitatem mulieris vt succedat, vel excludatur, inspiciendam esse de tempore, quo hæreditas defertur. P. Molin. de Instit. tract. 2. disp. 613. num. 5. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 35. n. 17. faciunt quæ suprà habentur voto... & inf. in verb. legitimitas.

177 Hæres cum beneficio inuentarij, qui se obligauit soluere debita defuncti, & legata in testamento relicta, an possit obligari vltra vires hæreditarias? Resp. non posse nisi expresse renuntiauerit dicto beneficio inuentarij, per Bald. in l. fin. n. 1. C. ad leg. Falcid. Afflict. decis. 399. num. 13. Monticul. de inuent. cap. 10. num. 7. Vincent. de Franchis decis. 648. Petr. Ioan. Anchar. famil. quæst. lib. 3. q. 57. num. 7. Mainard. decis. 25. numer. 6. & 7. Ioan. Vincent. de Anna sing. 254. Stephan. Gratiani. discept. forens. tom. 3. cap. 533. à num. 3. Ioan. Bapt. Thoro in compendio decis. Neapol. verb. hæres 6. & 7. Mari. Giurba in consuet. Messanen. part. 1. cap. 9. glos. 5. num. 30. vers. proinde dubitamus, Rot. apud Pacif. post tract. de Saluiano interd. decis. 138.

Hæres an teneatur pro actionibus pœnalibus contra defunctum ob eius dolum, vel culpam introductis, sua vita durante? Resp. non posse, nisi in quantum ad ipsum hæredem peruenerit, l. quod diximus §. fin. ff. quod met. causa, ibi, In hæredem autem, & cæteros in id, quod peruenit ad eos datur non immeritò; licèt enim pœna ad hæredem non transeat, attamen quod turpiter, vel scelere quæsitum est, ad compendium hæredis non debet peruenire, &c. leg. in hæredem 26. ff. de dolo, ibi, in hæredem catenus daturum se eam actionem Proconsul pollicetur, quatenus ad eum peruenerit, id est, quatenus ex ea re locupletior ad eum hæreditas venerit, leg. sicuti 38. ff. de regul. iuris, l. 1. ff. de priu. delict. l. pupillum 111 §. in hæredem, ff. de regul. iuris l. in hæredem, ff. de calumniat. l. vnic. C. ex delict. defunct. l. Hisp. 15. tit. 1. part. 7. & l. 3. tit. 16. part. 6. Bart. latè distinguens in leg. ciuilis, ff. de priuat. delict. Angel. cons. 340. in princ. Cuman. consil. 174. num. 3. Feder. de Senis cons. 21. num 5. & 6. Clar. §. fin. q. si vers. vlterius quæro, Anton. Gom. tom. 3. var. cap. 1. num. 85. Cuiac. in d. l. sicuti, & lib. 7. obseru. 37. Anton. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 12. defini. 2. & lib. 4. coniectur. cap. 1. Donel. bene distinguens, comment. iuris ciuilis lib. 15. cap. 51. Fachin. controuers. lib. 9. cap. 3. innumeris relatis Hermosill. in leg. 5. glos. 1. numer. 13. tit. 3. part. 5. 178

Hęres adiens hæreditatem sine confectione inuentarij intra 60. dies, aut intra annum, secundum distinctionem text. in l. fin. C. de iure delib. & in leg. Hisp. 100. tit. 18. part. 3. qui tenetur debita & legata soluere etiam vltra vires hæreditarias, quia præsumitur hæreditatem soluendo esse, vel hæredem bona occultasse, vt in d. l. fin. & in d. l. Hisp. 5. vbi glos. 3. & in l. 3. vbi glos. 4. 7. & 9. tit. 6. part. 6. an teneatur in conscientiæ foro eadem debita soluere, si prædicta præsumptio cesset, & hæreditas verè soluendo non sit? Resp. negatiuè per Menoch. de præsumpt. lib. 1. præs. 80. sub num. 3. vers. hoc etiam pertinet; & cons. 37. num. 56. Matiens. l. 1. glos. 10. n. 39. tit. 4. lib. 5. Recop. Parlad. lib. 3. differ. 12. §. 2. num. 11. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum, verbo hæres differ. 2. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 4. c. 15. num. 37. Suar de legib. lib. 3. cap. 23. num. 9. Bonacin. eod. tract. disp. 1. q. 1. puncto 7. §. 3. num. 8. & de contract. disp. 3. q. vlt. puncto vlt. num. 3. Antoni. Diana moral. resolut. p. 1. tract. 10. de legib. resol. 27. vers. cum igitur, & p. 2. tract. 5. miscel. resol. 56. vers. & eadem, Ioan. Ægid. Trullench. in præcepta Decalogi lib. 7. c. 18. dub. 11. num. 6. 179 180

Indicia suis ponderibus examinata an ad capturam aptiora sint? Resp. affirmatiuè, cum rumores maximum indicium præstent non solum ad inquirendum, & carcerandum, ex Cyn. in l. nullus, num. 3. C. de exhib. reis, Crauet. cons. 41. num. 6. Clar. §. fin. q. 6. Mascard. de probat. concl. 754. num. 11. Farin. in praxi crimin. quæst. 47. numer. 19. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. in 2. append. quæst. 7. in princ. sed etiam ad torturam, iuxta text. in l. de minore 10. §. plurimum, ff. de quæst. & in l. 3. §. eiusdem. ff. de testib. l. Hisp. 31. tit. 30. part. 7. vbi Gregor. Lop. glos. 1. Anton. Gom. var. tom. 3. cap. 13. num. 10. Maximè si fama concurrat vehemens, Clar. d. §. fin. quæst. 21. Franc. Viui. decis. 533. num. 2. Peguera decis. 17. num. 16. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præs. 89. n. 52. Farin. in praxi crimin. q. 47. num. 28. Giurba cons. 13. num. 18. circa fin. Peña p. 3. direct. inquis. commento 110. Fr. Anton. de Sousa in aphorism. Inquisit. lib. 2. cap. 39. num. 59. Martin. Delri. d. lib. 5. sect. 3. col. 5. vers. Nam fama vehemens, Castr. Palao in opere morali tom. 1 tract. 4. disp. 8. 181

quæst.9.num.9. Paramo *de origine Inquisit.lib.3 qu.6. n.42.* Trullench *in exposit. Decalogi lib.8 cap.1.dub.17. ex num.1.* Anton. Diana *moral.resolut.p.4.tractat.6.resol.13.* Vel simus in delicto difficilis probationis, Menoch. *d.lib.1.præs.89.num.54* Farin. *d.q.47.n.11.* Cevall. *commun. qu.302. num.10.* Giurb. *cons.13.n.18. & cons.43.num.19. & cons.87.nam.21. & 25.circa fin.* Vel si alia accesserint adminicula, Bald. *cons.364. num 6. lib.3.* Farin. *d.q.47.num.17.28. & 35.* Petr. Caball. *resolut.crimin. casu 200. num.134.* Giurb. *d.cons.13.n.18. & cons.43. num.18.* Sigism. Scacc *de iudic.lib.1 cap. 95. num 1. vers.si sumus in crimine hæresis.* Cantera *in quæst. crimin.cap.2. de probat. per te..m q.1. num. 8.* Martin. Delri. *d.lib.5 in append.1.quæst.7.* Diana *d.resol.13.*

182 Nam licèt in crimine hæresis, vt quis pœna ordinaria condemnetur, plena & concludens requiratur probatio, *cap litteras, de præsumpt.* ibi, *Quocirca mandamus quatenus eum propter solam suspicionem quamuis vehementem nolumus illum de tam graui crimine condemnare,* &c. Alber *in rub.de hæret. num.10.* Roias *in tract.de hæret.q.2.assert.6. num.103 cum seqq.* Simanch. *de Cathol.institut.tit.50.à num.21. & tit.51.à num 2. & in enchirid.tit.34.num 1.* Decian. *in tractat. crimin.lib.5.cap.35.num.20.* Param. *de orig.Inquis.lib.3.q.6.à num.86.* Peña *p.1. director. comment.80.* Farin. *de hæresi q.187.§ 1.à num.2.vsque ad n.8.* Antoni. à Sousa *d.lib.2.cap.5.à num.8.* Castro Palao *in opere mor.tom.1.tractat.4.disp.8.puncto 10. num.1.* Diana *d. p.4.tract.8 resol.36.* Indicia tamen & præsumptiones

183 sufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, & purgationem, seu abiurationem indicendam, *cap.accusatus 8.in princ. cap.vt officium 11.* ibi, *Necnon contra infamatos de hæresi, vel suspectos iuxta Sanctiones Canonicas, hominum metu, diamoque timore postposito, procedatis,* &c. *de hæret.lib 6. cap. ad abolendam 9.§ 7 ad verò, cap.excommunicamus 13.§.adiicimus, & §. qui autem, eod.tit.in decretalib.* Simanch. *d.tit.50.à n. 21. & tit.51.n.12.* Villadieg. *in tract.de hæret.q.13.num. 21. & 22.* Albertin. *in tract.de agnosciend.assert.quæst. 34. num.56. cum seqq.* Peña *d.p.2. comment. 80 vers. sed hanc sententiam,* Param. *d.lib.3.q.6.num.70.* Farin. *d.quæst.187.num 9* Anton.de Sousa *d.cap.5.num.11.* Diana *d. resol 36.* Castro Palao *d.puncto 10. num.1.* Trullench *d.lib.8.cap 1.dub.23. num 15.* Vel ad torturam inferendam, dummodo indicia magna & vrgentia sint, Simanch *de Cathol.instit.tit. 65. & in enchirid. tit.52.à num.3.* Emeric. *in director.p.3.q.61.* vbi Peña *comment.110* Farin. *d.q.185 à n.140* Mart. Delri *d. lib. 5. sect. 3. & 4.* Anton de Sousa *d.lib.2. cap 36.à num.6* Castr. Palao *d.disp.8.puncto 9 à numer.1.* Diana *d. tom. 4. tract. 6. resol. 1. & 2.* Nihilominus ad incarcerandum verius mihi videtur cum Simanch. *in enchirid.tit.15.à num.2.* & Paramo *d.lib.3. quæst.9. num 32.* plusquam semiplenam probationem requiri, præcipuè quando persona est nobilis, & bonæ opinionis, seu constituta in aliqua dignitate, vel officio Reipubl. nam domini Inquisitores inspecta delicti, & personæ qualitate, cæterisque circumstantiis, æstimare debent an sufficiens probatio ad capturam adsit; nam si persona non sit bonæ famæ ac vitæ, non leue aduersus eam ex hoc indicium desumitur, iuxta tex. *in l de minore 10. § plurimum,* ibi, *Vel eam existimationis quisque in ciuitate sua est ff.de quæst.l.non omnes §.§.à barbaris.ff.de re milit.* cum traditis à Menoch. *d.lib. 1. præs.89.num.133.* Farin. *d.q. 47. à num. 199.* Giurba *cons. 13.num. 16.* in hoc autem pendet grauioris causæ grauior resolutio in qua cum maturo iudicio decidenda maximè insudant prædicti domini ad Fidei propagationem & defensionem iudices constituti, sunt quasi duces fidelis exercitus, quibus præeuntibus nullus ab hoste timor, sancta, & innoxia omnia,

sine vlla venenatæ doctrinæ suspicione, Fidei muros 184
tutantur, eiusdemque Fidei indagatores & exploratores sunt, vt ait Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib. 47.* 185
cap. 36.n. 6. Et sunt ad pestem hæresum eliminandam idem Petr. Greg *lib. 15.cap. 41. num. 5.* quibus pro trophæo ob hæreticam perfidiam deuictam Pontifex Innocentius IV. anno 1154. sancti Officij Crucem vestibus assutam præferendam contulit, vt referunt Lucerna Inquisit. in verb. Cruce signati, Eymeric. *p. 3. direct. quæst. 129.* & ibi Peña *comment.178, vers.hoc priuilegia,* Param. *de origine Inquisit.lib. 2. cap.3.tit.1.num.4.* Alphons. Narbona *l.10.glos 1.num.* 186
7.tit.1 lib.4.Recop Cuius sancti Officij primaria cura est fidem orthodoxam defendere, eamque illibatam, puram, ac sine errorum & hæresum mixtura conseruare ac firmiter retinere, ex Mari Siculo *de rebus Hisp. lib. 5. capite de Hispan. sobriet.* Vasæ. *in chronic. Hispan lib 1 cap.9.* Curita *annal.lib.1.cap.49.* Mariana *in histor. Hispan.lib.24.cap.17.in fine,* Illescas *in histor. Pontific.p. 2. lib.6 cap.8.* Alphons. Carrillo *in annal. lib.5.anno 1478.* Param. *d.lib. 2.tit.3.cap.1.num.4.* Gregor. Lopez Madera *in tract.de las exelencias de España cap. 7. fol. 54.* Et ingenue omnes fatentur Fi- 187
dei sinceritatem, obseruantiam, aliàque idem consequentia, innumera bona, quibus nostra Hispania Dei beneficio exultat; omnia, inquam, sanctæ Inquisitionis officio deberi, vt attestantur Ioan. Vela *de delict cap.14 à num. 18.* Torreblanc. *de magia lib. 3.cap.* Borrel. *de præstantia Regis Cathol.cap.81.* Nauarrate *de conseruat. Monarchia, discursu 7.* Solorz. *de iure Indiarum tom.1.lib. 2.c. 25.num.13.* Fidei enim Ca- 188
tholicæ defensio temporale imperium tutum reddit, & constituit, prout fatetur Imperator Federicus in quodam priuilegio Inquisitioni Siciliæ concesso, quod refert Param. *d.lib. 2.tit. 2.c.11.* ibi, *Cum igitur Fidei Orthodoxa negotia sint vndique omni penitus prosequenda fauore præ eo quod in eis salus pependit vniuersorum, ac hominis veriusque quibus nondum contemptus, verum etiam neglectis parumper tendit ædificium quodlibet in gehennam* &c. Quod etiam agnouit impietas Machiauelli *lib. 1.c. 12.* dum ait, *Certius iudicium ruinæ ulicuius Reip.non est quàm si religio, & cultus diuinus parui penditur;* quam sententiam ad veram nostram Religionem adducit Imp. Constantinus *in epist.ad Episcopos Palæstinæ,* cuius meminit Card. Baron. *tom. 3. anno Christi 318. omnes nostras victorias in Deum, ac eius sancta, & vera Religionis cultum referendas esse testamur,* &c.

Inhibitio iudicis, qui fuit obtentus post elapsum tem- 189
pus ad appellandum, & postquam sentẽtia iudicis à quo transiit in rem iudicatam, vel cõtra statutum, aut legem prohibentem appellationem, & executionem concedentem, an debeat attendi, & ea non obstante possit dictus iudex à quo ad executionem procedere? Resp. posse; per Franch. *in cap.dilecto 63.num.38.quæst. 10. limit. 3* & Card. Alex. *sub num 74. fallent. 3. de appellat.* Vant. *de nullitat.tit.quæ & quibus modis nullit. num. 30.* Vestri. *in praxi lib.8.cap.1 sub num 7.vers. fin.* Neguzant. *cons.60.n.15.* Borgnin. Caualcan. *decis. 9. num. 5* Rot. *decis.3.aliàs 280.incip.licet, de except in nou.* Maximè quãdo commissio causæ nullitatis esset signata *prout de iure,* quia tunc non obstante inhibitione iudicis potest procedi ad executionem Lancel. *de attent. p. 2.c.17.de attent.nullitate pend.n.69.& c.20.de attent. post inhibit.ampl.11.n.34.* Sigism Scacc. *de appellat. q. 19.remed.1.concl.4.n.17.*

Inhibitione Superioris subreptitia existente an pos- 190
sit index à quo ea non obstante sententiam suam exequi? Resp. posse, vt notatur *in cap. ne capiendæ in fine, de concess.præb.lib.6.* Rot. *decis. 412. aliàs 58. de appell.in nouis:* quia inhibitio subreptitia, & omnis

que illius cauſa facta ſunt veniunt reuocanda, *cap. ceterum, cap. ſuper litteris, de reſcript.* Pariſ. *conſ.* 108. *n.* 11. *vol.* 1. & non cauſat attentata, idem Pariſ. *conſ.* 172. *n.* 13. *lib* 4. Deci. *conſ.* 33. *num.* 5. *col. fin. verſ. vnde inhibitoria* Beroi *conſ.* 117. *num.* 3. *lib.* 2. Roland. *conſ* 77. *num.* 27 *lib.* 2.

192 Inſtitor, qui dominum ratione contractus ad intereſſe obligare poteſt, an illum etiam pro culpa, ſeu delicto obligare valeat? Reſp. non poſſe per *l.* 1. *ff. de inſtit* Menoch. *conſ.* 300. *num.* 53. *vol.* 3. Iaſ. *per tex. ibi in l. ſi procurator, ff. de condict. indeb.* Crauet. *conſ.* 54. *n.* 6. Guazin. *de defenſ. reorum defenſ.* 32. *c.* 30. *num.* 3. & 5. Seraph. *deciſ.* 1239. Rot. *deciſ.* 507. *n.* 8. *p.* 1. *recent.*

193 Intereſſe lucri ceſſantis, ſeu damni emergentis an in mutuo dari poſſit? Reſp. affirmatiuè, præcipuè in illis prouinciis, in quibus negotiari ſolet, *l.* 2. *§. ſi nauis, ff. ad leg. Rhod. de iactu, l. ſi fundus* 33. *§. fin. ff. locati, l. vnic. C. de ſentent. quæ pro eo, l. Hiſp.* 8. *tit.* 3. *part.* 5. Cacheran. *deciſ.* 143. *n.* 3. Cald. Pereira *de empt. & vend. cap.* 29. *n.* 44. *cum ſeqq.* Intereſſe enim lucri ceſſantis debetur ſolitis negotiari *l.* 3. *§. fin.* vbi gloſ. & DD *ff. de eo quod certo loco, l. ſi ſterilis* 22. *§. cum per venditorem, ff. de action. empti, l. Hiſp.* 13. *tit.* 11. *part.* 5. Dec. *conſ.* 39. *num.* 5. late Cagnol. *in l.* 1 *à num.* 35. *C. de ſentent. quæ pro eo,* Gam. *deciſ.* 10. *num* 3. & 5. Intellige non tantum ſi huiuſmodi intereſſe fuerit in pactum mutui deductum, ſed etiam abſque vlla pactione, dummodo adſit mora inter eos, qui ſoliti ſunt negotiari, & quorum pecunia lucro expoſita & deſtinata erat, vt explicant S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 4. *ad* 1. Sot. *de iuſtit. lib.* 6. *q.* 1. *art.* 3. *concl.* 3. Menoch *de arbitr. caſu* 220. *num.* 43. Villag. *in tract. de vſur. q.* 19. *n.* 1. Ioan Bapt. Coſta *de ratione rata q.* 91. *num.* 2. P. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 315. D. Barboſ. *in l.* 2. *in princ. p.* 1. *num.* 44. *cum ſeq. ff. ſoluto matr.* Card. Manric. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 14. *tit.* 34 *à num.* 2. Quæ reſolutio vera eſt, his concurrentibus, videlicet quod mutuatio ſit omnimoda & immediata cauſa lucri ceſſantis: quod pecunia quæ mutuo conceditur, certæ ac probabili negotiationi, & lucro ſubtrahatur: & denique quod lucrum impendatur illud moderando deductis expenſis, & ratione periculi, & laboris in negotiatione ſubeundi; vt colligitur ex P. Molina *d. diſp.* 316. Nan. *d. cap.* 17. *num.* 211. D. Barboſ. *in l. de diuiſione* 5. *à num.* 27. *ff. ſoluto matr* Fachin. *controu. lib.* 11. *c.* 39. Gaſp. Rodene. *de annuis reddit. lib.* 3. *q.* 5. *num.* 20. *cum ſeqq.* Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 10. *dub.* 11. *à num.* 34. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 387. *à num.* 1.

194 Inuentarij beneficium an amittant hæredes non deſcribentes omnia bona in inuentario, quando omiſſiones non ſunt doloſæ? Reſp. non amittere, per Bald. *in l. fin. §. cum igitur n.* 8. *C. de iure delib.* Bellon. *conſ.* 30. *n.* 6. Menoch. *conſ.* 471. *n.* 1. & *ſeqq* Honded. *conſ.* 53. *n.* 15. & 31. *lib.* 1. Surd. *deciſ.* 222. *n.* 10. Rot. *deciſ.* 747. *n.* 4. *p.* 2. *recent.* & coram *Greg. XV. deciſ.* 169. *n* 3. & coram *Caualer. deciſ.* 508. *n.* 7.

195 Iudex an debeat gratam, benignam, & patientem præſtare audientiam? Reſp. debere per *l. obſeruandum, ff. de officio Præſ.* ibi, *in adeundo quidem facilem ſe præbeat.* Plin. iun. *lib.* 7. *epiſt.* 2. ibi, *cùm primum Religioni ſuæ iudex patientiam debet, quæ pars magna iuſtitiæ eſt,* &c. Seneca *lib.* 1. *de Clement. cap.* 7. ibi, *audienda ſunt tot hominum millia,* &c. Caſſiod. *lib.* 8. *epiſt.* 19. ibi, *tu tamen nullos reſponſis ludebas ambiguis, amaſti in audiendo patientiam, in ſuggeſtione veritatem* &c. & *lib.* 11. *epiſt.* 33. ibi, *non vos anxia mora ſuſpendimus, nec cruciabili dilatione fatigamus,* &c. Plini. *in panegyrico ad Traian.* ibi, *nulla in adeundo difficultas, nulla in reſpondendo mora adeunt ſtatim, admittuntur ſtatim, tandemque Princepſ fores excluſi negotiantium turba non obſidet* &c.

196 Iudex ſuperior an poſſit cauſam in negotio principali retinere quando inferior in aliquo incidenti grauauit appellantem? Reſp poſſe, quia ſuſpectus in vno eſt in omnibus ſuſpectus, gloſ. *verb. in omnibus in cap. diſpendia, de reſcript. in* 6. Laurent. *Auen deciſ.* 101. Auendan *de ſecundis ſupplicat. num.* 11. Valenzuel. *conſ.* 176. *n.* 51. *tom.* 2. Nam licèt inſtantia non fuerit euacuata per inferiorem in meritis cauſæ, & negotij principalis, & ſic videatur reſiſtere diſpoſitio Concilij Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 20. adhuc caſus iſte eſt omiſſus à Concilio, & remanet in diſpoſitione iuris communis, de quo in *cap. vt debitus,* & *ibi* gloſ. *de appellat.*

197 Iudex an poſſit aliquid finito officio recipere à parte pro qua tulit ſententiam, ſponte tamen & ſine fraude offerente? Reſp. poſſe ad reſoluta per Domin. *in cap. ſtatutum §. inſuper, num.* 10. *de reſcript.* & de iure regni Marienſ. *in dialogo Relatoris p.* 3 *cap.* 25. *n.* 4. vbi addit ſecus eſſe ſi officium duret, quamuis cauſa ſit terminata. Sed dicebat Parens meus quòd in hoc litigantes vtplurimum errant, cùm iudici ante ſententiæ prolationem aliquid offerre procurant, cum tunc recipere non valeant; aduocatis verò large promittunt poſt expeditam cauſam, cum antea id totum recipere non prohibeantur.

198 Iudex imperitus an teneatur aſſumere conſultorem litteratum, itaut ſententia lata per illum abſque periti conſilio nulla ſit? Reſp. teneri per *l.* 1. *tit.* 13. *lib.* 2. *ordin.* & *l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 3. *Recop.* Amad. Iuſtin. de Caſtello *in tract. de ſyndicatu numer.* 126. Paris de Puteo *eod. tract. verb. conſilium cap.* 4. Roder. Xuar. *l.* 13. *tit.* 3. *de las deudas lib.* 3. *fori ad fin. verſ. præterea certum eſt,* Azeued. *in addit. ad Curiam Piſanam lib.* 4. *c.* 6. *ex n.* 108. Bobadil. *in politica lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 8. & 9.

199 Iudex ad vlteriora procedens an videatur exceptiones oppoſitas reiicere abſque eo quod ſuper illis expreſſe deliberet? Reſp videri eas reiicere per *l.* 1. *C. de ordine iudic.* & *per l. à procedente,* vbi Bart. *num* 4. *C. de dilat.* Abb *in cap.* 1. *num.* 10. *de ordine iudic.* Giurba *deciſ.* 21. *num.* 13. plenè Anton. Gabr. *communit. de except. concl.* 1. Brunor. à Sole *in compendio lit. l. verb. iudex ad vlteriora procedendo.* In exceptionibus verò dilatoriis reſpicientibus perſonam iudicis hoc locum non habet: requiritur enim expreſſa ſuper illis deliberatio, vt optimè probat Bart. *in rep. l.* 2. *num.* 17. quem ſequitur *ibidem* Iaſ. *num.* 45. (& vterque loquitur etiam quòd ſit lata ſententia) vbi etiam Paul. de Caſtro *ff. ſi quis in ius voc.* Abb. *conſ.* 14. *in cauſa num.* 1. *p.* 1. Marc. Anton. Natt. *conſ.* 271. *num.* 3. *tom.* 2. Guid. Bon. *de aduocat. ciuili, aduoc.* 26. *num.* 15. pulchrè Ioan. Garc. *de nobilit. gloſ.* 1. *n.* 25. Maluaſ. *conſ.* 73. *n.* 7. Vant. *de nullitatis* 14. *quibus mod. ſentent. null. n.* 9 Ludou. Schrader. *de feud. tom.* 2. *p.* 10. *in præamb. num.* 39. Graſſ. *de except. except.* 18. *n.* 15. Ratio diuerſitatis eſt, quia in cæteris 200 exceptionibus (excepta declinatoria) iudex certus eſt de ſua iuriſdictione, vt debet, *cap. Romana §. ſi verò, de appellat. in* 6. & notat Bart. *in l. multum intereſt ff. de condit. & demonſt.* & Paul. de Caſtro *in l.* 1. *C. de ordine iudic.* At verò in declinatoria ratione incertitudinis proceſſus erit nullus, ſi oppoſita declinatoriæ exceptione prius iudex non ſe pronuntiat competentem, quamuis vere competens ſit, vt optimè docet Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 45. *verſ. ratio, ff. ſi quis in ius voc.*

201 Vnde fit vt licet exceptiones dilatoriæ debeant regulariter ad definitiuam reſeruari, Bart. *in l. is à quo, ff. vt in poſſeſſ. leg.* & *in l. nam & poſtea, in princ. n.* 8. *ff. de iureiur.* Marant. *de ordine iudic. p.* 6. *memb.* 11. *num.* 13. Lazar. Fonius *de momento temporis c.* 14. *n.* 10.

*num.*10. Ludou Schrader.*d.p.*10.*in praambul.num.*36. Attamen exceptiones dilatoriæ, quæ respiciunt personam iudicis, vt est declinatoria, non possunt ad definitiuam reseruari, sed debet anteomnia super illis deliberari. Bart *in l. fin.num.*5. *ff pro socio*, Bald *in l.* 3. §. *ibidem*, *ff. ad exhiben.* Ias. *in l. ait prætor* 3. *in princ. num.*25. *ff. de iureiur.* Abb. *d. cons.*14. *num.*2. *p.* 1. Blanc.*de compromiss. qu.* 4. *princ.num.*36. Schrader. *d. n.*36. *vers.attamen*, Perez de Lara *de anniuers. & capell.lib.*2.*cap.*10. *n.*63.*&* 64.

202 : Iudex requisitus vbi nudum exequendi ministerium illi committitur, an habeat iurisdictionem ad cognoscendum vtrum requisitoria sit iustificata, & exequibilis? Resp. haberé per ea quæ resoluunt Couar. *pract. cap* 10.*num.*2. *vers.sed apud Iudices*, *& num.*7. *ad fin. & var.lib.*1.*cap.*1.*num.*10. *vers.vltimo licet*, Azeued. *l.*6.*num.*7.*&* 8 *tit.*17. *lib.* 4. *Recop.* Parlad. *lib.*2. *rerum quotid.cap.fin.p.*3.§.2. Cancer. *var.p.*2.*c.*15. *n.*10. *cum seqq.* Sigism.Scacc. *de sentent.& re iudic. glos.*14. *q.*10. *num.*4. Anton Ripoll. *var.resolut.cap.*14.*n.*296. Carleual. *de iudic.lib.*1.*tit.*2.*disput.*2.*q.*7.*sect.*1.*n.*775. *&* 777.

203 Iudex delegatus, cui causa appellationis super adiudicatione alicuius beneficij, commissa est, an instituere valeat? Resp. non posse instituere, sed solum iubere seu declarare instituendum, per *cap super eo* 15. *de officio deleg.* Zerol. *in praxi Episcop p.*1. *verb. delegatus* 6. Perez de Lara *de capellan. & vniuers.lib.*2. *cap.* 11. *num.*15. Aloys.Ricc. *in collect.decis.p.*5.*collect.* 1598. vbi aliter de stylo seruari testatur in causis beneficiorum iurispatronatus, quod de iure etiam subsistere defendit Lotter. *de re benefic. lib.*2. *q.*18. *n.*79. & præcipue *à num.*70.

204 . Iudex delegatus an possit ad sui libitum mutare Notarium? Resp. posse, licet secus sit in Ordinario per Auil. *ad cap.* 39. *Prætor. verb. remitta*, qui ad hoc adducit plures, & probari dicit ex glos. iuncto text. *in cap. statutum §. notarium*, *de rescript. in* 6.

205 Iudæum aliquem nominans an censeatur ligari *l.*2. *tit* 14. *lib.*8. *Recop.* Resp. affirmatiuè, licet in ea non sit verbum hoc expressum, per Cou. *var.lib.*1. *cap.* 21. *num.*2. *in fine*, Azeued. *in d. l.* 1. *num.* 87. Plac. *in epit. delictor. cap.* 1. *num.*24. Humada *l.* 15. *titul.*18. *part.* 2. Peguera *decis.* 3.*num.fin.* Quicquid aliter sentiant Parlad *rerum quotid. lib.*1. *cap.*17. Salaz *de vsu & consuet. cap.*1.*num.*85.

206 Iurisdictio an veniat in generali donatione, seu concessione castri, aut loci? Resp. non venire; per Vallalob. *in antenom. lit. I*, *num.*261. Olan. *eadem lit. I. num.*186. Gregor. Lop. *l.* 68. *tit.*18. *part.*3. Mariens. *l.*2.*glos.*21.*num.*26.*tit.*10. *lib.*5. Recop vbi Azeued. *n* 38. Gutier.*practic. lib.*2.*q.*131. Bobadil.*in politica lib.* 2.*cap.*16 *num.*70. Menoch *de præsumpt.lib.*3.*præs.*97. *num.*1. vbi declarat procedere quando nun in eo exercebatur iurisdictio aliqua, sed in Vrbe, cui castrum, seu villa erat subiecta, & *n* 14. ait secus esse quando in eo Princeps consueuit exercere iurisdictionem, & vtrumque casum comprobat. Sed de iure Regio in vtroque casu à conclusione non est recedendum, ex *l.in fine tit.* 10. *lib.*5. *Recop.* & tradit Mariens. *ibi glos.* 21. *n.*25. qui de iure communi dictam distinctionem veram esse asserit, Roderic.Xuar. *alleg.*6.*lit.B.* Bobadil.*d.num.*70. *lit.D.*

207 Ius superueniens post litem contestatam, an confirmet iudicium? Resp. affirmatiuè per *l.si rem §.fin. ff.de pignor. act. & l.si mandauero tibi*, *ff. mandati*, Molin. *de primog. lib.*3. *cap.* 14. *num* 40. *cum seqq.* Bertazol. *cons* 107. Menoch. *de arbitr.lib.*1.*q.*16.*num.*5. Cornazan *decis.*54.*n.*21. Magon. *Florent. decis.*118. Intrigl. *decis.*39. *num.*29. Card. Tuscn *practic. conclus. lit.I. concl.*63. *a num.* 1. Alex. Raudens. *var.resol.cap.*30. *num.*20. Mar.Antonin.*etiam var.resolut lib.*1. *cap.*60. *num.*18. Ioan.Bapt.Costa *de retrotr. ll casu* 2.*n.*14.*& casu* 30 *cap.*8. *num* 20. Iacob Cancer *var p.* *c.*17. *num.*570. *cum seqq.* Carol.de Grail. *de effe.* *b. clerical. effectu* 1.*num.*192. Rot. Genuens. *decis.* 98. *in fine*, Aloys Ricc.*in collect. decis.collect.*1634 Stephan.Gratian. *discept.forens. tom.*3. *cap.*531. *num.*13. Intellige de iure vel actione competente ex iure de præterito, Giurb. *decis.*57. Stephan. Gratian. *d. tom.* *cap.*546. *num.*16.

Ius subiectionis respectu vasallorum an pertineat ad eos tanquam ad singulos? Resp. pertinere per Bart. *in l. omnes populi q.*2. *princ. ff. de iust. & iure*, Andr. ab Exea *in repet.cap.cùm omnes num.*167 *de constitut.* Vincent de Franchis *decis.* 2. *num* 21. *&* 23. Nouar. *quæst. forens.p.*1.*q.*38. *num.*9. & latiùs *q.*85 *num.*4.*&* 5. Menoch *cons.*32.*num.*21. Paschal.*de viribus patriæ potest. p.*1.*cap.*1.*num.*35. 208

Legitima an debeatur filiis in vita parentum? Resp. non deberi *per l.*1 §. *largius*, *ff de success. edicto*, Bart. *in l.si quis leg.num* §.*fin. ff. de falsis*, *& in l.fin.n.*2.*ff. de liber agnosc.* Segura *in repet.l.*3. §.*fin. ff. de liber. & posth.* Tell Fernandez *in l.*23. *Tauri n.*11. Motcheq. *de diuis.bonor.lib.*3. *cap.*3. *num.* 4. Cacheran *decis* 172, *num.* 15. Paschal. *de virib. patriæ potest. p.* 2. *cap.* 4. *num.*20. Angul. *de melior.in. l* 1. *glos.*2. *num* 7.*titul.*6, *lib.*5. *Recop.* Menoch.*cons.*77.*num.*6 *vol.*1 Castil.*controuers. lib.*1.*cap* 64. *num.*11. Quia illa datur filiis ex bonis hæreditariis. *l.scimus §.repletionem C.de inoff.testam. l.non amplius §. fin. ff. de legat.* 2. Mariens. *l.* 4. *glos.*1.*num.*5. *in fin. tit* 6. *lib.*5. *Recop.* In vita autem parentum eius hæreditas esse non potest *l.*2. *ff.de hæred. vel act. vend. l. qui superstitis*. *ff. de acquir. hæred.* Anton. Mongil. *de imputat.q.*91.*num.*11.*& q.*181. *num.*5. 209

Legitimæ supplementum quo tempore præsumatur præscriptum? Resp. spatio triginta annorum, per Bald. *in l.si quis in suo num.*4. *& in l.si quis filium*, *in fine*, *C. de inoff.testam.* vbi Ias. *n.*5. Gozadin. *cons.*80.*n.*19.*vers. quinto quæritur*, Grat *cons.* 109.*n.* 21 *lib.*1. Boër. *decis.* 250.*n.*1 *&* 2 *vers.adeo*, Mohedan. *decis.* 2.*de præscript. alias* 151.*incip. Fuit dubitatum.* 210

Legitimatio filij spurij an fieri possit post mortem patris ex ipsius præordinatione, quando in testamento illam postulauit? Resp. posse, eamque hæredibus abintestato succedere debentibus, si illa non existeret præiudicare, per Bart. *in l.Gallus §.& quid si tantum num.* 14.*vers quandoque ipse filius*, *ff. de liber.& posthum.* & *ibi* Paul.*num.*16.*&* 19 Socin.iun. *num.* 137. Galliaul. *n.*84 Bologne. *n.*143.*&* 214. Lup. *de illegitim. comm.* 3 §.5.*num.*18.2 .*&* 21. Pereg.*cons.*68.*num.*1.*lib.*2 vbi dicit cum Bartolo tenere communiter Doctores, Hieron Gabr.*cons.*29.*num.*34.*lib.*1. Stephan Gratian. *discept.forens.tom.*4.*cap.*635. *num.*21. *cum seqq.* Fular. *de substit.q.*408 *num.*20. Ciriac.*tom* 2.*contron.* 206.*num.* 8.*cum seqq.* Seraph.*decis.*1331.*num.*11. Rota *decis.*74, *n.*7 *p.*2. *recent.* Et sufficit quod de voluntate Principis per coniecturas constet, secundum Stephan. Gratian. *d. cap.* 635. *num.* 25.*&* 26. Giouagn.*cons.* 17.*numer.*16, *cum seqq.* Cyriac.*d. contron.* 206.*num.* 11. qui loquitur de præsumpta voluntate parentis petentis legitimationem, & *contron.* 208. *num.* 17. loquitur de præsumpta voluntate Principis legitimantis 211

Legitimatus à Principe an debeat mitti in possessionem bonorum, non obstantibus oppositionibus, quæ contra legitimationem fiunt? Resp. debere, per Verall. *decis.*341.*p.*2. Contard *ad l vnic.C.si de mom. possess.limit.*19.*num.*19. Pereg.*de fideicom. art.*48. *n.* 19. Scip. Theodor. *alleg.*61.*num* 55.*& seq.* Argell. *de adipiscenda possess.p.*3.*art.*10, *ex n.*545. Steph.Gratian *discept. forens. tom.* 4. *cap.* 754. *num.* 34. *&* 36. Balthas. 212

Thomas

Thomas. *de legitimat. titul. 24. cap. 21. num. 384. pag. 137.*

213 Legitimatus à Principe sine mentione existentiæ filiarum legitimarum, an dicatur legitime & rectè legitimatus? Resp. negatiue per Alex *cons. 67. num. 7. lib. 1.* Dec. *cons. 289. num. 5.* Seraphin. *decis. 1531. n. 3.* nisi in legitimatione adesset claus. *sine præiudicio venientium abintestato*, quia tunc dicitur in genere cogitatum de filiabus, Capic. *decis. 22 n. 7.* Ruin. *cons. 68. n. 4. & cons. 75. n. 11 lib. 3* Seraph. *d. decis. 1331. n. 9.*

214 Legitimitas, & habilitas personæ an in quocunque iudicio quantumuis summario, & extraordinario ante omnia iustificanda? Resp. affirmatiue per Bart. *in l. 2. in fine C. de edict. D. Adriani*, Ial. *in rub. C. qui admitti. col. 2.* Maranta *de ordine iudic p. 4. dist. 9. num. 38.* Auil. *ad cap. 38 Prætor. verb. summarias num. 8.* Rebuff. *ad leges Galliæ tom. 1. titul. de sentent. execut. art. 9. glos. 2. num. 32.* Lancel. *de attent p. 3. cap. 28 num. 36* Azeued. *l. 3. num. 5. tit. 2. lib. 4. & l. 10. num. 29. tit. 17. eod. lib. 4.* Parlad. *rerum quotid. lib. 1. c. fin. p. 3. § 1. n. 7. & 8.* Amat. Roderic. *de modo videndi processum cap. 1. n. 1. 2. & 3.*
215 *& cap. 2. n. 1. & 2.* Et exceptio ex personæ incapacitate resultans nunquam censetur exclusa quamuis statutum disponat quod nulla penitus admittatur, Menoch. *remed. 4. adipisc. num. 44. & remed. 15. recup. num. 271. & de præsumpt. lib. 2. præs. 32.* Vide supra *in verb. Habilitas.*

216 Librorum copia an litteratis viris necessaria sit? Resp. legum professores libris multis indigere, alias esset aquam cribro haurire, Greg. Lop. *l. 6 glos. 10. tit. 1. part. 5.* Oldrad. *cons. 84.* vbi tradit quàm necessarium & expediens sit in nostra ciuili scientia plures habere libros, Ioan. Neuizan. *in qu. Quæritur an oporteat plures habere libros*, Alberic. *in l. 2. num. 3. C. de vet. iure enucl.* Tell. Fernandez *l. 12. Tauri num. 81. in fine*, vbi ait hodie deuentum esse ad tempus, quo sine copia multorum librorum, & multo studio, itaut vnum sine alio non sufficiat, difficulter veritas inuenitur, & consulit operam litteris danti vt secundum substantiam non minorem partem in libris consumat, si doctus euadere vult, Vincent. de Caroc. *de locato & conducto p. 5. rub. de vsur. q. 11. in parerg sub num. 4. fol. 226.* vbi insurgit contra eos, qui modernos odio habent, & displicet eis habere numerosam librariam, Hippolit. Montereit. *in additionibus ad Anton. Olibain. in præfat. de actionibus num. 43.*

217 Libros sibi à patre donatos an teneatur filius conferre? Resp. non teneri per *l. quæ pater, ff. famil. hercis. & l. filia eius. C. eod tit.* latè Anton. Gom. *l. 29 Tauri num. 16. & 17.* & *ibi* Tell *num. 115.* Perez *in l. 8. tit. 2. lib. 1. Ordin. pag. 46. col. 1. vers. quæritur vlterius*, Clar. & *ibi* Baiard. *§. donatio quæst. 8. num. 6.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 30. num. 16. & de arbitr. casu 131.* Ioan. Garc. *de expens. cap. 4. num. 6.* Anton. Amat. *in l. si emancipati C. de collat. a num. 300.* vbi *n. 313.* limitat si magna inter fratres resultaret inæqualitas; Card. Mantic. *de tacit. & amb. conuent. lib. 13. tit. 14. à num. 8.* Pichard. *post §. quadam actiones, Instit. de actionib. in tract. de collat bonor. art. 3. n. 60.* D. Barbos. *in l. 1. ff. soluto matr. p. 7. num. 36. vers. retenta*, Franc. à Sousa *in repet. §. actionum p. 4. à num. 10. vsque ad 109. Instit. de actionib.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 50. à num. 24.* Mangil. *de imputat. quæst. 30. num. 15.* Ad hoc enim vt filius non teneatur libros sibi à patre donatos conferre, concurrere debet, emptio librorum nomine filij, & traditio, licèt expressè pater filio non donauerit. Ita Tell. *d. l. 17. Tauri num. 114.* Menoch. *d. præs. 30. num. 21. cum seqq* Cald Pereira *in l. si curatorem verb. læsis num. 102. vers. ex quo*, Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 231. num. 15.* Pichar. *d. art. 3. num 60. vers. qua tamen*, Mangil. *d. quæst. 30 à num. 9.* Franc à Sousa *d p. 4. num. 108.* Et procedit si non libros, sed pecuniam ad illos emendos filio tradiderit, Menoch. *d. præs. 30 num. 17. & de arbitr. casu 131. num. 1.* Roland. *cons 11. num. 18. lib. 2.* Mangil. *d. quæst. 30 num. 16.* nisi pater tempore, quo expensas subministrauit, credendi animò facere, & non donandi fuerit protestatus, *l. qua pater 50. ff. famil. herc.* Anton. Gom. *l. 29. Tauri, num. 16. vers. secundo inità.* Matiens. *l. 13. glos. 2. num. 6. tit 8 lib. 5. Recop.* Picl and. *d. art. 3. num 58.* Mendez de Castro *in l. cum oportet num. 177. C de bonis quæ lib.* Ayora *de partit. p 2. q 13. num. 29. col. 3. vers. la qual diuision*, Franc. de Sousa *d. p. 4. num. 105.* vbi quòd non præsumitur donare si expensas scripsit in libro suorum debitorum ex *l. Nesennius, ff. de negot. gest.* Si animus credendi, & non donandi interuenit ipso tempore, quo expensæ præstantur, & non ex interuallo, in tantum quod declaratio tempore mortis facta quod animo credendi dedit, filio non nocebit, *l. illud 20. in fine C. de collat.* ibi, *nisi huiusmodi legem donationi tempore donationis, seu indulgentia imposuerit*, & Anton. Gom. *l. 29. Tauri num. 16. in fine, & num. 2.* Pichard. *d. artic. 3 num. 58.* Mendez de Castro *vbi supra num. 177.*

Licitatio maior vltra iustum pretium ob æmulationem facta an sit admittenda? Resp. admittendam non esse per Azeued. *l. 4. num 27. & 28. tit 5. lib 7. Recop.* Valasc. *cons. 43. num. 11. & de partit. cap. 11. n. 4. cum seqq. & cap. 22. num. 10.* Barbat. *in tract. de restit. interdi glos. 2. num. 52.* 218

Licitator post lapsum tertium subhastationis an possit admitti? Resp non posse, per *l. si tempora C de fide instrumem. lib. 10.* vbi Bartol. *num. 6. & in l. licitatio num. 5. ff de publican.* Nouar. *quæst. forens. lib. 1. qu. 63.* plures refert Anton. Amat. *var. resol. lib. 1. qu. 38. n. 16. & 17.* Rot. apud Farin. *decis. 55. n. 3. vers. verum in casu p. 1. recent.* 219

Licitator prior an sit præferendus si dare vellet 220
quantum ab alio postea fuit oblatum? Resp. affirmatiuè per *l. vlt. in fine C. de locat. præd. ciuil. lib. 11.* ibi, *Vt si ipse quod alter adiecit, obtulerit, maneat penes eum*, &c. Azeued. *l. 2. n. 15. tit. 1. lib. 2. Recop.* Gutier. *pract. lib. 1. quæst. 38.* Bobadil *in politica tom. 1. lib. 3. c. 4. num. 10.* Perez de Lara *de vita hominis c. 28. n. 103.* Et in locationibus, quas fiscus facit ad certum tempus, si intra illud aliquis velit meliorem illius conditionem afferre, an admittatur, & an electio detur priori conductori, si velit tantum dare quantum tunc haberi potest: Vide Andr. de Barulo *in l. congruis C. de locat præd. ciuil. lib. 10.* Nicol. de Neapolis, & Iacob Rebuff. *in l. si tempora C. de fide instrum. eod. lib. 10.* Ponte *in tract. de potest. Proregis tit 4. § 3. n. 58. pag. 129.*

Maioratus institutio in vna scriptura à marito, & 221
vxore facta, an in se contineat duas dispositiones, & diuersas fundationes? Resp. affirmatiue per ea quæ post Oldrad. *cons. 164* notarunt Cou. *in rub. de testam. p. 1. n. 8.* Greg. Lop. *l. 1 glos. magna q 4. tit. 15 part. 2.* Burg. de Paz *sen. in l. 3. Tauri q. 1236.* Molin *de primog. lib. 4. c. 3 n. 84* Mieres *de maior. p. 1. q. 23. n. 1.* Valasc. *cons. 7. ex n. 1.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 310.* Et ideo 222
testamentum à marito & vxore insimul confectum, potest postea quilibet eorum pro sua parte reuocare, ex iis, quæ lato sermone prosequitur, & resoluit Petr. Pechi. *de testam. coniug. lib. 1. c. 43* Molin. *d. lib. 4. c. 2. n 84.* Matiens. *l. 1. glos. 1. n. 2. tit. 6. lib. 5. Recop.* Hinc prouenit vt 223
maioratus à marito, & vxore simul fundatus possit ab vno eorum reuocari pro sua parte ante traditam possessionem si alter mortuus sit, ad not per Mier. *de maior. p. 1. q. 23. n. 5. & 9.*

Maioratus quando fuit institutus per contractum ir- 224
reuocabilem an primus successor teneatur soluere debita

contracta

contracta post fundationem ? Resp. non teneri ex Molin. *de primog. lib. 1. cap. 10. num. 11. & lib. 4. cap. 2. n. 81.* Gutier. *de iuram. confirm. p. 3. cap. 15. num. 24. & pract. lib. 2. q. 53. num. 2.* Mier. *de maior. p. 1. q. 24. n. 116. & 117. & 125.* Auendan. *ad l. 21. Tauri glos. 1. num. 15. & 16.* Spin. *in speculo testam. glos. 19. num. 39. vers. secundò intelligo*, Azeued. *l. 1. num. 34. tit. 6. lib. 5. Recop.* Matiens. *l. 6. num. 21. tit. 7. eod. lib. 5.* P. Molin. *de instit. tom. 3. disp. 640. num. 5.* Castill. *controuers. tom. 4. cap. 35. num. 39. & tom. 6. cap. 161. num. 29. vers. cùm inquam*, Adden. ad Molin. *d. lib. 1. cap. 10. sub num. 11. pag. 60.* In tantum quòd pater tenetur filio tradere res maioratus liberas ab omni hypotheca, seruitute, & grauamine, quæ in talibus bonis non aderant, tempore facti maioratus, vbicunque fuit irreuocabilis vel per traditionem possessionis, vel per contractum onerosum, Mier. *d. q. 24. n. 108. 109. 126. & 127. & q. 26. num. 163. in 2. edit.* Luna Sicul. *cons. 7. n. 60. & 61.*

225 Maioratus quando Regia facultate fundatur an valeat de facili mutari alia simili facultate obtenta ? Resp. affirmatiuè, quia nihil tam naturale est quam eo modo quicquam dissolui, quo colligatum est, per Gregor. Lop. 3. *verbo mugeres quæst. 29. tit. 13. part. 5.* Cou. *lib. 3. var. cap. 6. in princ. & num. 9. & 10.* Burg. de Paz *in proœm. leg. Tauri num. 325. & 327.* Auendan. *ad l. 27. Tauri glos. 1. num. 5.* Angul. *ad l. 11. meliorat. glos. 2. n. 9.* Tapia *in decis. supremi Concilij Italiæ 20. num. 11.* Menoch. *cons. 993. num. 9. vers. tertiò vel ea ratione lib. 10.* Mier. *de maior. p. 4. quæst. 1. limit. 1. num. 74. in 2. edit.* Ponte *cons. 152. ex num. 24. vol. 2.* Monet. *de commute. vlt. volunt. cap. 5. num. 111. & seq.* Robles de Salzed *de repræsent. lib. 3. cap. 5. num. 26. & 27.* Et quamuis Molin. *de primog. lib. 1. cap. 8. num. 31. & lib. 4. c. 3. ex n. 7.* conetur hanc resolutionem impugnare asserendo eiusdem naturæ esse maioratus institutos facultate Regia præcedente, cuius sunt qui sine ea instituuntur ad hoc quod Princeps non possit eis derogare, nihilominus *num. 18. & 26.* agnoscit Molin. hanc opinionem esse communem, & eam sequuntur præcitati Doctores, & signanter Molinam reprobant Ponte *d. cons. 152. à num. 24. vsque ad 26. lib. 2.* & Tapia *d. decis. 2.* Et pro hac opinione est text. *in l. 15. tit. 10. lib. 5. Recop.* ibi, *Tenemos por bien y mandamos que las mercedes que se hizieron por sola la voluntad de los Reyes que se puedan del todo reuocar.* Præcipuè quando ius, quod facultate Regia derogatur, est de futuro, ex doctrina Bart. *in l. Gallus §. & quid si tantum num. 14. ff. de liber. & posth.* vbi Socin. *num. 22.* Petra *de potest. Princip. cap. 30. per tot.* maxime *num. 30. vers. rursus, & num. 35. vers. tertio, & num. 55. vers. sed præmissis*, Mart. *de success. legali p. 1. quæst. 23. art. 3. num. 58. cum seqq. & p. 3. q. 1. art. 3. à num. 13. vsque ad num. 20. & p. 4. q. 4. art. 4. in append. num. 31. cum duobus seqq.* vbi latè confirmat eandem opinionem, quod Princeps in iure quærendo potest de plenitudine potestatis tertio præiudicare, & *num. 34.* infert quòd Princeps instituendo de feudo primogenituram potest fœminas in præiudicium masculorum ad successionem admittere ex Surdo *cons. 407. num. 42. vol. 3.* Cyriac. *tom. 2. controu. 312. num. 20.* vbi cum Ias. & aliis probat vnionem feudi fieri potuisse ex eo quod agnatis solum competebat ius de futuro ad successionem, Cutelli *de donat. tract. 1. disc. 2. part. 6. num. 155. pag. 228.*

226 Et in terminis in successione maioratus quod possit Princeps ius competens substitutis de futuro derogare, tradit Gregor. Lop. *l. 3. glos. 2. verb. mugeres quæst. 28. vers. si verò maioria facta fueris eis. 13. part. 6.* late Ponte *cons. 154. à n. 4. vsque ad 8. lib. 2.* Rouit. *cons. 15. num. 32. vers. ex quibus.*

227 Maioratus institutor quando absolutè & genericè fœminas propter masculos a maioratus successione exclusit, nec se illas propter masculos remotiores excludere velle adiecit, ad quid talis exclusio extendatur ? Resp. eam exclusionem propter masculos eiusdem lineæ & gradus, non autem propter remotiores masculos intelligendam esse, itaut masculo eiusdem gradus & lineæ deficiente, fœmina in eius defectum ad huiusmodi maioratus successionem admittenda sit, acsi nihil peculiare circa hoc à maioratus institutore dispositum fuisset: *ad resol. per* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 5. n. 36. & 71.* Burg. de Paz *cons. 21. num. 41.* Auendan *l. 40. Tauri glos. 9. num. 32. cum seqq.* Aluarad *de coniect. mente defuncti lib. 2. cap. , §. 4. num. 31.* Mier. *de maior. p. 2. q. 6. num. 519. & seq. in 2. edit. & q. 60. n. 2. part. 1.* Paschal. *de patria potest. p. 4. cap. 9. num. 61. pag. 522.* Menoch. *cons. 317. num. 4. & 5. & cons. 926. num. 31.* Surd. *cons. 316. num. 11. & 12. & cons. 317. num. 38.* Cabed. *Lusit. decis. 208. p. 1.* Ramon. *cons. 100. num. 483. & seq. tom. 1.* Fusar. *de substitut. quæst. 311. num. 15. cum seqq.*

228 Hinc statutum excludens fœminas dotatas propter masculos, intelligitur de masculis eiusdem lineæ, & gradus, Molina *d. num. 71.* sequitur Cancer. *var. resol. lib. 1. cap. 12. n. 55. in 2. edit.*

229 Maioratus possessor licèt non possit quicquam ex iis, quæ eius institutor disposuit, alterare, an possit dubiam illius dispositionem interpretari, designando in suo testamento illum, quem arbitrabitur maioratus institutorem in eiusdem successione præferre voluisse ? Resp. affirmatiuè, & eam interpretationem, si verisimilis sit, à iudicibus sequendam, vel saltem considerandam, aut æstimandam esse, *per* glos. *in l. si quis à filio §. si quis plures, ff. de legat. 1.* Crauet. *cons. 73. num. 23. lib. 1.* Grat. *cons. 35. num. 11. cum seqq. vol. 2.* Bursat. *cons. 28. num. 11. & 12.* Rimin. Sen. *cons. 184. num. 36. lib. 1.* Hieron. Gabr. *cons. 31. num. 7. & 8. vol. 1.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 8. num. 38.* Camill. Gallin. *de verbor. signif. lib. 10. cap. 38. num. 19. pag. 315.*

230 Maioratus duo an & quando in vna persona consistere & permanere valeant ? Resp. recurrendum esse ad expressam dispositionem *l. Hisp. 7. tit. 7. lib. 5. Recop.* statuendis *que quando por via de casamiento se venieren a aiuntar dos casas de maiorargos que sea la vna dellas de valor de dos quentos de renta, o dende arriba, el hijo maior que era las dichas dos casas assi juntas por casamiento podia suceder, suceda solamente en vno de los tales maiorargos en el major y mas principal, que el quiziere escoger, y el hijo o hija segundo suceda en el dicho maiorasgo. Y si no hubiere mas de vn hijo, que aquel los pueda tener por su vida: y si aquel hijo o hija hubiere dos hijos o hijo y hija se diuidan y aparten los dos maiorazgos siendo como diximos el vno dellos de dos quentos de renta, o dende arriba, non concurran en vna persona, ni los pueda vno tener, ni posseer, sino como dicho es.* Quæ lex multum celebris est in Castellæ & Legionis Regnis, & pro illius intellectu notant Doctores quod diuisio maioratuum facienda est inter filium maiorem, & secundum post illum, non autem inter filium maiorem, eiusque descendentes, quamuis clausula non specificet quod succedat secundus, sed sequens in gradu, vel proximior; ad tradita per Rip. *in rub. C. de secund. nupt. num. 7. & 11. & in resp. 1. sub tit. de substit. aliàs 131. num. 15. cum seqq.* Natt. *cons. 676. & seq.* Roland. *cons. 59. lib. 3.* Alciat. *resp. 101. num. 16. in fine & num. 17. lib. 1.* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 1. n. 30.* Gasph. Anton. Thesaur. *quæst. forens. lib. 1. qu. 39. num. 34.* Flores *ad Gam. decis. 27. num. 8. ad fin.* Robles de Salzedo *de repræsent. lib. 2. cap. 6. per tot. & lib. 3. cap. 4.*

cap.4. numer. 6. cum seqq. Christoph. de Paz de tenuta cap. 57. numer. 210. tom.2. Castill. controuers.lib.5.c.28.num.26.& lib.6.cap.178. num. 18.cum seqq.

231 Dispositio dictæ l.7. noua Recop. Hisp. tribus modis limitatur: & primo quando succeditur in vno maioratu per mortem matris, & speratur successio alterius per mortem patris, quia eo viuente non datur concursus maioratuum, nec obligatio eligendi. Ratio est quia in vno tantum non datur electio, sed inter plura, §. datur autem, Instit. de assign.libert. vbi glos.verb. pancerot, Anton.Gom. l.17. Tauri num.9. Castill. lib.2. contron. cap.13. num.10. & 14. & inde infert non posse meliorari vnicum filium, quia melioratio, qua electio quædam est, non verificatur in vnico filio, sed inter plures, Capic. decis. 121. num. 32. Tell. Fernandez l.18. Tauri num.2. Segura in l. vnum ex familia §. sed etsi fundum num.88. ff. de legat.2. Menoch. cons.303. num.29. Gonzal. ad reg.8. Cancel. glos.9.§.4. num.13. tum etiam, quia electio non datur, nisi vtrumque simul exhibeatur, & de præsenti competat l. 3. §. si optare, ff. ad exhib. l. si vendidero 82. §. si ad exhibendum, ff. de furt. Secundò limitatur quando illi duo maioratus procedunt ab vno fundatore, quia non ídeo memoria fundatoris perditur, iuxta resoluta per Molin. de primog. lib.1. cap.14. num.10. vers. quamuis autem, alt. Molina Theolog. de iustit.tom.3.disp.625. num 6. Aluarad. de coniectura mente def. lib.2. cap.2. §.1. n.4. in fine, Maita voto 73 num. 9. Stephan. Grat. discept. forens. cap. 645. num. 17. tom.4. Valenzuel. cons.69. num.16.cum seqq. Tertiò limitatur quando succeditur mediatè ex successione superueniente, cum lex solum comprehendat casum connexitatis duorum maioratuum immediatè resultantis ex matrimonio inter eos contracto qui actuales sunt eorundem maioratuum possessores. Ita eandem legem intelligunt Mier. de maior. p.1. q.30. num.84.& p.1. q.4. illat.8. num. 327. in noua impres. Perez de Lara de anniuers. & Capellan. lib.1. cap.5. ex num.13. Christoph. de Paz de tenuta lib.2. cap.57.num.189. cum seqq. Valenzuel. cons.69. ex numer.46.lib.1. Quamuis dictam legem vtrumque casum comprehendere teneant Parlador.lib 3. sexquicent.c. 5. Castill.controuers.lib.6.cap. 177 Robles de Salzedo de repræsent.lib.2.cap.6.ex num.2.Adden ad Molin. lib.1. cap.8.ex n.34.vers. secundus casus.

232 Malum an sit præsumendum de illo, qui bene vixit? Resp. negatiue, quia ex vita retrotransacta præsumitur etiam de præsenti, l.non omnes §. à barbaris, ff de re milit.cap.cùm in iuuentute, cap.mandatum, de præsumpt. Alex. in l. si quis ex argentariis §. fin. per illum text. ff. de edendo, Felin. in cap.cum in iure peritus, de offic.deleg. Hippol. cons.77. num.11. Menoch. de præsumpt. lib.3. præs.19. Azeued.cons.40. num.67. Tiraq. de pœnis temper.causa 51. num. 156. dicens quòd qui antea boni fuerunt, & probi, nunc quoque tales esse atque in futurum foré videri debent, adeo vt nihil quicquam quod à bono viro sit alienum facturi credantur, præcipuè ij, qui se diu virtutibus, & probitati addixerunt, quique cum ipsis virtutibus longo tempore versatur, vberes earum, atque iucundos fructus produxerunt. Summa enim est, omnium Philosophorum consensu, difficultas aliquem dimouere ab habitu virtutum etiam ciuilium, & politicarum. Vnde Valer Max. lib. 2.cap.5. in princ.ait, quòd cùm Metellus causam repetundarum diceret, tabulæque eius ab accusatore expostulata, & ad nomen inspiciendum circa iudicium ferrentur, totum consilium ab eorum contemplatione oculos auertit, ne de aliqua re, quæ in his relata erat, videretur dubitasse non in tabulis, sed in vita Q. Metelli argumenta syncera administratæ pecuniæ legenda sibi iudices crediderunt, indignum rati integritatem tanti viri exigua cera, & paucis litteris perpendi. Et Marc. Tulli. in orat. pro Publio Sylla. Omnibus in rebus iudices, quæ grauiores, maioresque sunt, quid quisque voluerit, cogitauerit, admiserit; non ex crimine, sed ex moribus eius, qui arguitur, est ponderandum. Neque enim potest quisquam nostrum subito fingi, neque cuiusque repente vita mutari, aut natura conuerti, nemo repente fit summus, nemo repente turpissimus, &c.

Non enim præsumitur virum honestum & proui- 233
dum aliquid perperam fecisse, aut facturum esse, cap. cùm in iuuentute, de purgat. Canon. cap. in nostra vers. nos vero, de procurat. cap. facto, ibi, maximè si laudabilis opinionis existat, de sent.excom. cap. quia sunt 28. dist. cap. miramur 61 dist. Mexi.ad leg. Tolet. p.1.fundam.10. num.13. Cassiodor. lib.6. var. epist.3. ibi, Si honoris alicuius est origo laudabilis bonum initium sequentibus rebus potest dare præconium. Hinc mors ma- 234
la putanda non est quam bona vita præcessit. S August. lib.1. de ciuitate Dei cap.11. & ideo nouum non est quòd multi sancti viri subitanea, vel infortunata mundo morte fuerint extincti. S. Simeon Stilytes fulgure occisus. S. Belinus à canibus in partes diuisus Gero Archiepiscopus Coloniensis cum putaretur à suis mortuus, viuus fuit sepultus. Scotus cum solitus aliquando 235
fuisset per magnum spatium eleuari, & crederetur mortuus à fratribus, qui ignorabant hunc eius morem, illum sepulturæ mandarunt, at postea venientes eius discipuli, scientes id sæpiùs accidere, inuenerunt eum viuum fuisse sepultum, vt refert S. Bernardinus de Seña tom 4. serm.1.de Regno Dei inter extraordinarios numer. 5. Et de quodam sancto viro fertur inter libros studendo derepente mortuum fuisse, digito demonstrante in aperto libro vers. illum, Iustus quacunque morte præoccupatus fuerit in refrigerio erit.

Masculi vbi sunt vocati successiue, & in eorum 236
defectum vocantur fœminæ, an hæc vocatio intelligatur de masculis eiusdem lineæ, & gradus? Resp. affirmatiuè per Molin. de primog. lib. 3. cap.5. numer.71. Pereg. de fideicom. art. 27. num. 24. vbi ait quòd vbi dictum esset, ita quòd extantibus masculis fœmina non succedant tunc fœmina melioris lineæ, & gradus præferenda est viro remotiori, sequitur Fusar. de substit.quæst.379. num.52. Surd. cons. 317. num.37. & 38. vbi tenet quòd si fœminæ ex concessionis forma vocatæ sint successiuo ordine post masculos, intelligendum est iuxta gradum regularem successionis, itaut masculi eiusdem lineæ, & gradus præferantur, Cephal.cons.619. num.16.lib.5. vbi num. 46. in fortiori casu tenet quod vocatis masculis per lineam rectam ad exclusionem fœminarum, intelligitur de masculis vltimi possessoris, idem Cephal. cons.345. n. 8. & 9. lib.3. Gutier. cons.13. num. 27. resoluens quod vbi vocantur descendentes, itaut linea masculina succedat anteaquam fœminina, adhuc filia vltimi possessoris præferenda est patruo masculo, quia dicta verba intelliguntur de linea recta; vnde si non superest masculus ex ea succedit fœmina eius lineæ ad exclusionem masculorum alterius Pulchrè Gam. decis. 354. num.6. vbi attestatur ita decisum non obstante quod clausula aiebat que en quanto hubiesse Varones decendientes del fundador le hubiessen y no las mugeres: & deinde. E si de todos los sobredichos mis fijos no hubiere decendiente Varon, y hubiere fija, &c. & concludit decisio quod verba prædicta non possunt intelligi existentibus masculis omnium linearum vniuersaliter, sed secundum subiectam materiam, intelligi debent de descendentibus illius lineæ penes quam discurret successio.

cessio. Eleganter Cab:d. *decis* 208. *p.* 1. referens ita
fuisse decisum in casu fortiori quando ad maioratum
vocati erant descendentes cum expressa clausula quod
non esset mulier, & tamen fuit resolutum ad fauorem
fœminæ vltimi possessoris ex ea ratione inter alias, quod
si testator per verba generalia fœminas propter mascu-
los exclulerit à successione maioratus, nec adiecerit ex-
pressè illas se propter masculos remotiores excludere
velle, intelligendum est exclusisse fœminas per ma-
sculos tantum eiusdem gradus & lineæ, non autem
per remotiores, & addit *numer* 12. hoc admittendum
esse etiam eo casu, quo ex clarissimis institutionis ver-
bis fœminæ per masculos remotiores excluderentur.
Rimin.iun. *cons.*741. *à num.*10. *lib.*7. quo loci post-
quam censuit vocationem de hærede in hæredem, de
primogenito in primogenitum debere intelligi per suc-
cessionem regularem, concludit *num.*92. verba clausu-
læ casus, de quo interrogatus fuit, v. g. & successiue
de primogenito in primogenitum, donec eius linea ma-
sculina durabit, intelligenda esse de linea recta effecti-
ua, Fab. Turret. *cons.*23. *num.*26. *lib.* 1. plene Castil.
*controu.tom.*5.*cap.*93.*n.*26 *&* *tom.*6 *cap* 138. *num.*18.
Valenzuel. *cons.*97. *ex num* 75. *cum seqq.* vbi ait vo-
catione masculorum in maioratibus semper poni ad
designandam formam succedendi, vt prius masculus, &
post eum fœmina succedat, atque ita fœmina non
censetur exclusa, & *num.*78. concludit in hæc verba.
Ideo in successione illorum maioratuum remansit fir-
ma regula iuris, scilicet quod vocatio masculi ad in-
gressum successionis solum fit ad ponendum ipsam in
persona, in qua est radicanda assignando ordinem
prælatitium successionis & non exclusionem fœmina-
rum, Perez de Lara *de vita hominis cap.* 30. *num* 82.
vbi has conclusiones in casu difficiliori intellexit, nem-
pe quando institutor non expressè exclusit fœminas,
sed vocauit filium suum primogenitum, & eius filium
masculum, & alios filios secundo, tertio, & quarto
genitos, & eorum filios masculos, quod non ex hoc
censeatur maioratus agnationis, nec exclusa fœmina
in perpetuum, sed solum prælatio masculis tributa.
Addit. ad Molin. *d.lib.*3.*cap.*5. *sub num.*71. *vers. quod
fortius asseuerandum est*, Mast. *de success. legali p.* 3.
quæst. 12. *art.*4. *num.*3. *&* 4. vbi dicit quod in fidei-
commisso relicto masculis, fœminæ succedunt defi-
cientibus masculis, Rot. *decis.* 316. *numer.*4. *part.* 1.
recent.

237 Mentiris verbum, an importet magnam iniuriam?
Resp. esse iniuriosissimum, per Bart. & Ias. *in l. si quis
extraneus, ff. de acquir. hered.* Ioan. Corras. *lib.*6. *mi-
scel. cap.* 24. *numer* 6. Andr. Gail *lib.* 2. *obseru.* 100.
Ioan. Christophor. Boschi. *de iniur. disp.* 1. *numer.* 20.
Castill *decis.*171. *numer.*9. *tom.* 2. Heuing. Papo *de iu-
re retortitionis p.*3. *thesi* 16. *& in thesi* 38. respondet
ad *l. qua omnia* 25. §. 1. *ff. de procurat.* ex qua videba-
tur probari secundum aliquos quod procurator, de quo
ibi, *per suum mentiris in iudicio conuicium sibi factum
retorserit*, & sic excusari, de quo nullum illic animad-
uerti poterat verbum: sed posito addit dictus He-
uing. quod per hoc mentiri se purgasset procurator,
factum hoc esset in iudicio à procuratore, qui à domi-
no criminis accusatus è vestigio excipiens se criminis
reum inficias iuisset, id quod ad hunc retortitionis vul-
gans casum, qui extraiudicialis, & priuatus est actus
accommodari non possit, cum hoc tantum egisse præ-
sumeretur reus procurator, vt excipiendo se contra
accusatorem defenderet, non vt illum calumniæ
ineraret, sine qua sibi retortitio constare nequit,
vtpote quod iniuriam sibi illatam iniuria retor-
queret.

238 Minor an possit libere testari sicut maior, & de bo-

nis suis ad [illegible] disponere [illegible] se, & curato-
rem suum hæredem instituere, [illegible] constet dolo cura-
toris fuisse circumuentum & inductum ad testandum in
sui fauorem, vt per Anton. Gom. *l.* 3. *Tauri numer.*5.
Azeued. *l.*13 *à num.*14 *vsque ad num.* [illegible] *tit.* [illegible] *lib.*5.
Recop. Galganet. *de tutel. & cur. lib.* 3. *quæst.* 54. *per
tot.* vbi ex *numer.*4. contrarium tenere videtur, Gu-
tier. *etiam de tutel p.* 2. *cap.* 14. *à num.* 1. *&* *numer.* 20.
Quicquid dicat Rebuff. quem referunt & sequuntur
Duen. *reg.* 31. *in verb. Administratores*, Caualcan. *de
tutor. num.* 279. Pereg. *de iure fisci lib* 2. *tit.*6. *num.*12.
quia Rebuffus loquitur stante lege expressa sui Regni,
quam ibi glossat, hoc nuncupatim prohibente. Nec de
minore, qui optime disposuit testamentum suum, pote-
rit quandoque dubitari ab illo rite factum non fuisse,
quia reperiuntur minores 14. annorum, qui in iure vt
Doctores respondent; & minores septennio, qui lati-
nam loquuntur linguam, Ego antequam maternam
pronuntiarem, opera & diligentia doctissimi parentis
mei Latinam didici, & in illa ætate loquutus fui. Re-
fert Plutarchus *in Cicerone* illum in ætate 15. annorum
composuisse poëma quoddam heroicum, cui titulum
dedit, *Pontius Glaucus*. Narrat Suetonius *cap.*6. Tibe- 239
rium Cæsarem in ætate nouem annorum orationem fu-
nebrem publicasse dictasse in sui parentis morte Histo-
riæ mandauit Card. Cæs. Baron. *in annalibus anno* 240
Christi 374. Sanctum Augustinum in ætate 19. anno-
rum Rhetoricam publice in patria sua docuisse. Et Iu- 241
recons. *in l.* 1. §. *pueritiam, ff. de postulando*, ait filium
Neruæ in ætate 17. annorum publice in iure respondis-
se, vbi Angelus affirmat Bartolum idem fecisse. Et Bal- 242
dus cum esset ætatis quindecim annorum publice repe-
titionem dictauit *ad l. centum Capuæ, ff. de eo quod cer-
to loco*: & in eadem ætate idem Fulgosius *ad l. mani-
festæ turpitudinis, ff. de ritu nupt.* Et Politus Senens. cum 243
totius Italiæ admiratione in ætate 16. annorum millia
iuridica Paradoxa publice defendit, vt refert Matth.
Gribald. *de ratione studendi lib.* 1. *cap.* 2. Alia plura
exempla adducunt Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.*41. *à nu-
mer.*45. Bobadil. *in sua politica lib.* 1. *c.*7. *n.* 22. Mendoç.
in lib. 1 *Regum tom.* 2. *c.*3. *in exposit. littera à num.* 1. &
præcipuè *n.* 22. *cum seqq.*

Monopolia vt exerceantur an ex priuilegio Princi- 244
pis concedi possit? Resp. affirmare Innoc. Rimin.iun.
Aules, & Bobadil. citatos à Mastrill. *de Magistrat.
lib.* 3. *cap.*4. *num.*441. Sed licet eorum sententia defen-
di possit eo casu, quo vrget iusta causa, & communis
vtilitas præcisa, & necessaria: nihilominus his terminis
præcisi contrarium verius videtur, ex Greg. Lop. *l.* 2.
glos. 2 *ad fin. tit.* 7. *part.* 5. ibi, *Aduertant tamen Princi-
pes concedentes ista priuilegia ne concedant contra pu-
blicam vtilitatem, neque ob ditandum vnum alios de-
struant, neque dona ingeny, & natura, quæ Deus
dat hominibus, Principes prohibeant, iubendo quod
vnus solus exerceat talem artem, vel tale officium,
sed præ oculis habeant Deum, & publicam vtilita-
tem, cui ex iniuncto regimine, seruire debent*, &c.
Sot. *de Iustit. lib.*6. *quæst.*6. *art. fin.* Albert. Brun. *in-
ter consilia feudalia ipsius cons.* 131. *vers. vltimo mo-
ueor*, Manh. Lopez Bracco *lib.* 2. *de regendi ratione
fol.* 38. Menoch. *de arbitr. casu* 569 *num.* 27. Surd.
*cons.*321. *numer.*24. Franc. de Ponte *de potest. Prore-
gis tit.*10. *rub. de mercat seu nund. numer.* 9. Anton.
Thesaur. *decis.*16. Farin *fragm. crimin. p.* 2. *verb. Mo-
nopolium n.* 305.

Mulier, quæ à viro deflorata fuit sub spe & promis- 245
sione matrimonij, si postea passa sit ab alio cognosci,
an possit petere vt promissa sibi adimpleantur, vel
vt saltem competentem dotem talis vir sibi soluat?
Resp. virum ad nihil teneri, vt per Vincent. Caroc. *decis.*

seu casu 68. vbi per sex fundamenta ita concludit,& iudicatum refert, Iacob. Cancer. var. resol. lib. 2. c. 11. de sponsal. n. fin. Paul. Bellon. de potestate eorum quæ fiunt in continenti c. 18.

246 Mutuare pecuniam ciuitati an ciues ditiores compelli possint quando necessitas publica immineret? Resp. affirmatiuè, etiamsi ad mutuandum nemo sit compellendus, vt per Auil. ad cap. 2. Prætor. in glos. de mercaderia num. 11. & cap. 17. glos. à rasonables n. 33. & c. 34. glos. sin nuestra licentia Mexia in pragm. tassa panis concl. 1. n. 58. Auendan. de exequen. mand. lib. 1. cap 19. n. 33. & cap. 14. n. 9. Menchaq. controuers. illustr. lib. 1. cap. 6. num. 7. Ioan. Garc. de expens. c. 12. num. 67. Azeued. l. 1. num. 27. vers. vel melius erit tit. 21. lib. 5. Recop. & l. 21. n. 1. tit. 11. eod. lib. 5. Matiens. d. tit. 1. glos. 9. n. 4. cum seqq. tit. 25. eod. lib. Gutier. practic. lib. 2. quæst. 180. num. 29. Bobadill. in politica lib. 3. cap. 3. num. 18. & lib. 5. c. 5. n. 22. Cabed. Lusit. decis. 92. num. 8. p. 2. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 8. tit. 5. n. 18. Cened. canon. quæst. 33. num. 12. Et etiam Rex pro defensione patriæ contra hostes Reip. poterit cogere subditos diuites, vt sibi mutuent pecunias, Reip. in l. dotis causa n. 118. ff. soluto matr. Ceuall. commun. quæst. 906. alias fin. n. 44. tom. 4. Et quid quoad Clericos,& ecclesiasticas personas? Vide Auiles d. cap. 17. verb à rasonables num. 33. Mexia d. concl. 1. num. 60 Matiens. d. l. 1. glos. 9. num. 5. in fine, Bobadill. d. lib. 3. cap. 3. n. 18. Ceuall. communium q. 578. n. 3. cum

247 seqq. & q. 897. à num 617. Sed dubitari potest an in hoc casu liceat mutuantibus aliquid vsurarum nomine ratione lucri cessantis, vel damni emergentis recipere? Id vtroque Iure licere, & eis permissum esse docent Sot. de Iustit. lib. 6. q. 1. art. 3. concl. 1. & 2. Nauarr. commento de vsuris num. 44. cum seqq. Mascard. de probat. concl. 934. num. 41. & 42. Menchaq. de success. creat. lib. 1. §. 6. num. 21. & 21. & controu. illustr. lib. 1. cap. 68. Menoch. de arbitr. cas. 110. num. 12. Vincent. Carroc. de deposito tit. quid veniat in act. depositi rub. concessio 4. num. 5. fol. 215. Surd. decis. 159. num. 17. & decis. 345. num. 16. Ludou. Peguera decis. 22. num. 4. pau-

248 lo post med. vbi ait coactum mutuare Communitati, vel Vniuersitati posse pacisci de aliquo lucro ob damnum vitandum, non verò de aliquo lucro cessante ante moram, Sigism. Scac. de commerc. §. 1. q. 7. p. 2. ampl. 8. num. 14. vbi tradit in hoc casu, quando scilicet compulsi sunt mutuare etiam ante moram de interesse pacisci posse.

249 Mutuatæ rei valor seu pretium si crescat vel decrescat, cui cedat damnum, vel commodum? Resp. cedere creditori si eueniat sine culpa, & mora debitoris, per l. vinum ff. si certum pet. Mozz. de contract. tract. de mutuo tit. de naturalibus mutui n. 15. Laurent. Rodulph. in cap. consuluit, de vsur. p. 2. q. 7. n. 9. & p. 3. n. 2. & 3. Sigism. Scacc. de commerc. §. 1. q. 1. à num. 415. vbi assignat rationem, quia licet dicatur plus recipere, non tamen recipit vltra sortem; non sic erit quando mensura mutatur; si enim mutuaui tibi centum modicos tritici,& Principis iussu modius tritici sit minutus, aut auctus, non liberaris soluendo secundum mensuram minorem, sed secundum mensuram veterem: nam in primo casu minus redderetur, in secundo plus, Azor. instit. moral. p. 3. lib. 7. c. 10. q. 6.

250 Officiales supranumerarij an gaudeant priuilegiis ordinariorum? Resp. negatiuè per l. decurionibus C. de silentiar. lib. 12. ibi, Etenim triginta numero instituuntur Consiliarij & illi immunes dicuntur, & propterea si alij creentur silentiarij non gaudent priuilegiis eorum, qui sunt numerarij, &c. l. eos 5. l. fin. C. de apparit. Magistr. milit. & priuil. eorum lib. 12. ibi, Eos qui in officiis nostris merentes statutorum tantummodo numero inserti sunt, fori præscriptione muniri, cæteros verò, qui supra huiusmodi numerum militare noscuntur, quasi nec militantes, & apud [illegible] Præfecturas, & apud clarissimos Prouinciarum Rectores de quolibet pulsari, & conueniri, & sine [illegible] præscriptione respondere negotio sancimus, &c. Menoch. cons. 1179. fere per tot. & præcipuè à n. 9 Mastrill. de [illegible] 151. à n. 31. Ioan. Maria Nou. in praxi elect. fori sect. 2. [illegible] 34. n. 9. fol. mihi 217.

Officium siue qualitas duplex vbi in eadem persona concurrit, cuius personæ consideratio habenda? Resp. illius qualitatis considerationem habendam, cuius contemplatione actus geritur, per Seraph. decision. 1[illegible] 58. Ioan. Gutierr. Dolana decis. [illegible] num. 20. Solorzan. de iure Indiarum tom. 1. l[illegible] 2. cap. 21. num. 7. cum seqq. & tom. 2. lib. [illegible] cap. 24. num. vlt. & cap. 23. num. 38. Non enim [illegible] conuenit quòd vna & eadem persona ob varios respectus [illegible] censeatur, cum hoc sit concedendum ratione dupli[illegible] quod vnus,& idem habet, vt vno casu possit ille maior, & dignior, & in alio minor,& minus dignus Menoch. cons. 907. num. 1. cum seqq. Theodos. de Rubeis in singul. Rotæ p. 4. tit. de præcedent. resp. 1. num. 2. tom. 2. pag. 469. & resp. 2. num. 14. cum seqq. pag. 488. D. Coutelor in quæst. de præcedent. num. 6 [illegible] Franc. de Amaya ad lib. 10. Cod. sub tit. de decurionib. in l. vlt. cap. 1. num. 65. Marc Anton. Surgent. in Neapoli illustrata lib. 1. cap. 27. num. 22. & 23. p. 301. Ioan Bapt. [illegible] oro in compendio decis. Neapol. tom. 1. verb. Consiliarius electus, Fului Constant. ad tit. de Consulib. lib. 12. C. n. 36. Doctissim. D. ni D. Laurent. Ramirez de Prado in supremo Castellæ Senatus Reg. Consiliar. in alleg. de præcedentia n. 39. 251

Pater an possit rem meliorem sibi eligere, & assumere in tertiam, & deteriores relinquere filiis? Resp. negatiuè cum Alex. in l. Marcellus §. res quæ num. 7. & 10. ff. ad Trebell. Tell. l. 19. Tauri col. 2. in princ. Cou. in cap. Raynaldus § 2. num. 5. de testam. Valasc. cons. 53. num. 9. & de partit. cap. 19. num. 30. cum seqq. quos refert & sequitur Mic. Remoso obseru. 36. n. 6. vbi addit nec hoc facere posse, si domus, vel prædium quod assumpsit in tertiam, excedat valorem ipsius tertiæ. 252

Pater qui potest meliorare vnum ex filiis in tertio, & quinto bonorum, an possit meliorare duos, & vnum pro vita sua, & alterum post eius mortem, & vnum ad decennium,& alium ad alterum decennium? Resp. affirmatiuè per Seguran. in l. vnum ex familia §. sed etsi fundum ff. de legat. 2. n. 57. & 58. Roder. Xuar. in l. quoniam in prioribus ad declar. leg. Regni q. 5. n. 1. & 2. Azeued. l. 3. n. 15. tit. 6. lib. 5. Recop. Menes. ad l. vnum ex familia §. si duos n. 1. Anton. Gom. l. 1. Tauri n. 2. Castil. l. 27. Tauri n. 10. 253

Pater an teneatur soluere quod mutuatur filiofam. causa studij: Resp. teneri si debitam moderationem mutuum non excedat, per Socin. reg. 137. limit. 1. Duen. reg. 370. in princ. Greg. Lop. l. 6. glos. 7. tit. 1. part. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præs. 68. n. 3. & 8. Didac. Perez l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordinam. pag. 605. & se[illegible] vers. fallit septimò, Mozz. de contract. lib. rub. de mutuo tit. quomodo deficiat, seu finiatur mutuum numer. 26. Palador. in sesquicentur. differ. 12. §. 1. numer. 9. & 13. Petr. Greg. syntagm. iuris lib. 22. capit. 3. num. 11. vers. secundus, Matth. Coler. de processib. execut. part. 1. cap. 10. num. 28. Alex. Trentacinq. var. lib. 3. tit. de solut. resol. 19. numer. 14. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 301. vers. 8. Azor. instit. moral. part. 3. lib. 7. cap. [illegible] quæst. [illegible] Rebell. de obligat. Iustit. part. 2. lib. 8. quæst. 2. numer. 13. Stephan. Grattan. discept. forens. cap. 60. num. 23. & 25. [illegible] procedit licèt filius studeat contra voluntatem patris glos. verbo soluit in l. sed Iulianus §. quod [illegible] ff. ad SC. Maced. 254

Bald.

Bald. Nouell. *de dote p. 6 priuil. 46. num. 1.* Fab. de
Anna *in addit. ad* Vincent. de Anna *si g.* 184. Gu-
tier. *in repet. auth. Sacramenta puberum n. 74. C. si
adu. vendit.* Stephan. Gratian. *d. cap. 60. num. 23.* Pa-
rens meus *in remiss. ad Ordin. Regiam Lusit. lib. 4.*
255 *tit. 50. §. 4.* Intellige quando filius addiscit Gramma-
ticam, & dat operam humanis litteris, & artibus libe-
ralibus: nam pro istis disciplinis addiscendis pater præ-
stare debet expensas, non vero pro maioribus faculta-
tibus, nisi pater semel incepit filium erudire. Anton.
Gom. *l. 29. Tauri numer. 18.* Anton Menes. *in auth.
res quæ num. 92. C. commun. de leg.* Mench *de success.
creat. §. 30. numer. 202.* Auendan. *resp 17.* Spin. *in spe-
culo testam. glos. 18. num. 79. vers. quid autem dice-
mus*, Pichard. *in §. quadam actiones, in tract. de col-
lat. art. 3. numer. 55. Instit. de action.* late Mangil. *de
imput. q. 51. per tot.* Hæc tamen fallunt quando pater
prouideret filio de rebus necessariis, & qui mutuauit
hoc sciret, Duen. *d. reg. 37 columt. 4.* Gutier. *vbi supra
num. 78.*

256 Pensione grauatus beneficiarius an satisfaciat relin-
quendo & cedendo fructus beneficij? Resp. satisface-
re, licet sit personaliter obligatus, vt post Ioan. Bapt.
Ferret. *cons. 73.* Bursat. *cons. 361. num. 18.* resoluit Fe-
lician. de Solis *de censib. tom. 2. cap. 1. n. 6. in fine vers.
nec obstat.*

257 Pensio reseruata de consensu titularis an soluatur à
regressario post purificatum regressum? Resp. negati-
uè, quia Papa tunc reseruat pensionem soluendam à
titulari, & eius successoribus, ac proinde iure merito
quando beneficium peruenit ad regressarium, cum ille
non sit successor Rectoris consentientis, sed capiat be-
neficium ex suo primæuo iure, quamuis pensio fuerit à
principio valida attamen illa post purificatum regres-
sum, ipsi regressario non præiudicat. Ita Cassad. *decis. 1.
de pension.* Gig *de pension. 79.* Putc. *decis. 97. lib. 2.*
Rot. *in Mantuana pensionis 4. Decembris 1626. co-
ram bona m. Merlino.*

258 Pensioni antiquæ an consensisse censeatur impe-
trans beneficium sub narratiua quod sit ea pensione
grauatum? Resp negatiuè, quia talis impetrans fate-
tur quidem beneficium esse grauatum pensione, sed non
inde fatetur pensioné esse valide reseruatam, cum etiam
potuerit inualide reseruari, iuxta notata per Bald. *cons.
269. in fine vers. alia quæstio lib 1. & cons. 270 num 11.
& 12. vers. dicit aliquis, eod. lib. 1.* quibus locis proba-
tur quòd si actus potest fieri ciuiliter, & naturaliter,
confessio probat quidem actum, non autem an natura-
liter, vel ciuiliter fuerit factum, cum vtroque modo fie-
ri potuerit, Alex. *cons 179. num. 4. lib. 2.* Paris. *cons. 107.
num. 2. lib. 4. & cons. 104. num. 90. lib. 2.* Felin. *in cap. si
cautio num 55.* [illegible] *ed circa hanc, de fide instrum.* Ita
Rota *in Auersana pensionis 27. Martij 1628. coram
bonæ mem. Merlino & in Militen. pensionis 7. Iu-
nij 1630. coram bona mem Coccino*, vbi dicitur fuisse
recessum ab aliis decisionibus, in quibus contrarium
fuerat decisum à Rota.

259 Pensionis an capax sit illegitimus, prima Tonsura,
vel minoribus Ordinibus initiatus? Resp illegitimum
prauia dispensatione ab Episcopo ad primam Tonsu-
ram promotum, censeri & effici capacem pensionis abs-
que alia particulari dispensatione, prout reiecta opi-
nione Gigantis & Rebuffi perpetuò Rota tenuit,
quemadmodum attestantur Samen. *in reg. de annali
quæst. 11 in fine*, Gambar. *de auctoritate Legati à la-
tere lib. 6. numer. 28.* & sunt decisiones coram Orio-
len. relatæ *in p. 1. diuers. decis. 424.* coram Card.
Seraph *decis. 1264. numer. 2.* & coram Card. Blan-
chetto *in Aquileien. fructuum 14. Ianuarij 1599.*
coram Litta, relata per Nicol. Garc. *de benefic. in ad-*

*dit. ad part. 1. cap. 5. numer 117. & in Veneta pensio-
nis 10. Decembris 1577.* coram Robusterio, *& in Cæ-
saraugustana pensionis 19. Februarij 1595.* coram Gi-
ptio, *& in Burgen. pensionis coram bona mem Buratto*,
apud Marchesan. *de commission tom. . fol. 5 7* vbi
quòd perpetuò Rota seruat hanc opinionem, & coram
Merlino *in Regien. translationis pensionis 14. Maij
1627.* & coram Coccino Decano *inter eius impressas
decis. 31. n. 8.*

Pensionem soluere an teneatur intrusus in benefi- 260
cio? Resp. teneri si percepit illius fructus, per Greg.
resp. 29. Bellencin. *de cha it. subsid. q. 34. num. 1.* Bur-
sat *cons. 361 num. 19. & 25. lib. 4* Nicol Garc. *de be-
nefic. part. 1. cap. 5. num. 182. cum seq.* Seraphin. *de-
cis. 116. num 3* Duran. *decis. 369. num. . lib. 2* aliàs es-
set iniquum vt verus titularis, qui nullos fructus perce-
pit, pensionem soluere teneretur, Mantic. *decis. 339.
num. 3.* Burat *decis. 669 num. 4. & decis. 636. num. 3.
& decis 915. num. 3.* Valenzuel *cons. 137. numer. 37.
tom. 2.* Successor verò in beneficio pensione grauato te- 261
netur ad illius solutionem non solùm actione reali tan-
quam percipiens fructus, super quibus fuit impositum
onus reale pensionis, *cap. querelam*, & *ibi* Abb. *not. 3.
de elect.* Felin. *in cap ad audientiam el 2. num. 6. de re-
script.* Castren. *cons. 338. numer. 4. vers. aut quæritur
lib 1.* Decian. *cons 183. num 8. tom. 2.* Gig. *de pension.
q. 39. num. 1. & q 40. num 1. & q. 43. & 47. numer. 2.*
Gonzal. *ad reg 8. Cancel. glos. 34. num. 45. & seq.* Man-
tic. *decis. 273. num. 1.* Gregor. XV. *decis. 507. num. 2.*
Duran. *decis. 369 num. 1.* Sed etiam tenetur actione
personali, qua titularis acceptans beneficium pensione
grauatum videtur quasi contrahere cum pensionario,
& se obligare ad onera beneficio imposita, *§. hæres
quoque Instit. de obligat. quæ ex quasi contr* Guid Papæ
decis. 577. Zerol. *in praxi Episcop. p. 2. verb. pensio*,
Gonzal. *ad reg. 8. Cancel glos 5 §. 5 num 46.* Lotter. *de
re benef. lib. 1. q. 36. num. 87. & 88 & q. 19. num 42.*
Verall. *decis 13. part. 1. & decis. 302. p. 1.* Rot. *in recen-
tior decis. 176. num. 3 p. 2.* Greg. XV. *decis. 215. num. 7.*
nec est locus excusationi sub prætextu ignorantiæ, Ve-
rall. *decis. 107. num. 4. p. 3.* Lotter. *d q. 39. numer. 49.*
Quod bene procedit etiamsi successor fuerit ordinaria
auctoritate prouisus, vt per Nicol. Garc. *d. p. 1. cap. 5.
num. 187.* Lotter *d. q. 39. num. 101.* Et licèt de illo in
reseruatione nulla fuisset facta mentio, glos. *verb. Prio-
ratus in cap. nisi essent, de præbend.* Felin. *in d. cap. ad
audientiam el 2. num. 6. de rescript.* Castr. *cons. 338.
num. 4. vers. ex litteris lib. 1.* Bursat. *d. cons. 361. num. 16.*
Gig. *de pension. q 44. num. 2.* Valenzuel. *cons. 104. n 5.
tom. 2.* Rota *in Toletana Pensionis . Iulij 1630. coram
bona mem. Merlino.* Et non alteratur obligatio soluen- 262
di pensionem mutatione personæ in beneficio iam pen-
sione grauato *l. 2. §. ex litteris ff. de verb. oblig.* Bald *in
l. 2. n. 3. C. de hered. act. & in l. vbi adhuc 29. num. 47.
C. de iure dot.* Guid. Papæ *q. 629. ex num. 1.* Valenzuel.
cons. 114. num. 32. tom. 2. Greg. XV. *decis 275. num 2.*
Duran. *decis. 67. num 19 & 20.* Rota *apud Post. in fine
sui tract. de manutent. decis. 202. n. 2.* Lotter. *d. lib. 1.
q. 38. à n. 111. & q 39 n. 6.*

Pœnæ conuentionales quando debeantur? Resp. non 263
deberi nisi quatenus concurrant cum interesse, vt per
Ioan. de Lignano *in cap. cum dilecta, de arbitr.* Laurent.
de Rodulphis *in repet. cap. consuluit q. 67. de vsuris*,
Matth. de Afflictis *decis 135. Quidam Venetus num 4.
& 5.* vbi addit ita fuisse decisum, & quod de stylo Cu-
riarum receptum est condemnationem pœnæ non fieri,
nisi quatenus interfit, cui idem testatus adhæret, The-
saur *decis. 79. sub n. 1.* Petr. Rebuff. *in l vnic. glos. 1. n. 54.
C. de sentent. quæ pro eo*, Caf. de Vrsill. *ad Afflict. d.
decis. 135. num. 5.* Auendan. *in dictionario verb. Pœna*

conuentionalis, Ioan. Garcia de expens.cap.5. num. 63. Roder. de annuis reddit.lib.3.q.5. num. 10. Azeued. l.4. num.57. cum seqq. tit. 21. lib. 4. Recop. Bertazol. cons.490.num.3. lib.2. in crimin. Bursat. cons.21. n.14. lib.1. vbi numer. 25. addit quòd sit magis hæc opinio, & pro anima securior, Franc. Marc. decis.411. num.9. & 10.p.1. Sigism.Scacc. de iudic.lib.2.cap.2.num.537. Gutier. de iuram.confirm. p.1. cap.36.num. 10.& 12. & Canon. lib.2.cap.10 n.5. Verall. decis.231.part.2. Seraph. decis. 94. num. 23.& 24. part.1. Rot. decis. 371. num.3.& decis. 809. per tot. & maximè ad fin.
264 p.1. diuer. Et verificato quòd interesse non concurrit, pœna conuentionalis peti non potest, vt resoluit Sarmient. select. lib.3.cap.6. num.10.& 11. quem sequitur Thesaur. decis.98. num. 4. quia pœna conuentionalis nunquam exigitur quando ex contrauentione damnum parti non resultat, Afflict. rub.55. in constit. eos qui scienter, sub num. 18. Sigism. Scacc. de iudic. lib.1.cap.8.num.526. Stephan. Gratian. discept. forens.
265 tom.1.cap.36. num.63. Vbi enim damnum non adest, ibi condemnatio fieri non debet, l. sancimus C. de pœnis, Rumin. cons.255.num.74. Becc. cons.102.num.32. Lancell. Gallia cons.28. num.21. Giurb.cons.16.n. 32. Alex. Raudens. de analog.cap.14 num 131. Pœna enim debet culpæ respondere, l. respiciendum ff. de pœn. l. Pedius ff. de incend. ruina, & naufrag. cap.afferamus 24.q.1. Alber Gentil. lib. 3. de iure belli cap.1. Patrit. de Regno lib.8. cap.14. Valenz. cons.91 num. 47. Ioan. Poran. de Senatore lib.2 cap.9. Guillelm Fornet. lib.1. select.c.15 Henric Bocer. de Regal.lib.c.3.n.110.Famess. de Republ.lib.2 paneg 5 c.8.

266 Possessio ex contractu nullo, seu inutili an transferatur? Resp. negatiuè per l.3. §. sciendum ff. de donat. inter virum, ibi, *Sciendum autem est ita interdictam inter virum & vxorem donationem vt ipso iure nil valeat quod actum est, proinde si corpus sit quod donatur, nec traditio quicquam valet*, &c. quæ verba vltima possessionis etiam translatione inficiantur: alioqui si hæc in vxorem transiret, aliquid transferretur, nec Iureconsultus assereret nihil transire, seu actum nec quicquam valere, quasi & dominium, & possessionem includat, nihilque excludat, prout vniuersalis negatiuæ proprium est, l. Iulianus ff. de legat. 3. glos. verb. quæcunque in cap. solita, de maior. & obed. glos verb. nullo modo in Clem.2. de ætate & qual. clariùs translationem possessionis ex actu nullo negat text. in l. si eum qui 26.ff. de donat.inter. ibi, *quia licet illa Iure Ciuili possidere non intelligatur*, & in l. inter virum 46. ff. eod.tit. ibi, *inter virum, & vxorem nec possessionis vlla donatio est*. Ex quibus iuribus hanc sententiam tanquam inuariabile præceptum eliciunt DD. per text. ibi in l. iubemus 24. §. sanè, vers. nisi enim C. de sacros. Eccles. & in l.1. C. non licere habit.lib.11. Alex. cons. 69.num.12.lib.5 & cons.81. num. 11. lib.3. Plot. in l. si quando n.285. C. vnde vi, Socin. iun. cons.84. n.4. & 5.lib 3. Tiraq. de iure constituti p.3. limit.7. à numer.13. Mandos. ad Roman cons.321. num.1. verb. remansit, Caualcan. de tut. & curat.num. 152. Bursat. cons.140. num.18.lib.2. Menoch. cons. 1095. num. 6. 7. & 12. vol.11. Surd. cons.176.ex num.14. Miet. de maior.p.3. q.9. ex numer. 29. in noua impres. Contrarium verò, videlicet ex actu nullo, & prohibito possessionem transferri videtur probari ex l.1. § si vir vxori, & ex l. quod vxor 16. ff. de acquir. posses. & ex l. nec vllam 13.§. in omnibus ff. de petit. hæred. & in l. si donatæ 36.ff. de donat. inter virum, & in l.2. §.1. ff. pro donato, & in l.1. §. deiicitur vers. denique ff. de vi & vi arm. Matiens. l.8. glos.5. num. 32. & glos.6. num.1. tit.7.lib.5. Recop. Christoph. de Paz de tenuta tom.2. cap.28. num.9. cum seqq. & tom. 2.cap.54. numer.17. Pro concordia distinguendum est inter prohibitionem alienationis absolutam, & eam, quæ sine aliqua solemnitate, vel qualitate interdicta [illegible] casu ex alienatione contra prohibitionem absolutam sequuta non transferatur possessio, quia nec lex, nec testator aditum alienationi patefaciunt, vel parant, l. si creditor §. vlt. ff. de distract. pign. cum similibus. Secundo verò casu possessio transire queat: quoniam lex, quæ alienationi præceptum solemnitatis iniunxit, lapsu temporis, aliove modo supplere illam quit, Matiens. in d.l.8 glos.5. a num.11. Surd. d.cons. 276. numer.15. in fine cum seqq. Et ita concordantur iura ci-
tata, quod scilicet l. sed & si 25 ff. de donat. inter vi- 267
rum, & l. si vir vxori ff. pro donato, quibus cauetur vxorem vsucapere posse rem sibi a marito donatam, procedunt cum nec maritus pauperior effectus non fuit, vel (quod in idem recidit) rem alienam donauit: in his enim & similibus speciebus bona fides versatur, & ideo vsucapioni fit locus. Aliter atque si pauperior redderetur, nam cum tunc iusta possessione careret, vsucapere prohiberetur, l. quod vxore 16. ff. de acquir. possess. l.1 § 2 ff. pro donato, sequitur glos.1 in d. l. quod vxore, Vigel. in methodo Iuris Ciuilis lib.7.c.13. tit. pro donato, except.2. in princ. & replicat. 4. Anton.Fab. lib.7. coniect. Iuris cap.13. in princ. & de errorib. pragmat. tom. 2.decad.42. errore 3.pag 83 & errore 4 pag.834. Scip. Gentil. lib.2. de donat. inter virum, & vxor. cap 28. Schiford. lib. 2. ad Anton. Fab. tract. 38. q.4. col.2. Non enim detentator ex reprobo titulo rem nanciscens, vel detinens possessor est, sed in solius nudi facti possessionis apparentia reperitur, inter quos longum, latumque discrimen versatur, l. quod seruus 21. & ibi glos. verb. ciuiliter ff. de acquir. posses. l. si quis 10. §. idem Pomponius ff. eod. tit. cap. cum Apostolica 8. de his quæ fiunt à Præl. vbi soli iusti possessores possidere dicuntur.

Possessor, & dominus præcipuus alicuius rei si ad- 268
mittat in ea condominum, vel compossessorem, an deinde talis dici possit? Resp. iam non dici præcipuum dominum, vel possessorem; quia per huiusmodi communicationem præiudicat sibi in illa prærogatiua vnitatis, atque singularitatis, cap.1. § præterea, vbi glos. & Bald. col.1. quibus modis feud. amit. idem Bald. cons. 275. col.4 vers. supposito autem lib.2. Paul. Castren. cons.84. col.2. lib.1. Deci. cons. 369. col.4. Tiraq. in tract. de iure primog. q.26. num.1. & 2. Corbul. de iure emphyt. tit. de causa priuationis ex eo quod emphyteuta patitur alium inuestire num.1. cum seqq. Ruin. cons.1. numer.18. lib.1. Brun. cons.40. ad fin. & cons.8- col 5. vers. plus dicit. Ratio est, quia consortium, & communicatio huiusmodi dominium includit, Bald. in l. dudum numer.7. C. de contrah. empt. Stephan. Gratian. discept. forens. cap.874. numer. 6. Et facit text. l. hiems est 96. §. prædia ff. de verbor. signif. & in cap. sicut ij 47. dist. ibi, *Proprium nemo dicat quod est commune*, & in l. in re communi 25. ff. de seruit. rust. ibi, *In re communi nemo dominorum iure seruitutis neque facere quicquam inuito altero potest, neque prohibere quominus alter faciat*, &c. Et est optima doctrina Rebuffi in d. § prædia, ibi, *Prædia non dicuntur esse alicuius quando sunt communia, sed cum illorum quilibet habet dominium etiam partis diuisæ, veluti si quispiam habeat vnum prædium, alter aliud, quandiu vero commune est, non potest dici alicuius illorum. Itaque si prædia sint inter fratres communia, non dicentur simpliciter esse vnius fratris, sed cum adiunctio, scilicet prædium est Titij pro parte, iste est Baro talis loci pro parte, sed non dicitur Baro simpliciter*, &c. Et vbi consortium, & societas prærogatiuæ diuiditur inter duos, diuisionem huiusmodi vocat alienationem & imminutionem, Iureconsultus in l. si pupillorum in princ. ff. de rebus eorum, Corne. cons.252. in princ. lib.1. Becc. cons 25. num.8.

*num.*8 Stephan. Grat. *discept. forens. tom.* 5. *cap.* 905. *n.*16. maxime quando per hanc communicationem, & diuisionem ius & prærogatiua datur illam antea non habenti, tunc enim alienatio, & diminutio totalitatis inducitur, *leg.* 1. *Cod. communia vtriusque iudic.* Surd. *cons.* 308. *numer.* 18. Menoch. *consil* 80. *numer.* 1. & 56. & *cons.* 974. *numer.* 18. & *consil.* 985. *numer.* 6. Steph. Gratian. *d. lib.* 5 *cap.* 317. Conducit text. *in l.* 2. *vers. naturale Cod. quando & quibus quarta pars deb. lib.* 10. ibi, *Naturaliter negligitur, quod communiter possidetur, & qui totum non habet, se nihil habere arbitratur*, vbi Luc de Peña *numer.* 11. ibi, *De propriis enim maxime curatur, de communibus autem minus*, vt dicitur 2. *Politic. Rarum enim est quod magnum est, cap. si officia* 95. *dist. cap. in sancta* 2. *quæst.* 7. & rationem præstat text. *in capit. legimus* 93. *dist. Omne quod rarum est plus appetitur, pulegium apud Indos pipere pretiosius est.*

269 Possidere dicens nulla alia bona præter à se relata, an transferat onus probandi in prætendentem contrarium? Resp. affirmatiuè per glos. *in l. cum de lege ff. de probat* receptam per Ias. *cons.* 34 *a* 11. *lib.* 1. Herculan. *de negat. proban. n.* 255. Cephal. *cons.* 133. *num.* 53. Bursat. *cons.* 23. *numer.* 2. *lib.* 1. Anton. Gabr. *commun. tit. de probat. concl.* 1. *num.* 8. Mascard. *de probat. concl.* 1159. *n.* 40. & 41. Sfort. *de restit. in integ. q.* 36. *art.* 7. *ad fin.* D. Barb. *in l. maritum n.* 35 *ff soluto matr.* Menoch. *consil.* 98. *n.* 49. Surd *cons.* 167 *n.* 35. & *cons.* 434. *n.* 30. Gabr. Aluarez *de priuileg. pauperum p.* 2. *q.* 5. *n.* 12. & *n.* 26. Marta *voto* 178. *n.* 6.

270 Præcedentiam an aliquando Rex præstet inferiori? Resp. inferiorem Comites præcedentem, Regẽ præcedere in illis actibus, in quibus Rex tanquam Comes assistit, per Igne. *in l. accessorios §. non alios n.* 428 *ff. ad S. C. Syllan* Aufrer. *de potest. Eccles in secular. n.* 14. *vers.* 19 Feder. de Senis *cons.* 220. *in fine*, Franc. Marc *decis.* 459. *n.* 19. *p.* 1. Mynsing *cent.* 5. *obseru.* 3. Mastrill. *de magistrat. lib.* 3. *c.* 8. *n.* 32. & 33. Exempla adducunt Emman. Sueyro *in Flandria historia lib.* 10. *pag.* 322. Vlloa *in vita Caroli V. fol.* 14. Camill. Borrel. *de præstantia Regis Cathol. c.* 46. *n.* 347.

271 Præcedentiam an & quando Rex habeat super Cardinales? Resp. Regem in suo Regno habere præcedentiam super Cardinales, in Consistorio verò, & Capella Pontificia Romana Decanus sacri Collegij illum præcedit, secundùm Menoch. *cons.* 902. *num.* 71 *lib.* 10. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 121. *num* 7. Theodos. de Rubeis *in singular. Rota tom.* 2. *p.* 4. *tit. de præcedent. resp.* 2. *pag.* 487. Mich. [illegible]tto *in tract. de præcedent. q.* 13. *num.* 7.

272 Præcedentiam super Episcopum an & quando Vniuersitatis Rector habere possit? Resp. Rectorem vniuersitatis in actibus illius præcedere Episcopo scholari, vt per Purpur. *in l.* 1. *n.* 195 *ff. de officio eius*, Steph. Grat. *discept. forens. c.* 106. *n.* 4. Anguian. *de legib lib.* 3. *contrau* 33. *n.* 85. vbi quòd Rector Complutensis in actibus Vniuersitatis præcedit Archiepiscopo Toletano, refert Ioan. de Solorzan. *de Indiarum gubernat. tom.* 2. *lib.* 3 *c.* 8. *sub n.* 46.

273 Præcedentiam super Episcopum an & quando habeant Inquisitores contra hæreticam prauitatem? Resp. DD. Inquisitores præcedere DD. Episcopis in causis Fidei, vt per Eymeric. *in director. p.* 3. *q.* 50. *n.* 3. Steph. Grat *discept forens. c.* 106. *n.* 38. & *c.* 298. *n.* 1. 2. 26. & 46. Hermosil. *ad Part.* 5. Greg. Lop *super glos.* 2. *in proæm. n.* 61. Theodos. de Rubeis *in singul. Rota tom.* 2. *p.* 4. *pag.* 469. *col.* 2.

274 Præcedentia an aliquo casu debeatur iuniori? Resp. tunc deberi si illi maior iurisdictio commendetur quam antiquiori in actu eam exercendi, ad not. per Marsil. *cons.* 16. *numer.* 55. & *cons.* 27 *numer.* 5. Fab. de Anna *cons.* 40. *numer.* 14. Marta *voto* 101. Mastrill. *decis.* 130. *numer.* 13. & *de Magistrat. lib.* 5 *c.* 4. *num.* 68. Ponte *decis.* 8 *num.* 1. Marcel de Mauro *alleg.* 50. *per tot* & præcipue *num.* 24. *tom* 1. *fol.* 160. vnde posse hic inferri ait quòd postquam maiori dignitate præest Dux Florentiæ, licet posterior sit creatus quam Dux Ferrariæ, ex hoc præcedere debeat, Crauet *cons.* 982. & 983. refert Iacob. Speidel. *in sylloge quæstionum iuridicarum & politicarum lit. P. numer.* 70. *ver. de præcedentia inter Ferrariæ, & Florentiæ Duces.* Et noster Anton. de Nebrixa *in chronica Regis Catholici Hispano idiomate scripta p.* 3. *capit.* 93. *fol.* 110. *col.* 1. & 2. notat euenisse exemplum huic rei accommodatissimum inter Regem Aragoniæ Ioannem II & eius filium D. Ferdinandum Catholicum Castellæ Regem quando pater in ciuitate Victoriæ filio occurrit *Otrosi* (ait iste insignis Historiographus) *se puso a su mano izquierda, y el Rey de Aragon no lo consentio, y assi entraron en la ciudad el Rei de Aragon à la mano izquierda del Rei su hijo, y el Rei fue con el Rei su padre hasta su posada, y descavalgo en ella para lo poner en la camara, el Rei de Aragon quando supo que aquesta era su posada le dixo. Vos hyo que sois Señor principal de la Casa Real de Castilla, donde yo vengo, sois aquel à quien todos los que venimos de aquella Casa somos obligados de acatar y seruir como à nuestro Señor, y pariente mayor, y los honores que vos yo deuo en este casa an maior lugar que la obediẽcia filial que vos me deueis como a padre: por tanto tornad à caualgar que io ire con vos a nuestra posada porque assi lo quiere la razon; el Rei por lo que os que su padre le hizo, consentio que fuesse con el.* Referunt etiam Stephan. de Garibai *in compendio historia Hisp. lib* 18. *capit.* 12. quem allegat Ioan. Bapt. de Larrea *in decision. Granatens tom.* 1. *disp.* 1. *num.* 40. & hos citat doctissimus D. meus D Laurentius Ramirez de Prado in supremo Castellæ senatu Regius Consiliarius doctrina, & eruditione præclarus in *alegat. de præcedentia num* 9.

Præcedendi, vel sedendi ius in honorabiliori loco Ecclesiæ si controuertatur quis cognoscere debeat? Resp. Episcopum esse Iudicem competentem etiam inter laicos, & non Iudicem secularem; ita plures, quos lata manu retuli *in collect. ad Concil. Trid. sess* 25. *de Regular. cap.* 13. quibus addo Paul. Piasec. *in praxi Episcop. p.* 3. *c* 3 *tit. de Visitat. Regular. à n.* 40. *fol. mihi* 209. Perez de Lara *de anniu. & capellan. lib.* 1 *cap.* 24 *n.* 29. Castoc. *de except. contra præiudicialia sentent. except.* 44. *numer.* 66. Cancer. *var. resol. part.* 3. *cap.* 10. *num.* 115 *pag. mihi* 317. Ceuall. *de cognit per viam violent. part.* 2. *qu.* 124. *per tot.* Salgad. *de Regia protect. tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 9. *n.* 3. 275

Præscriptibilia an aliquo casu sint bona ad vsus communes vicinorum deputata? Resp. esse præscriptibilia quando ea possidens cum immemoriali priuilegium allegaret, per Rip. *in l. quominus n.* 102. *ff. de flumin.* Greg. Lop *l.* 7 *glos.* 2. *tit.* 29. *part.* 3. Azeued. *l.* 1. *num.* 64. *tit* 15 *lib.* 4. *Recop.* Mier *de maior. p.* 4. *q.* 21. *n.* 50. *cum seqq. in* 2. *impres.* 276

Præscriptibili in materia qualis titulus sufficiat ad acquirendum dominium, & validitatem? Resp. insufficientem iuncta obseruantia quadraginta annorum sufficere, vt per *leg. vlt. §. fin. Codic. de fundis patrim. lib.* 11. tenent Ioan. de Platea *ibi numer.* 3. *vers. secundò nota*, Salicet. *in leg. comperit Codic. de præscript.* 30. *numer.* 4. vbi latè D. Barbosa *numer.* 46. *cum seqq.* Alexan. *consil.* 30. *numer.* 21. & 12. *lib.* 5. Batt. *consil.* 196. *numer.* 7. *lib.* 1. vbi quod si concessio priuilegij in aliquo deficiat, cursus temporis id roborat; & in materia *leg.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *Recopil.* tradit Gironda 277

de priuileg. num.75. dicens sufficere titulum, seu priuilegium non plenum cum possessione quadraginta annorum, quod priùs dixerat Aules ad c 13. Prator. verb. Alcaualas sub n.5 ad fin.

278 Præscriptio an interrumpatur per litem in qua quis obtinuit? Resp. negatiue per Felin. in cap.illud num. 17. de prescript. Balb. de prescript. 5. part. 6. partis q.4. n.37. Cassan. cons 47.n.7 Burg de Paz cons. 38 n. 19. Menoch. cons. 307. n.55. Sfort. cons. 20. n. 11. Monter à Cueua Arag. decis. 21. n.16.

279 Præscriptio iurium, & incorporalium, siue seruitutis vt interrumpatur quæ debeant concurrere? Resp. solam impatientiam, & resistentiam verbalem concurrere debere & sufficere, per Paul. de Castro in leg. 2. numer. 5. Codic de seruit. & aqua, Ioan. Philip. cons. 43. numer. 27. vol 2. Alexan. consil. 108. num. 4. lib. 1. Ioan. de Amicis cons. 50. n. 4. vers & quod aduersarius, & consil. 56. n. 7. fol. 53. Caualcan. decis. 4. n. 55. vol. 5. & decis. 7. n. 15. eod. vol. Anton. Fab in suo C. tit. de longi temporis prascript. defini. 1. fol. 266. Cranet. cons. 973. n. 23. lib. 5 Rodulph. Schrad. cons. 4 n. 178. vers. vsque adeo vol. 1. Aldouin. cons. 47. n. 10. & 11. vers. sola impatientia, Alphet. cons. 38. n 22. vers. & pro interruptione vol. 2. Osaich. decis. 101. n. 22. & 23. vers. quia ex actis.

280 Princeps an & quando possit iuri quærendo derogare? Resp. Principem de plenitudine potestatis etiam sine causa posse derogare iuri non plene quæsito, vel quod consistit tantum in spe, cum Bart. in l. Gallus § & quid si tantum, n. 14. ff de liber. & posthum. vbi Socin. n. 23 Greg. Lop in l 1. glos. 2. verb. mugeres q. 28. vers. si verò maioria tit. 23 part. 6 Albert. Brun. cons. 1. numer. 60. Campeg. cons. seq. num 56. & 37. vers. ex quibus, Socin. ibi cons. 10. num. 25. & 26. Franc Becc. cons. 56. ex numer. 55 Petra de potest. Principis cap. 30. per tot. maximè num. 30. vers. rursus. & num. 35. vers. tertiò, & n. 55. vers. sed promissis, Burg. de Paz in proœm. legum Tauri num. 322. Rouit. cons. 15. num. 23. Ponte cons. 154. num. 16. cum seqq. vol. 1. Marta de success. legal. p. 1. q. 23. art. 3. num. 58. cum seqq. & part. 3. q 1. art. 5. à n. 13. vsque ad n. 20. & p. 4 q. 4 art. 4. in append. à n. 3. vsque ad n. 19.

281 Princeps faciendo legem generalem an possit auferre res priuatorum, & præiudicare interessatis? Resp. affirmatiuè per l. venditor iuncto §. si constat ff. commun. prad. Innoc. & alios in cap. qua in Ecclesiarum, de constit. Bart. in l. toties §. 1. ff. de pollicitat. & in consil. 172. Dubio, numer. 1. Bald. in l. rescripta, vers. tertio quærunt Doctores, C. de precibus Imp. offer. Alex. cons. 190. incip. Visis his, numer. 23. 16. & 17. Petr. Paul. Paris. cons. 1. num. 45. cum seqq. vol. 1. Hippol. Rimin. cons. 413. n. 44. cum seqq. Franc. Bursat. cons. 138. numer. 52. vol. 2. Mandel. Alba cons. 185. Tiber. Decian. resp. 41. num. 57. cum seqq. vol. 2. Petr. Surd. consil. 210. numer. 64. & 65. Ludou. Gom. in reg. Cancell. tit. de non tollendo iure quæsito quæst. 15. vers. sed istis non obstantibus fol. mihi 52. Restaur. Castald. in tract. de Imper. quæst. 98. numer. 9. vers. & præcipuè, Anton. Gabr. commun. sub d. tit. de Iure quæsito non tollen. conclus. 1. numer. 1. vers. contrarium tamen, & vers. item in indiuiduo, Matiens. 6. glos. 1. numer. 18. cum seqq. tit. 10. lib. 5. Recop. & l. 11. glos. fin. tit. 7. eod. lib. 5. & in dialog. Relator. part. 4. cap. 12. num. 2. cum seqq. Castill. controuers. tom. 3. cap. 28. num. 19. & 20. & tom. 5 cap. 85. num. 178. cum seqq. Maximè si causa subsit; nam sine ea non posse Principem etiam legem generalem condendo, dominium rei alienæ auferre, tenent Bart. in 1. constit. Digestor. vers. omnem numer. 5. Imol. in d. cap. qua in Ecclesiarum num. 20. Matth. de Afflict. in prælud. ad Constit. Neapol. q. 4. n. 7. & decis. 321. n. 16. Roch. de Curte in cap. fin. de consuet. fol. 46. col. 3. Syluan. cons. 66. numer. 24 Bellon. cons. 2. n. 8. cum seq. Cephal. cons. 45. num. 306. Petr de Gregorio de concess. feudi p. 1. q. 7. num. 27. & 28 Lancel. Gallia cons. 44. n. 43. & seq. Menoch. cons. 1305. n. 19. cum seq. Muta ad cap. 38. Sicil. n. 10. & 12. tom. 1. Gutier. in l. nemo potest num. 73. ff de legat. 1. Vincent Caroc de locato quæst. 11. num. 4. fol. 448. Camill. de la Rata cons. 86. numer. 125. Federic. Scot. in resp. 1. tit. 2. lib. 1 num. 189 cum seqq. Mart. de iurisdict. part. 4. casu 193. num. 12. 15. & 25. & in suis votis voto 117. num. 10. Iacob Cancer var. tom. 3. cap. 3. num. 84. Bernard Græuæ ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 56. consid. 2. num. 8. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 5. cap. 991. num. 38. Glont. resp. 1. pro ciuitate Messanensi p. 3. num. 234. cum seqq Ludou. Rodolphin. de absoluta Principis potest. c. 6. n. 165. & seq. Mastrill. de magistrat. lib. 3. capit. 4. numer. 356. Guzman. de euiction. quæst. 52. ex num. 1. & præcipuè n 65.

Princeps an possit ex causa derogare iuri substitutorum? Resp. affirmatiuè per Molin. de primog. lib. 3. capit. 8. numer. 31. vers. ex quibus consequitur, & lib. 3. capit. 3. ex numer. 20. Topium de potest. Princip. secularis § 6. num. 2. & 2. Marta de success. legali part. 4 quæst. 1. art. 1. num. 31. cum seqq. & qu. 4. art. 4. num. 16. Monet. de commut. vltim. volunt. capit. 9. numer. 444. Castill. controu. tom 3. cap. 28. Cancer. lib. 3. var. cap. 3. num. 60. Fusar. de substitut. quæst. 623. num. 7. Cutelli de donat. tract. 1. disc. 2. part. 6. num. 44. cum seqq. Solorzan. de gubernat. Indiar. tom. 2. lib. 1. cap. 16. n. 37. 282

Et quod ob priuatam vtilitatem possit Princeps derogare substitutionibus tenent Menoch. cons. 936. numer. 9. cum seqq. Rodulph. de suprema Principis potest. capit. 6 numer. 146. & 149. Et hinc Bald. per text. ibi in leg. si testamentum C. de testam. num. 2. tenet quod in Principe satis est quòd putet causam subsistere, & ex opinione sua statuat, seu mandet: idem Bald. in leg. rescripta numer. 10. C. de precib. Imper. offer. Ciriac. tom. 1. controu. 160. num. 8. pulchrè Ias cons. 136. num. 9. & 10. lib. 2. vbi quòd solus motus habetur pro iusta causa, & numer. 11. ex Bald. in capit. Ecclesia S. Mariæ, col. pen. vt lite non contest. addit quòd ad iustificandum motum Principis sufficit quæcunque occasio, Petra de potestate Principis capit. 32. quæst. 8. princ. ex numer. 10. pag. 208. Pereg. cons. 8. numer. 24. lib. 1. Schrader. consil. 9. numer. 66. cum seq. vol. 1. vbi numero 68. subiungit in hoc casu quamlibet rationem motiuam pro causa sufficere, & reputari, Simanch. de Cathol. institut. tit. 9. numer. 269. Ponte consil. 151. numer. 24. & 25. vol. 2. Mieres de maior. part. 4. quæst. 1. limit. 1. numer. 111. cum seq vbi totam hanc materiam circa concessionem facultatum ait positam esse in arbitrio dominorum, qui in Concilio Cameræ assistunt, Carol. Tapia decision. supremi Consilij Italiæ 20. Ponte consil. 152. vol. 2. 293

Et in terminis quod possit Princeps vnire feudum ad effectum vt in eo vnus solus succedat in præiudicium aliorum agnatorum habentium ius succedendi, probat Ias. consil. 236. per tot. vol. 2. qui loquitur in Comitatu Mirandulæ, & Concordiæ, & probat Regem Romanorum potuisse inspecta hac publica vtilitate illa feuda reducere ad ius primogenituræ, idem Ias. consil. 207. per tot. vol. 4. Cephal. cons. 3. ex num. 18. cum seq. & præcipuè num. 23. & 24. lib. 1. Becc. consil. 56. numer. 33. & cum seqq. vol. 1. Pereg. consil. 4. numer. 26. lib. 1. & consil. 12. num. 24. lib. 6. vbi pro iusta vnionis causa adducit ma- 284
iorem familiæ splendorem si possideantur plures iurisdictiones, Ciriac. tom. 2. controuers. 312. numer. 23. vbi quòd Princeps potest de feudis antiquis exigere primogenituram in præiudicium vocatorum.

Mart.

Matt. *de success. leguls part. 3. quæst. 2. art. 3. à numer 13. vsque ad 16.* Miet. *de maior. part. 1. quæst. 26. num. 92. in 2 edit.* vbi quòd ne feudum diuidatur, potest Princeps illud vnire, & maioratum de eo facere in præiudicium comprehensorum. Quæ confirmantur ex traditis à Baldo *cons. 333. Præmittendum est, vol. 1.* vbi dicit quòd licèt Imperator non possit sine causa deuestire vasallos, potest tamen feudum ponere sub quadam lege æquitatis, & iustitiæ, sequitur Menoch. *cons. 331. numero 111. lib. 4.* Molin. *de primog. lib. 4. capit. 3. numer. 17.* Rodolphin. *de potest. Principis capit. 6. num. 191. fol. 37. à tergo.* Et absque dubio procedit principalis sententia de iure substitutorum ex causa derogando à Principe quando illis est satisfactum, Molin. *de primog. lib. 4. cap. 5. num. 6. vers. nam aut Princeps,* Tapia *decis. Consilij supremi Italiæ 20. n. 14. cum seqq.* Ponte *d. cons. 52. n. 28. vers. dixi, quarto, & vers. cum igitur.*

285 Princeps alicui contractui suum consensum & facultatem concedens, an dicatur contrahere, aut aliquid ex suo dare? Resp. negatiuè, quia solùm contrahentes habiles facit, & Iuris impedimentum remouet, vt per Isern. *in cap. Imperialem, de probib. feudi alien. num. 11. & ibi* Camer. *fol. 57. col. 4.* Idem Isern. *in cap. 1. qui successor. ten. num 6* Paris. de Puteo *de reintegr. feudali cap. 267. num. 5.* Freccia *de subfeud. lib. 2. quæst. 29. num. 9* Cæs. Contard. *in l. vnic. C si de mom. possess. limit. 1. 9. 8. numer. 47.* Valasc. *de partit. cap. 13. num. 70* Vincent de Franch. *decis. 540. numer. 10. & 11.* Nouar. *quæst forens. lib 1. q. 38. num. 12 vers. nec obstat,* Larata *cons. 43. num. 3.* Montan *in repet d. cap. Imperialem super verbo Imperialem sub num 33. lit. B. vers. mihi autem,* Rouit. *in rub. de feudis num. 66. cum seqq. & cons 1. num. 7. & 8. lib. 2.* Georg *in repet. feud. c 6. n. 14. cum seqq.* Corbul. *de iure emphyt. tit. de caus. priuat. ab alien irreq. dom. ampl. 6. numero 2.* Ponte *de potest. Proreg. tit. 8. §. 3. numer. 24. pag. 166.* vbi quod dominus assentiendo nihil aliud facit nisi tollere obstaculum, & vasallus est, qui transfert dominium *& § 11. numer. 17. pag. 301.* vbi idem repetit, idem Ponte *cons. 59. num. 49. lib. 1. & cons. 30. num. 22. & 23. lib. 2.* Fulu Lanar. *in addit. ad Reg. Lanar. ad cap. 1. de his, qui feud. dare poss num. 51. pag. 117.* vbi quod assentire non est alienare, siue feudum de nouo concedere, sed tantum alienantem non impedire ius eius prorogare, & veterem inuestitura n confirmare ex Bald. *in cap. quæ in Ecclesiarum num. 19. de constitut.* quod repetit *num. 117. & seqq.* Molin *de primog. lib. 4. capit. 3. numer. 24.* vbi loquens de facultatibus Regiis expeditis à Consilio Cameræ, dicit Regem concedendo nihil de suo donare, Reg Constant. *in l. 1. Cod. de filius official. lib. 12. num. 72.* vbi dicit contractum in quo Princeps assentit, non dici contractum Principis, nec habere illius priuilegium, Rot. *decis 100. num. 49. & 50 com. 5. recent.* vbi in terminis *cap. cum aliquibus, de rescript. in 6.* probat quòd quando Papa dispensat contra statutum de non recipiendis nouis Canonicis, cum quis ad Canonicatum admittitur, admissus dicitur à Capitulo, & non à Papa, Gallup *in methodo feudor. p. 2. cap 5. num 21 cum seqq.* vbi cum Baldo, & aliis probat quod filius consentiens refutationi feudi à parente factæ nihil agit quoad diminutionem patrimonij, sed solum se tollit de medio, vt refutatio suos operetur effectus, sed si filius est primogenitus, & indubitabilis feudi successor, vt quia est feudum ex pacto, & prouidentia, tunc consentiendo videtur ipse feudum refutare, & cedere, & ad hoc allegat tex. *in l. in adibus ff. de donat.*

286 Princeps ad lites & scandala vitanda an possit partes etiam inuitas ad concordiam reducere. Resp. affirmatiuè, per *caput, cum inter R. 16. de electi.* ibi, *ad componendum coegit inuitum, &c. cap. nonnulla 28. de rescript. cap placuit 9. dist. l. æquissimum 6. ff. de vsufr.* Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum num. 45. de constitut.* Caccialup. *in tract. de transact. quæst. 10. num. 15.* Paul de Castro *in l. quidam existimauerunt num. 6. verb. Princeps vero,* Alex. *num. 6.* Ias. *num. 4. vers. certiò facit ff. de rebus cred.* Padil. *in rub. de transact. num. 12.* Petra *de potestate Principis cap. 6 num. 96. & cap. 32. in 1. exemplo num. 69.* Et in primogenijs Pinel. *in l. 1 part. 3. n. 50. in 8. limit. Cod. de bonis mat.* Molin. *de primog. lib. 4. c 9. n. 20. cum seq* Miet. *de maior. p. 4. q. 22. n. 5.*

Princeps an possit propria auctoritate, quoties sibi 287
videbitur, causas & lites alibi vertentes ad se, suumque tribunal Regium auocare? Resp. affirmatiuè ad not. per Guid Pap. *decis. 440.* Chassan. *in consuet. Burgund in proœm. verb. de nos Parlaments, num. 6.* Decian *tract. crimin. lib. 4 cap. 15. num. 9.* Alban. *cons. 1 numer. 21* Gamd. Lepidi *Lucensi decis. 55.* *Mastrill. de magistrat. lib 3. cap. 4. num. 166.* vbi probat propter 288
potentiam litigantium posse Principem ad se causam auocare, & sua manu Regia abbreuiare, & summariè terminare, Iannin. *de citat. reali lib. 1. cap. 1. num. 258.* Muta *in proœm. cap. Regni numer. 51.* Roland *cons. 12. num. 29. vol. 3.* Sned *cons. 237. num. 12 & cons. 462. num. 6.* Camill Borrel. *de compromis. §. 7. glos. 3. n. 6.*

Princeps an possit priuilegium à se concessum sub- 289
dito tollere, reuocare, & moderare? Resp. affirmatiuè per Innoc. Abb Card. & Imol. Felin. Dec. & alios plures; quos refert & sequitur dicens hanc opinionem communi omnium iudicio receptam videri Cou. *var. lib. 3. cap. 6. num. 1.* & in terminis maioratus Hispaniæ Greg Lop. *in l. 3. verb mugeret col. 9. vers. si vero maioria tit. 13. part. 6* vbi citat Bald. *in l. qui se patris ad fin. Cod. vnde liberi,* probantem esse speciale in Principe quod possit reuocare suum priuilegium, sine causa, etiamsi esset alicui Ius quæsitum: idem probant Burg. de Paz *in proœm. legum Tauri numer. 327* Auendan. *ad l. 27. Tauri glos. 1. num. 5.* Angul *ad l. 11. meliorat glos. 2. num. 9.* Tapia *in decis. 20. supremi Consilij Italiæ numer. 11.* Ponte *cons. 152. ex num. 24 vol. 2.* Robles de Salzedo *de represent. lib. 3. cap. 5. num. 26. & 27.* Noguerol. *alleg. 32. num. 171.*

Priuilegiorum in generali derogatione an compre- 290
hendantur priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa concessa? Resp. non comprehendi per Mohedan. *decis. 11. de surepatr.* repetita apud Pute. *decis. 314. lib. 1. in noua impres.* Roman. *cons. 430. numer 14. vers. septima ratio,* Card. *cons. 47. à num. 2 vsque ad fi.* Roland. *cons. 15. num. 22. lib. 3.* Burat. *cons. 16 numer 57. lib. 1.* Pinel *in rub. C. de resc ind. vendit. part. 1. cap. 2. col vlt.* Lap. *alleg. 96.* Seraph. *decis. 1082. numer. 3.* Rot. *decis. 48. numer. 8. part. 1. diuers.* Marescot. *var. resol. lib. 2. capit. 40. numer. 28.* Marta *cons. 40. ex num. 22. & per tot.* vbi latè probat quod cridæ de annatis soluendis etiam cum clausulis derogatoriis emanantes non comprehendunt feuda ex contractu, & mediante pretio concessa, *& cons. 145. num. 16. cum seqq.* vbi idem repetit, Gonzal. *ad leg. 8. Cancel. glos. 36. numero 36. cum seqq.* vbi loquitur in eisdem terminis quod per derogationem generalem non censetur derogatum priuilegiis per viam contractus concessis, Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 5. capite 845. num. 17. & cap. 891. num 61.* Fott. *statuto 41. num. 20. & 21.* Muta *ad cap. Regni Sicil. com 1 in proœm. numero 86. pag. 17.* Bonacin. *tom. 2. tract. de legib. quæst. 3. puncto 8.*

§.3.n.12.& 13.Tapia decis.8.n.7.Paschal.de patria po-
test.p.1.c.1.n.97.cum seqq.
291 Priuilegium immunitatis an extendatur ad perso-
nas, & bona post priuilegium quæsita ? Resp. exten-
di, per Bart.cons.59.num. 4.lib.1. Viui.opin.792.n.1.
& opin. 641. numer. 3. Marešc. var. lib. 2. cap. 85.
Nouar.tom.1.quæst. 127.num. 26.Franc.Anton.Costa
292 cons.80.num.16.Vnde comprehendere incolas de nouo
superuenientes resoluunt Bald. in cap. 1. §. si quis de
manso col. 3. num.7. Nouar.d.q.127.ex num. 8. Ricc.
post decis.150.p.2.in allegat. ibi posita à num.4. Muta
293 ad pragmat.Sicil.tom.1.tit.10.num.33. & 34. Et pri-
uilegium de percipiendis gabellis extendi ad gabellas
superadditas etiam ex facto Principis tenent Bald. in l.
virum iam in 1.quam in 2.lect.ff.de petit.hæred. Angel.
in l.at vbi num.2.eod.tit Brun de augmente concl.16. n.
5.& 6.latè Menoch.cons 201.n.150.lib.3.& cons 1105.
ex n 5.lib.12.Ricc.decis.161.n.9 post princ.p.3.Fab.de
294 Anna cons.61.n.20.& 21.Medices cons. 51.n. 42. Et
priuilegium ab Imperatore concessum villis ciuitatis
extendi ad villas de nouo auctas tradunt Ioan.Andr. in
addit ad Specul tit.de censib.§.nunc dicendum in ad-
dit.magna circa pen.col.& in regula qui sentit,de regul.
Iuris in 6.in mercur.Bald.in l.cum fundum ff.de legat.2.
Cou.pract.c.2.Gironda de priuileg.n.116.Muta d.tom.
1.tit.16.n.33.& 34. Denique priuilegium concessum
295 Collegio sexdecim virorum extendi ad septem collegas
postmodum prædicto collegio additos resoluunt Alex.
cons.178.n.8.lib.2.Bertachin.in repert.p.1.lit. A verb.
Augmentum consulum fol.mihi 183.Cabed.Lusit.dec.
113.n.2.p 2.

296 Procurator falsus quis dicatur ? Resp. non solum
illum dici, qui nunquam habuit mandatum, sed
etiam qui habuit, & fuit reuocatum, vel mandatum
est minus sufficiens, vt per Bald. in cap. nonnulli 28.
numer. 3. in fine, de offic. deleg. Curt iun. in l. licet
num. 2. C. de procurat Mastrill.Sicil.decis. 179.num.
9.part.2.Rot decis.111.n.3.p 4 diuers Et qui fuit sub-
stitutus à non habente potestatem substituendi, Marant.
de ordine iudic.p.4.dist.16.n.21 p.222 in edit. Veneta
de anno 1601.

297 Procuratoris gesta sine mandato an possint à do-
mino ratificari, vt retroacta valeant ? Resp. affirma-
tiuè per l. licet ff. de iudic. & non solùm in prima,
sed etiam in secunda instantia,vt post Angel. Paul. de
Castro, Bald. Bertachin. & alios, quos allegat, tra-
298 dit Aym.cons.108.num. 1. Natura enim ratificationis
alicuius actus est quod facta post actum, quia à prin-
cipio sine consensu ratificantis fieri non potuit, ope-
ratur vt valeat idem actus tanquam si à principio
actus esset cum ipsius ratificantis consensu, cap. cum
vos, vbi Panor. numero 5. de his quæ fiunt à Præl.
Molin. de Instit. tractat.2. disp. 468. vers. tertio di-
299 ctum est. Nihilominus tamen si fuerit oppositum de
defectu mandati, ratificatio post oppositionem facta
nihil operatur. Azeued. l. fin. ex numer. 5. tit. 21.
lib. 4. Recop. Gutiér. practic. lib. 2. quæst. 23.D. Bar-
bos. in l. alia §. eleganter num. 5. ff. soluto matr. Et
sic ratificatio debet interuenire antequam nullitas ab
aduersa parte opponatur. Suarez de Paz in practic.tom.
1.part.1. temp.2. num.34.Melch. Reinoso obseruat. 28.
n.17.quia ratificatio non retrotrahitur in præiudicium
300 tertij,cui iam erat ius quæsitum per oppositionem,The-
saur.decis.3.n.fin.

301 Procurator an licite retinere possit instrumen-
tum quousque ei sit satisfactum de sumptibus ? Resp.
affirmatiuè per Ias. in l. si non sortem §. si centum num.
10.vers.limita ff.de condict.indeb. Boer. decis.15.num.
3. Surd. decis. 50. Marescot. var.lib.2.cap. 112. num.
3.Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.
176.num.3.Farin.in praxi crimin. quæst. 106. num. 61.
Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 16. numer. 1.
Non verò pro salario sibi debito; nam pro eo scri- 302
pturæ vel instrumenta nequeunt retineri. Capic.
decis. 11. num. 1. Boer. citato loco, Aretin. de retent.
num.13.Gail.lib.2.obseru.12. num. 4. Caroc. de locato
p. 6. tit.de except.except.5. ob retent.& tit.de expens
quæst.1.num.3.& 6.vbi inquit idem esse in Aduocato,&
Iudice,quibus pro præmio laborum retentionem non
competere ait.

Procurator generalis Ordinis, cui data est pote- 303
stas pro Ordine, & pro singulis personis de Ordine
an sit sufficiens ad comparendum pro vno Conuen-
tu ? Resp. negatiuè per Felin. in cap. eam te, numero
14.& in capite cum dilecta numero 6.ante vers.amp ia
primò,de rescript Deci.cons. 1.num.3 Fallit in procu-
ratore generali Societatis Iesu propter amplissimas il-
lius facultates Rot decis.101.n.1.p. 2.recent. Fallit e-
tiam in procuratore generali Ordinis Prædicatorum ex
concessione Bonifacij IX. quod virtute communica-
tionis extenditur ad Carmelitanos,Coccin. decis. 169.
n.8.& 9.

Procuratoris negligentia in non comparendo,appel- 304
lando,vel prosequendo appellationem,an sit iusta cau-
sa ad appellandum ? Resp.non esse iustam causam per
Lancel.de attent. part.1.capite 14. numero 2. etiamsi
procurator soluendo non fuerit,dolo cessante,quia alias
nunquam esset dare desertionem,nec vnquam finis li-
tibus imponeretur.Crescent.decis.7.de appellat. Rota
decis.137.numer. 1.part.1.recent Burat.decis.849.num.
2.& decis.585.num. 8. & 11. & quòd ita practicatur
Cassad.decis.3.de appellat præsertim stante clara iusti-
tia in negotio principali.Greg.Lop.l.2.tit.23.part.3.in
glos.verbo contra algun personero,Sigism Scacc de ap-
pellat.q 5.num.22.Quod intellige in procuratore ad 305
omnes instantias, vel de procuratore generali ad om-
nes lites, & causas,qui etiam est procurator in causa
appellationis: secus verò in procuratore simpliciter
ad causam dato seu constituto, quia licet possit ap-
pellare, non tamen tenetur, nec potest prosequi ap-
pellationem, late Scacc.d.q.5.n.12.vers.extende etiam.
Et prosecutio appellationis an sit de appendicibus instan- 306
tiæ,& quod lata sententia procurator desinat esse talis,
quodque præfixio termini ad prosequendam appella-
tionem procuratori facta seu intimata non debet ar-
ctare principalem, vide pulchre Mohed.decis.6. de pro-
curat.

Promissio donandi an & quando idem importet 307
quod donare ? vide Bart. in l. iurisgentium in princ.
ff.de pact.Rip.lib.2.resp.cap.12.Menoch.cons. 1. num.
234.& cons.92. ex num.27.& cons.967.num. 1.& 2.
Mier.de maiorat.p.1.quæst.66.in 2 edit. Marcium Me-
dices inter decisiones Senens.exam. 5. num. 14. & 15.
Surd.cons.457.n.24.& cons. 535. n. 8. Stephan. Gra-
tian.discept.forens.tom. 5.cap 887.num. 20. cum seqq.
Merlin. controuers.cap.4.num.6.Rot.decis. 393. num.
2.tom.5.recent.Et idem importare promissionē donādi
quod donare in promissione fauore matrimonij facta
tenent Menoch.d.cons.92.Bursat.cons.100.n.11.lib. 1.
qui loquitur tam in promissione donandi quàm do-
tandi, Seraph. de priuileg. iuram. priuil.13.num.15,&
16 Hieron.Gabr.cons.58.num.10. & 11.lib. 1. Surd.
cons.457. num. 24. cum duobus seqq.Cancer.vari.reso-
lut.tom.3.cap. 15. num. 252.vbi num. 253.de promis-
sione constituendi dotem, Rot. decis 58.ex num. 20.
& decis.174.num.11.tom. 6. recent. Et in promissione
assignandi filio donationem propter nuptias ex cau-
sa matrimonij contrahendi, tradit Surd. consil.
457. numer. 13. vers. & quod dictum est in dote.
Sic etiam promissio meliorandi facta per patrem filio 308
ex causa matrimonij, est adimplenda; & pro facta ha-
benda, si non adimpleatur, vt constitutum est apud
Hispanos

Hispanos l.22.Tauri,& l.6. tit. 6.lib. 5.noue Recop.vbi Manent glos.7.& Angul.super eadem leg.glos.5.num.2.
309 Ex identitate rationis pactum,seu promissio instituendi maioratum, idem est ac instituere, Tell. d. leg. 22. Tauri num. 15. vbi dicit se ita in facto obtinuisse in quadam causa Caecerensi, Mieres de maior. p 1. quæst. 24 ex num 51.& quæst.66.Auendan.ad d.leg.22 Tauri glos.2.num.4.& melius leg.44. Tauri glos.16. numer. 9.Azeued.in d.l.6.num. 4.Angul. in eadem l.6. glos.5. numer.7.Merlin.controuers.cap.4 n.19.& 10.Et in promissione, & pacto de hæreditando filio illius matrimonij, quod sit idem quod ipsum hæreditamentum de præsenti factum, probant Cancer. var. lib. 3 cap.7. num. 122. cum seqq. Fontanel. de pactis nupt. tom. 1. claus.4.glos.9.part.4. ex num. 28. idem Cancer.lib. 1. cap.8.numer.168.in 2.edit. Franc. Molin. de ritu nupt. lib.3.q.8.num.11.cum seqq.Noguerol. alleg. 31. n.127. cum seqq.

310 Protestatio in iudicialibus an debeat repeti in quolibet actu? Resp. affirmatiue, quia si non repetatur, præsumetur ab ea fuisse recessum, iuxta resoluta per Mohedan. decision.44. alias 2.de iudic.Seraphin.decis. 502.num.2. Greg.XV decis 44.n.8.Caualer.decis.135. n.3.

311 Rationes quò loci sint reddendæ? Resp. reddi debere non in loco domicilij, sed in loco administrationis, per l.1.& 2.Cod.vbi de ratiocin.agi oport.l.Hispan. 32. tit.2.part.3.Franc.Bursat.cons.74. num. 5. Roland. à Valle cons.49.numer.67.vol.1. Baëc. de decima tutor. cap.2.num.186.Castill.leg.17.Tauri glos. de restit. col. 4. ad med. Auiles ad cap.27. Prætor. numer. 22. col.4. Rota Genuens. decis. 98. numer. 3.& 4. Escobar. de ratiocin.cap. 7. ex numer.1.Gutier. de tutel.part.3. cap. 2. num.125.D.Barbos. in l.heres absens §.2. num.60.ff. de iudic.

312 Recognitio solemnis an sit necessaria in instrumentis antiquis? Resp. negatiue, & quod ad hunc effectum necessaria non est antiquitas centum annorum, sed sufficit quod sit octuaginta, per Pute. decis. 1. de fide instrum. & decis. 146. lib 1. in correct. Caputaq. decision. 5. numer. 1. part. 3. vbi num. 2. reddit rationem, quia recognitio debet fieri per testes, in quibus dicitur esse in antiquis vsque ad sexaginta annos secundum obseruantiam Rotæ,Seraph.decis.1451.Card. Caualer. decis.518.Rot.decis.27.n.2.& decis.693.n.7.p.2. recent.

313 Recognitio priuatæ scripturæ quomodo facienda? Resp. à testibus dicere debentibus non solum habere notam manum scribentis,qui apocham confecit,sed etiã fuisse præsentes quando fuit scripta,per Felin. in cap. 2. num.14.de fide instrum.Alex cons. 150. num.16. lib.5. Ias.cons.184 n 34.lib.2.Rimin.iun cons.503.n. 13 Afflict.decis.181 num. 8.& 9. Gramm. decis.184 per tot. decis.106. n.33. & 14.Et quamuis de stylo Tribunalis Auditoris Cameræ soleat admitti recognitio facta per testes,qui habeant notam manum,ad notata per Vestri. lib.6.c.1.n.8.vers.nihilominus,Tiber.in praxi lib.1.c.33. n.10 nihilominus Rota non admittit dictas recognitiones, nisi concurrentibus adminiculis, vt fuit dictum coram Gregor XV decis.189. numer.2.Rot. decis.114. numer.3.& 4 p.2 diuers.& decis.303. p.1. recent.& in Vlixbonen. matrimonij 21. Iunij 1613.coram Card. Sacrato.

314 Recusari an possit iudex post litis contestationem Resp. eo casu recusationis exceptionem admittendam dum causa post litis contestationem orta est,aut de nouo ad notitiam partis peruenerit per l Hisp. fin.tit. 10 part.3.Franc.Marc.decis.775. Lancelot de attent. p. 2. capit.6.numer.50.Con.pract.capit.26. numer.2. Caualcan.de brachio Regio p.3.numer. 329. Mascard. de probat.concl.953.n.35.Fului.Pacian.cons.18.numer. 75.& 76 Iacob.de Laurent.de iudice suspecto cap. 14.numer. 50.& seqq Sigism.Scacc de iudic.lib 1.cap 101. num. 10. Muscatel.in sua praxi Neapol.p. 2.glos. competens n.55. Sola ad constitut Sabandiæ tit. de recusat.glos.1. n.9 Mastrill.decis.151.n.68.Grass.de except. except.24. num.20.Castill decis.6.num.16 lib.1.& decis.131.numer.1.lib.1.Stephan.Gratian.disceptat.forens.cap. 100. num. 32. Capic. Latro decis. 87.Paul. Christian. Belg. decis 148.ex numer.18.vol.2.Capit.Galeot. controuers. lib.1.contron. 39. num. 25. & 26.Fontanel decision.17. ex num.5.

Reductio ad ius commune, & ad primæuam naturam quid operetur? Resp. multa operari, & ad plura deseruire Hinc concessio Imperatoris admittens fœminas ad successionem feudi in præiudicium agnatorum contra primam inuestituram, valet, & de ea agnati non possunt conqueri, quia fœminæ sunt capaces feudorum, & eas admittendo Imperator, reducit feudum ad primæuam naturam, vt per glos. in l. si vnus § pactus ne peteret, ff. de pact. resoluit Gozadin.cons 8.numer.41. sequitur Petra de potestate Princip. c. 32. §.1. num.33.pag.166.& § 1.n.34.pag.172. in magnis,idem tradit Capic Galeot.tom. 2.contron.48.n.32.Ciriac.tom. 315
2.contron.310.numer.175. vbi fortius dicit quod Princeps potest vni gratificare in præiudicium alterius quando res reducitur ad pristinam, & naturalem formam. Sic factum solius Prælati præiudicat Ecclesiæ quando per illud reducimur ad ius commune, Abb. capit. veniens numer. 21. de præscript vbi Felin. numer. 5.Ias. in l.si constante num.174.ff.soluto matrim. Solorzan. de gubernat.Indiar.lib. 2.cap.17.numer.9.tom. 2.Et solemnitas consensus Capituli non requiritur in alienatione rerum Ecclesiæ,quando per eam res reuertitur ad suam naturam, Felin. num. 8. vers. tertio probatur, Ferretr num.8.Mantica num.40. vers. secundo quia ad idem in cap.omnes de constitut.sequitur Curt. iun. de feud. part. 2.quæst.5.numer.8.vers. tertio magis in specie,& consil. 273.num.14.lib.3.Beroi. cons.7. n.27.lib.3.Solorzan. d. num. 9. 316

Referens vbi aliter loquitur quam relatum, cui attendendum? Resp. relatum esse attendendum etiam in materia, in qua referens habeat potestatem disponendi, quia censetur ita disposuisse per errorem, Card. Mantic. decis.352 n.1. 317

Regalia an comprehendantur in donatione à Rege 318
facta de castro, seu villa cum omnibus iuribus, & redditibus ei quoquomodo pertinentibus? Resp. negatiue per l.Hisp.5.tit.15.part.2.vers.e aun por maior, l.1.tit. 10.lib.5.noua Recopil.vbi Matiens. glos. 21.à num.24. & glos.22.Greg.Lop.l.9 gl.5 tit. 4 part. 5. Boër. decis. 50 n.12.Anton.Fab.in suo C.lib. 3.tit. 12. de iurisdict. omn.iudic defin.17.Menoch. de præsumpt. lib. 3.præs. 97.n.41.& 42.Fontanel.de pactis nupt.claus.4.glos.14. num.8.

Regna Portugaliæ, & Aragoniæ an sint Castellæ 319
Regno accessoria? Resp. negatiuè, cum sint illi æquè principaliter vnita, itaut quodlibet eorum suis propriis legibus regatur; ita Aguirre in apologia de Regno Portugaliæ n.55.Clapeti.in cent fiscali, causa 1. q.vnic. n.15.cum seq.Milanen.dec. 1. Ioseph.Sesse Arag. decis. 113.n.20.p.2.Leo Valent.dec.2.n.34.p.1.Gabr.Pereira Lusit dec.2.n.2.

Relatio quomodo intelligatur, & quando attenda- 320
tur? Resp. semper intelligendam habito respectu ad ea, in quibus specialiter relatio conuenit, per Bart. in leg. 1.Cod.de iure immun.lib.10 Abb in cap.translato,num. 3.de constit.Cephal.cons.153.n.58.lib. 2. Raudens. de analog.libr. 2.cap.34.num. 130. Cassanate cons. 57.n. 37. Marta cons. 78. n 26. vbi quòd semper intelligendum est vt relatio congrua fiat, & singula singulis referantur, Castill. contron. tom.6.cap.181.num.33.Rot. decis.

decis 206.*num*.4.*p*.3. *recent*. vbi quod in hac materia singula singulis referenda sunt, eadem Rot. *decis*.117. *tom*.5.*recent*.Ciriac.*tom*.1 *controu*. 90.*n*.39. & 40. vbi pluribus relatis dicit quod relatio etiam in implicatis orationibus semper debet fieri vt singula singulis referantur, & *controuers*.174.*numer*.1.& 2.Mart.de Medices *Senen.decis*.20. *numer*. 22. Rota *cons*.555.*numer*. 6.*p*.2.*recent*.& coram Buratto *decis*.22 *num*. 1. *vers*.& *præcipuè*, vbi dicit quòd relatio non fit, quando commode fieri non potest, & *numer*.3.& 4.quod relatio solum fit ad possibilia. Sed quando ex relatione correctio alicuius præcedentis dispositionis vult induci, illa admitti nõ debet.nec aliquid operatur, Ias. *in l.saluo scriptura numer*.39.*ff.de legat*.1. Capic. *decis*.21. *numer*.11. Menoch.*cons*.115.*numer*.39.*vol*.2.& *cons*. 216.*numer*. 293.& *seqq*.& *de præsumpt.lib*.4.*præs*. 181. *numer*. 10. Marta *de clausul.p*.4.*claus*.13.*numer* 18.Ego *eod.tract. claus*.70.*numer*.7.Mart.Medices *d.Senen.decis*.60.*num*. 23.Rauden*s*. *de analog. cap*.34. *numer*. 130.*pag*.479. vbi loquitur quando relatiu esset contra mentem disponentis, quod non debeat fieri, Rota *decis*. 44. *numer*. 7.*tom*.7 *recent*.vbi quod relatio non debet fieri quando
321 sequerentur contrarij effectus : sicut etiam nihil operatur quando ex ea sequeretur repugnantia, aut contrarietas dispositioni referenti per glos. & Bart. *in l.si idem cum eodem* §.*fin.ff. de iurisd* Et. *omn. iudic*. Pereg.*de fideicom.art*.16.*numer*.107. *vers.secundo si præcedentia*, Decian.*resp*.44. *numer*.152. *lib*. 4 Cassanate *cons*. 53. *num*.77.Galganet.*de condition.p*.2 *cap*.6.*quæst*.7.*n*.11. Marta *de clausul.p*.4.*claus*.23.*numer*.10. Castill. *decis*. 230.*num*.165. Ramon *cons*.81.*n*.2.Ciriac *tom*.1.*controu*.96.*num*.83.refero Ego *d.claus*.70.*num*.10.Quan-
322 do clausula referens habet perfectam dispositionem & ad aliam refertur, non debet attendi dispositio relata, quamuis adsint verba repetitiua, Bart.*in d. l. saluo scriptura* § *fin.sub n* 3.*vers. primo si in præcedentibus*, *ff. de legat*.1.Ias.*in princ.eiusdem l.num* 37. Deci.*in c.secundo requiris,de appellat.num*.14.Capic. *decis*.108.*num*. 10.Miet.*de maior*.2.*q*.4 *illat* 8.*n*.237 & 238.*fol*.461. *col*.2.*in vlt.edit*.Menoch.*de præsumpt. lib*.4. *præs*.181. *num*.6.& *cons*.202.*num*.98.*lib*.9.Galganet. *d.p*.2 *cap*. 6.*q*.5.*num*.8.*pag*.333.& *num*.21.*pag*.354.Castill.*Sicil. decis*.250.*num*.161. *cum seqq.p*. 3. Marta *d.p*.4.*claus*. 23.*num*.9.Ego *d.claus*.70.*num*. 17. & *claus*. 183.*num*. 8 Capic.Galeot *lib*. 2.*controu*. 23. *num*.29. *cum seqq*. vbi dicit quod quando in inuestitura referente adest perfecta dispositio, tunc nihil curandum est de inuestitura relata ad euersionem, & correctionem referentis, Fontanel.*de pactis nupt.tom*. 1.*claus*. 5.*glos*.10.*part*. 2. *numer*.26 *pag*. 328. vbi resoluit quòd relatio semper censetur facta exceptis expresse dispositis, ne per relationem intelligatur præiudicatum expressè dispositis in scriptura referente, nec recessum ab illis per relationem ad aliam scripturam ne expressè disposita in scriptura referente habeant locum, vt bene probant Paris. *consil*.39.*ex numer*.18.*lib*.1.Bocc. *consil*. 101. *num*.79. *lib*.1.

Reseruatio an aliquid de nouo inducat? Resp.nihil
323 inducere, sed tantum conseruare ius, quod quis habet, ex Bart.*in l.illo à quo* § 1.*ff.ad S. C. Trebell*.Natt *cons*. 26.*n*.9.& *cons*.338.*n*.3.*lib*.1. & *cons*.636.*n*.197.Crauet.*cons*.70.*n*.6.Greg Lop.*l*.16.*glos*.1.*tit*.22.*part*. 3. Et vulgo dicitur reseruationem nihil dare vel adimere, vt per Sim.de Prætis *de interp.vltim.volunt. lib*.5.*interp*. 3.*dub*. 1.*n*. 217.*cum seq*.Fului. Pacian.*cons*.133. *n*.8.& 9.Giurb.*decis*.21.*n*.5. & 6. Salgad. *de protect.Regia p*. 4.*c*.7.*n*.284.

324 Reseruatio Papæ concurrentibus pluribus familiaritatibus, seu reseruationibus personalibus, an semper sit præferenda? Resp.tanquam illustriorem, & nobiliorem præualere, per Cassad *decis*.9. *num*. 1. & 5. & *fin*. & *decis*.23.*de præbend* Sarnen. *super reg.de impetr.benef.per obitum famil.Card q*.15.Seraph.*decis*.1251.

Restitutio an & quando differri possit ob necessita- 325
tem restituere debentis? Resp differri posse quando non nisi cum magna difficultate ea facienda est, & sic grauis iactura, vel detrimentum ex personarum conditione cognoscitur, induciturque: quia si vir nobilis sit nec statim soluere potest nisi se omni famulorum obsequio, atque equorum priuet, suique consimilium cogatur abstinere consortio: vel si ciuis primarius nonnisi ita se priuet vt artem mechanicam sibi insuetam subire, vel manuales operas exercere cogatur differre restitutionem donec absque status sui iactura possit, licebit. Neque vt restitutio statim fiat multò minus quam valeant sua bona vendere, vel aliud simile graue pati detrimentum compellitur: vt quia sibi inutili fore ar., ex qua se familiamque suam alit, vel si instrumenta, libros aut capitale cum quo lucratur victum cogeretur vendere.Ita Nau.*in man.cap*.17.*num*. 56. & *cap*. 2 *num*. 2.Ioan.Lup.*in repet.cap.per vestras*, *de donat inter virum* §.65.*num*.50.& *seq*.Gasp.Baec. *de inope debit. c*. 1.*num*.52.Iacob.de Graff. *in aureis de*. *s.p*.1. *lib*. *cap*. 32.*num*.16.Gutier.*canon.lib* 1. *cap* 40. *num*. 7. Marta *voto* 18.*num*.2.*cum seqq* Molina *de Iustit. tract*. 2.*disp*. 754.*num*. 2. *vers. quando detrimentum el* 2. Rebell. *de obligation.iustit.lib*.2.*q*.17.*sect*.4.*n*. 22. & 26.Less. *de Iustit.lib*.2.*c*.16.*dub*.1.*num*.15.21.22.& 23 Sanch. *in præcepta Decalogi lib*. 2.*cap* 20 *num*. 19.Id tamen intelligitur cum grano salis, vt scilicet debitor, qui propter suam paupertatem, modo supra relato restitutionem differre potest, non lautè, & sumptuosè, sed valde moderate & parce viuat, id solum expendens quod sibi, suisque absque magna status sui decentia necessarium est; quodque magnum detrimentum ex retardatione solutionis, vel restitutionis creditori non sequeretur; secus si sequeretur, vel si in eadem simili, aut paulo minori indigentia creditor existeret eique rei familiaris & status simile immineret periculum, Gutier. *d.cap*. 40.*num*. 10 Molin.*d.tract*. 2. *disp*.754. *n*. 2. *vers. quando verò*, Less.*d.dubio* 1.*n*.25.19. & 31.Si confessarius aduertat pœnitentem alias data opera non satisfecisse suæ obligationi, debet ei negare vt in plurimum absolutionem, quia præsumi potest illum in futurum non esse sati facturum, præsertim si id bis, aut ter se facturum promisit, & non fecit, cum illud facere potuisset, ita ex Nauar. Bonacin.Filliuc.& aliis resoluit nouissimè Trullench. *de Sacrament.lib*.4.*c*.9.*dub*.3.

Retentio an regulariter detur pro melioramentis? 326
Resp.affirmatiuè, & quod quando illa non sunt liquida, & debitor cauit de illis reficiendis, non retardatur executio, vt per Benintend.*decis*.77.*n*.5.Putc. *dec*. 12.& *dec*. 471.*lib*.1.Pereg.*dec*.111.*lib*.1.

Retentionis exceptio prætextu melioramentorum an 327
in executione sententiæ opponi possit? Resp. opponi posse, licet possessor ad restitutionem rei sit condemnatus, vt per Neguzant.*de pignor* 4.*memb*.5.*part. numer*. 10. Roland. *cons*.28. *numer*.3.*lib*.1. Crauet.*cons* 148. *numer*.2. Cephal.*cons*.289.*numer*.5. & *cons*.299. *numer*.34.*lib*.4.Tiraquel.*de retractu conuent*. §. 7.*glos*.1. *numer*.14.Bertazol.*cons.ciuili* 117 Boër.*decis*.43.*num*. 9.Capic.*decis* 17.*numer* 3.& *decis*.119.*numer*.1.Benintend.*decis*.77.*numer*.2.Magon.*Florent.decis*.81. Caualcan. *decision*.36.*numer*.71.& 87.*part*.2. Cacheran. *decis*.129.*numer*.16.Alexan Ambrosin.*decis* 28.*num*.29. *p*.1.Ioseph.Ludou.*Perus.decis*.24.*num*.26. Vini. *decis*. 111.*num*.21.& *decis*.117.*num*.8. Flamin. Carthar. *decis*.11.*numer* 5.& *decis*.15.*numer*. 2.Surd.*decis*.277.*numer*.13.& *de aliment.tit*.8.*priuil* 61. *numer*.10. Cæsar. Barz.*decis*.108.*num*.43.Petra *de fideicomm q* 13.Pereg.

etiam

etiam de fideicomm art.50.numer.55. Lan.l.*de atten-tat.p.3.c.24.*Marescot.*var.lib.2.cap.112.num.1*.Mie-res *de maior.q.32.num.8.* & *9.*Ioan. Garc *de expens.*
6.numer.15. & *16.*Gutier.*pract.lib.3.q.68.num.16.* &
Canon.lib.2.cap.8.num.58 Rauleus. *var.resol.cap.18.*
Cancer.*etiam var.resol lib.3.cap.6. num.321.cum seq.*
Castill.*controuers.lib.4.cap.41. num. 113.*Guzman. *de euictionib.q.20.num 30.*Gabr Aluarez *de priuil. pau-per.p.1.q.41.num.19.* Intellige etiamsi non sit liquida-tus valor melioramentorum, & offeratur cautio de sol-uendis melioramentis, vt per Tiraq *de retract. lu conueat.*
§.7.glos.1.numer.13 Capic.*decis.17.num.7.*Surd.*d.pri-uil.62.num.8.* Alexan.Ambrosin *d.decis.28. num. 30.*
Carthar.*d.decis.15.a num.1. vsque ad 16.* Anton Fab.
in suo Cod.lib.3.tit.22 defin.15. & *26* Marescot *d.cap.*
112 num 21. Gabr. Aluarez *d.q.41.num.20.* & *21*
Quidquid dicant Menoch. *remed.15. recup. num.569.*
Caual. *decis.28.num.6.p.1.*Monach. *Bonon.decis. 4.*
*num.7.*Anton.de Amatis *decis. 23. numer. 3.* Guzman.
d.q.20.num.38. Requiritur tamen vt concedatur reten-tio spreta cautione quod in processu fuissent probata melioramenta in genere, Paris. *cons.33. num.53. vol. 1.*
Caualcan.*d.de* [illegible]*.36.num.2.* & *3.*Marzar.*de fideicom.q.*
*66 in princ.*Ioan.Garc.*de expens.cap.7.*Gurb.*decis.50.*
*numer.19.*Et quod sint liquidata, aut incontinenti li-quidanda, Menoch.*d remed.15.n.569.* Pereg. *decis.16.*
*part.2.*Putc *decis.471.num.1.* & *2.lib.2.*Caroc.*de lo-cato p.4.tit.de expens num.21.* & *22.*Gabr. Aluarez *d.*
q.41.n.24.

328 Retentio an detur Prælato, vel clerico pro expensis, & melioramentis in rebus Ecclesiæ, de bonis ipsius cle-rici, vel Prælati factis? Resp. dari vt ea deducere va-leat, per Greg Lop. [illegible]*.41.glos 5.verb.que desquente* [illegible]
*la,peope fi tit 28.p.5.*Boer.*de* [illegible] *44. num.4.* Menoch.
remed 11.recuper.num.16. Pereg *de fideicom.art 50.n.*
*43.*Surd *cons.183.num.6* & *cons.333.num.37.* Mares-cot *var.resol.tom.2.cap.112.numer.4.*Stephan.Gratian.
discept.forens. capit.117.numer.26. Guzman *de eui-ction quest.30.numer.27.* & *28.* Gabr. Aluarez *de pri-uil.pauper.tom.1.q 41.n.39.*Rodoan.*rebus Eccles.q.72.*
cap.1.

329 Salarium non conuentum quando debeatur agenti-bus, & solicitatoribus causarum? Resp ex consuetudine Romanæ Curiæ illis deberi, quicquid alias de iure di-cendum esset, per Socin.*cons.196. in fine vers. & hoc iudicio meo lib.* [illegible] Surd. *de aliment. tit.1. q.61.* Stephan.
Gratian.*discept.forens capit.217.numer.35. cum seq.*
Caualc. *decision. 400.* Rot. *decision. 291 num.* [illegible] *p.*
[illegible]

330 Salarium totius temporis quo fuit impeditus, an con-sequi debeat officialis [illegible] impeditus officium exer-cere? Resp. affirmatiue per [illegible] *operas*, [illegible] *& leg.*
2.§.diuus.ff. de var. [illegible] *gni.* vbi latè Bart. de Doctore qui per casum pestil. impeditus fuit legere, & hoc maxime, si impedimentum processit ab eo, qui salarium debet, secundùm Bart. *per text. ibi in l. hac lege C. de proxim. sac lib. 12.*Ripa *de peste p. 1. ex num. 38.*Mi-chael Reinoso *in obseruationibus ob er.27.n.25.*vbi repen-bat Cabed. *p.1 dec.8.n.14.* resoluentem quod officialis propter culpam suspensus ab officio, etiam si postea ab-soluatur per sententiam, non lucratur salarium illius temporis quo suspensus fuit.

331 Scientia in aliquo casu desiderata, qualis debeat in-teruenire? Resp. probandam nedum simplicem scien-tiam, sed legitimam, certam, & plenam non in gene-re sed in specie, & de omnibus qualitatibus, per glos.
verb. inerit in c.concertationis, de appellat. in 6. Alex.
*cons.113 num.4.vol.1.*Felin.*in cap.cum contingat. num.*
5.de rescript. & *in cap.quoad consultationem n.32.de re iud.* Tiraq.*de retract.lig §.36.glos.2.num. 31.* Hieron.
Gabr.*cons.36. num.6.* & *cons.40. num.19. vol.1.* Cæl.
Barz *decis.61. num.19* & *decis.48. à num.23. vsque ad num.27.*

Scripturarum simplicis copiæ quando credendum? 332
Resp. in ol [illegible] impedimentum [illegible] possessionem, vel compulsationem [illegible]
per Bald. *l.publi* [illegible] *8 in fi* [illegible]
quis in aliquo [illegible] *fallunt. Codic. de* [illegible] quos re-fert Theodos.de Rubeis *in singular* [illegible] *.2 ver-bo scriptura paragraph. 8.* vbi ad[illegible] simplici co-piæ [illegible] stantibus impedimentis, & tergiuersatio-nibus partis, & quando pars impedit transumptionem actorum.

Sententia quomodo in dubio interpretanda? Resp. 333
interpretandam esse in fauorem condemnati vt minus
[illegible] *ff. de iu*[illegible] Alex *cons.46* [illegible] *lib.1.* & *cons.174.* [illegible] *2.* Menoch.
cons. [illegible]*.numer 34.lib.2.*Crauet *cons.74 num* [illegible] Man-del.Alba *cons.* [illegible] *32.num.10 lib 1* Vestall. [illegible] *num.*
5.p 3. Et in dubio iudicandum est non obstare rei iudi-catæ exceptionem glos.*verb. restituatur in fi c l. qui re-stituere. ff. de rei vendic u.* Sigism Scacc. *de appellat.*
q.17. num.60. cum seqq Et fortius quando opponitur inter personas, quæ non fuerunt in lite, Menoch. *cons.*
501.numer. [illegible]*4.* Mieres *de maior.p.4. quest.14. numer.*
11. quia sententia est stricti iuris, & strictè venit inter-
pretanda *l.si iudex. ff de his qui* [illegible] Cacheran. *de-* 334
cis.65.num.11. & *decis.145.num.10* Molin *de primog.*
lib.4. cap.5. numer [illegible]*0.* Monte[illegible] a Cuneta *Arag. decis.*
36.num 5 [illegible] Card.Mantic. *de* [illegible]*6.* Sigism. Scacc. *d. qu.*
17. [illegible] *21.numer.49.*Stephan. Gratian *disc*[illegible]*ept fore*[illegible]*.*
tom.2. cap.214 numer.11. Et semper præsumitur lata 335
eo modo, & ex ea causa, qua potius fieri de iure debuit, & potuit, iuxta [illegible] *quis ad* [illegible]*dum*, &
in l miles §. qui iudic[illegible]*, ff de re iudic.* Bart. *in l.si fun-dus § in venditione, ff.de pignorib.* Crauet.*cons.21.num.*
2. & *melius cons.74.num 9.*Honded.*cons 21.numer 45.*
vol.2 Matta *voto 148.num.5.*Surd.*cons.312. n.14.*Va-lenzuel. *cons.159 num.25. tom.2.*Ramon *cons 50 n.8.*
& *40.*Capic.Galeot.*controu lib.2. controu.35. num.38.*
Rot.*dec.112.n.3.p.2.diuers.*

Sententia lata contra maioratus possessorem, an præ- 336
iudicet successoribus etiam non citatis? Resp. præiudi-care, per *leg. 1.paragraph. quamuis vers.de curatore, ff. de ventre inspic.* Molin.*de primog.lib.4. capit 8. ex nu-mer 3* nisi constiterit de dolo, collusione, vel fraude, aut quod possessor minus plenè defendit causam, Molin. *d. capit.8. numer.7.* Pereg *de fideicom art.53. numer.59.*
Menoch.*cons.501.ex numer.8.lib 6.* Veluti si iustas de-fensiones proponere omisit, Pereg. *d art. 53. numer.59.*
Vel quando non adhibuit plenam diligentiam ne vin-ceretur, & quocunque alio modo de[illegible] eius culpa, & negligentia, vt consuluit Menoch. *cons 501 n. 9 lib.6.*

Sententia [illegible] super qualitate beneficij an illud 337
quoad omnes [illegible] Resp. affirmatiuè per Achil de Grassis *de* [illegible] *re iudi.* [illegible] Gonzal. *ad reg.8 Camel. gl.*
9.§.1. n.84. Nicol.Garc.*de benef p.3. cap.2. num.11.* &
4 cap.5.n.12. Aloys.Ricc.*in praxi iurisp atron. resolut.*
*154.*Viuian. *in praxi Iuris patron.lib.14. cap.2. num.4.*
*p.684.*Lotter.*de re benef.lib.2.q.23.n.* [illegible]*2.*Egn ip-*se do iure eccles vniuerso lib.3.c.12.n.* [illegible]*6.*Rot.coram Pu-teo *decis.237 lib.2.in correctu*, & apud Farin.*decis.172. n.21.* & *decis.319.n.2. p.3. recent.* [illegible] *posthum.*
& apud Post. *in fine sui tract. de manutent. decis. 172. num. 10.*

Sententia lata pro valore instrumenti an iuuet om- 338
nibus interesse habentibus? Resp. iuuare quamuis sit res inter alios acta, iuxta resoluta per Alex. *in l. sæpè num.67. ff. de re iudic* Alben. *cons* [illegible]*1. n.6.* Menoch.
cons.423.num.23. & *24.* Feder.Scot *cons.4. n 31. lib.1.*
to m.2.

Sententia

339 Sententiarum trium de nullitate an aliquo casu obiici possit non obstante *Clem. 1. de re iudic.*? Resp. obiici posse quando nullitas est notoria, & ex actis euidenter patet, vt per Thom Triusan. *lib. 1. decis.* 53. & 54. Mascarc. *var. lib. 1. c. 121. per tot.* & præcipuè n. 42 & 44. Gutier. *pract. lib. 2. quæst.* 110. n. 5. Azeued. *cons.* 19. n. 23. & *cons.* 23. n. 29. & 39 & *cons.* 39. n. 52. Aloys. Ricc. *in collect. p. 1. collect.* 151. Ceuall. *commun. q.* 116 Steph. Grat. *discept. forens. c.* 103. n. 25. & c. 118. n. 47. & c. 58. *num.* 52.

340 Spurius, qui à patre institui nequit, an possit in tempus legitimationis institui? Resp. posse, quia paria sunt aliquid fieri tempore habili, vel inhabili si effectus conferatur in tempus habile, vt per Greg Lop. *l. 10. verbo la manda tit. 13. part 6.* Rodet Xuar. *alleg. 27. in fine,* Peralta *in l. si Titio num. 3. ff. de legat. 2.* Iul. Clar. §. *testamentum q. 31. vers. pen.* Roland. *cons.* 22. *num.* 19. *lib. 3.* Anton. Gom. *l. 9. Tauri nu.* 21. & plures alij quos refert & sequitur Perez de Lara *de vita hominis cap. 4. n 14.*

341 Statutum conceptum in personas, vel in res an extendatur extra territorium? Resp. non extendi, per Ales *cons. 16. lib. 1.* Octau. Cacheran *cons. 76. n. 19.* Albert Brun. *de statutis excludentib. fœminas art. 8. q.* 25. *n.* 123. *cum seqq.* Vegg *cons. 16. num.* 4. Plot *cons.* 10 *n.* 6. vbi hanc opinionem veram, & indubitatam dicit, Pereg. *cons. 7. num. 8. lib.* 3. D. Barbos. *in l. exigere dotem num.* 161. & *seq. ff. soluto matr.* Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 265. *n.* 7. *in vers.* & *hoc procedit,* Rot *decis.* 177. *n.* 2. & 3. & *n.* 9 13. 14. & 17 *in impressis de anno* 1636. Et an & quando extendatur ad bona sita extra territorium, vide suprà *hoc eodem voto in verb. bona n. 26. cum seqq.*

342 Statutum à secularibus factum, quo generaliter prohibetur ad fauorem ciuium, qui habent vineas in territorio, ne vllus conducat vinum extra illud collectum ad ciuitatem, vel oppidum, vel ne quis è Regno, ciuitate, vel oppido extrahat fumentum aut vinum nisi prius soluto aliquo tributo, an comprehendat clericos, & ecclesiasticas personas? Resp. non comprehendere iuxta resoluta per Bald. *cons.* 198. *vers. non obstat lib.* 2. Ioan. de Amicis *cons. 18. in fine,* Rip. *de peste tit. de remed. ad conseruan. vbert. num.* 122. Grammat. *decis.* 100. *num.* 15. & 16. Cou *in reg. possessor p. 2.* §. 4. *num.* 8. Bursat. *cons.* 42. *num.* 18. & *cons.* 93. *num.* 26. Carpan. *ad statuta Mediolanen in prælud. nu.* 183. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 75. *num* 4. Gueuara *in propugnaculo libert. ecclesiast.* 153. *num.* 11. Montanar. *in pragm. de administ. ciuiu. num.* 86. & 87. Bellet. *disquisit. clerical. p.* 1. *tit.* 6. §. 3 *num.* 3. Mart. *de iurisdict. p.* 4. *cent.* 1. *casu* 2. *num.* 10. Ciarlin. *controuers. forens. lib.* 1. *cap.* 31 Trullench. *in expost. Decalogi tom.* 1. *lib* 7 *cap.* 12 *dub* 5. *num.* 23. Antonin Diana *moral. resolut p. 1. tract. 1. resol.* 68. & 69. & *p. 6 tract. 8. resolut.* 4. Thom del Bene *de Parlament. dub.* 30. *sect.* 32. *n.* 4. Quicquid dicant Ferdin Menchac. *vsufreq. cap. 4. num.* 18. Mexia *in tract. tassa panis concl.* 5. *num.* 17. Molla *in emporio Iuris p.* 1. *tit.* 1. *in prælud. num.* 19 Ioan Heuia *in Curia Philip. tom* 1. *p* 3 §. 3. *numer.* 12. Bobabil. *in sua politica lib.* 1. *c.* 18. *n.* 11. Fragoso *in regimine Resp. Christianæ p.* 1. *lib.* 7. *disp.* 19. §. 1. *num.* 48.

343 Substitutioni sequenti an locus sit vbi primæ substitutionis conditio non extitit? Resp. negatiuè, quia substitutio subsequens intelligitur quatenus priores substitutiones purificarentur, & data existentia præcedentium conditionum, vt per Crauet. *cons.* 633. *num.* 20. Menoch. *cons.* 326. *num.* 35. & 36. *lib.* 4. & *cons.* 865. *num* 22. *lib.* 8 Hieron. Gabr. *cons* 93 *num.* 14. *lib.* 2. optimè Vincent. Honded. *cons.* 78 *num.* 43. *cum seq. tom.* 1. & *cons.* 49. *num.* 42. *tom.* 2. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap* 288. *num.* 4. & *cap.* 536. *num.* 33. & *cap.* 774. *num.* 5. & *cap.* 747. *num* 5 Fusar *de substitut. c.* 456. *num.* 10. Cassanate *cons.* 55. *n num.* 7. ibi, *Ideoque, ex defectu conditionis relatio conditionalis deficit, ordines substitutionis sub relatione comprehensa, quemadmodum vulgo traditur, quod prima substitutione ex defectu conditionis deficiente integra totius vinculi structura deficit, & ita corruunt, & pereunt quæcunque substitutiones sub verbo relatiuo, vel sub alia qualibet digressione ad plures gradus comprehensa, l. si mater §. 1. ff. de vulgari,* &c.

344 Testatur legando in codicillis, an videatur in dubio recessisse à priori voluntate posita in testamento? Resp. non videri, per Deci. *cons.* 19. *col. fin. vers. quinto,* vbi citat Abb. *cons.* 4. *In quæst. quæ vertitur. col.* 5. *vers non obstat si dicatur vol.* 2. *arg. enim qui ff de probat.* & *in l. cum hic status* §. *pœnitentiam, ff. de donat. inter v. & ux.* & *in l. Lucius* [illegible] *ff. de legat.* 2. ex quibus [illegible] gitur voluntatis mutationē non præsumi, & p[illegible] ex ea ratione, quia mutatio voluntatis est accidens, & accidentia nunquam præsumuntur, *l. si vero* §. *qui pro rei qualitate, ff. qui satisd. cog.* Alciat *de præsumpt. reg.* 2. *præsumpt.* 16. *num.* 1 Rip. *in l. si quis in fundi vocabulo, ff. de legat.* 1. Mascard. *de probat. concl.* 1416. *num.* 1.

345 Testes summariæ ad quid deseruiant? Resp. solum ad capturam, nullamque probationem facere in vlteriori processu nisi fuerint ipso reo citato repetiti, vt per Bald. *in l.* 2. §. *si tibi col.* 2. *vers. sed nunquid isti testes, ff. de condict. ob turpem caus.* Clar. §. *fin. q.* 11. *vers. item quæro,* & q. 45. *vers. cæterum si reus,* vbi quod valdè grauiter erraret iudex si omissa tali repetitione procederet ad condemnationem, Roland. *cons.* 22. *num.* 15. & *cons.* 64. *n.* 14. & *cons.* 81. *n* 10 & *cons.* 114. *num* 11 *lib.* 1. Mascard *de probat. concl.* 1366. *num.* 1. Hieron. de Laurent. *Auen. decis.* 5. *num.* 13. latè Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 76. *n.* 136.

346 Testes varij ob varietatem an torqueātur ad eruendam veritatem? Resp. affirmatiuè per *l. qui falsò vel variè* 16. *ff. de testib. l. ex libero ff. de quæst.* l. Hev. *pcn. tit.* 30. *part.* 7. Anton. Gom. *var. tom.* 3 *cap.* 13 *num.* 19. Farin. *in praxi crimin. p.* 2. *q.* 66. à *num.* 98 multo magis torquendus est reus principalis dum varius inuenitur, ex eod Farin. *d p.* 1. *q.* 52. à *num.* 18. *vsque ad num.* 24. Et in causis Fidei Eymer. *in direct. Inquisit. p.* 3. *tit. de cautel. Inquisit. contra hæreticorum cauillationes caut.* 6. *num.* 104. & *q.* 61. *num.* 2. vbi etiam Franc. Peña *commento* 110. *vers. prima regula,* Sousa *in aphorism Inquisit lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 79. Præsertim si alia quæcunque coniectura, seu adminiculum concurrat Olalch. *decis.* 79 *num.* 18 Rimin. iun. *cons.* 301. *numer.* 1 *lib.* 3. Farin. *d q.* 52. *num.* 29. Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 65. *num.* 33. Petr. Caball. *resolut. crimin. casu* 200. *numer.* 136. Zanard. *in direct. Theolog. p.* 3. *cap.* [illegible] *fol.* 511. Martin. Delri. *disquisit. magic. lib.* 3. *sect.* 4. *vers.* [illegible] *stans est Rei variatio,* Sousa *d. lib.* 2. *c.* 19. 80 Castr. Palao *in opere morali tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 8. *puncto* 9. *num.* 11 Antonin Diana *moral. resolut. tom.* 4. *tract.* 6. *resol.* 15.

347 Transactio facta super re non dubia, & lite certa, an sit ipso iure nulla? Resp. affirmatiuè per *l.* 1 vbi las. *num.* 15. & *l. post rem ff. de transact. l. sub prætextu, l. si causa cognita C. eod tit. ex. notab. in l. elegantes* 25. §. 1. & *in l. in summa* 65. *C. de condict. indeb. l. si mater patrem* 6. *Cod. de solut.* Dec *cons* 479. *in fine,* & *cons.* 551. & *seq.* Ancl. *cons.* 215 & 218. Roman. *cons.* 517. *num.* 18. Abb. *cons.* 85. *circa fin. lib.* 2. pulchrè Socin. iun. *cons* 144 *num.* 16. *vol.* 1 latè Crauet. *cons.* 152. *num.* 10. *vol.* 1. Olalch. *Pedem. decis.* 91. *num.* 23 Natt. *cons.* 543 *num.* 36. *vol.* 3. Mandel. Alba *cons.* 310. *num.* 11. Menoch. *cons.* 618. *num* 1. Eucrat. iun. *cons.*

conf.14. ex num.87. Surd. conf. 501. n.9. Rota apud Cenc. de censib. decis. 223. num. 1. Itaut nec in vim pacti sustineri possit, l.3. vbi Bald.Paul. Rimin. & Ias. C.de repud.hered. Mandel. Alba d.conf.310. num. 11. Card.Mantic. de tacit & ambig conuent. lib.2. titul.1.
348 num.16. Quia transactio facta super re certa, præsumitur facta mala fide, & ad vexandum reum, & eum inducendum ad compositionem, & transactionem metu litis, vt scribunt Bald.in cap.1.num.3.de controu.inter vasal. Beroi. conf.176. num.28. vol.1. Crauet.conf. 152.num.10 vol.1. Mandel.Alba conf.543.num.8.vol. 3. qui ait transactionem initam super lite non dubia, & per partem, quæ nullum ius habebat super re transacta præsumi factam per calumniam, & dolum vnius partis, Pereg.conf.83.num.3.lib.3. dicens quòd vbi lis agitur calumniosè (hoc est sine causa dubia) partes ad transactionem nequaquam deuenire possunt, & si de facto transigant, quod transactio vti calumniosè facta occasione litis calumniosæ, & canillosæ, nullius sit roboris; & post alios plures Rosental. de feud. cap. 9. concl.11.num.4. & omnes concludunt quod transigens potest repetere quod dedit ex causa dictæ nullæ transactionis, tanquam ex turpi causa datum, ex Oldrad. conf. 280. Vrsill. ad Afflict. decis. 149. num. 15. Card. Mantic. de tacit. & ambig.conuent. lib.26.tit.2. num 4.

349 Vasalli an inuiti possint alienari, & ad alium dominum transferri? Resp. non posse per cap.1.§.in eadem, de lege Conradi, & in cap.1. quo tempore miles, & in cap.1. §.præterea ducatus,in fine, de prohib. feudi alienat. per Feder. cap. dilectis,de maior. & obed. vbi Host.
350 Card. Panorm. & alij resoluunt quòd subditi possunt resistere domino ne alienet castrum, & iurisdictionem vt subiiciantur alteri domino, Ripa resp. 11. tit. de diuers. rescript. aliàs resp. 179. ex num.3. Afflict. in d. cap. 1. §.præterea ducatus not. 3. num. 20. cum seqq. Neuizan. conf. 12. inter consil. feudal. Alberti Bruni num.109. Paschal. de patria potest p.1. cap.1. num.33. & 34. Cephal. conf.628. num.23. vol.5. Crauet.conf. 241. num.6. & 7. Gabr. Aluarez de priuileg. pauperum, & miserab person. p.1. q.22. num.81. vbi n.82. post Cotne. Benincas. & Paschal. tenet posse dominum vasallos inuitos, & renitentes alienare, vt necessitati, famique succurrat. Et procedit principalis resolutio de qua supra maximè quando alienatio fit à Corona Regia ad alium dominum inferiorem, quia hoc casu vasallorum interest gubernium non mutari ob continuas molestias, & vexationes, quas domini terra-
351 rum suis vasallis faciunt. Ita Luc. de Peña in l.vnic. de capit. ciu. exim. lib.11. num. 10. Isern. in cap. imperialem, de prohib. feudi alien. num.47. in fine, Tiraq. de primog.quæst.69.num.6. Scip.Theodor alleg.10. à num.59.& alleg.45. num.1. Bobadil.in politica lib. 2. cap.16. num.11. Paschal. d.cap.11.num. 33. Camill. de Medices conf. 50. num. 1. Fontanel. de pactis nupt. tom.2.claus.4.glos.5.num.52. vers. vniuersitates Regia.
352 Nam nemo est qui magis non desideret esse vasallus Regis quam alterius, vel ea tantum de causa quod qui sublimioribus subditi sunt, honoratiores reputantur, vt per Roman. conf. 460. num. 5. Roder. Xuar. alleg. 9. num.6. Crauet.conf.291. num.14. Menchaq. lib.1. controu.illustr. in præfat. ex num.26. & cap.3. in fine, Bobadil. d. num. 12. Valenzuel. conf.59. num.14. cum seqq.vol.1. Iacob.Cancer. var.resolut.lib.3.cap.3.num. 362. cum seqq. Calixt.Ramirez de lege Regia Aragon. § 32. num.14. vbi ostendit quanto peioris conditionis sit esse vasallum priuati Baronis, quam supremi Regis: illud enim, inquit, misera est seruitus; hoc autem summa est libertas, vt cecinit Claudian. in 3. versicul. 42.

——Nunquam libertas gratior vlla
Est sub Rege pio.

Vasalli an possint libertatem suam emere vbicum- 353
que Rex terras vendere intendit? Resp. posse, quia tunc tractant de acquirenda libertate, & effugere subiectionem inferioris domini, & nullum Regi præiudicium fit, cum illi idem offeratur pretium, per §. dominus, Instit.de noxalib. act. Hippol. in l.2. §.cum quidam num.10.ff.de quæst. Vincent de Franch. decis. 17. Paschal. d.tract.cap.1. num.128. Cou. in cap. quamuis pactum p.1.§.2.num.4. vers.& si dominus, Montalu. in l.2.tit.24. part.4.& l.4. tit.13. part.7. Perez l.14. in glos. verb. todo aquellos tit.11. lib 4 ordin. Azeued. l. 6. num.2. tit.11. lib.5. Recop. Bobadill. in polit. lib.2. cap 16. num.13. Parlad. in sesquicent. differ. 109. §.7. num.6.

Vectigalium conductoribus quando facienda sit re- 354
missio? Resp. quando impediuntur facto Principis locantis ea exigere, vel quando ex impositione nouæ inductionis illis damnum illatum fuit, vt per Alex. conf.84.lib.6. Ioan. de Anania conf. 74. num. 2. Crauet.conf.95. num.8. Bertachin. in tract.de gabellis p. 2. num.41. Bero. conf 144. num.12.lib. 1. Cephal. conf. 577. à num.7. Hippol.Rimin. conf.282.num.16. lib.3. Marc. Anton. Eugen. conf. 50. num.58. lib. 1. Renat. Chopin. lib. 3. de domanio Franciæ tit. 13. num. 10. Alexand. Raudens. var. lib. 2. cap.19. num.44. vers. confirmabam, Menoch. conf.55. à num.1.& conf.671. num.1. Surd. conf 24. à princ. & decis. 326. num.18. Vel quando fuerint impediti causa belli, aut alio impedimento proueniente ex facto tertij vti liberè re conducta, vt resoluunt Rip. in tractat. de peste tit. de priuileg. contract. num 88. Valasc. de iure emphyt. qu.27. num.31.Cotta in mem.orab.verb.conductor ad fin. Natt. conf.284.num.5. lib.2. Alciat. resp.689 num.4. Soccin. sen. conf.156. in fine lib.2. Paris. conf.40. num.6. lib. 1. Neuiz. conf. 91. num. 9. Menoch. conf. 27. à num.16. Boër. decis. 249. num. 4. cum seqq. Franc. Marc. decis.62.p.1. Verall. decis.183. p.1. Surd decis. 316. per tot. Magon. Florent. decis. 67. Cauall. commun. 27. num. 5. Castill. controuers. lib. 3. cap. 3. à num.35. & à num.39. Licet id ex facto Principis eueniret per Bart. in l. si vno §. item cum quidam num.10. vers.si verò factum locatoris est iustum, ff. locati, vbi Castr. num. 3. Roman. conf. 178. Anan. conf. 741 num.2. Crauet. conf. 95. num. 7. ad fin & num. 8.& 10.Corn. conf.21. ex num. 9. lib. 2. Bursat. conf. 109. num.10. vol. 3. Menoch. conf. 27. num. 53. Marc. Anton.Eugen. conf. 50. num.52.lib.1.Surd. conf. 34. num.1 Et quamuis renuntiatum esset casibus fortuitis prouenientibus ex facto proprio ipsius Principis locantis, Anchar conf.414.V.so instrumento num.14. Ruin. conf. 23.num.5. & conf. 65. num. 3. & conf.85. num. 4.& conf.147.per tot. lib. 1. & conf. 59. num. 13.lib. 4.Socin.sen. conf.156. in fine lib. 2. Neuiz. conf.91. num.9. Ioan. Bolog. conf. 30. num. 13. Gramm. conf. 9 num.1. inter consilia ciuilia, Paul. de Mont. Pico conf.70. num. 18. Hippol. sing. 96 Alciat resp. 689. num. 4. Roland. conf. 69. num.14. lib.4. Menoch. conf.27.num. 32. cum seqq. & conf.55. à num. 13. & conf.119. num. 2. & conf. 671. num. 23. Surd. conf. 22.num. 63. Rip. d. tit. de priuileg. contract. numero 88. cum seq. Chopin. lib. 3. de domanio Franciæ titul. 13.num.10. Caroc.de locato p 4.de casib.quæst.5. in princ.Mod, in emporio iuris p.1.titul.10. in prælud. num.23.vers.quæ conclusio,Castill. d.lib.3.c.3.num.56. cum seqq.

Vniuersitatis in consilio pleno an debeant duæ par- 355
tes ex tribus vicinorum interuenire? Resp. affirmatiuè per l.nulli, & per l.planè, ff. quod cuiusque vniuers.

nom. Felin. *in cap. cum omnes num. 33. col. 2. de constitut.* Abb. *in cap. prudentiam, num. 8. de offic. deleg.* Alphons. de Villag. *in tract. de alienat. rerum Eccles. lib. 1. cap. 38. p. mihi* 228. Camill. de Medices *cons. 50. num. 7. &*
356 *cons. 104. num.* 24 Et quòd vota sua collegialiter, & in vnum conuocati dare debeat, & non sufficit separatim votare, & consentire, Innoc. *in d. cap. cum omnes numer. 3. & ibi* Felin. *num. 24.* Bart. *in l. omnes populi, num. 18. ff. de Iustit. & iure*, Ludou de Peña *in l. fin. C. de vendend. reb. ciuit. lib. 10. num. 4. vers. & facit hic*, Alex. Trentacinq. *var. lib. 1. tit. quod cuiusque vniuers. nom. n. 11. & 14. vers. prima est*, Alphons. de Villag. *d. p. 1. cap. 12. pag. 76.* Camill. de Medices *d. cons. 164. n. 1. & num. 23.*

357 Vniuersitatis priuilegiis an possit maior pars renunciare? Resp. non posse, cum vnus solus contradicere valeat, secundum Abb. *in cap. veniens num. 21. de præscript.* Ias. *in l. iurisgentium, §. hodie num. 8. limit. 11. ff. de pact.* Andr. ab Exea *in cap. cum omnes num. 164. & seq. de constit. vbi* Ego ipse *in collect. n. 15.* Ioann. Vincent. de Anna *cons. 55. n. 28. vol. 1.* Villag. *in tract. de rebus Eccles. non alien. lib. 1. cap. 36. per tot.* Camill. de Larata *cons. 84. num. 14.* vbi dicit quòd quando agitur de renunciando priuilegio domanij maior pars non potest minori præiudicare, & contradictio vnius præfertur & est admittenda.

358 Vniuersitatis, seu ciuium cuilibet in solidum an competat ius subiectionis respectu vasallorum, seu libertatis? Resp competere, quia fauore libertatis consequendæ pars etiam minor præualet, itaut præferendum sit votum minoris partis contradicentis venditionem iurisdictionis, per *l. 3. ff. de liber. hom. exhib. & l. 1. 2. & 3. ff. de liber. causa & l. si quis hac §. quoties, ff. qui & à quib.* ibi, *omniam consensum necessarium*, Roman. *in rub. ff. de arbitr. num. 41. vers. secundo limita*, Ias. *in l. iurisgentium, §. hodie num. 8. vers. limita 13. ff. de pact.* Felin. *in cap. cum omnes num. 18. col. 2. vers. quintò fallit*, vbi Andr. ab Exea *num. 168. de constit.* Ludou. Gom. *in §. item Seruiana Instit. de actionib. num. 41. vers. imò si maior pars*, Alphons. de Villag. *in tract. de alienat. rerum Eccles. lib. 1. cap. 37.* D. Barbos. *in l. 2. ff. soluto matr. p. 2. num. 45. vers. quo casu*, Rosental *de feud. cap. 9. memb. 2. concl. 62. n. 13.* ibi, *Sed tamen consensus maioris partis minori non obest parti, cum de singulorum iure agatur*, Camil. Salernit. *in addit. ad Neapodan. in proœm. consuet. Neapol. verb. magna est Principis potestas pag. 32.* ibi, *& ideo cum tractaretur de redeundo ad pristinam libertatem soluto pretio, deberent audiri; & tunc si inter homines esset differentia quod aliqui volunt se redimere aliqui non, audiuntur etiam in minori numero*, Camill. de Curte *in diuersorio iuris feudal. p. 1. verb. licèt autem verissima, & indubitata sit conclusio num. 70. col. 2.* Neuizan. *cons. 12. inter consilia feudalia Alberti Bruni num. 116.* Franc. Marc. *Delphin. decis. 489. n. 15. & 16. p. 1.* vbi loquitur quando agitur de mouenda lite cum domino loci super libertate tributorum, quia tunc fauore libertatis consequendæ pars etiam minor vota ferens pro mouenda lite, vti rationabilior præferenda est, Crauet. *cons 195. num. 10.* vbi agit quando imponitur aliqua collecta pro prosequenda lite super reformatione regestri, Ioan. Garc *de nobilit. gloss. 3. §. 3. num. 20. & 21.* vbi de illis, qui vota ferunt super lite mouenda illis qui cum non sint nobiles pro nobilibus haberi volunt. Anton. Gabr. *commun. tit. de iure quæsito non tollen. concl. 8. num. 91.* Vincent. de Franchis *decis. 2. num. 21. & 22.* Philip Paschal. *de viribus patriæ potest. p. 1.*
359 *cap. 1. num. 18* vbi quòd ius subiectionis respectu vasallorum pertinet ad vasallos tanquam ad singulos, Camill
360 de Medices *cons. 10. n. 1. cum seqq.* vbi quod ius vendicandi libertatem cuilibet ex ciuibus in solidum pertinet *& cons. 118. n. 13. & cons. 166. per tot.* vbi latè probat maiorem partem non posse minori in hoc iure domanij præiudicare, Fab. de Anna *cons. 55. ex n. 26. lib. 1.* 361
Camill. de Larata *cons. 84 n 8. cum seqq.* Scip. Rouit. *super pragmat. Regni Neapol. prag. 63. de officio procurat. Cæsaris num. 20. & 21* Capiblanc. *in tract. de Baronibus pragm. 8. p. 3. n 157. p. 319.* Ioan. Bapt del Thoro *in cõpendio decis. lit. D. verb. domanium, an sit concedendum pag. 154.* Stephan. Gratian. *discept. forens cap. 721. cum seqq.* Nouar, *quæst. forens. p. 1. q. 38. num. 9. & q. 85. n. 4. & 5.*

Toletana nullitatis Matrimonij.

Reuerentia paterna cum precibus, & persuasionibus an & quando matrimonij contractum rescindat? Et quid si concurrat timor amissionis lucri, & ex quibus metus præcedens censeatur purgatus?

Votvm CXXVII.

1 *Casus series refertur.*
2 *Metus ad annullandum matrimonium requisitus debet probari per actus exteriores, veluti mortis aut cruciatus.*
3 *Metus iustus debet probari, aliàs dicitur vani timoris.*
4 *Metus reuerentialis per se solum non sufficit ad rescissionem contractus matrimonij.*
5 *Matrimonium contraheus ne incurreret indignationem patris, valide contrahit.*
6 *Auctoritas personæ tribuit iustam causam metus reuerentialis.*
7 *Reuerentia paterna cum importunis precibus, & molestis persuasionibus inducit iustum metum.*
8 *Intellige de persuasionibus dolosis, non verò de illis, quæ subeunt vices optimi consilij.*
9 *Pater potest filio persuadere vt matrimonium cum certa persona contrahat; illum etiam paterna coactione cogendo.*
10 *Persuasiones ad hoc vt matrimonium annulleat debeat esse importuna, instantissima, repetita, & inculcata.*
11 *Importunum dicitur quasi sine portu, & sine quiete.*
12 *Persuadentes, & rogantes importunè matrimonium, vt illud rescindatur, debent esse soliti male tractare sibi non parentes.*
13 *Timor amissionis magni lucri potest tanquam iustus reputari, Contrarium verius n. 14. intellige vt ibi.*
14 *Pœna quæ consistit in amissione lucri imposita alicui vt contrahat Matrimonium cum certa persona; illud non impedit.*
15 *Amissio lucri imposita alicui vt contrahat Matrimonium cum certa persona, illud non impedit.*
16 *Dispositio obligans aliquem ad Matrimonium contrahendum cum certa persona sub pœna amissionis lucri, valida est.*
17 *Proprium amittere, & alienum non acquirere differunt.*
18 *Creditoribus nulla fit fraus si debitor de nouo non acquirat, dummodo acquisitum non amittat.*
19 *Prælatus Ecclesiæ potest illi præiudicare in acquirendis.*

20 Lu

20 *Lucri amissio non habetur in consideratione si non fuerit radicatum, & matrimonio incorporatum.*
21 L. Proculus ff. de damno infecto, *intelligitur.*
22 *Successor in maioratu in eo ius radicatum habet etiam viuente possessore.*
23 *Marchionissa de Alcala in decisione coram Gregorio XV. multa referuntur pracisam vim, & iustum metum denotantia.*
24 *Animus, & voluntas ab initio colligitur à pracedentibus.*
25 *Dos sine matrimonio stare non potest.*
26 *Cohabitatio spontanea qualiter metum purget, ostenditur,* [illegible] *num. seq.*
27 *Metus pracellent per quantum tempus prasumatur purgatus ex cohabitatione spontanea? ostenditur.*
28 *Metus prasumptio excluditur ex quo illum passus nec ante nec post matrimonium protestatus fuit.*

1 QVidam vir nobilis ætatis suæ anno decimoseptimo constitutus, fuit ab eius matre, sub cuius potestate, existere dicebatur, solicitatus, & persuasus vt mulierem, nobilem etiam, in vxorem acciperet; accesserant plures importunationes, & molestæ persuasiones à quibusdam consanguineis id ipsum solicitantibus & affirmantibus potentem Principem, sub cuius dominio existebat totius Monarchiæ gubernium idem velle pluries significasse, qui erat tam austeræ conditionis, vt si illi nobilis vir pariter renuerit, timere posset vt sibi inimicus euaderet, ob idque res, & bona sua detrimentum paterentur, ac in deterius abirent: sed dictus vir nobilis quamuis ab eodem Principe benigne rogatus, nullas tamen minas, aut aspera verba, seu imperiosa mandata ab eo accepit; vnde ex Hispalensi ciuitate ad Matritensem Curiam accedens ibi matrimoniales capitulationes constituit, dotem promisit, & matrimonium postea, nulla facta protestatione, sponte vt creditur, celebrauit; & in eo per septem fere annos permansit. ac cum vxore cohabitauit, & biennio, postquam dictus potens Princeps è loco & statu eiectus, ac a Curia exul factus fuit, in eadem cohabitatione perseuerauit. At vbi primum Princeps è vita discessit. dictus vir nobilis coram Ordinario comparuit, & matrimonium huiusmodi per vim & metum celebratum fuisse affirmans, petiit sic declarari debere. Pro veritate consultus respondi Matrimonium huiusmodi fuisse & esse validum, ex sequentibus.

2 Primò quia metus ad annullandum matrimonium requisitus debet probari per actus exteriores, veluti motus, aut cruciatus, qui cadat in constantem virum, alias matrimonium non impeditur, nec inualidatur. licèt summam libertatem requirat, Ioan. Bapt. Ferret. *cons* 340 *num.* 5. *p.* 2. per text. *in cap. cum dilectus, de his qua vi*, sed metus, qui considerari videtur in dicto nobili viro, iustus non fuit, nec talis, qui cadere
3 poterat in constantem virum, sed potius vani timoris, si allegans illum concludenter non probauerit, Farinac. *fragm. crimin. p.* 2. *lit. M. num.* 65.

4 Probatio autem, quæ resultat ex reuerentia maternali non releuat, quia hæc per se solam metum iustum non operatur nec sufficit ad rescissionem contractus matrimonij, ex text. expresso iuncta *glos.* 4. *in l. si patre co-*
5 *gente. ff. de ritu nupt.* per quem tradunt DD. quod si filia ob metum reuerentialem, & paterna persuasione ducta, timens patris indignationem, matrimonium contraxit, illud valide celebrauit, quia dictus timor non fuit cadens in constantem virum, ex Abb. *in c. veniens el* 1. *n.* 5. *de sponsal.* vbi Alex. de Neuo *num.* 4. Felin. *cons.* 14. *num.* 1. ibi, *Et pramitto quod si ista contraxisset matrimonium, ne incurreret indignationem patris, aliàs non fuisset contractura, nisi ob reuerentiam paternam, tenet nihilominus matrimonium, ex quo non interuenit metus, qui posset cadere in constantem virum*, &c. Ioseph. Ramon *cons.* 96. *n.* 27.

Minus releuat præsumptus timor resultans ex po- 6
tentia dicti Principis, quia licet auctoritas personæ tribuat iustam causam metus reuerentialis, *l. cùm vero, §. apparet igitur, ff. de fideicom. libert.* Franc. de Aretio *cons.* 14. *numer.* 11. Valenzuel. *cons.* 173. *num.* 69. id tamen procedit vbi metum passus subest potestati, dominio, & iurisdictioni metum incutientis, Cancer. *vari. tom.* 3. *cap.* 15. *num.* 143 Sanch. *de matrim. lib.* 4. *disp.* 6. *num.* 25. At in hoc casu cessat hæc ratio, quia dictus nobilis vir non erat subditus illius Potentis, nec ipse potens imperiose ei iussit vt matrimonium huiusmodi celebraret; & ita tam ex parte matris quam dicti Potentis nulla verbera, nec cruciatus corporis præcesserunt, vt requirebatur, ad rescissionem matrimonij, ex adductis per Gasp. Anton. Thesaur. *quast. forens. lib.* 1. *q.* 51. *n.* 5. nec minæ in his interuenerunt, nec constat de potestate inferentis, & multo minus quòd fuerit solitus illas exequi.

Non obstat si dicatur maternam reuerentiam, seu 7
Potentis imperium cum importunis precibus, & molestis persuasionibus, inducere iustum metum, vt per Cou. *de sponsal. p.* 2. *c.* 3. *§.* 6. *in fine*, Gutier. *de matrim. cap.* 44. *n.* 3. Quia respondetur id non constare ex processu, sed solum à quibusdam consanguineis nobili viro significatum fuisse Potentem importune ac enixe desiderasse vt matrimonium celebraretur, matremque ad illud contrahendum filium persuasisse, & quatenus de consanguineorum, & matris precibus, ac persuasionibus constaret, intelligentiam id magis conuenire statui nobilis illius viri, non exinde induceretur nullitas matrimonij quia nulla lege prohibentur huiusmodi persuasiones
imò illas permittit text. *in l.* 1. *§ persuadere, ff. de seruo* 8
corrupto, vbi postquam ibi dictum fuit, *persuadere est plusquam compelli, & cogi sibi parere*; vlterius progreditur id ipsum intelligendo de persuasione dolosa, non vero de illa, quæ subit vices optimi consilij, in quibus terminis considerari non potest vis, aut iniusta persuasio, & ideo inquit tex. ibi *Nam & bonum consilium quis dando potest suadere, & malum, & ideo Prator adiecit dolo malo*, &c. Vnde quod dicitur preces & importunas persuasiones vim & metum inducere, intelligitur de dolosis, iuxta doctrinam Dyni *cap. scienti num.* 4. *de regul. iuris lib.* 6. ibi, *Sed vbi dolosa persuasio in altera parte non probatur scientia cum consensu inducit prasumptionem quod non interuenit iniuria nec dolus, & ita loquitur regula, & leges superius allegata*, &c. leges autem, ad quas refertur, probant persuasionem esse violentam coactionem, vt per *l.* 3. *§. si quis volentem ff. de libere hom. exhib. l.* 1. *§. persuadere, ff. de seruo corrupto, qua procedunt in persuasionibus dolosis*, vt ex illis apparet; idem tradunt Cyn. *in l. vn. C de raptu virgin. num.* 2. ibi, *sed vbi dolosa persuasio non probatur, vel non prasumitur, prout non prasumitur propter consensum subsequutum, tunc consensus admonet iniuriam, & dolum, secundùm Dynum*, &c. Salicet. *num.* 30. *in d. l. vnic.* ibi, *Vnde tunc datur consensus cum non probatur de dolosa persuasione*, &c. Aloys. Leo *num.* 11. Barthol. Cassan.
cons. 40. *num* 6. Quis enim dicere audebit parentem 9
non posse filio persuadere vt matrimonium cum certa persona contraheret illum etiam paterna increpatione cogendo, dummodo non ex hoc iustus & verus inducatur metus, qui cadat in constantem virum, ex *d. l. patre cogente*, & expressius ex *l.* 10. *titul.* 1. *part.* 4. dum loquens de potestate patris in cogendo filium ad matrimonium contrahendum, ita ait,

*No les puede apremiar que lo hagan de todo en todo co-
me quier que le puede decir palabras de castigo que la
otorgue*,&c.vbi Greg.*verb.todo*,inquit,*id est, metu ca-
dēte in constantem virum*,&c.Odofred. *in sum,tit.de di-
spensat.impub.n.12*.ibi, *Non potest pater absolutè coge-
re, sed modica coactione, scilicet increpatione paterna*,
&c.Card.Bellarm.*lib.1.de matr.c.19 prop.3*.tradit Sāch.
de matr.lib.4.disp.22.n.5.ibi,*Intellige conclusionem de
metu cadente in virum constantem, potest enim pater
increpatione paterna cogere filium ad certum matrimo-
nium,l.10.tit.1*.&c.

10 Et licèt præsupponamus matris, & consanguineo-
rum persuasiones non iustas, sed dolosas fuisse, adhuc
non inducerent metum ac vim ad annullandum matri-
monium necessarium, cum deficiant duæ præcisæ con-
ditiones,quarum vna si deficiat, sufficiēs foret ad exclu-
dendum metum. Prima est quod huiusmodi preces, &
persuasiones debent esse importunæ,instantissimæ,repe-
titæ, & inculcatæ, quæ somnum adimant, & quietem
perturbent, importunum enim dicitur quasi sine portu,
& absque quiete,vt inquit Archid.*in cap. fin.numer.* 2.
11 *de rescript*.Peralta *in l.si quis in princ.num.94 ff.de le-
gat.3.auth de hered.& falcid.in princ*.ibi,*Semper igitur
nobis importuna sunt*,vbi glos.*verb.importuna*,exponit,
idest,valde instantes,*& in l.1.C.de petit. bon. sub.l.10.*
ibi,*inuerecunda petentium inhiatione*, vbi glos. declarat,
id est frequenti petitione, & *in lib. Iudic. cap.* 16. ibi,
*Cumque molesta esset ei, & per multos dies iugiter in-
hæreret spatium ad quietem non tribuens*, vbi Nicol. de
Lyra ibi,*quia per molestiam mulieris importuna peten-
tis veritatem rei aperuit ad sui interitum*, iunctis tradi-
tis per Sanch.*d. lib.4. disput.7. numer.* 8. Gutier *d.cap.
44. num.* 38. ibi, *Importunæ igitur preces de quibus in
proposito agimus debent esse instantissimæ,repetitæ, & in-
culcatæ ad hoc, vt simul iuncta cum metu reuerentiali
operentur contractus rescissionem tanquam actum inuo-
luntarium, ac importunitate assidua, & frequentissima
habitum atque extractum*, &c. In præsenti casu his cir-
cunstantiis non probantur preces & persuasiones, quia
consanguineis nulla à Nobili viro reuerentia debebatur;
nec illorum persuasiones eum plurimum vexabant; pro-
ut nec vexabāt matris suæ preces,eo quod per mortē pa-
tris successerat in bonis, eaque possidebat, itaut mater
potius eius auxilio indigerēt, quam illi matris fauor ne-
cessarius fuisset, cum ab ea non dependerent sumptus
12 & alimenta, quibus sustentari posset. Secunda est quod
non sufficiunt importunæ preces, nec dolosæ,ac molestæ
persuasiones simul cum paterna reuerentia, nisi concur-
rat concludens probatio quod sic persuadentes, & ro-
gantes soliti sint malè tractare sibi non parentes, ac
preces & persuasiones suas non obseruantes, vt post
glos.& antiquos,quos refert,tradit Felin.*in cap.1.numer.
2.vers.an autem preces*,& ibi Mantua *numer. 6.de offic.
deleg.*Roman.*in leg.interpositas numer.3. in fine,& nu-
mer.4.Cod.de transact.* vbi bene probat Panorm. *in cap.
insinuante n.*8 vbi post Ioan.Andr.dicit decidi quæstio-
nem quotidianam si matrimonium contrahatur impe-
rio, vel precibus superioris, non tamen probatur quod
esset consuetus male tractare eos, qui non parebant
huiusmodi precibus, seu præceptis & quod ideo non
est probatum de iusto metu, prout eum refert & sequi-
tur Alex. qui ex aliis bene probat *cons. 16. Ponderatis
numer. 9. lib.* 3. Paul. Paris. *cons. 5. numer.* 182. *lib.*
4. Roland. *cons. 83. numer. 23. lib.* 2. & ex aliis tra-
dit Farinac. *fragm. crimin. part. 2. lit. M. num.* 102.
ibi, *Metus autem iustus non inducitur ex importunis
precibus & assiduis molestiis cuiuscumque etiam Princi-
pis, nisi fuerit probatum sic importunè precantem &
molestantem esse solitum male tractare non obedientes
suis precibus, secundum Felin*, &c. Hic autem non pro-
batur hæc conditio respectu matris, & consanguineo-
rum, qui deprecabantur, & persuadere conabantur;
at respectu Principis potentis non fuit necessaria huius
conditionis probatio cum nullibi in processu reperiatur
quod importunas preces effuderit,seu instantissimè per-
suaserit.

Nec obstat si dicatur hic considerari posse amissio- 13
nem magni lucri, quod sperabat nobilis ille vir conse-
qui posse fauore potentis Principis si eius voluntati obe-
diens matrimonium celebraret,alias enim posset damna
plurima pati si illud contrahere renueret,qui timor amis-
sionis magni lucri potest tanquam iustus reputari iux-
ta Rotę auctoritatem coram Greg.XV.*decis*, 316.*n*.19.

Excluditur enim, si aduertas contrarium, videlicet 14
quod metus amissionis lucri non impedit matrimoniū,
nec illud annullat,tradere Panor.*in cap.gemmæ num.* 2.
de sponsal. ibi, *Puto tamen quod si dominus temporalis
incuteret metum amissionis alicuius rei, nisi contraha-
tur matrimonium, quod per hoc, matrimonium contra-
ctum non esset nullum, quia iure non cauetur quod me-
tus amissionis alicuius rei cadat in constantem virum*,
&c. Vndelicet in matrimonio requiratur omnimoda li-
bertas, & pœna in eo apposita valere non possit,*l. Titia,
in princ.ff.de verbor.oblig.d.c.gemma, leg.39.tit.11.p.*
5.nihilominus pœna, quæ consistit in amissione lucri, 15
imposita alicui vt contrahat matrimonium cum certa
persona, illud non impedit, nec annullat, quamuis
dicatur metu non amittendi lucrum contraxisse, vt est
casus expressus *in leg. Titio 70. paragraph. 1. ff.de con-
dit. & demonstr.* cuius summarium ita se habet. *Ma-
trimonia debent esse libera à pœna damni, non à pœna
amissionis lucri*; ad idem est text. *in leg. 1. Codic. de
instit. & substit.* vbi dicitur etiamsi lucrum sit ma-
gnum, veluti totius hæreditatis: per quæ iura tra-
dunt D D. amissionem lucri non esse pœnam, sed
potius inuitationem ad matrimonium spe lucri compa-
randi, quod nullo iure prohibetur, Buts. *in d. capit.
gemma numer.* 7. Ioan. Andr. *numer.* 1. Card. *numer.*
1. Anchar. *numer.* 5. Card. Mantic. *de coniect. vltim.
volunt. lib. 11. tit. 18. num.* 1. Et ideo valida erit dis- 16
positio obligans aliquem ad matrimonium contrahen-
dum cum certa persona sub pœna amissionis lucri, *leg.*
14. *vers. pero si el testador etc.* 4. *& l. 22. vers. e esto
seria tit. 9. part.* 6. Palat Rub. *in cap. per vestras not.*
3. §. 21. *num.* 1. Tello *in l. 30. Tauri n.* 9. Cou. *de
sponsal.p.2.c.3.§.3.n.7. &* 8.Card.Mantic.*de coniect.
lib.11.tit.18.n.1*.Mieres *de maior.p.1.q.50. ex num.1.*
Molin.*de Iustit.tr.2.disp.107*.Ludou.Lop.*in instruct.
Conscient.p.2.vbi de Matrim.cap.41.vers.ex quo sequi-
tur pag.*1079.

Magna siquidem versatur differentia inter proprium 17
amittere, & alienum non acquirere, iuxta text. *in
leg.fin. Codic. de codicill.* ibi, *Non enim par, eadem-
que ratia habetur amittere debita, & lucra non capere*,
&c. & ideo nulla fraus & dolus creditoribus fit si de- 18
bitor de nouo non acquirat, dummodo acquisitum non
amittat,*l.qui autem ff.quæ in fraud.cred.l.non fraudan-
tur ff.de regul.iur*.;ac proinde licet ad alienationem bo- 19
norum Ecclesiæ requirantur solemnitates Iure præfini-
tæ,id tamen procedit in acquisitis, secus in acquirendis
in quibus potest Prælatus Ecclesiæ præiudicare renun-
tiando,remittendo,vel aliàs contrahendo,iuxta opinio-
nem glos.*in c.fin.16.q.1*.Bart.& DD.*in l. iubemus nul-
lam C.de sacros. Eccles.* quod iuribus & exemplis pro-
bant Roland à Valle *cons.15.ex n.23.lib.1*.Marc.Anton. 20
Natt.*cons.441.ex n.9.lib.2*.Quia amissio lucri non ha-
betur in consideratione nisi illud lucrū esset radicatū, &
patrimonio incorporatum, Ioan. Franc. Rip *in l. dam-
num n.11. ff. de damno infecto*, ibi, *Habes quod appel-
latione damni non continetur amissio lucri, vt in l.Pro-
culus*.

culus, &c. *& numer* 14. ibi, *Intellige ista procedere in lucro nondum radicato, nam lucrum radicatum, & patrimonio incorporatum iudicatur damnum, & ita pro-*
21 *cedit tex. in l.* 1. &c. nam tex. *in l. Proculus ff. de damno infecto*, loquitur quando lucrum non erat acquisitum, nec incorporatum patrimonio. Et quod notandum est vbi quis lucro gaudet non ex proprio iure, sed per alienam tolerantiam, illius amissio non habetur in consideratione, & hic est casus *in d.l. Proculus*, & notat Ioan. de Imola *in l. fluminum* 24. § *item videamus n.* 9. vbi ait in hoc casu non esse damnum, ibi, *si perdat illud lucrum, quod solum ex quadam patientia habebat*, &c. *& num.* 11. *in fine* ibi, *Hic erat lucrum non incorporatum, seu acquisitum, sed ex patientia quadam habebatur, & ideo non consideratur tale lucrum*, &c. In casu illius decisionis Marchionissæ de Alcala, de qua Rota coram Greg. XV. *d. decis.* 326. *num.* 19. aliter se res habebat, quia in eo Marchionatu immediate succedere debebat, & tanquam talis habebat ius radicatum in ipso maioratu etiam viuente patre, Molin. *de*
22 *primo. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 57. Castill. *lib.* 3. *controuersiar. cap.* 13. *num.* 77. ac proinde idem ius habebat in ea parte in qua per patrem auctus fuerat, & nihilominus non dubitatur illum posse dictam partem auctam reuocare, & filiam ea priuare, ex adductis à Molina *lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 3. *cum seqq.*

23 Illud tamen aduertere oportet dictam decisionem casui nostro applicari non posse, & cum viderim eam quotidie in hac Curia allegari cum tractatur de dissoluendo ob vim & metum aliquo matrimonio, miror Aduocatorum facilitatem credentium illam fauere huiusmodi nullitatibus, cum potius difficile reputarem posse matrimonium aliquod nullum pronuntiari, si tot ac tantæ vis, & metus, ac dissensus coniecturæ & indicia concurrere debeant: nam primò in ea ponderatur Marchionissam tempore contracti matrimonij esse puellam, vt dicitur ibi *num* 26. Secundò quod matre carebat, & erat sub potestate nouercæ, quæ de ordine patris illam sæpius minitabatur, vt *num.* 28. Tertiò quòd ipse pater illam mortis minis affecit, cum ipse esset solitus tales minas exequi, vt *num* 19. *&* 25. ex sua terribilitate & seuera conditione, *num.* 21. & minæ etiam respiciebant priuationem Marchionatus, & illius augmenti, vt *num.* 19. Quartò quòd cùm illa vellet alij se matrimonio copulari, fuit per patrem compulsa cedulam seu chirographum de matrimonio contrahendo cum illo à se factum denegare *num* 9. *&* 18. Quintò, quia pater eam reclusam habebat sub custodia armatorum, qui diligentissime eam custodirent, nec sinerent illam aliis communicari, nec dominicis diebus ad Missam audiendam è domo exire nisi ad certam, & determinatam Ecclesiam, compellentes etiam, vt non alio sacerdoti confiteretur nisi cum patris sui Confessario, *n* 31. 32 *&* 38. Sextò quòd volens ipsa Marchionissa e tam tyrannica patris potestate exire, & in aliqua parte deponi vbi libere posset explorari, illud ab Archiepiscopo Hispalensi, & à Nuntio Apost. consequi non potuit, propter amicitiam, quam cum illis eius pater contraxerat, & ob summam potentiam, qua vtebatur in ea causa prosequenda, *vt num.* 33. 34. *&* 35. Septimò quod pater houariam & clericum quendam deputauerat, vt Marchionissam minis deterrerent, *numer.* 23. Octauò quòd matrimonium celebratum fuit ostiis clausis, & assistentibus prædictis armatis hominibus *num.* 37. *&* 58. Quæ omnia præcisam vim & iustum metum denotantia in huius facti serie non reperiuntur euenisse.

24 Secundò voluntas contrahendi colligitur ex multis & primò quia nobilis vir vxori dotem promisit ad triginta millia ducatorum ascendentem, ex quo actu colligitur qualis fuerit animus & voluntas ab initio, *l. cum quis* 10. *C. de natural. liber.* ibi, *nec enim verisimile est eum qui postea vel donationem, vel dotem conscripserit ab initio talem affectionem circa mulierem non habuisse, qui eam dignam vxoris nomine putabat*, &c. quia coniux de dote agens, signum euidens est quod matrimonium sponte, & bono animo contrahit, cum dos sine illo stare non possit, iuxta tex. *in l.* 3 *ff. de iure dot.* 25
Aleiat. *resp.* 5. *num.* 16. ibi, *Vnde inducitur concludens ratio quod sponte eam desponsauerit, ex quo dos non potest esse, vbi matrimonium non est*, &c. ex quo colligitur qualis etiam fuerit animus a principio, per tex. *in l. sed Iulianus § proinde ff. ad Maced.* ibi, *intelligendumque esse ab initio sic accepisse.* &c. *l.* 3. § *idem Labeo ff de in rem verso*, vbi animus, & intentio primitiua declaratur ex his, quæ postea gesta sunt.

Vlteriùs eadem voluntas elicitur ex spontanea septem annorum cohabitatione. vt est casus *in cap. ad id, de sponsal.* vbi metus, & vis, quæ dissolutioni causam dedit, purgatur spontanea cohabitatione, & glos. *ibi, verb. per annum*, notat versus, 26

Effuge dum poteris, ne consensisse puteris.
Nam si persiteris, illius vxor eris.

Et in hoc casu necesse non est de nouo repetitis Concilij Trid. solemnitatibus coram Parocho scilicet & testibus matrimonium celebrare: quia licet id necessarium esse teneat Rota coram Greg. XV *decis.* 395. *ex n.* 8 in nostris terminis, & facti specie non agitur verè & realiter de purgatione iusti metus, qui nunquam extitit, sed de continuanda, exequenda, & manifestanda voluntate, quæ inerat ab initio.

Nec dicas per cohabitationem metum purgari non posse durante causa metus; hoc est viuente matre, & potente Principe, quorum contemplatione, persuasione, & precibus huiusmodi matrimonium celebratum fuisse præsupponitur; nam respondetur, & primò nec matrem, nec potentem illum Principem nimis virum nobilem insequutum fuisse, nec instantissimis precibus & importunis persuasionibus illum ad matrimonium contrahendum incitasse, vt supra dixi. & quatenus in hoc aliqua ex parte excederetur, recessu illius Principis à Curia, & à potentissimi nostri Regis latere infeliciter eiectus, cessauit potentiæ causa, & sic illa, quæ metum incutere videbatur, & cum per biennium ferè nobilis vir tacuerit, videtur per talem taciturnitatem & spontaneam cum vxore cohabitationem metum, si quis aderat, purgasse; minus tamen temporis spatium ad hoc sufficiens reputabam; nam licèt *in d. cap. ad id*, fiat mentio anni cum dimidio, id factum creditur, quia sic acciderat in facti illius serie, & non ex eo quòd tantum temporis requiratur ad purgationem huiusmodi inducendam, vt in *eod. tex.* tradunt Host. *post princip.* Ioan. Andr. *num.* 2. Abb. *num.* 4 Præp. *n.* 2. *&* 3. Cou. *de sponsal. p.* 2. *c.* 3. § 6. *n.* 1. Greg. Lop. *l.* 15. *verb. le plugniesse tit.* 2. *part.* 4. Et in omni casu quando extra omne dubium sumus quod cohabitatio fuerat libera, & spontanea, incontinenti præsumitur libera voluntas, & purgatus præcedens metus, vt *in eod. cap. ad id*, resoluunt Anton. de Butrio *n.* 9. Alex. de Neuo *n.* 6. *&* 7 1. Neuizan. *cons.* 46. *num.* 32. Sanch. *de matrim. lib.* 4. *disp.* 18. *n.* 6. *vers. hoc autem.* Vndè sufficere trium dierum cohabitationem tenent Host. *in cap. insuper per tex.* ibi, *qui matrim. accus. pos. num.* 4. *ante fin.* Anchar *ibidem not.* 4. Ioan. Bapt. Ferret. *cons.* 340. *n.* 14. 27

Eadem quoque spontanea contrahendi voluntas colligitur ex eo quod nobilis ille vir, nec ante nec post matrimonium protestatus fuit coram Iudice, nec extraiudicialiter, nec reperitur quod alicui de vi sibi illata conquestus fuisset, vel diceret quod matrimonium per vim & metum contraxisset, ex quo videtur 28

excludi quæcunque metus præsumptio & signum sit euidens quod sponte accessit, vt ex pluribus erudite probat Tiber. Decian. *cons.* 41. *n.* 122. *lib.* 2. ibi, *Item respondetur quod tollitur omnis præsumptio metus ex quo potuerunt protestari coram Iudice, & tamē per tam longa tempora nullus vnquam protestatus fuit de metu, & violentia, vt tradit* Bald. *in cons. schismatis sub rub si quis aliquem col.* 12. *vers. sed in contrarium*, Alex. *cons.* 146. *n.* 31. *lib.* 5. &c.

Toletana Alimentorum.

Alimenta filiis tam naturalibus, quàm spuriis debentur ad eorum vitam, & quando censeatur data proprietas? Filio naturali an & quando, & in qua quantitate pater relinquere possit, illéque succedere valeat?

VOTVM CXXVIII.

1 *Facti series proponitur.*
2 *Alimenta filiis tam naturalibus quàm spuriis debentur.*
3 *Alimenta filiis naturalibus, & spuriis præstanda, ad vitam restringenda.*
4 *Res immobilis quando datur pro alimentis, nec sufficit vt ex illius redditibus suscipiantur alimenta, tunc censetur data proprietas, secus si sufficiunt.*
5 *Filij naturales sunt heredes necessarij matris.*
6 *Pater extantibus legitimis descendentibus, vel ascendentibus, quibus debeatur legitima, non potest ex testamento relinquere suis filiis naturalibus vltra vnciam.*
7 *Filio naturali potest pater omnia bona sua in vita, vel in morte relinquere quando non extant descendentes legitimi, vel ascendentes.*
8 *Pater si habeat filios legitimos, & naturales, potest relinquere quintum bonorum filio naturali.*
9 *Pater quando moritur abintestato, & non adsunt filij legitimi, nec coniux, possunt naturales succedere in duabus vnciis.*
10 *Filij naturales præteriti a patre omnino sunt exclusi.*
11 *Naturales liberi contra paternam voluntatem & dispositionem quicquam capere non possunt.*

1 QVidam in suo vltimo, quo decessit, testamento, hæredem instituit piissimam Refugij confraternitatem Madriti existentem, nullo relicto ascendente, vel descendente, post aliquot annos Iosephus quidam minor comparuit, & eius nomine illius mater, petiit partem hæreditatis sibi adiudicari debere, eo quod filius naturalis testatoris existeret: consultus an aliquid vltra alimenta illi deberetur, constito de filiatione, respondi nihil deberi.

2 Pro cuius resolutionis faciliori explicatione quoad alimenta dicendum illa in omni euentu deberi de æquitate Canonica filiis tam naturalibus quam spuriis, iuxta text. *in cap. cum haberet, de eo qui duxit in matr. quam polluit per adulter.* & quæ ibi notaui in *collect.* quæ
3 quidem alimenta in persona filij perpetuo consistere non poterunt, sed ad ipsius tantum vitam restringenda sunt, vt per Anton. Gabr. *commun. lib.* 2. *tit. de aliment. concl.* 1 *a numer.* 18. Cordub. de Lara *in l. si quis a liberis §. idem rescripse. numer.* 30. *ff. de liber. agnosc.* Menoch. *cons.* 60. *numer.* 29. *& de arbitr. lib.* 2. *casu* 169. *num.* 10. Surd. *de aliment. tit.* 5. *q.* 7. *num.* 3. præcipuè si in pecunia dentur, quæ in ipsis alimentis consumatur, ex Palat. *in capit. per vestras* §. 24. *num.* 8. *fol.* 21. secus videtur dicendum quando res immobilis pro alimentis datur, nec 4
sufficit vt ex illius redditibus alimenta suscipiantur, quia tunc censetur data proprietas *l.* 4. *in fine ff. de aliment. & cib. leg.* Cou. *de sponsal. p.* 2. *cap.* 8. §. 6. *num.* 15. D. Barbos. *in l.* 1. *ff. soluto matrim. p.* 4. *num.* 72. non sic si redditus sufficiant, secundum Bald. *in l. cum quam, Cod. de fideicom.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *q.* 1. *n.* 36. *& tit.* 5. *q.* 7. *num.* 10.

Quoad verò hæreditatem dicendum est respectu matris filios naturales esse illius hæredes necessarios, ex *l.* 9. 5
Tauri, Fusar. *de substit. q.* 406. *n.* 5. Noguer. *alleg. Iuris, tom.* 1. *alleg.* 37. *n.* 53. & illi succedunt abintestato *l.* 1. §. 1. *ff. ad Tertul. l. si qua illustris* §. *fin. C. ad Orfician.* text. *in l. fin. eod. tit.* Anton Gom. *d. l.* 9. *Tauri n.* 9 vbi *numeris seqq.* multipliciter declarat.

Respectu verò patris distinguendum est multipliciter, & plures casus sunt separandi. Primus casus est quando pater extantibus legitimis descendentibus, vel ascendentibus, quibus debeatur legitima, testatur, & tunc ex testamento non potest relinquere suis filiis naturalibus vltra vnciam, id est duodecimam totius assis partem, *l.* 12. *C. de natural. liber.* Roder Xuar. *in l.* 1. *tit. quocunque* 12. *in princ. pag.* 321. Anton Gom. *d. l.* 9. *Tauri n.* 5. Cou. *de sponsal. p.* 2. *c.* 8. §. 4. *n.* 11. Pereg. *de iure fisci lib.* 3. *tit.* 18. *n.* 12. Valasc. *cons.* 94. *n.* 8. Card. Pereira *in l. si curatorem, verbo sine curatore n.* 97. Molin. *de Iustit. tract.* 1. *disp.* 166. *n.* 2 *vers. secunda conclusio.* 6

Secundus casus est quando non extant descendentes 7
legitimi, nec ascendentes, quibus debeatur legitima, quia tunc pater potest omnia bona sua in vita, vel in morte relinquere filio naturali, *auth. licet, in princ. C. de natural. liber.* Anton. Gom. *d. n.* 5. Pereg. *d. lib.* 3. *tit.* 18. *n.* 19. Petez *ad tit.* 2. *lib.* 5 *Ordin. pag.* 97. *vers. olim siquidem*, Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præs.* 96. *n.* 1. Vincēt. de Franch. *decis.* 47. *n.* 1. Card. Pareira *d. verbo sine curatore n.* 97. Valasc. *d. cons.* 94. *n.* 4. Molin. *d. disp.* 166. *n.* 3. *concl.* 1. Mastrill. *Sicil. decis.* 152. *n.* 6. *cum seqq.* Bened. Ægid *in tract. de iure & priuil. honest. art.* 13. *n.* 47. *in fine*, Reinoso *obser.* 55. *n.* 16. & confirmatur *l.* 8. *tit.* 13. *p.* 6. Et aduertit Anton. Gom. *vbi suprà n.* 6 quod *l.* 10. *Tauri* dis- 8
ponitur quod si pater habeat filios legitimos, & naturales, potest relinquere quintum bonorum filio naturali, sicut potest relinquere pro anima, vel alicui extraneo.

Tertius casus est quando pater moritur abintestato 9
quia vbi non adsunt legitimi filij, nec coniux, naturales, succedunt in duabus vnciis, *auth. quibus modis nat. effic. sui, §. si quis autem defunctus*, Cancer. *var. p.* 1. *c.* 5. *n.* 46. Ant. Gom. *d. l.* 9. *Tauri n.* 11.

Quartus casus est quando pater moriens fecit testa- 10
mentum, & in eo filium naturalem præteriit, nec illi aliquid relinquere voluit, quia tunc tales filij naturales præteriti sunt omnino exclusi, & nullum remedium illis competit contra testamentum patris, quia nulla lege cauetur, nec necessitatur pater aliquid eis relinquere, quia licet possint succedere secundum, vel præter voluntatem patris, non tamen contra eius voluntatem, vt per Gregor. Lop. *leg.* 8. *in fine tit.* 13. *part.* 6. Anton Gom. plures referens *d. l.* 9. *Tauri n.* 11 Cald. Pereira *in d. l. si curatorem, verbo sine curatore, n.* 96. *vers. septimo infero*, Benedict. Ægid. *in tract. de iure, & priuilegio honest. art.* 13. *numer.* 50 vbi quod naturales liberi contra pater- 11
nam voluntatem ac dispositionem quicquam capere non possunt, quod intellige de acquisitione hæreditario titulo, salua semper alimentorum causa, quæ de bonis patris filio naturali, qui non habet aliunde vnde alatur, etiam Iure Ciuili debentur. Valasc. *d. cons* 94. *n.* 4 *in fine*, vbi arg. text. *in leg. vlt. C. de natural. liber.* resoluit quòd de filiis naturalibus nullam tenetur pater facere mentionem, nec illis præteritis datur ius contrarabu-
landi,

landi, seu rumpendi testamenta paterna. Cancer. *d. p. 3. c. 5. n. 46.*

l Ex quibus filio naturali nihil deberi contra patris testamentum in supremo Castellæ senatu decisum fuit die 12. Aprilis 1647.

Toletana Matrimonij.

Ætas ad contrahendum Matrimonium in masculis debet esse quatuordecim annorum, & in fœminis duodecim, exacta & completa, nisi malitia illam suppleat, & quando dicatur illam supplere, & an ex aliqua vrgentissima causa in ea dispensare possit Episcopus?

VOTVM CXXIX.

1 *Casus occurrentia refertur.*
2 *Ætas ad contrahendum matrimonium qua & an exacta & completa requiratur.*
3 *Dispensare idem est quod à legibus soluere.*
4 *Episcopus in lege superioris dispensare non potest.*
5 *Pontificis solius est dispensare in impedimentis Iure Pontificio dirimentibus.*
6 *Ætas minor sufficit quā præfixa si malitia suppleat ætatem.*
7 *Malitia ætatis suppletiua quæ dicatur?*
8 *Potentia ad carnalem copulam necnon prudentia rationis ad discernendum vim coniugalis consensus requiritur copulatiuè vt quis ante ætatem legitimam possit matrimonium contrahere.*
9 *Lex Partita refertur.*
10 *Matrimonium cōtrahere volenti ante ætatē legitimā incumbit onus probādi malitiam supplere ætatem.*
11 *Malitiam supplere ætatem probatur si fœmina impubes ab alio cognita fuerit, vel puer impubes aliam fœminam cognouerit.*
12 *Pubertati proximus si attentauerit copulam dici potest in eo malitiam supplere ætatem.*
13 *Nisus ad copulam facit præsumere potentiā ad illā.*
14 *Potentia ad copulam non ex sola copula probatur, sed ex aliis quibuscunque signis, quæ Iudicis arbitrio & menti eorum relinquenda.*
15 *Matrimonium contrahi ante legitimam ætatē ex vrgentissima aliqua necessitate permitti potest.*
16 *Episcopus in impedimentis dirimentibus aliquando ex vrgentissima necessitate dispensare potest.*
17 *Necessitas vrgentissima, quæ mouet ad dispensandum in legitima ætate ad matrimonium contrahendum, debet esse publica, non priuata ipsorum tantum contrahentium.*
18 *Episcopus potest dispensare vt quis Matrimonium contrahat ante legitimam ætatem, quando sunt prope illam, & dubium est an malitia eā suppleat.*
19 *Episcopus potest dispensare in lege superioris quando dubitatur an res egeat dispensatione.*

1 PVella quæ decimum annum, & totidem menses cōpleuerat, institit coram Ordinario pro licentia contrahendi matrimonium, id sibi maximè conuenire allegans, eo quod à potentissimo Rege nostro fuerat in partibus Indiarum destinatum officium personæ quæ illā in matrimonium duceret, & si illud in aliud tempus celebrari distulisset, periculū esset ne officium amitteret, vel saltem pinguia illius emolumenta interim non perciperet: sed pro casus grauitate adhibitis ad consilium doctissimis Theologis, & Iureconsultis, inter quos ego omniū minimus aderam, ac in eorum præsentia constituta puella, cum constare non possit de potentia ad copulam, nec de sufficienti prudentia rationis ad discernendum vim coniugalis consensus, censui licentiam denegandam, ex sequentibus.

Certa ad contrahendum matrimonium ætas in Iure præfinita est, videlicet quatuordecim annorum in masculis, & duodecim in fœminis, *l. quæsitum 9. ff. de sponsalib. c. continebantur 6. c. attestationes 10. c. ex litteris 11. de despons. impub.* Ioan. Gutier. *de matr. c. 2. n. 1.* Basil. Pont. *eod. tract. lib. 12. c. 5. n. 3. & 4.* Gasp. Hurtado *in simili tr. disp. 12. diffic. 12. in pr.* quam ita necessariam tā ciuilia quam Pontificia Iura arbitrantur, vt in vtroque contrahente illam exactam, & extremè completam omnino requirant, *d. c. attestationes*, ibi, *donec compleat puer annum decimumquartum*, *c. ex litteris, c. fin. eod. tit. de despons. impub.* Hurtado *d. diffic. 2. n. 45.* Quicquid dicat Rebell. *de obligat. Iustit. lib. 3. q. 26. sect. 7. n. 16.* existimans ad valorem matrimonij non requiri vt dicta ætas sit mathematicè completa, sed moraliter. 2

In qua ætate, vt scilicet in minori quis contrahere possit, Episcopus dispensare non valet. Ratio est quia dispensare idem est quod à legibus soluere, *l. Princeps ff. de legib.* Cardol. *in praxi Iudicum, verb. dispensatio*, à quarum vinculo eximere non potest, nisi qui illud contraxit, vel eius superior; nam inferior in lege superioris dispensare non valet, vt de Episcopo loquentes resoluunt Gutier. *canon. lib. 1. c. 5. n. 10.* Suar. *de legib. lib. 6. c. 14. n. 4.* Anguian. *eod. tract. lib. 2. controu. 3.* asserentes Episcopos non posse dispensare in his, quæ per Canones, & ius cōmune statuta sunt, nisi speciatim illis potestas data sit, per *c. dilectus, de tempor. ordin.* ibi, *Dispensatio à Canone minimè sit permissa*: nam si Episcopi nihil statuendo disponere possunt contra Canones, & Romanorum Pontificum statuta, iuxta text. *in c. quod super his, de maior. & obedien.* sequitur quòd minimè etiam poterunt eosdem Canones siue statuta Superiorum relaxare media dispensatione, præsertim cum Iuris relaxatio nihil aliud sit quam exemptio quædam subditorum à legis vinculo & nexu, vt argumentatur Anguian. *d. controu. 3. n. 8.* Altera ratio potest esse, quia in impedimentis Iure Pontificio dirimentibus solius est Pontificis dispensare, ex multis quos citaui *de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 55. n. 1.* 3 5

Quæ quidem Iura ætatem illam præfigentia vlterius procedunt declarando minorem sufficere, si malitia illam suppleat: nam si ita discretus, & habilis ad copulam puer, vel puella inueniatur vt matrimonio contrahendo sufficiat, dictæ ætatis complementum spectandum non erit, cum id, propter quod desideretur, iam adsit, *d. c. puberes 3. c. de illis 9. c. fin. d. tit. de desponsat. impub.* Et vt malitia ætatis suppletiua dicatur, discretio, & habilitas ad copulam copulatiuè requiritur, itaut sola discretio, vel sola habilitas non prodesset ex Sanch. resoluit Didac. de Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requisita anno 14. q. 9. num. 12.* Ego *in collect. ad c. fin. n. 3. eod. tit. de desponsat. impub.* vbi dixi requiri copulatiue potentiam ad carnalem copulam, necnon prudentiam rationis ad discernendum vim coniugalis consensus. 6 7 8

Est enim Iuris dispositio, non verò illius relaxatio quod minor ætas exigatur quando malitia supplet ætatem, idest, quando aptitudo ad copulam simul cum discretione concurrit, idque insinuat *l. 6. tit. 1. p. 4* ibi, *Mas para casamiento fazer han menester que el Varon sea de edad de quatorse años è la muger de doze.* Et paulo inferiùs. *Fueras ende se fuessen tam cercanos a esta edad que fuessen iaquizados para poderse ayuntar carnalmente, ca la sabedoria è el poder que an para esto fazer cumple la mengua de la edad.* 9

Sed quia præsumptio est in contrarium quod ante præfinitam à Iure ætatem non adsit potentia ad carnalem copulam, & simul prudentia rationis ad discernen- 11

dam vim coniugalis consensus, volenti contrahere ante
dictam ætatem incumbit onus probandi habilitatem,
quæ supplext vtrumque defectum, Abb. per tex. *ibi in c.
de illis el 2.n.2.de desponsat.impub.* Sanch. *de matr. lib 7.
disp.104.n.25.* Rot. *in Viterbien.matrimonij 19. Janua-
rij 1629. coram bona mem. Pirouano*, cuius mimini *in
collect.ad c.ult.n.3.de desponsat.impub.* Et Episcopo pa-
11 riter incumbit arbitrari ex quibus colligatur potentiam
& discretionem prædictam concurrere in impubere ma-
litiáque supplere ætatem; qui arbitrabitur si fœmina im-
12 pubes ab alio cognita fuerit, vel puer impubes aliam
13 fœminam cognouerit, vt fuit dictum in præcitata Viter-
bien. vel si proximus pubertati attentauerit copulam.
Surd. *cons.364. n.3.* quia nisus ad copulam facit præsu-
mere potentiam ad illam. Cou. *de sponsal.p.2.c.4.§ 1. n.
20.* Menoch *de præsumpt lib.3. præs.2.n.53.* Sanch. *de
matrim.lib.7.disp.104.n.26.*

14 Ex signis quoque probari potest potentia ad copulã,
quamuis copula nondum habita sit, quia tex. *in d.c.de il-
lis 9.* ponderat propinquitatem pubertati; ac coeundi
potentiam, vt impuberis matrimonium valeat; sentit er-
go potentiam non ex sola copula probari, sed ex aliis
quibuscumque signis; nam alias non potentiam, sed po-
tius copulam ipsam ponderaret, Surd *d.cons.364. n.1 in
fine*, Sanch. *d.disp.104.n.28.* Basil. Pont. *de impedim.ma-
tr.c.32.§.5.vers.sed quæres*, vbi subdit signa arbitrio Iu-
dicis cum medicorum consilio relinquenda, qui loquun-
tur inspecta ætate, qualitate corporis, educatione, soli &
cœli natura, seminis etiam effusione, si aliquando con-
tingat.

15 Ex vrgentissima verò necessitate, vtpote pro bono
pacis ante habilitatem ad copulam, sed post impuberum
discretionem eorum coniugium sustineri posse probat
tex. *in d.c. 2. de despons.impub.* & licet ille tex. non ap-
probet, nec reprobet, sed tantùm tolerandam esse huius-
modi coniunctionem insinuet, nec à quo permittendam
declaret, cum impersonaliter loquatur, ad Episcopum il-
la tolerantia referenda est ex resolutis per Henriq. *in sui.
16 lib.14.c.19.n.2.* Sanch. *de Matr lib.8. disp.5.n.1.* quos
refero *de officio & potest. Episcopi p.2.alleg 33. n.23.*
Nec existimat Episcopus speciale esse in hoc casu per-
missionem huiusmodi sibi concedi interueniente hac vr-
gentissima necessitate, quia generale est in omnibus im-
pedimentis dirimentibus posse Episcopum illa concur-
rente dispensare, cum tunc præsumitur tacitam dispen-
sandi facultatem à summo Pont. habere, vt resoluunt
communiter DD. exemplificantes plures vrgentissimæ
necessitatis casus, in quibus hęc tacita facultas practi-
cari poterit, de quibus Ego ipse *d.tr.de officio, & potest.
Episcop.p.2.alleg.35.n.5. cum seq.* alias enim summus
Pont. solus dispensare poterit cũ impubere, vt in pupilla-
ri ætate, dummodo post vsum rationis, liceat valide ma-
trimonium contrahere, vt tenet Didac. de Narbona *d. q.
9.n. 17.* Et ideo cum Episcopus ratione vrgentis neces-
sitatis dispensat, non dicitur dispensare in casu Episco-
pali, sed in eo, qui verè pertinet ad Pontificem, sed Epis-
copo ex quadam Iuris interpretatione permisso, vt post
Henriq. & Sanch. notaui *d.p.2.alleg.35.n.12.*

Nec dicat aliquis vrgentissimam necessitatem in
gi quamcunque burlalem, ipsos contrahentes, ut eorum 17
quemlibet respicientem: Quia id nullo modo patitur di-
cto exemplicatiua, vtpote, quæ ponit casum obtinendæ
pacis, vt eius exemplo cęteri similes comprehensi cen-
seantur. Et licet nimis large Roman. & Crauet. citati à
Card Tusch *pract.conclus.lit. P.concl.373. n.12. & 25.*
extendant, ac sine fundamento existiment pro sedandis
inimicitiis etiam inter impuberes matrimonium cele-
brari posse, nihilominus tamen bonum pacis in eo tex.
potius & rectius referendum ad pacem publicam saltem
vnius loci, vel duarum familiarum inter se maximo odio
& rancorę persequentium, & inito matrimonio ad con-
cordiam & amicitiam reduci volentium: nam si aliter
interpretanda forent illa textus præcitati verba, *vtpote
pro bono pacis*, & de particulari ipsorum contrahentium
vtilitate interpretanda forent, sequeretur quod omni ca-
su liceret Episcopo dispensare; cum vt plurimum om-
nia coniugia cum celebrantur ipsis contrahentibus, vel
saltem eorum vni maximè conuenire videntur, vel quia
mulier est diues, nobilis, honesta, seu pulchra, & vice ver-
sa, & si huiusmodi conuenientia præstaret necessitatem
contrahendi, & hæc necessitas esset iusta causa ad dis-
pensandum, magnus vtique aperiretur campus dispen-
sandi, & quotidie abuteretur facultate à sacris Canoni-
bus ob aliam causam concessa, ipsi videant Prælati, & in
memoriam reducant quòd cùm potentissimus Rex ac
dominus noster Philippus IV. natus esset Valisoleti die
Veneris 8. Aprilis 1605. & die 8. Octobris 1615 in æ-
tate decem annorum, & octo mensium constitutus, matri-
monium contrahere vellet cum D. Isabella Francorum
Regis filia sanctissima fœmina, non aliter matrimonium
celebrauit, nisi obtenta à summo Pont. super ætatis defe-
ctu dispensatione, cum claus. quia prudentia tua ætatem
preuenit, ad cuius verificationem plures Regni Prælati
& Magnates examinati fuerunt, & nihilominus ipse D.
Rex per duos ferè annos à communi lecto se abstinuit.

Non obstat quod dixi *de officio & potest. Episcopi p. 18
2.alleg.35.n.20. & in collect. ad c. 2.n. 5. de desponsat.im-
pub.* videlicet Episcopum ex minoribus non habentibus
requisitam ætatem ad matrimonium dispensare, vt illud
ineant; quia si hæc verba accipiantur de per se, & illis
non adiungantur quę sequuntur, certum est multum of-
fendere veritatem nostræ sententiæ: sed statim addo ver-
ba præcedentis resolutionis declaratiua, videlicet, *quan-
do sunt prope ætatem, & dubium est an malitia eam sup-
pleat*; id quidem optimo iure, nam cùm iste vel ista pro-
ximus, vel proxima sit pubertati ab ea per sex menses
distando, secundùm glos. *verb. proxima in d.c. continebi-
tur*, & nihil certi percipi possit circa malitiam, quæ sup-
pleat ætatem, in isto dubio, quandò res hinc inde dubia
est, poterit Episcopus declarare dispensationem non de-
siderari, vel illam ad cautelam concedere, quam iustifi-
cat proximitas & dubietas circa malitiam; non enim no-
uum est Episcopum dispensare in lege superioris quo-
tiescunque dubitatur an res egeat dispensatione, vt ex 19
Castro Palao & Trullench resolui *d. tr. de officio, & po-
test. Episcop.p.2.alleg.35.n.18. & 19.*

FINIS

INDEX

INDEX
RERVM, ET VERBORVM NOTABILIVM.

Prior numerus paginam notat, posterior est marginalis.

B

Tributum

Congruæ

in

D

Damnum.

Derogatio.

Descendentes.

Desistentia.

Determinatio

Detractio.

Deuolutio.

Dicatio.

Dictio.

Didacus.

Dies.

Difficile.

Dignitas.

Dimissio.

Disceptatio.

Dispensatio.

A Fide

aliorum

contra

L

Labor.

Metus

Nicol

Papa

Possessio

alterius

S

V *Vacatio,*

V

Vacatio.

Vesanus.

Valor.

Variatio.

Vasallus.

Vbeda.

Vectigal.

Venditio.

Verbum.

Veritas.

Vestis.

Via.

Vicarius.

Vicinus.

Victoria.

Villa.